Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
103
NAPOLI

Digitized by Google

597774

SACRÆ ROMANÆ ROTÆ

DECISIONVM

A PROSPERO FARINACIO

I·C·ROMANO SELECTARVM,

NEC VNQVAM ALIAS IMPRESSARVM.

Partis Primæ Tomus Secundus.

ARGVMENTIS, SVMMARIIS, ET TRIPLICI Indice ab eodem Auctore illustratus.

Cum Priuilegijs Summi Pontificis, Sacræ Cæsareæ Maiestatis, Christianissimi Francorum Regis, Catholici Hispaniarum Regis, Senatus Veneti, aliorumque Principum.

VENETIIS, Apud Iuntas. M DC XVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

DECISIONES ROTÆ.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Decimarum. Veneris 22. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Decimę ad quam rationem, & de quibus fructibus soluendæ sint, & an, & quomodo exemptio non soluendi decimas pręscribatur.

SVMMARIVM.

Decimæ sunt præstandæ ex decem vnum. num. 1.
Decimæ sunt præstandæ de omnibus fructibus. num. 2.
Decimarum exemptio sola immemorabili præscriptione non inducitur sine Apostolico priuilegio, vel priuilegij fama. num. 3. & 4.
Consuetudo non vniuersalis, & non vniformis attendenda non est in probanda exemptione Decimarum. nu. 5.

DECISIO CCCCLXXIV.

1 CVm fuerit resolutum decimas spectare ad Ecclesiam, & Canonicos Sancti Donati, exinde dubitatum, ad quam rationem, & de quibus fructibus deberentur. Et quo ad primam partē dixerunt Domini a lege ipsa fuisse definitum de decem vnum esse præstandum. cap. fin. de Paroch. cap. commissum. cum seq. cap. cum homines, capit. ex parte. il secondo. cum seq. cap. in aliquibus. de decim. cap. decimæ. in fin. 16. quęst. 1. & hanc esse veram decimam, quæ Curatis persoluitur, dixit Rebuff. de decim. quæstione 3. num. 25. & quæst. 8. num. 5.

2 De quibus autem fructibus? fuit responsum de omnibus. cap. non est. cap. nuncios. cap. ex parte. il secondo. de decim. Henric. Boich. in cap. peruenit. il terzo. de decim. Rebuff. eodem tract. quæstione 8. in princ. per tot. quæst.

3 Neque Domini Moroni iuuari possunt ex allegatione præscriptionis, aut contrariæ consuetudinis, etiam immemorabilis ad probandum se esse exēptos a solutione decimarum, quia vbi agitur de exemptione a toto, sola immemorabilis non suffragatur ad præsumendum priuilegium fuisse obtentum ante Cōcil. Lateranen. Sed requiritur exhibitio ipsiusmet priuilegij Apostolici, vel probatio famæ priuilegij, iuncta cum immemorabili, secundum magis communem opinionem, de qua per Abb. & Innoc. in c. cum Apostolica. de his, quæ fiunt a Prælat. Felin. in c. causam, quæ. numero 3. de præscript. Rebuff. de decim. quæst. 3. numero 69. Gabriel. de præscript. conclus. 1. numero 16. & 18. & vti communem sequuta est Rota in pluribus causis, vt in Toletana Decimarum, inter impressas 215. parte 2. diuers. in Pampilonen. Decimarum. 26. Octobris 1589. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, in qua firmatur procedere ad effectum, vt laici acquirere non possint exemptionem, quamuis non adsit tanta iuris assistentia, quanta ad hoc vt fiant capaces iuris decimarum, & plenius in Mediolanen. Rescissionis permutationis, coram eodem. 21. Maij 1597. quorum neutrum ex deductis concurrere videtur.

4 Neque pro parte Dominorum de Moronis iustificatum fuit priuilegium, cum hæc resolutio capta fuerit, solo Ioanne Maria informante, quinimo in præsenti fama priuilegij, vel etiā ipsa immemorabilis videbatur quasi improbabilis, ex quo Canonicus per instrumentum locationis, vsque de anno 1439. apparet locasse cuidam Anselmino de Rocchis decimarū ad suam canonicalem præbendam spectantē locorū, de quibus in dubio, quod tempus, cum sit citra Conc. Lateranen. consequenter cessare facit omnem præsumptionem concessionis ante Concil. prædictum.

5 Si vero agatur secundo loco de exemptione a tanto, & sic de parte fructuum, cum non appareat de consuetudine, aut obseruantia, quæ sit vniuersalis, iuxta decis. Mohed. 3. de decim. ac etiam, quæ sit vniformis, videtur ex eo, quod fuerit vario modo solutum, non inducatur consuetudo, & in his terminis firmauit Rota in Mediolanen. Decimarum. 5. Decembris 1597. coram Illustriss. Card. Mellino. Sequitur, vt non possint Domini Moroni iuuari beneficio temporis ad acquirendam exemptionem super quota decimarum, respectu bonorum, de quibus in dubio, &c.

Digitized by Google

REVERENDISS. P. D.

COCCINO DECANO.

Plocen. Canonicatus. 26. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Episcopus ad aliam Ecclesiam translatus, quando prìmę Ecclesiæ desinat esse Episcopus ante adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ magistraliter in hac decisione explicatur materia.

SVMMARIVM.

Episcopus quando de vno Episcopatu transfertur ad aliũ absolui debet a Papa a vinculo Prioris Ecclesiæ. num. 1.

Episcopus non dicitur vere translatus ad aliam Ecclesiã nisi post adeptam possessionem. num. 3. Declara, vt nu. 5. & seq. & num. 16. & seq.

Episcopus translatus ad aliam Ecclesiam, vt post duos mẽses non teneatur restituere fructus, quos medio tempore percepit, requiritur translatio valida consensus, & pacifica possessio. num. 3.

Beneficia Episcopi de vna in aliam Ecclesiam translati non vacant, nisi post adeptam possessionem Ecclesiæ, ad quam Episcopus transfertur. num. 3. Declara, vt num. 18. 19. & seq.

Episcopus quando ob merita ad aliam Ecclesiam transfertur, tunc absolutio a vinculo prioris Ecclesiæ intelligitur facta sub conditione, quatenus placuerit translato. num. 4. Declara, vt num. 21.

Episcopus vbi fuit translatus ad aliam Ecclesiam de ipsius consensu statim dicitur translatus, etiam ante adeptam possessionem Ecclesiæ, ad quam fuit translatus. numero 5. & num. 16. & seqq.

Episcopus, qui de eius consensu fuit a Papa translatus ad aliam Ecclesiam desinit esse Episcopus primæ Ecclesiæ statim, & statim etiam perdit iura primæ Ecclesiæ. num. 6. & num. 17.

Episcopus translatus ad aliam Ecclesiam etiam non ob vtilitatem, aut necessitatem Ecclesiæ, aut ob merita, statim post translationem absque alio consensu perdit iura primæ Ecclesiæ. num. 6. & num 16. & seq.

Episcopus quando transfertur ad aliam Ecclesiam pro vtilitate, aut necessitate Ecclesiæ, tunc Ecclesia dicitur uacare a die translationis etiam sine consensu Episcopi. num. 7.

Mandatum ex coniecturis probatur. numero 8. & numero 10.

Mandati potissima coniectura est impensa. num. 9.

Presumptio vna producit aliam, quando vna uenit in consequentiam alterius. num. 10.

Ecclesia non dicitur uacare ubi de ea fuit alius prouisus, & prouisionis litera expedita. num. 11.

Prouisus Apostolicus expeditis literis potest suam iurisdictionem administrare, & exercere etiam ante adeptam possessionem. num. 12. Declara, ut num. 13. & 17.

Imputandum est illi, per quem stetit non facere id, quod facere debebat. num. 14.

DECISIO CCCCLXXV.

1 SAnctissimus Dominus noster, sub die 14. Maij transtulit Reuerendiss. D. Albertũ Baranous Kj Episcopum Plocen. ad Ecclesiam Vladislauiẽ. absoluendo illum a vinculo Prioris Ecclesiæ Plocen. iuxta formam, de qua per Hostien. in summa titu. de translatione Prælatorum, & morem Curiæ Romanę, vt in c. 2. de translat. Prælat. Ioan. Monach. in c. generali, de elect. in 6. num. 10. ver. si aliquis habet Regalia. Ioan. Andr. in c. quod ob gratiã. numero primo. in princip. quæstionis. de regul. iur. in 6. in Mercurial, & ibid. Franc. num. 3. in princip. Felin. in c. 2. numero 7. versic. pro ista limitatione, de constit. Francis. Marc. decis. mihi 1100. incip. quæritur. de tali casu. ver. & maxime propter absolutionem vinculi. Abb. consilio 201. num. 7. par. 2.

2 Vnde cum die 21. Iunij sequentis eiusdem anni 1607. vacauerit vnus ex Canonicatibus dictæ Ecclesiæ Plocen. a qua Episcopus fuit translatus ad Vladislauien. Dubitaui, an constaret de reseruatione dicti Canonicatus. Et cum Regula secunda Cancellariæ, quæ reseruat beneficia ad collationem Episcoporum spectantia, quæ post illorum obitum, aut Ecclesiarum dimissionem, vel priuationem, seu translationem, vel alias quomodocunque vacauerint, vsque ad prouisionem successorum, & adeptam ab eisdem pacificam possessionem, videatur satis clara, tota difficultas consistebat in eo. An ista translatio esset talis, vt propterea intraret reseruatio Regulæ prædictæ.

3 Et pro negatiua considerabatur primo. Quod quis non dicitur vere translatus, nisi post adeptã possessionem secundi. glo. in c. si quis iam translatus. 21. quæst. 2. vbi intelligit illud textum, qui dicit. Quod translatus de vna Ecclesia ad aliam nihil habet commune cum prima, locum habere post adeptam possessionem. Bellam. ibid. numero secundo. & melius col. penult. ante num. 13. versic. item quæres. Vbi si quis fuit translatus, & consentit post duos menses, non tenetur restituere fructus, quos medio tempore percepit, quia requiritur translatio valida, consensus, & possessio pacifica. Tutrecrem. ibid. post principium. Archid. num. 1. in fin. Calder. cons. 1. num. 2. de transl at. prælatorum. Felin. cons. 40. n. 4. Rebuff. super concord. in Rubric. de Reg. ad prælat. nominat. facien. §. monasterijs. in glo. in verbo vacantibus, vers. sexto etiam. Io. And. in d. c. quod ob gratiam. num. 6. versic. item non dicitur translatus, nisi possessionẽ habuerit. Hinc videmus quod beneficia translati non vacant nisi post adeptam possessionem Ecclesiæ, ad quam transfertur. Io. Andr. in c. cum in cunctis. numero 42. vers.

vers. ante consecrationem,& ibi Butr.in §.cum vero. num. 10. Aegid. pariter in d.§.cum vero.nu.24. Cardin.ibid.num.2.q.7.Anchar.col.7.q.1.Henr.Boich. num.1.circa finem.Collect.nume.8.Dec.nu.10.Abbas nume.6.de elect. Et dixit Rota in causa Veglen. pensionis.7.Maij 1571.coram bo.mem. Card. Lancellotto seniore.

4 Secundo, considerabatur, Quod quando translatio fit ob merita,absolutio a vinculo Prioris Ecclesiæ intelligitur facta sub conditione, quatenus placuerit translato,vt per Ioan.Monachum.c.generali. numero 10.vsque ad finem.de elect. in 6.Ioan.Andr.in d. c.quod ob gratiam.numero primo.in quæst.vsque ad finem.Franc.ibid.numero 3.versic.circa quam quęst. Butr.numero 9.Abb.in c.cum nobis.num.5.vers.vnde facit ista.de elect.Felin.in c.2.num.1.vers.pro ista limitatione.de Constit.Io.Pauin.de offi.& pot. Cap. se.va.in vlt.prælud.numero 7.versic.3.per translationem. Quibus locis dicunt prædicti Doctores.Quod Episcopus ante consensum non censetur translatus nisi appareat Papam voluisse inuitum illum transferre.

5 Prædictis tamen non obstantibus visum fuit Dominis constare de vera translatione, & sic intrare prædictam Regulam secundam,& propterea confirmandam Decisionem sub die 26.Martij 1610. coram Illustrissimo Domino meo Cardinali Lancellotto iuniore tunc Rotæ Auditore. Mouebantur Domini. Primo, quia ista translatio fuit facta, de consensu ipsius translati,vt statim dicetur,& propterea nihil amplius habebat agere in prima Ecclesia. Ita eleganter Ioan. Andr.in dicto cap. quod ob gratiam. dicto numero quinto. Vbi quod si postulatio fiat a Capitulo de consensu transferendi , definit esse Episcopus loci a quo transfertur, statim post ipsam translationem factam a Summo Pontifex non expectato aliter ipsius consensu,quia licet ignoret translationem, feiuit tamen postulationem , & submisit se voluntati Papali. Et in istis terminis idem Io.Andr.probat dictum Aegidij Cremon.Quæ rationes bene concludunt ad præsentem casum, quia idem est, quod quis eligatur, & postmodum a Papa confirmetur, & quod simpliciter a Papa eligatur,vt statim dicetur.

6 Et in puncto, quod translatus de eius consensu perdat statim iura primæ Ecclesiæ dicit Abb.in dicto consilio 101.numero tertio.& quarto.quem solum viddraw sat esset pro resolutione præsentis Articuli. Bellamer.in dicto cap.si quis iam translatus.numero vndecimo. col. 11.in fin.versic. quid dicendum. & pro ista sententia possunt allegari infrascripti Doctores qui tenent.Quod in simplici translatione,etiam non facta pro vtilitate,aut necessitate Ecclesiæ,aut ob merita , statim post translationem absque alio consensu præcedente, aut subsequente , translatus perdat ius in prima Ecclesia. Ea ratione,quia in Episcopatibus contrahitur matrimonium spirituale. Et Papa transferendo absoluit a vinculo primæ Ecclesiæ. Quocirca facta absolutione , prima libera manet, nec ad eam datur regressus Hostien.in summ.de translat. prælat. numero sexto.versic.sed si Episcopus, & Gofred. pariter.in summ.eodem titu.sub nume.6. vers.vel quod verius puto.Calderin.consil.fin.circa princip. versic. & sic pronunciatum. Et huius sententiæ ex quatuordecim Auditoribus,qui tunc erant, octo fuere, vt refert Bellamer.in dicto cap. si quis iam translatus.numero secundo. columna decima.in princip. versic.ad cuius quæstionis declarationem , & colum. 11. Quæ sententia licet sit controuersa , tamen negari non potest,quin Doctores prædicti concludant pro ista parte,quia statim volunt translationem habere effectum etiam absque consensu. Ergo multo fortius quando adest consensus.Hine Bellamer.superius allegat. numero duodecimo.colum. vndecima. in fin.vers. quid dicend.concludit cessare omnem disputationē, quando consensus præcessit, vel a die , qua consensus præstatur. Et huius sententiæ est Congregatio Illustr.Sacri Concil.Trident. Interpretum,dum consulta , An capitulum potuit deputare Vicarium in generali a qua quis fuit translatus , si translatio fuit facta de ipsius translati consensu , etiam ante adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ , censuit, quod sic, vt in copia,quæ data fuit.

7 Et prædicta confirmatur. Quia si translatio fiat pro vtilitate, aut necessitate Ecclesiæ , ipsa incipit vacare a die pronunciationis, neque in hoc debet expectari consensus Episcopi, Prob.in Monach.in dicto cap.generali.de elect. in 6.Abb. in c. cum nobis, numero quinto.in fin. versic. secus vbi Papa.de elect. signo idem,& multo fortius dicendum est, procedere si fiat de consensu ipsius Episcopi. In istis terminis consentiens nedum sibi præiudicat ex facto Papæ transferentis, sed etiam ex facto proprio præstando consensum. c.quam periculosum. 7. quæst. 1.& c. ex transmissa.de renunciat.Et in puncto ponderat Abb. dicto consilio 101.numero tertio.in fin.versicu. quia renunciantibus iura sua. Et merito quidem,nam,vt dictum est Papa absoluit a vinculo prioris Ecclesiæ, quo ille tenebatur,& transfert ad aliam,& tribuit facultatem transeundi,vt per Hostien.in summ. loco superius allegato.& propterea translatus cum sit absolutus a vinculo primæ Ecclesiæ, & sic acquisitum ius habeat in secunda, & cum ea contrahat matrimonium, cessat omne ius quod habebat in prima , alias esset sponsus duarum Ecclesiarum , & læderetur matrimonium spirituale, quod inter Spiritualem, & Ecclesiam contrahitur in cuius signum defert annulum, vt eleganter considerat Abb. in dicto consilio 101.numero quinto. in fin.versic. vlt.pro D. Adolpho.

8 Quod autem translatio fuerit facta de consensu ipsius translati satis patet.Quia procurator dicti translati soluit annatam mille Ducatorum, & habuit litteras expeditas,vt in fide annati flor.Ex quibus manifestissime apparet fuisse constitutum procuratorem ad hunc effectum. Mandatum enim ex coniecturis probatur. Dec. consilio 36. numero octauo.in princ.

Digitized by Google

Cæsar.de Graff.decis.a.numero 5.& 6.de reb. eccles. non alienan.

9 Potissima autem coniectura est impensa. Rot.decis.1.in fi.de procurat.in nou. Marant. de ordin.iud. par.6.mem.9.num.56.Et fuit resolutum in causa Vigleualen.Locationis.23.Ianuarij 1597.coram bonæ mem.Corduba,Episcopo Pacen. Et concurrunt etiã ferre ponderata in Decisione Illustrissimi Lancellotti,vnde resultat clarus consensus translati.

10 Quantum enim istud mandatum sit probatum ex præsumptionibus,& regulariter ex præsumptionibus non oriatur præsumptio.glos.in l.1.C. de do.promis. Ruin.consilio 90.circa finem. libro primo. Secus tamen est, quando vna venit in consequentiam alterius, prout in casu isto, quia ex præsumpta Constitutione Procuratoris, in necessariam consequentiam resultat consensus, alias Constitutio Procuratoris fuisset frustratoria.Christophor. Castillion. in repet. rubr.de verbor.oblig.num.9. Bartol.in l.si is, qui pro emptore.num.11.ff.de vsucap.& in l.sub conditione. numero 3.C.quando liceat ab emp. discedere. Alex. consilio 117.num.3.lib.5. Et fuit resolutum in causa Romana Domus in Burgo. 11. Februarij 1605. coram Reuerendissimo D. meo Sacrato Archiepiscopo Damasceno.

11 Secundo.Ex facto videbatur Dominis cessare omnis difficultas. Nam vt dictum est Translatio fuit facta sub die 14. Maij, & sub die 23. eiusdem mensis Procurator habuit literas expeditas Episcopatus Vladislauien. & die 21. Iunij euenit vacatio Canonicatus Plocen.Quo stante,de tempore vacationis Canonicatus Plocen.Ecclesia Vladislauien.non dicebatur amplius vacare,cum de ea fuerit facta prouisio, & literæ expeditæ,vt fuit resolutum in causa Burgen.Canonicatus. 28.Ianuarij 1583.coram bonæ memoriæ Cardin.Lancellotto seniore. Ea ratione,quia vacatio Ecclesiæ durat,vsque ad confirmationem electionis,qua sequuta non dicitur vacare.glos. in Clem.1. versic.collatio,vt lit.penden.& ibi notat.Imol. numero 20.versic.iuxta prædicta.Felin.in cap.cum Bertoldus.col.2.numero tertio.ver.dixit etiam. de re iudic. Pauin.de offic.& potest.cap.1.par.10.prælud. 7. numero 16.in fin.Franc.in cap.quod sic.§.1.numero 1. de elect.in 6.Rot.decis. 6.§. hoc etiam. de elect. in n. Per quam confirmationem acquiritur exercitium iuris,quod dat electio.glos.in c.quanto. dist.63. Felin. in d.c.cum Bertoldus.numero 2.versic.quale ius.Abbas in c.transmissa. num.2.circa finem.vers.item nota.de elect.

12 Et si non datur prior electio, Ecclesia vacat vsque ad prouisionem factam per Papam, prout est casus noster. Quia prouisio eiusdem Papæ habeat vim non solum electionis,sed etiam confirmationis,ita vt non obstantibus pœnis cap.auaritiæ. de elect. in 6. possit Prouisus Apostolicus expeditis literis administrare, & exercere suam iurisdictionem.Felin.in cap.eam te. col.3 numero quinto.versicul.3.extende.de rescript. vbi Rip.numero vndecimo.Abb numero secundo.in fin.de elect.in 6.Pauln.in alleg.tractatu.par.3.c.44. numero quinto.in tantum,quod Capitulum non potest se amplius immiscere in iurisdictionem,cum non dicatur amplius sedes vacare, vt notat. gloss. in Clemen. 1.§.propter.versicul.sede vacante.de hæred.vbi Imol.numero nono.versic.gloss. vacante. Cardin. in §.in fine.Abb.in versic. ecclesia. Vital.numero 176. Pauin.dic.prælud.7.numero 14. Feli.in c. ne Dei timorem.numero tertio.versic. quarto limita, de simo. Syluan.de benefic.quæst.2.quæst.15. in princ. Abb. in cap.qualiter.in principio.not.de elect.Cassad. decisione octaua.numero quinto. de restitut.spoliator. Puteus decisione 277.libro tertio. Et inde fit, quod cum secunda Ecclesia amplius non vacaret, sed Episcopus esset effectus sponsus eiusdem secundæ, cessabat ius quod habebat in prima ecclesia,patet ex supra deductis.

13 Et licet verum sit prædicta habere locum non solum post expeditionem literarum, verum etiam post præsentationem dictarum literarum factam Capitulo,vt habetur in nouo iure extrauagan. iniunctæ. de elect.ita vt totum, quod antea fieret esset irritum, & inane, vt disponitur in d.extrauaganti, ibi, nullique eos ante dictarum literarum ostensionem recipiant. Et in vers.sequenti,si forsan contra præsumptum fuerit,irritum habeatur.Et prædicta adeo vera sunt,quia Doctores prædicti non excludunt ostensionem literarum, imo illam præsupponunt, ex quo ad id probandum,allegant dictam extrauagantem,quæ expresse disponit,vt ostensio fieri debeat,& dictum Doctor. debet intelligi secundum legem, quam allegat. Bartol.in l.non solum. §.liberationis verbo. ff. de liber. leg.& ita declarat Rebuff.in praxi.benefic.in titu. de simon.res.numero 31.Dec.in reg.ext.de constit.in 1. lect.numero 42.Vital.in d. Clemen. 1.§.porro.numero 30.Felin.in c.1.de præscrip.numero secundo.& in c.eam te.colum.3.numero sexto. versicul.sed caue. de rescript. Abb.in c.nolti.numero quarto.de elect.& in c.nostra.numero 11.col.fin.versic.dixit tamen.de rescrip.vbi dicit hoc esse notandum, quia multi in hoc errant. Et ita fuit resolutum in dicta causa Burgen. Canonicatus 3.Iunij 1583. in qua prima decisio declarata fuit.

14 Attamen considerabant Domini; Quod procurator Episcopi habuit literas expeditas die 23. Maij 1607. quæ computabatur sub die Mercurij,& cum quolibet Sabbato scribatur ad Ciuitatem Cracouien. & literæ tempore æstiuo recipiantur intra decem,& octo, vel decem, & nouem dies, vt in pluribus epistolis ostensis, calculatis his diebus, literæ expeditæ potuerunt esse in Ciuitate Cracouien. die 14. Iunij, cum vero Ciuitas Plocen. distet per 40. milliaria a Ciuitate Cracouien. & septem milliaria a Ciuitate Vladislauien. vt patet ex mappis impressis, cum mensurationibus, vtique intra dies remanentes, a die 14. vsque ad 21. Iunij quo successit vacatio dicti Canonicatus, literæ potuerunt notificari Capitulo Vladislauien. maxime cum colla-

collatio eiusdem Canonicatus non fuerit facta per Episcopum nisi post 30. eiusdem mensis Iunij. Vnde cum hoc non fecerit Reuerendissimo translatus, sed per ipsum steterit sibi est imputandum. l. quod quis ex sua culpa. ff. de regul. iur. cap. damnosum. de regul. iur. in 6. Mandos. consilio octauo. numero duodecimo. Et ideo debet intrare reseruatio Reg. Secundæ.

15 Neque huic motiuo obstat, quod etiam si Reuerendissimus translatus præsentasset literas, & propterea habuisset iurisdictionem, non tamen habuit circa collationem beneficiorum, ex quo Reg. secundæ. reseruat illorum collationem, vsque ad actualem possessionem prouisi. Quoniam hic non est agendum de ista quæstione, & quid voluerit facere regula secunda. Sed satis est, quod & secundum rigorosam sententiam post translationem, ac literarum expeditionem, & præsentationem factam Capitulo translatus nihil amplius habeat agere in prima Ecclesia ad effectum, vt intret dispositio Regulæ secundæ, vt supra dictum est.

16 Non obstant in contrarium adducta. Et primo, quod quis non dicitur vere translatus ante adeptionem pacificæ possessionis secundæ Ecclesiæ. Nam fuit responsum, quod stantibus prædictis consideratis in primo fundamento decisionis, Dubitari posse de dicto glossæ, & aliorum supra allegatorum, quatenus essent intelligendi de vera translatione, & non abusiua. Sed vere glossa loquitur in abusiua translatione, vt patet ex verbis illis, ibi, & intellige quando est translatus de auctoritate Episcopi sui, prout in istis terminis ibi loquitur Bellamera ibidem, numero secundo, Tu: recreenata, & Archidiac. Calderinus vero loquitur in alijs terminis, prout, & Felinus, & Rebuffus simpliciter refert glossam, ita vt solum de vera translatione videatur loqui. Ioan. Andreas, & Bellamera, numero decimo tertio. vers. item quæres.

17 Sed etiam omisso, vt discutiatur, quænam sit vera istarum opinionum, dicebatur in hac facti specie scilicet, vt translatus, non haberet amplius iurisdictionem in prima Ecclesia, & sic quod non possit conferre Canonicatum, ita vt intraret sub reseruatione regulæ secundæ, cessare omnem difficultatem. Quia pro administratione iurisdictionis Episcopalis, non est necessaria adeptio possessionis Ecclesiæ circumscripta consuetudine secundum glossam communiter approbatam. in c. penult. ver. collatio. de præbend. in 6. Couarru. variar. resolut. libro 3. cap. 16. numero primo. Abb. in cap. transmissa. numero 3. vbi de commun. de elect. Felin. in c. eam te. col. 3. versic. & hinc est. de rescript. & in cap. ne det timorem. numero secundo. versic. 4. de sim. Petr. de Bais. de elect. parte 3. cap. 44. numero quarto. Franc. in c. cum qui. §. insuper. numero sexto. de præbend. in sexto. Gemin. in cap. si elect. numero sexto. de elect. in 6. Et fuit resolutum in dicta causa Burgen. Canonicatus, sed sufficit expeditio literarum, & earum præsentatio facta Capitulo, vt supra dictum est. Et ideo non debet prodesse Reuerendiss. translato, dum fuit in culpa, non ostendendo dictas literas.

18 Non obstat corroboratio, quæ fuit supra deducta, ex eo, quod beneficia translati non vacant nisi post adeptam possessionem Ecclesiæ ad quam transfertur. Nam hoc prouenit ex eo, quia ista beneficia non vacant per absolutionem a vinculo, prout vacat primus Episcopatus, sed per assecutionem secundi Episcopatus, gloss. in cap. cum in cunctis. §. inferiora. versic. ad quem spectant. de elect. & in c. de multa. in versic. post receptionem. de præbendis. licet alia beneficia, statim possint impetrari, & euentus doceat, an impetratio fuerit bona. Castr. consilio 265. volum. 2. per totum.

19 Aliqui etiam ex Dominis dicebant, quod licet de stricto iure, beneficia translati, non vacent nisi post adeptam possessionem Episcopatus ad quem transfertur: Tamen secus est de stylo Curiæ, quia ad effectum Prouisionis beneficiorum, statim Episcopus habetur pro translato etiam ante adeptam possessionem Episcopatus. glos. in Clem. duobus. in verb. collatio. in fi. vt lit. penden. Cardin. consilio 10. numero quarto. Roman. consil. 345. numero 17. versic. in Romana vero Curia. Mandos. ad eundem Roman. consilio 335. in 1. additione. Abbas in c. cum in cunctis. §. cum vero. numero 3. Dec. numero 7. de elect. Card in Clem. 1. num. 22. vers. pono. vt lit. pendent. Gig. de pensionib. quæst. 56. num. 3. in fin. Staphil. de lit. gra. fol. 69. secundum paruam impressionem. versicul. secundus casus. Felin. in tract. quand. lit. Apos. col. 8. num. 28. versic. & bene.

20 Hæc tamen responsio non placebat omnibus Dominis, quia dicebant dictum stylum oriri ex eo, quod Papa plerumque solet facta promotione, siue translatione, decernere statim beneficia debere vacare, sed quando non reperitur hoc decretum appositum tunc cessat stylus, & constat, quod Papa vult seruare ius cōmune. Hinc nonnulli Doctores dicunt, quod interdum Papa solet apponere hoc Decretum, vt Io. Andr. in c. cum in cunctis. num. 42. de elect. Butr. nume. 11. collect. num. 8. Imol. num. 5. Card. q. 7. Ana. in Clem. 1. in fin. glo. in ver. collatio. vt lit. pend. & ita in indiuiduo dixit Rota in dicta causa Veglen. pensionis. 7. Maij 1571. Et ob id omnes Domini transibant cum primo motiuo.

21 Non obstat secundum obiectum, scilicet. Quod quando translatio fit ob merita, Absolutio a vinculo prioris Ecclesiæ intelligitur facta quatenus translato placuerit. Nam omisso, quod Hostiensis, Goffredus, & alij supra citati tenent contrarium, fuit responsum. Quod opinio prædicta, habet locum in translatione facta inuito Episcopo, ob eius merita, & propterea translatio, & absolutio intelligitur facta quatenus illi placeat, cum intentio Papæ, sit complacere translato Ioan. Monach. in d. c. generali. numero 16. de elect. in 6. & late comprobat rationibus Ioā. Andr. in prædicto cap. quod ob gratiam. num. quinto. vers. sed

sed si Papa.de regul.iur.in 6.in Merc. Franc. ibidem. numero 3.versic.circa quæstionem. Abb.in cap. cum nobis.numero quinto.de electio.& alij supra allegati in obiecto. Et expresse quod cessat dicta conditio, quando translatio fit de consensu ipsius transferri dicit Abbas in sæpius allegato consilio 101. numero quarto. Et ratio est in promptu. Quia cum translatio fuerit facta de consensu Episcopi, videtur voluisse,& consensisse, vt ante omnia absoluatur a vinculo,quo primæ Ecclesiæ tenebatur, ita Abb. loco proxime allegato. numero tertio. versicul. sed olim Episcopus Spirensis.Ioann.Andr.& Frauch. in dicto cap.quod ob gratiam.supra allegato. Et ita fuit conclusum.

R. P. D. VBALDO.

Turritana Bonorum. Lunæ 22. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

Possessorij causa terminanda prius est, quam causa petitorij, etiam quod in commissione Rotæ sit datum arbitrium, nisi adsit aliqua causa sic arbitrandi. Cetera videas in Summarijs.

SVMMARIVM.

Arbitrium Rotæ datum regulatur a iure. num. 1.

Possessorij causa terminanda prius est, quam petitorij. num. 1.

Possessio probatur per publicum instrumentum ad quemcumque effectum. num. 2.

Pater mortua vxore præsumitur continuare possessionem in bonis dotalibus filio infante superstite ratione vsusfructus,& legitimæ administrationis. num. 2.

Pater habet vsumfructum in bonis dotalibus mortua vxore cum filio etiam post mortem filij. num. 2.

Possessio nemini auferenda est possessore non citato. numero 3.

Possessio posterior præsumitur clandestina, & non potest impedire manutentionem anterioris possessoris. numero 4.

Assertioni Notarij contra tertium absentem a stipulatione contractus non creditur. num. 5.

Possessorij causa terminanda prius est, quam causa petitorij, etiam quod Rotæ sit datum arbitrium, quando nulla adest causa sic arbitrandi. num. 6. & 7.

DECISIO CCCCLXXVI.

1 FVit dictum, non intrare arbitrium ad effectum cumulandi petitorium cum possessorio summarissimo retinendæ: Quia arbitrium regulatur a iure. Barto.in extrauag.ad reprimendum.in verb. videbitur. numero 8.Cæs.de Graff. decis.7.nume.7.& decis.8.numero 2.& 4.de sentent.& re iudic.Rot.decis. 349. sub numero primo. parte 1.diuers. De iure autem prius debet cognosci causa possessorij, quam petitorij.l.ordinarij.C.de rei vendicatione.l.incerti. C.de interdictis.

2 Præsertim cum Dominus Michael doceat de sua possessione constante matrimonio capta per publicum instrumentum,quod bene probat ad quemcunque effectum.l.prædia. ff. de acquirenda possessione. Rot.decis.62.numer.1.par.2. diuers. & post mortem vxoris superstite filio infante præsumitur continuata ratione vsusfructus, & legitimæ administrationis.l. cum oportet. C. de bon.quæ lib. qui vsusfructus durat etiam post mortem filij viuente patre. l.vltima. §. sin vero defuncta persona.C.ad Tertull.l. vltima. C. de vsufruct.glos.in l.3.C.cod.tit. Pinell.in l.1.par.1. nu.39. C.de bon.mater.Surd.de communi.consilio 116.num.46.& seq.lib.1.

3 Et ideo possessio horum bonorum, quæ erat penes patrem mortuo filio in infantili ætate non potest dici remansisse vacua, saltem ad effectum, vt tanquam vacua potuerit per alium occupari prætendentem successionem in dictis bonis possessore non citato.glo.in c.licet Episcopus.in verbo,non vocato.vers. hinc est. de præbend.in 6. Crescent.decis.7.de restit. spoliat.& fuit in similibus terminis decisum in causa Vrbeueta na Castrorum.27.Maij,& 20.Iunij 1569.coram bonæ mem. Cardinale Seraphino.

4 Et ideo non obstat possessio capta nomine Archiepiscopi post mortem infantis absque eo, quod fuerit citatus Michael eius pater, & possessor bonorum, tū quia tanquam posterior habetur pro clandestina, & turbatiua.c.licet causam.de probat. Rota decis. 27. num.7.& decis. 506.num. 5.par.1.& decis. 19. numero 1.par.2.diuers. quæ propterea non potest impedire manutentionem Michaelis, quem non constat se habuisse pro spoliato, iuxta decis. Put.419.in fin.lib. 2.& fuit sæpe dictum in alijs.

5 Tum quia de possessione Archiepiscopi non videbatur constare, nisi ex instrumento adeptæ possessionis per eius prætensum Procuratorem, de cuius mandato non constat licet enuncietur per Notarium rogatum de adepta possessione, cuius assertioni in hoc non statur contra tertium. Cagnol. post alios in authent. si quis in aliquo. numero septuagesimo secundo.& sequentib. Vbi de communi.C.de eden. Angel.in l.si donatio. versicul.& ideo, si Notarius.C.de donat. Decius consilio 503.numero secundo. in fin. & num.3.

6 Quibus stantibus non videbatur esse locus arbitrio ad effectum supradictum, cum nulla adesset causa, quæ id suaderet, vt fuit in istis terminis resolutum in causa Montis Falisci Cappellaniæ 13. Ianuarij 1606. coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto. Vbi quod stante commissione, prout hic, cum facultate cognoscendi possessorium, & petitorium simul debet prius cognosci de possessorio, si de eo prius constat, ex decisionibus ibi allegatis.

Non

Digitized by Google

7 Non obstat decisio in Romana Cottigij, coram Reuerẽdissimo Damasceno ex aduerso allegata, quia vltra quod procedit, quando possessorium est turbidum, vt fuit dictum in Mantuana bonorum. 16. Decembris 1611. coram me. Loquitur etiam, quando pendet possessorium recuperandæ quo casu solet facilius Princeps committere, vt simul de possessorio, & petitorio cognoscatur. Capic. decis. 69. nu. 13. Aym. cons. 181. numer. 13. & seqq. secus in possessorio retinendo Rota decis. 99. numero 6. par. 1. diuers.

8 Quæ dicebantur de statuto, & pacto de quo in instrumento dotali præterquam quod non carebant difficultate ex allegatis per Informantes pro Michaele videbantur Dominis respicere petitorium. Et ita fuit decisum, &c.

REV. P. D. VBALDO.

Terulen. Decimarum. Veneris 15. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Episcopus de iure habet assistentiam percipiendi quartã Canonicam ex Parochialibus, etiam contra Equites Hierosolymitanos, possessionisque manutentio non debet impediri per exceptionem requirentem altiorem indaginem.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum est possessori tempore mota litis. num. 1.

Episcopus de iure habet assistentiam percipiendi quartã Canonicam ex Parochialibus etiam contra Equites Hierosolymitanos. num. 2.

Possessoris manutentio non debet impediri per exceptionẽ requirentem altiorem indaginem. num. 3.

DECISIO CCCCLXXVII.

1 FVit resolutum, articulos releuare ad effectum concedendi manutentionem Episcopo in quasi possessione percipiendi quartam Canonicam, etiam ex Parochialibus spectantibus ad mensam Præceptoriarum Religionis Hierosolymitanæ. Quia alias Rota resoluit intrare arbitrium, ad effectum, vt dicti articuli habeantur pro probatis, illi autem comprehendunt, tum quod istæ Parochiales sunt intra limites Episcopatus Terulen. tum quod Episcopus Terulen. post erectionem dictæ Ecclesiæ in Cathedralem, & ante dictam erectionem, Archiepiscopus Cæsaraugustanus sunt in antiquissima possessione percipiendi dictam quartam Canonicam ab immemorabili tempore, qua stante quasi possessione, etiam de tempore motæ litis, quod bene percutit articulus, competit Episcopo absque difficultate manutentio. §. retinendæ. §. hodie. Institut. de interdict. cum vulgar.

2 Quam manutentionem eo facilius concedendam esse Domini dixerunt, quia Episcopus habeat iuris assistentiam super dicta quarta. cap. omnes Basilicæ. quæst. 7. c. conquerente. de offic. ordin. c. 1. de Cappellis Monachor. Rota de communi apud Cantuccium decis. 31. nume. 5. vbi late de hoc, par. 2. diuers. etiam contra Equites Hierosolymitanos. Hostien. in c. cum contingat. nume. 1. de decim. vers. nam secundum, & in dicto c. conquerente. num. 15. de offic. ordin.

3 Non obstat priuilegium exemptionis, quia tanquam requirens altiorem indaginem, & respiciens petitorium, non debet impedire manutentionem, vt fuit resolutum in Carthaginen. Decimarum. 27. Iunij 1590. coram Gipsio, & in Abulen. Decimarum. 21. Maij 1600. coram Pegna. Et ita fuit decisum, Episcopo solum informante, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana pecuniariæ, siue arresti. Lunæ 22. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

Arrestari an, & quando possit prætensus debitor in carceribus, lite præsertim pendente, & non ab eo iudice, coram quo lis non pendet, & pro debito non liquido.

SVMMARIVM.

Debitor in carceribus arrestari non potest pro debito non liquido. num. 1.

Debitum administratoris, seu socij non potest dici liquidum, nisi finita societate, & calculis solidatis. num. 2.

Attentata lite pendente in primis, & ante omnia reuocanda sunt. num. 3.

Arrestum fieri etiam potest lite pendente. num. 4. Declara, vt num. 5.

Arrestari non potest debitor in carceribus ab alio iudice, quam ab eo, coram quo pendet causa, nisi fuerit periculum in mora. num. 4.

DECISIO CCCCLXXVIII.

1 DOmini venerunt in eam sententiam, D. Pompilium pro summa Scutorum 8500. non potuisse arrestari, quia non fuit probatum creditum esse liquidum, prout necessarium erat ad istum effectum. Bald. in l. apertissimi. in fin. C. de iudic. Neuizan. cons. 52. num. 13. Grat. cons. 138. num. 5. libro 2. Natt. cons. 430. num. 8. & seq.

2 Quamuis enim D. Guicciardini pretendant ratione affictus veteris bonorum Sanctæ Floræ fuisse in ea summa liquidatum per laudum bo. mem. Octauij de Buba-

Bubalis, tamen cum ex noua conuentione inter bonæ memoriæ Philippum, & eundem Pompilium ex apocha, quæ datur in Summario. nume. 1. fuerit actũ, vt eadem Scuta 8500. respectu participationis remanerent pro capitali in nouo affictu eorundem bonorum, qui adhuc durat, merito tanquam suppositum damno euentuali, & diminutionis, & deperditionis dici non potest liquidum, nisi finita societate, & calculis positis, ex quibus possit apparere, an in totum, vel pro parte damnum absorbeat capitale. Bald. consilio 61. nume. 1. volum. 2. & cons. 214. vol. 2. dicens, Prætorem de re dubia non debere incipere ab exequutione. Anchar. cõs. 235. idem affirmat propter incertum exitum rationis reddendæ.

3 Vnde cum lis ratione noui affictus pendeat in Rota, vt patet ex commissione, quæ datur satis iustificatura istud creditum esse comprehensum sub lite in Rota pendente, & consequenter omnia, quæ coram alio iudice gesta fuerunt pro huiusmodi credito consequendo esse attentata in præiudicium litis pendentis. tot. tit. vt lit. pend. & ideo in primis, & ante omnia reuocanda. c. non solum. vbi omnes. de appellat. in 6. Rot. decis. 6. vt lit. penden. in nou. Cassad. decis. 3. nu. 1. de restit. spoliat.

4 Non obstat, quod arrestum fieri etiam possit lite pendente absque vitio attentatorum Lancellot. post alios de attent. 2. par. limit. 9. per tot. & declarat. 4. numero 24. quia vltra, quod huiusmodi arresta ab alio iudice, quam ab ipsamet Rota iudice competenti cõcedi non poterant. glos. in l. 2. in verb. accipere. ff. de iudic. Rolaud. post alios cons. 65. num. 5. in fin. lib. 3. & Thessaur. decis. 220. nume. 1. nisi periculum fuisset in mora, quæ necessitas non fuit probata, est præterea necessaria iustificatio causæ, quæ consistit in eo, quod creditum sit liquidum, cuius cognitio absque vitio attentatorum separari non potest a causa principali super affictu nouo in Rota pendente.

5 Demum non obstat, quod arrestum factum nõ fuerit ad effectum, vt capitale restitueretur pendente locatione, sed tantum, vt assecuraretur, ne illud a posterioribus creditoribus auferatur. Nam huiusmodi assecurationes lite pendente Rota nunquam admisit, vt pluries fuit decisum, & signanter coram bo. mem. Pegna in Venet. Pecuniaria 17. Iunij 1605. & in hac eadem causa coram me, inter eosdem Guicciardinos, & Pompilium die 28. Ianuarij 1611.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Interamnen. Legitimarum. Lunæ 22. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

Legitima filiorum in bonis confiscatis patre bannito, & capitaliter condemnato debet esse dimidia bonorum, quando legitima prohiberi possit a testatore, & quando mater transiens ad secunda vota non petito tutore filijs, eorum hæreditate priuetur.

SVMMARIVM.

Mater ab intestato succedit filijs excluso patruo. num. 1.
Legitima filiorum patre bannito, & eius bonis confiscatis est dimidia hæreditatis, etiam quod vnicus, aut duo sint filij. num. 2. & 3. & num. 6.
Legitima patre bannito, & capitaliter condemnato debetur filijs a die condemnationis, & confiscationis bonorũ, & non a die mortis. num. 4.
Præscriptio quadriennalis ex l. bene a Zenone. C. de quadrien. præscript. quomodo procedat. num. 5.
Legitima in bonis auiæ paternæ nepti debetur. num. 7.
Legitimæ renunciatio non sufficit tacita, sed debet esse expressa. num. 8.
Legitima quando, & quomodo possit prohiberi. num. 8.
Mater transeundo ad secunda vota non petendo tutorem filijs an, & quando filiorum hæreditate priuetur. numero 9.

DECISIO CCCCLXXIX.

1 Scipio Castillus maritus Victoriæ, ex ea suscepit Agapitum, & Hierium secundum filios, & postmodum fuit bannitus, eiusque bona confiscata durante adhuc banno suscepit ex eadem Victoria Alexandrum quem Diana auia paterna vna cum Annibale filio, & patruo respectiue hæredem instituit, eundemque Annibalem filium prædicto Alexandro nepoti substituit. Vnde defunctis dictis filijs Victoriæ, cum Diana reportauerit cessionem bonorum a fisco, & ea peruenerint ad Annibalem filium ex institutione, & substitutione prædicta, dubitaui, an Victoria mater possit agere primo ad legitimam debitã Agapito, & Hierio in bonis confiscatis, & an secundo possit agere ad legitimam debitam Alexandro in bonis Dianæ auiæ maternæ, & Domini affirmatiue resoluerunt. Mater enim succedit ab intestato filijs excluso patruo. §. 1. Instit. ad Tertull. auth. defuncto. C. eod. tit. cum alijs.

2 Quod autem Agapito, & Hierio secundo filijs deberetur legitima in bonis patris confiscatis indubitati iuris est. l. fin. C. de bon. præterit. l. 1. l. cum ratio. ff. de bon. damn. quæ quidem legitima, licet essent tantum duo filij, prout idem est dicẽdum si fuisset vnus, cum agatur de bonis confiscatis, est semis, nam licet regulariter legitima sit triens, quando filij non excedunt numerum quatuor, semis autem si excedunt Authen. nouissima. C. de inoffic. testam. secus tamen est, quando agitur de bonis confiscatis, tunc enim est semis, vbi adsunt duo, vel vnicus filius. l. fin. ibi dimidia parte ærario vendicata alia eis reseruatur. d. l. cum ratio. §. si plures. & ibi glos. Odoffred. & Saly. c. late Rol. cons.

cons.97.num.30.lib.2.& Modern.Eugubin. consilio 110.num.7.& seqq.lib.1. & habetur in quodam tractatu de iur.fisci.lib.5.tit.1. num.38.& de communi Plot.cons.crim.diuers.130.num.87.lib.1.Moder.Roman.de delictis.quæst.24.num.37.& seqq.Thes.decis.104.num.2.

3 Neque releuat, quod Clar.in prax.§.fin.quæst.78.num.26.dicat,prædictam opinionem in practica non seruari,sed quod etiam in casu confiscationis filijs debeatur legitima,prout alias de iure,quia Clar. loquitur de consuetudine particulari, non vniuersali allegat Cassaneum, qui nihil tale dicit,loquitur contra textum,vt bene aduertit,& considerat Modernus Eugubin.d.cons.110.num.17.vol.1.

4 Neque facit, quod de tempore obitus patris erant plures filij, & quod in omnem euentum Agapito, & Hierio debuit succedere Alexander vna cum matre. auth.de hæred.ab intest.§.si igitur. il primo. Nam ad priorem difficultatem fuit responsum, quod ad hanc deductionem legitimæ non est spectanda mors patris,sed confiscatio. Roland.d cons.97.num.78.libro 2.& dicit communem Author tractat. de iure fisc.vbi supra.num.37.per text.in d.l.1.ff.de bon.damnat.ibi portionem ex bonis patr.damnat.accipiunt. Ad posteriorem vero difficultatem fuit responsum, esse veram,sed non releuare,quia Victoria est hæres Alexãdri,vt supra dictum est,& ideo ei debet succedere etiã in ista portione,quam prætendere poterat ex persona fratrum.& in d.§.1. Instit.ad Tertul.cum alijs.

5 Neque in hoc casu videbatur obstare quadriennalis præscriptio,ex text.in l.bene a Zenone. C.de quadrien.præscript. quia ille textus procedit, quando filius vendidit bona confiscata,tanquam sua, & ab ipso possessa.Alex.cons.52.nu.5.& 7.lib.7. Grammat. decis.65.nume.79.& habetur in d.tractatu, de iure fisci lib.6.tit.4.nume.18.in casu autem isto fiscus nunquam possedit bona,& in omnem euentum filijs competeret restitutio aduersus prædictam præscriptionẽ, cum essent minores,vt in prædicto tract.de iur.fis.loco proxime allegato.num.18.limit.16.

6 Nec etiam releuat, quod fiscus assignauerit legitimam istis filijs,quia cum non fuerit fœmis, sed solum triens non dato illis curatore negari non potest, quin eis,& sic matri sit subueniendum per viam restitutionis in integrum stan.læsione ista, vt in dicto tractatu de iur.fis.loco iam allegato.

7 Quantum attinet ad secundam legitimam, quod debeatur Victoriæ in bonis Dianæ auiæ paternæ Alexandri filij ex persona ipsius Alexandri pariter visum fuit iuris indubitati.authen.de hæred.ab intestat.ven.ien.§.1.Cras.de successionibus.§.legitima.quæstione quarta.

8 Neque releuat, quod Diana prohibuerit legitimã Alexandro, & alias censeretur in illa tantum institutus,quia licet pater relinquendo filio vltra legitimam possit illam prohibere hoc addito, quod ipso recusante censeatur institutus tantum in legitima. Socin.iunior.consilio 122.numero 8.& sequentib.lib primo. Dec.consilio 687.numero secundo.& fuit deductum in causa Romana Legitimæ.11.Decembris 1609.coram R.P.Domino meo Manzanedo, attamen prædicta non militant in casu isto,quia licet restatrix fuerit talem prohibitionem, nihilominus ad instantiam Annibalis filij voluit Alexandrum, postquam esset maior factus teneri ratificare testamentum, quam quidem instantiam nunquam apparet esse factam,& per consequens Alexander non fuit in mora, & prohibitio non afficit. Modern.de fideicomm.artic.36.nume.84.& sequentib. nec ex agnitione hæreditatis potest dici renunciasse legitimæ cum requiratur expressa renunciatio,& tacita non sufficit.l.si quando.§.& generaliter.ff. de inoffic. testam. & cum pluribus relatis dixit Rota in dicta causa Romana legitimæ, coram R.P.D.meo Manzanedo.

9 Minus facit,quod generaliter opponebatur, videlicet Victoriam transijsse ad secunda vota non petendo tutorem filijs,quia hoc non probatur, cum tamen deberet probari. Osasch.decis.58.nume.8.& deberet probari,quod post annum transierit ad secunda vota, quia si intra annum cum adessent tutores legitimi, videlicet auia,& patruus,non tenebatur petere,cum haberent,vt declarat Angel.in l.matres quæ.C.ad Tertull. Gabr.de tutel.conclus.1.nume.75.sed cessat omnis difficultas, quo ad Alexandrum, quia de tempore illius obitus nulli alij aderant filij,& propterea mater non censetur priuata illius hæreditate. Aret. consilio 40.nume.4.vers.tertio.& quarto.Bald.cons.317.nu.3.lib.5.Dec.in c.Ecclesia Sanctæ Mariæ. col.16.nu.122.versic.secunda conclusio.de constit. Vltra quod cum Alexander pubes decesserit, & non contradixerit,decessit enim in ætate 16.annorum, hodie ista exceptio non potest opponi. Bald.d.cons.317.lib.1. Gabriel.de tutel.conclus.1.num.47.An autem Victoriæ fuerit de dictis legitimis satisfactum erit particulariter videndum,&c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hispalen.Iuris nominandi.Lunæ 29.Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

De iure exigendi primitias, & oblationes ratione administrationis Sacramentorum, an, & quando competat Archiepiscopo, & Curatis ab eo deputatis,vel potius alijs Beneficiatis.

SVMMARIVM.

Primitiæ, & oblationes veniunt appellatione iurium, obuentionum,& emolumentorum Parochialium.num.1.

Quasi possessio exigendi primitias,& oblationes de aliquibus locis particularibus vnius diæcesis extenditur ad omnia alia loca in eadem diæcesi comprehensa. num. 2.

Causa actus attendi magis debet,quam ipse actus.nu.2.

Actus

Actus præsumitur gestus secundum iuris communis dispositionem. nu. 3.
Testibus hinc inde contrarijs magis semper credendũ est illis, qui habent pro se iuris existentiam. nu. 3.
Possessio titulata præferenda est possessioni non titulatæ. numero 3.
Confessio Prælatorum prædecessorum alicuius Ecclesię nõ nocet successoribus, & præsertim emanata cum alijs personis, & ad diuersum effectum. nu. 4.
Deputati ab Archiepiscopo tanquam ab illo causam habentes non sibi, sed Archiepiscopo prouidere dicuntur. numero 5.

DECISIO CCCCLXXX.

1 FVit conclusum, mandatum de manutenendo in quasi possessione percipiendi oblationes ratione administrationis Sacramentorum, baptismi, & matrimonii, nec non primitias, de quibus agitur, dãdum esse Archiepiscopo, & Curatis ab ipso deputatis, de quorum possessione constat per testes pro illorum parte examinatos, qui sunt bene informati, & deponunt de continuata possessione per quamplures annos, & illorum dicta adminiculantur non solum ex antiquissimis licentiis ab Archiepiscopis concessis, in quibus permittitur istis curatis exercitium curæ animarum cum omnibus iuribus, obuentionibus, & emolumentis parochialibus, quorum appellatione veniũt quoque primitiæ, & oblationes huiusmodi, quæ sunt de iuribus parochialibus, vt fuit decisum in hac causa sub die 4. Iulij præteriti, sed etiam ex assistentia iuris communis, quam super istis primitiis, & oblationib. habent Archiepiscopus, & Curati, vt tenuit Rota supradicta die 4. Iulij præteriti.

2 Nec obstat, quod supradicti testes non deponant generaliter de tota Diœcesi Hispalen. sed de locis particularibus, quia cum causa, quam habet Archiepiscopus prouenien. ex assistẽtia iuris communis sit vniuersalis in tota Ciuitate, & Diœcesi Hispalen. cuius Archiepiscopus est solus parochus, prout inter partes non controuertitur, quasi possessio probata de locis particularibus, extenditur ad omnes alios in eadem Diœcesi comprehensos, ad tradita per Oldrad. consi. ducentesimo sexagesimo septimo, numero decimo, Aymo. consilio 55. numero primo. versic. Sed respondeo, & de antiquitate temporum par. 4. sect. 1. nu. 57. & seq. cum aliis adductis in causa Hispalen. Iuris votan. 6. Febr. 1576. coram Cantuccio, vt in decisione relata inter impress. 17. num. 2. par. 2. diuers. & in causa Assisien. Canonicatus. 14. Iunij 1600. coram Reuerendissimo Damasceno, ea ratione, quia magis attendi debet causa actus, quæ est vniuersalis, quam ipse actus. Bald. in l. 1. nu. 24. vers. tu dic. C. de emanc. lib. Aymo. consilio septuagesimo quinto, numero decimo quinto.

3 Minus obstant testes, qui dantur pro parte beneficiatorum, ex quibus prætẽditur probata eorum quasi possessio, quia plures ex illis, qui deponunt generaliter, beneficiatos, & eorũ seruitores percepisse omnes obuentiones, loquuntur de eo tempore, quo fuerant per Archiepiscopos ad curã animarum deputati, qui propterea in dubio præsumuntur illas percepisse, vti curati, & eo modo, quo licite, ac secundum iuris communis dispositionem eas percipere potuerunt, iuxta tradita per Bartol. in l. gerit. numero secundo. ff. de acquiren. hæred. Alij vero non negant, Curatos simplices deputatos per Archiepiscopos percepisse obuentiones ratione administrationis Sacramentorum baptismi, & matrimonij, prout deponunt testes dati pro parte Archiepiscopi, quibus etiam in concursu, cum habeant pro se iuris assistentiam, est magis credẽdum. Innocent. in capitul. auditis, & ibi Abb. numero decimo quinto. Felyn. numero vigesimo secundo de præscrip. Gabr. de test. conclu. 4. numero vigesimo tertio, & vigesimo nono. & fuit dictũ in causa Pampilonen. præeminentiarum 17. Aprilis 1592. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio, & possessio Archiepiscopi, & Curatorum, tanquam titulata, præferenda, cap. licet causam, & ibi Felyn. numero nono. vers. quarta causa. de probat. Alexand. consilio 88. numero nono, libro quinto. Verall. decis. 336. par. 2. & fuit dictum coram me in causa Burgen. Iuris præsidendi in Choro 28. Maij præteriti.

4 Neque refragatur confessio facta in literis à Gregorio XIII. emanatis, in quibus obuentiones huiusmodi, nec non primitiæ, & alia emolumenta inter Beneficiatos de cõsuetudine distribui dicuntur, quia cum illa non sit moderni Archiepiscopi, sed Prædecessorum illius, Ecclesiæ, vel successoribus præiudicare non potest. Paul. de Castr. consilio trecentesimo trigesimo octauo, numero tertio, libro primo. Calderin. consilio quinto, numero primo. & per tot. de confess. Præsertim cum emanauerit cum aliis personis, & ad diuersum effectum, quæ propterea in casu isto, in quo de ea principaliter dubitatur, attendi non debet. Paris. consilio nonagesimo quarto, numero decimo nono, libro primo. Dec. consilio trecentesimo quadragesimo octauo, numer. sexto. Put. decisio. trecentesimo octuagesimo primo, numer. tertio, libro primo. & fuit pluries decisum.

5 Nec demum obstat, quod non possit dari mandatum de manutenendo Archiepiscopo ex possessione Curatorum, qui nec etiam sunt in lite, placuit enim responsio, quod cum supradicti Curati sint deputati ad curam Animarum ab Archiepiscopo, & ab illo causam habeant, non dicuntur prouidere sibi, sed Archiepiscopo, iuxta tradita per Vital. in clement. vnic. numero vigesimo tertio. de offic. Vicar. Lap. alleg. quinta, numero octauo, versic. secus in temporalibus, vnde ei simul cum Curatis ab eo deputatis debetur manutẽtio ad tex. in §. retinendæ. Instit. de interdic. cum similibus. Et ita decisum.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. PIROVANO.

Illerd.n. Portionis. Lunæ 29. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus qualis esse debeat ad effectum, ne intret præsumptio vsurpationis inducta a Sacro Concil. Tridentino.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus vsurpatio vigore Sacri Concilij Tridentini, præsumitur etiam in paruis vniuersitatibus. numero 1.

Ius patronatus, vt non præsumatur vsurpatum, iuxta dispositionem Sacri Concilij Tridentini probanda sunt inprimis præsentationes continuatæ spacio quinquaginta annorum.nu.1.

Iuris patronatus vsurpationis præsumptio tollitur ex præsentationibus similium beneficiorum factis per tempus a Sacro Concilio requisitum.nu.2.

Continuatæ verbum non admittit interpellationem aliquam.nu.3.

Testes deponentes super immemorabili excedentes annos 54. bene illam probant.nu.4.

Ius patronatus immemorabilis præscriptio, vt probata dicatur per testes, quomodo testes super ea deponere debent.nu.4.& 5.

Ius patronatus laicale, an indicetur ab illis, qui nominant, an autem ab illis, qui præsentant.

DECISIO CCCCLXXXI.

1 ETSI præsumptio vsurpationis, de qua in Sacro Concilio Tridentino sess. 25 cap. 9. locum etiã habeat in paruis Vniuersitatibus, vt fuit sæpius resolutum, præsertim in causa Bononien. beneficii de Barignana 20. Martij 1589. coram Giplio, & in nullius Archipresbyteratus 2. Maij 1578. corã bonę mem. Cardinale Pamphilio, ita vt requisita eiusdem Sacri Concilii Trident. ad iustificationem Iuris patronatus, prout in maioribus probari debeãt: Censuerunt tamen Domini in præsenti omnia concurrere, secundum eiusdem Cõcilii dispositionem, & ideo dixerunt constare de Iure patronatus laicali Vniuersitatis de Pertusa. Concurrunt namque præsentationes continuatæ spacio quinquaginta annorum, cum effectuatione ab anno 1524. vsque ad annum 1602. dum de eodem anno 24. vacante ista portione inter alios fuit præsentatus Petrus Mencho a iustitia, & iuratis Vniuersitatis, & idem Petrus fuit electus a Portionariis, & a Priore institutus, & ista præsentatio probatur effectũ sortita non solum, quia constat, qđ statim adeptus fuit possessionem, sed etiam, quia postea per eius obitum de anno 1544. fuit præsentatus, electus, & institutus eodem modo Iacobus Gõzalez, cuius præsentatio effectuata, probatur ex sequenti præsentatione, ac institutione Iacobi, qui statim accepit possessionẽ portionis, & exinde de anno 1570. fuit præsentatus, institutus, ac in possessionem missus Martinus Mencho per cuius obitum de anno 1602. probatur facta præsentatio in persona Ioannis Pertusæ, de cuius validitate nunc agitur. Vnde ex serie harum præsentationum satis videtur resultare probatio primi requisiti Sacri Concilii, cum ab anno 1524. vsque ad annum 1602. constet de præsentationibus spacio 50. annorum, & vltra continuatis, & effectum sortitis iuxta cons. Oldr. 229. sæpius approbatum. Caputaq. decis. 331. num. 1. & 2. & decis. 418. par. 2. & in Bononien. Iuris patronatus, Lunæ 29. Martii 1574. coram Robusterio inter impress. decis. 598. nu. 8. & 9. par. 1. & in Cæsaraug. Cappellaniæ 4. Maii 1573. inter impressas, dec. 545. nu. 2. par. 1. quod etiam fuit dictum in vna Bononien. Iuris patronatus 16. Ianuar. 1608. coram Reuerendiss. Damasceno.

2 Concurrebant etiam aliæ coniecturæ præsentationes similium portionum effectuatæ per tempus a Sacro Concilio requisitum, quæ ex abundanti deseruiunt ad tollendam præsumptionem vsurpationis, cũ ageretur de iure vniuersali, dum omnes istę portiones proueniunt ab vna radice, scilicet iure ipsis iuratis, ac Vniuersitati competente. Rota in Hispalen. iuris votandi Lunæ 6. Februarij 1576. coram Cantuccio inter impress. decis. 17. per totam par. 2. diuers. Gabr. concl. 2. numero 18. de præscrip. Crau. cons. 55. nu. 1. vers. sed respondeo.

3 Nec visum est Dominis obstare, quod prædicta cõtinuatio tẽporis circa præsentationes fuerit interrupta, dum de anno 1570. pro parte Ioannis dicitur per obitum Iacobi Gonzales fuisse præsentatum Martinum Mencho, & tamen apparet, quod fuit præsentatus per obitum Didaci, quo casu non videbatur probatum requisitum Concilij de continuatis præsentationibus propter verbum continuata, quod non admittit interpellationem temporis. cap. accedentibus. iuxta glos. 1. in fi. de priuileg. Specul. in tit. de præbẽ. §. 1. nu. 32. 33. quod etiam fuit consideratum in Sabinen. beneficiorum 15. Decembris 1581. inter impressas decis. 199. num. 3. par. 2. diuers. Ad hæc enim fuit responsum ex facto cessare obiectum, quia etsi in Latino sermone videantur voces diuersæ Iacobus, & Didacus, in lingua tamẽ materna Hispana in Regno Aragoniæ Iaime, & Diego idem sunt, vt in fide quæ data fuit pro parte Ioannis, quod etiam conuenire visum fuit ex cognomine Gonzalez, in quo tam iste Iacobus quondam Didacus conueniebant.

4 Secundum vero requisitum Concilij pertinens ad immemorabilẽ, videtur etiam bene probatum per plures testes in Summario datos, qui habent ætatem sufficientem cum omnes excedant annos 54. & deponãt omnia requisita per glos. in c. 1. de præscrip. in 6. nempe per 40. annos de visu, & vltra de auditu a maioribus qui dicebãt idem audiuisse ab eorum antenatis, &

& quod nunquam aliquid viderunt, vel audierunt in contrarium coarctando etiam negatiuam, & de publica voce, & fama per verbum fuit, & est, quod tã Prioratus, quam portiones, & alia beneficia sunt de Iure patronatus huius vniuersitatis, & occurrente vacatione fuit semper facta prouisio ad præsentationem a iustitia, & iuratis, qui plures præsentabant, ex quibus Portionarij vnum eligebant, & Prior electum instituebat.

5 Non obstat, quod ex istis testibus non probatur patronatus ex dotatione, & fundatione, dum pro ratione afferunt, quia Ecclesia possidet complura prædia, & alia, quæ non potuerunt haberi nisi ab habitatoribus, & quæ cum potuerint haberi ex alio titulo, quam pro dote, nempe ex legatis pijs, dictum testium non videbatur concludens, prout necesse est. c. in præsentia. de probat. cum vulgatis. Placuit enim Dominis responsio, quod ex ratione allegata per dictos testes maior resultat præsumptio dotationis, & fundationis, quia de vera probatione, satis constat aliter, quam per testes.

6 Demum non obstat, quod hoc Ius patronatus non sit laicale, sed Ecclesiasticum, & consequenter sub regula reseruatoria comprehensum ex eo, quod dicatur vniuersitatem habere duntaxat nominationem, quæ non tribuit proprietatem Iuris patronatus. Dũ enim vniuersitas plures nominat, ex quibus portionarij, seu beneficiati vnum eligunt, & præsentant Priori, qui instituit electum, satis dicitur penes ipsos Portionarios præsentantes inhærere Ius patronatus, quia semper dicuntur præsentare, quamuis alij eligant. c. ex ore. de ijs, quæ fiunt a maior parte Cap. & in his terminis visus est firmare Gambar. de offic. & potest. legat. libro 3. numero 407. Fuit enim sublata difficultas ex dictis per eundem Gambat. loc. præcit. sub numero 397. cum seqq. qui sequendo opinionẽ Collect. in c. 1. vers. sed quid prior. de reg. iur. dicit Ius patronatus esse laicale, & residere apud eos, qui nominant non autem, qui præsentant, quia actus præsentandi nominatos ab alio non est liber, sed necessarius, quod est contra naturam patronatus, quæ est, vt patronus sit liber in præsentando idoneum. glo. in c. ad audientiã. il primo. de eccles. ædificand. Propterea cum vniuersitas nominet Portionarios, & Portionarij de electis teneantur vnum presentare Priori, qui tenetur de necessitate instituere, sequitur, quod iuxta naturam patronatus libertas consideretur, in vniuersitate, & iuratis, quæ sola attenditur in cognitione pertinentię Iuris patronatus, quod magis videtur, comprobari in præsenti, dum Portionarij fatendo illos patronos ad illorum præsentatione eligunt vnum, vt ille instituatur a Priore, qui pariter narrat fuisse ab vniuersitate præsentatum, & hunc sensum videtur etiam habuisse Summus Pontifex felic. rec. Paulus III. in Bulla, quæ datur, vbi vocat vniuersitatem patronam, & talis est communis reputatio, de qua deponunt testes dati pro Ioanne. Et ita fuit resolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Iuris patronatus. Lunæ 29. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus præsumitur potius hæreditarium, quam familiare, & gentilitium, & quomodo Ius patronatus gentilitium probetur.

SVMMARIVM.

Parentum appellatione in materia fundationis Iuris patronatus secundum communem vsum loquendi, non veniunt pater, & mater fundatoris, sed alij de agnatione, & familia. num. 1.

Verba perpetuis temporibus apta sunt comprehendere descendentes de gradu in gradum propter implicitum statum futuri temporis. num. 2.

Enunciatiua antiquissima probant communem hominum opinionem. num. 3.

Communis hominum opinio præsumitur vera. num. 3.

Obseruantia subsecuta dat fidem scripturis non authenticis. num. 3.

Inscriptioni antiquæ positæ in Ecclesia multum deferendum est super veritate eorum, quæ in inscriptione continentur. num. 4.

Sententia plene probat existentiam Iuris patronatus, & eius naturam in praiudicium Ordinarij, & eius successorum. num. 5.

Obseruantia inducta ex multiplicatis præsentationibus, quæ effectum sortitæ fuerunt, plene probat Ius patronatus. num. 6. & num. 11.

Ius patronatus in dubio magis præsumitur hæreditariũ, quam familiare, & gentilitium. Declara, vt num. 7.

Obseruantia nimis remota suffragari non potest. Declara, vt num. 10.

DECISIO CCCCLXXXII.

1 CVm patronatus, de quo agitur, ab vnã parte prætenderetur gentilitius, ab altera vero hæreditarius, Domini distinguendo tempora, censuerũt fuisse gentilitium vsque ad annum 1520. reseruando videre ab inde citra, cuius naturæ esset. Constat enim de initio fundationis huius patronatus ex Codicillis Benedicti dicti Rozzij vsque de anno 1024. Regnante Conrado Imperatore, & eius imperij anno 9. in quibus enunciatur tenor fundationis huius patronatus ab eodem codicillante constituti fauore suorum parentum proximiorum, quibus post obitum suum reliquit ius eligendi successorem vtiliorem perpetuis temporibus de eorum parentibus proximioribus de paterna parte ad hoc ministerium, & quo-

Digitized by Google

quotiescunque Ius patronatus parentibus relinquitur, certum est id deberi a primo relinquente omnib. de parentela, & familia vocatorum, quia appellatione parentum propter subiectam materiam, & commune vsum loquendi, non est intelligendum de patre, & matre codicillantis, sed de agnatione, & familia ipsius, Tiraq. de retract. consan. §. 1. glos. 8. num. 1. Menoch. de præsump. lib. 4. præsump. 88. num. 18. Pereg. de fideic. art. 22. n. 31. Rimin. Iun. loquens de patronatu. in cons. 308. nu. 2. vol. 3.

2 Nec satisfactum videtur menti codicillantis, vt parentes ab eo nominati post eius obitum habeant ius patronatus, nisi etiam ad omnes successiue de agnatione, & familia perueniat, cum verba, perpetuis temporibus, sint apta comprehendere descendentes de gradu in gradum propter implicitum statum futuri temporis secundum opinionem Cumani in l. cum ita. §. de fideicom. nume. 4. ff. de leg. 2. & in l. Gallus. §. quidam recte. nume. 7. vers. vbi autem instituuntur. ff. de liber. & posth. quam sequuta est Rota in pluribus causis, vt in Floren. fideicom. de Detis. 3. Decemb. 1607. coram R. P. D. Manzanedo, in Bononien. fideicomm. de Pannolinis 10. Decemb. 1610. coram Reuerendiss. Archiepiscopo Lugdunen. & coram me in Romana fideicom. de Vrsinis 9. Maij 1611.

3 Nec visum est posse dubitari de forma probanti codicillorum, neq; de fundatione enunciata in eis, cum prædicta enuncientur in sententia Archiepiscopi Milonis, de anno 1188. in qua codicilli registrati leguntur, quæ cum sit antiquissima, plene probat in ea contenta, etiamsi enunciatiue loqueretur, quia probant communem opinionem hominum, quæ præsumitur vera, vt dicit Bald. in l. cum aliquis. C. de iur. deliber. num. 4. vers. item quod dicit glos. Dec. cons. 42. nu. 9. & 11. Pereg. cons. 33. num. 20. lib. 1. maxime concurrente obseruãtia, de qua dicetur infra, quæ dat fidem scripturis non authenticis, Cyn. inter cons. Bald. consil. 400. nume. 5. lib. 4. & idem Bal. cons. 401. eod. lib. Becc. cons. 103. nu. 26. Ioseph. Ludou. concl. 38. vers. infertur quarto. fuit dictum in Aretina Cappellaniæ 22. Iunij 1590. coram Comitulo, & Cremonen. Cappellaniæ 14. Iunij 1594. coram Illustrissimo Cardin. Mellino.

4 Secundo probatur hæc qualitas gentilitia ex inscriptione antiquissima posita in Ecclesia, de qua agitur, & extracta supra centum annos, instante Bernardino de Sellanoua pro defensione Iuris patronatus, in qua illi de Cortesella enũciantur agnati Benedicti d. Rozzij, & descendentes, ac patroni aduocati eiusdem Ecclesiæ, cui inscriptioni multum esse deferendum voluerunt glos. in capit. cum causam. de probat. cap. ad audientiam. il secondo. de præscrip. ca. cum olim. de censib. capit. fane 24. quæst. secunda. Bald. consil. 310. an patronatus. libro 5. & sæpius fuit firmatum in Rota, vt in Hispalen. Iuris patron. De las Cueuas 26. Martij. 1590. coram bonæ mem. Card Pamphilio, & coram me in Comen. Habitus 9. Iunij 1610. & eo magis augebatur probatio ex inscriptione, quãto maiori longinquitate temporis fulcita apparebat ex illius verbis, ibi, alter verò Benedictus d. Rozzius ex progenie DD. de Cortesella natus, hunc titulum depingi fecit, qui Benedictus cum esset in codicillis nominatus vti testatoris nepos, sequitur dicendum iam supra quingentos annos inscriptionem fuisse depictam, vel saltem supra trecentos, si attendatur tempus Secundi Benedicti, qui in præsentatione anni 1293. interuenit.

5 Tertio, prædictis accedebat sententia Milonis Archiepiscopi Mediolanẽsis de anno 1188. in qua actores tunc temporis enunciantur legitime descendisse de Nepotibus ipsius Rozzonis ex paterna linea, & insuper declarãtur patroni, fundatores, & dotatores, & visis per Archiepiscopum instrumẽtis, priuilegiis, & testibus, confirmantur patroni istius Ecclesiæ cum facultate in perpetuum eligendi, & præsentandi, quæ sententia, cum sit fundata in probatione descendentiæ a nepotibus Rozzonis fundatoris, qui parẽtes vocauit, nulli dubium, quin vti antiquissima probet existentiam Iuris patronatus, & eius naturam esse gentilitiam nedum in præiudiciũ Ordinarij, Rota dec. 11. de Iure patr. in nouis. Gabr. cons. 192. num. 7. & consil. 198. num. 4. lib. 2. sed & in præiudicium successorum, quod minus est, cum habeat vim rituli, contractus, & instrumenti, & per eam Ius patronatus oriatur, & perimatur, vt dicit Abb. in cap. quanto. de iud. Paul. de Cittadin. de Iure patr. 9. par. q. 18. nume. 24. Ferret. consil. 135. numero 1. volum. 1. Peregr. consil. 33. numero 18.

6 Demum concurrit obseruãtia ex multiplicatis præsentationibus desumpta, nempe ab anno 1285. vsq; ad annum 1490. ex quibus apparet, quod semper agnati de Cortesellis præsentarunt, & præsentationes effectum sortitæ sunt, quæ obseruantia sufficeret etiã, vbi alia non concurrerent, pro concludenti probatione qualitatis patronatus, Franc. in ca. 1. nu. 5. de Iure patr. in 6. Abb. in c. querelam. num. 9. in fine. de elect. & consil. 76. in 1. dub. parte 2. Fed. de Sen. cons. 234. num. 3. Ferret. cons. 293. nume. quarto, libro 2. quod etiam fuit firmatum in Florentina de Ricasolis 10. Martij 1603. coram Illustrissimo Card. Lancellotto, & in Ianuen. Iuris patron. 20. Decemb. 1604. coram bo. mem. Litta.

7 Nec prædictis obstare videtur, quod iuris præsumptione Ius patronatus magis hæreditarium, quam familiare, & gentilitium sit iudicandum, Clem. plures, vbi Cardin. in 6. q. de Iure patr. Lambert. de Iure patron. 2. par. primi. lib. q. 2. nume. 15. Couarr. var. resol. lib. 2. c. 18. num. 6. quia conclusio vera est, vbi concurrit dubia probatio, secus vero, vt in præsenti, vbi apparet de fundatione fauore parẽtum proximiorum, qui exinde præsentarunt tanquam agnati, & descendentes fundatoris, & per sententiam declarati fuerunt successores, & descendentes legitimi, & ad eos ius eligendi, & præsentandi spectare.

8 Non obstat, quod neque in fundatione, neque in codicillis vllum verbum de patronatu gentilitio, sed

de

de electione Abbatis, quæ recipi deberet in Ecclesiâ in præsentia Archiepiscopi, & trium suorum parentũ proximiorum, quæ valde diuersa est a patronatu Canonicatuum. Quia fuit responsum præsentiam parentum fuisse declaratam testatore viuente, sed post eius obitum eisdem parentibus reliquisse electionẽ, quæ hodie contenditur, ad parentes, vti agnatos, nõ autem vti hæredes, transire debere, quidquid sit de existentia, magis quo ad electionem Abbatis, quàm Canonicorum, de qua nunc non est quæstio.

9 Non obstat, quod in sententia nullum possit constitui fundamentum, cum non declaretur Ius patronatus ratione familiæ ad eos de Cortesella spectare, & potuerit illis competere iure hæreditario, quia cessat obiectum ex narratiua eiusdem sententiæ, dum enunciantur descendentes a nepotibus Rozzonis ex paterna linea, a quibus non vti hæredibus, sed vti agnatis Ius patronatus deducunt, vt supra dictum fuit.

10 Postremo non obstat, quod obseruantia suffragari non possit, vti nimis remota, nempe ex præsentationibus post centum annos effectuatis, Socin. Sen. consil. 6. nu. 21. volum. 1 Rot. decis. 39. nu. 12. par. 2. diuers. Quia, & si interuallum dicti temporis sit considerabile, iuuatur tum ex sentẽtia prædicta, in qua enunciantur per retroacta tempora patroni, & aduocati illius Ecclesiæ, & in electionibus interfuisse, & vti patronis alimenta præstita fuisse, quæ, cum sit antiquissima, habet vim famæ, Achill. decis. 7. num. 1. de iure patron. Put. dec. 209. num. 1. lib. 2. Rota in Tuden. Parochialis. 7. Nouembris 1611. coram Reuer. P. D. Vbaldo, & adminiculata ex pacifico statu ante sententiam satis iustificat continuationem status qualificati patronorum.

11 Et ad ea, quę dicebãtur aduersus instrumenta præsentationum, quod ex eis non constat præsentationes fuisse factas per capita, prout requiritur in patronatu familiari, vt per Alexan. de Neuo, consil. 63. numero 3. cum aliis allegatis. Fuit responsum, quod cum vocati fuerint parentes proximiores, stant simul, quod Ius patronatus sit gentilitium, & quod præsentatio fiat in stirpes, quia omnes in proximiori gradu ad simul præsentandum sunt admittendi. Gabr. consilio 196. nu. 4. vol. 2.

R. P. D. VBALDO.

Ilerden. Visitationis. Veneris 10. *Maij* 1613.

ARGVMENTVM.

Differentia quæ sit inter Inquisitorem generalem, & non solennem, & Inquisitorem solennem, & specialem, quam facit Episcopi in correctione delinquentium.

SVMMARIVM.

Proœmium declarat intentionem, & causam finalem disponentis. num. 1.

Inquisitio solennis, & iudicialis quando formatur, monitoria transmittuntur ad inquisitos particulares præcedente, vel diffamatione, vel indicijs. nu. 2.

Inquisitio generalis non dicitur inquisitio solennis, sed praeparatoria alterius solennis, & specialis inquisitionis. num. 2.

Correctio, & emendatio venit etiam in visitatione, dummodo sit leuior, & extraordinaria. nu. 3.

Excommunicationis pœna non solet apponi in edictis factis in visitatione. nu. 4.

DECISIO CCCCLXXXIII.

1 SVB die 26. Nouembris præteriti fuit resolutũ, sententiam Rotalem in hac causa latam corã bonæ memoriæ Iusto, & confirmatam coram R. P. D. meo Decano, esse confirmandam, ex rationibus adductis in decisione tunc extensa. Sed cum fieret verbum super expeditione causæ Domini mandarunt, vt Capitulum audiretur stricte super secundo capite dictæ sententiæ, quod versabatur circa edicta ab Episcopo proposita, quorũ occasione Episcopus fuit condemnatus per sententiam de partibus, tanquam contrauenisset antiquis concordijs inter Episcopum, & Capitulum, quæ tamen sententia fuit reuocata in Rota. Vnde hodie proposito dubio, vtraque parte informante, Domini steterunt in decisis, etiam quo ad edicta de quibus agitur, nam ex proœmio edictorum apparet, illa fuisse præambula ad visitationem generalem quam Episcopus facere intendebat, vt probatur ibi, Cum inter officia, & munera a Prælato debita visitatio sit principalior, & magis necessaria pro salute animarum &c. & ex proœmio solet declarari intentio, & causa finalis disponentium. l. fin. vbi Bart. num. 3. ff. de hæred. instit. Dec. consil. 379. sub num. 5. Surd. post alios consil. 224. num. 12. lib. 2. Menochius lib. 6. præsump. 2. num. 2. & seq. Rota decis. 299. numero 1. par. 2. diuers. Vnde sicut in visitatione Episcopus non debet adhibere consensum Capituli, nec assumere Coniudices, vt sæpe fuit resolutum in hac causa coram bo. mem. Iusto in decisionibus relatis in dicta decisione 26. Nouembris coram me, ita nec in publicatione edictorum, quæ fuit præambula, & præparatoria ad visitationem, arg. l. oratio. ff. de sponsal. vt fuit etiam decisum coram eodem Iusto in alijs decisionibus eodem loco citatis.

2 Et quod dicta edicta non essent ad effectum faciendi solennem, & iudicialem inquisitionem cõfirmabatur: quia quando proceditur per inquisitionem iudicialem, monitoria trãsmittuntur ad ipsos inquisitos, & in personas particulares, præcedẽte vel diffamatione, & indiciis, vel denunciatione, ad Clar. in prax. §. fin. q. 6. & 7. in princ. & est tex. in c. qualiter & quando

Digitized by Google

do secundo. vbi Scribentes,& signãter, Bero. nu.37. vbi distinguit de accusat. hic autem solum fuit facta denunciatio generalis, vt si quis nosset aliquem tene ri aliquo crimine, illud reuelaret, immo quod inquisi tio generalis, non fit inquisitio solennis, sed præparatoria alterius solennis, nec ea quisquam puniri possit, cum fiat ad inueniendum potius, quam ad puniendũ, ideoque postea sit necessaria alia particularis inquisi tio tradit Innocen. in cap. bonæ. t. sub num. 5. vers. & dicunt quidam primo, & ibi Imol. sub numero 13. de electio. Castr. consilio 348. notandum. col. 1. vers. respondeo. 1. par. 1.

3 Non obstat, quod in edictis fuerit facta mẽtio correctionis, & castigationis in delinquentes, quia correctio etiam, & emendatio venit in visitatione, vt per Concilium Trident. sess. 6. c 4. de reformat. Dummodo pœna sit leuior, & extraordinaria, prout dictũ fuit in pluribus resolutionibus Sacræ Congregationis Illustrissimorum Concilij Tridentini Interpretum, quę fuerunt datæ.

4 Non obstat pœna excommunicationis in eiusmodi edictis apposita, quæ tamen apponi non potest in edictis factis in visitatione, vt sæpe resolutum fuit in dicta sacra Congregatione. Quia fuit responsum ex hoc non sequi, quod Episcopus apponendo istam pœnam contrauenerit concordiæ cum Capitulo, & ideo hoc nomine debuerit condemnari in pœna pecuniaria, prout factum fuit per sentẽtiam de partibus, cum in nulla concordia hoc prohibeatur Episcopo. Vltra, quod quo ad dictam pœnam sententiæ Rotales fauent Capitulo, & ideo non videtur ab eo impugnandæ, vt fuit dictum in dicta decisione 26. Nouembris præteriti coram me, a qua Domini ex prædictis etiam quo ad edicta non putarunt esse recedendum. Et ita conclusum. Et declarationes Sacræ Congregationis Concilij Tridẽtini Interpretis, ad comprobationem, quod correctio, & emendatio veniunt in visitatione, in ista decisione allegatæ, sunt tenoris sequentis.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana nullitatis erectionis. Veneris 10. *Maij.* 1613.

ARGVMENTVM.

Discutitur in hac decisione, quænam sint iustæ causæ dismembrandi Ecclesiam, & erigendi nouam Parochiam.

SVMMARIVM.

Ecclesia dismembrari non debet propter numerositatem populi auctam. nu. 1.

Parochias nouas erigendi iusta causa videtur incommoditas populi ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina officia. num. 2. *Declara, vt num.* 3.

Dismembrandi Ecclesiam iusta causa non est angustia, & difformitas Ecclesiæ antiquæ, & quod inundationi subijciatur. num. 4.

Iusta causa dismembrandi Ecclesiam, & erigendi nouam Parochiam est, quando aliter contingat aliquos Parochianos obire sine Sacramentis. nu. 5.

Ecclesia dismembrari non potest, nisi accedente consensu Capituli capitulariter concluso, & firmato. numero 6.

DECISIO CCCCLXXXIV.

1 HAec causa fuit alias resoluta pro Archipresbytero, & Canonicis Terræ Paganicæ, scilicet constare de nullitate Erectionis Ecclesiæ Beatæ Mariæ ad Præsepe in Parochialem, & iuxta Rotæ resolutionem pronunciaui. Nunc vero in gradu restitutionis in integrum, causa iterum mihi commissa, Dubitaui, an constet de causis, & Domini responderunt negatiue. Retentis namque terminis primæ resolutionis dicebant. Primo non obstare numerositatem Populi, quamuis aucta probaretur ad numerum quinque millium, quia non est iusta causa dismẽbrandi, & erigendi nouas Parochiales, cum huic incommodo possit prouideri absque dismembratione secundum modum per Sacrum Concilium præscriptum, adiungendo sibi Rectores alios Sacerdotes, qui sufficiant ad exhibenda Sacramenta, & cultum diuinum celebrandum.

2 Et quamuis distantia locorum, & magna incommoditas populi ad recipienda sacramenta, & audienda diuina videantur præbere iustam causam erigendi nouas Parochiales, & vtrumque causatum dicatur propter populi numerositatem, cum omnes Parochiali Ecclesiæ adhærentes esse non possint, vt ideo idemmet Sac. Concil. d. c. 4. sess. 21. vers. in ijs vero, &c. prædictis concurrentibus declarauerit licere Ordinarijs locorum etiam inuitis Rectoribus nouas Parochias erigere, quod etiam prius fuerat dispositum. in c. ad audientiam. de eccl. ædific.

3 Tamen non quelibet distantia suffragatur dismembrationi, sed ea duntaxat, quæ præbet difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda, qualis non est hæc, quæ deducitur in Terra Paganicæ, cum omnes habitatores nõ distent ab eodem oppido, nec impetu currentis, & perennis fluminis, aut torrentis illis impediatur aditus ad ipsam Ecclesiam, prout contingeret in casu decisionis Lucanæ dismembrationis 9. Maij 1611. coram Reuerendissimo Atrebaten.

4 Secundo non obstare, quæ pertinebant ad angustiam, & difformitatem Ecclesiæ antiquæ, & ad incõmoditatem vti positam in pede ipsius Terræ, non autem in medio, quæ propterea inundationibus sæpissime subijciebatur. Hæc enim visa sunt Dominis non posse deseruire pro iusta causa dismembrationis, cum illis

illis incommoditatibus satis possit prouideri, nempe angustiæ, & difformitati per ampliationem, vel nouam Ecclesiæ ædificationem, distantiæ, & inundationi ex noua situatione intra idem Castrum in loco eminentiori a periculo aquarum remoto, vltra quod inũdatio prædicta non videbatur concludenter probata, & ex qualitate riuuli potius, quam fluminis, aut torrentis contrarium apparebat, & vbicumque potest aliunde prouideri, deficit necessitas, quæ est causa dismembrationis, & alienationis partis beneficij. ca. 1. de reb. eccl. non alien. & fuit dictum in Elboren. dismembrationis 17. Nouembris 1600. coram bonæ memoriæ Iusto.

5 Quod autem aliquando contigerit aliquos Parochianos obijsse sine Sacramentis, prout testes videntur deponere, multum mouisset Dominos, si eorum testimonium ad effectum, de quo quæritur, fuisset cõcludens, sed dixerunt hoc non probari euenisse propter difficultatem accedendi ad Infirmos ex distantia, vel aquarum inundatione, sed potius quia solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poterat, quod non conuenit causæ diuidendi Parochiam, sed adhibendi Ministros Coadiutores, iuxta dispositionem Sacri Concil. Trid. in d. cap. 4. in princip.

6 Postremo non obstare, quod quo ad solennitatem concurrat consensus Capituli, dum Archipresbyter, & Canonici interfuerunt proiectioni primi lapidis huius nouæ Ecclesiæ, illamque laudarunt, & alter Canonicus declarauerit, & protestatus fuerit, quod hæc vocatur Ecclesia noua Parochialis, nam quidquid sit quo ad denominationem, & particularem aliquorum Canonicorum consensum, ad præiudicium tamẽ dismembrationis ille consensus non capitulariter conclusus, & firmatus sufficiens non est in hac parte, quæ respicit Capitulum in vniuersum, non autem Canonicos vti singulos. Felin. in c. cum omnes. num. 24. & 28. de constit. Rota in Calaguritana Canonicatus. 28. Iunij 1605. coram Cardinali Lancellotto, & ita subsistente iustitia primæ sententiæ, de causis restitutionis in integrum non constare fuit resolutum, vtraque parte informante, quia cessat læsio præbens causam restitutioni. Rot. decis. 1. in nouis. & decis. 5. in antiquis. de restit. in integr.

7 Placebat tamen Dominis, quod ista moderna Ecclesia remaneret in adiutorium Matricis, iuxta declarationem Sacræ Congregationis, cum negari non possit, quin ex testibus datis pro parte Vniuersitatis appareat, quod Cura animarum vsque ad ædificationem dictæ nouæ Ecclesiæ passa fuerit aliquod detrimentum propter angustiam antiquæ Ecclesiæ, & populi numerositatem.

R. P. D. PIROVANO.

Conchen. Decimarum dell' Infantado. Veneris 10. Maij 1613.

CCCCLXXXV.

ARGVMENTVM.

Mutatio seminis quando mutet obligationem soluendi Decimas in præiudicium illius, cui ante mutationem soluebantur, & quanto tempore præscribatur ius exigendi Decimas.

SVMMARIVM.

Rectores Ecclesiarum regulariter de iure habent fundatam intentionem in decimis dempta quarta pro Episcopo. Declara, vt num. 1.

Mutatio seminis quando mutet obligationem soluendi decimas. num. 2. & 3.

Præscriptio nunquam extendit ius quæsitum vltra expressum, & declaratum ex possessione. num. 2.

Rectores Ecclesiarum quanto tempore præscribant ius exigendi decimas in præiudicium Episcopi. num. 4.

DECISIO CCCCLXXXV.

1 Domini noluerunt recedere a decisis in hac causa 5. Decembris præteriti. Constat enim vt sæpius fuit firmatum in causis Conchen. Decimarum, coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio. 1. Iulij 1591. & 5. Maij 1600. quod licet Rectores regulariter de iure habeant fundatam intentionem in decimis dempta quarta pro Episcopo. cap. cum in tua. c. cum contingat. c. dudum. de decim. Rebuff. eod. tit. q. 7. num. 4. & 7. Menoch. cons. 36. num. 20. li. 1. Tamen in diœcesi Conchen. tam Episcopus, quam Rectores veniunt ex coæquali iure ad decimas, & consequenter verum est præsuppositum Episcopi, quod ius suum est reale fundatum in ipsis Terris decimalibus, ex Anchar. & alijs in prima decisione huius causæ allegatis.

2 Vnde doctrina Hostien. in c. cum in tua. de decim. bene declaratur. Nam etsi videatur firmare, quod Ecclesia Parochialis mutato semine possit excludere Monasterium veniens ad exactionem decimarum certæ speciei, non tamen præsupponit ius reale, & coæquale ex parte Monasterij respectu terrarum decimãdarum, sed ex præscriptione, quæ cum habeat iuris resistentiam nunquam extendit ius quæsitum vltra casum expressum, & declaratum ex possessione. Put. decis. 102. lib. 1. in noua impress. Molied. decis. 7. de præscript. Secus vero quando concurrit ius reale cum iuris assistentia, quia ex causa vniuersali iuris decimandi mutatio seminis non alterat obligationem, sed de vna specie fructuum, quæ procedit ab vna radice, fit transitus ad quascunque alias, etiam nouas fructuum species. Rebuff. de decim. quæst. 14. nume. 18. Didac. pract. quæst. c. 37. nume. 5. Rot. in Hispalen. iuris vorandi inter impress. decis. 17. nume. 10. par. 2. diuers. quod etiam fuit dictum coram me in Legionen. Decimarum. 27. Martij 1613. & propterea, cum nunc agatur

tur de mutatione feminis tritici,hordei,& vini in crocum, & oliuas, ex qua læsio resultat Episcopo, & Cathedrali Ecclesiæ,merito de croco,& oleo, vti de fructibus subrogatis erit danda decima Episcopo ratione sui iuris realis.

3 Et ex prædictis tollitur obiectum, quod ista fuerit diuisio fructuum, vt ideo versemur in secundo capite distinctionis. Hostiens. in d.c. cum in tua. Quia non agitur de alia Ecclesia veniente ad percipiendum decimas iure speciali sibi debitas, in quibus terminis loquitur Hostiens. Sed de habente ius coæquale, quod per mutationem feminis tolli, aut mutari non potest.

4 Non obstant, quæ dicuntur de præscriptione, quia nihil refert, quod testes dicant Rectores fuisse in possessione percipiendi istas decimas in magna quantitate absque participatione Episcopi, nisi simul concludant immemorabilem, postquam decimæ subrogatæ sunt in locum aliarum, quod non dicunt testes, alias semper erit intelligendum de continuatione possessionis, eas percipiendi secundum species distinctas, & sine præiudicio Episcopi, & Cathedralis Ecclesiæ virtute præambulæ ipsorum Rectorum facultatis, argumento. l. quædam mulier. cum glo. de rei vendicat.

R. P. D. MANZANEDO.

Viterbien. Fideicommissi. Veneris 10. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Tria in materia fideicommissaria in hac decisione magistraliter explicantur. Primum numquid substitutio facta hæredi si sine filijs decesserit expiret eo mortuo cum filijs, licet postea filij obierint, An vero potius inducatur perpetuum fideicommissum. Secundum quando filij in conditione positi vocati censeantur. Tertium an, & quando in fideicommissis, & substitutionibus, filiorum appellatione veniant nepotes.

SVMMARIVM.

Substitutio alieni facta, seu fideicommissum si sine filijs decesserit expirat, & non habet locum deficiente conditione, & sic quando ille cum filijs decessit, licet postea ille filius obierit. num. 1. Declara, vt num. 2.

Substitutio facta hæredi si sine filijs decesserit, nō expirat eo mortuo cum filijs, qui postea obierunt, quando ex coniecturis apparet, testatorem vlterius processisse ad faciendum perpetuum, & absolutum fideicommissum. Tunc enim conditio si sine filijs porrigitur ad omnes substitutos, & descendentes in infinitum. num. 2. Vbi tamē quod ista coniectura debeut esse necessaria concludentes, & quæ ex verbis testamenti deducantur.

Testator numquid dicatur agnationis conseruandæ rationem habuisse, & sic perpetuum fideicommissum facere voluisse, quando in testamento vocauit in substitutionibus, & fideicommissis Cippum domus. num. 3. & seqq.

Substitutio hæredi facta, seu fideicommissum si sine liberis decesserit, an expiret eo mortuo cum filijs, si filij postea obierint quando testator in testamento habuit rationem conseruandæ agnationis. num. 3. & seqq.

Femina vbi sunt vocatæ in testamento dici non potest, testatorem in eo habuisse rationem conseruandæ agnationis. num. 4.

Fideicommissum, seu substitutio, in quo sunt vocati proximiores de Cippo, an extinguatur eo ipso, quod deuenit ad aliquem proximiorem de dicto Cippo, an vero censeatur perpetuum de vno in alium de eodem Cippo proximiorem. num. 5.

Fideicommissi, & substitutionis conditione si sine liberis decesserit deficiente cæteræ omnes subsequentes conditiones expirant. num. 7.

Substitutio hæredi facta si sine filijs decesserit, non expirat hærede moriente cum filijs, quando testator ad plures gradus substitutionum processit. num. 8. Contra numero 9. & 10.

Substitutio hæredi facta si sine filijs decesserit, non expirat hærede mortuo cum filijs, quando testator omnibus morientibus substituit proximiores de Cippo. num. 11. Contra. num. 12. & seq.

Omnis dictio vniuersalis includit omnes, & idem significat, ac si de singulis esset facta expressio specialis. nu. 11. Contra. num. 12. & 13.

Filij positi in conditione, quando censeantur vocati. nu. 14. & seqq. 26. & seqq.

Filiorum appellatione in substitutionibus, & fideicommissis, quando veniant nepotes. num. 23. 24. & 25.

Clausula omni meliori modo, &c. iuncta clausulæ codicillari an, & quando operetur, vt filij positi in conditione censeantur vocati. num. 26. & 27.

Fideicommissum, seu substitutio numquid tacite inducatur ex eo, quod testator disposuisset si interrogatus fuisset. num. 28.

DECISIO CCCCLXXXVI.

1 AD dubium propositum, an constet de tali fideicommisso, quod suffragetur D. Catherinæ, negatiue Domini respondendum dixerunt, cum ipsa fuerit substituta, in casu, quo Ludouicus, & Paulus hæredes instituti ambo morerentur sine filijs. Vnde cum Paulus reliquerit filium superstitem, quamuis ille superuiuens patri postea obierit sine filijs, intrat conclusio nota in iure, quod deficerit prædicta conditio, & ex illius defectu præclusa fuerit via substitutioni D. Catherinæ, & ceteris subsequentibus, iuxta tex. in l. cū vxori. C. quan. dies legat. ced. l. hæredibus. in princip. l. ex facto. §. ex facto. ibi, Nos igitur hoc dicemus conceptos quidem ante deportationem efficere, vt conditio deficiat. & in §. si quis. ibi, aut igitur filius superuixit patri, & extinxit conditionem fideicommissi. ff. ad Trebell. l. filiusfamilias. §. cum quis. ibi, conditio defecisse videbitur si su-

si superuixerint liberi. de leg. primo. l. filiusfamilias. §. cum erit rogatus. de lega. secundo. l. iubemus. §. fin autem. ibi, vno filio superstite, vel nepote ex filio, vel posthumo relicto decesserit, non videtur extitisse con ditio, & ideo deficit fideicommissi petitio. C. ad Trebell. & in l. prima. ibi, conditionem adscriptam fideicommisso defecisse manifestum est. C. de condi. infer. ex quibus motus Oldrad. ita consuluit in suo celebri consi. 21. sæpius à Rota approbato, & secuto per quàm plures Doctores congestos per Couarr. in c. Raynaldus. in princip. numero 3. vers. sed & illud. de testam. & per Illustriss. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. vndecimo, tit. 6. nume. 6. & per Molin. de primogen. Hispan. libro 1. cap. 6. numero 16. & per Peregr. de fideicomm. artic. 29. num. 22. Testator enim relinquendo bona sua D. Catherinæ substitutæ sub conditione negatiua, si Ludouicus, & Paulus sine filiis decederent, visus fuit sub contraria conditione affirmatiua, nempe si cum filiis decessissent, eadem bona a substituta adimere voluisse. l. si legatum pure. ff. de adimẽ. legat. l. aliquando. ff. de condi. & demonstr. Ruin. consilio 33. numero 3. & consil. 170. num. 4. & 5. libro 3. & defectus istius conditionis sufficit, quod semel euenerit, quamuis durauerit per momentum, prout de impleméto conditionis dicitur in l. si quis hæredem. C. de instit. & substit. & ad hoc plura cumulat Tiraq. in l. si vnquam. in verb. susceperit liberos. nume. 151. C. de reuocan. donat. & Gabr. in titu. de fideicomm. concl. 8. nu. 1.

2 Nouissima est etiam conclusio, & a Rota passim secuta, quod supradicta conclusio, & consil. Oldr. cesset, quoties ex coniecturis apparet testatorem vlterius processisse ad instituendum perpetuum, & absolutum fideicommissum. Tunc enim conditio, si sine liberis, porrigitur ad omnes substitutos, & descendentes in infinitum ex pluribus relatis per Hiero. Gabr. consi. 123. numero 10. & 27. libro primo, & per Ant. Gabr. in tit. de fideicomm. conclus. 7. numero 4. lib. 4. & per Molin. vbi supra dicto cap. 6. num. 19. & Crass. de success. §. fideicommissum. quæst. 33. nume. sexto. Et ex hoc capite D. Catherina contendit impugnare deficientiam prædictæ conditionis, si sine liberis, & ad coniecturas recurrit. Attamen vnum est certum, quod illæ debent esse necessariæ, & concludentes, & quæ ex verbis testamenti deducantur. l. cum proponebatur. de legat. 2. & ibi communiter Doctor. Paul. de Castr. cons. 28. numero 2. libro secundo. Ias. 143. numero tertio, lib. 2. Alciat. 494. Cagnol. plures citãs in l. prima, numer. 55. C. de pact. & probatur optime in dicta l. prima. C. de condit. infer. vbi deciditur con ditionem, si sine liberis, defecisse existẽtia nepotis ex filia relicti, nisi alias defuncti voluntas euidenter probetur. ad idem est tex. in l. secunda, in princip. ibi, nisi euidentissimis probationibus testatorem voluisse apparuerit. de condit. & demonstr. ponderando verbum euidenter, quod in l. natura. 177. de verb. signific. exponit Rebuff. id est clare, aperte, dilucide. & facit tex. in l. licet. ibi, si non fuerit euidens diuersa voluntas. de lega. primo. Vnde Barbat. in dict. cap. Raynaldus. dicit, quod tales coniecturæ debent esse expresse, & a iure approbatæ, & perspicuę ad hoc, vt ex coniecturis constet, quod euidenter apparere debet. & tenuit Rota in Tudertina fideicommissi 13. Aprilis 1587. corã Gipsio, & in Romana Hæreditatis de Fossanis 12. Februarij 1588. coram eodem.

3 Vnde videre est, an coniecturæ ponderatæ pro D. Catherina sint tales, vt ex ipsis sit recedendum a consil. Oldr. & inter adductas pro illa hæc est vna, quod in testamento fuerit habita ratio conseruandæ agnationis, ex quo fuerunt primo loco vocati Paulus, & Ludouicus, & omnibus supra nominatis morientib. fuerunt substituti proximiores de cippo domus ipsius testatoris, ex quibus prætenditur agnationis rationẽ habitam fuisse, cum ex vocatione cippi domus inducatur agnatio vocata secundum gradus prærogatiuã. Angel. Cast. & alii. in l. fi. C. de verborum sign. Corn. cons. 55. nu. 55. lib. 1. Curt. iun. cons. 121. nu. 15. cum aliis adductis per Informantes.

4 Ex ista autem coniectura non fuit visum, quod sit recedendum a cons. Oldrad. respondebatur enim in primis negando testatorem in nostro casu aliquam rationem conseruandæ agnationis habuisse, cum morientibus hæredibus sine filiis substituerit D. Catherinã, & Portiam, ex qua feminarũ vocatione in quacumque parte testamenti facta excluditur ratio conseruandæ agnationis, Alexand. cons. 115. numer. 10. libro secundo. Bald. 473. libr. 5. Socin. in l. cum auus. numer. 82. vers. secundus casus. ff. de condi. & demonstr. idem Socin. in l. Gallus. §. nunc de lege Velleia. ff. de liber. & posthum. Dec consil. 370 num. 30. Gozad. 29. numero tertio. Socin. iun. 6. nume. 20. versic. nec etiam obstat. & 118. nume. 5. libro primo, & 158. num. 42. lib. 2. Curt. iun. 172. num. 4. & 5. Aym. 180. num. 1. & 306. num. 5. Et nimirum, cum per feminas agnatio non conseruetur, sed potius destruatur, cum ipsę sint finis illius. l. pronunciatio. §. fin. cum l. seq. de verb. sig. §. fi. Insti. de patr. potestat. Paris. cons. 1. nu. 25. cum seq. li. 3. Soc. iun. consi. 22. nu. 54. li. 2. & 12. li. 3. Quod magis procedit, qñ testator non exprę sit desideriũ conseruandæ agnationis, vt in nostro casu.

5 Sed dato, & non admisso, φ testator voluisset conseruationem agnationis, & illa desumatur ex vltima proximiorum cippi domus substitutione iuxta superius adducta. Tamen ista vocatio proximiorũ de cippo intelligitur iuxta dispositionem text. in l. cum ita. §. in fideicommisso. & in l. peto. §. fratre. de leg. 2. scilicet, φ censeantur vocati illi tantum, qui sunt in proximiori gradu ita vt, postquam ad proximiorem deuenerit, extinguatur fideicommissum, & non intelligatur, φ in perpetuũ de vno in alium sit deuenturũ, nisi testator vsus fuisset verbis importantibus tractũ successiuum, vel verbis futuri temporis, quæ qualia sint declarat Alex. in d. l. Gallus. §. quidam recte. num. 6. Menoch. præsumpt. 71. num. 4. li. 4. & cõs. 75. nu. 54. lib. 1. & Peregr. vbi supra, art. 18. nu. 14. & decis. 579. nu. 9. & sequ. par. 1. quibus verbis omnino in nostro casu

casu testator non fuit vsus, quam sententiam post Cuman.in dicto §.in fideicommiss. tradit Ruin.consilio 89.num.5.libro 2.& pluribus relatis testatur de magis commuui.Cephal.consil.89.num.34. lib.primo. & Socin.in l.si cognatis.nume.17.& sequen. de rebdub.Simon de Ptet.consil.203.num.24. & ita tenuit Rot.in Tiburtina Castri Viuarij 28.Martij 1588. coram bo.mem.Card.Seraphino.

6 Vltra,quod per cōseruationem agnationis denotatam per testatorem, quamuis deuentum fuerit ad plures gradus substitutionum,non est recedendum a consilio Oldrad.iuxta Alexan.cons.59.num.21.vers. non obstāt etiam.lib.3.& cons.139.a num.3.cum sequen.lib.6.Socin.sen.cons.62.num.7.& 10. versic. prætereaquando filii.& in cons.116. nu.4. vers. quæ omnino non habeut.lib.3.& Soci.iun.cons.4.nu.20. in fi.lib.3.Dec.cons.63.vers.secundo testator, & consilio 218.a nume.7.cum pluribus seqq.& præcipue. num.13.vers.& huic conclusioni,& in cons.291. numero 5.vers.venio ad sextam.& num.6. vbi loquitur de substitutione facta de cippo.Ias.cons.66.num.19. & seqq.lib.3.Ruin.cons.89.nume.10.& nu.30.vers. quod etiam comprobatur,& cons.92.nume.11.& in cons.153.num.3.5.& 8.lib.2.Crauet.cons.98.a numer.11.Cephal.cons.17.Honded. cons.60.num.40. & seq.lib.1.Gabriel cons.111. num.8.16.& seq.lib. primo.Menochius consil.85.numero 102.& consilio 328.numero 21.& in præsump.69. numero 11.lib.4. Molin.de primogen.libro primo,capit.5.numero 37. Surd.consil.448.numero 12. & sequen.attestans de veriori.Marcambrun.cons.61.nume.136.Bertazzol. consil.69.num.6.& 7.libro secundo.Pancirol.consil. 93.numero 22.& Sfort. Odd. hanc dicens communem, & loquitur de substitutione fauore cippi facta. cons.66.num.106.& in cons.67 num.30.prout & locuta fuit Rot.in Romana fideicōmissi de Gallis. 16. Nouemb.1587.coram bonæ mem.Card.Pamphilio. & in d.Roman. hæreditatis de Fossanis corā Gipsio. & in d.Tiburtina Castri coram Seraphino. Qui Doctores omnes loquuntur aut in casu, quo expresse agnationis conseruatio fuit desiderata a testatore,aut quando voluit bona peruenire ad illos de sua stirpe, & progenie, aut de familia, aut de liberis in liberos, donec aliquis superesset in infinitum,aut quod bona integre conseruentur inter suos descendentes in infinitum, aut quādo vocauit proximiores masculos descendentes de domo sua,aut posteros ex linea masculina descendentes in perpetuum, aut quod remanerent bona in propinquioribus de parentela,& sic sem per de gradu in gradum, & fere omnes loquuntur in casu quo testator deuenerat ad plures gradus substitutionum, & nihilominus vno ore tenent intrare dictum consilium Oldr.

7 Et reddunt rationem,quia omnes istæ substitutiones intelliguntur factæ in casu euenientis primæ conditionis,quod instituti decederent sine liberis, vnde illa deficiente ceteræ omnes subsequentes expirarūt ex supra adductis. Deficiēte enim conditione quo ad primum præcluditur via sequentibus substitutionibus.l.si marer.§.primo.& l.qui habebat.ff.de vulgar. l.qui fundum.§.qui filios.ff.ad leg.Falcid. idem Oldrad.consilio 167.Paris.87.numero 37.libro secundo.Alexand. dicto consilio 139.numero quarto. cuius opinionem dixit communem, & absque vlla dubitatione Rot.decisio.236.numer.primo,par.secunda. vbi etiam de cippo agitur.Conditio enim,si sine liberis,respicit tantum tempus mortis Ludouici, & Pauli, de quo tempore cum filius ex Paulo superuiueret, conditio defecit, & substituta remansit exclusa, ad tex.in dicta l.filiusfamilias. §.cum quis. & in dicta l. ex facto.§.ex facto. cum aliis iuribus supra adductis. Qualitas enim adiuncta verbo venit intelligenda secundum tempus verbi. l.2. & 3. ff. de aur. & argent. legat.

8 Alia coniectura deducebatur ex eo, quod videtur testatorem processisse ad plures gradus substitutionum,cum prius cohæredes instituros inter se reciproce substituit, secundo illis sine filiis decedentibus sorores substituit, tertio vero loco omnibus supranominatis morientibus proximiores de cippo domus vocauit,ex qua coniectura non desunt Doctores tenentes, quod a consil. Oldradi sit recedendum, vt per Aymon consilio 98.Socin.consilio 250.numero quarto,libro secundo.& plures refert Mantic. vbi supra, libro vndecimo,titu.tertio, numero decimo tertio. & adducuntur decisiones Bonon.fideicommissi de Sācto Petro 27.Maij 1596.coram Illustrissimo Mātica,& Bononien.fideicōmissi de Matthesilanis 19.Iunii 1600. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino, & quāuis ista sola coniectura de per se pareretur difficultatem,iuncta tamen cum aliis plurimum operatur. Rip. in l.centurio, num. 105. de vulg. Socin.iun. consilio 119.num.28.lib.primo. Grat.cons.89. num.9.lib.2. Cephal.475.in fi.Illustriss.Mantic.vbi sup.d.nu.13. vers.verum plane.in fi.

9 Sed nec ista coniectura suffragatur, ad hoc,vt non intret d.cons. Oldra.& quamuis ex prædictis satis videatur ad illam responsum, Nihilominus in particulari respondendo Domini censuerunt,non esse admittendam quasi non sufficientem, vt scripsit Soc.sen.in l.cum auus.nu.113.in fi.ff.de condi. & demon.& illā communiter reprobari sic simpliciter deductā notat Rip. in d.l.centurio,nu.165.& idem testatur Alciat. cons.89.nu.5.lib.9.& in cons.117.ad fi.& tanquam cōem hanc sequitur Rolan.cons.51. num.9. lib.3.& Clar.vbi sup.ad §.testamentum, q.79.in fi. Et etiam cum aliis coniecturis adductam illam non admittendam tenuit Rota in terminis dict.consil. Oldrad. sed esse intelligendum retento eodem themate, quod conditio si sine liberis adimpleatur, secus tamen si semel defecerit per existentiam liberorum, tunc ista coniectura etiam aliis concurrentibus efficit, quod primæ substitutioni, & ceteris subsequentibus locus non sit,& omnibus sic substitutis via succedendi præcludatur, vt in decis.118.parte prima.& 230.parte secunda inter impressas, & in dd. Tudertin. fidei-

Digitized by Google

commissi,& Roman. hæreditatis de Fossanis, & in alia Bononien. fideicommissi de Gratiolis 31. Maij 1606. coram Domino meo Decano. Et fere omnes Doctores in præcedenti cõclusione adducti hanc eandem sententiam affirmant, vt ibi retuli.

10 Et ad d. Decisiones Bononien. fideicommissi de S. Petro, & Bononien. fideicommissi de Matthesilanis respondebatur, quod in istis decisionibus, & illarum casibus concurrebant plura, quæ denotarunt clare, & euidenter mentem testatoris fuisse instituere fideicommissum perpetuum ad fauorẽ agnatorum de domo, & familia, etiam in casu, quo instituti aut substituti cum filiis decederent, vt ex eisdem decisionibus apparet. Vnde in casibus illarum est mirũ, quod cesset cons. Oldr. iuxta communem, de qua supra.

11 Item ponderatur, quod omnibus supra nominatis morientibus testator substituit proximiores de cippo domus, quasi non possit esse locus huic vltimæ substitutioni, si substitutio facta Paulo, & Ludouico, si sine filiis decessissent, nõ intelligeretur etiam in casu, quo decederent cum filiis, & filii sine filiis morerentur quo casu intraiẽt Domina Catherina, & Portia substitutæ, & illis, & omnibus aliis morientibus possent venire proximiores de cippo, & intrat regula qui vult consequens &c. Dec. consilio vigesimo tertio, numero secundo. Curt. iun. dicto consilio 121. numero vndecimo, & 16. Riminal. iun. consilio vigesimo primo, numero trigesimo sexto, libro primo. & in similibus terminis dixit Rot. in Firmana de Fulchis 2. Aprilis 1601. coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio, & ponderatur dictio vniuersalis, omnibus supranominatis morientibus, quæ omnes præcitatos includit. l. prima. de legat. primo. & idem operatur, ac si de singulis esset facta expressio specialis. Bartol. in l. secunda. ff. de nouat. Aymon consilio 308. numero sexto. Cephal. 156. numero secundo. & quod per istam dictionem, omnes, censeatur impositum fideicommissũ omnibus superius nominatis, tradit Grat. consilio 5. numero quinquagesimo nono, libro secundo. & fuit dictum in simili in vna C. Castelli fideicommissi 14. Maii 1607. coram Reuerendiss. Bononiensi.

12 Minus videbatur ex ista coniectura cessare consil. Oldrad. & fuit responsum, quod illa dictio vniuersalis, omnibus supra nominatis morientibus restringitur ad habiles positos in dispositione, & vocatos, & ad casum, quo conditio primæ substitutioni adiecta locum habuisset per deficientiam liberorum, vt notat Cephal. in dicto consil. 17. numero 17. & numero 30. & 31. vers. & sic etiam parum facit. quibus in locis loquitur de istis dictionibus, omnibus, & de verbo, permanere, & perpetuo, quæ semper debent intelligi secundum subiectam materiam. DD. in l. prima. ff. sol. matrim. & non inducunt fideicommissum, vbi nõ est, nec esse potuit. Dec. dicto consilio 218. num. 13. vers. & huic conclusioni. & d. consil. 291. vbi in illius casu aderat clausula, deficientibus omnibus, &c. vt ibi numero 6. & 7. Et nihilominus dixit intrare cons. Oldr. prout & eadem clausula, quod si omnes supranominati morerentur sine liberis, aderat etiam in casu consil. Crauet. 98.

13 Et ex his respondetur decisioni C. Castelli fideicommissi coram Reuerendiss. Bononien. in contrariũ adductæ, vbi aliqua vis fuit facta in d. dictione vniuersali, omnes, quasi omnes prænominatos includeret, sed vltra respõsiones superius datas dicitur, quod in casu illius decisionis filii hæredum non solum erãt nominati, sed etiam vocati, & grauati, cum illud esset fideicommissum reale, seu in rem scriptum, in quo non adest differentia inter vocatos, & positos in conditione, vt per Decian. alios adducẽtem consilio 44. numero 72. libro 3. Riminal. iun. consil. 456. numero quinto. In casu autem nostro nullum adest fideicõmissum reale, vnde nimirum, si filii positi in conditione non censeantur vocati, & per consequens per existentiam filiorum Pauli expirauerint omnes substitutiones subsequentes de omnibus prænominatis quãtumcumque factæ ex supradictis.

14 Minus obstat, quod filii positi in conditione censeantur in nostro casu vocati, quia fuit responsum, quamuis filius Pauli in casu nostro fuerit positus in conditione, non tamen fuit vocatus, vnde successit patri in istis bonis ab intestato ex iuris dispositione tãquam in bonis liberis iuxta glos. in l. Lucius. la secunda. ff. de hæredib. instit. cuius opinio est verior, & receptior iuxta Couarr. in cap. Rainutius. §. 3. nume. 2. de testamen. Iul. Clar. in dicto §. testamentum. q. 77. Padilla in l. cum acutissimi. nume. 46. C. de fideicom. Molin. vbi sup. d. c. 6. numero primo. Costa in capit. si pater. par. prima. verb. si absque liberis. numero quinquagesimo quarto. qui pro hac parte plures alios cumulat, & hanc Rota sequitur. Capitaq. decis. 98. libro secundo, in manuscript. & fuit dictum in vna Recanaten. hæreditatis. 14 Maij 1607. coram bonæ memoriæ Penia.

15 Vlterius testator substituit in casu, quo instituti decederent sine filiis, in casu vero, quo quilibet ipsorum cum filiis decederet, nihil prouidit testator, nec hoc casu fecit substitutionem filiis positis in conditione, ergo iste casus omissus a testatore relinquitur iuris dispositioni. l. si extraneus. ff. de condic. ob caus. & per consequens filius Pauli in conditione positus non successit testatori, sed ipsius patri ab intestato, & sic per illius existentiam de tempore mortis Pauli expirarunt substitutiones factæ, dicta D. Catherina, & omnes subsequentes.

16 Quæ iuuãtur ex eo, quod si consideremus personas institutorum, quibus fit substitutio, reperiemus tantum Ludouicum, & Paulũ, si vero consideremus personas substitutas, reperiemus tantũ in prima substitutione D. Catherinã, & Portiã, sed nec inter istas substitutas, nec inter substitutos, quib. substitutio fuit facta, non reperiemus filios institutorũ in cõditione positos, quia illi tantũmodo fuerunt noĩati ad effectum conditionis concipiẽdæ. Vnde nec põt dici fuisse substitutos patri, nec illis substitutũ aliquem datũ fuisse, nec ipsos vocatos, iux. d. gl. l. Lucius. cõiter receptã, &

per

per consequens necessario est dicendum successisse patri ab intestato ex iuris dispositione, iuxta superius adducta.

17 Quæ in tantum sunt vera, quod isti positi in conditione non sint vocati, vt procedat etiam si positi fuissent cum qualitate masculinitatis, quæ in tali casu censetur apposita fauore substituti, qui alias non solum a masculis, sed etiam a fœminis excluderetur, vt in nostro casu, & non est apposita ad vocandum, & inuitandum per fideicommissum masculos propter agnationis conseruationem, vt de communi testantur omnes sequentes Doctores. Alex. consilio 202. numero 7. libro 7. Socin. iun. 277. num. 9. libro secundo. Rip. in l. centurio. num. 162. de vulgar. & pupill. & in l. 1. num. 3. C. de pact. & ibi Cagnol. num. 51. Iaf. consil. 143. num. 4. lib. 2. Mantua. conf. 115. nume. 18. & seq. Iul. Clar. vbi supra. q. 69. & late Dec. cons. 218. & 287. num. 9.

18 Quæ ita sunt vera, vt etiamsi deuentum fuerit ad plures gradus substitutionum, non dicātur vocati positi in conditione. Cephal. conf. 268. in princ. & num. 17. cum seq. vbi refert plures testantes de magis communi, & idem testatur, & eam sequitur Gabriel. de fideicom. concl. 4. num. 9. & Ruin. conf. 101. num. 3. & 4. lib. 2. & de communi. Alciat. conf. 124. in fi. & quāplures adducens, & etiam attestans de communi Roland. a Vall. conf. 51. num. 3. lib. 3. & Bursat. consil. 1. num. 8. & hanc late tuetur Pancirol. conf. 59. num. 7. cum pluribus seqq.

19 Et quamuis ex coniecturis recedatur a d. glos. l. Lucius. communiter recepta ex late adductis, & Doctoribus congestis per Clar. vbi supra. quæst. 77. 78. & sequentib. & per Illustrissimum Mantic. vbi sup. libro 11. titul. 3. & per Graff. de successión. §. fideicommissum. quæstione 14. Nihilominus Domini censuerunt non esse sufficientes coniecturæ in nostro casu adductæ, vt ex illis ab opinione dictæ glossæ recedatur, quin potius illi standum iudicarunt, & supra particulariter prædictis coniecturis fuit responsum, quando de illis net fuit actum ad effectum, quod cesset, vel intret d. conf. Oldrad.

20 Vnum tamen hic addendum videtur, quod non versamur in descendentibus a testatore, sed potius in extraneis, cum testator non habens filios instituerit Ludouicum, & Paulum ipsius ex fratre nepotes, vnde intrat regula, quod licet alias in descendentibus sufficiant leuiores coniecturæ pro excludenda opinione prædictæ glos. secus tamen est in extraneis, in quibus maiores, & validiores coniecturæ requiruntur, vt notat Syluestr. Aldobrand. conf. 29. nu. 51. Mantic. vbi sup. num. 28. & Craf. d. q. 14. nume. 7. & dixit Rot. in Bononien. fideicommissi de Pannolinis 10. Decemb. 1610. coram Reuerendiss. Lugdunen. quicquid dixerit Clar. in d. §. testamentum. q. 79. in fi. tenens, quod tantum in descendentibus coniecturæ contra d. glos. & communem opinionem admittantur, cuius opinio non ita simpliciter, sed cum supradicta distinctione est intelligenda.

21 Vnde infertur filium Pauli, tanquam non vocatū non debere grauari. l. ab eo. C. de fideicomm. l. sed & si sic. §. 1. de legat. 3. Bartol. & alij in d. l. centurio. Iaf. conf. 218. num. 9. & 10. lib. 2. Cephal. 268. nume. 23. Immo tenet Iaf. in l. cetera. §. fin. num. 10. & 20. de legat. 1. Quod licet testator expresse fecisset substitutionem fideicommissariam filijs Pauli positis in conditione, adhuc non valeret, ex quo non sunt vocati iudicio testatoris, nec honorati, sed tantum in conditione positi.

22 Quæ roborantur ex eo, quod etiamsi filius Pauli in nostro casu censeretur vocatus contra d. glo. communiter receptam, adhuc etiam non censeretur grauatus, cum ex eo, quod esset actiue vocatus, non potest inferri, quod fuerit passiue grauatus. Rip. in d. l. centurio. numero 168. Paris. consilio 31. numero 28. lib. 2. Socin. iun. 57. num. 4. & 5. lib. 4. Crauet. 98. numero 5. Cephal. 514. per totum. Sfort. Odd. consi. 66. num. 97. & 106. Et reddunt rationem, quia si existentia filij positi in conditione facit illam deficere ad releuandum patrem grauatum, & ad excludendum substitutum, fortius ergo & ad eiusdem filij fauorem, ne censeatur grauatus, cum illum testator prætulerit substituto.

23 Nec etiam obstare videtur, quod appellatione filiorum veniant nepotes, iuxta Bar. in l. liberorum. nume. 2. ff. de verb. signif. & Rot. decis. 243. nu. 3. par. 2. diuer. cum ibi relatis. ex quo conantur ex aduerso inferre, quod cum filius Pauli obierit sine filijs, Paulus dicatur decessisse sine nepotibus, qui veniunt appellatione filiorum, & ideo purificata fuerit conditio, si sine filijs, ad fauorem D. Catherinæ.

24 Quia, vt notat Bart. in d. l. liberorum. nume. 18. dispositione collata in personam filiorum natorum conditione impleta persona nepotis non comprehenditur, iuxta text. in d. l. Gallus. §. idem credendum. Verificata enim in filio talis dispositio non extenditur ad nepotes, vt post Bart. vbi supra. notat Alex. consil. 105. numero 3. lib. 1. & plures referens notat Gabr. de verb. signif. concl. 1. num. 74. limitat. 12. Illa enim conditio, si sine filijs decesserit, intelligitur de tempore mortis Ludouici, vel Pauli ad text. in dicta l. ex facto. §. si quis. & regulatur, iuxta tempus verbi, vt supra dixi. Vnde non est trahenda ad tempus mortis nepotis sine filijs, quod euenit multo post mortem Pauli.

25 Quæ comprobantur ex eo, quod appellatione filiorum non veniunt nepotes, quando non tractatur de ipsorum fauore, sed grauamine, prout in substitutione fideicommissaria, quæ dicitur onus. l. cohæredi. §. cum filio. de vulg. notat Corn. consilio 187. numero 7. lib. secundo. ex regula, quod in materia odiosa non veniunt nepotes. Bald. in l. Titius. numero 1. de liber. & posthum. Io. And. in c. ad extirpandas. quē ibi refert, & sequitur Butr. numero 7. de fil. presbyteror. per text. in l. patri. ff. de adulter. cum l. sequent. & in l. Iulianus. §. hoc capite. ff. de ritu nupt. & plures pro hac conclusione adducit Gabriel vbi supra

Digitized by Google

ante obligationem protestatus fuit, quod non intendebat se obligare. num. 3.

Carcerati obligatio, & contractus non valet, etiam quod tempore stipulationis carceratus fuerit positus extra carceres, qui statim fuerit in illos remissus. num. 4.

Metus vt dicatur purgatus, requiritur plena, & totalis libertas, & quod omnino cesset causa metus. num. 4.

Debitor suspectus de fuga carcerari non potest, nisi docto de credito, creditore instante iurato suspecto debitore, & constito de deterioratione post obligationem. numero 5.

Clausula manu Regia, quae sola facti veritate inspecta tollunt solennia iudiciorum, non autem substantialia. num. 6.

Legatus de latere nihil contra formam iuris facere, & statuere potest. num. 7.

DECISIO CCCCXC.

1 INformante tantum Equite Capite ferreo, cum pars aduersa pluties citata noluerit informare, Domini censuerunt sententiam, R. P. D. Marchesani esse confirmandam, quatenus annullat obligationem factam per praedictum Equitem ad fauorem Dionysij Zauli, cum omnibus in ea contentis. Moti fuerunt Domini, quia praedicta obligatio, fuit per Equitem facta, dum iniuste pro causa, pro qua se obligauit, detinebatur in carceribus, vnde fuit nulla, ad l. qui in carcerem. & ibi Doct. ff. quod met. caus. Fulgos. cons. 136. num. 1. Alex. cons. 241. in fin. lib. 6. Socin. iun. cons. 77. num. 38. lib. 1. Neuizan. cons. 52. numero 47. Marsil. in Praxi. §. attingam. num. 22. vbi de communi. Natt. cons. 451. numer. 1. & seq. Afflict. decis. 149. numero 2. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 136. num. 45.

2 Adeo enim iura abhorrent hunc metum incussum per viam carceris, & licet regulariter gestum ex causa metus non sit nullum, sed rescindendum. l. 1. C. de rescind. vendit. l. interpositas. C. de transact. Attamen gestum ex causa metus iniustae carcerationis est ipso iure nullum, vt colligitur ex dicta l. qui in carcerem. ibi, nullius momenti est, &c. quae verba important ipso iure. l. si quis Sempronium. ff. de haered. instit. & quod talis contractus sit ipso iure nullus, tenent Cardin. cons. 137. num. 1. ad fin. Abb. in c. 2. num. 19. incipien. duodecimum. de eo, quod met. caus. Felin. in c. Rodulphus. numer. 31. vers. nullius momenti. de rescript. Angel. Aret. cons. 96. num. 14. & 21. Neuizan. cons. 52. numer. 48. Natt. vbi supra. numero 25. Surd. consilio 37. numero 20. Roland. cons. 2. numer. 82. & seq lib. 1.

3 Et conclusio procedit siue difficultate, quoniam, vt in proposito casu, praecesserunt protestationes carcerati, quod non intendebat se obligare. l. qui in alienа. §. Celsus. ff. de acquir. haered. Calder. cons. 5. numero 3. de his, quae vi, vel met. caus. Natt. dicto consilio 451. numero 21. Hondedeus cons. 23. num. 21. & seq. lib. 1. Surd. cons. 37. numer. 20. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praesumpt. 126. num. 23. quibus accedat rigor carceris, & insolitus modus dandi cibum limitatum, quae circumstantiae augent metum. Card. dicto cons. 137. in princ.

4 Nec praedictus metus fuit purgatus ex eo, quod Eques quando contraxit fuerit positus extra carceres, quia cum statim fuerit ad illos remissus, perinde est, ac si in carceribus se obligasset. glos. in l. qui neque. verb. seruat. ff. de verb. significat. Bart. in dicta l. qui in carcerem. num. 1. in fin. Castr. in l. qui a latronibus. in fin. de testam. Cuman. cons. 68. num. 4. Fulgos. cons. 177. num. 2. vers. ad secundum. Neuiz. consilio 52. num. 48. Ruin. cons. 113. num. 3. libro 5. Natt. cons. 451. num. 15. cum pluribus sequent. Et est regulare, quod vt metus dicatur purgatus requiritur plena, & totalis libertas illius, cui fuit metus incussus, & quod cesset omnino causa metus, facit tex. in l. qui neque. & ibi glo. verb. seruatur. ff. de verb. signific. Bart. in l. 2. num. 6. & 7. Bald. num. 10. & 11. C. de his, quae vi, vel metus caus. Alex. cons. 98. num. 4. & consil. 99. num. 8. lib. 3. Natt. cons. 451. num. 15. & pluribus sequentib. Roland. cons. 2. num. 86. vsque ad 93. lib. 1. Neuizan. cons. 52. num. 52. & 53. Honded. consi. 23. num 40. & seq. lib. 1. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praesumpt. 127. num. 28. & 29. & 34. Pedemont. decisio. 180. num. 12.

5 Quod autem carceratio Equitis fuerit iniusta, visum fuit Dominis apparere ex eo, quod Eques fuit carceratus tanquam suspectus de fuga, Communitate asserta creditrice minime instante, nec cum iuramento suspicionis, nec docto de credito, nec minus de deterioratione post praetensam obligationem ad fauorem Communitatis, prout haec omnia requiruntur ad effectum, vt quis legitime carcerari possit, tanquam suspectus de fuga. Bald. in l. apertissimi. num. 9. C. de iudic. Bart. in l. creditores numer. 1. vers. nam prius. ff. de priuil. credit. Dec. cons. 75. num. 1. Neuizan. cons. 52. num. 12. & 13. Natt. cons 430. numer. 7. in fin. & pluribus sequent. Roland. cons. 65. num. 9. 10. & 11. lib. 3. cum alijs, per Menoch. de arbitr. iudic. casu 87. per tot. Ioseph. Ludouic. decis. Perus. 41. num. 1. & 3. Rota in causa Veneta pecuniaria. 7. Iunij 1605. coram bo. mem. Pegna.

6 Nec saluari posse ipsi defectus visi fuerunt ex eo, quod Cardinalis Legatus, qui carcerare fecit Equitem in vim Bullae Clementis Papae VIII. super Bono Regimine, posset ad fauorem Communitatis procedere manu Regia, & sola facti veritate inspecta, quia istae clausulae bene tollunt solennia, non autem substantialia iudiciorum. Natt. cons. 15. numer. 11. Aret. in c. dilecti. num. 17. de iudic. Lap. allegat. 148. numero 4. & 5. Roman. sing. 792. Crauett. cons. 265. numero 6. vers. non obstat. Rota in causa Bonon. de Budrio lis. 25. Nouembris 1578. coram bonae memoriae Cardinale Seraphino, relata inter diuers. impress. decisio. 445. num. 6. part. 1. Et perinde non potuit D. Cardinalis Legatus vigore dictarum clausularum carcerare Equitem sine requisitis, de quibus supra, quia concer‑

Digitized by Google

nunt iustitiam, non autem solennitatem, præcipue liquidatio crediti, & deterioratio post obligationem.

7 Sicut & multo minus id potuit facere, tanquam Legatus de latere, quia Legatus de latere nihil potest contra formam iuris. glo. in c. fin. verb. figura. de hæret. in 6. Specul. in tit. de leg. §. superest. nume. 5. & 7. Anton. de Butr. conf. 62. num. 3. Abb. conf. 1. numero 3. lib. 2. Socin. conf. 27. num. 9. lib. 3. Crauet. consilio 103. nume. 2. Honded. conf. 104. nu. 20. cum alijs per Honded. conf. 93. num. 7. lib. 2.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Sipontina Iurisdictionis. Veneris 24. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Episcopus in sua Diœcesi habet de iure communi fundatum exercitium iurisdictionis, in qua manutenendus est, non obstante in contrarium allegato priuilegio exemptionis, nisi vltra priuilegium doceatur etiam de quasi possessione exemptionis, & quomodo talis quasi possessio probetur.

SVMMARIVM.

Exemptio a iurisdictione Episcopi allegata ab Abbate in necessarium antecedens præsupponit Abbatiam existere in Diœcesi Episcopi. num. 1.

Episcopus habet de iure fundatam intentionem super iurisdictione in omnibus Ecclesijs existentibus in sua Diœcesi. num. 1.

Mandatum de manutenendo conceditur ex sola iuris subsistentia. num. 2.

Testes de exequutione iurisdictionis deponentes iurisdictionem probant, etiamsi deponãt de omnibus actibus iurisdictionalibus. num. 3.

Exemptionis priuilegium a iurisdictione Episcopi numquid valeat in præiudicium successorum. num. 4.

Exemptionis priuilegium a iurisdictione Episcopi non suffragatur, nisi probetur quasi possessio exemptionis. nu. 4. & 5. & num. 7. Vbi præsertim ad effectum impediendi manutentionem, & num. 9.

Proœmium denotat causam finalem. num. 5.

Ordinarius Episcopus eo ipso, quod exercet iurisdictionẽ in vna parte suæ Diœcesis videtur constitui in quasi possessione exercendi dictam iurisdictionem quo ad alias partes, in quibus alter non habet particularem quasi possessionem. num. 6.

Exemptionis a iurisdictione alienius quasi possessionem non dicitur habere subditus ex eo solo, quod non appareat superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur, quod venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vel alias habuerit se pro spoliato. num. 8. & num. 10.

Argumentum a contrario sensu non valet ad inducẽdam correctionem iuris. num. 9.

Episcopi habent vniuersalem iurisdictionem in sua Diœcesi, præsertim in causis matrimonialibus, & criminalibus, in qua manuteneri debent, nisi in contrarium adsit immemorabilis canonizata per tres conformes. numero 11.

DECISIO CCCCXCI.

1 PRo Informante fuit resolutum, nempe Domino Archiepiscopo esse dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione exercendi iurisdictionem, etenim cum loca, de quibus agitur, sint intra Diœcesim, quod probatur ex eo, quod Dominus Abbas allegat exemptionem, quæ in necessarium antecedens præsupponit existentiam in Diœcesi, Rota in causa Volateranen. Iurisdictionis. 14. Ianuarij 1581. coram Brauo relata inter diuers. impres. decis. 207. par. 2. & latius in Constantien. Iurisdictionis. 18. Maij 1611. coram Reuerendissimo Domino Attrebaten. & etiam deponunt testes, quorum summarium fuit datum videtur, quod D. Archiepiscopus habeat de iure communi fundatam intentionem. ca. omnes Basilicæ. 16. quæst. 7. c. conquerente. de offic. ordin. c. cum Episcopus. eodem tit. in 6. Verall. decis. 306. par. 1. & 203. par. 2.

2 Ob quam solam iuris assistentiam debet manuteneri. c. cum personæ. §. fin. cum ibi not. de priuil. in 6. Verall. dicta decis. 306. par. 1. Rota in causa Salamãtina Iurisdictionis. 18. Aprilis 1581. coram Cantuctio relata inter diuers. impress. decis. 145. num. 6. par. 2. in Veronen. Iurisdictionis. 15. Maij 1608. coram D. Attrebaten. & alibi sæpe.

3 Et præfata eo magis procedunt, quia de exercitio iurisdictionis deponunt prædicti testes, Rota in dicta Calaguritana Iurisdictionis. 5. Maij 1608. coram Reuerendissimo D. Attrebaten. & in Foroliuien. seu Bertinorien. Diœcesis. 3. Aprilis 1609. coram eodem, etiam si non deponant de omnibus actibus iurisdictionalibus, quia sufficit causa vniuersalis, quæ magis attenditur, quam actus, vt fuit resolutum in causa Assisien. Canonicatus. 14. Iunij 1600. coram me, & in terminis iurisdictionis. Innoc. in c. dilectus. numer. 3. de Cappell. Monach. & alij infra allegandi. Et super aliquibus capitibus iurisdictionis in territorio, de quo agitur, dantur etiam decreta Sacræ Congregationis super Concilio ad fauorem D. Archiepiscopi.

4 Non obstat prætensum priuilegium exemptionis concessum vsque de anno 1211. ab Archiepiscopo Sipontino, nam omisso quantum hoc priuilegium valeat in præiudicium successorum, de quo in Veronen. Exemptionis. 27. Maij 1594. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio. Respondetur, quod ad euitandam manutentionem Ordinarij non sufficit exhibitio

Digitized by Google

tio priuilegij, nisi vlterius adsit quasi possessio exemptionis, vt habetur in text. c.cum personæ. de priuil. in 6. ibi. Quia de priuilegio faciunt fidem in libertatis, vel exemptionis possessione, non violenta, non clandestina, nec concessa precario, de qua fidem coram eisdem fecerint, non turbentur. Si enim Papa mandat eos non turbari in possessione per necessarium antecedens præsupponit, quod possideant, quia priuatio præsupponit habitum, iuxta not in l.decem.ff.de verbor.obligat.

5 Et iste intellectus suadetur ex eo, quia dictum cap. cum personæ. emanauit ad fauorem iurisdictionis ordinariæ, vt patet in principio ibi Ordinariorum correctiones, & ordinationes subterfugientes, ac eorum forum, siue iudicium declinantes, nos volentes super hoc de salubri remedio prouidere, statuimus, vt hi qui se asserunt per priuilegia, seu indulgentias Apostolicæ Sedis exemptos a locorum Ordinarijs requisiti, &c. ex qua narratiua proœmij colligitur causa finalis. l.fin.ff.de hæred.instituend. Oldrad.consl. 103. num. 2. Roman. consl. 38. num. 1. Alex. consl. 60. numero 10. lib. 6. Si igitur allegantes priuilegium exemptionis per solam exhibitionem priuilegij, antequam de illius iuribus cognoscatur, liberarentur ab exercitio iurisdictionis Episcopi, dispositio text. emanasset ad illorum fauorem, si quidem per regulas iuris, sola exhibitio priuilegij non tolleret exercitium iurisdictionis Ordinarij.

6 Nam eo ipso, quod Ordinarius exercet iurisdictionem in vna parte suæ Diœcesis, videtur constitui in quasi possessione exercendi, quo ad omnes, in quibus alter non habet particularem quasi possessionem. Abbas consl. 71. col. fin. vers. tertio ad idem. ibi, Nec alius erat in possessione, lib. 2. Felin. in c. auditis. nume. 19. in 3. declarat. de præscript. Rebuff. tractat. de decim. quæst. 9. num. 4 Menoch. de retinen. remed. 3. nume. 135. Cephal. consl. 369. num. 15. cum plurib. sequent. Rota in causa Oriolen. Decimarum. 19. Iunij 1592. coram Gipsio, in Valentina Decimarum. 27. Octobris 1598. coram bonæ memoriæ Seraphino. Et in terminis iurisdictionis trad. Innoc. in c. dilectus. numero 3. vers. possessorium ex eo. Hostien. num. 1. vers. ex prædictis etiam. Ioann. Andr. numero 8. Butr. numero 15. Boich. num. 11. de Cappel. monach. Verall. decis. 306. par. 1.

7 Et proinde per istam exhibitionem priuilegij, quæ concernit petitorium, remaneret Episcopus priuatus sua quasi possessione, contra notata per Abb. in c. 1. nume. 4. Butr. nu. 2. vt lite pend. Lancellot. de attent. par. 2. cap. 17. num. 161. & seq. Et in specie, quod sola exhibitio priuilegij exemptionis non impediat manutentionem, fuit decisum in causa Carthaginen. Decimarum. 27. Iunij 1590. coram Gipsio.

8 Nec potest subditus dici constitutus in quasi possessione exemptionis, ex eo solo, quod non appareat superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur, quod venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vel alias habuerit se pro spoliato, vt per Innoc. Hostiens. Ioann. Andr. Butr. Boich. & Verall. locis supra allegatis.

9 Et licet glos. in dicto c. cum personæ, verb. turbentur, innuat, quod sola exhibitio priuilegij sufficiat, per §. seq. infra eodem. Attamen loquitur contra regulas iuris, vt patet ex prædictis, & ducit argumentũ suum a contrario sensu, vt aduertant Lap. Anchar. & alij non allegandi, quod argumentum non valet ad inducendam correctionem iuris, vt late per Euerard. in loco a contrario sensu, num. 8. prout induceretur in proposito casu, & iste videtur communis intellectus illius cap. cum personæ. vt per Lap. ibi, num. 4. vers. & hoc videtur, Anchar. num. 6. vers. hoc tamen, Gemin. in §. si vero. vers. & hoc videtur. Franc. ibidem, numero 3. vers. & hoc procedit, dum dicunt exhibentem priuilegium, ita demum euitare manutentionem Episcopi, si ipse est in quasi possessione exemptionis.

10 Non potest autem dici constitutus in quasi possessione exemptionis, nisi probetur venisse casum, & quod Ordinarius voluerit exercere, & fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vt per Doctor. supra allegatos.

11 Imo potius probatur contrarium, cum testes, de quibus supra in principio deponant de aliquibus actibus iurisdictionalibus, factis per D. Archiepiscopum, qui propter vniuersalitatem causæ conferunt ad vniuersalem iurisdictionem ex supra allegatis. Et prædicta magis de plano procedunt, quo ad causas matrimoniales, & criminales, in quibus Sacro Concilio Tridentino cautur, vt manuteneantur Episcopi, nisi adsit in contrarium immemorabilis canonizata per tres conformes, vt fuit dictum in causa Veronen. Iurisdictionis. 18. Martij 1596. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio. & in Burgen. Iurisdictionis. 7. Februarij, eiusdem anni, coram bonæ memoriæ Orano, &c.

R. P. D. VBALDO.

Anconitana Censuum. Veneris 24. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Restitutio in integrum aduersus rem iudicatam conceditur ex capite iniustitiæ etiam non notoriæ, censusque disdicta vt suum operetur effectum, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

Restitutio in integrum conceditur aduersus sententiam, etiam quod transiuerit in iudicatum, ex qualicumque iniustitia etiam non notoria. num. 1.

Census disdicta lapsis duobus mensibus nihil operatur, iuxta formam Bullæ Pij V. num. 2.

Notario

Notario non creditur asserenti citationem esse exequutam. num. 3.

Notario asserente nuncium sibi retulisse se citasse aliquem, prout in schedula, non apparente ipsa schedula nõ dicitur constare de tenore citationis. num. 3.

Citationis tenor vbi non apparet non dicitur legitime cõstare de citatione. num. 3.

Procurator ad lites non potest recipere solutionem, nec minus interpellare ad recipiendum. num. 3.

Clausula Et cetera in mandato procura apposita, non potest extendi nisi ea, quæ sunt de natura actus, vel ea, quæ sunt cœpta exprimi, non autem ea, quorum saltem principium non est expressum, & de materia. num. 4.

Procurator constitui non potest a persona minus legitima. num. 5.

Procurator interpellando minores, non potest eos in mora constituere, non constito in actis de mandato. num. 6.

Depositum non integrum deponentem non releuat etiam in minima parte. num. 7. Vbi quod depositum debet fieri non solum de sorte principali, sed etiam de fructibus.

Ratificatio facta ab eo, qui repræsentat duplicem personã, quomodo interpretanda sit. num. 8.

Auctoritatem in contractu interponere ad sui commodũ quis non potest. num. 9.

Nullum quod est, a principio ratificari non potest. numero 9.

Ratificatio non operatur nisi constet, quod ratificans haberet scientiam omnium qualitatum actus ratificati. num. 10.

Tutor non potest alienare bona stabilia pupilli sine decreto iudicis, & causa cognitione. num. 11.

Census perpetui numerantur inter bona stabilia. numero 11.

DECISIO CCCCXCII.

1 FVit lata sententia a bonæ memoriæ Iusto, per quam fuit declaratum, census, de quibus agitur, fuisse extinctos, præuia decisione ab eodẽ extensa sub die 26. Februarij 1604. a qua sententia, licet filij, & hæredes Petri de Leonibus appellassent: Tamen appellationem non fuerunt prosequuti, vnde obtinuerunt committi in Rota causam restitutionis in integrum super qua proposito dubio 14. Ianuarij præteriti, quia pro parte Dominorum de Triumphis non fuerat informatum super ininstitia sententiæ, ex qua aduersarij deducebant causas restitutionis in integrum. Domini resolutionem distulerunt, sed hodie eodem dubio iterum proposito, vtraque parte informante Rota censuit constare de causis restitutionis in integrum, cum ad eam obtinendam ad effectum retractandi sententiam etiam, quæ transiuit in iudicatum sufficiat qualiscunque iniustitia, etiam non notoria, vt fuit resolutum in vna Auxima na Dotis. 14. Martij 1579. coram Seraphino. Cæsar. de Graff. decis. 10. num. 12. de re iud. relata inter impressas. decis. 351. num. 5. par. 1. diuers. Caputaq. decis. 94. par. 3.

2 Ininstitia vero deducebatur ex pluribus quos videbatur pati extinctionem censuum ex aduerso prætensa. Primo ratione disdictæ census, quæ prætenditur bis facta, & circa primam non videtur dubium, quin euanuerit, nam fuit executa die 11. Aprilis 1591. oblatio vero fuit facta die 22. Iunij eiusdem anni, & sic post 12. dies post lapsum bimestris, & ideo iuxta Bullam fel. record. Pij V. super censibus Leonij poterant intra annum agere, sed nõ cogi a Triumphis ad retrouendendum censum nisi præcedente noua disdicta, vt in dicta Bulla, §. cum vero.

3 Secunda vero videbatur Dominis pati multas difficultates, tum quia de relatione citationis executæ in personam Ioannis Ferrantini clare non constabat, nec Notario asserenti videbatur credendum, nisi cõstet de relata executione cum deponeret de actu a se non gesto, nec a se rogato. Aym. consl. 273. numero 6. Bald. in l. vltima. nume. 17. C. de re iudic. vltra quod Notarius asseruit nuncium sibi retulisse se citasse, prout in schedula, quam exhibuit, & tamẽ dicta schedula non reperitur in actis, nec fuit a Notario integraliter registrata. Vnde quatenus probaretur citatio, non tamen probatur tenor citationis. Felin. in c. quoniam contra. sub num. 51. vers. hanc tamen conclusionem. de probat. quem sequuta est Rota decisio. 55. pat. 1. Vbi quod si de tenore non constat impossibile est dicere, quod citatio sit legitime executa, tum quia persona Ferrantini videbatur minus legitima ad effectum, de qua agebatur cum esset constitutus procurator ad lites a Domina Lauinia matre, & tutrice, quo casu sicut talis Procurator solutionem recipere non potuisset. l. si Procurator. ff. de condict. indebiti. l. hoc iure. ff. de solution. Ita nec oblatio, nec interpellatio ad recipiendum illi fieri poterat. Tiraquel. de retract. lignag. §. primo. glo. 13. num. 33.

4 Non obstat clausula, & cet. in mandato apposita, quia in eius extensione possunt venire ea, quæ sunt de natura actus, non autem alia. Doctor. in l. Gallus. §. idem credendum. vbi Ias. nu. 7. ff. de libet. & posthum. vel ea, quæ sunt cœpta exprimi, non autem ea, quorum saltem principium non est expressum. Castr. consl. 18. num 5. lib. 1. Vnde in proposito potuit opetari, quo ad omnia necessaria in mandato ad lites nõ autem pro oblatione, vel pretio census recipiendo.

5 Vltra quod Lauinia mater die 27. Aprilis 1591. reassumpsit tutelam, & constituit Ferrantinum actorem ad lites, quod non videtur potuisse facere, cum viueret adhuc Franciscus Alleus ad petitionem eiusdem matris, datus tutori propter litem, quam mater cum pupillis habebat pro repetitione suę dotis, quod impedimentum litis adhuc durabat, vt constat ex actis postea per eandem matrem factis mediante persona Tamburlani vti eius procuratoris pro consecutione dicti depositi, & sic manifeste videtur conuinci inualiditas mandati Ferrantini cum esset constitutus a persona minus legitima, nempe a matre de tempore quo non poterat esse tutrix, propter impedimentum litis, quæ adhuc durabat, & superuiuentiam alte-

tius

rius tutoris, qui ob dictam causam datus fuerat.

6 Accedit, quod talis interpellatio fuit facta ab asser to procuratore illorum de Triumphis, de cuius tamē mandato non constat in actis, cum tamen videretur omnino necessarium, ad constituendum in mora minores de Leonibus. Barto. in l. inter stipulantem. §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. cons. 160. num. 24. lib. 2.

7 Accedit vltimo, quia decretum emanatum vigore dictæ interpellationis de deponendo, fuit factum cū intimatione, quæ tamen intimatio non fuit facta, nisi post depositum, ex qua videtur resultare inualiditas dicti decreti. Put. decis. 174. lib. 1. ex quibus resultat secundus defectus principalis, scilicet depositū, quod tanquam nullum ob defectum disdictæ, & interpellationis non potuit afficere pupillos de Leonibus, tanto magis, quia contra dictum depositum aliæ etiam dabantur exceptiones per Informantes, vt quod non fuerit integrum, & ideo nullum. l. obligatione. C. de solut. adeo, vt sufficiat defectus in minima parte. Alexand. cons. 75. num. 8. lib. 7. Tiraquel. de retract. conuent. §. 4. glos. 4. num. 1. & glos. 6. num. 23. & seq. Menoch. de arbitr. cas. 232. numer. 28. & 29. in addit. & debet fieri depositum non solum sortis, sed etiam fructuum. l. tutor. §. Lucius. ff. de vsur. l. vsuras. C. eodē. Couar. var. resol. lib. 1. c. 15. nume. 10. hoc autem depositum, neque fuit integrum, quo ad sortem, quæ erat vtriusque census Scuta 4751. & fuerunt deposita Scuta 4331. & de extinctione alterius partis in summa Scuta 400. dicitur constare ex publico instrumento, vt in supradicta decisione coram bonæ memoriæ, Iusto, adeo vt adhuc deficiant Scuta 20. neque fuit integrum, quod fructus eum non dicantur soluti, nec depositi pro illo bimestri, pro quo fuit facta prima disdicta.

8 Quæ fere omnia senserunt Domini etiam in dicta decisione coram Iusto. Et licet responderint, vt ibi habetur: tamen putarunt cessare difficultatem ex ratificatione Lauiniæ matris, & tutricis pupillorum, sed hodie contrarium Dominis visum fuit, videlicet, qđ dicta ratificatio non suffragetur Dominis de Triumphis, ex multis responsionibus datis per Informantes ad dictam ratificationem, ex quibus illa magis placebat, quod scilicet hic non adsit aliqua expressa ratificatio, sed illam eliciant Triumphi ex instantia facta per Procuratorem Lauiniæ, pro consignatione dictarum pecuniarum pro sua dote. Quæ tamen instantia non fuit facta, tanquam a tutrice, sed tanquam a creditrice cum ipsa repræsentaret duplicem personam. Vnde petens satisfieri super deposito, tanquam creditum non censetur ratificare census extinctionem, vti tutrix cum hæc sint distincta, & separata. Surd. decis. 153. num. 16.

9 Præsertim cum in hoc actu ageretur de proprio cō modo Lauiniæ, in quo non poterat sibi ipsi authorari. l. 1. ff. de auct. tutor. Abb. cons. 40. in fin. lib. 2. & licet in necessarium antecedens videatur dicendum Lauiniam præsupposuisse censum fuisse extinctum, cum alias non potuisset pecunias prætendere, vt dicitur in dicta decisione, coram bonæ memoriæ Iusto: tamen potuit credere censum, tunc fuisse legitime extinctum, vnde, ex hac petitione non videtur potuisse induci ratificatio extinctionis, quæ non aderat saltē valida, ex prædictis, & alias actus in principio nullus ratificari non potest. Natt. cons. 262. num. 10.

10 Vltra quod in ratificante necesse est, vt concurrat scientia omnium qualitatum actus ratificati, quæ hic non probatur. Ruin. cons. 8. num. 4. vers. si autem. lib. 4. cum alijs per Gabr. in tit. de iudic. concl. 3. numero 18. & fuit resolutum in causa Romana pecuniaria. 3. Decembris 1610. coram Reuerendissimo Attrebatē. vbi in specie dicitur, quod ratificans præsupponit actum fuisse validum, quo præsupposito cessante cessat ratificatio.

11 Quibus adest, quod stante nullitate disdictæ census Lauiniæ, neque etiam tanquam tutrix poterat cā ratificare cum fuisset alienatio rerum stabilium prædictorum minorum voluntaria, quæ sine Decreto iudicis, & causæ cognitione fieri non potest. l. lex, quæ tutores. C. de administ. tut. Surd. cons. 191. num. 17. lib. 2. & alias certum est censūs perpetuos enumerari inter stabilia. Tiraq. de retract. lignag. §. primo. gloss. 6. num. 4. Honded. cons. 61. num. 35. lib. 1. Ex quibus & alijs cumulatis per Informantes Domini censuerūt constare de causis restitutionis in integrum.

R. P. D. BVRATTO.

Meliten. Conseruæ. Lunæ 3. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Exceptio non implementi non suffragatur, quando quis adimplere impeditus fuit, aut facto aduersarij, aut ex aliquo fortuito casu.

SVMMARIVM.

Societas contrahi potest etiam in nauigatione. num. 1.

Pacta inter socios seruanda sunt. num. 1.

Exceptio non adimplementi militat etiam in societate. num. 2.

Obligatio quælibet ad impossibile non trahitur. num. 2.

Obligatio quælibet non comprehendit casum fortuitum. num. 2.

Casus fortuitus semper censetur exceptus præsertim in contractibus societatis, & bonæ fidei. num. 2.

Exceptio non implementi non operatur, quando id, quod implere debebat, non fuit adimpletum ex aliquo casu fortuito. num. 2.

Impossibilitas adimplendi excusat tantum a pœna, & damno, non autem prodest ad agendum. Declara, vt numero 3.

Conditio habetur pro adimpleta, quando per aduersariū stetit, quin adimpleatur. num. 3. & num. 6.

Culpa

Digitized by Google

Culpa leuissima in non faciendo an, & quando aequiparetur leui, vel lata culpa. num. 4.

Socius, de qua culpa teneatur socio ad damna, & interesse, etiam quod non sit ordinata ad casum. num. 4.

Nauta tenetur de eo, quod sequitur etiam ex causa tempestatis si nauem contra Domini voluntatem portui applicauerit. num. 4.

Locator operarum facto conductoris impeditus, etiam quod operas suas non praestiterit, potest a conductore petere mercedem conuentam. num. 4. in fine.

Impedimentum est iusta causa restituendi in integrum aduersus adimplementum non praestitum, etiam quod nō agatur de exclusione damni, sed de non amissione lucri. num. 6.

Societatis contractus regulatur secundum eandem rationem damni, & lucri. num. 7.

Impedimentum nisi fuerit continuum non suffragatur allegauti illud. num. 8.

Milites in conflictu belli ab hostibus bona capientes, quando eorundem bonorum debeant facere partem alijs militibus. num. 9. & seq.

DECISIO CCCCXCIII.

1 INita fuit de mēse Decembris anni 1602. in Portu Meliten. Societas (Conseruae dicunt) inter magnum Magistrum, & quatuor Equites Hierosolymitanos, inter quos Eques Cagnolus Prior Sanctae Euphemiae Dominus Galeoni Leonis auri pro vno tantum itinere ad Infideles depraedandos, praedamque diuidendam, iuxta conuenta in instrumentis desuper confectis, factaque in eo itinere absque interuētu Galeoni Leonis auri praeda frumenti, ad Melitam delata, praetendente nihilominus Cagnolo participationem, latisque varijs sententijs, tandem causa commissa Reuerendissimo Attrebaten. & per eum subscripto dubio, An Galeonus Leonis auri, & eius Dominus deberet participare de praeda, eoque per me proposito fuit affirmatiue responsum. Ipse enim vti socius nauigationis, in qua contrahi potest societas, ad text. in l. nec quisque. ff. de exercit. act. Iul. Ferret. de re nau. lib. 3. num. 81. fundatam habet intentionem, in conuentione de participando pro rata, de qua in instrumento Conseruę, quae pacta inter socios seruanda sunt. l. si non fuerint. in prin. ff. pro soc. instit. eod. paulo post principium, ver. & quidem si nihil. Bald. consilio 121. numero 6. libro primo. & consilio 155. libro 3.

2 Non obstat exceptio non adimplementi militans etiam in societate. Rimin. sen. consil. 300. num. 52. lib. 2. Rota in Romana Societatis duorum millium. 19. Martij 1574. coram bonae memoriae Card. Seraphino, & in Romana Societatis de Sorbellonibus. 2. Iunij 1608. coram Illustriss. Card. Lancellotto ex eo, quod Galeonus dicti Prioris deseruerit Conseruam, neque illam sequutus fuerit contra formam Capitulorum vlterius disponentium neminem posse quauis causa excusari, quia Galeonus non deseruit Conseruam, sed illa ventis contrarijs iactata, & diuisa fuit, & licet denuo se coniunxerit, tamen ob ingressum Portus Quaglio nuncupati ab Equite de Portu Maris praefecto consilio Equitis Vinciguerrae reclamante Ductore Galeoni Leonis auri electi naufragij periculum subijt, adeo vt Galeonus Leonis auri duabus Anchoris, quae humi desigi non potuerunt, eiectis, retineri non potuerit, sed vt dicunt testes Magni Magistri, arò, & vix inde fuerit egressus resoluto eius ducto re cum fragata ad opem ferendam Galeono Magni Magistri vocato, & alijs etiam naufragantibus, anchorasque recuperandas, atque deinde ventorū violentia ad varia loca impulsus, & procellis, marisque tempestate agitatus, ita fuerit, vt ne dum omni adhibito conatu non potuerit Conseruam sequi, sed arbore, remis, fragata, ac ductore destitutus, & confractus effectus fuerit prorsus inutilis, & innauigabilis, atque vix quarumdam Cymbarum ope Melitam se receperit, vt deponunt testes, tam Prioris, quam Magni Magistri. Ideoque non potest dici promissioni cōtrauenisse, cum illa prout quaeuis alia intelligatur, vt non obliget ad impossibile. l. fin. ff. qui satisd. cog. Baldus cons. 110. col. 1. vers. item ad praedicta, & consilio 145. vers. item intelligitur, & vers. 8. lib. 3. Illud enim finit obligationem, sicut impedit eam nauis. l. si homo mortuus. ff. de verb. obligat. Bald. d. cons. 110. versic. item ad praedicta, & non comprehendit casum fortuitum. Bald. d. cons. 145. vers. secundo quia, & vers. septimo, vel tempestatis maris. Idem vers. sexto qui. colum. penult. vers. octauo id maxime procedere ait in contractibus societatis, & bonae fidei, praesertim cum tunc non esset mere potestatiua, sed mixta tanquam pendens etiam a casu. Vnde si casu deficit nihil imputatur impleri debenti. l. fin. C. de necess. seru. haer. instit. l. fluminum. 24. §. seruus, & l. damni infecti. 43. ff. de dam. infec. l. contractus. 24. in fi. ff. de reg. iur. Bal. d. cons. 110. vers. praeterea ista promissio, & 145. col. 2. in principio, vers. prima igitur ratio.

3 Nec dicatur, quod impossibilitas adimplendi excuset tantum a mera poena, & damno, nō autem prosit ad agendum pro lucro, vt reprobato. Hostien. contrarium tenente tradit Butr. in c. sicut. il terzo. nume. 10. & ibi Abb. num. 6. de iureiur. Felin. in c. 3. cir. fin. vers. & adde istis. eod. Dec. in l. cum proponas. nume. 4. in 3. not. C. de pact. cum alijs per Surd. decis. 141. num. 5. Primo, quia cum ex praedictis infortunium, & causa impedimenti processerit ex mala Portus electione facta per Praefectum Conseruae sequendo consilium Equitis Vinciguerrae sequitur implementum haberi pro praestito cum stetisse videatur per Praefectum quin sibi impleretur, vt dicimus in conditione. l. Labeo scribit si mihi 50. & l. haec venditio 7. in princip. ff. de contrah. empt. l. in executione. 85. §. fina. de verborum obligat. Alex. consil. 49. num. 2. vers. secundo quia. lib. 2.

4 Praeterea infertur, vel Praefectum fuisse in culpa ex illa Portus electione, quae tanquam consistens in ingredi faciendo Portum, & sic in faciendo licet esset leuissima

leuissimâ æquipararetur leui, vel latæ in non faciẽdo. l. si constāte. §. maritus. & ibi not. ff. sol. matr. l. in reb. §. siue autem. ff. com. Bar. in l. quod Nerua. n. 29. vers. si ergo. ff. depos. de quibus certum est socium cõsocio teneri. l. cum duobus. §. venit. & l. socius socio. ff. pro socio. §. fi. instit. de societ. Bar. in d. l. quod Nerua. nu. 26. quæ culpa si sufficit, quamuis non sit ad casum or dinata ad petendam refectionem dānorum inde prouenientium. l. scientiam. 46. §. sed si defendendo. & l. in lege Aquilia. 45. & ibi gl. ff. ad leg. Aquil. §. capite tertio. instit. eod. vbi Aret. in 4. not. satis etiā esse debet ad excludendum non adimplementum oppositū ex culpa, & facto Ducis proueniēs, qui vti Præfectus, etiam classi, & nauigationi tenebatur vti exactissimâ diligentia, argumento l. qui mercedem. ff. locat. & habere sciētiam locorum, in quibus nauigabat. Iul. Ferret. de re naual. lib. 3. nu. 1. Tanto magis, quia ingredi voluit contradicente, & protestante Ductore, seu Peotta Galeoni prioris Cagnoli exemplo Nautę, qui tenetur de eo, quod sequitur etiam ex causa tempestatis, si naue in contra domini voluntatem portui applicauerit. Bald. conf. 54. lib. 4. Stracha de mercat. lib. 3. in fine. Vel cum simus in contractu bonæ fidei, casum ex facto Præfecti prouenientem non impedire, quin Prior habeat partem suam lucri, prout locator operarum facto conductoris impeditus integram mercedē consequitur. Bar. in l. si vno. §. item cum quidam. nu. 2. versic. secundo casu. ff. locati. ex l. si in lege. §. si domus. & l. dominus horreorum. §. fin. ff. locat. & numero 5. post med. vers. secundo casu, vbi in omnibus contractibus bonæ fidei.

5 Secundo, quia si a promissione sequendi, & nō deserendi Conseruam videtur specifice exceptus casus, quo nauis vim patiatur, cui resisti non poteft ex Bal. d. conf. 145. & bene in conf. 195. nu. 2. lib. 2. cessante promissione vtique cessat non adimplementum.

6 Tertio in omnem casum cum Galeonus iustissimū habuerit impedimentum restituendus erat in integrum aduersus implementum non præstitum ex clausula si qua mihi. Alex. conf. 45. numer. 8. lib. 5. quem Odd. de restit. in integr. par. 2. quæst. 84. art. 1. nume. 5. in fin. Licet non ageretur de damni exclusione, sed de lucri non amissione. l. Iulianus. 17. §. eum. & l. si quis stipulatus. 43. vbi Docto. ff. ex quibus cauf. mai. & etiam si conditio amplius restaurari non possit, quia habetur pro impleta. Aret. conf. 67. num. 8. in fi. vers. secundo hoc probatur, & 9. quem sequitur Ruin. consilio 199. numero 2. 3. 4. & 6. libro 1. Odd. d. artic. 1. numero 5. & 11.

7 Et hæc quatenus applicaretur exceptio non adimplementi, quod non videbatur, cum Prior Cagnolus instruxerit Galeonum militibus, armis, cibarijs, & alijs, ad pugnam prædamque necessarijs, qui vna cum alijs è portu discessit. Vnde cum societas non esset inita ad certam aliquam expugnationem, vel prædam, sed ad incertam nauigationem, & cursum postquam simul in cursu, & nauigatione fuerunt, quodlibet infortunium cuilibet Galeono superueniens, & damnum ex eo emergens debet communicari. l. si id quod. 59. in principio, & §. 1. vbi gl. & Bart. ff. pro soc. Host. in d. c. sicut. nu. 12. de iureiur. Petr. de Vbald. de duobus fratrib. par. 8. num. 1. Gabr. Mudæus in l. si coeun da. alias cum duobus. 52. §. quidam sagariam. num. 2. & 5. ff. pro soc. & eadem ratione lucrum a socio factū, cum in societate eadem sit ratio damni, & lucri. l. si merces. 78. §. vis maior. in fi. ff. locat. d. §. quidam sagariam. in fin. Card. Alban. in l. socium qui. §. socius. num. 2. vers. ex ijs, & tertio. ff. pro soc.

8 Non obstat, quod cum non probetur impedimentum fuisse continuum, immo testes pro Magno Magistro examinati dicant, Galeonum regredi potuisse, vnde discesserat ob sedatam tempestatem, impedimē tum allegari non possit. l. quibus diebus. & ibi Bartol. num. 3. ff. de cond. & demonstr. c. cum dilecti. 6. §. præterea. de dol. & cont. Verall. decis. 172. nu. 6. & 7. par. 2. Nam vltra quod duo deponūt de iudicio suo, vnus quod si longius processisset, non potuisset, & alij inuerisimilia, cum nescirent vbi Galeonus permaneret, & ideo standum esset testibus Prioris deponentibus de facto proprio, & diligentiâ adhibita, vt se Conseruæ coniungerent, & de ventis contrarijs. Cum Galeonus in portu S. Angeli, quo se receperat, fuerit confractus, & redditus inutilis, & inhabilis ad nauigandum, & pugnandum sublato impedimento tempestatis, non cessabat aliud impossibilitatis. l. si quando. C. de inoffic. testam. l. si non lex. ff. de hær. institu. & diligentia fuisset vana, & nihil profutura.

9 Neque stantibus prædictis applicatur doctrina. Salyc. in l. ab hostibus. nu. 6. vers. vel aliter capientium. C. de postlimin. reu. vbi, quod capta a militibus in discursu Territorij ante bellum Campestre non communicantur alijs, sed fiunt capientium capta in conflictu communicantur ratione communis periculi vitæ, maxime quia inter milites non inducitur societas, nisi in simul conueniant ad conflictum, prædam, vel custodiam.

10 Quod autem testes sint examinati absque citatione, neque in hoc adsit (vt dicebatur) cōmissio Senatoria, cum causa fuerit commissa a Magno Magistro, alla dritta, & more militari, videri poterit, an virtute dictæ clausulæ potuerit omitti citatio.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Segobien. admissionis ad habitum. 3. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione nobilitatis, & puritatis sanguinis plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Puritas sanguinis in dubio præsumitur. num. 1.

Testes ad perpetuam rei memoriam examinari debēt par

tecitata per edictum contra interesse putantes. numero 2.

Testes examinati ad perpetuam rei memoriam nulliter sine citatione faciunt magnum adminiculum.num.3.

Testes plures numero etiam nulliter examinati faciunt adminiculum.num.4.

Publica vox,& fama probat puritatem sanguinis,& nobilitatem.num.4.

Sententia super statu facit ius etiam quo ad alios. nu.5. & num.9.

Populus non facile decipitur in iudicando an quis sit nobilis,vel ignobilis.num.6.

Nobilitas probatur ex eo, quod quis fuit admissus inter nobiles.num.7.

Iura etiam in forma non probanti faciunt adminiculum. num.8.

Regula si non prosunt singula multa collecta iuuant, maxime procedit in probatione nobilitatis,et puritatis sanguinis.num.10.

Probationes vbi sunt contrariæ attenduntur illa, quæ sunt ponderosiores.num.11.

Probationes leniores sufficiunt vbi concurrit præsumptio iuris.num.12.

Rumor, seu vox vana populi fundata in erroneo principio nullius est considerationis.num.15.

Statuti verba semper interpretari debent,vt illud reddatur rationabile.num.15.

Nobilitas an perdatur per exercitium vile.nu.16.in fi.& nu.17.vbi an perdatur in præiudicium descendentium.

Nobilitas quandoque oritur ex actibus egregijs alicuius personæ.num.18.

DECISIO CCCCXCIV.

1 ROti cēsuit, statuta Religionis Hierosolymitanæ super puritate,& nobilitate admittendorum ad habitum prædictæ Religionis minime obstare D.Ioanni Alphonso de Aguilar,& quia tota difficultas reducebatur per Informantes pro Religione ad q. Eleonoram auiam paternam prædicti D. Ioannis Alphonsi,quæ per dictos Informantes prętendebatur deficere in vtroque capite.

2 Quo ad puritatē fuit consideratū, quod vltra præsumptionem,quæ in dubio est pro puritate,vt fuit dictū in causis Toletana portionis. 2.Maij 1594.& 27. Ianuarij 1595.coram Illustriss.Mant.in Hispalen. habitus.11.Martij 1601.coram Reuerēdiss. D. Bonon. & alibi sæpe, D. Ioannes Alphonsus plene probauit suam,& D.Eleonorę puritatem,siquidem pro illa adsunt octo testes in hac causa per Cōmissarios Religionis recepti. Nec non 29.alij per quinque annos,ante hanc litem ad perpetuam rei memoriam examinati, qui testes,licet fuerint nulliter examinati ob defectū citationis per edictum contra interesse putantes, iux. notata per Innoc.in c.Albericus.tit.6.Card.n.1.ver. quid si non apparet. Felin.pariter.nu.1.de testibus.

3 Attamen negari non potest, quin faciāt magnum adminiculum,ex trad.per Bar.in l.admonendi.n.41. ff.de iureiur. Abb.in c.cum olim.nu.6.de priuil. Dec. cons.54.n.2.vers.postremo.Ruin.cons.46.n.10. li.4. Crau.cons.198.n 11.Rota in causa Pampilonē. Decimarum.23.Iunij 1608.coram bo.mem.Card.Pamphilio,& in Vratislauien.matrimonij 27.Nouembris 1609.coram R.P.D.Caualerio.

4 Maxime cum sint in numero tam magno, immo excessiuo ad cumulata per Gabr.de testib. conclus.6. per tot.qui omnes testes affirmant ex publica voce,& fama,prædictam puritatem, quod genus probationis sufficit in hac materia ad tradita per Bal.in l.prouidēdum.in fi.C.de postulan.Cassan.cōs.64.n.11.& seq. Guido Papa.decis.387.n.2. Verall.decis 6. par.2. cū alijs per Tiraqu.tract.de nobil.c.10.nu.8.& in specie tenuit Rota in causa Legionen. Denegationis possessionis coram Card.Blanchetto. 8.Martij 1593.& in Burgen.admissionis ad habitū.26.Ianuarij,& in Toletana,seu Meliten.denegationis habitus. 16.Iunij 1604.coram Illustrissimo Lancellotto,in d.Hispalen. Habitus 11.Martij 1601.coram Illustrissimo D.Bononien.& in Meliten.habitus.10.Iunij 1609.coram R.P.D.Caualerio.

5 Prædictis accedat,quod cum alias quidam Petrus Maldonado iniuriasset Paulum filium, quondā Gomes Samilan, qui fuit frater prædictæ Eleonoræ, vt constat ex testibus, & testamento Gomesij communis patris, qui eos vti tales, appellando, & tractando probat filiationem, & inde fraternitatem ad Butr. & Præpos.in c.transmissæ.qui fil.sint legit. Archid.& Felin.in c.per tuas.de probat.cum alijs per Paris. consi. 29.nu.10.lib.2.causa fuit deducta in iudiciū, in quo Paulus factis suis probationibus super puritate obtinuit sententiam fauorabilem, in qua fuit declaratus purus. Adest & alia sententia in simili materia per eundem Paulum obtenta contra moniales S.Vincentij,quæ sententia,& probationes tanquam super statu faciunt ius,quo ad omnes. l.ingenuum.ff.de statu hom.glos.in c.quamuis.ves.res inter alios. de re iud. Fab.in §.præiudiciales.num.41.Instit.de act.Afflict. super constit.Reg.incip.prosequentes.nu.22.vers.& si per sententiam.lib.2.Tiraq. de nobilit.c.37. nu.2. & 14. Achil.decis.5.de sent.& re iudic. Cæs.de Gras. decis.2.nu.6.de iudic.& fuit in specie dictum in vna Toletana Canonicatus.11.Decembris 1609.coram Illustriss.Lancellotto,in Giennen.Canonicatus.20. Iunij 1586.coram Bubalo,& Hispalen. habitus.11. Martij 1601.coram Reuerendiss.D.Bonon.

6 Confirmatur puritas prædicti Pauli ex liberatione obtēta a commune, & ciuibus nobilibus Segobiē. super vexatione tributi, quod per nō Hidalgos soluitur,vbi etiam ipse declaratur Hidalgus,quæ declaratio multum confert, cum in istis materijs populus haud facile decipiatur ad trad per Bart.in l.1. nume. 97.& seq.C.de dignit.lib.12.Felin.in cap.super eo.il secondo.num.5.vers.tamen dicas.de testibus. Socin. cons.246.num.3 lib.2.Chassan.cons.64. num.11.& per Rot.in causa Meliten.habitus, 10.Iunij 1609.coram R.P.D.Caualerio.

Item

7 Item ex eo, quod dictus Paulus fuit admissus in Confratrem B. Mariæ de Candelora, in qua non nisi Hidalgui recipiuntur, vt patet ex fide Notatij, super vtroque data, quod in simili considerauit Rota in causis Oueten. Canonicatus. 24. Ianuarij 1578. coram bo. mem. Card. Seraphino, relat. inter diuers. impress. decis. 176. nume. 6. & 7. par. 1. & Burgen. admissionis ad habitum. 26. Ianuarij 1604. coram Illustris. Lancellotto, & in prædicta Meliten. habitus. 10. Iunij 1609. coram R. P. D. Caualerio.

8 Et licet dubitari possit, an istæ duæ scripturæ sint in forma probanti per ea, quæ alias (dum proponeretur dubium super eo, an iuta essent in forma probanti) fuerunt deducta per Informantes pro Religione, attamen negari non posse videbatur, quin faciant adminiculum, ad not. in l. instrumenta. ibi, in alijs quoque adminiculis. C. de probat. Ias. cons. 129. nume. 2. vers. 2. moueor. lib. 1. Ripa in l. admonendi. nume. 98. ff. de iureiur. cum alijs, per Rot. in causa Conchen. beneficij. 3. Februarij 1608. coram me.

9 Corroborantur omnia superius dicta ex eo, quod licentiatus Tapia, qui fuit filius fratris vtrinque coniuncti prædictæ Eleonoræ, vt probant duo testes, cum & ipsi mota fuisset controuersia super Hidalguia, obtinuit contra promotorem Fiscalem Regium, & Regimen Ciuitatis Segobien. se cum omnibus suis antecessoribus declarari Hidalgum, & exemptum a tributo, quod per non Hidalgos soluitur, quæ sententia tanquam lata super statu facit ius quo ad omnes, ad fauorem dicti Tapiæ, & suæ familiæ, ne toties super eadem re inquiratur. d. l. ingenuum. ff. de statu hom. cum alijs sup. alleg.

10 Et quatenus supra deducta tanquam singula possent pati aliquam difficultatem, videbatur, quod simul iuncta facerent rem plusquam manifestam, iuxta regulam de qua per glo. in l. 2. verb. legitimi. ff. de excus. tuto. cum alijs late ad eam rem cumulatis. per Gabr. tit. de probat. concl. 1. per tot.

11 Quibus attentis visum fuit non obstate nonnullos testes pro parte Religionis examinatos, deponētes de publica voce, & fama, prædictam Eleonoram auiā paternam D. Ioannis Alphonsi, & eius familiam de Samillan descendere a quibusdam Boccudis conuersis ad fidem Christianam. Nam fuit respōsum, quod regulariter statur probationibus, ponderosioribus. l. ob carmen. §. si testes. ff. de testib. Bar. in l. si duo. num. 4. ff. vti possid. Socin. cons. 54. num. 13. lib. 4. Crau. consil. 6. num. 50. Menoch. tract. de retin. remed. 3. nume. 718. Natt. cons. 373. in fi.

12 Vnde multo magis est stan. in hac materia, in qua cum sapiat obiectum, & habeat contra se præsumptionem, Rota voluit, vt probationes pro puritate, etiam si essent minus ponderosæ, prçualeant, ex doct. Corn. cons. 176. in fi. lib. 4. Anchar. cons. 189. num. 7. ver. 2. modo respondeetur cum alijs per Hoied. de Benef. incomp. par. 1. c. 23. nu. 143. Rot. in specie in causa Legion. Canonicatus. 3. Iunij 1602. coram R. P. D. Decano, in Burgen. admissionis ad habitum. 20. Decēb. 1604. coram eodem, & in causa Toletana portionis. 19. Ianuarij 1609. coram Reuerendis. Bonon.

13 Et proinde cum probationes facientes pro puritate ad eo excedant probationem, quæ deducitur super impuritate, vt patet ex prænarratis merito dicebatur, esse standum probationibus super puritate, & hoc eo magis, quia appatet de origine istius falsæ famę, quod familia de Samillan descēdat a Bocudis, nempe quia Petrus Gallus de Samillan proauus sæpe nominatæ Eleonoræ auiæ D. Ioā. Alphonsi inseruiuit prædictis de Boccudis pro factore, siue institore, & apparet ex quadam solidatione computorum per dictum Petrū cum dictis de Boccudis facta, & etiam deponūt testes, quinimo fuit illis adeo carus, vt dictus Aluarus Garzias in suo testamento disposuerit, quod Petrus Gallus posset sepeliri in sua Cappella, tam ipse Petrus, q̄ sui descendentes, vnde nil mirum si stante hac intima familiaritate dicti Petri Galli cum prædictis Boccudis exijt rumor, quod ipse est de illorum descēdētia, & quod ista fuerit origo malæ famæ impuritatis prædictorum de Samillan expresse deponunt testes supra pro D. Ioanne Alphonso ponderati, & quod dictus Petrus Gallus vere non esset de Boccudorum descendentia, videbatur Dominis aperte colligi, ex quo fuit illis adeo carus, vt cum propria sepultura donauerint, & nihilominus neque in testamento, neque in solidatione computorum pro consanguineo vllatenus appellatur.

14 Nec supra late deductis refragari visum fuit, quod statutum Religionis, cuius copia fuit data, excludat illos, qui sola fama impuritatis etiam minus probabili sint commaculati, vt patere dicitur ex illis verbis ibi nulli detur habitus ordinis nostri, &c. qui a Iudæis, &c. aliquā originē ne dū probabilē, sed nec etiam aliqua adhuc fama vigente memorabilē quoquomodo traxerit, quia fuit responsum, q̄ stantibus in contrariū tot, & tantis, de quibus supra apparet, testes qui deposuerunt, esse publicam vocem, & famam, quod isti de Samillan descendant a Boccudis fuisse deceptos.

15 Et quod immo id nō fuit nisi quidā rumor, seu vox vana populi fundata in erroneo principio, q̄ de iure nullius sunt cōsiderationis. l. decurionū. C. de pœn. l. fi. ff. de hæred. inst. Bar. in l. de minore. §. plurimū. nu. 3 i. ff. de quæst. Alex. cons. 173. n. 7. li. 6. Rol. cons. 3. n. 5. li. 1. Sutd. cons. 151. n. 76. & q̄ iste intellectus est assumen. vt statutū magis sit cōforme regulis iuris, iux. not. in c. cū dilectus. de cōsuet. in l. si fetui. C. de noxal. Paris. cō. 167. n. 16. vol. 4. Rol. cō. 72. n. 38. i fi. Curt. iun. cō. 7. n. 8. Cephal. cō. 247. n. 39. & ne alias reddatur irrationabile excludēdo petētes habitum cū maxima familiarū ignominia, p̄p quālibet vanā vocem populi. Illa. n. semper dēt capi interpretatio, vt statutum reddatur rōnabile, ad l. Saluius Aristo. ff. de leg. pst. l. ex facto. in prin. ff. de vulg. & pupil. Rim. cō. 72. n. 42. li. 3. Bal. cō. 92. n. 2. li. 4. Soc. cō. 121. n. 5. vol. 1. Crauet. cons. 3. n. 23. Rolan. cons. 427. nu. 39. lib. 3. & fuit in terminis similis statuti resolutum in causa Toletana Cappellæ. 5. Iunij 1609. & in alia Toletana portionis,

Digitized by Google

tionis,die 21. eiusdem mensis, & anni coram me, & 15. Februarij 1610. coram Reuerendissimo Bonon. & in terminis statutorum Religionis in causa Burgẽ. admissionis ad habitum. 20. Nouembris 1604. coram R. P. Domino Decano, & in supra allegata Hispalen.habitus. 11. Martij 1601. coram Reuerendiss. D.Bonon.

16 Quantum vero ad secundum Caput de nobilitate prædictæ Eleonoræ illa satis probari videbatur ex testibus, & sententijs, de quibus supra, quæ non solum loquũtur de puritate, sed etiam de nobilitate quibus fuit dictum, non obstare vnicum fundamentum, nempe quod ex quo apparet, dictum Petrum Gallum auũ Eleonoræ famulatum fuisse personis adeo diminutæ conditionis, prout sunt Hebræi conuersi in illis partibus, quinimo ab illis recepisse ius sepulturæ, satis constare de ignobilitate prædictæ Eleonoræ, ex quo est neptis personæ, quæ talia fecit, & passa est, nam omisso an famulatus potuerit auferre nobilitatem d. Petro, cum maxime non inseruiuerit in officio vili, nec appareat, quod acceptauerit ius sepulturæ forte sibi magis amanter, quam prudẽter oblatam, ab illis Boccudis, & an possit esse, quod Domini de Boccudis fuerint multum diuites, vnde potuerint honorifico salario conducere nobiles, qui in illis partibus ob inuasionem Maurorum recipiendo se ad loca montuosa, & sterilia remanserũt multum pauperes, vt tradunt scriptores illarum partium, omisso etiam an per exercitium vile perdatur nobilitas, cum negatiuam partem defendat Io.Garz.de Hispan.nobil.& exempt.glo.1. §.1.num. 57.& seq.1.

17 Et dato, & non concesso, quod amittatur per personam talia exercentem, an per hoc possit præiudicare eius descendentibus, de quo per Tiraquel.de nobilit. c.35.num.4.& seq.cessare visa fuit omnis difficultas, quia vt satisfiat statuto sufficit probare nobilitatem patris, & aui, vt fuit dictum in causa Burgen. admissionis ad habitum. 5. Aprilis 1604. coram Illustrissimo Lancellotto, & proinde cum D.Io. Alphonsus in hoc plene satisfecerit, non est quærendum de vlterioribus gradibus.

18 Et dato non concesso, quod prædictus Petrus Gallus minime potuerit dici nobilis, non per hoc conuincitur Eleonoram eius neptem fuisse ignobilem, quia nobilitas potuit incipere a Gomesio patre prædictæ Eleonoræ, qui illi mediantibus actibus egregijs, & alijs requisitis ad acquirendam nobilitatem dederit principium, iuxta late tradita per Tiraq.de nobilit.c. 4.& 5.& c.2.num.43.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien.de Guidalottis.Lunæ 3.Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Creditor hæreditatis locando hæreditarias domos nomine proprio, censetur hæreditatem adiuisse, domusque locasse non tanquam creditor, sed tanquam hæres.

SVMMARIVM.

Fructus sequuntur rei dominium.num.1.

Dominium acquiritur heredi ex aditione bonorum hareditariorum.num.1.

Aditio hareditatis inducitur ex gestione pro harede. nu. 2. Vt puta ex locationibus domorum hareditariarum d. num.2. Vbi præsertim, quando domus fuerunt locata, tanquam suæ propria.

Possidere quis præsumitur iusto titulo, & eo modo, quo sibi est magis proficuum.num.3.in fine.

Creditor hareditatis cuius est hares locando domos hareditarias, censetur locasse vti hares, & non vti creditor. num.4.

Hares qui semel fuit, amplius desinere non potest esse hares.num.5.

Possessionis mutatio præsumitur per superuenientem nouum titulum nisi de contrario doceatur.num.6.

Procurator non potest facere actum, ex quo hareditatis repudiatio inducatur sine speciali mandato.num.7.

Hareditas semel adita amplius repudiari non potest. numero 7.in fine.

DECISIO CCCCXCV.

1 STante Bononiæ Statuto, non videtur posse controuerti ad Plinium spectasse pro quinta parte hæreditatem Antonij ipsius ex fratre nepotis, vt etiam in hac causa dictum fuit 14. Nouembris 1611. coram bon.memoriæ Penia. Dubium erat, An ille dictam hæreditatem adiuisset, vt pro ea parte fructus suos fecerit. Nam cum ex aditione dominium bonorum hæreditariorũ inducatur.l.sed si lege. §. quod autem.ff.de petit.hæred. Couar.pract.quæst.cap.12. numer.2. & seq. Impossibile est si Plinius fuit hæres, quod suos fructus non fecerit, qui rei dominium sequuntur.l.fructus.ff.de rei vendic.

2 Et quoniam anno præterito 16.Ianuarij coram bonæ mem. Penia decisum fuerat, Plinium sibi noluisse de corporibus hæreditarijs satisfacere, visum fuit Dominis ab hac decisione recedere, firmando illum pro dicta quinta parte hæreditatem adiuisse. Nam cum aditio ex gestione pro hærede inducatur.l.si quis mihi bona.§.sed quid mandauerit.vbi Doct.ff.de acqu. hæred.Ias in l.pro hærede.num.1.ff.eod. Satis in casu nostro dicitur inducta ex locationibus domorum hæreditariarum separatim, & diuerso tempore factis. Bart.in l.gerit.num.21.ff de aeq.hæred.Alex.consil. 32.num.2.lib.3.& cons.126.nu.4.lib.7.Corn.consil. 103.num.4.& seq.lib.2. Et fuit dictum in causa Romana hæreditatis. 10. Martij 1603.coram Reuerendissimo Bononien. cum præsertim non simpliciter illas Plinius locauerit, sed cum expressione, quod erant pro-

Digitized by Google

propriæ ipsius, vnde magis aditio concluditur. §. item cxtraneus. vbi Arct. numero secundo. Instit. de hæred. qualit. & diff. l. si quis domum. §. idem quærit. ff. loc. Ias. in dicta l. pro hærede. num. 3. Bald. consil. 71. in fin. lib. 5.

3 Nec obstat Plinium locare potuisse domos, tanquam administratorem. Tum quia administrator non est dominus, nec res administratæ sunt propriæ ipsius, & per consequens talis titulus non se compatitur cum illis verbis domos suas in locatione expressis, ex quibus colligitur domos hæreditarias, tanquam a proprio domino, non tanquam ab administratore locatas. l. Quintus Mutius. la seconda. §. cui legatum. ff. de auro, & argent. legat. l. si quis seruos suos. ff. de legat. 3. Rip. in l. cum fundus. numero primo. ff. de legat. primo. Tum etiam, quia cum mortuo Antonio desierit Plinius esse administrator, non potuit tali titulo possidere. Vnde si diceremus domos prædictas illum vti hæredem, & dominum locare noluisse, induceretur præsumptio vsurpationis, contra iuris regulas, suadentes, quem iusto titulo possidere, & eo modo, quo sibi est magis proficuum, vt in terminis tradit Ancharan. consilio 252. numero tertio. Afflict. decis. 13. num. 17. & 18. Surd. consilio 291. numero 12.

4 Non obstat, quod Plinius esset creditor Antonij, quia per locationem cum alio super rebus hæreditarijs contrahendo, qualitas crediti non excludit aditionem, vt bene tradit Barto. in dicta l. gerit. numero 21. Alex. cons. 126. nume. 1. in fine. lib. 7. Quæ aditio tanto magis inducitur, cum Plinio damnosa esse non posset. Bald. cons. 298. num. 2. vers. item quando. lib. 5. Aym. cons. 33. num. 12. in fin.

5 Non obstant ea, quæ in contrarium allegantur ad ostendendum, Plinium non habuisse animum hæreditatem adeundi. Quia stante aditione supradicta nō potuit ille per quemcunque actum desinere esse hæres. l. sicut maior. C. de repud. hæred. Bald. cons. 144. num. 2. lib. 2.

6 Præterea actus in contrarium ponderati se compatiuntur cum aditione hæreditatis, nec illi contradicunt. Nam quod Plinius respondendo positionibus 59. & præcedentibus, dixerit se bona Antonij, tanquam administratorem retinuisse, debet intelligi de tempore ante obitum Antonij. Responsiones vero positionibus 61. & 62. intelliguntur immediate post mortem eiusdem Antonij, & sic ante aditam hæreditatem. Nam cum Plinius dixerit, se in administratione de tempore obitus Antonij remansisse, nec fuerit vsus verbis importantibus, quod in illa continuauerit, responsio ad prædictum tempus duntaxat refertur, quod comprobatur ex responsione ad alias positiones 66. & 67. quæ continet tempus successiuum post aditam hæreditatem, quibus respondit Plinius, se legitime possidere, non autem fuit responsum de administratione, prout in præcedentibus de tempore obitus Antonij, quod ostendit, Plinium sibi mutasse possessionem propter superuenientem titulum hæreditatis, cum de alio non doceatur. l. quod mulier. ff. de rei vendicat. Ancharan. consilio 252. numero tertio. Afflict. decisione 13. numero decimo septimo. & sequen. Et sic apparet ex ista temporum distinctione, responsiones Plinij ad positiones, non repugnare præcedentibus actibus inductis pro aditione, sed cum illis conuenire.

7 Non obstat interpellatio facta nomine Plinij, in qua dicitur illum velle creditum suum totum, & integrum, mediante iudicis officio consequi a suis nepotibus Antonij hæredibus, super qua fundatur decisio bonæ memoriæ Peinæ. Nam vltra quod est petitio facta per Procuratorem, qui non poterat absque speciali mandato actus facere, ex quibus repudiatio hæreditatis induceretur. Doct. in cap. fin. de confess. Bartol. in l. certum. §. sed an ipsas. eodem titul. Iason. in l. 2. §. final. numero vigesimo. ff. si certum petatur. Dicitur nihilominus, illam non obstare, etiam si a Plinio facta fuisset, stante præcedenti illius aditione, de qua supra. l. vt debitum. C. de hæred. act. cum hæreditas semel adita amplius repudiari non possit ex supradictis.

8 Vlterius dicta petitio non est incompatibilis cum imaginaria solutione in corporibus hæreditarijs ex aditione resultante. Potuit enim Plinius illam imaginariam, & fictam solutionem ad iudicialem, & actualem super eisdem corporibus deducere, nec non a iudice confirmationem petere, ex tradit. per Tiraquell. in tractat. le mort saisit le vif. parte 6. declaratione 2. & per Menoch. in tractat. de adipisc. remed. 4. num. 343.

R. P. D. PIROVANO.

Placentina Canonicatus. Lunæ 3. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus quando sit Sacerdotale habitu tantum, & quando etiam actu, Sacerdotijque qualitas ab homine, vel a lege requisita, numquid verificetur in Sacerdote habitu tantum, an vero etiam requiratur, quod quis actu sit Sacerdos.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus qualitas quæsit, attenditur fundationis tenor. num. 1. & 2.

Qualitas adiecta verbo verificari debet, vt interueniat tempore verbi actu, & non habitu solum. num. 2.

Ius patronatus censetur sacerdotale actu vere, & non habitu solum, quando qualitas sacerdotij iungitur verbo deputato. num. 2.

Missas celebrandi exercitium non conuenit sacerdoti habitu tantum, & non actu. num. 3.

Ius patronatus dicitur sacerdotale actu, & non habitu tantum, quando in eo est iniunctum onus sacerdoti celebrandi Missas. num. 3. & seqq.

Qualitas Sacerdotij ubi requiritur a lege, vel ab homine, an admittatur sacerdos habitu tantum, vel etiam requiratur, quod actu sit sacerdos. num. 4. & seqq.

Onus celebrandi Missas quotidie adiectum Sacerdoti, ut per se ipsum celebret, dicitur inhonestum, & illicitum. num. 7.

Sacerdotis appellatione uenit etiam Clericus in minoribus constitutus ordinibus. Declara, ut num. 8.

Verba vulgari sermone concepta intelligenda sunt proprie, & in naturali sensu, non autem in ciuili. num. 8.

Obseruantia non operatur ubi uerba dispositionis sunt clara. num. 9.

DECISIO CCCCXCVI.

1 IN tenore fundationis iuris patronatus Io. Baptistæ Pezanchri de anno 1535. leguntur vulgari sermone sequentia verba. Item voglio, e mando, che il detto M. Euangelista sij obligato construere, erigere, & ordinare vna prebēda canonicale, qual voglio, che sij nella Chiesa maggiore di Piacenza sot to il vocabulo di S. Christina Vergine, e Martire, e S. Vincenzo, alla quale prebenda sij deputato vno Sacerdote, quale sij obligato sotto il carico di sua conscienza ogni di celebrare, ò far celebrare vna Messa all'Altare infrascritto. Cum vero post effectuationem dicti Iuris patronatus de anno 1609. vacasset huiusmodi præbenda per mortem Io. Baptistæ Pezanchri, fuit præsentatus, & exinde a Capitulo institutus Franciscus Gnochus, qui tamen actu Sacerdos non erat, & idem beneficium tanquam Sedi Apostolicæ deuolutum ob non seruatam formam a testatore in fundatione expressam impetrauit Franciscus Griffus, qui pro execquutione literarum suæ prouisionis fuit missus in possessionem Gnocho expulso, causa autem per appellationem ab exequutore ad Rotam deuoluta.

2 Dubitaui. Cui sit adiudicandum beneficium. Et Domini restringendo difficultatem ad inuestigationem qualitatis Iuris patronatus, An esset Sacerdotale actu, vel habitu tantum, quia si habitu non poterat dari de deuoluto, nec intrabat reseruatio, secus si è contra. Censuerunt Griffo beneficium esse adiudicandum. In tenore enim fundationis, qui in hac materia solet attendi. c. recipimus. de priuileg. l. ad probationem. C. de probation. ibi, quem tenor ostendit. Bald. in l. ex hoc iure. ff. de iustit. & iur. Barbat. consilio 33. num. 8. habetur. (Che sij deputato vno Sacerdote,) & dum qualitas Sacerdotij iungitur verbo, (deputato,) necessario conuenit illius verificatio de tempore verbi, quod actu vere, & non habitu solum sit Sacerdos. c. nemo. vbi gloss. in verb. sacerdotio. de elect. in 6. & in cap. statutum. il primo. de rescript. in 6. Barbat. consilio 33. numero 10. & in istis terminis per hanc rationem sæpissime fuit dictum in Rota, vt in Valentina Iuris patronatus. 20. Martij 1589. coram Orano. in Alexandrina Decanatus. 12. Iunij 1598. coram eodem, in Taruisina Iuris patronatus. 26. Iunij 1607. coram Reuerendissimo Lugdunen. & in Recanaten. Beneficij. 14. Martij 1608. coram Illustriss. Lancellotto.

3 Quod eo magis indubitatum reddebatur ex sequētibus verbis fundationis ibi, (quale sij obligato ogni di celebrare vna Messa,) exercitium enim celebrandi non conuenit Sacerdoti habitu tantum, vt de se patet, & in istis terminis considerat Barbat. dicto consilio 33. numero 10. Lambert. de Iure patron. libro 2. par. 1. q. 2. principal. art. 27. nu. 29. Rota in Parmen. Iuris patron. coram bo. mem. Cardinali Blanchetto, 8. Iunij 1573.

4 Non obstat, quod onus celebrandi quotidie respiciat actum ipsum celebrationis ab ipso Cappellano, non autem obligationem Sacerdotij, in quo propterea sufficit habitus ad promouendum intra annum, quamuis actu non sit Sacerdos. c. 2. de instit. in 6. c. si pro clericis. de præbend. eod. lib. Lapus alleg. 35. numero 2. & alleg. 117. nume. 2. Ferret. cons. 305. numero 1. & seq. Fabius de Anna cons. 22. num. 7. quam opinionem videtur etiam amplexa Rota in vna Roman. Cappellan. 23. Ianuarij 1589. coram bo memoriæ Cardinali Pamphilio, in Lucana Cappellaniæ. 12. Decembris 1593. coram Gipsio, & in Tirasonen. Cappellaniæ. 9. Iunij 1603. coram Reuerendiss. Damasceno.

5 Prædicta enim bene procedunt, quando versaremur in dispositione legis vniuersalis, vel particularis, & ordo Sacerdotij simpliciter desideraretur, nec respiceret actum præsentationis, quia tunc censeretur per modum aptitudinis requisitus non contemporaneè, & actu cum ipsa electione, vel prouisione, secus vero, quando sumus in dispositione hominis, & ordo respicit actum præsentationis, vt in præsenti, ibi, (sij deputato vno Sacerdote,) quia tali casu non valeret præsentatio, nisi præsentatus esset vere Sacerdos, vt distinguit Abb. in cap. cum in cunctis. §. inferiora. numero decimo. & vndecimo. de electio. & Rota eam sequitur in allegata Valentina Iuris patronatus coram Orano, vbi declaratur decisio Romana Cappellaniæ, quod loquatur in primo capite distinctionis, quando verba fundationis non respiciunt actum præsentationis, & ita loquuntur etiam Lucana Cappellan. & Tirasonen. Cappell. prout ex earum lectura patet.

6 Nec dicatur non sufficere ad hunc effectum, quod verba respiciant actum præsentationis, nisi electionis, nisi etiam concipiantur negatiuè, scilicet, quod non valeat electio, vel præsentatio nisi de actualiter constituto in Sacerdotio Clemen. 2. vbi glos. in verb. annexi. de ætat. & qualit. vbi Card. & Vital. Rota decis. 1. de præbend. in nouis. Ferret. dicto consilio 305. numero quarto. Quia glos. in d. Clemen. 2. loquitur, vbi versamur in simplici annexione ordinis, vt colligitur per relationem ad textum, quæ secundum

iuris

iuris dispositionem contentatur habilitate. cap. si pro clericis. & cap. cum cui. de præbend. in 6. quo casu distinguuntur actus, & habitus ex verbis prohibitionis, quæ dant modum, vt contemporaneè ordo requisitus debeat concurrere, & non postea, sed non propterea excluditur, quin annexio ordinis alia ratione possit distingui ab habitu per respectum ad actum in ipsa Iuris patronatus fundatione, vt considerat Abb. in d. §. inferiora, numero vndecimo. vers. qualiter. de elect. in 6.

7 Et ex prædictis cessat alia difficultas, quæ deducebatur ex alternatiua in fundatione expressa ibi, (ò di far celebrare,) quia illam Domini intellexerunt, quando Sacerdos esset impeditus celebrare, vt vtrumque sustineatur, nempe, & qualitas Sacerdotij requisita, & ne relaxetur obligatio quotidie celebrandi, tanquam inhonesta, & illicita, vt post Abb. in c. significatum. num. 4. de præbend. & in c. consuluisti. nume. 1. de celebrat. Missar. per text. in c. sufficit. de consecrat. dist. 1. considerat illicitam. Lambert. de Iure patr. q. 9. princip. par. 1. lib. 1. num. 27.

8 Non obstant, quæ dicuntur de æquiuoca probatione huius qualitatis propter nomen Sacerdotis aptum comprehendere etiam clericum minoribus duntaxat initiatum. c. si quisquam. vbi glos. de cohabit. clericor. & ibi Bald. numero primo. dicens, quod Sacerdos non solum dicitur presbyter, sed etiam Diaconus, & Subdiaconus, sequuntur alij relati per Fab. de Anna, dicto consilio 22. numero decimo quinto. quia vltra quod sumus in dispositione hominis, & vulgari sermone concepta, in qua verba propriè, & in naturali sensu, non autem in ciuili sunt intelligenda. l. si quis ita. §. final. ff. de legat. 2. l. fideicommissum. ff. de condit. & demonstrat. l. final. C. de ijs, qui ven. æt. impetr. Surd. consilio 90. numero 24. quod etiam in his terminis fuit dictum in alleg. Alexandrin. Decanatus coram Orano. Est etiam aduertendum, quod ordo Sacerdotij præsentato non fuit annexus simpliciter, sed cum qualitate quotidie celebrandi, quæ vti non conueniens habenti inferiores ordines, remouebat omnem interpretationem ex lata vocabuli significatione deductam.

9 Postremo non obstat obseruantia subsequuta, vt a tempore fundationis in hanc vsque diem semper fuerit præsentatus clericus, etiam non actu Sacerdos, quæ videtur attendenda, vt fuit dictum in supradicta Lucana Cappell. coram Gipsio. Crescent. de constit. decis. 1. cum alijs allegatis. Quia verba fundationis visa sunt Dominis satis clara, ita vt non egeant interpretatione vulgat. l. ille aut ille. ff. de legat. 3. maxime cum non sit in potestate Ordinatij derogare qualitatibus fundationi appositis, etiam si patroni interueniat consensus, vt fuit dictum in dicta Alexandrina Decanatus coram Orano. Præterea actus dati ad probandam obseruantiam non videntur concludentes. Nominatio enim facta per ipsum testatorem de eo, qui tunc non erat Sacerdos, nec in ætate, non videtur deseruire, quia fundator non præsentauit, sed nominauit, & præsentatio erat facienda per hæredem. Præsentatio vero post obitum fundatoris est nimis remota a dicta fundatione, & potuit esse, quod fuerit dispensatus, prout hæc omnia considerantur in dicta Alexandrina Decanatus coram Orano, & in Recanaten. Beneficij. 14. Martij 1608. coram Illustriss. Lancellotto, tunc Rotæ Auditore.

10 Ex quibus cum remaneant sublata omnia fundamenta Gnocchi, & firmatum, vt contemporaneè, cum actu præsentationis requiratur qualitas Sacerdotij, cetera de plano procedunt ad fauorem Griffij, qui benè iustificat omnia in literis suæ prouisionis contenta. Nam Ius patronatus non controuertitur, vacatio probatur per præsentationem aduersarij, valor iustificatur ex instrumento census, & adsunt literæ patentes super presbyteratu, vt merito fuerit resolutum eidem Griffo beneficium esse adiudicandum.

REV. P. D. VBALDO.

Giennen. Portionis. Mercurij 5. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Beneficia personalem residentiam requirentia dicuntur incompatibilia, & per impetrationem vnius alterum vacat. Et quomodo contraria consuetudo probanda sit.

SVMMARIVM.

Beneficia dicuntur incompatibilia, quando ambo requirunt personalem residentiam. num. 1.

Beneficia vbi sunt incompatibilia per assecutionem vnius vacat aliud. num. 1.

Statutum exorbitans a iure communi non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis. num. 2.

Extensio a paritate, vel maioritate rationis non datur de casu ad casum in his, quæ veniunt ex dispensatione Apostolica. num. 2.

Consuetudo contra ius requirit lapsum temporis quadraginta annorum. num. 5.

Dispensatio omnis probat veritatem esse in contrarium. num. 5.

Consuetudo iuri contraria debet strictè intelligi, & tantum habet de effectu, quantum de vsu. num. 7.

Testibus hinc inde contrarijs magis credendum est illis, quibus assistit iuris præsumptio. num. 9.

DECISIO CCCCXCVII.

1 ROta censuit, per assecutionem Scholastriæ in Ecclesia Giennen. vacasse portionẽ, quã de Scholastria prouisus in eadem Ecclesia obtinebat, cum enim vtrumque beneficium requirat personalem residentiam ex dispositione Sacri Con-

cilij Tridentini.c.12.vers.præterea.sess.24.quæ loquitur in Portionibus,& Dignitatibus, qualē esse Scholastriam in dicta Ecclesia non ambigitur,sequitur clara incompatibilitas vtriusque ex eodem Sacro Concil. eadem sess.24.c.17. & proinde per assecutionem vnius alterum vacare dicitur ipso iure, ex eodem Concil.sess.7.c.4.& sæpe respondit Sacra Congregatio Illustriss. Concilij Interpretum, quos sæpe secuta est Rota,& signanter in Zamoren. Canonicatus de Toro.18. Martij 1598.coram bo.mem. Pacen. & in Salmantina Dimidiæ portionis. 11.Decembris 1585. coram bo.mem.Orano,& in alijs relatis per Modern. ad reg.8.glo.15.num.19.

2 Non obstant Statuta,& consuetudo Ecclesię quibus ex aduerso prætenditur inductum, & permissum retinere dignitatem cum portione: Quia quo ad statuta,quæ duo dantur,fuit responsum, primum quidē solum permittere, retinere dignitatem cum Canonicatu,de portione autem nullam mentionem facit, & cum sit statutum exorbitans a iure communi propter prohibitam retentionem incompatibilium, nō debet extendi,etiam si adesset eadem,vel maior ratio. Bart. in auth.quas actiones.num.8.& 9.C.de sacros. eccle. Castr.in l.illam.num.5.C.de collat.Put.decis.88.numero 6.& decis.95.num.10.& decis.267.num.3.lib. 1. præsertim quia tale statutum validatur ex speciali confirmatione Sedis Apostolicæ, & in his, quæ veniunt ex dispensatione Apostolica non licet arguere a paritate,vel maioritate rationis. Caput.decis.8.nu. 6.& decis.274.nume.5.par.1.vltra quod ratio diuersitatis videbatur manifesta inter Canonicatus,& Portiones,quo ad concursum cum dignitatibus,cum Canonici habeant æqualia seruitia cum dignitatibus, Portionarij vero inferiora. Ideo esset inconueniens, vt dignitatem obtinentes, retinerent etiam portiones, pro quibus tenerentur subire seruitia inferiora, vt alias censuit eadem Sacra Congregatio Concilij, & Rota in Burgen.seruitij coram Litta.

3 Secundum vero statutum,quo cauetur, vt Scholasticus debeat habere vnam portionem, non releuat: Quia non loquitur de portione, prout est titulus,& beneficium distinctum a dignitate,sed intelligitur de portione fructuum danda Scholastico, pro illius dote,& congrua sustentatione, vt apparet ex eiusdem statuti lectura, quod integrum fuit datum pro parte Francisci.

4 Quo vero ad consuetudinem, fuit respōsum, illam non probari,in primis quidem,quia cum talis consuetudo sit contra ius,vt patet ex supradictis ad eius præscriptionem requiritur tempus 40. annorum, iuxta not.in c.fin.vbi Doct.communiter de consuetud.Bartol.in repet.l.de quibus.nu.14.in fin.ff.de legib.Roman.cons.368.nume.5.& in terminis nostris Hoied. de incompatib.benef.2.par.c.11.num.14.

5 Dicta autem quadragenaria præscriptio non videbatur probari ex prouisionibus de Prioratu,& Portione,in dicta Ecclesia,quæ fuerunt datæ, quia prouisio facta de anno 1563. Fracisco de Valdiuia Portionario,fuit ex dispensatione Apostolica,quæ excludit dictam consuetudinem retinendi incompatibilia, immo confirmat statum incompatibilitatis, vt in simili Rota dixit decis.577.num.5.par.3.diuers.sicut ex instrumento legitimationis probatur filium fuisse illegitimum,& omnis dispensatio probat veritatem esse in contrarium. Bald.in l.2.nu.2.C. de iureiuran. Ias. in l.decem.num.18.post Castr.& Alex.ibidem.ff. de verb.oblig.Curt.sen.consf 73.num.14.Surd. consilio 552.num.12.lib.4..

6 Vnde subducto tempore, quo Valdiuia retinuit dignitatem,& portionem ex dispensatione Apostolica, qui dicitur vixisse vsque ad annum 1579. non remanet quadragenaria ante motam litem, prout requiritur ex allegatis,quæ neque etiam probaretur ex duabus prouisionibus immediate sequentibus ad fauorem Francisci Godoi,& Martini Ceton,cum narratiua, quod Prioratus consueuerit vna cum portione retineri absque dispensatione Apostolica, hoc enim erroneum detegitur ex precedenti dispensatione,quę error consensum,& consuetudinem excludit. Romā. d.cons.386.num.5.

7 Non obstant testes inducti ad probandam prædictam consuetudinem,quia deponunt de compatibilitate dignitatis,cum Canonicatu,quæ non controuertitur vigore statuti de quo supra. Et quatenus etiam deponunt de consuetudine retinendi dignitatem cū portione, restringunt suum dictum ad Prioratum,& portionem retentam per Franciscum Valdiuia,& alios duos supradictos,& in omnem euentum consuetudo quatenus probaretur circa Prioratum,& Portionem,illa tanquam consuetudo non vniuersalis, & iuri contraria debet stricte intelligi, vt tantum habeat de effectu, quantum de vsu, nec extendatur ad alias dignitates etiam similis conditionis. Ioan.Andr.in c. dilecto.nu.29.de offic.Archid.Socin.iun. consi.101. numero 13.& seq.lib.2.bene facit Mohed.decis.7.de præscript.Put.decis.107.lib.1.& decis.310.lib.2.

8 Idque eo magis cum quartus testis pro parte aduersa inductus, expresse testetur, se nunquam vidisse in Ecclesia Giennen. obtineri dignitatem cū portione,nisi solum Prioratum, vt in Summario Francisci. nume.6.& quintus pro eadem parte super 3. articulo dicat,se non cognouisse aliquem Scholasticum obtinere aliquam portionem, vt in Summario testium a Gomesio dato.

9 Quibus accedit depositio testium Francisci bene deponentium nunquam fuisse visum, nec auditum, quod in Ecclesia Giennen. Portiones, & dignitates fuerint simul retentæ,nisi ex dispensatione Apostolica. Quibus testibus, vel maior fides adhibenda videtur,quam contrarijs, vtpote deponentibus, iuxta dispositionem iuris,& Concilij Tridentini.Gabr.de testib.concl.4.num.22.& rursus.nume.90.vbi firmat, magis credi testibus, quorum dictis aliqua assistit iuris præsumptio, vel saltem ex istis eliditur contraria pro Gomesio testium depositio. Et ita fuit decisum.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. VBALDO.

Anconitana compromissi. Lunæ 10. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Arbitri postquam acceptauerunt compromissum, an, quando, & quomodo possint illi renunciare, & an per absentiam arbitrorum compromissum expiret.

SVMMARIVM.

Arbiter postquam acceptauit compromissum, non potest amplius illi renunciare. nu. 1. & 2.
Arbiter cogi potest ad ferendum sententiam pignoribus captis indicta mulcta, vel carceratione. nu. 2.
Arbiter, qui acceptauit compromissum, non potest illi renunciare propter impedimenta præterita, sed tantum propter futura. nu. 3.
Arbiter non potest renunciare compromisso propter impedimentum, nisi sit perpetuum. nu. 4. & 5.
Arbitri vbi sunt electi de consensu partium vnus non potest renunciare, nisi de consensu earundem partium. numero 5.
Arbiter quando propter impedimentum vult renunciare compromisso debet interuenire causa cognitio. numero 5.
Arbitri assertioni dicentis se esse impeditum standum non est. num. 6.
Compromissum quando expirat per absentiam arbitri. numero 7.

DECISIO CCCCXCVIII.

1 DIE 18. Ianuarij præteriti fuit in hac causa resolutum, obstare cōpromissum, quo minus Bonelli possent conueniri coram Iudice Ordinario, sed quia opponebatur compromissum expirasse propter absentiam vnius ex arbitris, & renunciationem alterius, Domini voluerunt, vt de hoc particulariter videretur. Et ideo hodie proposui dubium, an absentia, & renunciatio refragaretur, & fuit responsum, non suffragari.

2 Nam primo quo ad renunciationem, dicebant nō esse in potestate arbitri, postquam acceptauerat compromissum illi renūciare, sed teneri, immo etiam posse cogi ad pronunciandum. l. 3. §. tametsi. vbi glos. in verb. dantem. ff. de arbitr. l. licet. in verb. coacturum. cod. tit. Prætor autem cogit arbitrum ad sententiam ferēdam, pignoribus captis, indicta mulcta, vel in corpus arbitri iniecta manu, hæc enim sunt remedia cogendi. l. cum eo. vbi gloss. in verb. mulctam. ff. ad leg. Iul. pecul. & declarat in his terminis Cuiac. ad 13. lib. ad edictum Pauli, ad l. 4. ff. de recep. arbitr. Bar. in l. 1. num. 7. vers. dic ergo, & ibi Bal. nu. 3. ad fi. Castr. num. 5. Alex. nu. 4. ff. de leg. 2. Cyn. in l. fi. nu. 5. & ibi Salic. nu. 7. vers. venio ad quæstiones. C. de contrah. empt. Alex. conf. 81. num. 2. libro quinto. Io. Baptista Perusin. tract. de arbitr. lib. 5. cap. 3. num. 1. & lib. 13. cap. 2. num. 4.

3 Nec visa sunt obstare impedimenta per arbitrum adducta. Primo, quia eadem extabāt de tempore acceptationis compromissi, cum tamen ad effectum, vt possit arbiter arbitrio renunciare, non attendantur nisi impedimenta, quæ ex post facto superueniunt, l. licet, ibi, quæ postea, & l. seq. ibi, aut si qua alia incommoditas, ei post arbitrium sumptum incidat. ff. de recept. arbit. Azo in sum. C. eodem tit. numero 33. Io. Baptista de arbitr. lib. 5. cap. 3. nu. 1. vers. quandoque compromissum, & lib. 13. c. 6. num. 1. vers. & tunc distingue, & c. 17.

4 Secundo, quia non omnia sufficiunt impedimenta, sed tantum ea, quæ sunt perpetuo duratura, vt est tex. in d. l. si qua alia. ff. de recep. arbitr. vbi glos. in casu vero nostro, non potest dici impedimentū esse perpetuum, cum illinc ad sex dies postquam renunciauit, Anconam arbiter redierit.

5 Tertio, quia requiritur, quod Prætor admittat impedimentum causa cognita, d. l. licet, ibi, excusationē recipere causa cognita, quod non potest dici factum ab A. C. cum non fuerint citati interesse habētes, qui potuissent Iudici ostendere hoc temporaneum impedimentum, quod differre, sed non auferre poterat cōpromissum, d. l. aut si qua alia. ff. de recept. arbitr. vbi glos. Io. Baptista, d. c. 6. num. 1. in princ. ibi, nisi causa cognita, ex quo defectu citationis illorum de Bonellis insurgit inualiditas dictæ renunciationis, quia cū arbitri essent electi de consensu vtriusque partis non videtur potuisse vnus arbiter renunciare, nisi de consensu vtriusque partis, vt in terminis firmat. Alexan. d. conf. 81. num. 2. & sub nu. 4. vers. quod autem. li. 5. quod sequitur Hippol. de Marsil. in rubr. C. de prob. nume. 348. vers. item facit, & facit tex. in l. sicut. C. de act. & oblig. l. prout quisque ff. de solut. cum aliis per Surd. conf. 136. nu. 17. & seqq. lib. 1.

6 Postremo non potest dici, quod A. C. processerit causa cognita, Quia de dictis impedimentis non apparet, nisi per simplicem enunciationem vnius ex arbitris, cui non videtur standum ex allegatis per Dec. consilio 603. numero 13. in fi. Bolognett. consilio secundo, numero 44. Quia alias quisque facile posset euitare suscepti arbitrii coactionem, dicendo se impeditum.

7 Absentia pariter alterius arbitri non refragatur, quia licet verum sit, quod per absentiam expirat compromissum, & potest altera pars redire ad Iudicem, vt per Aretin. in c. præsentata, num. 4. vbi Feli. nu. 2. de testib. Attamen prædicti loquuntur de absentia longæua, & diuturna, quæ in alio loco necessariam residentiam requirat, vt per illum tex. declarat post Cardin. ibidem Felin. nu. 2. Qualis absentia non videbatur adesse in casu nostro, cum Dondinus esset breui reuer-

Digitized by Google

reuerfurus, vt per suas literas significauit, & tollitur difficultas ex pacto expresso in compromisso apposito, de non adeundo Iudicem, pro quibuscumque differentiis inter partes natis, vel nasciturìs, sed semper eas quandocumque ex quauis causa contigerit compromittendo. Vnde dato etiam quod per dictam absentiam potuisset expirare compromissum, quod tamen Domini non admittebant, tamen cum de nouo esset faciendum, tolerabilius certe est, Iudicem qui semel causam cognouit, tantisper expectare, quam nouo Iudici rem rursus iudicandam committere, vt dicit tex. in l. vltima. in ff. ff. de vacat. & excusat. muner. Et demum res videbatur transire de plano, cum fuerit data fides in actis, quod Dondinus iam Anconã, cum familia redierat, vnde cessabat omnino absentia allegata. Et ita fuit decisum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Ianuen. Iuris patronatus. Lunæ 10. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

In successione Iuris patronatus non vocati a fundatore censentur exclusi.

SVMMARIVM.

Testatoris voluntas in fundatione Iuris patronatus seruanda est, & qui ab eo non vocati sunt, censentur exclusi. num. 1.

Filiorum prima successionis causa est. nu. 2.

Obseruantia multum operatur in successione Iuris patronatus. num. 3.

Testator fundator Iuris patronatus non præsumitur ad illud voluisse vocare illegitimos. nu. 4.

Testator præsumitur voluisse excludere eos, quos non vocauit, & vocare potuisset si voluisset. nu. 5.

DECISIO CCCCXCIX.

1 POst decisionem in hac causa factã sub die 23. Ianuarij 1612. super vocatione Ioannis Stephani, iterum proposui causam super eisdem, & Domini sub die quarta Martij præteriti ordinarũt, vt particulariter dubitaretur, an descendentia a patrono obstaret Io. Stephano, quod dubium supra dicta die fuit per Dominos affirmatiue decisum, ratio decisionis fuit, quia Ioãnes Stephanus descendit ab Ibleto clerico, & Protonotario Apostolico, qui decessit patronus relictis quinque filiis illegitimis, qui filii patronorum, vt patet ex tenore fundationis, non reperiuntur vocati, fundator enim post mortem ipsius vocauit ad hoc Ius patronatus Perciuallum eius fratrem clericum, & post mortem Perciualli vocauit filios Comitis Nicolai ipsius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos expresse disponendo, quod fratri prædefuncto semper succedat frater primo natus clericus, & dũ extiterit clericus, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes suos, qui eodem modo succedere debeãt, quo supra dictum est de fratribus. Ex quibus satis Dominis visum fuit constare, quod defuncto patrono Ius patronatus deuolui debeat ad fratres habentes supradictas qualitates, & eis non extantibus ad nepotes ex fratre, vel pronepotes suos, id est patroni vltimo loco prædefuncti, de quo immediate fundator locutus fuerat, iuxta text. in l. regula. §. fin. vbi glos. verb. initium. ff. de iur. & fact. ignoran. non autem ad filios, & descendentes ipsiusmet patroni defuncti, qui cum nõ fuerint vocati, censentur exclusi ad tex. in l. quidam. circa fin. verf. res in extraneo. ff. de verb. obligat. & ibi Bar. num. 6. & in l. fratres. num. 2. vbi etiam Bald. num. 6. C. de inoff. testamen. Paris. conf. 23. nume. 24. lib. 2. Surd. consil. 5. num. 59. & conf. 262. nume. 14. Decian. conf. 64. nu. 15. libro secundo. Illustrissimus Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volun. lib. 11. tit. 15. num. 1. verf. qnia quod de vno.

2 Et hoc etiam suadetur ex eo, quod fundator non solum generaliter proceden. ad plures gradus substitutionum semper post obitũ patroni vocauit fratres, & ex fratre nepotes, & pronepotes, & nunquam filios patronorum, vt colligitur ex ipsa fundatione, num. 7. & pluribus seqq. sed in specie post Perciuallum eius fratrem, quem prædilexerat, non vocauit eius filios, sed filium maiorem natu Nicolai, & post huiusmodi primogenitum Nicolai vocauit fratres eiusdem primogeniti, & non eius filios, quæ omnia clare ostendunt, fundatorem non inconsulto, sed deliberate voluisse excludere patronorum filios, quorum alias de iure erat prima causa successionis. §. 1. Institu. de hæred. quæ ab intest. deferuntur. §. 1. auth. eod. tit. Cephal. consilio 283. numero quarto, volum. secundo. cum similibus.

3 Præterea pro huiusmodi intellectu adducebatur vlterius obseruantia subsecuta: nam mortuo Ibleto patrono pluribus relictis filiis illegitimis, Ius patronatus non deuenit ad filios Ibleti, sed ad filios Ioãnis Ludouici fratris Ibleti, & sic ad nepotes ex fratre ipsius Ibleti, quę quidem obseruãtia multum operatur. l. si de interpretatione. ff. de legib. & fuit in hac causa ponderatum coram bo. me. Litta, sub die 20. Decembris 1604. & 30. Ianuarii 1606.

4 Quod tanto magis visum fuit dicendum, quando agitur de filio nato ex aliquo patrono clerico, prout in casu isto, qui cum non posset esse, nisi illegitimus, tanto minus est dicendum, fundatores de eo cogitasse propter plures qualitates fundatorum, & alias circumstantias ponderatas in decisione bonæ memoriæ Littæ, sub dicta die 30. Ianuarii 1606. quas non repeto.

5 Nec visum fuit subsistere quod dicebatur, fundatorem expresse vocasse filios patroni, ex quo post mortem Perciualli vocauit filium maiorem natu Nicolai,

Digitized by Google

lai, & postea non extantibus fratribus patroni vocauit filium primogeniti, seu maioris natu eiusdem Nicolai, & sic filium illius, qui ad patronatum fuerat vocatus. Quia fuit responsum ex hoc non resultare, quod filius illius, qui fuit patronus, sit vocatus, sed potius per illa verba fundatorem voluisse, quod post obitum patroni non extantibus fratribus admitteretur nepos ex fratre, qui esset primog. nitus, vt fuit late deductum in decisionibus in hac causa factis sub die 20. Decembris 1604. & 8. Iunij 1605. coram bonæ memoriæ Litta, & colligitur ex supradicta vocatione Fratris primogeniti Nicolai post obitum ipsius primogeniti non autem eius filiorum, quorum vt dixi, erat prima causa successionis, & de facili potuisset fundator, si voluisset eos vocare, ad text. in l. vnica. §. sin autem. C. de caduc. tollend. Surd. dicto cons. 262. numero 14. versic. & facile. Card. Mantic. de coniect. vltimar. voluntat. d. lib. 11. tit. 15. num. 1. vers. ex quo manifeste.

6 Neque obstare, quod possint dari plures casus, quod patronus habuerit filios etiam legitimos, vel antequam fuerit patronus, vel postquam desierit esse patronus, qui filij licet non reperiantur vocati ad successionem patronatus immediate post mortem patris, qui fuit patronus, quando reperitur frater, vel nepos, tamen poterant succedere, vel quando non adest frater, aut nepos, vel mediate post patrem, post mortem, scilicet alicuius patrui, & in alijs diuersis casibus consideratis per Informantes pro Ioanne Stephano, ex quibus inferebant, quod descendentia ab eo, qui fuit patronus non potest simpliciter, & absolute obstare. Præsertim quod ipse non prætendit succedere in hoc patronatu, tanquam descendens Ibleti, sed tanquam vnus ex descendentibus Nicolai qui reperiuntur a fundatore vocati, vt legitur in ipsa fundatione. Quia pro responsione fuit dictum quicquid sit de illis casibus non posse ex eis bene inferri ad filios illegitimos Ibleti, qui vt dictum est, non reperiuntur a fundatore vocati, prout pariter Ioannes Stephanus non potest prætendere, se esse vocatum, postquam descendit ab vno ex dictis filijs illegitimis, & sic a radice infecta, & non vocata.

7 Quod autem Ibletus decesserit patronus, & susceperit Laurentium filium, ex quo descendit Ioannes Stephanus dum esset patronus, visum fuit probari ex instrumento apprehensionis patronatus per Othobonum, eius nepotem, pro parte Ioannis Stephani productocum alijs deductis per Informantes pro Comite Francisco, & fuit etiam dictum in decisione in hac causa facta sub dicta die 20. Decembris 1604. coram bo. mem. Litta. Et ita decisum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Romana de Lante. Lunæ 10. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

De attentatis lite pendente, & post auocationem causæ factam a Iudice, plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Decisionis occasio nu. 1.

Attentata dicuntur, quæ post auocationem causæ a Superiore factam gesta sunt, etiam iudice a quo causa fuit attentata. nu. 2. Declara, vt nu. 3. & nu. 5.

Priuilegium non suffragatur illi, qui priuilegio vti non vult, & connentus de eo non opponit. nu. 3. & 4.

Attentata lite pendente non reuocantur, quando dependentiæ litis non fuit habita notitia. nu. 5. & nu. 9.

Gesta lite pendente non dicuntur attentata, sed nulla numero 5.

Attentata lite pendente non reuocantur, vbi alicuius præiudicium non adest. nu. 5.

Cessio facta lite pendente numquid valeat. numero 6. & numero 10.

Attentata dicuntur illa, quæ gesta fuerunt a iudice, non citato tertio comparente pro suo interesse, & protestante nihil fieri, nisi ipso citato. Declara, vt nu. 7. & 8.

Iudicis iurisdictionem prorogare an censeatur ille, qui coram eo comparet protestando citra consensum in iurisdictionem, cum clausula nisi si, & quatenus. numero 8.

Iurium productorum admissio cū clausula si, & in quantum, quid operetur. nu. 8.

Tertius comparens in iudicio pro suo interesse, quando dicatur ad causam admissus. nu. 8.

Sententia non citato non præiudicat. nu. 8.

Litis pendentia non inducitur per citationem innalidam. numero 9.

Attentata non causantur ex gestis in causa diuersa. numero 10.

DECISIO D.

1 EX testamento quondam D. Flaminij de Lante fuit iure legati, & institutionis relicta Plautilæ eius vxori vinea & alia bona, de quibus in dicto testamēto, & post Plautilæ mortem in iisdem bonis fuerant substituta duo Hospitalia, & vna Confraternitas, sed cum pro parte D. Ludouici fratris testatoris, & eiusdem hæredis vniuersalis cum beneficio legis, & inuentarii prætenderetur, nō potuisse Flaminium in totum disponere de prædictis bonis, tanquā subiectis fideicommisso, ad suum fauorem facto a Do. Michaele communi auo paterno, fuit hac de re diu litigatum coram diuersis iudicibus, tam in Rota, quam extra Rotam. Iterum de anno 1585. prædicta loca pia substituta vendiderunt dictam vineam bonæ memoriæ Gaspari Vicecomiti Archiepiscopo Mediolanen. a quo mortuo Dominus Marcus Antonius de Comitibus, tanquam creditor Archiepiscopi obtinuit sibi adiudicari dictam vineam, tandem vero de anno 1601. fuit pronunciatum per bonæ mem. Cardinalem Seraphinum, cuius sententia fuit confirma-

ta

Digitized by Google

ta anno sequenti per bo. memoriæ Iustum, ad fauorẽ Illustrissimorum fratrum de Lante, & filiorum Ludouici, quod Flaminius vltra suam legitimam, & propria bona disposuisset,& consumpsisset vsque ad summam Scut.6000. ad quæ restituenda vna cum fructibus a die motæ litis fuit Domina Plautila condemnata reseruatis iuribus, locis pijs D. Plautilæ substitutis, & vigore duarum sententiarum conformium habentium vim trium inter Romanos fuit ab eodem Iusto relaxatum mandatum de immittendo Dominos de Lante in possessionem vineę,& aliorum bonorum, de quibus supra. Sed D. Plautila acquiescens sententijs Rotalibus in illarum executionem dd. bonorum possessionem relaxauit Dominis de Lante. Hodie vero prædictus Dominus Antonius prætendit,hæc omnia fuisse attentata,nec potuisse fieri in suum præiudicium, & adiudicationis factæ, vt supra. E contrario vero DD. de Lante prætendunt venditionem vineæ factam a locis pijs Archiepiscopo, a quo Marcus Antonius causam habet,fuisse attentatam, tanquam factam pendente lite. Vnde fuit datum dubium generale, an constaret de attentatis, quæ essent reuocanda, quo proposito die 3. Decembris præteriti fuit de ordine Rotæ restrictum, vt prius videretur, an adessent attentata commissa per DD. de Lante, qui vltimo loco dicebantut attentasse, quod dubium proposuit die 22.Martij præteriti,& fuit dilata resolutio. Tandem eo iterum proposito sub die 10. Iunij fuit per Dominos conclusum, non constare de attentatis per DD. de Lante, & rationes resolutionis apparebant,ex remotione contrariorum.

2 Primo enim prætendebatur,attentatum quicquid fuerat in Rota cognitum, & pronunciatum per DD. Seraphinum, & Iustum post Motum proprium felic. record. Pij V. de anno 1571. editum,in quo ad se auocauit omnes causas motas, & mouendas coram quibuscunque iudicibus ad Archihospitale Sanctissimæ Trinitatis, & litis consortes quoslibet principaliter, vel secundario spectantes cum clausula sublata, decreto irritanti, & alijs clausulis amplissimis, & committunt protectori hospitalis, & ab eo deputatis,vt legitur in dicto Motu proprio inter Constitutiones Pij V. Bullar. Constitut. 129. incipit, Cum sicut accepimus, &c. Gesta autem post auocationem causæ a superiori factam sine dubio dicuntur attentata. c. vt nostrum. de appellat. Vbi communiter DD. Lancell. de attentatis. 2. par. de attentatis post auocationem causæ. c. 10. num. 1. & 4.

3 Sed fuit multipliciter responsum per Informãtes, sed illa responsio magis placuit, videlicet, quod cum non fuerit auocata in specie ista causa, sed in genere omnes causæ, in quibus ageretur de interesse hospitalis istud videtur priuilegium ipsius hospitalis, quod intelligitur quatenus eo vti velit, de quo cum nõ fuerit oppositum, & sic non constet, quod hospitale eo vti voluerit bene videntur sustineri gesta in iudicio Rotali, iux. decisionem Crescent. 4. nume. 3. de reseruat. Felin. in c. ceterum. nume. 15. in 4. Corollario. & nume. 19. vers. limita hanc restrictionem. de priuileg. Hier. Gabr. consi. 162. nume. 10. & sequen. libro 1. vbi respondent ad decretum irritans. Caputaq. decisione 249. par. 1. Gab. de clausulis conclus. 3. numer. 24. Sarnen. in reg. de annali. quæstione 4. vers. prædictis tamen in alijs per Modernos ad regulam octauam. glos. 56. num. 65.

4 Quod etiam confirmabatur ex ipso Motu proprio, vel Constitutione circa finem. vbi disponitur dictum hospitale coram alijs iudicibus conueniri, vel ad alias conueniendas constringi posse. Vnde videtur inferri, quod ipsum inuitum trahit non possit ad alia Tribunalia, vnde a contrario sensu bene videtur posse, si velit alibi etiam comparere, ad not. in l. 1. vbi Doctor. ff. de offic. eius. Leonuenticula. vbi Bald. C. de Episcopis, & clericis. & ratio videtur euidens, quia sibi permittitur protectori quem maluerit iudicem pro hospitale deputare, multo magis idem poterit non inhibendo, prout hic non inhibuit iurisdictionem Ordinarij prorogare, cum per hoc fiat redditus ad ius commune. Abb. in c. dilecti. in 1. notabili. ad fin. de foro competenti.

5 Accedit etiam, quod istud priuilegium nunquam fuit notificatum, nec publicatum, nec eius vigore iudex inhibuit, vel causam reassumpsit, ideo autẽ valet processus coram primo iudice agitatus, secundum opinionem Innocentij, & Sicul. in c. 1. vt lite pendente. quam refert Aufrer. ad Cappell. Tholosan. decis. 481. nume. 5. vers. contrariam opinionem. vel in omnem euentum posset causare nullitatem, non autem attentata. Afflict. decis. 85. numer. 3. & 4. & similiter Lancell. de attentatis. in principio. nume. 14. & seqq. & deinde. c. 4. limitat. 2. nume. 16. cum non sit spreta maiestas iudicis, qui nec inhibuit, nec causam reassumpsit, vltra quod neque etiam potest considerari attentatum respectu hospitalium, quorum præiudicium requiritur ad causandum attentata. Innocen. in d. c. 1. in verb. præiudicium. vt lit. penden. Bellam. decis. 528. Titius Lancellot. de attentatis. 1. par. in præfat. nume. 27. & 2. par. c. 4. de attent. lit. penden. limit. 20. num. 20. & declaratione 1. nume. 1. cum expresse fuerint in sententijs Rotalibus reseruata iura hospitalia.

6 Secundo principaliter dicebatur fuisse attentatam cessionem a Plautila factam ad fauorem DD. de Lante, quia tunc pendebat lis inter Plautilam ab vna parte, & Marcum Antonium, siue hospitalia eius necessarios defensores ab altera parte super deuolutione vineæ ex eo, quod in ea Plautila male versaretur. Vnde cum DD. de Lante habuerint cessionem a Plautila attentatæ propter pendentiam litis, & ipsi dicuntur attentasse, ad Rotam decis. 243. nume. 1. par. 1. Afflict. decis. 354. num. 20. & seqq. cum allegatis. Sed respondebatur, quod illa erat causa diuersa, pendens coram A.C. ab ista Rotali, ideo executio facta in ista super restitutione fideicommissi ad fauorem DD. fratrum de Lante, non potest inducere attentata in illa causa, super deuolutione. Lancell. de attentatis. par. 2. c. 4. limi-

Digitized by Google

limitatione 2. in princ. & nume. 8. & in omnem euentum de huiusmodi attentato quatenus adesset ipse iudex cuius maiestas diceretur læsa deberet cognoscere, non autem alius.

7 Tertio prętendebātur attētata respectu Marci Antonij, quia pendente lite inter Plautilam, & DD. de Lante coram bo. me. Iusto comparuit coram eo Marcus Antonius, & citatis aduersa produxit nonnulla iura ad docendum de suo interesse, cum protestatione, nihil fieri in suum præiudiciū prætenditq; se fuisse admissum ad causam, & ideo mandatum de immittendo relaxatum ab eodem Iusto ipso Marco Antonio non citato, & possessionem vineæ inde secutam nullam fuisse, & attentatam. Caput. decis. 261. par. 2. cum aliis adductis per Informantes. Fuit tamen responsum eum comparuisse, sed citra consensum in iurisdictionem, & sic non videri posse dare de attētatis oblatis pendentiam, vel ob spretā iudicis cuius iurisdictionem voluit declinare, vt dicitur de contumace. Bar. in l. vbi cœptum. vers. itē aduerte. ff. de iudic. & l. quamuis. num. 8. ff. de damno infect. Fel. in c. ex tenore. nu. 15. & seqq. de rescrip. cum aliis per Lancell. de attent. par. 2. c. 4. limit. 18.

8 Non obstat clausula, nisi, si, & quatenus ad illud teneatur in protestatione adiecta, quia Marcus Antonius non tenebatur consentire in iurisdictionem Rotalem, & ideo remanet protestatio de non consentiendo simplex, & pura. Accedit, quod nec ipse admitti ad causam petiit, nec fuit admissus. Vnde nullo modo potuit dici effectus collitigans iuxta decisio. Cresc. 3. de reseruat. quam & alias allegat Lancell. dicta secunda parte, in præfat. nu. 184. & seqq. nec releuāt iura per iudicem admissa cum fuerint admissa si, & quantum. Bart. in l. cum propter. ad fin. vers. sed dixi. ff. de leg. præst. Lamber. de Iure patron. l. 2. par. 2. quæst. 6. art. 7. Bald. cons. 428. de leg. sub nu. 3. lib. 1. Vltra quod ex ipsa comparitione apparet, ad quem effectum illam fecerit, videlicet ne ipsi comparenti aliquod præiudicium fieret, ideo produxit sua iura. Vnde cum ipsemet declarauerit intentionem suam, non debet dicta comparitio operari vltra eius intentionem, vt censeatur admissus ad causam. l. non omnis. ff. si cert. pet. Aym. cons. 292. nume. 1. Sed solum per eam fuit consultum Marco Antonio, vt sententia Rotalis, & executio ipsum non afficerent, nec ei præiudicarent tanquam nō citato. l. de vnoquoque. ff. de re iud. Bald. in auth. si omnes. num. 112. C. si min. ab hæred. se abstin. Rota decis. 545. nu. 2. par. 3. diuers. quod etiam fuit satis prouisum per iudicem, qui reseruauit iura Hospitalium, & consequenter Marci Antonij habentis ius, & causam ab ipsis. Sed hæc ratio præiudicij nihil commune habet cum attentatis, de quibus in præsenti agitur.

9 Nec quicquam facit citatio ab eo obtenta, & exequuta contra DD. de Lante, quia fuit simplex citatio ad dicendum contra iura, & ideo non talis ex qua citatus plene instrui posset, vt requiritur, iuxta Clem. 2. vbi glo. in verb. plene. quam ibi sequuntur Doct. vt lite pend. Vnde tanquam minus valida non induxit litis pendentiam ad effectum attentatorum. Lancell. d. 2. parte, in præfatione. nu. 82. & seqq.

10 Vltimo dicebantur attentata cessio Plautilæ, & possessio apprehensa per DD. de Lante ex eo, quia Marcus Antonius habuerat plures sententias Rotales pro se, & mandatum de manutenendo, quo ad d. vineam, & inhibitionem exequutam tam cōtra Plautillam, quam cōtra procuratorem DD. de Lante, quæ inhibitio vtique causat attentata c. non solum. §. vltimo. de appellatio. in 6. Dec. cons. 103. num. 1. sed facilis fuit responsio, quod d. sententiæ, & mandatum fuerūt respectu proprietatis, & directi dominij, quod prætendebat Marcus Antonius etiam viuente Plautila in d. vinea, quasi Plautila fuisset, qua relicta sola vsufructuaria donec viueret, proprietas vero spectaret ad Hospitalia, & consequenter ad Marcum Antonium, vt apparet ex lectura dd. sententiarum, & mandati. Vnde non obstant quo minus Plautila possessionem naturalem quam habebat respectu vsusfructus potuerit cedere eamque DD. de Lante apprehendere tum virtute d. cessionis, tum vigore mandati Rotalis, & alias certum est, quod gesta in causa diuersa nō causant attentata. Lancell. d. 2. par. c. 4. limit. 2. sicut nec inhibitio afficit in causa diuersa, idem Lancellot. d. 2. par. c. 20 limit. 5. possessio autem nihil commune habet cum proprietate. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquiren. possess. & quatenus mandatum ad fauorem Marci Antonij cantet, etiam de possessione loquitur de possessione ciuili respectu proprietatis, & directi Dominii, iuxta sentētias ab eo obtentas. Hoc autem non impedit, quin possessio naturalis eodem tempore ratione vsusfructus potuerit esse penes alias personas, vt dictum est, & probat Oldrad. consi. 257. num. 41. & est decis. Cæs. de Graff. 5. de cau. possess. & propriet. relata inter impress. diuers. decis. 363. par. 1. Et ex his, & aliis cumulatis per Informātes in tribus huius causę propositionibus fuit conclusum, non constare de attentatis per DD. de Lante.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Parisien. Pecuniaria. Lunæ 10. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Quando melius sit incumbere rei, quam actioni, & quando noua conuentio tollat primam conuentionem.

SVMMARIVM.

Pecuniam habere melius est, quam habere actionem. n. 2. Vbi declaratur, quomodo procedat hæc conclusio.

Noua

Digitized by Google

Noua conuentio tollit primam conuentionem, etiam quod in prima conuentione non fuerit adimpletum pro vtraque parte. num. 3.

Transactio habet vim solutionis. num. 5.

DECISIO DI.

1 SVperioribus diebus proposui dubium, vna tantum parte informante, an sententia A. C. esset confirmanda, vel infirmanda, & sententiam affirmatiuam amplexi sunt Domini rationibus, de quibus in ea decisione, quæ etiam hodie vtraque parte informante placuerunt, non obstantibus omnibus principaliter contra dictam decisionem oppositis.

2 Non enim obstat primum de exceptione non numeratæ pecuniæ, quia satis videtur sublatum ex prædicta decisione, & elegantius ex alia facta coram Illustrissimo D. meo Cardinali Lancellotto, quibus non est, quod addi possit, cum nihil hodie de nouo deducatur, quod non sit ibi decisum, & ad id, quod de nouo deducebatur scilicet, inuerisimile esse, quod Nasus soluerit Scuta viginti millia Horatio, pro habenda eadem summa ex credito Regio, plus enim valet pecunia præsens, quam creditum. ad tex. in l. is qui desti nauit. ff. de rei vendicat. Fuit responsum, secus esse in casu isto, in quo creditor habebat pignus maioris valoris, quam creditum, quod est multum considerabile, ad not. in l. 1. §. habet. ff. de collat. bo. §. furti. Insti. de obligat. quæ ex delic. nascuntur. & erat fructiferũ, nempe sub vsuris ad rationem octo cum dimidio pro centenario, & sic in hoc casu plus valebat creditum quam pecunia, quæ nullos reddebat fructus.

3 Non secundum quod Nasius se obligauerit exigere credita propriis sumptibus, Commisso enim an Capitula possint dici Correspectiua, & an Oricellarius primo contrauenerit, in quibus agentes pro Syluia multum insistebant, & hæc plures ex Dominis admittebant, placuit illa responsio, quod ab istis conuentionibus fuit recessum, quod probabatur, quia bo. mem. Horatius non consignauit iocalia, nec stetit pro consignatione, & tamen erant consignanda personis certis. Imo ab eo requisiuit consilium, & petiit licentiam, & facultatem concordandi de rata illius, sicut de propria, quam etiam petierunt post eius mortem eius filii, vt constat ex literis missiuis, & præcipue ex Epistola eiusdem Horatii, directa Ioanni Oricellario, auo materno D. Syluiæ, in qua declarat se non prætendere a Domina Syluia, nisi ratam expensarum ab ipso faciendarum, ex quibus, vt dicendũ est, censentur a dicta conuentione recessum, non obstante, quod nõ fuerit adimpletum ab vtraque parte, l. ab emptore. vbi Bart. præsertim. num. 4. ff. de pactis. l. 1. & 2. C. quando lic. ab empt. disced. & fuit resolutum in causa Romana Societatis Aromatariæ. 5. Iunij 1587. coram Bubalo.

4 Neque dici potest, quod bo. mem. Horatius habebat aliud creditum, & propterea dum loquitur de rata expensarum, verba sunt intelligenda, habita ratione ad aliud creditum Horatij, non ad creditum, non commune cum Nasio, & Bedina cessionaria. Nam fuit responsum, quod ex omnibus simul iunctis constat fuisse recessum a primis pactis, vt supra dictũ est, verum nec etiam verba Epistolę patiuntur prædictũ sensum, vt patet ex illius lectura sibi, non posso già non trouare vn poco strano, che mentre trattado di volet correre la mia fortuna, & godere il beneficio intiero delle mie industrie, fatiche, & spese, in che io non fà difficultà, in cambio di sottometterſi parimente alla lor rata ad ogni spesa, diminutione, donatiuo, & disauantaggio che occorresse, entrino a farmi restrittioni &c. ponderando enim illa verba, & godere il beneficio intiero delle mie industrie, e fatighe, & spese, &c. non possunt vllo pacto adaptari ad expẽsas faciendas pro recuperatione alterius crediti, quia in eo nullum habebat Bedina interesse, & per consequens verba sunt intelligenda de expensis faciendis in recuperatione crediti communis, & vere, & clare hoc colligitur ex lectura omnium verborum prædictorum.

5 Non obstat etiam tertium, quod cessio bonæ memoriæ Horatij cõtinet, quod ex primis pecuniis, quæ a Rege exigerentur, deberet sibi satisfieri, tam quo ad interesse, quam quo ad sortem principalem. Nã pro responsione dicebatur, quod hæc conuentio respicit ordinem satisfaciendi, In euentum quod totum creditum non exigeretur, sed remaneret aliquid exigendum. In casu autem isto fuit exactum totum creditũ, quia sors principalis fuit in totum exacta, & concordatum cum Rege, super interesse, & in totum fuerunt soluta Scuta sexaginta millia. Vnde non versamur amplius in terminis illius pacti, quia stante concordia nihil remanet exigendum, stante enim transactione, perinde est, ac si totum creditum fuisset exactum. l. solutionis verbum. ff. de solut. & l. liberationis verba. ff. de verborum obligat. & propterea cessante pacto, diuisio est facienda æqualiter, vt Bedina habeat suam ratam Scutorum viginti millium, & pro dicta rata interesse, habita tamen ratione ad quantitatem interesse exactam.

6 Nec obstat insuper quartum obiectum, quod sententia A. C. concedat retentionem pro expensis factis per bonæ memoriæ Horatium pro rata Syluiæ, & tamen Nasius, in cuius locum successit Syluia, tenebatur facere omnes expensas, quia, vt iam dictum est, ab ista conuentione fuit recessum, & ideo bene Auditor Cameræ condemnauit modo prædicto.

7 Demum non obstat quintum, quod A. C. nullam habuerit rationem de expensis industrialibus, & personalibus, quia ex generalitate sententiæ cõtrarium dici potest. Intelligunt tamẽ Domini, quod de dictis expensis in liquidatione habeatur ratio.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. BVRATTO.

Foroliuien. Census. Veneris 14. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Census venditio facta sine designatione confinium rei seruatæ vigore Bullæ Pij V. nulla, & inualida est. Possunt tamen confines etiam non descripti in contractu census aliunde probari per testes videlicet, confessiones partium, aliasque probationes, & quomodo.

SVMMARIVM.

Census impositus non facta designatione confinium rei, in qua impositus est, dicitur factus contra Bullam Pij V. & nullus est. nu. 4.

Contractus præsumitur iustus, & validus, non autem vsurarius, seu fœneratitius, & qui contrarium dicit probare tenetur. nu. 5. & seqq.

Negatiua probanda est concludenter per fundantem se in ea. num. 7.

Negatiua probatur per instrumenti inspectionem, in quo non adest id, quod quæritur. Declara, vt nu. 8.

Affirmatiua vbi potest probari aliter quam per scripturam negatiua non probatur concludenter ex inspectione eiusdem scripturæ. nu. 8.

Confinium appositio non est de substantia contractus venditionis, aut census. num. 8.

Confines non descripti in instrumento venditionis, aut census possunt probari per testes, confessiones, & alias probationes. nu. 8. & nu. 22.

Scriptura tradita Notario in stipulatione instrumenti si non reperitur, præsumitur amissa ab eodem Notario. numero 9.

Notarij error in omittendo non potest contractum vitiare, vel partibus obesse. nu. 10.

Testis deponens de firma credulitate facit magnum indicium. num. 11.

Obseruantia contractus habet magnam vim ad remouendum eiusdem contractus nullitatem. nu. 12.

Contrahentes non præsumuntur stulti, & non cogitasse de effectu contractus. nu. 13.

Declarans non disponit de nouo, sed quid in præteritum actum sit, ostendit, & declaratio retrotrahitur ad tempus dispositionis. nu. 15.

DECISIO DII.

1 CVM Paulus, & Iacobus filius de Mangellis vendidissent quandam eorum domum fideicõmisso subiectam olim D. Mercuriali pretio Scutorum 1750. auri in auro, & Scut. 750. similia pro parte pretij fuissent de illorum consensu soluta Io. Baptistæ Fratri d. **Pauli** ad fideicommissum prædictum vocato ad effectum illa reinuestiendi in tot censibus pro cautione eiusdem Io. Baptistæ, & descenden. ac emptoris. Emerunt ab Antonio Artusino censum annuum Scutorum 63. auri in auro super 30. tornaturis possessionis de Villa Masiæ impositum pro pretio Scutorum 750. auri similium solutorum per d. Io. Baptistam, qui illa ad hunc effectum receperat, vt ex instrumentis venditionum domus, & census sub eadem die 3. Iulij 1587. & ab eodem Notario confectis in Summario Mangelli. nu. 1. & 2.

2 Cumque hæredes Artusini duobus ab hinc annis denegare cœpissent præd. Iacobo hæredi eius patris soluere amplius fructus dicti census, & agere pro repetitione solutorum spacio 24. circiter annorum prætextu nullitatis ob non expressionem finium; Ipse obtento a me tunc A. C. Locumten. mandato de manu tenendo, pro maiori cautela porrexit supplicationem Sanctissimo pro sanatione defectuum, si qui sunt, circa confines in eodem Summario. num. 3. A quo emanauit rescriptum A. C. qui specificatis confinib. procedat ad causæ expeditionem quo ad fructus decurrendos tantum, respectu vero decursorum reseruato partibus iure, si quod habent, illos repetẽdi in Summario Artusinorum. nu. 3.

3 Ideo iuxta illius formam proposui dubium, an esset locus sanationi census, & expeditioni causæ quo ad decurren. & repetitioni quo ad solutos. Et Rota dixit locum non esse repetitioni solutorum; Sed solutioni decurrendorum.

4 Primæ partis ratio fuit. Quia licet non facta designatione confinium census sit nullus tanquam cõtra formã Bullæ fel. rec. Pij V. ibi, & quæ nominatim certis finibus designata sint, cum alias re in totum, vel pro parte perempta, aut infructuosa effecta, census pro rata non periret contra eiusdem Bullę dispositionem, in §. postremo, quæ contractus sub alia forma celebratos fœneratitios iudicat in §. contractusque.

5 Tam supposita veritate impositionis, de qua Rota non dubitauit, vt infra, intrat generalis præsumptio pro iustitia cõtractus exclusiua fœnoris, l. si ea pactione 14. C. de vsur. Bald. in l. rogasti. §. si tibi, num. 19. vers. sed quid si do, & ibi Ias. num. 7. Dec. num. 6. ff. si certum pet. Rota dec. 340. numero primo. par. prima. diu. & pro contractus validitate. l. quoties. ff. de reb. dub. & ff. de verborum oblig. & ff. de reg. iur. & ne careat effectu. l. si stipulatus fuero pro te. vbi Bartol. in Summario. ff. de verb. oblig.

6 Ideoque Artusinis incumbit onus probandi contractum fœneratitium, vel nullum. Aym. cons. 48. nu. 8. vers. considero etiam, & sic negatiuam non expressionis finium in qua se fundant. l. actor. vbi not. C. de probat. Bartol. in l. in illa, la prima, numero quinto. ff. de verborum obligat. Put. decis. penultima. libro tertio, secundum modern. impress. Rot. decis. 775. nu. 2. libro primo.

7 Maxime cum hæc negatiua sit fundamentum repetitionis fructuum, tãquam indebite solutorum, quod

est

est concludenter probandum.l. cum de indebito. 25. vers.fin vero,vbi Bart.& alij.ff.de probat. Castr.consil.123.num.1.in 2.

8 Neque talis probatio notoria est(vt Artusini prætendunt)ex sola instrumenti inspectione, in quo cum descriptio non reperiatur, dicitur probata negatiua. Bar.in l.fi.C.de reb.cred. cum alijs per Surd. decisio. 300.num. 11. Quia vbi affirmatiua probari potest aliter,quam per scripturam,negatiua non probatur concludenter ex inspectione eiusdem,ita declarat Bal. in l.fin.nu.7.vers.quando ergo. C.de reb.cred. Ias. in l. Titiæ textores.nume. 17.vers.nam quando.ff.de leg. 1.Ruin.cons.35.num.19.vers.ad illud.li.1. Cephal. cons.170.num.23.lib.2. prout non probatur instrumentum non esse factum ex eo, quod non reperiatur in protocollo Notarij.Aym.cons.112.num.7. & fuit dictum in Romana locorum Montiū. 25.Maij 1611. coram R.P.D. Vbaldo.Certum autem videtur, appositionem confinium, quæ est qualitas, probari posse aliter,quam per scripturam, quæ sicuti non est de substantia contractus.l.contrahitur.4.ff.de pignor. l.pactum.17.C.de pact.ita nec contractus census, in quo Rota idem tenet, quod in alijs, vt probari possit per testes,confessiones,& alias probationes,vt in Anconitana census 28.Aprilis 1587.coram bo.mem. Card. Seraphino,& in eadem 25.Maij 1599.coram bo.me. Corduba,& latius in Romana census 24. Nouembr. 1606.coram Reuerendiss.Attrebaten.

9 Præterea ex instrumento probatur petias terræ cēsuatas fuisse per impositorem certis confinibus designatas ex illis verbis distinctis,descriptis,designatis, & confinatis in calce præsentis instrumenti, quæ necessario ostendunt confines fuisse specificatos, & Notario traditos,qui fecit se debitorem descriptionis illorum in calce, & ideo si omissa fuit descriptio, non potest dici omissa specificatio a partibus, sed scriptura per Notarium.Castr.in l.errore.num. 3.versicu. & idem in his,vbi Alex.num.4. C.de testam. idem Castr.cons.60.num.3.lib.1.Alex.cons.52.num.23.lib. 4.alias enim illa verba male, & fatue fuissent apposita,quod non præsumitur. Castr.d.cons.60.nu.4.vers. sed in casu nostro.

10 Error autem Notarij in omittendo non potest contractum vitiare, vel partibus obesse. l. si librarius. ff. de reg.iur.l.fin.§.fin.C.de fideiuss.l.Imperator.ff. de statu hom.d.l.errore, vbi omnes præcipue. Sichard. num.1.C.de testam.Achil.decis.1.num.7.de fide instrum.Rota decis.167.nume.3.lib.2.par.3.diu.quasi plus dictum fuerit,quam scriptum, ideoque dicto nō scripto standum sit. Odofr.d.l.errore.in 1. notabil. & pro expressa habenda sit specificatio, licet scriptura deficiat. Bart.in l.prima.ff.de hæred.inst. Castr.d.consilio 60.numero quarto.versicu.item non obstat.Decian.respons.34.numero 101.versicul.quinimo.libro tertio.

11 Et quod ista specificatio fuerit facta inter contrahentes,& a Notario omissa adminiculatur ex depositione secundi testis, quæ licet tantum sit de firma credulitate,facit tamen magnum indicium.Angel.cons. 3.num.2.Rota decis.9.num.12.par.2.diu.

12 Concurrit obseruantia ex solutionibus fructuum, & alijs,de quibus infra magnam vim habens ad remouen.actus nullitatem.Corn.cons.penul.num.28. lib. 4.Rota in nouiss.decis.636.nu.2.pat.1.

13 Accedit enixa partium voluntas contrahendi valide, & iuxta formam Bullæ, de qua notitiam habebant, ex pacto, quod omnia ex illius dispositione apponenda pro appositis habeantur amplissime concepto, adeo vt inuerisimilis reddatur omissio expressionis confinium, quia alias contrahentes fuissent stulti,nec de effectu cogitassent contra not. per Bald.in l. fin.num. 3.C.de contr.stipul.

14 Augetur inuerisimilitudo ex interesse ne dum emptorum census,sed etiam D.Mercurialis emptoris domus,cui census erat obnoxius pro euictione,& defensione,nec non Io.Baptistę fideicommissarij,qui volue tat pecunias pretij domus apud se reinuestiendo in dicto censu subrogato loco domus, qui sibi prospexisse censentur ad Aym.cons.308.in fine.

15 Demum adest declaratio confinium in vim rescripti Sanctiss.& iudicialiter facta per Artusinos de qua in Summario Mangelli.numero 4.quæ, vt ex lectura, non est facta per modum nouæ appositionis confinium,sed declarationis appositorum, ponderando etiam verba illa, confinia sunt infrascripta, vnde non dicitur facta noua specificatio, sed facta detecta. l.adeo.7.versic.cum enim grana.ff.de acquir.rerum domin.& est vulgare cum, qui declarat,non disponere, sed quid in præteritum actum sit ostendere. Bald.in l. cum testamento.numero 5.vers. item nota. C. de testa m.manum. Dec.in l.edita. sub nu.47. C. de eden. Socin.cons.23.num.19.lib.4.& declarationem,retro trahi ad tempus dispositionis.l. asse toto. 77. de hær. instit.l.si ita scripsero.38.ff.de cond.& demonstr.plene Io.And.ad Specul.tit.de teste.§. nunc videndum. lit.q.versicu.similibus.Castr.in l.hæredes palam. §.si quid.num 3.vers.item nota.ff.de testam.Socin.dicto cons.23.sub num.19.cum alijs per Surdum decis.29. num.4.& 69.num.2. Vnde error Notarij in omittenda descriptione ex confessione etiam partis probatus videtur,vt potest.c.tertio loco.de probat. Bart. in l.si librarius.num.15.vers.item potest.ff.de reg.iur. Bal. in l.cum proponebatur.num. 4. versic.& nota ex ista glo.ff.de leg.2.Felin.in c.ex literis.nume. 2.vers.item per facientes.de fide instrum.

16 Ex quibus resultat resolutio secundæ partis, quia cum census sustineri possit,etiam respectu confinium ex prædictis, & quatenus aliquid circa illos deesset, sanatum sit ex rescripto Sanctissimi purificato per specificationem magis indiuiduam, de qua supra, dubitari non potest,quin solutioni fructuum decurrendorum locus sit.

17 Non obstant opposita contra instrumētum de defectu clausulæ actum,Pontificatus, & testiū,sine quibus nulla est eiusdem fides ex late deductis pro Artusinis. Quia cum hæc omnia sint in præcedenti instrumento

Digitized by Google

mento venditionis domus censentur repetita in instrumento census ab eodem Notario in continenti rogato, Bart. in l. si quis ex argentarijs §. si initium. in 2. lect. num. 27. vers. si vero alius. vbi Bald. num. 1. Alex. num. 4. dicens, cum Bart. transire communiter Doct. ff. de eden. Bald. cons. 208. num. 2. lib. 1. Menoch. præs. 84. nu. 10. lib. 2. & sequitur Rota in Romana Societatis, 24. Ian. 1600. coram Illustrissimo Domino Cardinali Mellino.

18 Accedit obseruantia ex solutionibus tot annorũ, & pluribus enunciatiuis resultans, ex qua datur fides scripturæ etiam infotmi. l. prima, & secunda, & l. si veritas. 14. C. de fideic. Bald. cons. 400. num. 5. lib. 4. Aym. cons. 101. num. 4. & cons. 158. nu. 1. Rota dec. 113. num. 11. par. prima diu.

19 Et cũ Artusini declarauerint magis specifice confines in executionẽ rescripti supponendo instrumentum, in quo res apparet censuata, dicuntur instrumenti fidem approbasse, quam ideo amplius impugnare nõ possunt, ad l. Pōponius, la prima, vbi gl. ff. de neg. gest. Bart. in l. Iulianus. §. si quis ff. de act. empt.

20 Maxime quia considerabant Domini de veritate impositionis census dubitari non posse. Nam vltra præsumptionem, quæ oritur ex præcedenti obligatione illum imponendi pro assecuratione emptoris domus, & fideicommissarij ad l. Titia. §. 1. vbi Ias. ff. de verb. oblig. gl. in l. apud Celsum. ver. causa. ff. de doli excep.

21 De illa deponunt primi duo testes in Summario Mangelli, num. 7. qui sunt contestes, & impositioni interuenisse dicunt, & licet non videantur perfecte recordari de omnibus circumstantijs, tamen probant contractus veritatem, vt quando nõ recordantur de anno, mense, die, vel consule, tradit Specul. in tit. de teste. §. iam de interrogatorijs, num. 11. vers. licet autem. Alber. de Malett. tract. de test. lib. 1. c. 8. num. xj.

22 Concurrunt confessiones debitorum. Primo confessio Antonij impositoris in instrumẽto 9. Octobris. 1589. in Summario nu. 5. dum fatetur recepisse scuta 750. auri ad cẽsum à Paulo, & Iacobo de Mangellis, quorum 300. tunc soluit Horatio Astio cuius contẽplatione accepisse dixit, recipiendo ab eo promissionem indemnitatis. Secundo confessio heredum, dum in diuisione bonorum, & debitorum patris diuidunt onus istius census debiti Iacobo Mangello in eodem Summario, num. 9. & dum specificarunt, & declararunt, vt supra confines fundi ad illius fauorem censuati, quæ confessiones probant etiam in hac materia, vt in allegatis decis. Anconitana census. 25. Maij 1599. coram Corduba, & Romana Census. 24. Nouembris 1606. coram D. Episcopo Attrebaten.

23 Vlterius diuturna fructuum 24. annorum solutio ex causa cẽsus, quæ probat impositionem præcessisse, l. cum de in rẽ verso. ff. de vsur. vbi post glossam, Bart. in fine, & alij, l. si certis annis. C. de pactis. de cõi Couarr. in reg. possessor. secunda par. relect. §. 4. num. 2. & var. resol. lib. 3. cap. 10. circa fin. vers. quinto, vbi in annuis redditibus, quam rationem etiam in censibus recepit Rota in dicta Anconitana Census. 28. Aprilis 1587. coram bon. mem. Card. Seraphino, & in d. Romana Census, coram Reuerendiss. Attrebaten. Quæ si sufficerent ad probandam impositionem Census absque instrumento ex opinione, quam sequitur Rota in causis allegatis, multo magis ad fidem impositionis, instrumento præstandam. Et ita conclusum.

R. P. D. BVRATTO.

Fauentina beneficij Veneris 21. Iunij. 1613.

ARGVMENTVM.

In hac decisione plura explicantur in materia appositi sequestri post attentata, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Appellatione pendente attentata reuocanda sunt. nu. 2.
Mandatum procuræ probatur assertione Notarij dicentis, se illud vidisse rogatũ a tali Notario, & legisse. n. 3.
Sequestrũ conceditur constito de attentatis sũmarie. n. 3
Interesse tertij comparentis censetur probatum per solam supplicationem etiam literis non expeditis, nec requiritur plena probatio, sed sufficit apparens num. 4.
Supplicatio sola literis non expeditis an probet. num. 4.
Iudex etiam parte non instante potest post attentata ex suo officio apponere sequestrum. num. 5.
Attentatorum reuocatio quando impediri possit ex eo, quod non constet de Iure petentis reuocationem nu. 6.

DECISIO DIII.

1 Pendente lite coram Vicario Fauentino, inter Vincentium Centellum præsentatum ad simplex beneficium S. Mariæ ad ignem in ecclesia Sancti Petri de Fugnano per quondam Ioannem Baptistam filium Valentis de Valentibus fundatoris eiusdemque Beneficij primum Rectorem, & Carolũ de Carolis, se opponentem, & præsentantem eius filium, tanquam Ius patronatus ad ipsum vti fundatoris ex sorore nepotem in defectum agnationis deuolutũ foret. Vicarius 16. Februarij præsentis anni per diffinitiuam pronunciauit, præsentationem de Vincentio factam validam, & Canonicam, & propterea illum instituendum. Et non attenta appellatione pro parte Caroli tunc interposita, cui si, & in quantũ detulerat eadem die mandatum de immittendo ad fauorem Vincentij relaxauit, qui statim fuit mediante Procuratore in possessionẽ immissus. Vnde causa appellationis mihi commissa atque proposito dubio an constaret de attentatis, quæ venirent purganda, placuit Dominis, quod apponeretur sequestrum.

Digitized by Google

2 Attentata enim nō negantur ex parte Cētelli vbi constet de mandato Procuræ ipsius in Dominicū Galaminum, qui possessionem cepit memorato in rogitu adeptæ possessionis in quo solo vis facta fuit, & sunt clarissima, cum possessio capta fuerit pendente appellatione, rubr. & toto titulo ff. nil noua. appellat. pendea. &c. vt lite pendente. c. non solum, in princip. de appellation. in 6. Cumque appellatio ab institutione interposita sit Iudicialis possessio per Rotam semper habetur pro attentata, vt corā Oradino in causa Neapolitana Cappellaniæ de mense Decēbris 1562. dictum fuisse testatur Lancell. de attentatis appellat. penden. lim. 40. num. 10. & 12. & in alia Toletana Cappellaniæ 9. Iunij 1567. coram eodem, & in pluribus causis testatur idem Lancell. vbi supra. cap. 12. numero. 78. & 79. & limit. 49. num. 2. vsque ad finem, tātō magis, quia immissio non potest dici actus consecutiuus collationis, & institutionis, quia institutio, & collatio non præcedit, sed subsequitur appellationem, ideò & ipsa est attentata. Lancel. d. limit. 40. numero. 13.

3 De mandato autem Procuræ Galamini immissi procuratorio nomine Centelli, constat saltem præsumptiuè per assertionem notatij dicentis, eadem die rogatum à tali notario, & à se lectum, quamuis non exhibeatur quasi incidenter non principaliter de eo dubitetur, ita Curt. Iun. in auth. si quis in aliquo nu. 54. quem ibi Cagnol. num. 96. C. de edendo. Et ideò visum fuit satis constare de attentatis saltem pro apponendo sequestro iudicis officio, vt passim seruat Rota Cassad. decis. 3. in fine de restit. spoliator. Cęsar de Grassis deci. 108. alias secunda num. 1. de appell. Sufficit enim ad concedendum sequestrū summaria cognitio. Abb. in c. 2. nu. 28. de sequestr. poss. & fruct. quem Doctor. sequntur in l. si fideiussor. §. si satisdatum. ff. qui satisd. cog. & semiplena probatio. Ias. potest alios, in d. §. si satisdatum. num. 12. & 13. Maximè quia sequestrum nullum videtur facere prę iudicium Centello, quia si ipse non apprehendit possessionem, nec dedit mandatum adhuc illa esset vacans, si vero apprehendit, & tunc mitius cum ipso agitur, quia deberet reuocare.

4 Nec dicatur non constare de interesse Caroli, & litis consortium, tum quia Bernardus qui liti adhęret obtinuit à Sanctissimo subrogationem gratiosam, & quamuis literæ non sint expeditæ sufficit sola supplicatio pro iustificatione eius interesse, cum nō agatur de gratia canonizanda, quo tantum casu procedit regula de non iudicando iuxta formam supplicationis, secus si exhibeatur ad alium effectum veluti ad docendum de iure tertij. Cassad. decis. 18. num. 13. de restit. spoliat. & decis. 2. numero. 4. de re iud. Sarnen. super regula prædicta quæst. 4. num. 2. vers. & ideò Mandos. super eadem regula, quæst. 13. num. 4. sicuti ad docendum de interesse nō requiritur plena, sed sufficit tantum apparens probatio. Abb. in c. veniens il 2. numero 9. & ibi Felin. num. 13. de testibus.

5 Tum quia vbi iudex non posset ad instantiam Caroli appellantis, posset ex officio suo apponere sequestrum. Batt. in l. Imperatoris §. fini, in fine ff. de appellationi. Bero. cons. 116. nu. 6. lib. 3. Lancellot. de attent. par. 3. cap. 29. à nu. 142. ad num. 147. qui num. 146. tradit ad illud deueniri generaliter per Rotam ex causa, sibi bene visa.

6 Tandem dici non potest constare de non iure Caroli ad impediēdam, reuocationem attentatorum, do nec potest de eo doceri. Aegid. dec. 103. & non dicitur constare de non iure, nisi per confessionem, vel rem iudicatam, & ita hanc materiam intelligit Rota, teste Lancell. de attentatis par. 3. cap. 24. nu. 64. 65. & seq. Ita fuit resolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Comen. *Habitus Veneris.* 14. *Iunij.* 1613.

ARGVMENTVM.

Quæ requiratur nobilitas in Equitibus, & Religiosis. Hierosolymitanis, Quomodo probetur nobilitas, & an, & quando Notariatus officium sit vile, & ignobile, an verò potius nobile.

SVMMARIVM.

Notarij dicuntur esse viles, & abiecta persona. num. 3. contra num. 4. Tabellarij in quo differant à Scribis, & actuarijs. num. 5.

Notarij, Scribæ scilicet, & Actuarij, qui circa Principem, vel alios magnos iudices actis conficiendis deputati sunt, non dicuntur viles personæ num. 5.

Notarij non desinunt esse nobiles, quando loci consuetudo sic eos non viles reputat. nu. 6.

Notarius nobilis admittitur ad Decurionatus Collegia, & alios suæ Ciuitatis honores. num. 7.

Consuetudo est stricti Iuris, nec propterea extenditur vltra locum aut Ciuitatem, in qua viget consuetudo. numero. 8.

Probationes fortiores exiguntur ab illis, qui causam habent minus verisimilem. num. 8.

Notarius si sanguine nobilis fuerit, an efficiatur ignobilis propter Notariatus assumptionem. num. 8.

Nobilitas conseruatur, & augetur ex diuitijs. num. 9.

Nobilitas probatur ex matrimonijs contractis cum Illustribus familijs. num. 9.

Nobilitas præsumitur ex antiquis, & amplis maiorum domibus. num. 9.

Testes in pueritiæ ætate constituti quid probent. num. 11.

DECISIO DIV.

HAec causa me proponente die 9. Iunij 1610. fuit resoluta ad fauorem Domini Ioan. Antonij Lucini, scilicet eiusdem nobilitatem pro-

Digitized by Google

probari, reseruando videre, si stabilimenta Religionis de Notarijs eidem Lucino obstarent, & habita disputatione super dubio reseruato die 4. Martij 1611. fuit dictum Statuta prædicta Religionis obstare Io. Antonio, dubio autem reproposito die 11. Ianuarij præteriti, Dominis non placuerunt responsiones datæ in decisione pro confirmatione Apostolica respectu Statuti prædicti de Notarijs, cum illa deduceretur in consequentiam confirmationis generalis aliorum Statutorum Religionis, & sine qua statutum non obstabat Io. Antonio; propterea venerunt in eam sententiam, quod statutum loquens de Notariatu non obstaret Lucino. Veruntamen particulariter videretur, Au alias exceptio Notariatus ei obstaret. quod dubium, conquerentibus eiusdem Religionis Agentibus eis multum præiudiciale, si ita conceptum disputaretur, fuit reformatum, vt videretur. An Io. Antonio Lucino obstet defectus nobilitatis, vel exceptio Notariatus, ita vt sit recedendum à decisis sub die 9. iunij 1610. & hodie proposito.

2 Censuerunt Domini, non constare de sufficienti nobilitate. Fundamenta enim decisionis diei 9. Iunij eò tendebant, quod tam ex testibus, quàm ex instrumentis, ac Historijs probaretur nobilitas Io. Antonij, semota tamen cognitione exceptionis Notariatus. Ceterum cum hæc qualitas Notariatus hodie iungatur principali cognitioni super nobilitate, negari non potest, quin si accipiatur tamquam officiũ, & ars vilis, vel etiam tamquam officium non derogans nobilitati ex consuetudine patriæ, vtroque tamen modo præiudicet Io. Antonio.

3 Primo modo, quia ex statutis eiusdem Religionis grauatur petens se recipi in fratrem militem onere probandi non ordinariam, sed insignem, & generosam nobilitatem in patre, & auo, qualis hæc esse non posset, dum prædicti officio Notariatus se immiscuisse probantur, quos viles, & abiectas personas esse voluerunt, glos. in l. vniuersos C. de Decur. lib. 10. Ang. cons. 284. Oldrad. cons. 75. Calder. cons. 2. de fid. instr. Bart. cons. 77. lib. 1. Boer. d. 222. num. 8. Afflict. super Constit. Regn. lib. 3. Rub. 53. num. 15. Guido Pap. dec. 90. Crau. cons. 163. num. 1. Tiraq. de nobilitat. cap. 30. n. 9. Gutierez lib. 1. pract. quæst. quæst. 137. num. 15. qui omnes recensentur in decisione Reuerendiss. Lugdunen. in hac causa facta, & eis accedunt Roland. cons. 66. num. 39. lib. 1. Bald. in cap. post cessionem. num. 6. de probat. Abb. in c. sicut. n. 3. vers. sed ego, ne clerici, vel monachi. Franc. Marcus decis. Delphin. 194. num. 1. vers. vel potest reddi. par. 2. Decian. cons. 31. num. 35. vol. 4. Chassan. cons. 64. num. 34. Gomes. in §. in personam. num. 13. instit. de actio. Bonus de Curtili. in tract. de nobilit. num. 138. & hanc esse magis communem opinionem testatur idem Boer. d. decis. 222. num. 9.

4 Et quamuis non desint, qui contrarium tueantur, prout Lucas à Penna in d. l. vniuersos. C. de Decur. lib. 10. Couat. pract. quæst. c. 19. n. 5. qui legunt eam l. vniuersos. prout legitur in Codice Theodosiano. lib. 12. tit. 1. Chassan. in Catal. Gloriæ mundi. par. 2. consider. 50. & p. 11. consid. 19. Alciat. in l. mercis appellatione. num. 3. ff. de verb. sign. Decian. cons. 31. num. 32. lib. 4. Menoch. cons. 18. num. 17. & cons. 552. num. 11. Cephal. cons. 238. num. 22. vol. 2.

5 Prędicti tamen non distinguũt Tabellarios à Scribis, & Actuarijs, qui omnes sub generali vocabulo Notarij comprehenduntur, & inter se distinguuntur, quia Tabellarij propriè sunt ij, qui faciendis publicis instrumentis publicè præsunt in singulis ciuitatibus, glos. in rubr. de Tabular. lib. 10. Scribæ autem, & Actuarij sunt, qui circa principẽ, vel alios magnos iudices actis, gestisq. conficiendis deputati sunt, vel ad scribenda acta aliquorum magistratuum, vt declarauit Io. de Platea in l. 1. ad finem. C. de Tabular. libro 10. & clarius explicat Menoch. dicto cons. 552. numero octauo. Propterea non mirum si secundi, & tertij exempti videantur a nota vilitatis artis, cum immediate seruiant Principi, vel illius Tribunali, tanquam ab eo deputati, & ratione personæ ad cuius seruitium destinantur, & de his non dissentiunt Bartol. & Salicet. in l. 1. C. de mandatis Princip. Tiraquell. Boer. & alij allegati, sed de ijs, qui publice seruiunt, & reipublicæ serui dicuntur. l. non aliter. ff. de adopt. cap. 2. cum gloss. in verb. seruo publico. de vsur. in 6. & inuiti compelli possunt cuique indigenti inseruire pro rogitu, quia eius officium necessarium effectum est. Roman. singul. 354. Auffrer. ad Cappell. Tholosan. decisione 446. Alberic. in l. præcipimus. §. huic saluberrimæ. in fine. C. de appellat. non videtur intelligendum, cum liceat cuilibet de infima plebe, data idoneitate, ad huiusmodi officia Tabellionatus aspirare, sed quidquid sit de hac opinione, quæ tamen auctoritate grauissimorum virorum roboratur, si

6 Secundus modus attendatur iuxta patriæ consuetudinem, vt Tabellarij non desinant esse nobiles propter officij Tabellionatus exercitium, prout voluerũt Tiraquel. de nobilit. cap. 33. num. 21. & cap. 34. num. 1. Cephal. consilio 237. num. 18. & cons. 611. nu. 29. Alba. cons. 43. num. 3. & de ditione Mediolanensi testatur glos. in l. vniuersos. C. de Decur. lib. 10. & Carpan. statutorum eiusdem Ciuitatis glossator lib. 1. c. 415. num. 44. & 45.

7 Et hoc pariter casu non cessat præiudicium Ioan. Antonij, quia & si Notariatus non præstet impedimentum, vbi alias ille Notarius sit nobilis, quin possit admitti ad Decurionatus, & Collegia, ac alios honores suæ Ciuitatis, vt dicit Carpan. dicto num. 43. illa tamen consuetudo, tanquam localis, non videtur posse extendi vltra locum illum, aut ciuitatem, nec ad diuersos honores, est enim stricti iuris. Bartol. in l. 1. §. si quis hoc interdicto. in fin. ff. de itin. actuque priu. & in Authent. qui rem. in fin. C. de sacrosan. eccl. Innocen. in c. tua nos. de decim. & consequenter extensio prohibetur ratione præsumpti dissensus eorum, qui extra locum, aut Ciuitatem habitant. Dec. consilio 483. numero 22. Rot. in nouis. de consuetud.

Digitized by Google

d.6.in add.num.5. Vnde Religio huiusmodi consuetudini adstricta non videtur, sed per vniuersalem consuetudinem conuinci debet, sicut & ipsa non pro solis Comensibus, sed pro nobilibus totius orbis Christiani instituta est, nec mirum videatur, quod ad diuersos actus illa consuetudo non extendatur, quia ad acquirendum gradum in Collegio, vel Decurionatu sufficit probatio nobilitatis ex parte patris, & aui, de qua religionis statuta non contentantur, cum vlterius requirant probationem ex alijs duobus lateribus ex auo materno, & patre auiæ petentis recipi in militem, & ideo respectiue ad dignitatem suæ Ciuitatis capessendam ex consuetudine poterit cessare vtilitas, quæ tamen respectiue, & collatione facta ad dignitatem Militis Hierosolymitani non cessabit, & hoc admittit idem Couarr. pract. quæst. dicto cap. decimo nono, numero quinto, versic. hæc siquidem, declarando, l. vniuersos, C. de decurionib. libro decimo.

8 Non obstat, quod localis nobilitas ex statuto, vel consuetudine tunc demum non esset admittenda, si Ioan. Antonius tractaret de acquirenda nobilitate ex statuto, vel consuetudine particulari suæ Ciuitatis, vt de milite Perusino tradit Bart. in l. prima, numero sexagesimo tertio, de dignit. libro duodecimo, quia tunc dispositio vocans nobiles extra illum locum de talibus nobilibus non intelligeretur, at secus cum agatur de eo, prout est Ioann. Antonius, qui est nobilis sanguine, & sui origine, qui licet exerceat aliquam artem vilem in aliquo loco, in quo ex consuetudine talis ars non deroget nobilitati, tamen ille haberi debebit pro nobili vbique locorum. Ad hæc enim fuit responsum, admisso etiam, quod Ioan. Antonius non se fundet in consuetudine patriæ ad probandam nobilitatem sanguinis, & originis, sed consuetudo ipsa conseruabit nobilitatem, ne officiū Notariatus illi deroget, negari tamen non potest, quin alias se nobilem probare teneatur, vt dicit Carpan. ad dictum statutum 416. numero quadragesimo tertio, & quod immiscere se huiusmodi officio præsumptionem quandam nobilitati contrariam præ se ferre videatur, vel saltem argumentum, & indicium nobilitatis non sit, ex quo fortiores probationes ab illis exigi solent, qui causam habent minus verisimilem, Abb. in cap. quia verisimile. numero secundo, de præsumpt. Crauet. consil. sexto, numero quadragesimo tertio, & durioris onere probationis solent grauari. Roland. consil. 83. num. 37. libro 2. quod etiam fuit consideratum in hac causa, die quarta Martij 1611. coram Archiepiscopo Lugdunens. tunc Rotæ Auditore, quæ fortior probatio, quo ad istam Ioan. Antonij nobilitatem generis, & sanguinis nedum visa est Dominis firmata, sed nec alia inferior, aut leuior. Certum est enim, & per documenta publica probatur, & firmatum fuit die 13. Februarij 1609. coram Reuerendiss. Lugdunen. quod tam Benedictus pater Io. Antonij, quàm Franciscus illius Auus, & alter Benedictus proauus fuerunt omnes Notarij, ac demum tritauus fuit ludimagister.

9 Et illud præterea verum est, quod præter testes, & Chronicas, & monumenta, quæ cuius ponderis sint, infra dicetur, non dantur instrumenta antiquarum diuisionum, ex quibus considerabiles diuitiæ probentur inter eius maiores fuisse, per quas nobilitas, & cōseruari, & augeri solet. Bon. de Curtili. de Nobilitat. par.7.num.4. Tiraq. eod. tract. cap. 3. num. 23. & seq. nec dantur matrimonia, & affinitates cum Illustrib. familiis, quæ passim solent esse indicia paris nobilitatis, cum pares paribus matrimonio copulentur, l. viduæ. l. donationum. C. de nupt. Tiraq. de legib. Con. l. 5. num. 3. nec domus amplæ, & honorificæ, & antiquæ ostenduntur in ciuitate Cumi, quæ fuerint maiorum suorum, ex quibus non leue etiam argumentū nobilitatis desumi potest, Bart. in l. 2. numc. 5. C. de prædijs, alijsq. reb. Nauicul. lib. 11. Tiraq. de nobilit. c. 2. n. 28. Crau. consf. 952. coram Reuerendiss. Damasceno die 16. Ianuarij 1612. quibus stantibus facilimum erit respondere fundamentis ex testibus, Chronicis, & monumentis deductis.

10 Testes namque qui dantur, alij sunt coram Commissarijs Religionis recepti de anno 1604. & alij ad instātiam Io. Antonii in curia deposuerunt de anno 1610. qui fuerunt ad partes positi, super quorum depositionibus non fuit constitutum fundamentum, tanquam circumscriptis in disputatione diei 9. Iunii 1610. Primi autem testes, etsi animosè deponant se cognouisse patrem, & auum Io. Antonii nobiles, & nobiliter viuentes, & pro nobilibus fuisse communiter ab omnibus de illa Ciuitate tentos, & reputatos, ac gradus, & dignitates in ea ciuitate obtinuisse, quę veris nobilibus solent cōferri; tamen quo ad gradus, & dignitates de scientia se referunt ad Benedictum Patrem Io. Antonii, qui fuit Decurio, & in Collegiū Iurisperitorum cooptatus; Franciscus vero auus, & Benedictus proauus remanēt in simplici tractatu nobilitatis, de quo prædicti testes deponunt, quorum testimonium integrum, nec in hac parte sufficiens Dominis visum est, cum omnes interrogati, an pater, & auus Io. Antonii fuerint Notarii, & procuratores, negatiuè responderint, coarctando negatiuam, nec aliter præter eorum scientiam potuisse contingere: Vnde duo inferuntur, vel quod tanquam non informatis etiam in ceteris fides non est adhibenda, ita vt quo ad Franciscum auum nobilitas remaneat sine probatione, vel quia saltem ex ratione ab eis expressa, Perche hau no domesticamente, & familiarmente praticato con loro, & ignorant qualitatem Notariatus, qui solet quotidie exerceri inter domesticos parietes, propter suspicionem dolosæ reticentiæ diminuendum sit multum de eorum fide, & consequenter cesset illa vera, & concludens probatio, quæ desideratur, vbi præsumptiones ignobilitatis vrgent, vt supra dictum est.

11 Non obstat, quod in decisione diei 9. Iunii 1610. dictum fuerit ob puerilem ætatem ipsorum testium, in qua tempore depositionis erant constituti, admittatur-

Digitized by Google

tatur probabilis excusatio eorum ignorantiæ, absque eo quod diminuatur fides dicto illorum. Quia fuit responsum, dempto vno, ceteros non versari in adeo tenera ætate, quin potuerint, ita de Notariatu, prout de ceteris qualitatibus habere notitiam, cum essent ætatis annorum 13. 16. & 18. vltra quod limitatio posset deseruire ad excusandum testes de mendacio, sed non ad confirmandum, quod essent bene informati, ac etiam quando hæc qualitas Notariatus non iungeretur principali cognitioni, vt in prima decisione, secus quando, vt hic, illa concurrit ad constituendam causam nobilitatis minus verisimilem, quo casu fortiores debent, & concludentiores esse probationes, vt iam dictum est.

12 Non obstant instrumenta, historiæ, & monumenta pro confirmatione nobilitatis familiæ de Lucinis adducta. Quia ex generica nobilitate Lucinorum, prout prædicta restantur, non videtur satisfactum stabilimentis Religionis, quæ desiderant, & volunt specificam petentis in patre, & auo nobilitarem. Vnde vel nisi probetur per gradus distinctos descendentia ab eis, vel ex coniecturis, & præsumptionibus vrgentissimis, ac plane necessarijs originem ducere ab eis, quod scilicet fuerint inter eius ascendentes amplæ facultates, matrimonia honorifica, palatia, vel domus insignes, probatio de necessitate non stringit, prout debet. cap. in præsentia. de probat. l. non hoc. C. vnde legitimi, vbi Iason. latissime, cum testes ipsi pro Ioann. Antonio examinati admittant, nec negari potest, quin etiam ignobiles reperiantur in Ciuitate Cumi de familia, & cognomine Luciuorum.

REVER. P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Pensionis. Lunæ 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Clausula sine præiudicio solutionis non tribuit iurisdictionem ante factam solutionem. Translatarius pensionis, quando possit agere contra pensionarium, non iustificata gratia transferentis, & quando transferendi facultas dicatur subreptitia.

SVMMARIVM.

Clausula sine praiudicio solutionis non tribuit iurisdictionem, nisi post factam solutionem. num. 1.

Pensionarius soluere debet pensionem translatario, etiam non iustificata gratia transferentis, quando transferens erat in quasi possessione exigendi, & beneficiatus consenserat reseruationi pensionis. num. 2.

Translatarius releuatur ab onere iustificandi gratiam transferentis, quando ipse transferens fuit in longissima quasi possessione exigendi pensiones. num. 3.

Transferendi facultas nō dicitur subreptitia ex eo, quod in gratia non fuerit facta mentio beneficium esse de Iurepatronatus laicorum, quando de hoc in reseruatione pensionis facta fuit mentio. num. 4.

DECISIO DV.

1 Conclusérunt Domini, mandatum esse confirmandum, quia causa fuit commissa in Rota, cum clausula, sine retardatione solutionis, quo casu Auditor Cameræ, bene potuit procedere ad relaxationem mandati pro terminis pensionis decursis. Talis enim clausula præseruat iurisdictionem primi iudicis, nec tribuit iurisdictionem Rotæ, nisi postquam per solutionem adimpleta fuerit conditio. Sarnen. in compend. Vtriusque Signat. numero 84. versicu. confirmatur ista opinio. Ioan. Paul. decisione sexagesima prima. Paris. consilio 94. numero duodecimo. libro quarto. cum alijs adductis. septima Nouembris 1612. coram R.P.D. meo Vbaldo. Et fuit alias sæpe decisum.

2 Nec releuare dixerunt, quod gratia transferentis non fuerit iustificata, prout iustificari debebat, iuxta decisionem in causa Brixien. pensionis. 28. Nouembris de anno Millesimo quingentesimo nonagesimo quarto. coram Illustrissimo Cardinale Mellino, cum alijs allegatis. Quia translatarij in casu isto egerunt pro solutione pensionis contra Hieronymum, qui consensit illius reseruationi, & per plures annos eis pensionem soluit, quo casu eos approbasse censetur, ita vt non teneatur ad aliam iustificationem faciendam, iuxta decis. Mohedan. 9. sub numero tertio. versicul. item cum per plures, Puteus decisione 245. numero tertio. versic. & tanto magis. libro primo. Ideoque non obstat decisio in dicta causa Brixien. pensionis, quia translatarius ibi agebat contra successorem in beneficio, qui non consenserat reseruationi pensionis, nec vmquam illam soluerat, vt ibi dicitur. Et eodem modo respondetur ad decisionem in causa Neritonen. pensionis coram bo. mem. Litta, cum alijs in contrarium allegatis.

3 Præsertim, quia in casu isto concurrit longissima quasi possessio transferentis, per quam illius gratia iustificata censetur, & Translatarius releuatur ab onere illam iustificandi, vt fuit dictum in causa Bononien. Pensionis. 17. Maij de anno Millesimo quingentesimo nonagesimo tertio. coram Illustrissimo Domino Cardinale Mellino, & in dicta causa Neritonē. Pensionis. 5. Nouembris 1601. coram bonæ memoriæ D. Litta, vbi, quod huiusmodi quasi possessio debet esse triginta annorum.

4 Nec placuit subreptio, quæ deducebatur ex eo, quod in gratia facultatis transferendi, non fit facta mentio, beneficium esse de Iure patronatus laicorū, quia fuit respōsum, quod pensio translata, quo ad istū effectum, est eadem pensio, nec inducit nouum gra-

Digitized by Google

uamen. Ideoque sufficit, quod mentio de Iure patronatus laicorum, fuerit facta in reseruatione, nec in translatione alia illius expressio requiritur. Crescent. decis. prima. de rebus eccles. non alienan. quam saepe Rota secuta fuit, vt in causa Terulen. pensionis. 15. Decembris 1600. coram Reuerendissimo Domino Damasceno, & in Carpentoraten. Pensionis. 29. Maij 1602. coram Illustrissimo Lancellotto, & similibus.

5 Nec demum refragari, quod mandatum sit reuocandum, ex quo cum Hieronymus diu fuisset carceribus inclusus, demum ex decreto visitae fuit liberatus cum assignatione per eum facta Pensionarijs omnium fructuum suorum beneficiorum. Quia mandatum, de quo agitur fuit relaxatum pro terminis decursis post dictum decretum, quod comprehendebat solum terminos tunc decursos, pro quibus Hieronymus reperiebatur carceratus, non autem decurrendos, vt expresse legitur in ipso decreto. Praeterea huiusmodi decretum tanto minus Hieronymo suffragari potest, quia ex dicta assignatione fructuum, nunquam fuit Pensionarijs satisfactum, cum super illis fuerit per Ordinarium appositum sequestrum ob non celebratas Missas, aliaque onera per Hieronymum non adimpleta, & sic decretum non habuit effectum culpa ipsius Hieronymi. Et ita decisum fuit.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hispalen. Praeminentiarum. Luna 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

De executione literarum Apostolicarum, & de Portionarijs, & Mansionarijs, ac de eorum differentijs, & praerogatiuis.

SVMMARIVM.

Litera Apostolica ob earum auctoritatem, & reuerentiā habent executionem paratam. num. 1.

Subreptio an cadat in his, qua iuris sunt. num. 2.

Identitas essentia vbi constat diuersitas nominis non attenditur. num. 3.

Portionarij in Hispania habent plures praerogatiuas, quā Mansionarij, seu beneficiati Italia. num. 4. Vbi tamen quod non per hoc sunt diuersa speciei. num. 4.

Per clausulam non obstātibus derogatur omnibus ijs, qua dispositioni obstare possent. num. 5.

Clausula quorum tenores habet vim expressionis cuiuscumque litis, iuris, & pratensionis in iudicium deducta. num. 5.

Consuetudo vt probata dicatur per testes, qua requiruntur. num 7.

DECISIO DVI.

1 DVo Breuia pro parte Canonicorum a Clemente VIII. fel. mem. obtenta fuerunt, vnū sub die 30. Iunij 1605. alterum vero sub die 24. Iulij eiusdem anni, quae cum postea ab eodē Clemente suspensa fuerint, donec plenius super illorum exceptionibus cognosceretur, & iam fuerit super primo in Rota firmatum, illud esse iustificatum, subreptiouisque vitio carere, supradicta die proposui dubium, an sit exequendum alterum emanatum sub die 24. Iulij, & Domini affirmatiue responderunt; nam literae Apostolicae ob earum authoritatem, & reuerentiam habent executionem paratam. c. si Capitulo, & ibi glos. verb. exequatur. & c. seq. de concess. praeben. in 6. Sarnen. in tract. Breuium. num. 4. Mohed. decis. 13. vt lit. pendent.

2 Nec huiusmodi Breue videbatur Dominis indigere alia iustificatione, dum Portionarij in eo dicuntur teneri ad omnia munia subeunda, & ministranda, ad quae iuxta formam libri Caeremonialis Episcoporum Beneficiati, seu Mansionarij tenētur, quia vltra quod ista est assertio ipsius Papae, vt ex verb. Nos attendentes, & ex verb. censemus clare colligitur, fuit etiam dictum, illam in casu isto satis iustificari ex dispositione iuris, qua stante nulla alia iustificatio requiritur, cum in his, quae iuris sunt non cadat subreptio. Feliu. in c. super literis. nu. 8. vers. 2. regula. de rescript. & tenuit coram Oradino, vt in decis. relat. inter impres. 19. nu. 1. par. 1. diuers. & alias saepe.

3 Quod autem huiusmodi narratiua ex iuris communis dispositione iustificetur, satis visum fuit constare ex eo, quod ordo Mansionariorum, seu Beneficiatorum, de quibus fit mentio in dicto libro Caeremoniali, est ordo praebendatorum, qui immediate sequitur ordinem Canonicorum, quo casu cum etiā ordo Portionariorum in Ecclesia Hispalen. vere sit inferior ordine Canonicorum, eumque immediate sequatur, vt fuit in hac causa decisū, sub die 4. Iunij 1612. & 15. Martij praeteriti, necessario dicendum est, quod huiusmodi Portionarij de iure teneātur subire, & ministrare ea omnia ad quae iuxta formam dicti libri Caeremonialis tenentur Mansionarij, seu Beneficiati, qui quo ad effectum, & essentiam non differunt a Portionarijs, licet ex diuersitate locorum, diuerso etiam nomine appellentur, & certum est, quod vbi constat de identitate quo ad essentiam diuersitas nominis non attenditur ad tradit. per Bar. cons. 179. num. 2. lib. 1. Io. de Anan. cons. 17. nu. 1. c. Aym. cons. 880. nu. 4.

4 Nec refragatur, quod Portionarij in tota Hispaniā, & praecipue in hac Ecclesia plures habeant praerogatiuas, quam Mansionarij, seu Beneficiati Italiae, & alij, de quibus per gloss & Doctor. in c. penul. verb. Assisij. de cleric. non resid. Quia non propterea dicuntur esse diuersi ordinis, cum istae praerogatiuae, & aliae similes qualitates non mutent eorum speciem, ad l. proponebatur. ff. de iudic. l. cū quaeritur. ff. de excep. rei iud.

Vnde

Vnde cum Breue sit fundatum in eo, quod tam Portionarij, quam Mansionarij, seu Beneficiati sint ordinis immediate sequentis post Canonicos, ex huiusmodi ordinis inferioritate satis illud iustificatum remanere censetur, etiam quod Portionarij aliquas præro gatiuas obtineant, quas non habent de iure alij Beneficiati, vt fuit late deductum in decisione in hac causa facta sub die 15. Martij præteriti.

5 Et tanto magis quia in dicto Breui, Papa expresse vult, Portionarios ad supradicta teneri non obstantibus huiusmodi præeminentijs tam in votando, quã in sedendo, alijsque prætextibus, nec non litis pendentia alijsque dictæ Ecclesiæ statutis, consuetudinibus, & priuilegijs, per quam clausulam censetur derogatum omnibus ijs, quæ supradictæ dispositioni obstare possent. Ias. consilio 110. colum. 4. in fin. vers. 3. mo ueor. libro 4. Becius consilio 147. numero 28. versic. & licet, libro 3. Præsertim stante clausula tenores, &c. cuius vigore lis, iura, & prætensiones quæcunque, tam pro parte Canonicorum, quam Portionariorum in iudicium deductæ, expressę censentur. Burr. consilio 2. alias 49. numero 5. & seq. Gemin. consilio 65. numero 28. cum alijs allegat. sub dicta die 15. Martij præteriti.

6 Minus obstat Breue pro Portionarijs obtentum per quod prætenditur suspensa exequutio Breuium, de quibus agitur, quia placuit responsio, quod executio per illud fuerit solum suspensa donec cognosceretur super iustificatione, seu exceptionibus istorum, vt fuit dictum in hac causa sub die 9. Decembris 1611. & propterea cum iam de eis fuerit satis cognitum, vt patet ex supradictis decisionibus in hac causa factis, cessat huiusmodi suspensio, & per consequens prædicta Breuia, tanquam iustificata veniunt exequenda ex supra deductis.

7 Maxime, quia in supradicto Breui suspensiuo fuit narratum, Portionarios ex consuetudine immemorabili existere in quasi possessione sedendi, votandi, thuris honorem recipiendi, cum duplici ictu, prout recipiunt Canonici, & alios actus faciendi contra dispositionem dicti libri Cæremonialis, quæ tamen consuetudo non probatur. Testes enim pro parte Portionariorum examinati non deponunt cum requisitis, per gloss. in c. 1. verb. memoria. de præscript. in 6. prout requiritur. Put. decis. 12. lib. 3. & fuit sæpissime in Rota decisum.

R. P. D. VEROSPIO.

Farfen. Territorij. Lunæ 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Scientia Officialium arguit scientiam Domini, declaratur hæc conclusio pluribus modis.

SVMMARIVM.

Scientia Officialium arguit scientiam Domini, quando Officiales scientiam habuerunt vti Officiales, secus si aliter. num. 2.

Officialium scientia non arguit scientiam Domini, quando illa prouenit ex actu non spectante ad dominium. nu. 3. *&* 5. *Vbi idem, quando non agebatur de præiudicio Domini. & num.* 6.

Scientia Officialium non arguit scientiam Domini, quando talis scientia prouenit ex actu modici momenti. num. 4.

Scientia Officialium non arguit scientiam Domini, quando agitur ad inducendum præiudicium Domino, vel de auferendo illius ius. num. 7. *&* 8.

Scientia non sufficit præsumpta, sed debet esse certa, & euidens, quando agitur de præiudicio alterius, & de auferendo iure tertij. num. 8.

DECISIO DVII.

1 De anno 1562. orta inter Montopolitanos, & Turritanos super Territorio, ac iure pascendi controuersia, post multas disceptationes Illustrissimus Cardinalis Montis Alti, tanquam Abbas Farfen. & consequenter Montis Opoli eiusque Territorij directus Dominus, de anno 1599. pro suo interesse venit ad causam, & cum Turritani multo ante prætenderent bonæ memoriæ Cardinalem Farnesium anteriorem Abbatem dictæ litis notitiam habuisse, fuit dubitatum, a quo tempore ipsius Abbatis scientia esset desumenda, & licet fuisset decisum illam de anno Millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, initium habuisse, quoniam tamen ab anno Millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, Turritani dictam scientiam Abbatis arguebant ex quadam transactione inter ipsos, & Montopolitanos, tunc temporis inita, præsente, & Authore Episcopo Salæ ipsius Abbatis Locumtenente generali, & cum interueniu pariter Matthæi Massæ Auditoris, ac Ioannis Baptistæ de Benedictis in eadem Abbatia Locumtenentis, quos Officiales Abbatem certiorasse præsumebatur nihilominus coram bonæ memoriæ Penia firmatum fuit, istos non interuenisse concordiæ, tanquam Abbatis Officiales, sed vti priuatas personas bono zelo ductas eam procurasse, quo casu Abbatis scientia non inferebatur, verum cum pars non acquiesceret, causa per me denuo proposita, Rota stetit in decisis, non obstantibus in contrarium adductis.

2 Et ad id, quod primo loco excipiebatur prædictos Officiales vti tales interuenisse. Respondetur Matthæum Massam, & Ioannem Baptistam de Benedictis solum fuisse adhibitos, tanquam testes, vt ex concordiæ lectura manifeste colligitur. Quo vero ad Episcopum Salæ Abbatis Locumtenentem, dici-

Digitized by Google

tur illum pro bono pacis, & tanquam amicabilem compositorem, vt ipsemet in fine concordiæ asserit interfuisse. Vnde non obstat, quod ex scientia Officialis, ad Domini scientiam inferatur ex Bartol. in l. si publicanus. §. in omnibus. ff. de publican. quia Bart. loquitur in terminis, quando actus ab Officiali tanquam talis geritur. Hic autem cum Episcopus tanquam Officialis, vt dixi præsens non fuerit, ex eius scientia ad illam Abbatis non arguitur. Bartol. in dict. l. si publicanus. §. in omnibus. numero primo. ff. de publican. quem refert Alexand. in consilio sexto, numero tertio, versic. vt enim verum. libro primo. Roman. consilio 2. numero tertio. Aegid. consil. quarto, colum. tertia. Peregr. de iure fisci, libro sexto, titul. octauo, numero vigesimo sexto, versicu. quibus adde. Surd. decisione centesima octuagesima prima, numero 16. versic. & quam. & cons. 566. nu. 14. vers. quarto quo ad Bart.

3 Præterea cum in dicta concordia de re ad Abbatem spectante non ageretur, etiam quod omnes tanquam Officiales interuenissent, non tamen esset præsumenda certioratio, cum hæc ex Bartol. & aliis ex aduerso alleg. de rebus tantum ad Dominum pertinentibus arguatur.

4 Accedit, quod hic de transactione solum ad quinquennium, & sic de re modici momenti tractabatur. Vnde multo minus præsumi deberet certioratio, vt post alios tradit Honded. consilio 55. numero 56. libro primo.

5 Præterea cum in concordia fuerit expresse reseruatum ius Abbatis, & consequenter omne illius præiudicium cessaret. Put. decis. trigesimo secundo, libro secundo. Peregr. consilio secundo. numero sexagesimo tertio, libro secundo. Surd. decis. 154. numer. 19. Boer. decis. 100. nu. 10.

6 Cessat quoque præsumpta certioratio, cum non præsumatur quem de illo certiorem Dominum reddidisse, quod eius non intererat, nec vllum illi præiudicium afferebat, vt tradunt Bartol. & alij in dicta l. si publicanus. §. in omnibus. ff. de public. & vectig.

7 Vlterius hæc Abbatis scientia prætenditur ad inducendum præiudicium, quod ex lapsu temporis oritur, ad hunc tamen effectum præsumpta scientia, nõ sufficit, sed certa, & euidens est necessaria. Osasch. decisione centesima septuagesima sexta, numero tertio.

8 Prout nec quando de auferendo alicui iure agitur satis est præsumpta, sed certa scientia requiritur. Rota decisione vigesima prima, de dolo & contum. in antiq. quæ loquitur in terminis præsumptæ scientiæ ex ipsa Procuratoris certioratione. Crescent. decisione 193. alias 5. de præsumpt. Et fuit dictum in Salamantina Censurarum, 5. Nouembris 1597. coram bo. mem. Card. Seraphino.

DVIII.

R. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Castelli Bonorum. Lunæ 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Bona quando præsumantur emphyteutica potius quam allodialia, seu feudalia.

SVMMARIVM.

Emphyteutica bona præsumuntur esse omnia illa, quæ per emphyteutam possidentur in loco emphyteusis. nu. 1.

Bona præsumuntur potius allodialia, quàm emphyteutica, & feudalia. nu. 1.

Territorium est suppositum Curiæ, & Iurisdictioni Castri, in quo situm est. nu. 2.

DECISIO DVIII.

1 Censuerunt Domini, sententiam Rotalem esse confirmandam. Ex decisione enim in hac causa facta 2. Aprilis coram Reuerendissimo Damasceno bene constat, bona relicta per Ferrantem Vitellium in Curia Montis Lardarij esse illa met, quæ fuerunt per Eremitas concessa in emphyteusim Dominis de Vitellijs, tam iuris præsumptione, quam aliis adminiculis, ex eo quod omnia bona possessa per emphyteutã in loco emphyteusis præsumantur esse omnia emphyteutica, ex Ruin. cons. 50. num. 13. & 14. libro primo. Natt. consilio 506. numero trigesimo primo. Ias. consilio 235. numero octauo, libro 2. ita vt cesset obiectum necessitatis probationis super identitate bonorum emphyteuticorum ex parte Eremitarum propter contrariam præsumptionem, quod scilicet omnia bona præsumantur allodialia, nõ autem emphyteutica, & feudalia ex Roland. consilio 82. numero sexto, libro secundo. Natt. cons. 520. in princ. & aliis alleg.

2 Et hoc stante, instrumenta acquisitionum per Dominos Vitellios producta Eremitarum intẽtioni obstare non videbantur, quoniam loquuntur de bonis sitis in Curia Montis Valentini in vocabulo Monte Lardario. Vnde tanquam distincta ab emphyteuticis sitis in Curia Montis Lardarij, nihil releuant ad diminuendam probationem, ex iuris præsumptione desumptam. Alia est enim Curia Montis Lardarii, & alia est Curia Montis Valentini, cum vnaquæque significet territorium, quod est suppositum curæ, & iurisdictioni Castri, Aret. consi. 15. nu. 1. Bal. in rubr. & capit. 1. de Capit. qui Cur. vend. nec denominatio ex vocabulo Mõte Lardario, potest alterare fundi situationem, vel inferre vnionem Curiatum, cum vocabula ad libitum apponantur, vel id contingere potuerit ex antiqua diuisione Curiarum, vel ex subiectione in spiritualibus, ita vt cesset illa necessitas illatio-

Digitized by Google

illationis ad confundendum probationes Eremitarum, vt bene consideratur in decisione supradicta secunda Aprilis.

3 Non obstat, quod siue constet prædicta bona acquisita Curia Montis Valentini esse propria Dominorum de Vitellijs, siue non appareat, quod nihilominus probetur ex eorum acquisitione bona omnia in dicta Curia Montis Valentini non fuisse Eremitarum, & consequenter per alias demonstrationes tenentur probare identitatem bonorum. Quia fuit responsum, sufficere Eremitis, quod bona prædicta non sint intra fines Montis Lardarij, & quod ex vocabulo in Monte Lardario non inferatur ad identitatem Curiarum Montis Valentini, & Montis Lardarij ad euitandam obscurationem eorum probationis. Ceterum si prætenderent vendicationem bonorum emphyteuticorum existentium in Curia Montis Valentini, bene intraret obiectum, tam obscurationis probationis, quam proprietaris bonorum eorundem Dominorum de Vitellijs. Et ita fuit resolutum.

REVERENDISSIMO P. D.

COCCINO DECANO.

Theatina Iurisdictionis S. Ioan. in Venere. Lunæ 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Abbatia quomodo probetur, quod situata sit in Territorio vnius Diœcesis potius, quam in Territorio alterius Diœcesis.

SVMMARIVM.

Excipiens exceptionem suam probare debet contra eum, qui habet intentionem fundatam. num. 1.

Concessio determinata ad duo loca non debet vlterius extendi. num. 2.

Litore maris concesso, non censetur concessa terra, quæ prope litus stat. num. 3.

Definitio vbi non conuenit, nec etiam conuenit definitũ. num. 5.

Possessio probata usque ad ripam, non censetur probata possessio ripæ. num. 5.

Dictio ad denotat uicinitatem, & non intrinsecitatem. num. 5.

Dictio versus denotat situationem, & non propinquitatem. num. 5.

Oratio indefinita in materia probatoria non æquipollet uniuersali. num. 5.

Litus maris differt a terra adiacente litori. numero 6.

Concessio alicuius terræ non trahitur ad terram adiacentem terræ concessa. num. 6.

Probationes ubi hinc inde sunt contrariæ præualent illæ, quæ fortiores sunt. num. 9.

DECISIO DIX.

1 POst resolutionem factam, quod Abbatia Sancti Ioannis in Venere est in Diœc. Theatina, Reuerendiss. Archiepiscopus Lancianen. cœpit prætendere illam esse in Territorio temporali Lancianen. & sic in sua Diœc. ex quo totum illud territorium in erectione illius Ecclesiæ in Cathedralem sibi fuerat pro Diœc. assignatum, & cum Reuerendiss. D. Archiepiscopus Theatin. iam fundauerit intentionem suam, vt in decis. in hac causa facta, onus probandi cõtrarium incumbit Reuerendiss. Lancianen. l. 1. vbi Bartol. C. si aduers. cred. l. 2. ff. de procur. & propterea consideratis deductis pro dicto D. Archiepiscopo, visum fuit Dominis non probari Abbatiam esse intra fines dictæ Diœc. Lancianen.

2 Non enim hoc probabatur, dum dicebatur, quod de anno 1312. a Rege Roberto fuit Oppido Lancianensi cõcessum Castrum Paglietta, & de anno 1421. a Rege Alphonso Castrum Torreni. Quia non ideo potest inferri, quod sit concessus locus Abbatiæ, cum dicta duo oppida sint vltra flumen Sangri, Abbatia vero citra, cum enim concessio fuerit determinata ad illa duo Castra, non debet vlterius extendi. l. Olympico. ff. de seruit. vrban. præd. nu. 8. Roman. post Bal. in cons. 444. num. 3.

3 Non etiam secundo hoc probatur ex eo, quod dicitur, Territorium Torreni pergere vsque ad mare, & propterea cum de anno 1422. Alphonsus Rex concesserit portum in litore, seu splagia Castri S. Viti, & voluerit inter alia, quod intelligatur vsque & per totum Castrum Torreni inclusiue. Cumque ad litus maris sit Abbatia, & non possit perueniri ad Castrum Torreni per litora maris, nisi transeundo per Territorium dictæ Abbatiæ, sequitur quod & illa comprehendatur in ista concessione ad cons. Decij 146. numer. 15. vers. vltimo non obstat. Nam huic motiuo, fuit respõsum, quod vel dictus portus non est concessus in litore adiacente Abbatiæ, vel si est concessus, non inde sequitur, quod etiam sit concessa Terra, quæ ad litus stat, & sicca, in qua Abbatia est situata.

4 Ad quod probandum, sunt ponderanda verba cõcessionis, conceditur enim facultas habendi portum in Territorio S. Viti, & in litore maritimo, seu splagia dicti Castri S. Viti, & quod portus sit permissus in d. litore, & quod eius iurisdictio, & pertinentiæ durent, & intelligantur, quantum durat territorium S. Viti, versus Ortonam, & versus Castrum Torreni, districtus, & pertinentiæ Lanciani sint, & esse debeant, ac intelligantur vsque & per totum Castrum Torreni inclusiue.

5 Si enim consideretur, quod portus est concessus in litore, & splagia Territorij S. Viti, & quod eius pertinentiæ durant, quantum durat Territorium versus Ortonam, non inde potest inferri, quod sit concessus

in

in litore, & splagia Abbatiæ, quia Abbatia non est versus Ortonam, ad nota.in l.1.ff. de dol. & in l.1.ff. de test.1.quibus locis notant Doctores, quod vbi non conuenit definirio, nec conuenit definitum. Si etiam considerantur verba illa, versus Castrum Torreni, nō important, quod Territorium S. Viti extendatur vsque ad Castrum Torreni, sed solum quod pergit versus Torrenum, iuxta illud Plauti, ego portum versus pergam, & perquiram, quem si non inuenero, domum versus reuertar, & in fortioribus renninis dicit Alex. in cons.54.nume.10.lib.5. quod si probetur possessio vsque ad Ripam, non includitur Ripa, quia dictio, ad denotat vicinitatem, non intrinsecitatem. Sic dictio, versus, denotat situationem, non propinquitatem, ex Plauto supra allegato. Vltra quod cum ista verba sint indefinita in materia probatoria, non æquipollent vniuersali. Dec.cons.146.num.15. Aym.cons.33.numero 16. Cas. de Gras. decis.32.nume.3. Et denique nihil facit, si considerentur sequentia verba, videlicet, districtus, & pertinentiæ Lanciani sint, & esse debeant, ac intelligantur vsque & per totum Castrum Torreni inclusiue, quia non ideo debet cōcludi, quod sit concessus locus Abbatiæ, cum non probetur, quod Abbatia sit in Territorio Torreni, & ideo non solum istæ probationes videntur æquiuocæ, sed nihil concludunt, ac propterea nullum gradum probationis faciunt.c.in præsentia.de probationib.

6 Sed quatenus admitteretur sine veri præiudicio, quod ex verbis illis, vsque & per totum Castrum Torreni, dici posset fuisse concessum portum per totam splagiam a Castro S. Viti vsque ad Torrenum, nō propterea inde resultaret, quod censeretur concessa Terra prope litus, in qua Abbatia est situata: aliud enim est litus, aliud Terra adiacens.l.litus.ff.de verb.signific. Litus enim est illa pars, quæ decrescente mari, remaner arenosa.d.l.litus.§.flumina autem.Inst.de rer. diuis. Bald.cons.463.num.4.lib.4. concessiones enim determinatæ intelliguntur quantum sonant, vt supra dictum est, ita vt in eis non veniant adiacentia, vt est textus a contrario sensu in l.si quando.C. de bon.vacan.lib.10.& bene ad propositum considerat, & exornar Roman.cons.444.num.3.& 4.

7 Et quod prædicta verissima sint, satis patet ex alijs, quæ extra dictam cessionem possunt considerari, nam de anno 1492. & sic post dictam cōcessionem Regis, Abbatia, & Vniuersitas Lanciani sibi inuicem concesserunt ius aquandi, pascendi, & ligandi in suis Territorijs, quæ concessio cum non fuerit facta super bonis Ecclesiæ, denotat clare, quod Abbatia non erat de Territorio Lanciani, quia si fuisset talis, non fuisset opus licentia pro imponendis oneribus super bonis laicorum.l.fin.ff.de iurisd.om.ind.c.2. de const. in 6. Quod etiam maxime confirmatur, quia ne dum ante & post dictam concessionem Regis Abbatia vocatur de Diœcesi Theatina, vt in decisione in hac causa facta, sed adsunt etiam quamplures concessiones post erectionem Ecclesiæ Lancianen. in Cathedralem, & successiue in Metropolim, quæ multū faciunt, cum emanauerint a personis informatis. Ruin.consi.141. num.10.lib.5.

8 Accedat etiam, quod dicta concessio Regis non caret suspicione. Quia cum tunc viueret Regina Ioanna Secunda, quæ successit Ladislao fratri, valde inuerisimile est, quod de ea nulla fuerit facta mentio in dicta concessione, cum insimul cum Rege Alphonso filio adoptiuo gubernaret.

9 Ex quibus omnibus simul iunctis visum fuit Dominis, quod nedum dicta concessio non releuat, cum nihil concludat circa Abbatiam, sed quamuis etiam aliquid concluderet, pariter non releuaret, quia, vt patet ex prædictis, & deductis in alia decisione, probationes Reuerendiss. Archiepiscopi Theatini sunt fortiores, & ideo attendendæ in concursu aliarum. Nat. cons.372.in fi. Grat.cons.6.nu.23. lib.2. & cons.81. num.60.& sequentib.

10 Nec demum tertio ex testibus probatur, quod Abbatia sit in territorio Lancianen. quia dum deponūt, quod territorium Lanciani se extendit vltra flumen Mori ad Castrum Crechiæ, quicquid dicant, non faciunt, quia hodie non agitur de Territorio, quo ad istā partem. Dum vero deponunt, quod antiquitus Castrum Paglietta, & Torreni, erant de Territorio Lancianen. pariter nihil concludunt ex deductis in respōsione ad primum motiuum.

11 Et in rei veritate quo ad Abbatiām videbatur Dominis, quod potius depouerent pro Reuerendissimo Archiepiscopo Theatino, quia dum loquuntur de ipsa super quinto non dicunt esse de Territorio Lancianen. sed quod est situata inter Ciuitatem Lancianen. & mare, & inter flumen Mori, & Sangri, ideoque cum sint bene informati de Territorio Lancianen. & de eo deponant explicite, vt supra dictum est, quando autē loquuntur de Abbatia illam tantummodo situat in Territorio Fons cechæ, nec audeant affirmare, quod sit de Territorio Lanciauen. videntur potius concludere contratium, iuxta nota.per Alex. in consil. 122. num.4.& sequentibus lib.2. Et ita conclusum Abbatiam S.Io. in Venere non esse intra fines Diœc. Lanciauensis.

REVER. P. D. PAMPHILIO.

Bononien.de Capacellis.Veneris 21.Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Ponuntur in hac decisione plures coniecturæ, quibus proximiores in fideicommisso vocati nō intelliguntur vocati proximiores vltimi grauati decedentis.

SVMMARIVM.

Proximiores quando sunt uocati in fideicommisso, an censentur uocati proximiores testatoris, an uero proximiores

ret vltimi grauati decedentis attendendæ sunt coniectura ex verbis testamenti desumpta. num. 2.

Proximiores in fideicommisso vocati, quòd intelligantur vocati proximiores vltimi grauati decedentis plures ponuntur coniectura. num. 3. & seqq.

Testator præsumitur semper maiorem affectionem habere erga legitimos, & naturales, quam erga legitimatos. num. 4.

Fideicommissaria bona vbi ad vnam lineam peruenerunt nunquam alias transeunt in aliam. Declara, vt num. 5.

Ordo successionis non attenditur vbi constat de contraria voluntate testatoris. num. 6.

Primogenitus quandocunque natus, uel conceptus ex voluntate testatoris admittitur ad fideicommissum, quando testator in eo uocauit primogenitum nasciturum, & illius liberos, & descendentes. num. 7.

DECISIO DX.

1 SVb die 8. Martij præteriti fuit resolutum, Hieronymum iuniorem esse vocatum ad totam hæreditatem Ioannis Baptistæ, & Tanarini de Capacellis. Vnde supradicta de eausa iterum super eisdem proposita, Domini quo ad medietatem steterunt in decisis reseruato dubio particulariter discutiendo quo ad aliam medietatem, ratio decisionis fuit, quia cum euenerit casus deficientiæ omnium masculorum descendentium ex Hieronymo seniore, & Claudio hęredibus, & iste Hieronymus iunior sit filius primogenitus masculus natus ex Hippolyta filia Hieronymi senioris, & ex Syluio Albergato coniugibus Dominis ex verbis ipsius substitutionis, quæ ei bene competunt, videbatur omnino vocatus ad text. in l. 4. §. toties. ff. de dam. infect. cum alijs in decisione allegatis.

2 Nec obstat, quod filius primogenitus masculus nasciturus ex Iulia filia Claudij in omnibus bonis vocatus censeri debeat, ex quo Claudius fuit vltimus grauatus, & in fideicommissis, secundum magis communem opinionem, attenditur proximitas vltimi grauati, ex allegatis, quia placuit responsio, quod in hac materia sint attendendæ coniecturæ, quæ ex verbis testamenti desumi possunt, prout in decisione firmatum fuit, ex trad. per Socin. consil. 249. nume. 17. & consilio 105. num. 8. lib. 1. cum alijs adductis in causa Bonon. de Mulettis. 20. Iunij 1602. coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio. & tradit Gabr. consil. 107. num. 8. libro 1.

3 In casu autem, de quo agitur placuerunt Dominis coniecturæ alias ponderatæ, ex quibus colligitur testatores non habuisse maiorem rationem proximitatis Claudij grauati vltimi decedentis, quam proximitatis ipsorum, seu Hieronymi alterius grauati. Nã præterquam quod deficientibus omnibus masculis vocarunt simpliciter primogenitum ex filiabus nascituris ex Hieronymo, & Claudio, & sic primogenitum tam Hippolytæ, quam Iuliæ ex eo etiam, quod vocatunt primogenitum filiarum censentur testatores simpliciter respexisse ad personam primogeniti dictarũ filiarum, ita vt videatur talis primogenitus nominatim vocatus ad tex. in l. Titius. ff. de liber. & posthum. Ruin. consil. 123. sub num. 17. vers. non obstat. libro 2. Surd. consil. 31. num. 30. vers. quinimo ex quo, & consequenter admitti debeat nulla habita ratione proximitatis. l. cum ita. §. & in fideicommisso. ff. de leg. 2. cum alijs adductis in decisione.

4 Præterea placuit etiam Dominis alia coniectura, quod scilicet ex quo Claudius erat legitimatus nõ est verisimile testatores voluisse habere maiorem rationem proximitatis illius, quam proximitatis Hieronymi, qui erat legitimus, & naturalis, & in maiori parte bonorum institutus, quæ verisimilis mens in vltimis voluntatibus attenditur. l. cum res legata. ff. de legat. 1. cum alijs adductis. per Pedem. decis. 170. nume. 8. & sequent.

5 Nec subsistit, quod dicebant Informantes pro Domina Iulia, huiusmodi scilicet coniecturas non esse attendendas, ex quo in casu isto non fit transitus de vna linea in aliam, cum supersint descendentes vltimi grauati, qui propterea admitti debent nulla attenta proximitate grauati, seu grauantis, iuxta trad. per Doct. in l. cum auus. ff. de condit. & demonstr. & in l. cum acutissimi. C. de fideicom. Postquam enim bona in fideicommissis peruenerunt ad vnam lineam, nunquam fit transitus ad aliam, donec prior admissa durat, ad trad. per Couar. pract. quæst. cap. trigesimo octauo, numero quinto, versic. etenim, qui cum alijs allegatis. Quia fuit responsum, supradicta procedere, vbi tales descendentes sunt vocati, & succedere possunt vltimo grauato, sed in casu isto Iulia filia Claudij non potest succedere in bonis, de quibus agitur, ex quo feminæ sunt perpetuo exclusæ. Masculis enim deficientibus vocatur primogenitus ex feminis, & illius liberi descendẽtes masculi in infinitum. Ideoque cum euenerit iste casus deficientiæ masculorum, ex ipsis bene dicitur fieri transitus ad primogenitum ex feminis, & consequenter bene applicantur supradictæ coniecturæ, quod scilicet non sit habenda maior ratio proximitatis vnius, quam alterius grauati ex supradictis.

6 Nec placuit Dominis, quod in isto casu sit seruandus ordo successionis ab intestato. Ex quo enim constat de voluntate testatorum, qui vocarunt primogenitum ex filiabus Hieronymi, & Claudij, illa attendi debet, non autem ordo successionis ab intestato, vt in decisione firmatum fuit.

7 Quod etiam suadetur ex eo, quia post mortem Hieronymi senioris fuit admissus ad illius successionem Claudius, non autem Hippolyta illius filia, prout pariter post mortem Claudij, iuxta ordinem successionis ab intestato, esset admittenda Iulia, non autẽ primogenitus ex ea nasciturus, & propterea cum in istis casibus seruata fuerit voluntas testatorum, debet in omnibus seruari, ad text. in §. disponat. in authen. de nupt. cum similibus.

8 Nec demum obstat, quod supradicta substitutio de

de primogenito sit caducata, ex quo de tempore obitus Claudij nullus natus erat primogenitus, quia testatores vocarunt primogenitum nasciturum,& liberos illius,& descendentes, quo casu talis primogenitus quandocunque natus,vel conceptus ex voluntate testatorum admitti debet.l. Lucius. la seconda. ff. de hæred.inst. Rom.conf.134.numero 4.vers. quo ad quartum.Ruin.conf.22.nume.9.& seq. lib.2. Guido Pap.decis.311. vers. sed si ipse testator, & decis.612. num.2.late Molin.de primog.lib.3.c.10.num.21.& pluribus seqq.

9 Et ex his,cum alijs per Informantes, & in decisione deductis,satis DD.visum fuit constare, Hieronymum quo ad medietatem esse vocatum, quo ad aliã vero,vt supra dictum est,particulariter videbitur.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hispalen.iuris nominandi.Veneris 21.Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

In hac decisione plura continentur, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Titulus specialis magis attendendus est,quam assistentia iuris communis.num.2.

Iura extracta lite pendente sine compulsorialibus parte non citata,& non recognita,nihil probant.num.2.

Mandatum de manutenendo respicit possessionem tempore motæ litis,& non postea.num.2.

Probatio æquiuoca,& non concludens probantem non relenat.num.3.

Possessio de facto,& turbatiua lite pendente non attenditur in iudicio manutentionis, nec praiudicat ciuiliter possidenti.num.4.

Confessio a parte impugnata non potest ad sui fauorem allegari.num.5.

Testibus hinc inde contrarijs, magis credendum est illis, qui specifice deponunt, quam qui deponunt in genere. num.7.

Testes singulares probant possessionem in genere articulatam.num.8.

Testis vnicus bene probat possessionem in iudicio manutentionis.num.8.

DECISIO DXI.

1 Resolutum fuerat sub die 29. Aprilis præteriti,mandatum de manutenendo in quasi possessione percipiendi primitias,& oblationes, de quibus agitur,dandum esse Archiepiscopo,& Curatis ab ipso deputatis. Verum quia Agentes pro Beneficiatis supradictæ resolutioni acquiescere noluerunt,supradicta die proposui causam super eisdem,& Domini steterunt in decisis,rationibus,& fundamentis tunc in decisione deductis.

2 Neque obstare dixerunt Constitutiones Synodales pro parte Beneficiatorum allegatas ad probãdum titulum ex iure speciali, qui est magis attendendus, quam assistentia iuris communis, quæ adducitur pro parte Archiepiscopi, & Curatorũ ex traditis per Aymon.conf.238.num.7.& seq.cum similib. Fuit enim responsum,huiusmodi Constitutiones non releuare: Tum quia sunt extracta lite pendente sine compulsorialibus,parte minime citata, & absque vlla recognitione,quæ propterea non probant.c.1.de fide instrument.Paris.conf.135.nume.9.lib.4.Rot.decis.36.de probat.in antiq.& decis.1.de fide instrum.in nou.Vltra quod aliquæ illarum apparent factæ post litem motam,quæ incœpit de anno 1572.& propterea non sunt attendendæ ad effectum manutentionis,pro qua attenditur status de tempore motæ litis,iuxta tex. in §.retinendæ.Instit.de interdict.

3 Tum quia prædictæ Constitutiones sunt satis dubiæ,& æquiuocæ, cum non loquantur expresse de primitijs, & oblationibus, quæ debentur ratione administrationis Sacramentorum,& exercitij curæ, nec loquuntur de Beneficiatis, sed de Clericis parochialibus,& sic videntur potius facere pro Curatis, quibus Parochiæ cura imminet. Quod eo facilius suadetur, quia non est verisimile, Archiepiscopos in Synodo voluisse super istis primitijs, & oblationibus sibi,& Curatis præiudicare. Vnde istæ Constitutiones,tanquam æquiuocæ deseruire minime possunt Beneficiatis,pro titulãda eorum possessione ad text.in l.neque natales.C.de probat.cum similib. Et ita cessat etiam, quod Beneficiati fuerint aliquando appellati Clerici parochiales,quia (vt dictum est) ad excludendum eorum intentionem sufficit, quod probatio non concludat.

4 Nec possessio Beneficiatorum visa fuit Dominis sufficienter probata,nam quo ad confessionem Archiepiscopi in literis Gregorij XIII. vltra responsiones datas in decisione, quæ Dominis placuerunt, fuit etiam dictum, quod illa emanauit per plures annos post litem motam,& sic potest intelligi de possessione de facto,& turbatiua lite pendente,quæ non attenditur in hoc iudicio manutentionis, nec præiudicat ciuiliter possidenti. Castr.conf.234.num.1.vers.sed sustinendo.lib.2.Menoch.de retinen. remed.3.nu.27. & fuit dictum coram bo.mem.Gipsio in causa Sanctæ Agathæ Beneficij.8.Iunij 1598.

5 Et in omnem euentum illa confessio fuit impugnata per Beneficiatos, qui obtinuerunt dictas literas reduci ad viam iuris,quo casu non possunt modo super illis se fundare.Surd.decis.196.numero secundo. & sequentib.

6 Priuilegia,& aliæ scripturæ,quæ dantur pro parte Beneficiatorum minus visæ fuerunt releuantes,quia, vltra quod non sunt de actis, nec formiter extractæ, continent actus de anno 1582.& 1583. citra, & sic post motam litem.

Quo

Digitized by Google

7 Quo vero ad Testes, in quibus magna vis fiebat pro parte Beneficiatorum, fuit dictum, ex illis non haberi aliqua concludens probatio, cum isti testes, vel deponant de possessione illorum Beneficiatorum, qui etiam fuerunt Curati, seu Adiutores in cura animarum, vel quatenus deponunt de simplicibus Beneficiaris, non percutiunt tempus ante litem motam, & sic ista probatio in concursu cum testibus Archiepiscopi, & Curatorum, qui magis specifice deponunt, non est attendenda. Alex. conf. 150. num. 17. volumine 5. Aym. conf. 94. num. 3. cum alijs adductis per Gabriel. de testib. concl. 4. num. 72. maxime stante assistentia iuris communis. Innoc. in c. auditis, & ibi Abbas, num. 15. Felin. num. 22. de præscript. Gabr. de testib. d. conclus. 4. num. 23. & 29. cum alijs in decisione adductis.

8 Nec obstat, quod supradicti testes Archiepiscopi sint singulares, cum vnusquisque deponat de locis diuersis, quia cum non agatur de probanda possessione in aliquo loco particulari, sed de probanda possessione in genere, quæ resultat ex actibus particularibus, probatio per testes singulares sufficit. Castr. consilio 351. nume. 1. vers. secundo videtur. vol. 1. Præsertim quia ad istum effectum manutentionis possessio per dictum vnius testis sufficienter probatur. Grat. consilio 110. numero 8. libro 2. & fuit dictum in causa Reatina decimarum. 17. Iunij 1605. coram bonæ memoriæ Iusto.

9 Et ex his fuit dictum, standum esse in decisis. Verum quia pro parte Beneficiatorum dicebatur, hic agi de statu totius Diœcesis Hispalen. a pluribus annis controuerso, & testes hactenus examinatos, vt ex tam dictis apparet, non ita explicite deponere, fuit reseruatum particulariter videndum an sit expediendū mandatum de manutenendo, antequam veniat remissoria, ex qua melius res declarari poterit.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Conchen. Decimarum del Campillo. Veneris 21. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sume argumentum.

SVMMARIVM.

Manutenendus est in possessione, qui tempore mota litis se possidere probauit. num. 1.

Rector Ecclesiæ habet assistentiam iuris communis ad decimas percipiendas. num. 2.

Testes deponentes de facto proprio, præferuntur testibus non deponentibus de eorum proprio facto. num. 3.

Testes deponentes de eo, quod habet iuris assistentiam, præferuntur alijs, qui non habent hanc assistentiam iuris. num. 3.

Possessorium Summarissimum aliud non requirit, nisi videre quis possideat. num. 4.

DECISIO DXII.

1 Visum fuit Dominis, Capitulo dudum esse mandatum de manutenendo, cum ex testibus pro eius parte datis constet, quod licet incolæ coluerint terras vltra nouem modios, & cum pluribus paribus animalium, tamen Domino Episcopo non soluerunt nisi vnum caliz, & in hac possessione existere videtur Capitulum de tempore moræ litis. Vnde in illa est manutenendus. §. retinendæ. Instit. de interdict. l. 1. §. huius interdicti. ff. vti possidet. Bartol. in l. ait prætor. §. quod ait. numero 2. & 14. ff. eodem.

2 Maxime quia Capitulum in hac causa est vnitum cum Rectore loci, qui habet assistentiam iuris communis ad decimas percipiendas. cap. cum contingat. cap. ad Apostolicæ. de decimis. cap. fin. de parochis. c. ad decimas. de restit. spol. in 6. Abb. in cap. conquerente. num. 2. vers. duodecimo. & num. 6. vers. in glossa. in verbo quartam. de offic. ordinar. Rebuff. in tractat. de decimis. q. 7. num. 4.

3 Non obstant testes Domini Episcopi, quia illis præualent testes pro parte Capituli dati, tum quia deponunt de facto proprio. Menoch. de arbitrar. casu 99. num. 11. Tum etiam, quia pro se habent prædictā iuris assistentiam. Boer. decis. 23. nu. 95. Gabr. de test. concl. 4. num. [illegible] & aliqui ipsorum fuerunt pro parte D. Episcopi [illegible]ti.

4 Non o[illegible] [illegible]stitutio S[illegible]alis, & eius declarationes, i[illegible]bus videtur [illegible]eri contrarium, quia pro parte [illegible]ponitur eas non esse in forma proba[illegible] vltra quod [illegible]n videntur attendendæ [illegible] possessorio, in quo tantum in[illegible]tur quis possideat.

R. P. D. [illegible]AMPHILIO.

Ferrarien. [illegible]m, de Taßonis. Mercurij 26. [illegible] 1613.

A[illegible]GVMENTVM.

Agitur in hac decisione de concessione mandati de manutenendo, in qua præcipue discutitur continuata in hæredem, quando propter scandali timorē possessio a iudice auocanda sit, quando tacens, & non contradicens sibi præiudicat, & quando etiam Rotalis inhibitio timenda sit præsertim in Ciuitate Ferrariæ.

SVMMARIVM.

Possessio probatur per instrumentum alio non existente in possessione. num. 1.

Possessio

de primogenito sit caducata, ex quo de tempore obitus Claudij nullus natus erat primogenitus, quia testatores vocarunt primogenitum nasciturum,& liberos illius,& descendentes, quo casu talis primogenitus quandocunque natus,vel conceptus ex voluntate testatorum admitti debet.l. Lucius. la seconda. ff. de hæred.inst.Rom.cons.134.numero 4.vers. quo ad quartum.Ruin.cons.22.nume.9.& seq. lib.2. Guido Pap.decis.311. vers. sed si ipse testator, & decis.612. num.2.late Molin.de primog.lib.3.c.10.num.21.& pluribus seqq.

9 Et ex his,cum alijs per Informantes, & in decisione deductis,satis DD.visum fuit constare, Hieronymum quo ad medietatem esse vocatum, quo ad aliã vero,vt supra dictum est,particulariter videbitur.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hispalen.iuris nominandi.Veneris 21.Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

In hac decisione plura continentur, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Titulus specialis magis attendendus est, quam assistentia iuris communis.num.2.

Iura extracta lite pendente sine compulsorialibus parte non citata,& non recognita,nihil probant.num.2.

Mandatum de manutenendo respicit possessionem tempore mota litis,& non postea.num.2.

Probatio aequiuoca,& non concludens probantem non releuat.num.3.

Possessio de facto,& turbatiua lite pendente non attenditur in iudicio manutentionis, nec praeiudicat ciuiliter possidenti.num.4.

Confessio a parte impugnata non potest ad sui fauorem allegari.num.5.

Testibus hinc inde contrarijs, magis credendum est illis, qui specifice deponunt, quam qui deponunt in genere. num.7.

Testes singulares probant possessionem in genere articulatam.num.8.

Testis vnicus bene probat possessionem in iudicio manutentionis.num.8.

DECISIO DXI.

1 Resolutum fuerat sub die 29. Aprilis præteriti,mandatum de manutenendo in quasi possessione percipiendi primitias,& oblationes, de quibus agitur,dandum esse Archiepiscopo,& Curatis ab ipso deputatis. Verum quia Agentes pro Beneficiatis supradictæ resolutioni acquiescere noluerunt,supradicta die proposui causam super eisdem,& Domini steterunt in decisis,rationibus,& fundamentis tunc in decisione deductis.

2 Neque obstare dixerunt Constitutiones Synodales pro parte Beneficiatorum allegatas ad probãdum titulum ex iure speciali, qui est magis attendendus, quam assistentia iuris communis, quæ adducitur pro parte Archiepiscopi, & Curatorũ ex traditis per Aymon.cons.238.num.7.& seq.cum simílib. Fuit enim responsum,huiusmodi Constitutiones non releuare: Tum quia sunt extracta lite pendente sine compulsorialibus,parte minime citata, & absque vlla recognitione,quæ propterea non probant.c.1.de fide instrument.Paris.cons.135.nume.9.lib.4.Rot.decis.36.de probat.in antiq.& decis.1.de fide instrum.in nou. Vltra quod aliquæ illarum apparent factæ post litem motam,quæ incœpit de anno 1572.& propterea non sunt attendendæ ad effectum manutentionis,pro qua attenditur status de tempore motæ litis,iuxta tex. in §.retinendæ.Instit.de interdict.

3 Tum quia prædictæ Constitutiones sunt satis dubiæ,& æquiuocæ, cum non loquantur expresse de primitijs, & oblationibus, quæ debentur ratione administrationis Sacramentorum,& exercitij curæ, nec loquuntur de Beneficiatis, sed de Clericis parochialibus,& sic videntur potius facere pro Curatis, quibus Parochiæ cura imminet. Quod eo facilius suadetur, quia non est verisimile, Archiepiscopos in Synodo voluisse super istis primitijs, & oblationibus sibi,& Curatis præiudicare. Vnde istæ Constitutiones,tanquam æquiuocæ deseruire minime possunt Beneficiatis,pro titulãda eorum possessione ad text.in l.neque natales.C.de probat.cum similib. Et ita cessat etiam, quod Beneficiati fuerint aliquando appellati Clerici parochiales,quia (vt dictum est) ad excludendum eorum intentionem sufficit, quod probatio non concludat.

4 Nec possessio Beneficiatorum visa fuit Dominis sufficienter probata,nam quo ad confessionem Archiepiscopi in literis Gregorij XIII. vltra responsiones datas in decisione, quæ Dominis placuerunt, fuit etiam dictum, quod illa emanauit per plures annos post litem motam,& sic potest intelligi de possessione de facto,& turbatiua lite pendente,quæ non attenditur in hoc iudicio manutentionis, nec præiudicat ciuiliter possidenti. Castr.cons.234.num.1.vers.sed sustinendo.lib.2.Menoch.de retinen. remed.3.nu.27. & fuit dictum coram bo.mem.Gipsio in causa Sanctæ Agathæ Beneficij.8.Iunij 1598.

5 Et in omnem euentum illa confessio fuit impugnata per Beneficiatos, qui obtinuerunt dictas literas reduci ad viam iuris,quo casu non possunt modo super illis se fundare.Surd.decis.196.numero secundo. & sequentib.

6 Priuilegia,& aliæ scripturæ,quæ dantur pro parte Beneficiatorum minus visæ fuerunt releuantes,quia, vltra quod non sunt de actis, nec formiter extractæ, continent actus de anno 1582. & 1583. citra, & sic post motam litem.

Quo

7 Quo vero ad Testes, in quibus magna vis fiebat pro parte Beneficiatorum, fuit dictum, ex illis non haberi aliqua concludens probatio, cum isti testes, vel deponant de possessione illorum Beneficiatorum, qui etiam fuerunt Curati, seu Adiutores in cura animarum, vel quatenus deponunt de simplicibus Beneficiatis, non percutiunt tempus ante litem motam, & sic ista probatio in concursu cum testibus Archiepiscopi, & Curatorum, qui magis specifice deponunt, non est attendenda. Alex.cons. 150.num. 17.volumine 5.Aym.cons.94.num.3.cum alijs adductis per Gabriel.de testib.concl.4.num.72. maxime stante assistentia iuris communis. Innoc.in c.auditis, & ibi Abbas, num. 15.Felin.num.22.de præscript.Gabr.de testib.d.conclus.4.num.23.& 29. cum alijs in decisione adductis.

8 Nec obstat, quod supradicti testes Archiepiscopi sint singulares, cum vnusquisque deponat de locis diuersis, quia cum non agatur de probanda possessione in aliquo loco particulari, sed de probanda possessione in genere, quæ resultat ex actibus particularibus, probatio per testes singulares sufficit. Castr. consilio 251.nume. 1.vers. secundo videtur. vol. 1. Præsertim quia ad istum effectum manutentionis possessio per dictum vnius testis sufficienter probatur. Grat. consilio 110.numero 8.libro 2.& fuit dictum in causa Reatina decimarum. 17.Iunij 1605.coram bonæ memoriæ Iusto.

9 Et ex his fuit dictum, standum esse in decisis. Verum quia pro parte Beneficiatorum dicebatur, hic agi de statu totius Diœcesis Hispalen. a pluribus annis controuerso, & testes hactenus examinatos, vt ex iam dictis apparet, non ita explicite deponere, fuit reseruatum particulariter videndum an sit expediendū mandatum de manutenendo, antequam veniat rem[illegible] soria, ex qua melius res declarari poterit.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Conchen. Decimarum del Campillo. Veneris 21. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sume argumentum.

SVMMARIVM.

Manutenendus est in possessione, qui tempore motæ litis se possidere probauit. num. 1.

Rector Ecclesiæ habet assistentiam iuris communis ad decimas percipiendas. num. 2.

Testes deponentes de facto proprio, præferuntur testibus non deponentibus de eorum proprio facto. num. 3.

Testes deponentes de eo, quod habet iuris assistentiam, præferuntur alijs, qui non habent hanc assistentiam iuris. num. 3.

Possessorium Summariissimum aliud non requirit, nisi videre quis possideat. num. 4.

DECISIO DXII.

1 Visum fuit Dominis, Capitulo dandum esse mandatum de manutenendo, cum ex testibus pro eius parte datis constet, quod licet incolæ coluerint terras vltra nouem modios, & cum pluribus paribus animalium, tamen Domino Episcopo non soluerunt nisi vnum caliz, & in hac possessione existere videtur Capitulum de tempore motæ litis. Vnde in illa est manutenendus. §.retinendæ. Instit. de interdict. l. 1. §.huius interdicti. ff. vti possidet. Bartol. in l. ait prætor. §. quod ait. numero 2.& 14. ff. eodem.

2 Maxime quia Capitulum in hac causa est vnitum cum Rectore loci, qui habet assistentiam iuris communis ad decimas percipiendas. cap. cum contingat. cap ad Apostolicæ. de decimis. cap. fin. de parochis. c. ad decimas. de restit. spol. in 6. Abb. in cap. conquerente. num. 2. vers. duodecimo. & num. 6. vers. in glossa. in verbo quartam. de offic. ordinar. Rebuff. in tractat. de decimis. q. 7. num. 4.

3 Non obstant testes Domini Episcopi, quia illis præualent testes pro parte Capituli dati, tum quia deponunt de facto proprio. Menoch. de arbitrar. casu 99. num. 11. Tum etiam, quia pro se habent prædictā iuris assistentiam. Boer. decis. 23. nu. 95. Gabr. de test. concl. 4. nu[illegible] aliqui ipsorum fuerunt pro parte D. Episcopi [illegible]ati.

4 Non o[illegible] stitutio S[illegible]alis, & eius declarationes, i[illegible]bus videt[illegible]ri contrarium, quia pro parte [illegible] ponitur e[illegible] non esse in forma proba[illegible] vltra quod [illegible]n videntur attendendæ [illegible] possessorio, in quo tan[illegible] in[illegible]tur quis possideat.

R. P. D. [illegible]AMPHILIO.

Ferrarien. [illegible]rum, de Tassonis. Mercurij 26. [illegible]ij 1613.

A[illegible]GVMENTVM.

Agitur in hac decisione de concessione mandati de manutenendo, in qua præcipue discutitur continuata in hæredem, quando propter scandali timorē possessio a iudice auocanda sit, quando tacens, & non contradicens sibi præiudicat, & quando etiam Rotalis inhibitio timenda sit præsertim in Ciuitate Ferrariæ.

SVMMARIVM.

Possessio probatur per instrumentum alio non existente in possessione. num. 1.

Possessio iudicis decreto capta manutenibilis est. numero 2.

Possessio præsumitur continuata vsque ad tempus motæ litis.num.2.

Possessio a iudice data sine præiudicio alterius interesse habentis,ac legitimi contradictoris dicitur conditionalis,& nihil ponit in esse alio tunc existente in possessione. num.3.

Conditio inhærens actui,& de illius substantia,& natura probanda est per allegantem.num.3.

Possessionis auocatio ad euitanda scandala non priuat possessorem sua possessione, si se non habuit pro spoliato, quando reuera nullus aderat scandali timor.num.4.

Tacens,& non contradicens,sibi non præiudicat,si prius protestatus fuit.num.5.

Tacens,& non contradicens, in actu nullo non censetur illum validare,nisi in vim pacti,& conuentionis. numero 5.

Procurator ad lites paciscendo non potest principali suo præiudicare.num.5.

Tacens,& non contradicens sibi non præiudicat, quando contradicendo non poterat actum impedire.nu.5.

Possessione sua quis non priuatur per auocationem factã a iudice,iudicis officio,præsertim cum clausula sine præiudicio iurium.num.6.

Nullitate actus existente omnia inde sequuta pariter nulla censentur.num.7.

Possessionis auocatio fieri non potest possessore non citato. num.8.

Appellandi termino durante omnia gesta infra dictum tẽpus censentur nulla,etiam quod non fuerit appellatum. num.8.

Appellatio datur a decreto immissionis in possessionem prouenientis a iure statutario.num.8.

Inhibitio Rotalis omnino timenda est, nec de viribus illius spectat cognoscere ad alios iudices.num.10.

Inhibitione non obstante,quando procedi possit in Ciuitate Ferraria ex priuilegio illi concesso a Clemente VIII. & quomodo tale priuilegium sit interpretandum. numero 10.

Possessio defuncti quando vigore statuti censetur continuata in hæredem, & quomodo tale statutum intelligendum sit.num.11.

Statutum correctorium iuris communis intelligi debet proprie,& stricte.num.11.

Hæreditatis quæstio quando sit incidens, & quando principalis respiciens causam proprietatis.num.12.

Possessio defuncti, quæ vigore statuti continuatur in hæredem non habet locum in bonis feudalibus,& emphyteuticis.num.13.

DECISIO DXIII.

1 DE anno præterito decessit Dominus Marchio Hercules Tassonus relicta Claudia eius filia femina, & Marchionissa Catharina Vxore prægnante, quæ tam nomine Claudiæ, quam ventris de mandato iudicis cœpit possessionem bonorum dicti Herculis, vt in instrumento. Verum quia post nonnullos menses dicta vxor peperit aliam filiam feminam Beatricem nuncupatam, hinc magna fuit orta controuersia super dicta hæreditate inter dictas filias feminas ex vna,& Comitem Camillum,& alios de Tassonis ex alia,& dictus Comes præcedente quadam auocatione obtinuit se immitti in possessionem eorundem bonorum licet nulliter. Vnde causa mihi commissa,cum valde hinc inde cõtrouerteretur possessio dictæ hæreditatis, supradicta die proposui dubium, cui esset dandum mandatum de manutenendo, & Domini re mature discussa tenuerunt prædictas Dominas Claudiam, & Beatricem esse manutenendas,quia de earum anteriori possessione constat ex instrumento illius adeptionis, quod alio tunc non existente in possessione suffragatur. l. prædia.vbi Bart.ff.de acquir.possess.l.non idcirco.C. de fid.instrum.Caputaq.decis.334.num.5.par.2.Bisignet.decis.8.de restit.spoliat.Put.decis.360. numero 8.lib.1.

2 Præsertim accedente decreto iudicis,qui dictas filias in possessionem immisit.Abb.in c.cum nobis. numero 5.vers.ego vero dico.de præscript.Socin.consilio 205.in fin.lib.2.Menoch.de retinen.remed.3.numero 575.Et cum ista possessio præsumatur continuata vsque ad tempus motæ litis,iuxta tex.in l.siue possidetis,& ibi Doctor.C.de probat.cum alijs adductis in causa Hispalen.iuris votandi.16.Martij 1575.coram Cantuccio,vt in decis.relat.inter impress.4. numero 12.& seqq.par.2.diuer.absque dubio dictis filiabus competit manutentio.§.retinendæ.instit.de interdict.Menoch.de retinend.dict.remed.3.numero 556.

3 Non obstat, quod in dicto decreto adsit clausula (sine præiudicio cuiuscunque alterius interesse habẽtis,ac legitimi contradictoris)quæ operatur,vt possessio censeatur tradita sub conditione,quæ nihil ponit in esse,vt per Put.decis.32. lib.2. cum alijs allegatis. Quia fuit responsum prædicta procedere, vbi constaret alium tunc temporis possedisse,vt sentit Bald.in l. fin.sub nume.41.vers.tamen iudex.C.de edict. Diui Adr.tollen.quem sequitur Peregrin.de fideicom.art. 48.num.18.vers.& iterum idem Bald.Honded.consilio 86.nume.51.& seq.lib.2.& ita esse intelligendam dictam decisionem Put.32. lib.2. vt colligitur etiam ex deductis in causa Maceraten.hæreditatis 27.Nouembris 1589. coram bonæ memoriæ Cardinali Pãphilio.Quod non probatur in casu isto,nec antea operari huiusmodi conditionem, quia inhærebat actui, & erat de substantia,& natura illius trad. Bald.in l.final.d.num.41.vers.tamen iudex.C.de edict.Diu.Adrian.tollen.quæ propterea non suspendit acquisitionem possessionis,licet per euentum conditionis resoluatur,vt per Bisignet.decis.9.in fin. de concess. præbend.& faciunt tradita per Paul.de Castr.conf.452. in princ.lib.1.Oldrad.consil.285.num.8. vers. in secunda.Alex.consil.91.sub nume.5.vers. sed si in aliquo.lib.4.

Non

4 Non obstat, quod possessio fuerit postea auocata ad euitanda scandala, iuxta text. in l. æquissimum. §. sed si inter duos. ff. de vsufruct. Quia fuit responsum timorem scandali non fuisse iustificatum, nec alias potuisse valide dictas filias priuari earum possessione mediante dicta auocatione. Angel. conf. 107. ad fin. Menoch. de retinend. remed. vlt. num. 51. in fin. & per cōsequens cum non constet eas habuisse se pro spoliatis bene competit manutentio. Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 60. & seq. ff. de acquir. possess. Puteus decis. 198. num. 4. lib. 1. & decis. 419. in fi. lib. 2. & fuit sæpissime in Rota decisum.

5 Non obstat, quod dicta auocatio fuerit facta præsente procuratore dictarum filiarum, & non contradicente. Quia vltra quod acquiescentia Procuratoris excluditur ex præcedenti protestatione, facta eodem die, & alijs actibus postea subsecutis, fuit responsum auocationem in casu isto stante illius nullitate ex consensu partium sustineri non posse, nisi in vim pacti, & conuentionis. Rom. conf. 175. num. 4. Aym. consilio 182. num. 12. Gabr. de sent. conclus. 2. num. 6. procurator autem ad lites paciscendo non potest principali suo præiudicare. Calderin. conf. 210. versic. aut dicemus. alias conf. 4. de appellat. maxime quia sola præsentia ad hunc effectum non sufficit, cum potius ideo procurator tacuisse præsumatur, quia auocationem impedire non poterat. Dyn. in reg. qui tacet. in princip. de reg. iur. in 6. & fuit dictum in causa Vlixbonen. coadiutoriæ. 22. Martij 1596. coram bonæ memoriæ Gipsio.

6 Præterea fuit quoque dictum huiusmodi auocationem fuisse factam iudicis officio per quam propterea non censentur dictæ filiæ earum possessione priuatæ. Aretin. in l. iuteresse. numer. 1. vers. in sequestro. ff. de acquir. possess. Card. in Clem. vnic. nume. 2. de sequestr. possess. & fruct. Cassad. decis. 14. num. 12. super regul. Sarn. in reg. de annali. q. 46. nume. 4. versic. adde, & fuit resolutum in causa Calagurritana Beneficij. 17. Iunij 1609. coram R. P. D. meo Decano, maxime cū fuerit facta cum clausula sine præiudicio iurium partium, per quam censetur præseruatum dictis filiabus omne ius illis competens de iure communi. Put. decis. 197. nume. 23. lib. 1. & fuit dictum coram bo. me. Cardinali Pamphilio in causa Tirasonen. oblationū sub die 28. Iunij 1595.

7 Minus obstat, quod post dictam auocationem possessio eorumdem bonorum fuerit tradita Comiti Camillo, quia stante nullitate dictæ auocationis omnia inde secuta censentur etiam nulliter gesta ad text. in c. auditis. de procurat. Anchar. conf. 211. num. 1. vers. & pro hoc.

8 Præsertim cum ex reuolutione processus constet, quod nedum fuit processum sine citatione dictarum filiarum, quæ tanquam existentes in possessione erant citandæ. l. final. C. si per vim, vel alio modo. l. de vnoquoque. ff. de re iud. Roman. conf. 69. num. 12. Alex. conf. 5. nume. 1. vers. nam constat. lib. 2. cum similib. sed etiam dicta immissio fuit data infra decem dies datos ad appellandum, quo casu etiam si non fuerit appellatum nihilominus gesta infra illud tempus reuocantur per viam nullitatis. Cæsar. de Grass. decis. 2. num. 5. de appell. & fuit dictum in causa Pampilonen. Beneficij. 16. Nouembris 1607. coram Reuerendiss. Bononien. nec potest dubitari quin daretur appellatio, quia, vt patet ex infra dicendis huiusmodi immissio, cum proueniat a iure statutario, habet admixtum ius dominij, & datur appellatio. Menoch. de adipiscend. remed. 4. num. 859. & fuit dictum in causa Romana, seu Amerina domus coram Cantuccio, vt in decis. relat. inter impress. 34. num. 21. parte 2. diuers. & in specie de statuto Ferrariæ tradit Laderch. Imol. conf. 67. nuut. 10. vers. nec mirum.

9 Sed visum fuit cessare omnem difficultatem ex eo, quod dicta immissio fuit data post intimatam inhibitionem Rotalem, quæ erat omnino timenda. Rota decis. 26. num. 3. de appell. in antiq. Put. decis. 395. libro 2. & fuit pluries resolutum, nec spectabat ad alios iudices cognoscere de viribus illius, ne aperiatur via cōtemnendi inhibitiones Rotales, vt per Achill. decis. 29. num. 6. de appellat. & fuit dictum in causa Oriolē. iuris sedēdi in Choro, vt in decis. relata inter impress. 785. num. 2. par. 1. diuers.

10 Nec refragantur priuilegia, & facultates Ciuitati Ferrariæ concessæ procedendi in causis non obstantibus quibuscūque inhibitionibus etiam Rotalibus, quia placuit responsio, quod in dictis priuilegijs fuit expresse dispositum causas viduarum, & pupillarum prout sunt in casu isto dictæ Claudia, & Beatrix esse cognoscendas secundum dispositionem l. vnicæ. C. quando Imper. inter pupill. & vid. & non aliter, vt expresse legitur in Breu. fel. record. Clementis VIII. sub die 29. Maij 1599. Vltra quod etiam in dubio esset iudican. vt in similibus facultatibus non comprehendantur priuilegia in corpore iuris clausa, prout est priuilegium. d. l. vnicæ. Bart. in l. 2. §. legatis. nume. 5. ff. de iudic. Roman. conf. 498. nume. 15. Felin. in c. nonnulli. numer. 26. de rescript. & in terminis Grammat. decis. 20. per tot. Franc. decis. 517. Thessaur. decisione 177. num. 9. Crescent. decis. 16. nume. 2. de priuil. Et in omnem euentum ad effectum, vt post intimatam inhibitionem Rotalem deberent iudices in partibus se abstinere ab vlteriori processu, sufficiens erat, quod materia esset turbida, cum, vt dictum est non spectet ad eos cognoscere de viribus inhibitionis Rotalis.

11 Nec visum fuit subsistere, quod dicebatur satis recte fuisse processum ad dictam immissionem stante statuto Ciuitatis Ferrariæ. lib. 1. c. 82. disponente possessionem defuncti censeri translatam, & continuatam in hæredem qualis prætendit esse Comes Camillus ex alio statuto eiusdem Ciuitatis. de success. ab intest. lib. 2. ca 139. Quia pro responsione fuit dictum, quod Comes Camillus pro fundamento suæ intentionis contra possessores hæreditatis tenebatur prius iustificare se esse verum hæredem cum omnibus qualitatibus requisitis per statutum, quod cum sit correctoriū

iuris

iuris communis intelligitur proprie, & strictè de eo qui probat se verum hæredem. Bald.consf.141.nume ro 3.& seq.& consf.181.ad fin.lib.1.Menoch. de adipiscend.remed.4.nume.859.& seq. & fuit dictum in dicta causa Romana, seu Amerina domus coram Cantuccio, vt in d.decis.34.num.21.& seq.par.2. diuers. & in causa Romana de Lucatellis. 30. Octob. 1609. coram R.P.D.meo Decano.

12 Et quæstio hæreditatis in casu isto non est incidens, sed principalis, & respicit causam proprietaris, vt post alios trad.Laderch. Imol.d.consf.67. num.10. vers.nec mirum, vbi etiam dicit, quod causa missionis in eo plene ventilari debet, & si feratur sententia contra reum conuentum, datur appellatio. Menoc.de adipiscend.d.remed.4.num.859.post Bald.in rubric. de caus.possess.& propr.numer.13. vers. sed numquid alius, &c. cum alijs supra citat. & per consequens non potuit ita executiue procedi ad immissionem, etiam pendente tempore ad appellandum citra vitium nullitatis.c.non solum.de appellat.in 6.Lancellot.de attent.par.2.c.11.cum alijs supra allegat.

13 Maxime quia materia in casu isto erat valde dubia, & plures aderant difficultates de apicibus iuris discutiendæ, & præcipue an prædictum statutum de continuanda possessione in hæredem habeat locum in bonis feudalibus, & emphyteuticis maxime Ecclesiasticis, qualia pro maiori parte sunt ista, de quibus agitur, in qua quidem quæstione negatiuam opinionem tenent Cuman. consil. 173. ad fin. Marc. Brun. qui loquitur de statuto Ferrarien.consf.62.numero 1. quam sequuta fuit Rota in terminis pariter istius statuti Ferrarien.in causa Imolen. bonorum. 10.Aprilis 1592. coram bonæ mem. Cardinali Pamphilio, & alias sæpe. Prout etiam poterat valde dubitari, an prædictum statutum afficeret istas feminas forenses, quod pariter est satis controuersum inter Doctor. Vnde tanto minus erat, ita executiue procedendum ad immissionem, antequam istæ, & aliæ difficultates supra adductæ discuterentur. Et ita decisum, &c.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Aurien. Parochialis de Buces. Mercurij 26. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

De concessione sequestri constito de attentatis.

SVMMARIVM.

Attentata lite pendente reuocanda sunt. num. 1.
Renunciatio facta ad fauorem vnius, alteri non suffragatur. num. 2.
Sequestrum conceditur, quando constat de attentatis. numero 3.

DECISIO DIV.

1 Dubitaui, an constet de attentatis, ita vt sit locus sequestro, & Domini affirmatiue responderunt, quia cum super hac parochiali penderet lis inter Ioannem del Condal, Petrum Fernandez, & Lupum Vasquez de Figueroa, præsentatos a diuersis patronis, fuit lata sententia ad fauorem Ioannis, a qua Petrus, & Lupus appellarunt, & appellatione sic pendente coram Nuncio Ioannes cessit iuri suo ad fauorem Petri, qui Apostolicam prouisionē obtinuit, cum extinctione litis inter ipsum, & Ioānem nulla facta mentione Lupi collitigantis, cuius vigore exequutor in parochialis possessionem Petrum immisit, quæ possessio, tanquam cepta lite, & appellatione pendente cum dicto Lupo a vitio attentatorum excusari non potest. Clement. 2.& ibi gloss. verbo innouare.de appellation.cap. 1.vt lit. pend.in 6. Guidobon. decis.504. & fuit dictum in alia Aurien. Parochialis de Fea.4.Decembris 1598.coram Illustrissimo Lancellotto.

2 Non obstat prouisio Apostolica, & quod Petrus fuerit subrogatus in ius Ioannis, quia illa posset suffragari respectu Ioannis, qui renunciauit, non autem respectu Lupi, cui nec dicta subrogatio præiudicare potest, quo ad possessionem, quam sicut Ioannis non habebat ita, nec Petrus illam capere poterat.c.Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, vt lit.pend.Rot.decis.10.nume.4. eodem tit.in nou.Lancell.de attent.par.2.c.4. in præfat.num.361.& seq.& fuit dictum in vna Bracharen. Parochialis de Padornello. 11. Martij 1601. coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno.

3 Ex quibus infertur ad sequestrum Anton. August. inter impressas 1370.lib.1.par.3.diuers. Veral.decis. 157.par.3. Firmans ita passim Rotam seruare, & fuit dictum in sup. relata Aurien. de Fea, coram Illustrissimo Lācellotto, & in alia Aurien. parochialis de Pao. prima Iulij 1595.coram bonæ memoriæ Penia, & ita conclusum.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Laudi. Veneris 28. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Laudum non seruata forma compromissi nullum, & inualidum est. An, & quando dicatur diuiduum, vel indiuiduum, ita quod possit pro parte valere, & pro parte non, arbitrorumque assertioni an, & quando credendum, & alia plura laudi nullitatem, & illius executionem respicientia, de quibus in Summario.

SVM-

SVMMARIVM.

Arbitri, vel arbitratoris potestas tota pendet a forma cõpromissi. num. 1.
Laudum est nullum non seruata forma compromissi. numero 1. & num. 4.
Dictio ita tamen conditionem importat. num. 2.
Conditio dicitur posita ex participijs absolutis. nu. 2.
Conditio importat formam. num. 3.
Conditionis implementum probandum est per fundantem se in dispositione conditionali. num. 4.
Nullitatis dictioni renuncians, non censetur renunciare nullitati ex defectu iurisdictionis, seu forma. numero 5.
Laudum habet præsumptionem iustitiæ, & rectitudinis. num. 6. Declara, vt num. 7.
Arbitrorum assertioni statur dum est, quando illis data est potestas procedendi, etiam sine scriptis. num. 6. Contra. num. 9. & seq.
Conditione non purificata conditionalis dispositio non habet locum. num. 8.
Iurisdictio data sub conditione nihil operatur, nisi conditione adimpleta. num. 8. & num. 11.
Iudicis, seu arbitri assertioni non creditur ad fundãdam suam iurisdictionem. num. 11.
Calculatores debent legitime eligi a iudice parte citata. num. 14.
Calculus fieri debet cum interuentu, & consensu partiũ. num. 14. & 15.
Calculus fieri non dicitur nisi examinatis omnibus, & singulis rationibus. num. 16.
Arbiter debet pronunciare super omnibus in compromisso contentis, & nihil reseruare, & aliter faciendo laudũ est nullum. num. 17. & num. 23.
Consensus non extenditur vltra ea, quæ verba consentientis important. num. 18.
Laudum non potest esse pro vna parte obligatorium, & pro alia non. num. 19.
Compromissum factum a pluribus non potest ab vno tantum reuocari. num. 19.
Ratificatio compromissi non inducitur, nisi illud ratificanti lectum fuerit, ita quod habuerit plenam, & perfectã scientiam compromissi, & singulorum pactorum in eo cõtentorum. num. 20.
Scriptura priuata non probat. num. 21.
Iudex, seu arbiter ignorans fundamentum sua iurisdictionis pronunciare non potest. num. 21.
Laudum regulariter est diuiduum respectu personarum. Declara, vt num. 22. & seq.
Ratificatio laudi facta ab vno ex compromittentibus alteri praiudicare non potest. num. 24.
Laudum vbi est nullum exequi non debet. num. 25.

DECISIO DXV.

1 ROtã censuit, laudum esse nullum, motã præcipue ex non seruata forma compromissi a qua omnis arbitri, vel arbitratoris potestas

pendebat. l. Pedius. 7. in fin. & l. non distinguemus. 37. §. de officio, vbi Odofred. Alber. & Bal. ff. de recept. arbitr. gl. in c. examinata. vers. iuris. in fi. ff. de confir. vtil. vel inutil. ita vt ea non seruata laudũ esset nullum. d. l. Pedius. & dicto c. examinata. Fulgos. cõs. decisiuo 180. col. 1. vers. verius tamen arbitror. Rom. cõsil. 141. vers. superest autem tertia. cum alijs per Felin. in c. cum dilecta. n. 8. vers. amplia 8. de rescript. quod etiam corruit modo non seruato. Bald. in tit. de pace Constantiæ. vers. sententiæ. nu. 2. in vsib. feud. Ioan. Baptista de Perusia tract. de arbitr. lib. 10. c. 1. col. 2. post med. vers. quid tamen nos dicemus.

2 Primo enim compromissum erat conditionale, & formale in illis verbis. Ita tamen, quod D. Robertus deuenire non possit ad aliquam declarationem, aut vt dicitur staglio, seu stralcio, nisi prius solidatis omnib. computis, & factis omnibus bilancijs, & dicto D. Roberto consignatis. Conditio resultabat ex illis verbis: Ita tamen. l. Titio centum. 70. §. Titio centum. vers. conditio. & l. Iulianus. 85. in princ. Vbi glo. in vers. & ita. ff. de condit. & demonst. Lucas de Pen. in l. 1. vers. ita tamen. C. de collat. feud. lib. 11. Et ex participijs absolutis adiectis, Bart. in l. 1. num. 34. ff. de condit. & demonstr. Osasc. decis. 165. num. 12.

3 Forma autem resultabat ex verbis (nisi prius) ordinem procedendi, & sic formam importantibus. Bald. in l. 1. nu. 8. vers. ex dicto ergo. C. ne lic. in vna eademque caus. Felin. in dicto c. cum dilecta. sub nu. 6. vers. sextum signum. Alia etiam (non possit) necessitatem inducebant sub priuatione potestatis laudandi, ad glo. in c. 1. vers. non potest. de reg. iur. in 6. notant Doctor. in l. 1. vbi Ias. num. 2. ff. de verb. obligat.

4 Vnde Dominis de Donis fundantibus se in laudo lato super compromisso conditionali, incumbebat onus probandi conditionum implementum. l. hoc iure. 10. & l. ita stipulatus. 115. §. quod si ab initio. ff. de verb. oblig. præsertim in iudicio. Bald. in l. siquidem. nu. 5. C. de excep. & etiam vti allegantibus formæ implementum. c. sacro. de sent. excom. cũ alijs per Brun. tract. de formul. & solennitat. tit. de probat. & præsumpt. form. in principio. quod cum non fecerint, laudũ, non poterat sortiri effectum, iuribus notis. Sed intrabat prædicta nullitas, quasi nullum adfuerit compromissum, neque dicatur sequutum laudum, l. quid tamen. 25. vbi Bar. ff. de recept. arbit. Blanc. de compromis. in 3. quæst. 6. quæst. principalis, sub nu. 5. vers. & in tantum, & nu. 13. vers. infertur octauo, & licet formæ præfixio non esset tradita ab initio iurisdictionis, quo casu omissio vitiat ipso iure, sed in exercitio, tamen omissio intraret quo ad effectum. glo. in Clem. 1. vers. inhibentes. & ibi Anchar. de Iur. patron. Ias. in l. vniuersa. num. 8. in fin. vers. secundo principaliter. C. de precib. Imper. offerend.

5 Quæ nullitas non fuit comprehensa in renunciatione nullitatis dictione, etiam iuratæ. Fulgos. d. cons. 180. col. 1. versic. verius tamen. Lanfranc. de Orian. Bria. de arbit. in 7. diuis. q. 51. num. 102. & 103. prout non venit sub statuto prohibente dici de nullitate

laudi.glos.vltima.in Clem.1. de sequestr. poss. fruct. Vbi Auchar.nu.10.vers.similiter. Idem cons.207.n. 9.Ang.in l.non erit.nu.3.ff.de iureiur.Socin.consilio 124.nu.11.lib.1.Dec.cons.434.num 8.

6 Non obstat præsumptio pro laudi iustitia,& rectitudine,iuxta opin.Io.Andr.ad Specul tit. de arbitr. & arbitrator. §. sequitur lite pendente. cum alijs per Menoch.de præsump.lib.2.præsumpt.76.n.1.ad 7. Eo magis concurrente assertione arbitri in laudo ibi, Saldato tutti li conti,& fatti tutti li bilanci,cui credẽdum dicitur,tanquam electo,cum clausula nulla tela iudiciaria seruata,& facti veritate simpliciter inspecta,vt stante clausula sine scriptis tenuit Barto.in authent.nisi breuiores.in fin.C.de sent. ex breui.recit. quem Abb.in c.1.num.17.vers.& hoc dicit,de libell. oblat.Petr.Rauenn sing.127.Roman.sing.52.& alij plures sequuntur.

7 Quia omisso an præsumptio procedat, vbi petita fuit reductio intra decennium, neque postea ex alijs probationibus, illud iustificatur, in quo negat Bald. quem Paris.in repet.c.quoniam contra. n.136. alios referens.de probat.& his cessantibus loquitur Put.de cis.112.lib 3.secundum vltimam impressionem.Præsumptio intrat supposita facultate, & potestate arbitri,seu arbitratoris ex qua illa prouenit,secus quando nulla fuit tributa potestas,nisi sub cõditione, quæ nõ purificatur,neque enim præsumi potest pro laudo arbitratoris,nisi demus illum,vti talem potuisse ad laudum deuenire,ita limitat Alc.de præsump.reg.3.præsump.12.n.6.vers.& sic concludo,& in fortiori cessare præsumptionem respectu ordinis in procedẽdo,iuxta formam compromissi,Ioã.Ant.de S.Georgio,alias Præpositus in rub.extra.de appel.n.70.vers. quod verum intelligitur,Menoc.d.præsumpt.76.nu.28.

8 Et faciunt regulæ,paria esse nihil facere,vel sub cõditione,quæ non purificetur.l.pecuniam.36.ff.si cer. pet.Rip.resp.81.alias 4.nu.22.& 23.de iur.gent.fol. 148. Iurisdictionem datam sub conditione non censeri datam,nisi in euentum,in quo constet conditionem seruatam.Clem.vnic.vers.quia decretum.de cõcess.præben.& idem esse, non seruari formam mandati a iudice,vel mandato carere.Bal.cons.402.num.3. lib.1. Quæ cum excludant compromissum, & laudũ, vt supra dictum est,consequenter,& præsumptionem ex laudo orientem.

9 Neque obest assertio arbitratoris ex doctr.Bart.in dicta authen.nisi breuiores.cum alijs præalleg. Quia contra Bar.tenet Ang.in d.auth.nisi breuiores.nu.3. ex quo aperiretur via malitijs, & raro posset peti reductio,plene Butr.cons.24.n.8.Ang.Aret.cons.7.n.30. & seq.Imol.in c.Quintauallis.sub n.58.vers.sed hoc non placet.de iureiur.dicens veriorem.Rom.in l.sciẽdum.n.65.ibique Alex.n.25.in fi.ff.de verb.oblig.Felin.in c.quoniam contra.n.3.de probat.dicẽs dictum Bar.communiter non teneri.Pur.cons.24.nu.139.& 140.lib.2.qui de vera,& ab omnibus tradita conclusione eandem vti vltimo relatã tenere videtur. Crot. in tract.de testib.par.6.num.15.

10 Et facit ratio Rom.Alex.& Felin.vbi sup. quod cũ dictæ clausulæ operentur, vt non teneãtur facere scripturam,sed acta possint probari per testes, iux.Bar.in l.si societatem.§.arbitrorum.n.27.ff.pro soc. & Butr. in c.Quintauallis.n.42.vers.sed si vellent, & n.43.de iureiur.id satis esse debet absque eo, quod eius dicto credatur.Quæ Angeli opinio bene procedit in re magni præiudicij.Franc.Curt.in repet.l.admonendi.nu. 338.ff.de iureiur.Aret. in dicto c.quoniam contra. n. 20.& seq.ibique Felin.n.3.vers.bene fateor.de pbat.

11 Accedit, quod cum hoc casu haberet arbiter potestatem limitatam, vt non posset ad pronunciam deuenire,nisi prædictis adimpletis,non creditur illi circa fundamentum suæ potestatis.Ias.in l.1.nu.60. versi. ego teneo contrarium.ff.de offic.eius,vbi Curt.in addit.ad Alex.sub num.55.Purpur.nu.547.bene Dec. in c.quæ in Ecclesiarum.nu.130.vers.non obstat,qđ præsumatur.de constit.Alciat.de præsump.reg.3.præsump.9.nu.27.Gabr.cons.40.num.17.lib.1.

12 Et facit, quod si fuissent solidata cõputa, & facta, ac consignata bilancia, fuissent verisimiliter exhibita Notario cum laudo,vt fuit votum D.Consultoris, & compendium computorum per eundem arbitrum cõpilarum, præsertim cum bilancia requirerent scripturam,vel saltem hodie exhiberentur a Donis ad tollendam difficultatem in re tam graui.

13 Minus facit, quod Albericus posuerit, coram Auditore Cameræ, bilancia fuisse facta, & illa insimul exhibuerit. Nam Albericus id non affirmauit,nec exhibita approbauit,sed ad probandum nulla fuisse facta bilancia cum ipso, nec de eius ordine, & sic negatiuam ex confessione illorum de Donis posuit, qualiter ipsi prætendebant, & hodie prætendunt iustitiam laudi, & obseruantiam conditionum, de quibus in compromisso, & quod dixerunt in iudicio, & extra, bilancia fuisse facta,& quod sunt illa, quæ ipsis ostenduntur,in quibus se fundarunt,vt ex lectura,& sic ad illos quatenus positiones faterentur, conuincẽdum, quod bilancia dici non poterant. Vnde non debent dictæ positiones contrarium effectum operari, ad l. non omnis ff.si cert.pet.cum simil.

14 Exhibita vero bilancia dici non poterant,quia nõ constabat, fuisse compilata per aliquem, ad hoc legitime electum.Bartol.in l.2.numero quinto.C.de iure fisci.libro 10.Ruin.consilio 71.numero 3.lib.quarto. Neque cum ipsius interuentu,& consensu, prout calculus fieri,& firmari debet,ad Bart.in l.Theopompus.numero nono.versic. quidoque statur.ff. de dot. præleg.Bald.in l hac edictali. numero 6.versic. pone consules.C.de secund.nupt. Socin.consilio 65.numero 7.versic.iudex autem.libro 4.Stracha de mercatura.2.par.numero 67.versicu.solent etiam. Adeo,vt si calculatores eligantur a iudice,monendæ sint partes ad interessendum.Corn.in l.2.num.5.C.de vsur.& fruct.legatorum,seu fideicom. Neuiz.cons.94. num. 17.in fin.quia cognitio etiam extraiudicialis sine partium præsentia haberi nequit. Crescent. decis.2. nu. 3.de arbitris.

Et

Digitized by Google

15 Et stylus etiam est, bilancia non fieri, nisi cum partium interuentu, vel approbatione, & illis dissentientibus per deputatum a iudice ipsis monitis. Maxime cum hoc casu arbitratori in faciendis bilancijs, & solidandis computis nulla data esset auctoritas, quia non erat electus, nisi ad faciendum declarationem, seu (vt dicitur) staglio, postquam bilancia essent facta, & illi consignata. Paria autem sunt aliquid non factum, vel minus legitime, ex vulg.

16 Et hinc prætendit Albericus omissas fuisse plures partitas exactas aute laudum, & super libris Rationis nouæ Dominorum de Donis signatis. lit. M. adnotatas, & coram Auditore Cameræ extractas, super quibus etiam tanquam ad priorem rationem, in qua ipse erat particeps, spectantibus, erat calculandum, cũ calculus fieri non dicatur, nisi examinatis omnibus, & singulis rationibus. l. cum seruus. 81. ff. de condit. & demonst. l. si pure. 37. in fi. & l. Thais. 41. circa fi. vers. cum de quo quæritur. ff. de fideicom. libert. l. si statu liberi. 6. §. fin. ff. de stat. liber. Facit gl. in l. cognoscere. vers. conferre. vers. dispungere. ff. de verb. sign. & omnibus libris in mediũ allatis, vt veritas apparere possit. Bal. cons. 152. nu. 1. in fin. vers. non igitur lib. 2. In quo concurrunt etiam verba compromissi, ibi, omnibus computis, & omnibus bilancijs, nihil excludẽtia.

17 Secundo nõ fuit seruata forma compromissi, quod deberet omnia terminare, neque posset vnum decidere, & aliud indecisum relinquere, dum respectu partitæ super qua adhibitum fuit votum D. Aduocati, facta fuit reseruatio, de qua in voto, quod facit, vt laudum, nec ratione capitulorum, in quibus est laudatũ, sustineatur, d. l. quid tamen. ff. de recep. arbitr. Azo in rubr. C. de arbitr. nu. 24. cuius opinionem dicit communem Cyn. in l. 1. nu. 24. C. si aduers. rem iud. Abb. in c. cum inter. nu. 23. vers. ego conclusiue. qui de cõmuniori, & veriori, de sent. & re iud. Vbi Butr. n. 26. vers. Petrus, & Abbas, Bellam. nu. 10. vers. sed alij distinguunt. Imol. nu. 12. vers. si autem per delegatum. Felin. sub nu. 7. vers. restringe dupliciter. Abb. consil. 44. nu. 2. vers. & facit lib. 1. Bero. quæst. 23. nume. 10. Blanc. de compromiss. in 3. quæst. 6. quæst. princ. n. 5. Lanfranc. de Brian. de arbitr. in 5. membr. quæst. 16. nu. 32. Quod est etiam de iure l. non distinguemus. 37. §. quæsitum. ff. de recept. arbitr. Addit. ad glo. in l. quid tamen. 25. vers. separatim, vbi Bar. nu. 3. ff. eod. Imo, quod nec per Consultorem fieri potuerit illa reseruatio, tenet Bal. cons. 481. vertente quæstione. nu. 4. vers. dico. li. 1. quẽ Socin. iun. cõs. 63. n. 6. & 7. li. 1.

18 Nec obstat fides D. Consultoris, quod Albericus consenserit dicto voto, cum reseruatione. Quia non inde sequitur illum consensisse probationi laudi, cum dicta reseruatione, cum consensus non extendatur, ad Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto. ff. de itin. aitq; priu. Dec. cons. 452. nu. 14. & 651. nu. 2. Aym. consi. 292. n. 1. Et nudus consensus vnius non producebat actionem, ideo non erat sufficiens. Socin. cons. 87. nu. 8. vers. præterea dico. lib. 3. & cons. 220. nu. 3. lib. 2. & cons. 115. nu. 5. & 9. lib. 4. & altera parte absente non habebat vim pacti, ad quod vel stipulatio requiritur. Dec. cons. 472. numer. 35. vers. secundo respondetur. Natt. cons. 95. num. 3.

19 Nec potuisset solus a compromissi forma recedere, vel illud nouare. Brun. tract. de form. & solennit. titu. quis poss. dar. col. 13. vers. forma autem data, præsertim, cum laudum non possit esse pro vna parte obligatorium, pro alia non, & claudicare. l. si cum dies. 26. §. penul. in fi. ff. de recept. arbitr. Specul. tit. de arbitr. & arbitrat. §. excipitur. in princ. vers. item quod claudicat. Tertio cessabat compromissum, & sic potestas, q̃ respectu Nicolai ipse non prorogauit, neque D. Octauius in prorogatione pro eo de rato promisit, vt amplissime fecerat in compromisso expirato.

20 Nec prima prorogatio sustinetur, cum non sit cum insertione compromissi, prout expresse conuentũ fuerat, ibi (Et cum insertione) neque illud ei lectum fuit. Castr. cons. 465. n. 5. lib. 1. Aym. cons. 197. n. 14. Dec. cons. 37. num. 14. neque aliter constat Nicolaum habuisse plenam, & perfectam scientiam compromissi ratificati, & singulorum pactorum in eo contentorum, qualis requiritur ad ratificationem. Paris. cons. 47. num. 97. lib. 1. Nat. cons. 636. num. 192. cum alijs per Gabr. cons. 149. num. 79. lib. 2.

21 Alia vero per epistolam sub datum Florentiæ, 10. Nouembris 1612. vltra eosdem defectus, tanquã scriptura priuata non probat. Bart. & alij in l. scripturas. C. qui pot. in pign. habeantur. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. gl. 7. sub num. 43. & vti Epistola non potest probare pro Scribente, ad not. per Doct. in l. admonẽdi. ff. de iureiur. vbi Ripa nu. 137. Præterea cum non fuerit aliqua prorogatio, vel ratificatio exhibita corã Arbitro, non potuit fundamẽtum suæ potestatis ignorando pronunciare. Bal. in l. dicere. nu. 1. ff. de recept. arbitr. Blanc. de compromiss. quæst. 9. princ. de effectu sent. quæst. 1. vers. veritas tamen est, qui n. 2. vers. intellige in arbitro prorogationẽ tẽpis ignorante. Respectu Ricasoli nulla adest compromissi ratificatio.

22 Ex his sequitur, laudum, nec quo ad Donos, & Albericum sustineri. Nam dato illud esse regulariter diuiduum respectu personarum, vt dicitur de sententia. l. de vnoquoque. ff. de re iudic. l. non idcirco. ff. de iudic. Alex. cons. 36. num. 20. vers. etiã sententia. lib. 4. Secus est hoc casu. Primo, quia negotium erat sui natura indiuiduum, cum ratio vnius nõ posset recte adæquari sine visione, & adæquatione rationis alterius, & diminutio debiti, vel crediti vnius posset augere, vel diminuere debitum, vel creditum alterius in aceruo, & corpore rationis, per Arbitratorem figurato. Cyn. in l. sancimus, col. 1. versic. tertio casu. C. de donat. Alber. in l. 1. §. sed si mihi. sub nume. 20. vers. tertio casu. ff. de verb. oblig.

23 Secundo, quia effectum erat indiuiduũ ex expressa partiũ conuentione, q̃ Arbitrator nõ posset, nisi super omnibus pronunciare, & deberet omnes cõtrouersias dirimere, vt post Iacob. Butr. trad. Alber. in l. Pedius. §. in seruum. vers. quædam indiuidua ratione voluntatis. ff. de recept. arbitris. Alex. in l. 1. §. sed & si mihi. nu. 2.

nu. 2. vers. tertio ratione. vbi Ias. nu. 5. vers. tertio. ff. de verb. oblig. & tex. in dicta l. Pedius. loquentem in compromissis, ad omnes contractus extendit Bar. in l. Graecc. §. illud. num. 4. vers. quoddam est indiuiduum, vbi Angel. num. 3. vers. sic & alias. ff. de fideiuss. Put. decis. 315. in fin. lib. 1. Et ideo stante hac conuentione, reddente compromissum indiuiduum, si vnus deficiat, sequi non posse laudum inter alios trad gloss. in dicta l. diem proferre. 32. §. 1. vers. morte. in fin. quam ibi Bart. in fin. & Bald. nume. 3. ff. de receptis arbitris. Blanc. de compromiss. quaest. 7. & 8. versic. sed pro supradicta.

24 Non obstat ratificatio Ricasoli. 23. Ianuar. 1613. Tum quia laudum non fuit illi lectum, ex Castr. & alijs supra citatis. Tum quia non potest conualidare laudum latum in praeiudicium Alberici. Rota decis. 13. alias 1. de procur. in antiq. Put. decis. 373. num. 4. lib. 2. maxime cum Albericus non potuisset se iuuare laudo contra Ricasolum, & laudum laudicare non possit. dicta l. si cum dies. 26 §. penult. in fin. ff. de recept. arbitr. & Specul. supra allegatus.

25 Ex quibus sequitur, laudo praedicto executionem dari non potuisse. l. 4. §. condemnatum. & l. si cum nulla. ff. de re iudic. l. quoties. ff. qui satisdare cogant. In laudo, loquitur Roman. cons. 141. in princip. maxime cum pars insisteret super nullitate. Bar. l. sicut proponis. in fine. C. quomod. & quand. iudex cum alijs per Rot. decis. 361. num. 3. par. 1. diuer. Vnde mandatum quoque Auditoris Camerae cum omnibus inde secutis esse reuocandum, conclusum fuit.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Acerrana Canonicatus. Luna 1. Iulij 1613.

ARGVMENTVM.

In hac decisione agitur de concessione mandati de manutenendo, & plura adnotantur ad materiam, de quibus vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

Possessio probatur per publicum instrumentum, & sufficit ad concessionem mandati de manutenendo, alio non existente in possessione. num. 1.

Sequestrum non priuat possessorem sua possessione. num. 2.

Exequutor mixtus dicitur ille, qui est deputatus cum clausula, amoto quolibet illicito detentore, nec potest aliquem sua possessione priuari, nisi ipso citato. num. 3.

Decretum irritans non operatur in concessione conditionali conditione non verificata. num. 4.

Possessorium retinendi nunquid impediatur per confessionem actoris. num. 5.

Confessio non facit rem notoriam, quando contra cadunt exceptiones. num. 6.

DECISIO DXVI.

1 FVit resolutum Iacometto dandum esse mandatum de manutenendo, cum de eius possessione constet per instrumentum publicum, quod alio tunc non existente in possessione suffragatur. l. praedia vbi Bartol. ff. de acquirend. possess. Puteus decis. 360. numero octauo libro primo. Rot. decis. 202. nume. 3. & 363. par. 1. diuers. Socin. consilio 205. numero 5. libro secundo.

2 Non obstat, quod dicta possessio fuerit sequestrata, quia sequestratio non priuat possessorem sua possessione. Bartol. in l. interesse puto. ff. de acquiren. possess. Mohed. decis. 14. de restit. spoliat.

3 Minus obstat, quod per iudicem Iacometto fuerit possessio ablata, & tradita Horatio. Quia cum literae Horatij essent in forma dignum, & in eis adesset clausula amoto quolibet illicito detentore, ille erat mixtus executor, & assumere debebat partes iudicis, & Iacomettum possidentem citare, alias processit nulliter. Felin. in cap. fin. num. 23. de praesumpt. Oldrad. consilio 227. num. 3. vers. alia est solutio. Rebuff. in Praxi, tit. de form. nou. prouis. verb. amoto exinde. Mohed. decis. 7. num. 5. de restitut. spoliat. quod cum non fecerit Iacomettus, non remansit priuatus sua possessione ciuili, quae animo retenta sufficit pro manutentione. Menochius de retinend. remed. 3. numero 22. Rota diuers. decis. 99. parte 1. & decis. 19. numero 12. parte 2.

4 Nec facit, quod Horatius impetrauerit istum Canonicatum, tanquam vacantem ex Constitutione Gregorij XIII. ob non publicationem, & quod in dicta Constitutione adest decretum irritans, quod inficit non solum titulum, sed etiam possessionem Iacometti, quia cum adhuc non fuerit doctum de non publicatione, & sic, quod intret dicta Constitutio, decretum in illa appositum nihil operatur, & non impedit manutentionem Horatij. Rota decis. 122. lib. 2. parte 3. diuers.

5 Neque dicatur constare de non publicatione per quandam confessionem Iacometti coram Vicario, vt dicitur factam, quia cum simus in possessorio non videtur impedienda manutentio ex dicta confessione, quae non videtur reddere notorium non ius possessoris, donec ille, de aliquo alio titulo potest docere, ad not. per Put. decis. 203. libro 1. & 284. numer. 6. & 7. libro 2.

6 Vltra quod plura opponuntur contra istam confessionem, ex quibus desinit res esse clara, ex adductis per Bart. in l. si causa cognita. num. 4. & 161. Alexan. num. 9. C. de transactionib. Ruin. in l. 1. nume. 44. de oper. nou. nunciat. Menoch. de recuper. remed. 1. numero 225 Lancell. de attent. par. 3. cap. 24. quaest. 1. nume. 67. & sequenti, facit in nostris terminis decisio Meleuitan. praetensarum pensionum. 19. Februarij 1596. coram bo. mem. D. Litta.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. CAVALERIO.

Calaguritana Iuris patronatus de Victoria. Mercurij 30. Octobris 1613.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus an, & quando dicatur acquisitum ex constitutione Ecclesiæ non facta illius speciali reseruatione.

SVMMARIVM.

Ius patronatus acquisitum dicitur ex Constitutione, fundatione, vel dotatione Ecclesiæ. num. 1. & 2. Vbi hoc ampliatur etiam, quod expresse Ius patronatus reserna tum non sit. Declara, vt num. 4.

Ius patronatus non sustinetur, nec acquiritur sine consen su Ordinarij. num. 3. Vbi tamen quod consensus præsumitur ex lapsu annorum 70.

Diuina celebrari non possunt in Ecclesia sine consensu Episcopi. num. 3.

DECISIO DXVII.

1 INtroducta lite coram Ordinario Calaguritano inter Dominum Hortunum de Aguirra ex vna, & Priorissam, & Moniales Monasterij Sanctæ Crucis Ciuitatis Victoriæ ex altera de, & super Iure patronatus, & sepultura, quæ in dicta Ecclesia D. Hortunus prætendebat habere, & super alijs fuit lata sententia absolutoria ab impetitis in fauorem Monialium, a qua fuit appellatum, & causa in gradu appellationis introducta coram Metropolitano Burgen. fuit per eius Vicarium lata secunda sententia habens quatuor capita, in quorum primo declaratum fuit Ius patronatus non spectare ad Hortunum. In secundo fuit dictum, competere eidem Hortuno ius sepulturæ in Cappella maiori Ecclesiæ. In tertio prohibitum fuit Monialibus, ne amouerent arma, & insignia familiæ de Aguirra, ex dicta Cappella maiori. In quarto, & vltimo, quod neque permitterent, iuxta eam apponi insignia aliorum. Causa in tertia instantia commissa in Rota dubitaui super confirmatione dictæ sententiæ Burgen. & Domini responderunt constare de Iure patronatus Ecclesiæ ad effectum præeminentiarum tantum, de reliquis autem voluerunt, quod particulariter videretur. Dicebant enim, Ecclesiam hanc fuisse constructam a quondam Hortuno seniore, & perfectam a Matthæo eius nepote, & hærede, vt hoc apparere ex depositionibus plurium testium examinatorum in hac causa, & ex inscriptione hoc idem continente apposita in eadem Ecclesia. Item ex decẽ, & nouem armis familiæ de Aguirra per totam Ecclesiam appositis, & per testes recognitis.

2 Ex huiusmodi autem constructione censuerunt, fuisse acquisitum Ius patronatus non solum de iure communi. cap. nobis, vbi Doct. de Iure patronat. sed etiam ex dispositione Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. post princip. in illis verbis, vt tit. Iuris patronat. sit ex fundatione, vel dotatione, & sic loquitur per alternatiuam, quæ ponitur inter diuersa, addendo diuersum casum, & dispositionem, vt in rubr. de consecr. eccles. vel alt. Aym. consilio 326. numero secundo. & superfuit, quod in vna tantum parte verificetur. c. inter ceteras, vbi Felin. & alij. de rescr. Hoc autem censebant Domini procedere etiam sine expressa fundationis reseruatione. Felin. post alios in cap. significauit. numero primo. in fi. & numero secundo. versic. nota ibi. de test. Lambert. de Iure patronat. libro primo. parte prima. 2. quæst. princ. artic. 4. Resolutum fuit in Iacen. Portionis 16. Decembris 1591. corambo. mem. Illustrissimo Pamphilio.

3 Nec videbatur obstare allegatus defectus consensus Ordinarij, qui erat necessarius dicto ca. nobis. vbi glos. 1. de Iure patron. quia stante lapsu septuaginta annorum a die Constructionis, præsumitur Ordinarij auctoritas interuenisse. Archid. in c. nemo. versic. vbi autem dubium. de consecr. dist. 1. cum præsupponatur in Ecclesia fuisse celebrata diuina, quæ non nisi de scientia, & de consensu Episcopi celebrari possunt. late Gabr. de præsumpt. conclus. 1. nume. 9. & in terminis Iuris patronatus. Roch. in verb. pro eo quod de Diœcesani, quæst. 7. num. 19.

4 Tandem neque dictum fuit obstare, quod in Ecclesijs Conuentualibus, qualis est hæc habens Monasterium Monialium, non acquiratur Ius patronatus ex Constructione per dictum c. nobis, quia quicquid sit respectu nominationis, vel præsentationis, Domini intelligebant, tale Ius patronatus fuisse quæsitum fundationi, quoad præeminentias tantum, vt in dicto cap. nobis. in fi. & ibi Abb. & alij Scribentes, quod etiam procedere in Ecclesia regulari, & Mendicantiũ, in qua ex Constructione sola acquiritur Ius patronatus ad omnes effectus præterquam præsentationis, dixit Lambert. dicto lib. 1. par. 1. art. 7. 11. quæst. principali. num. 3.

5 Quo vero ad alia capita contenta in dicta sententia Burgen. Domini, vt dictum est, voluerunt, particulariter videri, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Pampilonen. Iuris patronatus. Mercurij 30. Octobris 1613.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus vsurpatio vbi non præsumitur vigore Sacri Concilij Tridentini, quomodo illud probetur de iure communi.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Ius patronatus de iure communi censetur probatum per testes deponentes de publica voce, & fama fundationis illius de quasi possessione præsentandi per quadraginta annos.num.1.

Ius patronatus de iure communi censetur probatum per enunciatiuas antiquissimas plurium instrumentorum super præsentatione.num.2.& 3.

Ordinarij non solent esse faciles ad instituendum præsentatos a patronis ad beneficium.num.3.

Ius patronatus probatur per sententiam.num.4.

Ius patronatus probatur etiam per insignia alicuius familiæ sculpta in Ecclesia.num.5.

DECISIO DXVIII.

1 IN alia positione huius causæ sub die 24. Maij præteriti, resolutum fuit Ius patronatus, de quo agitur non esse tale, in quo cadat præsūptio vsurpationis, ideo supradicta die fuit successiue dubitatū. An ex deductis constet de huiusmodi Iure patronatus ad fauorem DD. Palatij de Tarauz, & Striagotia, & Domini ex quo cessante præsumptione vsurpationis per Concilium Trident.c.9.sess.25.de reform.circa modum probandi Ius patronatus nihil innouatur quo ad Ecclesiam, & Rectoriam, de qua agitur de Iure patronatus, satis constare dixerunt ex probationibus adductis, adsunt enim testes, qui non solum deponunt de publica voce, & fama istam Ecclesiam fuisse fundatam in proprio solo a prædecessoribus Martini Garziæ, sed etiā de quasi possessione præsentan. DD. dicti Palatij per 40. annos cum alijs requisitis immissionis, iuxta notat per gloss. in c.1. in verbo memoria. de præscript.in 6.

2 Concurrunt etiam tres enunciatiuæ antiquissimæ vltra centum annos, quarum prima emanauit de anno 1420. in instrumento donationis dicto D. Martino per vniuersitatem loci de Aya factę de ista Ecclesia vti fundata in ꝑprio solo a prædecessoribus ipsius D. Martini donatarij, altera de anno 1426. in alio instrumento donationis factæ ab ipso D. Martino donatario Ioanni Ortiz eius filio, qui postmodum de anno 1462. instetit, & obtinuit per iudicem mandatarij fieri transumptum dd. donationum, quæ enunciatiuæ cum sint plures habent vim famæ, & probanț in antiquis. glo. Bal. & alij in c. cum aliquis. C. de iure delib. Felin. in c. cum causam. num. 4. de probat. Cassad. decis. 1. & seq. de probat.

3 Dantur propterea duæ aliæ enunciatiuæ de anno 1577. & 1584. in institutionibus factis per Ordinarium Pampilonen. ad fauorem præsentatorum ab istis Dominis Palatij prædicti, quæ verisimiliter non emanassent, si de Iure patronatus non constitisset, cum alias Ordinarij non soleant esse faciles ad institueñ. præsentatos. Rota decis. 11. de Iure patr. in non. & fuit dictum in causa Tirasonen. Cappellaniæ. 14. Decēbris 1607. coram me, & in causa Meliten. Iuris pattonatus 10. Martij 1608. coram R.P.D. Caualerio.

4 Idque etiam suadetur ex sententia eiusdem Ordinarij, in qua declarauit huiusmodi Ius patronatus pertinere ad successores in dictum Palatium, & ex testibus, qui deponunt D. Palatij prædicti semper habuisse in dicta Ecclesia, tam in sedendo, quam in alijs pluribus actibus præeminentiam, quæ ad istum effectum plurimū releuant, iuxta tex. in c. nobis. & ibi Doctot. de Iure patr. & faciunt trad. per Lamber. in tract. de Iure pat. lib. 3. q. 1. principali per tot.

5 Non parum etiā mouerunt DD. insignia dictæ familiæ ab antiquissimo tempore, prout deponunt supradicti testes in ista Ecclesia sculpta, quæ pariter ꝓbationem patronatus in antiquis plurimum coadiuuant ad trad. per Imol. consf. 60. num. 1. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina. num. 97. de caus. poss. & propr. Lambert. de Iure pat. lib. 39. q. 15. princ. vers. quarto, & tenuit Rota in Monopolitana beneficij. 23. Martij 1585. coram Bubalo. Et ita fuit conclusum pro DD. de Tarauz informante.

R. P. D. VEROSPIO.

Narnien. Fideicommissi de Cardolis. Veneris 8. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Declaratur in hac decisione, quando substitutio vulgaris trahatur ad fideicommissariam, & quādo subsequentes substitutiones dicantur dependentes a pręcedenti, & illi subordinatæ.

SVMMARIVM.

Substitutio dicitur vulgaris, quando quis est substitutus si instituus non superuiueret, videlicet si hæres esse nollet, vel non posset. num. 1.

Substitutio prima si euanescit ob conditionē non purificatam, euanescunt etiam, & expirant oēs aliæ substitutiones illi subordinatæ, & ab ea dependentes. num. 2.

Substitutiones sequentes post primam dicuntur dependentes a præcedenti, quando fuerunt cōtinuatiue factæ per copulam, Et vel per clausulam Et eo casu num. 3.

Copulæ, & natura est copulata coniungere cum suis qualitatibus. num. 3.

Substitutus nepos filio instituto si ille non viueret, an dicatur compendiose substitutus. num. 4.

Substitutio vulgaris non trahitur ad fideicōmissariā. n. 5.

Clausula Codicillaris in fine testamenti posita fideicōmissariam substitutionem importat. Declara, vt num. 6.

Clausula Codicillaris operatur successionem ab intestato in casu, in quo testamentum sit nullum propter defectum solennitatis. Secus si propter defectum voluntatis. num. 6.

Fidei-

Digitized by Google

Fideicommissum perpetuum coniecturis inductum esse probatur. Declara, vt num. 7.

DECISIO DXIX.

1 Petronius Cardolus instituit in suo vltimo testamento Neruam fratrem suum hæredem, si post ipsius obitum superuixisset, eo autem præmortuo filios eiusdem Neruæ masculos, tam natos, quam nascituros instituit. Quod si dicti filij sine filijs decessissent, substituit illis Quintilianum ex altero fratre nepotem, & eo non superstite, filios illius, quibus non existentibus filias dicti Neruæ substituit. Post mortem testatoris obijt Nerua, relictis Vincentio, & Alexio filijs & Cleria filia, legitimis, & naturalibus: Cum vero postea dicti Vincentius, & Alexius sine liberis decessissent, & Cleria superstes possessionem accepissent bonorum hæreditariorum: Insurrexit Quintilianus, tanquam in testamēto vocatus, & illo solum informante dubitaui, An factus esset ad eius fauorē locus fideicommisso. Quod fuit negatiue resolutum. Quia cum filij Neruæ sint ad hæreditatem vocati, si pater illorum non superuiueret, videlicet si hæres esse nollet, vel non posset, eorum institutio dicitur mere vulgaris per l. eum proponas. C. de hæred. inst. §. primo. de vulg. subst. Bart. in l. 1. num. 18. vers. 4. principaliter quæro, vbi Bald. & Alex. in fine. ff. de vulg. & pupill. Bero. conf. 63. num. 10. lib. 2. Anchar. consilio 357. nu. 3. vers. tertio hoc probat. Dec. conf. 394. nu. 5. vers. tertio etiam. Ruin. conf. 102. num. 5. & consil. 125. num. 1. & seqq. lib. 2. Menoch. conf. 399. num. 3. Qui dicit substitutionem factam præmorienti testatori semper esse vulgarem.

2 Quæ filiorum Neruæ institutio, tanquam conditione non purificata, cum euanuerit, ex quo Nerua testatori superuixit, omnes pariter substitutiones illi subordinatæ, & ab ea dependentes expirarunt. l. si mater. §. si. & l. qui habebat. ff. de vulg. & pupill. & in his terminis consuluit Corn. conf. 186. nu. 5. li. 3. Aneh. conf. 137. per tot. Alex. conf. 1. n. 1. & seq. li. 1. Socin. conf. 62. nu. 7. vol. 3. Parif. conf 87. nu. 37. vol. 2. Dec. conf. 636. nu. 6. Menoch. d. conf. 399. num. 16. & 17. idem de præsump. lib. 4. præsump. 71. n. 6. vers. & hāc quidem declarationem. Ruin. conf. 99. n. 10. & seqq. vol. 2. & facit vulg. conf. Oldrad. 21. Gabr. conf. 117. in princ. lib. 1. Qui licet aliud postea concludat in illo casu, qui est valde diuersus a nostro, quando tamē cōditio est apposita, prout hic primæ vocationi hāc opinionem amplectitur, vt optime declarat sub nume. 9. vers. nec obstat, & nume. 21. & ita dicit intelligendos esse Doctores, qui contrarium asseruerunt, quā etiam opinionem secuta est Rota decis. 230. num. 1. par. 2. & decis. 118. par. 1. diuers.

3 Quod autem sequentes substitutiones a prima dependeant, satis probari videtur, ex quo factæ fuerunt continuatiue per copulam, &, cuius natura est copulata iungere cum suis qualitatibus. Pereg. de fideicō. art. 15. nu. 31. Anchar. conf. 137. nu. 2. Menoc. conf. 399. nu. 18. Neuiz. conf. 72. num. 14. Rota decis. 230. nu. 2. par. 2. diuer. Vlterius fuit in illis additum verbū & eo casu, quod posteriores substitutiones, iuxta terminos primæ restringit Alciat. resp. 37. nu. 11. lib. 9. Menoch. d. conf. 399. num. 19. Anchar. conf. 267. nu. 2. in fine. Dec. conf. 89. num. 3.

4 Non obstant Corn. conf. 226. n. 4. li. 4. Menoch. & alij per eum alleg. præsumpt. 71. n. 6. li. 4. Qui contrarium senserunt, quando testator filium instituit, & si ille non viueret, nepotem, tunc enim huiusmodi conditio, si non viueret, intelligitur, quandocūque, & sic tam ante, quam post obitum testatoris in vim substitutionis compendiose, sub qua fideicommissaria continetur. Bald. conf. 340. libro 5. Alciat. in l. Gallus. §. quidam recte. in 1. lectura. num. 47. ff. de lib. & posth. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 71. nu. 6. lib. 4. quæ casui nostro non applicantur cum institutio de filijs Neruæ sit mere vulgaris, vt dixi.

5 Nec valet dicere Testatorem, sicut Neruæ filios vocauit si ille non superuiueret, nec succederet, ita eosdem vocare voluisse, in casu quo Nerua superuixisset, & successisset ipsi testatori. Nam respondetur vulgarē ad fideicommissariam nō trahi. l. ex verbis ciuilibus, & ibi glo. vbi Bat. nu. 2. Bal. nu. 5. Alex. nu. 1. in prin. ff. de vulg. & pupil. Si autem Nerua superuixisset censetur Testator illius filijs ab intestato successionē præseruare voluisse, vel saltem confidisse, dictum Neruā ad fauorem filiorum fuisse dispositurum, vt tradit Corn. d. conf. 186. nume. 5. vers. non autem fuerunt. lib. 3. Cum parentis votum sit, vt ad filios bona sua perueniant. l. scripto. in fine. ff. vnde liberi. l. nam etsi parentibus. ff. de inoff. testam.

6 Non obstat clausula Codicillaris in fine testamenti, per quam vulgaris ad fideicommissariam trahatur. Quia cum opponatur vulgaris fideicommissariæ. Bal. conf. 272. n. 2. vers. constat autem. li. 2. Bero. conf. 63. n. 29. li. 2. per dictam clausulam ad illam trahi non potest, cum præsertim Testator de fideicommissaria non cogitauerit. Dec. conf. 247. nu. 6. vers. secus est in casu nostro. Aym. conf. 22. nu. 8. Clausula enim Codicillaris de sui natura operatur, vt quod ex testamento inualido non debetur, ab intestato debeatur, vt solennitatis defectum suppleat non voluntatis. Gabr. cōsi. 129. nu. 12. & 16. lib. 2. Menoc. conf. 326. nu. 40. Pereg. de fideicom. art. 18. nu. 8. & fuit dictum in vna Viterbien. fideicommissi 10. Maij præsentis anni, coram R. P. D. meo Manzanedo.

7 Non obstat, quod ex coniecturis dici possit, inductum perpetuum fideicommissum, ex quo deuentum fuit ad plures gradus substitutionis, habita agnationis ratione, cum ante feminas vocati fuerint masculi. Aym. conf. 98. n. 1. & seq. cum alijs per eum alleg. Nā omnes istæ substitutiones, vt dixi, regulantur a superiori conditione, si Nerua Testatori non superuiueret, quæ cum defecerit, dictæ coniecturæ vires habere non possunt. Rota decis. 230. nu. 1. par. 2. diuer. & decis. 118. par. 1. & fuit etiam dictum in præalleg. decis. Viterbien. &c.

Digitized by Google

R. P. D. PIROVANO.

Conchen. Decimarum dell'Infantado. Veneris 8. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Episcopus an, & quando habeat fundatam intentionem, & ius in decimis coæquale cum Rectoribus, ita quod seminis mutatio non præiudicet.

SVMMARIVM.

Episcopus an, & quando habeat fundatam intentionem, & ius in decimis coæquale cum Rectoribus, ita quod seminis mutatio non præiudicet. num. 1. & 2.

Ministri censentur omnia facere, & gerere de mandato, & voluntate suorum Dominorum. num. 2. & 3.

Ius decimandi transit in Parochias etiam postquam fuerunt distincta. Declara, vt num. 5.

DECISIO DXX.

1 FVndamentum decisionum in hac causa die 5. Decembris præteriti, & die 10. Maij anni præsentis, quare D. Episcopo Conchen. debeatur decima olei, & croci præcipuum fuit, quia Episcopus habet ius in decimis coæquale cum Rectoribus, & cõsequenter reale super terris decimalibus, quod ex mutatione seminis mutari, aut tolli haud quaquam potest. c. commissum. c. cum in tua. de decim. & coæqualitas probatur, quia ex decimis, quæ ad horreum commune deseruuntur participant nedum Rectores, sed etiam Episcopus, ac Beneficiati, & Rex ipse Catholicus, iuxta antiquam diuisionem hucusque obseruatã absque eo, quod alter de manu alterius eas recipiat, & cum non aduersetur intentioni Episcopi habere ius reale in decimis, siue vti vniuersalis Parochi per retentionem ante distinctas parochias. Abb. in c. quoniam a nobis. nu. 2. vers. per hoc etiam infertur. Cardin. num. 1. in 1. oppos. Butr. nume. 2. in 2. notab. Anchar. num. 4. de decim. Rebuff. eodem tit. q. 7. num. 9. siue etiam vti habentis quartam in qua concurrit coæqualitas iuris Ordinarij respectu quotæ, & proprietatis earum. c. conquerente. de offic. ordin. vbi Hostien. Abb. Card. & alij notant. Rebuff. de decim. q. 7. num. 21. Rota in Caurien. iurisdict. inter impress. 31. numero 5. par. 2. diuer. & quæ ad summam pro qua nũc participat Episcopus de iure potuit augeri, secundum Hostien. in d. c. conquerente. nume. 15. & dixit Rota in Turritana Tertiariæ 13. Nouembris 1596. coram bonæ memoriæ Card. Pamphilio, & in Nouarien. Canonicatus 27. Maij 1609. coram Reuerendissimo Archiepiscopo Lugdunen. sequitur dicendum, dum Rectores contrarium non docent Episcopum habere fundatam intentionem in coæqualitate iuris percipiendi decimas. Propterea cum in hac probatione Rectores deficiant: Censuerunt Domini iterum stãdum esse in decisis.

2 Nec obstare, quod in facto dicatur Episcopum exegisse decimas de manu Rectorum in locis dell'Infantado, & de Pareja, quo casu cessaret ius coæquale cum reale habere non posset. l. fundi Trebatiani. ff. de vsu, & vsufruct. leg. Pinell. post alios in l. 1. par. 2. num. 11. C. de bon. matern. Fuit enim responsum, si præsuppositum respicit exactionem decimarum immediate de manu Rectorum, quod nec testibus, neque scripturis probatur, si vero per manus soluentium, & administratorum horrei communis, & tunc non est de manu Rectorum recipere, sed de manu propria, cum ministri repræsentent participantes de decimis, & omnia de eorum voluntate, & mandato gerere censeantur. c. fin. de iureiur. in 6. Dec. cons. 110. nume. 4. Afflict. decis. 72. num. 3. Abb. cons. 104. num. 5. vol. 1. Maxime cum non probetur Deputatos ad custodiam, & administrationem horrei a solis Rectoribus fuisse præpositos.

3 Et hinc patet responsio ad l. fundi Trebatiani. ff. de vsu, & vsufruc. leg. & declarationem adductam per Pinell. nam eo in casu oritur dubium, si fructus per vsufructuarium capiuntur de manu proprietarij, qui est hæres, non sic quando de manu Administratoris nullum in decimis prætendentis dominium, neque liberationem a seruitute rei propriæ.

4 Non obstat, quod existentia harum Parochianorum cum distinctione limitum prætendatur ante erectionem Conchæ in Cathedralem, vt ideo impossibile videatur Episcopum respectu earum fuisse vniuersalem Parochum de tempore nascentis Ecclesiæ, neque de prædictis decimis eas dotasse, sed quod retinuerint semper assistentiam iuris pro consequendis integris decimis. Quia responderur, quod prædicta deducuntur ex historijs, Mariana de rebus Hispanicis, qui vltra quod subobscure loquitur in distinctione locorum, non etiam iustificat, prout necessarium esset, quod Diœcesis illa, in qua sitæ sunt Parochiæ diuisa esset ante erectionem Conchæ in Cathedralem, vt exinde retinere potuerint præsumptionem contra Ordinarium. Præterea non etiam tollitur præsumptio augmenti quartæ de iure Episcopo debitæ, quæ potẽs est conseruare ius coæqualitatis, & realitatis in decimis, vt supra dictum est.

5 Postremo non obstat, quod postquam distinctæ sunt Parochiæ nihilominus ius decimandi in illas trãseat. Abb. in c. ad audientiam. il primo. numero decimo quarto. de eccles. ædific. atque ita fundatam habeant intentionem contra matricem, vt fuit dictum in Mediolanen. decimarum de Varisio, coram Reuerendissimo Lugdunen. die 9. Martij 1609. & in Conchen. decimarum, coram Reuerendissimo Damasceno 9. Decembris 1611. Quia prædicta procederent nisi in dismembratione contrarium esset cautum, vt dici-

tur

Digitized by Google

tur in allegata decisione Comen. & proinde cum non probetur distinctio Parochiarum ab initio, potuit Episcopus ad quem omnes decimæ spectabant reseruare sibi eam quam nunc percipit portionem. Et ita vtraque parte informante fuit resolutum.

REVEREN. P. DOMINO MANZANEDO.

Aurien. Parochialis. Ven. 8. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

De testium fide præsertim circa probationem mortis, seu vitæ alicuius adnotantur nonnulla, & quod vltimi vocati in successione Iuris patronatus, non admittantur nisi constito de morte priorum vocatorum, & quod Ius patronatus transit etiam ad illegitimos, quando non est gentilitium, nec illegitimi expressè in eo sunt exclusi.

SVMMARIVM.

Præsentari non possunt ad Ius patronatus vltimo loco vocati, nisi prius constito de obitu priorum vocatorum. numero 1. & num. 5.

Testes sine partis citatione examinati ad perpetuam rei memoriam, & inter alias personas non probant. numero 2.

Testes quando sunt hinc inde contrarij redduntur suspecti, & non probant. num. 3.

Testes deponentes de auditu non probant. num. 4.

Testibus deponentibus de vita hominis magis creditur, quam deponentibus de morte. num. 6.

Procurator constitui non potest a patrono ad præsentandũ ante vacationem beneficij. num. 7.

Procurator generalis ad administrandum omnia bona potest præsentari ad beneficium, in quo constituens habet Ius patronatus. num. 7.

Mandatum procuratoris substituti nõ expirat morte substituentis. num. 8.

Ius patronatus non gentilitium transit etiam ad naturalem. num. 9.

DECISIO DXXI.

1 FVit resolutum sententias de partibus esse infirmandas, nam cum in donatione istius Iuris patronatus fuerit ad illud primo loco vocatus Antonius de Solo maior, & in illius defectum Alphonsus Gago, & alij successiue, ac vltimo loco Nicolaus Gago, & eius hæredes non potuerunt isti hæredes præsentare Ioannem del Condal non constito de obitu dicti Antonij, quando enim primus gradus occupatus est, vlteriores conquiescunt. l. quamdiu. ff. de acquir. hæred. Molin. de primog. lib. 3. c. 10. num. 16. & seq. Nec solum illius obitus erat probandus, sed & obitus aliorum vocatorum ante dictos hæredes, nec non filiorum, & descendentium, decis. 394. in fin. par te prima diuers. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 35. & seq. Vnde sententiæ mandantes institui Ioannem del Condal præsentatum a dictis hæredibus, excluso Doctore Figueroa præsentato a procuratore dicti Antonij, videntur iniustæ.

2 Nec obstant testes deponentes de morte Antonij, quia duo illorum fuerunt examinati sine partis citatione ad perpetuam rei memoriam, & inter alias personas, vnde non probant, Bart. in l. maritus. nume. 3. in fin. ff. de quæst. Abb. in c. 2. num. 14. & Felin. num. 3. de testibus. Ruin. cons. 46. num. 2. lib. 2. Paris. consilio 83. numero 13. libro 2. Crescent. decis. 2. nume. 6. de testibus.

3 Alij vero duo deponunt de eadem morte a 20. annis, & inter se valde discordant, ita vt reddantur suspecti, cum alter dicat a decem annis ante mortem Antonij illum nouisse, & tractasse in loco de Vtreque in Italia, cum ambo ibi militiam profiterentur, & postea Antonium in grauem infirmitatem incidisse, & delatum fuisse ad hospitale Hispanorum, vbi per aliquot dies dicta infirmitate detentus ex eadem migrauit ab hoc sæculo. Alter vero deponit ab eisdem viginti annis de dicto obitu, & cum dictus testis esset in dicto loco de Vtreque vidit quadam die Nauem Marchionem de Sancta Cruce illuc accedentem, & ex illa extrahi dictum Antonium in extremis laborantem, ita vt intra spacium trium horarum ab hac vita decesserit, quem testis vidit, & cognouit, & curauit sepeliri, quia erat ipsius consanguineus. Ex quibus visum fuit non esse fidem istis testibus adhibendam. Prætera hi duo testes examinati de anno 1602. deponentes de dicto obitu a viginti annis, & sic obijsse de anno 1582. attestantur contra id, quod iam fuerat iudicatum, & obseruatum de anno 1594. de quo tempore Dominicus Salgado fuerat de hac Ecclesia institutus ad præsentationem procuratoris eiusdem Antonij.

4 Alij autem testes de eadem morte deponunt tantummodo de auditu, & sic non sunt attendendi. c. super literis. de testib. l. testium. C. eodem tit. Caputaq. decis. 279. num. 2. par. 1.

5 Vltra quod omnes prædicti testes deponunt solum de morte Antonij non de aliorum in donatione vocatorum ante præfatos hæredes, de quorum obitu, & illorum filiorum, & descendentium constare debebat, vt supra dixi, vt locus fieri posset dictis hæredibus.

6 Et eo magis istis testibus de dicto obitu deponentibus fides non datur, cum ab alijs de vita Antonij deponentibus conuincantur expresse declarando tẽpus, quo illum viuum viderunt, nẽpe de anno 1589. & sic per aliquot annos postquam testes contrarij illum vidisse deponunt, de quo sunt inter alios testes

de

de auditu, duo de visu, & quod illum viderunt in Regno Castellæ proficisci ad insulas Philippinas insimul cũ Gometio Perez de las Marina Capitaneo generali per Regem Catholicum ad illas partes missi, & in conflictu potius est standum testibus deponentibus de vita, quam de morte, tum quia quilibet præsumitur viuere, & quia melius comprehenditur vita, quàm mors. Gabr. de Testib conclus. 4. num. 21. & fuit dictũ in vna Perusina beneficij S. Aegidij. 11. Martij. 1560. coram bo. men. Oradino, tum etiam quia isti testes de vita reddunt rationes verisimiliores, quam illi deponentes de morte.

7 Quibus non obstat, Antonium dedisse mandatum ad præsentandum ante vacationem beneficij, & sic nulliter ad text. in cap. fin. & ibi Doct. de concess. præbend. quia cum fuerit etiam generale ad administrandum omnia eius bona ex causa magnæ absentię valet, & tenet Abb. in cap. final. num. 6. de præb. & ibi Butr. num. 9. Mil. in suo repertorio verb. patronus potest procuratorẽ constituere. Lambert. de iur. patr. prima part. 2. lib. quæst. 4. art. 3. numero 2. & per totam.

8 Minus facit, quod Doctor Figueroa fuerit præsentatus a substituto post mortem substituentis; Quia cum substitutus habeat potestatem a primo mandãte non autem a substituente, per illius mortem non expirauit mandatum glos. verb. substituen. in cap. 1. §. 1. de procurat. in 6. Rot. decis. 33. num. 1. & decis 38. num. 2. de procurat. in nou. Deci. in cap. relatum circa princ. de offic. deleg. Prob. in addit. ad Monach. in cap. perpetuo. num. 11. de postulat. Prælat. in 6. Gabr. de procurat. conclus. 2. num. 9.

9 Vltimo non obstare visum fuit, quod Antonius esset illegitimus tamquam filius fratris, & Commẽdatoris Ordinis Militaris Sancti Ioannis, cum nec versemur in iure patronatus gentilitio, nec in illo, à quo illegitimi expresse sint exclusi. Quibus cessantibus Antonius non est incapax istius Iuris patronatus. Bald. in l. eam quam in fin. C. de fideicom. Roch. de Iure patronatus in verb. competens num. 9. Lambert. vbi supra 1. part. lib. 1. quæst. 7. art. 13. in princ. num. 4. & 6. Gig. de pens. quæst. 16. num. 2. & facit text. in cap. piæ mentis, & c. Frigentius 16. quæst. 7. Ex quibus ita conclusum fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Romana pecuniaria, seu administrationis fundaci Mercurij 13. Nouembris. 1613.

ARGVMENTVM.

Administrator non semper de administratis rationem reddere tenetur, nisi ad administrandum tacito, aut expresse fuerit deputatus, & quando sic deputatus censeatur, multa notabilia in hac decisione explicantur.

SVMMARIVM.

Administrator deputatur non solum expresse, sed etiam tacite per nonnullos actus, de quibus num. 3.

Administrator tenetur reddere rationem de administratis, & reliqua restituere. num. 3.

Administrator vt teneatur de administratis reddere rationem necesse est, vt de deputatione constet, aut expresse, aut tacite, nec sufficit, quod quis in administratione se ingerat pro commodo, & vtilitate negotij. num. 4.

Societates regulantur a partium conuentione, & quidquid in contractu societatis omissum est, habetur pro omisso absque alia interpretatione tacita voluntatis num. 5.

Complementarius non tenetur reddere rationem eorum, quæ facit. num. 6.

Actus subsequentes interpretationem recipiunt a præambulo titulo. num. 7.

DECISIO DXXII.

1 Finita societate Fundacharia tam per mortem Alexandri Albani, quam etiam per lapsum quinquennij vltra, quod societas ex pacto extendi non poterat Abbas Vincentius, & Ioannes Baptista Albani hæredes Alexandri fratris mouerunt iudicium cõtra Attilium Casinum alterum ex sociis, vt ipse, per cuius manus omnes pecuniæ ad negotium pertinentes recipiebantur, & soluebantur, teneretur de prædictis computum reddere, & cum hoc ab Attilio cõtrouerteretur, quod scilicet solus neque egisset, neque soluisset, sed ab aliis participibus id ipsum actum fuisset bona fide, & absque eo, quod alter alteri redderet rationem, ideo ad firmandum pactum inter has partes

2 Domini in primis videre voluerunt, An constet de erroribus præiudicialibus, & cum sub die 17. Maii præteriti resolutũ esset cõstare de erroribus, An autẽ sint præiudiciales reseruauerint particulariter videre, & quod interim eligeretur Peritus, in pluribus cõgressibus habui coram me, & partes, & peritum ab ipsis electum pro detegendis præiudiciis, quæ cum manifesta essent, nisi aliud extrinsecus probatum fuisset & hoc etiam parum iuuaret Albanos, nisi appareret, qui ad eorum emendationem tenerentur. Secundo loco dubium proposui, An constet Attilium Casinum fuisse capserium.

3 Pro Albanis multa deducebantur, & probabantur, nempe Custodia Capsæ maioris per retentionem clauis, locus particularis, in quo sedebat idẽ Attilius ad recipiendum, & soluendum pecunias, ordines, quę in dies ab eodem Attilio aliis mercatoribus dirigebantur, & ipsi directi acceptabantur, liber introitus, & exitus capsæ ab eodem tẽtus, & manu propria pro maiori parte, in reliquo autem eo mandante conscriptus, quæ omnia sic probata, & scientibus, & patientibus aliis cõsociis ab eodem Attilio tractata inferre vide-

videbatur nedum tacitam deputationem, quæ æquipollet expressæ propter præsumptionem mandati. Innoc. in c. ex parte Decani. de resc. Rochagal. de duob. reis, in l. eandem in prin. num. 153. Affiic. decis. 308. num. 6. qui loquitur de præsumpto institore, sed etiã administrationem, cum præter custodiam pecuniarũ de custoditis disponebat per ordines, & actuales solutiones, & consequenter obligationem de administratis reddendi rationem, & reliqua restituendi, prout quilibet administrator gerẽs alterius negotia ad prædicta tenetur. l. si quis rationes. ff. de lib. leg. Ias. conf. 100. num. 6. lib. 4. Natt. consil. 134. num. 9. volum. 1. Magon. decis. Flor. 42. numero primo. Flam. Rub. consilio 29 nu. 1. & conf. 33. nu. 1. vol. 1. Socin. Sen. conf. 24. num. 36. vol. 1.

4 Ceterum quia Domini aduertebant non probari per Albanos, quod in huiusmodi fundatis de necessitate solerent adesse Capserij, vt propterea omnes socii participes potuerint exigere, & soluere bona fide absque eo, quod alter alteri teneretur rationem reddere, & inde cum omnia per Attilium gesta possint se habere pro commodo, & vtilitate negotij, non autem se obligaret ad particularem rationis redditionẽ, prædicta tanquam æquiuoca visa sunt non releuare Albanos, quorum fundamentum est includere promissum in Attilio Capserij officium. l. ei qui. ff. de probat. l. actor, quod asseuerat. C. de eden. cum aliis per Ioseph. Ludou. conclus. 14. in princi. & ideo cum hoc præsupposito, quod de necessitate istis fundatis non soleat adesse Capserius, censuerunt non constare Attilium fuisse Capserium.

5 De illius enim expressa deputatione, non apparet, neque in Capitulis Societatis expressum est, quod Attilius, vel alter socius debeat esse Capserius, vt inde inferatur ad necessitatem officij prædicti, & tamen regulare est, quod in huiusmodi contractibus totum faciat conuentio partium. l. l. prima. §. si conuenerit. ff. depos. l. fin. C. de reb. alien. non alien. l. fi. C. de fideiuss. Bccc. conf. 45. nu. 25. lib. 1. Surd. decis. 260. numero 12. Vnde quicquid omissum est, habetur pro omisso absque alia interpretatione tacitæ voluntatis contrahentium. l. quicquid adstringendæ. ff. de verb. oblig. l. si extraneus. ff. de condict. ob caus. l. si cum dotem. in princ. ff. solut. matrim. Surd. decis. 202. nu. 9. & 10. & sicuti solemus dicere quando legẽ habemus, si lex non dicit, nec nos dicere debeamus. l. illum. C. de collat. Crauett. conf. 90. num. 2. Becc. conf. 35. numero 4. ita quando habemus legem expressam in capitulis, si capitula de Capserio non loquuntur, nec nos de Capserio tractare debemus, cum in hoc casu ex conuentione non differat a casu legis. Bald. consil. 215. num. 3. in fi. vol. 2. Crauett. conf. 317. numer. 1. Lanc. Gall. conf. 123. num. 6. & ideo Attilius retinendo libros introitus, & exitus, & conficiendo librum principalem, quem Mercatores, libro mastro nuncupant, magis videtur respexisse effectum capituli 16. qui erat, vt computa in festis Natalitiis singulo anno fieri possent, quam vt obligationem de reddenda ratione in se susciperet.

6 Ponderabant etiam Domini custodiam clauis non fuisse continuam penes Attilium, vt deponunt testes pro eo examinati, vnus enim dicit vidisse clauem penes Alexandrum Albanum, prout Ioannes Angelus Olgiattus, iuxta duodecimum interrogatorium, alii, prout Almagionus, Sudeus Sauonantius, Valerius Lollius, & Petra affirmant consueuisse clauem prædictam reponi aliquando in quodam scriniolo, & aliquando remanere super eadem capsa. Præterea in libro introitus, & exitus capsæ adnotantur diuersæ partitæ aliena manu, quam Attilij, nempe Alexandri Pancerij, & Riccij, & promiscue ipsi participes in eis creantur debitores, vel creditores, iuxta contingentiam leuãdi pecunias ex capsa maiori, vel consignandi in ea recepta, & nihilominus officium hoc numerãdi, vel recipiendi pecuniam, data & accepta scribẽdo in libro capsæ videntur pertinere ad solum officialem ministerio capsæ deputatum, cum quo solo agendum est, vt dicit text. in l. actione. §. si communis pecunia. ff. pro socio. ita vt modus iste in administrando capsam inter socios setuatus non ad capserium, sed magis ad personã complementarii videatur referendus, qui æque bona fide cum socio principali administrat citra obligationem promiscue obligationis reddendi rationem, & si obliget dantem complementum Rot. Ianuen. decis. 104. numero quarto, & decis. 166. numero primo.

7 Postremo multum mouit Dominos fides mercatorum Vrbis attestantium de communi obseruantia horum mercatorum, vt non soleant deputari particulares Capserii, præsertim Lucas de Vecchis hoc affirmat, qui cum Alexandro prius similem inierat societatem, & Alexander Lapius, qui post mortem eiusdẽ Alexandri societatem continuauit cum hæredib. prædictis, necessitate autem prædicta cessante actus facti per Attilium remanent æquiuoci, & tanquam de simplici socio, a quo titulo præambulo interpretationẽ actus subsequentes receperunt. l. quædam mulier. vbi glos. ff. de rei vendic. Becc. post alios consilio sexto, num. 6. volum. 1.

R. P. D. PIROVANO.

Pacen. Canonicatus. Mercurij 11. *Decemb.* 1613.

ARGVMENTVM.

Impetrans beneficium tanquam vacans certo modo, quid probare debeat pro iustificatione suæ gratiæ.

SVMMARIVM.

Clausulæ generales appositæ in gratia tanquam accessoriæ intelliguntur veris existentibus narratis. numero 1.

Impe-

Impetrans beneficium, tanquam vacans certo modo debet iustificare, saltem de facto narratiuam expresse vacationis. num. 2.

Impetrans beneficium, tanquam vacans duobus modis alternatiue narratis sufficit, quod iustificet vnum, aut alterum vacandi modum narratum. num. 3.

Gratia etiam valere, quando non sit noua gratia, & quid impetrans teneatur verificare. num. 4.

Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, & ideo non est inconueniens obtinere aliam gratiam prouenientem ex diuersa, & contraria causa. Declara, vt numero 5.

Beneficium impetrans, tanquam vacans ob non factam publicationem quid probare, & iustificare debeat. numero 6.

Probatio ab antecedenti necessario valida est, & concludens in quacumque materia. num. 7.

Narratiua facta in supplicatione non praeiudicat veritati. num. 8.

Confessio ambigua interpretatur, vt minus praeiudicet confitenti, quam sit possibile. Declara, vt num. 9.

Titulus, & possessio beneficij praesumitur sine vitio. nu. 9.

Confessio in his, quae iuris sunt, nec pendent a potestate confitentis confitenti non praeiudicat. Declara, vt numero 10.

DECISIO DXXIII.

1 Domini confirmarunt decisiones pro Alphõso in hac causa factas, retentis iisdem fundamentis, & rationibus. Et pro faciliori defensione prioris fundamenti, quod scilicet Petrus pro validitate suae gratiae, Etiam valere, teneatur verificare saltem de facto vacationem ob non publicationem dispositiue narratam in primis literis, ponderarunt tres casus.

2 Primus est, quando gratia, Etiam valere, desumitur ex clausulis generalibus, & hic casus caret difficultate, quia clausulae generales, tanquam accessoriae intelliguntur veris existentibus narratis, & sic iustificata saltem de facto narratiua vacationis expressae. Aegid. decis. 116. in fin. incip. si petens. Rota coram Cantuccio inter impress. decis. 9. numé. 10. par. 2. diuers. & coram bo. mem. Card. Blanchetto 13. Octob. 1595. in Abulen. Beneficij.

3 Secundus est casus, quando in gratia principali duae vacationes alternatiue narrantur, & hic casus pariter fuit decisus in Bononien. Canonicatus 10. Februarij 1590. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, quia cum modus vacandi non fuerit restrictus, sed positus sub alternatiua, sufficit alterum verificari; iuxta naturam alternatiuae, de qua in regul. in alternatiuis. de reg. iur. in 6. quod etiam fuit firmatum in Placentina Cappellaniae. 13. Maij 1597. coram bonae memoriae Penia. Nec reuocatio dictae decisionis Bononien. Canonicatus die 19. Martij 1590. offendit praedictã distinctionem, quia non ideo fuit recessum, ex quo duo modi vacationum essent alternatiue narrati, sed quia nullitas collationis ex Constitutione Pij V. eo in casu non videbatur expressa per modum vacationis, & gratia erat restricta ad solum modum vacandi ob non publicationem.

4 Tertius casus, qui est de quo agitur, quando narratiua non continet alternatiuam dispositiue, neque vacatio desumitur ex clausulis generalibus, sed est expresse excepta, vt in primis literis, ibi, quouis modo, & ex cuiuscumque persona, non tamen per obitum, & gratia, Etiam valere, extendit primam gratiam ad vacationem omissam, & tunc non est noua gratia, neque alternatur dispositiue ad vacationem per obitũ, sed dicitur emanata ad ampliandam, & sustinendam praecedentem, & consequenter praesupponit existentiam primae, secundum Gemin. cons. 11. num. 2. & cõsilio 12. num. 3. in decis. vltima allegat. Et ratio distinctionis patet ex literis, etiam valere, quia Petrus non dubitat de prima gratia ob non publicationem, sed dubitat, quod Canonicatus, & praebenda adhuc per obitum Ioannis vacauerit, & vacet, ideo Papa prouidendo, ne Petrus priuaretur prima gratia ob impetrationem vacationis per obitum Ioannis ab alio forte obtinenda, voluit ampliando gratiam ad vacationem per obitum Ioannis primam sustinere, non autem nouam, & primae contrariam alternando concedere.

5 Non obstat, quod detur multiplicatio titulorum in beneficialibus, & ideo non sit inconueniens obtinere aliam gratiam prouenientem ex diuersa, & contraria causa. c. post electionem. de concess. praebend. Verall. decis. 305. in princip. par. 3. Quia, etsi conclusio vera esset, cum tamen multiplicatio titulorum possit deseruire, tam ad confirmationem, & validitatem primi tituli, quam etiam aeque principaliter, si primus deficiat, non tamen ex literis, etiam valere, dignoscitur Papam voluisse nouam gratiam facere, neque Petrus aeque principaliter impetrare, & in dubio standum est naturae illius gratiae, quae est ampliare, non autem dispositiue nouam gratiam facere, per Rebuff. in tit. de rescript. Perinde valere, vel etiam valere. nu. 1. & sequentibus.

6 Non obstat secundo, quod immo Papa videtur voluisse nouam gratiam facere, quia dum literae continent nouum modum vacandi dispositiue narratum, videtur prima gratia reducta ad terminos, prout si in ea fuisset dispositiue narrata alternatiue vacatio ob non publicationem, vel per obitum, & intrant termini decisionis Bononien. Canonicatus supra allegatae. Quia fuit responsum terminos casus aequiparati a terminis huius tertij casus valde differre, nam quando vacationes alternatiue narrantur, tunc sumus certi, quod vna gratia non dependet ab altera propter naturam alternatiuae, & cessatonus vtramque iustificãdi, quod idem dici non potest, quando proceditur per viam ampliationis, quia etsi dispositiue fuerit narrata vacatio per obitum, illa tamen potest se habere magis ad confirmationem primae gratiae, quam ad constituendum gratias aeque principales, ideo in dubio non liberatur a dependentia primae, nec consequenter

Digitized by Google

ter ab onere iustificandi vacationem ob non publicationem, quæ fuit gratia principalis.

7 Secundum nunc est principale fundamentum decisionis, quod gratia Antonii iustificata videatur ex cōfessione Petri in precibus in prima gratia porrectis, quatenus narrauit Antonium fuisse prouisum de isto Canonicatu, & præbenda, de qua postea per liberam cessionem Antonii prouisus fuit Alphonsus, & nō publicauit, hæc enim confessio Petri videtur suffragari Alphonso ad probādam consumptionem vacationis per obitum Ioannis, Put.decis.36.lib.3.cum aliis allegatis in dec.10.Februarii 1612.in hac causa facta, & eidem Petro obesse, nisi doceat, quod prouisio Antonii per eum narrata fuerit nulla, eo enim ipso, quod Petrus dixit vacare beneficium ob non publicationē Alphonsi, in necessarium antecedens videtur fassus vacationem per obitum Ioannis fuisse consumptam in personam Antonii, quia si Antonius non habebat ius in beneficio, non potuit vacare beneficiū ob non publicationem Alphonsi, Petr.de Vbal. de rer.perm. nu.100.Rota in vna Agaten. beneficii inter impress. 288.par.3.lib.3.diuers.& hæc probatio ab antecedēti necessario valida est, & concludens in quaecumque materia, l.ad rē mobilē. ff. de procur. Rot.decis.316. n.5.par.2.diuer. Euerar. in sua Centur.leg. in loco a concessione antecedentis.

8 Nec releuat, quod non censeatur narrasse prouisionem fuisse legitimam, sed de facto, quæ narratiua non præiudicat veritati consumptionis vacationis, vt per Socin.cons.169.num.6.volum.2. Milis in reper. in verb.gratiam beneficij impetrans, & in verb.gratiam beneficialem impetrans. Quia vltra, quod Lapus allegat.89.num.15.& Mandos.ad eundem tenēt contrarium. Fuit responsum prædicta procedere ad effectum iustificationis gratiæ, cum sufficiat verificare de facto, non autem ad effectum saluandi contrarietatem ex incompatibilitate narratiuæ prouenientem, dum gratia ob non publicationem sustineri non potest, nisi præcedat legitima vacatio per obitum Ioannis.

9 Non obstat secundo, quod confessio ambigua debeat interpretari, vt minus præiudicet confitenti, l.si quis intent.ambigua.ff.de iudicijs.Menoch.consilio 112.nu.21.lib.2.cum aliis allegatis, & consequenter magis sit sumenda interpretatio de prouisione de facto, quam de iure. Quia fuit dictum confessionem non esse ambiguam inspecta voluntate confitentis, a quo pendet preiudicium confessionis, quia Petrus intendebat, quod beneficium vacaret, & valide ne infructuosa esset illius impetratio, & hoc ipsum iuris præsumptione iuuatur, dum titulus, & possessio præsumitur sine vitio, Menoch.de præsum.lib.5.præsum.2. numero 17.Crauet.consil.150.numero quinto. & in istis terminis firmauit Rota in causa Hispalen.Benefic. 10.Iunij 1611.coram R.P.D.Pamphilio.

10 Demum non obstat, quod hæc confessio, quod vacauerit beneficium per obitum Ioānis valide, vel inualide, sit iuris, nec pendeat a potestate confitentis veritas vacationis, ideoque nec noceat, nec probet contra confitentem. Verall.decis.185. num.4.par.1. Quia, donec appareat de virtute, nocet confessio, non autem præiudicat veritati, quin possit contrarium probari.

R. P. D. BVRATTO.

Giennen Portionis. Mercurij 13. Nouemb. 1613.

ARGVMENTVM.

Beneficia duo incompatibilia retineri non possunt, & per impetrationem vnius alterum vacat ipso iure. Quid, & quantum in hoc operetur contraria consuetudo.

SVMMARIVM.

Beneficiorum incompatibilitas nascitur ex duobus beneficijs residentiam requirentibus. nu. 1.
Beneficium impetrans incompatibile cum alio, quod habet beneficium vnum per alterius assecutionem ipso iure vacat. num. 1.
Statutum correctorium iuris communis non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis. nu. 2.
Extensio de vno casu ad alium non datur in prouenientibus ex priuilegio Principis. nu. 2.
Consuetudo contra ius requirit lapsum quadraginta annorum. nu. 3.
Beneficia incompatibilia an, & quando possint retineri de consuetudine. nu. 3.
Dispensatio alicuius actus demonstrat actum illum sine dispensatione esse illicitum, & fieri non potuisse. numero 3.
Error facti consensum excludit. nu. 4.
Consuetudo debet esse inducta ex certa scientia, & non per errorem. nu. 4.
Consuetudo retinendi beneficia incompatibilia non valet sine consensu Capituli. nu. 5.
Ordinarius præsumitur informatus de Statu suæ Ecclesiæ. numero 6.

DECISIO DXXIV.

F INformante solum Francisco DD. dixerunt sententiam Rotalem Canonizatoriam collationis eidem factæ ab Ordinario, Portionis de qua agitur, esse confirmandam. Potuit enim Episcopus portionem conferre vti vacantem ex eo, quod Gomesius qui illam obtinebat Scholastriam in eadem Ecclesia fuerat assequutus, quia cum certum sit Scholastriam esse dignitatem in Ecclesia Giennen. tam ex Statuto eiusdem Ecclesiæ, quam ex prouisione, cuius vigore Gomesius possidet, atque ita tam illam, quam Portionem personalem residentiam ex Sac. Conc. Tridenti-

ni

Digitized by Google

ni dispositione.sess.24.cap.12.de reform. vers. prætera,& absolute non ratione fructuum tantum, versic. Crescente vero,resultabat incompatibilitas vtriusq; tam de iure ad not. in c.fin.de cler.non resid.de cõmuni.Capra reg.90.nu.136.Hoyed. de benef.incomp. par.1.c.17.nu.30.& 34. Quam ex eodem Sacro Concilio dicta sess. 24.de refor.c.17.vers.liceat nihilominus, & consequenter vnam per alterius assecutionem ipso iure vacasse,ex eiusdem Sac.Conc. censura,sess. 7.de reform.capite 4.& ita declarauit Sacra Congregatio Illustrissimorum Concil. Interpretum in causa Aquilana,in qua reprobatur decisio bo.memo.Card. Lancellotti, in causa Maceraten. benef. 17. Iunij 1575.relata inter impressas diuers. decis.484.par.1. quatenus contrarium,sentire videbatur, & in aliis,& sæpius Rota sequuta fuit præsertim coram bon.mem. Orano,Pacen.Litta, & Cardinali Pamphilio, vt ex Modern.super reg.8.glos.15.nume.18.& 19.Addentes ad practicam Diaz.c.48.versic.ipso iure, & bene etiam deducitur in decis.in hac causa facta. 5. Iunij præteriti coram R.P.D.meo Vbaldo.

2 Neque obstare statutum Ecclesiæ permittens retentionem dignitatis cum Canonicatu,quia vt in eadem decis.dicitur, cum statutum sit correctorium iuris communis,& Sac.Conc. prohibentium retentionem incompatibilium, extendi non potest ad retentionem dignitatis cum portione, de qua nõ loquitur, quamuis eadem vel maior ratio militaret.Bart.in authen.quas actiones,num.8.& 9. C. de sac.san.eccles. vbi alii sequuntur,& Ias.num.20.vers. Ex quibus de vera,& communi testatur.Castr. & Put.in decis.allegati.Bart.in l.si constante,num. 39. vbi de communi. Ripa num.57.& 58.ff.solut.matr. Alex.cons.6.nu.1. & cons.167.nu.13.lib.7.de communi.Soc.consil.28. num.25.lib.1.Natta cons.52.nu.8.Paris.qui de communi omnium Scribentium,cons.69. num.175.li.3. tanto minus cum statutum sumpserit robur ex speciali confirmatione Apostolica. & in prouenientibus ex priuilegio Principis cessat extensio de vno casu ad aliũ,vt argu.l.ius singulare.ff.de leg.tradit in l. scriniarios.num. 2.in fi.C.de militari restamento. Imo placebat DD.diuersitatis ratio in decis. considerata inter retentionem Canonicatus cum dignitate,& retentionem portionis,quia Canonici habent æqualia seruitia cum dignitatibus,at portionarii inferiora, vnde inconueniens,& absurdum videbatur, vt habens dignitatem retinere posset etiam portionem pro qua teneretur in inferiori etiam seruitio ministrare contra not.in c. statuimus.de maior.& obed.

3 Minus refragari prætensam consuetudinem retinendi dignitatem cum portione,quia quatenus deducitur ex instrumentis non probatur illam esse quadragenariam, qualis cum ex prædictis versemur in consuetudine contra ius requiritur c.vltimo. in fi.vbi gl. vltima.in princ.de consuet. ibique Card.nu.27.vers. 32.quero.Butr.sub num.39.vers.vnde tenent Canonistæ. Bellamer.num.21.in 2.quæst. vers.Canonistæ. Anan.nu.11.vbi quod omnes sequuntur. Abb.n.11. vers.aut consuetudo est contra. Imol.num.15.Anch. sub num.7.Bart.in l.de quibus,nu.14.in fi. ff.de leg. Roman.sing.103. Ant.Burg.in repet. c.quæ in Ecclesiarum,num.25.de constitution. & in consuetudine retinẽdi incompatibilia. Hoyed. de benef.incompat. par.prima.c.11.num.14. Illa enim non potest incipere ex prouisione facta de anno 1563. Francisco Valdiuiæ prioratum in Ecclesia obtinenti de portione. Nedum quia est ante Concilium de anno sequẽti publicatum, quo tempore talia beneficia fuisse compatibilia.Mohed.decis.15.de præben.& Put.decis.227. lib. 3.secundum vltimam impressionem, sed quia portionem impetrauit cum speciali dispensatione Apostolica, quæ probat retentionem alias fuisse illicitam ex natura dispensationis. Specul.de dispens.in princ. Oldra.consil.327.num.1.& 2. Doct.in c.at si clerici. §.de adulteriis de iudic.& quod per viam dispensationis fit fieri non posse dicitur, gl.in can.ventum est verb.non possum 1.q.1.Tiraquel.de retra.lign.§.32. gl.vnica,sub nu.59. vnde deducto tempore quo Valdiuia Prioratum cum portione ex dicta dispensatione retinuit vsque ad annũ 1579. remanet exclusa quadragenaria, & sic sublatæ prouisiones subsequen. ad fauorem Martini Ceron, & Francisci Godoi, vt late deducitur in alia decis.coram D.meo Vbaldo.

4 Quæ etiam prouisiones Godoi, & Ceron non releuarent,quia Capitulum admisit Godoi ad portionem expressa causa,attenta gratia quam illi fecit Papa, vt posset prioratum, & portionem simul obtinere in Sũmario,nu.5. Vnde error hic facti consensum excludit. l.sed hoc ita 20.vbi glo.citat concordã. ff.de aq. plu. arcend.& sic consuetudinem, quæ deber esse inducta ex certa scientia,& non per errorem, gl.mag.in Can. frustra,versi.item quod non per errorem. 8.dist.& in d.c.fin.vers.item quod ex certa scientia, vbi in errore facti.Doctor.communiter de consuetud.Bart.in l.de quibus.nume.6.vers.recte initiatum. ff.de leg.Faber in §.ex non scripto,nume.7.Instit.de iur.nat.gent.& eiu.vbi ita gl.& Doct.vbique tenere testatur Mynsin. obser.41.num.11. & 12.Cent.6. Cyn. in l.2. nu.11. in 4.q. C.quæ sit long.consuetu.vbi maxime quando est contra Ius.

5 Quatenus vero ex testibus, Illi vel deponũt de retentione Canonicatus cũ dignitate in quo adest prædictum statutum, vel si qui deponunt de consuetudine retinendi portionem,cum dignitate restringunt se ad retentionem Prioratus, cum portione per dictos Valdiuiam & Godoy, quorum primum cum constet habuisse dispensationem, secundum nunc viuentem admissum erronee cum præsupposito, quod illam haberet,excluditur consuetudo,nedum ex prædictis,sed etiam quia cessat tacitus consensus Capituli, vt in Ecclesia plures dignitates retineri possint, qui est causa immediata consuetudinis. Angel.in d.l.de quibus, num.28.ff.de leg.Mynsing.d.obser.41.n.12. vers.vnde etsi,cum tamen debuisset probari scientia, & consensus maioris partis clericorum. Alex.cons.196.nu. 14.l.2.Hoyed.de ben. incomp.p.2. c.11.num.17.& deduci

Digitized by Google

deduci actus facti animo consuetudinem inducendi gl. prima, in prin. in cap. consuetudo. 1. dist. & in can. frustra, vers. item quod eo animo. 8. dist. & in d. c. fin. vers. item requiritur, quod sit usus, & vers. item requiritur, quod maior, ubi Abb. nume. 17. vers. 7. requiritur de consuetud. Dec. cons. 215. nu. 4. & consil. 402. num. 15. vers. & pro ista conclusione. Et tanto magis excluditur cōsuetudo, cum actus prædicti admitten. cum dispensatione, vel illius præsupposito sonent in contrarium, ut supra, Bart. in l. semper in stipulationibus in fine. ff. de regul. iur. Roman. consilio 368. numero 7.

6 Accedit ad exclusionem prætensæ consuetudinis ultra præsumptionem, quod Ordinarius sit informatus de statu suæ Ecclesiæ, cum teneatur scire, glos. in reg. præsumitur, vers in his autem. de regul. iur. in 6. Rota decis. 166. in princip. par. prima, diuers. & testes Francisci quorum primus est Canonicus a 50. annis citra, duo Cappellani, alter Sacrista, & alius olim Cātor eiusdem Ecclesiæ deponen. nunquam vidisse, vel audiuisse retentas portiones, una cum dignitatibus in dicta Ecclesia, nisi ex dispensatione Apostolica: Confessio Gomesij resultans ex acceptatione prouisionis sibi factæ ab eodem Ordinario de Scholastria eodem modo, quo prouisio facta Francisco de portione, uti scilicet vacante per promotionem Didaci illā obtinentis ad Archidiaconatum Baecensem, & per incompatibilitatem illius cum Archidiaconatu in Summario, num. primo. qui Archidiaconatus est una ex octo dignitatibus in Ecclesia Gienen. in Summario. numer. 2. ad Aegyd. decis. 596. incipit si A. quem Rota sequitur.

7 Præterea prætensa consuetudo videtur sublata ex verbis generalibus Sac. Conc. quæ tollunt etiam consuetudines alioquin rationabiles, ut respondit Sacra eiusdem Congregatio Episcopo Tarraconen. Et ita decisum.

R. P. D. VBALDO.

Romana locorum Montium. Mercurij 13. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

De restitutione in integrum minori concedenda propter læsionem. Quomodo probetur minor ætas, & quando etiam minor dicatur læsus.

SVMMARIVM.

Minor restituitur in integrum ex causa læsionis. numero 1.

Aetas minor probanda est per eum, qui allegat, tempore enim contractus quisque præsumitur maior, & non minor. num. 2.

Fides Parochi, & Curati sine iuramento, & citatione non sufficit ad probandam negatiuam. nu. 2. in fine.

Aetas non probatur per eos, qui negant se fuisse præsentes natiuitati. nu. 3.

Aetas minor non probatur per testes deponentes de auditu. num. 4. ubi præsertim quando agitur de annullando contractum.

Instrumentum non fuisse celebratum non probatur ex eo quod non reperiatur. nu. 6.

Donatio facta ob benemerita præsumitur facta ob illa benemerita, quæ verisimiliter donans a donatario recipere potuit. nu. 7.

Euictionis actio ubi non datur, datur tamen restitutio pretij. num. 8.

Testes singulares in tempore probant iunctis adminiculis præsertim in re difficilis probationis. nu. 10.

DECISIO DXXV.

1 Post factam resolutionem in hac causa constare de re iudicata contra Dominam Cleriam, ut apparet ex decisione sub die 25. Maij 1611. coram me D. Cleria petijt audiri super causis restitutionis in integrum quo dubio proposito, & non resoluto die 19. Martij 1612. hodie utraque parte informante Rota censuit, non obstare de causis restitutionis in integrum. Illa autem duo potissimum prætendebantur per Cleriam, prima ex eo, quod ipsa tempore resignationis locorum montium, de quibus agitur esset minor. Altera quod fuisset læsa, tanquam resignasset sine causa, & ideo restituen. l. 1. & l. quod si minor. §. 1. ff. de minor. c. 1. ubi Abb. num. 3. de restitut. in integr.

2 Sed neutra Dominis videbatur iustificari, nam quo ad minorem ætatem illa erat plene, & concludenter probanda per Cleriam. c. in præsentia. de probat. l. in minorem. C. de in integrum restituti. Bald. consilio 19. factum tale est, nume. 4. vers. unde videtur lib. 5. ætas enim præsumitur maior tempore contractus, unde qui venit contra contractum tenetur probare ætatem minorem. Bald. in l. de ætate, numero 4. vers. in eadem. ff. de minor. quæ probatio hic videbatur deficere, nam liber Baptismi non loquitur de Cleria filia Cæsaris, sed de Venere filia Antonij, & quæ dicebantur de causis allegatis ad iustifican. hanc non. inis & parentum diuersitatem Dominis non placuerunt, nec visa est sufficere fides Curati sine iuramento, & citatione ad probandum negatiuam, quod non adsit alia baptizata sub dicto nomine

3 Testes vero ultra quod sunt diuersi in tempore, & parentibus expressis in dicta partita libri baptismalis in primis fatentur se non adfuisse natiuitati, & sic excludunt primum modum probandi natiuitatem per testes, de quo per Bart. in d. l. de ætate. sub num. 7. vers. sic. sed in probanda minori ætate. ff. de minor. quam Theoricam sequuta est Rota in causa Parmen. status 12. Februarij 1596. coram Cardinali Seraphino.

4 Præterea sunt testes de simplici auditu, primus enim

Digitized by Google

enim deponit de auditu ab vxore, secundus, quæ est vxor primi de auditu a Lucretia, & Cæsare, & sic nō probant.c.tam literis.& ibi glos.& Felin. nume.2. de testibus.l.testium.& ibi glos.in verb. præsto. C. eod. tit. Dec.cons.320.in causa,num.4.& in terminis pro bandæ minoris ætatis. Bartol.cons.92. col. 1. libro 1. Alex.cons.29.nu.10.vers.deponit etiam lib.7.Com. qui loquitur in terminis quando agitur ad annullandum contractum,cons.21.num.1. vers.tamen ista testis,lib.6.Odd.de restitut.in integr.q.37.nu.70.vers. teneo igitur,& nu.71.

5 Quo vero ad secundam restitutionis causam satis videbatur Dominis constare de causa resignationis eum pro debito Scutorum 800.quo Vincentius Fantonus fuerat obstrictus Stephano Cleria Vincentij hæres resignauerit quatuor loca montium valoris longe minoris, vt etiam fuit consideratum in prædicta decisione in hac causa facta.

6 Nec obstat, quod instrumentum dictæ obligationis Vincentij enunciatum in Apocha nō reperiatur, quia vltra,quod istud respicit probationem causæ,nō autem causam,vt considerabat vnus ex Dominis fuit etiam respōsum, prout in dicta decisione ex eo, quod instrumentum non reperiatur, non sequi, quod non fuerit factum cum potuerit amitti, vel subtrahi, vel non protocollari, vt dicit Aym.cons.117. numero 7. Herculan.de negat.nume.173. præsertim cum fuerit probatum per testes in officio eiusdem Notarii fuisse laceratas alias scripturas, & amissa multa instrumenta, nec diligentia ex aduerso facta videtur probare hanc negatiuam instrumenti non reperti præsertim absque citatione partis.Cephal. consil.170. numero 23.libro 3.

7 Accedit etiam, quod potuit in dicta apocha facile æquiuocari in nomine Notarij, & mensis eum extet aliud instrumentum donationis Casalis eiusdem valoris Scutorum 800. factum a Fantono ad fauorem eiusdem Stephani eodem Anno 1596. ob multa seruitia ab eodem Stephano recepta, quæ licet non exprimantur pro causarum patrocinio, tamen attenta qualitate personæ Stephani, & dicto secundi testis, & aliis infra dicendis,& cum de aliis seruitiis non appareat videtur dicendum ob seruitia in patrocinio præstita fuisse donatum, l. quædam mulier. ff. de rei vendicat.l.2. C. de acquir. possessio. cum ibi notatis Alciat.de præsumpt.reg.2.præsump.24. Aym.consil. 18.num.23.

8 Nec obstat,quod dicta donatio fuisset resoluta propter pactum in ea appositum, quod casu quo euinceretur Fantono Census factus cum Cōmunitate Collis veteris ipse donator habeat regressum ad dictum Casale,qui casus euictionis euenit, quia fuit responsum duobus modis ,& in primo, quod licet Stephanus non potuisset agere ad Casale ex quo Fantonus noluit teneri de euictione,poterat tamē agere ad pretij illius restitutionem, iuxta l.ex empto. §.fin. ff.de act.empt.tanto magis, cum Fantonus pro rata dicti pretij Casalis fuerit de suo credito satisfactus, vnde cum ad eum peruenerit pretium rei alienæ intrabat æquitas,l.si eum seruum, vbi Bart. & alij.ff.si certum petatur.

9 Secundo fuit responsum, & hoc valde mouit Dominos, quod in dicto instrumento fuit expresse cautum,vt sequuta etiam euictione dicti Census donatio Casalis vires non habeat, sed suspendatur donec, & quousque donator recuperauerit dictum Censum, vel alias dictum creditum Scutorum 2400.& illis recuperatio dicta donatio vires suas recuperet, & effectum habeat,& sortiatur, vnde cū hodie constet Cleriam hæredem Fantoni fuisse satisfactam de dicto credito,illa donatio pro Scutis 800.reuiuiscit, & consequenter, si ipsa resignauit pro dicta summa quatuor loca Montium, quæ non tanti valent, dicitur gessisse actum sibi vtilem, & resignatio non potest dici sine causa.

10 Accedit vltimo,quod videbatur constare de patrocinio,& bene meritis Stephani,tum ex fide Illustrissimi Cardinalis Cesij, tunc Præfecti Congregationis Baronum in qua causa a Stephano agebatur pro Fantono tanto magis cum attestetur de gestis coram se. Aegid. decis.183. tum ex testibus pro Rubeo examinatis, & ex depositione Secretarij locorum montium de confessione Cosmi mariti Cleriæ, qui licet possint videri singulares ratione temporis, tamen iunctis adminiculis dictæ fidei, & mandati procuræ Fantoni in personam ipsius Stephani pro eadem causa in re præsertim difficilis probationis videtur facere fidem.Cæsar de Graff.decis.3.num.6. de probat.Caputaq. decis.271.par.3. & fuit dictum in Hispalen. matrimonij.28.Februarij 1608.coram Reuerendissimo Bononien. Ex quibus & alijs consideratis in decisione in hac causa facta, quæ etiam hodie Dominis placuerunt fuit conclusum non constare de causis restitutionis in integrum.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana de Marescottis. Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Possessorium adipiscendæ ex remedio l.fin. C. de edict.Diu.Adr.tollen. numquid impediatur per exceptionem nullitatis testamenti propter filij præteritionē,& quādo filius dicatur præteritus.

SVMMARIVM.

Possessorium adipiscendæ ex remedio l.fin.C.de edic. Diu. Adr. tollen.numquid impediatur per exceptionē nullitatis testamenti pp filij præteritionem.n.1.& n.7.& seqq.

Testa-

Testamentum ob filij præteritionem nullum remanet. numero 2.

Clausula codicillaris in testamento nullo ob præteritionẽ filij nunquid impediat immissionem hereditatis scripto heredi. num. 3.

Paria sunt filium non esse institutum, vel quod ex institutione nihil possit consequi. num. 4.

Donata filio ex causa nuptiarum imputantur in legitimam. num. 5.

Filius in legitima institui potest. num. 5.

Exceptio, quæ alias de iure admitti non debet, admittitur tamen, quando in continenti probatur. numero 8. & 9. Vbi quando in continenti probata censeatur. & num. 12.

Assertioni prohibiti facere actum non statur ad effectum validandi dictum actum. numero 10. & 12. Vbi præsertim, quando constat, quod talis exceptio non est vera.

Exceptio an, & quando dicatur requirere altiorem indaginem. num. 12.

Testamentum nullum ob præteritionem filij conualidatur quando ab eodem filio fuit approbatum, numero 14.

DECISIO DXXVI.

1 VT sæpe fuit visum in hac causa quondam Alphonsus Marescottus instituit heredem Iuliam Balleonam vxorem suã, & de Marco Antonio filio suo sic fuit loquutus. Dechiaro hauer lasciato al Sig. Marc'Antonio mio figliuolo li Castelli del Vignanello, & Parano, come per scrittura, &c. però voglio, che non possa dimandare altro della mia heredità, & l'instituisco, & nomino herede in detti Castelli, &c. decessit testator, & postea Marcus Antonius filius, & denique Iulia vxor Testatoris instituto hærede Domino Pyrrho suo fratre, orta est quæstio super bonis dict. quondam Alphonsi inter filios, & hæredes Marci Antonij ex vna, & D. Pyrrhum hæredem Iuliæ ex altera, & quia prædicti filij, & hæredes Marci Antonij prætendebant Castra relicta per Alphonsum Marco Antonio non fuisse ipsius Alphõsi, & consequenter, vel testamentum fuisse nullum ob præteritionem filij, vel saltem fuisse debitam Marco Antonio æstimationem prædictorum Castrorum, quod in substantia idem importat, quia talis æstimatio absorbet totam hæreditatem Alphonsi. Rota coram me sub die 1. Februarij proxime voluit videre, An deberetur æstimatio, & pro negatiua resoluit. Vnde remansit videre, an testamentum d. Alphonsi ob vitium dict. præteritionis esset nullum. Ceterum, quia Informantes pro Domino Pyrrho prætendebant immissionem ex remedio l. fin. C. de edict. Diui Adria. tollend. & quod exceptio nullitatis propter præteritionem, tanquam vitium inuisibile minime posset retardare dict. immissionem, per tex. in l. secunda. vbi gloss. verb. vitio. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. Dec. in l. fin. numero trigesimo quinto. in fine, eodem titul. cum alijs per Menoch. de adipiscen. remedio quarto, numero 726. E conuerso prætendebant Informantes pro dd. filijs, & hæredibus, quod imo dicta exceptio esset admittenda, & consequenter, quod sublato de medio testamento, ipsis filiis, tanquam repræsentantibus personam M. Antonij debeatur immissio ex remedio quorum bonorum. l. prima, ff. & C. quorum bonorum. vbi Bartol. Bald. Salicet. & ceteri Scriben. late Menoch. dicto tractatu de adipiscen. remed. primo, numero tertio. cum pluribus sequentibus.

2 Propterea dedi dubium, an constaret de tali nullitate testamenti Alphonsi, quæ posset retardare immissionem Domini Pyrrhi, & aperire viam immissioni DD. de Marescottis in casu de quo agitur, quod dubium in omnibus affirmatiue fuit resolutum. Mouit Dominos, quia si Marcus Antonius fuit præteritus, testamentum Alphonsi sine dubio remansit nullum, ad l. inter cetera. ff. de liber. & posthum. Instit. de exhæredat. liberor. in princip. l. maximum vitium. C. de liber. præter. l. filio præterito, vbi glos. in verb. tuebitur. ff. de iniust. rupt. & irrit. testamen. quod si remansit nullum, neque potest dare immissionem D. Pyrrho, neque retardare illam, quæ ab intestato per supra allegata competit filijs M. Antonij. ad l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. cum ibi late not. per Scriben.

3 Nec D. Pyrrho suffragatur clausula codicillaris, pquam venientes ab intestato dicuntur grauati restituere hæredibus scriptis in testamento, ad not. p Bar. in auth. ex cau. n. 25. C. de liber. præter. cum alijs per Gabr. tit. de clausul. concl. 7. nu. 1. nam quicquid sit de applicatione prædictæ conclusionis ad propositũ casum per d. clausulam nõ datur immissio hæredi scripto, nec retardatur immissio hæredis ab intestato, sed hæres scriptus capit de manu hæredis ab intestato. Bero. consf. 118. n. 38. lib. 2. Rub. Alex. cõs. 64. n. 1. Dec. consf. 467. n. 12. Gabr. consf. 45. n. 12. lib. 1. Rol. consf. 78. n. 14. & 15. lib. 3. Rota in causa Viterbien. hæreditatis coram Robusterio relata inter diuer. impres. decis. 83. nu. 1. & in causa Romana de Salomonibus coram bo. mem. Cardinali Seraphino relat. in decisione 595. num. 1. par. 1. Difficultas igitur est, an M. Antonius vere fuerit præteritus, & an talis exceptio sit admittenda in hoc iudicio possessorio.

4 Circa primum pro affirmatiua fuit tentum, quia licet M. Anton. fuerit honoratus titulo institutionis, in testamento, tamen illi vere nihil fuit relictum, quia Castra non erant ipsius Testatoris, vt infra dicetur, & illorum æstimatio non debetur, vt iam fuit resolutum. Vnde paria sunt, quod non fuerit institutus, vel quod ex institutione nihil possit consequi. l. quamuis. §. si conuenerit. ff. ad Senatusconsult. Velleian. l. cum hi. §. si prætor. ff. de transact. l. nam is. ff. de dol. l. si soluturus. ff. de sol. gloss. in l. fin. verb. orbitates. C. ad l. Fau. de plagiar. & tradunt in specie, Bald. consilio 93. nume. 7. libro tertio. Dec. consilio 229. num. 2. vers. ad hoc facit Castr. consf. 86. nume-

Digitized by Google

numero primo, libro 1. Ias.conf. 160.num. 2.libro 2. Alexand.consil 20.num.6.lib.3.Crau.consilio 142. numero 10.

5 Quod Castra non essent ipsius testatoris apparet, quia fuerunt illi confiscata per Cameram Apostolicam, quæ per multos annos tenuit illorum possessionem, & postea illa mediante compositione Scutorum 10.mill.consignauit filiis M. Antonij, non quidem ob aliquod ius, quod in illis prætendere possent pater, vel auus, sed vigore fideicommissorum quondam Beatricis,& Hortensiæ de Farnesijs ad fauorem filiorum M.Antonij, & ex gratia Põtificia erga illos, vt habetur in Chirographo Papæ, cuius vigore facta fuit compositio. Nec facit, quod eadem Castra fuerint ante illorum confiscationem per Alphonsum ex causa nuptiarum donata M.Antonio, quæ donatio imputatur in legitimam, Roland.consil.44.numero trigesimo,libro quarto. Becc.consilio vigesimo, numero vigesimo tertio. Vnde infertur, neque Cameram potuisse illa postea confiscare propter delictum Alphonsi, & recte fuisse in illis institutum M.Antonium cum certum sit filium posse instit.tui in legitima. glos.in l.tertia.§.sed vtrum,verb.patrimonium. ff. de minor. Ias.in authen.nouissima, numero decimo tertio.C.de inoffic.testament. Imol.in capitul. Raynutius,numero quinquagesimo primo.Couarr.ibidem. §.1.nume. 1.de testamen.quia omisso, an vere donatio fuerit propter nuptias.

6 Fuit responsum, neque Alphonsum potuisse donare ista Castra M.Antonio,cum non essent sua, sed Hortensiæ Farnesiæ, quæ pariter interuenit donationi, vt quo ad Castrum Iulianelli patet ex deductis in Summario Marescottorum,numer.quarto.& quo ad Castrum Parrani eodem summ.nume.quinto. & etiã quatenus fuisset ipsius Alphonsi donantis motiuum non obstare, quia eadem Castra fuerunt per M.Antonium retrodonata Alphonso, vt constat ex instrumento, quæ retrodonatio habuit effectum, quia Alphonsus illa visus fuit in iudicio, & extra, vt apparet ex summ. DD.de Marescottis, numero septimo. & propterea in eo, quod concernit dictam donationem Alphonsi, recte Castra fuerunt confiscata,neque propterea in illis potuit institui M. Antonius,& quatenus dicitur Alphonsum in compositione facta cũ Camera posuisse Scuta quatuor mill.de suo, vltra quod satis est dubium, an illæ pecuniæ essent ipsius Alphonsi ex deductis per Informantes pro Marescottis, etiam si fuissent propria ipsius Alphonsi nihil releuaret, quia non per hoc Alphonsus acquisiuit aliquod ius reale super dictis Castris, in quo sustineatur institutio, sed tantum euasisset creditor illius pecuniæ erga nepotes,in quo credito minime instituit M.Antonium filium, sed Iuliam vxorem vigore illorum verborum in omnibus suis iuribus,& actionibus,&c.instituit, &c.

7 Circa secundam principalem difficultatem,an iste exceptio præteritionis sit admittenda in hoc iudicio, Domini existimarunt illam esse admittendam, nam, & si regula sit,quod ista exceptio non impediat remedium dictę l.final.cum sit vitium inuisibile. Menoch. de arbitrar.casu 12.in principio. Attamen ab illa recedetur,quando talis exceptio probatur in continenti.gloss.in l.2.verb.quamuis.& ibi Bald.in principio. Salicet.numero primo.C.de edict.Diui Adrian.toll. Dec.in d.l.final.numero 43.& in proposito. Bero.cõsilio 118.numero 36.libro secundo. Menoch. vbi supra numero 3.& latius tract.de adipisc.remed.4. numero 729.& 730.Rota in causa Viterbien. hæreditatis 24.Ianuarij 1607.coram Reuer.P. Domino Manzanedo.

8 Quod est regulare in omnibus iudicijs, quod scilicet exceptio,quæ alias secundum naturam illius iudicij minime admitteretur, debeat admitti, si in continenti probatur. Bartol.in l.final. numero vigesimo primo.versic.sed si probaret.C.de edict. Diui Adria. Angel.consilio 135.numero secundo.Roman.consilio 244.numero sexto. Abb.consilio 55.numero secundo.libro secundo. Gozad. consilio septimo.numero secundo.& tertio.Menochius dicto remed.4.numero 730.& 751.Pedemont.decisione 26. numero primo. & secundo.

9 In continenti autem visa fuit probari ista exceptio,nam,quod M.Antonius esset filius Alphonsi non ambigitur,cum pro tali nominetur,& tractetur in ipso Testamento,& sit etiam notorium,vnde cessat principale motiuum, propter quod regulariter reijcitur ista exceptio,nempe quia probatio filiationis, venit ab extra, & requirit altiorem indaginem. Quod autem M. Antonius in nihilo fuerit institutus patet, quia pater ex nunc nihil illi tribuit de proprio,sed tantum declarat se alias dedisse, in quo dato illum instituit.vnde pro fundanda intentione DD.de Marescottis, quod nihil fuerit datum, sufficit negare, quod sit datum,ad l.asseueratio.C.de nõ numer.pecun.l.quingenta.ff.de probat.l.1.C.eod.tit.

10 Et quia in prohibitis (prout est prohibitum patri præterire filium) non statur assertioni ipsius prohibiti ad validandum eius actum, l. qui testamentum.ff. de probat.Bart.in l.si forte.numero quarto.ff.de Castren.pecul.Natt.consilio 203. numero tertio. Surd. consilio 186. numero quinto & sexto. Menoch. de præsumpt.libro tertio,præsumptio.29.numero 24. & sequent. alias leges de hac materia loquentes seruirent de vento,quia parentes possent asserere, se alias dedisse filiis pro eorum legitima magnam pecuniarum summam, & filiis esset improbabilis negatiua. Vnde remanerent omnino exclusi ab hæreditate paterna.

11 Quæ magis de plano procedunt,quando res, quæ dicitur data pro legitima, reperitur penes tertium ex titulo habili mediate, vel immediate ab ipso, qui asserit se dedisse, quia tunc magis conuincitur, vel dationem non fuisse veram,vel caruisse suo effectu, ad notat. in l. sicut. §. superuacuum, vbi Bartol. & alij. ff. quibus modis pign.vel hypoth. Bald.cons.ducentesimo sexagesimo octauo. in princ. libro 5. Roman. consi-

Digitized by Google

consilio 246. numero primo. Dec. consilio 587. numero octauo. Cuman. consilio 155. nume. quarto Surd. decisione trigesima quarta, numero quarto. in propo sito autem Castra tempore testamenti reperiebantur penes filios M. Antonii ex titulo habito a Camera Apostolica, quæ illa confiscauit tanquam reperta penes Alphonsum. Vnde quo ad ostendendum non effectuationem donationis Alphonsi, perinde est, ac si tempore testamenti reperta fuissent penes ipsummet Alphonsum.

12 Ex istis patet, quod exceptio præteritionis ex parte filiorum M. Antonii est in continenti probata, & quod si remanet aliud discutiendum, quod hoc prouenit ex replicatione Domini Pyrrhi, quod non facit, vt exceptio debeat reijci tanquam requirens altiorem indaginem ad Afflict. decisione sexagesima tertia. Put. decis. 243. libro tertio. Rot. in causa Romana seu Amerina domus 25. Octobris 1577. coram Cantuccio relata inter diuers. impress. decisione quinquagesima septima, numero quarto, & sexto. & in Romana bonorum de Sancta Cruce 4. Iunij 1610. coram me.

13 Circa illud, quod Iulia adiuerit hæreditatem Alphonsi. Vnde pro immissione Domini Pyrrhi ex testamento Iuliæ sufficiat, quod ista bona fuerint reperta in hæreditate Iuliæ, fuit responsum istam aditionē esse admodum turbidam ex deductis in Summario DD. de Marescottis, numero decimo tertio. Vnde visum fuit Dominis, quod ista probatio tāquam nimis turbida minime debeat suffragari Do. Pyrrho qui se fundat in illa, ad not. in c. in præsentia, de proba. cum concordant.

14 Quod etiam dicebatur M. Antonium post mortem patris approbasse testamentum paternum, per quod de æquitate prætoria testamentum validatur, Bartol. in l. filio præterito. numero 29. ff. de iniust. rupt. vbi Imol. de communi. nume ero quinquagesimo sexto. visum fuit non bene probari in facto talem approbationem, maxime, quia cum sit res admodum præiudicia lis, & continens remissionem iuris, debet esse valde certa, & explicita, gloss. in capit. fane. in fin. verb. sustinere. de renunc. Butr. in c. accedentibus. numero 8. de priuil. Dec. in c. cum accessissent. nume. 90. de constit. Crauett. consil. 747. nume. 17. Decian. consil. 52. nu. 23. lib. 1.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Nullitatis Contractus. Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

In hac decisione exactissime enucleantur plures casus, in quibus filiusfamilias ex mutuo obligatur.

SVMMARIVM.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo sibi facto, quando pater cum ipso, alias contraxit, sicut cum extraneo, & præsertim, quando voluit ipsum filium seorsum viuere ab ipso illi assignando certam pecuniarum quantitatem. numero 1.

Patria potestate durante nulla inter patrem, & filium oritur obligatio. nu. 1.

Natura non patitur, vt vnus, & idem sibi sit debitor, & creditor. nu. 1. in fi.

Pater filio constituto in potestate donare non potest. nu. 1. in fi. & seqq.

Filius quicquid acquirit patri. num. 2.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo, quando pater illi concessit facultatem administrandi bona sua. numero 2. & seqq.

Pater si filium semel constituit in quasi possessione libertatis, non potest amplius illum patriæ potestati submittere. num. 3.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo per eum accepto, patre sciente, & non contradicente. nu. 4.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo sibi facto, dum aderat in præsidijs & castris tanquam miles. nu. 5.

Mutui tempus, & non stipulationis attenditur, ad hoc, vt habeat locum Macedonianum Senatusconsultum. num. 5.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo, quod consumptum est in ipsius necessarios vsus. nu. 5.

Filiusfamilias vt obligetur ex mutuo non solum requiritur, vt seorsum habitet a patre, etiam quod habeatur loco patrisfamilias. numero 6. Vbi etiam declaratur, quando filius dicatur habitare seorsum a patre.

Filiusfamilias dicitur habitus, & reputatus pro patrefamilias, quando illi pater proprium assignauit peculium eiq; liberam administrationem concessit. numero 7. & 8. Vbi etiam per quantum tempus, ad hoc vt filiusfamilias obligetur ex mutuo, necesse sit, vt habeatur, & reputetur pro patrefamilias.

Filiusfamilias, vt obligetur ex mutuo ex eo, quod habitet seorsum a patre sufficit talis habitatio, etiam longo tempore non confirmata. nu. 9.

Filiusfamilias obligatur ex mutuo accepto tempore, quo erat sub patria potestate, quando sui iuris postea effectus illud ratum habuit. num. 10.

Filiusfamilias ex mutuo obligatur naturaliter, & soluendo non repetit. num. 11.

DECISIO DXXVII.

1 Rota, audita vtraque parte, censuit, sententiam latam a secundo Collaterali Capitolii de voto Dominorum de assettamento esse iustam, & confirmandam. Licet enim Statuta Vrbis c. 152. oēs cōtractus obligationesq. a filiisfa. et

sacra iurisiurandi Religione vallatas, tãquam nullas, irritasque damnent, tamen vltra limitationes in d. ca. allatas excipiuntur reliqui omnes casus, qui de iure Cæsareo filiosfamilias impediunt quo minus vigore Senatusconsulti Macedoniani actiones creditorum elidere possint, vt expresse sonant postrema verba di- 4 cti capit. Quo stante fundamento visum fuit non posse Martinum Coronam beneficium dicti Senatuscon sulti implorare, hi enim eo solum remedio iuuantur, qui cum essent in patris potestate, eo inscio pecunias mutuo, vel fœnori sumpserunt, non autem illi, qui sui iuris effecti possunt obligare, viceque versa obligari. Existimarunt Domini d. Martinum ad effectum, de quo agitur solutum fuisse patria potestate, ex eo, quod ipsemet pater cum filio contraxerit, vt apparet ex instrumentis productis in actis. Pater enim in primo certam pecuniarum summam filio ad effectum, vt seorsum viueret, assignauit, in secundo 5 vero cum pro illo ad quendam annuum censum se obligasset, expresse a dicto Martino liberationem stipulatus est, & ita pater cum filio tanquam cum extraneo contrahens rationes filij a suis separans legitimam illi necessario concessit, & personam standi in iudicio, contrahendi, paciscendi, sicut alii, qui sui iuris existunt, durante siquidem patria potestate, nulla inter patrem, & filium oritur obligatio. Cuiac. ad Aphricanum in l. frater a fratre. tract. 9. colum. tertia, quia propter nodum, nexumque patriæ potestatis vnius personæ vice funguntur. l. 10. de opt. legat. §. an seruo. Institu. de legat. Cumque non patiatur natura, vt idem sibi sit debitor, & creditor, inde fit, vt pater non possit filio in potestate constituto dona- 6 re. l. donationes, quas parentes. C. de donatio. inter virum, & vxor. l. secunda, vbi glo. & Doct. C. de inof. testamento.

2 Obseruatum etiam fuit in dicto instrumento assignationis factæ filio datam expresse a patre facultatem ipsi locandi, expellendi colonos sola interdicta alienatione domorum, quarum pensiones filii arbitrio relinquebantur pacto apposito, vt dictæ pensiones accrescant, vel decrescant periculo filii, quod fieri non potuisset, si prius sui iuris non esset factus, cum sine vlla distinctione, quicquid acquirit filius, id confestim eodem momento acquirit patri. §. igitur liberi. Instit. per quas person. nob. acquir. l. cum oportet. C. de bon. quæ liber.

3 Ex his indubitati iuris est, patrem ipsum, si viueret, qui filium per tot actus constituit in quasi possessione libertatis, non fore audiendum, si vellet ipsum rursus patriæ potestati submittere, Roman. consilio 7 centesimo octauo, numero septimo, libro primo. per tex. in l. prima. C. de patr. potest. quo casu non potuit filius recurrere ad Senatusconsulti remedium, quia saltem actione de dolo, vel Stellionatus teneretur. Cephal. consilio trecentesimo vigesimo quarto, numero vigesimo quinto. Dum igitur Andreas creditor videret Martinum cum ipsomet patre contrahentem, & cum multis aliis personis, vt apparet ex pluri- 8 bus instrumentis, eundemque locantem expellentem colonos, omniaque alia munia obeuntem, quæ patresfamilias obeunt non vana simplicitate deceptus, nec iuris ignorantia, cum ipso voluit contrahere. l. si quis. ff. ad Senatusc. Maced.

Idque tanto magis, quod posset dici interuenisse consensum tacitum patris, quo casu cessaret dispositio Statutorum vrbis. Ex depositionibus si quidem testium productis, & examinatis ab ipsemet Martino, & præcipue tertii testis dicto, constat patrem de hoc mutuo certiorem factum, ex quo tacitus resultat consensus, nisi appareat expressa contradictio. l. honoris. §. vltimo, de decurion, l. secunda. ff. ad Senatusconſ. Macedonianum. Angel. Aret. in §. penult. Instit. quod cum eo, Illustrissimus Cardin. Mantica, de tacito & ambiguo, libro octauo, titul. septimo, numero 29.

Vlterius deductum fuit per Informantes pro dicto Andrea aliquam partem pecuniarum mutuo datam a creditore Martino, dum in prædiis, id est castris, tanquam miles nomen militiæ dedisset quo casu arcetur a Senatusconsulti beneficio, l. vltima. C. ad Senatusconsul. Macedonianum. nec facit instrumentum Societatum officiorum celebratum fuisse in Vrbe. Mutui enim tempus, non stipulationis, in hoc casu est attendendum, l. 4. §. si a filiofamilias, ad Senatusconsult. Macedonianum. Alia vero non contemnenda pars dicti mutui repetitur data, & consumpta in vsus dicti Martini necessarios, ex quo cessat etiam Senatusconsulti remedium. l. in pupillo. in fin. ff. de solut.

Nec obstat, quod ex decisione coram Reuerendissimo Archiepiscopo Bononien. facta in simili causa quinta Iunij 1604. obiicitur, requiri cumulatiue, vt seorsum a patre filius habiret, & habeatur loco patrisfamilias ad effectum validandi contractus huiusmodi. Respondetur enim, statuta vltra duas istas limitationes excludere omnes casus a iure comprehensos, vt superius dictum est, & quatenus hæc duo simul requirerentur, tamen possent dici ea probata. Nam quo ad primum, licet constaret Romæ semper Martinum in domo paterna habitasse, tamen cum assignata fuerint separatim alimenta, nec fuerit patris commensalis, semper dicetur seorsum a patre vixisse ex doctrina Baldi in l. prima, numero decimo. C. de leg. quem sequitur Angel. & Imol. in eadem lege, nisi ergo eadem cum patre mensa vsus fuit, non dicetur simul cum patre habitasse. Imol. in l. si quis ita. ff. de condi. & demonst.

Quo ad secundum non dubitandum est, quin ipse gesserit se tanquam patrem familias, talisque habitus, nam & ab ipso patre constitutus est in quasi possessione sui iuris, dum ei proprium peculium assignauit, eique eius liberam administrationem concessit, potuit illud itaque inscio patre ad instar serui obligare. l. 4. in princ. ff. de pecul. l. per seruum. §. 1. de aquir. rer. dom.

Non obst. etiam, quod ex doctrina Alciat. in tract. de

de præsumpt. reg. 2. §. 2. aiunt requiri, vt per decennium sit habitus, vt paterfamilias: hoc enim procederet, vbi simplex adesset præsumptio, quia per hoc tempus sufficiens induceretur probatio, sed in hoc casu vbi adest ipsius patris reiterata confessio, qui cum filio tanquam cum extraneo contraxit, cuius exemplum alij creduli creditores sequuti sunt, frustra ad coniecturas recurritur cum clare adsunt probationes.

9 Adde, & sufficere simplicem habitationem seorsum a patre, etsi non sit confirmata a longo tempore, Vrsill. ad Afflict. decis. 300. numer. decimo nono. Gugliel. de Benedict. loquens de statuto Tholosano in cap. 209. Rainutius in verb. matrem insuper Cleram. numero 25. de testamen. quem refert, & sequitur Cassan. de consuetudin. Burgun. rubric. 6. §. 6. in verb. emancipe, vbi ex multis doctrinis concludit filium a patre ad vnum actum emancipatum, censeri quo ad omnes actus solutum patria potestate.

10 Nec obstant Epistolæ, cōfessioque creditoris, quia non est controuersum, vtrum Martinus fuerit tempore contractus filiusfamilias, sed solummodo, vtrum potuerit creditor cum illo attenta statuti limitatione pacisci. Nec facit, quod late deducitur, stante prohibitione a patre facta alienandi domos, quarum pensiones filio erant assignatæ non induci separationem. Respondetur enim hodie non agi vtrum alienatio, aut hypotheca sit valida, sed vtrum potuerit pensiones assignatas alteri obligare, & an ei competat exceptio Senatusconsulti, quæ non potest obijci, cum pater rem peculiarem permittit a filio administrari. l. item si filiusfamilias. §. quanquam. ff. ad Macedonian.

11 Nec obstat denique quod dicitur saltem primam societatem Scutorum 400. factam antequam patet cum filio quicquam egisset, nullo iure posse subsistere, fructusque indebitos esse, quia tunc temporis Dominus Martinus erat sub patria potestate. Sufficit enim, quod postea Dominus Martinus sui iuris effectus ratum habuerit, quod sub potestate patris inutiliter promiserat, l. sed etsi pater. ff. ad Senatusconsult. Macedon. l. Zenadorus. C. eodem tit. obligatus siquidem erat naturaliter. l. quia naturalis. eodem titul. & ideo illi si soluisset non competebat conditio indebiti, maxime cum fidem suam soluendo liberasset. l. naturaliter. l. fideicommissum. ff. de condict. indeb. Idem que est, cum de nouo consensit ratione obligationis naturalis per quam omnis error excluditur. argumento l. iudex. ff. eodem titul. & in simili casu datur decisio Illustrissimi Seraphini in Romana Arrogationis.

12 Quæ vero adducuntur de societatibus officiorum simulatis, vsuris prohibitis, contractibus illicitis expresse damnatis in capit. centesimo quinquagesimo tertio. libro primo. quia in processu nulla releuans reperitur probatio, non indigent responsione. Cum enim inferant necessario dolum malum, & delictum dicti Andreæ creditoris, debuerunt concludenter probari. Ex his sententiam iudicis Capitolini esse iustam, fuit decisum.

REVER. P. D. PAMPHILIO.

Pacen. Parochialis de Talauera. Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Dispensatus ad recipienda beneficia, non censetur dispensatus ad illa retinenda, & dispensatus ad plura beneficia, non nisi duo tantum sine cura recipere potest. Et quando contra dispensationem committens cadat a commodo dispensationis.

SVMMARIVM.

Clericus dispensatus ad beneficia recipienda non censetur dispensatus ad illa retinenda, præsertim stante clausula dummodo plura simul non sint retinenda. numero 1. & num. 3.

Possessio probatur ex locatione cum perceptione fructuum in præiudicium locantis, & fructus percipientis. num. 2.

Clericus dispensatus simpliciter ad plura beneficia, duo tantum sine cura recipere potest. num. 3. Vbi ad hoc ampliatur, etiam quod fuerit dispensatus per verba vniuersalia, scilicet ad quacunque, & qualiacunque beneficia.

Dictio plura in materia prohibitiua verificatur in duobus. num. 3.

Dispensatio ad recipienda plura beneficia dicitur subreptitia si in ea non exprimitur, quod petens dispensationem alia beneficia obtinebat etiam quod nulliter obtinuisset. num. 4.

Dispensatio ad recipienda beneficia est diuersa ad illa retinenda, & an, & quando committens contra vnam cadat a commodo alterius. num. 5.

DECISIO DXXVIII.

1 Causa ista sæpius proposita fuit tandem conclusum non constare de sufficienti dispensatione Francisci, qui licet illius vigore potuisset successiue recipere plura beneficia illa tamen simul retinere non poterat, iuxta text. in cap. non potest. in fin. de præbend. in sexto. Clement. si plures. eodem titu. cum ibi not. Felin. consilio quarto. numero septimo. versicul. & per eius dictum, dispensatus enim ad beneficia recipienda non censetur dispensatus ad illa retinenda. Rebuff. in prax. de dispensat. rat. ætat. verb. & insimul retinere, & tenuit Rota in vna Pharen. pensionis, quæ est de-

 cis.

cis. 233. num. 26. par. 1. diuer. Maxime stante clausula, dummodo plura simul non sint retinenda. vt fuit dictum in causa Legionen. Prioratus 8. Iunii 1587. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, & in causa Carthaginen. & Abulen. Beneficiorum 20. Iunij 1608. coram Reuerendiss. Domino meo Damasceno, ideoque cum de anno 1608. quo fuit prouisus de huiusmodi Parochiali plura beneficia haberet collatio sine alia dispensatione fuit nulla c. ordinarij. §. in conferendis. cum ibi not. de offic. ordin. in 6. Nec potuit se iuuare dispensatione, contra quam commisit plura beneficia simul retinendo ad tex. in l. auxilium. in fin. ff. de minor. Felin. dicto cons. 4. num. 8. cum aliis adductis in dicta Legionen. Prioratus, & in causa Romana pensionis 28. Nouemb. 1586. coram bo. mem. Card. Seraphino.

2 Quod autem de dicto tempore plura beneficia simul retinere nempe Cappellaniam loci de Corabias, & beneficium situm in Ecclesia Sancti Andreæ de Olmedo clare constat ex literis prouisionis de dictis beneficiis sibi factæ per fel. mem. Clementem Octauum de Anno 1603. quorum possessionem postea accepit sub diebus 13. & 24. Nouembris 1604. vt appa ret ex publicis instrumētis illius adeptionis, quæ dantur, & ex geminata confessione ipsiusmet Francisci cum aliis late deductis per Informantes, ex quibus satis etiam visum fuit constare de possessione alterius Cappellaniæ sitæ in Ecclesia Parochiali de Albuera, ad quam probandam præter supradicta fuit etiā productum instrumentum actorum, in quo legitur, quod die 27. Octobris 1607. locauit Petro Doblado quandam petiā terræ supradictæ Cappellaniæ, & mediante executione, & subhastatione facta contra conductorem fructus illius percepisse dicitur, ex qua locatione cum fructuum perceptione bene probatur possessio in præiudicium ipsius gloss. in l. qui vindictas. §. quod per colonum. verb. colonum. & ibi Aret. numero 6. & 8. ff. de acquiren. poss. Alexand. cons. 10. nu. 3. vers. licet vbi probaretur. libro quarto. Roman. cons. 70. numero 11. Gabr. de locat. conclus. 4. numero 2. & seqq.

3 Nec suffragari Francisco verba vniuersalia dispensationis, necnon quæcumque, & qualiacumque beneficia, &c. cum enim dispensatus simpliciter ad plura beneficia duo tantum sine cura recipere possit c. is cui. in fi. de præbend. in 6. & trad. Felin. dicto consilio quarto, numero septimo, illa verba solum referri debent ad facultatem recipiendi, ita vt possit quidem quæcumque beneficia recipere etiam vltra duo Cardin. in dicta Clem. si plures. colum. prima, in secunda opposit. de præbend. Gemin. in cap. secundo, numero quinto, ad finem. vers. si autem diceret. de fil. presb. in 6. siue simplicia, siue curata, vel etiam dignitates fuerint. Crescent. decis. prima, numero quinto, de priuil. non autem plura simul retinere, prout etiam colligitur ex dicta clausula immediate sequenti, dummodo plura simul non sint retinenda, quæ vti prohibitiua verificatur in duobus, vt dixit Rota in dicta Pharen. pensionis, relat. inter impress. decis. 233. numero vigesimo quinto, par. prima, diuers. & sic vnum tantum retinere potuit, iuxta text. in c. primo, de fil. presbyt. in sexto. & faciunt not. per gloss. in cap. pluralis loquutio, versicul. item potest. de regul. iur. in sexto.

4 Minus releuare, quod non retinuerit supradicta duo beneficia vigore dispensationis, ex quo de anno 1604. fuit de illis in forma dignum prouisus, & mandatum de dispensando executioni demandatū fuit de Anno 1605. quia præterquam, quod constat de possessione tertij, placuit Dominis responsio, quod aut ante huiusmodi mandatum obtinebat beneficia, & mandatum est subreptitium, non facta mentione de illis etiam nulliter obtentis, ad tex. in cap. non potest, & ibi glos. verb. modicum. Anchar. nume. 3. vers. Lapus dicit. de præben. in 6. Gambar. de potest. lega. lib 10 numero 287. Calderin. consilio vndecimo, de præben. Rebuff. in princ. de dispensat. rat. ætat. verb. & in simul retinere, vers. etsi Papa. aut post mandatū, & per retentionem plurium contra illius formam censetur ab eo cecidisse ad tex. in clem gratiæ. vbi Vital. numero 12. dicit illum text. procedere, etiam si post mandatum de prouidendo aliud beneficium non canonice, scienter tamen, quis assecutus fuerit, de refer. non enim debet esse melioris conditionis is, qui minus canonice, & de facto plura beneficia retinuit, quā legitime prouisus præuia sufficienti dispensatione c. cum qui. de præben. in 6. Faciunt. not. per glos. in d. clem. si plures. verb. vacare in fi. eod. titul. & per Rot. decis. 3. eod. tit. in nou.

5 Nec placuit Dominis, quod dispensatio, quo ad receptionem in gratia, de qua agitur, censeri debet distincta, & separata a dispensatione quo ad retentionem, iuxta text. in dicto capit. non potest. in fi. & ibi Franc. numero secundo, de præbend. in sexto. cum aliis supra allegat. ita vt committens contra vnum nō cadat a commodo alterius ex reg. vtile per inutile. cū ibi not. de regul. iur. in sexto. Fuit enim responsum, quod licet quo ad se istæ duæ dispensationes sint distinctæ, quia vere aliud est retinere, aliud recipere, quamuis vnum veniat in consequentiam alterius, in gratia tamen, de qua agitur, sunt positæ correspectiue, & vna ad declarationem, & limitationem alterius, ita vt postquam dispensatus plura beneficia simul retinendo contra dispensationem commisit, nō possit amplius se iuuare, vt tenuit Rota in supradictis causis Legionen. Prioratus, & Carthaginen. in Abulen. Beneficiorum.

6 Et ex his patet non applicari in casu isto regulam de separabilibus, cum indiuiduum quid dicatur ex voluntate disponentis, licet sub dispositione plures inter se distincte comprehendantur, Put. decis. 323. in fi. lib. 1. Et ita decisum &c.

R. P. D.

R. P. D. VBALDO.

Burgen. Abbatia de Salas. Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Supplicatio an, & quando pręſumatur porrecta ab eo, qui in ſupplicatione nominatus eſt.

SVMMARIVM.

Supplicatio præſumitur data ab eo, qui in ſupplicatione nominatus eſt, quando tempore datæ ſupplicationis erat præſens in Curia. nu. 1. & nu. 6.

Præſentia medij temporis præſumitur ex probatione præſentiæ anterioris, & poſterioris temporis. nu. 2.

Supplicatio præſumitur data ab eo, qui in ipſa ſupplicatione intereſſe habebat. nu. 3.

Fraudis omnis ſuſpicio ceſſat vbi non adeſt einſdem fraudis cauſa. nu. 3.

Recurſus, ſeu ſupplicationes iudici laico pro habendo brachio ſæculari aduerſus iudicem Eccleſiaſticum præſumuntur porrectæ ab eo, cuius intereſt. nu. 4.

Supplicatio præſumitur porrecta ab eo, qui impenſam fecit, & de cuius vtilitate agitur. num. 5.

DECISIO DXXIX.

1 FVerat in hac cauſa coràm me reſolutum die 14. Maij 1612. conſtare de reſeruatione Abbatiæ de qua agitur, ex quo Andreas vltimus eius poſſeſſor fuerat Protonotarius Apoſtolicus, quę reſolutio emanauerat Villanoua prouiſo Apoſtolico tantum informante: Quo vita functo, & in eius, nec non Andreæ iūs, & poſſeſſionem ſubrogato R. P. D. Queſada, & D. Gabriele moderno poſſeſſore iampridem ad cauſam venientes, fuit iterum ſuper eiſdē cauſa propoſita, in qua poſt longam diſcuſſionem placuit Dominis firmare tantum, quod ſupplicatio pro dicto Protonotariatu obtinendo præſumatur porrecta ab ipſo Andrea. Mouebantur Domini, quia Andreas eo tempore erat præſens in Curia, & perſona extrinſeca nō præſumitur, l. ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verborum obligat. ita Put. deciſ. 24. incipit coram eodem Marſicano, numero quinto, libro primo. ſecūdum nouam impreſſionem. Guidobon. deciſ. 84. vel 85. incipit Domini dixerunt 12. Ianuarij in vna Burgen. Canonicatus, & Sarnen. deciſ. 20. in addit. ad ſuas regul. vt in copia, quæ data fuit, præſertim ſtante illo verbo, Supplicat, quod debet in ipſomet Andrea ſupplicante verificari ad ſuſtinēdum actum, cum verba id patiantur, vt arguit Put. poſt plures ibi allegatos dicta deciſione vigeſima quarta, numero quinto.

2 Præſentia vero deducebatur, tum ex narratiua ſupplicationis, in qua dicitur, Præſens in Curia, quæ ex ſtylo non fuiſſet admiſſa, niſi præſentia fuiſſet Officialibus nota, vt in ſimili dicit Creſcent. deciſ. ſecunda, numero ſecundo, de renun. & facit Feder. de Sen. conſil. 117. caſus talis eſt, Ioannes &c verſ. ſi opinio, quem ſequitur Lap. alleg. 7. num. 5. in fin. Felin. in c. nonnulli. §. ſunt & alii, ſub num. 6. in 4. ampliat. verſ. & inducit. de reſcript. Tum ex actibus paulo ante, & paulo poſt datam ſupplicationem Protonotariatus ab eodem Andrea geſtis in Curia, ex quibus præſumitur præſentia medii temporis. Tiraq. tract. de præſcrip. gloſ. 5. verſ. idque regulare eſt, præſertim cum ſpacium medii temporis fuit modicum, Imol. conſ. 9. num. 2. Creſcen. deciſ. 18. nu. 5. verſ. tertio quia inter tempus, de probat.

3 Accedebat, quod in hac impetratione nullus alius poterat habere intereſſe præter Andream, & ideo ab ipſo cenſetur ſupplicatio porrecta, Socin. iun. conſil. 97. ſub num. 12. & ſequ. lib. 2. cum non ſit vllo modo veriſimile alium ſupplicaſſe cuius non intereſſet, & quod non eſt veriſimile falſitatis habet imaginem. l. non eſt veriſimile. ff. quod met. cauſ. Bald. in l. prima, numero decimo ſexto. C. de ſeru. fugit. cum aliis per eundem, Socin. vbi ſup. nu. 13. præſertim, cum id non poſſet contingere abſque delicto, & falſitatis nota, ſi quis alterius nomen in dicta ſupplicatione ſine eius ſcientia, & ſine vllo commodo ſuo ſuppoſuiſſet, & alias ceſſat omnis fraudis ſuſpicio, vbi non adeſt cauſa. Aym. conſ. 75. numero 13. Roland. conſilio 38. numero 39. lib. 1. & fuit dictum in Tuſculan. vineæ coram Cantuccio relata inter impreſſas, deciſio. 111. num. 1. par. 2. & vbi non adeſt lucrum. Aym. vbi ſupra, num. 17. & conſ. 8. num. 13. Roland. conſil. 11. nu. 56. lib. 3. Cephal. conſ. 75. num. 22. lib. 1. Decian. conſ. 57. nu. 36. lib. 3. Menoc. de præſump. lib. 5. præſumpt. 3. nu. 18. & fuit dictum in Ianuen. pecuniarię 1. Martij præteriti coram me.

4 Et facit ad motiuum ſupradictum ſimile de ſupplicationibus factis iudici laico pro habendo brachio ſæculari aduerſus iudicem Eccleſiaſticum, quæ præſumuntur porrectæ ab eo cuius intereſt, vt ſæpe dictum in Rota, & ſiguanter in cauſa Tuden. beneficij. 8. Iunij 1607. coram Reuerendiſſimo Domino meo Damaſceno, & tamen hæc præſumptio tendit ad ſupplicantem afficiendum pœna excommunicationis. Vnde multò magis videtur intrare dicta præſumptio, qđ ſupplicatio, fuerit porrecta in hoc caſu ab eo, cuius intererat, ex quo tractatur de eius lucro.

5 Quæ eo magis corroborantur, cum hæc gratia nulli poſſet afferre præiudicium, ſed ſolum honorem ipſi Andreæ, quo caſu licet non doceretur niſi de modica impenſa, quæ ſolet fieri in ſupplicatione, videretur petita ab ipſo Supplicante, licet ſecus eſſet in cauſarum Commiſſionibus, quæ poſſent afferre præiudicium propter euentū litis, iuxta deciſ. 78. Ioānis Pauli, & in eadem cauſa. Put. deciſ. 27. num. 11. lib. 2. ſecundum antiquam impreſſionem. Maxime cum

Digitized by Google

cum ista gratia Protonotariatus nō soleat passim concedi, sed requirantur preces, & instantiæ ad eam impetrandam, vt considerat Io.Paul. dicta decisio.78. Mohed.decis.3.vers. ratio fuit. de præsumpt. & non nisi ex graui causa concedi debeat, iuxta dispositionem Concilij Tridentini. sess.24.cap.11. de reform.

6 Non obstat Put.decis.268.numero quarto, & decis.299.num.1. lib.3. vbi ex præsentia in Curia non arguitur porrectio supplicationis de mandato præsentis, quia ibi ex aliis non præsumebatur porrectio, præsertim quia tractabatur de præiudicio, & non de fauore eius cuius nomine supplicatio dicebatur porrecta, videlicet de resignatione, alioquin decisiones illæ admittunt, quod ex præsentia præsumatur porrectio, & allegant, Felin.in dicto cap.nonnulli.§.sunt & alii.de rescrip. supra allegatum. Ex quibus fuit conclusum præsumi Supplicationē de qua agitur fuisse per Andream porrectam, cum reseruatione tamen, vt de reliquis videretur.

R. P. D. BVRATTO.

Fauentina Beneficij. Mercurij 20. Nouemb. 1613.

ARGVMENTVM.

Multa in hac decisione explicantur, quę iuris patronatus materiam respiciunt, & obiter in ea declaratur an, & quando qualitas in præcedentibus requisita, censeatur in subsequentibus repetita, & è contra.

SVMMARIVM.

Patronus beneficij dicitur ille, qui sponte beneficium dotauit. num. 1.

Rector beneficij non potest præsentare ad beneficium vacaturum eiusdem beneficij patronum. Declara, vt numero 2.

Patronus in limine fundationis potest in iure patronatus apponere pacta, & conditiones, quas vult. nu. 2.

Fundator iuris patronatus potest in limine erectionis adijcere conditionem, vt prædecessor eligat sibi successorem in beneficio, etiam nulla sequuta Ordinarij institutione. Declara, vt nu. 3.

Priuilegio, vel consuetudine induci potest, vt patronus simul cum beneficiato in vita beneficiati eligat successorem, etiam sine licentia Papæ. nu. 4.

Testatoris dispositio, quod in defectum agnatorum in beneficio præsentandus, & instituendus sit descendens ex sorore an, & quando valida sit. nu. 5.

Relatio non fit ad praecedentia, quando qualibet oratio est perfecta, etiam si adessent dictiones repetitiuæ. nu. 6.

Relatio non fit ad præcedentia quando inter proxima, & remota adest ratio diuersitatis. nu. 7. & 8. & nu. 9.

Testator præsumitur habuisse maiorem affectionem erga filium, quam in alios. num. 9.

Prædilectus in vna parte testamenti censetur etiam prædilectus in alys. num. 9.

Relatio non fit ad præcedentia ex præsumpta disponentis voluntate. num. 10.

Præsentatus in Iure patronatus si est incapax, & inhabilis, aperit uiam alium nominandi, perinde ac si ille non extaret. num. 11.

Præsentatus in beneficio, si tempore præsentationis non erat Clericus sufficit, quod tempus habeat ad assumendum Clericatum. num. 12. & 13.

Ius patronatus destinatum habetur pro erecto. nu. 14.

Procurator non habens mandatum parte non opponente admittitur, & censetur a parte cum eo litigante approbatus. num. 15.

DECISIO DXXX.

1 TEnuerunt DD. sententiam Vicarij Fauentini institutionis Centelli ad beneficium Iuris patronatus, de quo agitur, satis iustificari ex præsentatione de illo facta per specialem procuratorem Io. Baptistæ filij, & hæredis Valentis fundatoris, qui eundem Centellum vigore facultatis sibi in testamento attributæ, & in erectione patronatus reseruatæ ad illud nominauerat. Certum est enim Ioā. Baptistam, qui sponte iuxta patris voluntatem beneficium dotauit, effectum fuisse patronū. Paul.de Cittad.de Iure patr.par.3.cauf.1.q.22.nu.55. Lamber. eod tract.par.1.lib.1.q.4.art.7.nu.2.vers. nisi dicas. Rota diu.decis.167.n.6.par.2. Imo posset dici fundator, cum assignauerit Cappellæ integrum patrimoniū non deducta, imo comprehensa eius legitima.

2 Et licet idem Ioan. Baptista esset etiam Rector beneficij, & regula sit non posse patronum ad beneficiū vacaturum præsentare, vel procuratorem ad præsentandum constituere. cap.fin. vbi Doct.de conc.præb. Paul. de Cittad.de Iure patronat.par.6.art.3. nume. 73.& 74.Lambert. eod.tract.libro 2.pat.1. quæst. 6. art.19. Tamen cum hæc conditio apposita fuerit per testatorem, & expresse repetita per Io. Baptistam in limine fundationis valida censenda est, quia patronus potest in limine fundationis apponere pacta, & conditiones, quas vult. c.præterea.il secondo.de Iure patron.c.quanto.d.cen Lamber.de Iure patr.lib.1.par.1.q.9.art.1. Etiam si iuri communi contraria sint. dū modo (vt hic) Episcopi consensus accedat Imol. in c. constitutus. nu.22. vers. & per hoc patet. de consuet. Felin.in tract. quando literæ Apostol.noc. part.col.2. vers.corroborari, & ante num.2. late Lambert. vbi supra art.1.num.49.

3 Et in specie valere conditionem in limine erectionis adiectam, vt prædecessor eligat sibi successorem in beneficio etiam nulla secuta Ordinarij institutione Lambert.de Iure patronat.libro 1.part.1. quæstione 9.art.1.numero 70. & art.3.in principio. Vbi refert consil. Corsetti, Rot. Auditoris pro hac parte ab alijs emi-

eminentissimis Iurisconsultis subscriptum,& numer. 13.& 14.& num. 16.vers. quare,& num.21.vers.moueor,& alio,& num.27.in fin.& num.28.& 29. & in fin.distinguit conditionem,vt nulla requiratur institutio valere, quando præsentatio est facta per personam ecclesiasticam,vt esset in casu nostro. Qui tamen est in longe facilioribus terminis, cum testator expresse mandauerit institutionem,& confirmationẽ ad Episcopum spectare.

4 Confirmatur, quia si potest induci ex priuilegio, vel consuetudine,vt patronus simul cum beneficiato in vita beneficiati eligat successorem, etiam sine Papæ licentia.Lambert.de Iure patronat.lib.2.par.1.q.6.art.21.num.7.vers.bene diceren,ita dicendum est ex dispositione fundatoris, cum maiorẽ vim habeat voluntas fundatoris in primæua institutione, quam consuetudo,vel priuilegium.Lambert.lib.2 par.1.q.7.art.27.num.10.& art.29.num.2.cir.fin.vers. certe ista theorica.

4 Non obstat, quod secundum dispositionem testatoris in defectum agnatorum fuisset præsentandus, & instituendus Hercules descendens ex eius sorore, quæ valida est.Gemin.c.cum in Ecclesia.nume.5. de præb.in 6.Ancharan.Clem.quia contingit. num.11. not.6.de relig.dom.Felin.tract.9. literæ Apostolicæ. col.2.vers.dicit Dominicus. Nam dupliciter tollebatur,& primo quod illud onus præsentandi aliquem de agnatione, & in defectum de familia sororis, non sit impositum Io.Baptistæ, sed alijs futuris patronis. Tum quia illa clausula non est coniuncta cum illo capite,in quo datur Ioan.Baptistæ facultas nominandi Rectorem post eius mortem, sed adsunt plura intermedia,ideo ad illud referri non potest. Bart.in l.fina. in fin.vers.sed veritas est.ff.de reb.dub. vbi Castr. in princ.num.2.vers.1. colligitur.Socin.col.2.in fin.vers.item procedit,idem Bart.cons.39.in fin.vers. præterea,præcedentia.lib.1.Bald.in l.fin.num.12.q. vlt. C.de ind.vid. toll.Socin.cons.3.num.19.vers. præterea licet.lib.3.

6 Et qualibet oratio est perfecta,quo casu non fit relatio ad præcedentia, etiam si adessent dictiones tepe titiuæ,item,etiam,copula,& similes l.qui fundum. ff. de contrah.empt.l.in repetendis.vbi Bartol.& Doct. ff.de leg.3.l.Seiæ.§.Caio.ff.de fund.instr. Bart. consil.27.visa facti.Bald.cons.58.num.1.in 2.Alex.cons. 66.num.6.in 3.Decian.resp.17.num.34.in 1.quia dictio,item,cum sit in diuersa parte,& separata, significat ordinem verborum, & non copulam, & aliud est ordinare,aliud coniungere.l.quidam.ff.de pecul.leg. Bald.in d.l.fin.in fin.vers.refert ergo.C.de indic.vid. tollen.

7 Tum quia cessat relatio,vbi est aliqua ratio diuersitatis inter proxima,& remota,tunc enim fit ad proxima.l.si idem cum eod.§.fin.ff.de iurisd.omn. iud.l. 1.§.deinde cum seqq.ff.de postul. Bart. in l.talis scriptura.§.hanc autem. num. 3.vers.aut ponitur.de leg. 1.& cons.54.sub num.4.vers.hoc sic probo. Bald.in l. in actionibus.in 3.not.ff.de his qui not.inf. Castr.d. l.fin.in 4.limitat. Felin.in c.causam quæ.in 2.lim. de rescript.Alexan.cons.138.num.13.vers. ex prædictis libro 1.

8 Diuersitatis autem ratio considerabatur primo, quia in præcedenti separato capitulo fuerat specialiter prouisum, quod Io. Baptista haberet facultatem nominandi,& eligendi rectorem, qui succederet post eius mortem. Bart.in d.l.talis scriptura.§. hanc autẽ. num.3.vers.1.si in præceden.& ibi Ias.nume.37. Socin.cons.22.num.2.versic.præterea.lib.3. cum pluribus.per Menoch.de præsumpt.lib.4. præsumpr. 181. numero 6.

9 Secundo,quia negari non potest,quin testator maiorem habuerit affectionem erga filium vniuersalem hæredem institutum, quam in alios patronos. l. Publius.§.Titia.ff.de condit.& demonstr. Bal.in l. cum acutissimi.col.1.vers.quæro quod si testator. C. de fideicom.Alex.cons.226.num.2.& 3.lib.6. Vnde facile dicendum venit,illi voluisse maiorem,& laxiorem facultatem concedere, quam alijs, quia prædilectus in vna parte testamenti, censetur etiam prædilectus in alijs l.cohæredi.§.qui partem.ff.de vulg.& pupill. l.1.C.de instit.& substit.l.Publius.§.fi. ff. de condit. & demonstrat. Bart.in l.fin.ff.ad Trebell.& in l.si mater.§.1.ff.de vulg. & pupil. Et ratio maioris affectionis ad personas in vno capite, quam ad alias in alio expressas,facit clausulam non referri ad omnia,sed ad præcedentia tantum.Barto.cons.54.Angelus Maciæ col.2.in princ.vers.volendo tamen.Alex.d.cons.226. num.4.vers.& quia ratio.l.6.

10 Ex lectura etiam testamenti constare videtur clausulam prædictam non esse referendam ad præsentandum,vel nominandum per filium, & hæredem testatoris, sed ad præsentandos per alios patronos, nam post facultatem concessam filio nominandi,sequitur, item voluit, quod post mortem electi, & præsentati ab ipso suo hærede perpetuis temporibus dictæ Cappellæ præsentari debeat per proximiorem de domo, &c.deinde adijcit qualitates requisitas in præsentandis, & sic in præsentandis per vocatos post mortem primo nominati per hæredem,de quibus discretiue locutus fuit, ideo cessat relatio ex contraria testatoris voluntate.Oldr.cons.152.factum tale est.col.2.Abb. cons.75.in fin.lib.2. Alex.cons.48.lib.1.Aym.consilio 70.num.9.

11 Secundo principaliter, quatenus etiam dici posset qualitates a testatore requisitas in præsentandis referri etiam ad præsentandum per filium. Nihilominus potuisset Centellus nominari,quia idem testator expresse disposuit, eum qui ius præsentandi habebit, posse non existente aliquo de familia ipsius,vel sororis, quem maluerit præsentare, & expresse etiam cauit,Rectorem præsentatum esse debere saltem in quatuor ordinibus constitutum,cum itaque nedum tempore, quo Centellus in quatuor ordinibus constitutus,fuit a Io. Baptista nominatus,sed etiam quo præsentatus fuit coram Ordinario 7. Iunij 1611. Hercules non haberet ordines,imo nec primam tonsuram, vnde

vnde ipse,pater,& alij pro eo semper vti laico compa ruerunt,& sic esset incapax, & inhabilis, intrabat facultas alium nominandi ,perinde ac si ille non extaret l.1.§.vlt.vers.& quidē.ff.quod cuius. vniu. nom. l.Gallus.§.videndum.ff. de liber. & posthum.l. mulcta.6.in fine.ff.de coud.& demonst.l.1.§.sed si patronus,ibi pro mortuo habetur.ff.de coniun.cum eman. lib. sicuti etiam primo vocato incapace existente locus sit sequenti,perinde ac si primus non adesset. l.1. §.qui habebat.vbi Bart.num.3.ff.de bon.poss.contra tab.cum alijs per Molin.de primog.Hisp.l.16.cap.9. num.29.& seqq.

12 Nec facit, quod etiam vbi testator requirit sacerdotium in præsentato, sufficiat ,eundem posse intra annum ad illud promoueri.c.si cui.de præbend.in 6. c.2.de inst.in 6. Ferret. consilio 305.prout supponitur potuisse Herculem intra hoc tempus ad ordines requisitos.

13 Nam omisso, an testator voluerit actu quatuor ordines in præsentando,quo casu non sufficeret habilitas prædicta.Rota decis.1.de præben.in nou.Ferrett. d.cons.305.num.4. Rochus de Iure patron.vers. honorificam.num.21.vers.circa aliud. Dec.consil.119. num.5.Sat est,quod Hercules non erat Clericus tempore præsentationis de Centello factæ coram Ordinario,cum tamen hoc requiratur in præsentando etiā ad simplicia, adeo,vt non sufficiat, si postea in continenti clericetur. ex c.2.de instit.cum alijs Lambert. de Iure patron.lib.2.par.1.q.7.art.2.num.15.versic. dicere.& in fin.& art.7.num.7.&art.29.col.fin.versic.aduerte ad aliud, vbi quod sicut laicus non est capax collationis ,ita nec præsentationis , licet velit se promouere, & sicut debet quis esse clericus tempore datæ collationis,ita tempore datæ præsentationis, & sequuta est Rota in Burgen.Abbatiæ.19. Decembris 1588.coram bonæ memoriæ Penia,vbi distinguit inter nominationem,& præsentationem coram Ordinario,vt tempore nominationis non requiratur, sed omnino tempore præsentationis coram Ordinario.

14 Minus obest , quod nominatio, & mandatum ad præsentandum fuerit datum ante erectionem beneficij. Neque enim videtur prohibitum mandatum ad peten.confirmationem erectionis Iuris patronatus,& deinde præsentan. quia Ius patronatus destinatum habetur pro erecto.arg.l.3.§. quod ergo.ff. de contr. iud.tut.& in simili potest quis mandare erigi beneficium, & constituere patronum, qui ad illud cum erectum fuerit præsentet. Lambert.de Iure patron.lib.1. par.1.q.4.art.10.num.4.& par.2.quæst.1.art.21. numero 5.prout ita cantat mandatum,& prius fuit obtēta confirmatio erectionis , quam facta præsentatio in hoc casu.Sed cessat difficultas ex ratificatione, & approbatione post beneficij erectionem,& præsentationem subsecuta,de qua in Summario Centelli sub numero 3.

15 Nec denique obstat nullitas ex defectu mandati procuræ Centelli in Contulum, qui causam egit in partibus. Quia omisso,quod fuit litigatum cum eo, tānquam tali, nec vnquam oppositum, ideo censetur approbatus,& onus probandi non esse procuratorem post litem contestatā est opponentis. gloss. in l. licet. ver.inueniatur. vbi Bald.nume.10.Salicet.Fulgos.& Cast.quos Alex.num.5.C.de proc.Felin.in c.quoniā contra.num.53.vers.septimo quæro.de probat.Natt. cons.126.num.8.vbi de communi,& cons.162.num. 7. Cum hodie tantum de tali defectu opponatur, poterit doceri illum non adesse, & exhiberi mandatum mihi datum factum 6. Iunij 1611. & sic in tempore Rota decis.19.de procur.in ant.Aym. cons.108. numero 1.Rota diu.decis.688.nume.2. par.1. Et ex his resolutum fuit sententiam Vicarij esse confirmādam.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Computorum.Mercurij 20.Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Peritorum relationi standum omnino est, quando de consensu partium electi fuerunt, nec possunt suspecti allegari noua non superueniente suspicionis causa.

SVMMARIVM.

Peritorum de consensu partium electorum relationi standum omnino est.num.1.

Iudex semel approbatus allegari non potest suspectus noua non superueniente causa.num.2.

Appellatione friuola non obstante iudex suspectus allegatus ad vlteriora procedere potest.num.3.

DECISIO DXXXI.

1 Dvbitaui cuinam calculo esset standum, & Domini censuerunt esse standum calculo bonæ memoriæ Alexandri Rufpoli, non autem Olgiati, quia istud Olgiati est particulare ,& ab eo fuit recessum per generalem deputationem Rufpoli, vt videtur super omnibus ad l. pacta nouissima. C. de pact. & propterea cum Rufpolus fuerit deputatus de consensu partium, non potest ab illius relatione recedi,nisi doceatur de errore,ad text. in l.hac edictali.§.his illud.ibi,quos vtraque pars elegerit. C. de secund.nupt.Felin.in c. proposuisti.nume.6.de probat. quod eò magis placuit Dominis stante legalitate bo. mem. Rufpoli,qui etiam sibi adiunxit extraiudicialiter D. Cæsarem Rodianum, legalitate,& peritia nemini secundum.

2 Neque releuat,quod Domini Herrera, & Costa allegarunt suspectum D.Rufpolum,quia cum non superuenerit noua causa recusanda post cōsensum præstitum,

stitum, ista all'g... redditur friuola. Castr. consilio 442. num. 4. lib. 2. Bero. in c. quoniam contra. numero 154. vers. sed arbitror. de probar. vt fuit late deductum in causa Romana Drogariæ. 12. Decemb. 1611. coram R. P. D. Caualerio.

3 Minus etiam facit, quod iudex mandauit referri non obstante appellatione interposita a non admissione recusationis, quia bene iudex fecit procedēdo, cum dicta appellatio fuerit friuola ex prædictis, & talem quoque illam cognouerit Signatuta, quæ noluit eam admittere.

4 Non obstat, quod non fuerit citatus tutor pupilli ad relationem faciendam, quia sufficit, quod fuerit citatus D. Octauius, vel procurator rationis bancharia, quia satis est, quod fuerit legitime constitutus.

5 Reseruarunt tamen Domini videre, an Domini Herreta, & Costa probauerint relationem continere aliquos errores, quia eorum consensus nō tollit, quin dare possint de erroribus, si adsunt.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Parisien. pecuniaria. Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Mandatum ad exigendum differt a cessione crediti, & quomodo cognoscatur, an sit cessio, vel mādatum ad exigendum.

SVMMARIVM.

Cessionarius repræsentat personam cedentis. num. 1.

Restitutio in integrum aduersus sententiam, & rem iudicatam non datur, quando non apparet de aliquo grauamine. num. 2.

Contractus qualis sit attendendus magis effectus, quam uerba. num. 3.

Mandatum morte mandantis reuocatum censetur. nu. 3. in fine.

Mandatum ad exigendum, quando dicatur potius concessio iurium. num. 3.

Solutio debiti præsumitur ex eo, quod schedula debiti fuit restituta debitori. num. 4.

DECISIO DXXXII.

1 CVm sententia Auditoris Cameræ transitum fecisset in iudicatum, dubitaui, an constaret de causis restitutionis in integrum, quæ prætendebantur ex eo, quod apparet Bartholomæos esse creditores Nicolai Nasij in Summa Scutorū 12807. vt ex literis datis, quod creditum etiam agnouit Nasius, vt in eius literis, propterea, cum Nasius cesserit creditum, quod habebat cum bonæ memoriæ Horatio Oricellario, possunt agere pro consequendo suo credito, vigore enim istius cessionis Bartholomæi repræsentant personam ipsius Nasij cedentis. l. emptor. vbi Doctores. C. de hæred. vel act. vendit. l. si donare. §. 1. ff. de donat. in virum & vxor. Crot. consil. 83. numero 10.

2 Hoc tamen non obstante censuerunt Domini, nō constare de causis restitutionis in integrum, quia non apparet de aliquo grauamine. Rot. decis. 1. de restit. in integr. in nou. Nam hic non sumus in cessione, sed in mandato ad exigendum, & ideo cessio facta ad fauorem Bedini, per dictum Nasium sustinetur ex deductis in alia decisione.

3 Quod autem hic agatur de mandato ad exigendū, satis patet, cum sit attendendus magis effectus contractus, quam verba ex allegatis per Illustrissimum Manticam de tacit. in lib. 2. tit. 2. num. 4. & 5. & seqq. & propterea, licet Nasius dixerit, cedo, & transporto, constituerit Bartholomæos Procuratores ad exigendum in rem propriam, attamen cum ipsi nō acceptassent simpliciter hanc cessionem, sed cum hac conditione, di tener conto a detto Signor Nasi di quello, che essi ricupereranno, ò faranno ricuperare sopra quello, che gli deue, ò potrà douere all'auuenire, sequitur, qđ ista cessio respiciat commodum ipsius Nasij cedentis, cum ex pecunijs exigendis debeter extingui debitū ipsius, & sic quod in Bartholomæos transierit solum exercitium directarum, non autem vtilium actionū, ita vt essent Procuratores tantum ad exigendam, vt in terminis huius pacti dicit Imol. in l. facta. §. si hæres scriptus. il primo. numero quarto. vers. vel forte potest subtiliter. ff. ad Trebell. Cafsch. decis. 45. numero quarto. quod mandatum per obitum Nasij censetur reuocatum, & in puncto Castren. in l. per diuersas. columna 4. ante numero septimo. versic. aut quærimus. C. manda.

4 Secundo dato sine veri præiudicio, quod prædicta esset vera cessio, adhuc non releuaret in casu isto, quia constat Nasium soluisse Bartholomæis Scuta 10100. & sic non remanent creditores tantæ summæ, prout in literis, imo & præsumitur satisfactio in totum, schedula enim fuit facta per Oricellarium Nasio, & Nasius primo illam dedit Bartholomæis, vt patet ex literis datis per Nasium ipsismet Bartholomæis, & ex prædicta cessione ipsis facta. Vnde cum ipse Nasius cesserit postmodum ad fauorem Bedini, apud cuius hæredes reperitur ista schedula, præsumitur Bartholomæis fuisse satisfactum, quia alias dictam schedulā non restituissent ex ponderatis in alia decisione, quibus additur litera nouiter producta, data per eosdem Bartholomæos Oricellario, in qua cedunt dictæ cessioni sibi factæ per Nasium.

5 Ex quibus omnibus infertur, quod aut ista nō fuit cessio, aut fuit, si non fuit Bartholomæi pro suo credito non possunt agere contra Oricellarios, cum ipsi postea fuerint cessi, & dati in solutum Bedino ab eodem Nasio, quia non habent contra ipsos actionem, neque

que personalem, neque realem, cum non appareat de aliqua hypotheca, aut vero fuit cessio, & pariter non possunt agere, quia ex deductis in alia decisione, & ex alijs hic ponderatis, dicendum est, ipsos fuisse satisfactos, & in omnem euentum, recesserunt a dicta cessione sibi facta per Nasium, vt in prædictis literis, vnde merito sustinetur cessio facta ad fauorem Bedini. Et ita conclusum non constare de causis restitutionis in integrum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Cæsaraugustana Dedicationis. Mercurij 27. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Quasi possessio celebrandi processionem in festo Dedicationis Ecclesiæ per quos actus acquiratur, & an requirat scientiam contradicentis Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo datur possessori tempore motæ litis per quatuor annos ante. num. 1.

Quasi possessio faciendi processionem in Ecclesia probatur per vnicum actum. num. 2.

Præscriptio, seu quasi possessio celebrandi processionem in Ecclesia an requirat scientiam contradicentis Ecclesiæ. num. 3. & 4.

Scientia præsumitur eorum, quæ publice fiunt. num. 4.

DECISIO DXXXIII.

1 Domini recedendo a decisis die 20. Iunij 1612. coram Reuerendissimo Bononien. cē suerunt Ecclesiæ Beatæ Virginis del Pilar dandum esse mandatum de manutenendo, quo ad solennitatem processionis extra ipsam Ecclesiam in die illius Dedicationis faciendæ. Nam ex plurium testiū depositione constat dictam Ecclesiam per quatuor annos ante motam litem, hoc modo festum suæ Dedicationis celebrasse, quo casu debetur illi manutentio. §. retinendæ. instit. de interd.

2 Non obstat, quod habetur in decisione, actus de quibus agitur occasionem liti præstitisse, & per consequens attendendos non esse, in illa enim præsupponitur a duobus tantum annis ante motam litem processiones hoc modo fuisse celebratas, quod tamen in facto non subsistere probatur ex testibus. Et licet Ecclesia S. Saluatoris contradixerit vltimæ processioni de anno 1605. Priores tamen factæ fuerunt sine vlla contradictione, & sic per istos actus acquisita fuit Ecclesia Beatæ Virginis possessio, cum ad hoc vnicus etiam actus sufficeret. Ripa in c. cum Ecclesia Sutrina. num. 52. & seq. de cau. possess. & propr. Aym. consilio 124. num. 9. Cephal. cons. 170. nu. 52. lib. 2. Menoch. cons. 190. num. 2. lib. 2. Rota decis. 17. num. 1. par. 2. diuers.

3 Non obstat, quod de scientia, & patientia Ecclesiæ S. Saluatoris non appareat, sine quibus acquiri non potuit dicta possessio. l. in incorporalibus. C. de seruit. Quia cum ex sacrorum Canonum dispositione teneretur Ecclesia Beatæ Virginis Festum suæ Dedicationis celebrare, & ad hoc valeret processionibus, alijsque sacris ritibus vt i. c. solennitates. 1. & 2. de consecrat. distinct. 1. Abb. in rubr. de consecrat. nume. 3. patientia, & scientia Ecclesiæ Sancti Saluatoris ad effectum acquirendi possessionem ex istis actibus non requirebatur. Paul. de Castro in l. seruitutes prædiorum, nume. 9. vers. licet ipsi. de seruitut. Balb. de præscript par. 2. quintæ partis principalis. quæst. 7. num. 4. Rebuff. ad l. Gallicam. tom. 3. tit. de materia possessoria. in præfat. num. 145. & fuit dictum in Carthaginen. Iurisdictionis 16. Decembris 1596. coram Cardinale Seraphino, & in Toletana Decimarum 10. Februarij 1604. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.

4 Vltra quod ad scientiam, & patientiam præsumendam sufficeret publice factas fuisse processiones in loco vicino, immo in conspectu Ecclesiæ S. Saluatoris ad tradita per Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsump. 23. num. 68. & sequent. &c.

REV. P. D. VBALDO.

Placentina beneficij. Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Collatio beneficij facta ab excommunicato, quādo valeat, & quomodo probetur recursus ad iudices laicos ad effectum incurrendi excommunicationem.

SVMMARIVM.

Sententia ut dicatur ualida, quæ requirantur remissiue. num. 1.

Gratia, seu collatio beneficij, tanquam de reseruato, cum reseruatum non sit non ualet, etiam quod conferens potuisset illud conferre, etsi non esset reseruatum. numero 1.

Episcopus excommunicatus beneficium conferre non potest, & talis collatio est nulla, & inualida. Declara, ut num. 3.

Recursus ad iudices laicos, quod sit factus de mandato alterius, probari debet per mandatum speciale, & in indiuiduo, & generale non sufficit. num. 2.

Procurator non censetur habere mandatum ad delinquendum. num. 2.

Epi-

Digitized by Google

Episcopus nisi fuerit declaratus excommunicatus, & pro tali habitus, gesta ab eo sustinentur, etsi uere excommunicatus sit. num. 3. & seqq. Vbi de materia.

Excommunicatio, quæ incurritur ex Bulla Cœnæ Domini notoria est, nec propterea declaratione indiget. numero 4.

Suspensus etiam occultus censetur prohibitus ab exercitio iurisdictionis. num. 5.

Excommunicatio non priuat ab exercitio ordinis, uel officij, donec fuerit declaratus. num. 3. & seqq. Vbi de materia.

Collatio beneficij facta ab excommunicato occulto ualet. num. 3. & seqq.

Recursus ad iudices laicos ad effectum, ut recurrens reddatur inhabilis ad beneficium consequendum, plene, & concludenter, non autem præsumptiue probari debet. num. 8.

Recursus ad iudices laicos præsumitur habitus ad instantiam illius, de cuius interesse agitur. Declara, ut numero 8.

Absolutionem petens ab excommunicatione non fatetur se excommunicatum, quia absolutio peti potest ad cautelam. num. 9.

Excommunicatio in uim declaratoria ob nõ paritionem, mandato Rotæ inhabilitat declaratum in futurum, non autem in præteritum. num. 10.

Declaratoria sub conditione nisi infra certum tempus fuerit paritum, non probat excommunicationem pro tertio, nisi is probauerit in tempore præfixo non fuisse paritum. num. 11.

Collatio beneficij facta ab excommunicato occulto in personam illius, qui excommunicationem sciebat an, & quando ualeat. num. 12.

DECISIO DXXXIV.

1 FVit resolutum sententiam Rotalem esse confirmandam, quia de eius validitate non controuertitur, & in ea interuenerunt omnia requisita, de quibus per Caputaqu. decis. 260. par. 2. Iustitia vero deducitur, quia beneficium, de quo agitur, vacauit de mense Februarij, qui stante altera concessa Episcopo, & ab eo acceptata fit Ordinarius, & ideo collatio ab eo facta in persona Bernardini valuit, gratia vero Ioannis fundata in prætensa reseruatione ratione mensis corruit. Roman. cons. 335. num. 11. & 14. vt latius fuit deductũ in decisionib. in hac causa factis, 29. Nouembris 1610. & 1. Iulij 1611. coram Illustrissimo Card. Lancell. a quo emanauit sententia prædicta absolutoria, Bern. Nardini.

2 Contra quam tamen in hodierna causę propositione coram me adducebantur multa respicientia, tã inhabilitatem personæ Episcopi conferentis, quam ipsius Bernardini, cui fuit facta collatio, & quo ad Episcopum opponebatur ipsum fuisse excommunicatũ, de tempore factæ collationis, propter recursus ad iudices laicos, & ideo collationem non valere. cap. 1. de rescrip. in 6. etiamsi excommunicatus esset occultus. Cæs. de Graff. decis. 191. alias 2. numer. 12. & seq. de sentent. excommun. Sed fuit responsum, præterquam quod non satis videbatur constare, quod de mandato Episcopi fuissent habiti, & executioni demandati dicti recursus, prout requirebatur mandatum speciale, & in indiuiduo, cum alias nemo præsumatur habere mandatum ad delinquendum. l. 3. §. si procurator. ff. quod quisque iur. l. si procurator. & ibi Bart. ff. de condict. indeb. Natt. cons. 538. nu. 15. lib. 3. & cum agatur ad effectum incurrendi pœnam inhabilitatis Episcopi, requirantur probationes concludentes, & non sufficiant tantum præsumptiones mandati, vt fuit dictum, in Tuden. beneficij. 5. Aprilis 1604. versic. sed quia aliqui. coram bonæ memoriæ Penia exemplo allegarunt.

3 Quicquid igitur sit de hoc respondebatur vlterius quod cum Episcopus nunquam fuisset declaratus excommunuicatus, nec pro tali habitus, gesta ab eo quãuis vere fuisset talis ratione publici officij sustinẽtur. l. Barbarius. vbi DD. ff. de offic. Præt. c. nonne. 8. q. 4. c. ad probandum. & ibi Abb. num. 3. & num. 14. in fi. & seq. Felin. num. 3. & 6. de re iud. Innoc. in c. veritatis. num. 1. ibi, quod intelligendum videtur, & ibi Bellam. num. 22. Abb. numc. 42. & ceteri DD. de dolo, & contum. Couar. in c. alma mater. par. 1. §. 7. sub num. 9. vers. ideo. de sent. excommun. in 6. Lap. alleg. 89. num. 11. vers. propterea, & numer. 12. & ibi Mandos. de commun. in ver. excommunicatus. Felin. in c. Rodulphus. num. 39. de rescr. & fuit in terminis dictum in causa Iacen. Archidiaconatus. 23. Iulij 1601. corã bonæ memoriæ Card. Pamphilio, & hanc responsionem sequuta est Rota in hac causa, in d. decisione 1. Iulij 1611. coram Illustrissimo Lancel. quæ etiam hodie placuit Dominis.

4 Non obstat, quod excommunicatio inflicta per Bullam in Cœna Domini ob dictos recursus sit notoria, quia bene respondetur in dicta decisione Iacen. sufficere, quod recursus non sint notorij propter quos excommunicatio imponitur. c. cum secundum. de hæret. lib. 6.

5 Non obstat decisio in Assisien. Canonicatus 25. Iunij 1599. coram Gipsio, quia vt bene consideratur in dicta Iacen. illa loquitur in Episcopo suspenso ex verbis expressis Constitutionis fel. record. Pij V. ob resignationem beneficij admissam, & eiusdem collationem factam in consanguineum resignantis, secus est in excommunicatione occulta, & non declarata, quæ non annullat gesta ratione publici officij ex allegatis, & ratio differentiæ, quia suspensus etiam occultus censetur prohibitus ab exercitio iurisdictionis, Nauar. in Manual. c. 27. sub num. 151. & cons. 4. sub numero tertio. de cleric. excommunic. & consequenter collationis beneficiorum, quæ est iurisdictionis. c. nosti. & c. transmissæ. de elect. Lap. d. alleg. 89. numero duodecimo. sed excommunicatus non priuatur ab exercitio ordinis, vel officij, donec fuerit declaratus, sed tantum a communione Sacramentorum, vt per eiusdem Nauarr. dicto cap. 23. numero primo. & sub

sub numero centesimo quinquagesimo secundo. ver sic.tertio dico.

6 Non obstat,quod in dicta decisione Assisien. dicitur dispositionem. l. Barbarius.non habere locum, quando agitur contra prouisum Apostolicum, quia fuit responsum, vltra quod semper erat verum, quod illa decisio habet locum in terminis Constitutionis Pij V. vt dictum est, validitatem collationis, de qua agitur, non fundari solum in communi hominum reputatione,iuxta terminos.d.l. Barbarius. sed in præallegata communi Doct.sententia a Rota, sæpe canonizata,quod collatio facta ab Episcopo,quamuis occulto excommunicato valeat ex supra deductis.

7 Non obstat Cæs.de Graff.dicta decis. 2.de sent.ex comm. quia loquitur de collatione facta excommunicato,quæ non valet,quia etiam si sit occultus est incapax collationis, secus est in conferente, excommunicato occulto, cuius gesta ratione publici officij sustinentur ex allegatis.

8 Contra personam vero Bernardini,pariter excipiebatur eum fuisse excommunicatum propter recursũ ad iudices laicos, & propter declaratoriam Rotæ in alia causa contra eum latam.Quo ad recursus non videbâtur,satis probati ad effectum, de quo agitur qui est,vt Bernardinus reddatur inhabilis ad beneficium consequendum,quo casu plena requiritur probatio, & non sufficit præsumptiua, vt fuit dictum, in d.Tuden.beneficij coram Penia.Affertur enim assertio aduersarij Bernardini, quod sibi fuerunt sublata suæ Bullæ ad instantiam Bernardini,quæ Bernardino nõ videtur potuisse præiudicare.l.Seia mancipia emit.ff. ad Velleian.nec nõ prouisio iudicium laicorum, quæ apparet facta ad instantiam procuratoris fiscalis audientiæ Episcopalis, nec constat de mandato, vel ratificatione Bernardini, & quatenus etiam ipse haberet aliquod interesse tamen, vltra quod in hac causa non admittitur ista probatio præsumptiua,vt dictum est,nec etiam operatur contra aliquem, quando constat plures habuisse interesse, vt fuit dictum in Calaguritana fructuum.19.Martij 1608.coram bo.mem. Scotto.

9 Nec obstat, quod a Bernardino fuerit petitã absolutio, quæ videtur supponere excommunicationem, quia potuit peti ad cautelam. Rot.decis.11.de sentẽ. excom.in antiq. Card.in c.perpendimus.sub numero 29.vers.quæro an ad probandum.de sentent.excommunicat.

10 Non obstat declaratoria Rotæ contra Bernardinum, quia vltra quod emanauit post beneficium ab eo obtentum,& quatenus inhabilitaret declaratum, intelligeretur in futurum, non autem in præteritum. Abb.in c.1.num.8.& ibi Felin.nume.8.& Dec.2.lectur.num.44.de iudic.

11 Respondebatur etiam, quod declaratoria est conditionalis, nisi intra certum tempus fuerit paritum, quæ non probat excommunicationem pro tertio, nisi ostendebatur non fuisse intra dictum tempus ei satisfactum, qui declaratoriam obtinuit. Rota decis.19. circa fin.vers.alleg.duas de dolo, & contum. in nou. Abb.in c.proposuit.sub num.4.vers.& hoc verum.de cler. excom.Alciat.de præsumpt. reg.2.præsumpt. 6. in 1.limit.

12 Non obstat, quod Bernardinus sciuerit Episcopũ, fuisse excommunicatum, & ideo collatio ab eo facta licet occulto non valuerit ad fauorem eius qui sciebat,excommunicationem ex alleg.Quia fuit responsum, præterquam quod non constat Episcopum fuisse excommunicatum ex supradictis in principio, neque etiam probari istam scientiam de tempore collationis,prout requiritur. Addebant etiam aliqui non procedere allegata ad hoc propositum pro Ioãne post extrauagantem Martini V. incip. ad euitan. de quã per Felin.in c.Rodulphus.sub nume.39.& 40. de rescr.& in d.c.ad probandum.nume.6.in fin.& sub numero 8.vers.cogitabam.& vers.solue.de re iudic.Couar.in d.c.alma mater.par.1.§.7.numer.9.in fine. de sent.excom.in 6.Ad alia fuit responsum per Informãtes,& ita fuit decisum,&c.

R. P. D. VBALDO.

Anconitana Censuum. Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de disdicta cẽsus ad hoc, vt afficiat,& sit valida,quomodo & quibus fieri debeat, & data illius nullitate an possit ratificari,& quomodo, & an credatur Notario asserenti nuncium retulisse sibi se citasse non constito in actis de schedula citationis.

SVMMARIVM.

Citationis tenorem non probat Notarius asserens nunciũ retulisse sibi se citasse, prout in schedula, si schedula in actis integre registrata non reperitur. numero 1.& sequentib.

Notario asserenti Titium produxisse in actis instrumentum mandati non creditur, nisi totum instrumenti mãdatum sit registratum.num.1.in fine.

Nuncio dicenti se non citasse, contra assertionem Notarij asserentis Nuncium sibi retulisse se citasse, minus creditur, quam Notario. Declara, vt num.2.

Citatio debet esse certa, & non alternatiua.num.2.

Præsens, & tacens iudicis decreto an præsumatur acceptare omnia contenta in dicto decreto.num.3.

Notario non creditur, si dicat, prout constat tali instrumẽto a me viso, & lecto.num.3.

Minores, & pupilli non possunt constitui in mora ex citatione ipsis facta, quæ propterea fieri debet eorum tutori. num.4.

Lis non dicitur finita per sententiam, nisi fuerit executioni demandata.num.5.
Mater tutrix, si habet litem cum pupillo, non remouetur a tutela, sed datur illi adiunctus.num.6.
Tutori a iudice deputato, etiam male deputato, debitores soluentes sunt liberati. Declara, vt num.7.
Protestatio declaratoria, & disdicta census non potest fieri procuratori, nisi in subsidium, & quando Dominus haberi non potest.num.8.
Interpellatio facta minoribus ex obligatione patris, & non propria, etiam facta tutori non afficit, nisi idem tutor factus sit certus post instrumenta.nu.3.in fine.
Exhaeredatus agnoscens legatum a patre relictum an, & quando censeatur exhaeredationi consentire.nu.10.
Nullum quod est, ratificari non potest.num.11.
Ratificatio actus nulli induci non potest ab eo, qui nullitatis scientiam non habet plenam, & certam iuris, & facti, nec sufficit scientia in genere.num.12.
Minorum bonorum alienatio fieri non potest a tutore sine decreto iudicis, & alijs solennitatibus.nu.11.
Ratificatio, vt ex facto inducatur, necesse est, vt factum aequiualeat verbis, & sit tale, quod fieri non possit, nisi actus ratus habeatur.num.13.
Causa qualibet iusta excludit ratificationem.nu.13.
Ratificatio actus gesti non inducitur, nisi actus geratur cum parte, quae ex ratificatione ius praetendit. numero 13.

DECISIO DXXXV.

1 FVit decisum in hac causa 24. Maij praeteriti, cõstare de causis restitutionis in integrum illorũ de Leonibus ex rationibus deductis in decisione, quae ad duas potissimum redigebantur, tum ob defectum disdictae censuum, de quibus agitur, tum ob inualiditatẽ depositi, nec potuisse fuit additũ praedicto, defectus suppleri ex asserta ratificatione Lauiniae matris pupillorum de Leonibus, sed quia praedicta omnia impugnabantur per Triumphos, volui eos iterum super eisdem audire, & Domini re mature discussa censuerunt standum in decisis. Et quo ad disdictam illius nullitatis videbatur clara ex defectu citationis. Etenim Notarius asserat nuncium retulisse, se citasse, prout in schedula illa, tamen non est integre registrata in actis, & sic non constat de tenore citationis, ex allegatis per Felin. in cap. quoniam contra. sub num. 51. de probat. Rot. decis. 55. par. 1. Paris. consil. 31. num. 14. lib. 4. & tenuit Rota in causa Lauretana bonorum. 28. Iunij 1604. coram bonae memoriae Penia. vt in copia, quae data fuit, quod confirmabatur ex doctrina Innoc. in c. cum in iure. num. 6. de officio deleg. Ang. in repet. l. sciendum. nume. 19. ff. de verb. oblig. quos & alios refert, & sequitur Alex. consilio 6. num. 7. in fin. & num. 8. lib. 4. vbi tradit, quod si Notarius actorum scribat in actis, qualiter Titius produxit instrumentum mandati, per hoc non probatur tale mandatum, nisi totus effectus illius instrumenti sit registratus apud acta, & idem sensit Alex. in authent. si quis in aliquo. in 7. fallentia. num. 9. Et ibi Dec. numero 25. C. de edeu. plene Boer. decis. 281. numer. 6. & seqq.

2 Non obst. Cyn. in l. si quis Decurio. C. de fals. vbi voluit, non solum fidem adhiberi Notario circa relationem citationis Nuncij, sed etiam in concursu magis credi Notario scribenti Nuncium citasse, quam ipsi nuncio id neganti, quia fuit responsum in casu Cyni fuisse specificatum nomen Nuncij, & ad quid fuisset facta citatio, nec se retulisse Notarium ad schedulam, hic autem nomen Nuncij est in albis, nec apparet ad quam rem emanauerit citatio, imo nec persona citati est certa, cum sit posita alternatiue per haec verba, & in termino citationis factae filijs D. Petri, seu Ioanni Ferrantino eorum asserto tutori, &c. & tamen citatio debet esse certa, vt est text. in l. aut quod aliter. ff. quod vi, aut clam. & tandem expresse facta est relatio ad schedulam, quae non reperitur, immo ex hoc solo dicebat vnus ex Dominis, doctrinam Cyni non applicari, quatenus ibi circa finem dicit, quod cũ in eo casu scriptura Notarij habeat suam formam, dictum alterius illi non praeiudicat, sed in hoc casu scriptura Notarij non habet suam formam, ex quo est relatiua ad schedulam, qua non exhibita, tanquam scriptura informis non probat, iuxta not. in d. authent. si quis in aliquo. C. de eden.

3 Nec valet dicere, citationis tenorem aliunde posse probari, videlicet ex dicto iudicis, & intimatione postea facta ipsi Ferrantino, qui non contradixit ad exẽplum iudicis, qui in sententia praesentibus, & tacentibus partibus lata dicat, viso libello, & visa citatione, iux. trad. per Felin. in c. quoniam contra, nume. 36. de probat. tum quia ipsemet Felin. ibidem vers. sed considera recedit ab hac sententia, & reddit rationem, tũ quia communis est opinio, quod Notario non creditur, si dicat, prout constat tali instrumento, a me viso, & lecto, vt post plures allegatos testatur Socin. iun. cõsil. 57. nu. 4. lib. 1. & ead. videatur ratio, si attestetur, iudicem dixisse, prout supra.

4 Accedebant aliae nullitates eiusdem disdictae consideratae in decisione, quę Dominis placuerunt. Nam ipsis pupillis talis disdicta, nec facta est, nec fieri poterat. Bart. in l. si ex legati causa. num. 3. ff. de verb. oblig. Sed debebat fieri eorum legitimo tutori, praesertim ad constituendos pupillos in mora. l. sed si ex stipulatu. & ibi glo. & Bart. in lectura, sub dicta l. si ex legati causa. num. 3. & ibi Castr. num. 4. de verb. oblig. & est tex. in l. si dictum. §. fin. & ibi glo. in verb. pupillo. vbi Odoff. Bal. & Angel. ff. de euict. Mater autem, quamuis esset relicta tutrix in testamento, tamen tutelae renunciauerat, & obtinuerat dari tutorem Ferrãdinum Alleum, cui non legitur facta haec secunda disdicta, de qua agimus. Sed solum Ioanni Ferrandino procuratori ad lites constituto a Lauinia matre, post decretum sibi tutelam auctoritate iudicis, occasione bonorum, seu haereditatis patrui dictorum pupillorũ illis delatae, quo tempore praetẽsae reassumptionis adhuc viuebat Alleus, cui per dictum decretum tutelae

Digitized by Google

ad fauorem matris præiudicari potuisse, non videtur.

5 Et licet Alleus fuisset datus tutor ob impedimentū litis, quam mater habebat cum pupillis, ob repetitionem suæ dotis, tamen illud impedimentum adhuc durabat, quamuis emanasset sententia pro matre, cum lis non dicatur finita per sententiam, nisi fuerit executioni demandata. Mohed. decis. 3. nume. 3. vt lite pend. Sarn. in regula de annali. quæst. 44. in princ. & per tot. Lancell. de attent. 2. par. in præfatione. nume. 234. vltra quod mater non assumpsit tutelam virtute dicti decreti, ex hoc capite cessantis impedimenti. Neque illud narrauit iudici, sed ex causa hæreditatis patrui pupillorum, vt dictum est, ad cuius Inuentarium conficiendum, & ad agendum in continenti procuratorem constituit Ferrantinum, vt in Summario Dominorum de Triumphis. num. 9. & 10.

6 Non obstat, quod mater, etiamsi habeat litem cum popillo, non remoueatur a tutela. auth. adhæc. C. quādo mul. tut. offic. fung. poss. Quia respōdebatur, quod in omnem casum datur illi adiunctus. Bal. Salicet. & alij in auth. matri, & auiæ. C. eod. tit. Afflict. decisione 207. num. 1. prout fuit datus Alleus, qui & ipse citandus erat. l. Titium, & Mæuium. in princ. vbi Bar. ff. de adm. tut. imo si non permittatur administrare mater redditur suspecta. Affl. ct. vbi sup. num. 2.

7 Non obstat, quod mater tanquam deputata tutrix a iudice, siue bene, siue male pro tali se gerebat, & ideo actus cum ea gesti sustineantur, & in specie, quod debitores illi soluentes fuerunt liberati, ad tex. l. debitores. ff. de solut. cum alleg. Quia motiuum posset applicari si ipsa mater fuisset citata pro redemptione census, de quo agitur, sed quod cum fuerit citatus, procurator ad alia constitutus cessat obiectum, prærterquam quod dicta l. debitores. procedit, si pecunia in rem pupilli peruenit, vt ibi dicitur. Isto autem casu pupilli negant, se consecutos fuisse pretium census.

8 Accedebat etiam ex mente vnius ex Dominis, qđ etiam si procurator fuisset sufficiens, tamen ista protestatio animi declaratoria, prout est disdicta census, non poterat fieri procuratori, nisi in subsidium, quando Dominus haberi non posset. l. aut qui aliter. §. & si forte. ff. quod vi, aut clam. Alex. in l. non solum. §. morte. num. 37. vers. item adde. & ibi Iason. num. 33. vers. ibi enim. ff. de nou. operis nunc. & in omnem casum cum interpellatio fieret minoribus ex obligatione patris, & non propria, quamuis fuisset facta tutori, tamen debebat reddi certus per ostensionem instrumentorum, vel alio modo, alias nihil nocebat. Bartol. in d. l. si ex legati causa. numero 9. ff. de verborum obligat.

9 Circa depositum placuerunt Dominis alias deducta, non enim dubium est, quin nullitates prædictæ disdictæ influant in depositum postea secutum.

10 Quo vero ad ratificationem Dominæ Lauiniæ censuerunt Domini illam non suffragati ad effectum, vt præiudicauerit pupillis quo ad census extinctionem, stantibus nullitatibus supradictis, & licet egerit ad pecunias depositas consequendas pro sua dote, & sic videatur ratificasse depositum factum in extinctionem census, tanquam necessarium antecedens, tamen ex quo egit nomine proprio, non potuit afferre præiudicium pupillis, quorum causa est separata, sicut filius a patre exhæredatus, pupilli sui nomine agnoscens legatum in eodem testamenro relictum, non sibi præiudicat, quo minus proprio nomine dicere possit inofficiosum testamentum paternum, & è contrario tutor, qui pupilli exhæredati nomine egit querela, non amittit legatum sibi adscriptum. §. si tutor. institut. de inoffic. testament. Discreta enim sunt iura, quamuis plura, in eandem personam deueuerint, aliud tutoris, aliud legatarij, vt dixit tex. in l. tutorem. ff. de his qui bus vt indign.

11 Et stantibus prædictis nullitatibus disdictæ, & depositi, nec etiam tanquam tutrix potuisset ratificare prætensam extinctionem census, tum quia quod nullum est ratificari non potest. Bart. in l. obseruare. in fin. ff. de offic. Procons. Dec. in l. semper. num. 16. ff. de reg. iur. cum alijs per Honded. cons. 38. num. 19. libro primo. tum quia fuisset alienatio voluntaria census, & sic rei immobilis, quæ sine decreto, & alijs solennitatibus fieri non poterat, toto titulo. ff. de reb. cor. Gabr. cons. 149. nume. 77. lib. 2. & fuit firmatum in dicta decis. in fi. vulg. reg. qui vult consequens, &c. non applicatur, quia non procedit deficiente potestate in eo, qui vult consequens. Euerar. in loco a consequen. nu. 4. Aym. cons. 34. num. 45.

12 Non obstat actus receptionis pecuniarum factæ per Lauiniam, de fructibus prætensi census, impositi, per Fanellum ex pretio census alias impositi per Triūphos, quæ receptio non videtur fieri potuisse nisi præcedente ratificatione disdictæ depositi, & illius consignationis, & tandem census impositi per Fanellum ex allegatis pro Triumphis, & præsertim, quia non videtur negari posse scientia Lauiniæ, ex sequestro facto ad eius instantiam penes Fanellum ex lite habita, cum Arca, & eius vxore super anterioritate suorū iurium, ex sententia lata ad eius fauorem, & alijs considerațis per Informantes. Quia fuit respōsum, quod scientia superueniens cum actu non inducit ratificationem actus, quia fuit nullus, & quem Lauinia potuit credere validum nisi probetur etiam scientia nullitatis. l. mater. §. ceterum. ff. de inoffic. testam. Immo non sufficit scientia in genere, sed debet esse plena, & certa iuris, & facti. Bald. in l. mater. col. 3. C. de rei vē dic. Gabr. cons. 36. num. 59. in fin. & num. 60. lib. 1. & cons. 62. num. 27. lib. 2.

13 Accedit, quod ad hoc, vt ex facto inducatur ratihabitio, necesse est, vt factum æquiualeat verbis, & sit tale, quod fieri non possit, nisi actus ratus habeatur. Bar. & Castr. in l. Proculus. ff. rem rat. haberi. Aretin. cons. 128. col. 2. num. 6. Gabr. dicto cons. 36. numero 57. lib. 1. Secus si factum necessario ratihabitionem non arguat, sed præsumi possit, illud ob aliam causam gestum, vt per Gabr. loco citato, & per eundem cons. 180. num. 17. lib. 1. hic autem præsumi potest, Lauiniam

niam non cogitasse de ratificatione, sed egisse, vt suã dotem consequeretur, & alias quælibet iusta causa excludit ratificationem.d.l.mater.§.ceterum.de inof fic.testam.Angel.in d.l.Paulus.ff.rem ratam haberi. Gabr.d.consi.36.num.57.Vbi etiam subdit,necesse es se, vt is actus, ex quo prætenditur ratihabitio, sit ge stus cum parte,quæ illam prætendit. Aret.d.consilio 128.col.2.& id putat Gabr.esse verissimum. Lauinia vero actus,ex quibus prætenditur ratificatio,non ges sit, cum Triumphis, sed cum alijs, nec intra tempus anni,iuxta formam Bullæ. Ex quibus Domini con cluserunt,standum esse in decisis.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij. Mercurij 27. Nouemb. 1613.

ARGVMENTVM.

Continet hæc decisio diuersas conclusiones, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio. numero 2.

Compensatio habet vim solutionis. num. 3.

Schedulæ Bancariæ consignatio habet vim solutionis. num. 3.

Confessio non inducitur, quando in ea adest clausula, vt asseritur. num. 4.

Solutio quando dicatur facta in extinctionem fructuum, vel sortis principalis. num. 6.

DECISIO DXXXVI.

1 Dubitaui, an sit satisfactum decreto Rotali sub die 10. Decembris 1612. cuius verba sint, mandatum exequutiuum relaxauit pro integro pretio Scut. 80. mill. monetæ Romanæ Iulio rum decem pro quolibet Scuto, exequendum pro ra ta Scutorum 55. mill. hoc modo videlicet pro libera tione Illustrissimi Marchionis ab accollatione Mon tis Baronum pro Scutis 55. mill. per ipsum facta, nec non ab omnibus promissionibus, & obligationibus in dicta accollatione eiusdem partis Montis per eun dem factis, per Illustrissimum, & Reuerendissimum D. Cardinalem Sfortiam facien. cum clausulis oppor tunis, alias per executionem realem, &c. & pro resi duo Scutorum 25. mill. per similem exequutionem realem ad fauorem, & beneficium dicti Illustrissimi Marchionis.

2 Et Domini censuerunt fuisse satisfactum prædicto Decreto solutis infra dicendis. Nam quãtum attinet ad Scuta 55. mill. erat in confesso apud partes, quod dicta rata Montis fuerat extincta, & per consequens liberatus Illustris. Marchio, solutione enim eius, quod debetur tollitur omnis obligatio. Institut. quib. mod. tollit. oblig. in princ. gloss. fin. in l. cum plures. in fine. ff. de euict. late Surd. decis. 113. num. 2.

3 Quo ad summam Scutorum 25. mill. pariter fuit satisfactum D. Marchioni, nam cum ipse esset debitor Illustris. D. Cardinalis Scut. 19620. licet nondum venerit dies solutionis huius debiti, tamen placuit S. D. N. concedere D. Cardinali, vt fieret compensa tio, perinde ac si dies solutionis venisset, quæ habet vim solutionis. l. debitor, alias si debitor. & ibi Docto res. ff. qui pot. in pign. hab. Bar. in l. diuortio. §. ob do nat. nu. 2. vers. qui enim compensat ff. sol. matrim. la te Tiraq. de retract. lign. §. 3. gl. 3. n. 2. & sequentibus, quo ad residuum vero Illustris. D. Cardinalis dedit schedulam banchariam Scut. 5380. quæ in istis ter minis habet vim solutionis. Bart. in l. si soluturus. nu mero 5. ff. de solut. Put. decis. 159. secundum eruditis simam impressionem, quam fecit D. Aduocatus Fran ciscus de Rubeis lib. 1.

4 Neque obstat, quod S. D. N. in dicta cõpensatione sustulit solum dies solutionis, voluit enim in reliquis saluas esse exceptiones, & iura vtriusque partis ẽt con tra dictũ creditũ cõpensandũ. Quia hic pro parte Illu strissimi D. Marchionis non adducitur aliqua exceptio, aut ius, quod releuet. Nam dũ dicitur, totum istud credi tũ non esse compensandum, cum vigore subhastatio nis bonorum Bisighæ nouæ habuerit Scuta 8. mill. de ista subhastatione non constat in actis, & dũ dicitur de ea constare ex cõfessione partis, quæ propterea ob tinuit, plures prouisiones Rotales, tamẽ neque de ista confessione apparet, cũ pars semper vsa fuerit verbis, vt asseritur, quæ non inducunt confessionẽ partis. Cas sad. decis. 4. n. 1. & 8. de pbat. & fuit sæpissime dictũ: Dum vero dicitur, quod Illustris. Marchio soluit in teresse pro Scut. 19620. quod non erat debitũ, & ideo est cõputandum in sortẽ, de aliqua solutione non con stat in actis, & si nõ constaret, nõ releuaret ad effectũ, de quo agitur, quia cũ non sit clarum, quod istud in teresse nõ debeatur, & D. Marchio iurauerit illud sol uere, inttat dispositio textus in c. debitores. de iureiu.

5 Quantum attinet ad schedulam Scutorum 5380. non obstat, quod fuerit soluta pro fructibus Montis, & sic non cesserit in causam sortis; Quia cum Mõs nõ posset extingui nisi solutis fructibus, & dubitaretur ad quem spectaret dicta solutio, feci decretum facto verbo cum Sanctissimo, & partibus non reclamanti bus, sed potius acquiescentibus, quod ex dicta sche dula soluerentur fructus dictæ ratæ Montis Scutorũ 55. mill. cum declaratione per infrascripta verba, ita tamen, quod per præsens decretum non censeatur de claratum, quod prædicta schedula sit pro residuo, & pro integro pretio dicti datij restituendo, quin potius sit, & seruiat ad bonum computum eiusdem pretij d. Datij, nisi, & donec per Rotam declaretur solutionem dictorum fructuum dictæ ratæ Montis spectare ad Dominum Cardinalem quo casu dicta schedula, & summa in ea contenta cedant non in extinctionem

Digitized by Google

partis pretij Datij, sed in extinctionem dictorum fructuum prædictæ ratæ Montis pro rata tamen fructuum soluendorum, & interim donec per Rotam fiat declaratio ad quem solutio dictorum fructuum ratæ Montis pertineat, vtraque pars, & eius iura in ceteris prætet superius expressa permaneant, & conseruentur, & permanere, & conseruati intelligantur in eo statu, in quo erant anre præsens decretum, & restitutionem dictæ schedulæ.

6 Ex quibus cum appareat, quod non obstante dicta consignatione schedulæ pro soluendis fructibus, debeat tamen censeri pro extinctione Capitalis donec per Rotam fuerit declaratum solutionem fructuum expectare ad Dominum Cardinalem, ista schedula debet cedere in extinctionem sortis, quia conditio resolutiua, qualis est ista, præsupponit ius purum præexistere, sed resolubile, qua resolutione non facta, & sic non declarato, quod solutio fructuum spectet ad D. Cardinalem, manet a toto principio purũ, & sic schedula cedit in extinctionem sortis. l. proponebatur. ff. de Castren. pecul. Oldrad. cons. 285. numero 8. vers. in 2. Castren. cons. 452. in princ. libro 1. Alex. cons. 91. incip. circa primum. num. 5. vers. sed si in aliquo. lib. 4.

7 Non obstat, quod non appareat totam schedulam fuisse solutam pro fructibus; Quia quo ad Scuta 100. soluta Secretario pro extractionis mercede, visum fuit Dominis non esse computanda D. Marchioni, sed esse reficienda, per D. Cardinalem, cum ipse teneretur liberare D. Marchionem, quo ad Scuta 103. ba. 80. remanentia D. Cardinalis dedit ordinem, vt soluatur D. Marchioni, residuum vero fuit solutum pro dictis fructibus, vt apparet ex computis datis, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Barchinonen. Parochialis. Veneris 29. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

De appellatione concedenda ex Constitutione Pij V. super Collatione Parochialium a sententia Ordinarij super habilitate clerici electi in cõcursu ad beneficia plura ad interpretationem dictæ constitutionis notanda de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Appellatio datur ab electione facta in concursu ad beneficia tam ad effectum deuolutiuum, quam ad suspensiuum. num. 2. & 3.

Clericus in concursu ad beneficium admissus non recipitur, quando constat de irrationabili electione per rem iudicatam. num. 4.

Spolium excluditur vbi constat de non iure agentis, & de dominio rei conuẽti per rẽ iudicatam, aliter secus. n. 5.

Constitutio appellationem admittens semper intelligenda est, ne permissa appellatio tollatur. num. 6.

Executio vltimæ sententiæ spectat ad iudicem, qui illã protulit. num. 6.

Intellectus ille semper vitandus est, per quem resultat absurdum. num. 7.

Appellatio non datur a sententia, quæ celeritatem desiderat, & è contra. num. 8. & num. 12. Vbi de materia.

Verba Constitutionis vbi sunt clara, non est vlterius disputandum. num. 9.

Casus omissus in Constitutione remanet in dispositione iuris communis. Declara, vt num. 10.

Constitutionis mens magis attendenda, quam verba. numero 10.

Ratio generalis reddit totam legem generalem. nu. 11.

Extensio datur ex identitate rationis scriptæ in constitutione. num. 12. in fine.

Extensio datur ex identitate rationis, quando illius ratio est tantum vnica, quæ propterea habetur pro expressa. num. 13.

Beneficij concursus quando fit, consideranda sunt vltra doctrinam, mores, prudentia, & alia ad Ecclesiam gubernandam opportuna. num. 14.

Ordinarius præsumitur instructus de vita, & moribus concurrentium ad beneficia, & de alijs vltra doctrinam requisitis. num. 14.

Electus in cõcursu ad beneficium ab Ordinario habet præsumptionem pro se, nisi clare doceatur de dolo, & irrationabilitate iudicij Ordinarij. num. 14.

Causa semel effecta appellabilis semper est appellabilis. numero 15.

Extensio de casu expresso ad casum similem non expressum in Constitutione conceditur. num. 16.

Præsumptio oriens ex sententia iudicis, an censeatur sublata per contrariam sententiam. num. 17.

DECISIO DXXXVII.

1 PRæuio concursu ad Parochialem Sancti Stephani Granullorum Barchinonen. Diœcesis de mense Augusti anni præteriti vacantem electus fuit ab Ordinario Balthasar Mir, & ad Sanctissimum Dominum Nostrum pro collatione obtinenda remissus. Cum vero Franciscus Domenech a dicta electione ad Metropolitanum Tarraconensem prouocasset, præuio nouo examine fuit electio primi iudicis reuocata, & ipse habilis declaratus, Mir vero inhabilis, a qua pronuncia Mir appellauit; & cum instaret eius supplicationem licet post Metropolitani sententiam signatam expediri, Domenech vero aliam per eum porrectam ad sui fauorem signari vigore litterarum Metropolitani, Reuerendissimus D. Datarius transmisit ad me dubium in Rota proponendum, an esset relaxanda supplicatio signata ad fauorem Balthasaris, vel potius signanda porrecta per Frãciscum. Quod resolutum fuit pro Balthasare.

Nam

2 Nam supplicationem Francisci non esse signandam Domini dixerunt, quia cum a sententia Metropolitani Tarraconen. sit expresse concessa appellatio ex Constitutione felic. recordat. Pij V. super collatione Parochialium edita in vers. Et si quis a sententia, quæ intelligitur tam quo ad effectum deuolutiuum, quam suspensiuum. Gratian. consilio vltim. numero 16. & 17. libro secundo. Paris. consilio 28. numero vigesimo secundo. & seq. libro quarto. Rot. decis. 330. numero quarto. parte secunda. in nouiss. cum tamen sufficeret illam nõ prohiberi ad hoc, vt diceretur permissa. can. omnis. can. ad Romanam. 2. quæst. 6. l. & in maioribus. & ibi glo. C. de appel. glo. vulg. in l. qui restituere. ff. de rei vendicat. sequitur ea pendente nihil innouari posse. c. venientes. 19. de iureiur. c. pastoralis. 28. §. præterea. vers. nos autem. de offic. deleg. tot. tit. ff. nil. nou. app. interp.

3 Et si Bulla voluisset tollere appellationem suspensiuam á sententia Metropolitani, id expressisset, prout fecit in appellatione ab electione Ordinarij in versic. hæc tamen appellatio. ad tex. in l. vnic. §. sin autem ad deficientis. C. de caduc. tollend.

4 Nec sufficiunt illa verba, constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato parochialis per eundem iudicem appellationis conferatur, seu conferenda remittatur, de quibus in vers. Vt autem. Quia clausula, constito, non refertur ad cognitionẽ, & reuocationem faciendam a Metropolitano, neque illi dirigitur. Vnde intrat conclusio, non posse dici cõstare de irrationabili iudicio, nisi per rem iudicatam. Aegid. decisione 103. Rot. decisione 79. numero sexto. & septimo. parte 2. diuers. Facit text. in l. furti. vbi gloss. in versic. inter famosos. & Doctor. ff. de his, qui not. infam.

5 Sicuti licet dicatur constare de non iure agentis, & de dominio rei conuenti ad excludendum spolium per sententiam in petitorio, vt post Angel. Imol. Alexand. Socin. & Ias. Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. numero 35. & 39. ff. de acquirend. possess. qui de communi. Afflict. decis. 303. numero 1. Cæsar. de Grass. decis. 141. alias 1. numero 7. de locat. Tamen hoc non procedit, nisi vbi illa transiuit in iudicatum, quia tunc solum dicitur constare de non iure actoris, & iure rei conuenti. Bero. in c. literis. nume. 4. vers. secundo quia. de restit. spol. Imol. in l. 1. num. 8. ff. de noui oper. nunc. Ias. cons. 9. num. 1. vers. itemcum. lib. 3. Rota coram Robusterio in Cæsaraugustana Parochialis 16. Ianuarij 1589.

6 Vnde facultas Metropolitano concessa, conferendi, vel remittendi pro institutione, post rem iudicatam est intelligenda, ne tollatur appellatio permissa ex eadem Constitutione, iuxta not. per Cyn. Angel. & Salicet. in l. ita nobis. C. ad legem Iuliam. de adult. & ne contrarietas in eadem Constitutione inducatur. Abb. in c. gratum. numero secundo. & in c. super quæstionum. in 3. not. de offic. delegat. ita vt operetur Metropolitanum vti Sedis Apostolicæ delegatum exequi posse suam sententiam reuocatoriam electionis Ordinarij in iudicatum transactam, cum alias executio spectaret ad iudicem, qui vltimam sententiam ferret. Bart. in l. a Diuo Pio. num. 15. vers. quæro, & reuoco. ff. de re iudic. in l. præcipimus. §. officijs. nu. 1. in 2. notab. & nume. 2. C. de appell. quem omnes sequuntur. Franc. in c. Romana. §. fin. num. 31. vers. aliquando sententia diffinitiua. de appellat. Et sufficere debet, constitutionem hoc operari contra ius commune, licet posset etiam aliud. Grat. cons. 13. nu. 43. lib. 2. Gozzad. cons. 19. num. 5.

7 Eo magis, quia si aliter intelligeretur, resultaret hoc absurdum, executiones, & immissiones, iuxta varietatem sententiarum variari debere, modo pro electo ab Ordinatio, modo pro electo a Metropolitano, seu iudice appellationis, & ideo intellectus iste vitandus est. l. Saluius Aristo. ff. de leg. præst. Rot. decisione 700. num. 5. par. 2. diuers.

8 Neque inconuenit, appellationem suspensiuam esse denegatam ab electione Ordinarij, & tamen concessam a sententia Metropolitani, seu iudicis appellationis reuocatoria, cum electio Ordinarij celeritatem desideret, & sic vigeat in ea ratio tollendæ appellationis suspensiuæ. l. final. ff. de appell. recip. l. quisquis. C. quorum appell. non recip. cap. fin. 2. quæst. 6. quod non est in sententia reuocatoria Metropolitani, sicuti ratione celeritatis non datur appellatio ab immissione hæredis scripti. dict. l. fin. ff. de appell. recip. d. l. quisquis. vbi Bartol. Bald. Salicet. & Castr. C. quor. app. glos. in l. fin. in ver. missus. & ibi Bartol. numero 21. C. de edict. Diui Adrian. tollen. & tamen datur, quando iudex pronnnciat denegando immissionem, iuxta opinionem Angel. dict. l. quisquis. numero tertio. quam se in sacris audientijs practicasse restatur Iacob. de S. Georg. dicta l. fin. numero 56. C. de edict. Diui Adrian. toll. vbi Zuccard. nume. 433. cum alijs per Menoc. remed. 4. adipisc. poss. quæst. 100. numero 876. Lancellot. de attentat. par. 3. c. 28. numero 89. Surd. de alimen. tit. 8. priuileg. 60. num. 26. in fin. & 27. quia scilicet cessat ratio celeritatis. Menoc. vbi supra. vers. ea est ratio, & eadem ratione fit eadem distinctio in sententia super alimentis, ad tradita per Surd. d. priuileg. 60. num. 10. 25. & 33. vers. ideo non est errandum.

9 Supplicationem Balthasaris relaxandam dixerũt, moti ex d. Constitutione. vers. hæc tamen appellatio. cuius verba clarissima, & præcisa sunt, quod appellatio interposita ab electione Ordinarij interim non impediat, aut suspendat, quo minus electio per illum facta debitæ demandetur executioni. Et vlterius, quod prouisus ab eadem Ecclesia causa huiusmodi appellationis pendente non amoueatur, non est itaque vlterius quærendum. l. Gallus. §. si eius. vbi not. Bal. in 2. not. ff. de lib. & posthum.

10 Non obstat, quod constitutio loquatur pendente causa appellationis ab electione Ordinarij, ibi, hęc tamen appellatio, & ibi, causa huiusmodi appellationis pendente. Ideoque secus dicendum videatur ea finita, prout est per sententiam. l. 1. versicul. recepta autem

men appellatio. ff. nil no. app. interp. vel casus iste di catur omissus, & sic in iuris communis dispositione relictus, ad vulgat. l. commodissime. vbi Bartol. ff. de liber. & posthum. prout ita Constitutionem intellexisse videtur Rota in causa Derthusen. Parochialis coram bonæ memoriæ Gipsio. 30. Martij 1584. Nam Domini respiciendam esse magis dixerunt mentem Constitutionis, quam verba, cum ex lege veniat, quod sumitur ex mente. l. nominis. & rei. §. verbum. & ibi Alciat. ff. de verborum significationib. l. cum mulier. la prima. ff. soluto matrimonio. Barto. in l. contra. in principio. ff. de leg. quæ est verbis præferenda; l. non dubium. C. de leg. Bartol. in d. l. contra. numero primo. etiam vbi est illis contraria. Dyn. in cap. final. de regul. iuris. in 6. Oldrad. consilio 103. numero quinto.

11 Ratio autem, ob quam Summus Pontifex sustulit suspensionem executionis electionis Ordinarij, duplex reddi potest. Vna secundum Informantes pro Balthasare, ne parochiales diu In suspenso maneant in maximum animarum periculum, de qua in versic. insuper. Quæ licet videatur apposita in capite distincto, negari tamen non potest huic etiam conuenire; ratio enim generalis reddit totam legem generalem. l. regula. §. cum quis. vbi Bartol. in 2. notab. ff. de iur. & fact. ignorant. & in quacunque parte sit, regulat totam dispositionem. Ioann. de Anan. consilio quarto. numero secundo. Quæ ratio diutinæ vacationis tollendæ fuit maxime præ oculis habita, dum voluit Summus Pontifex concursum, & alia iuxta formam præscriptam ab Ordinario infra sex menses expediri, alias collationes ad ipsum deuolui. Vnde non mirum, si ab electione tanquam celeritatem requirente, non detur appellatio suspensiua ex præallegatis.

12 Et hæc ratio celeris collationis parochialium consideratur etiam per canones, vt in cap. si Apostolica. 32. de præbend. damnosa est enim Ecclesiarum vacatio. cap. quam sit. de elect. in 6. Rebuff. in concord. rubric. de collation. §. si quis vero. verb. ad alium superiorem. versicul. nec refragatur. Et militat etiam lata reuocatoria, ideo constitutio disponens non retardari electionem per appellationem habet locum, ne dũ in prima, sed In qualibet alia appellatione ob hanc rationis identitatem, ne vacatio proteletur. Compostel. in cap. 1. col. 2. versi. Vnde etiam dicimus. de electio. in 6. dicens ita seruasse Innocent. & ibi Archid. colum. 3. in fin. versic. propter hoc. Ioan. And. colum. 1. numero quarto. versic. plus dicit Gemin. colum. 2. numero quarto. post med. versic. imo plus. Ancharan. sub numer. 3. versic. & sic exponas. Franch. sub numero quinto. vers. ad hoc. dicens, quod Doctores sequũtur. gloss. in Clement. 3. in verb. occasione. eodem tit. vbi Card. sub numer. 5. versic. quinto quæro. Ancharan. sub numer. 4. Imol. numero 40. versicul. quinimo plus dicit. Vital. & Barbat. numero 32. & in hac Bulla Modern. super reg. 8. gloss. 6. numero 216. & sequ. cumque hæc ratio scripta sit in constitutione, casus dicitur comprehensus per illius identitatem absque alia extensione. gloss. in cap. primo. de tempor. ordinan. in 6. Oldrad. consilio 185. in fin. Cald. consilio primo. vt lit. penden. Bald. in l. illud. post num. 6. C. de sacrosan. eccles.

13 Vel si secundum Informantes pro Francisco negetur rationem esse prædictam, quæ expressa legitur, sed dicatur esse præsumptionem pro electione Ordinarij, cum ista tantum reddi posset, habetur pro expressa, iuxta gloss. in l. quamuis. vbi Bald. in princip. vers. & cum vna sola. C. de fideicomm. & ibi Adden. Castr. num. 4. Ias. num. 6. adeo vt ab ea tanquam vnica licita sit extensio etiam in correctorijs. Castren. in l. si vero. §. de viro. nume. 1. vers. idem si ratio. ff. solut. marrim. Adden. ad Bald. in auth. quas actiones. litera E. & ibi Ias. nume. 22. C. de sacrosan. eccles. idem Ias. in d. l. quamuis. num. 7. vers. 2. C. de fideicomm. cum concord. per Surd. decis. 174. num. 12. & 13. & decis. 192. num. 15. & 16.

14 Et hæc præsumptio est adeo vehemens, vt non tollatur ex sententia reuocatoria Metropolitani, quia cum in electione ad Parochiales ex dispositione Sacri Concilij Tridentini sess. 24. de reformat. c. 18. versic. peracto, vltra doctrinam, sint etiam considerandi mores, prudentia, & alia ad Ecclesiam gubernan. opportuna, qua ratione dignior non simpliciter dicitur ille, qui doctior sit, vel sanctior, sed is, qui iuxta munus, cui præficiendus est, aptior eius ministerio appatet, & hic est præferendus, vt ex sententia Diui Thomæ tradit Couar. in reg. peccatum. 2. par. §. 7. sub numero quarto. versic. dignior vero. & dixit Rota in Beneuentana Parochialis. 13. Iunij 1590. coram bonæ memoriæ Orano, & in Rauennaten. Parochialis. 2. Decembris 1594. coram Illustrissimo Arigonio, in Nullius Parochialis, seu concursus 4. Decemb. 1610. coram Reuerendissimo D. Bononien. Ex quo censuit sacra Congregat. Illustrissimorum Cardinalium Concilij interpretum præferendum eum, cuius mores noti, probatique sunt ei, cuius vita ignoratur, licet doctiori. Ordinarius præsumitur instructus de vita, & moribus concurrentium, & alijs vltra doctrinam requisitis tãquam eius diœcesanorum. Card. in Clem. 1. numero 20. versic. sic autem. vbi Anch. num. 7. vers. & hoc ideo. de sequestrat. poss. & fruct. Veral. decisione 406. par. 2. Put. decis. 395. numero secundo. libro tertio. & consideratum fuit in terminis huius Bullæ in dictis Rauennaten. coram Illustrissimo Arigonio, & Nullius coram Reuerendissimo Bononien. Metropolitanus vero per nouum concursum non potest certior fieri, nisi de doctrina, & sic cessat in copræsumptio, vel saltem non æque viget. Et adeo præsumitur pro iudicio Ordinarij, vt debeat clare doceri de dolo, & irrationabilitate illius, vt renuit Rota in Camerinen. Concursus 19. Decembris 1603. corã Reuerendissimo Attrebaten. & in Sabinen. concursus 6. Aprilis 1609. coram Reuerendissimo D. meo Damasceno. Et si quælibet ex prædictis rationibus de per se sufficit, tanto magis simul iunctæ, exemplo duorum

Digitized by Google

rum vinculorum, quæ magis stringunt. c. 1. de treug. & pac. cum similibus.

15 Præterea etiam si constitutio esset restricta ad primam appellationem, tamen cum a reuocatoria sententia detur appellatio, quo ad vtrumque effectum, vt firmatum fuit, perinde est illa interposita, ac si essemus in casu verbis expresso, ante scilicet latam reuocatoriam, quæ habetur pro extincta inspecto præsenti statu, iuxta text. in l. 1. in fin. & ibi gloss. ff. ad Turpill. l. 2. versic. ceterum. ff. de poen. Bald. in rubric. C. de appellat. numero secundo. & in l. ita demum. numero secundo. C. de procut. Roman. post Imol. in l. 1. num. 30. versf. quo ad secundum. vbi Alex. nume. 2. Ias. num. 9. Rip. nume. 10. ff. de re iudic. de communi Felin. in rubric. de appellat. sub num. 1. col. 4. vers. & adde. & in c. pastoralis. 18. numer. 14. vers. conclusio sit. de offic. delegat. vbi Adden. de communi. dicit veram. Alex. cons. 36. num. 6. lib. 4. & communem cons. 188. num. 10. lib. 2.

16 Et ideo licet verba constitutionis videantur restricta ad appellationem ab electione Ordinarij, tamen non excluderentur casus similes. gloss. in l. ob æs. in ver. alienum. in princip. & ibi Salicet. C. de præd. minor. & in l. serui nomine. vbi Bartol. numero tertio. ff. de vsucap. gloss. vulg. in l. illud. in verb. alia causa. & ibi Bartol. in princip. C. de sacrosanct. Eccles. præsertim iu hac materia fauorabili diutinæ vacationis tollendæ. Bart. in d. l. illud. numero tertio. Bald. numero 6. in fin. Castr. num. 4. vers. hic est vna. Bart. in d. l. serui nomine, num. 3. vel qui veniunt in necessariam expressorum consequentiam, ex quibus cessant dicta de casu omisso.

17 Neque etiam potest dici sublata, vel elisa præsumptio electionis Ordinarij per contrariam sententiam, iuxta doctrinam Card. in Clem. 1. quæst. 4. numero 13. de sequestrar. poss. & fruct. Nam in quæstioue ibi posita per Cardinalem non minor militabat præsumptio pro secunda sententia, quam pro prima pro possessore lata, sed eadem, cum vtraque esset lata in curia, vt ipse inquit, imo in terminis d. Clem. ipsa prima sententia est, quæ parit sequestrum. Cassad. decis. 1. eodem titul. sed in casu nostro negari non potest, quin maior sit præsumptio pro electione Ordinarij, a qua non datur appellatio suspensiua, quam pro sententia Metropolitani, a qua datur quo ad vtrumque effectum: Et ideo sententia, quæ habet maiorem præsumptionem, habet aliquem effectum executiuum non obstante alia contraria, prout in terminis eiusdem Clemen. primæ sententia lata in curia pro actore operatur effectum appositionis sequestri, quamuis adsint contrariæ in partibus pro possessore, & hoc ratione maioris præsumptionis pro ea, vt ibi explicant Doctores.

18 Prædictis ergo non obstat allegata decisio Dertusen. coram bonæ memoriæ Gipsio vti simpliciter fundata in verbis restrictiuis, non considerata constitutionis ratione, & in qua Domini prius sustulerunt præsumptionem pro electione Ordinarij, quam resoluerunt fuisse gratificatoriam, & iudicium Ordinarij fuisse suspectum, vt in decisione præcedenti de mense Decembris 1581. & per sententiam reuocarunt. Vnde considerarunt, quod nisi apponeretur sequestrum, facile aperiretur via fraudibus contra mẽtem, & verba dictæ constitutionis, in versicu. nos. ad quorum ibi, personis minus dignis, &c. Neque colligitur fuisse appellatum a secunda sententia lata in curia, quæ omnia cessant in casu nostro, in quo præsumptio viget manifeste pro electione Ordinarij. Adest eadem ratio exequendi, & sententia reuocatoria non potest haberi in aliqua consideratione, tanquam extincta præsentaneo statu considerato per appellationem. Et ita conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana alimentorum. Veneris 29. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Alimenta præstãda sunt a fratre diuite fratri pauperi, & quomodo hæc alimenta taxanda sint.

SVMMARIVM.

Frater tenetur præstare alimenta fratri pauperi etiam illegitimo. num. 1.

Alimenta præstanda quomodo taxari debeant attenditur quantitas bonorum, & qualitas alimentandi arbitrio iudicis. num. 2.

Patris iudicium multum facit in præstatione alimentorum. num. 3.

Alimenta præstanda a fratre diuite fratri pauperi debentur iure sanguinis, & ex propria ipsius fratris obligatione. num. 4.

DECISIO DXXXVIII.

1 VTraque parte informante proposui dubiũ, an D. Valerius teneatur præstare alimenta, & ad quam summam, & quo ad primã eius partem, quod scilicet D. Valerius teneatur præstare alimenta, Res apud DD. nullam habuit difficultatem nã ex deductis in hac causa sub die 13. Iunij 1608. & alijs ꝑ Informãtes pro Octauiano denuo põderatis, satis visũ fuit cõstare de requisitis ad istũ effectũ necessarijs, nẽpe ꝙ Octauianus sit frater D. Valerij, & filius naturalis D. Marcelli cõis patris, & de paupertate, ac indigẽria illius, ex quibus sequitur, quod omnino sint ei præstan. alimenta a D. Valerio fratre diuite, per text. in l. mutus. ff. de iur. dor. & in l. qui filium. vbi gloss. final. in versic. hæc aliter ff. vbi pupill. educ. deb. & fuit dictum in causa Bononien. Alimentorum

24. Nouembris 1604. coram bonæ memoriæ Iusto. Etiam quod sit naturalis. Bart. in l. si quis a liberis. §. vtrum. numero 5. ff. de lib. agnosc. & in d. l. qui filiū. in fin. ff. vbi pupill. educ. deb. Rip. in l. 1. numero 83. ff. soluto matrimon. Molin. de primogenit. libro secundo. cap. 15. numero 64. Qui in materia alimentorum non differt a legitimo. Paleott. de not. & spur. cap. 48. numero tertio. Surd. de alimentr. titu. 1. quæstione 25. numero 31. prope finem. & tit. 7. quæst. 9. num. quinto. & tenuit Rota in causa Romana Alimentorum de mense Iunij præteriti coram R. P. D. meo Manzanedo, & alias sæpe.

2 Quo vero ad aliam partem attenta quantitate bonorum, & redditruum Domini Valerij, ac etiam paupertate Octauiani, & alijs eorum qualitatibus, quæ arbitrio iudicis attendi solent ad effectum taxandi alimenta. l. 2. ff. vbi pupil. educ. deb. Alex. consilio 72. numero septimo. libro quinto. Aym. consilio 189. numero decimo. Menoch. de arbitr. cas. 169. numero tertio. fuit resolutum huiusmodi alimenta esse præstan. ad rationem Scutorum decem quolibet mense, nam ex deductis apparet vltra Scuta 800. annua ex hæreditate paterna D. Valerium percipere quolibet anno ex bonis primogenituræ Scuta 3000. ex quibus pro nunc DD. arbitrati sunt posse commode solui supradictam modicam ratam Scutorum decem Octauiano, qui in tanta egestate cōstitutus reperitur, vt alias vel mendicare, vel cum vxore, filijs, & tota eius familia fame perire cogatur.

3 Præsertim ponderando, quod dictus D. Marcellus communis pater reliquit Bruto alteri eius filio naturali vltra habitationem, & alias prouisiones Scuta 250. annua pro alimentis, quod patris iudicium multum facit ex adductis per Menoch. de arbitrar. d. casu 169. num. 8. & seq.

4 Nec obstat, quod primogenitura proueniat ab Episcopo Scipione, alijsque transuersalibus non autem ab hæreditate paterna, quia placuit responsio, quod cum alimenta a fratre diuite debeantur iure sanguinis, & ex propria ipsius obligatione non est quærendum vnde, & a quo prouenerint bona, quæ ab eo possidentur. Surd. d. tractat. de alimentis tit. 1. quæst. 25. numero 31. Molin. de primogenitura. d. lib. 2. cap. 15. num. 59.

5 Et ex his tollitur etiam, quod causa alimentorum respectu primogenituræ sit cognoscenda in Camera, cuius D. Valerius dicitur Cessionarius, quia Octauianus petit alimenta non ratione primogenituræ, sed ratione sanguinis ex bonis per D. Valerium possessis, & vndecumque quæsitis, quæ ei præstare debent ex supradictis.

6 Minus releuat, quod Dominus Valerius sustinere debeat onera matrimonij, quia vltra supradictos redditus habet dotem vxoris ascendentem ad summam Scutorum 32. mill. de quibus vti obnoxijs oneribus matrimonij in taxatione supradicta nulla ratio per Dominos habita fuit, & sic patet nō subsistere, quod pro parte Domini Valerij allegabatur circa eius paupertatem, quia ex prædictis apparet bene posse se, & eius familiam alere secundum ipsius qualitatem, & conditionem, ac etiam dicta modica alimenta dicto Octauiano eius fratri pauperi vxore, & filijs adeo grauato.

7 Quò vero ad illud, quod dicebatur pro parte Octauiani de multiplico Scutorum 200. mill. ex dispositione Episcopi Scipionis, placuit DD. responsio data adhuc illud non esse perfectum, nec ex eo Dominum Valerium modo percipere nisi Scut. 3. mill. annua ideoque non posse pro nunc de illo haberi aliam rationem ad taxationem alimentorum, quæ habebitur, quando D. Valerius de eius fructibus disponere poterit. Et ita decisum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. Transactionis de Capacellis. Lunæ 2. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Transactio ex capite læsionis rescindi potest, qua lis debeat esse læsio transactionem rescindens, & quomodo probanda, & an transactionem impugnans debeat restituere, quod ex transactione recepit.

SVMMARIVM.

Exceptio transactionis dicitur exceptio litis finitæ, & impedit litis ingressum. num. 1.

Transactio ex capite læsionis rescindi potest. num. 2. Vbi etiam quomodo in transactione dicatur apparere de læsione. & num. 5.

Læsio non præsumitur, & illam allegants incumbit onus probandi. num. 2. in fine.

Fructus per possessorem bona fide consumpti ante petitionem fideicommissario non debentur. num. 3.

Transactionem impugnans non auditur, nisi restituto omni eo, quod ex transactione recepit. Declara, vt num. 6.

DECISIO DXXXIX.

1 Fvit per Dominos resolutum, transactionem obstare, eo quia fuit facta inter Dominam Hippolytam, & Dominam Iuliā de Capacellis seruatis omnibus solennitatibus de iure, & ex forma Statuti Bononien. requisitis, quæ propterea cum sit exceptio litis finitæ, impedit litis ingressum. l. fratres. & ibi Dec. nume. 1. & alij. C. de transact. c. 1. de lit. contest. in 6. Maranta de ord. iud. par. 6. memb. 9. nume. 11. & fuit resolutum coram me in causa Bononien. Pottionis 12. Nouembris 1613. & alias sæpissime.

2 Nec releuare læsionem, quæ cōtra eam deducitur, quia licet secundum magis communem opinionem, quam

Digitized by Google

quam seruat Rota ex capite læsionis transactio rescindi soleat,iuxta terminos.l.2.C.de rescind. vend. late Gabr.de empt.& vendit.concl.1.sub nu.68.& seq.& tenuit Rota in causa Tirasonen. Decimarum coram Robusterio relat.inter impressas decisiones 102.n.2. pat.1.diuers. Tamen ex deductis in casu isto non satis apparet de læsione in magna summa,iuxta terminos.d.l.2.C.de rescind. vend. habito respectu ad dubium litis euētum.gl.in l.Lucius.§.fin.ff. ad Trebell. & ibi Bar.num.3.& in l.societatem.§.arbitrorum.numero 28.ff.pro socio.Afflict.decis.220.nu.3. cum alijs late adductis,per Gabr.de empt. & vendit. concl. 1.sub nu.68.& tenuit Rota in causa Romana,Deuolutionis Bonorum. 26.Martij 1590. coram bo.mem. Cardinali Pamphilio,nec satis euidēter, prout requiritur ad istum effectū.l.si circumscripta.C.solut. matrim.cum alias læsio non præsumatur,& illam allegāti incumbat onus probandi.Abb.cons.64.nu.3.in fine.par.1.Rol.cons.92.nu.17.lib.2.& cons.28.n.21. lib.4.Natt.cons.650.nu.8.circa medium.lib.4.

3 Nec placuit DD.quod dicebatur de fructibus,qui Claudio debebantur a die purificati fideicōmissi,propter defectum lineæ masculinæ Hieronymi senioris etiam ante petitionem,& tamen Domina Hippolyta ab illorum restitutione in laudo,per transactionē confirmato,absoluta fuerit. Quia regulariter fructus per possessorem bona fide consumpti ante petitionem,fideicommissario non debentur. Castr.cons.94.nu.2. vers.præterea.lib.2.Corn.cons.200.num.12.libro 4. Gabr.cons.93.nu.14.lib.2.& fuit dictum in causa Viterbien.Fideicommissi. 13.Iunij 1601. coram Reuerendissimo Domino Damasceno.Fructus vero post litem contestatam, licet de iure debeantur, tamen ad istum effectum non releuant, quia non constat de illorum quantitate,& potest esse recompensata ex prætensionibus Hippolytæ,quæ plura etiam in trāsactione concessit,vt patet ex eius lectura.

4 Minus placuit, quod in bonis liberis Ioannis Baptistæ fratris Dominæ Hippolytæ prædefuncti Claudius patruus succedere debuisset simul cum Domina Hippolyta ex Bononien. Statut. de success. ab intest. ascen.& collat.§.agnati. namque masculi, quæ bona dicuntur esse valoris Scutorum viginti millium.Quia præterquam quod contra filiationem,& legitimationem Claudij plura opponebantur pro parte Dominæ Hippolytæ,ex quibus satis dubium erat,an cōprehenderentur in dicto statuto, præsertim quia illud loquitur vbi concurrunt simul soror,& patruus. In casu autem,de quo agitur, præter supradictos aderant etiam mater,& auia paterna. Vnde apparet,quod plures articuli erant discutiendi, per quos litis euentus satis dubius reddebatur, fuit etiam responsum, quod valor dictorum bonorum in facto non verificatur,prout requiritur ex supra deductis.

5 Præterea Domini considerabant,quod ex quo plura in transactione per partes hinc inde data, & recepta fuerunt ad hoc, vt dicatur euidenter constare de læsione, non solum est habenda ratio de ijs, quæ fuerūt remissa Hippolytæ,sed etiam de omnibus ijs,quæ per eandem fuerunt data,& remissa D.Iuliæ,maxime quia ex deductis per Informantes visa fuerunt Dominis non minoris valoris esse ea,quæ per Iuliam fuerūt recepta,quam ea,quæ per eandem data fuerunt.

6 Et tanto minus Domina Iulia in casu isto videbatur audienda contra huiusmodi transactionem, quia nondum restituit ea,quæ illius vigore recepit, quæ tamen in primis restituere tenetur ex dispositione l. si diuersa.C.de transact.& licet ex iusta causa posset retinere,quod ex alia iniusta recepit,ex Negus.de pign. par.3.nu.17.Achill.decis.4. de caus.poss.& propr. ex hactenus tamen deductis de huiusmodi iusta causa nullibi apparet. Et ita decisum,&c.

REV. P. D. VBALDO.

Romana Pecudum. Lunæ 2. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Periti de consensu partium electi relationi standum est, & quando peritus possit super connexis pronunciare, & de Administratore non conficiente librum rationum,an,& ad quid condemnari possit.

SVMMARIVM.

Periti de consensu partium electi relationi stādū est.n.1.
Libro priuato rationum statur circa expensas minutas. num.3.
Administrator quilibet tenetur conficere librum rationum.num.4. Vbi amplius quod non sufficit loco libri exhibere paginas manu administratoris confectas.
Lucrum potius præsumitur, quam damnum in rescutione pecudum.num.5.
Arbiter potest pronunciare super connexis, & dependentibus, sine quibus non potest sibi expresse commissa commode explicare.num.6.
Mors animalium dicitur casus fortuitus,& illius periculum spectat ad Dominum, non autem ad Administratorem.num.8.

DECISIO DXL.

1 CVm D.Cosmus Gābarus administrasset massariam pecudum D. Veronicæ Murtulæ,& super redditione rationis prædictæ administrationis orta fuisset controuersia inter partes, & causa in Rota commissa fuit de consensu earundem partiū, & de mandato Rotæ electus peritus D. Bernardinus Maffæius,qui post maturam discussionem dedit relationem in actis, circa quam cum adhuc partes in aliquibus dissentirēt,proposui dubiū,an sit stādū d. relationi,& in qua parte,& Domini firmarūt,stādū esse in totum dictæ relationi, cum peritus fuerit electus ser-

uatis seruandis, & de consensu partium, vt dixi, gloss. in Litem si vnus. §. principaliter. in verb. auctoritati. in fin. ff. de arbitris. Bartol. in l. 1. §. vltimo, & ibi Castr. in fin. Alexand. numero quarto, & Iason. numero septimo. vbi de communi. ff. de verborum obligationib. Paris. consilio 96. numero 32. libro primo, & fuit resolutum in causa Romana Mercedis. 14. Nouembris 1611. coram me.

2 Et quia dicta relatio habet duas partes principales quo ad primam continentem calculum ad creditum Cosmi, in Summa Scutorum 862. 35 pro tot solutis creditoribus Dominæ Veronicæ, & expensis factis in Massaria vsque ad diem 2. Nouembris, de anno Millesimo sexcentesimo nono, comprehensis, tamen duabus partitis quas peritus remittit Rotæ iudicio partes non discordant, nisi in dictis duabus partitis, quarum Domini dixerunt non esse habendam rationem nisi prout infra. Prima enim est Scutorum 77. debitorum administratoribus Annonæ; quibus erant soluenda a Cosmo de mandato Veronicæ, & non docet soluisse nisi Scuta 20. 70. vt apparet ex quietantia, & licet Cosmus asserat amisisse quietantiam aliorum a se solutorum, tamen amissionem non probat, nec cautio oblata de releuando Veronicam indemnem Cosmo suffragatur ad eum liberandum a solutione promissa.

3 Altera vero Scutorum 78. quæ Cosmus asserit soluisse ante consignationem pecudum pro expensis factis, nec etiam iustificatur, & licet in instrumento fuerit ei data facultas expendendi, & prouidendi pro vsu dictarum pecudum; non tamen fuit conuentum stari circa expensas eius dicto maxime cum non reportauerit vllas quietantias, nec retinuerit librum rationum. Vnde non intrat quæstio, an circa expensas minutas stetur libro rationum, vt per Crauett. de antiq. temp. par. 1. sect. vers. quid in libro officialis. nume. 4. & 5. Et sic ista prima pars relationis reducitur ad Scuta 728. 5. ad creditum Cosmi.

4 Circa secundam partem illa continet duo capita principalia, primum est, quod a die secunda Nouembris 1609. vsque ad diem 12. Iunij 1612. Peritus reperit creditorem Cosmum in Scutis 758. 90. iuxta cõputum datum ab ipso Cosmo. Sed cum istud computum non sit iustificatum, nec ex libro rationum; nec aliunde, vt dicitur in eadem relatione dictæ relationis, videtur standum, cum sit superre ad Peritum pertinente, & ad quam fuit electus, & alias certum sit, quemlibet administratorem teneri conficere librum rationum. l. 1. §. officio. ff. de tut. & rat. distrah. qui licet loquatur in tutore, tamen extenditur ad quemlibet administratorem; vt ibi per Bartol. Bald. & alios Doctor. Bal. conf. 152. vbi cumulat plura iura ad hoc propositum, lib. 3. Angel. conf. 277. sub nume. 5. Petr. de Vbald. tract. de duobus fratrib. par. 12. nume. 7. & in terminis administratoris pecudum est plenum, con sil. Gabr. 148. per tot. lib. 1. & quod non sufficiat si loco libri exhibeantur paginæ quædam manu administratoris confectæ. Bal. d. conf. 152. sub num. 1. versic. verbi gratia. Gabr. d. conf. 148. num. 5.

5 Secundum caput est, in quo peritus refert se esse huius sententiæ, vt Cosmus lucratus fuerit per spaciũ quatuor annorum Iulios quatuor, pro quolibet capite ouis, & capræ, & in totidem illum esse condemnãdum. Sed quia Cosmus retinuit pecunias supradictas quarum erat creditor pro seruitio Massariæ, ideo illũ fecit debitorem Iuliorum quatuor pro quolibet capite deductis tamen capitibus 600. & sic pro illis, quæ supersunt, iuxta numerationem factam tempore celebrati instrumenti, nec non detractis ad fauorem Cosmi capitibus, quæ ipse ostendit vendidisse de anno 1609. vel docebit eo anno fuisse demortua. Hoc etiã caput relationis videbatur Dominis, satis iustificatum, nec de eo Cosmum conqueri posse, tum quia in hac administratione Cosmus non probat, se habuisse damnum, & lucrum in dubio præsumitur. Socin. consilio 24. numer. 41. libro primo. Tum quia peritus illi attribuit lucrum 600. pecudum, pro interesse suarum pecuniarum, quas retinuit pro seruitio Massariæ, absque eo quod probet requisita, de quibus per Paul. Castr. in l. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.

6 Nec visum est subsistere, quod Peritus excesserit fines suæ peritiæ facultatis taxando lucrum, vt supra; quia cum Cosmus susceperit administrationem, nec rationem sufficienter reddiderit, vt tenebatur ex supradictis videtur licuisse perito hanc partem liquidare cum alias super redditione rationis referre non posset, vt dicitur de arbitro, qui licet non possit excedere fines suæ facultatis, potest tamen pronunciare super connexis; & dependentibus sine quibus non possunt sibi expresse commissa commode explicari. gloss. in l. non distinguemus. §. de officio. in verb. cautum. ff. de recept. arbitr. & in c. cum dilectus. in verb. de his. extra, eod. tit. Feder. de Senis consilio 216. D. Federico sub num. 2. vers. quin imo. & arbiter. Abb. consil. 62. num. 5. par. 2.

7 Nec est verum, quod peritus fecerit dictam taxam in pœnam non confectionis libri, & non exhibitionis computi, de anno 1613. cuius tamen anni fructus adhuc Cosmus non perceperat tempore factæ relationis, quia peritus fecit dictam liquidationem ob defectum non redditæ rationis a Cosmo, & sic non in pœnam, sed in subsidium, & ex necessitate, vt proxime dictum est, vt sonant verba relationis, ibi, & perche det to Cosmo non mi mostra conto giustificato de libro de amministratione ne d'altra sorte son di parere, &c. Nec peritus petijt computum anni 1613. sed anni præcedentis, vsque ad tempus relationis, quod fuit de mense Aprilis 1613. & sic per quatuor annos inceptos de anno 1609. vt patet ex verbis relationis, ibi per questi quattro anni.

8 Non obstat, quod peritus declarauerit periculum mortis animalium spectare ad Cosmum a mense Septembris 1609. & sic contra formã instrumenti, & cõtra regulas iuris, secundum quas mors animalium, tãquam casus fortuitus spectat ad Dominum, non autem ad administratorem. l. contractus. ff. de reg. iur. cum

Digitized by Google

tum allegatis, quia obiectum cessat ex facto, cum nihil tale legatur in relatione, sed solum ad fauorem Cosmi, quod non teneatur ad quatuor Iulios taxatos pro capitibus demortuis, tempore æstatis 1609. Pro aliis vero si qua probabuntur mortua, post illud tempus relatio nihil declarat. Ex quibus ita fuit resolutum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Decimarum. Merc. 4. Decemb. 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione terrarum existentium intra fines alicuius Ecclesiæ ad effectum soluendi decimas, quod ex visitationibus, ex instrumentis etiam enunciatiue loquentibus, & ex confessione partium constare dicatur.

SVMMARIVM.

Territoria esse intra fines alicuius Ecclesia parochialis, probatur ex visitationibus Episcoporum. nu. 2.
Ennunciatiua plurium instrumentorum habent vim famæ, & probant in antiquis. nu. 3.
Decima fructuum, qui recipiuntur ex territorio alicuius parochia illius Plebano, & Rectori debentur. numero 4.
Decima vbi debetur, integra solui debet. nu. 4.

DECISIO DXLI.

1 Proposui dubium in specie, quo ad locum Colonij sub dismembratione anni 1578. minime comprehensum, an scilicet in bonis illius debeatur integra decima Ecclesiæ, & Canonicis Sancti Iuliani, & Domini affirmatiue responderunt, nam quod Ecclesia Sancti Iuliani sit Parochialis, satis constat ex resolutis sub die 13. Ianuarij 1612. quæ bene etiam comprobantur ex aliis, quæ inferius deducuntur.

2 Quod autem locus Colonij sit intra fines dictæ Ecclesiæ Parochialis, satis pariter visum fuit probari ex pluribus visitationibus Archiepiscoporum Mediolani, & præcipue ex visitatione facta de Anno 1602. in qua locus Colonij expresse dicitur esse Plebanatus S. Iuliani, quibus visitationibus ad istum effectum multum est tribuendum, ex adductis in hac causa sub die 17. Ianuarij 1612. & tenuit Rota in alia Mediolanen. decimarum 22. Iunij 1611. coram Reuerendiss. Domino Lugdunen. & in aliis pluribus causis.

3 Et hoc etiam comprobatur ex instrumento anni 1317. in quo inter alias Ecclesias filiales, & subiectas dictæ Plebaniæ S. Iuliani non solum nominatur Ecclesia loci sexti, a quo locus Colonij vti membrum illius recipit Sacramenta absque eo, quod decimas ei soluat, vel vllo vnquam tempore soluerit, vt etiã medio iuramẽto declarauit Rector illius de anno 1611. sed etiam in eo apparet, quod vnus ex Canonicis dictæ Plebaniæ S. Iuliani pro sua præbenda optauit inter alia medietatem decimæ loci, & territorij de Colonio, cuius optionis effectuatio probatur ex pluribus instrumentis antiquissimis locationum, & quietantiarum, in quibus enunciatur etiam locus Colonij esse dictæ Plebis S. Iuliani, quæ enunciatiuę cum sint plures, & emanauerint a diuersis Notarijs habẽt vim famæ, & probant in antiquis. Abb. cons. 54. num. 3. vers. 3. probatur lib. 1. Put. decis. 209. lib. 2. & fuit dictum in causa Nouarien. Decimarum 16. Ian. 1604. coram Illustriss. Lancellotto, & alias sæpissime.

4 Ex his remanet etiam probatum, decimam dicti loci deberi dictæ Plebaniæ S. Iuliani. c. fi. de Parochis. c. cum cõtingat. c. cum in tua. de decim. quod vlterius probatur ex confessione pro parte Bartholomæi, & consortum in iudicio emanata, & licet ex ea non appareat decimam deberi integram id tamen non releuat, ex quo de iure vbi decima debetur, integra debetur. c. commissum, c. peruenit. c. non est. c. tua nobis, de decim. cum alijs adductis in hac causa sub die 18. Maij 1613. Et ita fuit conclusum solo Domino Platto informante.

R. P. D. PAMPHILIO.

Ianuen. Iuris patronatus. Lunæ 9. Decemb. 1613.

ARGVMENTVM.

In iure patronatus nepotes præsertim illegitimi non expresse vocati censentur exclusi.

SVMMARIVM.

Filij illegitimi non vocati a testatore censentur exclusi. numero 1.
Descendentes non debent esse melioris conditionis, quam ipsorum parentes. num. 1.
Exclusi a testatore censentur qui in testamẽto vocati non sunt. nu. 1. & 2.
Nepotum appellatione nunquid veniant filij. nu. 4.
Verba sunt referenda ad immediate præcedentia. nu. 4.
Verba vniuersalia restringuntur secundum subiectam materiam. nu. 4.
Clausulæ restrictiua subsequentes operantur secundum præcedentes dispositiones. nu. 7.

DECISIO DXLII.

1 Domini perstiterunt in decisis sub die 10. Iunij præteriti, quod scilicet descendentia a patrono obstet Io. Stephano, ea præcipue ratione

ratione,quia Ioannes Stephanus descendit ab Ibleto patrono clerico mediante persona Laurentij eius filij illegitimi nati,dum Ibletus erat patronus, quia filii patronorum cum in fundatione non reperiantur vocati, sequitur quod tam ipsi, quam omnes alij ab eis descendentes,tanquam a linea seu radice infecta, & minime vocata remaneant exclusi, Cephal.cōsilio 581.num.38.cum duobus seqq. Menoch.consi.172. per tot.& de præsump.lib.4.præsump.79.numer.25. Card.Mantic.de coniect.vltim.volun. lib.11.tit.12. num.33.& seq.Peregr.de fideicom.art.26.numer.6. Qui omnes ea potissimum ratione mouentur, quia descendentes non debent esse melioris conditionis quam ipsorum parentes,per tex. in l. si viua matre.C. de bon.matern.

2 Quod autem fundator huiusmodi filios patronorum illegitimos in hoc patronatu vocare noluerit, visum fuit Dominis satis constare non solum ex eo, quod de illis expresse mentionem non fecit, ad tex. in l.quidam cum filium,& ibi Bald.in fi.ff.de hæred.instit.l.commodissime.ff.de libe.& posthum. Aym.consilio 161.num.10.Menoch. conf.85. num.86.& seq. Sed etiam ex pluribus in alijs decisionibus in hac causa factis ponderatis, ex quibus patet fundatorē de filijs patronorum non sensisse, seu cogitasse, nam post mortem Perciualli eius fratris clerici & patroni non vocauit illius filios, sed filios Comitis Nicolai ipsius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos, disponens quod frater fratri semper succedat, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes, idque etiam obseruauit in alijs substitutionibus, vt post obitum patroni succedere deberent fratres,& ex fratre nepotes & pronepotes, prout colligitur ex ipsa fundatione,nu.7.& seqq.in qua nunquam fecit mentionem de filijs,& descendentibus patronorum,quos propterea censetur voluisse excludere, iuxta text.in l. quidam.circa fin.vers.res in extraneo,& ibi Bart.numero6.ff.de verborum oblig. Surd.consi.5.num.59. & consil.262.num.14.cum alijs allegat.sub dicta die 10.Iunij præteriti, maxime quia si voluisset, de facili illos vocare potuisset,l.vnic. §.fin autem. C.de caducis tollen.Surd.d.consil.262.nu.14.vers.& facile. Card. Mantic.de coniect.vltim.volun. d.lib.11. tit.15.numero 1. vers.ex quo manifeste, nec ita substituisset fratres nulla facta mentione de filijs quorum alias de iure erat prima causa successionis.§.1.insti.de hæred. quæ ab intest.defer.§.1.auth.eod.tit. Ceph.consilio 283.num.4.vol.2.

3 Quod etiā suadetur ex eo, quod fundator voluit, vt quis tādiu esset patronus, quamdiu esset clericus, & in clericatu permaneret, ex quo sequitur, vt eo ipso quod patronus ducebat vxorem,desinebat esse patronus, quod clare ostendit fundatorem in patrono considerasse statum clericalem, & cælibatum,& per consequens nō potuisse cogitare de filijs natis ex aliquo existente patrono, & multo minus de illegitimis propter illius dignitatem, & alias eius qualitates, & circumstantias bene ponderatas in decisione coram bo.me.Litta sub die 30.Ianuarij 1606.Quibus addi potest alia coniectura desumpta ex confirmatione fundationis facta a Gregorio X.& Clemen.VI. quæ verisimiliter non emanasset si in fundatione vocati fuissent filij illegitimi patronorum, qui erant futuri cleric i, ne scilicet sub spe sobolis procreandæ allicerentur ad incontinentiam.

4 Non obstat,quod deficientibus fratribus,qui possint,aut velint succedere, vocentur nepotes sui, quorum appellatione comprehēduntur etiam filij patronorum, siue illud verbum referatur ad nepotes ex filiis Nicolai, de quo ibi fuerat facta mentio secūdum propriam illius verbi significationem,l.1. ff.de grad. l.iusta.ff.de verborum signif.Dec.in l.fin.sub nu.11. C.de success. edict. siue ad nepotes ex fratre patroui prædefuncti secundum minus propriam illius significationem,de qua per Felin.in cap.per tuas. num.45. de probat.Alexand.consi.49.num.8.lib.1.Quia placuit Dominis responsio, illa verba esse referenda ad nepotes patroni vltimo loco prædefuncti,de quo fundator immediate locutus fuerat,ad tex. in l.regula.§. fin.& ibi glos.verb.initium.ff.de iur. & fact.ignoran. Nec propterea sequi,quod comprehēdat etiam filios illegitime natos ex aliquo existente tunc patrono, quos fundator non vocauit,nec de eis cogitauit,vt supra dictum est, sed satis esse, vt verificentur in aliis nepotibus patronorum,nam etiam verba vniuersalia restringuntur secundum subiectam materiam, l.3.§. si quis hæredi.ff.de stat.liber.cum similib.& vna pars fundationis declaratur ab alia, ad text. in l.tertia. §. sed etiam inter duos.ff.de liber.& posthu. Aym.consilio 62.num.10.

5 Neque suffragatur, quod supradicti nepotes, seu filij patronorum possint esse legitimi in pluribus casibus,vel quia antequam quis fuerit clericus, & patronus illos susceperit, vel postquam desierit esse patronus,& postea vxore defuncta rursus ad clericatum reuersus sit,quia quicquid dicendum esset in dictis casibus,& similibus per Informantes pro Ioanne Stephano ponderatis, placuit responsio in alia decisione data,quod ex vocatione filiorum legitimorum ex patronis ante acquisitionem patronatus,vel eo dimisso,nō potest aliquo modo inferri ad filios illegitime natos ex aliquo patrono de tempore quo erat patronus qualis erat Laurentius filius Ibleti patroni, quem ex supra deductis patet fundatorem noluisse vocare.

6 Et ex hoc tollitur etiam aliud fundamentum deductum, quod in hac fundatione illegitimi non sint semper exclusi,vt fuit decisum coram Illustris. Cardinali Lancellotto, & confirmatum coram me, quia quicquid sit de hoc in omnem euentum id posset intelligi de illegitimis aliorum, non autem de natis ex patronis de tempore quo erant patroni, in quibus si fundator cōsiderauit vitam clericalem, prout expressit in tota fundatione, multo magis censetur in eisdē considerasse continentiam propter eius eximias qualitates, & alias circumstantias ad istum effectum in alijs decisionibus ponderatas, & per consequens

non

non cogitasse de eorum filijs illegitimis.

7 Nec placuit, quod pro vocatione istorum descendentium a patronis deducebatur ex verbis fundationis, sub numer. 19. ibi, si contingeret aliquo tempore quod de supradictis ad quos iura prædicta deuolui debent modo, & ordine supradictis, vel descendentibus eorumdem, iuxta hanc ordinationem nostram aliquis, vel aliqui essent, &c. quasi quod per illa verba fuerint vocati omnes descendentes Nicolai, quia fuit responsum illa verba, descendentes, & similia, esse restringenda ad fratres, nepotes, & pronepotes patronorum, qui supra in præcedētibus numeris fundationis reperiebantur vocati, ponderando illas restrictiuas, ibi, modo, & ordine supradictis & ibi, iuxta hanc ordinationem nostram, quæ operātur, vt secundum præcedentes dispositiones intelligi debeant. Alexan. consil. 173. nu. 6. lib. 5. Surd. consil. 123. numero 13. Magon. decis. Lucen. 25. numer. 54. & per consequens ex huiusmodi verbis nō possunt dici vocati dicti filii patronorum illegitimi, qui supra nullibi reperiuntur vocati, vt dictum est.

8 Nec potest controuerti, quin Laurentius, ex quo descendit Ioannes Stephanus, natus sit ex Ibleto, de tempore quo erat patronus, nam in instrumento apprehensionis patronatus per Othobonum de Anno 1498. narratur Ibletum per quadraginta, & plures annos fuisse patronum, & de illo tempore decessisse, quæ narratiua visa fuit remanere satis iustificata ex mandato dato ab eodem Ibleto vti patrono ad obligandum loca Sancti Georgij de Anno 1459. nec nō ex alijs diuersis partitis medio tēpore creatis de mandato eiusdem, nempe de annis 1487. 1488. & pluribus sequentibus. Ideoque cum Laurentius, vt constat ex dispensatione ad beneficia a Sixto IV. per ipsum obtenta, natus sit de Anno 1469. vel circa, sequitur quod fuerit procreatus tempore quo Ibletus erat clericus, & patronus. Et ita decisum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. de Guidalottis Lunæ 9. Decemb. 1613.

ARGVMENTVM.

Aditio hæreditatis quando censeatur facta per locationem rerum hæreditariarum.

SVMMARIVM.

Protestatio facta ad vnum effectum non potest operari alium, & diuersum effectum. nu. 1. in fi.

Socius potest locare domos communes, quod enim est mihi commune cum alio meum dicitur. nu. 2.

Iura non recognita nullam fidem faciunt. nu. 3.

Aditio hæreditatis per locationem rerum hæreditariarum nunquid facta dicatur. nu. 3. in fine.

Conditionalis dispositio euanescit conditione non purificata. numero 4.

DECISIO DXLIII.

1 Dominis placuit a decisione 3. Iunij proxime præteriti nō recedere, stantibus rationibus in ea deductis. Quod scilicet Plinius adiuerit pro quinta parte hæreditatem Antonij sui ex fratre nepotis, in vim locationum factarū ab ipso de domibus hæreditariis, non simpliciter, sed cum expressione, quod erant ipsius propriæ, quæ tanto magis concludunt aditionem, & per consequens dominium rerum hæreditariarum, vt dictum fuit in decisione. Cui non videntur obstare de nouo in contrarium adducta, & primo quod istæ locationes per necesse non concludant aditionem, cum a Plinio fieri potuissent ex alio titulo, nimirum dominii, quod super bonis hæreditariis ille prætendebat ex appropriatione pro suo credito sibi facta, iuxta protestationes ex aduerso allegatas, quod scilicet hæc bona Plinius voluerit pro suo credito retinere. Nā omisso, quod istæ protestationes a Procuratore tantum ad lites emanauerint. Non tollunt in omnem euentum aditionem, ex qua resultabat bonorum hæreditariorum appropriatio per imaginariam solutionem Plinio pro illius credito factam, vt firmatum fuit in hac causa 14. Nouembris 1611. coram bo. memoriæ Penia. Cum qua ficta solutione non esse incompatibilem iudicialem, sed eam ad maiorem cautelam, & vt iura iuribus adderentur, ab eodem Plinio procurari potuisse, dictum fuit coram me in alia decisione, & vlterius cum protestationes fuerint circa possessionem bonorum Antonij, non possunt intelligi de quinta parte, quam Plinius per aditionem suam fecerat, adeo vt pro dicta parte bona non essent amplius Antonij. glos. in l. per hæreditarium. ff. de acq. rerum domin. glos. magna. in l. 1. §. veteres. vbi DD. ff. de acquiren. possessione. Surd. decisione 144. nume. 14. vers. dicebat.

2 Nec pariter obstat, eundem Plinium integras domos vti proprias locando, id facere solum potuisse tanquam creditorem, cum ex titulo hæreditario solū in illis quintam partem haberet. Nam quamuis ille fuerit pro quinta parte solum hæres, & sic domus haberet cum alijs cohæredibus communes, hoc tamen non obstante potuit eas integras locare ex traditis per Bartol. in l. & hæc distinctio. §. cum fundum. numero secundo. ff. de loc. & conduct. Castrens. consil. 395. in princip. vers. illud. lib. 2. Quod enim est mihi cum alio meum dicitur l. serui electione. §. Labeo. vbi glos. in verb. communis. ff. de leg. 1. l. in re communi. ff. de seruit. vrb. præd.

3 Denique non obstant literæ Plinij nuper exhibitæ, ex quibus per eundem prætenditur hæreditas renunciata. Quia respondetur, eas non esse in forma probanti, nec recognitas, & propterea nullam in iudicio fidem facere. cap. 1. & 2. de fide instrum. Alexā consil.

consil. 105.num.3.lib.3. Afflict.decis.81. num.4. Et in omnem euentum dato etiam, quod istæ literæ fuissent recognitæ, non releuarent. Primæ enim de anno 1582. die 28. Octobris solum continent hæreditatem Andreæ, non autem Antonij, de qua agitur, & proinde ad præsentem casum nihil inferunt. Tanto magis, cum emanauerint post aditam hæreditatem ex prima locatione, & non acceptata tunc temporis renunciatione, superuenerit alia locatio, quæ magis aditionẽ confirmauit Bart. in l. gerit. numero 21. ff. de acq. hæred. Alex. consilio 32. num. 2. lib. 3. & cons. 126. numero 4. libro 6.

4 Aliæ literæ sub die sequenti, videlicet 29. Octobris eiusdem anni, sunt conditionales, vt ex illarum verbis apparet. Vnde non purificata conditione nihil possunt operari. l. si quis fundum. ff. de contrahen. emptio. Roland. cons. 58. nume. 14. lib. 3. Et postea stantibus prædictis. hæc renunciatio, cum solum in vim cessionis posset sustineri, per necessarium antecedens hæreditatis aditionem præsupponeret, ad l. decem. & ibi Doctores. ff. de verbor. obligat. Anchar. conf. 179. num. 4. Alex. conf. 152. num. 2. lib. 6. Socin. iunior cõsil. 107. num. 1. lib. 2.

R. P. D. VBALDO.

Syracusana Fideicommissi. Mercurij 11. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Testatoris voluntatem in legatis ad pias causas solus Papa commutare potest, neque id facere solet nisi quando voluntas adimpleri nõ potest, & an desuper valeat transactio inter Ecclesiam substitutam, & hæredes.

SVMMARIVM.

Transactio non obstat illi, de cuius praeiudicio agitur sine illius consensu. num. 1.

Papa nunquam supplet defectum consensus. numero 1.

Oeconomi alicuius Monasterij, & exequutores instituti nullo alio dato hærede sunt loco hæredum vniuersalium, ita & substituti habẽtur loco fideicommissariorum vniuersalium. num. 1. in fine.

Testatoris voluntas in legatis pijs non potest immutari per aliquem, nisi per Papam, qui nec etiam solet mutare, nisi quando voluntas adimpleri non potest. numero 2.

Beneplacitum Apostolicum dicitur subreptitium, quando in supplicatione non narrantur qualitates substantiales. num. 3.

Beneplacitum Apostolicum si in euidentem Ecclesiæ vtilitatem contentum requirit, vt Ecclesiæ vtilitas sit clara, & indubitata. num. 4.

DECISIO DXLIV.

1 FRanciscus Maluasia Canonicus Syracusanus, instituto hærede Iosepho sororis filio voluit, vt eo decedente sine filijs legitimis, & naturalibus succederet in omnibus suis bonis œconomus, & procurator Conuentus S. Mariæ Succursus Syracusan. sub titulo S. Augustini ad effectum construendi Ecclesiam dicti Conuentus pro salute animæ suæ, & suorum remissione peccatorum. Iosephus concordauit cum fratribus eiusdem Conuẽtus pro Scutis 500. in præsentis soluendis, & pro alijs Scutis mille, deponendis ad effectum inuestiendi in bonis stabilibus, quorum vsusfructus pertineret ad hæredem, & alios vocatos in testamento, & eueniente casu fideicomissi in illis succederet Conuentus. Quæ concordia fuit ratificata per Patrem Generalem dicti Ordinis S. Augustini sub expressa conditione Beneplaciti Apostolici, quod fuit expeditum in forma si in euidentem, sed eo non executo, interim Ioseph hæres grauatus decessit sine liberis, vnde fratribus prætendentibus successionem in dictis bonis, & causa deuoluta in Rota, fuit primo dubitatum, An esset factus locus fideicommisso, & affirmatiue resolutum 16. Nouembris anni præteriti, nisi tamen obstaret prædicta concordia, de qua fuit reseruatum, vt particulariter videretur, circa quod dubium Domini primo dixerunt die 21. Februarij præteriti, vt exhiberetur Breue Beneplaciti Apostolici, & Constitutiones dicti Ordinis, deinde mandarunt die 13. Maij præteriti, vt firmaretur status hæreditatis tãdem in hodierna propositione fuit resolutum concordiam non obstare.

2 Fundamentum præcipuum fuit. Quia quicquid dicendum esset, si substitutio fuisset facta simpliciter Conuentui, Tamen cum fuerit facta Oeconomo, & procuratori pro fabricanda Ecclesia, vt supra dictum est, qui est persona laica, & hodie est in causa, sed non interuenit in concordia, neque supplicauit, nec mandatum dedit pro confirmatione obtinenda, videtur sine ipsius consensu, nec iniri concordia, nec confirmatio peti potuisse, vt fuit in simili dictum in Burgẽ. Decimarum de Scalante 30. Ianuarij 1589. coram Bubalo. Papa enim nunquam supplet defectum consensus. Samen. in compend. vtr. signat. num. 71. vers. idem est. Rota decis. 458. in fin. lib. 3. par. 3. diuers. Et non est dubium quin sicut isti Oeconomi, & executores nullo alio dato hærede sunt loco hæredum vniuersalium. c. cum tibi, vbi Innoc. & alij. de testam. Barto. cons. 3. num. 3. lib. 1. cum alijs per Menoc. de adipisc. remed. 4. numero 268. ita in substitutione vim habeant fideicommissariorum vniuersalium, prout arguit idem Bar. consilio 56. numero 2. libro 1. & q. 13. num. 8.

3 Mouebantur etiam Domini, quia voluntas testatoris fuit explicita in testamento, vt fabricaretur Ecclesia

elesia pro salute animæ suæ, & remissione peccatorũ, quæ voluntas non potuit immutari per fratres dicti Cõuentus, sed id pertinebat ad solum Papam, clem. quia contingit, & ibi gl. in vers. Apostolicæ, & Card. in 10. notab. num. 4. de relig. domib. Lap. alleg. 87. num. 2. & ibi addentes, Oldrad. cons. 61. in fi. qui nec etiam solet mutare, nisi quando voluntas adimpleri non potest, Lap. d. alleg. 87. nu. 6. Mandos post alios ibidem in vers. nos quidem, & fuit resolutum in causa Ciuitatis Castelli Bonorum 17. Augusti 1583. coram Robusterio, in proposito autem non docetur, non potuisse construi Ecclesiam ex bonis a testatore relictis.

4 Quibus sic stantibus nõ videbatur suffragari confirmatio Apostolica, quia cum non fuerit Papæ narratum, nec de persona Oeconomi, cui erat relictum, nec de causa relicti, sed simpliciter fuerit præsuppositum domum, vel Conuentum dictorum fratrum debere in prædictis bonis succedere eueniente casu fideicommissi eius beneplacitum videtur subreptitium c. cũ adeo. c. ad aures. c. constitutus. c. dilectus. de rescr. & corruit ex defectu intentionis, gloss. & Doctor. in clem. si Romanus. de præben. Bellamer. decis. 474. Paris. cons. 74. nu. 23. & seq. lib. 4. Rot. decis. 451. nu. 1. par. 1. diuers.

5 Concurrebat etiam iuxta mentem Dominorũ non modica læsio Ecclesię in dicta transactione, cum in ea fuerit taxata vniuersa hæreditas ad Scuta 1500. quæ tamen ex calculo dato per Informantes pro Monasterio, & ex pretio bonorum venditorum iuxta æstimationem peritorum apparebat longe opulentior, & tamen ad iustificationem beneplaciti in forma si in euidentem, vtilitas debet esse clara, & indubitata, c. fine exceptione. 12. quæstio. secunda. & ibi Bellam, in princip. cum aliis per Rotam decis. 65. nu. 17. par. 2. diuers. Et fuit dictum in Lucana Bonorum 11. Februarij præteriti coram R. P. D. meo Pamphilio, & alias sæpe.

6 Nec ista læsio videtur posse euitari sub prætextu, quod poterat dari casus, vt per centum, vel mille annos non fuisset purificatum fideicommissum, nã nec Conuentui antea debebantur Scuta mille, sed eorum vsusfructus pertinebat ad hæredem ex forma dictæ transactionis, ita vt transactio fuerit facta solum pro Scutis 500. sine vlla mentione fabricæ construendæ, iuxta mentem testatoris, & sic intrant supra allegata. Ex quibus fuit conclusum, concordiam non obstare.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Romana Pecuniariæ. Mercurij 11. *Decemb.* 1613.

ARGVMENTVM.

Societatem officij numquid perlucretur quis per decapitationem illius, qui pecunias dedit ad societatem, & quod si ante decapitationem decapitati bona fuerint per sententiam publicata.

SVMMARIVM.

Obligationis Cameralis exequutio retardari non potest. numero 1.

Bona vbi confiscata fuerunt, illorum Dominium ipso iure transit in fiscum. nu. 2.

Societas officij dicitur finita per publicationem bonorum. numero 2.

Societatem officij quis superlucrari non potest per mortem dantis pecuniam ad societatem, quando ante mortem illius bona fuerunt publicata. nu. 2.

Societatem officij, an quis superlucretur per decapitationem illius, qui pecunias dedit ad societatem. numero 3.

Minor potest contrahere sine solemnitatibus statutarijs, quando contractus, vel minori est vtilis, vel necessarius. num. 4.

Curator in re satis dubia potest transigere pro pupillo. numero 4. *in fine.*

Restitutio in integrum non retardat exequutionem iam captam per relaxationem mandati. nu. 5.

Societatis officij ratificatio dicitur facta per exactionem partis dictæ societatis. nu. 6.

DECISIO DXLV.

1 VIsum fuit Dominis mandatum Auditoris Cameræ esse exequendum, cum de eius validitate constet in actis, ex quorum resolutione regulariter probatur validitas sententiæ, vt fuit dictum in vna Anconitana separationis Thori 9. Ianuarii 1600. coram Illustrissimo Lancellotto, & de eius iustitia appareat ex eo, quod fuit relaxatum in vim publici instrumenti societatis Scutorum 1212. initæ cum filiis Piccinardi de anno 1608. per D. Ducem Sancti Gemini curatorem D. Marchionis a Cornea in renouationem primæ Scutorum 1700. contractæ de anno 1605. per bo. mem. Abbatem Cæsarem a Cornea, cum Piccinardo, cuius quidem instrumenti executio retardari non potest, cum sit Camerali obligatione vallatum. Gabr. consil. 67. num. 8. lib. primo. Menoch. de arbitr. cas. 17. numer. 5. Gallesi. ad form. oblig. Camer. par. 1. q. 2. num. 11. & 12. Rota diuers. decis. 741. nu. 1. par. 1.

2 Non obstat, quod dicta societas Scutorum 1700. esset superlucrata per mortem Piccinardi, quia eo ipso, quod per sententiam eius bona fuerunt publicata, illorum dominium transiuit ipso iure in fiscum absque vlla apprehensione, Barto. in l. 1. §. an bona. ff. de iure fisci. Raphael Cuman. cons. 32. nu. 2. Ruin. cons. 31. num. 3. & sequ. lib. 4. Franc. Luc. de fisc. eius priu. par. 1. nume. 92. & par. 2. in tit. de public. bon. in fin. Angel. in tract. de malefic. in verb. eius bona. vers. & notat. Boss. in tit. de public. nu. 25. Peregr. de iure fisci. lib. 5. tit. 1. num. 52. & societas remansit dissoluta.

§. pu-

§.publicatione. Instit.de societate.& l.actione.§.publicatione,& l.verum.§.fi.ff.eodem. Vnde adueniente morte naturali post finitam societatem, & postquã sors principalis illius transiuerat in fiscum illa superlucrari non poterat. Gabr.consilio 78.numer.primo, libro primo.

3 Nec ad rem facere visum fuit decisio in causa Romana societatum 16. Aprilis 1612. coram Reuerendissimo Damasceno,quia illa est restricta tantummodo,an mors,de qua ibi,esset naturalis,vel violenta,ad effectum, vt fieret locus pacto de superlucrãdo societatem,de quo articulo hodie hic non agitur.

4 Minus obstat, quod in contractu renouationis nõ fuerint adhibitæ solennitates statutariæ, cum illæ nõ requirerentur,tum quia dicta renouatio fuit vtilis minori,cum in ea ex gratia Sanctissimi fuerit illi remissa tertia pars debiti. Roman.conf.453.in princ.Socin. conf.160.nume.12.& 17.lib.2.& fuit dictum in vna Romana legati.22.Iunij 1607.coram me. Tum etiã, quia fuit facta ex causa necessaria, Ias.in l.si vnum.§. pactus ne peteret.num.29.ff.de pact.Gabr.consil.20. num.43.& 50.lib.2. Put.decis.105. nume. 3.libro 1. Caput.decis.199.in fi.par.3.& fuit resolutum in causa Imolen. Contractus dotis. 18.Iunij 1610. coram me,nempe pro debito dictę societatis Scutorũ 1700. initæ per Abbatem Cæsarem,pro quo ipse minor tanquam illius hæres sine beneficio legis, & inuentarij remanebat obligatus, cum vel non fuerit superlucrata,vt supra demonstratum est, vel hoc esset satis dubium,quo casu bene potuit curator transigere. Abb. consilio 39.num. 1.vol.1.Natt. consil.45.numero 5. Roland.consil.76.num.4.5.vol.1. Borgnin.de tutor. & curat.num.55.

5 Nec facit,quod D.Marchio obtinuerit restitui aduersus omissam inuentarij confectionem,quia restitutio non retardat exequutionem iam cœptam per relaxationem mandati,de cuius executione nunc agitur, ex notatis ad Ripã in l.4.§.condemnatum.nume.30. vers.aliquando petitur restitutio.ff.de re iudic. Alex. consil.223.nume.6.lib.6. Put.decis.285.lib.2.Cæsar de Grass.decis.prima,num.14.de restit. in integrum. & fuit dictũ in vna Alerien. Beneficij. 4. Iunij 1612. coram me. Vltra, quod dicta restitutio nihil operatur,nam etiam illa admissa Dom. Marchio tenetur ex proprio contractus, cum post aditionem ipsemet dictam renouationem fecerit mediante persona sui curatoris. Dec.cons.300.nu.8.

6 Non obstat denique, quod renouatio societatis non fuerit ratificata per dictos filios Piccinardi, cum de contrario constet ex cessione Scutorum 800. istius societatis pro rata Do.Gauotto facta, ex quo dictam renouationem facto ratificasse videntur, maxime, quia in re integra vigore dictæ renouationis, ipsi egerunt pro recuperatione sortis principalis, & in omnem euentum huiusmodi defectus ratificationis operatetur, ne fructus ad rationem 12. peti possent, non autem ne sit restituenda sors principalis, quam eorum pater soluit, & pro qua solummodo fuit relaxatum dictum mandatum, quod Domini ex supradictis esse exequendum resoluerunt.

R. P. D. PAMPHILIO.

Pampilonen. Iuris patronatus de Aya. Lunæ 16. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus notanda aliqua, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Testes,vt probent ius patronatus, quomodo deponere debeant.num.1.

Ius patronatus an probetur per testes deponentes de publica voce,& fama.nu.2.

Ecclesia aliqua,& Rectoria vbi constat, quod sit de iure patronatus, præsumitur etiam quod beneficia in dicta Ecclesia existentia sint eiusdem iuris patronatus. numero 2.

Iuri patronatus non præiudicant prouisiones Apostolicæ,quia in dubio Papa non intendit præiudicare patronis laicis. num. 3.

DECISIO DXLVI.

1 PRo Dominis de Zarauz informantibus nempe constare de iure patronatus beneficiorum in Ecclesia Sancti Stephani, de quibus agitur ad fauorem Dominorum Palatij de Ayagoytia, & Zarauz ex testibus vigore remissoriæ examinatis,qui super decimo bene deponunt, quod ex quo antiquitus creuerunt tam reditus dictæ Ecclesiæ, seu Rectoriæ quam numerus Parochianorum fuerat de consensu patronorum dismembrata certa quantitas bonorũ, & fructuum de vniuersis bonis, & redditibus dictæ Ecclesiæ,ex quibus fuerunt primo loco fundata,& dotata tria ex dictis beneficiis, & post aliquot dies alia duo,quodque propterea Domini dicti Palatij pro tẽpore fuerunt semper habiti, & tenti, & communiter reputati patroni dictorum beneficiorum, sicut dictæ Ecclesiæ, & fuerunt in quasi possessione præsentandi per 40.& plures annos.

2 Nec non deponunt de publica voce,& fama, cum omnibus requisitis immemorabilis, quæ probatio visa fuit sufficiens in casu isto, in quo cum iam fuerit firmatum die 30. Octobris præteriti, quod Ecclesia,& Rectoria sit de iure patronatus de facili etiam præsumitur, quod beneficia in dicta Ecclesia existentia dicantur de iure patronatus, vt contentum sequatur naturam continentis. Rota decis.15.& 16.de iure patron.in antiqu. Felin.in cap.cum venerabilis.sub num.37.vers.tu vide Rotã de except.Abb.cons.106. num.2.par.2. & fuit resolutum in causa Bononien. Cap-

Cappellæ 29. Februárij 1608. coram R. P. D. Decano, & in causa Papien. Iuris patronatus 17. Februarij 1612. coram R. P. D. ineo Manzanedo, maxime quia in dubio præsumuntur fundata, & dotata de reditibus eiusdem Ecclesiæ. Rot. decis. 4. post med. versicul. nam sicut patrono. de concess. præben. in nou. Felin. in d. c. cum venerabilis. numero 39. vers. imo dicunt. de excep.

3 Nec obstare prouisiones Apostolicas, quia præter alias responsiones in facto deductas, quæ DD. placuerunt, fuit etiam dictum, quod ille non mutant statum, ex quo Papa in dubio non intendit prædicare patronis laicis. Dec. consf. 126. sub numero 4. Achill. decis. vltima. de iure patr. Et fuit sæpe decisum, & ita resolutum.

REVERENDISSIMO P. DOMINO DAMASCENO.

Foro Sempronien. Pensionis. Lunæ 16. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Pensionarius, nisi probauerit purificationem conditionis in reseruatione pensionis appositam, non potest ad pensionem agere præterquam, nisi fuerit in quasi possessione exigendi. Et quomodo hæc quasi possessio exigendi acquiratur.

SVMMARIVM.

Clausula arbitrio Rotæ debet regulari prout de iure. numero 1.

Pensio reseruata, dummodo pro Episcopo mille remaneant, non debet solui, nisi prius pensionarius probauerit conditionis implementum, quod scilicet pro Episcopo remaneant mille. numero 2. & 3. vbi ampliatur hæc conclusio, etiamsi Episcopus pensioni consenserit.

Pensionis solutio non retardatur ex eo, quod non sit purificata conditio in reseruatione pensionis apposita, quando pensionarius est in quasi possessione exigendi. numero 4.

Solutio partis eius, quod deberi prætenditur, an constituat recipientem in quasi possessione exigendi. nu. 8.

Quasi possessio recipit suum esse ab animo, & patientia illius contra quem quis prætendit acquirere quasi possessionem. num. 8.

DECISIO DXLVII.

1 Dominus Episcopus Accorombonus, cui ex causa resignationis Ecclesiæ Foro Sempronien. super eadẽ fuit reseruata annua pensio Scutorum 1200. cum clausula, dummodo mille ducati remaneant liberi Præsuli dictæ Ecclesiæ pro tempore existenti, instabat contra D. Landum modernum Præsulem d. Ecclesiæ pro integra solutione annuorum Scutorum 1200. super quo cum obtinuisset quoddã decretum, Signatura commisit mihi causam in Rota, cum clausula non retardata solutione arbitrio Rotæ. Vnde dedi dubium, an esset locus arbitrio pro retardanda solutione integræ pensionis, & pro affirmatiua fuit tentum, quia arbitrium debet regulari, prout de iure, Bart. in Extrauagan. ad reprimendum, verb. videbitur. numer. 8. & millies fuit dictum in Rota.

2 Et de iure est, quod quando adest dicta clausula, dummodo non cogatur Beneficiatus soluere pensionem, nisi Pensionarius probet implementum conditionis, hoc est, quod mille remaneant pro beneficiato, Cassador. decis. 8. n. 8. vers. secus si a principio, de rescrip. Gig. tract. de pension. q. 85. num. 10. vers. nonus erit casus, Rota in causa Vercellen. pẽsionis 28. Iunij 1590. coram Illustrissimo Mantica, in Vicen. pensionis 13. Martij 1595. coram bo. me. Cardinali Seraphino, Asculana pensionis 23. Iunij 1593. corã Orano, Melceitana pensionis 27. Iunij 1597. coram Litta, Carpentoraten. pensionis 15. Martij 1601. coram Illustrissimo Lancellotto, Cremonen. pensionis 19. Aprilis 1611. coram R. P. D. Caualerio, & alibi sæpissime.

3 Et procedit etiam si beneficiatus consenserit pensioni, quia consensus habet in ventre eamdem conditionem, quã habet gratia, cui accedit consensus, nempe dummodo mille remaneant pro beneficiato, vt fuit decisum in Salamantina pensionis 26. Martij 1596. coram Gipsio, Lunen. Sarzanen. pensionis 15. Februarij 1593. coram bo. mem. Cardinali Seraphino, Portugallen. dismembrationis fructuum 9. Martij 1598. coram Illustrissimo Lãcellotto, Aretin. pensionis 24. Maij 1599. coram Litta, atque in pluribus alijs.

4 Et licet prædicta non habeãt locum quando pensionarius est in quasi possessione exigendi, quia tunc non retardatur solutio sub prætextu, quod minime sit probatũ mille remanere pro beneficiato, Mohed. decis. 9. num. 1. & 2. de caus. possess. & propr. Cassad. d. decis. 8. num. 8. vers. nisi agens de rescrip. & fuit dictum in Senen. pensionis 12. Ianuarii 1596. coram Illustrissimo Mantica, Firmana pensionis 16. Ianuarij 1592. coram bo. mem. Cardinali Blanchetto, Asculana pensionis 23. Iunii 1593. coram Orano, & procedit etiam contra successorem illius, qui soluit ad decis. Guid. Pap. 629. nu. 2. Put. 151. lib. 3. Gig. trac. de pension. q. 47. num. 10. Rota in causa Regien. pensionis 26. Iunij 1598. coram Orano, in Parmen. pensionis 4. Iulii 1603. coram R. P. D. Decano, & Campanien. pensionis 20. Iunii 1611. coram R. P. Domino. Vbaldo.

5 Attamen visum fuit Dominis non probari talem possessionem in hoc casu, nã D. Accorombonus duas

tantum

tantum exhibuit quietantias a se per publicum instrumentum factas, in quarum vna ipse fatetur se recepisse a D.Canaulio tunc Præsuli Forosempronien. Scuta 113. in pecunia numerata, quæ esse dixerunt pro integra,& finali solutione duorum terminorum, alterius in festo Sācti Ioannis Baptistæ mensis Iunij 1610. & alterius in festo Natiuitatis Domini Nostrī Iesu Christi eiusdem anni incœptorum, in secunda vero tractatur, quod D. Accorombonus recepit ab eodem D.Canaulio,seu eius procuratore Scuta 700. pro pensione eidem D.Accorombono reseruata, scilicet pro duobus terminis maturatis in Festiuitate Sancti Ioannis Baptistæ 1611. & alterum in Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi eiusdem anni,de quibus quietauit,&c.

6 Ex istis prætendebat D.Accorombonus,vel probari integram solutionem Scutorum mille ducētorum, quasi quod illæ quietantiæ contineant confessionem de recepto quo ad totum, quæ confessio de recepto sufficit ad istum effectum, vt in Reatina pensionis. 13.Decembris 1599. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio,vel quatenus etiam probaret tantum solutionem partis,quod ista solutio partis debeat sufficere ad effectum,vt ipse dicatur constitutus in quasi possessione exigendi totum,vt in eadem Reatina pēsionis, & in Pampilonen. pensionis 16. Ianuarij proximi coram me.

7 Sed neutrum ex prædictis visum fuit subsistere, nam quantum ad primum fuit dictum in primis, conclusionem non procedere, nisi concurrentibus adminiculis pro integra solutione,vt habetur in eadem decisione,quæ quidem adminicula hic non adsunt, sed potius sunt in contrarium,vt infra dicetur. Secundo illa conclusio videtur procedere,quando confessio de recepto est de toto,puta si D.Accorombonus confessus fuisset,se habuisse Scuta mille ducenta, pro duobus terminis maturatis,&c.secus si potest adaptari ad partem tantum, quia possibilitas excludit probationem totius,ad l.non hoc.C. vnde legit. in proposito autem verba, de quibus in quietantijs non concludunt numerationem totius,quia licet quietantiæ eantent deliberationē pro duobus terminis,non propterea dicunt, quod hoc fuerit factum per solutionem integræ summæ,& propterea possunt verificari,quod D. Accorombonus mediante solutione 113. Scutorum in vna vice,& 700. in alia voluerit quietare de illis terminis,forte quia sibi conscius esset,quod per illos duos annos plus non superfuerit deductis Scutis mille pro D.Canaulio.Tertio quicquid dicendum esset in dubio adest confessio eiusdem Canauli, & testes, de quibus infra deponentes vere non fuisse solutum in pecunia numerata plus quam dictas duas partitas, scilicet 113. cum quibusdam expensis pro vno anno,& 700.pro alio.

8 Quantum ad secundum,quod solutio partis sufficiat ad constituendam quasi possessionem totius ex decis. allegatis, fuit responsum conclusionem procedere in dubio, & quando non apparet, quod soluens habuerit in animo agnoscendi debitum pro parte,secus si apparet,quod soluens intellexerit tantum agnoscere debitum pro parte,quia animus soluentis præcipue attenditur in hac materia.Castr.cons.130. num. 2.lib.2. Et est regulare in quasi possessione,quæ recipit suum esse ab animo,& patientia illius,contra quē quis prætendit acquirere quasi possessionem.l. si ego. §.1.ff.de publ.l.3.§. dare.ff. de vsufruct. l. pen. & ibi Bart.num.1.ff.de seruit.Bald. in l.2.num.1.C. de ser uit.& aqu. Alex.qui de communi.cons.16.nume.13. lib.5. Afflict.decis.67.num.1.Cæs.de Graff. decis.7. num.9.de testib.

9 In proposito autem casu ex depositione eiusdem D.Canauli tempore mortis suæ,& cum iam resignasset Episcopatum, & sic non ageretur de aliquo eius interesse,& ex testibus pro parte D. Landi moderni Episcopi examinatis satis superque probari visum fuit, quod D.Canaulus, neque soluit integra Scuta 1200. neque voluit agnoscere integrum debitum,sed tantum soluit illud, quod super fuerat deductis mille pro Episcopo,iuxta formam reseruationis.

R. P. D. VBALDO.

Rauennaten.bonorum. Lunæ 16.Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens cognatos,seu feminas ab hæreditate alicuius numquid eas exclusisse censeatur ab hæreditate alterius feminæ. Et sic an feminæ isto casu veniant in successione passiua.

SVMMARIVM.

Feminæ nedum masculi veniunt appellatione decedentium ab intestato. num. 1.

Feminæ veniunt appellatione cuiuscunque persona. numero 2.

Personæ verbum comprehendit tam masculos,quam feminas.num.3.

Agnationis conseruanda ratio militat tam in successione hæreditatis alicuius feminæ,quam in successione hæreditatis alicuius masculi.num.4.

Statutum vnum declarat aliud.num.5.

Statuta excludentia cognatos propter agnatos, & feminas propter masculos ab hæreditate alicuius numquid intelligantur etiam excludere ab hæreditate feminæ. num.6.& 7.

Statutum excludens feminas propter masculos dicitur fauorabile, quando in eo expressa est ratio conseruandæ agnationis.num.8.

Statutum volens alia statuta intelligi debere, prout iacent, non tollit legitimas interpretationes. numero 9.

DE-

DECISIO DXLVIII.

1 MOrtua ab intestato Lucretia de Zambelletis, superstitibus Iacoba sorore germana, nec non Leonardo, & Petro, de Zambelletis fratribus patruelibus eiusdem Lucretiæ, & causa successionis inter sororem ex vna, & dictos agnatos ex altera parte introducta in Rota, dubitaui, an intraret statutum Rauennaten. ad fauorem agnatorum in casu, & ad effectum, de quo agitur. Et Domini in hac tertia causæ propositione, censuerunt intrare. Statutum enim de quo agitur sub rubrica 11. libro primo. expresse disponit, quod bona cuiuscunque intestati proprie, vel improprie, seu intestabilis decedentis, deficientibus ascendentibus, & descendentibus, deuenire debeant propinquioribus ex parte, & latere patris ipsius defuncti, & sic agnatis proximioribus masculis, ita quod cognati, & ex latere materno prouenientes, & etiam sorores vtrinque coniunctæ, si agnati sint in quarto gradu, perpetuo sint exclusi, vt latius in dicto statuto, cuius copia data fuit, vnde non videbatur dubitandum, quin fratres patrueles, qui sunt in secundo gradu, secundum ius Canonicum, secundum quod gradus computari præcipit idem statutū, excludant sororem. Vnde sola supererat difficultas, an dictum statutum loqueretur in casu successionis passiuæ feminarum. Et Dominis videbatur affirmatiue respondendum, nam id primo deducebant ex rubrica statuti ita concepta: Quod bona quæcunque decedentis ab intestato, deueniant agnatis, &c. illa enim verba, decedentis ab intestato, sunt apta comprehendere tam masculum, quam feminam, & ideo successionem passiuam vtriusque sexus continent, vt per Alex. consilio 125. numero decimo sexto. vbi de magis communi. libro septimo. Gabriel. de verborum signif. conclusione 6. numero 45. & sequen. vbi etiam de communi. Honded. consilio 92. numero octauo. libro primo. Rota decis. 125. numero vigesimo primo. versic. proprie. & numero 32. & 37. parte secunda. & cum Rubrica sit generalis, etiam si nigrum esset speciale, deberet potius ampliari a rubro, quam Rubrum a Nigro restringi. glos. in l. vnic. & ibi Bar. C. de capit. ciu. cens. exim. lib. 11. Doct. in l. prima. vbi Salic. Alex. Ias. & alij. ff. si cert. pet. vbi de communi. Dec. 3. lectur. num. 7. in fine.

2 Quod secundo comprobatur ex verbis ipsius statuti, ibi, cuiuscunque intestati proprie, vel improprie, seu intestabilis decedentis, &c. nam illa dictio, cuiuscunque comprehendit tam feminas, quam masculos. Afflict. in Constitut. Regn. rubr. 1. titul. de iur. regal. libro tertio. numero tertio. Honded. dicto consil. 92. numero octauo. libro primo. Carpan. ad Statuta Mediolanen. in præl ud. tomo primo. numero 448. & accedit verbum, decedentis, commune ad masculos, & feminas. Dec. in l. feminæ. numero nonagesimo sexto. versicul. & ista limitatio, & numero 111. ff. de reg. iur. Gabriel. dicta conclusione sexta. numero quadragesimo sexto. Rota dicta decisione 125. numero 37. parte secunda. Nec illa dictio, intestati, hoc casu videtur stare pro masculis tantum, sed ponitur ad distinctionem alterius dictionis, intestabilis, & omni casu recipit declarationem ex rubrica, quæ loquitur generaliter de decedente ab intestato, vt dictum est.

3 Quod fortius confirmatur, ex illis verbis statuti, & si defuncta persona relinqueret, &c. certum enim est, verbum persona comprehendere vtrumque sexum. c. mulieres. de sentent. excommunic. Rota dicta decis. 125. num. 36. par. 2. Carpan. vbi supra. cap. 284. numero primo.

4 Tertio principaliter mouebantur, ex ratione expressa in statuto in ipso exordio, ibi, Agnationibus, & familijs Ciuium nostrorum consulere cupientes, quas conseruari intendimus, & augeri, &c. quæ ratio expressa agnationis æque viget in hæreditate feminæ, sicut masculi. §. ceterum. instit. de leg. agn. succ. & tradit, post plures relatos. Menochius consilio 541. numero trigesimo. libro sexto. quo enim maiores sunt diuitiæ, eo magis conseruatur, & augetur agnatio. Tiraquell. de nobilitat. capit. vigesimo quinto. numero secundo. & sequentib. Rota decisione 161. numer. 2. parte 1.

5 Quarto, & vltimo mouebantur ex alio statuto, sub Rubr. 13. vbi disponitur, quod mater, seu auus maternus, & alij ascendentes materni generis in bonis filiorum, seu filiarum, nepotum, vel neptum, non succedant, sed pater, & alij ascendentes masculi paterni generis. Et si pater, & alij ascendentes non extabunt, nec aliqui descendentes, deferatur prædicta hæreditas, & bona defuncti agnatis proximioribus iuxta sancita in statuto supra, Quod possessiones, &c. quod est statutum sub Rubrica 11. de quo agitur. Vnde cum prædictum statutum 13. in prima parte excludat ascendentes materni generis, & includat ascendentes ex parte patris, in successione tam masculorum, quam feminarum, & in secunda parte continuatiue disponat, quod, non existentibus ascendentibus masculis paterni generis, nec descendentibus, deferatur prædicta hæreditas proximioribus agnatis, & sic cum illa dictione repetitiua, prædicta, apparet manifeste, quod agnati, non extantibus ascendentibus, vel descendentibus, qui est casus noster, vocantur ad hæreditatem tam masculorum, quam feminarum, nec reseruatio legitimæ, quæ fit matri, restringit statutum in hac secunda parte, sed est declaratio, vt matre existente, illi debeatur legitima, & sic istud statutum, vel disponit vocando agnatos, vt supra, vel saltem declarat præcedens, cum non sit nouum, vnum statutum declarari per aliud l. non est nouum. ff. de leg. Menoch. qui alios cumulat, dicto consilio 541. sub num. 27.

6 Non obstat decisio Surd. 9. qui sequens Salic in l. 2. numero 25. C. de noxal. act. & alios relatos in dicta decisione numero 6. voluit statuta ista exclusiua, non intelligi excludere ab hæreditate feminæ, etiam si habeant verba communia. Primo, quia nullus ex illis

illis loquitur, quando ratio agnationis est expressa in statuto, ex cuius rationis identitate fit extensio, quæ potius est comprehensio. l. his solis. vbi Bald. C. de reuocan. donat. late Molin. de primogen. Hisp. libro 3. c. 5. sub num. 4. vers. hoc autem, & nu. 6. & 7. & quod in casu Surdi ratio nō esset expressa, apparet ex principio decisionis.

7 Secūdo, quod ratio Saliceti reprobatur per Brun. de stat. exclud. fem. stan. masc. art. 5. num. 80. & in omnem euentum procedit in vocatione actiua, non autem passiua, de qua agimus, & quicquid esset de iure communi, tamen in hoc casu non applicatur, stante declaratione, desumpta ex alio statuto, in quo agnati excludūt etiam matrem ab hæreditate filiæ feminæ, vt in terminis considerat. Gabr. cons. decimo quarto, numero 25. libro primo. Sim. de Pret. consil. 163. numero 54. & 55.

8 Non obstat, quod sumus in statuto odioso odio irrationabili, Quia stante expressione rationis, vt conseruetur agnatio, dicitur potius fauorabile, vt fuit resolutum in causa Nucerina Bonorum 29. Maij 1602. coram Reuerendissimo D. meo Damasceno, & in terminis huius statuti, in Rauennaten. Hæreditatis 14. Aprilis 1606. coram R. P. D. meo Pamphilio, quibus addi potest Brun. dicto tractatu art. 4. per tot. vbi numer. 6. de veriori, & magis communi Dec. in l. 2. sub nume. quinto. C. de In ius vocan. Sim. de Pret. dicto consilio 163. numero 50. Gabr. consilio 14. num. 13. libro primo, & consil. 15. num. 3. lib. 2. Molin. de Hispan. primog. libro primo, cap. 18. nume. 1. & seqq. & quatenus dici posset odiosum, esset odiosum, odio rationabili, videlicet ob bonum publicum. Ruin. consil. 22. num. 11. lib. 3. Gabr. dicto consilio 14. nume. 13. & 24. libro primo.

9 Non obstat, quod statutum Rauennaten. debeat intelligi, prout iacet. Quia non tollit legitimas interpretationes Gabr. dicto consil. 14. num. 5. lib. primo, & consil. 15. num. primo, lib. 2. Sim. de Pret. dicto consilio 163. num. 17. Thesaur. decis. 269. num. 6. & 12. vbi quod adhuc sub masculino veniant feminæ. Menoch. dicto cons. 541. nu. 31. Et ita fuit decisum.

REVERENDISSIMO P. D.

COCCINO DECANO.

Romana Domus. Lunæ 16. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Generalis quietatio iuri præsertim de futuro ad quid extendatur.

SVMMARIVM.

Quietatio, seu liberatio facta verbis amplissimis, quacumque ratione, causa, vel titulo non extenditur vltra ea, pro quibus facta fuit. nu. 3.

Verborum vniuersalitas restringitur ad certam causam expressam. nu. 3.

Renunciatio iuri de futuro intelligenda est ex causa de præsenti. nu. 3.

Renunciatio iuri de futuro extenditur ad causam, ad quam ipsa renunciatio spectare poterat. Declara, vt numero 4.

DECISIO DXLIX.

1 Domus, de qua agitur fuit concessa Alphonso vri patri, & administratori Bartholomęi &c. videlicet ad tertiā generationem, incipiendam a Bartholomæo nato, & alijs si quos masculos nasci contingat, &c. & eorū filiis, ac nepotibus masculis, & in defectum masculorum pro feminis, & in defectum generationis ad nominationem, vt quatenus opus sit supplendo generationi prædicti possint nominare successorem, seu successores, & propterea cum ex masculis superessent vltimo loco tantum Ioannes, & Lucas, & Ioannes obierit sine filijs superstite Luca res videtur clara, quod Lucas sit comprehensus in stipulatione de masculis natis, siue nascituris facta in dicta concessione.

2 Tota igitur difficultas videtur consistere an obstet transactio facta inter Lucam, & Ioannem quam obstare censuit Rota 10. Maij 1612. quo ad vtramque portionem, scilicet Ioānis, & Lucæ, a qua tamen decisione hodie, quo ad portionem Ioannis Rota recessit mota ea ratione, quia cessio facta per Lucam in dicta transactione de bonis, siue liberis, siue emphyteuticis non comprehendit, nisi partem dicti Lucæ, vt patet ex lectura dictæ transactionis, tam in narratiua, ibi obtulerit integram portionem suam dictorū bonorum &c. quam in dispositiua, ibi totam, & integram portionem suam supradictorum bonorum &c. & aliorum quorumcumque &c. & ibi hanc autem &c. quia in recompensam, & pro pretio dictæ suæ medietatis &c. & ibi, & promisit dictam suam portionem bonorum &c.

3 Nec obstat, quod in dicta transactione Lucas promittat nihil petere a Ioanne, & Virginia occasione dotis maternæ, & administrationis, & alias quomodolibet ex quocumque iure de præsenti competen. siue etiam superueniēre, & competituro, nec eos molestare super bonis, & hæreditatibus prædictis, quia fuit responsum, quod hæc promissio, & subordinata, & limitata ad partem ipsius Ioannis, vt supra cessam, pro qua absoluit Ioannem, & Virginiam, in amplissima forma, & non fuit cogitatum de cedendo iure ex causa de futuro super portione Ioannis. Bene Abb. in consi. 114. numero tertio & quarto, libro secundo. Vbi liberatio facta verbis amplissimis quacumque ratione, & causa, vel titulo, non extenditur vltra ea super quibus fuit facta. Natta consilio 546. numero decimo quarto. Surd. decis. 217. nu. 5. & 6. cum seqq. & bene numero 15. vbi quod verborum vniuersalitas non sufficit, quando certa causa est expressa, & est com-

communis conclusio, quod renunciatio iuri de futuro est intelligenda ex causa de præsenti. Bartol. in l. qui Romæ.§.duo fratres.numero 19. ff.de verborum obligation. Cuius opinionem dicunt communem ibi Alexand.& Ias.numero 69.idem Alexand.consil.vigesimo primo,numero quarto,libro quinto. & Rip. in l.prima, numero 26.& ibi Dec. numero 32. C. de pactis.late Corbul.de iur.emphy.tit.de causa priuat. ob renunciat.nu.18.vsque ad 26.

4 Minus facit etiam, quod cum domus, de qua agitur, ex nulla alia causa, quam ex successione Ioannis posset ad Lucam spectare renunciatio iuri de futuro per necesse comprehendit istam successionem. Surd. consilio 562.numero 6. Menoch. consilio 6. numero decimoquinto, libro secundo. Quia fuit responsum, quod dubium erat, an etiam stante dicta renunciatio ne amplissima eueniente obitu Ioannis Lucas posset prætendere portionem renunciatam. Licet fuisset obligatus, de euictione, ex traditis per Iosephum, Ludouicus decis.Lucana 29. numero 68. & propterea ad tollendam extensionem renunciationis sufficit, quod prædicta verba amplissima ad ius de futuro possint aliquo modo, etiam colorato verificari quo ad portionem ipsius Lucæ cessam, ita vt non debeat extendi ad portionem ipsius Ioannis l. cum de indebito.in princip.ff.de probation.

R. P. D. VBALDO.

Pennen.Pensionis.Veneris 20.Decemb.1613.

ARGVMENTVM.

Valor fructuum beneficij, vt probatus dicatur, an plena, & concludens requiratur probatio, an vero leuior sufficiat, & quomodo testes ad hoc, vt probent beneficij fructuum valorem per non excessum deponere debeant. Est Magistralis decisio:

SVMMARIVM.

Valoris fructuum beneficij probatio requiritur plena, & exacta.quando agitur ad effectum regulæ de valore, secus si ad effectum retardandi, vel annullandi pensionē super beneficia impositam, quia tunc sufficit leuior probatio.nu.3. Declara,vt nu.2.

Probatio aduersus id, quod verisimile est, vt bene concludat, debet esse plenior, & fortior, quam alia probationes. num.2.in fine.

Valor fructuum beneficij, quomodo per testis probetur. nu.3. Vbi de materia.

Testes affines in primo gradu sunt suspecti. nu.3.

Testis vicinus non admittitur ad probandum valorem. num.3.& num.6.

Beneficij fructuum valor per non excessum, ut concludenter probatus dicatur, quomodo debeant testes super eo deponere.nu.3.& seqq.

Testes dicuntur contrarij, quando unus deponit plus altero, & taxatiue loquuntur.nu.4. in fine.

DECISIO DL.

1 FVit dictum, testes pro Iulio inductos ad probandum valorem fructuum beneficij per non excessum illum non probare. Nam licet hic non agatur ad effectum regulæ de valore, quo casu requiritur exactior probatio, sed ad effectum reducendæ, vel annullandæ pensiones super beneficio impositæ, quo casu regulariter sufficit leuior probario, iuxta decisionem Put.8. libro primo, secundum nou.impress.& fuit dictum in Aquen.pensionis. 19. Decembris 1608.coram Illustris.Card. Lancellotto.

2 Tamen in proposito Domini existimabant, titularem astringi ad concludentem probationem, ex quo contra ipsum vrgebat propria confessio valoris Abbatiæ, de qua agitur in Ducatis 406. monetæ Regni, emanata in supplicatione cum expeditione literarum ex solutione annata accedendum etiam eius consensu, & obligatione de soluendo pensione imposita Ducat. auri de Camera 176. & solutione eiusdem per integrum decennium pacifice, & absque lite, cum quibus concordat liber æstimi, seu catastri, in quo omnes redditus, bona, & census istius Ecclesiæ annotati reperiuntur, & facto calculo in fine ascendunt ad dictam summam Ducat. 406. ex quibus omnibus simul iunctis durior sine dubio, & fortior probatio in contrarium a titulari exigitur, iuxta nota. in capitul. quia verisimile, vbi Abb. num. secundo, de præsumpt. Aymo.consilio sexto, numero quadragesimo tertio. Rota decisione 380. parte 1.

3 Quæ probatio hic non videbatur adesse, nam testes examinati vigore remissoriæ, vltra quod patiuntur defectus circa personas, neque etiam concludunt in dicto, cum non sint bene informati, nec sciant, an Abbatia possit, vel non possit habere alia bona, præter specificata ab ipsis, & deponunt de auditu ab aliis, vt fuit ostensum per Informantes discurrentes per singulos testes. Alij quatuor testes examinati in Curia, nec etiam intentionem Abbatis probant. Nā vltra, quod secūdus est maritus sororis Abbatis, & sic affinis in primo gradu, qui est suspectus, vt late per Moder. Rom. de test. quæst. 54. numero 1. & 2. & numero 25. & seq. Item primus est frater germanus secundi, licet in sua depositione occultauerit hanc fraternitatem, licet in sua depositione occultauerit hanc fraternitatem, isti testes quamuis conentur coarctare negatiuam, cum enumerando bona Abbatiæ deponant esse non posse, quod Ecclesia habeat alia bona, quia ipsi scirent, non tamen reddunt sufficientem rationem scientiæ dicentes id scire, quia sunt Ciues, & practici terræ Planellæ, quæ ratio est nimis generica, & incerta, cum nec ista, quia vicinus admittatur ad probandum valorem. Sarn. in reg. de annal. quæst.

quæst. 12. in fi. Decia consil. 17. num. 30. vers. præterea ratio. lib. secundo. & cum testes fateantur, se non fuisse arrendatores bonorum d. Abbatiæ, nec fuisse præsentes culturæ agrorum, & recollectioni fructuũ, sequitur vt d. ratio non concludat, nisi de auditu, iuxta dictam decisionem. Put. 8. libro primo, secundum nou. impr. & tamen ad probãdam istam negatiuam, de qua agitur, debebant allegare causam necessariã, quare aliter esse non posset, quin ipsi scirent. Ripa in cap. cum Ecclesia Sutrina. numero 88. de caus. poss. & propriet. Aym. consil. 2. sub num. 3. vers. quinimo. & num. 4. Alij vero duo, nec habent notitiam bonorum Abbatiæ, nec coarctant negatiuam. Vnde non probant valorem. Sarn. d. quæst. vlt. in fin. Et tertius deponit etiam de proprio iudicio circa reditus Abbatiæ, & quartus dicit, se informatum ab aliis personis de dicto valore, & fuit Sacrista d. Ecclesiæ per certum tempus, ad quod restringit depositionem suam.

4 Addebat coram vnus ex Dominis, quod duo Priores testes ex istis examinatis in Curia, qui coarctant negatiuam, & dicunt inpossibile esse Abbatiam habuisse, vel habere alia bona, præter corpora nominata in qualitate, & quantitate per ipsos expressa sunt tamen inter se contrarij, cum primus deponat de corporibus. numero 48. alter vero de corporibus 52. & sic quatenus taxat me deponunt, & vnus plus alio dicuntur contrarij, & nihil probant Bald. in l. cum antiquitas. numero quarto. C. de testamen. Farinac. de testib. q. 65. nu. 15.

5 Placebat etiam aliis aliud motiuum, quod cũ pensio fuerit reseruata super omnibus fructibus Abbatię prouentibus redditibus iuribus obuentionibus, & emolumentis sub quibus appellationibus intrant distributiones, manuales oblationes, & alii fructus incerti, testes debuerunt deponere etiam de istis, alias non suffragantur ad effectum, de quo agitur, vt fuit resolutum in causa Reatina pẽsionis, 11. Maij 1612. coram bonæ memoriæ Penia, & nihilominus de istis fructibus incertis, nec quicquam probatum, nec articulatum quidem fuit.

6 Non obstat decisio in causa Cassanen. beneficij coram Bubalo in contrarium allegata, quia ibi testis adducit aliam rationem, quia plurimum versatus fuerat in loco, non autem illam solum, quia vicinus, nec ibi vrgebant tot præsumptiones, nec contra titularem desumptæ ex spontanea ipsius confessione, & consensu, & solutione integræ pensionis per multos annos, vt in d. Reatin. coram Penia, nec contra ipsos testes ratione affinitatis, contrarietatis, suspicionis, ob continuam commensalitatem cum Abbate, vt vigent in casu isto. Quibus accedit etiam, quod isti testes sunt examinati post dicicta testificata ex benignitate Rotæ, & de eiusdem mandato positi ad partes. Ex quibus omnibus, & aliis cumulatis per Informantes fuit, vt supra, conclusum, &c.

D L I.

R. P. D. VBALDO.

Taurinen. Cappellaniæ. Veneris 10. Ianuarij. 1614.

ARGVMENTVM.

Pensio domus ad quam summam ascendat probatur ex testibus, & peritis, fructuumque liquidatio probatur coniecturis, & leuioribus probationibus.

SVMMARIVM.

Periti eligi possunt per iudicem ad effectum liquidandi fructus, qui ex bonis stabilibus percipiuntur. numero 1.

Fructuum liquidatio fieri potest ex leuioribus probationibus, & per coniecturas. nu. 1.

Testes discordantes in summa, dicuntur contestes in summa minori. nu. 1. in fine.

Fructus, qui percipi potuerunt ex re, non solent restitui de stylo Rotæ, nisi a violento spoliatore. numero 2.

DECISIO DLI.

1 FVit D. Leonius a Sede Apostolica prouisus de Cappellania, de qua agitur, qui obtento Breui de capiendo possessionem nomine Cameræ illud intimauit Romagnano Aduersario qui in beneficij possessione reperiebatur, sed cum Breui nõ paruisset, fuit contra eum per Auditorem Cameræ lata sententia declaratoria. Commissa autem causa in Rota cum potestate absoluendi Romagnanum a censuris, & cum clausula parito Breui, etiam cum possessione iam dimissa teneretur ad restitutionem fructuum, dubitatum an cõstaret de legitima illorum liquidatione, & ad quam summam, & Domini firmarunt probari quantitatem pensionum domorum ad Cappellaniã spectantium. Illa enim satis videbatur iustificari tum ex testibus deponẽtibus, qđ de anno 1606. & 1607. domus fuerunt reditus Scut. seu Ducat. 178. & tanti fuissent locatæ prout reperiuntur locatæ de dicto anno 1607. ad instantiam Cõmissarij Cameræ Apost. vt in instrumentis, & & aliquanto pluris, nisi obstitissent molestiæ Romagnani tum ex relatione peritorũ medio iuramento qui fuerunt electi per iudicem sub delegatum de partibus ad effectum liquidandi, quod videtur potuisse fieri, iuxta cons. Natt. 510. numero septimo, libro tertio. maxime cum simus in liquidatione fructuum percipiendorum, in quibus sufficiunt leuiores probationes etiam per cõiecturas Bal. in l. prima, circa fin. C. de fruct. & lit. expens. Surd. decisione 282. numero 28. & licet periti videantur in aliquibus discordare a testibus cum loquantur de diuersis monetis, tamen sat est, quod in prædicta summa,

ma, quę est minor, concordant Alex. consilio 64. numero 7. libro 2.

2 Non obstat, quod istá probatio respiciat quantitatem pensionum, seu fructuum qui percipi potuerunt ad quos Rota condemnare non solet nisi violentum spoliatorem. Put. decis. 383. lib. 1. & in alijs duobus casibus relatis per Moder. ad regu. octauam. §. 7. procem. numer. 161. quia hoc videbatur extra punctum in quo solum agitur de liquidatione, iuxta formam condemnationis factæ per Auditorem Cameræ, quæ est in fructibus, etiam qui percipi potuerunt vltra qđ in prima commissione Rotali adest clausula firmo remanente iudicato per Auditorem Cameræ.

3 Concluserunt igitur Domini probari quãtitatem pensionum, vt supra, quia tamen ex scripturis in Summario dotis non constabat de tempore captæ per Romagnanum possessionis dictarum domorum, nec de tempore possessionis ab eo dimissæ Domini non potuerunt firmare quantitatem summæ ab eo debitæ à die intrusionis vsque ad diem veræ dimissionis cum fimus in beneficio reseruato, iuxta decis. Verall. 27. par. 2. Sed mandarunt vt firmatis prædictis ex ipsis actis fieret calculus. Et ita decisum, &c.

REVERENDISSIMO P. DOMINO DAMASCENO.

Foroliuien. Societatis. Lunæ 13. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Societates officiorum sine labe vsuraria iniri non posse super officijs non vacabilibus late in hac decisione discutitur, & probatur.

SVMMARIVM.

Societas officij ad rationem duodecim pro centenario inita super officio non vacabili non valet. num. 1. & sequentib.

Fructus non vacabilium præsumuntur æquare sortem principalem in 25. annis, & sic reddere ad ratione quinque pro centenario. num. 2.

Societas officij sine officio super solo periculo vitæ constitui non potest. num. 3. & num. 5. & 6.

Idem iuris est de parte quo ad partem sicut de toto quo ad totum. num. 3.

Societas requirit subiectum communicatiuum lucri, & damni. num. 6.

Pecunia vbi datur vt perpetuo sit apud recipientem sortitur naturam emptionis. num. 7.

Emptio, & venditio perficitur re, pretio, & consensu. numero 7.

Societas officij, quando contrahitur, pecunia non fit recipientis, sed remanet soluentis sub solo periculo amissionis in casu mortis. num. 8.

Census vitalicij natura est, vt pecuniarum dominium ab initio transeat in illum, qui constituit se debitorem census. num. 8.

Sponsionis natura est, vt solus euentus conditionis habeatur pro causa obligationis. num. 9.

Pactum continens vnicam summam pecuniarum dicitur indiuiduum. num. 10.

Vtile per inutile vitiatur in indiuiduis. num. 10.

Societas, in qua capitale sit saluum, omni iure improbatur. num. 11.

Interpretatio semper facienda est secundum terminos habiles, & ne sequatur absurdum. num. 12.

Consuetudo vsuram permittens attendenda non est. numero 13.

DECISIO DLII.

1 Dubitaui, an mandatum A.C. esset reuocandum ex deductis pro Ghnochis, & Castellis, satis superq. cõstare videbatur officiũ Cãcellariæ Ciuilis Foroliuien. super qua fuerunt factę societates, de quibus agitur esse non vacabile, & propterea difficultas reducebatur solum ad illud an societas ad rationem 12. pro centenario, & sub periculo vitæ dantis pecunias, vel alterius nominati per eum sicut communiter fiunt super officijs vacabilibus, ita etiam possent fieri super non vacabilibus super quo articulo Domini inhærendo decisionibus alias in simili materia factis, nempe in alia Foroliuien. societatis 25. Februarij 1611. coram Illustrissimo Lancellotto in Romana Societatis officij 1. Iulij 1596. coram R. P. D. Corduba, & in Romana societatis 14. Ianuarij 1613. coram R. P. D. meo Pamphilio negatiuam partem amplexi fuerunt moti, quia neque de iure cõmuni, neque ex indulgentia particularium constitutionum de hac materia loquentium similis cõtractus sustineri potest.

2 Non de iure communi, quia fructus rerum non vãcabilium præsumuntur æquare sortem in 20. annis, & sic redire ad rationem quinque pro centenario. gloss. in auth. perpetuæ. verbo iusta. C. de sacrosan. eccl. Ias. in l. si fundum per fideicom. nu. 5. ff. de legat. 1. Rom. cons. 369. nu. 9. vers. secundo si consuetudo. Corn. cõsil. 15. nu. 2. lib. 4. Afflict. decis. 384. in fi. Natt. consil. 498. nu. 10. Crau. cons. 189. nu. 6. in fin. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 6. nu. 19. vbi de communi, vnde quod est promissum vsque ad 12. remanet sine fundamento res aptæ producere fructum, & sic erit ex causá fœnoris omni iure prohibiti.

3 Non obstat, quod illud plus soluatur ratione periculi vitæ dantis pecunias, quia sicut non licet simpliciter committere societatem super solo periculo vitæ, vt infra dicetur, ita nec licet facere societatem cuius pars stet super solo periculo vitæ, quia valet argumentum de parte ad partem, sicut de toto ad totum. leg. quæ de tota. ff. de rei vendication.

Digitized by Google

cap.pastoralis. §.1.& glos.verb.citationis.de off.delegat.l.iuris gentium.§.adeo.ff.de pact.l.qui scit.de vsuris.

4 Neque est verum, quod in officijs vacabilibus pars fructuum soluatur socio pro periculo vitæ, quia imo soluuntur ex eo, quia dicta officia. Ita consueuerunt reddere,& ista ratio solet exprimi in illorum promissione,& taxatione, vt patet ex communi formula prædictarum Societatum, quæ etiam fuit seruata in proposito casu, vbi promisit facere participem fructuum dicti officij, sed quia quando vbi plures aliquando pauciores &c. reduxerunt ratam ad rationem 12. pro centenario &c.

5 Nec tollit assumptum, quod si dans pecunias non curreret periculum vitæ minime haberet 12. pro centenario, quia sunt considerandæ duæ personæ distinctæ prima est ea, quæ vendit officium super qua contrahitur societas, & non est dubium, quod ipse non venderet officium tali pretio, quod posset reddere 12. pro centenario in perpetuum, & absque vacabilitate, altera persona est ipsius officialis qui assumit sociũ, & iste non soluit 12. pro centenario propter periculum socii, sed quia res super qua contrahitur Societas ista fructificat, socius vero in recompensam periculi vitæ, sed currit cum officiali, quod recipit periculum, quod ipse officialis currit cum vendente officiũ pro ipso socio, etenim secundum rectum tramitem cum moriente officiali perdatur officium deberet socius perdere capitale implicatum in dicto officio ad nor. in l.cum duobus.§.quidam sagatiam. ff. pro soc. l.Mutius.ff.eodem tit.l.si merces.§.vis maior. ff. loc. §.illud. Instit.de loc.& Cardin. Tolet.in specie.de instruct. Sacerd.l.5.cap.40. vers.imo nec 4.Rota in Romana Societ.29.Ianuarij 1611.coram Illustriss. Mellino, sed propter maiorem negotiantium commoditatem quorũ magis interest currere periculũ propriæ vitæ quam alterius, quia si per propriam mortem amittunt pecunias, cessant etiam indigere expensas adinuentus est iste modus, quod socius non currat periculum vitæ officialis cum vendente officium, sed loco istius currat periculum propriæ vitæ cum ipso officiali, & sic periculum cum periculo compensatur Tolet. vbi sup. Rota in dicta Romana Societatis coram Illustrissimo Cardinale Mellino. Ex quibus non patet bene inferri de periculo vitæ, de quo in societatibus super officiis vacabilibus ad periculum super officiis minime vacabilibus, quia in illis periculum est extrinsecum, & nihil habens commune cum negotio societatis.

6 Quod autem iam dictum est non posset fieri societas sine officio, & super solo periculo vitæ probatur, quia tanquam societas non posset sustineri ex quo deficit subiectum communicatiuum aptum reddere lucrum, & damnum, vt est necessarium in societate l.verum.§.final ff.pro soc.Gabriel consil.63.numero quinto,& 15.lib.2. Mantic.de tacit.& ambig.lib.6. §.2.numero decimo octauo, tit.24. numero trigesimo quinto. Rota in specie in Romana de Herlis. prima Nouembris 1608. coram Reuerendissimo Attrebaten.& in Perusina bonorũ 18. Decembr. 1609. coram R.P.D.Manzanedo.

7 Non etiam posset sustineri tanquam census vitalicius, quia vbi datur pecunia, vt perpetuo sit apud recipientem,& sic in hoc sortitur naturam emptionis ex quo pretium sit recipientis ad l.ex empto.in prin. ff.de act.empt. & ius exigendi certum quod vita durante potest decernere pro re empta,& sic concurrũt tria requisita ad contractũ emptionis, & venditionis nempe res, pretium,& consensus de quibus per glos. in l. pacta conuenta.in prin.verbo exceptio ff. de contrahen.emp.

8 In isto enim contractu Societatis ad sex menses pretium non sit recipiẽtis, sed remanet soluentis sub solo periculo amissionis in casu mortis, quod verbum amittere, prout communiter apponitur. In societatibus est maxime ponderandum, quia ex hoc apparet, quod dominium pecuniarum remanet apud ipsum dantem, quia aliter non posset admittere.ad l. decem ff.de verborum obli. & sic iste contractus nihil habet commune cum Censu vitalicio, in quo dominium pecuniarum amittitur ab initio, & fiunt illius qui constituit se debitorem Census.

9 Non denique sustineretur tanquam sponsio, vt volunt aliqui, quia in sponsione solus euentus conditionis habetur pro causa obligationis l.a Titio, ibi nihil in causa est, quare ea pecunia conditione expleta non debeatur.ff.de verborum signif. Strach.post Castren.in terminis sponsionis super morte tract. de spons.par.2.num.7. & proinde secundum hunc contractum pecunia amittenda propter euentum mortis non esset danda ab initio, sed deberet quis recipere premium sponsionis, puta Scur.12. & se obligare ad centum in casum mortis, iuxta tertiam speciem sponsionis, de qua per Strach. vbi supra par.2. numer.4. & sic cessaret periculum vsuræ, ex quo nullum potest considerari mutandũ, sed cum ille qui dat 12.velit ab initio Censum in manibus satis apparet, quod illa 12.non dantur pro solo periculo, sed pro mutuo saltem simul, & mixtim vnius anni,& maxime personæ sanæ,& iuuenis cum quibus plerumque fiunt istæ societates tanti non valet, vt notum est, quę mixtura illiciti sufficit ad annullandum totum pactum de soluendis 12.

10 Cum enim pactum contineat vnicam summam dicitur indiuiduum Bal.cons.32.nu.1.lib.2. Alex.cõs. 147.nu.2.li.7. Put.decis.223.nu.1.lib.7.Rota in causa Salamantina pensionis coram Bubalo relatum inter diuers.impress.decis.221.nume.primo, par.secunda, & in Melphien. sponsionum coram Cantuccio. Relat.in decis.33.numero 6.& 18. d.par.prima.& in Melphien. fructuum relat. in decis. 709.par.prima. in indiuiduis autem licitum propter illicitum vitiatur, Bart.in l.Græce.§.illud. numer. 3. ff.de fideiuss. Roman.consilio 450.numero 4 Alexand.consi.143. num.3.libro 7. Natt.cons.429.nu. 29. Bisign.decis. 4.nu.3.de appell.Rot.in dictis decis.709.nu. 10.par. prima.

prima.& 33 num.17.par.2. & magis in specie Natt. conf.498.num.1.cum plurib.seq. Rimin.iun.consil. 400.num.116.

11 Non obstat si negetur officium super quo fuerũt factæ istæ societates reddere tantum quinque pro centenario & asseratur, imo reddere 12 nam omissa magna inuerisimilitudine,quod officia vacabilia,nõ reddant tantum in illis partibus quantum officia vacabilia in alijs,& quod res non vacabilis possit tantũ reddere maxime libere ab omni fortuito casu, ut fuit stipulatum in instrumento, de cuius executione agitur etiam hoc concesso incidimus in aliam non minorẽ difficultatem, nempe inæqualitatis, quia officialis ex re participata lucrabitur æquales fructus, & non subdit periculum amissionis capitalis sicut socius, quod genus societatis, vt scilicet capitale sit soluen. est omni iure improbatum. l. si non fuerint,cum ibi not. ff. pro soc.l.1.vbi Bald.q.9.num.11.C.eod.tit.glo.in c. plerique.vers.negotiationibus.14.q.13. Abb.in cap. nauiganti.num.11.de vsur.Sot.de iustit.& iur.lib.6. quæst.6.art.2.vers.quæstio,& in respons.ad tertium. l.Ant.in Summ.par.2.tit.Op.7.Castr.conf.55. num. 2.& per tot.lib.2.Roman. conf.288.num.7.& 8. Socin.conf.265.numero 7.lib.2.Dec.conf.123. numero 1.vers.potissima.Crauet.conf.145.num.18.Ruin. conf.463.numer.7. & 8. Rot. in Romana rescissionis contractus.12.Nouembris 1518.coram Oradino Palazz.qui de veriori,& communi.in c.per vestras. not. 6.gloss.11.nume.6.de donat.inter vir.& vxor.de magis approbata,& communi. Natt.conf.403. numero 2.4 & 5.de communi pariter testantur Ias.conf.174. numero 18.libro 2.Lup.in d.cap.nauiganti conuent. 3.§.1.numero 24.vers.potissime.de vsur. Plot. in lit. iur.numero 498.vers.limita primo. Couar.var. resol. lib.3.cap.2.numero 3.Bursat.consilio 320. nume.9. & super hoc adest particularis Constitutio Sixti Papę V.incip.detestabilis auaritiæ sub dat.Cal.Nouembris 1586.

12 Minus facit,quod quando Papa concessit Ciuitati Foroliuien. Cancellariam sub qua sunt factæ istæ societates dederit facultatem creandi super illa societates officiorum,quia hoc est intelligendum, quatenus per Communitatem venderetur ad vitam,& sic concurren.terminis habilibus, iux.notat.in l.graduatim.ff.de muner. & honor. quia alias dicendum esset Papam concessisse facultatem faciendi societates vsurarias,& iniustas, quæ interpretatio non est summenda.l.Saluius Aristo. ff. de legat. præst.l.ex facto. in principio.ff.de vulgar.& pupill. Bald. consilio 91. numero secundo.libro quarto. Roman. consilio 62. numero 4.Crauet.consil.5.num. 14.Rolan.conf.72. num.43.lib.3.

13 Non etiam obstat, quod prætensa consuetudo faciendi similes contractus, quia tãquam nutritiua peccati nihil valet, sed imo potius corruptela appellãda. c.fi de consuet.gl.in c.quia in omnibus.de vsur. Nat. conf.498.num.24.late Rimin.iun.consilio 40.numero 35.Rot.in Romana Census.13.Iunij 1594.coram Cardinali Blanchetto in Vrbeuetana Census 6. Iunij 1599. coram Gipsio,& magis in specie in causis Romana Societatis 2.Iunij 1570. coram Cardinale Lancellotto seniore, & Romana soc. offic. 17.Maij 1602.coram Reuerendiss. Attrebaten.& hæc quo ad ius commune.

14 Quo vero ad Constitutiones Apost tantum abest, quod emanauerint ad relaxan. dispositionem iuris,ꝗ imo emanarunt ad concedendam minime bonorũ licentiam in hac materia, & nonnisi super officijs vacabilibus posse fieri,vel deponunt, vt voluit Rota in supradictis Curiis Romana Socic.offic.1.Iulij 1596. coram Corduba Foroliuien.Societatis 25.Februarii 1611.coram Illustriss.Lancell. & Romana Societatis 14.Ianuarij 1613.coram R.P.D.Pamphilio, vel saltem semper præsupponunt, & cum ista species cõtractus sit de sui natura mala,& nutritiua peccati,vt supra probatũ est, nefas esset dicere, quod Papa super illa voluerit aliquid dispensare cap. super eo de vsur. Natt.conf.498.nu.20.& seq. Couar.var.resol.lib.3. c.1.nu.8 Rol.conf.55.nu.15.& 16.li 2.Rota in causa Romana damnorum,& interesse 3.Iunij 1575. coram Cotta relat.inter impres.diu.decis.67.nu.3.p.1. in Vrbeuetan. Census 6. Iunij 1599. coram Gipsio, & in Romana Census 3.Iunij 1594.coram Blanchetto,& in alijs sæpe. Et ita fuit decisum &c.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Laudi. Lunæ 13.Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Plura in hac decisione explicantur, quæ laudi nullitatem inducunt, & præcipue an, & quando credatur assertioni arbitri habentis facultatem procedendi de iure, & de facto sine tela iudiciaria, & sine scriptis.

SVMMARIVM.

Laudum est ipso iure nullum, quando latum est non seruata forma compromissi, & non purificatis conditionibus in compromisso contentis.nu.1.

Arbitri,quibus data est potestas procedendi de iure, & de facto nulla seruata tela iudiciaria numquid possint procedere sine scriptis.nu.2.& seqq.

Clausula in compromisso,quod possit arbiter procedere de iure,& de facto, & sine vlla tela iudiciaria habet locũ, tantum in leuibus causis,& modici præiudicij, non autem in causa graui,& magni ponderis.nu.3.

Assertioni arbitrorum non creditur in concernentibus iustitiam,vel iniustitiam laudi.nu.4.

Assertioni arbitrorum,quando standum, & quando non. num.2.& seqq.

Præsidi dicenti se delegare causas meri, & mixti Im-

Imperij ex aliqua iusta causa an, & quando credatur. numero 6.

Arbitro se afferenti non creditur, nisi constet de compromisso. num. 7.

Statutum tollens exceptiones contra sententiam non excludit illam, qua negatur sententiam esse latam a iudice competenti, & sic esse sententiam. nu. 8.

Arbitro non creditur in ijs, quæ non nisi per scripturam probari possunt. num. 9.

Scriptura est de substantia contractus, quando partes voluerunt de ea fieri debere scripturam. nu. 9.

Arbitro, cui data est facultas procedendi sine scriptis creditur de gestis coram ipso. nu. 10.

Laudum in parte nullum, in totum est nullum. numero 16.

Arbiter, qui tenetur decidere cum voto Consultoris, tenetur illum requirere, sed non sequi. nu. 18.

Laudum nullum respectu alicuius personæ, dicitur etiam nullum respectu aliarum. num. 19.

Clausula omni meliori modo &c. facit sustinere actum, etiamsi alio modo, quam expressum est valere posset, non tamen operatur obligationem pro alio, qui se non obligauit, prout nec etiam operatur in requirentibus expressionem. num. 20.

Purgatio censetur facta cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, quibus primus actus celebratus est. numero 21.

Arbiter pronunciando extra tempus compromissi nō prorogatum dicitur nulliter pronunciare. nu. 23.

DECISIO DLIII.

1 Approbarunt Domini resolutionem factam 28. Iunij præteriti, Laudum a nullitatibus defendi non posse existimantes. Primo ex defectu potestatis ob non seruatam formam compromissi, vt Arbiter non posset ad aliquam declarationē deuenire, nisi prius solidatis omnibus computis, & factis omnibus bilanciis, & illi consignatis, & ideo Laudum conditionibus prius non purificatis est ipso iure nullum. Innoc. in c. fin. quem ibi omnes sequuntur teste Felin. num. 23. vers. 3. aduerte, de præsump. Gloss. magna in clem. 1. vbi Anchar. Card. & Imol. de off. deleg. quos Felin. vbi supra. Socin. cons. 49. n. 10. vers. 3. confirmatur. li. 3. Ruin. consil. 68. nu. 5. in prin. Paris. consil. 25. a nu. 5. ad 9. in 4. Put. decis. 319. in fi. lib. 1. secundum vltimam impressionem.

2 Nec prædictorum implementum ex Arbitri assertione probatur, quamuis ex compromisso procedere posset nulla tela iudiciaria seruata, de iure, & de facto. Quia vltra quod posset controuerti, an istæ clausulæ æquipolleant clausulę sine scriptis, in qua loquitur Bart. in auth. nisi breuiores. in fi. C. de senten. ex breuic. recitan. Domini prætermiserunt discussionem opinionis Bart. quam sequuntur cumulati per Informantes, pro Dominis de Donis, contra quam tenent Angel. & alii in decis. allegat. inter quos Imol. de verioti, Fel. opinionem Bart. communiter reprobatam, Paris. hanc veram, & ab omnibus approbatam testantur. Barbat. in cap. ex literis. numero 22. de probat. dicens se male, alias pro Bart. consuluisse Addentes ad Dec. in cap. quoniam contra. num. 29. litera B. de probat. Ruin. consil. 68. numero 14. lib. 1. dicens communem, & contrariam Bart. non veram, & communiter reprobatam, sed firmarunt illam in præsenti casu non procedere ex pluribus.

3 Primo, quia habet locum tantum in leuibus causis & modici præiudicii, non autem in causa graui, & magni ponderis, Butt. consilio 24. sub nume. octauo. quem Socin. sen. consilio 46. numero 47. lib. quarto. Lauden. in tract. notularum, seu retractationum opinionum. Barr. quæ non seruantur in practica, quem refert, & sequitur Curt. sen. in repet. legis admonendi. numero 338. dicens sæpe consuluisse. ff. de iureiur. Aret. & Felin. in decis. allegati, & videtur sequi Aret. consil. 163. numero quinto. vers. non obstant notata. Quæ distinctio concilians opiniones est amplectenda, Gloss. fin. in fine. in capit. scientes. de censibus, maxime cum magnam sapiat æquitatem, ne in arduis, grauibus, & formalibus nimis potestas Arbitri relaxetur, & inueniatur cautela tollendæ reductionis ad arbitrium boni viri, etiam post Laudi paritionem nūquam a Doctoribus reperta.

4 Secundo, quia non procedit in assertione circa concernentia iustitiam, vel iniustitiam Laudi, Butr. in ca. Quintauallis, numero quadragesimo tertio, de iureiuran. Abb. dicto capit. quoniam contra, numero tertio, versic. & vide, ibique Aretin. numer. 19. Felin. numero tertio, versic. vno casu, Bero. numero trigesimo quarto. Franc. Curt. in repet. dict. legis admonendi, numero 338. Aymo. consilio ducentesimo sexagesimo quinto, numero quarto. Prout esset ista cum ex solidatione computorum resultet augumentum, vel diminutio crediti, & debiti vtriusque partis respectiue, & illa omissa non posset Arbiter bene cognoscere, quis esset creditor, vel debitor, & in qua summa, & ita multo minus aliquam declarationem desuper facere.

5 Tertio, quia opinio Bart. non applicatur, quando Arbitri assertio est circa fundamentum suæ auctoritatis, & formam præscriptam, sine qua laudare non poterat, cum nunquam credatur iudici in iis, a quibus prouenit iurisdictio ex allegatis in decisione.

6 Quibus non constat Ruin. consil. 35. nu. 38. & consil. 50. in fi. lib. 1. volens credi Præsidi dicenti se delegare causas meri, & mixti Imperii, ex aliqua iusta causa, sine qua non posset, cū aliis citatis. Data enim illa opinione pro vera, quæ multos habet cōtradictores, procedit in iudicibus ordinariis, de quorum iurisdictione cum constet præsumi volunt pro qualitate. At secus in delegato, vel arbitro, quorum iurisdictio pendet ab alterius concessione. Butr. in c. cum in iure, nume. 13. vbi Henricus Boich. vers. si quæris. de delegato. de off. deleg. Gabr. consil. 40. num. 16. & 17. lib. 1. Menoch. de arbitrariis lib. 1. q. 76. num. 8. vers. hic intellectus, & nu. 14. & 15.

Et

Digitized by Google

7 Et Bart. vult stari arbitro circa processum, & gesta coram eo supponendo illum esse arbitrum, at hic negatur suppositum, & sic asserentem fuisse arbitrum, de quo prius constare debet, ex l. non erit. §. dato, iuncta gloss. in verb. dato. ff. de iureiur. Io. de Monte Sperello, quem Socin. sen. in auth. si quis in aliquo. C. de edendo. nume. 12. qui licet loquatur, vbi non constat de compromisso, eius tamen ratio concludit, etiã quãdo constat de conditionali. Alex. cons. 124. numer. 9. versic. 3. ratione, & 10. lib. 2. vbi, quod si arbiter sit electus sub conditione, debet de illius purificatione constare ante Laudum, quod alias tanquam latum a carente auctoritate arbitrandi, non valet, nec statur in hoc verbis narratiuis Laudi, quod confirmat consil. 48. num. 121. vers. vltimo principaliter. libro 7. sequitur Natt. cons. 167. sub num. 10. Ruin. consil. 68. numer. 4. & 16. vers. sed per prædicta, vbi relato dicto Barto. numero 14. inquit non procedere, nisi in assertione, per quam non acquiritur iurisdictio, quia prius aderat, & de illa constabat, secus conditione non verificata, quia non ante acquirit potestatem. Atet. dicto cons. 163. sub nume. 5. a versic. non obstat, ad numer. 6.

8 Hinc statutum tollens exceptiones contra sententiam non excludit illam, qua negatur esse latam a iudice competenti, & sic esse sententiam Barto. in l. Diuus. num. 1. vers. certe sic. ff. de test. milit. Abb. in cap. item cum quis. nume. 6. de testit. spol. & idem dicitur de statuto tollente exceptiones instrumenti Bart. vbi supra, & in l. 1. §. & parui. num. 3. vers. ego in ista materia. ff. quod vi, aut clam. Butr. in d. c. item cum quis. nume. 16. vers. si statutum licet, vbi Abb. alleg. & Berous qui de communi. num. 27. Felin. in c. ex parte. il secondo. num. 6. vers. secundo fallit. & ibi Dec. num. 39. in 2. limit. de offic. deleg. & in statuto prohibente dici de nullitate Laudi fuit dictum in præcedenti decisione.

9 Quarto, opinio Bart. non potest procedere in ijs, quæ probari non possunt, nisi per scripturam, in quibus arbitro credi non potest. gloss. in l. ne in arbitris, in verb. iudice, & Addentes ad illam. in verb. sermones. C. de receptis arbitris. vbi Bart. nume. 6. vers. aut postquam. & vers. solum. Bald. num. 10. Salic. num. 2. in fin. & 3. Vnde Bart. & sequaces mouentur vnica ratione datæ facultatis procedendi sine scriptis, ex qua videntur partes voluisse stari eius attestationi. Hic autem respectu confectionis bilanciorum, & solidationis computorum arbitro consignandorum, nedũ partes non dederunt facultatem arbitro illa conficiendi, & sine scriptura, sed expresse voluerunt illa in scriptis redigi, dum conuenerunt ea omnia fieri, & arbitro cõsignari, cum clausulis abnegantibus potentiam aliter declarandi, & ideo hoc casu procedit doctrina Castr. in l. contractus. C. de fide instrumentorum, scripturã dici de substantia, vt per Put. decis. 43. lib. 3. iux. modernam impressionem, prout etiam est impossibile, bilancia fieri sine scriptura, vt ad sensum patet, & deponunt testes pro Donis examinati.

10 Quinto, Bar. & alij dicentes arbitro procedenti sine scriptis credi loquuntur de gestis coram se, hic autem computa, & bilancia non fuerunt facta, neque erant facienda coram eo, sed illi facta inter partes consignanda, & insuper arbiter non attestatur de consignatione illorum facta per partes, vel Pyrrhum.

11 Minus prædicta probantur ex testibus nouiter examinatis. Ex illis enim contraria potius resultat probatio, respectu solidationis dum Secundus, iux. 22. dicit nescire computa fuisse solidata, Tertius iux. idem dicit nescire, & quod si fuissent solidata, id appareret in libris, Quartus iux. idem dicit computa in eius domo fuisse calculata, non solidata in Summario Pyrrhi, numero 5. cum tamen Doni in articulis cum iuramento productis, inter alios, a quibus ponunt fuisse solidata computa nominauerint Fabrorum tertium, & Ciaij quartum testes in eodem Summario. nume. 17. id expresse negantes. Quod etiam colligitur, quia constat non fuisse exhibitos omnes libros Rationis sæpius a Pyrrho ante Laudum petitos, & dum illorum exhibitio denegabatur, illam obtineri ab arbitro non potuisse, sed responsum per verbum petijt, vt in summ. eiusdem, nume. 6. iuncta maxime interpellatione Pyrrhi in termino prolationis Laudi ad exhibendum libros Rationis alias petitos ad effectum conficiendi computa, & bilancia, in eodem Summ. num. 8. & intimatione facta eadem die pro DD. de Donis, qualiter cõsignatum arbitro bilancia negotiorum, quorum libri commode haberi non possunt, in eodem Summario, num. 15.

12 Respectu confectionis bilanciorum, quia primi duo nihil deponunt, Tertius de bilancijs duorum negociorum tantum, Quartus de varijs, & sic non excludunt defectum formæ, & conditionis cum essent facienda omnia bilancia omnium Rationum, vltra quod, quartus esset vnicus, & singularis, cumque deponat fuisse facta sine interuentu, vel approbatione partis, appareret fuisse nulliter confecta ex allegatis in alia decisione.

13 Neque ad ostendendam solidationem factam cum Pyrrho facit vltima notula quarundam partitarum pro Donis producta, quia nulla apparet in ea computorum solidatio, immo excluditur, dum manu Ciaij plures partitæ reseruantur aptandæ, & insuper adnotatur, quod expectentur quidam libri, & quod arbiter debeat omittere declarationem super differentia vnius partitæ, quod in sequentem quoque nullitatem influeret.

14 Nec pro Bilãcijs deseruire potest liber spolij, quia partes noluerunt illi stare, nedũ ex eo quod licet liber iste adesset tẽpore compromissi cõuenerunt, quod fierent bilancia, sed etiam quia ita protestatus fuit Procurator illorum de Donis in illius exhibitione coram arbitro facta, vt in eius extractu fol. 65. & summa ratione, quia in eo plures partitæ debebãt aptari, & meliori calculo solidari, vt adnotatum fuit in partitis, de quibus in notula Pyrrhi, & quia deficiebant partitæ Rationis ab anno 1608. vsque ad annum 1611.

15 Minus compendium computorum exhibitum per arbitrum vna cum Laudo continens, vt prætenditur bilancia cuiuslibet rationis. Quia omisso, quod non fuissent confecta cum interuentu, vel approbatione Pyrrhi, nulla erat data facultas arbitro in faciendis bilancijs, sed tantum in facienda declaratione, seu vt dicitur Staglio, postquam illa essent facta, & eidem consignata. Et ex dicto compendio apparet bilancia male fuisse confecta, constat enim non fuisse habitā rationem Scutorum 1012. auri, & Scutorum 1427. monetæ ante Laudum exactorum per Bancum eorūdem de Donis adnotatorum super libris Rationis nouæ signatis litera M. in qua non est particeps Albericus, vt ex partitis extractis coram A. C. & ex quietantia D. Octauij respectu Scutorum 1012. auri pro residuo, & respectu Scutorum 549. ba. 50. monetæ per instrumentum sub die 21. Augusti 1612. Vnde cum Doni dictas partitas ad rationem in qua aderat Albericus spectantes, descripserint in alia super libro M. Erant etiam super illo facienda bilancia, quæ fieri non dicuntur, nisi examinatis omnibus, & singulis Rationibus ex allegatis in decisione, vel saltem illarum habenda ratio, & propterea A. C. relaxauit mandatum pro Scutis 15. mill. Iuliorum duodecim pro quolibet tantum, & sic detracta ex laudo hac summa exacta.

16 Ex quo etiam resultabat nullitas Laudi, tanquam excessiui, quod, cum summa esset sub vnica verborum conceptione, erat nullum in totum. Bart. consil. 159. num. 8. prout dicitur de sententia. Bar. in l. fin. per illum tex. in fin. vbi Albericus. nume. 16. Castr. nu. 10. ff. de iurisd. omn. iudic. Put. decis. 315. lib. 1. iux. nouiss. impressionem.

17 Secundo, non fuit etiam seruata forma compromissi in eo, vt deberet omnia terminare, nec posset vnum decidere, aliud indecisum relinquere, vt fecit reseruando iura Donis recuperandi in alio iudicio summas contentas in partitis reuocatis, seu vt dicitur stornatis, quæ reseruatio vitiabat totum Laudum ex deductis in decisione, quæ reseruatio est præiudicialis Pyrrho, & non Donis.

18 Neque obstat consensus Alberici voto Domini Consultoris eandem reseruationem continenti, cum arbiter, qui tenebatur decidere cum voto teneretur illud requirere, sed non sequi. Card. post Innoc. in c. cum olim. in sum. in 2. oppositione, & in 7. qui Abb. num. 2. Anania. num. 17. Anchar. num. 1. & 4. versic. septimo nota. Bellamer. num. 2. & 17. Imol. num. 7. & 8. de arbitr. Cagnol. male in contrarium citatus in l. consilij. num. 11. ff. de reg. iur. Vnde bene intrat conclusio in decisione firmata, quod ex consensu præstito voto non inferebatur ad consensum Laudo contra formam compromissi, neque expresse, neque necessario ex actu illo nouatam.

19 Tertio, ex defectu compromissi, tam respectu Nicolai, quam Ricasoli, cum neuter illorum illud prorogauerit, ita vt ratione indiuiduitatis Laudum, nec respectu Octauij, & Alberici sustineatur. Indiuiduitas autem est patens præcipue ex partium intentione, & contentione in compromisso, etiam cum interuentu Ricasoli, vnius ex principalibus compromittentibus adiecta, & sic omnium respectu intelligenda, quod arbitrator non posset nisi super omnibus pronunciare, & deberet omnes differentias, & prætensiones dirimere ex l. Pedius. §. in seruum. ff. de recept. arbit. vbi Alberic. vers. quædam indiuidua, cum alijs in decis. allegatis, & late explicat Alciat. in l. 1. §. sed si mihi Pāphilum. nume. 19. vbi ampliat etiam ex voluntate vnius ex partibus, & sufficere indiuiduitatem respectu intentionis agentium, licet in veritate non sit, & nu. 20. vbi in Laudo.

20 Nec obstat respectu Nicolai prorogatio illius etiā nomine facta per D. Octauium, quia vel in ea non est repetita promissio de rato, virtute clausulæ, & omni meliori modo, vt videtur, quia licet faciat sustineri actum, etiam si alio modo, quam expressum sit, valere posset, ad Achill. decis. vnica. de verb. signific. Verall. decis. 124. par. 1. cum allegatis. nemo tamen dixerit operari obligationem pro alio, quæ poterat esse damnosa, & in qua fit strictissima interpretatio, ita vt in ea, quod expressum non est, habeatur pro omisso ad l. quicquid adstringendæ. in princ. ff. de verb. obligat. cum in requirentibus expressionem clausula prædicta nihil operetur. Ruin. cons. 6. nu. 8. lib. 2. Alciat. in l. 1. §. si quis ita. num. 23. vers. limita istam. ff. de verb. oblig. Cephal. cons. 23. num. 120.

21 Vel si admittamus esse repetitam ex regula prorogationem censeri factam cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, quibus primus actus ad l. sed & si manente. ff. de precario, cum pluribus per Gabr. de dilat. conclus. 2. num. 4. & in prorogatione compromissi. l. Labeo ait. la seconda. §. hæc autem. ff. de recept. arbit. Blancus de compromiss. q. 7. nume. 53. vt contendunt Informantes pro Donis, necesse est etiam eadē ratione fateri repetitam fuisse promissionem de faciē do illam ratificare, etiam cum insertione instrumenti, & de exhibendo instrumentum ratificationis intrā mensem, cum promissione præcisæ obseruantiæ in eodem compromisso contentæ. Quæ non fuerunt adimpleta ex Epistola Nicolai 10. Nouembris 1612. cum non sit per instrumentum, iuxta conuentionem, non fuerit exhibita, nedum intra mensem, sed nec ante Laudum, & non probetur fuisse scriptam tempore datæ appositæ, vt in scriptura priuata requiritur.

22 Minus facit prorogatio Alberici facta, stante prorogatione D. Octauij nomine etiam Nicolai. Quia ex ea non sequitur illam approbatam fuisse pro sufficienti respectu Nicolai, & remissam promissionem de faciendo ratificare Nicolaum, & exhibendo instrumentum ratificationis intra mensem, quæ in ipsamet prorogatione, ex regula supra firmata, inesse, & repetita censebatur. Neque in facto subsistit, Albericum institisse pro Laudo, immo contradixit eius prolationi, vt dictum est.

23 Quo vero ad Ricasolum nulla adest prorogatio, Neque circa prorogationes compromissi adest aliqua

a:bi-

Digitized by Google

arbitri assertio in Laudo, vt pro Donis supponitur, quæ tamen non sufficeret ex prædictis. Ex quo etiam sequitur, Arbitrum, qui respectu omnium laudauit, ignorasse a quibus protogationes factæ essent, vel non,& sic nulliter pronunciasse. Bal.& Blancus in de cis.alleg.Socin.in l.multum interest.col.penult. in fi. versf.aliquando.& 2.& versf.aliquando.& 3.ff. de con dit.& demonstr. Alex.in l.sed etsi.nume.3.versic. non dicit.ff.de acquir. hæred. Ex quibus & alijs in decisione,& per Informantes deductis ita Domini conclusere.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Accomanditæ. Lunæ 13. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Societate inita per viam Accomanditæ finita societate per mortem, vel præfixi temporis lapsum, lucra, & damna inde prouenientia an sint communia.

SVMMARIVM.

Societate contracta, in qua omnes socij se obligant in solidum, & exercent per se, vel per ministrum lapso termino præfixo societati contractus iam cœpti, & ius natum ante finitam societatem nō perimitur, sed durat, & eius effectus transeunt actiue, & passiue respectu commodi, & incommodi. num. 2.

Conductor alicuius negotij, puta Dohanarum, si postea in hac conductione assumat aliquos in socios, qui eorum industriam, & laborem exponant ad effectum participādi de lucris, & damnis finita societate per lapsum termini, siue per mortem, lucra, & damna non remanent cōmunia socijs participantibus, sed fit diuisio pro rata temporis, quo societas durauit. num. 3.

Societate contracta per viam Accomanditæ, & illa finita, an lucra, & damna prouenientia post finitam societatem sint omnibus socijs communia. numero 4. & sequentib.

Societatis natura conuenit, finita societate extrahere capitale. num. 10.

DECISIO DLIV.

1 PRæsens dubium, de quibus negotijs, & appaltibus participet D. Carolus tam ante, quam post disdictam, & pro quo tempore, fuit propositum die 14. Decembris 1612. & tunc propter facti varietatem non fuit capta resolutio, & iterum die 24. Maij præteriti, & dictum, non liquet, quia Domini non fuerunt concordes. Hodie vero dubio repropositto. Pro maiori parte dixerunt D. Carolum participare de negotijs, & appaltibus duraturis vltra trienniū, non tamen in disdicta exceptis, nisi obstet iniustitia contractus, de qua voluerunt particulariter videre. Et quia materia huius societatis Accomanditæ satis obscura reddebatur, propter particulares conuentiones, & varios casus in Rota resolutos, ac propter Statutum Florentinum, cuius dispositionem expresse partes sequi voluerunt, & resolutio dubij multum pendebat a cognitione naturæ huius Accomanditæ, ideo pro faciliori intelligentia fuerunt distincti tres casus.

2 Primus est, quando est contracta societas, & socij omnes secundum naturam propriam societatis se obligant in solidum, & exercent, vel per ministrum ab eis præpositum, quod idem est, quo ad eorum obligationem. l.prætor, §.sed & si seruus.ff.de edend.§.si igitur.Instit.quod cum eo. Roncheg.in l.eandem. num. 158.de duob.reis. Surd.cons.326.num.2.& 3.vol.3. Rota Ianuen.decis.14.nume.1. & hoc casu, quia nedum in contractu societatis, sed etiam in alijs ad negotia pertinentibus nominantur, licet per lapsum termini præfixi sit finita societas, tamen contractus iam cœpti, & ius natum ante finitam societatem non perimitur, sed durat, & eius effectus transeunt actiue, & passiue respectu commodi, & incommodi. l.nemo potest. l.verum. §.in hæredem.ff. pro soc. Bald.cons.87. num.1.vol.2. Petr.de Vbald.in tractat. de duobus fratrib.par.11.num.15.& par.5.num.32. Thesaur. decis.242. nu.4. & in his terminis fuit firmatum in Ferrarien. Societatis coram me 14. Ianuarij 1611. Sed iste non videtur casus, de quo agitur, quia nō omnes socij obligarunt personam, & bona in solidum, neque eorum complementarius facultatem habebat eos taliter obligandi, quod eis licuisse videtur secūdum dispositionem Statuti Florentini titulo De Compagni, & in che modo il compagno sia tenuto per l'altro. Rub. 10.

3 Secundus est casus, quando in certa specie negotiorum, puta in appaltu Dohanarum, Salinarum, Aluminum, & similium, cum eo, qui iam erat Dominus conductionum effectus ex particulari contractu præcedente, societas initur per expositionem industriæ, & laboris ad effectum participandi de lucris, & damnis, & socijs in contractibus non nominantur, & hoc casu finita societate, siue per lapsum termini, siue per mortem, lucra, & damna prouenientia ex iure illarum conductionum non remanent communia socio participanti, sed fit diuisio pro rata temporis, quia necessitas, vel potentia implendi per industriam, & laborē cessat per finem societatis, aut per mortem socij, contractusque societatis non est vnitus, & complicatus cum alijs contractibus, vt inde effectus prouenire possint cessante societate. Bald.cons.87. per totum volumine 2. Petr.de Vbald.de duob.fratrib.par.5. nume. 32.vers.in contrarium. Rota Ianuen.decis.14.per totam, & in his terminis fuit firmatum in Romana Participationis 9.Maij 1583. coram bonæ memoriæ Bubalo. Et hic pariter casus non videtur conuenire præsenti disputationi, in qua agitur de societate complicata cum contractibus, nomine sociorum iuris habentibus

tibus causam de præterito præparatam ex capitulatione per viam Accomanditæ.

4 Tertius est casus, quando societas est contracta per viam Accomanditæ, in qua plures socij accomandant administratori pecunias, pro rata conflatas non ad vnum negotium iam cœptum prosequendum, sed ad futura, & plura negotia, cum prohibitione eidem negotiandi in proprio, & quod omnia negotia fieri debeant communi sociorum nomine, & hunc casum, qui est, de quo disputatur, existimabant Domini non differre a primo casu, quo ad facultatem participandi de effectibus duraturis etiam societate finita, quia etsi non conueniat in simplicitate nominis propter illa verba, per viam Accomanditæ, in substantia tamē, & effectu non differt, ex quibus magis dignoscitur, quæ sit natura contractus. Bald. in c. 1. in princ. num. 2. de feud. dat. in vim leg. commiss. Castr. consil. 261. num. 1. vol. 2. Crauet. cons. 20. num. 1. Illustriss. Mantic. de tacit. & ambig. contract. lib. 2. tit. 2. numc. 1. & sequentib Cephal. cons. 603. num. 15. & 703. numero 10. Surd. consilio 243. num. 2. Becc. cons. 35. numero 1. volum. 1.

5 Substantia igitur est vniformis, quia si ius, & dominium negotiorum, quæ sperabantur, fuit ipsis Accomandantibus commune, & super eo societas contracta, vt legitur in Capitulis istius societatis, in quibus inter cetera conuentum fuit, quod Philippus nihil posset negotiari nomine proprio, & ad proprium commodum, sed omnia negotia deberent fieri communi nomine, sequitur dicendum complicatum, & vnitum esse contractum societatis cum affictibus, & appaltibus, qui sperabantur, quibus ita contractis ex facto institorum, & administratorum dissolutio exinde, prout nec mors socij, negotia illa præterita distrahere non potuit. l. verum. §. in hæredem. ff. pro socio. sed durant per mille annos, vt inquit Bal. cons. 87. libro 2. Rimin. iun. cons. 52. num. 114. Thessaur. decis. 242. num. 4. Illustriss. Mantic. de tacit. & ambig. contract. lib. 6. tit. 24. numc. 33. Sed eorum emolumenta, tanquam prouenientia de re communi, & a contractu subsistente deberēt esse communia etiam post finitam societatem, vt declarat Ruin. cons. 91. num. 1. & num. 11. vol. 1. & melius Corn. cons. 122. nu. 2. vol. 1. & sequitur Surd. cons. 20. num. 17. vol. 1. quod etiam admittitur in allegata Romana Participationis corā bo. mem. Bubalo. vers. non obstat tex.

6 Effectus pariter inter se non differunt, quia, prout in ordinatia societate, Accomandantes conferunt capitale pro rata, æqualiter diuidunt, damna communiter sustinent, vt legitur in Capitulis 3. 4. & 10.

7 Ex quibus patet multum differre terminos decisionis Bubali, & Rotæ Ianuen. 14. & cons. Bald. 87. volumine 2. a terminis huius Accomanditæ, cum priori casu agatur de exponente industriam loco capitalis, qua cessante cessare videatur lucri participatio tanquam a causa finali, & item agatur de negotijs absque nomine, & mandato sociali contractis, & ante societatis erectionem; posteriori vero casu omnes pecuniam conferunt, & ab initio omnia negotia communi Accomandantium nomine fuerunt tractata mandato præcedente, & nomine sociorum in contractibus expresso, ita vt perinde sit, ac si cum ipsis Accomandantibus omnia negotia essent gesta. §. final. Instit. quod cum eo. Cast. in rubr. C. de exercitoria action. Paris. cons. 93. numc. 1. vol. 1. Alba. cons. 104. numer. 5. Afflict. decis. 82. num. 3. Surd. cons. 326. numc. 3. vol. 3. quod etiam si expressum non fuisset, taliter contraxisse præsumendum esset, vt declarant Bartol. & alij in l. qui aliena. §. si is qui putat. ff. de interrog. actio. Natta cons. 636. num. 68. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 24. num. 1. & latissime comprobat Surdus, consilio 19. numc. 24. & 30. vol. 1. Vnde stantibus prædictis nisi aliunde doceatur Philippum effectum fuisse dominum rerum, & negotiorum, non poterit excludere Accomandantes finito triennio ab emolumentis ex communi contractu prouenientibus, nec tanquam socius habens duplicatam portionem, quia repugnat legibus societatis, vt vnus plus commodi, & lucri habeat, quam alter. l. 3. C. pro socio. Illustriss. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 6. tit. 6. num. 20. & latius titul. 14. num. 3. 4. & per totum, nec tanquam administrator, quia mercede sua viginti quinque in singulis centum debet esse contentus. Petr. de Vbal. de duob. fratrib. par. 4. num. 1. 2. & 6.

8 Non obstat, quod ipse Administratot vigore Statuti Florentini rubr. 10. solus in omnibus negotijs, & contractibus remaneat obligatus in solidum, & principaliter contrahendo videatur sibi acquirere proprietatem negotiorum, ita vt elapso termino Accomādantes nihil prætendere possint de prouenientibus ab ipsis contractibus, in quibus nominati non fuerūt. Quia fuit responsum, statutum prædictum videri emanatū ad emendationem præiudicij tertijs contrahentibus facti ob liberationem obligationis solidalis, ad quam de iure plures proponentes institorem, vel administratorem tenentur, per ea, quæ consulu it Ancharan. cons. 332. num. 4. Ofasc. decis. 150. numc. 7. Rota Ianuen. decis. 14. numc. 8. 20. & 126. ita vt ille, qui cum vno contraxit, in plures non distinguerertur, vt considerat eadem Rota Ianuen. decis. 14. nu. 8. non autem vt alteraret partium conuentiones, de quibus in eo nullum verbum. Præterea dicebatur Philippum non potuisse, nec voluisse in proprio acquirere, quia debuit ex forma Capitulorum, & ita contraxit sub titulo, & nomine communi sociorum, vt patet ex modo contrahendi pro se, & socijs, & quatenus non expressisset, idem esset dicendum ratione præcedentis mandati ex capitulis resultantis. Aym. cons. 10. numer. 9. Nec aliter suadere videbantur verba Capitulorum, ibi, Haueudo hauuto debiro fine la ragione, che ha cātato in nome di Filippo Guicciardino, nella quale per via di accomandita hanno hauuto interesse li Signori, &c. quasi per illa verba inferatur, quod ratio bancharia residebat penes Philippum, & alij per viam Accomanditæ habebant interesse per participationem, non autem per proprietatem, cum

penes

penes socios ratio bancharia non resideat.

9 Nam pro iustificatione naturæ primæ Accomanditæ, cuius effectus deinde fuerunt accollati in secunda, non est desumenda interpretatio ex cortice verborum, sed ex substantia Capitulorum, quæ cum conueniant huic secundæ Accomanditæ, repugnant verba in toto contextu Capitulorum interpretationi prædictæ, dum socij voluerunt Philippum institorem, administratorem, complementarium, & contrahentem sub nomine ab eis recepto, & eo modo rationem bancharium esse penes eum, non autem in proprietate negotiorum, & rationis erectæ.

10 Cessare etiam videbatur incompatibilitas, & repugnantia deducta ex pacto, de quo in Capitulis Accomanditæ, quod finito triennio sit restituendum capitale, quasi eo restituto nullus ex participantibus possit aliquod vtile prætendere in appaltibus, & affictibus acceptis intra triennium, cum nullus ipsorum posset sentire damnum, si eueniret, nec haberet capitale in ista participatione, sine quo nec damnum, nec vtile dari potest, præsertim cum illa negotia, vt notorium est, egeant implicatione magnæ quantitatis pecuniarum, & sint contractus habentes tractum successiuum per plures annos sequentes post triennium. Nã extrahere capitale in fine societatis, quando est saluum, conuenit regulis, & naturæ societatis. Bald. in l. si non fuerint. ff. pro socio. & in cons. 463. num. 4. volum. 1. Socin. sen. cons. 24. numer. 33. vol. 1. neque ex eo affictus, & appaltus dici possunt remansisse sine subuentione pecuniarum, quibus deficientibus lucrũ sperari non poterit, quia poterat superesse tale lucrũ, quod citra capitale immissum sufficere potuisset, pro sustentatione illorum negotiorum. Præterea cum omnes effectus societatis essent restringendi finito triennio vigore Capit. 11. non erat necesse, quod omnes socij accidentalem societatem renouarent super continuatione affictuum, & appaltuum, cum per æstimationem lucri sperandi, possent æstimari, diuidi, & vendi, nedum in tempore sex mensium ad ista peragenda statuto, & vlteriori bene uiso ipsis socijs, sed minori etiã tempore, prout factum fuit de effectibus primæ Accomanditæ accollatis in secunda, & per æstimationem alienatis, remanente pretio alienationis inter socios diuidendo, & quotidie practicantur venditiones portionis appaltuum, nec videtur verum, quod relevato capitali cessare debeat commodum sociorum, dũ nec sentire possunt incommodum, quia vinculum non dissoluitur cum Camera Apostolica, pro cuius interesse semper tenentur pro summa immissa ad omne damnum, quamuis sortem recuperauerint.

11 Alia etiam ratione, & faciliori prædicta euitabantur, quia si a principio isti appaltus fuerunt sociales, prout fuisse iam dictum est, necesse habet Philippus docere, quomodo mutauerint naturam, & in eius dominium peruenerint, ita vt de administratore finito triennio dominus effectus fuerit, quod quidem per contrarietates, vel absurda demonstrari non potest, sed per modos habiles ad transferendum dominium. l. nunquam nuda. ff. de acquirend. rer. domin. l. traditionibus. C. de acquirend. possess. Surd. cons. 4. numero 41. vol. 1.

12 Et quæ deducuntur ab obseruantia primæ Accomanditæ postmodum accollata in secunda, facile in contrarium retorquentur, quia illa fuit talis, vt socij illius Accomanditæ de affictibus, & appaltibus finito triennio participauerint, dum illi fuerunt venditi secundæ societati pretio Scutorum 102000. & pretium fuit diuisum inter socios primæ societatis secundum eorum participationem.

R E V. P. D. V B A L D O.

Romana de Arronijs. Mercurij 15. Ianuarij 1614.

A R G V M E N T V M.

Contrauenjens prohibitioni alienationis factę a testatore cum concessione facultatis ab eodem testatore datę non contrauenienti capiendi possessionem bonorum propria auctoritate, non censetur priuatus hereditate non sequuta declaratoria iudicis, & hinc plures explicantur notabiles conclusiones, de quibus in Summarijs.

S V M M A R I V M.

Possessio probatur per locationem cum perceptione fructuum. num. 1.

Possessio minor præsumitur clandestina, & turbatiua, & non manutenibilis, præsertim in præiudicium illius, qui non habuit se præspoliatum. num. 1.

Iudex nulliter, & iniuste procedens non dicitur priuare aliquem sua possessione. num. 2.

Cameralis obligationis extensio est necessaria ubi eadem obligatio est rogata a diuerso Notario. num. 3.

Actus agentium non operatur ultra eorum intentionem. num. 4.

Declarans velle stare simplici copiæ instrumenti, non facit, ut aduersarius non teneatur seruare, & adimplere de iure adimplenda. num. 4.

Mandatum relaxatum sine probationibus, & ex actis nõ iustificatum dicitur notorie iniustum. num. 4.

Testes examinati sine citatione partis ad dicendum contra articulos, & uidendum illos iurare, dicuntur nulliter examinati. num. 4.

Prohibita alienari etiam alienationis latissime sumpto uocabulo non ueniunt sub generali hypotheca etiam ad restitutionem uxoris. num. 5.

Clausula constituti nihil operatur, quando principalis obligatio est nulla. num. 6.

Inquilinorum recognitio, & solutiones uni factæ non possunt interuertere ueram possessionem alterius. numero 7.

Con-

tibus causam de præterito præparatam ex capitulatione per viam Accomanditæ.

4 Tertius est casus, quando societas est contracta per viam Accomanditæ, in qua plures socij accomandant administratori pecunias, pro rata conflatas non ad vnum negotium iam cœptum prosequendum, sed ad futura, & plura negotia, cum prohibitione eidem negotiandi in proprio, & quod omnia negotia fieri debeant communi sociorum nomine, & hunc casum, qui est, de quo disputatur, existimabant Domini non differre a primo casu, quo ad facultatem participandi de effectibus duraturis etiam societate finita, quia etsi non conueniat in simplicitate nominis propter illa verba, per viam Accomanditæ, in substantia tamē, & effectu non differt, ex quibus magis dignoscitur, quæ sit natura contractus. Bald. in c. 1. in princ. num. 2. de feud. dat. in vim leg. commiss. Castr. consil. 261. num. 1. vol. 2. Crauet. conf. 20. num. 1. Illustris. Mantic. de tacit. & ambig. contract. lib. 2. tit. 2. nume. 1. & sequentib Cephal. conf. 603. num. 15. & 703. numero 10. Surd. consilio 243. num. 2. Becc. conf. 35. numero 1. volum. 1.

5 Substantia igitur est vniformis, quia si ius, & dominium negotiorum, quæ sperabantur, fuit ipsis Accomandantibus commune, & super eo societas contracta, vt legitur in Capitulis istius societatis, in quibus inter cetera conuentum fuit, quod Philippus nihil posset negotiari nomine proprio, & ad proprium commodum, sed omnia negotia deberent fieri communi nomine, sequitur dicendum complicatum, & vnitum esse contractum societatis cum affictibus, & appaltibus, qui sperabantur, quibus ita contractis ex facto institorum, & administratorum dissolutio exinde, prout nec mors socij, negotia illa præterita distrahere non potuit. l. verum. §. in hæredem. ff. pro socio. sed durant per mille annos, vt inquit Bal. conf. 87. libro 2. Rimin. iun. conf. 52. num. 14. Thessaur. decis. 242. num. 4. Illustris. Mantic. de tacit. & ambig. contract. lib. 6. tit. 24. nume. 33. Sed eorum emolumenta, tanquam prouenientia de re communi, & a contractu subsistente debent esse communia etiam post finitam societatem, vt declarat Ruin. conf. 91. num. 1. & num. 11. vol. 1. & melius Corn. conf. 122. nu. 2. vol. 1. & sequitur Surd. conf. 20. num. 17. vol. 1. quod etiam admittitur in allegata Romana Participationis corā bo. mem. Bubalo. vers. non obstat tex.

6 Effectus pariter inter se non differunt, quia, prout in ordinaria societate, Accomandantes conferunt capitale pro rata, æqualiter diuidunt, damna communiter sustinent, vt legitur in Capitulis 3. 4. & 10.

7 Ex quibus patet multum differre tenorem decisionis Bubali, & Rotæ Ianuen. 14. & conf. Bald. 87. volumine 2. a terminis huius Accomanditæ, cum priori casu agatur de exponente industriam loco capitalis, qua cessante cessare videatur lucri participatio tanquam a causa finali, & item agatur de negotijs absque nomine, & mandato sociali contractis, & ante societatis erectionem; posteriori vero casu omnes pecuniam conferunt, & ab initio omnia negotia communi Accomandantium nomine fuerunt tractata mandato præcedente, & nomine sociorum in contractibus expresso, ita vt perinde sit, ac si cum ipsis Accomandantibus omnia negotia essent gesta. §. final. Instit. quod cum eo. Cast. in rubr. C. de exercitoria action. Paris. conf. 93. nume. 1. vol. 1. Alba. conf. 104. numer. 5. Afflict. decis. 82. num. 3. Surd. conf. 326. nume. 3. vol. 3. quod etiam si expressum non fuisset, taliter contraxisse præsumendum esset, vt declarant Bartol. & alij in l. qui aliena. §. si is qui putat. ff. de interrog. actio. Natta conf. 636. num. 68. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 24. num. 1. & latissime comprobat Surdus, consilio 24. nume. 24. & 30. vol. 1. Vnde stantibus prædictis nisi aliunde doceatur Philippum effectum fuisse dominum rerum, & negotiorum, non poterit excludere Accomandantes finito triennio ab emolumentis ex communi contractu prouenientibus, nec tanquam socius habens duplicatam portionem, quia repugnat legibus societatis, vt vnus plus commodi, & lucri habeat, quam alter. l. 3. C. pro socio. Illustris. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 6. tit. 6. num. 20. & latius titul. 14. num. 3. 4. & per totum, nec tanquam administrator, quia mercede sua viginti quinque in singulis centum debet esse contentus. Petr. de Vbal. de duob. fratrib. par. 4. num. 1. 2. & 6.

8 Non obstat, quod ipse Administrator vigore Statuti Florentini rubr. 10. solus in omnibus negotijs, & contractibus remaneat obligatus in solidum, & principaliter contrahendo videatur sibi acquirere proprietatem negotiorum, ita vt elapso termino Accomādantes nihil prætendere possint de prouenientibus ab ipsis contractibus, in quibus nominati non fuerūt. Quia fuit responsum, statutum prædictum videri emanatū ad emendationem præiudicij tertijs contrahentibus facti ob liberationem obligationis solidalis, ad quam de iure plures proponentes institorem, vel administratorem tenentur, per ea, quæ consuluit Aucharan. conf. 332. num. 4. Osasc. decis. 150. nume. 7. Rota Ianuen. decis. 14. nume. 8. 20. & 126. ita vt ille, qui cum vno contraxit, in plures non distingueretur, vt considerat eadem Rota Ianuen. decis. 14. nu. 8. non autem vt alteraret partium conuentiones, de quibus in eo nullum verbum. Præterea dicebatur Philippum non potuisse, nec voluisse in proprio acquirere, quia debuit ex forma Capitulorum, & ita contraxit sub titulo, & nomine communi sociorum, vt patet ex modo contrahendi pro se, & socijs, & quatenus non expressisset, idem esset dicendum ratione præcedentis mandati ex capitulis resultantis. Aym. conf. 10. numer. 9. Nec aliter suadere videbantur verba Capitulorum, ibi, Hauendo hauuto debito fine la ragione, che ha cā tato in nome di Filippo Guicciardino, nella quale per via di accomandita hanno hauuto interesse li Signori, &c. quasi per illa verba inferatur, quod ratio bancharia residebat penes Philippum, & alij per viam Accomanditæ habebant interesse per participationem, non autem per proprietatem, cum

Digitized by Google

penes socios ratio bancharia non resideat.

9 Nam pro iustificatione naturæ primæ Accomanditæ, cuius effectus deinde fuerunt accollati in secunda, non est desumenda interpretatio ex cortice verborum, sed ex substantia Capitulorum, quæ cum conueniant huic secundæ Accomanditæ, repugnant verba in toto contextu Capitulorum interpretationi prædictæ, dum socij voluerunt Philippum institorem, administratorem, complementarium, & contrahentem sub nomine ab eis recepto, & eo modo rationem bancharium esse penes eum, non autem in proprietate negotiorum, & rationis erectæ.

10 Cessare etiam videbatur incompatibilitas, & repugnantia deducta ex pacto, de quo in Capitulis Accomanditæ, quod finito triennio sit restituendum capitale, quasi eo restituto nullus ex participantibus possit aliquod vtile prætendere in appaltibus, & affictibus acceptis intra triennium, cum nullus ipsorum posset sentire damnum, si eueniret, nec haberet capitale in ista participatione, sine quo nec damnum, nec vtile dari potest, præsertim cum illa negotia, vt notorium est, egeant implicatione magnæ quantitatis pecuniarum, & sint contractus habentes tractum successiuum per plures annos sequentes post triennium. Nã extrahere capitale in fine societatis, quando est saluum, conuenit regulis, & naturæ societatis. Bald. in l. si non fuerint. ff. pro socio. & in cons. 463. num. 4. volum. 1. Socin. sen. cons. 24. numer. 33. vol. 2. neque ex eo affictus, & appaltus dici possunt remansisse sine subuentione pecuniarum, quibus deficientibus lucrũ sperari non poterit, quia poterat superesse tale lucrũ, quod citra capitale immissum sufficere potuisset, pro sustentatione illorum negotiorum. Præterea cum omnes effectus societatis essent restringendi finito triennio vigore Capit. 11. non erat necesse, quod omnes socij accidentalem societatem renouarent super continuatione affictuum, & appaltuum, cum per æstimationem lucri sperandi, possint æstimari, diuidi, & vendi, nedum in tempore sex mensium ad ista peragenda statuto, & vlteriori bene uiso ipsis socijs, sed minori etiã tempore, prout factum fuit de effectibus primæ Accomanditæ accollatis in secunda, & per æstimationem alienatis, remanente pretio alienationis inter socios diuidendo, & quotidie practicantur venditiones portionis appaltuum, nec videtur verum, quod relevato capitali cessare debeat commodum sociorum, dũ nec sentire possunt incommodum, quia vinculum non dissoluitur cum Camera Apostolica, pro cuius interesse semper tenentur pro summa immissa ad omne damnum, quamuis sortem recuperauerint.

11 Alia etiam ratione, & faciliori prædicta euitabantur, quia si a principio isti appaltus fuerunt sociales, prout fuisse iam dictum est, necesse habet Philippus docere, quomodo mutauerint naturam, & in eius dominium peruenerint, ita vt de administratore finito triennio dominus effectus fuerit, quod quidem per contrarietates, vel absurda demonstrari non potest, sed per modos habiles ad transferendum dominium. Lnunquam nuda. ff. de acquirend. rer. domin. l. traditionibus. C. de acquirend. possess. Surd. cons. 4. numero 41. vol. 1.

12 Et quæ deducuntur ab obseruantia primæ Accomanditæ postmodum accollata in secunda, facile in contrarium retorquentur, quia illa fuit talis, vt socij illius Accomanditæ de affictibus, & appaltibus finito triennio participauerint, dum illi fuerunt venditi secundæ societati pretio Scutorum 102000. & pretium fuit diuisum inter socios primæ societatis secundum eorum participationem.

REV. P. D. VBALDO.

Romana de Arronijs. Mercurij 15. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Contraueniens prohibitioni alienationis factæ a testatore cum concessione facultatis ab eodem testatore datæ non contrauenienti capiendi possessionem bonorum propria auctoritate, non censetur priuatus hereditate non sequuta declaratoria iudicis, & hinc plures explicantur notabiles conclusiones, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Possessio probatur per locationem cum perceptione fructuum. num. 1.

Possessio minor præsumitur clandestina, & turbatiua, & non manutenibilis, præsertim in præiudicium illius, qui non habuit se præspoliatum. num. 1.

Iudex nulliter, & iniuste procedens non dicitur priuare aliquem sua possessione. num. 2.

Cameralis obligationis extensio est necessaria vbi eadem obligatio est rogata a diuerso Notario. num. 3.

Actus agentium non operatur vltra eorum intentionem. num. 4.

Declarans velle stare simplici copiæ instrumenti, non facit, vt aduersarius non teneatur firmare, & adimplere ide iure adimplenda. num. 4.

Mandatum relaxatum sine probationibus, & ex actis nõ iustificatum dicitur nutorie iniustum. num. 4.

Testes examinati sine citatione partis ad dicendum contra articulos, & ad uidendum illos iurare, dicuntur nulliter examinati. num. 4.

Prohibita alienari etiam alienationis latissime sumpta nomine, & ab ea non veniunt sub generali hypotheca etiam ad restitutionem uxoris. num. 5.

Clausula constituti nihil operatur, quando principalis obligatio est nulla. num. 6.

Inquilinorum recognitio, & solutiones uni factæ non possunt interuertere ueram possessionem alterius. numero 7.

Con-

Contraueniens prohibitioni alienationis a testatore facta non incurrit pœnam ab eodem testatore impositã contrauenienti nisi sequuta declaratoria iudicis causa cognita,& parte citata.num.8.

Producens instrumentum dicitur fateri omnia contenta in instrumento.num.9.

DECISIO DLV.

1 Domini post binam huius causæ propositionem,alteram die 20. Decembris præteriti, in qua dixerunt, Non liquet,alteram die supraescripta, tandem censuerunt, Fabio Arnolo dandum mandatum de manutenendo in possessione domorum,& apothecarum,& vineæ,de quibus agitur, quia quo ad domos, & apothecas, de Fabij anteriori possessione constat ex locatione ab eo facta de anno 1601. cum pensionibus successiue per plures annos receptis, quæ locatio cum fructuum perceptione bene probat possessionem. Bart. Aret.& alij in l.qui vniuersas.§.quod per colonum.ff. de acquir. possess. Socin.cons.106.col.1.lib.3.Gabr.in tit.de locat.& cõd. concl.4.num.2.& 3.Et fuit dictum in causa Bononien. de Camalibus 11.Ianuarij 1602. coram bo.memor. Card.Pamphilio,& alias sæpe,& sic non obstat possessio Lucilij, quia tanquam iunior præsumitur clandestina,& turbatiua, & non manutenibilis in præiudicium Fabij,qui non habuit se pro spoliato. c.licet causam.vbi Doct.præsertim Bellam.num.67. de probat. Alexand.cons.110.num.1.lib.1.cons.76.num.8.lib. 2.& cons.88.num.4.lib.5.Rota decis.27.num.7.par. 1.diuers. cum alijs allegatis in Augusten. Hospitalis 21.Februarij 1611.coram me.

2 Et licet Lucilius fuerit immissus auctoritate iudicis, tamen cum iudex nuliiter, & iniuste processerit non citato Fabio anteriori possessore,eum non priuauit sua possessione. Abb. in c.conquerente.num.8. de restitut.spoliat.Ripa in l.naturaliter.§.nihil commune.num.60.in fin.& seq.ff. de acquiren. possess. Rota decis.802.num.7.par.1.

3 Vnde tota difficultas reducebatur ad hoc, An Fabius amiserit suam possessionem, per mandatum de associando in bonis Fabij relaxatum in Curia Capitolina de anno 1610. ad fauorem Catherinæ vxoris Fabij ob assertam viri vergentiam ad inopiam ,cum possessione capta nomine Catherinæ, & alijs subsequutis. Nam si non amisit,sequitur, vt tam immissio in eisdem bonis obtenta contra Catherinã per Thomam Luciolum assertum Fabij creditorem in iudicio Saluiani, quam immissio Lucilij contra Thomam ob defectum citationis Fabij possessoris in vtroque immissionis iudicio fuerit nulla. Et Dominis videbatur, Fabium non amisisse suam possessionem, quia mandatum a Catherina obtentum fuit nullum,& iniustum, nullitas deducebatur ex eo,quia fuit processum in dicta Curia Capitolina via executiua in vim obligationis Cameralis absque vlla illius extensione, cum tamẽ ageretur coram diuerso Notario ab eo, qui de instrumento dotali fuerat rogatus. Roman.consil.353. nume.6.versic.quo ad tertium.& ibi Addent.Gallesi ad form.Camer.obligat.par.2.tit.de process. num.3. & seq.& fuit resolutum in Romana Domus 16. Decembris 1588. coram bonæ memoriæ Penia, in Romana releuationis a molestijs 12. Ianuarij 1601. coram Illustris.Card. Lancellotto, & in alijs allegatis per Informantes.

4 Neque hæc nullitas videbatur euitari ex consensu Fabij volentis stare simplici copiæ dicti instrumenti, quia solum potuit operari ,vt pars non cogeretur producere instrumentum publicum ad euitandas expensas,nõn autem vt propterea non teneretur adimplere ea, quæ de iure seruanda erant, vt posset executiue procedi, cum actus agentium non operetur vltra eorum intentionem l.non omnis.ff.si cert.petat.cum vulg. Iniustum vero fuit dictum mandatum ex duplici capite. Primo,quia vergentia viri ad inopiam,quo nomine Catherina egit contra maritum pro restitutione,vel assecuratione suæ dotis, non fuit probata nisi per testes nulliter examinatos,qui ideo nihil probant Caput.decis.282.par.3. nullitas autem apparet ex defectu citationis ad dicendum contra articulos, & videndum testes iurare,vt fuit in terminis resolutum in Nebien. Beneficij.30. Octobris 1602. coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto,qua nullitate stante, sententia, vel mandatum tanquam sine probationibus non remanet ex actis iustificatum,& sic apparet notorie iniustum. Cæs.de Graff.decis.2. numero 6.de solut.

5 Secundo,mandatum fuit iniustum,quia ista bona non erant obligata pro dote,com essent fideicommissaria, & subiecta arctissimæ prohibitioni de non alienando, etiam alienationis latissime sumpto vocabulo, quo casu non veniebant sub generali hypotheca bonorum facta per Fabium ad fauorem vxoris, quia nec poterant hypothecari. Bart. Bald.& Aug. in l.fin. C.de reb.alien.non alien.in Summario,& idem Bar. in l.in quorum.vers.tu dic.ff.de pignor. & in l.codicillis.§.instituto.num. 5.ff.de leg. 2.Gabr.de regul. iur. concl.12.& seq. Alex.in l.si constante.in 3.q.3.quæst. princ.num.25.& 26.ff. solut.matrim.Negus.de pign. 2.membr.secundæ par.nume.53.versic.quinto fallit, &c.& in terminis dotis.Ruin.cons.123.num.20.lib. 2.Menoch.cons.116.nume.14.& 15. lib.2.Rota decis.425.num.8.par.1.

6 Nec clausula constituti hoc casu potest aliquid operari , tanquam accessoria ad principalem obligationem. Bald. in l. ex testamento. ad finem. C.de fideicommiss.

7 Nec recognitio inquilinorum, & solutiones potuerunt interuertere possessionem Fabij,quam ex prædictis non amisit. Alex.in l.quamuis.§.si conductor.numero 2.ff.de acquir.possess. Ex quibus sequitur, vt aliæ duæ immissiones ad fauorem creditoris , & ad fauorem Lucilij non obstent Fabio possessori, & non citato.

8 Non obstat,quod stante alienatione facta a Fabio

per impositionem duorum censuum super dictis domibus contra expressam testatoris prohibitionem, Lucilius posset capere possessionem horum bonorum, etiam propria auctoritate ex permissione eiusdem testatoris, quia placuit responsio data per Informantes, quod cum hæc facultas esset concessa a testatore in casu contrauentionis, debebat super dicta contrauentione præcedere sententia iudicis declaratoria facti, causa cognita, & sic parte citata cap. 1. vbi Ioan. And. Archid. & alij. de homicid. in 6. Felin. in c. cum non ab homine. nume. 9. & 10. de iud. & in c. Rodulphus. num. 35. de rescrip. Alex. cons. 103. nume. 17. libro 1. Grammat. decis. 105. num. 60. Gail. de pac. publ. li. 2. c. 3. num. 3. Magon. decis. Florent. 16. nume. 13. Roland. cons. 20. num. 13. lib. 1. Gabr. cons. 88. num. 23. lib. 1. & cons. 67. num. 17. lib. 2. Afflict. decis. 97. num. 2. & 3. Corbul. de caus. priuat. ob non sol. can. quæst. 12. sub nume. 4. Et fuit dictum in dicta decisione Bononien. de Camalibus, coram Cardinale Pamphilio. & in Ferrarien. Bonorum 12. Iunij 1606. coram bonæ mem. Iusto, & hoc optima ratione, quia si fuisset pars citata potuisset allegare aliquam causam, ex qua excusaretur contrauentio. Afflict. dicta decis. 97. numero 2. & 3. Gabr. d. cons. 67. num. 17. lib. 2. Et fuit dictū in causa Cesenaten. Spolij. 22. Iunij 1592. coram Illustrissimo Mantica, quam ipse allegat, & sequitur de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 22. sub num. 14. vltra quod cum Lucilius elegerit viam iudicij sine aliqua protestatione, non poterat amplius redire ad viam facti, & vti dicta facultate. Bald. in l. 1. sub num. 1. C. de exe cut. rei iudic. Ruin. cons. 57. numero 3. lib. 4. Corbul. vbi supra, quæst. 13. in fin. Et fuit dictum in dicta Ferrarien. coram Iusto. & late in Romana Domorum 24. Februarij 1612. & in Pampilonen. Parochialis de Arzoz. 20. Iunij eiusdem anni coram me.

9 Quo vero ad vineam, res videbatur habere minorem difficultatem pro Fabio, quia de eius possessione constat ex instrumento locationis producto per Lucilium contra Iuliam, cui fuit facta renunciatio per conductorem, ex qua productione videtur confiteri contenta in instrumento ad l. Publia. §. fin. ff. depos. & per Doct. in cap. cum venerabilis. vbi Dec. nume. 122. de except. Surd. consilio 5. numero 37. & fuit dictum in Romana dotis 6. Iunij 1611. coram me, nec possessio Iuliæ potest Lucilio suffragari, tum quia ipsa consentit, vt mandatum detur Fabio, vt in nouo Fabij Summario. num. 2. tum quia nec ipsa sibi possidet, sed possidet pro locatore, tanquam cessionaria conductoris. l. peregre. §. quibus. ff. de acquirend. possess. l. 1. §. non alij autem. ff. de vi, & vi armat. & sic Iulia non potuit sublocando Lucilio, plus iuris in eum transferre, quā ipsa haberet ad regulam. l. nemo plus iuris. ff. de regul. iur.

10 De expensis, & melioramentis factis a Lucilio in vinea adhuc non constat, & ideo fuit resolutum, Fabio dandum mandatum de manutenendo.

R. P. D. PIROVANO.

Romana pecuniariæ de Cuppis. Mercurij 26. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Societas quibus verbis inita dicatur, & quando societatis damnum, & lucrum debeat inter socios esse commune.

SVMMARIVM.

Societatis lucrum, aut damnum commune est inter socios, etiam post alterius socij mortem. num. 1.

Præfatio, & proœmium ostendunt causam finalem sequentis obligationis. num. 2.

Socius pro complemento societatis debet contribuere capitale necessarium pro eius rata. num. 3.

Mandans dicitur facere. num. 4.

Contrahens nomine proprio sibi ipsi acquirit, & non alteri. num. 6. Vbi declaratur hæc conclusio, nisi præcessisset conuentio, quod contrahens sibi, & socio acquiret.

DECISIO DLVI.

1 Censuerunt Domini contractum de quo in apocha releuare ad effectum, vt hæredes Philippi Guicciardini remanserint etiam post eius mortem obligati ad incommoda, & damna prouenientia ex affictu status S. Floræ, & appaltu Vitrioli recepto per Pompilium de Cuppis a D. Duce Sfortia vsque de anno 1907. pro subsequenti nouennio. Fundamentum decisionis fuit, quia inter Guicciardinum, & Pompilium id actum videtur ante conductionem, vt in affictu essent socij, ideo quidquid lucri, dāni ve factum reperitur commune esse, etiam post alterius eorum mortem, dicit text. in l. actione. in 1. vers. si in rem certam. & l. verum. §. in hæredem. & l. cum duobus. in princ. ff. pro socio. & quasi damnum præparatum ex illo contractu transit ad hæredes, prout transit ipsum ius conductionis. Rimin. iun. cons. 52. num. 114. lib. 1. & hæc conclusio bene firmatur tam in decisione coram Bubalo Romana participationis. 9. Maij 1593. quam in Ferrarien. affictus coram me 14. Ianuarij 1611.

2 Quod autem inter eos actum fuerit de communione secundum portiones conuentas patet ponderando seriem totius apochæ, quæ datur, dicitur enim, enunciato iam tractatu nouæ conductionis, E desideraodo d'hauer per compagno in detto nouo affitto il detto Signor Filippo Guicciardino per li due terzi, Quæ verba cum sonent in societatem, & de certa re tanquam proœmium, & præfatio bene ostendūt causam finalem subsequentis obligationis. Bart. in l. 1. in princ.

Digitized by Google

priuc.ff.ad Macedonian.Roman.conf.180. nume.6. Dec.conf.86.num.5.verf.& ifta donatio.Crau.conf. 301.num.2.Becc.conf.20.num.11.vol.1.

3 Ideo dum in apocha alia verba fequuntur, Per la prefente fi obliga di ftarci intereffato per li due terzi, e contribuire a tutta quella fomma, che ci bifognerà per il capitale di detto negotio. Vifus eft Guicciardinus qualificaffe fuum intereffe tanquam focius,& magis etiam confirmaffe illam qualitatem promittendo contribuire capitale neceffarium pro complemento negotij conductionis,quæ contributio conuenit legibus veræ focietatis.l.fi non fuerint.ff.pro focio.bonæ mem.Card.Mant.de tacit.& ambig.lib.6.tit.14.nu. 9.& per totum,& eft modus acquirendi iuris in re cō ducenda,vt dicit text. in d.l. cum duob. in fin.princ. ff.pro focio.ibi,quafi commune negotium gereretur, & tradunt Bal.in l.1.nu.33.verf.refpondetur. C. pro focio.Iaf.conf.33.num.29.lib.3.

4 Addita fuit præterea ex parte eiufdem Guicciardini facultas fonans in mandatum in perfonam Pompilij, concludendi partitum affictus cum D. Duce ibi, Dando facoltà al Sig. Pompilio, che poffa fermare il detto partito de affitti, in quella miglior maniera che potrà, ita vt eo mandante perinde fit, ac fi cum ipfomet Guicciardino negotium geftum, & conclufum fuiffet.§.fin.Inftit.quod cum eo.Caftrenf.in rubr.C. de exercitor.action.Alba.conf.104.nu.5.Afflict. decif.82.num.3.vol.3.

5 Et demum pro complemento voluerunt, quod fecuta conclufione contractus fcriptura conficiatur a vfo di buono compagno,quæ verba conueniunt proprio, in quo Pompilius defiderauit habere Guicciardinum in focium. Ex quibus omnibus fatis patet ceffare rationes, quæ allegantur in Romana Participationis coram bo.mem.Bubalo,cum in ea opera,& induftria folum fuerit deducta in focietatem,vt ideo mirum non fit,fi ea ceffante per mortem focij, vel finem focietatis ceffent etiam lucra, aut damna tanquam quid proportionabile ad vfum pecuniæ ab altero focio immiffæ, fecus autem eft, quando præcedit caufa habilis ad communicationem, & confortium ipfius rei,quia tunc tranfit ius in proprietate, non autem in folo vfu, & commoditate ex folo vinculo focietatis caufata.

6 Nec etiam obftat,quod Pompilius vfus non fuerit facultate,& mandato fibi in apocha præfcripto, dum proprio nomine conduxit,& pro fe,& hæredibus fuis ftipulatus fuerit quo cafu videtur totus affictus fibi acquifitus, & non Guicciardino, per ea,quæ tradit Natta confilio 262.numero duodecimo.poft Bart. & Alexand.quos allegat. Quia hoc quoque fuerat conuentum,& promiffum in apocha,quod poffet concludere affictum cum D. Duce, in quella miglior maniera che potrà,e giudicherà piu beneficio. Vnde contrahendo videtur vfus forma præcedentis mandati habili ad obligandum Guicciardinum,iuxta conuenta.Bart.& alij in l.qui aliena.§.fi is qui putat.ff.de interrogat.action.Natta confilio 636. numero 68. Alciat.de præfumpt.regul.2.præfumpt.24.numero primo.Surd.confilio decimo nono.numero 24.& 30.volumine 1.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana hæreditatis de Alexijs.Veneris 24. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

De cumulatione poffefforij cum petitorio arbitrio Rotæ commiffa, quando in caufa funt hinc inde difficultates.

SVMMARIVM.

Vxor poffidens bona mariti viuentis iure familiaritatis, eo mortuo poteft retinere ex caufa dotis fibi debita,& fic caufam poffeffionis fibi mutare.num.2.

Hæres fub confidentia inftitutus dicitur potius cuftos,& minifter,quam verus hæres.Tenetur enim totam hæreditatem una cum fructibus reftituere, nulla fibi retenta quarta.num.3.

Arbitrio Rotæ, quando eft commiffa cumulatio poffefforij cum petitorio, Rota admittit cumulationem quādo hinc inde funt difficultates.num.4.

DECISIO DLVII.

1 Dominus Iulius Vrfinus fuerat immiffus in poffeffionem bonorum hæreditariorū quondam Alexij de Alexijs vigore primi teftamēti,in quo ipfe fuerat inftitutus hæres vniuerfalis, contra D. Petrus Allijs hæres inftitutus in fecundo teftamento eiufdem Alexij petebat immiffionem vigore. l.vlt.C.de edict.Diui Adr. tollendo. caufa commiffa in Rota propofui dubium, die 20. Nouembris proxime præteriti, An Iulius effet manutenendus,feu potius Petrus immittendus,& propter difficultatem caufæ,cum Domini non effent concordes,dictum fuit nō liquere. Interim cum Iulius porrexiffet in Signaturā preces,in quibus petebat cumulari poffefforium,& petitorium fuit refcriptum arbitrio Rotæ. Ideo dubitaui,an intraret arbitrium, & refolutum fuit affirmatiue, nam hinc inde nafcebantur maximæ difficultates.

2 Nam quo ad poffeffionem Iulij, licet effet capta auctoritate iudicis Capitolini,reddebatur turbida, dubitabatur,enim an effet mere inftrumentalis,& vitiofa tanquam capta, exiftente in poffeffione Iulia vxore teftatoris, quæ cum viuente viro poffideret faltem iure familiaritatis, prætendebat tamen poffe continuare, & etiam abfque noua declaratione mutare fibi caufam poffidendi ratione fui crediti dotalis, & vfusfructus fibi a teftatore relicti, iuxta opinionem

Rotæ

Rotæ in Romana de Benefacere, coram Illustrissimo Blanchetto, quæ est decis. 324. parte prima. diuers. & in Romana Pecudum 14. Nouembris 1611. coram me.

3 Circa vero bonum ius Petri reddebatur etiam valde turbidum, quia dicebatur ipsum esse hæredem cōfidentialem, fuerat enim institutus in secundo testamento per hæc verba, Nomino mio herede vniuersale, il Signore Pietro Allijs, del quale mi confido, & sò esseguirà secondo lui sà la mente mia. Vnde dicebatur hanc confidentiam resultare in fauorem Iulij, cum subesset causa, quia post primum testamentum, & de tempore secundi Iulius, qui in primo fuerat scriptus hæres, condemnatus fuerat in pœnam vitæ, & confiscationis bonorum. Vnde attentis verbis testamenti, del quale mi confido, quia agebatur de vniuersa hæreditate, quia Petrus erat amicus testatoris, & suberat causa confidentiæ, videbantur concurrere omnia requisita per DD. in hærede fiduciario, seu cōfidentiali, qui dicitur potius custos, & minister, quam verus hæres, quia tenetur talis hæres restituere totam hæreditatem vna cum fructibus non retenta pro se aliqua quarta, iuxta gloss. vlt. l. in fideicommissariam. §. vltimo. ff. ad Trebell. Budæus in annotat. ad Pandectas ad l. 2. §. initium. ff. de origine iur. Menoch. consilio 1135. num. 16.

4 Stante igitur huiusmodi turbiditate, & offuscatione iurium vtriusque partis ex prædictis, & alijs late deductis per Informantes Domini censuerunt intrare arbitrium ad effectum cumulationis petitæ, vt alias dixit Rota in Romana Cottini. 6. Martij 1606. corā Reuerendissimo D. meo Archiepiscopo Damasceno, & in Vicen. Parochialis. 10. Decembris 1608. coram R. P. D. meo Manzanedo.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Hispalen. Præeminentiarum. Veneris 24. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Clausula vocatis vocandis an, & quando faciat causam appellabilem, & exequutorem mixtum reddatque iudicium ordinarium, quod de sui natura, erat exequutiuum, & an clausula arbitrio Rotæ apposita executioni sententię operetur eiusdem sententiæ suspensionem, quando fuit apposita in prima commissione emanata ex signatura iustitię.

SVMMARIVM.

Clausula arbitrio Rotæ intelligitur, prout de iure, præsertim quando est apposita in prima commissione, & præsertim, quando commissio emanauit a signatura iustitiæ. num. 1.

Literæ Apostolicæ, & Breuia, quando sunt iustificata exequutioni mandari debent. num. 2.

Clausula vocatis vocandis facit causam appellabilem, & mixtum exequutorem. nu. 3. Declara, vt nu. 4. & nu. 7.

Rescriptorum verba reducuntur ad ordinem iuris. nu. 5.

Inhibitio concedi potest absque eo, quod fiat processus, vel pronuncietur. num. 6.

Actor, & reus quandoque ad imparia iudicantur propter diuersitatem rationis. num. 7.

Subrogatus iudex est eiusdem naturæ, cuius est iudex, in cuius locum subrogatur. num 8.

DECISIO DLVIII.

1 A Fe. rec. Clemente Papa VIII. emanārūt tria Breuia super statu Cathedralis Hispalen. in quorum primo Papa declarauit indecorum esse, quod Canonici in sacris constituti occasione cuiusdam Turni compellerentur, vt prætendebatur, inseruire pro Subdiacono, & Diacono Portionarijs solenniter celebrantibus, & proinde id in posterum fieri vetuit. In secundo declarauit, dictos Portionarios teneri subire munia, quæ liber Cęremonialis, Beneficiatis, & Mansionarijs aliarum Ecclesiarum iniungit. In tertio Papa narrans prædicta Breuia fuisse subreptitio modo obtenta, & signanter, quod quædam immemorabilis consuetudo ad fauorē Portionariorum nō fuit sibi exposita, stante dicta immemorabili cōsuetudine mandauit, Portionarios in integrum restitui, seu manuteneri in possessione, vel quasi, a qua vigore dictorū Breuiū, seu libri Cæremonialis spoliati fuissent, suspendendo prædicta Breuia tāquā subreptitio modo obtenta, donec super contentis in dictis Breuibus, & alijs similibus, partibus citatis, & auditis quid obseruandum esset Congregatio Sacrorum rituū (in qua tunc huiusmodi causa pēdebat) maturius declararet, causa postmodū in Rota R. P. D. Pamphilio cōmissa, fuit dubitatum, an esset locus exequutioni duorū primo loco obtentorum Breuium, & pro negatiua fuit rētum stante vltimo breui, per quod illorum exequutio suspenditur, donec super contentis in illis maturius deliberetur, successiue datis dubijs super vtroque Breui fuit resolutum, illa esse iustificata, vnde dictus R. P. D. Pamphilius facto verbo in Rota concessit illorū exequutionem, quæ fuit cœpta per intimationem exequutorialium, ex quibus cum pars portionariorū prætenderet se grauatā, obtinuit mihi committi causā appellationis cum clausula parito Breuibus arbitrio Rotæ, vnde proposui ante omnia dubiū, an esset locus arbitrio, & fuit conclusum, non esse locū arbitrio ad effectum suspēsionis, seu retardationis exequutionis Breuiū, quia clausula arbitrio intelligitur, prout de iure. Bar. in extrauag. ad reprimendum. verb videbitur. Paris. cons. 8. num. 21. lib. 4. Cas. de Grass. decis. 7. num. 7. & decis. 8. num. 2. de sent. & re iudic. & fuit sæpissime dictum in Rota, quod magis de plano procedit, quan-

quando, vt hic ponitur in prima commissione, quia tunc cessat obiectum, quod per istam interpretationem commissio reddatur superflua, vt alias considerauit Rota in causa Romana Cottiuij die 6. Martij 1606. coram me per doctr. Felin. in c. 1. nu. 51. vers. & si dicatur arbitrio suo. de constit. cum alijs in dicta decisione alleg. Confirmantur prædicta, quia commissio emanauit a signatura iustitiæ, quę non facit referri pta gratiosa, seu aberrantia ab ordine iuris, vt per Sarnen. in compend. vtriusque signatur. vers. & si quæratur cum seq. Staphil. de litter. iust. in princ. & vers. secundum est cum duobus seqq.

2 De iure autem est, vt dicta Breuia demandentur exequutioni, stante quod sunt iustificata, vt super vtroque fuit resolutum coram R. P. D. Pamphilio, literæ enim Apostolicæ postquam sunt iustificatæ habēt exequutionem paratam. Mohed. decis. 13. vt lit. penden. Gig. de pens. q. 81. num. 2. Rota in causa Pacen. Parochialis 27. Iunij 1603. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio, & in Salamantina Beneficij 31. Ianuarij 1596. coram Corduba.

3 Non obstat tertium Breue, de quo supra, quod prętenditur fecisse causam ordinariam, tum per illa verba vocatis vocandis, quæ faciunt exequutorem mixtum, & causam appellabilem, ad not. per Felin. in ca. de cetero. numero decimo. de re iudic. tum per illud verbum (Declaretur) quod dicitur importare per sententiam, & sic quod debuerint præcedere tres conformes, antequam posset procedi ad exequutionem Breuium.

4 Quia in primis videbatur, non transire de plano, quod clausula vocatis vocandis faciat iudicium ordinarium, nam bene verum est, quod facit, vt ille, qui alias poterat extraiudicialiter procedere teneatur procedere iudicialiter, sed non exinde sequitur, quod si materia est exequutiua, & iudex non pronunciet, sed relaxet mandatum exequutiuum, sit locus appellationi ad effectum suspensiuum, quia in remedio. l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. ad cuius instar proceditur in exequutione literarum Apostolicarum. Abbas in c. constitutis. nume. 14. in fin. de appellat. Menoch. de adipisc. remed. 6. nume. 35. Mohed. d. decis. 13. vt lit. pend. Rota in causa Aduersaria Beneficiorum 3. Iulij 1606. coram me, & similiter in exequutione obligationis Cameralis, & in alijs proceditur iudicialiter, & citatis citandis, & nihilominus nō retardatur exequutio sub prætextu appellationis.

5 Et pro hac conclusione facit, quod verba rescriptorum reducuntur ad ordinem iuris. c. causam. c. super literis. de rescrip. Calder. cons. 2. num. 1. eodem titul. Franc. in c. licet canon. in fin. de elect. in 6. & proinde si materia secundum ordinem iuris est exequutiua, non debet per dictam clausulam fieri ordinaria, quia cum verba per necesse hoc non importent, ordo procedendi remanet in dispositione iuris, ad l. commodissime. ff. de lib. & posthum. cum concord. & bene in proposito argumentatur. Anchar. cons. 297. numero 8. in fin. & item. 9. in princ. Felin. vero in dicto c. de cetero. num. 10. de re iud. & Card. per eum allegatus possent saluari, quando exequutor elegisset (prout potest) proferre sententiam, non autem relaxare exequutionem, vt fuit factum in hoc casu, quæ distinctio colligitur ex verbis eiusdem Felin. ibi, & de eius sententia disponitur, vt de sententia iudicis, & ex Card. per eum alleg. cons. 64. alias 63. incip. dico, quod Dominus. num. 1. vers. & hoc præsupposito ibi dico de sententia exequutoris idem per omnia ac si esset sententia iudicis.

6 Et eodem modo respondebatur ad verbum, Declaretur, intelligendo, quod declaratio fiat eo modo, quem natura iudicij expostulat, vt videmus in simili de commissione, quod inhibeatur præuia matura causæ cognitione, quia vel possit inhiberi non est necesse facere processum, vel pronunciare super hoc, vt fuit decisum in causa Valentiua Iurisdictionis tertia Iulij 1595. coram Illustrissimo Cardinali Mellino, & alibi.

7 Verum istis omissis fuit dictum, per dictas clausulas non fuisse impeditam viam exequutiuam in hoc casu ex triplici capite, primo quia Felin. & alij in contrarium alleg. loquuntur, quando prædicta verba sūt in rescripto impetrato per actorem, quia tunc videtur, quod non nisi ordinarie ad fauorem actoris procedi possit, cum alias forma non seruata deficiat iurisdictio. ad c. cum dilecta. de rescrip. c. venerabili. de offic. deleg. cum concord. secus videtur in rescripto ex post impetrato per reum, vt in præsenti casu, quia tūc videtur, quod exceptio rei non nisi ordinarie canonizari possit, quia forma est adiecta impedimento exercitij iurisdictionis, non autem ipsi exercitio, & non est nouum, quod actor, & reus propter diuersitatem rationis ad imparia iudicentur, prout videmus in simili. de remed. l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. secundum quam reguletur exequutio literarum Apostolicarum, vt supradictum est, etenim si iudex dat exequutionem actori non datur appellatio, si vero illā dare neget conceditur appellatio. Ang. in l. quisquis. num. 3. C. quorum appell. non recip. Zuccard. in d. l. fin. nu. 396. Castr. cons. 39. in fin. lib. 1. Tiraq. tract. le mort saisit. par. 6. declar. 6. num. 3. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 876.

8 Secundo fuit dictum, non applicari clausulā vocatis vocandis, & alia de quibus supra, quia dicta clausula fuit directa Congregationi Sacrorum Rituum, quæ sine dubio non procedit ordinarie, nec per tres conformes, & proinde cum Rota fuerit subrogata in eius locū clausula debet intelligi, prout iussisset obseruata in sacra Congregatione, ad reg. subrogatum, de qua in l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis caut. Bart. in l. si quis filium. in fin. C. de inoff. testam. Butr. in c. Ecclesia. il primo. nu. 3. vt lit. pend. Felin. in c. cum accessissent. num. 19. de constit. Dec. cons. 50. num. 2. & proinde sicut in illa sacra Congregatione fuisset satis extraiudicialiter declarare super exceptionibus Portionariorum ad effectum exequendi Breuia ad fauorem Canonicorum emanata, ita & in hoc casu.

Tertio

Digitized by Google

9 Tertio visa fuit cessare omnis difficultas, quia in commissione Rotali adest facultas exequendi dicta Breuia, prout de iure, & proinde quatenus fuisset per tertium Breue sublata facultas exequendi, censeretur restituta per hanc vltimam commissionem, postquam de iure est, vt ista Breuia exequutioni demandentur, vt supra demonstratum est.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana Legatorum de Columna. Lunæ 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Immissio ex Saluiano interdicto ad fauorem legatarij an, & quando retardari debeat ex eo, quod hæres se creditorem hereditatis, seu fideicommissarium prætendat.

SVMMARIVM.

Legatarij ex Saluiano interdicto immittendi sunt super bonis mobilibus, pecunijs, & nominibus debitorum relictis a testatore, data cautione de restituendo in casu quo hæreditas non sit soluenda. num. 1. & num. 10.

Legatario competit Saluianum interdictum in bonis hæreditarijs ipsius testatoris. nu. 2. Vbi vt hoc procedit tam super immobilibus, quam super mobilibus, pecunijs, & nominibus debitorum.

Exceptiones requirentes altiorem indaginem non impediunt immissionem in possessionem ex Saluiano interdicto. num. 3.

Inuentarium factum ab hærede probat plene cōtra ipsum hæredem. num. 4.

Retinere rem magni valoris licitum est creditori, donec sibi satisfiat, vel offeratur creditum minoris valoris. Declara, vt num. 5.

Retentio rei creditori non datur, quando ex eadem re potest ipsi satisfieri, & alter creditor agens. num. 5.

Exceptio, quæ pendet a fideicommissis tanquam requirens altiorem indaginem non admittitur ad impediendum immissionem ex Saluiano interdicto. num. 7. Fallit, nisi hæc fideicommissi exceptio in continenti probetur. num. 8. Vbi etiam declaratur, quando hæc exceptio dicatur in continenti probata & num. 9.

Exceptio non requirit altiorem indaginem ex replicatione, quam facit actor. num. 9.

Census impositus super re, fideicommisso subiecta, sustinetur in illa parte, quæ est libera, & quæ fideicommisso non subiacet. num. 9.

DECISIO DLIX.

1 Rota censuit, legatarijs Antonij Quatti competere immissionem ex Saluiano super bonis mobilibus, pecunijs, & nominibus debitorum relictis per dictum Marcum Antonium præstita tamen cautione per dictos legatarios de restituendo in casu quo hæreditas minime esset soluenda, iux. notata in l. finali. C. de petit. hæred. Rota in causa Foroliuien. Bonorum coram Paleotto relata inter diuer. impress. 674. lib. 3. par. 3.

2 Et quod pro legato competat Saluianum, tradidit Gabr. cons. 46. nu. 21. lib. 1. & fuit semper resolutum in Rota, nempe in causa Strigonicn. Legati. 20. Iunij 1588. coram bo. mem. Cardinali Platto in Fauentina legati. 24. Nouembris 1589. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, & in Romana legatorum. 3. Nouēbris 1599. coram bon. mem. Corduba, quæ conclusio procedit etiam super mobilibus pecuniis, & nominibus debitorum. Rota in causa Romana Saluiani. 11. Ianuarij 1602. coram bon. mem. Card. Seraphino, in Romana pecudum. 24. Maij 1600. coram Illustrissimo Mellino, & in Romana, seu Foroliuien. de Theodotis. 15. Martij 1602. coram bo. mem. Penia.

3 Primum, & secundum extremum non controuertebantur, vnde difficultas fuit reducta ad exceptiones, quæ fuerunt factæ per Informantes pro D. Contestabile, hærede cum beneficio legis, & inuentarij dicti Marci Antonij Quarti, nempe quod ipse ex propria persona est creditor hæreditatis dicti Marci Antonij Quarti, pro quibus creditis competit ipsi retentio, sed ad hoc fuit responsum, quod si credita sunt clara competit retentio, si vero sunt dubia, & requirant altiorē indaginem, nequaquam competere retētionem, quia in hoc iudicio minime admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem. Rip. in rubr. ff. de pign. num. 19. prope finem. Natt. cons. 532. nu. 4. Becc. cons. 89. num. 2. Menoch. de adipisc. remed. 3. nume. 180. Surd. cons. 4. num. 36. Rota in Romana Saluiani interdicti. 3. Martij 1608. coram bo. mem. Penia in Romana Census. 10. Iunij 1613. coram me, & alibi sæpe.

4 Propterea resolutio pendebat an credita prætensa per D. Contestabilem essent clara, vel potius requirerent altiorem indaginem, super quo Domini considerarunt, quod aliqua credita sunt omnino liquida, vt sunt expensa funerum, debita hæreditatis soluta per D. Contestabilem post mortem testatoris credita, quę ipse D. Contestabilis habebat eum testatore dum viueret, & pro istis dicebant, D. Contestabili competere retentionem, verum cum ista credita non ascendāt ad Scuta triginta millia, & mobilia, pecuniæ, & nomina debitorum reperta in hęreditate dicti Marci Antonij excedant summam Scutorum ducentorum millium, vt constat ex inuentario confecto per Dominum Contestabilem, quod contra istum plene probat. l. final. C. arbitr. tutelæ. Bald. cons. 407. numer. 6.

lib.1.Castren.cons.393.nume.2.lib.2.Rom.consilio 102.num.3.Socin.cons.159.num.1.lib.2.Dec.consi lio 60.nume.2.Afflict.decil.313.in princ.videbatur, quod prædictum creditum parum posset releuare ad effectum impediendi immissionem super eo, quod superest deductis prædictis triginta millibus. Cū enim legata minime excedant Scuta viginti septem millia, residuum vsque ad ducenta millia erit omnino sufficiens legatis.

5 Neque satisfecit responsio, quod pro modico, licet retinere rem magni valoris, donec sibi satisfiat, vel offeratur creditum, ex not. in l. quamdiu. C. de distract. pign. l. creditoris. ff. eod. titu. l. Moschis. & ibi gloss. in verbo possessorem. ff. de iure fisci. quia fuit responsum prædicta iura procedere, quādo vel possidetur res indiuisibilis, prout si quis pro credito Scutorum mille, retineret summam Scutorum decem millium, vel prædium minoris valoris. Tunc enim quia non posset priuari parte, quia priuaretur toto, vt in primo casu, & quia de fructibus venit sibi satisfaciendum, vt in secundo casu, ex not. in l. 2. & fin. C. de pignoratitia act. Bar. in l. non alienam. num. 12. ff. eod. tit. qui fructus, quando sunt vberiores eo citius sibi satisfiet, non debet cogi ad relaxationem nisi satisfacto sibi de suo credito. Ceterum quando petitur immissio super rebus diuisibilibus æstimatis, & super pecunijs, & nominibus debitorum, omnis æquitas suadet, vt creditor retenta summa in qua est creditor residuum restituat, quia alias retineret sine causa contra not. in l. ex conducto. in princ. ff. locati. Tiraquel. in tractatu cessante causa. par. 1. num. 189. Galeſ. ad form. cam. oblig. par. 4. q. 1. num. 12. Non enim posset retinere propter cautionem, quia iam est sibi cautum, non propter satisfactionem de fructibus, quia res est infructuosa, & sterilis.

6 Alia sunt credita prætensa per D. Contestabilem, ex eo, quod Marcus Antonius Quartus erexit montes super bonis a se possessis, quæ bona dicit esse subiecta fideicommissis ad sui fauorem per mortem dicti Marci Antonij Quarti purificatis, qui quidem montes vna cum fructibus decursis, vsque ad præsentem diem, & pro maiori parte solutis a D. Contestabili excedunt summam Scutorum trecentorum millium, & sic absorbent valorem mobilium pecuniarū, & nominum debitorum prædictorum per Marcum Antonium Quartum super quibus modo prætendit D. Cōtestabilis de damno se releuare. Verum ista debita cēsuerunt DD. non esse computanda ad effectum retardationis immissionis ex Saluiano, quia sunt turbida, & requirentia altiorem indaginem. Vnde non debēt admitti ex supra alleg.

7 Et quod sint talia, patet quia in effectu pendent a dictis fideicommissis. Cum enim Marcus Antonius reliquerit tempore mortis sua bona stabilia excedentia valorem vnius millionis Scutorum ita demū eius hæreditas remaneret debitrix dictorum Scutorū trecentorum millium, si fideicommissum occupat omnia stabilia, ita vt saltem non remaneant libera pro dictis Scutis trecentis millibus. Exceptio autem, quæ pēdet a fideicommissis, tanquam requirens altiorem indaginem, non admittitur ad impediendam immissionem ex Saluiano. Rota in Cesenaten. bonorum. 28. Iunij 1596. coram Seraphino in Romana Saluiani. 13. Ianuarij 1603. coram Litta, & in alia Romana Saluiani. 1. Iulij 1613. coram me.

8 Et licet conclusio non procedat, quando fideicommissum in continenti probatur, vt fuit dictum in Viterbien. bonorum. 7. Nouembris 1586. coram Cardinale Seraphino. attamen visum fuit Dominis in proposito casu non adesse sufficientem probationem. Nā etsi ex deductis pro parte D. Contestabilis appareat adesse multa fideicommissa in domo de columna, & notoria sit eius descendentia a fideicommittentibus, siue a vocatis, non remanet adhuc illiquidum, an fideicommissa absorbeant omnia bona, relicta per D. Marcum Antonium Quartum, ita vt non remaneant tot de bonis liberis, super quibus possint sustineri mōtes. Inspectio enim pendet ab eo, an nonnulla corpora fuerint in bonis fideicommittentium, & signāter Castra Mareni, & Roccæ Papæ, quæ fuerunt acquisita per Marcum Antonium Quartum ab Ascanio 9. Cardinali Columna, & sunt magni valoris. Itē an ex corporibus, quæ non dubitatur fuisse in bonis fideicommittentis, sint detrahendæ portiones legitimæ, & Trebellianicæ, vel potius fuerint alias distracta.

9 Nec dicantur, quod istæ sint replicationes ex parte actoris, quæ non faciunt, vt exceptio dicatur requirere altiorem indaginem, iux. not. per Afflict. deci. 163. Put. decis. 243. lib. 3. Rota in Romana, seu Amerina domus. 25. Decembris 1577. coram Cāruccio, relat. inter diuers. impress. decis. 57. n. 4. & 6. par. 2. & in Romana de Marescottis. 20. Nouembris 1613. corā me. Quinimo sunt de intentione rei, cui nō sufficit simpliciter ostendere fideicommissa. Sed illa debet ostendere talia, quæ absorbeāt omnia bona, quia alias in parte libera sustinetur impositio grauaminis, prout in simili de censu imposito super re subiecta fideicommisso, quod sustinetur in parte libera fuit dictum in causa Romana Census de Cincijs. 13. Aprilis 1600. coram bo. mem. D. Penia, & in Romana census, de Palatijs. 2. Nouembris, eiusdem anni coram me, & in istis terminis tenuit Rota in Romana Saluiani interdicti. 18. Maij 1598. coram Orano. Talia igitur non sunt fideicommissa, nempe absorbentia omnia bona, nisi probetur identitas omnium bonorum, & quod iam sint detractæ portiones, quia alias in parte libera a fideicommisso potuit imponi onus montium.

10 Alia denique sunt debita, quæ non sunt soluta a D. Contestabile, nec illi debentur, sed prætenditur, per extraneos cum hæreditate, & super hæc fuit dictū non posse retardari immissionem, sed sufficere cautionem præstandam per legatarios, iuxta not. in d. l. final. Vbi bene Castren. num. 4. C. de pet. hæred. Rota in dicta decis. 674. lib. 3. par. 2. diuers. impress. Et ita fuit resolutum, &c.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. PAMPHILIO.

Camerinen. Donationis. Lunæ 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Creditor succedendo in hæreditate debitoris an, & quando suum creditum confundat, donansque iura, & actiones, quas habet in hæreditate an censeatur donare iura, & actiones passiuas, & contra se.

SVMMARIVM.

Remedium redintegrandæ, & manutenendæ possessionis sunt inter se contraria, & in simul cumulari non possunt. num. 2.
Possessio ciuilis animo retenta præsumitur vbi nō constat quem se habuisse pro spoliato. num. 3.
Possidenti ciuiliter competit remedium redintegrandæ pro recuperatione possessionis naturalis. num. 3. & numero 4. & num. 5.
Ciuilis possessio penes duos esse non potest. num. 4.
Petens se manuteneri, seu immitti, quod non dicatur habuisse se pro spoliato, quo ad possessionem ciuilem. num. 4.
Possessione sua quis non priuatur ex decreto iudicis minus rite, & rectè procedentis. num. 6.
Creditor succedens debitori suum creditum confundit. num. 7.
Debitum alias extinctum per aditionem hæreditatis reuiuiscit, & in emptorem transfertur facta eiusdem hæreditatis venditione. num. 8. Declara, ut num. 9.
Donans, seu cedens omne ius, quod habet, censetur cedere, & donare casu quo habebat, & ius tale, quale sit. numero 9.
Donans iura, & actiones, quas habet, & quæ sibi competunt super aliqua hæreditate, non censetur donare iura, & actiones passiuas, quæ non sibi, sed contra se competere dicuntur. num. 10.
Donare iura contra se ipsum quis non præsumitur. numero 11.
Voluntas contrahentium maxime in contractibus attenditur. num. 11. & 12.

DECISIO DLX.

1 SVb die 27. Nouēbris præteriti proposui in hac causa dubium, an mandatum Rotale sit confirmandum, vel reuocandum, & quoniam impugnabatur decisio alias in hac causa facta coram R. P. D. meo Manzanedo, Domini tunc mandarunt, quod reuideretur dictā decisio, quæ postea bene considerata, iterum causam sub hac die 27. Ianuarij proposui. Et Domini dixerunt, mandatum esse confirmādum, quia de eius validitate satis visum fuit constare ex reuolutione processus.

2 Nec illi obstare, quod citatio fuerit facta ad videndum decerni, & relaxari mandatum de manutenēdo, & quatenus opus sit de redintegrando, quæ remedia vti inter se contraria cumulari non possunt. Doct. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poss. Menoc. de retin. remed. 3. nu. 507. Veral. decis. 42. incip. mandatum de manutenendo. lib. 2. in manuscript.

3 Quia in casu isto ex prosecutis, & alijs circumstantijs facti apparet pro parte Ioannis Baptistæ instatum fuisse pro manutentione ciuilis possessionis, quæ vbi non constat eum habuisse se pro spoliato, præsumitur animo retenta, ad not. per Bald. cons. 446. num. 2. versic. secunda quæstio, lib. 3. Alex. cons. 133. nume. 2. & seq. vers. nec obstat si dicatur. lib. 1. ex qua propterea debetur ei manutentio, etiam pro recuperatione naturalis. Bart. in l. 1. §. interdictum. nume. 2. ff. vti possid. Castr. cons. 244. num. 1. lib. 2. Put. decis. 419. lib. 2. & fuit dictum in causa Carthaginen. Canonicatus. 6. Aprilis 1609. coram Illustriss. D. Card. Lancellotto.

4 Nec ex illis verbis, & quatenus opus sit de redintegrando, &c. visum fuit Dominis inferri posse, quod Ioannes Baptista habuerit se pro spoliato, quia imo de cōtrario apparet ex eo, quod petijt manuteneri, quod non potest intelligi, nisi ratione ciuilis, quam præsumitur animo retinere, vt dictum est. Ideoque supradicta verba necessaria referenda sunt ad possessionem naturalē tantum, & turbationes de facto, ad trad. per Menoch. de retin. remed. 3. sub nu. 507. vers. quorum vera sententia. Surd. cons. 160. n. 72. non autem ad ciuilē, quę penes duos esse non potest. gl. in l. sicut certo. §. si duobus vehiculū. in verb. dominiū. vbi etiā Castr. nu. 5. ff. cōmodati, & in similibus terminis de eo, qui petijt manuteneri, seu immitti, quod non dicatur habuisse se pro spoliato, quo ad possessionem ciuilem, sed cēseatur petijsse immissionē pro naturali tantum, trad. Surd. d. cōsil. 160. n. 72. in fi. vers. hoc idem probauit. & nu. seq. & tenuit Rota in causa Romana Vineæ de Corbinellis. 2. Decemb. 1609. coram R. P. D. meo Decano.

5 Non obstat, quod decretum fuerit conditionale, quia quo ad manutentionem, id non subsistit, quo vero ad redintegrationem, fuit responsum, quod Ioānes Baptista ea non indigebat pro recuperatione naturalis possessionis, pro qua de iure ei datur manutentio ratione ciuilis, vt dictum est.

6 Iustitia vero dicti mandati de manutenendo satis clara colligitur ex eo, quia iudex in prima instātia minus rite, & rectè processit, & propterea cum Ioānes Baptista eius possessione per illum priuatus non fuerit. Abb. in c. conquerente. nu. 8. de restitut. spol. bene potuit obtinere manutentionem, vt fuit dictum in causa Pennen. & Adrien. Beneficiorum de anno 1584. relatum inter impress. diuers. decis. 802. nume. 7. versicul. quia pro responsione. par. prima. & in causa Sancti Seuerini bonorum 20. Decembris 1610. coram Reuerendissimo D. meo Damasceno.

7 Quod autem minus rite, & rectè processerit, appa-

Digitized by Google

ret ex eo, quia relaxauit mandatum pro Scutis 100. quæ Ioannes Baptista debebat Ioanni Mariæ nepoti occasione diuisionis inter ipsos factæ, & tamen cum Ioannes Baptista, vna cum Matthæo altero fratre Ioãnis Mariæ successerit, illiusque hæreditatem ex testamento simpliciter adiuerit, dictum creditum saltem pro dimidia parte remansit extinctum. Parif. consilio 16. numero 49. libro secundo. Alex. consilio 143. numero 3. versic. Vnde videmus. lib. 2. Castr. consf. 186. in princ. lib. 2.

8 Neque releuat, quod post aditam hæreditatem Ioannes Baptista donauerit ad fauorem Ersiliæ, Corneliæ, & Fuluiæ, omne ius, omnemque actionem, quod & quam super illa habebat, & sibi competebat, quia sub huiusmodi donatione non potest dici comprehensum ius pro dicta parte crediti extincti. Nam licet debitum alias per aditionem hæreditatis extinctum, facta illius venditione reuiuiscat, & in emptorem transeant etiam debita, quæ hæres habebat erga defunctum de tempore illius mortis. l. 2. §. penult. l. si hæreditatem. ff. de hæred. vel action. vendit. Afflict. decisione 81. numero secundo. Corn. consf. 14. sub numero 11. lib. 3.

9 Tamen in casu isto non agitur de venditione totius hæreditatis, seu corporis vniuersalis illius, quo casu consideratur hæreditas, prout erat ab initio de tempore mortis, vt dicunt Doct. supra allegati. Sed de donatione, in qua Ioannes Baptista donat tantum illas actiones, & illud ius, quod habet, & sibi competit, seu habere, & competere posset in & super portione eidẽ obueniente ex bonis, & hæreditate, &c. Quæ verba intelliguntur casu, quo habeat, & talia, qualia de tempore contractus habet. Barto. Alex. & alij in l. si sic. §. 1. ff. de legat. 1. Idem Alex. consf. 187. num. 9. libro 2. Aldobrand. consilio 107. numero secundo. Cardin. Mantica de tacit. & ambig. conuent. libro quarto. tit. 10. numer. 6. Et propterea non possunt referri ad ius contra se ipsum, quod per aditionem de illo tempore fuerat extinctum.

10 Præsertim, quia licet in venditione hæreditatis cõprehendantur actiones tam actiuæ, quam passiuæ, aliud tamen est, quando quis donat iura, & actiones, quas habet, & sibi competunt. Huiusmodi enim verba non conueniunt actionibus passiuis, quæ non sibi, sed contra se competere dicuntur. Berous consilio 41. numero duodecimo. libro primo. Menoch. consilio 416. numero decimo sexto. Et quod sit quid diuersum donare, seu vendere hæreditatem, & donare ius, quod quis habet in hæreditate, trad. Corn. consf. 239. sub numero tertio. ad med. ibi. Quod etiam ex alio. lib. 4. Menoch. dicto consf. 416. nu. 14. & seq.

11 Quod etiam in casu isto suadetur, quia non est verisimile, quod Ioannes Baptista voluerit donare etiã iura contra se ipsum. l. si peculium. §. 1. ff. de pecul. legato. Bal. in l. 2. C. an ser. ex suo fact. Alex. consf. 149. num. 6. lib. 2. Roland. consf. 86. num. 4. lib. 1. Et in conuentionibus maxime attenditur voluntas contrahentium. l. in conuentionibus. ff. de verbor. significat. Roland. consf. 37. nu. 22. lib. 2. Corn. qui loquitur in istis terminis, consf. 267. num. 7. lib. 4.

12 Et ex his cessat, quod in donatione adsit clausula, Constituti, ex quo enim donatio est restricta ad iura, & actiones actiuas tantum, vt dictum est, non extenditur ad iura passiua per istas subsequentes clausulas executiuas, quæ principalem dispositionem ampliare non possunt. Butr. consf. 29. in princ. Dec. consf. 470. num. 4. Et ex his ita fuit resolutum.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana de Pinis. Lunæ 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo datur etiam ciuiliter possidente, & ei, qui a iudice nulliter procedente spoliatus fuit. Actorumque omissa transportatio non vitiat sententiam in pluribus casibus, de quibus in hac decisione.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum est possessori tempore mota litis. num. 1.

Possessio alicuius probatur ex eo, quod aduersarius alias petierit immitti in illius possessionem. nu. 2. & nu. 4.

Possessio non amittitur per executionem factam a iudice nulliter, & notorie procedente. num. 3.

Spolio agens non videtur dimittere possessionem ciuilem, quam retinet solo animo. sed agere tantum pro recuperatione possessionis naturalis. num. 5. & seq.

Confessio in dubio debet interpretari ad fauorem confitentis. num. 6.

Actus iudicialis semper interpretatur ad fauorem petentis. num. 7.

Verba sunt interpretanda cõtra illum, qui potuit clarius loqui in contractibus, secus in libellis. num. 7.

Probatio dubia probare debenti non suffragatur. numero 8.

Possessores legitimi dicuntur, & in possessione manutenẽdi sunt, qui a iudice ad possessionem, qua prius spoliatos habuerunt, restituti sunt. num. 9.

Actorum transportatio omissa non vitiat sententiã, quando non sunt transportata acta verbaliter tantum producta. nu. 10. parte non citata. nu. 11. vbi etiam quod non dicuntur de actis iura producta extra terminos citationis.

Actorum transportatio non est de forma iuxta Conc. Trident. quando causa non est Ecclesiastica. num. 12.

Actorum transportatio omissa non vitiat sententiã, quando sine illis actis sententiam iustificatur. num. 12.

Citationis defectus quo ad vnum non nocet quo ad alium legitime citatum. num. 13.

Cita-

Digitized by Google

Citatus quod quis fuerit probatur ex relatione Cursoris. num. 14.

Citatio dicitur facta personaliter, quando Cursor in relatione simpliciter dicit se illam fecisse. num. 14.

Stylus in Ordinatorijs iudicijs potest probari per extraiudicialem iudicis informationem. num. 15.

DECISIO DLXI.

1 PRo informante fuit tentum, nempe DD. de Pinis esse dandum mandatum de manutenẽdo, siquidem constat de eorum possessione de tempore motę litis. Vnde in illa sunt manutenendi. §. retinendæ. Inst. de interdict. cum vulg.

2 Dicta autem possessio DD. de Pinis de tẽpore motæ litis probatur ex petita immissione contra illos, per quam petitionem aduersarij fassi fuerunt, illos esse in possessione. Innoc. in c. cum venissent. num. 2. Io. Andreas. nume. 3. Hostiens. numero 4. Imol. numero 21. Butr. numero 45. Zabar. numero quarto. versic. 29. de restitut. in integrum. Rot. in causa Anconitana bonorum. 16. Februarij 1609. coram Reuerendissimo Bononien. & in Romana domorum. 20. Maij 1611. coram Reu. Patre Domino Pirouano, & constat etiam ex testibus in hac causa examinatis. Nec prędicta possessione priuati fuerunt per immissionem a iudice suis aduersarijs concessam, ad notat. in l. iuste possidet. ff. de acquir. possess.

3 Quandoquidem illa conclusio minime habet locum iudice nulliter, & notorie iniuste procedente. Anchar. consilio 359. num. 3. Corn. consilio 193. num. 4. lib. 3. Rota in causa Vercellen. Canonicatus. 20. Aprilis 1598. coram Orano, & in Beneuentana Parochialis. 28. Nouembris 1612. coram me, nulliter autem & iniuste processisse iudicem fuit in hac causa resolutum coram Reuerendissimo Bononien. die septima Nouembris 1607.

4 Minus facere visum fuit, quod DD. de Pinis agendo ad restitutionem in spolio coram d. Reuerendissimo Bononien. videantur amisisse eorum anteriorem possessionem ad Couarr. pract. quæst. cap. decimo septimo. numero tertio. Veral. decisione quadragesima tertia. libro tertio. in manuscript. Rot. in causa Hispalen. præeminentiarum. 16. Iunij 1606. coram R. P. D. Pamphilio.

5 Nam in primis fuit responsum, quod agens spolio in dubio non videtur dimittere possessionem ciuilem, quam retinet solo animo, sed agere tantum pro recuperatione solius naturalis. Natta consil. 572. numero vigesimo primo. Menoch. de retinend. possess. remed. 3. numero 507. cum alijs per Surd. consilio 160. numero 72. Rota in causa Mediolanen. Parochialis 22. Iunij 1587. coram bonæ memoriæ Cardinali Plarto Oxonien. Cappellaniæ. 10. Martij 1589. coram eodem. Et in causa Sanctæ Agathæ Gottorum. 8. Iunij 1598. coram Gipsio.

6 Petitio enim redintegrationis est dubia, & æquiuoca cum possit referri ad solam naturalem qua dubietate stante omnes regulæ volunt, quod intelligatur de sola naturali, tum quia est species confessionis, quæ in dubio debet interpretari ad fauorem confitentis. l. si quis intentione. ff. de iud. Rom. consil. 455. nu. 4. & 6. Mohed. decis. 2. de testit. spoliat. tum quia esset abijcere proprium ius, quod non præsumitur quis velle facere, sed imo quanto magis potest conseruare, ad not. in l. cum de indebito. ff. de probat.

7 Tum etiam, quia actus est iudicialis, qui cum de sui natura sit ordinatus ad acquirendum semper fit interpretatio ad fauorem petentis. Vnde videmus, quod licet in contractibus fiat interpretatio contra illum, qui potuit clarius loqui. l. veteribus. & ibi Barto. num. 2. ff. de pactis. secus fit in libellis. l. inter stipulãtem. §. si Stichum. ff. de verb. oblig. Bal. consil. 489. nu. 3. in fin. Castren. consil. 199. nu. 4. lib. 2. Roman. consil. 136. in princ. Aegid. decis. 723. in fin.

8 Denique cum aduersarij se fundent in hac petitione, interpretatio debet contra illos fieri, quia probatio dubia non suffragatur probare debenti. c. in præsentia. de probat. cum concord.

9 Secundo principaliter fuit responsum, quod dato, & non concesso, quod isti de Pinis habuissent se pro spoliatis cum vigore sententiæ Rotalis latæ super spolio fuerint restituti dicuntur legitimi possessores. d. l. iuste possidet. de acquirend. possess. & proinde in illa sunt manutenendi. dicto §. retinendæ. cum concord.

10 Nullitates vero alias per memorialia propositæ contra hanc immissionem concessam a Rota, & quæ si adessent, vitiarent immissionem, ex allegatis supra, visæ fuerint DD. bene sublatæ per Informantes pro DD. de Pinis, nam prima de non transportatione omnium actorum visa fuit sublata, tum quia actus, qui prætenduntur deficere, fuerunt tantum verbaliter producti, vnde non fuerunt transportandi. Rota in causa Carpentoraten. Fideicommissi. decima quinta Ianuarij 1608. coram Illustrissimo Lancellotto, & in Placentina deuolutionis. decima Maij 1602. coram bonæ memoriæ Penia, vbi aliæ decisiones allegantur.

11 Tum quia non fuerunt producti parte citata, ex quo non fuerunt exhibiti in termino citationis, propterea non dicuntur esse de actis, iuxt. not. in ca. Carthæ. 3. quæst. 9. Sarnen. super regul. de annali. quæst. quarta. colum. tertia. quin immo. Natta consilio 194. numero decimo quinto. Cassad. decis. 1. in fin. de except. Rot. in causa Perusina. de Ceuarellis. 22. Iunij 1588. coram Mantica, & in Abulen. Cappellanię 20. Iunij 1603. coram Illustrissimo Mellino.

12 Tum denique quia sententia Rotalis iustificatur sine illis actis, & transportatio non est de forma, iuxt. Concil. Trid. sess. 24. c. 2. §. præterea. cum causa non sit Ecclesiastica, vt post resolutiones Sacræ Congregationis tenuit Rota in causa Romana Lignorum. 23. Iunij 1603. coram me, & in Romana Apothecarum. 8. Februarij 1608. coram Reuer. P. Domino Caualerio.

13 Secunda nullitas ex prætenso defectu citationis personalis pariter visa fuit non obstare, nam præter quod non tangit illos contra quos procedebatur per affixionem, notum est enim, quod defectus citationis quo ad vnum non nocet, quo ad alium legitime citatum. Bal. in auth. si omnes. num. 11. & 12. C. si minor se ab hæredit. abstin. Castr. in l. de vnoquoque. nu. 1. ff. de re iudic. Felin. in c. cum inter. num. 10. fallen. 4. eod. tit. Rot. in causa Mediolanen. rescissionis transactionis 14. Decembris 1601. coram me. Tot enim dicuntur sententiæ, quot sunt personæ. Castr. in l. idcirco. num. 2. ff. de iud. Gabr. consi. 56. num. 19. lib. 1. Rota in causa Bracharen. Iuris patronatus, prima Martij 1602. coram me.

14 Fuit etiam dictum constare de citatione personali omnium, quandoquidem de citatione constat ex relatione cursoris, cui in hoc creditur, tanquam de re spectante ad officium suum. gloss. in c. cum parati. verbo. suus. in fine. de appell. Bart. in extrauag. ad reprimendum. verbo per nuncium. nume. 10. Rom. conf. 497. num. 5. Corn. conf. 79. num. 8. lib. 3. Vant. qui de com muni, tract. de nullit. ex defectu citationis. num. 150. & licet in relatione non dicat se fecisse citationē personaliter, sed simpliciter se fecisse, quod posset intelligi domi dim. copia, attamen Domini in hoc detulerunt attestationi multorum Curialium, qui fidem fecerūt relationem ita factam ex stylo intelligi de citatione personali, quia quando non est personalis Cursor, solet addere illa verba domi dim. copia inter quos attestantes fuerunt quatuor in Romana Curia causarum patroni insignes, nempe Franciscus Zeccadorus, Horatius Sinibaldus, Alexander Falcianus, Ioānes Ghinus, & alij, quibus Rota detulit.

15 Etiam si nō fuerint firmiter examinati cum in ijs, quæ concernunt ordinatoria, possit iudex se extraiudicialiter informare. Alex. in l. dies cautioni. §. hoc autem. num. 26. ff. de damn. infect. Dec. conf. 655. numero 27. & seq. Natt. conf. 358. in fine. Pedem. decis. 22. nume. 16. & 17. & fuit dictum in vna Vlixbonen. Iuris deputandi collectores. 14. Martij 1603. coram Reuerendissimo Attrebaten. & in Mediolanen. rescissionis contractus. 17. Iunij 1602. coram me.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO.

Abulen. Decimarum. Lunæ 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sumas argumentum.

SVMMARIVM.

Possessionis continuatio metienda est ex parte possessionis, & non ab eo, contra quem possidetur. num. 1.

Monachi non tenentur ad decimas hortorum. Declara, ut num. 2.

Exceptio priuilegiorum an possit opponi aduersus agentē possessorio retinendæ. num. 3.

DECISIO DLXII.

1 Domini dixerunt, esse parendum mandato de manutenendo, non solum quo ad decimas maiores, verum etiam quo ad minutas, videlicet hortorum, nutrimentorum animalium, & similium. Cum enim Ecclesia esset in ista quasi possessione, antequam terræ peruenirent ad monasteriū, in ea debet manuteneri, etiam contra Monasterium cum in continuatione possessionis metimur ius ex parte possessionis, & non ab eo contra quem possidetur, iuxta decis. Guido Papæ, quæ semper ad hoc solet allegari, 629. Gig. de pension. quæst. 47. numero decimo. versic. quinto sciendum. Et fuit pluries resolutum.

2 Non obstat, quod fratres quo ad decimas hortorum habeant priuilegium in Corpore iuris clausum, vt in cap. ex parte. de decim. cap. 2. de eccles. ædif. S. Anton. par. 2. Sum. tit. 4. cap. 2. §. 4. de decim. Rebuff. de decimis. quæst. quinta. numero 21. quia istud priuilegium est examinandum in petitorio, & videndum, an intret, & an monasterium habeat omnia requisita, vt eo vti possit, maxime cum possessiones grauantur onere solutionis decimarum, ad illos transiuerint, quo casu est dubium, an sint exemptæ a solutione dictarum decimarum, vt dicit gloss. in dicto cap ex parte. il primo. de decim. in verb. laborum suorum. versicul. nisi pacto. & dicit text. in cap. vltimo. §. ceterum. eodem titul. in sexto. de quo in petitorio agendum est.

3 Minus etiam facit, quod priuilegium debeat etiam discuti in iudicio possessorio, vt est decis. Guidobon. 21. de restitut. spoliat. alias decisione 115. incip. Antonius Pacceccho. quia casus sunt lege diuersi. Nam in casu illius decisionis agebatur spolio contra monasterium, quod allegabat non spoliasse stantibus priuilegijs, & placuit Rotæ responsio, & ideo ordinauit, quod discuterentur priuilegia, & ita fuit iudicatum, etiam in causa Dertusen. decimarum, quarta mensis Februarij 1608. coram Reuerendissimo Domino meo Lugdunen. Et ratio est, quia spolium pendet a priuilegijs, & ideo prius de illis cognoscendum est, prout cognoscitur prius de possessione, quam de attentatis, quando ab illa pendent attentata. Capic. decis. 72. & 209. numero quarto. Lancellot. de attentat. parte tertia. cap. 24. quæstione decima nona. Sed in casu isto secus est dicendum, quia manutentio non pendet a priuilegijs, sed a possessione, in qua Ecclesia existebat cum anteriore, & propterea ad effectum manutentionis non sunt discutienda priuilegia. Et ita fuit conclusum, &c.

Digitized by Google

R. P. D. VEROSPIO.

Firmana Pecuniaria. Luna 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens feminas propter masculos, conditum censetur ratione conseruandæ agnationis.

SVMMARIVM.

Statutum exorbitans à iure communi sufficit verificari in vno casu. nu. 1.
Statutum excludens feminas propter masculos censetur excludere ratione conseruandæ agnationis. nu. 2.
Agnationis conseruandæ ratio habetur in restitutione dotis. num. 3.

DECISIO DLXIII.

1 DVbitaui 10. Iunij præteriti an Domina Calidonia filia Catherinæ de Adamus ex primo matrimonio posset non obstante Firmano Statuto lib. 3. c. 44. in dote materna pro virili succedere, vna cum duobus fratribus ex eadem Catherina, & secundo viro superstitibus, & firmatum fuisset Do. Calidoniæ statutum non refragare, quia pars non acquiescebat causa denuo per me proposita, Domini rationibus in decisione adductis responderunt ab ea non esse recedendum. Non obstat, quod dictum statutum in secunda parte loquatur de muliere, descendente relictis ex vtroque matrimonio filiis, & sic illud esse intelligendum etiam si mulier cum feminis tantum ex vno matrimonio, & masculis ex alio decessisset, cum tam masculi quam feminæ veniãt appellatione filiorum l. maximum vitium C. de lib. præterit. nam dato etiam quod filiorum appellatio vtrũque sexum comprehendat, non tamen infertur necessario vigore dicti statuti masculos vnius matrimonij feminis alterius præferri, cum illud adimpleri possit si feminæ solum, vel masculi tantum ex vtroque matrimonio superessent, cum enim hoc statutum exorbitet à iure communi sufficit, quod in vno casu verificetur. decis. Pedemon. 59. num. 12. Vltra, quod in casu nostro locum habere non potest, cum ratio non vigeat agnationis propter quam masculus feminam excludit, vt in prima parte statuti, & fuit dictum in alia decisione.

2 Nec valet dicere, statutum non pro conseruanda agnatione, sed fauore masculinitatis emanasse, & sic masculum vnius matrimonij feminam etiam alterius excludere, quia non apparet, masculinitatem fuisse contemplatam, & regulariter quando statutum feminas propter masculos excludit, censetur causa, & ratione conseruandæ agnationis conditum. Ioa. And. in addit. ad Specul. in rubr. de success. ab intestat. col. prima. Cyn. Alber. Salic. & alij in l. 1. C. de adulterio. Castrens. cons. 40. num. 1. lib. 2. Fulgos. consil. 77. numero 1. & 2. Rom. cons. 20. nu. 5. Curt. iun. consil. 87. num. 5. Menoch. cons. 6. nume. 11. & cons. 95. nu. 60. Paul. de Monte Pico consil. 85. nume. 34. & seqq. vbi etiam de communi vlterius. Cum in pluribus capitulis dicti statuti, & præcipue in 49. rubr. de success. ab intest. clare sit expressa ratio conseruationis agnationis dubitari non potest, quin hac de causa illud emanauerit.

3 Non obstat, quod in dicta rubrica 49. de success. ab intest. excipiatur casus successionis in dote, & sic inferatur super ea statuentes rationem conseruandæ agnationis non habuisse. Nam vltra, quod in rubrica de successione dotis masculi semper feminis præferuntur, quod regulariter, vt dixi pro agnationis conseruatione fratrum intelligitur in dicta tamen rubr. 49. videtur potius decisus casus de successione dotis relatiuæ cum illa ad rubricam de dotis restitutione ad euitandam repetitionem se referat, vnde sicut in rubrica de successione ab intestato fuit habita ratio conseruationis agnationis. Ita pariter dicendum est, illam fuisse habitam in alia dotis restitutione ex al. leg. in superiori decisione. Et ita fuit decisum &c.

REVERENDISSIMO P. D.

DAMASCENO.

Romana Pecuniaria. Veneris 31. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Fructus recompensatiui iuxta æquitatem l. curabit. C. de act. emp. & vend. non debentur ab emptore, cui res vendita euicta fuit, & sic illam non possidet, nec dolo possidere desijt.

SVMMARIVM.

Fructus recompensatiui non debentur ab eo, qui rem sibi venditam non possidet, nec dolo possidere desijt. numero 1.
Regula est, quod alteri prodesse nemo tenetur nu. 2.
Imputandum est illi, qui non facit id quod facere tenetur. num. 2.
Præsumptio non est sumenda de statu præsenti ad præteritum. num. 3.
Fructus an, & quomodo melioranti rem venditam debeantur. num. 3.
Mandatum pro fructibus non liquidatis relaxatum nullum, & inualidum est. nu. 4.
Euictionis actione agere non potest, qui venditori molestias non intimauit. nu. 5.
Culpa non præsumitur, ideo probanda est per allegantem. num. 6.

Index

Iudex in dubio præsumitur recte processisse. nu. 6.
Possidere quod quis dolo, & culpa desierit non præsumitur, ideo contrarium allegans probare tenetur. nu. 6.

DECISIO DLXIV.

1 FVit resolutum mandatum Auditoris Cameræ non esse executioni demandandum, quia fuit relaxatum contra D. Lauiniam pro fructibus recompensationis septem annorum, quo tempore prę dicta Lauinia non possedit viridarium, nec culpa desijt possidere, cum fuerit eiecta per iudicem ad instantiam Buccarini anterioris creditoris dominorum dicti Viridarij seruatis seruandis, propterea pro tempore quo caruit possessione, minime tenetur ad fructus recompensatiuos, quia cessat ratio l. curabit. C. de act. empt. & vend. quod scilicet gauisa fuerit re, & pretio, vt in specie animaduertit. Cagn. super d. l. nu. 26. & 28. & seque. Vbi de communi, & verissima testatur

2 Non obstat, quod Lauinia ex pecunijs retractis ex bonis Vitelliorum debitorum dicti Buccarini, soluerit prædicto Buccarino suum creditum non faciendo deductionem fructuum, quos Buccarinus medio tempore perceperat ex Viridario. Vnde sibi imputari debeat. Quia fuit responsum primo, nullo iure caueri, quod Lauinia hoc facere teneretur ad commodum Dominorum de Vulcaniis, vt scilicet ipsi possēt gaudere fructibus recompensatiuis, quia regula est, quod nemo tenetur alteri prodesse. l. in summa. §. itē Varus. vers. Labeo. ibi. Neminem cogi posse, vt vicino prosit, sed ne noceat. ff. de aqu. plu. arcen. l. nec creditoris. C. de nouat. Bart. in l. 2. num. 13. ff. sol. matr. Ias. in repet. l. quo minus. num. 88. ff. de flumin. Alex. consil. 203. num. 16. lib. 6. & proinde illi imputandū minime est, si non fecit, quod facere minime tenebatur, ad cumulat. per Becc. conf. 37. nu. 16. Surd. cons. 345. nu. 30. & seq.

3 Secundo fuit dictum, esse satis illiquidum, quantū perceperit Buccarinus ex fructibus Viridarij tempore, quo illud habuit in manibus, neque ex locatione status præsentis bene inferri ad præteritum, cap. si eo tempore, cum ibi not. de rescrip. in 6. l. & quæ nondū. §. quod dicitur. ff. de pignor. Alexand. cons. 16. nu. 1. lib. 5. Alciat. de præsump. regul. 2. præsump. 26. nu. 2. cum aliis per Gabr. eod. tit. conclus. 10. numer. 20. Et propterea dato, & non concesso, quod Lauinia teneatur pro fructibus, quos ex sua negligentia minime fecit compensare, non propterea potuit relaxari mandatum contra illam præcise ad rationem sex pro centenario pretii, per illū debiti, & pro septem annis, quia forte non percepit tantum Buccarinus, cum ista loca deliciarum, vt plurimum tantum non reddant, maxime extra melioramenta, quorū fructus debentur melioranti. Afflict. decis. 87. num. 7. Put. decis. 276. li. 3. Rota in causa Bononien. terrarum 4. Nouemb. 1577. coram Cantuccio, relatum inter diuers. impres. decis. 112. par. 2. in Romana emphyteusis, 19. Febr. 1607. coram Illustrissimo Lancellotto, & in eadem 12. Nouembris 1612. coram R. P. D. Caualerio.

4 Et proinde cum ad summum possint Domini Vulcanij prætendere a D. Lauinia illud, quod ipsa debebat curare, vt excomputaretur a Buccarino, & neque hoc in totum, cum fructus Viridarij pro rata pretii per eam, siue authorem suum soluti, minime spectent ad Vulcanios, non potuit contra illam relaxari mandatum, nisi præcedente hac liquidatione. Bal. in l. 2. num. 6. C. de execut. rei iudic. Castr. cons. 169. in fin. lib. 2. Aret. cons. 32. nu. 1. Crau. cons. 164. nu. 2. Becc. qui de communi cons. 5. nu. 7.

5 Non obstat, quod Domina Lauinia minime intimauerit molestias Dominis Vulcaniis vēditoribus, quia ista non intimatio forte operabitur, vt ipsa non possit agere de euictione, iuxta not. in l. emptor. l. si cō trouersia. C. de euict. l. si rem. in fi. ff. eod. titu. Bart. in l. 2. §. voluntatem in fi. ff. solut. matr. sed non propterea prohibetur excipere, quod ipsa nec possident, nec culpa desierit possidere, sine quibus minime debētur isti fructus recompensatiui ex supra allegatis.

6 Quod autem culpa non desierit possidere, non tenetur probare, cum habeat præsumptionem pro se. Tum ex eo, quod culpa non præsumitur. Bart. consil. 193. num. 3. li. 1. Alex. cons. 100. num. 4. lib. 1. Socin. consil. 149. num. 2. lib. 1. Ruin. cons. 93. num. 7. lib. 5. Crauet. consil. 151. nu. 11. Becc. d. conf. 37. num. 11. Tum maxime, quia fuit eiecta per iudicem, qui præsumitur recte processisse l. 2. cum ibi not. C. de off. ciuil. iudic. Abb. consil. 41. num. 2. vers. præsumitur, lib. 1. Alexan. in l. qui Romæ. §. duo fratres. nume. 20. ff. de verb. oblig. cum aliis, per Gabr. tit. de senten. concl. 5. in princ. Vnde, qui asserit contrarium tenetur probare. l. generaliter. §. petitum. in fi. ff. de fideicom. libert. l. non est verisimile. in princ. & ibi gloss. ver. præsumptioni. ff. quod met. caus. l. quia verisimile. vbi Abb. nu. 2. de præsump. Ias. in l. si extraneus. num. 15. ff. de condi. caus. dat. Dec. conf. 574. nu. 5.

7 Vnum tamen fuit allegatum pro Dominis Vulcanijs, nempe, quod Domina Lauinia habet in manibus Scuta 2600. cum quibus est sibi plus quam satisfactum de fructibus dictorum septem annorum, quibus non possedit Viridarium, quod si verificaretur in facto, Domini fortasse aliter sentirent, & ita decisum fuit, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Alearum Chartarum. Lunæ 17. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Appaltatores alearum in Vrbe non possunt prohibere alios artifices, quin aleas conficiant, sed quibuscumque licentiam petentibus imperti- ri debent.

SVM-

SVMMARIVM.

Possessio manutenibilis non consideratur in facultatiuis. numero 1.
Potestatem prohibendi habens non potest reuocare facultatem iam concessam, nisi subsit legitima causa. numero 2.
Alearum Appaltatores non possunt prohibere alijs artificibus, ne aleas conficiant. num. 2.
Artifices plures eiusdem artis in Ciuitate habere publice interest. num. 2.
Ratio prohibendi in qualibet dispositione consideratur potius quam ipsa prohibitio. num. 3.
Conductori, qui promisit non sublocare domum conductam sine licentia Domini, non potest Dominus licentiam petitam denegare. num. 3.
Officium suum exercere nemo prohiberi debet. nu. 4.
Spoliatus suo statu iurisdictionali restituendus est. numero 5.

DECISIO DLXV.

1 CVm fuissem deputatus in hac causa ab Illustrissimo Domino Cardinali de Montalto protectore Hospitalis Sancti Sixti, prætendebat Laurentius Chartarius posse conficere aleas Gallicas coopertas cum vrlo, vt vocant prout antea faciebat, & ideo petebat mandatum de manutenendo contra appaltatores, qui vigore facultatum prætendebant posse ei prohiberi, ne tales aleas conficeret asserentes in facultatiuis non considerari possessionē manutenibilem. Bar. in l. cum de in rem verso. nu. 14. ff. de vsur. Curt. in l. si certis annis. nu. 11. C. de pact. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina. nu. 40. de caus. poss. & propriet. cum alijs adductis per Menoch. consil. 201. numero 62. & sequen. consului Rotam in possessorio.

2 Et Domini dixerunt, quod videretur de bono iure in petitorio, proposui igitur dubium an appaltatores bulli alearum possent prohibere Laurentio ne conficeret huiusmodi aleas Gallicas coopertas cum vrlo, & Domini negatiue responderunt, quia ista facultas, & ius prohibendi non legitur concessum appaltatoribus in eorum facultatibus, prout nec etiam faciendi has chartas coopertas cum vrlo, neque videbatur Dominus posse deduci ex illo capitulo. Che nessuno faccia carte da giocare, ne le venda senza espressa licenza dell'appaltatore, ò suoi deputati; vnde videbatur quod possent talem licentiam denegare, nā respondebatur quod hæc facultas, ideo eis fuit concessa a Camera non vt libertas artificum tolleretur, sed solummodo, vt appaltatoribus caueretur, ne fraudari possent Iulio debito pro quolibet pari alearum dum ipsi scirent quis aleas conficeret, sed cum hæc ars conficiendi aleas non reperiebatur prohibita, sed concessa, vel tolerata a Principe non pendet a voluntate libera appaltatorum denegare licētiam exercendi illam, sed tenentur illam concedere singulis petentibus, vbi non adest iusta causa denegandi alias res reduceretur ad vnicum negotium, & ad monopolium cum publice intersit repetire plures artifices in Ciuitate, & ad hoc allegabatur, quod habens potestatem prohibendi, non potest reuocari facultatem concessam, nisi subsit legitima causa, ad tradita per Aymo. consilio 732. nume. 18. & sequen. Bald. consil. 300. in fin. libro 5.

3 Ratio est, quia in qualibet dispositione consideratur potius ratio prohibendi, quam ipsamet prohibitio. l. regula. §. si quis ius. & ibi Doct. ff. de iur. & fact. ignor. l. 2. §. si mater. ff. ad Tertull. vt in simili dicitur in conductore, qui non obstante pacto apposito in instrumento de nō sublocando sine consensu Domini, tamen Dominus sine causa nō potest consensum denegare, & idem de emphyteuta l. vltima. vbi gl. C. de iur. emphyt.

4 In præsenti autem casu nulla allegabatur iusta causa propter quam posset talis licētia denegari, seu tam concessa reuocari. Nam quo ad fraudes quæ committi possunt poterūt appaltatores inuigilare, & prouidere, ne committātur, & satis videtur prouisum ex impositione pœnæ, ad lucrum ipsorum appaltatorum appositæ. In qualibet enim arte fraudes committi possunt, sed non propterea artis exercitium denegatur, sed bene puniuntur artifices fraudātes iuxta pœnas appositas per leges, & bannimenta, cum nemo prohibendus sit suum officium exercere. arg. tex. in c. satis peruersum. 25. distin.

5 Quæ tanto magis procedere videbantur, cum Laurentius pluribus ab hinc annis libere quodcūque genus alearum confecerit scientibus, & patientibus cōductoribus, vnde videbatur acquisiuisse statum considerabilem in quo turbatus esset manutenendus, & priuatus esset restituendus, maxime cessante fraude, & malitia, vt in simili dictum fuit in Pacen. Cappellaniarum. 22. Iunij 1609. coram me.

6 Propterea videbatur huiusmodi prohibitio cedere in damnum publicum, cum hæ aleæ cum vrlo sint longioris vsus, & melioris conditionis, quam aliæ.

7 Tandem dictum fuit, non obstare prætensum pactum appositum in instrumento vltimo facto per hospitale Appaltatoribus, quod appaltatores possent prohibire il ricoprirsi le carte noue, &c. quia in facultatibus, & bannimentis ad quæ instrumentum habet relationem, hoc non cauetur, nec partes potuerunt pacisci vltra contenta in bannimentis, & facultatibus quas habent vigore illorum. Et ita fuit decisum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bonomen. de Capacellis. Lunæ 17. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum, in quo vocatur primogenitus, an intelligatur de vno tantum, an vero de pluribus primogenitis.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Numerus singularis vnum tantum, & non plures complectitur. num. 1.

Fideicommissum, in quo vocatur primogenitus, primogenitus ille vocatus succedit in totam hereditatem exclusis primogenitis postea nascituris ex alijs feminis. numero 1.

Testatoris voluntas maxime comprehenditur ex iteratione, & geminatione verborum. num. 2.

Testator non plures, sed vnicum tantum primogenitum in fideicommisso vocare præsumitur, quando mandat, quod succedens primogenitus assumat nomen, & arma familiæ. num. 3. & 4.

Agnatio, & agnationis nomen magis conseruatur, quando omnia bona testatoris penes vnum vocatum existunt, quam quando in plures personas diuiduntur. num. 4.

Numerus singularis resoluitur in pluralitatem, quando militat eadem ratio, & concurrit mens disponentis. Declara, vt num. 5.

Testatoris voluntas in fideicommissis præcipue attendenda est. num. 6.

Primogenitus proprie dicitur primo natus inter fratres, & sic respectu fratrum, non autem respectu aliorum consanguineorum. Declara, vt num. 7.

DECISIO DLXVI.

1 PRoposui dubium quo ad aliam medietatem bonorum, de quibus agitur, sub die 21. Iunij præteriti in decisione reseruatum, & quoniam difficultas præsentis dubij non versatur in eo, an Hieronymus fuerit vocatus, quod ex deductis sub dicta die 21. Iunij, & antea 8. Martij præteriti remanet satis clarum, sed in eo, an solus Hieronymus primogenitus D. Hippolytæ fuerit vocatus ad totam hæreditatem, vel etiam filius primogenitus D. Iuliæ, quatenus nascatur, Domini dixerunt solum Hieronymum esse vocatum ad totam hæreditatem, quia testatores deficientibus Hieronymo seniore, & Claudio hæredibus, & quibuslibet eorum liberis, & descendentibus masculis, instituerunt hæredem vniuersalem filium primogenitum masculum ex filiabus feminis, vnde cum vniuersaliter instituerint primogenitum in numero singulari, qui vnum tantum, & non plures complectitur. c. gaudemus. vers. nec dixit. de diuort. Natt. cons. 112. num. 2. cons. 164. num. 30. cons. 501. num. 35. & cons. 506. num. 4. Alciat. in l. in vsu. num. 3. ff. de verbor. signif. solus Hieronymus censeri debet vocatus ad totam hæreditatem, non autem primogenitus singularum feminarum, vt tradit Socin. cons. 88. in princip. vers. persuadetur. lib. 3. quem referunt, & sequuntur. Ias. consilio 215. numero 2. vers. secundo facit. volum. 2. Menoch. cons. 158. num. 41. 42. & seq. Simon de Pret. de interpret. vltim. volunt. lib. 3. interpret. 3. dub. 3. solut. 3. nume. 11. Surd. consilio 369. numero 11. & seq.

2 Maxime quia testatores casu, quo primogenitus ex feminis conditionẽ illi adiectam implere noluerit, vocarunt in ordine sequenti primum conditionem illã adimplentem, & dicti eius hæredis liberos, & descendentes masculos, illis vero deficientibus, vel cõditionem adimplere nolentibus, instituerunt hæredem vniuersalem primogenitum masculum nasciturum ex Camilla, Lucretia, & Angelica sororibus Hieronymi senioris conditionem adimplentem, alioquin alium in ordine primum vsque in infinitum, & propterea cum in diuersis substitutionibus sæpissime testatores in numero singulari locuti fuerint, tanto magis de deliberata eorum voluntate constare videtur, quod scilicet vnum solum primogenitum vocare voluerint, non autem plures, iuxta tex. in l. Balista. ff. ad Trebel. Dec. cons. 504. nume. 9. Aym. consilio 54. nume. 7. & consil. 201. num. 42. & in specie trad. Marzar. consilio 28. num. 7. Surd. d. cons. 369. num. 10. & 19. & consi. 375. num. 11.

3 Quod etiam suadetur ex eo, quod testatores in omnibus supradictis substitutionibus primogenito sub pœna priuationis iniunxerunt onus assumendi nomen, & arma familiæ de Capacellis, ideoque vnum tantum primogenitum censentur voluisse substituere, iuxta decis. Guido Pap. 467. qui loquitur in fortioribus terminis de eo qui substituit hæredi proprium filium, & ex quo voluit substitutum eius cognomen, & arma gestare, censetur vnicum filium, & consequẽter primogenitum substituisse, per reg. l. cum, qui Calendis. verbo si autem. ff. de verbo. obligat. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. signific. l. hæc conditio. la prima. ff. de condit. & demonstr. idem trad. Card. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 10. num. 4. Menochius cons. 158. num. 43. Tiraquel. de iure primog. q. 64. Molin. de primogen. lib. 2. c. 4. num. 42. Surdus d. cons. 369. num. 21. vbi testatur decis. Guido Pap. esse communiter receptam, & consilio 375. numero 16. & sequent.

4 Vlterius pro comprobatione fuit ponderatum, q͛d post mortem Claudij vltimi masculi prædefuncti, nõ solum duæ, sed etiam plures aliæ in eodem gradu feminæ superesse poterant, & tamen non est verisimile Testatores voluisse vocare omnes primogenitos illarum, cum onere assumendi nomen, & arma familiæ de Capacellis. Guido Pap. d. decis. 467. circa med. versicul. attamen considerata, cum alijs supra deductis. Quinimo ex quo voluerunt hoc modo conseruare agnationem, & familiam ipsorum, censentur etiam voluisse, quod omnia bona perueniant ad vnum, non autem quod in plures, & exiguas partes diuidantur, cum melius, & honorabilius conseruetur agnatio, si omnia bona penes vnum existant. Surd. d. cons. 375. nu. 12. & seq. & alias per diuisionem, amplissima quoque patrimonia corrumpantur. c. ex literis. de pignor. Menoch. d. cons. 158. num. 43.

5 Non obstat, quod testatores in prima substitutione vocauerint filios, & descendentes masculos Hieronymi, & Claudij hæredum in numero plurali, & pro-

ptere a

pterea eodem modo dicēdum sit vocare voluisse plures primogenitos feminarum, non obstante dicta singularitate, quæ vbi militat eadem ratio, & concurrit mens disponentis, resoluitur in pluralitatem, ex Bar. in l. ex duobus. ff. de vulg. Socin. in l. si fuerit. nu. 10. ff. de reb. dub. Surd. dicto consil. 369. numero 1. cum alijs. Quia fuit responsum, quod prima substitutio fuit facta de agnatis masculis, qui omnes erant de familia, & agnatione testatorum, sed in substitutione de qua agitur, vocatur primogenitus masculus ex feminis, qui est de aliena familia, in quo, & si propter assumptionem nominis, & insignium familiæ conseruetur agnatio, tamen respectu vocationis plurium ex aliena familia, non militat eadem ratio, cum ista sit quodammodo adoptiua agnatio, quæ in vno tantum solet constitui, & non ita bene per plures, sicut per vnum conseruatur, Surd. d. cons. 375. num. 12. & seq. cum alijs supra deductis.

6 Vltra, quod in casu isto non concurrit mens testatorum, nam post mortem Hieronymi, & Claudij substituerunt vnicuique proprios filios, & descendentes masculos, illis vero deficientibus, non substituerunt omnes filios masculos ex feminis, sed vniuersaliter primogenitum ex illis, quod clare ostēdit, non ita eos sensisse de descendentibus ex feminis, sicut de descendentibus agnatis, & propterea solus primogenitus ex feminis in casu de quo agitur vocatus censeri debet, etiam attenta voluntate testatorum, quæ in hac materia primum locum obtinet, l. in conditionibus. in ptin. ff. de cond. & demon. cum simil.

7 Et ex his cessat, ꝙ censeri debeat vocatus primogenitus cuiuslibet ex feminis, cū primogenitus proprie dicatur primo natus inter fratres, & sic respectu fratrū, non aūt respectu aliorum cōsanguineorū. Socin. iun. consl 108. num. 18. vers. stante nunc prædicta, & nu. 27. cum alijs adduct. per Menoch. conf. 328. n. 5. Quia fuit responsum, ꝙ primogenitus in casu isto secundum voluntatem testatorum, intelligi debet ille, qui primo loco natus est ex feminis, quod clare deducitur, non solum ex eo, quia vocarunt primogenitum, cum onere assumendi nomen, & arma familiæ, & propterea vnum tātum, & primo natum cēsentur voluisse vocare, vt supra dictum est, sed etiā quia vocarūt in numero singulari primogenitū ex feminis, & sic illum primum, qui ex aliqua ex feminis nascetur, iuxta not. per Socin. in l. quoties. ff. de reb. dub. & in d. cons. 88. nu. 1. & per tot. lib. 5. Couar. var. resol. lib. 3. c. 5. n. 3. cum aliis supra adductis, quod ēt suadetnt, quia deficiente isto primogenito, vel nolente conditionē adimplere, expresse vocarunt alium in ordine sequenti primum ex supradictis natis, & nascituris, & sic respectu omnium natorum, non aūt respectu frattum, vnde cū constet de voluntate testatorum illa est seruanda tanquam lex. §. disponat. in auth. de nupt. maxime quia si testatores voluissent vocare primogenitos in plurali facile id expressissent ad text. in c. ad audientiam, de decim. cum sim. Et ita decisum, &c.

REVERENDISSIMO P. D.
DAMASCENO.

Tullen. Coadiutoriæ. Lunæ 17. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Impeditus faciendo quicquid potuit, quando excusetur, & quando coram sit necessaria protestatio.

SVMMARIVM.

Adimplere dicitur quis, quando fecit quicquid potuit. numero 1. & nu. 2. vbi ampliatur hæc conclusio.

Pœnam incurrere nemo debet ex facto alieno. nu. 2.

Gratiam amittere pœna est. nu. 2.

Debitor non soluendo in tempore non incurrit moram, quando nemo est, qui recipiat. nu. 3.

Impedimentum non excusat, nisi fuerit tale, quod remoueri non potuerit, & quod fuerit causa immediata, propter quam factum non fuit, quod fieri debebat. Declara, vt num. 4. 5. & 6.

Impedimentū operatur, vt actus qui propter impedimentum expediri non poterat expediatur. nu. 4.

Diligentiam quis facere non tenetur remouendi impedimentum, quando apparet eam ab initio non esse profuturam. num. 6.

Citandus non est ille, qui ab initio protestatur se nolle comparere. num. 6.

Impedimentum excusat impeditum, etiam sine protestatione, quando quis ex parte sua fecit, quod potuit. numero 7.

Protestatio aliud non est, nisi declaratio voluntatis protestantis. num. 7.

DECISIO DLXVII.

1 ROta censuit, gratiam Coadiutoriæ non expirasse etiam si D. Franciscus minime reddiderit rationem in tempore sibi præfixo in dicta gratia, cum decreto annullatiuo gratiæ in ca su nō redditæ rationis, mouit Dominos, quia ex duobus, coram quibus ex forma dictæ gratiæ erat reddenda ratio, primus qui erat Cardinalis de Giuri in termino præfixo ex hac vita migrauit. Secundus verò Abbas Stiuagen. in locum Cardinalis defuncti subrogatus se excusauit, propterea non est, quod D. Francisco imputetur, l. quæ sub conditione. §. quoties, ff. de condit. instit. c. imputari non debet, & c. cum non stat. de reg. iur. in 6. Cephal. qui multis exornat, consilio 429. nu. 90. cum seqq.

2 Nec debet quis ex facto alieno incurrere pœnam, l. arbiter Calendis. ff. de arbitr. l. fin. ff. de leg. cōmiss. l. vter ex fratribus. ff. de cōdit. instit. l. iure ciuili. ff. de

cond.& demon.l.in iure.ff.de reg.iur.l.1.C.de instit. & substit.prout pœna est amissio gratiæ iam cōcessæ. Crescen.decis.109.inci.reg. de extend. consensibus. lib.1.in manuscript. Rota in causa Conchen. beneficij.14.Nouemb.1611.& 13.Iunij 1612. coram me, etiamsi ab initio taliter concedatur, vt in casu nō implementi remaneat nulla. Surd.decis.232.nu.9. Rota in causa Bononien.fideicommissi de Pannolinis 4. Febru.1602.coram me.

3 Hinc videmus,quod si non est qui recipiat, neque debitor minime soluendo in tempore incurrit moram,Alex.cons.92.nu.9.lib.1. Dec.consil.566. in fi. Rolan.consil.87.nu.19.lib.1. neque emphyteuta pri uationem.Host.in summ.tit.de locat. nume.12.vers. quid si hæreditate, Rimin.cons.361.num.16. lib.2. Ruin.cons.150.nu.15.& 16.lib.1. Mohed.decis.15. nu.4.in fi.de locat.Neque beneficiatus debitor pensionis sub pœna priuationis amittit beneficium.Mohedan.decis.15.de loc.Put.decis.8.lib.1.

4 Non obstat, quod impedimentum minime excuset,nisi duo copulatiue cōcurrant, nempe & quod impedimentum sit tale, quod remoueri minime potuerit, &quod fuerit causa immediata propter quam minime præstitum fuerit, quod præstari debebat ex cumulat.per Menoch.de arbit.iud. cas.118.nu.7. quia vtrumque in proposito casu concurrere visum fuit,nā quantum ad primum,cum recipere rationes penderet a facto Delegatorum ad id munus a Papa, quorū primus decessit,& alter recusauit, satis apparet de impossibilitate remouendi obstaculum,quia non erat in potestate D. Francisci facere quo minus ille moreretur, vel vt alter mutaret voluntatem, iuxta not.in l. quæ sub conditione.§.quoties,ff.de condit. insti.l.1. C.de instit.& substit. Nec facit, quod D.Franciscus potuisset habere recursum ad Papam petendo alios illorum loco subrogari, quia ad euitandam pœnā annullationis gratiæ sufficit, quod in potestate Francisci non fuerit implere formā datam a Papa,non enim fuit obligatus impetrare nouos Delegatos, quia hoc non fuisset proprie remouere impedimentum, vt loquuntur Doctores, remotio enim impedimenti operatur,vt actus expediatur,vt prius.l.fin.in fi.ff.de natal.restit.l. Imperialis.§.1.vbi Salyc.in princip. C.de nupt.auth.quib.mod.nat.effi.sui.§.illud.& tit.quib. mo.effi.legit.§.si quis fane,& §.si quis igitur. Feder. de Sen.consil.276.numero 3. Hic autem non fuisset expeditus, vt prius, sed diuerso modo stante diuersitate personarum.

5 Quo ad secundum, quod impedimentū fuerit causa immediata Doctores dicunt, tunc impedimentum fuisse causam immediatam,quando ille, qui facere tenebatur accinxit se deueniendo ad actus proximos, Bart.quem alij sequuntur in l.2.§.quod diximus,numero 2.ff.si quis cautio. vbi ponit exemplum de illo, qui allegat se impeditum venire propter tempestatem maris, quod debet probare se accessisse ad litus Maris,in proposito autem casu D. Franciscus comparuit coram secūdo Delegato, & exhibuit quosdam libros se offerendo redditioni rationis, vnde satis videtur deuenisse ad actus proximos.

6 Non obstat, quod non exhibuerit omnes libros, & sine omnibus libris minime possit reddi ratio ex alleg.quia vt quis excusetur sufficit, quod deueniat ad actus proximos,nec tenetur facere omnia illa,quæ faceret, si impedimentum se non offerret ante oculos. Vnde licet Bartol.loco supra allegato, quem alij sequuntur,dicat esse probandum accessum ad litus Maris, non propterea dicunt esse probandum, quod ille collegerit sarcinas, & posuerit pedes super naui cum similibus, & pro Domino Francisco facit communis regula,quod quis non tenetur facere diligētiam,quæ ab initio apparet non esse profuturam,l.fin. §.penultimo.ff.quis ord.in bon.poss.ser. Rimiuald. consilio vigesimo primo, numero vigesimo septimo, libro 1. Rota in causa Placentina Decanatus, 16.Iunij 1595, coram bonæ memoriæ Penia, hinc videmus, quod quis non est vlterius citandus,quando ab initio protestatus fuit,se nolle comparere,capitul.cum qui. vbi Franc.numero quinto, vers.secundo limit. de dolo & contum.in 6.Innocentius in capitul. ad petitionem, numero tertio,vers.si autem.de accus. Alexand.consilio 81.num. sexto,libro quarto.cum aliis,per Gabr. de cit. conclus.1.nu.429. cum multis similibus, quæ adduci possent.

7 Denique non obstat, quod Dominus Franciscus non fuerit protestatus per se non stare, iuxta not. per gloss.in cap.cupientes.§.quod si per viginti.verb.pro posita,de electiōn.in sexto. Bald.in l.propetandum. §.sin autem vtraque.numero secūdo. C.de iud.quia Rota sequitur opinionem, quod quando quis fecit ex parte sua, quod potuit, non sit necessaria alia protestatio, ita apud Crescen. decis. quinta, de except. Verall.decisione 73.par.secunda,in impress. & decis. centesima vigesima sexta,& centesima trigesima sexta incip.Rota tenet,par.prima in manuscrip. Fuit decisū in causa Papien.Deuolutionis.13.Martij 1595. coram bonæ memoriæ Cardin.Pamphilio, in Placentina Decanatus 16. Iunij eiusdem anni coram bonæ mem.Penia, & in Hispalen.Beneficiorum 10.Ianuarij 1603.coram Iusto, & referunt Sarn. super reg.de annal.quæst.76.ad finem.Lancellott.de attent. parte secunda,cap.12.ampliat. 1.numer. 65.& 66.quod videtur fundatum optima ratione, nempe quia protestatio non est, nisi quædam declaratio volūtatis protestantis, Alciat.in l.detestatio. num. sexto. de verborum significat.Crauett. consilio 120.nume.tertio. in fin.quæ quidem declaratio non videtur necessaria, vbi adsunt facta.ad l.Paulus. ff.rem rat.hab. cum ibi not.per Scriben.quando enim quis fecit, satis velle præsumitur vtilitatem,quæ ex illo facto solet resultare ad l.cum de indebito.ff.de probat.c.quia verisimile.de præsump.cum concord.

REVE-

R. P. D. VBALDO.

Viterbien. seu Romana Pecuniaria. Veneris 28. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Filio exheredato sine iusta causa testamentum nullum sustinetur per clausulam codicillarem in vim fideicommissi. Debetur tamen isto casu filio sola legitima, non autem Trebellianica.

SVMMARIVM.

Legitima filijs relinqui debet iure institutionis, & si fuerit relictum minus, quàm importat legitima, testamentum non est nullum, stante clausula omni meliori modo, sed filius agit ad supplementum. nu. 1.

Testamentum est nullum, vbi filius exhæredatur sine causa. numero 2.

Exhæredatio filij sine iusta causa reddit testamentum paternum nullum. num. 2. Vbi hoc ampliatur, etiam quod filius exhæredatus ex testamento patris aliquod legatum, vel commodum consequatur.

Clausula codicillaris sustinet testamentum nullum ob præteritionem filij, vel exhæredationem sine causa in vim fideicommissi. nu. 3.

Legitima solum, & non Trebellianica detrahitur a filio exhæredato sine causa, quando ob id testamentum nullum sustinetur per clausulam codicillarem. nu. 4.

DECISIO DLXVIII.

1 FVit responsum pro informante, videlicet hæreditatem Iuliæ spectare ad Dominam Victoriã eius filiam pro medietate, in qua fuit a matre hæres instituta, cum hoc tamen, vt deduceretur legitima Pauli alterius filij, qui fuit a matre priuatus hæreditate relictis ei tantum Scutis decem. Et mouebantur Domini, quia aut hoc testamentum valet, quasi illa decem censeantur relicta Paulo, titulo institutionis, qui iure nouissimo requiritur. §. aliud quoque capitulum. authen. vt cum de appell. cog. idque propter clausulam omni meliori modo. in principio, & in fine appositam, iuxta Bal. in l. quoties. nu. 10. C. de hered. insti. Ias. in auth. nouissima. nu. 24. vers. octauo limit. C. de inoff. test. Alex. cons. 50. num. 9. lib. 7. cum alijs per Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 14. nu. 11. Et videbatur clarum, quod Paulus non possit dare de nullitate testamenti, sed solum agere ad supplementum legitimæ, iuxta l. omnimodo. C. de inoff. test. & §. sed hæc ita. Instit. eod. tit. & vtrobique not. Glos. & Doct.

2 Aut testamentum est nullum, quod videbatur verius, cum Paulus fuerit expresse exhæredatus ex causa minus legitima, & non æquipollenti narratis in d. §. aliud quoque capitulum. vers. Causas. auth. vt cum de app. cog. & exhæredatio non rite facta, non est exhæredatio, sed præteritio. l. nõ putauit. §. non quæuis. ff. de bon. poss. cont. tab. & alias paria sunt non facere, & non facere debito modo l. 1. §. pen. ff. quorũ leg. l. si aut nullum. C. de suis, & legit. & filius præteritus dicitur si non sit institutus, vel legitime exhæredatus, etiamsi aliquod commodum, vel legatum ex testamẽto consequetur secũdum communem opinionem, de qua per Doct. omnes, exceptis ibi Rimin. & Dec. in l. posthumo. C. de bon. poss. cont. tab. in auth. ex causa. vbi Bart. nu. 10. C. de lib. præter. Bal. in l. quoties. nu. 11. de hæred. instit. Guigl. de Benedict. in c. Raynutius. in verb. in eod. testamento, il primo. nu. 250. de testam. Bertran. cons. 101. nu. 1. lib. 1. & cons. 1. nu. 4. lib. 2. cum alijs relatis per Hipp. Rim. in d. l. posthumo. nu. 335. & addi potest Cuiacius ad l. 1. ff. de libe. & posthum. & de communi testatur. Bello. institu. de exhæred. liber. in princip. numero 4. & ibi Tob. Non. numero 7.

3 Existente igitur nullo dicto testamento, nihilominus propter clausulam codicillarem in eo appositam censetur Paulus ab intestato rogatus restituere medietatem Victoriæ institutæ, iuxta tradita per Doct. in dicta authen. ex causa. C. de liber. præter. Bart. in l. 1. quæst. 5. num. 9. ff. de iure codic. Dec. consil. 369. numero 2. Bero. consil. 118. numero 30. vers. secundo dico. lib. 2. vbi de communi. Gabr. consilio 109. numero quinto. vbi de communi. & consil. 113. num. 2. libro 1. Clar. in §. testamentum. quæst. 46. Put. decis. 7. de testam. & fuit dictum in Reatina Hereditatis. 3. Martij 1600. coram bon. memoriæ Iusto, & latissime per Modern. Petrus de effect. claus. codicil. quæst. 53. effec. 33. nume. 6. quod habet locum etiam si filius sit male exhæredatus, vt post alios contra glossam ibi tenet Alex. in d. authen. ex causa. num. 13. vbi de magis communi. Ias. nume. 22. & seq. Curt. iun. nume. 68. & seq. Cagnol. num. 137. cum alijs, per Gail. pract. obseruat. lib. 2. obseruat. 114. num. 2. & 3. & per Modern. Perus. de effect. claus. codicill. quæst. 23. effect. 14. & sequent.

4 Est autem hoc casu detrahenda a Paulo sola legitima, non etiam Trebellianica, ex quo propter eius præteritionem, vel malam exhæredationem testamẽtum est nullum, & ipse per clausulam codicillarem ex fideicommisso censetur rogatus pure, non autem sub conditione, vel in diem restituere hæreditatem, quo casu vnam tantum detrahit quartam. Bart. consil. 20. num. 3. & 6. lib. 1. & in l. Papinianus. §. meminisse. in fi. & ibi Angel. in fine. & Bald. sub num. 3. ff. de inoffi. testam. Alex. cons. 142. nume. 13. & seqq. lib. 2. Gabr. cons. 113. nume. 4. & 5. lib. 1. Simon de Pretis. de interpret. vlt. volunt. lib. 2. interpr. prima, dubit. prima, solut. 11. num. 29. cum alijs, per Informantes, quibus addi potest Card. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. vltim. num. 31. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 32. nu. 2. vers. nam filius. Cagnol. in d. §. meminisse. nu. 21. &

21.& alij per Moder.Perus. d.tract. de effect.clausul. codicill.quæst.53.effectu 33. numero 23. Et ita fuit decisum.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Bononien.Pecuniariæ.Luna 3.Martij 1614.

ARGVMENTVM.

Apochæ in actis productæ, & parte citata recognitæ, & dimissa copia collationata restitutę, probat copia collationata etiam quod postea originalia amplius non reperiantur.

SVMMARIVM.

Apocha, & earum exempla registrata, & recognita in actis seruatis seruandis, & parte citata probant absque productione originalis.num.1.

Citatio prima debet esse personalis.nu.2.vbi tamen quod in hoc seruanda est forma statuti.

Alternatiua dispositio in vna tantum parte sufficit, quod adimpleatur.num.2.

Procurator principalis absentis citari debet, quãdo pars scit, aduersarium habere procuratorem, alias secus. numero 3.

Dispositioni iuris communis standum est in casu, a statuto omisso.num.4.

Decretum iudicis appositum in registratione apocharum facit transitum in iudicatum.num.5.

Solutio præsumitur facta, quando debitor habet penes se apochas crediti sibi a creditore consignatas.num.7.

DECISIO DLXIX.

1 Constare de credito trium apocharum Domini dixerunt, cum aliquæ exceptioues, quæ cõtra illas opponebantur, fuerint sublatæ per decisiones, factas sub diebus 18. Iunij 1612.& 27. Ianuarij præteriti. Reliquas vero super quibus non fuit tunc capta resolutio hodie visum fuit Dominis non obstare. Prima enim desumpta ex eo, quod non exhibeantur originalia dd. apocharum videtur cessare, cũ illæ reperiantur registratæ, & recognitæ in actis seruatis seruandis, & parte citata, quo casu probaut absq; productione originalis. Bal.in auth.si quis in aliquo. num.5.C.de edend.Felin.in c.vltim.in fiu. de fid.instrumentorum. Couar.pract.cap.21.num.6.Caputaquen.decis.354.nume.5.par.2. & fuit dictum in vna Romana Mutui 10. Ianuarij 1600. coram Illustrissimo Lancellotto.

2 Nec obstat, quod tempore registrationis Hieronymus esset absens Neapoli, & non fuerit citatus personaliter, sed tantum domi dimissa copia contra formã statuti, & dispositionem iuris communis, iuxta quam prima citatio debet esse personalis.c.causam, vbi glo. & DD.de dol.& contum.l.1.in princip.ff.de liber.agnosc. Quia cum prædictum statutum in defectum citationis personalis mandet fieri duas citationes pro diuersis diebus, & horis iuridicis, etiam quod citandus sit absens a Ciuitate. Et in casu nostro istæ duæ citationes fuerint factæ, non erat opus citatione personali, quoniam in alternatiuis sufficit dispositionem in vna parte adimpleri.l.si quis ita stipulatus. in fi.ff. de verb. oblig. vt in nostris propriis terminis notant Bart.in l.4.§.prætor.num.15.ff.de damn.infect.Practic.Papiens.in tit.form.respons.rei conuenti. in glo. 2.num.12.Abb.cons.19.num.1.vers.& pro hoc.libr. 1. cum alijs pluribus relatis per Tiraq. de retractu lignag.§.9.glos.2.num.56. Præsertim quia dictæ citationes fuerunt factæ iu domo solitæ habitationis Hieronymi, vbi habitabat etiam Carolus, eius patruus, & Dominus Prothesilaus eius consanguineus, qui poterant, & debebant comparere ita mandante eodem statuto.

3 Minus refert, quod saltem essent citandi procuratores Hierouymi, quia cum huiusmodi iudicium esset agitandum cum ipsomet principali, non autem cũ procuratore, qui a prædicto statuto prohibetur comparere in §.statuimo ancora, & ordinamo, fol.39. videtur cessare obiectum. Vltra quod non constat de scientia Pompiliæ, quod Hieronymus Bononiæ procuratores haberet, prout requiritur. Abb.in cap.causam.num.3.de dol.& contumac.Bart.in l.4.§.prætor ait.num.16.de damn.infect. Vant.de nullitat.titu.de desect.citat.num.84. Et alter procurator qui inuentarium confecerat fuerat ad illum actum solummodo substitutus.

4 Circa vero secundam exceptionem desumptam ex statuto d.fori, fol.76.in §.ma che quando, &c. volenti apochas executioni demandari donec penes creditores fuerint repertæ, non autem si penes debitorem, quo casu nullam eis statuit esse fidem adhibendam, placuerunt Dominis responsiones datæ in prima decisione, quod scilicet simus in casu a statuto omisso, cum dictæ apochæ non fuerint repertæ penes creditorem, nec penes debitorem, sed deperditæ, & ideo standum est dispositioni iuris communis. l. commodissime.ff.de liber.& posthum.Alexand.consilio 19.in fine.volum.1.Surd.decis.195.nume.11.vt instrumento in actis registrato sit fides adhibenda, non aliter docto de originali ex supra & in dicta decisione adductis.

5 Præterea vltra registrationem pro executione dd. apocharum adest decretum iudicis diffinitiuũ, quod transiuit iuiudicatum, & sic multo magis sumus extra casum statuti, ad tradita per Bart.in l.certi condictio. §.quoniam.nume.4.ff.si cert.pet.Surd.decis.174.nu. 14.Menoch.cons.11.num.5.

6 Vlterius considerabant Domini, quod cum apochæ fuerint per Pompiliam creditricem in partibus productæ in actis, & ipsa instante registratæ, & illius procuratori restitutæ, licet hodie sint deperditæ nihil

refert,

Digitized by Google

refert, cum ab initio cœpti iudicij penes ipsam fuerint repertæ, quod videtur sufficere ad effectum eis fidem adhibendi.

7 Quibus accedat, quod nulla alia ratione statutum adimit fidem scripturis repertis penes debitorem, nisi quia præsumuntur rettotraditæ a creditore, & facta solutio. l. 2. ff. de pact. Gabriel. de nouat. concl. 1. num. 47. Secus vero statuit, quando reperiuntur penes creditorem propter contrariam præsumptionem non solutionis, quæ tunc viget. Vnde cum in casu nostro solutio non probetur, nec illa aliter præsumitur, nisi probetur. l. quinquaginta. ff. de probat. Natt. conf. 569. num. 2. Menoch. præsumpt. 35. numc. 1. lib. 3. videtur dicendum, quod sicut propter præsumptionem non solutionis adhibetur fides scripturis repertis penes creditorem, ita etiam propter eandem præsumptionē debeat adhiberi apochis, de quibus agitur, in actis registratis, & ab ipso creditore productis, licet postea fuerint deperditæ, vbi enim eadem viget ratio, ibi eadem statuti dispositio resultat. l. cum ratio. de bon. dānat. l. illud. ff. ad leg. Aquil. Honded. conf. 8. nume. 5. lib. 1. Surd. conf. 301. num. 19.

8 Non obstat taciturnitas Pompiliæ, & inimicitiæ ortæ inter ipsam, & filium. Quia sunt præsumptiones, & non iustificantur, & iustificatæ non releuarēt, cum non concludant per necesse. Ex quibus, & alijs in prædictis decisionibus adductis, fuit resolutum constare de credito trium apocharum.

R. P. D. BVRATTO.

Oxomen. Archidiaconatus. Lunæ 10. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

De immissione concedenda clerico gratiose subrogato in possessionem defuncti, & quando beneficium dicatur affectum ex appositione manus Sanctissimi, & ex prouisione subreptitia ex falsa causa, vel alias nulla.

SVMMARIVM.

Subrogato clerico gratiose conceditur immissio in possessionem defuncti non controuersam non solum data lite, vel reseruatione, sed etiam vbi concurrit sola affectio, & etiamsi subrogatio desumpta sit ex clausulis generalibus supplicationis. num. 1.

Beneficium ex appositione manus Pontificis, ita remanet affectum, vt nullus inferior se circa illud possit amplius interponere. num. 2.

Testes recepti ab Ordinario pendente lite coram exequuto re literarum Apostolicarum dicuntur sine iurisdictione, & nulliter examinati. num. 3.

Beneficium dicitur affectum, vbi prouisio Papæ est subreptitia, vel nulla, & etiam quando prouisio est ad fauorē certa persona. num. 4. & etiamsi prouisio Papæ ex aliqua causa non sortiatur effectum. numero 5. & 6. & præsertim stante decreto irritanti, atque inhibitione. num. 6. & seqq.

Decretum irritans aliaque clausula accessoria nihil operantur non subsistente gratia principali. Declara, ut num. 7.

Beneficium non dicitur affectum, etiam quod Papa prouidendo apposuerit manus, quando prouisio fuit ex falsa causa. Declara, vt num. 8. & 9.

Coadiutoria cum futura successione non impedit Ordinarios, quia illa cessante conferant. Declara, vt num. 9.

DECISIO DLXX.

1 Maior pars DD. censuit, Petro Briones dandam esse immissionem, quæ Clerico gratiose subrogato conceditur in possessionem defuncti non controuersam, vt hic, non solum data lite, vel reseruatione, sed etiam vbi concurrit sola affectio, vt resolutum fuit in Barchinonen. Canonicatus 9. Martij 1598. coram Illustris. Cardinali Mellino. Etiamsi subrogatio desumpta sit ex clausulis generalibus supplicationis, vt tenuit Rota in Miranden. Parochialis 13. Martij 1600. & 2. Aprilis 1602. coram bonæ memoriæ Penia, in Astoricen. Archidiaconatus 6. Nouembris 1602. & in Montis Falisci Cappellaniæ. 30. Ianuarij 1606. coram Illustris. Cardinali Lancellotto.

2 Affectio visa fuit manifesta ex gratia Sanctissimi coadiutoriæ, & futuræ successionis eidem Petro etiam specialiter in hunc casum, in quo coadiutus decessit antequam ipse literas intimasset, vel coadiutoris officium exercere cœpisset concessæ, ex qua manus appositione beneficium ita remansit affectum, vt nullus inferior se circa illud potuerit amplius intromittere. ad text. in cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil. & in cap. vt nostrum. 56. de appellat. & tradunt Aen. de Faleon. de reseruat. benefic. prælud. 3. numero quarto. Paris. consilio 47. numero 30. & 31. libro quarto. Rebuff. in prax. benef. parte 1. de reseru. numero 34. & alij congesti per Modern. glossat. reg. 8. glo. 52. numero 4. & 7.

3 Non obstat prætensa coadiutoriæ subreptio, veluti obtentæ sub narratiua, quod Ioan. ob corporis imbecillitatem, & aeris Ciuitatis Oxomen. intemperiē Ecclesiæ de cetero deseruire posse non speraret, quæ non solum non iustificatur, sed contrarium prætenditur ex aduerso probatum. Tum quia testes ad subreptionis probationem inducti, tanquam recepti ab Ordinario pendente lite coram executore literarum Apostolicarum de qua fuerat illi facta intimatio, & protestatio, & sic absque iurisdictione nulliter, & attentate nihil valent.

4 Tum quia non excluditur affectio, sed inducitur etiam, vbi prouisio Papæ est subreptitia, vel nulla. Innoc. in c. inter dilectos. col. 2. versicul. sed nobis videtur.

tur.de excess.prælat.& etiam quando prouisio est ad fauorem certæ personæ, cum Papa non tam personæ, quam beneficio prouidere censeatur, & indignum sit collationem, super qua Summus Pontifex manum apposuit, ad inferiorem reuerti. Ancharan.consi.58. in princip.ibi pro certa persona, & sub numer.tertio. Roman.consil.335.numero 6.& sequen. Dec.in c.vt nostrum.num.3.de appellat. & in cap.1. numero 10. vbi Adden.de confirm.vtil.vel inut. & consilio 137. numero quarto, vers.& in simili casu. & consil.393. ante numero 10.versic.& ideo si Papa. & consi.699. numerũ 13.versic.& ad hoc facit. Adden. ad Roman decis.10.de præben.in nou.in 2.ad lit. Couarru.in c. alma mater.par.prima.§.7. numer.8.circa fin. quem Guttierrez alleg.1.numero 27.Suarez tom.5.de cen sur.disp.13.sect.1.numero 34.vers.qua propter si Pōtifex.& hanc opinionem tenuisse Cardinalem Viuarien.refert Aegid.consilio 34.numero 11.versi.caue, qui idem tenere videtur, dum postquam dixit cōtrarium probabiliter dici posse cauēdum subdit. Et Anchar.& Roman.indistinctè secuti sunt. Ias.consil.98. sub numero primo, versic. similiter quando collatio. libro quarto. Paris.consilio 118.numero 7.libro 4. Aym.consilio 137.numero 8.in fin.Gomes.in cap.1. sub num.126.vers.sic etiam manus appositio.de const.in 6.Rebuff.in prax.par.prima, de reseru.nu.30. Bellenc.Rotę Auditor de charit.subsid.quæst.penul. numero 10.& sequen.Mandos.in reg.4.Cancel.q.4. numero quarto,& consil.19.sub numero 12.vers.amplio etiam.& in addit.ad Lap.alleg.32. in ver. reuocat, qui ità se obtinuisse coram Corta testatur. Adden. ad Roman.consi.335.lit.C.Caputaq.decis.230.pendente causa in fin.libro primo in manuscr. Simonet. de reseruat.benef.quæstio.58. Modern.super reg.8. d.glos.52 numero 15. Ex quibus sequitur hanc opinionem esse hodie receptiorem contra Abbat. in dicto cap.inter dilectos.num.10.quem Socin.ibi,num. 18.& Felin.in c.fin.num.40.de præsumpt. volentem cessare affectionem, vbi prouisio subreptitia, vel nulla est, etiam ad fauorem certæ personæ, quem reprobat in specie. Couarr. supra relatus.

5 Et præsertim attenta Extrauag.ad Roman. §. Romani quoque.de præben. inter communes.disponente beneficia remanere affecta ex prouisionibus, & mandatis de prouidendo, etiam si ex aliqua causa non sortiantur effectum, ex qua cessare dubitationem putauit Aen.de Falcon.de reseru. benef. quæst. quarta principali. eff. 16. versicul. ista tamen dubitatio.

6 Sed cessare videtur difficultas ex decreto irritante atque inhibitione, ex quibus etiam in prouisione ad fauorem certæ personæ, & subreptitia adiectis resultat futuræ vacationis affectio, perinde ac si Papa expresse reseruasset. Hostiens.in eodem capit. inter dilectos.sub numero decimo quarto, versic.potest dici quod nunquam.vbi Ioan.Andr.numero decimo sexto post medium.vers.potest dici. Ancharan.num.decimo tertio, circa fin.vers. Ioan.Andr.& Butr.nu.19. dicens, dicto Compostell.in capit.capitulum. numero quinquagesimo septimo, de rescr. addenda esse tradita per Io. Andream. Rota decisione vigesima quinta, numero tertio & quarto, de concess.præben.in ant. repetita apud Bisignet.decisione sexta, eodem titul. Papazzon. in additione secunda, ad decisione decimã, de præben.in nou. Simonet.dicta quæstio.quinquagesima octaua, numero nono. ad secundum. & numero vndecimo,& quæstione sexagesima, numero quarto.Bene Hostiens.in capit.cum dilectus. 28.numero 3.vers.aliis videtur, & forte melius de iure patr. & Io.And.ibi num. 6.

7 Nec dicatur decretum aliasque clausulas accessorias nihil operari, non subsistente gratia principali. Geminianus in capitul.præsertim. in princip.versic. nota, quod eo ipso. vbi Franc. in tertio not. de officio leg.in sexto. Cassad.decisione decima, numero quarto super reg.Put.decisione centesima octaua.in noua impress.libro tertio. Quia vltra, quod non iustificatur subreptio, nec falsitas causæ, vt in casu decisionis Putei, adhuc id procederet respectu impetrantis, cuius gratia canonizari non posset, in quibus terminis intelligendus est Puteus, non autem respectu Papæ, cuius mens afficiendi vacationem declarata fuit ex inhibitione & decreto, cum etiam clausulæ accessoriæ gratiam non augentes declarent concedentis intentionem. Bald.in l. eam quam. numero trigesimo sexto.C.de fideicommiss. in capit.nonnulli. numero vigesimo septimo.in decima quinta conclus.de rescr. nunquam enim poterit ordinarius se intromittere, nisi restituta sibi potestate per decretum, & inhibitionem ablata. Rota dicta decisione decima, de præbend.in nou.quod ex decreto, & inhibitione in his terminis tenent Doct.omnes supra relati.

8 Minus obstare visæ sunt authoritates adductæ ad probandum cessare affectionem, vbi prouisio Papæ fuit ex falsa causa. Nam procedunt, quando falsitas causæ est circa pertinentiam collationis, quia Papa conferat beneficium vti reseruatum, cum non sit. Roman.dicto consilio 335.numero vndecimo,& ita consilium Gemin.intelligit Aen.de Falcon.de reseru.benef.quæstio.quarta principali eff.19.numero 12.vel circa ipsam vacationem principaliter narratam, quæ non adsit. Gemin.in c.si tibi. numero 18.vbi Franc. numero 14.vers.alias si post.de præben. in 6. vel diuersa eueniat, ad quam non extenditur manus appositio.Rota decis.488.alias 14.numero secundo, vt lite pend.in nou.& decisio.419. numero secundo, par. prima diuers.Gemin.consil.136.contrarium tenens, si vacatio ex qua sit apposita manus, sit necessaria, & subsequatur, vt hic,& Rota in illa Barchinonen.præcedētiæ 23. Ianuarij 1602.corā Reuerendiss. D.meo Damasceno. Ibi enim conclusum fuit, non resultare, affectionem ex vnione nulla, quia Papa limitate voluit solum beneficium vnire, imo admittitur affectio, vbi idē puidet, licet nulliter, specialiter & in casu qui post accidit, vt hic. Vel si adsit expectās Apostolicus q̃ poterat acceptare, cũ Papa tunc prouidere censeatur.

Rota

Rota decis.39.alias 12.de concess. præben. in antiq. quæ sentit cum Innoc. nõ posse ordinarium iure proprio prouidere, concludens hanc opinionem veram, quod ab alio conferri non possit. Roman. in sæpecitato cons.335.num. 11.& 12. Prob. ad Monach. in c. tibi qui. ante num. 20. vers. præterea. de rescri. in 6. quã distinctionem, vt ligentur manus ordinariorum, non autem expectantium authoritate Apostolica venientium, probat Bellenc. d. charit. subs. quæst. pen. n. 12. Secus quando vt in hoc casu Papa prouidendo non errauit circa pertinentiam collationis, imo voluit concedere futuram successionem etiam in mensibus ordinarijs, & sic gratiam præuentiuam afficiendo futuram vacationem, & ligando manus inferiorum per decretum, & inhibitionem, & cum clausulis adeo prægnan. vt licet dici posset, quod Papa sic non prouidisset, non tamen absolute quod non prouidisset, & quod inferiorum manus non ligasset. Ex Anchar. eodem consil. quinquagesimo octauo. numero quarto, vers. si igitur Papa, & aliis Modern. super reg. 8. d. gloss. 52. numero decimo quinto, & quadragesimo octauo, vers. licet secus, & hanc distinctionem probauit Rota in vna Toletana Cappellaniæ 1. Decembris 1606. coram eodem Reuerendissimo Do. meo Damasceno.

9 Put. decis. 225. præsertim numero 18. vers. sed posito. in vlt. impress. libro tertio. volens per coadiutoriam cum futura successione nõ impediri ordinarios, quin illa cessante conferant, loquitur stantibus concordatis Germaniæ remouentibus reseruationes, & quascumque dispositiones ordinariorum collationes in sex mensibus impedientes; Aliud est in terminis regulæ octauæ in qua concessio alternatiuæ habet in ventre clausulam, dummodo beneficia, alias reseruata, vel affecta non fuerint. Nec loquitur quando Papa prouidere voluit, etiam si tempore gratiæ beneficium vacatet cum decreto irritante, & inhibitione, imo contrarium sentit hoc casu, dum numer. 18. vult hac ratione ex commenda affectionem induci. Ex quibus pro subrogati immissione fuit pro maiori parte resolutum.

R. P. D. VBALDO.

Romana Retractus Domus. Lunæ 10. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

Retrahere volens domum venditam, & venditori præferri vigore Bullæ Pij V. sub prætextu, quod in domo vendita habeat censum subire debet easdem conditiones, quibus contractus venditionis fuit cum alio celebratus, ita vt nec venditor, nec emptor vllum sentiat damnum.

SVMMARIVM.

Retrahere volens domum venditam, & venditori præferri vigore Bullæ Pij Quinti, sub prætextu, quod in domo vendita habeat censum subire debet easdem conditiones, quibus contractus venditionis fuit cum alio celebratus, ita vt nec venditor, nec emptor vllum sentiat damnum. nu. 1. & 2.

Retractus permissus ab aliquo statuto, vel conditione dicitur exorbitans, & correctorius iuris communis, quia adimit libertatem emendi, & vendendi. nu. 2.

Iuris congrui constitutio est exorbitans, & correctoria iuris communis. Et propterea non extendenda, sed restringenda, vt minus corrigat, quam sit possibile. nu. 2.

Census super aliqua domo impositus censetur extinctus, quando Dominus census domum consuetam emit. numero 3.

Census impositus super pluribus bonis stabilibus, licet desinat esse super vna re stabili, remanet tamen in alijs. numero 3.

Necessitas in quam quis se sponte coniecit non excusat. numero 4.

Sententia debet esse conformis libello. nu. 4. in fine.

DECISIO DLXXI.

1 Domini de Castellanis emerunt domum ab Illustriss. D. Horatio Vrsino pro pretio Scutorum 9000. ad quorum computum numerarunt 5000. & pro reliquis 4000. susceperunt, & accollarunt in se censum eiusdem summę in sorte principali, quem Do. Horatius habebat cum D. Leonida Vrsino cum onere illum extinguendi intra annũ. Ceterum Do. Bernardus de Franchis ad cuius fauorem impositus fuerat a D. Horatio alius census super dicta domo, & venditus pro pretio Duc. 7500. egit contra DD. Castellanos ad retractum d. domus vigore Bullæ fel. rec. Pij V. in ordine 80. & post institutum iudicium cessit prædictũ censum, & ius retractus D. Gaspari Riualdo pro quo sententia lata per A. C. & in gradu appellationis causa introducta in Rota dubitaui, an dicta sententia esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini pro informatione responderunt. Fundamentum principale resolutionis fuit, quia sententia condemnat Dominos de Castellanis ad retrouenden. domum D. Gaspari cum pactis, & conditionib. diuersis ab ijs quibus ipsi emerant nã cõditiones emptoris erant, vt de pretio Duc. 3000. mille peruenirent ad manus Horatij, & de aliis Scut. 808. extinguerentur duo cẽsus, quorum alter erat cũ D. Leonida, de quo sup. alter cũ DD. de Caetanis, sententia vero mãdat Castellanos retrouendere domũ, & recipere Scut. 1500. alia vero Scut. 7500. excomputare cũ censu eiusdem summę D. Bernardi de Franchis super eadem domo impositi, & cessi D. Gaspari, vt dictum est supra, de quo tamen censu nulla in emptione mentio facta fuerat, & tamen certum est eum, qui vult præ-

Digitized by Google

ferri, vel retrahere debere subire easdem conditiones, quibus contractus fuit cum alio celebratus, ita vt nec venditor nec emptor vllum sentiat damnum, l. debet. ff. de ædil. edict. late Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloss. 18. numero septimo, & octauo, & §. 29. gloss. 2. numero secundo, & de retract. conuent. §. 6. gloss. 2. numero secundo, & sequen. Fab. de Mont. in tract. de emp. & vend. quæstio. 3. in princ. nume. 43. & fuit dictum in Rauennaten. pecuniariæ 13. Ianuarij 1603. coram bo. mem. Iusto.

2 Id quod est conforme etiam dispositioni eiusdem Bullę Pij V. cuius intentio fuit ita, præferre Dominũ Census, vt tamen voluerit prospicere indemnitati emptoris, ideoque statuit in vers. vbi autem &c. Domino Census debere denunciari conditiones quibus res vendenda erat, & sane cum Bulla sit exorbitans, & correctoria iuris communis, quatenus cõcedit prælationem Domino Census etiam inuito ipso venditore, & adimit libertatem emendi primo emptori contra l. dudum. & l. inuitum. C. de contrahen. empt. & l. nec emere. C. de iure deliber. debet stricte intelligi, & vt minus lædat ius commune quam fieri possit, l. vt gradatim. §. etsi lege. ff. de mun. & honor. c. cum dilectus. vbi Butr. & alij. de consuet. & cum possit sustineri eius dispositio cum vno solo grauamine, videlicet, vt emptor teneatur retrocedere, non dēt aliud addi, vt scilicet teneatur excomputare, vel excompensare pretium cum pretio census, de qua compensatione Bulla nõ loquitur, vt in simili de Bulla iuris congrui fuit dictum in Romana iuris congrui coram Robusterio, quæ est decisio 475. numero secundo, & seqq. par. prima diuers. & in alia Romana iuris cõgrui 5. Iunij 1600. coram Reuer. P. Domino meo nunc Decano, & in terminis Bullæ de qua agitur in Romana domus 22. Iunij coram Illustriss. Card. Lancellotto.

3 Nec videbatur obstare, quod per emptionem domus a Domino Census factam census super ea impositus dicatur extinctus, cũ res sua nemini seruire possit ad l. Vranius. ff. de fideiuss. & proinde Bulla, quæ concedit prælationem censeatur etiã concedere compensationem pretij census cum pretio domus, quia fuit responsum, quod cum census esset impositus non solum super dicta domo, sed etiam super plurib. alijs bonis magni valoris, & certis finibus designatis poterat super illis census remanere, dato quod super domo esse desijsset, vt sæpe fuit decisum, & signanter in Beneuentana Census 29. Martij 1593. coram bo. me. Cardinali Pamphilio, & in Romana census 14. Ianu. 1601. coram Reuerendiss. D. meo Damasceno.

4 Nec etiam obstat, quod sit imputandum Dominis de Castellanis si nõ præcauerunt domum posse retrahi a Censuario, hoc enim retorquebatur, nã licet ipsi scirent posse retrahi, sciebant etiam ipsos debere conseruari indemnes. & ideo magis videtur imputandũ ipsi censuario, qui licet sciret pacta, & cõditiones quæ erant, vt pretium deberet solui in pecunia numerata pro extinctione aliorum censuum, & non istius impositi super domo, nihilominus voluit retrahere, cum tamen non cogeretur cum Bulla det facultatem censuario non autem imponat necessitatem, & alias non excuset necessitas in quam quis se sponte coniecit, l. si fideiussor. §. si necessaria. ff. qui satis. cog. Surd. decis. 59. nu. 11. quod bene videtur aduertisse Bernardus qui in monitorio cui postea Gaspar adhæsit, petijt in venditione præferri cum oblatione soluendi, vel deponendi pretium solutum a Castellanis. & tamen sententia condemnat tantũ ad restitutionem partis pretij, quod etiam mouebat Dominos pro confirmatione sententiæ cum non esset conformis petitioni, & libello, l. vt fundus. communi diuid. cap. licet Hely. de Simon.

5 Quibus accedebat, quod tam ex præcedenti retractu, & conuentione postea facto comprobata, vt Bernardus vna manu cederet censum, alia vero Gaspar imponeret censum eiusdem Summæ ad fauorem Bernardi, quam ex alijs deductis per Informantes, præsertim quod Bernardus nunquam habuit animum emendi istam domum, vt deponunt testes pro Castellanis inducti, nec Horatius vendendum ad effectum extinguendi censum quem habebat cum Bernardo. Imo in instrumento venditionis Dominus Horatius illum intra quinquennium extinguere, & domum ex propriis pecuniis liberare promisit, & ex cessione census facta post venditionem perfectam, & post inchoatum iudicium videbatur emptio aliquantulum affectata, & procurata ad æmulationem illorum de Castellanis. Ex quibus fuit resolutum sententiam A. C. esse infirmandam.

R. P. D. REMBOLDO.

Calaguritana Beneficij de Creacu. Lunæ 10. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

Gratia quomodo iustificatur tam quo ad obitum illius, de cuius beneficio agitur, quam de valore Beneficij, & de Clericatu eius, qui gratiam obtinuit.

SVMMARIVM.

Parochi fides probat mortem beneficiati. num. 1.

Beneficij collatio, quando est fundata in reseruatione tũc obitus probatur per solam famam. nu. 2.

Valor beneficij probatur per testes deponentes de publica voce, & fama. nu. 3.

Valor beneficij probatur per expressionem factam ab illis, qui similia beneficia obtinuerunt. nu. 3.

Valor beneficij probatur duobus testibus, & in hoc sufficit qualis probatio etiam minor semiplena. nu. 4.

Clericatus probatur ex oppositione, & approbatione, & ex literis prouisionis. nu. 5.

Clau-

Clausula dummodo tempore datæ non sit alteri ius quæsitum intelligendus est de iure valido, & considerabili. num.6.

Nemo potest facto proprio sibi ius ad beneficia acquirere. num.7.

Clericis duobus ad beneficium concurrentibus, & vtrique in examine approbatis potest cuique eorum ad libitum habentis potestatem conferendi conferri, & locus est gratificationi. num.8.

Nullum quod est ius aliquod tribuere non potest. nu.9.

Gratia facta lite pendente non suffragatur. num.10.

DECISIO DLXXII.

1 CVm post factas in hac causa resolutiones coram Reuerendissimo Domino Bononien. die 1. Februarij, & die 18. Maij 1612. quod sit locus nouo examini, Michael a bo.mem. D. Penia hic in Curia, & Martinus à Reuerendissimo D. Archiepiscopo Burgen. in partibus examinatus, & vterque ad beneficia curata administranda idoneus repertus fuisset, & Michael insuper de beneficio, de quo agitur Apostolica auctoritate prouideri sibi obtinuisset. Dubitaui in locum dicti Reuerendissimi D. Bononien. suffectus cui prædictum beneficium huiusmodi adiudicandum esset, & Domini censuerunt Michaeli vti prouiso Apostolico adiudicandum cum gratiam suæ prouisionis sufficienter iustificauerit. Nam quo ad vacationem per obitum Ioannis Lopez in mense Ianuarij anni 1610. satis videbatur de ea constare ex edicto Ordinarij oppositione Martini depositionibus duorum testium, & fide Parochi, quæ etiam sola sufficeret. Rebuff. in tract. de regist. bap. & sep. articulo vltimo. glos. vuica. vers. & sic patet. Mandos. super regu. 18. quæst. 10. num. 4. Rot. diuers. decis. 220. nume. 1. par. 2. & fuit dictum in Aquilana beneficij 12. Decembris 1602. coram Reuerendissimo D. Bononien.

2 Et maxime, quia prouisio Michaelis non est fundata in reseruatione, quo casu iustificatur vacatio ex sola fama, vel alias semiplena probatione. Put. decis. 266. num. 4. lib. 3. & fuit dictum in Placentina Canonicatus, & præbendæ 1. Martij 1599. coram bo. memoriæ Orano.

3 Quod vero beneficium, de quo agitur, non excedat valorem Ducatorum octuaginta probatur per duos testes deponẽtes de publica voce, & fama, quod sufficit. Put. deci. 29. lib. 1. Caputaq. decis. 277. numero 8. par. 1. Rota diuers. decis. 298. num. 1. par. 1. quibus testibus accedit etiam liquidatio fructuum recollectorum pendente lite facta, & communis expressio omnium similia beneficiá obtinentium, quod non excedant valorem Ducat. 24. vt fuit dictum in Calaguritanâ de Ollauarij 15. Decembris 1604. coram bo.mem. Penia.

4 Valor beneficij obtenti probatur pariter duobus testibus, qui dantur in Summario Michaelis. numero 16. sufficit enim hoc casu qualis qualis probatio etiã minor semiplena, vt fuit dictum in Comen. beneficij 28. mensis Martij 1596. coram bonæ memor. Cardinali Pamphilio, & in Abulen. beneficij 13. Octobris 1595. coram bonæ memoriæ Cardinali Blanchetto.

5 De Clericatu, & alijs qualitatibus Michaelis constat tam ex oppositione, & approbatione, quam ex literis suæ prouisionis, vt fuit dictum in dicta Calaguritana de Ollauarij, coram bonæ memoriæ Penia in Tirasonen. Canonicatus 28. Nouembris 1605. corã R.P.D. meo Pamphilio.

6 Neque obstat Michaeli clausula, dummodo tempore datæ non sit alteri ius quæsitum, &c. quia dicta clausula intelligenda est de iure valido, & considerabili, vt fuit dictum in Calaguritana beneficij de Maestu. 24. Nouembris 1604. coram Reuerendissimo D. Attrebaten.

7 Verum vel Martinus prætendit acquisiuisse ius ex nuda oppositione, & hoc non potest attenta etiam cõstitutione felicis recordationis Papæ Clementis Octaui circa collationem de beneficijs huius Diœcesis faciendam cum nemo possit facto proprio sibi ius ad beneficium acquirere. Cassad. decis. 18. nume. 3. de præbend. Put. decis. 283. nume. 3. & sequent. lib. 3. & fuit dictum in dicta Calaguritana de Maestu.

8 Vel prætendit ius ex oppositione iuncta approbatione, & hoc ius non visum fuit Dominis considerabile, ex quo simul cum ipso fuit approbatus etiam Michael & alij, & omnes æqualiter idonei renunciati. Vnde liberum erat Capitulo, & beneficiatis eligere ex approbatis quem maluissent, & sicuti citra iniuriã Martini, & absque læsione iuris peripsum acquisiti Capitulum potuisset eligere Michaelem, ita & multo magis hoc potuit facere Papa, vel præueniẽdo Capitulum, vel pro libito suo de beneficio huiusmodi disponendo.

9 Quatenus vero Martinus prætenderet ius ex electione, & præsentatione Capituli, & institutione Ordinarij, cum omnes isti actus fuerint declarati nulli, & attentati, vtpote pendente appellatione facti, nullum ius validum potuerunt ipsi tribuere, vt fuit dictum in dicta Calaguritana de Ollauarij, coram bo. mem. Penia, & in alia Calaguritana de Maestu, coram Reuerendissimo Attrebaten.

10 Nec visum fuit Dominis posse suffragari Domino Martino præsentationem Capituli vltimo loco de ipsius persona factam. Tum quia gratia Michaelis est antetior, tum quia huiusmodi præsentatio facta est lite adhuc pendente, & absque mandato Rotæ. Et ita fuit decisum.

REV. P. D. BVRATTO.

Romana Grani. Veneris 11. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Expensarum solutionis reseruatio, quando facienda sit propter litigantis paupertatem, & quomodo isto casu probanda sit paupertas.

SVMMARIVM.

Clausula constito requirit veras, & concludentes probationes, nec præsumptiuas admittit. nu. 1.

Conditionis verificatio debet concludenter, non autem præsumptiue probari. nu. 1.

Testes deponentes super negatiua nihil probant, nisi adijciant, quod aliter esse non potest, quin ipsi scirent. numero 2.

Paupertas quando probetur per communem reputationem, & famam. nu. 3.

Expensarum reseruatio in fine litis quando fieri debeat propter paupertatem litigantis. nu. 3. & 4.

DECISIO DLXXIII.

1 PAupertas Dominici ad effectum reseruandi expensas, in quibus est condemnatus in fine litis non fuit visa Dominis cõcludenter probata, vt erat probanda tanquam posita in conditione per clausulam constito requirente veras, & concludentes probationes, nec præsumptiuas admittente. l. Lucius Titius 82. ff. de condi. & demonstr. Bald. in l. in bonæ fidei. num. 28. vers. vnum restat, & ibi Salyc. numero 28. vers. quæro tertio. C. de reb. cred. Felin. in rubr. de prob. numero tertio. vers. Et ideo prout de clausula constito in B. cui apponi solita tenet passim Rota.

2 Nam omissis primis testibus nihil dicentibus quartus & quintus deponẽtes iuxta 18. & super tertio bona a Dominico non haberi, vel possideri non concludunt, veluti non coarctantes negatiuam, quod haberi non possent quin ipsi scirent, vt ex glos. in §. si vero adsunt, in verbo, & vidisse in fin. Authen. de hæred. & Falc. & in l. 1. in princip ff. de itin. act. priu. Rom. consilio 245. nu. 9. Couarr. var. resolut. lib. 2. cap. 6. nu. 8. vers. ceterum.

3 Dum vero de cõmuni reputatione deponunt quãuis illa sufficiat ex stylo Rotæ, vbi agitur de probanda paupertate in genere. Verall. decis. 293. numer. 2. par. 2. Tamen cum hic agatur non de probanda paupertate in genere, quo tantum casu probatio est arbitraria, sed respectu certi, & determinati effectus restituendarum expensarum litis, probandum erat ipsum esse adeo pauperẽ, vt eiusdẽ bona solutioni nõ sufficerent. §. sed neque. auth. de fideiuss. Bald. in authẽ. præterea. num. 4. vers. Quæro ergo. vbi Salyc. num. 4. C. vnde vir. & vx. Iaf. in l. si constante. num. 145. vers. sicut causa. ff. sol. matrim. Afflic. decis. 179. n. 3. Rot. decis. 48. num. 3. & 4. par. 2. diuers. & in rescripto, de quo agitur, requiri talem paupertatem, vt expensæ soliui non possint sentit Staphil. de lit. grat. par. 2. in clausula, & per Breue S. V. nu. 14. & fuit dictum in Portalegien. Spolij 5. Iunij 1589. coram bo. me. Orano.

4 Et facit ratio, quod stant hæc simul., Dominicum haberi pro paupere, & esse, & tamen soluere posse expensas, de quibus agitur, quæ sunt modicæ. Ex quo etiam sequitur non releuare sententiam latã pro collocatione dotis in tutum vxoris, & sic inter alios.

5 Ex quibus cum agatur de probanda paupertate in conditione posita, & ad certum effectum, atque expensæ sint modicæ, ita vt potius verisimile sit solui posse a Dominico, qui habuit dotem Scutorum 800. vel circa, vt deponit secundus, iuxta 19. & quintus, iuxta idem, qui de Scutis 1000. habet partẽ sufficientem ad victum a D. Duce Zagaroli, vt dicit secundus, iuxta 20. & est iuuenis annorum 30. qui potest se in aliquo exercere, præsertim in arte agraria, vt deponit secundus, iuxta 18. Visum fuit Dominis non constare sufficienter de paupertate.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Toletana Pensionis. Veneris 11. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Sententia nulla non facit transitum in iudicatum ex eo, quod ab ea non fuerit appellatum intra decem dies. numero 1.

Sententia dicitur nulla, vbi citatio ad terminos substantiales, & ad sententiam, fuit facta pro die, in quo non potuit interuenire tempus congruum. num. 2.

DECISIO DLXXIV.

1 FVit conclusum non constare de re iudicatã sententiæ Rotalis, licet non fuerit appellatum intra 10. dies, iuxta textum in c. quod ad consultationem, de senten. & re iud. quia cum sententia prædictã sit nulla non facit transitũ in iudicatũ. Anchar. consi. 36. nu. 1. & seq. Bald. consi. 363. incip. punctus facti. nu. 2. vsque ad fin. lib. 4. Abb. consi. 61. per totum, libro primo.

2 Nullitas autem est euidens, quia die 3. Iulij fuit citatum ad terminos substantiales, & ad sententiam vnde non potuit interueniri tempus cõgruum, ita vt dicti termini sortirentur effectum suum, de quibus Vestr. in prax. lib. 5. c. 4. & qui de stylo Curiæ seruantur. Vant. de nullit. process. nu. 59. & nume. 6. in fine. Et ita fuit conclusum.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Pecuniariæ. Lunæ 14. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Confiscatio bonorum facta iure speciali non trahitur ad bona sita extra territorium confiscantis,

Digitized by Google

tis, & hodie bona non confiscantur, nisi in crimine hęresis, lęsę Maiestatis, & vbi statuto, vel consuetudine sic constitutum est. Et quando per confiscationem bonorum debitor sit liberatus ab omni obligatione.

SVMMARIVM.

Debitor per confiscationem bonorum censetur liberatus ab omni obligatione, ita vt a creditoribus amplius conueniri non potest, cum omnia iura actiue, & passiue sint in fiscum translata, etiam quod is deuenerit ad pinguiorem fortunam, & fuerit restitutus. nu. 1.

Confiscatio facta in Statu Florentię vigore iuris municipalis, seu particularis constitutionis, & non de iure communi non trahitur ad bona sita in territorio Ecclesiastico. num. 2.

Confiscatio bonorum hodie non fit, nisi in crimine hæresis, & lęsę maiestatis, aut ex dispositione alicuius Statuti, vel consuetudinis. num. 3. etiam quod bona expresse confiscentur, & non in consequentiam alterius pœnę. numero 4.

Fiscus tenetur satisfacere creditoribus condemnati delinquentis, & quid si delinquens debitor habebat bona in pluribus territorijs. nu. 5.

DECISIO DLXXV.

1 FVit per Dominos resolutum, confiscationem fisci Florentiæ non obstare Michelino agẽti ad consequutionem sui crediti contra D. Antonium Franciscum Soderinum, & eius bona in ditione Ecclesiastica consistentia. Nam etsi vera sit conclusio, quod sequuta capitali cõdemnatione contra eundem Soderinum propter delictum Floretiæ patratũ, & confiscatis bonis a supremo Domino illius prouinciæ remaneat liberatus ab omni obligatione, ita vt a creditoribus non possit amplius conueniri nec molestari, sed agendum sit contra fiscum in quem translata sunt omnia iura actiue, & passiue l. 2. vbi Bal. & Salic. C. ad leg. Iul. de vi publ. in l. si marito vbi gl. ff. sol. matr. Bat. in l. creditor. ff. de solut. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 54. & prædicta etiam procedãt sequuta restitutione non tamen bonorum, & eo peruẽto ad pinguiorem fortunãm l. 4. C. de sent. pass. Boss. in tit. de proclam. quod fit bon. publi. n. 15. Odd. de restit. in integ. par. 2. q. 97. art. 2. num. 13.

2 Tamen quia condemnatio, & bonorum confiscatio contra Soderinum facta non fuit de iure communi, sed vigore particularis cõstitutionis Ciuitatis Florentiæ, & clarum sit, quod ista territoria inter se sunt diuersa, ac diuersi Domini cuiuscumque territorij, & bursæ fiscales distinctæ, & separatæ. Dixerunt Domini huiusmodi confiscationem non trahi ad bona sita extra territorium confiscantis, & sic Status Ecclesiastici ob defectum iurisdictionis l. 3. ff. de offi. præsi. Bart. in l. cunctos populos. in fi. nu. 5. C. de sum. Trin. & fid. Cathol. August. ad Angel. de Malef. in verb. & eius bona publicamus. num. 5. vers. tertia fuit opinio Boss. de bonorum public. num. 62. addens si etiam similes Constitutiones vigerẽt in alio territorio, Clar. in prax. §. fin. quæst. 78. vers. sed hic quæro. Bertach. consil. crimin. 82. 26. & 7. lib. 1. Surd. consil. 152. numero 28. libro 2. Peregr. de iur. fisci lib. 5. titu. 1. num. 137. & D. Prosper Farinacius in sua praxi quæst. 25. num. 99. affirmans conclusionem hanc non solum esse communem prout testantur Cephal. & Clarus ab eo allegati, sed carere etiam omni prorsus difficultate.

3 Quod autem confiscatio bonorum emanauerit de iure speciali, non autem cõmuni, patet, quia propter homicidium sequuta est condemnatio, pro quo quidquid esset olim, hodie tamen bona non applicantur fisco quando imponitur, vel venit ad consequentiam delicti, & hoc ex iure nouissimo. Auth. bona damnatorum. C. de bon is proscript. quod totus mundus obseruat exceptis casibus hæresis, & læsæ Maiestatis, & nisi ex dispositione statuti, vel consuetudinis aliter caueatur, vt testantur Alberic. in 3. parte statutorum quæstio. 18. circa finem. Clar. in prax. d. quæst. 78. in princ. post alios, quos allegat Honded. cons. 110. numero primo, volum. primo. & Modernis temporibus idem testatur Do. Prosper Farinac. in alleg. quæstio. 25. in princ.

4 Nec obstat, quod dicta Authen. videatur correcta, quando lex adimit bona tacite, & in consequentiam, scilicet dum delinquens condemnatur in pœnam vitæ absque bonorum ademptione, secus quando expresse, vt in præsenti, quãdo fuit condemnatus in pœnam mortis cum specifica bonorũ cõfiscatione. Quia fuit responsum hanc fuisse considerationem Aretin. in l. eius qui. §. 1. in vlt. notab. ff. de testam. sed contra eum renuerunt Guido Pap. quæst. 437. nu. 4. Nellus de S. Gemin. in trac. Ban. 1. par. 2. temporis, quęst. 11. ad finem. loquens expresse de condemnato in contumaciam. Cephal. cons. 79. num. 19. vol. 1. dicit Aretinum loqui, prout vere loquitur, vbi pro contumacia condemnatio fit in bonis solis absque pœna corporali, tunc enim bonorum condemnatio stat principaliter, & propter se, & iura antiqua remanent incorrecta, secus autem, vt hic, vbi pro contumacia pœna etiam corporalis fuit imposita, propterea cum confiscatio, de qua agitur, nullũ tribuat ius fisco huius territorij nullum pariter ius erit translatum ex cessione reportata per Soderinum ex vulgata regula. Nemo dat, quod non habet; ac etiam quia omnes exceptiones, quæ competunt contra cedentem, possunt opponi contra eius cessionarium. Afflict. decisione centesima sexagesima tertia, numero quinto. Thesaut. decis. 221. numero 1.

5 Postremo non obstat, quod si bona alicuius territorij, non etiam venirent in confiscatione, quod nihilominus Soderinus esset liberatus a creditorib. Florẽtiæ vbi bona sunt cõfiscata propter naturã obligationis, quæ est intelligenda ordine successiuo, vt prius ad

ad bona Florentiæ sit agendũ, pro quibus fiscus successor tenetur soluere, deinde ad alia in ditione Ecclesiastica existentia in subsidium alijs non sufficientibus, iuxta quæstionem, quam ponit Bal. in l. a. C. ad leg. Iuliam de vi publi. & Castren. consil. 209. & 390. libro 2. Quia vltra, quod contrarium sensit Imol. consilio 35. cuius rationes circumscripto interesse, & concursu alterius fisci, placuerunt Dominis quidquid dixerit in facto scribens pro Soderino cum ratio ordinis successiue ponderata per Castren. in contractu videatur repugnare primis regulis, ex quibus creditor in pluribus pignoribus sibi oblatis habet electionem l. creditores. ff. de distract. pignor. l. qui generaliter. ff. qui pot. in pign. habeant. Surd. post alios decis. 44. num. 6. fuit etiam dictum secundum opinionem Castrens. Michelinum posse agere ad bona existentia in ditione Ecclesiastica, quæ agit in subsidium tãquam impeditus ex statuto Florentiæ disponẽte, quod creditores eorum, qui passi sunt condemnationes non possint agere ad bona confiscata ante factam per creditores diligentiam pro consequẽda satisfactione in bonis extra dictionem Principis confiscantis existentibus, & ideo cum Michelinus repellatur a dicto statuto vtique poterit agere contra bona sita in Vrbe secundum eandem Castrens. opinionem. Et ita &c.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Lucana Iuris patronatus. Lunæ 14. Aprilis 1616.

ARGVMENTVM.

Donatio iuris patronatus nulla prorsus, & inualida est sine approbatione Episcopi in tantum, vt nec sufficiat approbatio Vicarij, nisi habeat speciale mandatum, & an Vicarius consuetudine acquirere possit hoc ius approbandi donationem iuris patronatus.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus donatio facta non valet, nisi fuerit approbata ab Episcopo. nu. 1.

Iuris patronatus donatio vt valeat, debet probari ab Episcopo, nec sufficit approbatio Vicarij etiam habentis generale mandatum. nu. 1. & seq.

Mandatum generale etiam cum expressione aliquorum requirentium speciale mandatum non operatur, nisi quo ad expressa. nu. 1.

Ius patronatus donari non potest, nisi donatio fuerit approbata ab Episcopo, nec sufficit approbatio Vicarij, qui contraria consuetudine tale ius approbandi acquirere non potest. nu. 3.

Testes examinati parte non citata non probant. numero 4.

DECISIO DLXXVI.

1 Dominis steterunt in decisis nempe donationes iuris patronatus fuisse nullas cum non fuerint approbatæ ab Episcopo, sed a Vicario non habente ad id speciale mandatum ex adductis in alia decisione. Quibus non obstat constare de sufficienti mandato Vicarij ex eo, quod Episcopus ille in deputatione dederit facultatem gerendi multa, quæ requirunt speciale mandatum, & generaliter cũ constituerit ad gerendum similia, vel maiora expressis, & ad omnia quæ ipsemet Episcopus faceret, si præmissis omnibus personaliter interesset etiã si talia forent, quæ concessionem exigerent magis specialem, quam præsentibus sit expressum, quasi per istas clausulas generales, videatur etiam constitutus ad omnes casus requirentes speciale mandatum, & consequenter ad cõsentiendũ donationi iuris patronatus. Quia fuit responsum facultatem authorizandi donationes iuris patronatus non venire sub dicto mandato, cum non sufficiat ad hunc effectũ fuisse expressum aliquid de requirendo speciale mandatum cum illa clausula generali. Franc. in c. 2. nu. 6. vers. & aduerte. de offic. vicar. in 6. Ferret. consil. 327. nu. 7. qui loquitur in nostris terminis. Modern. in tract. de vicar. c. 31. in fi.

2 Prædictæ enim clausulæ generales restringuntur ad præmissa, vt denotant illa verba quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint &c. & alia subsequentia, quæ nosmet faceremus, si præmissis omnibus, & singulis &c. & ideo nihil operatur, nisi quo ad expressa. Alexan. consil. 22. nu. 10. ad fi. vol. 1. Rui. consil. 59. nu. 3. lib. 5. Borgnin. decis. 21. nu. 45. & seq. par. 1.

3 Minus facit, quod in Ciuitate Lucan. adsit consuetudo, vt vicarij possint consentire donationibus iuris patronatus, vt probant plures donationes per eos approbatæ. Dicebatur enim primo ex dictis donationibus non bene inferri ad validitatem istius cũ patiantur eundem defectum, maxime cum non probentur effectuatæ. Secundo Vicarium sine speciali mandato non posse ex cõsuetudine acquirere huiusmodi facultatem ex plurib. rationibus adductis per Ferret. cõsi. 345. nu. 5. & seqq. Et in omnem euentum cum talis cõsuetudo sit contra ius, vt per Ferret. vbi supra n. 8. deberet esse quadragenaria, vel immemorabilis. Abb. in c. fin. nu. 11. de consuetud. Socin. consil. 160. num. 19. lib. 2. Borgn. decis. 21. num. 47. par. 1. Balb. de præscrip. par. 5. principali q. 12. num. 2.

4 Nec obstant testes super dicta consuetudine deponentes cum illi deponant de simplici consuetudine, non autem de quadragenaria, vel immemorabili, & fuerunt examinati lite pendente, & parte non citata. Ideoque non probant Rot. decis. 189. nume. 3. par. 3. Farinac. in tract. de testib. quæstio. 72. num. 1. quo vero ad visitationes dicebatur ex illis non inferri ad scientiam Episcopi circa donationes, ita vt illas videatur approbasse, cum non constet tunc ei fuisse ostensas.

REVE-

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Locationis Domorum. Lunæ 14. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Ecclesiæ domus dirutæ an, & pro qua pensione possint in emphyteusim dari, aut locari, & quando in vtilitatem Ecclesię datę, & locatę censeantur.

SVMMARIVM.

Sententia si fuerint iniustæ etiam quod transierint in iudicatum. executioni non mandantur a Rota. numero 1.

Ecclesia bonorum alienatio facta cum auctoritate Summi Pontificis, & cum iusta causa, & Ecclesiæ vtilitate sustinetur, & valet. num. 2.

Summi Pontificis auctoritas in alienatione rerum Ecclesiæ supplet omnes alias solennitates. num. 2.

Ecclesia bona stabilia penitus diruta possunt in emphyteusim perpetuam dari. num. 2. & 3. vbi etiam an possint locari ad tempus, & pro qua pensione.

Ecclesiæ domus diruta locari, & in emphyteusim dari possunt, & pro qua pensione. num. 3.

Ecclesia bona in emphyteusim data cum pacto, quod ea finita melioramenta cedant utilitati Ecclesiæ. data censentur ad ipsius Ecclesiæ utilitatem. num. 3.

Læsio consideranda est tempore contractus, & non alio tempore. num. 4.

Ecclesia bona si fuerint alienata absque expressione confinium, & circunstantiarum ipsorum bonorum, alienatio non valet. Declara, ut num. 5.

Decretum iudicis interpositum in alienatione rerum Ecclesiæ, præsumitur interpositum seruata forma beneplaciti Apostolici. num. 6.

Iudex super contentis in beneplacito Apostolico expedito in alienatione rerum Ecclesiæ potest se informare etiam extraiudicialiter. num. 7.

Periti æstimationi standum est, quando fuit specialiter deputatus, & partes æstimationem approbarunt. num. 8.

Forma data ad certum effectum potest per æquipollens adimpleri, dummodo sequatur effectus, ad quem data fuit. num. 9.

Exceptio non adimplementi non potest opponi ab illis, qui post non adimplementum soluerunt, non adimplemento non obstante. num. 10.

Papa in alienationibus rerum Ecclesię solet tantum Ecclesiæ utilitatem respicere in præstando suum beneplacitum. num. 10.

DECISIO DLXXVII.

1 DE Anno 1598. ob magnam Fluminis inundationem cum nonnullæ domus sub proprietate Cappellæ Sanctissimi Sacramenti Basilicę Lateranensis in totum corruissent fuerunt ab illis Cappellanis per viginti annos locatæ Ioã. Baptistæ Rozzo cum pacto, quod in eorum refectionem ipse conductor saltem Scuta duo millia erogaret, & vlterius persolueret annuam pensionem Scutorum 74. Finita vero locatione dictæ domus libere vna cũ omnibus melioramentis ad Cappellam reuerterentur, & additis in instrumento nonnullis alijs pactis, fuit tandem obtentum beneplacitum Apostolicum. Et successiue per D. Vicegerentem fuit seruatis seruandis pro validitate contractus pronunciatum, vnde Io. Baptista conductor, & illius hæredes vsque ad annum præteritum in pacifica possessione permanserunt postea dicti Cappellani super nullitate locationis iudicium intentarunt, & obtinuerunt a iudice deputato sententiam fauorabilem, de cuius executione cum ageretur causa extra Rotam mihi commissa, & dubio per me proposito, fuit resolutum dictam sententiam executionem non mereri, cum enim Rota non soleat exequi sententias extra ipsam latas, nisi constito sibi de illarum iustitia. Mohed. decis. 11. de sent. & re iudic. Veral. decis. 84. par. 1. Rota diuers. decis. 498. numero 3. par. 3. & 704. lib. 1. Nec attendit, quod illæ fecissent transitum in iudicatum, Rota decis. 438. in fin. par. 1. Ideo causa discussa visum fuit de iustitia præsentis sẽtentiæ non constare, quia per eam nulla declaratur dicta locatio, in qua reperitur vtrumque requisitum in alienatione bonorum Ecclesiæ necessarium, solennitas iud. & iusta causa.

2 De solennitate non potest esse difficultas cum interuenerit Summi Pontificis authoritas, quæ supplet omnes alias solennitates. Abb. in cap. 1. de confirm. vtil. vel inutil. & cons. 47. lib. 1. Oldrad. cons. 131. numero 2. Rota decis. 65. num. 1. par. 2. Iusta causa pariter ex euidenti Ecclesię vtilitate deducitur, nam cum istę domus fuissent penitus dirutę, vt ex instrumento locationis depositione testium, & sententia iudicis executoris aperte colligitur poterant in emphyteusim perpetuam pro tertia parte antiquæ pensionis concedi, iuxta cap. 3. §. si quas ruinas. 10. q. 2. & authent. si quas ruinas. C. de sacrosanct. eccles. vbi glos. in verbo tertiam partem. Alberic. in authent. perpetua. numero 2. C. eodem Archidiac. in c. hoc ius porrectum. nu. 17. 10. q. 1.

3 Vnde cum fuerint ad tempus locatæ pro annua pensione Scutorum 74. tertiam partem antiquæ pensionis excedente satis videtur Ecclesiæ vtilitas apparere. Tanto magis quia finita locatione melioramenta debebant ad Ecclesiam reuerti, quod multum confert ad probandam illius vtilitatem. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 18. numero 38. & 69. Cæsar de Grass. decis. 5. num. 3. de reb. eccles. non alien. & Rota

in

in Romana deuolutionis domus 26. Martij 1590. coram Card. Pamphilio. Præterea stante pensione conuenta Scutorum 74. & considerato annuo censu, qui poterat emi de Scutis duobus millibus in refectionē domorum erogatis vtique dicta pensio Scut. 74. correspondet antiquæ.

4 Neque ad inducendam læsionem releuat domos hodie locari pro Scutis 270. Nam vtilitas de tempore contractus est attendenda, nec est habenda ratio valoris prouenientis ex impensa, & facto conductoris. c. ad aures, & ibi glo. verbo tunc. de reb. eccles. non alien. c. cum causa, & ibi glo. verbo tempore, de testib. l. si voluntate. C. de rescind. vend. Calder. consil. 5. de rerum permut. Cagnol. in l. 2. C. de rescind. vend. numero 212. & ibi Pinel. tertia parte cap. 4. numero 15. Ruin. consilio 35. ad finem. libro 1. Ias. cons. 54. num. 20. lib. 1. Aymon. consil. 114. num. 6. Rota diuers. decis. 18. num. 4. par. 2.

5 Non obstat prædictam locationem fuisse nullam tanquam non seruata forma Paulinæ ob non factam de bonis locatis expressionem cum omnibus illorum circūstantijs, vt fuit dictum in Cortonen. rescissionis locationis 26. Ianuarij 1590. coram Orano. Constat enim ex locationis instrumento coram iudice Commissario producto, nec non ex testibus ab eodem examinatis omnes circūstantias necessarias fuisse specificatas, quod sufficit. Menoch. cons. 287. num. 27. 34. 38. & seq. Surd. decis. 265. num. 43. Socin. consil. 15. num. 15. lib. 1. Couar. lib. 2. variar. resolut. c. 17. num. 2. versic. melius. Felin. consilio 42. nume. 9. Et sic non obstat allegata decisio Cortonen. cum ibi fuerit alienata certa terrarum quantitas absque vlla loci, & cōfinium expressione.

6 Vlterius ex quo iudex deputatus pro validitate cōtractus decretum interposuit forma beneplaciti Apostolici seruata præsumitur. Abb. cons. 41. num. 1. in fine. & num. 2. lib. 1. Menoch. cons. 287. nume. 35. & 36. Alciat. de præsumpt. regul. tertia. præsumpt. nona. Bero. cons. 88. num. 25. lib. 1. Natta 441. numero 25. lib. 2. Couar. loco supra citato. Dec. cons. 175. num. 5. vers. vnde ex præmissis, & cons. 109. nume. 3. & 341. nu. 12. Rota in Fesulana bonorum 18. Martij 1611. coram Reuerendissimo D. meo Damasceno.

7 Cum præsertim super contentis in dicto beneplacito potuerit se iudex extraiudicialiter informare. Abbas d. cons. 41. nume. 2. lib. 1. Dec. cons. 341. nume. 2. Put. decis. 432. lib. 2. Capic. decis. 16. num. 4. Rota diuers. decis. 479. num. 1. & 2. par. 1. & fuit dictum in al leg. Romana deuolutionis domorū 26. Martij 1590. coram Card. Pamphilio. Nec subsistit obiectū, quod conductores in refectione domorum summam Scutorum duorum millium in instrumento conuentam nō erogauerint. Quia ex duobus testibus pro conductore examinatis contrarium apparet.

8 Nec obstat alterum ex ijs tempore locationis fuisse Io. Baptistæ socium, Nam vltra quod hoc in facto non probatur, huiusmodi defectus in omnem euentū suppleretur per Architecti æstimationem asserentis muros de nouo constructos ascendere ad summā Scutorum duorum millium, & quinquaginta, & cum iste fuerit ad id specialiter deputatus, & partes illius æstimationem approbauerint, hæc vigore pacti videtur attendenda. l. 2. & ibi gloss. vlt. & DD. C. communia vtriusque iud. Corn. cons. 125. per tot. & consil. 140. num. 7. lib. 2. Felinus in c. proposuisti. num. 7. vers. fal lit secundo de prob. Exceptio pariter, quod in æstimatione habita non fuerit ratio cæmentorum, quæ vltra Scuta duo millia fabricæ, iuxta conuentionem debebat inseruire, non visa fuit Dominis releuans cum dicta cæmenta sint paruæ considerationis, & regulariter veniant cum expensis in asportatione terrarum compensanda, de quibus impensis in æstimatione nō reperitur habita ratio.

9 Non obstant aliæ prætensæ nullitates ex pactorum inobseruantia deductæ vid. quod singulis mensibus datum non fuerit computum expensarum, nec fuerint domus ædificatæ per fabros murarios in instrumento deputatos. hæc enim forma cum data fuerit ad certum effectum bene per æquipollens poterat adimpleri dummodo effectus, prout hic esset subsecutus. Paris. cons. 31. num. 34. lib. 2. Put. decis. 252. nume. 8. & 9. lib. 2. Cassad. decis. 2. num. 2. de re iud. Bald. in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. col. 2. versic. quæro qui dicatur. ff. de iureiuran. Barto. & DD. in l. Gallus. §. quid si tantum. 2. col. ff. de lib. & posthum. Mant. de tacit. lib. 2. tit. 4. num. 45. & 46. Rota diuers. decis. 33. num. 4. & 5. par. 2.

10 Præterea cum spacio tanti temporis Cappellani non reclamauerint, & pensiones hucusque receperint videntur istum non adimplementi defectum remisisse. Aretinus cons. 150. col. 1. vers. aliquando, & iste casus. Aymon. cons. 151. nume. 8. & fuit dictum in Mediolanen. frumenti 16. Octobris 1587. coram Orano. Et in omnem euentum prædictorum omissio contractum nullum non redderet, cum non respiciant vtilitatem Ecclesiæ ad quam tantum Papa solet respicere. Socin. cons. 15. num. 51. lib. 1. Ruin. cons. 157. nu. 25. & 26. lib. 1. Dec. cons. 142. Surd. cons. 243. nume. 16. & 27. Rota diuers. decis. 178. num. 8. par. 2. & fuit dictum in Romana domus in Burgo. 30. Martij 1589. coram bo. mem. Card. Mantica.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Baren. seu Nullius Prioratus. Veneris 18. *Aprilis* 1614.

ARGVMENTVM.

Beneficium quando dicatur collatiuum, & quando manuale, & quid de beneficijs, quorum prouisio spectat ad Hierosolymitanam Religionē.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Beneficium dicitur collatiuum, quando per vltimas prouisiones effectuatas apparet per mortem vnius alterum impetrasse in titulum perpetuum. num. 1.

Beneficium an sit collatiuum, vel manuale attenditur vltimus status. num. 1.

Beneficia spectantia ad Religionem Hierosolymitanam de sui natura sunt manualia. num. 2.

Religiosi non prohibentur habere beneficia, quæ sæcularibus conferuntur in titulum perpetuum. num. 2.

Hierosolymitana Religio habet priuilegium conferendi sua beneficia in titulum, & ad nutum amouibilia. numero 3.

Singula singulis referenda sunt. num. 3. in fine.

Hierosolymitana Religio non potest beneficia consueta cōferri, Clericis Sacularibus conferre, nec beneficiorum statum mutare. num. 3. & 4. Vbi declaratur hac conclusio.

Priuilegio qualificato se defendens debet probare in casu, de quo agitur, qualitatem priuilegij. num. 4.

Beneficia Religionis collatiua numquid cadant sub reseruationibus Apostolicis. num. 5.

DECISIO. DLXXVIII.

1 DVbitaui, an beneficium esset collatiuum ad effectum, de quo agitur. Effectus est, quia si esset manuale non posset dici vacasse in mēse reseruato, vt prætendit Stephanus, & proinde nec comprehendi sub reg. 8. quæ requirit vacationem in mense. Domini resoluerunt beneficium esse collatiuum, quia adsunt duæ vltimæ prouisiones in titulum perpetuum effectum sortitæ, cum per mortem vnius impetrauerit alter ad vulg. cons. Oldrad. 229. sæpissime canonizatum in Rota, & per mortem istius, qui vltimo impetrauit, modo prætendat vtraque pars vacare beneficium, & iste vltimus status est attendendus ad effectum sustinendi prouisionem illi conformem. c. consultationibus. de Iure patron. Rot. decis. 14. eod. titul. in antiq. & decis. 2. de præbend. in nou. Than. decis. 3. Rot. in causa Maioricen. Sacristiæ 10. Decembris 1602. coram bo. me. Cardinale Pamphilio, Egitanien. Canonicatus 1. Martij 1603. coram Reuerendissimo Bononien. Ferrarien. Prioratus. 18. Martij 1608. coram bonæ memoriæ Pegna, & alibi sæpe.

2 Non obstat, quod prouisio spectet ad Religionem Hierosolymitanam, & beneficia dictæ Religionis de sui natura sint manualia. Mohed. decis. 10. de caus. poss. & propriet. Nam esto, quod hoc sit regulariter, non prohibentur Religiosi habere beneficia, quæ sæcularibus conferant in titulum perpetuum. Abb. in c. de Monachis. nume. 9. in fi. de præbend. Rot. decis. 54. nume. 1. vers. nec obstat dictum. de rescript. in antiq. Felin. in c. in nostra. numer. 44. vers. septimo not. eod. titu. & proinde cum istud fuerit repertum in hoc statu, donec discutitur de natura istius beneficij, debet sustineri prouisio facta secundum vltimum statū, & natura beneficij attendetur in futura vacatione per supra allegata.

3 Non etiam facit, quod Religio habeat priuilegia conferēdi sua beneficia in titulum, & ad nutum amouibilia, prout in priuilegijs Clementis Papæ VII. & Pauli Papæ III. Vnde infertur, quod per collationem factam in titulum non fuit immutata natura manualitatis propria beneficiorum huius Religionis, iuxta decis. Mohed. supra allegatam, quia fuit responsum, priuilegium Clementis non dicere, quod Religio possit beneficia consueta conferri Clericis sæcularibus in titulum, prout est istud, de quo agitur, conferre ad nutum amouibilia, & sic facere de collatiuo manuale, & de sæculari regulare, sed solum, quod beneficia possint per procuratorem in Romana Curia conferri in titulum, vel ad nutum, quod potest, & debet intelligi singula singulis congrue referendo, iuxta notata in l. si negotium, & ibi gloss. verb. gestorum. C. de negot. gest. cum concord. & sic quod manualia ad nutū, collatiua vero in titulum conferri.

4 Quo vero ad priuilegium Pauli III. fuit dictū non haberi in priuilegio, quod Religio possit mutare statum beneficiorum, sed quod beneficia Religionis, quæ prius fratribus conferri consueuerant, & a longo tempore citra per abusum, vel propter defectum fratrum idoneorum Clericis sæcularibus conferri cœperunt, possint per eandem Religionem denuo conferri fratribus, ipsiq; fratres, quibus beneficia hmōi cōferri contingeret in titulum etiam quo ad vixerint retinere valeant, &c. propterea vt sit locus prædicto priuilegio esset pro parte Religionis probandum, quod beneficium, de quo agitur, esset prius Regularibus per tempus legitimum conferri consuetum, quia non est bona consequentia, collatio beneficij spectat ad Religionem, ergo est consuetum conferri Regularibus, cū & Religio possit habere beneficia sæcularia, & non nisi sæcularibus conferri consueta, vt supra probatum est. Notum est autem, quod qui se fundat in priuilegio qualificato, debet probare, quod in proposito casu concurrant qualitates, alias priuilegium non suffragatur. l. prætor. la seconda. §. docere, cum ibi not. ff. de ui bon. rapt. Socin. cons. 27. num. 14. lib. 4. Natta cons. 254. num. 2. Cephal. cons. 256. in fi. Becc. cons. 53. num. 9. Surd. decis. 305. num. 41. cum alijs per Tiraquell. de retract. lignag. §. 8. gloss. 7. numero primo. & seq.

5 Circa illud, quod beneficia Religionis etiam collatiua non cadant sub reseruationibus Apostolicis, Domini non dubitarunt regulam octauam, propter amplissimas clausulas derogatorias, quas continet, derogare priuilegijs conferendi, quæ habet dicta religio, per ea, quæ fuerunt alias dicta in causa Militen. Beneficij 5. Martij, & 14. Nouembris 1605. coram bonæ memoriæ Pegna. Casalen. Canonicatus 29. Ianuarij 1604. coram Litta, Compsana Iuris patronatus 23. Ianuarij 1603. & 3. Decembris 1604. coram

eodem,

eodem, Aquilána Beneficij 6. Februarij 1604. coram Reuerendissimo Bononien. Eugubina Præpositur æ 3. Martij 1606. coram eodem, & in Assisien. Beneficij 7. Maij 1607. coram me. Sed difficultas erat in confirmationibus Priuilegiorum dictæ Religionis factis per S. D. N. post conditam regulam, sed super istis Domini non insteterunt, cum viderentur extra dubium, &c.

R. P. D. VBALDO.

Meten. Professionis. Veneris 18. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Professio Monialis alia est expressa, & alia tacita, seu præsumpta, quæ dicatur expressa, & quæ tacita, & an tacita professio propter metum reuerentialem reddatur nulla, & an admittat probationem in contrarium, & quomodo.

SVMMARIVM.

Professio Monialis expressa fit per emissionem trium votorum. num. 1.

Professio Monialis tacita, seu præsumpta resultat ex delatione habitus ex lapsu temporis, qua non censetur exclusa a Sacro Concilio Tridentino. num. 2.

Professio Monialis tacita, seu præsumpta admittit probationem in contrarium resultantem ex reclamationibus, & protestationibus. num. 3.

Professio Monialis expressa facta propter metum reuerentialem non rescinditur, secus professio tacita, vel præsumpta. num. 5. & 6.

Professio Monialis præsumpta ex gestione habitus ex lapsu temporis, tollitur ex contrarijs præsumptionibus. num. 6.

Metus causa durante metus ipse semper durare præsumitur. num. 6.

Testes singulares probant animum alienius. nu. 7.

Testes singulares singularitate adminiculatiua probant. num. 7.

DECISIO DLXXIX.

1 FVit resolutum, non constare de professione, quæ obstet D. Renatæ. Nam de expressa dubitare non poterat, quæ solet fieri per emissionem trium votorum. c. cum ad monasterium. in fin. de statu monachor. Rota decis. 216. nume. 3. par. 2. & hanc constabat ex testibus non fuisse factam a Renata, immo nec fieri consueuisse in illo monasterio, sed solum dari annum, & diem, quo elapso moniales solent haberi pro professis, & de hac expressa, quod non interuenerit inter partes, satis conueniebat.

2 Vnde sola difficultas remanebat in tacita professione, quæ resoltat ex dilatione habitus, & lapsu temporis, iuxta stylum monasterij, & dispositionem iuris communis, quæ non est exclusa a Sacro Concilio Trident. vt per Nauar. cons. 35. nume. 5. de regul. lib. 3. Honded. cons. 78. nume. 22. lib. 2. sed DD. videbatur non cõstare de tali professione tacita, quæ vtique non potest dici, nisi præsumpta, vt per Innoc. in ca. 1. in fi. de his, quæ ui, metusve causa fiunt, & ibi Imol. num. 16. vers. & est ratio diuersitatis.

3 Et ideo admittit probationem in contrarium resultantem ex reclamationibus, & protestationibus in cõtrarium factis. glos. singularis in cap. tuarum. in verb. signatos. quam ibi sequuntur Doct. & in specie. Abb. num. 6. Dec. num. 33. de priuil. Bald. in term. consilio 206. incipit proponitur. lib. 4. Innoc. in c. perlatum. num. 3. & ibi Host. num. 12. Abb. num. 14. de his, quę vi metusve causa. Decian. responso 18. num. 5. lib. 3. Honded. d. cons. 78. nume. 4. & 25. lib. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 83. num. 17. Rota in causa Neapol. profess. 26. Iunij 1598. coram Gipsio.

4 De reclamationibus autem, & protestationibus D. Recanatæ satis videbatur constare, tum ante susceptionem habitus, & veli dicendo, quod nolebat emittere votum, nec professionem, tum in ipso actu susceptionis, dicendo, quod nolebat fieri religiosa, vt deponit secundus, & octauus testis, tum ex declaratione voluntatis facta in continenti post, & de alijs declarationibus, & protestationibus similibus intra annum, vt deponunt tertius, & septimus dati in Summario D. Renatæ. num. 4. & 5.

5 Accedebat prædictis causa metus reuerentialis, quem habebat dicta Renata ob malam auiæ tractationem, quæ volebat eam monastieum habitum suscipere, vt ijdem testes deponunt. Vnde videbatur intrare doctrina Abb. in d. cap. perlatum. numero 14. de his, quæ vi metusve causa fiunt. Post Innoc. quod licet ad infirmandam expressam professionem non sufficiat metus reuerentialis, sed debeat esse talis, qui cadat in constantem virum, tamen secus est ad elidendam præsumptionem, professionis, ex gestatione habitus cum vna præsumptio aliam tollat. l. Diuus. ff. de in integr. restitut. c. literis. de præsumpt. & not. in ca. transmissæ. qui fil. sint legit.

6 Et in terminis præsumptæ professionis, quod tollatur ex alijs præsumptionibus tradit Innocent. in d. c. primo. in fio. de his, quæ vi metusve. Hostien. ibidem. numero duodecimo. & plures refert Rota decis. 216. numero 21. parte secunda. diuersorum, præsertim cum metus ille reuerentialis duraret vsque ad mortem auiæ, quia semper vigebat metus futuræ malæ tractationis. Honded. qui alios refert consilio vigesimo tertio. numero 41. libro primo. & fuit dictum in d. Neapolit. professionis.

7 Non obstat, quod testes videatur singulares, quia vltra quod ad probandum animum videntur sufficere, ex trad. per Aym. consilio 73. numero 33. illa singularitas videbatur adminiculatiua, & non obstatiua.

ua. Corn. conf. 286. num. 7. circa med. lib. 3. Aymon. conf. 78. num. 6. cum in hoc conueniant, quod Renata reclamauit intra annum.

8 Nec videbatur obstare, quod testes prædicti essent nulliter examinati ob defectum citationis ad videndum eos iurare. c. 2. de testib. quia obiectum cessabat ex facto cum fuerit citatus, procurator aduersariæ, vt interesset iuramento testium, de cuius procuratoris mandato constat in actis. Et ita decisum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Brundesina pecuniaria. Lunæ 21. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

De filiofamilias prohibito a statuto contrahere sine consensu patris, numquid possit ad patris fauorem se obligare, & in hac materia plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Filius obligare se potest ad fauorem patris. num. 1.

Filiusfamilias prohibitus a statuto contrahere sine consensu patris non prohibetur se obligare pro patre. numero 2. & 3.

Pater non potest consentire in contractu filij ad sui met fauorem. Declara, vt num. 3.

Filiusfamilias prohibitus contrahere sine consensu patris, si cum iuramento se obligauit, valet obligatio, nisi statutum directe, aut indirecte iuramentum annullet. num. 4.

Iuramentum tolli non potest constitutione laicorum. numero 4.

Renunciatio beneficij l. 1. & 2. ff. & C. quod cum eo. valida est. num. 5. Vbi præsertim, quando est iuramento firmata, & quid si renuncians obtinuit absolutionem a iuramento. num. 6.

Absolutio a iuramento ad effectum agendi, & excipiendi, habilitat absolutum ad comparendum in iudicio sine metu periurij, non autem tollit vires, & robur iuramenti. num. 7.

Clausula de stylo Notariorum apponi solita non nocens sine præcedente certioratione. num. 8.

DECISIO DLXXX.

1 Proposito dubio 15. Nouembris præteriti, vna tantum parte informante, resoluto, Domini in vtraque eius parte steterunt in decisis. Et circa primam validitatis obligationis Lucæ Granafei in censu ab illius patre imposito mori sunt, quia valida est obligatio filij pro patre. l. filiusfamilias. vbi gloss. & Doctores. C. de fideiussor. l. si dubitet. §. filiusfamilias. ff. codem. lege prima. C. de filiofamil. min. l. si ex alio. C. quod cum eo.

2 Non obstat Pragmat. Regni prohibens recipi obligationes filiorumfamilias sine patris expresso consensu, quia non inhabilitat personas, neque annullat contractus aliter factos, sed tantum dirigit verba in Notarios, ne sub certis pœnis, in ea contentis, recipiant obligationes filiorumfamilias, nisi in præsentia, & de consensu patris, vel nisi sint emancipati, & viuant seorsim a patribus. Quod etiam patet ex subsequenti declaratione Pragmaticæ ad supplicationem quorũdam Notariorum emanata, quod si Notarij interrogauerint partes an sint patresfamilias, & viuentes seorsim a patribus, & illæ mendacium dixerint, ipsi tunc non teneantur ad supradictas pœnas, facta de hoc nota in instrumentis, sed acta non teneant, licet vbi etiam annullaret contractus, non comprehenderet obligationem filij de iure permissam pro patre, ex Carauit. super hac Pragmat. de Senatusc. Macedon. §. 11. nume. 11. & 16. & ex alijs deductis in alia decisione, 15. Nouembris coram me.

3 Et quamuis pater non possit in suimet fauorem cõsentire. Socin. conf. 23. nume. 15. lib. 4. & fuit dictum in Bononien. census 29. Nouembris 1608. coram Reuerendissimo Attrebaten. & in terminis Pragmaticæ. Vrsill. ad Afflict. decis. 203. num. 22. & 23. Hoc tamẽ procedit, vbi consensus requiritur ad integrandã personam contrahentis, non autem, vbi ratione præiudicij consentire debentis. Doctores communiter in l. 1. §. fuit quæsitum. ff. ad Trebellian. Lamberteng. de cõtract. mulier. gloss. 10. num. 30. Franc. decis. 14. numero 2. quod non considerat Vrsill. Hic autem requiri consensum ratione præiudicij, late probat Carauit. d. pragmat. de Senatusc. Maced. §. 1. a num. 15. ad finem. & Inan. Franc. Scaglion. ibi in princip. & ex supra relatæ Constitutionis tenore apparere potest.

4 Placuit etiam responsio data in alia decisione 21. Aprilis 1611. coram Reuerendissimo Lugdunen. non comprehendi sub pragmatica hunc casum constitutionis iuratæ, Cum neque directe de casu iurato disponat, quod non posset tanquam constitutio laicorũ. Bar. in l. omnes populi. num. 25. ff. de iust. & iure. Alexand. conf. 27. num. 7. lib. 1. De veriori, & magis communi. Socin. iun. conf. 32. nume. 31. lib. 3. cum alijs, in illa decisione cumulatis. Neque etiam indirecte præsumendo simulationem, vel dolum, ad Castren. consilin 314. numero septimo. libro primo. Verall. decis. 200. par. 3.

5 Quo ad secundam partem, quod Granafeus potiri non possit beneficio. l. 1. & 2. ff. & C. quod cum eo. cui renunciauit, ratio fuit, quia renunciatio est valida, vt ex Alber. Paris. & Franc. decis. 164. nume. 7. & decis. 181. in alijs decisionibus allegatis firmatur. Andr. Molpher. conf. 4. numero quarto. post commentaria ad consuetud. Neapolitan. & multo magis accedente iuramento, vt in vtraque decisione firmatum fuit.

6 Non obstat absolutio a iuramento postquam posse renunciantem gaudere beneficio prædictarum legum tradit Vrsill. ad Afflict. decis. 308. num. 2. referens

rens ita in Magnā Curia Vicariæ fuisse bis obseruatum. Nam eius dictum procedere nō potest, nisi cum præsuppofito inualiditatis renunciationis, iuxta opinionem in quam ipse inclinabat, quæ tamen vera non est, ex prędictis. Imo tempore suo fuisse dubitatum, au sufficeret generalis renunciatio cum iuramento, nec fuisse decisum in causa cuiusdam Tinti refert Franc.d.decis. 181. vbi num. 9. Quod Notarij cum peritissimorum Aduocatorum Consilio ab annis 40. renunciationem in specie apponunt ad rollendam difficultatem. Si itaque valet renunciatio sublato iuramẽto illa non tollitur.

7 Sed nec iuramentum, eiusque robur, & efficaciā sublatum fuit in casu isto, quo obtenta ab ordinario absolutio ad effectum agendi, & excipiendi, & sic potius habilitatio ad comparendum in iudicio sine metu periurij. Bal. in l. hæc scriptura. num. 2. ff. de condit. Castrens. cons. 259. col. 3. post med. vers. sed remanet dubium. lib. 2. Aym. cons. 7. nume. 7. Couar. var. resolut. lib. 1. c. 4. num. 6.

8 Nec placuit ratio, quod huiusmodi renunciatio de stylo Notariorum āppofita censetur, & sic non possit nocere Granafeo sine præcedenti certificatione. Molpher. d. cons. 4. nume. 5. 9. & 10. Quicquid enim sit de illius veritate, quando sumus in maiori, prout in minori consuluit Molpher, nulla erat hic necessaria certioratio renunciantis I. V. D. qui non potest propriā turpitudinem, & iuris ignorantiam allegare. l. professio. vbi gloss. & Doctor. C. de muner. patr. lib. 10. cum allegatis in alia decisione.

9 Quod autem Granafeus esset Clericus tempore obligationis non probatur, quod si nunc doceret se talem, posset probatis requisitis petere se admitti ad beneficium. c. Odoardus. de solut. quod est quid diuersum a præsenti disputatione.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana dotis de Boncompagnis. Lunæ 28. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Dos constituenda filiæ, exclusæ a statuto Vrbis ab hæreditate paterna propter masculos, qualis, & quanta esse debeat, vt congrua dicatur, vel de Paragio.

SVMMARIVM.

Dos subsidiaria taxanda est ad meram dotandi necessitatem. num. 2.

Alimenta subsidiaria sunt taxanda ad meram alimentandi necessitatem. num. 2.

Dos præsumitur congrua, quando est tanta, quantam pater viuens alteri filiæ dedit. num. 3.

Dos vigore statuti excludentis feminas propter masculos an, & quando possit esse minus legitima. numero 4. & 5.

Dos de Paragio a statuto constituta ad exclusionem feminæ ab hæreditate paterna propter masculos qualis, & quanta esse debeat. num. 5.

DECISIO DLXXXI.

1 Postquam vltimo loco die 26. Iunij præteriti fuit dictum, Flauiæ non deberi legitimam super bonis Vgonis aui materni, quia parentes Vgonis erant parati eam dotare de paragio, iuxta dispositionem statuti Vrbis lib. 1. c. 145. & ad hunc effectum offerebant Scuta mille, quorum 600. fuerant alias inuestita pro dotanda Flauia de ordine Rotæ in tot locis montium non vacabilium. Hodie reinuestito residuo vsque ad integrum summam integrā Scutorum mille ad instantiam Informātium pro Flauia, qui nolebant acquiescere, disputaui dubium, An dos Scutorum mille esset congrua, & resolutum fuit affirmatiue, quia Rota iam resoluerat coram me die 27. Ianuarij anni præteriti non constare Flauiam posse competenter dotari super bonis patris, & rursus die 29. Aprilis eiusdem anni, neque constare, quod posset dotari super bonis aui paterni, & fratrum, & propterea in ijsdem decisionibus dictum fuit, dotem hāc super bonis aui materni esse subsidiariam, prout alias antea idem resolutum fuerat sub diebus 10. Decembris 1608. & 6. Aprilis 1609. coram Reuerendissimo D. meo Archiepiscopo Damasceno.

2 Hinc dicebant Domini, dotem hanc subsidiariam non esse rigorose taxandam, sed ad meram dotandi necessitatem, vt in dictis decisionibus dictum fuit. Cordub. in l. si quis a liberis. §. sed si filius. num. 69. ff. de lib. agnosc. Barz. decis. Bonon. 129. nume. 19. & in simili dicitur de alimentis subsidiarijs. Bald. in l. si maritus. ff. solut. matrim. cum alijs cumulatis per Rolan. de lucr. dot. quæst. 94. num. 3. hæc autem tanto magis in præsenti casu procedere videbantur, ne pro hac dote subsidiaria nimium grauaretur hæreditas Vgonis, vt propterea ipsius nepotes, qui in satis numero sunt, egestatem pati debeant. Roman. cons. 364. numer. 1. cum seqq. & alias idem Rota considerauit coram Reuerendissimo Damasceno, stante præsertim necessitate, quod vti nobiles, & cum nobilibus familijs consanguinitate coninncti, nobiliter viuere debent, & ideo Domini concludebant, Flauiam dicta dote debere esse contentam.

3 Nec censebant obstare statutum Vrbis præallegatum, dum in eo disponitur feminas dotari debere de paragio, secundum conditionem illorum de domo sua, & facultate patrimonij, quia respōdebatur, quod illa verba, siue sint intelligenda respectu dotantis, & dicebatur, plures filias Gregorij, & neptes Vgonis fuisse dotatas in Scutis 400. tantum, licet in vna, quę nupsit, fuerit excessum, siue sint intelligenda respectu dotandæ, & dicebatur Flauiæ sorores non habuisse

maiorem

maiorem dotem a patre dotante. Vnde talis dos præsumitur congrua. Dec.consi.505.in quarto vers.secundo. Alciat.de præsumpt.reg.1.præsumpt.2.Hondcd.conf.63.num.85.lib.1.

4 Præterea non obstare visum fuit, quod ista dos nõ esset correspondens legitimæ,quam Flauia prætendebat in bonis aui materni,cum dos regulariter non debet arbitrari minor legitima,quia vltra quod hæc opinio est controuersa, in omnem euentum non procedit in dote subsidiaria, sed hic cessat omnis difficultas, cum iam Rota resoluerit die 26. Iunij præteriti Flauiam esse exclusam a successione,& a legitima,vnde nulla subest ratio cur huiusmodi dos debeat commensurari ad legitimam.

5 Tandem Rota considerauit, quod statutum mandat dotari de paragio, paragium autem est quid diuersum a legitima, cum dicatur paragium, id est parium gestus, videlicet, vt filia nubat secundum pares suas,ita interpretatur simile statutum.Dec.consi.26.num.5.vbi apostill.Vrsill.ad Afflict.decis.160.numero 2.& quod paragium sit diuersum a legitima patet, quia legitima est limitata,& certa sine personarum distinctione.auth.nouissima.C. de inoffic. testam. Dos autem secundum paragium est incerta,regulata tantum a qualitate personarum,& locorum consuetudine,vt in terminis.Gram.decis.107. num.63. & seqq. Et ita fuit resolutum.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Hispalen.Legitimitatis.Lunæ 28.Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Clausula arbitrio Rotę minuit rigorem iuris, quãdo est directa iudici iurisdictionem habenti, & remissoria conceditur cum clausula sine retardatione processus,quando articuli,vel sunt irrelevantes,vel suspecti de calumnia, & quando articuli dicantur tales.

SVMMARIVM.

Dilatione pendente, licet nihil per iudicem innouandum sit,potest tamen iudex ex causa reuocare dilationem datam,præsertim quando causa est commissa cum clausula arbitrio Rotæ.num.1.

Clausula arbitrio Rotæ minuit rigorem,nec intelligitur, prout de iure, quando est directa iudici, & iurisdictionem habenti.num.2.

Remissoria cõceditur cum clausula sine retardatione processus,quando articuli, vel sunt irrelevantes, vel saltẽ suspecti de calumnia.num.3.

Opinio hominis in his, quæ a voluntate opinantis non dependent,veritati cedit.num.4.

Articuli quando dicantur irrelevantes ad effectum denegandi remissoriam.num.5.& 6.& seq.

Probatio,quæ constat per scripturas,prævalet probationi testium.num.6.Vbi ponuntur multa exempla articulorum irrelevantium.& num.7.

Instrumentum originale vbi adest, ibi non est necessaria matrix.num.7.

Facta magis declarant voluntatem, quam verba. numero 7.

Scripturæ recognitio censetur probata ex testibus dicentibus habere notam manum scribentis, & alias vidisse cum scribere.num.8.

DECISIO. DLXXXII.

1 Resolutum fuit, intrare arbitrium ad effectũ prolationis secundæ sententiæ ad fauorem D. Annæ Ceton. non obstante pendentia termini remissoriæ iãdiu concessæ D.Francisco Duarte,quia licet regulariter pendente dilatione, nihil sit per iudicem innouandum,l.siue pars.C.de dilat.cum concord. est tamen eidem iudici arbitrarium ex causa reuocare huiusmodi dilationes.l.quod iussit. vbi Bart.num.5.ff.de re iudic.Mil.verb.dilatio.Grat.cõsilio 77.nume.17.lib.2.Vestr.in prax.lib.7.c.1. circa fin.nume.15.Lancell.de attent.par.2.cap.7.numero decimo.

2 Quod magis de plano procedit in hoc casu, stante commissione Summi Pontificis, quod in hoc procedatur arbitrio Rotæ,etenim clausula arbitrio minuit rigorem.Crescent.decis.4.num.3. de testibus. Rota in causa Viterbien.bonorum 17.Maij 1596.coram Illustrissimo Arrigonio in Aurien.Parochialis 27.Aprilis 1598. coram Illustrissimo Lancellotto, & in Papien. Præpositurae 7.Maij 1610.coram Reuerendiss.Attrobaten.maxime quando dirigitur iudici, alias iurisdictionem habenti, quia tunc si dicta clausula intelligeretur simpliciter,prout de iure,sicut voluit Bar. in extrauag.ad reprimendum.verb.videtur.nume.8.noua commissio redderetur omnino superflua, vt post Feli. in c.1.num.51.col.4.vers.& si dicatur arbitrio suo,de constit.& Dec.in l. in personam. §. generaliter.ff. de reg.in.Considerauit Rot.in causa Romana Cottiuij, die 6.Martij 1606.coram me.

3 Causam autem arbitrandi, quod procedatur ad vlteriora,non obstante pendentia remissoriæ præbuerunt scripturæ de nouo exhibitæ pro parte Dominæ Annæ,ex quibus articuli,super quibus fuit concessa remissoria, vel redduntur irrelevantes, vel saltem adeo suspecti de calumnia,vt si modo ageretur de danda remissoria, vel omnino denegaretur, vel non nisi cum clausula sine retardatione processus concederetur, sicut in similibus casibus consueuit Rota, vt fuit dictum in causa Leodien. Canonicatus coram Palcotto relata inter diuers. impress. decisione 718. libro tertio. parte tertia. & in causa Vlixbonen. Parochia-

rochialis. sexta Iunij de anno 1611. coram me.

4 Quod vero articuli sint tales, quales supra fuit deductum, apparet, quia primus, & tertius, quod D. Anna, & eius frater nati fuerint ante matrimonium non releuant, quia non controuertuntur, & illis præsuppositis fuit resolutum pro legitimitate, stante dispensatione in radice matrimonij, vt in decisione in hac causa facta die 4. Februarij 1613. coram R.P.D. Vbaldo, secundus & quartus, quod D. Anna fuerit reputata illegitima, & pater illam pro tali habuerit, omisso, quod sunt multum inuerisimiles ex alias, & nunc deductis pro D. Anna, etiam si probarentur, nihil pariter releuarent, quia D. Anna non nititur reputatione illegitimitatis, sed vera probatione, quæ si adest, vt iam est decisum, & ex scripturis de nouo repertis melius roboratur, talis reputatio nihil obesset, quia opinio in ijs, quæ minime pendent a voluntate opinantis, cedit veritati l. regula. §. qui ignorauit. ff. de iur. & fact. ignor. §. si quis rem. vbi Aretin. numero 2. Instit. de legat. Bartol. & Castren. in Lis, qui putat. numero 3. Alex. num. 4. ff. de acquir. hæred. Roman. cons. 260. num. 4.

5 Vltra quod quo ad reputationem patris apparet de calumnia, quia parentes instituerunt D. Annam vocando illam ex legitimo matrimonio natam, prout in eorum testamentis in actis productis. Quintus, in quo habetur, quod ecclesia Sancti Gregorij, in qua fuit celebratum matrimonium, non erat parochia, & quod fuit celebratum coram illo, qui non erat parochus, partim minime releuat, partim vero redditur suspectissimus de calumnia, stantibus scripturis nuper exhibitis, nam quantum ad Ecclesiam Sancti Gregorij datur pro parte D. Annæ licentia Ordinarii, vt matrimonium celebraretur in prædicta Ecclesia Sancti Gregorij, quantum vero ad illud, quod matrimonium minime fuerit celebratum coram proprio Parocho, notum est in Ciuitate Hispalen. vniuersam curã residere penes D. Archiepiscopum, qui deputat Rectores Ecclesiarum, in quibus exercetur cura, ad nutum amouibiles, modo ex scriptura data in Summario D. Annæ nume. 2. apparet, quod Ordinarius pro anno 1573. deputauit in Rectorem Curatum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Magdalenæ Franciscum de Medina, coram quo eodem anno fuit contractum matrimonium inter patrem, & matrem D. Annæ, vt in scriptura matrimonij in actis producta, & coram R.P. Domino Vbaldo firmata esse in forma probanti, & rursus ex alia scriptura data eodem Summario. num. 3. apparet de licentia, seu mandato daro per d. Ordinarium Rectoribus dictæ Ecclesiæ della Maddalena, & eorum cuilibet coniungendi prædictos in matrimonium vigore dispensationis Apostolicæ.

6 Ex quibus vel conuincitur irreleuantia articuli, cũ quicquid dicturi sint testes in hac materia, potius stãdum sit scripturis, iuxta not. per glo. in cap. 1. verb. in scriptis. de cens. in 6. Specul. tit. de instr. edit. §. restat. num. 3. & seq. Crauett. cons. 54. num. 15. Rot. in causa Gadicen. administrationis. 21. Iunij 1577. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino, & in Pampilonen. Rectoriæ 19. Decembris 1586. coram Orano, vel saltem ex prædictis scripturis articulus redditur valde suspectus, & verisimile est, quod super eo nihil dicturi sint testes. Sextus articulus de publicatione Sac. Concil. Trid. non releuat, cum D. Anna minime prætendat obseruantiam dicti Concilij non fuisse necessariam, sed asserat dictum Concilium fuisse obseruatum. Septimus articulus, quod hoc matrimonium fuerit celebratum sine scientia Ordinarij, omisso quãtum probabilis sit talis negatiua, conuincitur de irreleuantia ex prædicta licentia concessa ab Ordinario, cui scripturæ magis statur, quam testibus ex glos. & alijs supra alleg. Octauus, quod Pius Papa V. denegauerit dispensationem nihil releuare fuit visum, cum sufficiat, quod Gregorius Papa XIII. illam concesserit, & non est mirum, quod vnus Põtifex immo idem vna vice deneget, & alia forte melius informatus de circumstantijs facti, vel meritis petentis concedat.

7 Nonus de solita adnotatione in libris præsentationum, & iustificationum huiusmodi dispensationum, & quod modo talis adnotatio non reperiatur, nihil releuat, stante, quod in istis scripturis apparet, prædicta reperiri in rerum natura, etiam si non fuerint registrata in actis, sicut dicimus de matrice, quæ non est necessaria, vbi adest instrumentum originale. Bald. in rubr. C. de fide instrum. num. 20. Alex. cons. 175. numero 3. lib. 7. Felin. in c. cum P. Tabellio. nume. 2. eodem tit. Couar. pract. quæst. c. 19. num. 3. Rot. in causa Romana donationis coram Aldobrandino relat. int. diuers. impress. decis. 250. num. 4. pat. 1. & in causa Ferrarien. bonorum 23. Martij 1601. coram Corduba. Decimus de natiuitate Martini de anno 1551. non facit ad causam. Vndecimus, quod copula non fuerit sequuta affectu maritali, sed vesana libidine, & ipsi parentes D. Annæ hoc sæpius confessi fuerint, visus fuit omnino inuerisimilis, & inde calumniosus, cũ contrarium præsumatur, stãte matrimonio subsequuto Ossch. decis. 154. nume. 12. circa fin. factum enim subsequutum magis declarat voluntatem, quam verba l. Paulus. ff. rem rat. hab. & est plus, quam inuerisimile, quod personæ nobiles, maxime fœmina, confessi fuerint, se potius motos vesana libidine, quam affectu maritali, & spe consequendi dispensationem, & quicquid dicendum foret circa prædicta ad effectum vltimæ sententiæ, & finalis expeditionis causæ, saltẽ ad effectum non retardandi processum propter pendentiam remissoriæ visa fuerunt abundare stantibus dictis supra in princip. & quod agitur de modico præiudicio, quia post reportatam remissoriam in tertia instantia poterit D. Franciscus melius deducere iura sua.

8 Quæ vero deducebãtur pro parte eiusdẽ D. Francisci circa non legitimam recognitionem iurium, de quibus supra, visa fuerunt non obstare, nam quod testes non viderint scribere, non refragarur, cum dicant habere notam manum, & alias vidisse scribere, quod sufficit. Achill. deci. 2. de fid. instrumẽt. Put. decis. 18. eod.

eod. tit. Rota in supra allegata Ferrarien. bonorum. 23. Martij 1601. coram Corduba, in Romana Cottiuij 4. Februarij 1604. coram me, & in Tiburtina Castrorum 4. Iulij 1608. coram Reuerendissimo Lugdunen. vbi aliæ decisiones allegãt. sicut etiam bene visa fuerunt sublata per Informantes pro D. Anna alia magis leuia, quæ opponebantur dictis scripturis. Et ita conclusum.

R. P. D. MANZANEDO.

Leodien. Fructuum. Lunæ 28. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Breuis est decisio, & quid contineat collige ex Summarijs.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo conceditur probata possessio ne per immemorabilem consuetudinem. num. 1. Vbi hoc ampliatur etiam quod possessio non probetur in aliquo loco priuilegiato.

Possessorium Summarijssimum manutentionis non admittit exceptionem requirentem altiorem indaginem, nec requirit titulum possessionis. num. 2.

DECISIO DLXXXIII.

1 Archidiaconis dandum esse mandatũ de manutenendo Domini dixerũt, cum de eorum possessione constet ex testibus deponẽtibus, quod ab immemorabili tempore viget consuetudo apponendi sequestra super beneficijs vacãtibus in eorũ Archidiaconatibus, quoties illa sũt litigiosa, vel talia efficiuntur intra biennium a die adeptæ possessionis, nec non percipiendi omnes fructus dempto salario pro seruitore dicti beneficij, iuxta priuilegium fel. recor. Leonis X. ipsis concessum, qua possessione stante intrat manutentio. §. retinendæ. institut. de interdict. Bar. in l. ait prætor. §. quod ait. num. 2. & nu. 14. ff. vti possidetis. Couarr. pract. c. 17. nu. 2. Verall. decis. 200. par. 2. etiam quod dicta possessio non probetur in aliquo loco particulari. Cum in his possessorijs soleat attendi magis causa, quàm actus, & exercitium. Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto. nu. 1. ff. de itin. actu. priuato. Rota decis. 17. num. 2. & seq. par. 2. diuers.

2 Non obstat, quod dictum priuilegium fuerit reuocatum, quia huiusmodi exceptio reuocationis, tãquã requirens altiorem indaginem non intrat in hoc iudicio Summarijssimo manutentionis, in quo non requiritur titulus, & quatenus requireretur dictum priuilegium, quamuis reuocatum, illum tribueret saltem coloratum. Mohed. decis. 13. de restit. spol. Achill. decis. 4. eod. tit. Rota diuers. decis. 137. lib. 3. par. 3. diuers. Et ita resolutum fuit.

R. P. D. ANDREA.

Hispalen. Portionis. Veneris 2. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Familiaritas Cardinalis plene, & concludenter probanda est, quando agitur ad excludendum prouisum ab Ordinario. Quomodo autem probetur familiaritas, & eius dissolutio plures notabiles ex hac decisione eliguntur conclusiones.

SVMMARIVM.

Familiaritas plene, & concludenter probanda est, quando agitur ad excludendum prouisum ab ordinario, licet ad alium effectum leuiores sufficiant probationes. numero 1.

Familiaris de præterito præsumitur etiam familiaris in futurum, nisi probetur contrarium. nu. 2. & nu. 7.

Familiaritas cessat vbicunque familiaris fuit licentiatus, & dimissus. num. 2. & 3.

Familiaris vt quis dicatur, requiritur, & mens, & dês, & sic qui non habet victum, non dicitur familiaris. numero 3.

Familiaris ad hoc, vt quis dicatur necesse est, vt fuerit destinatus ad aliquod certum seruitium. num. 3.

Qualitas adiuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi. num. 4.

Familiaritatis dissolutio probatur per testes, & quomodo isti testes deponere debeant. num. 5.

Familiaritas probatur ex libris, in quibus sunt descripti familiares alicuius Domini. num. 6. Declara, vt numero 9. & num. 11.

Familiaris potest esse quis licet non comedat in Tinello, vtputa qui a recipit portionem in pecunia, vel eam habeat extra domum. num. 9.

Argumentum ab vsu patrisfamilias validum est. nu. 11.

DECISIO DLXXXIV.

1 Fvit pro maiori parte resolutum, non cõstare de familiaritate Simonis. Cum enim illa deduceretur ad effectum reseruationis ad excludendũ prouisum ab Ordinario de hac portione, quæ per illius obitum vacauerat, vtique dicta familiaritas erat plene, & concludenter probanda. Sarn. in reg. de benefic. vacan. per obitum fam. Card. quæst. 13. num. 6. versic. & ita declarantur. Simonet. de reseruat. quæst. 36. num. 5. Verall. decis. 147. par. 1. & decis. 380. par. 2. Tholom. decis. 832. in fi. par. 3. lib. 3. diuers. Et fuit dictum in Pannen. Canonicatus 26. Iunij 1585. corã Gipsio, & in Salamantin. & Abulen. Beneficiorum. 9. Iunij 1599. coram Pegna, & in Hispalen. Beneficij de

de Gibralcon.7.Maij 1607. coram Reuerendissimo Bononien. & in specie in hac eadem Ecclesia in Hispalen. Archidiaconatus 20. Februarij 1606. coram Iusto. Quicquid ad alium effectum sufficiant leuiores probationes, vt distinxit Rota in Salamantina Cappellaniæ del Voto. 20. Nouembris 1592. coram bonæ mem. Cardinali Pamphilio.

2 Probatio autem D. Francisci prouisi Apostolici visa est Dominis non solum turbida, & æquiuoca, sed etiam destructa, & conquassata per probationẽ Gasparis, qui fuerat prouisus ab Ordinario. Licet enim inter partes non controuerteretur, Simonem ante annũ 1598. per plures annos fuisse familiarem bo.me. Cardinalis de Castro, quæ familiaritas semper præsumitur durare, nisi probetur contrarium. Sarn. vbi sup.n. 5. in fi. vers. est tamen verum. Simonet. d. quæst. 36. n. 4. Gamb. de offic. leg. lib. 3. n. 164. & tenuit Rota in dicta Parmen. Canonicatus coram Gipsio. Attamẽ mixta depositionem testium Gasparis infra allegan. dicta familiaritas fuit dissoluta de anno 1598. quo Simon fuit licentiatus, & dimissus a familiaritate dicti Cardinalis Io. And. in c. fi. nu. 7. vers. si ergo Dominus, & ibi Gemin. n. 9. de verb. signif. in 6. Bal. in l. 1. n. 4. versic. & qui dicantur. C. de episc. & cler. Mil. in verbo familiaris quando dicatur. Sarnen. d. quæst. 13. n. 3. versic. si vero recederet, & nu. seq. Mandos. in reg. 32. q. st. 13. nu. 14. de quo tempore, vt deponunt ijdem testes, Simon discessit è domo, & seruitio Cardinalis, & habitauit in alia domo seorsum, prout ad probandũ dissolutionem societatis est tex. in l. itaque. ff. pro soc. per quem ita tenet Pet. de Vbal. in tract. de duob. fratrib. par. 11. n. 12. vers. Quinto distrahitur. Alex. cons. 92. n. 3. lib. 2. Natt. cons. 100. n. 4. Menoc. cons. 12. n. 27. Hect. Felic. de societ. c. 35. n. 1. Ad cuius instar societatis se habet familiaritas. Simonet. de reseruat. quæst. 35. nume. 5. Doct. in c. fin. vbi Gemin. nume. 9. Franc. num. 14. de verb. signif. in 6.

3 Et præsertim, quia ab inde citra non recepit solitã portionem vulgo la parte, neque salariũ Cardinalis, vt dicunt omnes testes, Et tamen ad contrahendã familiaritatem requiritur mens, & dens, & sic præstatio victus, vt in d. c. fi. vbi omnes Doct. Anchar. cõs. 398. n. 2. Sarn. in reg. de impetr. benef. vacã. per obit. fam. Card. quæst. 13. in princ. & quæst. 14. n. 5. in fi. Meno. de arbitr. cas. 552. n. 2. & 5. prout neque inseruiuit in eius officio, ad quod fuerat destinatus sicut antea, nec in aliquo alio certo seruitio, vt deponunt ijdẽ testes, quod est secundum extremum in hac materia omnino necessarium. Franc. in d. c. fin. nu. 14. Sarn. vbi supra. quæst. 13. n. 8. vers. est bene verum. Mandos. in regul. 32. quæst. 10. n. 3. Meno. cas. 201. n. 127. & d. cas. 552. n. 7. Et fuit dictum in illa Salmantina, & Abulẽ. Beneficiorũ corã Pegna, & in dicta Hispalẽ. Archidiaconatus corã Iusto, nec amplius dicta familiaritas fuit renouata, vt cõcordant oẽs testes eiusdem Gasparis.

4 Vnde cum Simon de hac portione fuerit prouisus de mense Octobris 1599. quo tempore familiaris esse desierat, dici non potest, illam fuisse reseruatã, ex quo regula tertia, qua nititur D. Franciscus reseruat tantũ beneficia, quæ familiares obtinent, & obtinebunt durante eorum familiaritate, & qualitas iuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxal. act. l. Titius. ff. de testam. milit. & in puncto Mohed. decis. 23. nu. 1. de præben.

5 Quod autem dicta familiaritas fuerit dissoluta de anno 1598. nec vlterius renouata, probant quamplures testes pro parte Gasparis super tertio, & quarto, ex primis, & super secundo ex additionalibus in eius Sũmario. nu. 2. qui dicunt, quod quamuis Simon fuerit familiaris Cardinalis, tamen ipse fuit licentiatus de mense Augusti prædicti anni 1598. quodque ipse ex tunc remansit persona libera, nec amplius inseruiuit Cardinali eius vita durante, nec fuit habitus, tentus, aut reputatus pro familiari Cardinalis, sed operã dedit alijs prætensionibus, fuitque factus inquisitor Oppidi de Ilerena, & subiungunt fere omnes, quod hac de causa Simon nõ associauit Cardinalem ad nuptias Regias, quæ postea celebratæ fuerunt Valẽtiæ. Quod que in libris Cardinalis, in quibus erant descripti omnes familiares Cardinalis non erat descriptus Simõ, & quod quolibet mense fiebat Rotulus familiarium Cardinalis, & qui non erant descripti in Rotulo non erant, nec reputabantur familiares Cardinalis, & supradicta omnia probantur per optimas, & concludentes rationes, scilicet, quia erant familiares Cardinalis, & quia viderunt libros, & ita quoque viderunt fieri, & obseruari absq; eo, quod viderint, sciuerint, aut audiuerint aliquid in contrarium, quod si extatet esse non posset, quin illud sciuissent, aut audiuissent, propterea quia erant familiares, & continui commensales, & addunt quoque alias rationes.

6 Cum qua depositione, quæ sola per se sufficeret cõcordat liber, seu Rotulus Cardinalis, in quo in mense Augusti anni 1598. leguntur hæc verba. Salen. de racion el contador Ioan de Iasciua enfermo y el Racionero Gastelu ausente, & in mense Nouembris eodem anno, quando Cardinalis aderat Madriti, & mãdauit illi dari portionem per aliquot dies adsunt hæc verba. Simon de Gastelu entra en racion el primero dia y noua contado en este numero, id est in numero familiarium. Quibus libris, & Rotulis ad probãdum affirmatiuam, seu negatiuam familiaritatis plurimũ solet deferri. Paris. consilio 136. numero trigesimo secundo. libro quarto. Menochius præsumption. 78. numero tertio. ad finem. versic. sic respondit. libro secundo. Put. decisione 411. numero primo. libro primo. Simonett. vbi supra. nume. 15. & dixit Rota in Comen. Beneficij 18. Martij 1596. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, & in Hispalen. Beneficij 7. Martij 1604. coram Reuerendissimo Bononien.

7 Quibus non fuit visum obstare deducta per D. Frãciscum. Et primo quod Simon esset familiaris Cardinalis ante annum 1598 & ideo D. Franciscus habeat fundatam intentionem in præsumptione iuris, & etiã esset familiaris de anno 1599. quãdo sibi fuit collata hæc portio, q̃a probato initio præsumitur cõtinuatio, vt in

indi-

indiuiduo fuit dictum in illa Parmen. Canonicatus coram Gipsio, & tradunt Gambar. Sarnen. & Simonett. supra allegati. Hoc enim cessat ex ibidem deductis, si quidem de anno 1598. dicta familiaritas fuit dissoluta, nec constat vlterius illam fuisse renouatam, prout D. Franciscus tenebatur probare ex traditis per Sarnen. in d. reg. de benefic. vacan. per obit. fam. Card. quæst. 13. num. 4.

8 Non obstant testes examinati pro parte D. Francisci, qui dicunt Simonem de tempore prouisionis, scilicet de anno 1599. ante, & post fuisse familiarẽ, & continuum Commensalis Cardinalis. Summario nu. 1. & comprobantur ex alijs testibus de eorum iudicio, & de publica voce, & fama. n. 2. nec non ex testibus examinatis in lite per ipsum Simonem intentata pro salario vsque ad obitum Cardinalẽ. nu. 3. & 4. Omisso enim quod aliqui ex prædictis testibus sunt sibi cõtrarij dum alij dicunt ipsum remansisse Hispali de anno 1598. cum alijs famulis non licentiatis in domo Cardinalis cum portione, & salario, alij vero negant, & quia testes in causa salarij fuerunt examinati inter alios, & omissis alijs exceptionibus contra illorũ dicta, de quibus hic per Informantes pro Gaspare. In isto cõcursu Domini existimarunt potius esse standũ testibus eiusdem Gasparis, qui deponunt contra familiaritatem, quia sunt plures numero, reddunt meliorem rationẽ, & vt colligitur ex eorum depositionibus videntur melius informati, & melius distinguere tempora, & habent concomitantiam Rotulorum, & librorum Cardinalis, & adminiculantur ex notulis collationum, vt supra late fuit dictum in discursu.

9 Non obstat decis. Paleot. 619. nu. 6. & 7. par. 3. lib. 3. diuers. Vbi quod hi libri non sunt de substantia ad probandam negatiuam familiaritatis, cum possit quis esse familiaris, licet non comedat in Tinello, vt puta quia recipit portionem in pecunia, vel eam habet extra domum Cardinalis. Sarnen. d. quæst. 13. n. 7. vers. est tamen vlterius. Simonet. quæst. 35. n. 23. Menoch. cas. 201. n. 118. & cas. 522. n. 5. Et quia in scribẽdis libris potuit esse error Scribẽtis, qui omiserat scribere, quia illa decisio Paleotti non negat, quin ex huiusmodi libris possit probari familiaritas, sed quod illi non sunt de substantia ad eam probandam cum alijs etiã modis possit illa probari. Et quia Scribens per errorẽ potuit omittere, in his autem libris fere omnes testes dicunt, quod qui non erat descriptus non habebatur pro familiari, quod etiam deponũt aliqui ex testibus D. Francisci, ita quod de substantia probationis, iuxta stylum Cardinalis hæc scriptura videretur esse necessaria ad gl. in c. 1. §. postquam verbo in scriptis. de censib. in 6. & non solum de mense Augusti an. 1608. & seq. vsque ad obitum Cardinalis, dictus Simon nõ fuit descriptus in libris vti familiaris, quo casu posset intrare possibilitas non descriptionis ob errorem, de quæ in decis. Paleot. sed etiã fuit adnotatum in dictis libris, quod ei fuerat dempta portio, & quod in oppido Madriti fuit sibi data per aliquot dies non vti existenti de numero familiarium, ita quod non possibilitas omissionis, sed certitudo scriptionis attẽdi debeat.

10 Idque eo magis est dicendum, quia cũ dictis libris se conformãt testes Gasparis Summario. n. 2. & signãter Primus super primo, & secundus, tertius, quartus, quintus, sextus, octauus, nonus, duodecimus, & decimus quartus, super tertio, qui deponũt, quod licet in oppido Madriti Simon habuerit stantiam, & partem in domo Cardinalis, hoc tamen fuit per spacium tantum 24. dierum, & non illa habuit vti familiaris Cardinalis, sed tanquam hospes, & quod ob hanc causam finitis dictis 24. diebus Simon redijt Hispalim, nec Valentiam se contulit associando Cardinalem, prout fecerunt alij familiares, & tam testes prædicti, quam ceteri ipsius Gasparis in sola ratione librorum non constituunt fundamẽtum exclusionis familiaritatis, sed etiam quia Simon desijt inseruire officio, ad quod fuerat destinatus, vt supra dictum est.

11 Preterea licet libri, & Rotulus non sufficiãt pro plena probatione in hac materia, negari tamen non põt quin magnam faciant præsumptionem, adeo quod iũctis adminiculis plene probẽt, vt ex Put. d. decis. 411. tradit Simonet. vbi supr. & firmauit Rota in dicta Comen. Beneficij, coram bon. me. Card. Pamphilio. & in dicta Hispalen. Beneficij, coram Reuerendiss. Bononien. quæ adminicula hic concurrunt. Cũ enim Cardinalis esset solitus in collationibus beneficiorum factis eius familiaribus facere mentionẽ de familiaritate ratione, de qua hic per testes, hac mentione nõ fuit vsus in collatione facta Simoni, argumento dẽpto ab vsu patrisfamilias. l. hæredes palam. §. sed etsi notam. ff. de testam. l. si seruus. §. fin. ff. de leg. 1. cum alijs per Mandos. in procem. reg. quæst. 2. nu. 4. prout de dicta consuetudine conferendi cum hac enunciatiua familiaritatis, & quod in hoc adhibeatur magna cura, & diligentia deponunt testes eiusdem Gasparis Summario. n. 6. Et de hac diuersitate inter collationem Simonis, & alias patet ex ipsis collationibus Summar. n. 7. & 8. Deducitur quoque aliud adminiculum, ex eo quia vestes lugubres tempore obitus Cardinalis nõ fuerũt datæ Simoni, sicut fuerunt datæ ceteris familiaribus, vt deponit Primus testis super tertio ex primis, & hic per Informantes pro Gaspare. Vltimo cõcurrit publica vox, & fama, de qua deponunt omnes testes Gasparis Summario. n. 3. quod Simon a prædicto an. 1598. quo fuit licentiatus a Cardinali vsque ad obitũ illius non fuit eius familiaris, quæ ex abundanti dicuntur, cum vt supra ostensum fuit, testes de certa scientia, & de visu plene, & concludenter probent hãc distractionem, & dissolutionem familiaritatis.

12 Et licet aliqui ex dictis testibus deposuerint contrarium in causa Salarij, tamen illis semotis adhuc remanent tot testes, qui sufficiunt pro exclusione reseruationis, & contra prætensionem Salarij multum facit declaratio ipsius Simonis in testamento, in quo remisit hæredibus Cardinalis illam suam prætensionem, quod potuit euenire ex agnitione bonæ fidei. Et ita conclusum pro maiori parte, non constare de familiaritate Simonis.

R. P. D. DVNOZETTO.

Calcuten. Decimarum. Veneris 2. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Gratia per solam signaturam supplicationis ex solo verbo Papæ dicitur perfecta, & an, & quando supplicantem pœnitere possit ante expeditionem literarum beneplaciti Apostolici.

SVMMARIVM.

Supplicationem si quis porrexerit super confirmatione concordia post illius expeditionem, non potest amplius eum pœnitere. num. 1. & num. 4.

Supplicatio, & gratia per solam Signaturam, & etiam solo verbo Papæ dicitur perfecta, etiam literis non expeditis. num. 2.

Transactio, & concordia super decimis sine auctoritate Papæ fieri non potest. num. 3.

Pœnitentia numquid locus sit ante expeditionem literarũ beneplaciti Apostolici. num. 4.

Declaratoria contra non parentem literis Apostolicis nũquam datur sine contumacia. num. 6.

DECISIO DLXXXV.

1 ROta vtraque parte informante censuit supplicationem signatam pro confirmatione cõcordiæ initæ inter Decanum, Capitulum, & litis consortes, ac monasterium D. Mariæ della Estrella super solutione decimarum, esse relaxandam, non obstante contradictione Capituli, ea præcipue ratione, quia post obtentam confirmationem nõ est locus pœnitentiæ. Rot. diuers. decis. 810. par. 3. diuer. Fuitque dictum in vna Bononien. transactionis. 5. Decembris 1607. coram R. P. D. meo Decano, & alias sæpe.

2 Non obstat, quod dicitur alias literas expeditas nõ fuisse, quia cũ supplicatio porrecta de mandato vtriusque partis fuerit signata per solam signaturã Gratiæ fuit perfecta. Solo enim verbo Papæ perficitur. c. quidam. & ibi Butr. num. 10. Imol. nu. 8. de renunc. Cassad. decis. 1. eod. tit. num. 6. vers. si prius. Caputaq. decis. 88. par. 3. Put. decis. 94. num. 2. lib. 2. Sarn. in reg. de infirm. q. 18. Expeditio enim literarum requiritur solum, vt possit ad expeditionẽ gratiæ procedi nõ autẽ ad illius substãtiam, aut perfectionem. Rot. decis. 87. num. 3. & seq. de rescrip. in antiq. Cassad. decis. 4. nu. 2. de caus. poss. & propr. Caputaq. decis. 301. nume. 4. par. 3. & licet supplicatio ante registrationem possit per Papam lacerari, ex eo tamen non sequitur esse locum inter partes pœnitentiæ post signaturam supplicationis, si per Papam non laceretur.

3 Et hæc eo magis Domini admittenda censuerunt, quia agitur de Concordia super decimis, quæ sine Papæ auctoritate, interdicitur. c. 2. & ibi Abb. & DD. de transact. Rebuff. de decimis. q. 13. num. 16. 20. & 26. Vnde posset dici, non esse locum pœnitentiæ, etiamsi supplicatio nondum esset signata. Alex. cons. 40. numero 1. lib. 5. Paris. cons. 1. num. 129. & seq. lib. 1. Cephal. cons. 91. num. 9.

4 Nec obstat regula de consensu, & quod late ab Informantibus pro Capitulo deducitur, ante expeditionem literarum Beneplaciti Apostolici locum esse pœnitentiæ, hoc enim procedit in beneficialibus, aut in materia super qua non licet transigere sine placito Sedis Apostolicæ, vt Put. decis. 343. li. 1. in nou. impress. Et fuit decisum in dicta Bononien.

5 Quæ proponuntur circa nullitatem, & enormẽ læsionem, non respiciunt supplicationis relaxationem, neque impediunt literarum expeditionem, qui nimo læsio prætensa præsupponit concordiam, quæ si ex capite nullitatis, aut læsionis rescindenda sit, hoc particulari dubio examinandum esse Domini existimauerunt, præcipue, quia causa nullitatis dictæ Cõcordiæ mihi causa commissa reperitur, semperque opponi potest de læsione, aut nullitate etiam literis expeditis.

6 Ex his resultat decis. secundæ partis dubij, an esset danda declaratoria contra monasterium ob non paritionem mandati de manutenendo relaxati ad fauorẽ Capituli, nunquam enim conceditur declaratoria sine contumacia. Oldrad. cons. 277. Cassad. decis. 12. de rescript. decis. 2. n. 2. & seq. de pens. Et fuit sæpe decisum. Sed hic nulla potest considerari contumacia, dũ monasterium obtulit se paratum soluere decimas, iuxta formam concordiæ, in quo fuit renũciatum liti ad trad. per DD. in c. 1. de transact. Mohed. decis. diuers. 3. eod. tit. vel saltem non potest negari, quin concordia præbuerit legitimam causam non parẽdi. Oldrad. d. cons. 277. Rot. diuer. decis. 77. nu. 1. par. 1. Et ex his fuit decisum, dandam esse supplicationem, & non esse relaxandam declaratoriam.

R E V. P. D. VBALDO.

Romana pecudum. Veneris 2. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Huius decisionis argumentum ex his, quæ in Sũmario scripta sunt, facile sumi potest.

SVMMARIVM.

Dictio iuxta secundum quod stat relatiue ad præcedentia. num. 2.

Dictio franca idem importat, quod dictio libera. num. 3.

Libere aduerbium significat sine diminutione. nu. 3. in fi.

Administrator tenetur conficere librum Administrationum, nec sufficiunt folia, & lista. num. 4.

Probatio vt releuet debet esse cõcludẽs, & necessaria. n. 5.

Testes non debent iudicare, sed sigillatim deponere. nu. 6.

DECI-

Digitized by Google

DECISIO DLXXXVI.

1 Post factam decisionem in hac causa die 2. Decembris præteriti, in qua fuit dictum, standum esse in totum relationi Domini Bernardini Periti de consensu partium, & de mandato Rotæ electi, cœpit prætendere Dominus Cosmus, particulam dictæ relationis esse ad sui fauorem, quatenus in ea dicebatur, quod peritus reperiebat creditorem Cosmũ in summa Scutorum 758.90. iuxta computum datũ ab ipso Cosmo, & cum ex aduerso contenderetur, immo dictam partitam fuisse a perito reiectam, ideo vt vtrique parti satisfacerem, Dubitaui, an dicta partita esset ponenda ad creditum Cosmi, & circa alias partitas esset recedendum a decisione prædicta.

2 Et Domini quo ad primam partem dubij negatiue responderunt, licet enim secũdorum computorũ Cosmi peritus referat illum esse creditorem in prædicta summa, tamen postea subiungit hæc verba. Et per nõ potere io cauare vn conto chiaro giustificato, son di parere, che detto Cosmo sia condennato a pagare per questi quattro anni fin a questo giorno baiocchi 40. per ciascuna pecora, & capra franchi d'ogni spesa. Ex quibus verbis apparet, dictam partitam, vel fuisse reiectam, vel non approbatam a perito, tum quia ipse se simpliciter refert ad computum Cosmi, ibi, Secondo il conto dato da Cosimo, quæ dictio stat relatiue. cap. Abbate. §. præterea. vbi glo. de verb. signif. Alex. cõs. 81. nume. 8. lib. 6. & sic denotat potius prætensionem Cosmi, quam approbationem periti.

3 Tum quia cum condemnauerit Cosmum pro illis quatuor annis, quibus rationem saltem legitimã suæ administrationis nõ reddidit, vt debeat pro quolibet pecudis capite soluere quatuor Iulios franchi d'ogni spesa, videtur reieciſſe dictam partitam a Cosmo prætensam. Neque enim dicti quatuor Iulij vllo modo dici possent franchi d'ogni spesa, si esset habẽda ratio ad creditum Cosmi expensarum contẽtarum in partita, de qua agitur. Dictio enim illa (franca) idẽ importat, quod liberum. Oldrad. cons. 234. nu. 2. vers. huius autem verbi, quem sequitur Bal. in c. 1. nu. 17. de Capit. qui cur. vend. in vsib. feud. Bertazzol. clausul. 30. gl. 10. num. 2. Libere autem significat sine diminutione. Io. Andr. in c. 1. nu. 2. in verb. libere. de reg. iur. in 6. Bertazzol. vbi supra. in principio.

4 Nec visæ sunt facere pro iustificatione dictarũ expensarũ scripturæ, & testes ex aduerso dati, quia Cosmus tenebatur conficere librum rationum, & folia, & listæ non sufficiunt pro ratione reddenda, iuxta Bald. cons. 152. sub nu. 1. post med. vers. ex his igitur. lib. 3. Gabr. cons. 148. nu. 5. lib. 1. Alex. in addit. ad Bart. in l. nuda ratio. ff. de donat. quem sequitur Mandel. cons. 241. num. 10. & fuit firmatum. in decis.

5 Libri publicæ Annonæ, seu Dohanę, ex quibus prętenditur probari quantitatem hœdorum, agnorum, & lanæ, quæ fuit ad vrbem delata non probant negatiuam, quod maior quantitas non fuerit per Cosmum percepta, cum potuerit vendi extra Vrbem, & tamen probatio debet esse concludens, & necessaria. cap. in præsentia. de probat. l. neque natales. C. eod. tit. Rota decis. 506. num. 3. par. 1.

6 Testes vero nec videbantur probare intentionem Cosmi, tum quia debebant sigillatim deponere de fructuum, & impensarum quantitate, non autem iudicare, prout faciunt de lucro, vel amissione. Ayni. cons. 41. n. 4. & cons. 134. n. 43. Rot. decis. 107. n. 33. par. 2.

7 Tum quia nõnulli ex his fuerunt Vergarij Cosmi, & principaliter interessati, cum non retinuerint librũ rationum, iuxta stylum aliorum Vergariorum, & sic tractant de se exonerando. Alij non deponunt de omnibus fructibus, vt tertius, quartus, quintus. Et quo ad impensas valde mouebat Dominos, quod vt dicit peritus non potest videri earum computus, cum Cosmus emerit alias oues, & commiscuerit cum pecudibus Dominæ Veronicæ. Vnde & herbæ emptæ, & aliæ impensæ potuerunt deseruire etiam pro pecudibus proprijs Cosmi, quæ tamen omnes ponuntur ad debitum Veronicæ.

8 Vltra quod ratione herbarum vigebat aliqua suspicio propter partitam Scutorum 516. quã Cosmus ponit se soluiſſe Communitati Ciuitatis Castellanę, & tamen fuit ostensum, fuiſſe solutam lõgẽ minorem summam. Quo ad alias duas partitas nihil videbatur Dominis deduci de nouo, quod releuaret, & ideo ex prædictis, & alijs consideratis per Informantes a decisis recedere noluerunt.

R: P. D. MANZANEDO.

Viterbien. Bonorum. Veneris 2. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta a filia femina ante ingressum in monasterium ad fauorem fratrum fratribus defunctis, an, & quando transeat ad hæredes dictorum fratrum, an vero ad monasterium, & quid si fuerit renunciatum bonis fideicommisso subiectis.

SVMMARIVM.

Renunciatio hæreditatis facta a sorore in fauorem fratrũ non expirat morte dictorum fratrum, sed transit ad eorũ hæredes quando fuit facta in vim pacti, & donationis irreuocabilis inter viuos. num. 1.

Contractus omnes regulariter transeunt etiã in hæredes, & successores. n. 2. & 3. Vbi præsertim quãdo adest clausula Et cetera, apposita post verbum acceptantibus. Item quando adest clausula in perpetuum. ibid.

Clausula Et cetera, & clausula in perpetuũ facit, transire contractũ, & dispositionẽ ad hæredes, & successores. n. 3.

Renunciationis causa cessante, quando cessare censeatur ipsa renunciatio. num. 4.

Digitized by Google

Renunciatio facta a filia fœmina fratribus, quando cēseatur facta a causa conseruandæ agnationis, uel potius propter ingressum religionis. num. 4. & seqq.

Causa finalis dicitur illa, sine qua aliter quis non fuisset dispositurus. num. 4. & 5

Causa in dubio potius præsumitur impulsiua, quam finalis. num. 5.

Donatio præsumitur ratione coniunctionis. num. 5.

Cessante causa impulsiua non cessat effectus. num. 6.

Causa una ex pluribus cessante non cessat effectus. numero 7.

Femina nata ex masculis de agnatione, licet sit nupta dicitur de agnatione, & familia num. 8.

Monasterium nihil potest prætendere de bonis illius, qui in Religionem ingressus est, & ante ingressum eadem bona alteri donauit. num. 9.

Fideicommissum purificatum post emissam professionem illius, qui monasterium ingressus est, an transeat ad monasterium non obstante renunciatione facta ante ingressum. num. 10.

DECISIO DLXXXVII.

1 Dubitaui, an renunciatio facta a Portia, nūc sorore Annæ Mariæ ad fauorem fratrū expirauerit, & quatenus duret, An obstet monialibus Sancti Dominici. Et quo ad primam partem dubij, Domini negatiue responderunt, nam licet Paulus, & Ludouicus, ad quorum fauorem Portia renunciauit mortui fuerint. Attamen quia renunciatio fuit facta in vim pacti, & donationis irreuocabilis inter viuos, etiam illis vita functis non expirat, sed transit ad hæredes donatarij, iuxta opinionem Rotæ, de quā testatur Achil. decis. vnica. de donat. Put. decis. 274. numero 4. & seq. lib. 3. Mant. de tacit. & ambig. libr. 13. tit. 21. num. 20.

2 Quod facilius procedit in casu nostro, in quo renūciatio comprehendit etiam dictorū Ludouici, & Pauli hæredes, licet de illis non fuerit facta specialis mentio, cum in contractibus regulariter censeatur stipulatum etiam pro hæredibus, & successoribus. l. veteris. C. de contrahen. & committen. stipul. Las. conf. 217. nu. 2. & seq. lib. 2. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. gl. 6. nu. 1. Surd. decis. 322. nu. 36. & seq. Menoch. consilio 335. num. 42. Rota decis. 682. num. 4. par. 1.

3 Præsertim concurrente clausula, Et cetera, apposita post verbum, Acceptantibus, &c. quę extēditur pro se, hæredibus, & successoribus. Rot. decis. 393. in princip. par. 1. Item clausula (In perpetuum) quæ facit trāsire dispositionem ad hæredes. Iacob. Berret. cōs. 81. nu. 9. cum alias non daretur perpetuitas. Oldrad. cōs. 226. n. 3. in fi. Paris. conf. 26. n. 46. lib. 3. Item clausula ad habendum, & cetera, quæ in dispositiua apposita operatur eundem effectum. Rol. cōs. 55. n. 37. lib. 3. Bero. cons. 63. nu. 11. lib. 3. Borgn. decis. 36. n. 17. li. 2.

4 Quibus non obstat renunciationem fuisse factam fauore agnationis, & ideo cum per mortem Pauli, & Ludouici sine filijs cessauerit causa finalis renūciationis, cessare debeat, & ipsa renunciatio, tanquam illius effectus. l. in omni. ff. de adopt. cum alijs. Quia fuit responsum, causam finalem dictæ renunciationis potius fuisse Religionis ingressum, vt patet ex prooemio, ibi. Quæ quidem Illustris D. Portia dicto D. Locumtenēti animum suum patefecit, ac se diuino afflatu deliberasse Deo dicare, &c. ex quibus verbis clare colligitur, quod illa deliberans de Religionis ingressu, & paupertatem eligens, bonis, & hæreditati renunciauit, ea ex causa, quia Religionem profiteri volebat, alioquin ꝑfecto si credidisset remanere in sæculo, vel ad illud redire, talē renunciationem non fecisset. Vnde hæc causa vere, & proprie dicitur finalis. Nat. conf. 609. n. 10. & seq. Crau. conf. 142. n. 9. & in indiuiduo, quod religionis ingressus sit causa finalis in similib. renūciationibus, voluerunt Socin. conf. 183. nu. 3. lib. 2. Dec. cōsil. 86. col. 4. vers. quantum vero ad portionem hæreditatis. Couar. in c. quamuis. par. 3. §. 2. nu. 4. vers. tertia ratio. de pact. in 6. Barz. decis. Bonon. 25. numero 68. vers. sicut est in proposito.

5 Causa vero conseruationis agnationis fuit impulsiua, cum talis in dubio præsumatur, ad tradit. per gl. in l. 2. §. si. & ibi Bar. ff. de donat. Alber. n. 3. Rom. nu. 2. Bal. in l. generaliter. n. 5. vers. sed in dubio. C. de epis. & cleric. Maxime, quando nō constat, quod disponēs aliter non fuisset dispositurus. Crau d. conf. 142. n. 9. Cephal. conf. 81. nu. 9. & seq. prout in casu nostro, in quo etiam remota causa conseruationis agnationis, Portia nihilominus verisimiliter dictam renunciationem fecisset, tum propter sanguinis coniunctionē, cū Ludouicus, & Paulus essent fratres sibi vtrinque coniuncti. l. cum rem alienam. C. de legat. l. illud. C. de sacrosс. eccl. Dec. conf. 120. col. 3. vers. quia respondetur. Cephal. vbi sup. n. 12. Barz. d. decis. 25. n. 70. Tum ēt, quia ei fuerunt a dictis fratribus promissa annua Scuta 30. & remanebat dotata in Scutis 400. Socin. consil. 34. num. 5. lib. 4. Barz. vbi supra. num. 73.

6 Videtur ergo dicendum, quod Portia intendēs ad Religionis ingressum, ac ibi optime de condecētibus prouisa ad fauorem fratrum dictam renunciationem fecisset non habita principaliter ratione ad conseruationem agnationis, quæ potius fuit causa impulsiua ex supradictis, & ideo licet cessauerit non tamen propterea cessat effectus renunciationis. Bald. in dicta l. generaliter. num. 5. Cephal. dicto conf. 81. n. 8. Tiraq. in tract. cessante causa. in 1. limitat.

7 Vlterius posito, quod agnationis conseruatio fuisset causa finalis, prout non est ex supradictis: Tamen illa non fuit sola, cum concurrerent aliæ supra relatæ, nempe sanguinis coniunctio, congrua dotatio, & Religionis ingressus, quæ suum debitum effectum fuerunt sortitæ. Vnde succedit regula, quod quando plures causæ considerantur, vna deficiente si aliæ durēt, non cessat effectus. §. affinitatis. Institut. de nupt. Tiraq. vbi supra. limit. 22. nume. 1. Natt. conf. 14. nu. 6. Ofasch. decis. 178. num. 6.

8 Vltra quod neque potest dici in casu nostro ꝑ mortem Pauli, & Ludouici sine filijs cessare cōseruationē agna-

agnationis, cum adhuc supersit D.Catherina soror illorum,& Portiæ,quæ licet sit nupta,cum sit nata ex masculis, dicitur de agnatione,& familia.l. voluntatis.C.de fideicomm.Socin.conf.227.num.4.in fin. libro 2.& num.5.Parif.conf.35.num.5.in fin.libro 3. Cephal.conf.53.num.86.& 87.Gabr.conf. 195. nu. 3.lib.1.Peregr.de fideicom.art.14.num.37.

9 Et ex his inferebant Domini ad resolutionem secundæ partis dubij,nempe d. renunciationem obstare Monialibus Sancti Dominici, cum enim renunciatio non expirauerit, sed adhuc duret ex supradictis, videtur exclusum monasterium, cui nullum ius competit, nec defertur in his rebus, quæ Monachus ipse ante ingressum renunciauerit,ad text. in capit.si qua mulier.19.quæst.vltima, authent.nunc autem. C. de episc.& cleric.Couarr.dicto cap.quamuis.par.3.§.2. num.5.in fine.

10 Nec obstat, quod nos versemur in bonis subiectis fideicommisso purificato post emissam professionem, quo casu monasterium potest agere,non obstante remuneratione,ex Corn.consilio 272.libro 3.Ruin. cõsilio 204. libro 1. & alijs allegatis per Informantes. Quia contrariam opinionem amplexi sunt Domini in præsenti casu,tanquam magis communem, vt testatur Couar.vbi supra.§.2.nu.3.vers.contrariã,&c. quam tenuerunt Bar.in l.fin. num.7. & ibi Bal.num. 14.& Purpur.num.171.Cagnol.num.207.vers. melius est itaque.C.de pact.Dec.conf.31.in fine.versic. sed tamen ista disputatio. Mencich.de success.creat. par.1.lib.2.§.18.num.93.& seq.hanc dicens veram, & magis communem.

11 Ceterum,quia pro parte Monialium dicebatur bona fideicommisso subiecta non comprehendi sub dicta renunciatione, ideo Domini quo ad secundã partem dubij dixerunt, prædictam renunciationem monasterio obstare, quatenus comprehendat bona dicti fideicommissi,de qua comprehensione voluerunt particulariter videre.

REV. P. D. BVRATTO.

Venetiarum donationis.Lunæ 5.Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Causa criminalis super prætensa falsitate non facit supersedere in ciuili, quando ius causæ ciuilis totum non consistit in probatione causę criminalis,vel quando eadem criminalis causa post relaxatum mandatum ciuile intentata fuit. Et quando falsitas in actis commissa dicatur.

SVMMARIVM.

Causa criminalis de falso intentata non alias praeiudicat causæ ciuili, nec in ea supersedere facit, nisi ius totius causæ ciuilis consistat in probatione accusata.num.1.

Donationis acceptatio inducitur ex sola scientia.numero 2.ad finem.

Iuramentum supplet defectum insinuationis.num.2.in fine.

Sententia contumacialis contra vnum lata alteri nõ praeiudicat.num.3.

Sententia contumacialis non habet pro se praesumptionẽ, nisi quatenus constet ex actis.num.3.

Causa criminalis non facit supersedere in ciuili,quando datur querela post relaxatum mandatum.num.4.

Falsitatem committens in actis causam amittat.nu.5.

Falsitas committitur etiam in antidata.num.5.

Falsitas non dicitur commissa in actis per subreptionem scripturarum in iudicio productarum.num.5.

DECISIO. DLXXXVIII.

1 EXistimarunt Domini causam criminalem non esse præiudicialem ciuili,ita vt in ciuili supersedendum sit. Moti,quia causa criminalis de falso,non alias præiudicat ciuili,quam si ius totius causæ ciuilis consistat in probatione accusata.Bal.in l.1. numer.50.vers sed de rigore.C.de his,qui accus. non poss.quam distinctionem sequitur Cõs. Neapolitan. apud Afflict.decis.229.nu.2.ad fin.& nu.3.vbi Apostil.Capic.decis.25.nu.3.Grammat.decis.60. post n. 24.vers.& sequitur Afflict.super Constit.Regni. li.2. rubr.20.de præiudicial.sublat. nu. 14. post medium. Roland.conf.13.num.17.lib.2. & Rota coram Cæs. de Graff.decis.92.alias 3.num.4.& num.9.in fine.de except.& in Ciuitatis Castelli spolij bonorum. 18.Februarij 1591.coram bo.mem. Card.Platto relata per Farinac.quæst.100.variar.num.101.

2 In proposito autem ius totius causæ ciuilis non videbatur DD. consistere in epistola Dominici ex Ciuitate Venetiarum. 15.Aprilis 1606.Antonio in Vrbe commoran. directa super cuius tantum falsa antidata,falsaque suppositione in actis criminalibus instituta fuit accusatio cõtra Antonium,quia sine dicta epistola contingere posse credebant Antonium in causa ciuili obtinere pro quo alia plura remanebant. Et primo mandatum procuræ D. Rodulphi Pij in eius personam factũ 18.Martij 1600. in quo inter cetera declarauit Antoniũ cõprehendi in donatione 19. Decẽbris 1598.per ipsũ facta Dominico eius fratri,qui ꝓpterea tam nomine proprio, quã vti procurator Dominici donationẽ coram Auditore Cameræ,de anno 1601.parte citata produxit.Secundo epistola 8.Aprilis 1606.a Dominico eidem Antonio directa, in quã approbat declarationem factam a Domino Rodulpho.18.Martij 1600.& cedit Antonio omnia iura sibi vigore dictæ donationis competentia,ex cuius sola scientia inducta fuit acceptatio donationis in eã contentæ. Bartol.in l.qui enim. numero primo. ff. rem rat.hab. Aymon.consilio 291.num.3.Tertio instrumentum. 7.Iunij 1612.nouæ donationis Dominici ad fauorẽ Antonij,& Confirmationis antiquę cũ renun-

Digitized by Google

renunciatione iurata defectui insinuationis, quæ sine dubio illum supplet. Bald. in c. cum contingat. sub numer. 13. vbi Imol. nu. 90. de iureiur. Veral. decis. 286. par. 1. Aym. consil. 118. num. 1. Clar. in §. donatio. quæstione 18. vers. retenta, & vers. scias etiam.

3 Non obstat, quod instrumentum anni 1612. sit post sententiam latam contra Dominicum super falsitate donationis eidem factæ a D. Rodulpho de anno 1548. Nam vltra quod sententia non iustificatur ex actis, & valde dubitari potest de illius validitate ex deductis per Informantes, cum sit contumacialis, non præiudicat Antonio non citato. l. cum filiusfam. vbi Bart. ff. de verb. obligat. Alex. cons. 84. num 4. libro 3. & pro ea nihil præsumitur, nisi quatenus constet ex actis, vt dixit Rota in Imolen. Castrorum. 22. Iunij 1575. coram bon. mem. Card. Seraphino inter impress. diuers. decis. 136. nu. 3. par. 1. cum præsertim haberet a fratre aliam cessionem ex epistola octaua Aprilis, & sic ante sententiam. Et in omnem casum non constat illum non posse in causa ciuili ex alijs iuribus sine epistola diei 15. obtinere, prout constare deberet ad impedien. illius progressum.

4 Mouebat etiam DD. magna præsumptio vigens contra partem ob dilatam querelam post mandatum executiuum ad fauorem Antonij relaxatum quo casu non supersedetur in ciuili. Afflict. dicta decis. 229. in princip. Capic. decis. 25. numero quinto. Farinac. d. quæst. 100. nu. 104. & 105. præsertim quando non constat euidenter de proposita suppositione, & antidata. Felin. in cap. de cetero. post num. 11. de re iudic. Barbat. cons. 43. nume. 9. in fin. lib. 1. Farinac. eadem quæst. 100. num. 107. prout dici non potest de ea euidenter constare, non solum quia vtraque pars habet sententiam pro se, sed quia epistola impugnata fuit ante relaxatum mandatum, & antequam in causa ciuili reproduceretur ad instantiam Antonij extracta ex scripturis illi de anno 1606. a fisco ablatis, & quæ apud actuarium causæ remanserant parte, & fisco citatis, nec aliquid opponentibus, neque extractioni, & consignationi contradicentibus.

5 Minus dici potest præiudicialis ex eo, quod si vera esset accusatio, Antonius caderet a causa, a qua cadit committens falsitatem in actis. l. in fraudem. 45. §. quoties. vbi glos. in vers. cadat, & Bart. ff. de iure fisci. Alex. in l. Diuus. num. 7. ff. de re iud. Boer. decis. 291. num. 1. Ista enim licet esset falsitas, quæ committitur in faciendo antidatam. Franc. Marc. decis. 673. parte 1. cum alleg. per Farinac. de falsit. quæst. 150. nu. 99. Non posset tamen dici commissa in actis, sed extra, si ecet epistola cum dicta antidata esset in actis posita, nec per eam amitteretur causa. Bart. in d. l. in fraudē. §. quoties. Ang. in l. 1. vers. secundo fallit. C. ad legem Cornel. de fals. Boer. dicta decis. 291. num. 1. vers. tamen secundum Bart. & nume. 2. vers. ad secundum, & num. 3. vers. sed falsificans cum alijs per Farinac. dict. quæst. 150. num. 37. & num. 41. vbi de magis communi. Et ita conclusum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Meliten. Nauis. Lunæ 5. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Emptor primus, qui rem emptam alteri vendidit, si vendita res fuerit euicta secundo emptori, an, & quando agere possit contra primum venditorem de euictione, si a secundo emptore, cui res euicta fuit, non molestatur.

SVMMARIVM.

Sententia præsumitur valida, vbi ex reuolutione processus constat de iurisdictione, mandato procuræ, de citationibus, & alijs requisitis. num. 1.

Emptor qui rem emptam alteri vendidit re euicta a secundo emptore non potest agere de euictione rei emptæ, nisi constito de molestijs sibi illatis a secundo emptore, cui res euicta est. numero 2. Fallit quando dictus emptor in venditione, quam postea fecit, reseruasset sibi ius in re uendita, donec fuerit de pretio satisfactus. numero 3.

Emptor de euictione agere non potest, quando nullum damnum passus est. num. 3. in fi. & num. 4. & nu. 5. Vbi præsertim quando res euicta emptori restituta fuit.

Emptor, qui rem emptam alteri vendidit, quando res, quam uendidit fuit euicta a secundo emptore, potest agere de euictione contra primum uenditorem, etiam quod non sit molestatus a secundo emptore, quando promissio de euictione fuit facta non solum primo emptori, sed etiam eius heredibus, & successoribus. numero 5.

De euictione agi non potest contra uenditorem, cui prius lis intimata non fuit. num. 6. & num. 7. Vbi quid si uenditor fuit præsens euictioni.

Negatiua probari debet ab illo, qui se fundat in ea. numero 8.

DECISIO DLXXXIX.

1 DIxerunt Domini, sententiam Rotalem esse confirmandam, quia quo ad illius validitatem de ea satis visum fuit constare ex reuolutione processus, in qua apparet de iurisdictione, mādato Procuræ, & de citationibus, cum alijs requisitis, iux. decis. Caputaq. 260. par. 2.

2 Iustitia vero satis clara colligitur ex decisionibus coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno in hac causa factis, in quibus firmatum fuit, Commendatarium Spinulam non teneri de euictione nauis ad fauorem magni Magistri ea præcipue ratione, quia nauis non fuit euicta ipsi magno Magistro,

qui

qui emit a Commendatario, & cui Commendatarius promisit de euictione, sed Ghisulpho, qui illam emerat a Petro Ioãne, qui a magno Magistro causam immediate habuerat, ideoq; magnus Magister, nisi molestias patiatur a Petro Ioanne de euictione contra Commendatarium agere non potest, prout non posset Petrus Ioannes agere contra magnum Magistrũ, nisi & ipse molestetur a Ghisulpho, iuxta not. per Scribentes in l. si pro re. §. si pro euictione. ff. de euictionibus. cum aliis in decisione adductis.

3 Non releuat, quod magnus Magister vendiderit Nauem Petro Ioanni habita fide de pretio, cũ obligatione omnium bonorum, ita vt censeatur etiam sibi reseruasse tres super naui, & consequenter statim secuta euictione agere possit, etiam quod non molestaretur a dicto Petro Ioanne, cui vendidit Bart. & alij in d. l. si pro re. §. si pro euictione. ff. de euict. quia præter responsiones datas in vltima decisione Reuerendiss. D. mei Damasceni, quæ Dominis placuerunt, fuit ẽt dictum, quod Doctores in contrariũ allegati loquuntur, quando venditor reseruauit sibi ius in re, quod perijt damno ipsius venditoris, propter euictionem subsecutam, iuxta terminos dictæ l. si pro re. §. si pro euictione. ff. de euictionib. In casu autem, de quo agitur, licet magnus Magister vendiderit habita fide de pretio, nihil tamen propter euictionem eidem perijt cum possit ad pretij consecutionem agere contra Petrum Ioannem primum emptorem, & ille non possit ei opponere de euictione, non solum, quia molestatur a Ghisulpho, vt supra dictum est, sed etiam quia ab eodem molestari non potest, cum nauis quæ ei euicta fuerit a Commendatario postea restituta fuerit, & propterea cum magnus Magister propter euictionem nullum damnum patiatur, Sequitur quod de euictione contra Commendatarium agere non possit, ad tradit. per Doc. in d. l. si pro re. §. 1. vbi Bal. post medium vers. & isto casu. ff. de euict.

4 Et ex his cessat, quod Petrus Ioannes sit decoctus, & propterea magno Magistro de dicto pretio satisfieri non possit, quia vltra, quod de decoctione non constat, sufficit in casu isto, quod magnus Magister non patiatur damnum propter decoctionem, quæ prouenerit a facto proprio ipsius, qui habuit fidem de pretio personæ minus idoneæ ad soluendum, ad text. in c. damnum. de reg. iur. in 6.

5 Cessat etiam, quod Commendatarius promiserit de euictione ad fauorem magni Magistri hæredum, & successorum, quo casu agi potest etiam si res non sit euicta primo emptori, per textum in l. vlt. ff. de excep. rei vẽdit. cum alijs deductis in causa Mediolanen. bonorum. 14. mensis Ianuarij 1596. coram Illustriss. D. Cardinali Arrigonio, quia præterquam Ghisulphus cui nauis euicta fuerat illam emit a Petro Ioanne nõ autem a magno Magistro, fuit etiam respõsum, quod modo nõ agunt successores, sed ipsemet magnus Magister, & tamen postquam Ghisulpho nauis a Commendatario restituta fuit, cum cessauerit euictio; nec ipse, nec Petrus Ioannes de ea agere possunt, ad text. in l. si vnus. §. idem Iulianus. ff. de euiction. & faciunt tradita per Bartol. in l. facere posse. in fine. ff. soluto matrimonio.

6 Præterea, tanto minus de euictione agi potest contra Commendatarium, ex quo non fuit eidem intimata lis, prout intimari debebat, maxime quia euictionẽ euitare poterat, iuxta text. in l. emptor. l. si controuersia. C. de euict. l. si vnquam. in fin. ff. eod. tit. cum aliis in dictis decisionibus allegatis.

7 Nec subsistit, quod D. Commẽdatarius fuerit præsens, & consequenter non fuerit necessaria intimatio, iuxta notat. per glo. in l. fidictum. §. si præsenti. C. & ff. de euictio. quia fuit præsens postquam nauis fuerit euicta, & sic res non erat integra.

8 Placuit etiam Dominis aliud fundamentum decisionum, quod quatenus magnus Magister agere posset contra Commendatarium ex eo, quia de pretio nauis a Petro Ioanne non fuerit sibi satisfactum probare deberet se fecisse diligentias pro illius consecutione, & illud non fuisse consecutum. Cum enim agat cõtra tertium, qui non est ei obligatus soluere, & fundet intentionem suam super negatiua, debet illã probare. l. in illa stipulatione. & ibi Bart. num. 6. ff. de verborum obligat. Lapus alleg. 94. sub num. 4. verſ. nam si accuso. Pacian. de probation. lib. quinto, c. 51. num. quadragesimo quinto, & 51. Et ita decisum ponderatis etiam alijs pro Informantes per Domino Commendatario, & in dictis decisionibus deductis, quæ Dominis placuerunt.

R. P. D. REMBOLDO.

Perusina Fideicommissi de Alphanis. Lunæ 5. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Dos sorori a fratre constituta, an censeatur data, de bonis paternis, vel maternis.

SVMMARIVM.

Instrumentum facit probationem probatam. numero 1.

Copula natura est diuidere pro rata. num. 1.

Ratione cessante cessat iuris dispositio. nu. 2.

Extensio de casu ad casum non fit in exorbitantibus. numero 2.

Pater dotando filiam non exprimendo de quo patrimonio censetur dotasse de suo proprio. numero 2. Declara, vt numero 4.

Necessitatis causa vbi quis aliquid facere tenetur, præsumitur id facere, quantum vrget necessitas, & non plus. numero 3.

DECISIO DXC.

1 Dubitaui, de quibus bonis intelligatur dotata Vincentia ad effectum, vt sciri possit, an dicta dos detrahenda sit a fideicommisso, & hæreditate patris in totũ, vel pro qua parte, & Domini cẽsuerunt pro dimidio de bonis paternis, & pro alterá dimidia de maternis dotatam fuisse. Nam, vt ex publico instrumento, quod facit probationem pro batam. l. cum precibus. C. de probat. Bald. in l. Imperator. num. 8. ff. de stat. homin. apparet, fuisse promissam dotem Vincentiæ a fratre Ducatorum quatuor millium de bonis paternis, & maternis, præsente, & consentiente matre, Vnde censetur promissa pro dimidia de bonis maternis. Natura enim copulæ est diuidere pro rata. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis. Socin. in l. 1. num. 40. vers. ex quibus etiam, & ibi Rip. num. 91. late Barbos. in 4. parte, dicta l. 1. numero 103. vers. sed his non obstantibus. & num. sequen. ff. solut. matrim.

2 Neque hoc casu obstat dispositio l. fin. C. de dot. promiss. quia locum habet in parte tantum, non autẽ fratre dotante sororem in maiori quantitate quã de iure tenebatur dotare, tunc enim in eã parte, qua fuit excessum, cessat vtraque ratio legis, paterni, scilicet officij dotandi filiam, & affectionis, quam erga illam gerere præsumitur, quæ non solet esse tanta in fratre erga sororẽ, atque ideo merito cessare debet iuris dispositio. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. l. quod dictum. ff. de pac. maxime quia dicitur exorbitans, & non trahen. ad alios casus, vt in simili trad. Corn. con silio 16. numero 4 vers. nec sunt termini pares. lib. 3. Menoch. cons. 370. nu. 2.

3 Et facit, quod quando aliquis tenetur ex causa necessitatis aliquid facere, præsumitur id facere quantũ vrget necessitas, & nil vltra. argum. l. vlt. ff. de exercit. act. Dec. in l. si donatione. nume. 17. C. de collat. & in terminis Socin. d. l. prima. num. 38. & seq. ff. solu. matrim. Menoch. d. consil. 370. num. 21. quod eo magis Domini admittendum censuerunt, quia non agitur de aliquo præiudicio inferendo matri, quæ non est in causa, sed ad effectum impediendi diminutionem fideicommissi, quod per constitutionem dotis tam excessiuæ fuisset fere totum euersum. Vnde cum Vincentia dotata fuerit a fratre in Scut. quatuor millibus, quæ dos excedit ad minus in medietate legitimã sibi debitã in hæreditate patris, censeri debes proaltera medietate, de bonis maternis dotata, per supra allegata.

4 Et prædicta bene confirmantur etiam per statutũ Ciuitatis Perusiæ, dum disponit, quod si pater simpliciter dixerit dotare de bonis paternis, & maternis, non expressa quantitate maternorum, aut paternorum, tunc intelligitur dos constituta pro dimidia pro bonis paternis, & pro altera de bonis maternis, quæ dispositio visa fuit satis clara, non solum ad effectum exclusionis feminarum ab omni successione, pro ut in eodem statuto disponitur, sed ad effectum conseruandi bona vinculata cum illud certum sit, quod si bona materna non extitissent, non fuisset constituta dos in tanta quantitate in præiudicium fideicommissi. Et ita Domini resoluerunt cum præsupposito, quod mater habuerit bona, in quibus altera medietas dotis Vincentiæ constitui potuerit.

R. P. D. PIROVANO.

Calagurritana de Branteuilla. Veneris 9. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex duobus præsentatis coram Ordinario, si vterque fuerit æque idoneus ab examinatoribus reputatus, potest idem Ordinarius vni potius, quam alteri beneficium conferre, & gratificare, nec ab hac collatione datur appellatio.

SVMMARIVM.

Idonei aequaliter in examine reperti duo, si vnus eorum consequitur beneficium, non potest dici grauatus, nec a collatione potest appellare. nu. 1.

Appellatio censetur renunciatum quando petitur id, quod in sententia pronunciatum est. nu. 2.

Appellatio a decreto examinis eorum, qui ad beneficium idonei, vel non idonei reperti fuerunt, debet esse expressa, & tacita non sufficit, cum huiusmodi decreta habeant vim interloquutoria. nu. 3.

Appellatio a collatione beneficij non extenditur ad decretum factum ab examinatoribus. nu. 4.

Ordinarius ex duobus præsentatis ad beneficium aeque idoneis indicatis in examine, potest vni potius, quàm alteri gratificari, & vni, & non alteri beneficium conferre, neque in hoc dicitur aliquem grauare. nume. 5. & numero 7.

Citatio non est necessaria vbi si quis citatus esset, nihil opponere poterat. nu. 6.

DECISIO DXCI.

1 Visum est Dominis collationem factam ad fauorem Gasparis non fuisse nullam, neque attentatam, præcesserat enim relatio examinatorum in qua tam Gaspar, quam Franciscus fuerunt renunciati idonei æqualiter ad simplicia, & exinde beneficiati vtrumque præsentarunt ordinario iuxta formã motus proprij Sanctæ memoriæ Clementis Papæ VIII. & procuratores tam dicti Gasparis, quam Francisci instituerunt pro collatione, & ideo siue extraiudicialiter, siue iudicialiter prætendatur fuisse processum, quia cessabat grauamen propter rationem æqualitatis, non videbatur remedium appellationis posse deseruire. Osasch. decis. 61. nu. 3. Surd. cons. 334. num. 1. vol. 3.

Et eo

2 Et eo minus propter approbationem relationis ex instantia facta pro collatione vigore præsentationis, quæ sola sufficeret ad remouendum omnem appellationis effectum. Crescen. de procurat. decis. 1. Crau. consil. 158. nume. 3. Menoch. de præsump. lib. 2. præsumpt. 94. Surd. cons. 104. nu. 1. qui omnes affirmãt, appellationi esse renunciatum quando aliquid petitur vigore prioris sententiæ, vel decreti.

3 Nec responsio data pro Frãcisco, quod scilicet eadem die, qua petijt sibi fieri collationem petierit fieri nouum examen, quia simpliciter petijt sibi fieri collationem, & ad abundantiorem cautelam etiam fieri nouũ examen, quæ reiteratio necessaria non erat pro substantia iudicis gratificationis coram Ordinario, neque quo ad ipsos beneficiatos, cum Franciscus in paritate cum Gaspato fuerit præsentatus ex quibus sequitur, quod cum a sententia examinatorum nõ fuerit appellatum, nec decennium ad appellandum prodesse possit Francisco, tam propter approbationem, quam etiam ex eo, quod similia decreta tanquam habentia naturam interloquutoriæ requirunt ad effectũ de quo quæritur expressam appellationem, vt fuit resolutum in Calaguritana beneficij de Zurbano 29. Octobris 1608. quarta Nouembris 1609. 13. Ianuarij 1611. coram bonæ mem. Peuia, vt inde processus ad institutionem, & collationem dici non possit attentatus.

4 Et quamuis postea fuerit appellatum a collatione, & alijs decretis effectus tamen illius appellationis nõ trahitur ad relationem examinatorum, nec ad electionẽ examinatorum tãquam ad actus iam approbatos, & ratificatos, sed sustinetur, quo ad actũ collationis, quatenus de iure sit admittenda.

5 Ceterum, nec eam esse admittendam Domini existimarunt, quia non datur considerabile grauamen pro Gaspato pro sustinenda appellatione, dum Ordinarius potuit eligere idoneum omissis alijs idoneis, & in hac parte gratificationis iudicium exercere, vt fuit firmatum in Rauennaten. parochialis 2. mensis Decembris 1591. coram Illustris. Domino meo Cardinali Arrigonio.

6 Et propterea cessant omnes nullitates, quæ opponuntur contra eandem sententiam respectu omissæ citationis, & celeritatis ad iudicandum, quia hæc omnia fuerunt sublata in supradictis Calaguritan. de Zurbano, in quibus fuit dictum, citationem non esse necessariam, quia contra gratificationem nihil poterat opponi, & iudicium cõtentiosum cessauerat, & factus erat locus voluntariæ iurisdictioni.

7 Vltimo pariter non videtur obstare defectus iurisdictionis Prouisoris non habentis facultatem conferendi iure deuoluto, cap. fin. vbi DD. de offi. Vic. in sexto. Quia ex facto fuit sublata difficultas, dum renunciantur pares, quo ad identitatem, & pares præsentantes, & Prouisor non se adstringit ad ius deuolutum, sed addit clausulam, & alias omni meliori modo, ex quibus patet respectu subiecti processus, sequutum fuisse magis iudicium gratificationis, quam iuris deuoluti, & voluisse omni meliori modo valere, quod sufficit. Et ita fuit resolutum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Vrbeuetana Bonorum. Veneris 9. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis requirens certas solennitates in contractu minorum habet locum in quocumque contractu læsiuo, etiam per indirectum.

SVMMARIVM.

Minor prohibitus contrahere sine certis solennitatibus a statuto Vrbis, lib. 1. c. 113. & 151. censetur etiam prohibitus sine dictis solennitatibus contrahere in quocũque contractu læsiuo etiam per indirectum. nu. 1.

Aetas minor probatur per librum Parochi. nu. 2.

Minor annorum 18. prohibitus contrahere a statuto sine certa solennitate, nec etiam sine dictis solennitatibus contrahere potest, si ad complementum annorum 18. deficiant tres menses. nu. 3.

DECISIO DXCII.

1 CVm a sententia extra Rotam lata daretur appellatio, Domini circumscripta exequutione, quæ pro Dominis Marescottis anno præterito prætendebatur, dixerunt, dictam sententiam esse confirmandam tanquam iustam. Fuit enim lata super rescissione contractus concordiæ initæ a DD. Sfortia, & Galeatio in minori ætate constitutis, non seruatis solennitatibus statuti Vrbis, c. 113. & 151. libro 1. de contra. minor. quæ quidem nullitas locum habet in quocumque contractu læsiuo, etiam per indirectum. Put. decis. 162. num. 2. lib. 1. Crescen. decis. 3. de constitut.

2 Probatur minor ætas Sfortiæ ex fide authentica Parochi, cuius scriptura recognita fuit per duos testes, iuxta stylũ Curiæ, ex qua natiuitate dicitur concludens probatio. arg. l. 2. in princip. ff. de excus. tut. Crauett. de antiquit. tempor. par. prima. §. vidimus. & aliunde. nume. 54. Mandos. in reg. 18. quæstio. 10. nu. 2. & seq.

3 Qua fide stante Domini nõ dubitarunt clare constare de minori ætate d. D. Sfortiæ. Ipse enim Sacro baptismatis fonte susceptus. est die 17. Septembris 1589. & instrumentum concordiæ, de cuius validitate agitur, celebratum fuit die 26. Iunij 1609. sicque deficiunt circiter tres menses ad hoc, vt vigore statuti Vrbis d. D. Sfortia maior habeatur, in utraque dispositio d. statuti irritans minorum obligationes, factas sine præscriptis solennitatibus. Minoris enim ætas respicitur de iure ad hunc effectũ de momento ad momentum,

Digitized by Google

mentum, per tex. expressum in l. 3. §. minores. ff. de mi nor. facit l. in vsucapione. ff. de diuers. & tempor. præscript.

4 Quo vero ad Galeatium non aderat difficultas, quia ipse minor ætate est Sfortia fratre primogenito, & partes ipsæ in instrumento enunciant ipsum esse minorem. Ex quibus, vna tantum parte informante, ita fuit decisum.

R. P. D. VBALDO.

Mediolanen. Cappellaniæ. Veneris 9. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summario sumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Clericus ob non residentiam non potest beneficio priuari, nisi fuerit personaliter citatus, aut si absens erat ter per publicum edictum requisitus, & per sex menses expectatus. num. 1. & seq.

DECISIO DXCIII.

1 Domini dixerunt, sententiam de partibus esse nullam. Nam vltra trinā citationem per publicum edictum in loco beneficij, requirebatur etiam quod Hieronymus expectaretur per sex menses, ex quo erat absens, & nunquam fuit personaliter citatus, vt constat ex actis, iuxta tex. & ibi Doctor. in c. ex tuæ. de cler. non resid. Et fuit in terminis resolutū in Terdonen. Præpositurae. 17. Martij 1600. coram Cardinali Seraphino, in impress. decis. 1346. par. 2. quæ fuit confirmata in decisione 1366. eadem parte 2.

2 Quod autem non fuerit expectatum spacium sex mensium constat, quia citatio, siue Monitorium emanauit sub die 24. Septembris 1612. Et sententia priuationis fuit lata. 5. Nouembris eiusdem anni, & sic nimis propere, & festinanter, vt in dicta decisione 1346. num. 3.

3 Prætendebatur etiam iniusta dicta sententia, sed Domini ex capite nullitatis eam reuocandam censuerunt. Et ita fuit decisum Hieronymo solum informante.

R. P. D. PAMPHILIO.

Sancti Seuerini Bonorum. Luna 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Negotiorum gestor soluens aliquam pecuniarum quantitatem creditori sui principalis, ab eo illam repetere potest. num. 1.

Bona fides non patitur, vt quis habeat rem, & pretium. num. 2.

Exceptio illiquida non impedit restitutionem certam, & indubitatam. num. 3.

Causa censetur commissa, quo ad omnes in commissione expressos. num. 4. & 5.

Maritus supportans onera matrimonij, debet habere vsūfructum dotis. num. 6.

DECISIO DXCIV.

1 Fvit resolutum, Dominam Bartholomæam teneri ad restitutionem Scutorum 1400. quia Domini de Margarutijs promiserunt soluere Domino Alexandro absenti, & Petro eius patri præsenti, & acceptanti pro dote dictæ Bartholomææ neptis Scuta 4500. quorum Scutorum mille ad eam spectare dixerunt pro restitutione dotis Bartholomææ senioris illius auiæ paternæ, Scuta 1500. pro restitutione dotis Tiburtiæ matris, & reliqua Scuta 2000. pro legato sibi relicto ab auo paterno. Vnde cum in huiusmodi promissione vti extranei, qui non tenebantur dotare, censeantur gessisse negotium Bartholomææ, & vlterius illius vigore coacti fuerint soluere Petro Scuta 1400. actione negotiorum gestorum, ad illorū restitutionem agere possunt contra Bartholomæam, pro qua soluerunt. c. quicunque. 12. quæst. 4. l. soluendo. ff. de negot. gest. Anchar. consi. 285. num. 4. versic. descendo breuiter. Cardin. Mantica de tacit. & ambi guit. conuent. lib. 17. tit. 8. nume. 22. & in istis terminis tradit Surd. consi. 119. num. 26.

2 Nec obstare, quod Margarutij promiserint dictam dotem, eiusque portionem præfatam soluerint intuitu bonorum ipsius Bartholomææ, quæ adhuc retinentur per ipsos Margarutios, qui propterea non possunt agere ad restitutionem pecuniarum contra Bartholomæam, quia fuit responsum, quod post sententiam Rotalem, in qua propter nullitatem transactionis Domini Margarutij fuerunt condemnati ad restitutionem dictorum bonorum, ipsa Bartholomæa obtiuuit redintegrari ad omnia eius bona in transactione comprehensa, quæ fuerunt ei restituta, vel saltem non apparet, quod per Margarutios præstetur aliquod impedimentum, quominus ipsa consequi ea possit, vnde non debet hodie, sub hoc prætextu Bartholomæā liberari a restitutione dictorū Scut. 1400. ne hoc modo colludendo cum eius marito, & socero habeat bona, & dotem, contra text. in l. bona fides. ff. de regul. iur. cum simil.

3 Neque releuare, quod Margarutij adhuc retineant prædium nuncupatum, De passatempo, quia vt patet ex decisione super hoc particulariter facta sub die 14. Apri-

Aprilis præteriti, non constat quod huiusmodi prædium spectet ad D. Bartholomæam, nec quod fuerit in dicta transactione per ipsam renunciatum, & per consequens non potest ipsa Bartholomæa per hanc exceptionem illiquidam euitare dictarum pecuniarũ restitutionem certam, & indubitatam. ad tex. in l. fin. C. de compensat. Socin. consil. 24. nu. 36. vers. accedit ad hoc. lib. 1.

4 Minus subsistere, quod Bartholomæa non sit nominata in commissione, & propterea in ea non comprehendatur, quia cessat difficultas ex commissione vltimo loco per Margarutios specialiter obtenta ad effectum recuperandi dicta Scuta 1400. in qua fuerunt narrata tam gesta pro parte Petri coram Auditore Cameræ, quam etiam pro parte Alexandri, & Bartholomæi in Rota, & causa super huiusmodi recuperatione fuit commissa in Rota, quo casu censetur in ea non solum comprehensus Petrus, sed etiam Bartholomæa. Rota decis. 12. de rescrip. in nou.

5 Ad id vero, quod dicta Scuta 1400. fuerint ex decreto iudicis inuestita in locis Montium pro cautione dictorum de Margarutijs, qui prætendebant illa repetere. Placuit responsio, quod non ideo minus Bartholomæa tenetur actione negotiorum gestorum illa restituere, postquam Petrus, in cuius creditũ fuerunt inuestita, non consensit, quod ea restituantur ipsis Margarutijs.

6 Quo vero ad personã Petri, cui dicta Scutã 1400. fuerunt soluta, visum fuit ipsum nõ posse cogi ad eorum restitutionẽ, quia legitime ea exegit vigore promissionis sibi factæ cum obligatione Camerali, nec alias gesta per Bartholomæam circa dicta bona possunt præiudicare ipsi Petro, qui non petit bona, sed pecunias sibi promissas, ex quibus saltem debet habere vsumfructum, cum onera matrimonij supportet, iuxta tex. in l. si is. ff. de iure dot. Bald. Nouell. de dot. par. 6. priuil. 36. nume. 1. vers. nam æquum est, & sub numero secundo, vers. si autem ipse filius. Et ita fuit resolutum &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Salernitana Contributionis. Lunæ 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Appellatio interponi debet coram iudice, & non coram Notario. Restitutioq; in integrum non impedit executionem rei iudicatæ acceptatæ a parte, & de qua notorie constat in actis.

SVMMARIVM.

Appellatio interposita coram Notario per dimissionẽ schedula appellationis, non dicitur legitima, quia appellari debet coram iudice, & non coram Notario. nu. 1.

Notarius quilibet de stylo Curiæ in absentia Notarij causæ potest rogari de actibus iudicialibus ad referendum eidem causæ Notario. num. 2.

Restitutio in integrum non impedit executionem rei iudicatæ, de qua notorie constat in actis. nu. 3. & 4.

DECISIO DXCV.

1 Domini censuerunt constare de re iudicatã, quæ sit exequenda, cum a sententia lata in Rota non fuerit intra legitimum tempus appellatum, & ita transitum fecit in iudicatum, nec potest dici appellatum fuisse, licet procurator Monialium schedulam appellationis vltima die termini, in manibus Notarij dicatur dimisisse. Debuit enim appellare coram Iudice, & non coram Notario, prout de iure requiritur, capit. vt debitus. de appellat. c. cor di. eodem titul. libro 6. Vestr. in prax. c. 3. numero 27. & 57. libro 7.

2 Nec excusationes allegatæ a dicto procuratore Monialium visæ sunt Dominis releuantes, cum notorie sit liber accessus ad Iudices, quorum benignitas, & facilitas omnibus Informantibus aditum præbet, & ex stylo Curiæ, quilibet in absentia Notarij causæ, potuit rogari de dicta appellatione ad referendum. De iustitia vero sententiæ, stante decisione coram R. P. D. meo Vbaldo facta, Domini non dubitarunt.

3 Et licet causa restitutionis mihi commissa reperiatur, propterea executio non potest impediri, quia constat ex reuolutione actorum, & ex processu fuisse acceptatam pro parte Abbatis, & Monachorum rem iudicatam. Nam die 16. Aprilis anni 1613. fuit præfixus terminus Monialibus ad docendum de appellatione, eiusque legitima prosecutione, ad effectum executionis sententiæ cum intimatione, deinde 22. eiusdem mensis, & 10. Maij sequentis, citatus fuit dictus procurator Monialium, ad taxationem expensarum, & relaxationem mandati, seu literarum executorialium tam pro suo, quam pro omnibus contentis in dicta sententia.

4 Quo posito fundamento non retardatur executio petita per commissionem restitutionis in integrum. Castren. in authen. quæ supplicatio. numero tertio, vers. vel dic melius. C. de precibus Imper. offer. Ripa in l. 4. §. condemnatum. numero trigesimo, versic. aliquando petitur restitutio. ff. de re iudic. Put. decisione vigesima octaua libro secundo. Rota diuers. decisione trigesima quadragesima sexta, numero sexto, par. prima, fuit dictum in Bonon. de Ballis 19. Martij 1607. coram Reuerendissimo Do. Lugdunen. & latissime, ac doctissime coram Reuer. P. D. meo Pamphilio in Ferrarien. Bonorum 26. Iunij 1613. Ex his vna tantum parte informante, cum procurator Monialium sæpe citatus informare neglexerit, ita fuit decisum.

REVE-

R. P. D. VBALDO.

Mediolanen. Pensionis. Lunæ 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sume Argumentum.

SVMMARIVM.

Argumentum a solitis validum est in iure. numero 1. in fine.

Prorogatio tenenda potest esse maior primo termino. numero 2.

Voluntas hominis regulanda est, & præsumitur iuxta potestatem, quam quis habet. nu. 2.

Concessum tempore limitato vltra illud tempus censetur prohibitum. nu. 2.

Priuilegium habens aliquid faciendi, si stricte eo vtatur, non potest postea eo uti magis large. num. 3.

Copula Et, debet sumi qualificatiue, & restrictiue, non autem extensiue, quando sumus in gratia præiudiciali. numero 4.

Copula Et, requirit concursum copulatorum. numero 4. in fine.

Actum quem quis impugnat, vel non implet, ad sui fauorem quis allegare non potest. num. 5.

Res dicitur indiuidua, quando non affert vtilitatem in parte respectu partis, quantam in totum respectu totius. num. 5.

DECISIO DXCVI.

1 PRoposito dubio sub die 15. Ianuarij præteriti, An DD. Beneficiati officiales nuncupati Ecclesiæ Cathedralis Mediolanen. essent immittendi in possessionem exigendi pensionem Scutorum 1000. quam olim S. Carolus Cardinalis Archiepiscopus Mediolanen. ad eorum fauorem reseruauerat super fructibus Abbatiæ Miramundi, quæ præuia eiusdem S. Caroli demissione, perpetuo vnita fuerat authoritate Sedis Apostolicæ, Hospitali maiori Mediolanen. & Dominis Canonicis eiusdem Cathedralis aduersarijs contendentibus, non esse locum dictę immissioni propter prætensam applicationem de dicta pensione factam ab eodem S. Carolo pro fabrica domorum Canonicalium, & eorundem officialium, placuit Dominis, vt particulariter videretur, an instrumentum Anni 1583. contineret dictam applicationē pensionis, & pro quo tempore, & quo ad primam partem fuit resolutum affirmatiue, quia in dicto instrumento legitur S. Carolum deputasse fabricerios ad exigendum dictam pensionem quam eidem fabricæ persolui voluit, & intendit, quæ verba in effectu nihil aliud important, quam applicationem pensionis eidē fabricæ, præsertim cum in Breui fel. recor. Pij Quinti fuerit eidem Cardinali concessa facultas deputandi personas, quæ dictam pensionem exigerent, & in dictam fabricam conuerterent, & dictæ facultatis vigore S. Carolus de Anno 1577. expresse applicauerat dictam pensionem fabricæ per quinquennium, intra quod spacium, cum fabrica non esset perfecta, & ipse de potestate sua dubitaret, recurrit ad fel. recor. Gregorium XIII. qui illud tempus ad aliud quinquennium prorogauit. Vnde cum de anno 1583. deputauerit fabricerios, vt supra, dubitari non potest quin eodem modo pensionem eidem fabricæ applicauerit arguendo a solitis, l. vel vniuersorum. ff. de pign. act. l. Titianus. ff. quod cum eo. cum simil.

2 Quo ad secundam vero partem, Domini dixerunt, applicationem prædictam intelligi factam per aliud quinquennium a die dat. literarum Gregorij, quæ est 18. Martij 1583. tum quia prima applicatio ad eundem terminum quinquennij fuit restricta, & non videtur conueniens, vt secunda prorogatio maior sit primo termino ad not. per Bald. in c. fin. nume. 32. de consuetud. Gabriel de dilation. conclus. 4. tum quia voluntas S. Caroli regulanda est, iuxta potestatem, quæ sibi a Gregorio XIII. ad quinque tantum annos cōcessa fuit. l. Lucius Titius. §. Imperatores. ff. ad municip. c. cum super Abbatia. de off. deleg. Paris. cōs. 9. num. 95. lib. 2. Surd. consil. 431. num. 41. lib. 3. & concessum ad tempus limitatum, vltra illud non extenditur l. statuliberum. §. Stichum. ff. de leg. 2. l. 1. §. si mulier. ff. de liber. agnosc. Tiraquell. de retr. conuen. §. 1. gloss. 2. num. 46.

3 Non obstat, quod in Breui felicis recor. Pij V. concedatur S. Carolo facultas applicandi pensionem fabricæ ad quinquennium, & plus, & minus arbitrio eiusdem S. Caroli, & quousque fabrica perfecta esset, quia respondebatur, quod cū dicta facultate ad quinquennium tantum vsus fuerit in prima applicatione de Anno 1577. & postea dubitans, ne vigore eiusdē facultatis vlterius terminum prorogare posset, aliam facultatem obtinuerit, ad quinque tātum annos coarctatam credēdum est, eum illam viam elegisse, quā tutiorem suæ cōscientiæ iudicauerat, & sic quod fuerit vsus secunda facultate sibi ad quinquennium tantum concessa, & facit ad hoc, quod habens priuilegiū aliquid faciendi, si stricte eo vtatur, non potest postea eo vti magis large, quam fuerit vsus, vt per Bartol. in l. vsum. numero secundo. C. de aquæduct. libro duodecimo. Alban. ad Bart. in l. per agrum. num. 2. C. de seruit. & aq.

4 Respondebatur etiam per nonnullos ex Dominis, quod cum simus in gratia præiudiciali Beneficiatis, copula illa, & quousque fabrica sit perfecta, debet sumi qualificatiue, & restrictiue non autem extensiue, vt late per Honded. consilio secundo, numero 25. & sequen. & consil. 8. nume. 48. libro 1. adeo vt non videatur posse prætendi, applicationem fuisse factam, quousque fabrica sit perfecta, nisi copulatiue concurrat arbitrium S. Caroli. Roman. consil. 166. vers. quo ad secundum. Felin. in capit. 2. num. 21. de rescript. &

ideo

ideo cum S. Carolus noluerit arbitrari pro aliquo tẽpore, vt in instrumento deputationis officialium, de quibus agitur, parum refert quod habuerit facultatem arbitrandi vsque ad perfectionem fabricæ, quia illa copula requirit concursum copulatorum. l. si hæredi plures. ff. de condi. instit. Put. decis. 193. libro 1.

Et in supradictam sententiam eo magis Domini inclinabant, quod in prædicto instrumento anni 1583. nõ solum pensio beneficiatorum, sed etiã fructus Caluenzani vniti mensæ Capitulari, fuerunt ex eadẽ fabriceriorum deputatione applicati fabricæ, & tamen post transitum ad Cœlum eiusdem S. Caroli, Domini Canonici fructus Caluenzani recuperarunt, & in proprios vsus conuerterunt, ita vt nõ videantur posse in ea applicatione se fundare contra Beneficiatos, quam ipsi, vel impugnarunt, vel nõ impleuerunt, iuxta tex. in l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. emp. & faciunt tradita per Gabriel conclus. 1. nu. 1. de reg. iur. maxime cum applicatio dictorum fructuum, & pensionis, de qua agitur, videatur indiuidua, tum ex eo, quod non affert fabricæ eandem vtilitatem in parte respectu partis, quantum in totum respectu totius. Bart. in l. cui vsusfructus. sub num. 4. ad fi. ver. præterea. ff. de vsufruct. legat. Couarru. lib. 2. var. resol. c. 16. num. 5. ver. non obstat. cum aliis per Rot. decis. 709. num. 4. par. 1. diuers. tum ex verisimili mente S. Caroli, quem non est præsumendum voluisse grauare solum Beneficiatos. Put. decis. 323. in fi. lib. 1. & fuit decisum in Pacen. Parochialis de Talauera. 20. Nouemb. præteriti, coram R. P. D. meo Pamphilio, & ideo dicta applicatio non debet tanquam indiuidua, diuerso iure censeri, arg. l. eum qui ædes. ff. de vsucap. Et ita fuit decisum.

R. P. D. VEROSPIO.

Ferrarien. Pensionis. Lunæ 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Monetę bonitas, & valor quando mutatur in solutione facienda, an attendi debeat tempus obligationis, vel potius tempus solutionis.

SVMMARIVM.

Solutio facienda est in illa moneta, quæ reperiebatur tempore celebrati contractus. num. 1.

Solutio facienda est in moneta currenti tempore obligationis, quando illius mutatio est intrinseca, videlicet minoris ponderis eius, quod erat tempore obligationis. Si vero mutatio est extrinseca, vt quia monetæ valor augeatur, & tunc attenditur tempus solutionis. num. 2.

Scutum aureum differt à ficto argenteo. num. 3.

Probatio, quæ non est de actis, habenda non est in consideratione. num. 4.

DECISIO DXCVII.

FVit alias de anno 1591. super beneficio Sãctæ Blancæ Mutinen. Diœc. per Simonem Bottranum obtento reseruata Equiti Paulo Leonio pensio Scutorum 45. monetæ Ferrarien. quæ dictum fuit aurea Scuta 42. constituere. Hæc autem pensio diu fuit soluta per Bottranum. Postea vero cum esset moneta Ferrariensis nimis alterata, & per hoc ad supradictam rationem Bottranus recusaret istam pensionem soluere, lite coram iudice deputato introducta, fuit ab illo pronunciatum, d. titularem teneri ad solutionem pensionis hic Romæ in Scutis monetæ Ferrariensis, vel ad eorum valorem de tempore faciendæ solutionis. A qua sententia Bottranus appellauit, & causa mihi commissa dubium proposui super confirmatione, vel infirmatione dictæ sententiæ, quod fuit restrictum, vt videretur. An Scutum Ferrariense esset moneta in specie, vel imaginaria, & super hoc vtraque parte informante, fuit resolutum, Scutum Ferrariense esse monetam in specie. Constat enim ipsum reperiri cussum ante pensionis reseruationem ex illius productione, & recognitione in actis facta, nec non ex testibus pro Leonio examinatis deponentibus reseruationis tempore fuisse Scutum argenteum Ferrarien. se. Vnde sequitur, vel in dictis Scutis faciendam esse solutionẽ, vel in alia moneta ex qua possint hæc emi, quæ tempore dictæ reseruationis reperiebatur, & fuerunt in obligatione per deducta per Bart. & DD. in l. Paulus. ff. de solut. Aret. cons. 11. num. 3. Cagnol. in l. 2. C. de pactis, inter empt. & vendit. Aymo. cons. 47. num. 6. Surd. cons. 220. num. 4. & cons. 406. Grat. consilio 12. num. 44. lib. 1. & tenuit Rota in vna Namnẽ. Legitimæ 13. Aprilis 1581. coram Card. Seraphino in Romana pecuniariæ Sancti Celsi 27. Ianuarij, coram bo. mem. Penia, & in alia Romana aureorũ octo Zeccarum. 20. Iunij 1597. coram Illustrissimo Lãcellotto, & alibi sæpius.

Vlterius in ista materia proceditur cum distinctione. Diuersum enim statuitur in intrinseca, vel extrinseca monetæ præmissæ bonitas immutetur. Primo enim casu, quãdo videlicet moneta facta fuisset minoris ponderis, tunc ne alter contrahentium damnum recipiat tempus obligationis est inspicien. si vero sit immutata bonitas extrinseca, quia verbi gratia Scuti valor, qui tempore obligationis erat centum solidorũ ad centum, & decem ascẽderit, vel ad nonaginta fuerit diminutus, isto casu debet solutionis tempus attendi, quam distinctionem trad. Bar. in d. l. Paulus. nu 6. de solut. & eam communiter sequuntur DD. & præcipue Aret. d. cons. 11. nu. 3. qui de communi testatur. Tiraquell. de retr. lig. §. 1. glos. 18. nume. 26. Gabr. de solut. conclus. 1. & 2 & Rota in causa Foroliuien. censu 8. Martij 1602. coram Reuerendiss. D. meo Damasceno, & in Achetõtina fructuũ 28. Aprilis 1600. coram Illustriss. Lancellotto, Modo cum in casu nostro bonitas intrinseca sicuti Ferrarien. mutata non reperia-

reperiatur, sed illud extrinsece tãtum auctum fuerit, quia de nonaginta Bononenis hodie constituitur, cũ antea solum ascenderit ad septuaginta, istud extrinsecum augumentum debitoris damno cedere debet, sicut eiusdem lucro cessisset diminutio ex allegatis.

3 Non obstat pensionem fuisse reseruatam in Scutis monetæ illarum partium, & propterea censeri dictam monetam imaginariam, cum Scuta monetæ non reperiantur, quia cum vere tunc temporis esset, vt dixi, Scutum argenteum videtur ad ictum monetæ verbũ ad differentiam aurei Scuti, quod pariter currebat in illis partibus, & in his terminis loquitur Cephal. consil. 31. num. 6. & seq. vol. 1.

4 Non obstant fides nonnullorum mercatorum Ferrariensium, qui dicunt Scutum monetæ Ferrarien. nõ esse cussum, sed imaginarium, nam vltra quod ista nõ facit fidem, cum præterea non sit de actis, non est habenda in consideratione. Bal. in l. 2. num. 19. C. de eden. Socin. in tract. regular. regula 4. in princ. Ex quibus Dominis visum fuit, dictam sententiam extra Rotam latam esse confirmandam.

R. P. D. VEROSPIO.

Hieracen. prætensi Iuris patronatus. Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Attentata pendente appellatione, vel pendente termino ad appellandum, reuocanda sunt.

SVMMARIVM.

Attentata post appellationem reuocanda sunt. num. 1.
Attentata pendente termino ad appellandum reuocanda sunt, etiam quod non fuerit appellatum. num. 2.
Appellatio datur a sententia institutionis Iuris patronatus. num. 3.

DECISIO DXCVIII.

1 Reuerendissimus Dominus Episcopus Hieracen. cum instante suo procuratore fiscali super libertate beneficiorum, de quibus agitur, pronunciasset, causa per viam appellationis interpositæ per Principem Hieracen. prætendentem in eisdẽ beneficijs Ius patronatus deuoluta fuit ad Metropolitanum, qui præuia dictæ sententiæ reuocatione non solum pendente termino ad appellandum, sed post appellationem etiam interpositam ad institutionem, & immissionem deuenit. Vnde per me dato dubio dicto procuratore fiscali tantum Informante, fuit resolutum, constare de attentatis, quæ veniant reuocanda, cum institutio, & inde sequuta pendente termino ad appellandum, & post appellationem fuerunt attentata, & per consequens reuocanda. c. nõ solum. de appell. in 6. c. post appellationem. 2. q. 6. gloss. in c. dilectis. in verbo, exequendam. de appell. Rot. diuers. decis. 6. nume. 1. & 2. par. 2. Lancell. de attentatis par. 2. c. 11. num. 14. & 16. in fine.

2 Quod procederet etiam si non fuisset appellatum, quia tanquam gesta pendente termino saltem per viã nullitatis essent reuocanda. Cæs. de Graff. decis. 2. numero quinto. de appellat. Lap. alleg. 1. Mohed. decis. 150. numero secundo. Et fuit dictum in vna Cremonen. Iuris patronatus. 26. Februarij 1607. coram Reuerendissimo Bononien.

3 Nec potest in dubium reuocari, causam ad effectũ attentatorum fuisse appellabilem ex quo Metropolitanus iudicialiter ad institutionem per diffinitiuam sententiam processit, a qua propterea dabatur appellatio. Lancell. de attent. c. 12. limit. 40. num. 10. & limit. 49. num. 4. Et fuit dictum in Florentina Iuris patronatus de Rirascolis. 28. Aprilis 1606. coram Reuerendissimo Bononien. & coram me in vna Gerunden. Beneficij. 26. Nouembris 1612.

R. P. D. DVNOZETTO.

Maceraten. Census. Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Valet contractus mulieris ad ipsius vtilitatem, etiam sine statutarijs solennitatibus celebratus, & quid si in mulieris contractu adhibentur consanguinei remotiores, non vocatis proximioribus.

SVMMARIVM.

Cameralis obligatio exequutioni mandanda est, quando constat de legitimo comparentis mandato, ac de legitimis citationibus. num. 1.
Deceptis, & non decipientibus iura succurrunt. nu. 2.
Proximiores consanguineos si mulier habeat, adhibeatque in instrumento remotiores quis possit hanc nullitatem allegare. num. 2.
Minor quando agitur de lucro captando, si se maiorem iurauit, non restituitur in integrum. num. 2.
Mulier ad sui vtilitatem potest contrahere etiã sine solennitatibus statutarijs, & valet contractus. num. 3.

DECISIO DXCIX.

1 Domini vna tantum parte informante dixerunt, sententiam latam ab Auditore Cameræ, tanquam validam, & iustam esse confirmandam. Processit enim in exequutione obligationis Cameralis vigore facultatum, & ex reuolutione actorum

rum de mandatis procuræ compaten. ac de legitimis citationibus constat, vt fuit dictum in Mediolanen. Iuris patronatus. 22. Iunij 1609. coram Reuerendissimo Lugdunen. & alias sæpe. De iustitia vero dictæ sententiæ constat, quia iudex mandauit exequi instrumentum, in quo mulier cum decreto iudicis, & consensu consanguineorum cum iuramento contraxerat seruatis solennitatibus statutarijs.

2 Nec potuit retardari exequutio dicti instrumenti iurisiurandi religione vallati, sub prætextu, quod alij proximiores parentes in loco adessent contractus, quia ipsamet dolose cum iuramento asseruerat nullos alios proximiores cõsanguineos adesse qui a aduersus dolum proprium non est audienda. Castrensi. consilio 53. num. 3. par. 2. Ruin. in l. 1. §. nunciatio. num. 211. ff. de noui oper. nunciat. cum multis allegatis per Oddum. de restitut. in integr. quæst. 83. art. 3. numero 12. & 18. Sicuti dicitur de minore, cum agatur de lucro captando cum se maiorem esse iurauit, tunc nõ potest beneficium restitutionis in integrum implorare. l. si alterius. §. si tamen. C. si min. se maior. dix. Seraphin. priuil. 83. numer. 50. Odd. loco citato. Deceptis enim & non decipientib. iura subueniunt. l. 2. §. verbi. ff. ad Senatuscons. Vellcian. l. si is qui minorem. C. si min. se maior. dixerit. c. cum vniuersorum. de rerum permutatione.

3 In quam sententiam eo libentius Domini iuerũt, quia mulier in euidentissimam vtilitatem contraxit. Cum enim esset obligata ad solutionem census annui, qui soluebatur ad rationem decem pro centenario, Vnde cum ipsa dotem, seu patrimonium non distraxerit, infertur etiam non seruatis solennitatibus statuti potuisse licite, & valide contrahere. Socin. cõsilio 80. num. 12. vol. 4. Tiraquel. de legib. connub. in verbo De son Maria. glos. 8. nume. 62. per l. eum hi. §. eam transactionem. ff. de transact. Ex quibus pro confirmatione sententiæ Auditoris Cameræ fuit capta resolutio, &c.

REV. P. D. VBALDO.

Turritana Bonorum. Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sume Argumentum.

SVMMARIVM.

Vsusfructus, quem pater viuens habet in bonis filij, durat etiam post mortem ipsius filij viuente patre. num. 1.

Manutentio debetur anteriori possessori, quia posterior possessio clandestina, turbatiua, & non manutenibilis est. num. 1.

Possessio alicui auferenda non est propria auctoritate, & sine citatione, quando possessor potest deducere aliquod ius impediens possessionis adeptionem. num. 2.

Statutum, & consuetudo differunt inter se. num. 3.

Præsupposito cessante, cessat etiam dispositio in præsupposito fundata. num. 4.

Pater a luctuosa hæreditate filij excludendus non est, & contrarium voluisse statutum, interpretatio non est facienda. num. 4.

Dominium in contractibus non transfertur sine traditione. num. 5.

Verba obliqua requirunt factum, & sine facto resolutiua non sunt. num. 6.

DECISIO DC.

1 Domini censuerunt dandum esse mandatum de manutenendo D. Michaeli, de cuius possessione constat per publicum instrumentũ, constante matrimonio inter ipsum, & Antoniam, quę possessio fuit continuata etiam post mortem vxoris superstite filio infante, ratione legitimæ administrationis, & vsusfructus. l. cum oportet. C. de bon. quæ liber. qui vsusfructus durat etiam post mortem filij, viuente patre. l. vlt. C. de vsufr. cum alijs in decisione huius causæ allegatis, die 22. Aprilis anni præteriti corã me, quibus addi potest. Gomez. ad l. Tauri 6. nu. 11. & seq. Ascan. Clemen. de patr. potest. effect. 2. nu. 34. vers. amplia. 6. Caualc. de vsufr. mulier. relict. nu. 180. & consequenter Michaeli, tanquam anteriori possessori debetur manutentio, non autem D. Archiepo, cuius possessio posterior tanquã clãdestina, & turbatiua non est manutenibilis. c. licet causam. de probat. Rot. diuer. decis. 27. nu. 7. par. 1. & decis. 19. nu. 1. par. 2. & fuit sæpissime decisum, & nouissime in causa Regiẽ. beneficij 15. Nouemb. præteriti coram R. P. D. meo Dunozet. Debuit enim citari Michael, qui erat in possessione, quamuis alias vsusfructus finitus esset. Crescẽ. decis. 7. de restit. spoliat. Gabr. consi. 88. nu. 23. lib. 1.

2 Neque obstare visum fuit fundamentum, quod fiebat pro Archiepiscopo super instrumento dotali, ac statuto, cuius vigore prætendit potuisse capere possessionem vti vacuam propria auctoritate. Quia nec in instrumento, nec in statuto legitur permissa talis facultas, sed solum in instrumẽto dicitur dotem datam fuisse iuxta vsum, consuetudinem, & practicam Ciuitatis Sassaris, & in casu restitutionis Michael promittit restituere dictam dotem. In statuto vero dicitur, quod dos remaneat his a quibus processit. Vnde cum D. Michael potuisset deducere non esse statuto locum in hoc casu, & alia plura, ex quibus forte ostendisset, se non teneri restituere dicta bona, requirebatur omnino citatio, & non poterat sine citatione partis, & ministerio iudicis ab Archiepiscopo propria auctoritate capi possessio, iuxta decisionem Afflict. 97. numero 2. & 3. Gabr. d. consi. 88. num. 23. lib. 1. & consi. 67. num. 13. & 17. lib. 2. Bart. in l. creditores. sub numero 14. C. de pignor. & in similibus terminis Guido Pap. decisione 107. numero primo. Rebuff. de Constit. Regn. glo. 5. num. 64. & fuit dictum in causa Cesenaten. spolij. 22. Iunij 1592. coram bonæ mem. Card. Mantica,

tica,& per eundem Mantic.de tacit.& ambig.lib.22. tit.22.n.4.& seqq.quē sequuta est Rota in causa Regien.bonorum 20 Decemb.præteriti coram R.P.D. meo Duzonet, & in causa Romana de Arronij 15. Ianuarij præteriti coram me, vbi aliæ decisiones, & auctoritates cumulantur.

3 Vltra, quod pactum, vel instrumentum dotis non refertur ad aliquod statutum, sed ad vsum, practicã, & consuetudinem Ciuitatis, de quibus non constat, & vtique differunt statutum,& consuetudo,iux.not. in l.omnes pop.ff.de iust.& iu.& in l.de quib.ff.de leg.

4 Statutum vero non videbatur intrare, quia sub rubrica de dotibus,& antifato loquitur defuncto patre, non aũt superstite, prout est casus noster. Nam ibi in vers.si mulier decederet &c.disponitur,quod moriente muliere sine filijs dotes suæ, & antifatum reuertantur ad dotantes,quæ verba non possunt intelligi, nisi mortuo viro,quo casu est locus antifato,seu lucro dotali,& sic cessante præsuppositio antifati, cessare etiã debet illa dispositio,iux.not. in l.mancipia. C.de ser. fugit.cũ alijs per Surd.cõs.150.n.78.lib.1. Vnde cũ statutum postea in continenti ponat alium casum,qñ mulier reliquerit filiũ, vel filios qui moriãtur ante ætatem legitimã, quod remaneãt proximiorib. quibus de iure debentur, debet intelligi retento eodem themate, videlicet, præmortuo marito, quæ sane interpretatio videtur rationabilis, ne pater excludatur a luctuosa hæreditate filii,vt eiusmodi statuta esse intelligenda,tradit Vinc.de Franch. decis.91.n.1. & seqq. Capic.decis.210.nu.1. Et cessare videbatur difficultas ex alio statuto sub rubr. de filiis decedentibus ab intestato deferente successionem filii ab intestato ipsi patri superstiti.

5 Rursus quoad pactum, quod Michael dotem habeat,teneat,& possideat,tam,& tãdiu,vel tantũ,quousque accidat casus,& locus restitutionis dictę dotis, & sic cum prætendatur euenisse casum ob mortem filij infantis, videatur dominiũ, & possessio Michaelis resoluta, & cõsequenter Archiepiscopus potuerit ingredi possessionem vacãtem. Respondebatur,quo ad dominium non posse dici retro translatum per illas dictiones extinctiuas donec,quousq;,& similes,quia cum simus in contractibus,dominiũ non videtur posse retro transferri sine traditione l.ea lege. vbi not.ff. de cond.ob caus.l.fi. C.de reb.alie.non alien. Bart.in l.1.nu.16.ff.de cond.& demõst.Castr.in l.qui absenti.§.1.circa fin.& ibi Alexã.nu.8.vers.est & alia.ff.de acq.poss.vbi dicit contrarium esse speciale in pacto legis cõmissoriæ,& addictionis in diem; & pro hac opinione est auctoritas glos.in l.1.in verb. mortis causa. vers.& in illis casibus,quam ibi sequuntur Bar.& Cuman.nu.10.Ang.in fi.ff.de donat.de communi, Alexan.cons.10.sub nu 4.lib.1.Corn.cons.96.nu.5.lib. primo,& cons.102.nu.19.lib.2. Ruin.cons.109.nu. 24.vbi de communi.lib.4.Dec.cõs.299.visa petitione.nu.4.& in l.traditionibus.n.13.in fi.C.de pact.Tiraq.de retract.conuent.§.1.glos.7.nume.16.& in l.si vnquam.in ver.reuertatur.sub num.17.vers.sed & illud.C.de reuoc.don. Alciat.cons.84.nu.6.lib.8.Iacob.Henric.cons.1.nu.278.lib.1. Ferdin. Loaz.in l. filiusfamilias.§.Diui.nu.173.in fi.in 6.limit. & nu. 174.& ibi Rip.nu.88.ff.de leg.1.Surd.de alim.tit.8. priuil.61.nume.7.& alios etiam addit Modern.de fideicomm.art.51.sub nu.82.

6 Et in omnem euentum quicquid esset dicendũ de dominio, certe non erat resoluta possessio ipsius Michaelis, iuxta tex.& ibi Bald.in l.dotis. C.solu.matr. quæ tanto magis procedunt, quia verba pacti non erant absoluta, sed statim post supra relata sequuntur alia,videlicet,vt veniente dicto casu restitutionis dotis,Michael teneatur restituere, & reddere pecuniam pro pecunia &c. & sic requirebatur eius factum cum illa sint verba obliqua,Bart.in l.centurio. nume.45. ff.de vulgar. quem omnes nemine discrepante sequi testatur Odd.de compend.par.4.in ver.restituat. Vltra,quod hæc omnia quæ dicuntur de statuto, & pacto respiciunt petitorium,vt fuit consideratum in alia decis.22.Aprilis.

7 Non obstat,quod ipse Michael mortuo filio petierit immissionem, quia obiectum cessabat ex facto, cũ potius fuerit petita manutentio, vt apparet, Tum ex verbis suæ comparitionis,ibi,quia dubitat,ne aliqua persona velit illum perturbare, aut molestare in dicta possessione, aut illum de facto spoliare,& ibi, Mandet constituere eum sub protectione, & defensione realium manutentialium, & illarum virtute conseruare in illa &c.tum ex litera Saluaguardiæ rescripta ad dictam petitionem, ibi, Dominum Michaelem conseruetis, & conseruari faciatis in dicta possessione &c. Ex quibus fuit resolutum Michaeli dandum mandatum de manutenendo.

R. P. D. REMBOLDO.

Argentina Commendæ. Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sume Argumentum.

SVMMARIVM.

Appellatione decreta sententia executioni demandanda est.num.1.

Auctoritatem in facto proprio quis interponere non potest.num.2.

DECISIO DCI.

1 DOmini dixerunt, inhibitionem non fuisse a Rota sine fraude extortam, quoniam tacitum fuit, appellationem a sententia bonæ mem.Gypsij contra Præceptorem,& Conuentum Insulæ Viridis Argentinen.in Rota lata fuisse desertam ob non prosecutionem ipsius per plures annos, & insuper pro parte magni Prioris Alemani Commeu-

menda tarij commendæ, de qua agitur, fuisse obtentam commissionem executorialem Reuerendissimo Domino Bononien. directam, atque in vim illius iam ante aliquot annos executoriales relaxatas, quæ si expressa fuissent, vtique dictam inhibitionem vigore Commissionis prædictæ appellationis non concessisset. Deserta enim appellatione sententia est executioni demandanda. capit. cum sit Romana. & ibi Francus. numero decimo quinto. versic. sed certe. de appellation. late Modern. de attent. secunda par. capitul. duodecimo, ampliatione prima. numero trigesimo tertio, & sequen. & propterea censuerunt Domini, dictam inhibitionem iure merito esse moderandam, ad tradita per Modern. vbi supra capit. 21. limit. 7. & 12.

2 Et quia agentes pro magno Priore, & Moderno Commendatario instabant pro relaxatione nouarum executorialium, eo quod aliæ a Reuerendissimo Domino Bononien. iam relaxatæ directæ reperiuntur fel. recordat. Rodulpho Secundo Roman. Imperat. qui interea, Deo ita volente, diem obijt extremum, ideo facto per me verbo in Rota memorialium die septima mensis Iulij præsentis anni Domini mandarunt nouas executoriales relaxari, illasque Sacræ Cæsareæ Maiestati, nunc gloriose regnanti dirigi, non obstante prætensa concordia inter magnum Priorem, & Conuentum dictæ Insulæ Viridis inita. Tum quia de dicta Concordia nunquam hactenus sufficienter fuit doctum, tum quia visum fuit Dominis, quod magnus Prior non potuisset in facto proprio authoritatem suam interponere. Clem. 2. & ibi Doctor. de rebus eccles. non alienan. & executoriales alias relaxatæ remanent iustificatissimæ ex decisionibus, & sententia bonæ memoriæ Gypsij, contra quas nihil, quod releuet, deducitur. Et ita fuit decisum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Placentina Beneficij. Mercurij 21. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

De episcopo recurrente ad iudices sæculares, quando sit excommunicatus, & ob id exercitio iurisdictionis conferendi beneficia priuetur, Et quomodo huiusmodi recursus probari debeat ad effectum, vt is pœnam incurrat.

SVMMARIVM.

Excommunicatus incapax est cuiuscumque gratiæ, & rescripti. num. 1.

Episcopus excommunicatus durante excommunicatione sacros ordines conferens irregularis factus est. num. 2. Declara, vt nu. 8.

Suspensus, siue publice, siue occulte prohibetur ab exercitio iurisdictionis, & a collatione beneficiorum. num. 2. Declara, vt num. 5.

Recursus ad curiam sæcularem adhoc, vt recurrens pœnam incurrat debet concludenter probari. num. 3.

Recursus ad curiam sæcularem non censetur probatus ex mandato ad recurrendum ad dictos iudices, quia hoc intelligi potuit in casibus licitis, & in quibus Ecclesiastici possunt impune recurrere ad iudices laicos. numero 4.

Excommunicatus non prohibetur conferre beneficia, nec priuatur exercitio iurisdictionis, antequam fuerit declaratus. num. 5.

Episcopus acceptans alternatiuam nullum ius de nouo acquirit, sed solum declarat, quod vult vti alternatiua. num. 6.

Excommunicatus potest facere declarationem suæ voluntatis. num. 6.

Alternatiua non tribuit nouum ius Ordinarijs collatoribus, sed remouet obstaculum reseruationis mensium. num. 7.

Irregularis non est quilibet excommunicatus. numero 8.

DECISIO DCII.

1 IMpugnabatur decisio in hac causa coram me facta die 27. Nouembris præteriti, duobus potissimum fundamentis, primum erat, quod videbantur sufficienter probati recursus Episcopi Placen. ad iudices laicos ex mandato speciali ad recurrendum acceptatione, & ratificatione ipsius, & proinde tanquam excommunicatus non videbatur capax alternatiuæ cuius vigore contulit beneficium, de quo agitur. Nam alternatiua, quam acceptauerat de tempore fel. record. Clementis VIII. expirauerat per obitū Papæ de anno 1605. & tempore alternatiuæ concessæ per Sanctissimum D. N. quam Episcopus acceptauit de anno 1606. iam erat excommunicatus propter dd. recursus habitos de anno 1603. & alias certum est, excommunicatum esse incapacem cuiuscunque gratiæ, & rescripti. cap. primo. de rescript. in 6. Butr. in c. ad proband. numero 11. vers. secundus casus. de re iu dic. Calder. consil. 12. de reg. Roman. consil. 506. numero 12.

2 Secundo dicebatur ex testibus nouiter examinatis probatum fuisse Episcopum durante excommunicatione ordines sacros contulisse, & dabatur etiam publicum instrumentum vnius collationis, quo casu Episcopus videbatur factus irregularis. capit. is qui. secundo responso. de sententia excommunicationis. in sexto. cum allegat. quæ irregularitas inducit suspensionem, & suspensus, siue publice, siue occulte, prohibetur ab exercitio iurisdictionis, & sic a collatione beneficiorum, vt etiam distinguendo inter excommunicatum, & suspensum firmatur in dicta decisione huius causæ coram me.

M 2 Ve-

3 Verum his non obstantibus Domini non putarũt esse recedendum a prædicta decisione 27. Nouemb. in hac causa facta ex fundamentis ibi relatis, & quo ad primum obiectum considerabant, quod in effectu agitur, vt Episcopus propter dd. recursus fuerit effectus inhabilis ad conferendum, & vlterius, vt ab eo prouisi priuentur iure sibi quæsito, & sic negari non potest, quin vtroque casu agitur de pœna l. 1. C. de his, quæ pœnæ nom. Bald. in repet. l. sed etsi post tres. sub num. 60. ff. si quis cautionib. in iudic. Et ideo hoc casu requiritur cõcludentissima probatio recursuum, vt fuit firmatum in decis. Tuder. beneficij. 5. Aprilis 1604. & 25. Iunij eiusdem anni, coram bo. me. Penia, & in d. decis. coram me.

4 Quo posito, si examinentur, vel coniunctim, vel diuisim præsumptiones illæ, quæ afferuntur contra Episcopum, non putabant Domini esse tales, ex quibus Episcopus potuisset, vel posset hodie, si viueret, declarari excommunicatus. Nam quo ad mandatum illud fuit generale, ad faciẽdas qualcumque requisitiones, appellationes, & protestationes, in causa Episcopi cũ Decano & Capitulo, & sic potuit intelligi in casibus licitis, in quibus Ecclesiastici possunt impune recurrere ad iudices laicos, vt late per Menoch. de retinen. remed. 3. q. 52. nu. 354. & seqq.

5 Prouisiones Regiæ, quæ adducebantur partim emanarunt ante dictum mandatum, partim petitæ fuerunt a diuersa persona ab ijs, quæ in mandato fuerũt expressæ, vt latius fuit ostensum per Informantes, sed quatenus etiam essent probati dicti recursus, tamen cum Episcopus nũquam fuerit declaratus excõicatus potuit conferre, cum excommunicatus non priuetur exercitio iurisdictionis, antequam declaretur excommunicatus, vt per Nauar. in man. c. 27. sub num. 1. & nu. 152. vers. dico. Et latius fuit deductum in decisione huius causæ.

6 Neque obstat, quod supradictum est de alternatiua, quia fuit responsum, quod per acceptationẽ alternatiuæ nullum ius de nouo acquiritur, sed solũ declaratur voluntas acceptantis, quod vult vti alternatiua quæ declaratio bene fieri potest etiam ab excommunicato. Rot. decis. 5. & decis. 10. sub nu. 1. vers. tamen etiam. de concess. pra ben. in nouis. & decis. 19. nu. 2. eod. tit. in antiq. Couarr. lib. 3. var. resol. c. 16. sub nu. 4. vers. quorum opinio. Et in puncto Modern. ad reg. 8. gloss. 58. nu. 24. & 26.

7 Accedit etiam, quod alternatiua non tribuit nouum ius ordinarijs collatoribus, sed remouet obstaculum reseruationis mensium. Put. decis. 215. in fine. l. 1. & decisione 488. numero secundo & quinto. & decisione 492. num. secundo, libro secundo. Caputaq. decisione 88. numero 6. & decisione ducentesima decima quarta, numero 6. & 7. parte secunda. Mandos. ad reg. 11. quæstio. 11. numero tertio, & sequen. Modern. ad reg. 8. in §. 5. procem num. 123. & sequen. & gloss. 42. numero 13. & gloss. 43. numero 120. Vnde sicut Episcopus Placen. potuisset in mensibus non reseruatis conferre non obstante prætensa excommunicatione, ex quo non fuerat declaratus ex adductis in decisione: ita pari ratione videtur potuisse conferre vigore alternatiuæ in mense alias reseruato, cum per alternatiuam, & eius acceptationem nullum sibi ius nouum tributum fuerit ex allegatis.

8 Nec obstare visum fuit secundum obiectum de irregularitate, tum quia fundatur in prætensa excommunicatione, de qua non constat ad effectum, de quo agitur, vt ex supradictis patet, tum quia nec etiã excommunicatus quilibet est irregularis, ex traditis per Nauarr. in Manual. capit. vigesimo septimo, numero centesimo nonagesimo primo. in fine. tum quia text. in dicto capit. is qui. de senten. excommunic. in sexto. & Doctor. ibi loquuntur de celebrando in loco supposito interdicto Ecclesiastico, qui non est casus noster. Ex quibus fuit resolutum, standum esse in decisis.

REVER. P. D. ANDREA.

Romana Domorum. Mercurij 21. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Emphyteutica res, quando transit ad manum mortuam, tunc Ecclesia Domina directa potest cogere successorem ad vendendum infra annum, vt reincidat in manus priuatorum, etiam quod transierit in locum pium, collegium, vel vniuersitatem secularem.

SVMMARIVM.

Emphyteusis Ecclesiastica, quando transit ad manum mortuam, Ecclesia domina directa potest cogere successorem ad vendendum infra annum, vt reincidat in manus priuatorum. numero 1. & 2. Vbi quod hoc habet locum, etiam quod emphyteusis transeat non solum in aliam Ecclesiam, sed etiam in quemcumque locum pium, vel aliam vniuersitatem secularem.

Collegium laicale nunquam moritur, sed semper permanet, etiamsi omnes personæ Collegij eximantur, & mutentur. num. 2.

Bona confraternitatis laicorum alienantur sine solennitatibus requisitis in alienatione rerum Ecclesiæ. numero 3.

Emphyteutica rei inuestitura regulatur ab vltima præcedente inuestitura, & non ab alijs antiquis præcedentibus. num. 4.

Consensus limitatus limitatum producit effectum. numero 5.

Ecclesia potest retinere rem emphyteuticam, ad quam successit, absque eo, quod cogatur illam alienare in priuatam personam ex priuilegio Pontificis. nu. 6.

D E-

DECISIO DCIII.

1 DOmini resoluerunt, sententiam R.P.D. Cellesij esse confirmandam. Ratio resolutionis fuit, quia quando res emphyteutica transit ad manum mortuam, tunc Ecclesia domina directa potest cogere successorem ad vendendum infra annum, vt reincidat in manus priuatorum, & subijciatur solito hominum commercio, ne Ecclesia domina directa fraudetur iure suo, dum manus mortua nō perit, nec habet defectum lineæ, & sic priuetur Laudemio, & res ita de facili non possit ad eam reuerti. auth. de alienat. & emphyt. in princ. §. si vero cōtigerit. Specul. sic declarans. in tit. de emphyteus. §. nunc aliqua. num. 142. & seq. vbi ait, ita seruari de consuetudine. Ias. in l. fin. nume. 91. vers. dicit etiam. & nume. 95. & seq. C. de iur. emphyt. Henric. Boich. in c. potuit. numero 16. de locat. Clar. in §. emphyteusis. quæst. 33. in fi. Guilelm. de Benedict. in repet. cap. Rainutius. in verbo, & vxorem nomine Adelasiam. decis. 5. numero 5. de testam. Pyrrhus ad consuetud. Aurel. titul. de Laudemio. §. 14. cum alijs allegat. per Petr. PecK de Amortizat. bonorum. c. 34. num. 1. Cald. de renouat. emphyt. lib. 1. quæst. 19. num. 18. Iacob. Camer. var. resolut. c. 19. num. 50.

2 Nec ad hunc effectum visa fuit subsistens differentia inter Ecclesiam, vel locum pium, ac aliam vniuersitatem sæcularem, in quo valde insistebant Informātes pro Venerabili Archiconfraternitate, quia eadem ratio non deficientis lineæ militat in Vniuersitate, & alio quocunque Collegio laicali, ex quo nunquā moritur, & idem permanet etiamsi omnes personæ, ex quibus constat, rebus humanis eximantur, & mutentur. l. proponebatur. ff. de iudic. l. sicut. §. in decurionibus. ff. quod cuiusque vniuers. nom. l. si grege. ff. de legat. 1. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. obligat. per quam rationem, ita in Ciuitate respondit Anchar. cons. vlt. num. 3. Corbul. de caus. priuat. ob alienat. ampliat. 12. nu. 5. & per eandem rationem, quod ad istum effectum manus mortua dicatur Ecclesia, Ciuitas, Collegium, siue aliud quodcunque corpus Ecclesiasticum, vel sæculare, tenuit Petr. PecK in dicto tract. de Amortizat. cap. 2. Camill. Borrell. in addit. ad Bellug. in Specul. Princ. rubr. 14. §. veniamus. littera A. verb. mortuam. Calder. vbi sup. numero decimo nono.

3 Licet enim dicta Archiconfraternitas Sanctissimæ Trinitatis asserat se non esse Ecclesiam, neque locum pium, sed Collegium mere laicale, quod vendit res suas absque alia solennitate in rebus Ecclesiasticis, & locis pijs seruari solita, ex traditis per Gabriel. de pia causa. conclusione ptima. numero 17. & 12. Salaz. de vsu, & consuetud. cap. octauo. numero vigesimo quarto. versic. secundo infertur. cum alijs allegatis, attamen effugere non potest illam rationem, quod in ea quemadmodum in Ecclesia, & loco pio linea, aut nunquam, aut certe raro solet deficere, & ideo inter alias interpretationes dicitur manus mortua, quod sicut morientis hominis manus id quod comprehendit firmissime tenet, neque facile remittit, sic etiam quicquid Vniuersitas, seu corpus istiusmodi semel acquirit, & in potestatem suam quasi in manum accipit, tenaciter retinet, & non nisi cum magna difficultate in commune hominum commercium post deinde remittit, vt declarat Rebuff. ad ord. reg. tomo primo. de liter. oblig. artic. quinto. gloss. 5. Petr. PecK dicto capit. secundo. versic. mihi quidem, & c. seq.

4 Non obstat, quod alias Capitulum concesserit domos istas Societati Sancti Antonij de Padua, & quod propterea remanserint alienabiles, quia placuit respō sio, quod non potest ex hoc inferri, vt hodie debeant permanere penes Confraternitatem, cum post dictā concessionem factam societati, quæ ob alienationem sequutam irrequisito Domino ceciderat in commissum, postea emanauerit alia concessio facta priuatis personis, a quibus Confraternitas habet causam, quæ propterea attendi debet, & non quod antea factum fuit. Vbi enim adest noua inuestitura extraneis personis facta, vel ex mera liberalitate Domini directi, cui deuoluta bona erant, tunc nulla habetur ratio qualitatum expressarum in antiquis inuestituris, sed solum in noua concessione, a qua sequentes regulantur. Ruin. consilio 15. numero 11. libro primo. Menoch. consilio 593. numero 6. & 7. Surd. consilio 440. ex numero 48. vbi multa ad saturitatem congerit, & in istis terminis fuit consideratum in Ferrarien. Bonorum. 29. Martij 1604. coram Illustrissimo Lancellotto.

5 Nec releuat easdem domos fuisse de consensu Capituli venditas ad vitam, quia hoc retorquetur contra societatem, quæ cum dictas domos re habuerit, illas retinere non potest, & ideo cogi debet alijs personis refirmare. Consensus enim fuit ad effectum vendendi, & sic non debet extendi ad facultatem retinendi, quia consensus limitatus, limitatum producit effectum. l. iubemus. & ibi Doct. C. ad Velleian. Paris. consilio 19. numero 49. libro 3. Verall. decis. 215. numero quinto. parte prima. & non extenditur vltra, quam ex illo inferatur. Puteus decisione 188. numero tertio. libro secundo.

6 Allegatum inconueniens, quod tolleretur commercium inter Confraternitates, & Ecclesias, si cogetur dicta confraternitas nunc vendere, vltra quod non applicatur ad ipsam, quæ se facit laicalem, & vltra quod allegare inconueniens, non est soluere, argumentum cessat ex eo, quia potest obtinere licentiam Papæ, vt maior pars Confraternitatum habet priuilegium retinendi bona emphyteutica, quæ dicitur amortizatio, & prohibitionis retinendi veluti solutio, & laxamentum, vt post alios tradit Petr. PecK in dicto tract. de amortizat. bonor. c. primo. & quarto. Et ita conclusum.

Digitized by Google

R. P. D. CAVALERIO.

Giennen. Cappellaniæ. Mercurij 21. Maij 1584.

ARGVMENTVM.

De tertio se opponente aduersus sententiam, & rem iudicatam ad effectum illius exequutionem impediendi.

SVMMARIVM.

Tertius opponens se contra exequutionem rei iudicatæ illam non impedit, quoties possessio non est vacans. nu. 2.

Sequestra iudicialia, & necessaria non priuant possessorem sua possessione. nu. 2.

Possessionem retinere quis dicitur, nec pro spoliato habetur, qui protestatur, quod metu mandati possessionem relinquat. nu. 2. in fine.

Tertius exequutionē sententiæ impedire non potest, quando in continenti non docet de iure suo. nu. 3.

Tertius veniens ad causam, nihil prætēdere potest quoad fructus decursos, antequam fuerit admissus. numero 4.

DECISIO DCIV.

1 Die prima Iulij, quæ fuit vltima audientia ante ferias anni præteriti resolutū fuit contra Seguram, non constare de causis restitutionis in integrum, quia potius constabat de bono iure Bartholomæi Mercadi, qui habebat pro se rem iudicatam, & ea bene iustificabatur ex duabus decisionibus coram Illustriss. D. Cardinale Lancellotto, in quibus resolutum fuerat, Mercadum esse consanguineum proximiorem Ioannis de Raya, ideo ex tenore fundationis præferendus Seguræ, qui licet se coniunctum in quinto gradu prætenderet, nullam tamen coniunctionem probauerat. Cum autem venisset ad causam, & pro suo interesse fuisset admissus Sebastianus de Raya, qui prætendebat se esse filium fratris Domini Ioannis de Raya, & sic proximior. Dubitabatur, an posset impedire expeditionem causæ, & causa pluries proposita, tandem resolutum fuit quoad fructus decursos vsque ad diem admissionis Sebastiani ad causam non posse impedire expeditionem, in reliquis autem Domini dixerunt, quod videretur de bono iure.

2 Ratio, propter quam moti fuerunt, ea fuit, quia tertius, se opponens contra exequutionem rei iudicatæ, illam non impedit, quoties possessio non est vacans. l. is a quo. cum l. sequen. ff. de rei vendicat. Couarru. pract. quæstio. c. decimo sexto, sub numero secundo. versic. His tandem prænotatis. Cæsar de Graff. decisione tertia, numero quarto, de verborum signific. Hic autem satis videbatur constare de possessione Seguræ, qui per sententiam iudicis fuerat alias in possessionem immissus, & licet postea fuisset de ordine eiusdem iudicis reuocatum mandatum, & appositum sequestrum, non propterea desierat possidere, cum sequestra iudicialia, & necessaria non priuent possessorem sua possessione. l. interesse puto. ff. de acquiren. possession. & fuit dictum in Astoricen. Archidiaconatus, 9. Maij 1580. coram Cotta, quæ est relata inter impressas diuersorum decisione 273. numero primo, parte secunda. Seraphin. decisione 998. numero quinto. Præsertim cum Segura appellasset a dicta reuocatione mandati, & a sequestro, nec se habuerit pro spoliato, dum asseruit in appellatione, quod metu mandati desistebat, & se separabat a possessione, quo casu videtur possessionem retinuisse, vt in Pampilonen. Vicariæ de Nuarte 4. Maij 1607. coram Reuerendiss. Lugdunen.

3 Præterea neque videbatur, quod Sebastianus posset talem exequutionem impedire, quia non docebat in continenti de iure suo. Esto enim, quod probasset se esse filium fratris germani Ioannis de Raya, & sic proximiorem fundatoris. Tamen non probabat alias qualitates a fundatore requisitas, videlicet se esse magis idoneum, vel in pari idoneitate magis pauperem, & habuisse ætatem requisitam per Concil. Trident. sess. 23. cap. 6. de reform. Cum asseratur esse tantum 14. annorum.

4 Hæc autem Domini intellexerunt tantummodo quo ad fructus decursos vsque ad diem admissionis, quo tempore Sebastianus cum non esset in causa, nihil super ijs potest prætendere, etiam quod possessio Seguræ fuisset attentata. Cassad. decisione tertia, numero quarto, de restitut. spoliat. cum alijs adductis. Quo vero ad reliqua dictum fuit, quod videatur de toto iure.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ferrarien. Bonorum. Mercurij 21. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sume Argumentum.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo non datur, non probata possessione. num. 1. & 2. Vbi quod non sufficit probatio possessionis passiua.

Solutio census pro decimis, & fructibus probat possessionem recipientis eos. n. 2.

Nemo plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habet. num. 3.

Instrumentum inuestituræ, seu infeudationis non transfert possessionem in inuestitum, seu infeudatum. numero 3.

DECI-

DECISIO DCV.

1 FVit per Dominos resolutum, non esse dandum mandatum de manutenendo Do. Marchioni, quia de eius actuali possessione nullo probationis genere constat, sine qua non datur manutentio §.retinendæ. Instit.de interdic. Rolan.cons.9.nu.18. vol.3.Conarr.pract.quæst.c.17.num.2. in fine.vers. secundo cauere debet. Rota decis.4.nu.11.par.2.diuers.& fuit sæpissime decisum.

2 Non obstat solutio census pro decimis, & fructibus, de quibus D.Marchio fuit inuestitus a Domino Episcopo Ferrarien. quia hæc est passiua possessio,quę soli Episcopo suffragatur,quia D.Marchio eius vigore posset compelli ad continuationem. Rip.in c.cum Ecclesia Sutrina.nu.2.de caus.pos.& propriet. Felin. in capit.inter dilectos.numero octauo. de fide instrumentorum.

3 Non obstat concessio, seu inuestitura illi facta. Nam vltra, quod multa fuerũt deducta pro illius nullitate,quæ tamen Domini reseruarunt videnda in disputatione dubij principalis. Fuit responsum,instrumentum infeudationis non continere aliquem particularem actum possessionis,cum in eo fuerint concessæ decimæ,& fructus,qui non percipiebãtur per Episcopum, & sic per infeudationem non posse dici aliquam fuisse translatam in Dominum Marchionem possessionem ex clara iuris regula, in l. nemo plus iuris.ff.de regul.iur.& ibi Dec.& Cagnol. in l.traditio. ff.de acquir.rer.domin. cum sim. per Surd.cons.126. numero 31. Ex quibus vtraque parte informante, ita decisum fuit.

R. P. D. VBALDO.

Romana Deuolutionis. Veneris 23.Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis deuolutio ob non solutionem Canonis non habet locum, nisi actor suum dominium directum probauerit. Quomodo hoc dominium probetur, & in dubio annuæ præstationis solutio præsumitur facta potius ex causa census, in quo non cadit deuolutio, quam ex causa Canonis, & proprietatis.

SVMMARIVM.

Emphyteusis deuolutionem obtinere non potest dominus directus, nisi plene, & concludenter directum dominiũ probet. num.1.

Annuarum præstationum solutiones factæ præsumuntur potius factæ ex causa census, quam ex causa canonis. num.2.

Enunciatiua etiam inter easdem partes non probat dominium, præsertim si vnica fuerit. nu.3.

Differentia rerum non nudis pactis, sed traditionibus transferuntur. nu.4.

Deuolutio non datur in re censuata per non solutionem census. num.5.

DECISIO DCVI.

1 FVit dictum,sententiam extra Rotam latam esse confirmandam,in qua D.Iulius fuit absolutus ab impetitis,& Capitulo perpetuum silentium impositum. Capitulum enim in iudicio deuolutionis intentato non probauit,se esse directum dominũ Casalis,de quo agitur,prout plene,& concludenter probare tenebatur,iuxta decis. Caputaq. 282.par. 1.sępe canonizatam in Rota,& signanter in Romana vineę 22.Iunij 1592.coram Orano in Romana domus.11. Maij,eiusdem anni corã Illustriss. Mellino. in Romana proprietatis vineæ, 18.Iunij 1601. coram Cardinali Pamphilio,in Neuerin.emphyteusis,8.Februarij 1608. coram Reuerendiss. Attrebaten. & nouissime his diebus præteritis in Romana domus Sancti Nicolai coram R.P.D.meo Caualerio.

2 Neque facit ad hanc probationem prætensum instrumentum,in quo de anno 1525.Cola,& fratres de Bonauenturis recognouerunt Basilicam S.Petri fuisse, & esse in possessione exigendi annuã responsionem octo Ducatorum cũ dimidio, super certo terreno extra portam Castelli,seu viridarium in loco dicto Vallis inferni,ratione proprietatis d. Basilicar. dictamq. annuam responsionem ex eo, quod dictum terrenum vendiderunt Cardinali Sanctorum Quatuor.collocauerunt super Casali Turris rubeæ, ita quod d. Casale intelligatur,& sit sub onere dd.responsionum soluen. ratione proprietatis &c. Quia vltra, quod d. Instrumentum non videbatur in forma probãti ex eo, quod est sine Indictione, Anno, Pontificatu, non est recognitum,nec probata legalitas Notarij. Respondebatur etiam tum quod dictæ solutiones, vel responsiones non probant dominium, cum potius præsumãtur factæ ex causa census,quam pro canone. Natt.consil. 3.nu.3.Bero.cons.113.nu.8.lib.1. Crescent.decis.3. de pręsump.& decis.1.de censib.Fuit dictum in dicta Romana vineæ coram Orano,& in Ortonen.locationis 14.Aprilis 1606.coram Reuerendiss. Lugdunen.

3 Tum quod dicta confessio, vel recognitio assertorũ Auctorum D.Iulij cum enunciatiua,de qua supra,nõ probat dominium ad effectum deuolutionis, etiam inter easdem personas, præsertim, cum enunciatiuã sit vnica,vt fuit dictum in dicta Romana proprietatis vineæ,coram Cardinali Pamphillo.

4 Tũ & tertio,qđ ad omne peius dicta recognitio cũ illa enunciatiua ratione proprietatis dictæ Basilicæ probarent dominium Ecclesiæ respectu illius terreni Vallis inferni,non autem Casalis,de quo agitur.Et licet in eodem instrumento casale supponatur eidem oneri responsionis ratione proprietatis tamen adhuc

debet id intelligi, ratione eiusdem terreni non autem Casalis Tur. quia esset valde inuerisimile, vt loco proprietatis super modica quantitate teneu. voluerint dicti de Bonauẽturis supponere sub proprietate eiusdem Basilicæ Casale rubrorum plusquam centum. Tum quia dominia rerum non transferuntur nudis pactis, sed requiritur traditio. l. traditionibus. C. de pac. §. per traditionem. Inst. de rer. diuis. cum alijs per Surd. cons. a a. nu. 75. lib. 1. quæ traditio hic nõ adest. Immo illa recognitio, & casalis suppositio fuit facta absente Capitulo, & in omnem euentum dicta suppositio casalis videtur facta pro rata æstimationis dictæ annuæ responsionis, quæ erat supra dicto terreno, nõ autem supra toto casali, iuxta decisiõ. Affl. dct. 80. numero quarto.

5 Non obstat schedula, vel indultum fel. recor. Clementis VII. cõfirmatum per felicis recor. Sixtum V. in quo disponitur, quod si constet, Capitulum esse in possessione exigendi censum, Canonem, vel respõsionem, sed nõ constet, cuius rei ratione, in dubio stetur libro cẽsuali Capituli, & etiam si dubitetur, sitne Canon, an census in dubio ipsa bona sub proprietate, & dominio Capituli censeantur, quia fuit respõsum in primis, quod d. Motus proprius habet cõditionem in vẽtre, dummodo de iure & proprietate Capituli constet, de qua non constat, saltem quo ad Casale ex supra dictis, & quo ad libros censuales respondebatur, ex ijs potius colligi, quod dicta responsio solueretur tam pro censu, quam pro Canone, vt patet ex partita data pro Capitulo in Summario. nu. 6. in illis verbis, gli heredi di Mario Bonauentura per il Casale di torre Rossa ducono per annuo censo Ducati 8. e mezo, & sic cum aperte loquantur de censu, sequitur iuris conclusio, vt in re censuata nõ cadat deuolutio, c. constitutus. de relig. domib. Bero. consil. 113. numero 8. libro primo. Dec. cons. 163. numero 2. Et ita fuit decisum, &c.

R E V. P. D. V B A L D O.

Romana Dotis. Veneris 23. Maij 1614.

A R G V M E N T V M.

Inuentarium ab hærede factum probat quantitatem bonorum hereditariorum, ita vt præsumatur non alia extare bona, quam descripta in eo. Ponitur insuper in hac decisione præsumptio l. Quintus. ff. de donation. inter virum, & vxorem. cum nonnullis declarationibus.

S V M M A R I V M.

Inuentarium confectum ab hærede probat quantitatem bonorum hæreditariorum, & inducit præsumptionem, quod alia bona, quam in eo descripta, non remanserunt in hæreditate, adeo vt dicenti contrarium incumbat probandi onus. nu. 1.

Valor, & pretium bonorum probatur per peritos. numero 1. in fine.

Vxor emens nomine proprio vineam, censetur emisse de pecunijs mariti, vinea tamen spectat ad vxorem, & pretium spectat ad virum. nu. 2.

Emens rem proprio nomine censetur de suis proprijs pecunijs emisse. nu. 2.

Vxor emens vineam nomine proprio præsumitur emisse de proprijs pecunijs, quando constet, quod maritus fassus fuit vineam ad vxorem spectare, vxorq; in ea se pro domina gerebat. numero 2. & num. 3. in fine. Vbi multo magis, quando maritus confitetur vineam esse emptam de pecunijs mulieris.

Vxor emens vineam nomine proprio non præsumitur emisse de pecunijs mariti, quando illa erat diues, vel industriosa, maritus autem pauper. nu. 3.

Falsitas vt euitetur, omnis interpretatio facienda est. numero 4.

Vxor, & maritus emens domum communi nomine, quamuis pecunia fuerit vxoris, sibi acquirunt pro medietate, & vnius morte illius ius dicitur resolutum. numero 5.

D E C I S I O D C V I I.

1 PRopositi dubium per Dominos reseruatum in decisione in hac causa facta, die 9 Decemb. præteriti, quæ fuerit quãtitas, vel valor bonorum Francisci mariti D. Septimiæ de tempore obitus eiusdem mariti, & Domini vtraque parte informante responderunt, quantitatẽ probari extitisse, prout constat ex inuentario confecto a Septimia hærede Francisci seruatis seruandis, & citatis creditoribus, & in specie Ioanne Henriquez Auctore aduersariorũ Septimiæ, qui nunc sunt in causa. Inuentariũ enim rite confectum bene probat quantitatem bonorum, & inducit præsumptionem, quod alia bona non remanserint in hæreditate, adeo vt dicenti contrarium incumbat onus probandi, iuxta Glossam ord. in l. cum de lege. ff. de prob. Alciat. de præsump. reg. 3. præsump. 20. Roland. de inuentar. part. 4. section. quæ incipit, hæres cum inuentario. numero secundo, & sequen. Natta consilio 238. numero 2. Paris. consilio 45. numero vigesimo, libro secundo. Alciat. de præsump. d. regula 3. præsump. 20. Osasch. decis. Pedem. 181. sub nu. 11. Rota apud Cardinalem Seraphinum. decis. 504. numero 6. par. prima. & cum dicta bona fuerint æstimata per peritos communiter electos in summa Scutorũ 1783. 7. videlicet mobilia existentia in domo Vrbis Scutorum 1149. 78. & melioramẽta in vinea, & eius domo ad Scuta 633. 29. per dictam æstimationem videtur probatus valor bonorum, vt fuit dictum in Romana Saluiani vigesima Ianuarij 1611. coram me.

Nec obstare visum fuit, quod vinea ad Sanctum Laza-

Lazarũ, & domus emphyteutica non fuerint apposi-tæ in inuentario, & tamen præsumantur emptæ de pecunijs viri, ad excludendam præsumptionem l. Quintus. ff. de donat. inter vit. & vxor. Quia fuit respõsum in primis, quod quatenus etiam intraret dicta præsũptio, bona tamen empta essent vxoris, & solum pretium fuisset ponendum in inuentario, vti hæreditarium. Bart. in l. vxor marito. num. 3. C. de donat. inter vir. & vxorem. cum alijs, per Gabriel. de præsumptio. conclus. 15. num. 14. & per Menoc. de præsumption. lib. 3. præsumpt. 51. num. 42. Præterea dicebatur, quo ad vineam illam fuisse acquisitam Septimiæ, idque probari non solum, quia fuerat ab ipsa empta proprio nomine, ad l. 1. & l. multum interest. C. si quis alteri, vel sibi. cum alijs allegatis per Ofasch. decis. Pedemõ. 540. num. 9. Sed etiam, quia sæpius maritus fassus fuẽ sat ad ipsam spectare, vt deponunt testes pro Septimia inducti. Menoch. post relatos d. præsump. 51. numero 27. & 28. vbi de communi, & præsertim cũ tunc ageretur de solo mariti præiudicio, ex quibus testibus probatur etiam, quod Septimia habebatur, & se gerebat pro Domina in dicta vinea, conducendo operarios pro illius cultura, & illis soluendo mercedem, qui actus a posteriori sunt considerabiles, secundum Bal. in d. l. multum interest. sub num. 3. Ruin. consil. 170. num. 4. lib. 4.

3 Quibus accedit, quod, vt est probatum per eosdem testes, Septimia erat diues relicta a primo viro, & Zaffetus, cui secundo nupsit erat pauper, valetudinarius, & sine arte, quo casu non intrat præsumptio. l. Quintus. Gabr. d. conclus. 15. nume. 13. Menoch. vbi supra. num. 36. Vbi quod tunc res caret probabili dubitatione, & de muliere diuite, quæ nupsit pauperi, idem Gabriel, vbi supra. num. 24. Menoch. nume. 38. Coras. lib. 3. Miscel. c. 5. num. 3. præsertim stante industria eiusdem Septimiæ, quæ, vt ex dictis testibus constat, erat cantatrix, & modulatrix optima, ad quam audiendam consueuerant viri Principes, & Magnates, a quibus ampla munera reportabat. Gabriel. d. conclu 15. nu. duodecimo. Menochius dicta præsumptio. 51. numero trigesimo secundo. Mynsinger. centut. 2. obser. 92. num. 7.

4 Nec obstare videbatur, quod Franciscus impofuerit censum super vinca, affirmans cum iuramento illã esse suam. Quia placuit responsio, vel quod talis tes inter alios acta non potuit præiudicare Septimiæ, vel quod ad euitandam falsitatem, & periurium sumi debet interpretatio, vt intellexerit de meliorament is in vinea factis, quæ certe erant sua, iuxta deducta in Romana Casalis Marciliani, 19. Iunij 1587. coram Seraphino, quæ est inter impressas decis. 794. numero 2. parte prima. & in hac causa 6. Iunij 1611. coram me.

5 Quo ad domum vero, quæ fuit empta communi nomine viri, & vxoris, ad vitam vtriusque, & sic quatenus pro medietate pertineret ad virum, quamuis pecunia fuerit vxoris, iuxta l. 1. & l. mancipia. & l. qui alhena. C. si quis alteri, vel sibi. Rota decis. 278. in principio. par. 2. diuers. dicebatur ius viri fuisse resolutum per ipsius mortem, & ideo non potest dici, quod temã ferit in eius hæreditate post eius obitum. Bartol. in l. libertis. prima. sub nume. 3. ff. de alimen. & cib. legat. Cephal. consi. 158. nume. 4. lib. 2. Cardinalis Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2. sub num. 29. versic. id quod constare, &c. Quo vero ad pecunias in emptione domus expositas, fuit dictum, vigere easdem rationes pro exclusione d. l. Quintus. supra consideratas, & quod magis est, confessionem ipsius mariti in ipso instrumento, quod pecuniæ essent Septimiæ, iuxta late deducta in causa Romana pecuniaria. 14. Decembris 1612. coram R. P. D. meo Pamphilio, & in hac causa 9. Decembris præteriti coram me.

6 Ex quo etiam tollitur, quod in contrarium opponebatur, quod dictæ pecuniæ essent illæ, quas Franciscus in dotem acceperat cum pacto inuestiendi, quia hoc forte procederet, si Franciscus pecunias numerasset in actu emptionis domus, non autem vxor, vt cantat instrumentum. Vltra quod nec summa concordat, & receptio dotis per aliquot annos præcesserat, vt nõ sit verisimile, Franciscum tanto tempore penes se retinuisse otiosas pecunias dotales. Et ita fuit decisum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Calaguritana Fructuum, & distributionum. Lunæ 26. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Absens a seruitio suæ Ecclesiæ an, & quando lucretur fructus, & distributiones.

SVMMARIVM.

Absens a seruitio sua Ecclesia ad effectum, ut lucretur fructus, & distributiones duo copulatiue requiruntur, uidelicet iusta causa absentia, & licentia Ordinary. numero 1. & num. 3. & num. 4. Vbi amplius, quod non sufficit licentia Capituli.

Absens a seruitio Ecclesia propter litem, quam habet cum Capitulo sibi ab eodem Capitulo indebite motã, lucratur fructus, & distributiones. num. 2.

Absens a seruitio Ecclesia non petita licentia ab Episcopo non lucratur fructus, & distributiones, etiam quod licentia si fuisset petita, fuisset etiam denegata. numero 4.

Absens a seruitio Ecclesia, & in Vrbe residens ex permissione Vicegerentis nunquid lucretur fructus, & distributiones. num. 5.

Absens a seruitio sua Ecclesia sine licentia Superioris, nõ lucratur fructus, & distributiones, etiam quod illam petierit, & non obtinuerit. num. 6.

DECI-

Digitized by Google

DECISIO. DCVIII.

1 DEcanus Calaguritanus obtenta commissione in Rota in prima instantia super iure votandi in Capitulo, & anniuersarijs dictæ Ecclesiæ, ad curiam accessit, & obtento mandato de manutenendo, quoad ius votandi obtinuit etiam in Rota committi causam super fructibus, & distributionibus, quas prætendebat lucrari, etiam si esset absens a sua residentia. Vnde proposito dubio, an esset habendus pro præsenti in casu, & ad effectum, de quo agitur, Domini negatiue responderunt, quo ad fructus, & distributiones post obtentum mandatum prædictum de manutenendo cum reseruatione, vt de alijs decursis ante dictum tempus videretur. Fundamentum fuit, quia vt trirum est in Rota ad effectum, vt absens lucretur fructus, & distributiones duo copulatiue requiruntur, videlicet iusta causa absentiæ, & licentia Ordinarij ad trad. per glos. in cap. relatum. in verbo Prælatorum. & ibi Abb. in 4. notabili, de clericis non residentibus. Et idem Abb. in cap. inter quatuor. eodem titulo. Felin. in c. finali, ad finem. versic. sexto limita. de magistris. Et fuit dictum in Alerien. Fructuum, 15. mensis Aprilis 1603. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio, & alias sæpe.

2 In proposito autem casu postquam Decanus habuit mandatum de manutenendo, quo ad ius votandi in Capitulo, videtur penitus cessare iusta causa absentię si quam antea poterat forte prætedere, quasi videretur abesse pro defensione iurium suæ dignitatis, & impediri facto Capituli, quod illum turbabat in iure votandi, ad tex. in c. ex parte. secundo. de clericis non resident. Calderin. cons. 17. de præbend. Anchar. cons. 17. num. 2. Couarr. lib. 3. variar. resolut. ca. 13. sub num. 8. vers. decimo. & fuit tentum in Salamãtina censurarum. 28. Nouembris 1594. coram bonæ memoriæ D. Cardinali Seraphino. Quæ est decisio 1098. numero 5. par. 2. in impressis, & in Asten. Fructuum, 15. Martij 1613. coram R. P. D. meo Manzanedo.

3 Controuertebatur etiam per Informantes pro Capitulo alterum requisitum licentiæ, quo deficiente, etiam si adsit iusta causa absentiæ, tamen non lucratur fructus, & distributiones, vt in dicto cap. relatum. & fuit dictum in eadem Asten. fructuum 10. mensis Ianuarij, proxime præteriti, coram eodem D. meo Manzanedo.

4 Nec obstare videbatur, quod licentia esset petenda a Capitulo ex forma statuti Ecclesiæ, quam certũ videtur Capitulum fuisse denegaturum, cum sit pars formalis in hac causa, & consequenter videretur superflua petitio. l. hæc stipulatio. §. Diuus. ff. vt leg. nom. caueat. cum similibus. Quia fuit responsum, qđ licentia non erat petenda a Capitulo priuatiue ad Episcopum, neque statutum corrigit ius commune, & videtur cessare difficultas ex Sacro Concilio Tridentino, sess. 23. c. 1. de reformat. §. eadem. vbi disponitur, non licere abesse absque licentia Episcopi, & causa prius cognita, & probata, & quatenus etiã fuisset deneganda, erat tamen petenda, cum sit de forma. Cardin. in Clemen. 1. §. volumus. num. 2. de foro com pet. & fuit dictum in Treueren. Chori Capitularis, 10. Martij 1606. coram R. P. D. Manzanedo.

5 Nec videbatur ex commissione causæ in Rota, & permissione R. P. D. Vicegerentis resultare sufficiens licentia ad effectum, vt Decanus tanquam præsens lucraretur fructus, & distributiones, huiusmodi enim tolerantia Vicegerentis solum suffragatur, ne Decanus incidat in pœnas in suis edictis promulgatis contra non residentes, & in omnem euentum posset forte prodesse ad lucrandos fructus, quos etiam absentes interdum percipere solent, vt fuit dictum in Lucerina fructuum. 7. Februarij 1590. coram bonæ mem. Cardinali Seraphino, quæ est decisio 910. num. 4. par. 1. in impress. non autem ad lucrandas distributiones, quæ solis interessentibus conceduntur. c. vnico. de clericis non resident. in 6. Concil. Trident. sess. 24. c. 12. §. distributiones. de reformat.

6 Nec videbantur etiam suffragari memorialia porrecta Sanctissimo Domino Nostro, & in Sacra Congregatione Episcoporum pro eiusmodi licentia, quia non sufficit eam esse petitam, sed requiritur, quod sit obtenta. Cardin. in c. relatum. num. 2. de cler. non resident. Quæ tamen omnia latius erunt discutienda, cum disputabitur circa fructus, & distributiones præteritas, & decursas, ante prædictum mandatum de manutenendo, de quo Rota, vt dixi, reseruauit particulariter videri, & ita fuit decisum, &c.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Tullen. Parochialis. Mercurij 28. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

De Clerico ob non residentiam condemnato, in priuationem beneficij a iudice nulliter procedente, quod illi dandum sit mandatum de manu tenendo.

SVMMARIVM.

Possessio per instrumentum dicitur probata, alio non existente in possessione. num. 1. Declara, ut num. 5.

Possessione quis priuatus non censetur per mandatum a iudice relaxatum nulliter. num. 2.

Absens condemnari non potest, nisi saltem fuerit per edictum citatus. num. 2.

Clericus ob non residentiam priuari non potest, nisi expectatus per sex menses. numero 2. Declara, ut numero 4.

Appellatio numquid detur a sententia priuationis beneficy, ob non residentiam, ad effectum suspensiuum. numero 3.

DECISIO DCIX.

1 Visum fuit Dominis Desiderio dandum esse mandatum de manutenendo. Constat enim de eius possessione tempore litis motæ. §. hodie. instit. de interd. ex instrumento, quod alio nō existente in possessione, sufficit. l. prædia. vbi Bar. num. 1. de acquir. possess.

2 Neque obstat, quod Desiderius fuit priuatus sua possessione per ordinarium Tullen. & tradita possessio Nicolao, quia obiectum procederet, si ordinarius valide processisset, secus autem quando nulliter. Doctores in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. possessione, prout processit in isto casu. Nam cū ageret contra absentem ad priuationem ob non residentiam, requirebatur trina citatio per edictum in loco beneficij, & postea tenebatur expectare per sex mēses. c. ex tuæ. de cleric. non resident. & fuit tale deductum in causa Terdonen. præpositura 1. Decembris 1600. coram me. Quæ quidem expectatio per sex mēses hic non adest, cum ordinatius in continenti processerit.

3 Minus facit, quod a sententia priuationis non datur appellatio ad effectum suspensiuum, iuxta dispositionem sacros. Concilij Tridentini, sess. 23. c. 1. de reformat. & adest Constitutio Pij V. num. 64. Quia prędicta sententia fuit executioni demandata, & proptereà si iudex nulliter processit, & Desiderius non habuit se pro spoliato, potest in causa appellationis petere manutentionem, vt in causa Nolien. Beneficij, coram me.

4 Neque prædictis resistit textus in c. ex parte. il primo. de cleric. non resident. quasi in casu illo non expęctentur sex menses, quia in casu illius textus Decanus absuerat per decennium, & propterea eius non residentia erat notoria, & mandatum de priuando processit a Papa, cui licuit præsumere Decanum habuisse dignitatem pro derelicta, quod tamen non licet inferiori, vt notat Abb. ibidem. numer. 4. & 6. qui nume. 7. in fine. dicit, ipsos inferiores debere seruare formam dicti cap. ex tua. de cleric. non resident.

5 Non obstat, quod Desiderius habuerit se pro spoliato, vt patet ex sententia Ordinarij Lingonen. ibi, nos dictum Desiderium redintegrauimus, & restituimus in personam, qualitates, beneficia, ac bona ab ipso ablata, &c. quia est aduertenda series facti. Desiderius enim ante sententiam priuationis fuerat excommunicatus per Ordinarium Tullen. & causa super ista excommunicatione fuerat commissa Ordinario Lingonen. non autem causa super priuatione, & ideo ista sententia per prædicta verba tollit effectus, quos parit excommunicatio, non autem videtur approbare, quod Desiderius habuerit se pro spoliato ob sententiam priuationis, quia talis causa non fuerat introducta coram ipso Ordinatio Lingonen. Et eodem modo respondetur ad narratiuam commissionis Rotalis, quæ narrat dictam sententiam Ordinarij Lingonen.

6 Quæ dicuntur de recursibus habitis ad iudices laicos, placuit Dominis, quod Desiderius obtineret absolutionem, prout obtinuit, & sic cessat omnis difficultas, &c.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana bonorum. Mercurij 28. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Præscriptio non præsumitur, nec titulus, nec bona fides, nec alleganti eam prodest, nisi ex cursu triginta annorum ante motam litem. Et melioramentorum exceptio non impedit executionem, quando in actis de melioramentis non constat.

SVMMARIVM.

Præscriptio non præsumitur, & ideo probanda est per allegantem. num. 1.

Titulus, & bona fides non præsumitur in præscriptione. num. 2.

Præscriptio non prodest, nisi triginta annorum ante motā litem. num. 2.

Melioramentorum exceptio non impedit executionem, quando de melioramentis non constat in actis. num. 3.

DECISIO DCX.

1 Quia executio sententiæ Rotalis contra D. Carolum, qui succubuit in iudicio spolij in Rota intentato non potuit consumi contra tertios quosdam possessores, habentes causam a D. Carolo, qui non fuerant in sententia nominati, nec in executione citati. Et ideo Rota cēsuit, 10. Decembris 1612. esse supersedendum in executione quo ad ipsos, ideo eis legitime citatis, proposui hodie dubium, An ipsis competat aliqua defensio. Et Domini negatiue responderunt, informante solum Domina Aemylia in maxima possessorum contumacia, qui sæpissime citati ad informandum comparere noluerunt. Nam si prætendant aliquam defensionem sibi competere ex persona D. Caroli, obstant sibi plures decisiones Rotales in hac causa factæ, coram me, & præsertim vltima coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno sub die 8. Februarij anni præteriti, in qua fuit conclusum, non constare de bono iure D. Caroli. Si vero prætendunt ex propria persona defensionem sibi competere, & tunc, aut quia præscripserint, & præscriptionem probare debent, quia illa tanquam

quam quid facti, vel a facto descendens, videlicet a possessione, & cursu temporis non præsumitur. l. denique. ff. ex quibus caus. maior. Bald. conf. 450. num. 2. libro 4. Aym. conf. 232. num. 12. Menoch. de præsum pt. lib. 6. præsumpt. 23. num. 1. & seqq. Honded. conf. 79. num. 44. & seq. lib. 1. Immo

2 Nec præsumuntur qualitates ad eam inducendam necessariæ, videlicet titulus, & bona fides. Menoc. vbi supra. num. 9. Paris. conf. 27. nume. 90. lib. primo. Vltra quod in hoc casu non videtur posse dari de aliqua præscriptione, cum nec D. Carolus, nec isti tertij ab eo causam habentes possederint per 30. annos, præsertim ante motam litem, prout requiritur. l. sicut. C. de præscript. triginta, vel quadraginta ann. Aym. consil. 201. num. 33. Honded. conf. 82. nume. 45. lib. primo. etiamsi isti tertij vellent vti accessione temporis D. Caroli eorum auctoris, quia detracto tempore pupillaris ætatis Dominæ Aemyliæ, neque probaretur decursus 30. annorum. dicta l. sicut. Balb. de præscript. parte 6. princip. in 23. casu. num. 34. ad fin. Gabr. consil. 163. nu. 12. lib. 1. Et fuit dictum in causa Romana de Caffarellis. 9. Decembris 1587. coram Gipsio. Et fuit considera tum in hac causa 14. Maij 1612. coram me.

3 Aut quia fecerint melioramenta in dictis bonis, & propterea prætendant impedire executionem, & retinere bona, iuxta conf. Gabr. 31. num. 22. & seqq. lib. 2. Et neque hæc prætensio subsistit, cum de istis meliorament is non constet in actis. Paris. conf. 33. num. 53. lib. 1. Roland. conf. 28. num. 31. lib. 1. Rota decis. 312. num. 4. par. 2. diuers. Et ita fuit decisum.

R. P. D. ANDREA.

Conchen. Decimarum dell'Infantado. Lunæ 2. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Sententia nulla dummodo iusta parte non opponente potest confirmari, & an oppositio super nullitate suffragetur, si fiat coram secundo iudice, nec repetatur coram iudice tertiæ instantiæ. Plura de actorum amissione, & an illa probetur assertione Notarij, & an acta, quæ non reperiuntur, præsumantur esse de illis, quę amissa sunt. De protestatione in quolibet actu repetenda, & de sententia petitioni non conformi, quando sustineatur.

SVMMARIVM.

Negatiua probatur, quando ex reuolutione chartarũ processus acta in eo annotata non reperiuntur. nu. 1. & 2.

Sententia nulla dummodo iusta fuerit, parte non opponente confirmari potest. num. 2.

Protestatio in iudicialibus repeti debet in quocumque actu, alias ab ea recessum censetur. num. 3.

Amissio scripturarum probatur per assertionem Notarij, quando illa allegatur non a Notario, sed a tertio. numero 4.

Amissione actorum aliquorũ probata, acta, quæ deficiunt, censentur esse de amissis. num. 4.

Nullitatem allegans, illam probare debet. num. 4.

Sententia non conformis libello sustinetur in causis Summarijs. num. 5.

Decimæ debent deferri ad horrea publice deputata. numero 5.

Sententia non conformis petitioni sustinetur in casibus, de quibus num. 5.

Testes examinati absque citatione ad videndum illos iurare, probant secundum praxim Hispanam. num. 6. & 7.

DECISIO DCXI.

1 Non placuit Dominis diuisio dubij facta per Informantes pro Rectoribus Ecclesiarum, postquam ipsis bis auditis Rota ordinauerat disputari, An sententia Rotalis esset confirmanda, vel infirmanda, quod dubium cum haberet duo capita, & prætensam iniustitiam, & nullitatem, ipsi tamen super nullitate tantummodo scripserunt, sed pro benignitate Dominorum, quæ æque ac auctoritas summa est omisso capite iniustitiæ, quæ ex decisionibus in hac causa factis omnino cessare videbatur, & pars eo ipso, quod non scripsit acquiescebat. Quoad caput nullitatis censuerunt nihil deduci, quod firmitatem sententiæ in aliquo labefactaret.

2 Prima enim nullitas, quod sententia Rotalis confirmabat sententiam Prouisoris Conchen. alias nullã ex defectu citationis, & conclusionis in causa, quæ non reperiuntur in processu, ex quo remanet probata negatiua. Bart. in l. hi, qui ad ciuilia. num. 4. C. de appell. Castrens. conf. 81. nume. 3. lib. 2. Dec. conf. 483. num. 4. Vant. de nullit. ex defect. citat. num. 14. & 15. Afflict. decis. 107. num. 5. cessabat ex duobus. Primo, quia sententia nulla dummodo iusta p[ar]te non opponente potest confirmari. Cæs. de Graff. decis. 9. nume. 11. de caus. poss. & propr. Ex reuolutione autem processus non constat, quod coram iudice Rotali facta fuerit huiusmodi petitio, nec tale aliquid visa fuit continere protestatio, facta coram R. P. D. meo Pirouano, bene per Dominos considerata.

3 Neque potest suffragari Rectoribus instantia facta coram Metropolitano super nullitatibus, quia illa debuit reiterari coram iudice Rotali ex quo post sententiam Metropolitani adhuc durabat eadem ratio petitionis cum per dictam sententiam non esset finita lis, nec satisfactum menti petentis, nisi etiam in Rota cõfirmaretur sententia Metropolitani, & declararetur nulla sententia Prouisoris. Bald. in l. fideicommissa. §. si quis decem. in fine. ff. de legat. 3. Felin. in c. 2. num. 5. fallentia 5. de treg. & pace. Roman. conf. 504. num. 1. cum duobus seqq. Vbi plena additio litera A. cum

alijs

alijs per Tiraq.in l.boues. §. hoc sermone. limitat. 6. num.1.& 2.& limit. 10.in princ.ff.de verb.signific.& receptum est in iudicialibus,quod protestatio in quo cumque actu repeti debet, alias ab ea censetur recessum. Mohed .decis. 2.de iudic. Put.decis. 218.num. 2. lib.2. Verall. decis.403.num.2.par.2. Rota diuer.decis.788.num.3.par.1.

4 Secundo dicta nullitas cessabat ex amissione partis actorum,de qua attestatur Notarius, cui in hoc satis visum fuit deferri posse, cum huiusmodi amissio non allegetur per ipsum, sed per alium ex deductis per Mandell.cons.101.num.8.in fi. Nam eo ipso,quod aliqua ex actis sunt deperdita,præsumitur hoc, quod deficit in illis contineri,quia amissio actorum inducit præsumptionem,quod solennitas fuit seruata.glo.in fi.in c.quoniam contra.& ibi Bald.num. 27. versicul. item fallit.il secondo,quem ceteri communiter sequūtur.de probat.cum alijs per Gabr.de sent.concl.4.numero 13.& latius per Rot.decis.143.num.11.par.2. diuers.Et in omnem euentum,aut pars admittit amissionem actorum, & tunc præsumitur pro validitate sententiæ, aut non admittit, & tunc illi incumbit onus probandi processum integrum, ex quo dat de nullitate,quam allegans probare debet. Io. Andr. ad Spec.de exequ.sent.§.posthumo.nume.6.litera B.ad med. vers.probabit autem. Vant.de nullit. rubric.a quo,& quib.mod.num.2.cum trib.seqq. Crescen.decis.2.num.1.de præsumpt.

5 Alia nullitas ex difformitate sententiæ cum libello,quia sententia Prouisoris nedum continet cōdemnationem,iuxta libellum,sed vlterius condemnat ad deferendum fructus in tertia maiori ad horreum maius, vltra quod ea non procedit in causis Summarijs. Andr.Gail.obseru.66.num.15.lib.1. qualis est causa decimarum.Clem. dispendiosam. vbi glos. in verbo decimis.de iudic. Et omisso quod iudex potest ex officio in dicta causa procedere. Auchar.in d. Clement. dispendiosam.nume.4.cum alijs per Alex. Monet. de decim.c.8.num.76.in 1.conclus. Ex alio remouebatur,quia nisi cogerentur Rectores ad deferendum decimas in horreum maius, Episcopus non posset de illis participare,& ideo dum Episcopus dixit, Rectores sibi subtraxisse partem decimarum, & petijt sibi dari mandatum ad effectum, vt Rectores sibi soluant certe inconsequentiam petijt eas deferri ad horreum,cōmune,quia vbi sunt horrea ad hoc publice deputata, debent decimæ ad illa horrea deferri. Couar.lib. primo var.c.17.num 8.vers.octauo ex his colligitur.ad med.vers.secundum si horrea. Alex. Monet.vbi supr. c.6.num.4.vers.tertia conclusio.& sequ. Cum igitur hoc sit consequutiuum ad petitionem Episcopi, dici non potest,quod fuerit diuerso modo pronunciatum. Afflict.decis.32.num.3.& 4.Rot.decis.450. nume.2. & per tot.par.1.diuers.& idem fuit responsum ad cōdemnationem fructuum decursorum, qui etiam veniunt consequutiue ex natura iudicij. c. conquerente. de restit.spoliat.

6 Tertia nullitas ex defectu citationis ad videndum iurare testes, in quo valde insistebant Informantes pro Rectoribus, satis superque fuit sublata per particularem decisionem in hac causa factam, coram R. P.D.meo Pirouano. Cui non obstat formula interloquutoria de admittendo partes ad probandum, relata per Gonzalez. Suar.de Paz.in sua praxi, parte prima.primi tom.8.temp.num.2. vbi post dictam admissionem sequitur,y mandò citar ambas partes para ver presentar iurar y conoscer los testigos,& nu.54.idem. Gonzal. ait, dicta verba apponi, quia prædicta citatione non præmissa depositio testium erit nullius momenti. Cum enim iuxta stylum illarum partium soleat post dictam admissionem ad probandum cū præfixione termini nouem dierum apponi dicta clausula citationis ad videndum iurare testes, vt in Summario Rectorum,nume.10.& Prouisor dixerit,quod admittebat partes ad probandum, cum dicto termino nouem dierum,ad effectum,vt infra illos facerent eorum diligentias,vtique dicta clausula citationis, etiā si omissa fuerit, quod satis negari potest, habetur pro expressa ad tex.in l.quod si nolit.§.quia assidua. ff.de ædilit.edicto.& in c.cum M.Ferrariensis.vbi Doct.de const. Gabr.de consuet.conclus.3.nume.2.& 35. Afflict.decis.265.num.83.Grammat.decis.62.num.20. Surd. decis.223.nume.9. etiamsi dicta clausula esset substantialis. Gabr. vbi sup.num.28.

7 Quod bene agnouit Procurator Rectorum,qui intimato sibi dicto decreto Prouisoris, & dato interrogatorio,quem nos dicimus articulum per Procuratorem Domini Episcopi,coram eodem Prouisore petijt sibi dari copiam dicti interrogatorij, siue articuli, ad faciendum per suos principales interrogatoria necessaria contra testes,quos D. Episcopus præsentauerit, ex quo remanet indubitatum, quod illud decretum fuit intellectum a partibus in vtroque casu, tam de recipiendo testes,quam de citando ad videndum eos iurare,postquam immediate post illius intimationem pars Episcopi dedit, & procurator Rectorum dixit, quod volebat dare sua interrogatoria, iuxta stylum, de quo per Gonzal. Suar. vbi sup.dicto 8.temp.numero 60.vers.postquam enim cum duob. seqq. Ex quibus,& alijs deductis coram R.P.D.meo Pirouano in decisionibus in hac causa factis vnanimiter placuit in omnibus sententiam Rotalem esse confirmandam,&c.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Pecuniariæ. Lunæ 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Peritis duobus discordantibus eligitur tertius, & quando sunt plures socij vnius negotij, debent prius inter eos fieri computa, postquam eorum aliquis cogatur ad restituendum acceptam ex societate pecuniam.

SVM-

SVMMARIVM.

Peritorum ab vtraque parte electorum discordia existente deuenitur ad electionem tertij.num.1.

Socij quando ex societate singuli pecunias acceperunt, nō potest vnus condemnari ad refundendum pecunias acceptas, quin & alter condemnetur, & sic facienda sunt computa.num.2. & 3.

Socius non potest ad certa summa restitutionem compelli, nisi computis solidatis, vt videatur, an etiam creditor remaneat.num.3.

Socij quando sunt plures, & omnes administrarunt, non vnus prius, quam alter cogi potest ad reddendam rationem administrationis.num.4.& 5.

DECISIO. DCXII.

1 Dissoluta de anno 1599. societate, ad quam D.Camillus Palagius fuerat abolim D. Alexandro Dono de anno 1590.in socium assumptus, & anno 1596. cum maiori participatione confirmatus, prætendens D.Palagius ratam vtilium ad ipsum spectantem, egit coràm A.C. pro electione communium amicorum, iuxta formam Capitulorum anni 1596. ad effectum videndi computa societatis prædictæ,& versa vice DD. de Donis hæredes Alexādri contra Palagium ad rationem administrationis reddendam, ac in primis reponendum in eorum banchio plures pecuniarum summas ab ipso habitas. Cūque R.P.D.Ginettus in causa, & causis prædictis ab A. C. deputatus mandasset fine præiudicio quorumcunque iurium partium eligi peritos,& illi in relatione longe discordassent. Dubitatum fuit,an esset locus electioni tertij. Et Rota affirmatiue respondit, quia firma,& passim obseruata est conclusio in discordia duorum ad electionem tertij deueniendum esse.l. itē si vnus.§.pen.ff.de recep.arbit.c.innotuit.eod.titu.& vtrobique Doctor.

2 Non obstat prætensio DD.de Donis, quod Palagius debeat ante omnia restituere pecunias ab ipso extractas.Quia pro responsione dicebant DD. etiam Donos pecunias habuisse ex negotio, ita vt facienda sint computa,vt videatur,quis debeat refundere. Castr.cons.126.circa med.vers. si tamen ad manus. lib. 2. & ab omnibus reddenda sit ratio, nec interim possit vnus condemnari. Augel.consil.286.col.2.vers.& si inter dictos.Rimin.sen.cons.300. numero 53.& 54. volumine secundo. Socin.sen.consilio 24.numer.36. vers.hic enim si vnus.libro 1.Rota Ian.decis.39. numero 3.

3 Et vlterius Palagium non posse ad certæ summæ restitutionem compelli, nisi computis solidatis, ex quibus potest etiam creditor remanere,vt ex l.de illo. ff.pro soc.Bald.in consil.463.num.4.vers. quarta ratio.lib.1.Anchar.cons.235.sub num.1.versic.præterea. Alexand.cons.192.nume.2.& 3.lib.7.Negus.de pignor.par.5.memb.1.num.37.Aym.consil.231.numero 16. vers. vndecimo considero.& cons.275.numero 13.vers.tertiò principaliter.Purpur.consil.339. num.2.versic.tamen.lib.1.Cephal.cons.768.numer. 14.& consil.seq.num.11.lib.5.Munnoz.de Escobar. de ratiocin.cap.21.a num.12. vbi alios refert ad numer.22. vbi hanc opinionem dicit magis rationi, & æquitati consentaneam,melioribusque fundamentis fulcitam, ac in Senatu Pinciano frequentissime obseruatam,quam probauit Rota in illa Assisien. pecuniaria coram Reuerendissimo Lugdunen. quod in pecunia admittit, licet contrarium velit, quo ad bona per administratorem inuentariata, aliaque functionem in genere suo non recipientia. Surd.d.decis.184. nu. 2.& nu.12.vers.non resistunt,vbi ita opiniones conciliare videtur.

4 Neque etiam obstat, quod dicebatur Palagium debere saltem prius rationem reddere, cum haberet negotij complementum. Quia hac ratione dixerunt DD.tertium,seu peritum esse eligendum quo ad omnia hinc inde, ita vt videantur quæcunque computa administratorum, & gestorum per quemlibet,nec nō lucra, & alia quæcunque necessaria, ex quibus nihil superesit pro sufficienti redditione rationis, quam restitutio reliquatus.l.cum seruus.81.versicu.nam non vtique.ff.de condit.& demonst. Et quo ad omnes, cū istud sit vnicum negotium, & rationes sint connexæ. Riminal.senior dicto consilio 300.numero 54.& faciunt tradita in Romana Laudi.28.Iunij præteriti coram me.

5 Et eo facilius in hanc sententiam venerunt DD. cum agatur causa inter mercatores, & coram A. C. habente facultatem procedendi inter illos ex bono, & æquo,& sola facti veritate inspecta,quæ bene haberi poterit eligendo tertium, seu peritum, etiam quo ad omnia hinc inde prætensa,& quo ad omnes,prout ita resolutum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ciuitatis Castelli Parochialis.Lunæ 2.Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Testes de publica voce, & fama, ad effectum iustificandi gratiam beneficij probant obitum,valorem beneficij, & clericatum. Papa in beneficialibus est absolutus Dominus, & potest concurrere cum quocunque collatore, illiusque assertioni statur super idoneitate eius, cui fecerit gratiam beneficij.

SVMMARIVM.

Papa in beneficialibus est absolutus Dominus,& potest cō currere cum quocunque collatore.num.1.

Obitus

Obitus probatur per publicam vocem, & famam. num. 1. in fine.
Valor beneficij probatur per publicam vocem, & famam. num. 2.
Clericatus probatur per testes deponentes de publica voce, & fama. num. 4.
Assertioni Papæ statur super idoneitate clerici, cui fuit facta gratia de beneficio. num. 5.
Clausula in gratia beneficij apposita, dummodo non sit alteri ius quæsitum quid, & quantum operetur. numero 6. & 7.
Collatio Parochialis facienda est electo magis idoneo in concursu. num. 6. Vbi aliter facta est ipso iure nulla.
Decretum irritans inficit Titulum, & possessionem. numero 7.

DECISIO DCXIII.

1 DOmini vtraque parte informante responderunt constare de bono iure D. Florutij ex prouisione Apostolica ad eius fauorem facta, quæ cum fuerit iustificata, sine dubio dedit ius in beneficio, cum Papa in beneficialibus sit absolutus Dominus, & possit concurrere cum quocumque collatore. c. cuncta per mundum. c. per principalem. quęst. 3. Caputaq. decis. 282. num. 3. par. 1. Late Gonzal. super reg. 8. §. primo. nume. 1. & seq. §. 2. numero 44. in procem. & glos. 4. nume. 176. gratiam fuisse in omnibus iustificatam, concludenter fuit doctum. Nam obitus bene probatur per testes, de publica voce, & fama deponentes. Put. decis. 266. num. 4. lib. 3. Mohed. decis. prima. num. 1. de probat. Fuit dictum in Calaguritana beneficij de Suazu 10. Martij proxime præteriti, coram R. P. D. Remboldo, & alias sæpe.

2 Quod valor beneficij non excedat Ducatos 140. concludenter probatur ex testibus prædictis de publica voce, & fama. Put. decis. 29. lib. 1. Caputaq. decis. 277. num. 8. pat. 1. Rot. diuers. decis. 293. num. 1. parte prima. fuit dictum in dicta Calaguritana de Zuasu 10. Martij proxime præteriti, coram R. P. D. Romboldo, & in alijs causis.

3 Nullitas vero examinis obiecta ex defectu citationis ad videndum iurare testes, fuit sublata ex facto. Nam procurator Rogerij fuit citatus personaliter ad videndum iurare testes die octaua Octobris, 1613. qui die sequenti, sub qua cadebat citatio, iurauerat.

4 Clericatus, & aliæ qualitates Florutij probantur ex eisdem testibus de publica voce, & fama, & communi reputatione. Rot. decis. 14. de probat. in antiq. Caputaq. dicta decisione 277. nume. 8. Rota diuers. decis. 350. par. 3. lib. 3. fuit dictum in Casalin. Canonicatus 13. mensis Ianuarij 1606. coram Reuerendissimo Domino Attrebaten. & in Calaguritana beneficij coram R. P. D. Pamphilio.

5 De maiori idoneitate D. Florutij constat ex assertione Papæ asserentis sibi constitisse ex testimonio Episcopi, quæ assertio sufficit ad effectum iustificationis, vt fuit dictum in Nuccrina beneficij. 30. Octobris 1592. coram bonæ memoriæ D. Penia in Colonien. Canonicatus. 20. mensis Maij 1602. coram bo. mem. Illustrissimo Pamphilio, & in dicta Calaguritana.

6 Non obstat in prouisione Apostolica clausula dũmodo non sit alteri ius quæsitum, &c. per quam censetur præseruatum ius Rugerij ex prouisione Capituli ad sui fauorem facta, & cuius vigore reperiebatur in possessione. Nam etiamsi ius conferendi spectaret ad Capitulum, quod adhuc non videtur probatum, tamen cum simus in parochiali collatio erat facienda electo magis idoneo in concursu ab Episcopo, iuxta formam traditam a Sacro Concilio Tridentino, sess. 24. c. 18. in Summario D. Florutij dato, quæ forma cũ non fuerit per Capitulum hoc casu seruata, collatio fuit ipso iure nulla. cap. cum dilectus. de rescript. cum alijs in his terminis per Gonzalez. glo. 4. num. 136. & 137. stante præsertim Constitutione Sanctæ memoriæ Pij Papæ V. quæ collationes omnes contra dictã formam factas, declarantur nullæ, irritæ, & nullius roboris, & momenti.

7 Decretum enim irritans inficit titulum, & possessionem. c. si eo tempore. de elect. in 6. Cassad. decis. prima. nume. 7. de restit. spoliat. cum alijs late congestis per Gonzalez. glos. 67. num. 11. & sequen. Ita vt Rugiero ex dicta collatione nullum ius cõsiderabile possit dici acquisitum, quod solum præseruat clausulam dummodo non sit. Abb. cons. 98. num. 4. ante fin. versic. non obstat. lib. 1. Sarnen. super regul. de iure quæsit. non tollen. quæst. 21. num. 4. Fuit dictum in Calaguritana beneficij de Maiorate 24. Octobris, seu Nouembris 1614. coram Reuerendissimo Attrebaten. dicta Calaguritana, coram R. P. D. Remboldo.

8 Verum, quia Informantes pro Ruggiero prætendebant, non esse locum concursui, eo quia dicta parochialis sit de mensa Capitulari, Domini in hac positione ex prædictis resoluerunt constare de bono iure D. Florutij, nisi beneficium sit de mensa Capitulari, super quo postea erit particulariter videndum. Et ita fuit conclusum, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Census. Lunæ 2. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

In incorporalibus possessio cedentis transfertur in cessionarium, daturque cessionario manutentio, sicut daretur cedenti.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum est cessionario, sicut daretur cedenti, probata eius possessione. numero 1. & 2.
Possessio cedentis transfertur in cessionarium, quando simus

sumus in iuribus incorporalibus. numero 2.
Cessio in incorporalibus tantum operatur, quantum traditio. num. 2.
Producens quietantias sine protestatione censetur ratificasse solutiones in ea contentas. num. 3.
Manutentio non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem. num. 4.

DECISIO DCXIV.

1 IOanni Baptistæ dandum esse mandatum de manutenendo pro medietate censu, Domini dixerunt, cum pro dicta medietate sit cessionarius Annibalis, de cuius quasi possessione exigendi fructus cẽsus non controuertitur, & constat ex pluribus partitis ex aduerso in actis productis. Vnde sicuti manutentio competeret Annibali cedenti. §. retinendæ. instit. de interdict. Ita & competit Ioanni Baptistæ cessionario in quem huiusmodi ius fuit translatum, l. nomen debitoris. in princip. de leg. 3. Roman. consilio 38. numero 1. & consilio 135. in princ. Paris. cons. 75. numero 18. lib. 4.

2 Cum enim simus in iuribus incorporalibus possessio cedentis transfertur in cessionarium absque alia apprehensione. Natt. cons. 398. num. 38. Menoch. de retinen. remed. 3. num. 259. & seq. quia in incorporalibus tantum operatur cessio, quantum traditio. glos. & Doct. in l. finali. C. quan. ad fisc. vel priuat. Bart. in l. ad eum quem. num. 1. ff. de donat. Bald. consil. 341. in fin. lib. 2. & sic probata possessione cedentis, cessionario competit manutentio ex superius adductis ex eodem. Natt. vbi supra. d. num. 38. ita declarante glo. in l. 2. §. idem Nerua. in ver. experiaris. ff. ne quid in loco publico. Menoc. vbi supra. Et fuit dictum in vna Romana census 4. Martij 1611. coram bonæ memoriæ Penia.

3 Maxime, quia constat etiam de quasi possessione exigendi Ioannis Baptistæ ex pluribus quietantijs ab ipso factis diuersis debitoribus D. Flaminiæ. Et licet non constet de mandato soluentium, tamen cum ipsa Domina Flaminia dictas quietantias produxerit in iudicio sine aliqua protestatione, illas solutiones ratificasse videtur. l. Publia. §. finali. ff. depositi. cap. cum olim. de censib. Dec. in c. cum venerabilis. num. 22. de exception. Surd. cons. 5. num. 37. & cons. 28. num. 47. lib. 1. Et fuit dictum in vna Romana dotis, 6. Iunij 1611. coram R. P. D. Vbaldo, etiam si productio sit facta a Procuratore. Caputaq. decis. 193. par. 1.

4 Non obstat extinctio census ex aduerso opposita, quia redditur multum turbida, ex adductis per Informantes pro vtraque parte, & tanquam requirens altiorem indaginem est remittenda ad petitorium, nec interim possidenti est deneganda manutentio, vt fuit resolutum in Bononien. census. 21. Ianuarij 1600. coram Illustrissimo Cardinali Lanecllotto. & in alia Romana fructuum census. 22. Iunij 1609. coram Domino meo Caualerio. Ex quibus ita resolutum.

R. P. D. VBALDO.

Barchinonen. Cappellaniæ. Lunæ 2. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus ex sola fundatione acquisitum dicitur, & etiam per quasi possessionem iuris præsentandi. Quomodo præscribatur Ius patronatus ob negligentiam patronorum non præsentantium, & quando Ius patronatus dicatur Ecclesiasticum.

SVMMARIVM.

Ius patronatus ex fundatione acquiritur. num. 1.
Iuris patronatus quasi possessio probatur per collationem beneficiorum ad præsentationem patronorum. num. 2.
Ius patronatus non præscribitur ex sola negligentia patronorum, qui alias fuerunt in possessione præsentandi, nisi doceatur de collationibus factis tanquam de beneficio libero cum scientia, & patientia patronorum. numero 3.
Ius patronatus censetur Ecclesiasticum, quando fuit fundatum a clerico non habente bona patrimonialia, vel alliunde quæsita, quam ex beneficio. num. 4.
Ius patronatus censetur Ecclesiasticum, quando est reseruatum ad fauorem beneficiatorum, etiam quod sit fundatum de bonis laicalibus. num. 5.
Regula quod attendi debet id quod est, & non id, quod futurum est. num. 6. in fine.
Ius patronatus non mixtum, sed Ecclesiasticum dicitur, quando in fundatione fuerit dictum, quod si beneficiati intra mensem non præsentauerint, ius præsentandi deuoluatur ad laicos. num. 6. & 7.

DECISIO DCXV.

1 CVm fuissent erectæ duæ Cappellaniæ vsque de anno 1415. a quondam Nicolao Oromir ad præsentationem duorum Clericorum, & ipsis intra mensem præsentare negligentibus, ad præsentationem laicorum, & vna ex prædictis Cappellanijs vacasset de mense Iulij, fuit de ea prouisus Bernardinus a Sede Apostolica, tanquam de reseruato ratione mensis, qui obtento Breui de capienda possessione, obtinuit etiam sententiam declaratoriam contra Nicolaum, qui in possessione dictæ Cappellaniæ reperiebatur. Vnde in gradu appellationis commissa causa in Rota cum rescripto parito Breui arbitrio Rotæ die 15. Nouembris præteriti, proposui dubium. An intraret arbitrium, & DD. mandarunt, vt videretur. An constaret de Iure patronatus, & de eius qualitate, videlicet, an esset Ecclesiasticum, vel mixtum in casu, & ad effectum, de quo agitur,

qui

qui erat ad excludendam, vel includendam reseruationem.

2 Quo dubio hodie proposito, Domini quo ad primam partem censuerunt, constare de Iure patronatus ex fundatione, quæ data fuit, ex qua regulariter acquiritur. glo. & Doct. communiter, in cap. piæ mentis. 16. quæst. 7. c. nobis. de Iure patron. Aym. consil. 68. in princ. & fuit sæpe decisum, & de effectuatione satis vi debatur constare, ex quo Ordinarius ad præsentationem patronorum dictas duas istas Cappellanias aliquando contulit cum enunciatiua dictæ Institutionis Cappellaniarum a Nicolao Oromir factæ, & alias nō est verisimile, quod Ordinarius, de cuius interesse agebatur, contulisset ad præsentationem, nisi extitisset Ius patronatus, iuxta decis. 11. de Iur. patron. in nou. Lamb. de Iure patr. lib. 2. par. 2. quæst. 10. art. 7. num. 11. Card. Seraph. decis. 1232. nu. 2. par. 2. iuncto præsertim spacio fere 200. annorum, quod intercessit a dictis collationibus, iuxta tradita per Gabr. de præsumpt. conclus. 1. num. 9.

3 Nec dicatur per negligentiam patronorum tanto temporis spacio fuisse præscriptum statum libertaris, ex quo de alijs præsentationibus non docetur. Quia respondetur, quod dato statu, Ius patronatus ex antedictis presētationibus, & institutionibus Ordinarijs, sola negligentia patronorum non sufficit ad præscribēdum statum libertatis, sed deberet doceri de collationibus factis, tanquam de beneficio libero, cum scientia, & patientia patronorum, vt fuit late deductum in causa Papien. Archipresbyteratus. 9. Aprilis 1601. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio.

4 Quo ad secundam partē dubij visum fuit DD. hoc Ius patronatus esse potius Ecclesiasticum, quam laicale, vel mixtum, quia hæc Cappellania fuit fundata a Clerico, videlicet a Rectore Ecclesiæ, & cum nō cōstet, eum habuisse bona patrimonialia, vel aliunde quæsita, & constet eum habuisse beneficia, præsumitur Ius patronatus fundasse ex bonis, vel redditibus Ecclesiasticis, & proinde Ius patronatus esse Ecclesiasticum. Roc. de Iur. patr. in verbo Ius. n. 18. Lambert. eodem tract. lib. 1. par. 1. q. 8. art. 7. num. 17.

5 Quibus accedit, quod istud Ius patronatus est expresse reseruatum ad fauorem duorum beneficiatorū, & sic censeri debet Ecclesiasticum, etiamsi esset fundatum de bonis laicalibus. Abb. in c. cum autem. nu. 3. de Iure patr. & in c. eam te. n. 4. eod. tit. Roc. eo. tract. in verb. Ius. numero 15. Card. consilio 82. numero 1. in fine.

6 Non obstat, quod si beneficiati non præsentauerint intra mensem, ius præsentandi deuoluitur ad laicos ex tenore dictæ fundationis, quod est vnicum fundamentum informantium pro Nicolao ad inducendam mixturam huius Iuris patronatus, quia fuit responsum, mixturam in hoc casu considerari, quando in simul, & eodem tempore Clerici, & laici habent ius præsentandi. gloss. final. in cap. vnic. de Iure patronat. in sexto. Abb. in cap. vltimo. prope finem. ibi præsentatio simul pertineat. de Iure patronat. Roc. eodē tract. in verbo Ius. numero 15. & 16. Lamber. lib primo. parte prima. quæstione prima. artic. 6. In hoc autem casu non adest communis, vel concursus inter clericos, & laicos, sed ius præsentandi competit solis clericis, sed ijs tantum negligentibus præsentatio deuoluitur ad laicos, & sic nullum ius dicitur laicis competere ante deuolutionem. Rebuff. in prax. in titu. de deuolut. numero 32. Rota decis. 10. versic. concludendo. vsque ad finem. de Iure patronat. in antiquis. nec est ius de præsenti certum, & determinatum, sed pendet a futuro euentu negligentiæ beneficiatorum, qui potest esse, & non esse, quod ius euentuale non videtur considerabile, iuxta text. in l. sciendum. §. penult. ff. qui satisd. cogan. Aegid. decisione 741. numero 6. circa finem. Sarnen. in reg. de iure quæsito non tollē. quæst. 4. in principio. & numero 12. versic. primus est. cum duobus sequentib. facit regula, quod res non recipit denominationem ab eo, quod erit, sed ab eo, qđ est. Bald. & Salicet. in l. si nondum. C. de furt. Ias. in l. prima. §. qui mandatum. nume. primo. ff. de offi. eius, cui mand. est iuris. & quod debet attendi præsens status purus, & non qui euenire potest. Castr. consilio 428. numero primo. parte prima. & ad hoc multa similia congerebant Informantes pro Bernardino, quæ Dominis placuerunt.

7 Placebat etiam vni ex Dominis aliud motiuum, quod Ius patronatus re vera resideat in ipsis Clericis, sed ob eorum negligentiā præsentatio deuoluatur ad laicos, quæ præsentatio non est ipsum Ius patronatus, sed quidam fructus, & effectus ipsius, vt tradit Roc. vbi supra. numero octauo. Lambert. de Iure patronat. prima par. 2. lib. quæstione prima. artic. 2. & possunt simul stare, quod vnus sit patronus, & alter habeat præsentationem. cap. consultationibus. vbi glos. & Doct. de Iure patronat. Et quando constat de Iure patronatus, ipsa præsentatio non attenditur. Abb. & Doctor. in dict. cap. consultationibus. cum late deductis, in decisione 167. nume. 10. par. 2. diuers. Ex quibus fuit resolutum, Ius patronatus prædictum esse Ecclesiasticum.

R. P. D. VEROSPIO.

Cæsaraugustana Dedicationis. Lunæ 9. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De celebratione festi dedicationis Ecclesiæ plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Ecclesia tenetur de iure communi celebrare festum suæ dedicationis. num. 1.

Consuetudo seruanda est in celebratione festi dedicationis Ecclesiæ. num. 2.

Maior quisque dicitur in domo sua. num. 4.
Ecclesia Cathedralis habet prærogatiuam celebrandi suā dedicationem. num. 4.
Quasi possessio celebrandi festum dedicationis priuatiue quo ad aliam Ecclesiam quomodo probari debeat per testes. num. 5.

DECISIO DCXVI.

1 Post mandatum de manutenendo, me ponente, concessum Ecclesiæ B. Virginis del Pilar super celebratione festi propriæ Dedicationis. Dubitaui an eadem Ecclesia teneretur ad instar aliarum, Dedicationis Ecclesiæ Metropolitanæ festum celebrare. Et fuit negatiue responsum, ex quo enim dedicatio Metropolitanæ sub eodem die cadit cum dedicatione Ecclesiæ del Pilar, ista cogi non debet, ad illam celebrandam, cum de iure communi propriç dedicationis diem celebrare teneatur. c. solennitas 1. & 2. de consecrat. dist. 1. & c. 1. eod. tit. dist. 3. & notat Abb. in rub. de consecrat. num. 3.

2 Quod idem vniuersali Ecclesiæ consuetudini respondet, si quidem officium dedicationis propriæ Ecclesiæ regulariter alijs solennitatibus præfertur, vt ex rub. Breuiarij Romani 4. in ordine de Dominicis, ex 10. de translatione festorum colligitur. Hæc autem consuetudo est seruanda. Vitalin. in Clem. dignum. num. 59. & 60. de celebrat. Missarum. Felin. in rub. de maior. & obed. num. 10. Nauar. in Manuali. c. 13. nu. 5. Rota in nouis, decis. 4. num. 3. de elect.

3 Et hoc idem iuri consonat, cum respectu præcedentiæ quilibet in domo sua maior dicatur. l. nihil omnino, & ibi glos. fin. C. de palat. sacr. larg. lib. 12. Capic. decis. 27. numero 24. & 25. Corn consilio 193. numero 15. lib. 2.

4 Vlterius ex quo Ecclesia del Pilar olim fuit Cathedralis, censetur prærogatiuam celebrandi suam dedicationem retinuisse. Ioan. de Platea in l. 1. & 2. de præfect. præt. li. 12. Guido Pap. decis. 377. Quæ ratio dignitatis antiquæ non militat in alijs Ecclesijs, & ideo hæc non tenetur, sicut aliæ Metropolitanæ, dedicationem celebrare.

5 Stante igitur assistentia iuris, nec non dicta vniuersali consuetudine pro Ecclesia del Pilar, debuit Metropolitana probare, se post erectionem, & translationem in Cathedralem illi prohibuisse, ne proprie dedicationis solennitatem celebraret, & quod eadem etiā per tempus requisitum ad præscribendum acquieuerit, per glos. in l. qui luminibus. & ibi Bart. Castr. & alij, ff. de seruit. vrban. præd. Felin. in c. pastoralis. nu. 5. in 8. limit. de officio Ordinarij. cum alijs per Gabr. de præscript. conclus. 10. num. 130. Hoc tamen nunquam fuit probatum, non obstantibus testibus alias in contrarium adductis, vt fuit resolutum in decisionibus coram Reuerendissimo Bononien. Et cum hodie nihil vltra releuans deducatur non videtur in eodem amplius insistendum, &c.

DCXVI. & DCXVII.

R. P. D. MANZANEDO.

Colimbricen. pensionis. Veneris 6. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Pensionis solutio quibus exceptionibus retardetur, quando causa est commissa cum clausula arbitrio Rotæ.

SVMMARIVM.

Pensionis solutio retardatur, quādo ex ventre literarum Apostolicarum apparet, pensionem esse extinctam ex assecutione Parochialis Ecclesiæ. num. 1. & seqq.
Iudex potest ex officio agentem repellere, quando illi offert exceptio, quæ tusit obligationis. num. 1.
Concessum ad tempus post illud tempus censetur denegatum. num. 2.
Pensionis solutio non retardatur per exceptiones, requirētes altiorem indaginem. num. 3.
Supplicatio vbi continet plura, possunt super ea plures literæ expediri, sub eadem data, & quilibet suas expedit. literas, prout sua interest, & sine grauamine sibi imposito. num. 4.

DECISIO DCXVII.

1 Fvit coram me in ista causa resolutum secunda Decembris 1613. arbitrium non intrare pro retardatione solutionis, cum illa non retardetur, quoties constat de reseruatione pensionis, iuxta decisiones ibi adductas, & quod exceptio assecutionis alterius parochialis, qua stante cessabat ista pensio, respiciebat petitorium, & requirebat altiorem indaginem, cum non esset liquida, & interim pensionarius non erat priuandus sua possessione, & cum Gundisaluus illi decisioni non acquiesceret, causam super eisdem 20. Aprilis præsentis anni repropossui, & Domini ordinarunt, quod videretur particulariter super extinctione istius pensionis ad eundem effectum, an intraret arbitrium. Vnde hodie proposui dubium, an dicta pensio esset extincta in casu, & ad effectum, de quo agitur. Et Domini pro extinctione responderūt, ex illo potissimum fundamento, quod in supplicatione Sanctissimo porrecta super resignatione istius parochialis facta per Henricum ad fauorem Gundisalui adest decretum Sanctissimi, his verbis, quod quotiescumque aliquam aliam parochialem Ecclesiam de Iure patronatus eiusdem Comitis existen. vacare, & ipsum Henricum ad illam præsentari, & eam consequi contigerit, pensio per præsentes reseruata eo ipso cesset, dictusque Gundisaluus, & sui in dicta Ecclesia successores ad illius solutionem vlterius faciēdam

non

non teneantur,&c. Vnde cum constet de Iure patronatus eiusdem Comitis,quod nec controuertitur, videtur dicendum, pensionem istam cessare, ex adductis per Cassador.decisione 10.numero primo.& seq. de rescript. cum ex facie supplicationis appareat de extinctione pensionis,constito,prout constat de assecutione Henrici alterius parochialis, quo casu tradit Cassad.iudicem ex officio posse,& debere absque partis oppositione repellere agentem,per text. in l. lecta. versic.dicebam.ff.si cert.petat.& ibi Bart. Non enim est necesse opponere exceptionem, quæ inest obligationi.l.petens.cum ibi notat.C.de pact.l.cum qui ita §.qui ita.ff.de verb.obligat.& tali casu exceptio dicitur oriri ex ventre literarum, & in eisdem literis pensionem annullari,& tunc retardari solutionem, iuxta decis.649.numero 3.libro tertio.parte tertia. vbi Rota sequuta est supradictam decisionem Cassadori. Et in idem cadit decis.654.numero quinto. eadem parte,& lib.

2 Et facit, quia iuxta dictum decretum Sanctissimi pensio ista fuit concessa,tantummodo ad tempus assecutionis alterius parochialis per Henricum,& concessum ad tempus, post illud censetur denegatum. l. prima.§.primo.& ibi Bald.ff.de pact.l.statu liberum. §.Stichum.& l.Titia cum testamento.§.vltimo.de legat.2.Oldrad.consilio 203.in fine. & plures cumulat Tiraquel.de retract.conuent.glos.2.§.1.numero 46. Nec in isto casu prædicta exceptio potest dici requirere altiorem indaginem, cum oriatur ex ventre eiusdẽ supplicationis, & requirat solam verificationem in facto assecutionis alterius parochialis per dictum Hẽricum.

3 Ex quibus videtur responsum decisionibus Veral. 321.parte prima.320.seu 322.incip. pensionarius tenetur soluere.parte secunda.quibus dicitur exceptionem extinctionis pensionis non impedire illius solutionem,quia requirit altiorem indaginem, ex ibi adductis.Loquuntur enim prædictæ decisiones in exceptione extinctionis, non oriente ex ventre literarum reseruationis,sed aliunde, prout in professione monachi, qui cum posset ex dispensatione pensionem retinere, non videbatur consentaneum interim priuare pensionarium sua quasi possessione exigendi, quod secus est in casu nostro, in quo exceptio extinctionis oritur ex ventre dictæ supplicationis, & ex decreto per Sanctissimum in illa apposito.

4 Non obstat,quod in literis reseruationis istius pensionis non adsit prædictum decretum, quia ex stylo Curiæ possunt super eadem suppl icatione plures literæ expediri, sub eadem data, & quilibet expedit suas literas sine grauamine sibi imposito, & prout sua interest, quod euenit in casu nostro, cum Henricus expedierit reseruationem pensionis sine dicto decreto. Gundisalu.vero literas suæ prouisionis sine grauamine dictæ pensionis,quamuis ad partes expediuerit literas super dicto decreto, & omnes istæ literæ sunt desumptæ ex eadem supplicatione, continente dictũ decretum,quod sufficit.

5 Minus obstare videtur, quod dictum decretum non videatur conforme mandato ad resignandum dato per Henricum restricto ad assecutionem alterius parochialis maioris valoris, de quo tamen maiori valore non fit mentio in decreto. Respondebatur enim quod ista exceptio tendit ad inualidandam resignationem ob defectum consensus, sed non ad extinctionem pensionis, quæ apparet extincta, ex dicto decreto apposito in supplicatione, vltra quod prædicto decreto fuit adhibitus consensus procuratoris Henrici. Ex quibus fuit conclusum pro extinctione pensionis, qua stante Domini censuerunt intrare arbitrium pro illius solutionis retardatione maxime cum clausula arbitrio remittat aliquid de iuris rigore, & intret æquitas maxima, quod stante dicta extinctione solutio pensionis retardetur, & per consequens ex supradictis fuit recessum a prima decisione.

R. P. D. BVRATTO.

Boianen.Beneficij.Veneris 6. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De attentatis lite pendente, aut pendente termino ad appellandum an, & quando sint reuocanda, & quando litigiosi vitium inducatur.

SVMMARIVM.

Possessio capta per procuratorem æquiparatur possessioni captæ per principalem. num. 1.

Possessio instrumentalis sufficit ad concessionem mandati de manutenendo, quando possessio est vacans. numero 1.

Possessio capta pendente termino ad appellandum dicitur attentata. num. 2.

Appellandi termino durante omnia attentata reuocantur, etiam quod in dicto termino non fuerit appellatum. num. 2.

Appellare debet quis a sententia contra eum lata infra decem dies a die sententiæ, non autem a die notitia, quãdo fuit personaliter citatus, & sic fuit verus contumax. Declara, vt num. 3.

Litigiosi vitium non inducitur per litem in Summarijssimo possessorio. num. 4.

Litigiosi vitium non inducitur in causa beneficij, in qua non principaliter agitur, cuius esset beneficium, sed tantum agitur de iure præsentandi inter patronos. numero 5.

Attentata lite pendente non sunt reuocanda, quando attentans litem ignorabat. num. 6.

DECISIO DCXVIII.

1 DIxerunt Domini, manutentionem dandam Paulo Claudio, qui vti prouisus ab Ordinario per obitũ Caroli de Niuersa vltimi possessoris de mense Septembris 1612. defuncti, mediante speciali procuratore 12. eiusdem mensis constituto possessionem adeptus fuit, vt ex instrumento 13. Martij 1613. Quæ idem operatur, ac si per ipsum Paulum capta fuisset, ad l. 1. §. per procur. & l. communis seruus ff. de acquiren. possess. & licet instrumentalis sufficit, cum possessio esset vacans ad vulgatem l. prædia. & ibi not. glos. & Doctor. ff. eodem. & quotidie in Rota practicatur, & tanquam anterior possessione Caraccioli est præferenda. capit. licet causa. cum ibi not. de rescript.

2 Non obstat, quod Caracciolus vti præsentatus fuerit immissus in vim sententiæ Metropolitani latæ citato Paulo, & ideo videatur amissa possessio, & quæsita Caracciolo, ad l. iuste possidet. ff. de acquir. possess. quia cum fuerit capta possessio pendente termino ad appellandum, nullius est roboris, tanquam attentata. c. non solum. de appellat. in 6. Et licet non fuerit intra decendium appellatum, reuocatur tamen per viam nullitatis, licet non per viam attentatorum, vt Rota passim seruat, teste Cæs. de Graff. decis. 2. num. 4. & 5. de appell. qui ita decisum refert, in Calaguritana, Beneficij de Burgo. 7. Maij 1574. coram bon. me. Card. Seraphino inter impress. diuers. 406. nume. 3. parte 1. Put. decis. 27. in fi. in nou. impress. lib. 1. & datur prius possidenti manutentio, vt fuit dictum in Ferrarien. Bonorum de Tassonis. 26. Iunij 1613. coram R. P. D. meo Pamphilio.

3 Nec dicatur, Paulum Claudium vti personaliter peremptorie citatum dici verum contumacem, & sic appellare non posse, vel saltem ex obseruantia Rotæ, nisi appellauerit intra decendium a die sententiæ. Felin. in cap. quod ad consultationem. numero vigesimo octauo. de sentent. & re iudicat. Vestr. in praxi libro septimo. cap. tertio. numero vigesimo primo. Quia cum fuerit citatus in Ciuitate Neapolis, & sic in alieno Territorio, non videbatur contumax, nisi quo ad effectum, vt posset dari immissio in possessionem beneficij, non autem quo ad alios effectus contumaciæ. Socin. in cap. fanc. numero decimo quarto. de foro competenti. Vltra quod sententia potest etiam dici nulla, tanquam lata a iudice appellationis, contra sententiam latam in prima instantia, non solum illa non reuocata, sed nec de ea facta mentione. Cassad. decisione prima. numero 4. de sequestr. possess. & fruct. & tenuit Rota in Perusina Dotis. 9. Aprilis 1607. coram bo. mem. Pegna.

4 Minus obstat, quod etiam possessio Pauli fuerit attentata stante lite de anno 1607. inter prætensos patronos, & appellatione a sententia Ordinarij per Landulphum vnum ex præsentatis coram Metropolitano introducta, ad text. in capit. secundo. vt lite pendente. in sexto. & in Clement. prima. eodem titul. & vtrobique Doct. Nam pro responsione dicebatur, non constare, litem prædictam fuisse talem ex qua beneficium fuerit effectum litigiosum, immo decretum Ordinarij fuit in Summarijssimo possessorio, & sic non potuit induci vitium litigiosi. Alber. in authent. litigiosa. numero primo. in fin. & ibi Bald. & Angel. in princip. C. de litig. Cassad. decisione sexta. numero secundo. de rescript. Neque impediri Ordinarius quia conferret. Cassad. decisione quarta. in princip. vt lite pendente. Franch. in cap. secundo. in 2. & 3 notab. eodem titul. in sexto. Mandos. in reg. 27. de subrog. quæst. 13. numero 4. versic. & quod beneficium. de communi. Lancellot. de attent. parte prima. capit. 3. numero 94. 95. & 135.

5 Neque in omnem casum constare videbatur, actum fuisse principaliter in ea lite, cuius esset beneficium, quia erat super iure præsentandi inter patronos, quæ non facit beneficium litigiosum. Et licet deinde prætendatur etiam inter præsentatos litigatum super titulo, non tamen constat, vt dixi hoc fuisse principaliter. Quod si fuit incidenter, beneficium non remansit litigiosum. Archidiacon. in dicto capit. secundo. in verbo litigatur. vbi Franch. numero tertio. vt lite pendente. de communi. Lancellot. dicto capit. tertio. numero 120. Quæ erunt plenius discutienda, vbi agetur de gratia Veterani, qui beneficium ex hoc capite litis a Sede Apostolica impetrauit, interim vero non deneganda manutentio Paulo.

6 Nec etiam visa fuit attentata collatio Ordinarij ex eo, quod fuerit facta decima quinta Septembris 1612. cum tamen die duodecima præcessisset præsentatio Caraccioli coram Vicario, qui mandauerat apponi edicta, quia collatio facta fuit ab Episcopo in Vrbe commorante, quem non constat habuisse notitiam præsentationis, & decreti, prout dicitur actum sic tum lite pendente ab ignorante litem non esse attentatam. Late Lancellot. de attentat. par. 2. cap. 4. limitatione 27. Et ita omnibus Informantibus conclusum fuit.

R. P. D. PAMPHILIO.

Placentina Dotis, & Antifacti. Veneris 6. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Donatio propter nuptias, quam vigore statuti vxor lucratur propter mortem viri, quo ad vsumfructum filio superstite ex eodem viro mortuo filio, quandocumque filius moriatur, proprietas consolidatur cum vsufructu ad fauorem vxoris.

SVM-

SVMMARIVM.

Donationem propter nuptias, quam uxor lucratur per mortem mariti quo ad vsumfructum viuente filio ex eodem marito procreato, lucratur ipsa uxor, & mater respectiue, etiam quo ad proprietatem mortuo filio, siue ante transitum matris ad secunda vota, siue etiam post. num. 1.

Forma inducitur per clausulam non aliter, nec alio modo. num. 2.

Clausula non aliter, nec alio modo inducit formam, & est adeo pracisa, vt non recipiat interpretationem, seu modificationem a verbis separatam. num. 2.

Dictio ipse denotat personalitatem, ita vt omnes alios excludat. num. 3.

Conditionalis promissio, conditione non adimpleta, nō est obligatoria. num. 3.

Cautio prastita per procuratorem alicuius in casu, in quo de iure prastari non debebat, intelligitur prastita, quatenus de iure prastari deberet, & non alias. numero 4. & 5.

Instrumentum dicitur probatio probata, & facit rem manifestam. num. 6.

DECISIO DCXIX.

1 Censuerunt Domini, sententias quo ad præiudicialia Angelicæ Mariæ esse reuocandas, quo ad reliqua confirmandas. Et quo ad caput reuocationis ex eo moti sunt Domini, quia Angelica Maria in dictis sententijs reperitur condemnata ad præstandam idoneam securitatem de restituendo Antifactum Arcello hæredi ipsius primi viri, finito vsufructu, quam tamen cautionem nullo modo præstare tenebatur, quia, cum iam decessisset vnicus eius filius ex primo matrimonio, ipsa lucrata fuit dictum Antifactum, seu donationem propter nuptias etiam quo ad illius proprietatem, iuxta dispositionem text. in l. feminæ. §. illud. C. de secundis nupt. & in authent. de non eligen. secundo nuben. §. prospeximus. versicul. quapropter. §. hoc autem. versic. si vero præmoriantur. & §. illud vero. versic. sed & diligentiam. & tradit Alexand. consilio 63. numero secundo. & sequent. libro quinto. & consilio 66. sub numero septimo. versic. & si dicti filij. libro tertio. Aymon. consilio 285. circa finem. versic. secundo respondeo. & versic. 3. Ioan. de Garon. in authent. ex testamento. numero 46. & sequent. vbi testatur de communi. C. de secundis nupt. Rimin. iun. consilio 305. numero 88. & sequent. libro tertio. Ruin. consilio 21. sub nume. secundo. versic. sed alijs filijs. libro tertio. Gabr. de secundis nupt. conclusione tertia. numero 29. vbi post alios reprobat opinionem glos. in dicta authen. ex testamento. in verbo filij. quæ contrarium tenuit. C. de secundis nupt. & dicit, quod hæc opinio videtur magis communis, quam etiam sequutus est Viucent. de Franc. decisione 106. & in terminis Statuti Placentiæ, Petr. Ant. Anguissola consilio quarto. per tot. libro quinto. & procedit, siue filij decesserint ante transitum matris ad secunda vota. Ripa in l. feminæ in 4. quæstione. C. de secund. nupt. Gabriel. eodem titulo. conclusione prima. numero vigesimo secundo. siue post transitum ad secunda vota, iuxta text. in dicta l. feminæ. §. illud. C. de secundis nupt. Alexand. dicto consilio 66. numero septimo. versic. attamen. attento lib. 3. & dicto consi. 63. num. 3. vers. accedit ad idem. lib. quinto. Ruin. d. cons. 21. sub num. 2. vers. sed aliis filiis. lib. 3. Gabr. d. tit. de secund. nupt. conclus. 1. num. 23. & conclus. 3. num. 30.

2 Non obstat, quod Angelica Maria sub die 23. Aprilis 1602. post obitum ipsius primi viri promiserit dicto Arcello in actu solutionis Antifacti præstare fideiussionem de eo restituendo, quia, vt legitur in instrumento dictæ promissionis, illa fuit restricta ad formā Statuti Placentiæ de hac re disponentis cum clausula non aliter, nec alio modo, quæ inducit formam. Decius consilio 528. numero vndecimo. Ruin. consil. 92. numero vigesimo quinto. libro tertio. Paris. consi. decimo nono. numero 25. libro secundo. Natta consilio 372. numero quinto. Rolan. consilio 63. numero 29. libro quarto. Rota in causa Bononien. Translationis pensionis 23. Ianuarij 1579. relat. inter impres. diuer. decis. 446. numero quinto. parte prima. & est adeo præcisa, vt non recipiat interpretationem, seu modificationem a verbis separatam. Alexand. consil. 3. num. quarto. libro primo. Dec. consilio 61. numero secūdo. Natta consilio 372. numero quinto. Statutum sub rubric. de Dote, & Antifacto lucrandis, quod ab vtraque parte datur circa cautionem huiusmodi nihil aliud disponit, nisi quod mulier prædecedente viro, antequam possit exigere, & habere ab hæredibus viri Antifactum, teneatur præstare liberis idoneam securitatem de restituendo ipsis liberis dictum Antifactum, si contingat eam prædecedere liberis prælibatis. Vnde, cum iam ante diem solutionis decesserit dictus filius, sequitur dicendum, quod ipsa Angelica Maria ex huiusmodi promissione ad formam Statuti restricta nullam securitatem præstare teneatur, ex quo enim statuentes in casu isto prædecedentiæ filiorum nihil disponunt, censentur, quo ad hoc voluisse se conformare, cum dicta iuris communis dispositione, ad text. in l. si cum dotem. in principio. ff. soluto matrimon. Anchar. consilio 26. numer. 2. cum similibus.

3 Quod tanto magis est dicendum in casu isto, quia Statutum dicit, quod mulier teneatur præstare liberis idoneam cautionem de restituendo ipsis liberis, quod pronomen ipsis denotat personalitatem, ita vt omnes alios excludat etiam hæredes ipsorum filiorū. Ias. in l. filius famil. §. Diui. in secunda lectura. numero 151. & Ripa, numero 111. versic. & idem si. ff. de leg. primo. Bald. consilio 304. numero primo. libro 5. Natta consil. 163. numero 8. Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glos. 6. numero 25. cum alijs relat. in causa Bergomen. Legati. nona Octobris 1595. coram

Seraphino. Maxime quia id dispoſuit ſub conditione ſi contingat matrem prædecedere liberis prælibatis, ex quo infertur, quod ſi eueniat contrarium, quod prædecedant filij, ſecuritas de reſtituendo,& ipſa reſtitutio locum non habeant,ad text. in l. cum Prætor. ff. de iudic. cum ſimilibus adductis per Pet. Ant. Anguiſſolam d. conſ.4.num.3.in fine, & ſequen.lib.5.

4 Non obſtat cautio præſtita in partibus pro obtinenda executione ſententiæ, & rei iudicatæ, quia vltra quod illa fuit præſtita a procuratore, de cuius ſpeciali mandato non conſtat, prout conſtare debet ad effectum, vt Angelicæ Mariæ præiudicare poſſit placuit etiam reſponſio, quod cum de iure præſtari non debeat, vt ſupra firmatum eſt, vel intelligitur præſtita per procuratorem quatenus de iure præſtari debeat ex adductis per Afflict. decisione 399. numero decimotertio. & ſequent. vel vti erronea non tenet, quia errans non conſentit. Grammat. decis. 103. numero 168. & ſeq. & alias ſi vigore dictæ cautionis Antifactum vllo tempore reſtitueretur, vti indebitum cōdici poſſet. l. is qui. ff. de condict. indebit. Afflict. d. decis. 399. in fine.

5 Ad decisionem Putei 17. de conſtit. placuit reſponſio, quod illa loquitur in terminis Statuti valde diuerſi, ibi enim ſolum diſponitur ad fauorem mulieris in caſu non exiſtentiæ liberorum, ſed filijs extantibus nihil defertur matri, nec etiam quo ad vſumfructum: Ideo dicit, quod ſi filii extent, & poſtea moriantur, non facit, quod ipſa ſuccedat in proprietate, & eſt ratio, quia tunc non poteſt habere locum conſolidatio, ſed in Statuto, de quo agitur, vt ſupra dictum eſt, extantibus filiis, matri defertur Antifactum ad vſumfructum, filiis vero poſtea prædecedentibus, cum ſtatutum nihil diſponat, intrat ſupradicta iuris communis diſpoſitio, ſecundum quam in caſu iſto proprietas cum vſufructu conſolidatur, & ipſa mater remanet plena Domina, vt conſiderat Vincent. de Franchis, dicta decisione centeſima ſexta.

6 Quo vero ad confirmationem ſententiarum in alia parte, in qua condemnant dictum Arcellum ad ſolutionem Antifacti vna cum damnis, & intereſſe, moti ſunt Domini, quia de dicto anno 1602. dictus Arcellus expreſſe ad prædicta ſe obligauit cum iuramento, & obligatione Camerali, prout conſtat ex publico inſtrumento, quod dicitur probatio probata. Bald. in l. intereſt. in vltimo notabili. C. de ſolut. & facit rem manifeſtam. Bartol. in l. prima. numero octauo. & ibi Iaſon. numero decimo. ff. de non. oper. nunciat. Verum cum pro parte Arcelli huiuſmodi damna, & intereſſe dicerentur ſoluta pro aliquibus terminis, placuit Dominis de illis eſſe habendam rationem.

R. P. D. CAVALERIO.

Eſina pecuniaria. Lunæ 9. Iunij 1614.

DCXX.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum cum obligatione Camerali exequendum omnino eſt non obſtante appellatione, exceptione de iure tertij, & ſimulationis.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum publicum cum Camerali obligatione exequendum eſt. num. 1.
Appellatio non datur a decreto de exequendo ad effectum ſuſpenſiuum. num. 2.
Exceptio de iure tertij non admittitur in executiuis ad impediendam executionem. num. 3.
Simulationis exceptio non impedit executionem Cameralis obligationis. num. 4.

DECISIO DCXX.

1 PRomiſerat Antonius mediante legitimo procuratore ad hoc ſpecialiter conſtituto ſoluere Papyrio mercatori in Ciuitate Anconæ Scuta 3000. intra ſpacium 22. menſium pro pretio mercium cum obligatione Camerali, ex quibus ſoluit ad bonū computum Scuta 1180. mortuo Antonio egit Papyrius pro reſiduo vigore obligationis Cameralis corā Auditore Cameræ contra Alexandrum eius filium, & hæredem, & obtinuit mandatum executiuum contra bona hæreditaria Antonij, quod poſtea executioni demandari fecit contra Franciſcum filium, & hæredē eiuſdem Alexandri ad effectum deponendi, fuit ab huiuſmodi decreto appellatum, & cauſa commiſſa in Rota Illuſtriſſimo D. meo Card. Mellino, tunc Auditori cum clauſula ſi quid exequendum. Dubitarū fuit coram me vti ſubrogato, an dictum mādatum ſit exequendum, & Domini affirmatiue reſponderūt. Satis enim conſtare videbatur de iuſtitia mandati ex publico inſtrumento cum obligatione Camerali, quod habet executionem paratam. Caſtr. conſ. 160. nu. 4. par. 1. & in l. poſt rem iudicatam. in fine. ff. de re iudic. Cephal. conſ. 439. nu. 16. Theſaur. decis. 26. nu. 11. fuit reſolutum in Romana executionis laudi 26. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Vbaldo.

2 Nec obſtare dicebatur, quod a dicto decreto fuiſſet appellatum, quia a decreto de exequendo non datur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum. l. ab executore. ff. de appell. l. ab executione. C. quor. appell. non recip. Et hæc eſt communis opinio, & obſeruantia Palatij, vt fuit dictum in Rhegien. S. Thomæ 10. Decembris 1576. coram bo. me. Oriolen. quæ eſt relata inter impreſſ. diuerſ. 100. nu. 13. par 1. & in Fauentina de Paſijs 28. Nouemb. 1603. coram Reuerēdiſs. D. meo Decano, præſertim cum in decreto nihil plus cōtineatur, quā in mandato. Rom. conſ. 45. n. 3. dicitur in dicta decisione Rhegien. n. 15. & fuit dictū in Mātuana Bonorū 17. Ianuar. 1611. corā R. P. D. meo Vbaldo.

Minus

3 Minus obstat, quod dicebatur creditum hoc spectare ad Fassitellum, quia in instrumento non legitur eius nomen, & in omnem euentum hoc esset excipere de iure tertij, quæ exceptio in exequutiuis non admittitur ad effectum impediendi executionem ad tradita per Menoch.cons.585.num.37.

4 Ad allegatam decoctionem Papyrij placebat respōsio, quod non probabatur. Nam assertum instrumentum, quod ad eam probandam allegabatur, erat inter alios actum, & in omnem euentum cessabat omnis difficultas, quia decretum de exequendo non erat simplex ad fauorem Papyrij, sed vt pecuniæ deponerentur ad effectum consignandi, cui de iure. Vnde per tale decretum consultum est, tam creditoribus Papyrij, quam Fassitello quatenus pecuniæ ad ipsos spectent.

5 Allegatus excessus excludebatur, quia promissio erat de soluendo in moneta Papali, & solutio Scutorum 118. fuit facta in moneta Veneta, quæ non æquiualet monetæ Papali, & ideo residuum erat vltra Scuta 1820. & propterea in quietantia fuit apposita clausula fine præiudicio consequendi valorem Paulorū.

6 Tandem ad allegatam exceptionem simulationis respondebatur, exceptionem hanc tanquam requirentem altiorem indaginem non admitti ad retardādam executionem instrumenti obligatione Camerali vallati, vt in puncto Gallesf. ad formul. oblig. Cameral. par.4.quæst.2.nu.3.vers.simulationis ergo

7 Placuerunt etiam Dominis responsiones datæ per Informantes ad singulas coniecturas pro simulatione adductas. Ex quibus conclusum fuit mandatum esse exequendum ad effectum deponendi pecunias, & eas consignandi cui de iure, iuxta formam decreti Auditoris Cameræ, &c.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana Legitimæ. Lunæ 9. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

In præiudicialibus scientia debet esse explicita, & indubitata, quando, & ex quibus præsumatur, seu probetur ignorantia potius, quam scientia.

SVMMARIVM.

Scientia explicita, & indubitata requiritur in præiudicialibus. num. 1.

Mulierum genus liberale non est, ideo eo minus præsumuntur voluisse iactare suum. num. 2.

Ignoranti quando non currit præscriptio an ignorantia præsumatur. num. 3.

Restitutio quando petitur ex capite ignorantiæ an ignorātia præsumatur. num. 3.

Negligentia in agendo non imputatur illi, qui nesciebat se agere debere. num. 3.

Ignorans æquiparatur impotenti. num. 3.

Præscriptio non currit non valenti agere. num. 3.

Ignorantia probatur iuramento. num. 4.

Scientiam testamenti, & contentorum in eo quando quis habere dicatur. num. 5. & 6.

Enunciatiua non probat contra præsentem, quando principaliter agitur de enunciato. num. 7.

DECISIO DCXXI.

1 Quia in hac causa fuit dictum lapsum quinquennij, de quo in l. finali. C. de inoffic. testament. minime obstare D. Septimiæ ex quo non apparet habuisse scientiam donationis factæ per patrem, & ignorantia præsumitur ex ibi allegat. & ideo fuit in hac propositione dubitatum, an constaret de scientia D. Septimiæ ad effectum, de quo agitur, & pro negatiua fuit tentum saltem quo ad illam explicitam, & indubitatam scientiam, quæ requiritur in præiudicialibus, iuxta notat. in l. de his. ff. de transact. glos. in cap. concertationi. ver. sciuerit, & ibi Gemin. num. 15. de appellat. in 6. Paris. consilio 47. num. 9. lib. 1. Crauet. cons. 93. num. 8. Natt. 636. num. 192. Beec. cons. 111. nume. 20. Surd. cons. 328. num. 28. Put. decis. 397. num. 3. lib. 2. Pedemont. decis. 176. num. 3. & 4.

2 Maxime in mulieribus quarum genus nullatenus est liberale. l. si stipulata. vers. si vxor. ff. de donat. inter vit. & vxor. l. sed si ego. in fin. ff. ad Senatusconsul. Velleian. & vtrobique. glos. in fin. Bart. q. 7. numer. 4. vers. quinto probo. Castren. cons. 342. nume. 3. lib. 1. Alex. cons. 144. num. 10. lib. 5. Vnde minusque ceteri præsumuntur voluisse iactare suum, contra regulā, de qua in l. cum de indebito. ff. de probat.

3 Et quicquid sit de eo an ignorantia sit probanda per illum, qui negat impletam præscriptionem, vel aduersus illam fuerit restitutus, de quo per Menodell. cons. 18. num. 5. in quo forte facienda esset distinctio inter negantem concurrisse præscriptionem, & petentem restitutionem in integrum aduersus illam, quia primo casu negans præscriptionem non se fundat in ignorantia, sed opponit non esse proposita requisita, seu præscriptionem hoc est lapsum temporis, & negligentiā agere debentis, de quo per Abbat. in rubr. de præsumpt. numero primo. in fin. Felin. in princip. Bald. eod. tit. in procem. versic. his generaliter. in fin. quæ negligentia minime imputari potest nisi adsit scientia illius, qui agere debebat. Alexand. consilio primo. numero 15. libro 4. Castren. cons. 47. nume. 1. lib. 2. Decian. consil. 44. num. 36. libro primo. quia alias nesciens æquiparatur impotenti. l. annus. de calumniat. l. in actione. vers. plane. ff. de furt. l. argētum. ff. commod. glos. in c. quia diuersitatem. ver. notitiæ. de concess. præben. Anchar. cons. 174. nume. 3. in fin. & num. 4. Roman. consil. 228. num. 2.

4 Verum quia Rota in decisione in hac causa facta.

10. Decembris proxime præteriti, & in alijs ibi alleg. noluit resoluere an cessat præscriptio, vel potius competat restitutio. Ideo DD. in hac propositione dixerunt, quod etiamsi esset opus probare ignorantiam, quod illa remaneret probata ex instrumento iã præstito per D. Septimiam ex quo probatur ignorantia. cap. vt circa. in fin. & ibi glos. ver. per proprium. de elect. in 6. Bald. cons. 92. num. 1. in fin. libro primo. Oldrad. consilio 286. numero 4. Anchar. consil. 174. numero 4. Roman. cons. 54. num. 3. vers. contrarium. Alexand. cons. 76. num. 8. lib. 7. Corn. cons. 168. numero 17. lib. 3. Crauet. cons. 201. num. 33. & admittit Mandel. d. cons. 18. num. 5.

5 Quæ autem fuerunt adducta pro parte societatis ad probandam scientiam donationis visa fuerunt nõ obstare, nam totum fundamentum consistit in eo, quod Septimia habuit scientiam testamenti paterni in quo quidem testamento enunciabatur donatio, de cuius inofficiositate agitur. Vnde infertur, quod si habuit notitiam testamenti, ergo & donationis in illa enunciatæ, sed ad hoc fuit responsum in primis nõ constare, quod Septimia habuerit scientiam saltem explicitam testamenti, prout requiritur in præiudicialibus iuxta notat. in d. l. de his. ff. de transact. cum alijs supra allegatis, non enim adest aliquis qui dicat Septimiæ fuisse lectum, vel ostensum testamentum patris, sed tantum, quod ipsa egit contra societatem tanquã hæredem patris, quod arguit scientiam testamenti in genere, quia alias sine testamento societas non potuisset esse hæres cum non succedat ab intestato Numæ patris Septimiæ, sed non exinde infertur, quod habuerit scientiam explicitam contentorum in eo, prout requiritur ex supra allegatis.

6 Secundo fuit dictum etiam probata scientia explicita dicti testamenti, & quod verbaliter fuerit insinuatum Septimiæ adhuc non probari scientiam explicitam donationis in qua consistebat præiudicium Septimiæ, etenim in dicto testamento non restringitur donatio, sed tantum illa simpliciter, & in genere enunciatur, vnde non probat, quod Septimia sciuerit omnia contenta in illa, sed tantum in genere fuisse per pactum factam quandam donationem, & nihilominus vt quis tacendo sibi præiudicet requiritur sciẽtia explicita ex supra allegatis.

7 Sed neque probatur scientia implicita, quia non fuit obligata Septimia credere simpliciter enunciatiuæ testamenti paterni, cui enunciatiuæ nedum tertius, qui non interuenit in actu minime teneatur stare, sed neque ipsemet, qui interuenit tenetur stare, quando agitur principaliter de enunciato. Angel. in l. iuris gentium. §. quod fere. in fine. ff. de pact. Alexand. consilio vigesimoprimo. numero quarto. libro primo. Dec. consilio 359. numero sexto. Ruin. consil. 167. num. 25. lib. 1. Decia. qui de communi consilio 120. num. 19. lib. 3.

8 Non obstat, quod Domina Septimia fecerit quandam nominationem, iuxta facultatem sibi concessam in donatione, quia hoc fuit paulo ante litem motam, & sic ab illo tempore vsque ad tempus motæ litis non fuit elapsum quinquennium, de quo in dicta l. finali. C. de inoffic. donat. Et ita fuit decisum, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Romana de Cincijs. Veneris 13. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Clausula sublata, &cet. in vna commissione apposita, non operatur quo ad aliam, & diuersam conditionem. Sic & iudex appellationis confirmans primam sententiam in vna parte, non videtur infirmare in alia, & è contra quando commissiones, & petitiones sunt diuersæ.

SVMMARIVM.

Absolutus in vna parte censetur condemnatus in alia. num. 2.

Iudex appellationis condemnans, seu absoluens in vna parte sententiã lata a primo iudice, an & quando censeatur condemnasse, & absoluisse in alia. num. 2. & per totam decisionem.

Clausula sublata, &c. apposita in vna conditione, non trahitur ad aliam diuersam conditionem. num. 3.

Numerus pluralis non potest verificari in numero singulari. num. 4.

Sententia in parte reformata non censetur in reliquis confirmata, quando diuersæ sunt commissiones, & petitiones. num. 5.

Relegato ad tempus bona confiscari non possunt. numero 6.

DECISIO DCXXII.

1 Cum superioribus annis Iacobus, & Bernardus de crimine Parricidij inquisiti, & Iacobus quidem capitis pœna mulctatus, Bernardus vero ad perpetuas triremes, & ambo in pœnam confiscationis omnium bonorum, & hæreditatis Frãcisci eorum patris, siue ablationis tanquã ab indignis condemnati fuissent, filij, & hæredes prædicti Iacobi primum, nec non Bernardi intra legitima tempora a pœna prædictæ confiscationis, siue ablationis coniunctim appellarunt, causamque appellationis huiusmodi Reuerendissimo, tunc temporis Vrbis Gubernatori per speciale rescriptum Sanctissimi signatum committi obtinuerunt. Deinde appellauit etiam separatim ab aliis Bernardus a pœna perpetuarũ triremium sibi imposita, & ad eundem fel. rec. Clementem VIII. recursum habuit, qui causam appellationis, & recursus huiusmodi eidem Domini Gubernatori, cui causa confiscationis, & ablationis commissa reperiebatur

ad

Digitized by Google

ad minus partium dispendium in vim Chirographi commisit, & ex tunc quamcumque sententiam vigore huius Commissionis ferēdam cum clausula sublata,& decreto irritanti confirmauit. Vtroque iudicio sic pendente filij, & hæredes Iacobi totam hæreditatem Francisci certa pecuniarum soluta summa per viam compositionis a fisco sibi vendicarunt.

2 Post hæc insurrexerūt tres aliæ familiæ de Cinciis, & prætendentes bona confiscata ad ipsos spectare vigore antiqui fideicommissi obtinuerunt causam contra prædictos filios,& heredes Iacobi in Rota cōmitti Reuerendiss. Bononien. Cumque interea Bernardus per sententiam iudicis a prædicto D. Gubernatore deputati a triremibus liberatus,& speciali Sanctissimi D. N. gratia etiam ad Vrbem restitutus fuisset, & ad prædictam causam inter familias de Cincijs, & filios Iacobi vertentē vti tertius pro suo interesse admissus. Dubitaui in locum d. Reuerendiss. Bononien. suffectus, an si obstet clausula sublata in cōmissione, vt dixi, apposita; Siquidem Informantes pro filiis Iacobi prætendebant, quod cum Bernardus condemnatus fuerit non solum in pœnam triremium,sed etiam confiscationis omnium bonorum, & iudex appellationis in eo tantum quo ad triremes condemnatus,& transmissus fuit, male iudicatum, dictamque pęnam triremium in pœnam exilij arbitrio Gubernatoris commutandam pronunciauerit censetur in reliquis priorem sententiam confirmasse, Butr. in c. cum inter. num. 26. vers. prædicta,& ibid. Inol. nume. 12. vers. idem aduerte Felin. n. 13. de sent. & re iud. Bart. in l. 1. n. 1. C. si aduers. rem iud. & l. 2. C. si plures vna sent. Natt. cons. 484. nu. 20. Alex. cons. 49. nu. 1. & 2. lib. 7. Rot. decis. 22. de appell. in antiq. eoque magis, quia visus fuit dictione taxatiua tantum, Abb. d. c. cū inter. col. pen. in princ. vers. tertius casus. & ibi Felin. nu. 11. vers. fallit quinto. Bald. in d. l. 1. nu. 3. in fi. C. si aduers. rem iudicatam. Atque hinc inferebāt, quod sicuti Bernardo obstaret clausula sublata respectu cōmutationis pœnę corporalis, ita etiā pariter ei obstat respectu pœnæ confiscationis, cum vtraque eadē sententia comprehēdatur, & vigore vnius commissionis ab eodem iudice emanauerit.

3 Verum his non obstantibus Domini contrariā sententiam amplexi sunt. Nā dicebant, quod ex ipsamet serie facti supra relati luculēter apparet, diuersas adfuisse commissiones,& priorem quidem, in qua nulla legitur clausula sublata, appellationem a pœna confiscationis, alteram vero, in qua adest d. clausula, appellationem Bernardi a pœna corporali tantum cōtinere; Vnde cum certi iuris sit, clausulam in vna cōmissione appositam non extendi ad aliam omnino diuersam, ex allegatis per Ruin. cons. 70. nu. 17. lib. 5. quē refert,& sequitur Gabr. de claus. conclus. 3. nu. 84. in 4. limit. non videbatur vllo modo obstare Bernardo d. clausulam sublata, quin absque alia prędia oris apetitione appellationem a pœna confiscationis prosequi possit.

4 Neque prædictis refragari putabant, quod Pontifex videtur voluisse vtramque causam vnica, & posteriorem quidem commissione comprehendere, & præsertim, dum in ea mādauit fiscum, & alios de Cincijs, qui in causa confiscationis tantum, non autem pœnæ corporalis interesse habebant citari, quia placuit responsio quod, scilicet ex lectura ipsiusmet commissionis apparet illam fuisse restrictam ad causam appellationis a solo Bernardo ratione pęnæ corporalis interpositæ, nam licet in ista posteriori fiat mentio etiam prioris commissionis, atque hinc Pontifex motus fit ad committēdum eidem Gubernatori etiam causam appellationis a pœna corporali, nihilominus hāc solam comprehendi in ista posteriori commissione aperte demonstrāt verba ibi. Et ideo cum minori partium dispendio, hęc etiam causa appellationis recursus, atque grauaminis respectu Bernardi ad triremes condemnati facile a te pariter cognosci poterit, atque terminari &c. & ibi causam, & causas appellationis recursus, grauaminis in integrum restitutionis, quæ verba, cum sint singularis numeri non possunt ambabus appellationibus diuerso tempore, & a diuersis personis interpositis conuenire. l. vbi numerus. ff. de testib. cum alijs congestis per Surd. decis. 210. nu. 9. Et dum Papa voluit etiam alios de Cincijs in hac causa citari, ideo fuit, quia cognitio causæ pœnæ corporalis erat absque dubio præiudicialis alijs de Cincijs respectu bonorum, quæ ad illos per fiscum peruenerant. Nam si Bernardum a crimine Parricidij absolui contigisset, eo ipso detegebatur iniusta confiscatio, & iure merito reuocanda, cum confiscatio præsupponat delictum, sine quo sustineri non potest.

5 Rursus visum fuit Dominis, quod dato etiā, quod clausula sublata de vna commissione influeret in aliā, adhuc tamen non obstaret Bernardo respectu pœnæ confiscationis, eo quia articulus confiscationis videtur fuisse potius per iudicem appellationis omissus,& super pœna corporali tantum pronunciatum. Regula enim, quod sententia in parte reformata censetur in reliquis confirmata, vltra alias limitationes, quas patitur,& docte prosequitur in sua allegatione D. Farinacius, fallit, quando eæ ab initio sunt diuisæ, & limitationes, quæ loco positionum habentur separatæ, vt post Inn. & alios bene declarat Felin. in alleg. c. cum inter. de re iudic. tunc enim iudex potest super vno articulo pronūciare reliquis omissis. Quod etiam in proposito casu euenisse aperte colligitur ex ipsamet sententia, ponderando præsertim narratiuam ipsius, quæ multum confert ad cognoscendum quid cōtineatur in ea,& quod taxatiua tātum videtur potius adiecta pronunciationi iudicis, quam liberationi, & absolutioni, vt optime aduertit idem D. Farinacius in supradicta sua allegatione, & quod denique in d. sententia nulla prorsus facta fuit mentio confiscationis bonorum, sed pœnæ corporalis tantum.

6 His aliqui ex Dominis addebant, quod quatenus articulus confiscationis esset comprehensus in sententia iudicis appellationis censeretur potius in ea Bernardus ad confiscatione absolutus. Nam dum iudex decla-

declarauit Bernardum non meruisse, nisi pœnam exilij arbitrio Gubernatoris, tacite videtur indicasse pœnam confiscationis male fuisse appositam. Sententia enim prout iuris est, declarari debet, & de iure nõ possunt bona publicari relegata ad tempus. l. bona, in princ. ff. de iur. fisci. l. relegatorum §. ad tempus, vbi Bart. & alij. ff. de interdic. & releg. Verum in hoc Domini noluerunt pro nunc pedes figere. Iudicarunt enim particulari inspectione dignum, & Bernardo pro victoria præsentis dubij satis, superque esse superius deducta, cum quibus Domini vnanimiter transierunt.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Spolij Domorum. Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Spolij actio non datur ei, qui facto proprio a possessione cecidit. Bona vxoris per maritum possessa, an præsumantur data in dotem, & peritorum relatio super valore rerum magis probat, quam testium depositio.

SVMMARIVM.

Spolio agere non potest qui a possessione cecidit facto proprio. num. 1.

Aestimatio facit emptionem, & venditionem. numero 2. in fine.

Aestimatio bonorum stabilium facienda per Peritos communiter erigendos si non fuit facta fauore dotis remittitur arbitrio boni viri. nu. 3.

Dos præsumitur in bonis stabilibus consignata ab vxore marito, quando maritus dicta bona possedit per plures annos ea sciente, & patiente, & præsertim concurrentibus alijs coniecturis. nu. 4. in fine.

Possessionis causa censetur mutata per superuenientem titulum. num. 5.

Peritorum relationi super valore alicuius rei standum potius est, quam depositioni testium. nu. 7.

DECISIO DCXXIII.

1 ITerum proposui dubium in hac causa, resolutum coram Illustriss. D. Cardinale Lancellotto. sub die 4. Maij 1611. Et Domini steterunt in decisis, quod scilicet sententia Auditoris Cameræ in spolio lata ad fauorem Orientis sit reuocanda, quia ipsa ex dote Scut. 2000. data Ioanni Petro marito in tot bonis stabilibus, dicitur cecidisse a possessione eorũdem bonorum facto proprio, quo casu non poterat agere spolio. Doct. in c. sæpe. de restit. spoliat. cum aliis in decisione adductis.

2 Nec obstat, quod Oriens promiserit dotem ex bonis stabilibus æstimandis per peritos, alterũ pro parte eligendum, & in euentum discordiæ per tertium a Congregatione Illustrissimi Vicarij deputandum. vnde cum æstimatio non fuerit facta per peritos, vt fuit conuentum, non potest dici, quod Oriens dicta bona eius viro consignauerit, & sic ex facto proprio ceciderit a possessione. Quia placuit responsio, quod æstimatio per Iacobum a Porta, insignem peritum, referentem se a dicta Congregatione deputatum censetur facta de consensu ipsius vxoris, tam ex possessione mariti istarum domorum continuata spacio plurium annorum post contractum matrimonium, nec non ex destructione illarum, sciente, & patiente vxore, & earumdem ædificatione in nouam formam ab eodẽ marito, & Pompeio illius patre facta, quod verisimiliter dicta vxor nõ permisisset, nisi prius domos in dotem consignasset, quam etiam ex eo, quia maritus, vel illius pater semper supportauit onera matrimonij, & demum dictas domos vendidit, ex quibus omnibus saltem simul iunctis, & aliis per Informantes deductis, satis visum fuit constare dictam æstimationem fuisse factam de consensu ipsius vxoris, ex qua propterea dicitur facta emptio, & venditio. ad l. quoties. C. de iure dot. & ibi Bald. n. 8. Couarr. pract. quæst. c. 28. cum aliis in decis. alleg.

3 Præterea placuit etiam alia responsio, quod licet supradicta æstimatio non censeatur facta de consensu Orientis, nihilominus fauore dotis dicitur facta a lege secundum id quod valebat res tempore datę dotis, ex tradit. per Socin. Bald. Nouel. Couarr. & alios in decisione allegatos, quorum opinio visa fuit Dominis satis æqua: cum enim fuerint promissa in dotem Scuta bis mille soluenda in tot bonis stabilibus æstimandis per peritos communiter eligendos, ipsis non arbitrantibus fauore dotis, locus esse debet arbitrio boni viri. l. 3. C. de dot. promis. l. cum post. §. gener. ff. de iure dot. Socin. iun. consil. 141. nume. 9. lib. 1. Couarr. pract. quæst. dicto c. 28. sub num. 1. vers. sit enim in hoc casu.

4 Neque obstat, quod Oriens præter dictas domos haberet etiam vineam cum Cãneto, & vnum Fenile, quo casu non potest dici facta æstimatio a lege, cum esset in facultate ipsius consignare alia bona præter domos, quia vltra, quod dictus peritus a Congregatione electus æstimauit domos in Scutis 930. & vineã in Scutis 983. quæ simul iuncta non sufficiunt pro quantitate dotis Scutor. 2000. & fenile, cum Canneto visum fuit Dominis ad istum effectum nõ posse haberi in consideratione cum sit tam parui valoris, vt simul cum alijs supradictis bonis vix excedat quantitatem dotis, & propterea bene potuit maritus acquirere dominium, & possessionem dictorum bonorum, & vxor remanere creditrix dictæ paruæ summæ, quæ dotem excedit. Fuit etiam pro responsione dictum, domos, de quibus agitur, satis præsumi per Oriẽtem fuisse pro dicta dote consignatas ex pluribus, & præcipue ex possessione mariti continuata per plures annos ipsa sciente, & patiente, ad tradit. per Rot. in causa

sa Vrbeuetana legati coram Cantuccio, relat. inter impress. decis. 155. num. 11. par. 2. diuers. concurrente præsertim noua illarũ ædificatione, cum alijs omnibus supradictis coniecturis, quæ sufficiunt in hac materia. Calcan. consil. 11. num. 4. vers. adhoc accedat, Surd. consil. 94. num. 18. Rota in causa Sabinen. Dotis de anno 1576. relat. inter impress. decis. 588. nu. 2. par. 1. diuers.

5 Nec subsistit, quod dictæ Domus fuerint possessæ a Pompeio vti Tutore, seu Administratore Orientis, quia tutela de tempore contracti matrimonij iã erat finita, cum Oriens esset annorum 15. administratio vero pariter de dicto tempore expirauit, quia in ipso instrumento sponsalium apparet Pompeium computa suæ administrationis legitime reddidisse, & solidasse, & sic possessio dicti Pompei patris Ioannis Petri censetur mutata per superuenientiam noui tituli dotis, quæ ei tradenda erat, cum supportaret onera matrimonij, & haberet filium in potestate, l. si is. §. ibi. ff. de iur. dot. Bald. cons. 31. lib. 4. Socin. iun. consilio 15. in princ. & num. 1. vers. item quod filius. li. 2. ptout tradita cẽsetur, & probatur ex testibus, qui mo do dantur, deponentibus Pompeium simul cum Ioanne Petro filio dictas Domos destruxisse, & in nouam formam ædificasse.

6 Non obstat, quod cum Pompeius, & eius filius vellent vendere dictas domos ipsa vxor dissenserit. Nam vltra, quod testis, qui id deponit, est vnicus, & consanguineus D. Caroli, qui propterea non probat, fuit etiam respõsum, quod vxor postquam semel dissenserat, potuit consentire, prout vere consensisse cen setur ex supradictis omnibus coniecturis, cum alijs supra deductis.

7 Nec demum obstant tres testes pro parte Domini Caroli examinati ad probandum valorem dictorum bonorum, quia illorum depositio visa fuit Dominis non esse attendenda ad istum effectum, stante relatione dicti periti, cui standum est, ad tex. in l. 1. ff. de ventr. inspic. cum similibus. Et tanto magis, quia plures patiuntur exceptiones, & non deponunt de valore deducto canone, quo dicta bona grauata reperiuntur, nec de illis illorum qualitatibus, qui propterea non probant. Alexand. consilio 54. num. 4. & 5. libro sexto. Aym. consi. 430. numero quinto. Et fuit in Rota sæpissime decisum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ferrarien. Bonorum. Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De alienatione bonorum Ecclesiæ facta non seruata forma rescripti Papæ.

SVMMARIVM.

Sententia lata contra formam rescripti inualida est. numero 1.

Forma inducitur per ablatiuum absolutum. nu. 2.

Forma non seruata corruit actus, nec a non seruatione excusat qualibet causa etiam iustissima. nu. 2.

Alienationis rerum Ecclesiæ validitas pendet ab vtilitate, qua debet esse euidens. nu. 3.

Iudicium humanum fertur circa manifesta, non autem circa occulta. num. 3.

Ecclesiæ bonorum alienatio non potest iudicari facta in euidentem vtilitatem, nisi bona, quæ alienari debent, specificentur. nu. 2. & 3.

Ecclesiæ bonorum alienatio admissa a Papa, si in euidentem, &c. non est valida, nisi citato episcopo, vel eius promotore, præsertim quando adest clausula vocatis uocandis. nu. 4. & 5. Vbi de eadem materia.

Producens scripturas censetur confiteri omnia contenta in scripturis productis. nu. 6. & 7.

Processus per affixionem factus non valet, quando extat certus contradictor, qui propterea prius personaliter citari debet. nu. 8.

Citationes non exequuta iuxta formam decreti iudicis nulliter dicuntur exequuta. nu. 9.

Notario sine testibus non creditur, asserenti citationem esse exequutam. nu. 10.

Citatio non dicitur legitime exequuta ad valuas Ecclesiæ, nisi fuerit lecta, & dimissa ibidem per aliquod temporis interuallum. nu. 10.

Ecclesiæ bonorum alienatio valet sine beneplacito Sedis Apostolicæ, quando alienatur prædium exigui valoris. Declara, vt num. 11. & 12.

Decimarum etiam exiguarum laici sunt penitus incapaces. num. 12.

Reseruatio beneplaciti Sedis Apostolicæ operatur, vt actus aut ea gestus sit inualidus. num. 12.

DECISIO DCXXIV.

1 FVit resolutum, sententiam esse inualidam, quia lata vigore rescripti, si in euidentem non seruata illius forma. c. cum dilecta. & ibi Doct. de rescrip. Abb. cons. 41. num. 3. lib. 1. Gozad. consi. 67. num. 2. Card. Seraph. decis. 337. num. 6. & in puncto respondet Rota in Cortonen. rescissionis locationis. 26. Ianuarij 1590. coram Orano.

2 Aderat enim in literis præter alia clausula quatenus illis rebus, & bonis prædictis prius corã nobis specificatis, &c. forma inductiua propter ablatiuum absolutum. l. a testatore. ff. de condi. & demonstr. Paris. consilio quadragesimo primo, numero decimo quarto, libro quarto. Caput. q. decisione 150. numero primo, & par. 1. & tamen non procedit talis specificatio, cuius omissio non potest excusari, eo quod bona, quæ concedebantur, essent incognita, tũ quia respectu validitatis actus nulla tametsi iustissima causa excusat a seruatione formæ, vt post Bal. scribit Dec. cons. 466. nu. 14. & Franc. Becc. consil. 66. n. 26. tum quia Summus Pontifex sic rescribendo excusationem hanc reijcit, nec voluit admittere assumptum illud partium, quod ea, quæ cõcedebantur, essent penitus incognita, tan-

tanquam aduersans naturæ rescripti, pro quo instabant.

3 Nam cum validitas alienationis tota penderet ab vtilitate Ecclesiæ, quæ debet esse euidens. c. fine exceptione. ibi, quod non sit dubium profuturum Ecclesiæ. 12. q. 2. c. 1. ibi, præsertim cum euidens necessitas, vel vtilitas subesset. de reb. eccles. non alienan. in 6. Card. Seraph. decis. 508. in princip. & nume. 11. Rota decis. 65. num. 17. & decis. 178. nume. 10. parte 2. vix est, quod vtilitas certa aliqua ratione posset haberi, nisi mediante specificatione huiusmodi, cum humanum iudicium circa manifesta feratur, non autem circa occulta. can. erubescat. distin. 32. & denique, quia excusationem hanc non patitur ipsa principalis ratio adijciendi clausulam hanc, quæ est, quia cessante specificatione Episcopus pro tempore existens non sit certus de quantitate bonorum in alienatione comprehensorum, in quo plurimum etiam fauor versatur, & vtilitas Ecclesiæ, & ne quando super ipsa liquidatione bonorum litigare cogatur. glos. in c. peruenit. in verb. existere. vbi etiam Butr. numero sexto. & septimo. de arbitr.

4 Fuisse quoque nullam dixerunt DD. ex defectu citationis Episcopi, vel eius promotoris omnino necessariæ tam vigore clausulæ vocatis vocandis. c. exhibita. vbi Abb. in vltimo notab. de iud. Cardin. cons. 63. in princ. Rota decis. 30. de rescript. in nou. quam vigore alterius clausulæ, si ibi constiterit. glos. in c. præsenti. in verb. constiterit. de cens. Abb. in c. conquerente. nu. 9. de restit. spoliat. Aegid. decis. 68. Card. Seraph. decis. 601.

5 Qui defectus nō potest euitari sub prætextu, quod supplicatio cantet etiam nomine Episcopi, vt propterea clausula vocatis, debeat intelligi de alijs, qui forsan possent prætendere interesse ratione possessionis, vel proprietatis. Rot. decis. 636. numer. 4. par. 1. Nam præter id, quod non constat de mandato Episcopi in personam eius, qui dictam supplicationem porrexit, ad tex. in c. nonnulli. §. cum autem. de rescriptis. & solus Marchio potuit eam porrigere, motiuum forte procederet, si Papa simpliciter rescripsisset, iuxta supplicationem. Verum cum rescriptum nouam formam pro validitate contractus adiecerit, mandando prius bona specificari, per illud fuit acquisitum nouum ius Ecclesiæ, extra instrumentum, & extra supplicationē. Vnde cum non possit inferri a supplicatione ad scientiam qualitatum rescripti ab illa difformis, & separati, argum. l. non est ferendus. ff. de transact. non potuit valide procedi ad excusationem talis rescripti, nisi pro hoc nouo interesse legitime citato ipso Episcopo, aut eius mensæ promotore. l. de vnoquoque. ff. de re iudicat.

6 Atque ita visum fuit, non posse huic propositæ facti speciei applicari supra relatam decisionem 636. quia in casu illo Rector Ecclesiæ supplicationem porrexerat, & mox illam signatam cum instrumento locationis produxerat, ex qua productione resultabat nedum scientia, sed etiam approbatio respectu rescripti, & illius formæ, & confessio contentorum in scripturis productis. Aymon. consilio 201. numero quinto. Paris. consilio 125. numero 20. libro primo. & consil. 79. num. 3. lib. 3.

7 Neque dici potest, nil potuisse opponi per Episcopum, aut per dictum eius promotorem, imo verisimiliter curasset, vt diligenter specificarentur, & liquidarentur bona infeudata, illorumque qualitates, & quę impensa foret necessaria pro illis ad cultum redigendis, vt omnibus tandem diligenter perspectis, prout instare, vel pro confirmatione contractus, vel pro declaratione illius nullitatis. Vnde fit, vt non præmissa tali citatione non possit dici quicquam gestum per delegatos causa cognita, vt in fortioribus terminis videlicet in facto ipsiusmet Episcopi non vocato promotore mensæ alias considerauit Rota apud Cardin. Seraph. decis. 1395. sub numero 7. & euentus docuit propter dictam citationem non fuisse factam dictam specificationem.

8 Et ex his corruit totus processus veluti factus per affixionem, cum tamen extaret certus contradictor. cap. vltimo. de elect. in 6. Cassad. decis. vltima. numero 6. vt lit. pendē. quem ideo oportuerat citari personaliter prius quam processus decernerentur per affixionem, aut per edictum. Abb. in c. ex tua. num. 3. de cleric. non resident. Rota decis. 8. & ibi adden. de dolo, & contumac. in nou. Caputaq. decis. 117. numero 1. par. 1. Card. Seraph. decis. 972. num. 4. & decis. 1276. numero 4.

9 Vltra quod fuit per iudices mandatum exequi citationes ad valuas Cathedralium Adriæ, Ferrariæ, & S. Stephani Rodigij, & tamen non apparent executæ vniformiter ad omnes prædictas Ecclesias, iuxta dictum decretum. Vnde consequitur nullitas actus, Baldus in l. non sunt liberi. in prima lectura ante primum nume. vers. sic remota forma. de statu hominum. Gemin. Achil. decis. 14. de dolo, & contumac. Caputaq. decis. 160. incip. citatio. lib. 1. in impress.

10 Et de executione ad valuas Ecclesiæ S. Stephani Rodigij aliter non constat, quam ex simplici assertione Notarij, cui sine testibus non creditur. Put. decis. 5. lib. 3. & quod exequuta fuit ad valuas Ecclesiæ Cathedralis Ferrariæ, minus quoque legitime apparet exequuta, cum non fuerit lecta, neque ibi dimissa per aliquod temporis interuallum, prout requiritur. Cassad. decis. 4. de dolo, & contum. Rot. d. decis. 8. eodem tit. in nou. & in nouiss. decis. 325. numero 6. libro tertio. parte 3.

11 Neque obstare putarunt Domini id, ad quod refugiebant Informantes pro D. Marchione, videlicet sustineri infeudationem hanc etiam sine beneplacito Apostolico, quia propter rerum incertitudinem videtur intrare dispositio. cap. terrulas. 12. quæst. 2. Nam præterquam quod iudicarunt, illud prorsus esse extra terminos susceptæ disputationis restrictæ ad validitatem sententiæ delegatorum censuerunt ex facto tolli, cum illa incertitudo reducibilis esset, ad certitudinem per specificationem de iure omnino necessariā,

fecun-

secundum quam agitur non de terrulis, sed de bonis magni redditus, & vt interet dispositio dicti textus, multa debent concurrere, videlicet præcisa necessitas, quod prædium sit exiguum, quod sit inutile, & denique, quod sit longe distãs, vt ibi scripserunt Gemin. in primo not. Archidiac. in verb. quicumque. Et Aegid. sub nu. 2. vers. nam si magnæ.

12 Et remouet omnem difficultatem, quod infeudarentur etiam decimæ quarum, tamersi exiguarum, laici sunt penitus incapaces sine beneplacito Papæ. c. quamuis. vbi glos. in verbo concessit. de decimis. Caputaq. decis. 241. num. 3. par. 1. Card. Seraph. decis. 1424. ad fin. Vnde etiam tale beneplacitum expresse reseruatũ fuit, quæ sane reseruatio operatur, vt actus antea gestus nullum producat effectum. Verall. decis. 205. numer. 3. par. 1. Mohed. decis. 1. de simon. & quod interim sit locus pœnitentiæ, vt respondit Rota in vna Syracusana Præsentiarum 5. Decẽb. 1588. coram bo. mem. Cardinale Platto. Ex quibus ita fuit decisum, vtraque parte informante.

R. P. D. DVNOZETTO.

Calciaten. Decimarum. Veneris 20. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Transactio facta a Decano, & Capitulo, quando valeat sine consensu Episcopi, & Sede vacante, quando etiam prætextu læsionis rescindi possit.

SVMMARIVM.

Transactio Sede vacante potest fieri a Capitulo, quando non agitur de bonis spectantibus ad mensam Episcopalem, sed solum de decimis, secus si in tractatione ageretur de præiudicio aliquo mensæ Episcopalis. nu. 2.

Transactio est species alienationis, & ideo regulariter fieri non potest a Capitulo solo; Ecclesia carente legitimo defensore. nu. 1.

Transactio facta a Capitulo sine consensu Episcopi valet, quando est confirmata a sede Apostolica. nu. 3.

Beneplacitum sedis Apostolicæ in transactione facta a Capitulo sine consensu Episcopi, quando dicatur subreptitium ob non factam mentionem pendentiæ litis. numero 4.

Transactio solenniter facta a Capitulo præsumitur vtilis, & qui læsionem allegat, probare debet. nu. 5.

Transactio de bonis Ecclesiæ, quando dubius est litis euentus, eo ipso dicitur Ecclesia vtilis. nu. 6.

Læsio in transactione non consideratur habito respectu ad rei valorem, sed ad dubium litis euentum. numero 6. & 7.

Transactio non rescinditur sub prætextu læsionis, nisi ea fuerit enormissima, vel saltem enormis. nu. 7.

Transactio an dicatur continere læsionem, ex quo facta est post relaxationem mandati. num. 8. & seqq.

DECISIO DCXXV.

1 Rota vtraque parte informante censuit, concordiam initam inter Decanum, & Capitulum Calciaten. & Monasterium B. Mariæ della Estrella, Ordinis S. Hieronymi super perceptione decimarum in territorio de Villalouar, esse validam, nulloque læsionis, aut nullitatis vitio laborare, & maxime ratione, quia interuenerunt in ea requisitæ solennitates a iure beneplacitum Apostolicum, iustaque transigendi causa, recessus scilicet a lite personis Ecclesiasticis multum conueniens. Et quod ad primum caput Nullitatis attinet, existimarunt Domini dictam transactionem non posse dici nullam ex eo, quod facta fuit sede Episcopali vacante, cũ enim sit species alienationis videbatur non potuisse Capitulo solo fieri Ecclesia carente legitimo defensore. c. si qua de reb. 12. q. 2. eligendus necessario erat per Papam legitimus administrator. c. si Episcopus. de supplen. negli. prælat. in 6.

2 Responsum enim fuit posse dici talem consensum requisitũ fuisse aut ratione interesse Domini Episcopi, aut solennitatis debitæ, quoad primum non agebatur de bonis mensæ Episcopalis, sed solummodo de decimis, & rebus mensæ Capitularis, in quibus Episcopo nullum ius Episcopale competere potest. Vnde illius non requirebatur auctoritas ad validitatem dictæ Concordiæ, Rodoan. de rebus eccle. non alien. q. 6. num. 5. secus autem dicendum esset, si ex hac transactione aliquod mensæ Episcopali præiudicium ex dicta concordia inferretur, & ita intelliguntur iura pro parte Capituli in contrarium allegata, tanto magis, quia beneplacitum expeditum fuit saluo iure cuiuslibet tertij. Vnde præseruatur quodcumque præiudicium Episcopi.

3 Aut vero requirebatur Episcopi authoritas, & interuenctus pro solennitate transactionis, & eo casu cessat omnis nullitas, quia adest confirmatio Sedis Apostolicæ, per quam supplentur omnes quæcumque solennitates, siue auctoritates Episcopalium, siue aliarum similium. Abb. consil. 41. nu. 3. vers. item omnis solennitas. Rodoan. de reb. eccl. q. 36. n. 18. Dec. cons. 341. nu. 12. Gabr. consil. 71. nu. 10. & 13. lib. 2. Surd. cons. 245. nu. 39. & consi. 249. nu. 9. lib. 2. Rot. decis. 479. nu. 1. par. 1. diuers.

4 Nec obstat in dicto beneplacito nullam fuisse mẽtionem factã de lite, introducta in Rota super rescissione dictæ transactionis. Respondetur enim non posse iustificari in facto fuisse inchoatam litem, antequã supplicatio dictæ concordiæ fuisset per Sanctissimum D. N. signata, quod tempus ad hoc, vt litem exprimere teneretur, Monasterium debuit attendi. Clemen. fin. & ibi glos. & DD. de rescript. sicque per solam signaturam iam fuerat gratia perfecta, vt fuit dictum coram me in hac ipsamet causa die secunda Maij præteriti.

teriti. Vltra, quod non erat amplius locus pœnitētiæ, etiam ante obtentionem dicti beneplaciti, vt fuit similiter in dicta decisione firmatum.

5 Multo minus iudicarunt Domini posse dictā concordiam ex capite læsionis rescindi, quia tantum abest, vt Capitulum, sicut tenebatur, se esse enormiter læsum concludenter probet, quin potius dentur in contrarium magna argumenta vtilitatis dictę transactionis, cum ipsa non fuerit facta tumultuarie, & præcipitanter, sed maturo consilio habito inter Dominū Decanum, & Capitulum, & litis consortes longo tractatu examinatis testibus, visisque eorum depositionibus interuenientibus prouisoribus sede Episcopali vacante ex vna parte, & cum licentia generalis totius Ordinis S. Hieronymi Priore, & dicto Conuentu ex altera. Vnde concordia tam solennis præsumitur quoque vtilis. Bald. in cap. primo, numero sexto. de his, qui feud. dare poss. Paris. consilio vigesimo quarto, numero quinto, lib. 4. Couarr. var. resolut. libro 2. c. 17. nu. 2. Rodoan. loco cit. nu. 74.

6 Nec tantum præsumitur hæc vtilitas concordiæ, imo videtur adesse, quia recessum fuit a lite, in qua Capitulum succubuerat in prima instantia, vnde clare probatur dubius litis euentus, & in odium litiū transactio de bonis Ecclesiæ eo ipso dicitur vtilis. Ancharan. cons. 136. ad med. Mohed. decis. 8. nu. 1. de locat. Dec. cons. 474. n. 9. Rolan. cons. 15. nu. 17. Non enim læsio contra transactionem adducta ponderatur habito respectu ad rei valorem, sed ad dubium litis euentum. Afflict. decis. 220. nu. 2. Gabr. de empt. & vend. concl. 1. nu. 68. Fuit dictum ex multis rationibus coram Corduba 14. Maij 1601. & coram R. P. D. meo Damasceno in Prænestina bonorum 21. Februarij præteriti.

7 Deinde colligitur non sufficere ad rescissionē transactionis qualemcumque etiam grauem lęsionem, sed requiri enormissimam, vel saltem enormem in magna summa, habito etiam respectu ad dubium litis euentum. glos. in l. Lucius. §. fi. ff. ad Trebell. & ibi Bar. sub nu. 3. cum alijs per Pinell. in l. 2. par. 1. c. 4. nume. 14. C. de rescind. vend. Manric. de tacit. & ambig. cōuen. lib. 26. tit. 9. num. 23. Rota decis. 235. par. 2. diuers. & nuper coram R. P. D. Pamphilio in Bononien. transactionis 2. Decemb. 1613.

8 Nec obstare visum fuit maximum Capituli fundamentum, desumptum ex eo, quod dicitur constare de læsione vltra dimidium, quia facta fuerit concordia, postquam Capitulum obtinuerat mādatum Rotæ de manutenendo in perceptione omnium decimarum, super quibus fuit conuentum, & nihilominus loco integræ decimæ dictum Monasterium S. Hieronymi solum obligauit, se tantum ad soluendam vigesimam, sed etiam in dicta transactione Monasterio remissæ fuerunt omnes decimæ præteritæ, quæ vigore dicti mandati de manutenendo poterāt in continenti exigi. Respondetur enim in facto non subsistere dictam concordiam fuisse factam ante relaxationem mandati, nam dicta transactio iam fuerat conclusa ante disputationem dubij, & stipulata ante relaxationē mandari, quo termino pēdente poterat Monasterium plura opponere ad impediendam causæ cognitionem, quæ in incerto erat.

9 Et quatenus etiam hoc subsisteret existimarunt Domini, nō posse dici omnes decimas fuisse proprias Capituli, nec sola concessio mandati de manutenendo data Capitulo videtur firmare ius dicti Capituli, quia non cōtinet expressionem meritorum causæ, sed est mera distinctio actoris, & rei, ad ordinandum iudicium præparata, quæ manutenerio sæpius in progressu causæ reuocatur, tanquam momentanea possessio. Vnde quicquid potuerit sperare Capitulum ex huius litis euentu dignosci non potest, ex solo mandato de manutenendo. Remanebat enim petitorij cognitio integra, in quo iudicio iam Monasterium sententiam fauorabilem causa cognita, & discussa obtinuerat, & quatenus duas alias conformes obtinuisset, decimæ, quæ solutæ forent, vigore dicti mandati fuissent per dictum Priorem, & Monasterium repetitæ, vltra liberationem integram ab omni solutione decimarum.

10 Assistentia si quidem iuris præsupposita a Capitulo sola non sufficit in concursu priuilegiorum Monasterij pręscriptionis immemorabilis allegato, quæ probari poterat, sententiæ fauorabilis obtentu, quæ omnia visa sunt præponderare, & forsan superare assistentiam prædictam, saltem ad constituendum dubium litis euentum, per quem aperta fuit via transactionis, facitque transactionē præsumi vtilem ex supradictis.

11 Addiderunt aliqui ex Dominis non posse dici probatam læsionem ex dicto mandato, quia nō inde probatur respectu proprietatis, super qua inita fuit concordia. l. mulier. §. qui possessionē. ff. de eo quod met. caus. l. si duo. §. fin. & ibi glos. ff. vti possidetis. quia est momentanea possessio, paruique momenti, habita ratione proprietatis, vt ait Bar. in l. admonendi sumus. nu. 55. ff. de iureiur. Pinellus in d. l. 2. par. 3. c. vltimo. nume. 26. de rescind. vendit. Ex quibus omnibus ita fuit decisum.

R. P. D. ANDREA.

Tirasonen. Parochialis de Abhtas. Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Vnio Ecclesiæ probatur multis modis, de quibus in hac decisione.

SVMMARIVM.

Vnio Ecclesiæ parochialis cum Cathedrali, censetur probata per antiquissimam donationem. nu. 1.

Enunciatiua plures instrumentorum probant vnionem Ecclesiæ. num. 2.

Vnio

Vnio Ecclesiæ probatur per exactionem decimarũ factam a Rectore, cui dicitur Ecclesia vnita. nume. 3. & nu. 6. Vbi de hac materia.

Vnio Ecclesiæ probatur per testes deponentes de publica voce, & fama. nu. 4.

Vnio Ecclesiæ probatur per antiquas collationes. numero 5. & 7.

DECISIO DCXXVI.

1 POstquam ad fundandam suam exceptionem, quæ versabatur in probanda vnione Ecclesiæ parochialis loci de Ablitas, Capitulum Ecclesiæ de Tudela quosdam testes hic in Curia formiter examinauerat, reproposita causa die 16. Iunij proxime præteriti vtraque parte informante, & omnibus accurate perpensis, Visum fuit pro Capitulo talia adduci, ex quibus satis superque probaretur vnio ad retardandam immissionem Valentini. Et primo considerata fuit antiquissima donatio Regis Nauarræ facta Ecclesiæ de Tudela de omnibus alijs Mesquitis, siue Ecclesiis, quæ erant in illius oppidis vna cum decimis, & primitiis, inter quas Ecclesias mentio habetur Ecclesiæ de Ablitas. Vnde inferebatur hanc Ecclesiam fuisse pleno iure concessam dicto Capitulo, vt in simili donatione eiusdem Regis considerauit Rota in alia Pampilonen. Parochialis de Istella 14. Decembris 1598. coram Seraphino in impress. decis. 1304. in principio.

2 Secundo concurrebant aliæ plures enunciatiuæ, de quibus in concordia inter Episcopum Tirasonen. & dictum Capitulum de Tudela, & in cõfirmationibus Apostolicis Adriani Quarti, & Celestini Tertii in quibus enunciatur ista Ecclesia de membris, & pertinentijs illius de Tudela, quæ enunciatiuæ licet non sint indiuiduæ vnionis, tamen sufficit, quod virtualiter eam contineant. Seraph. decis. 1272. num. 1. vers. necobstare. & dicta decis. 1304. in fine, & dixit Rota in Tudertina Prioratus. 14. Iunij 1593. & Parmen. Prioratus 28. Ianuarij 1594. coram Litta, & in Aurien. S. Pelagij. 2. Maij 1611. corã R. P. D. meo Pamphilio. Ex enunciatiuis autem antiquissimis diuersorum instrumentorum vnionem probari non dubium est. Put. decis. 209. quæ est in nouis 204. lib. 2. Verall. decis. 344. & 347. par. 3. Seraph. d. decisio. 1272. in princ. Et fuit dictum in vna Tirasonen. iuris præsentãdi 22. Iunij 1588. coram Bubalo, & in aliis sæpius.

3 Tertio, multum mouebat id, quod per testes de partibus probabatur, & ex antiqua sententia Ordinarij similiter apparebat Capitulum percepisse, & percipere omnes decimas tanquam Rectorem dictæ Ecclesiæ cum assignatione congruæ portionis pro Vicario signũ euidens, quod Ecclesia sit vnita Capitulo Card. in clem. 1. num. 7. quæst. 15. & ibi Imol. num. 23. vers. Vlterius quærit. de iure patron. Crescent. decis. 2. de decimis. Mohed. decis. 5. eodem tit. Verall. decis. 339. par. 3. Rota in Aurien. congruæ 14. Maij 1608. corã Attrebaten. & in his terminis fuit decisum in Vlixbonen. iuris conferendi. 5. Decembris 1605. & 22. Aprilis 1606. coram Litta, & latius 13. Iunij 1607. coram Illustriss. Lancellotto.

4 Quarto, addebãtur testes in Curia examinati, qui saltem ex publica voce, & fama disponebant de tali vnione, quæ publica vox, & fama, cum simus in antiquis probat vnionem. Felin. cons. 2. nu. 16. & 21. Caputaq. decis. 347. nu. 4. par. 3.

5 Quinto, omnem difficultatem remouere videbatur id, quod ex instrumentis apparebat, videlicet cẽtum quinquaginta ab hinc annis, vel Decanum ad præsentationem Canonicorum, vel eius officialem ad eorumdem nominationem hãc Ecclesiam contulisse cũ enunciatiua speciali, quod Capitulum, & Canonici de Tudela erant veri, & legitimi Rectores dictæ Ecclesiæ de Ablitas, & tamquam tales præsentabant: hu iusmodi enim præsentatio tãquam ad Rectores pertinere non poterat, nisi in proprijs Cappellis c. 1. de Cappell. Monach. c. de Monachis. de præben. cap. ad hæc. de offic. Vicarii Rota decis. 798. num. 5. parte 1. diuers. & fuit dictum in Tirasonen. præsentandi 10. Februarii 1586. & 13. Maii, & 22. Iunii 1588. coram Bubalo.

6 Quibus non obstabant in cõtrarium adducta. Nã primum quod sola perceptio decimarum esset signũ æquiuocum cessabat ex quo vltra talem perceptionẽ concurrebant alia superius ponderata, vt in puncto fuit decisum in dicta Vlixbonen. Iuris conferendi coram Illustriss. Lancellotto. Secundum vero circa præsentationes, & collationes de ista Ecclesia, quod omnes sint in mensibus ordinariis, ex facto remouebatur, cum vt veteres collationes omittantur, quæ promiscue factæ fuerunt omnibus anni mensibus, adsit collatio facta 4. Octobr. 1559. altera 20. Maii 1584. & vltima præsentatio, & institutio 2. Februarii 1607. per vacationem de mense Augusti, qui omnes mẽses, cum Capitulum non gaudeat alternatiua sunt Apostolica.

7 Sed quia pro parte Valentini opponebatur iura prædicta, & scripturas non esse in forma probanti, ideo cum isto præsupposito, fuit capta resolutio.

REVERENDISS. P. D.

COCCINO DECANO.

Maioricen. Fabricæ. Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Ecclesia Cathedralis quando indiget reparatione cuius sumptibus reparari debeat.

SVMMARIVM.

Ecclesia Cathedralis quãdo indiget reparatione attenditur consuetudo, cuius expensis reparari debeat. nu. 1.

Ecclesia

Digitized by Google

Ecclesia Cathedralis,vbi indiget reparatione,attenditur consuetudo statutum, seu priuilegium,cuius expensis reparari debeat. num. 2.

Ecclesia Cathedralis vbi indiget reparatione circumscripto statuto, & priuilegio reparari debet ex proprijs fructibus pro fabrica destinatis, si uero non adsunt fructus ad fabricam destinati, onus reparandi spectat ad Episcopum de quarta suorum redditunm tam futurorum, quam praeteritorum. num. 3.

Ecclesia Cathedralis, quando indiget reparatione, si quarta pars redditunm Episcopi non sufficit ad illius reparationem contribuere tenentur Canonici, & alij, qui in Ecclesia possident beneficia, demum vero & Parochiani. num. 4.

Episcopus pro reparatione Ecclesiae numquid possit assignare fabricae distributiones quotidianas deficientium Canonicorum, & beneficiatorum. num. 5.

DECISIO DCXXVII.

1 Episcopus & Capitulum Maioricen. statuerunt, vt Episcopus, & quaelibet ex dignitatibus, & Canonicis pro tempore quotannis certũ quid soluerent pro reparatione Ecclesiae Cathedralis, & insuper statuerunt per hęc verba, similiter statuimus, & mandamus, vt de omnibus distributionibus quotidianis tam ordinarijs, quam extraordinarijs demptis, quae lucrantur interessentes in Comitatu Sanctissimi Corporis Christi ad infirmos duae portiones in perpetuum assumentur ad dictam restaurationem, & reparationem fabricae. Cumque in praedicta Ecclesia adsit confraternitas S. Bernardi cum suis Rectoribus beneficiatis administrantibus, vt praetenditur vnam ex tribus bursis distributionum, quę quotidie in eadem Ecclesia singulis beneficiatis interessentibus dantur, dubitaui, an Rectores praedicti teneantur contribuere in duabus portionibus applicatis pro reparatione fabricae. Et DD. vtraque parte informante negatiue responderunt, admissa etiam sine veri praeiudicio, quod praedicta scriptura Episcopi, & Capituli sit vera. Nam de iure communi circa reparationem Ecclesiae Cathedralis attenditur consuetudo, vt late probat Bero. in cons. 3. nume. 1. & 2. vol. 1. Hic autem nulla probatur consuetudo, imo apparet de contrario ex statuto de recenti facto, si enim adfuisset consuetudo superfluũ fuisset statutum.

2 Neque obst. quod statutum, & priuilegium cõsuetudoque in istis terminis aequiparantur, vt per Bero. dicto loco, nu. 3. vers. item crederem dicendum, & merito, quia Capitulum de consensu Episcopi potest statuere super his, quae concernunt statum Ecclesiae, prout fuit factum in isto casu. Nam huic motiuo poterat responderi, quod Berous loquitur in statuto antiquo, quod cum fuerit obseruatum, habet vim consuetudinis non autem in statuto facto de recenti ad exgrauãdum Episcopum, vt statim dicetur.

3 Ex quibus cum cesset consuetudo, statutum validum, & priuilegium, aut Ecclesia habet proprios fructus pro fabrica, & ex illis est reparanda, & si nõ habet onus reparandi spectat ad Episcopum de quarta redditunm suorum, non solum futurorum, sed etiam praeteritorum, quos ad hunc effectum tenetur conseruare, ita concludit Bero. loco proxime alleg. n. 6. & seq. Barbat. cons. 26. difficile est. num. 4. vers. & praedicta omnia. lib. 3. quos refert, & sequitur Surd. cons. 62. num. 23. volum. 5.

4 Et quamuis idem Berous subdat, quod si quarta Episcopi non sufficit, teneantur contribuere Canonici, & alij, qui in Ecclesia possident beneficia, & postea totus clerus, & hi qui in inferioribus Ecclesijs obtinent beneficia, demum vero Parochiani. Et super hoc Episcopus potest facere statutum: tamen hic non probatur, quod quarta Episcopi habita ratione ad praeteritum non sufficiat, & in omnem euentum, quod etiã non sufficiant eroganda per Capitulum.

5 Nõ obstat denique, quod Episcopus potest assignare fabricae distributiones quotidianas deficiẽtium, vt ex sententia Illustrissimorum Interpretum cẽsuit Rota in Gadicẽ. distributionum 21. Octobris 1577. quae habetur par. 2. decis. 325. quia intelligebant Domini istam sententiam procedere iuris ordine seruato, scilicet in euentum, quod quarta Episcopi non sufficeret, tunc posset applicare distributiones Canonicorum. Hic autem cum Canonici secundo loco teneantur, etiam quod quarta Episcopi non sufficeret, nõ erat deueniendum ad applicationem distributionum beneficiatorum, sed primo erat videndum an applicãda per Canonicos sufficerent. Et ita fuit decisum.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana praetensi spolij. Luna 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs huius decisionis argumentum apparet.

SVMMARIVM.

Spoliatus restituendus non est, si culpa, & facto suo a possessione cecidit. num. 1. etiam quod nulliter, & non seruatis solennitatibus statutarijs rem, a cuius possessione cecidit, alienauerit. num. 2.

Possessio amittitur etiam per alienationem factam nulliter, & sine solennitatibus statutarijs. num. 2.

DECISIO DCXXVIII.

1 Martia, & Angelica sorores post factam cuiusdam domus venditionem Antonio Luccatello, cum decessissent Moniales Sancti Spiritus de Vrbe, tanquam haeredes praetendentes dicta domo se spoliatas, coram Illustrissimo Vrbis Vicario super hoc iudicium instituerunt contra dicti Luccatelli haeredes, qui sententiam absolutoriam reportarunt.

tarunt. Vnde pro parte Monialium introducta causa per viam appellationis in Rota, fuit me ponente, Luccatellis tantum informantibus resolutum, dictam sententiam esse confirmandam. Cum enim dictæ sorores (quarum personas Moniales repræsentant) a possessione istius domus facto proprio cecciderint, non potest actio spolij Monialibus competere. Doct. in c. sæpe. de rest. spol. Socin. in l. rem quæ nobis. n. 8. ff. de acquir. possess. Paris. cons. 1. nu. 164. Menoc. de recuper. possess. rem. 15. nu. 95. Aegid. decis. 494. Put. decis. 276. nu. 1. secundum nouam impressionem lib. 3. Et fuit dictum in Albinganen. Cappellaniæ. 15. Maij 1592. coram Illustrissimo Arigonio, & in causa Beneuentana Spolij coram me. 10. Martij præteriti.

2 Quod procedit etiam si ob non seruatas solennitates statutarias fuisset nulliter alienata. Nam cum dicta vēditio per ipsas mulieres, licet minores vna cum testamentario curatore facta reperiatur per eam, quāuis nullam, dicitur amissa possessio, cum istarum mulierum consensus non defecerit. Gabriel. cons. 36. nu. 17. lib. 1. Honded. cons. 23. num. 10. lib. 2. Rota decis. 93. per tot. par. 2. diuersorum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Barchinonen. Beneficij. Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Subrogatio gratiosa iustificata censetur probatis lite, Clericatu, & obitu beneficiati in possessione beneficij, & quomodo hæc probentur.

SVMMARIVM.

Subrogatio gratiosa iustificata censetur probata lite, clericatu, & obitu beneficiati in possessione. num. 1.

Lis dicitur constare ex commissione præsentata in actis. num. 2.

Clericatus probatur per testes deponentes vidisse clericū celebrantem, & quod communiter, & publice pro Clerico habebatur. num. 3.

Mors probatur per librum Parochi, in quo describuntur nomina mortuorum. num. 4.

Possessio probatur ex perceptione fructuum. num. 5.

DECISIO DCXXIX.

1 Domini censuerunt Michaeli Corberæ dandam esse immissionem in vim gratiosæ subrogationis ab eo obtentæ, in ius, & possessionem Petri Feu, quia iustificauit omnia necessaria ad hunc effectum, videlicet litem, Clericatum, & obitum Petri in possessione. Mohed. decis. 11. vt lit. pend. Put. decis. 214. lib. 1. & decis. 495. lib. 2. Paleot. decis. 103. & 119. & fuit dictum in Lucana Maiuscularus. 13. Octobris 1586. coram Orano in Burgen. Præstimonij de Pancoruo, 24. Octobris 1588. coram Gipsio in Astoricen. Archidiaconatus. 6. Nouembris 1602. coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto in Pampilonen. Parochialis de Artoz. 13. Maij 1611. coram me, & alias sæpe.

2 De lite enim constat ex commissione in Rota præsentata a Petro. Rot. decis. 9. de eau. possess. & propriet. & decis. 6. vt lit. pend. in nouis. Cassad. decis. 6. de rescript. Put. decis. 36. num. 1. lib. 3. secundum vltimam impressionem.

3 De Clericatu Michaelis cōstat ex testibus, qui deponunt vidisse illum celebrantem, & quod communiter, & publice pro Clerico habebatur. Rota decis. 14. de probat. in antiq. Aegid. decis. 114. Caputaq. decis. 277. nu. 8. par. 1. Rota decis. 293. nu. 1. par. 1. diuers. & fuit dictum in Bracharen. Parochialis. 22. Aprilis 1605. coram Reuerendissimo D. meo Damasceno. & in Ciuitatis Castelli. 2. huius mensis coram R. P. D. meo Dunozet.

4 De obitu Petri præter dictos testes constat ex partita extracta ex libro Parochi, in quo adnotantur nomina mortuorum. Rebuff. in tract. de registr. Bapt. & sepult. art. vltimo. glos. vnic. vers. & sic patet. Mandos. super reg. 18. quæst. 10. num. 4. Rota decis. 220. num. 1. par. 2. diuers. Et fuit dictum in causa Calaguritana Beneficij de Cuacu. 10. Martij præteriti, coram R. P. D. meo Remboldo.

5 Quod autem Petrus possideret, & signanter tempore obitus deponunt ijdem testes dicentes eum percepisse fructus ex hoc beneficio, ex qua fructuum perceptione probatur vera possessio. l. 2. C. de acq. possess. l. Titia. & ibi communiter Doctores. ff. de solut. Paris. cons. 5. n. 21. lib. 4. Ferret. cons. 220. n. 17. Crau. cons. 107. nu. 2. Socin. cons. 13. n. 14. lib. 4. Ioseph. Ludou. decis. Perusin. 29. n. 14. Osasc. decis. Pedem. 43. nu. 3. Sarnen. in reg. de annal. q. 47. n. 1. & 2. Cæs. de Grass. decis. 10. nu. 3. de caus. possess. & propr. Et fuit dictum in causa Perusina fideicōmissi de Bigazzinis. 30. Martij 1607. coram R. P. D. meo Pamphilio. Ex quibus ita fuit decisum, solo Michaele Informante, & per cōtradictas, quomodo bene proceditur defuncto colliti gante. Rot. decis. 8. vt lit. pend. in nouis.

R. P. D. PAMPHILIO.

Tusculana releuationis indemnitatis. Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De vi Cameralis obligationis, quando habeat viā exequutiuam, quando sit necessaria illius extensio, & quibus exceptionibus retardetur.

SVMMARIVM.

Obligatio Cameralis parit viam exequutiuam tam inter ipsos contrahentes pro, & contra, quam etiam inter contrahentium heredes. num. 1.

Obligationis Cameralis extensio fit ad effectum, vt index possit esse certus de sua iurisdictione, & semel facta inter creditorem, & debitorem non est amplius necessaria inter debitorem, qui soluit, & fideiussorem. numero 2.

Obligatio Cameralis quando in ea est susceptum mandatum vnica citatione praecedente, non habet necesse, vt mandatum relaxetur cum intimatione, nisi in fratres. numero 3.

Fideiussor, qui soluit pro aliquo principali debitore, agere potest pro releuatione indemnitatis contra debitorem, & eius haeredes, etiam non facta intimatione molestiarum, quando nihil releuans opponere poterat. numero 4.

Emptor agere potest de euictione contra fideiussorem, & venditorem etiam non intimatis molestijs, quando fecit omnem possibilem defensionem. n. 4.

Obligatio Cameralis non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem. nu. 5.

Emphyteuticus contractus requirit scripturam. num. 6.

DECISIO DCXXX.

1 Domini dixerunt esse procedendum ad executionem, quia mandatum fuit relaxatum pro summa quam Iulianus mediante iudicis auctoritate coactus fuit soluere, occasione fideiussionis per ipsum factae, ad fauorem bo. mem. Cardinalis Columnae intuitu Alexandri, qui cum promisisset eundem Iulianum indemnem releuare a dicta fideiussione cum obligatione Camerali, bene potuit pro tali releuatione procedi via executiua. Cassad. decis. vnica. de mut. per. Galles. ad form. oblig. Cameral. par. 1. q. 2. nu. 12. Thesaur. decis. 26. nu. 11. & fuit pluries decisum, quae datur tam inter ipsos Iulianum, & Alexandrum contrahentes, quam etiam pro & contra eorum haeredes. Galles. dicto tract. de oblig. Cam. pat. 2. q. 1. & faciunt deducta in causa Romana Census. 5. Maij 1610. cum alijs alleg.

2 Nec obstare, quod in huiusmodi iudicio relationis indemnitatis non fuerit facta extensio obligationis Cameralis, quia cum huiusmodi extensio fuerit facta in iudicio moto per Cardinalem contra Iulianum fideiussorem, & illius acta repetita fuerint in iudicio releuationis indemnitatis, id visum fuit sufficere, cum ex his Dominus A. C. potuerit esse certus de sua iurisdictione, specialiter respectu haeredum Alexandri, principaliter in solidum obligati, ad quem effectum requiritur talis extensio, ad trad. per Galles. dicto tract. de oblig. Camer. in 2. par. 3. pat. princ. sub tit. de processu. nu. 4. & seq.

3 Neque releuare, quod in relaxatione mandati nõ praecesserit decretum in citatione ad soluendum, nisi in fratres iuxta stylum tribunalis A. C. quia hoc non procedit, quando prout in obligatione, de qua agitur, fuit susceptum mandatum vnica citatione praecedente, vt fuit dictũ in Romana pecuniariae de Pinellis 8. Aprilis 1598. coram bonae memoriae Orano, & in causa Perusina dotis 7. Aprilis 1606. coram Reuerendiss. Attrebaten.

4 Minus refragari, quod per Iulianum non fuerint molestiae sufficienter intimatae Alexandro principali, siue illius haeredibus, prout requirebatur ad effectum, vt contra eos pro releuatione indemnitatis agi posset ex alleg. quia fuit responsum, exceptiones oppositas pro parte Alexãdri, & eius haeredum esse satis leues, & irreleuantes, vel saltem requirere altiorẽ indaginem, quae propterea fuissent reiectae prout fuerunt reiectae exceptiones, quas contra eandem obligationem opposuit Iulianus, qui vt constat ex actis omnem defensionem possibilem fecit, vt executionẽ euitaret, quo casu stante huiusmodi defensione, & iustitia executionis heredes Iuliani non debent impediri, quo minus agant pro releuatione indemnitatis praetextu intimationis non factae ad text. in l. si fideiussor. ff. manda. cum aliis adductis in Romana pecuniariae 26. Iunij 1589. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in simili, quod emptor agere possit de euictione etiã non facta denunciatione litis venditori, vbi constat de iustitia euictionis, & emptor omnem defensionem possibilem fecit, vt illam euitaret. Alexand. consi. 63. numero duodecimo, libro 6. & aliis alleg. per Couarr. var. resolut. libro tertio, capit. 17. nu. 6. tenuit Rot. in causa Bononien. euictionis. 5. Decembris 1605. coram bo. mem. Litta.

5 Neque subsistere, quod filiae Alexandri sint creditrices patris pro dote materna, & aliis de causis, ex quibus propterea praeferendae sint in Arborero, super quo capta fuit executio supradicti mandati relaxati contra bona haereditaria Alexandri, quia fuit responsum, quod licet ex iuribus datis probetur constitutio dotis, nõ tamen constat de illius solutione, neque concludenter apparet de alio ipsorum credito contra bona patris, prout requiritur ad impediẽdum effectum obligationis Cameralis, quae non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem. Gallesi. d. tract. Camerali. q. 4. p. 1. nu. 17. Ant. Aug. de iureiur. §. de oblig. Cameral. n. 4. & fuit dictum in Romana executionis Cameralis 2. Aprilis 1593. coram bo. me. Orano, & coram R. P. D. meo Pirouano, in alia Romana affictus 30. Martii 1612. & alias saepissime.

6 Nec demum placuit Dñis, quod supradictũ arboretum nõ sit haereditarium, cum viuente Alexãdro vti emphyteutico ob nõ solutionem canonum deuolutũ fuerit ad Abbatiam, Griptae ferratę, & postea per Abbatem denuò cõcessum filiabus dicti Alexandri, quia ad hoc probandum nõ datur aliqua scriptura, quę est necessaria in cõtractu emphyteutico. l. 1. & ibi glos. in verbo alienationes. A. C. de iure emphyt. Alexan. cõsil. 50. nume. 4. lib. 5. Clar. in §. emphyteusis. quaest. 1. Ruin. cons. 167. num. 22. lib. 1. Bursat. qui testatur de magis cõmuni, cons. 26. nu. 16 lib. 1. Valascus, qui pariter de magis communi testatur, in tract. de iure emphyt q. 7. num. 1. vers. inter omnes. & in vers. verumtamen. Surd. decis. 10. num. 1. & tenuit alias Rota coram Seraphino, decis. 607. num. 1.

Verum

Digitized by Google

7 Verum quia dicebatur vlterius huiusmodi arborretum fuisse datum in dotem filiæ Alexandri, & de tempore executionis a Petro illius marito possideri, contra quem propterea vti tertium possessorem vigore obligationis Cameralis executiue procedi non poterat, ex allegat. Econtra vero opponebatur de hoc non constare, & Petrum possedisse, vt administratorẽ filiarum Alexandri, placuit Dominis, quod antequã ad executionem procedatur iuxta supradictam resolutionem, de hac possessione Petri particulariter videatur. Et ita fuit resolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Palpien. Pensionis. Lunæ 16. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario sumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Resignans beneficium cum reseruatione pẽsionis addita clausula non aliter, alias, nec alio modo, dum pensio impugnatur in totum, vel in parte, resignans potest redire ad beneficium. num. 1. & 2. Vbi hac conclusio ampliatur etiam contra successorem in beneficio.

DECISIO DCXXXI.

1 PRo Informante fuit resolutum, scilicet non esse locum reductioni pensionis, sed quatenus Matthæus titularis impugnat pensionem, Petrus Maria pensionarius venit restituẽdus ad Præposituram. Agitur enim de pensione reseruata ex causa resignationis factæ ab ipsomet Petro Maria, qui cõsensit sub reseruatione tantæ quantitatis pensionis, cum clausula non alias, aliter, nec alio modo, quo casu dum pensio impugnatur in totũ, vel in parte, resoluitur consensus taliter conditionaliter præstitus, & resignans potest redire ad beneficium, quod nunquã censetur ab eo abdicatum. Cresc. dec. 17. de rescri. & fuit resolutum in causa Vicentina pensionis 20. Aprilis 1592. coram bo. me. Card. Mantica, & coram me in alia Vicentina pensionis. 21. Maij 1610. in qua aliæ similes resolutiones referuntur.

2 Nec refert, quod in præsenti non agatur de persona resignatarii, sed de alio successore in beneficio, quia nihilominus etiam successores afficit cõditio pro conseruatione iuris ipsius resignantis. Caputaq. dec. 8. n. 2. par. 3. & dec. 155. par. 1. Paris. de resignat. li. 6. quæst. 3. num. 18. Et ita solo Petro Maria informante fuit resolutum.

R. P. D. CAVALERIO.

Terdonen. Beneficij. Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs sume plura notanda in hac decisione explicata.

SVMMARIVM.

Possessio instrumentalis, non constito de alio possessore, sufficit ad concessionem mandati de manutenendo. numero 1.

Appellatione pendente, & etiam pendente termino ad appellandum attentata reuocanda sunt. nu. 2.

Possessione sua quis non censetur priuatus per sententiam iudicis exequutioni mandatam, vel appellandi termino durante. nu. 2.

Appellatio an detur a sententia priuationis beneficij ob non residentiam. nu. 3.

Beneficia omnia præsumuntur simplicia, & non curata. numero 4.

Beneficium ex sua declaratione non potest mutare statum beneficij. nu. 5.

Negatiua probanda est per eum qui se fundat in ea. numero 6.

DECISIO DCXXXII.

1 REsolutum fuit pro Informante, videlicet Petro Paulo dandum mandatum de manutenendo. Constabat enim ex publico instrumento de eius possessione instrumentali capta die 2. Martij 1609. quæ alio non existente in possessione est manutenibilis. Seraphin. decis. 1065. numero 2. Fuit dictum in Hipporegien. Cappellaniæ, 3. Martij 1568. coram Laurentano, quæ est 62. par. 2. diuers. & pluries resolutum.

2 Nec visa fuit obstare sententia priuationis, contra ipsum lata per Vicarium de mense Iauuarij Anni 1613. quia cum ab ea fuisset appellatum, & per appellationem sententia fuerit suspensa, non potest dici Petrus Paulus priuatus sua possessione, & si quid post appellationem actum fuit, in eius præiudicium fuit attentatum. capit. non solum. de appellat. in sexto. & in fortioribus terminis in sententia executioni demandata etiam ante appellationem tenuit Rota in Tullen. Parochialis 28. Maij præteriti coram Reuerendiss. Domino meo Decano.

3 Minus videbatur posse applicari Constitutio Pij Quinti fel. memoriæ prohibens appellationem a sententia priuationis beneficij, quæ est 64. inter Constitutiones dicti Pontificis in Bullario, quia est restricta tantum vbi priuatio fit ob non residentiam, vt in casu proposito sententia priuationis lata fuit ex eo, quod Petrus Paulus subreptitie impetrauerat, beneficium, non exprimendo illud esse curatum.

4 Dabatur etiam de notoria iniustitia eiusdẽ sententiæ, vnde resultabat etiam nullitas, quia non proba-

batur beneficium hoc esse curatum. Nam præsumptio est pro Petro Paulo, cum regulariter omnia beneficia præsumantur simplicia, & non curata. Aegid. decis. 675. Staphil. de liter. grat. sub rubr. de qualit. & stat. benef. sub nu. 1. & ideo asserenti esse curatum incumbit onus probandi. Rebuff. in prax. sub tit. sæcul. benef. quotuplex. nu. 11.

5 Præsertim hoc beneficium de anno 1552. fuerit collatum nulla facta mentione de cura Ioanni Antonio Lugano, qui illud postea resignauit Petro Paulo, in quo statu fuit gubernatum per quadraginta annos. Et licet Petrus Paulus illud acceptauerit cum onere exercendi curam, non propterea eius statum immutare potuit, ad not. in c. cum de beneficio. de præbeu. in 6.

6 Quæ dicebantur de non publicatione resignationis iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII. fel. mem. Neque visa fuerunt obstare, tum quia hæc negatiua probanda est per illum, qui in ea se fundat. Bart. in l. in illa. numero quinto. ff. de verborum obligat. Dec. consil. 649. numero 9. Tum etiam, quia hæc omnia de non publicatione, & de statu beneficij respiciunt petitorium. Sed interim non visum fuit posse denegari Petro Paulo mandatum de manutenendo, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Nullius, seu Giennen. Beneficiorum. Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summario sume plura notanda in hac decisione explicata.

SVMMARIVM.

Possessio beneficij Antecessoris non transit in successorem sine noua apprehensione. nu. 1.

Litera Apostolica habent paratam exequutionem. numero 2.

Litera Apostolica emanata Motu proprio non indigent iustificatione. nu. 3. Declara, vt num. 4.

Gratiam qui obtinuit alicuius beneficij per literas Motu proprio expeditas, quando teneatur iustificare ius sui Authoris. nu. 4.

Possessor beneficij, de quo est prouisus ab Ordinario, dicitur legitimus contradictor ad excludendum viam exequutiuam. num. 5.

Confessio dubia non releuat. num. 6. & 7. Vbi propterea, quod interpretanda est, vt minus præiudicet confitenti, quam fit possibile.

Confessio facta a Procuratore principali non nocet. numero 8.

DECISIO DCXXXIII.

1 Visum fuit Dominis, non posse concedi Domino Didaco manutentionem in possessione beneficij, de quo agitur, cum non doceat de possessione propria, quæ est fundamentum manutentionis, nec minus iuuari possit possessione antecessoris sui. Illa enim non transit in successorem absque noua apprehensione. l. cum hæredes. ff. de acquiren. possess. Achill. decis. vltima. de iure patronat. Caputaq. decis. 423. par. secunda.

2 Dixerunt autem dandam esse immissionem in vim literarum Motus proprij Sanctiss. D. N. quæ propter reuerentiam illis debitam habent exequutionem paratam ad instar l. final. C. de edict. Diu. Adria. tollen. ad notat. per Modern. de adipiscend. remed. vltimo. numero 35.

3 Non obstat, quod dictæ literæ non fuerunt iustificatæ, quia cum emanauerint Motu proprio, vt dixi, non indigent alia iustificatione. Achill. decis. 10. de probation. Put. decis. 101. libro 3. cum allegatis in Fauentina Monasterij 15. Decembr. 1603. coram bo. mem. Card. Seraphino.

4 Non obstat, quod Didacus saltem tenetur iustificare ius sui authoris ad allegat. in Hispalen. Beneficiorum 10. Iunij 1611. coram Reuer. P. D. Pamphilio, quia hoc procederet si ageretur de immissione in vim tituli, tanquam successoris. Secus vero est, quando agitur de immissione in vim commendæ, quæ præsupponit custodiam fructuum, donec possessor de captiuitate reuertatur. Vnde nil aliud videtur iustificandum, quam quod captiuus de tempore captiuitatis de facto possidebat vti talis Achill. decis. 24. de restitut. spoliat.

5 Non obstat, quod cum Ioannes reperiatur in possessione, & sit prouisus ab ordinario, dicatur legitimus contradictor, ad excludendam viam exequutiuam, etiam de intentione Sanctiss. D. N. qui voluit prædicta beneficia commendare, dummodo medio tempore non fuisset alteri ius quæsitum, quia respondetur, quod cessat obiectum ex eo, quod prædictus Ioannes non docet nec de aliquo titulo, nec de possessione.

6 Non enim potest dici constare de dicta possessione ex confessione D. Didaci in mandato procuræ, in quo conceditur facultas citandi quoscunque intrusos. Nam præterquam quod dicta confessio emanauit de anno 1611. & sic longe post Motum proprium obtentum, illa non potest suffragari Ioani tanquam dubia. c. in præsentia. de probat. l. non hoc. C. vnde leg. Surd. consil. 5. nu. 45.

7 Cum enim plura fuerint beneficia a Didaco obtenta, & Ioannes non nominetur in mandato, potest confessio intelligi quo ad alia beneficia. Debet enim interpretari, vt minus præiudicet confitenti. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudicijs. l. de ætate. §. nihil interest. ff. de interrog. actio. Rota diuers. 806. numero primo, parte prima, & decisione 80.

nu-

numero 21. parte secunda. in qua fuit dictum, alias Rotam interpretatam fuisse professionem pro nuda facti detestatione, vt apud Mohed. decisione 2. alias 37. de restitut. spoliat. Immo dicta confessio non est assertiua, sed intelligenda data facultas citandi intrusos quatenus adessent.

8 Minus Ioannes potest se fundare in confessione, de qua in commissione, quia illa facta fuit a Procuratore, & est incerta, & dubia ex supra allegatis. Non constat etiam de titulo Ioannis, qui tamen copulatiue cum possessione requiritur ad effectum impediendi immissionem. Modern. de adipiscend. remed. 4. numero 565. & fuit dictum in Vrbeuetana Castrorum, prima Iunij 1569. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino, nec minus de iure Collatoris ordinarij, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana pecuniariæ. Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Plures, & diuersæ iuris conclusiones in hac decisione explicantur, quæ in Summario per te ipsum videre potes.

SVMMARIVM.

Possessione sua tam ciuili, quam naturali potest quisque a iudice rite, & recte procedente priuari. numero 1.

Instrumentum facit probationem probatam, veritatem apparentem, nullo alio adminiculo indigentem. numero 2.

Constituti clausula probat contra constituentem possessionem eius, ad cuius fauorem quis se possidere constituit. num. 3.

Possessio probatur per sustentationem litis. num. 4.

Possessio probatur per instrumentum adepta possessionis. num. 4.

Constituti clausula, & uirtus lapso decennio expirat. numero 5. Declara, ut num. 6.

Possessio amittitur per lapsum decenny. num. 5. Declara, ut num. 6.

Possidens de præsenti de præterito præsumitur continuasse in futurum possessionem, etiam sine præfinitione temporis alio non existente in possessione. num. 6.

Possidere quis præsumitur ex præcedenti titulo. numero 7.

Præscriptio decem annorum obstat agenti Saluiano interdicto. num. 8.

Mala fides inducitur per motam litem, quæ præscriptionē impedit. num. 8.

Compensatio non admittitur de non liquido ad liquidum. num. 9.

Compensatio de credito unius personæ non admittitur ad creditum alterius. num. 9.

Sententia est indiuidua, ideo pro parte ualere, & pro parte non minime potest. num. 10. & 11.

DECISIO DCXXXIV.

1 Dubitaui an sententiæ Auditoris Cameræ, & R. P. D. Zambeccarij sint confirmandæ, vel infirmandæ, & præsens dubium, quamuis videatur comprehendere disputationem validitatis vtriusque sententiæ, restringitur tamen ad sententiam Auditoris Cameræ, a quo si rite, & recte fuit processum, nulli dubium, quod Hieronyma, seu Innocentius Capitonus eius filius, & hæres potuerunt priuari possessione tam ciuili, quam naturali. Mohed. decis. 4. & 7. de restit. spoliat. Rota decis. 802. num. 7. par. 1. diuers. & consequenter sententia D. Zambeccarij super manutentione non est manutenenda, sed reuocanda. Fuerunt igitur Domini pro validitate sententiæ Auditoris Cameræ. Aliam vero reuocandam censuerūt. Nam cum prædicta sententia Auditoris Cameræ lata in Saluiano fuerit, Federicus, & Flaminia coniuges requisita in eo remedio bene probarunt.

2 De credito cum hypotheca in specie super vinea, de qua agitur, constat ex instrumento impositionis cēsus super eadem vinea, quæ probatio dicitur probata, & veritas apparens, cum descendat ab instrumento, vt dicunt Alciat. de præsumpt. regul. 13. præsumpt. 3. num. 8. Osasc. decis. 72. num. 4. Nec eget alio adminiculo, sed sufficit, vt dictum fuit, in Romana Saluiani. 27. Maij 1599. & in Romana Bonorum de Cellis. 14. Maij 1610. cora bo. mem. Pegna. & in alia Romana Saluiani. 19. Nouembris 1599. coram D. Cardinale Lancellotto, tunc Rotæ Auditore.

3 De primo extremo, quod scilicet vinea fuerit possessa per Hortensium Riccardum, qui censum imposuit, & vendidit constat ex instrumento recognitionis, & assignationis dotis factæ per eundem Hortensium Hieronymæ vxori suæ, super hac eadem vinea, in quo asserit vineam prædictam per ipsum esse tentam, & possessam, & donec Hieronyma adepta fuerit possessionem, constituit se eius nomine tenere, & possidere, quæ assertio, & clausula constituti contra ipsummet constituentem, & habentem causam ab eo probat possessionem. Tiraquell. de iure constit. possess. in princ. numero secundo. Rota decis. 549. parte prima. diuers.

4 Secundum extremum probatum remanet ex sustētatione litis, & instrumento possessionis per Hieronymam adeptæ vigore mandati de redintegrando, cum tamen alterum ex prædictis sufficeret, prout de primo pluries fuit decisum, teste Pontano de Spolio. lib. 2. c. 17. numer. 185. signanter apud Caputaq. decis. 369. par. 2. Cæsar de Graff. decis. 4. num. 2. de restitut. spoliat. Seraphin. decis. 1415. nu. 3. De secundo sunt decisiones Caputaq. 173. par. 3. 333. par. 2. Rot. decisione 802. num. 5. par. 1. diuers.

5 Nec obstat, quod virtus clausulæ constituti expirare videatur decennio elapso, cum tanto tempore amittatur possessio. Alciat. de præsumpt. regu. 2. præsumpt. 21. numero 12. Mathesil. sing. 117. numero 7. & 8. Ripa in cap. cum Ecclesia. num. 23. de caus. poss. & propriet.

6 Quia si attendatur tempus contractę obligationis, quod contingit de anno 1570. & ab eo vsque ad annum 1586. tempore, quo fuit assignata dos prædicta, cum non doceatur, alium fuisse in possessione, non cessat præsumptio continuatæ possessionis, & post decennium per reg. qui olim possedit, & hodie possidere præsumitur, de qua per Glos. Bartol. & Bald. in l. siue possidetis. C. de probatio. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsump. 21. Natt. de communi conf. 235. in fi. Becc. conf. 75. nu. 13. lib. 1. & hanc præsumptionem procedere sine præfiniti one temporis, quando alter non est in possessione, declarat Menoch. de præsumpt. libro 6. præsump. 64. num. 42. & tenuit Rota decis. 62. nu. 6. par. 2. diuers.

7 Si vero tempus cōmensuraretur a dicto anno 1586. citra, & tunc quo ad effectum Saluiani non est attendendum, quia sufficit, vineam fuisse in bonis Hortensij de tempore contractæ obligationis, & probari ex clausula constituti vsque de eo tempore, vltra quod neque decennium esset elapsum, quia subhastatio fuit facta de anno 1595. neque probatur, quod alter esset in possessione, sed potius effectuata promissio constituti, quia vinea reperta fuit tēpore subhastationis penes Hieronymam, quæ alio non apparente ex titulo præambulo assignationis dotis possidere præsumitur. Glos. in l. quædam mulier. ff. de rei vendic. l. 2. de acquir. possess. Becc. conf. 13. nu. 2. lib. 1.

8 Non obstat exceptio decennalis præscriptionis, quæ consideratur de anno 1586. quo vinea pro dote fuit consignata Hieronymę, & per eam possessa vsque ad annum 1604. quo fuit Saluianum intentatum, & quæ sufficere videtur ad repellendum agentem in Saluiano, vt fuit dictum in Romana Saluiani 2. Decembris 1601. coram Reuerendissimo nostro Decano, quia placuit Dominis responsio data, quod ante decennium fuit incœpta lis, per quam Hieronyma fuit constituta in mala fide, quæ impedit præscriptionem l. motæ litis. C. de rei vendic. Couarr. in reg. possessor. 2. par. §. 12. numero quarto, vers. secundo concl. de regul. iur. in 6. Vltra, quod adhuc durat census per resolutionem subhastationis, & sic hypotheca, quæ præscripta dici non pōt. Nec dicatur, quod in subhastatione vineę coniuges prædicti cesserint oīa eorum iura Parmenidi emptori, quia attenta declaratione nullitatis subhastationis recuperarunt primæua iura eo, quod titulus reductus fuit ad non titulum, in cuius consequentiam iura fuerunt cessa, vt fuit dictum in hac eadem causa coram me 12. Ianuarij 1612.

9 Et ex prædictis patet responsio ad id, quod dicebatur istos Coniuges non posse agere pro fructibus census pro illo tempore, quo retinuerunt pecunias redactas ex pretio vineæ subhastatæ, quia cum debitor census recuperauerit vineam, & obtinuerit etiam condemnationem pro omnibus fructib. de tempore perceptis, & dicti Coniuges condemnati ad restitutionem dictarum pecuniarum vna cum damnis, & interesse, visum fuit Dominum census non posse impediri in perceptione fructuum, cum omnia ad suum principium redierint, nec compensatio de damnis, & fructibus vineæ, ad quorum restitutionem fuit condemnatus, tanquam spoliator, & de tempore, quo durauit spolium videtur admittenda cum fructibus census debitis coniugibus, quia de re non liquida, & de qua pendet iudicium in Rota, non videtur admittenda, per legem finalem. C. de compensationibus. Afflictus decisione trecentesima octuagesima prima, numero sexto. Alba. consilio ducentesimo vndecimo, numero secundo. Seraphin. decisione 1455. num. quarto, & quinto. & tanquam de credito vnius personę ad creditum alterius, quæ regulariter non admittitur l. in rem suam. §. creditor. ff. de compens.

10 Demum non obstat, quod saltem pro fructibus decursis ab anno 1594. tempore quo vinea fuit subhastata vsque ad annum 1599. quo Hieronyma mouit litem super redintegratione, immissio dari non potuerit, ex quo Parmenides non fuit condemnatus ad restitutionem fructuum vineæ, nisi a die motæ litis, & coniuges gauisi sunt pretio pecuniarum pro eo tempore, quę propterea ad restitutionem damnorum loco fructuum vineæ restituendorum per Parmenidem cogi non potuerunt, quia nec ipse Parmenides cogendus erit ante tempus litis contestatæ, & consequenter sententia adiudicans plus debito remanet nulla, propter illius indiuiduitatem, quæ non admittit, vt pro parte valeat, & pro parte non. Bart. in l. si non sortem. §. si centum. ff. de condictione indebit. Roman. consilio quadringentesimo quinquagesimo quarto, num. 12.

11 Quia fuit dictum, ex facto cessare obiectum, cum ex Scutis quinquaginta debitis vsque in anno 1594. & fructibus duodecim decursorum ab anno 1599. 27. Septembris, quo fuit mota lis per Hieronymam super redintegratione vsque ad totum annum 1612. satis patet, quod in sententia non fuerit habita ratio fructuum census decursorum ab anno 1594. vsque ad annum 1599. quo lis fuit mota. Et ideo si ex prædictis de iustitia sententiæ Auditoris Cameræ constat, prout constare visum fuit, consequitur exinde, aliam sententiam super manutentione latam esse iniustam, cum per eam priuati fuerint coniuges sua possessione, in quam immissi fuerunt authoritate iudicis rite, & rectè procedentis, qui potuit Hieronymam sua possessione tam naturali, quàm ciuili priuare, vt in initio fuit dictum. Et ita fuit resolutum &c.

R. P. D.

R. P. D. VEROSPIO.

Esina Bonorum. Lunæ 23. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de testamento, in quo sunt instituti hęredes illi, ad quos de iure hæreditas pertinet, & inde incidenter declarantur nonnulla, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Testator instituens hæredes, ad quos de iure hæreditas pertinet censetur vocasse venientes ab intestato proximiores. num. 1.

Testator regulariter præsumitur se conformare cum lege municipali. num. 2.

Renuncians contra ius renunciatum venire non potest. num. 3.

Testator legando aliquid cum clausula, ne plus petere possit, censetur excludere legatarium ab vniuersali institutione. num. 4.

Hæres institutus in re certa nō dato ei alio cohærede vniuersali, consequitur totam hæreditatem, etiam quod fuerit institutus cum clausula, quod nihil aliud petere possit. num. 5.

Institutio eorum ad quos de iure pertinet hæreditas dicitur certa, non autem incerta. num. 6.

Testamentum interpretandum est, ne in eo resultet contrarietas, & repugnantia. num. 7.

DECISIO DCXXXV.

1 Sanctes de Veteribus Esinæ Ciuitatis condito testamento decessit relictis Cleopha matre, nec non Lucretia, & Veronica sororibus. Matri legauit bonorum omnium vsumfructum, Lucretiæ Scuta quingenta, Veronicæ vero in eadem Ciuitate Moniali reliquit annua Scuta 25. hoc tamen adiecto, vt amplius illa petere non posset. In alijs vero bonis omnibus eos hæredes vniuersales instituit, ad quos illa de iure pertinerent. Mortua post obitum testatoris matre, fuit inter dictas sorores orta controuersia, & causa de partibus per viam appellationis hic introducta. Dubitaui cuinam ista Sanctis hæreditas deberetur. Et Domini censuerunt, illam pro tribus partibus ad Lucretiam. Pro quarta vero parte ad Cleopham defuncti matrem pertinere. Testator enim instituit sibi hæredes quos de iure. Vnde vocasse censetur venientes ab intestato. l. si quis ita hæres. ff. de hæred. instit. l. 2. ff. de liber. & posthum. & post alios Ruin. consilio 6. num. 6. lib. 2. Et per consequens Cleopham matrem, & Lucretiam sororem, & proximiorem consanguineam, ex auth. defuncto. C. ad Tertull.

2 Istæ autem mulieres, licet de iure communi pro æquali portione succedere debuissent, cum tamen in illa Ciuitate statutum vigeat, quod filio ab intestato decedenti mater in quarta solum parte succedat, necessario sequitur, Lucretiam ad alias tres partes esse admittendam, cum regulariter testator videatur cum lege municipali se conformasse. Bar. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. Alex. in l. 3. nume. 5. de legat. primo. Brun. in tract. de stat. exclus. fem. art. 8. numero 105. & 206. per tot. cum alijs per Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 4. tit. 11. num. 16. & sequen. & fuit dictum in Leodien. fideicommissi. 19. Nouembr. 1610. coram R. P. D. meo Caualerio.

3 Nec Veronica testatoris etiam soror, & in eodem gradu cum Lucretia potest in dicta hæreditate succedere, quia cum ad fauorem Sanctis, & eius hæredum ipsa renunciauerit, contra propriam renunciationem hodie venire non potest. l. quæritur. §. si venditor. ff. de ædil. edicto. l. si maritus. la seconda. §. si negauerit. ff. de adult. cap. ex transmissa. de renunciat. Aym. consil. 114. num. 10.

4 Præterea stante prohibitione Veronicæ facta, ne plus illa consequi posset, quam annua Scuta 25. sibi in testamento relicta, satis ab vniuersali institutione videtur exclusa. Bart. in l. quoties. §. si duo. numero 1. ff. de hæred. instit. & post alios tradit Ruin. consil. 90. num. 11. lib. 2.

5 Non obstat, eandem Veronicam in re certa institutam fuisse, & per consequens ei non dato cohærede censeri totam hæreditatem consecutam, non obstan. testatoris prohibitione, quod plus illa petere non valeret, vt per Guliel. de Benedictis in cap. Raynutius. in 1. par. num. 272. de testam. & alijs alleg. Quicquid enim sit de tali opinione, quam satis esse controuersam apparet ex allegat. per Clar. in §. testamentum. quæst. 74. & per Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 12. nume. 7. Hæc tamen in casu nostro non applicantur, cum adsit (vt supra dictum fuit) hæredis vniuersalis institutio.

6 Nec releuat exceptio, dictam institutionem tanquam incertam non valere ex allegatis. Nam cum illa relata fuerit ad eos, ad quos de iure pertineret, hęreditas dici non potest incerta, & consequenter sustinetur. l. asse toto. vbi gloss. & Doct. ff. de hæred. instit. Gabriel. de testam. conclus. 11. num. 4. & 6. Tiraq. de leg. connubial. glo. 7. num. 193. Card. Mant. de coniectur. lib. 4. tit. 3. num. 11.

7 Non obstat Lucretiam vti legatariam, & Cleopham vsufructuariam in generali institutione cōprehensas non fuisse, ne resultet contrarietas, & repugnātia, quod eædem personæ sint hæredes, & legatariæ, vt per Paris. consi. 3. numer. 23. & seq. lib. 3. Quia non propterea vlla oritur repugnantia, cum Cleopha vsufructuaria censeatur solum respectu partis, quæ pertinebat ad Lucretiam, hæc autem legatum Scutorum quingentorum ex tota hæreditate percipere debet, & sic pro concurrenti quantitate etiam ad matrem spectante, iuxta text. in l. ab omnibus. §. si actio. ff. de legat. 1. Nec prædictum legatum dici potest inutile, cū statim mortuo testatore debeatur delato post obitum matris vsufructuariæ propriæ institutionis effectu.

DECISIO DCXXXVI.

R. P. D. DVNOZETTO.

Meliten. seu Portugallen. Commendæ. Lunæ 23. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Literæ Apostolicę super prouisione Commendę magno Magistro directę ad alicuius fauorē, quādo censeantur commendatitiæ quando monitoriæ, & quando pręceptiuæ, & quando etiam is, cui directę, sunt, obedire teneatur, & non obediendo puniatur. Quando, & ex quibus quis iuri suo renunciare dicatur.

SVMMARIVM.

Monitoriales literæ an sint, vel solum commendatitiæ, cognoscitur ex verbis appositis in dictis literis. nume. 1. Vbi ponuntur nonnulla verba, quæ monitionem, & pręceptum important. nu. 1.

Monitorijs literis, licet nullum quæratur ius illi, qui eas obtinuit, intrat tamen officium iudicis, vt compellat monitum ad parendum literis Apostolicis. numero 2. & 3.

Preces emanatæ ab eo, qui imperare potest, vim necessitatis habent. nu. 2.

Literæ monitoriæ a Papa emanatæ, habent vim pręcepti. numero 2.

Literis præceptorijs Papæ non obediens magis punitur, quam non obediens literis monitorijs. nu. 2. & 3.

Papa monenti, & præcipienti beneficium alicui conferri, si collator non paret, puniendus est. nu. 3.

Literarum Apostolicarum, seu Breuis registratio habet vim acceptationis. num. 4. Vbi etiam, quod tribuit ius præsentanti illas. & nu. 5. Vbi præsertim, quando talis registratio est facta causa cognita.

Literarum Apostolicarum verificatio, & iustificatio non est necessaria, quando fuerunt registrata de mandato illius, cui præsentata fuerunt. numero 5. Vt ampliatur etiam, quod in literis adsit clausula, prout iuris, & æquitatis ratio postulat.

Renunciatio iuris sui non præsumitur, & omnis interpretatio facienda est, vt talis præsumptio excludatur. numero 6.

Renunciatio iuris sui non inducitur per verba vrbanitatis. num. 6.

Indecens est dispendium sustinere, vnde quis misericordiam deberet impetrare. nu. 7.

Renunciare iuri suo, & literis impetratis non intelligitur is, qui se committit gratiæ aduersarij, vel voluntati alterius. Quod vtique intelligendum est de remissione arbitrio boni viri. nu. 7.

Impugnans actum non potest se in illo fundare. nu. 8.

1 ROta censuit, Illustriss. & Reuerendissimum D. Magnum Magistrum Ordinis S. Ioānis Hierosolymitani debuisse conferre fratri Emanueli de Couros Commendam tunc vacantem, & petitam a d. fratre Emanuele, & hodie teneri cōferre eidem primam vacaturam. Ratio primæ partis huius decisionis ea præcipua fuit, quia literæ in forma Breuis a fel. record. Clemente VIII. & eidem fratri Emanueli concessæ, & directæ magno Magistro, tunc viuenti, non sunt simpliciter commendatitiæ, sed monitoriæ, vt colligitur ex dicti Breuis lectura, & ex multis clausulis in eo contentis. Ponderarunt enim DD. inter alia, verba monemus, & requirimus quæ monitorialibus semper apponi solent, Mādos. de monitor. q. 1. nu. 6. & 7. deinde illa verba ius quæsitum, & antianitatem cōcedas, quæ habent vim pręcepti de prouidendo, maxime quia sæpius verbum volumus repetitum legitur, vna cū his verbis, registrari facias, quæ simul iuncta satis superque visa sunt declarare intentam Sanctiss. voluntatem, dictas literas monitoriales d. fratri Emanueli cōcedendo. ad effectū, vt eius vigore ipsi a magno Magistro Cōmēda vacatura cōferretur.

2 Quo posito intrat clara iuris regula, licet per literas monitorias nullum ei, qui eas obtinuit ius quęratur in re. c. si capitulo. c. si soli. & c. vlt. de cōcess. præb. in 6. late Feder. de Sen. q. 290. nu. 1. & 2. intrat tamē officium iudicis, vt compellat monitum ad parendum literis Apostolicis. c. literis. vbi gl. in ver. monitorias. & Doct. de rescri. gl. in c. veniēs. in ver. renunciasse iuri. de renun. Preces enim ab eo, qui imperare poterat emanatæ, vim necessitatis habent, parumque refert, vtrū literæ sint monitoriæ, vel præceptoriæ, quia nulla alia in iure constitui poterat differentia inter eas, nisi vnica, quia magis puniendus ille, qui literis præceptorijs, quam qui monitorijs obtemperare renuit. arg. can. si. 14. q. 1. Comp. in c. Capitulum. & in cap. constitutus. de rescrip. d. Feder. quæst. 290. nu. 3. Vbi ait, perinde esse si verbo monemus, aut si verbo præcipimus vsus fuerit Papa. c. si soli. de præbend. in 6. c. Capitulum. de rescrip.

3 Ex quibus necessario inferendum est, dictas literas monitorias tribuisse ius personale dicto fratri Emanueli ad implorandum iudicis officium, & petēdam collationem, quia collator tenetur obedire, alias puniendus. Bellam. in c. literis. numero primo. Host. numer. 5. vers. quamuis etiam. Imol. nu. 9. vers. sed bene quæritur. Butr. n. 8. de rescr. Nauar. in c. si quādo. excep. 21. n. 78. vers. considero secundo. de rescri. d. Fed. de Sen. loc. cit.

4 In quam sententiam eo libentius iuerunt Domini quia res non erat amplius integra, & deuentum fuerat ad actum proximum executionis Breuis, ad eius scilicet registrationē, per quam inducitur acceptatio literarū, & virtuale decretum, vt executioni demādentur. Rebuf. super concord. tit. de mādatis Apostolicis. §. & obijcitur. in ver. & in illius quinternio registrari,

co

co magis, quia Papa in dictis literis non solum monuit magnum Magistrum, vt conferret fratri Emanueli, primam commendam vacaturam, sed illico, vt ei ius quæsitum, & antianitatem concederet, quod rescriptum post præsentationem factam dicto magno Magistro, & registrationem, tribuere debet præsentanti ius reale, & considerabile. c. si capitulo. de concess. præbend. in 6. Bisignet. decis. 6. de consuer. Roch. eod. tract. sess. 4. nume. 11. & Feder. de Sen. d. q. 290. num. 4.

5 Considerarunt enim DD. registrationem illam factam fuisse non perfunctorie, aut tumultuarie, sed causa cognita more militari solito, postquam dictus frater Emanuel in magno consilio purgauit se de his, quæ ei per fratrem Ioannem Suarez priorem Prioratus Portugalliæ fuerant obiecta, qua oppositione non obstante dictus Illustrissimus, & Reuerendissimus magnus Magister, & Venerabile consilium dictas literas Apostolicas, fidesque productas in Cancellaria, tanquam veras registrari mandarunt, ex quo decreto DD. iudicarunt, omnia esse sublata, quę Informantes pro magno Magistro de subreptione literarum dicti fratris Emanuelis longa verborum serie disseruerunt. Cum enim, vt dictum est ex registratione inducatur acceptatio, superuacanea erat literarum Apostolicarum verificatio. Cassad. decis. 8. num. 8. de rescript. Gigas de pensio. q. 35. nume. 9. vers. quoties vero. & fuit dictum in vna Abulen. pensionis. 15. Decemb. 1610. coram R. P. D. Pirouano. nec propterea quod clausula, prout iuris, & æquitatis ratio postulat, apposita fuit, verificāda sunt narrata in dictis literis. Ius enim & æquitas mouit Papam in recognitionem rerum bene gestarum per dictum fratrem Emanuelem ad concedendas has literas, sed ideo non rescripsit, vt fieret collatio, prout iuris, vt colligitur ex verbis dicti Breuis, & ex supradictis.

6 Nec obstare visum fuit Dominis, quod dicitur, dictum fratrem Emanuelem renunciasse omni, quod ei competebat, iuri, per protestationem factam die 16. Iunij 1597. in Congregatione Prioratus Portugalliæ, quæ datur in Summario. num. 3. Nam vltra quod omnis interpretatio sumi debet ad excludendam iuris proprij renunciationem. Dec. consi. 308. numer. 8. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. glos. 2. num. 50. responsum fuit, non legi expressa verba renunciationem cōcludentia, dum ait dictus frater Emanuel se nolle contra Prioratum in genere, & in specie, & contra mentem, & auctoritatem magni Magistri vti dictis literis monitorijs, cum sit obediens religiosus, easque remittit dicto magno Magistro, vt de illis faceret, quod sibi videretur. Quæ verba potius ad vrbanitatem, quam ad præcisam renunciationem sunt referenda. Nullum enim fit præiudicium auctoritati dicti magni Magistri si literarum Apostolicarum debita petatur executio, cum se submisit dictus frater Emanuel magno Magistro.

7 Nulla propterea dici poterat per hanc submissionem elici renunciatio indecens, est enim, vt vnde misericordiam deberet impetrare inde cogatur dispendium sustinere, vt sunt verba Celestini Papæ III. in c. sane. & ibi glos. & c. veniens. & ibi late glos. de renunciat. vbi ait notandum, quod licet quis se committat gratiæ aduersarij, non renunciando disicte literis impetratis, non intelligitur propter hoc renunciasse iuri, quod sibi ex dictis literis competebat. Deinde, cum se dictus frater Emanuel remisit voluntati magni Magistri, id intelligendum est arbitrio boni viri. Dec. cōsil. 497. nume. 19. Rot. diuers. decis. 252. in manuscriptis. Fuit late dictum in Toletana parochialis. 29. Aprilis 1593. coram bon. mem. Penia, quod docuit obseruantia cum deinde postea causa cognita dictum Breue fuit per septem annos nulla dictæ renunciationis habita ratione de mandato moderni magni Magistri registratum, contradicente dicto Prioratu, vnde tollitur omnis prætensa renunciatio.

8 Placuit etiam Dominis responsio data, hanc prætensam renunciationem factam fuisse sub ea cōditione, modo literæ Apostolicæ registrarentur in memoriam seruitiorum, quæ Religioni frater Emanuel pręstiterat, ideo cum nō fuerit acceptata, sed reiecta protestatio, sequitur ex actu impugnato, nō posse vllum ab eo qui illud impugnat fundamentum sumi. cap. ex eo. de reg. iur. in 6. Late Surd. conf. 136. num. 29. Nec potest dici constare de vlla acceptatione facta, vel a magno Magistro, vel a dicto Prioratu, imo cōtrarium apparere, quod magnus Magister, cui viuenti frater Emanuel se remiserat, nunquam potuit obtinere, vt Breue huiusmodi registraretur. Protestatio enim facta legitur 16. Iunij 1597. & registratio Breuis coram magno Magistro moderno 16. Aprilis 1605. nulla dictæ protestationis, aut renunciationis facta mentione, multo minus prætendi potest acceptatio facta a dicto Prioratu Portugalliæ cum Procurator dicti Prioratus rigide semper se opposuerit dictæ registrationi, ita vt dictus frater Emanuel coactus fuerit, etiā in contradictorio iudicio a magno Magistro, & consilio obtinere, imo nec ad hunc vsque diem illius actus acceptationem induceus adducitur, vnde huiusmodi renunciatio iustæ fratris Emanuelis petitioni non potest obstare.

9 Quibus stantibus existimarunt Domini, nullam superesse difficultatem, hodie magnum Magistrum teneri primam commendam vacaturam vigore dicti Breuis, & monitorij eidem fratri Emanueli conferre. Cum enim male fecerit magnus Magister non prouidendo de commenda tunc vacata. c. si soli. de præbē. in 6. loco pœnæ succedit, vt primam vacaturam conferre teneatur. c. dilectus. 27. in fin. de præbend. Vbi Abb. num. 6. & ceteri omnes DD. Quæ dicuntur hinc inde de nullitate collationis iam factæ, visa sunt non esse præsentis inspectionis, cum sit causa separata, quę maiorem pateretur difficultatem, vocandusque esset prouisus, de cuius interesse agitur. Ex quibus, vtraque parte informante, ita fuit decisum.

RE-

R. P. D. VBALDO.

Hispalen. Coadiutoriæ. Veneris 14. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Attentata lite pendente, & post inhibitionem etiam nulliter emanatam reuocanda sunt, & quādo suam possessionem continuans dicatur attentare.

SVMMARIVM.

Attentata lite pendente reuocanda sunt.num.1.

Attentata post inhibitionem reuocanda sunt etiam, quod inhibitio nulliter emanauerit.num.2. Amplia, vt numero 5.

Inhibitio, siue iusta, siue iniusta timenda est.num.2.

Possidere vnam, & eandem rem duo in solidum non possunt, sed diuersis respectibus.num.3.

Coadiutor mortuo coadiuto non potest continuare possessionem, quam viuente coadiuto habebat ratione seruitij, & administrationis, sed indiget noua possessione.numero 4.

Continuans possessionem suam attentare non dicitur. Fallit, quando possessor vtitur diuerso modo possidēdi ab eo, quo vtebatur ante litem.num.4.

Periurij exceptio non obstat petenti reuocationem attentatorum.num.6.

Attentata reuocanda sunt, etiam parte non instante ex officio iudicis.num.6.

DECISIO DCXXXVII.

1 FVit resolutum constare de attentatis, & esse apponendum sequestrum, quia pendente lite in Rota inter duos Coadiutores Antonium, & Ioannem, & post inhibitionem Rotalem mortuo interim coadiuto Antonius obtinuit sibi tradi possessionem a Capitulo dimidiæ portionis, de qua agitur, vnde non est dubium possessionem fuisse attentatam, & ideo reuocandam. toto tit. vt lit. pend. c. non solum. de appel.lib.6. Achill.decis.29. de appellat. Veral.decis.324.num.2.par.1. Put.decis.395.lib.2. Cæsar. de Graff.decis.3.in fin.de appell.

2 Etiamsi inhibitio nulliter emanasset, cum semper timenda sit, siue iusta, siue iniusta. Put.& Cæsar. de Graff.in decisionibus allegatis. & ex stylo Rotæ intrat sequestrum. Cassad.decis.3.num.6.de restit. spoliat. Caputaq.decis.157.par.3.& fuit sæpissime decisum.

3 Non obstat, quod Antonius fuerit in possessione coadiutoriæ longe ante litem motam, & ideo potuerit eandem possessionem continuare, etiam post mortem coadiuti ex vulgari regula, quod qui continuat non attentat, quia respondebatur, quod præterquā, quod non fuit probatum ipsum fuisse in tali possessione viuente coadiuto, illa possessio fuit seruitij, & administrationis tantum, non autem tituli, & beneficij, cuius possessio residet penes ipsum coadiutum, & duo in solidum eodem modo rem possidere non possunt, sed bene diuersis respectibus. Doct. in c. licet causam. de probat. Bart. in l. si duo. num.4. ff. vti possidet. Rota decis.33.num.3.par.1.diuers.& fuit dictum in Romana de Lante 10. Iunij. 1613. coram me.

4 Et ideo mortuo coadiuto cessat illa possessio seruitij, quam habebat Coadiutor, neque illam potest continuare, vt in terminis dicit Put.decis.226. numero 12.lib.1.secundum antiq.impr. Sed eget noua possessione Tituli, & beneficij, vt fuit resolutum in Hispalen. præeminentiarum. 8. Februarij 1613. coram Reuerendissimo Damasceno. Vnde regula, quod qui cōtinuat, non attentat, non videbatur applicari, quia non procedit, quando possessor vtitur diuerso modo possidendi ab eo, quo vtebatur ante litem. glo. in cap. non solum. in glos. magn. circa med. vers. dic tamen. de appell. in 6. Berous conf. 118. nume.8. vbi de communi. & nume.24. lib.3. Lancell. de attent. par.2. c.4. de attent. lite pendent. numero 92. & seqq. secundum nou. impress.

5 Nec obstat, quod Antonius adeptus fuerit possessionem vigore subrogationis, quia cum subrogatio sit in ipsis literis Coadiutoriæ, precedit inhibitionem Rotalem, quæ est tantæ efficaciæ, vt etiam possessionem subrogari cęptam post inhibitionem faciat subiacere vitio attentatorum. Lancel. vbi supra. numero 433. & seq.

6 Demum nec obstare videbatur exceptio periurij, quia fuit responsum eam non obstare petenti reuocationem attentatorum. Lancell. de attent. 3. par. q. 26. per tot. vbi refert, Rotam alias ita inclinasse in vna Vrgellen. Canonicatus. 2. Decembris 1563. coram bonæ memoriæ Oradino, præsertim, quia iuramētum non fuit præstitum de non petenda reuocatione attētatorum, & ibi per eum numero septimo. & cessat difficultas, quia attentata etiam cessante instantia partis venirent tamen reuocanda officio iudicis propter læsam eius Maiestatem. Rota decis. 2. sub nume. 1. de restitut. spoliat. in nou. Cassad. d. decis. 3. numero 6. de restit. spoliat.

7 Ex quibus fuit vt supra conclusum. Quia tamen agebatur de interesse Capituli, an ad illud spectent fructus, & distributiones ratione non interessentiæ collitigantium. Domini non intendebant per hanc resolutionem aliquod ei præiudicium afferre, sed inclinabant, vt Capitulum, si vellet, quo ad suum interesse audiretur, &c.

RE.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Hæreditatis, & Paragij Dotis. Lunæ 1. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

De parentibus secundo nubentibus, quod reseruare teneantur bona acquisita ex filijs primi matrimonij alijs fratribus.

SVMMARIVM.

Mulier transiens ad secunda vota, omnia acquisita ex successione filiorum primi matrimonij conseruare teneatur eorum fratribus, & sororibus. num. 1. Amplia, vt num. 3.

Pater transiens ad secunda vota tenetur reseruare omnia acquisita ex successione filiorum primi matrimonij fratribus dictorum filiorum. num. 2. & 3. Amplia, vt numero 3.

Mulierum secundo nubentium pœnæ fauore filiorum inductæ sunt communes vtrisque parentibus. num. 3.

Lucrum dotis acquisitum a patre, seu matre propter mortem coniugis conseruari debet filijs primi matrimonij. num. 4.

Mulier transiens ad secunda vota quicquid de bonis primi mariti lucrata fuerit filijs primi matrimonij, conseruare debet. num. 5.

Infans consentire non potest, eiusque consensus non dicitur legitimus. num. 6.

Mulieris transeuntis ad secunda vota pœnæ inductæ in fauorem filiorum numquid tollantur per consensum eorundem filiorum. Et an talis consensus sufficiat tacitus. num. 6. & 7. Et quomodo talis consensus probetur, dicto num. 7. & seq.

Consensus per taciturnitatem non inducitur non data scientia, & certioratione praeiudicij, quod nascitur ex dicto consensu. num. 8.

Ignorantia præsumitur in muliere. num. 8.

Mulier sicut vigore statuti non potest expresse renunciare iuri suo, sine statutarijs solennitatibus, multo minus sine eisdem solennitatibus tacite renunciare potest. numero 8. in fine.

Mulier secundo nubens numquid teneatur reseruare filijs primi matrimonij acquisita ex hæreditate materna. num. 9.

DECISIO DCXXXVIII.

1 ANtonius Calorus transiens ad secunda vota tenebatur reseruare Faustinæ eius ex quondam Orinthia prima Coniuge filiæ partem proprietatis duorum eius ex dicta coniuge filiorum, pro æquali portione cum dicta Faustina sibi quæsitã, iuxta expressam dispositionem text. in l. feminæ. §. illud, vbi Salicet. Ang. & Sichar. in Summario. C. de secund. nupt. glo. in §. hinc nos. in vers. vsum. vbi etiam Ang. auth. de nupt. Idem Ang. in auth. ex testamento. C. de secund. nupt. cum alijs late per Gabr. qui de communi, conclus. 3. num. 1. & 2. cod. tit. de secundis nupt. & fuit tentum in vna Beneuentana hæreditatis. 20. Iunij 1594. coram bonæ memoriæ Litta, & in Romana successionis de Armenterijs coram R. P. D. meo Caualerio.

2 Quæ procedit etiam in patre secundo nubente. gl. fin. in d. §. illud. in vers. possessione delata, quam ibidẽ sequitur Salicet. nume. 4. dicens ita obtinuisse de facto, & in vtroque esse eandem rationem. Sichard. ibidem num. 2. de communi Io. de Garon. in repet. d. Authen. ex testam. nume. 44. Boer. decis. 187. nume. 1. & de communi testatur Io. a Ripa in repet. d. l. feminæ. num. 1. Dec. cons. 87. num. 3. cum alijs late per Gabr. loco citato conclus. 3. in prima ampliat. & Castill. in tract. de vsufruct. c. 2. nume. 14. & tenuit etiam Rota in Romana restitutionis lucri dotis. 2. Decembris 1596. coram bo. memoriæ Orano. Et in dicta Romana successionis de Armenterijs coram R. P. D. meo Caualerio.

3 Pœnæ etenim secundo nubentium fauore filiorũ inductæ sunt communes vtrisque parentibus. §. quia vero, & ibi Ang. de non eligen. 2. nub. Roland. consil. 95. num. 9. lib. 1. Gabr. vbi supra in 7. conclus. Illa autem, quæ inducitur ex d. §. illud. locum habet, siue trãseat ad secundas nuptias ante successionem, vel post, vt per Rip. ibi. num. 2. Ruin. cons. 20. nume. 4. libro 3. vbi dicit communem, nec fieri differentiam inter vnũ casum, & aliũ. Roland. d. cons. 95. num. 10. libro 1. Thob. Non. cons. 74. num. 2. Afflict. decis. 75. num. 4. cum alijs per Gabr. vbi supra concl. 3. in 4. ampliat. & Castill. de vsufruct. c. 2. num. 15.

4 Et procedit etiam in dote lucrata vigore Statuti Vrbis, secundum veriorem, & receptiorem sententiã, quam tenet Bald. in l. generaliter. §. illud, & in Auth. ex testamento. C. de secund. nupt. Rip. qui de communi, in d. l. feminæ, q. 61. Boer. decis. 185. nume. 8. & 9. dicens ita fuisse pluries iudicatum. Ioã. de Garon. in d. l. generaliter. d. §. illud. a num. 49. vsque ad 58. & de communi testatur Roland. de lucr. dot. quæst. 86. numero 7. Phanuc. in eod. tract. glos. 8. num. 13. Bursat. cons. 12. num. 6. lib. 1. Surd. cons. 164. num. 20. lib. 1. & consilio 196. numero 35. lib. 2. Gabr. vbi supra conclus. 1. ampliat. 9. vbi dicit communem, & tenuit etiam Rota in dicta Romana restitutionis dotis coram Orano.

5 Et cum sit imposita ipso iure, vt dicit Gabr. d. conclus. 1. in 4. ampliat. Ioan. de Garon. in d. l. generaliter. nume. 93. & seq. Corn. consil. 309. colum. penult. versic. cum itaque nubens. lib. 3. transit in hæredem vbi declarata non fuit contra viuentem secundum magis communem, quam tenet Rip. in d. l. feminæ. numero 30. Socin. iun. consil. 71. num. 3. & 11. lib. 2. Rimin. iun. cons. 295. num. 73. & cons. 569. num. 171. & seq.

seq.Gabr.vbi supra conclus. 4.ampliat. 26.Pereg.con sil.78.num.9 in fin.& seq.

6 Non obstat prætensus Faustinæ consensus,qui facit cessare pœnam d.§.illud,vt per glos.in Authen.de non eligen.secund. nuben.in vers. copulantur cum al legatis per Gratian.discept.forens.c. 140. numero 3. Quicquid enim sit an ille sufficiat tacitus, vel requiratur expressus ad istum effectum, certum est, quod ex sola, & simplici taciturnitate Faustinæ de tempore secundi matrimonij per Antonium eius patrem contracti,cum esset infans resultare non potuit aliquis cõsensus,quem habere non poterat,& consequenter,neque etiam exinde sequi potuit approbatio , cum esset pupilla,ad tex.in l. 1.C.de fals.monet.§.pupillus. Instit.de inutil.stipul. & tradunt in his terminis, Ioan. de Garon.in Rub.C.de secundis nupt. nume. 123. & alij per Surd.decis. 100.nu. 2. & Rota in d.Beneuentana coram Litta.

7 Immo nec etiam in maiori ætate sine aliquo actu positiuo,vt in istis terminis tradunt idem Ioã.de Garon.in d.rubr.num. 118.Rip.in d.l.feminæ.nume. 30. in fin.Rimin.iun.cons. 295.num.73.78.& 79.& consilio 569.num. 177.& seq.Menoch.cons. 237. nu. 25. & num. 26.& cons.806.nume. 21.Surd.d. decis. 100. num.7.& 8.& pluribus probat Castill.loco citato.numero 100.& seqq.Actus autem positiuus dici non potest cohabitatio Faustinæ cũ patre, & nouerca , quia dum erat minor alibi honestius,& decentius non poterat habitare ratione educationis. Boer.decis. 195. num. 5.Pinel.in l. 1.par. 1.nume. 53.C.de bo.matern. Surd.de aliment.tit.4.q. 14.num. 10.

10 Postquam vero fuit effecta maior licet habitauerit in eadem domo cum eius viro degebat tamen, vt supponitur seorsim a patre,& in parte domus per eos conducta,quod perinde est,ac si in diuersa domo mansisset , & quando etiam fuisset in eadem domo , videretur perseuerasse in cohabitatione , quæ cœpta fuit in infantili ætate. Sed in omnem casum consensus, siue approbatio Faustinæ ex illius taciturnitate , & cohabitatione induci non potuit sine scientia, & certioratione iuris sibi quæsiti ex dispositione d.§.illud , vt in terminis tradunt Dec.cons.206.num.7. Aym.consil. 142.nume. 20.Ias.cons. 53. sub nume.3.vers. ad hoc. Boer.d.decis. 185.nume. 23.vers.alias præsentia.Menoch.d.cons.237.nume.28.& d.cons.806.nume.23. De qua scientia Faustinæ nullibi constat , & ideo ratione sexus præsumitur ignorantia, etiam quod in iure consistat.l.regula.§. 1.ff.de iur.& fact.ignorat. Capic.decis. 159.num. 22.Cephal.cons. 34.num.39.lib. 1.cum alijs per Menoc.præsumpt. 23.num. 17.& 19. lib.6. Vltra quod sicuti in illius etiam expresso cõsensu,& sui iuris remissione necessaria erat solennitas statutaria in contractibus mulierum requisita:Ita multo magis requirebatur in tacita, vt in specie per Ias.d.cõsilio 53.num.4.& 5.lib. 1.& Menoch.d.cons. 137.sub num. 34.vers prohibet.

9 Demum non obstat pœnam d.l.feminæ non habere locum in bonis mediate peruentis ex hæreditate materna ad filium Antonij, qui vltimo loco decessit. Quicquid enim sit de huiusmodi opinione,cuius contrarium tenuerunt Ioã.de Garon.in d. Auth.ex testamento. in 7.notab.num. 25.vbi ait,quod ita fuit iudicatum,& quod ista est veritas. Bertran. in cons. 157. per tot. Gabr.d.conclus. 3. nume. 9. De prætensa mediata successione non constat cum ambo ex filijs Antonij decesserint infantes,vt bene colligitur ex instrumento dotali,& fidantiarum,& ex fide mortis Orinthiæ,& dictorum filiorum,vt in Summario Faustinæ. nume. 1. 2.& 3.matris hæreditatem adire non potuerunt , & sic illa immediate dicitur ad Antonium peruenisse vti hæreditas Orinthiæ,non filiorum. Et ideo resolutum fuit , Antonium per transitum ad secunda vota amisisse successionem in dictis bonis , iuxta supradictam dispositionem,text.in d.l.feminæ. §.illud. de secund.nupt. Reseruato tamen,vt de prætensa expressa renunciatione Faustinæ,& alijs videatur,&c.

REV. P. D. BVRATTO.

Firmana Hæreditatis.Veneris 12.Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Substitutio pupillaris, quando, & ex quibus verbis concepta dicatur.

SVMMARIVM.

Substitutio pupillaris quibus verbis concipi soleat. nu. 1. & per tot.decis.in discursu.

Negatiuæ duæ faciunt vnam affirmatiuam.num. 2.

Nisi dictio posita post negatiuam habet vim affirmatiuæ. num. 2.

Substitutio concepta per verbum Vada,dicitur pupillaris directa.num. 3.

Verba in substitutionibus, quæ alterius ministerium non requirunt dicuntur directa.num. 3.

Substitutio pupillaris excludit penitus matrem a legitima filij.num. 4.

Substitutio compendiosa facta impuberi per uerba communia , & restricta ad bona testatoris numquid sit pupillaris directa , an uero potius omni tempore fideicommissaria.num. 5.& 6.

Substitutio dicitur directa pupillaris , quando testator mandat totam suam hæreditatem transire in substitutos , sine diminutione legitimæ , & Trebellianicæ. numero 6.

Substitutio quando censeatur facta per uerba communia, seu directa.num. 7.

Legitimus contradictor quis dicatur ad impediendum immissionem petitam a substitutis.num. 8.

DECI-

DECISIO DCXXXIX.

1 Substitutio facta per Franciscum Elisæum in eius testamento, sub quo decessit, condito die 7. Augusti 1607. Laurentio vnico filio masculo, hæredi scripto de Ludouica, & Doralice proprijs filiabus, & dicti Laurentij sororibus, nec non de Gismi na, Hieronyma, & Sextilia sororibus, ex filio prædefuncto neptibus, fuit purificata per obitum dicti Lau rentij in pupillari ætate. Et illam DD. dixerunt fuisse pupillarem expressam ex claris verbis testamenti, ibi, Item lascia, che morendo Lorenzo senza figliuoli in pupillare età, che Dio il cessi, cioè fin che non arriuarà al tempo, che dicono le leggi, non possa andare ad altri la robba di esso testatore, che alle dette sue figliuole, & nepote, senza detrattione, &c. Et rursus. Et questo come ho detto, morendo in pupillare età, ouero sẽza figliuoli maschi, che Dio no'l vogli. Hæc enim sunt verba, sub quibus solet concipi pupillaris. l. qui liberis, in princ. ff. de vulg. & pupil. glos. in l. precibus. in verb. in 2. casum. C. de impub. & alijs substit. §. 1. instit. de pupill. substit. & tradit Cardin. Mantica, de coniect. vltim. volunt. lib. 5. tit. 7. nume. 4. vers. & si testator specialiter.

2 Et licet sint concepta per verba negatiua, Nõ possa andare la robba di esso testatore ad altri, che alle dette sue figliuole, &c. Tamen perinde est, ac si expresse testator dixisset per verba affirmatiua, che debba andare, Tum quia duæ negatiuæ affirmant. l. duobus. vbi Bart. & alij. ff de verb. signific. idem Bart. in l. feminæ. ff. de Senator. Doct. in l. 1. C. de seru. fugitiu. Tum quia illa dictio, che, quæ in proposito significat idem quod nisi, affirmat, & ponit, cum sit postposita negatiuæ illi, Non possa andare, ad text. in l. actione. vbi Bar. sub num. 1. quem ceteri sequuntur C. de tran sact. Ruin. conf. 127. sub num. 13. col. pen. vers. quandoque & tertio, & conf. 132. nume. 1. lib. 2. cum alijs per Decian. conf. 78. nume. 5. & 12. vol. 3. & seq. Rota decis. 322. num. 4. par. 1. diuers.

3 Et per consequens substitutio per illa verba, Non possa andare, &c. est vere pupillaris directa, cum verbum Vada, dicatur directum, & ex quo alterius ministerium non requirit, vt in specie de illo tradunt Bald. in Rub. C. de impub. &c. sub num. 2. Bero. conf. 127. numero 10. volum. 2. Simon de Pretis lib. 3. interp. 2. dubit. 1. solut. 2. num. 9. fol. mihi 299. Odd. de compendios. par. 4. in versic. Vadat. Trentacinq. de substitut. par. 4. c. 4. num. 9. Et generaliter omnia verba, quæ alterius ministerium non requirunt, esse directa, tradũt Bar. in l. centurio. num. 43. & ibi Ias. num. 5. ff. de vulgar. & pupil. Salicet. in d. Rubr. C. de impub. in princ. & Sichard. num. 3.

4 Nec facit, quod sit ad bona testatoris restricta, qa nihilominus trahitur etiam ad totum, & vere dicitur pupillaris expressa. Bald. in l. cohæredi. §. vlt. in 1. notab. vbi etiam Alber. Ang. & Castr. ff. de vulg. & pup. Et per illam mater penitus excluditur a legitima filij ad tex. in l. Papinianus. § sed nec impub. vbi Bart. numero 1. Castr. & alij. ff. de inoffic. testam. & in c. si pater. de testam. in 6. Socin. iun. in d. l. centurio. qui de communi. num. 510. Card. Mantica de coniect. libro 5. tit. 11. nume. 14. late Surd. decis. 273. in 3. qui dicit esse communem, & in vtroque foro receptissimam, quod etiam latissime probat Trentacinq. in d. tractat. de substit. par. 2. c. 16. per tot.

5 Ex quibus, quando etiam dici posset, non adesse pupillarem expressam, negari saltem non potest, quin facta sit expressa mentio pupillaris ætatis. Et ideo nõ intrat illa conclusio, quod compendiosa facta impuberi per verba communia, & restricta ad bona testatoris, prout in casu, de quo agitur, non sit pupillaris directa, sed omni tempore post aditam hæreditatem fideicommissaria ex opinione Bald. in dict. l. precibus. num. 44. C. de impub. & aliorum. quos sequitur Rot. in illa Firmana bonorum. 5. Nouembris 1584. coram Bubalo. Nam ex ista expressione pupillaris ætatis restrictio illa ad bona testatoris pro non scripta habetur, & compendiosa etiam per verba communia, intra tempora pubertatis continet pupillarem directã, prout supradictam conclusionem limitando tenuit Bart. in l. si ita scriptum. §. qui filio. ff. de bon. possess. secũd. tabul. qui dicit in quæstione de facto, ita respondisse, & menti tenendam, & illum sequuntur Castr. in l. 1. sub num. 4. ff. de vulg. & pupil. vbi Alex. nume. 7. Socin. sen. sub num. 11. in 2 casu. Aret. sub num. 5. Rip. num. 37. vbi, quod cum Bar. transeunt omnes. Alciat. de communi num. 167. & de magis communi Socin. sen. conf. 116. num. 5. 6. & 9. lib. 1. Socin. iun. consilio 95. numero 24. & 26. libro primo. Card. Mantica de coniect. d. tit. 7. num. 7. Menoch. præsumpt. 34. num. 16. vers. extenditur 2. lib. 4. & fuit resolutum in allegata Firmana bonorum.

6 Præsertim vbi constat de mente testatoris, quod voluerit etiam pupillariter substituere, vt pro 2. limitatione ad supradictam conclusionem firmauit Rota in dicta Firmana. De qua omissis alijs coniecturis, Domini ex eo potissimum constare dixerunt, quod testator mandat totam suam hæreditatem, & bona transire in substitutas sine diminutione legitimæ, & Trebellianicæ, quarum detractionem prohibuit etiam in Codicillis Isabellæ eius vxori, dicto Laurentio communi filio in pupillari ætate decedente, vt per Bar. in d. l. centurio. sub num. 27. Ias. nume. 47. & 48. Ripa numero 125. Mantic. d. tit. 7. num. 16. Menoch. præsump. 56. num. 12. lib. 4. Pereg. de fideicomm. art. 34. num. 47. Etiam ad exclusionem matris, vt dictum est. Quæ prohibitio repetita in Codicillis magis declarat substitutionem in testamento factam esse directam, vt per Mãtic. vbi supra lib. 6. tit. 4. num. 4.

7 Vltra quod non sumus in compendiosa facta per solum verbum commune. In ea enim adsunt verba illa, Vada, e succedino, & ideo licet verbum, succedino, sit commune, vt per Bar. Aret. Ias. Socin. iun. Rip. & Galiaul. in d. l. centurio, cum alijs late per Trentacinq. vbi sup. par. 4. c. 4. num. 22. tamen verbũ Vada, quod

quod est directum, vt supra, manet in sua significatione, nec immutatur per verbum commune, quin fit in electione substitutarum capere iure directo ex pupillari, cuius casus aduenit, vt inquit Bart. in d. l. centurio. num. 38. quem sequuntur ibidem. Alex. num. 95. vers. 2. opinio. Ias. num. 59. Galiaul. qui de communi, num. 480. Ruin. num. 5. Socin. iun. num. 308. in principio. qui pariter de communi. Ias. cons. 72. colum. 3. vers. non obstat ergo. vol. 3. Menoch. lib. 4. præsumpt. 21. num. 7. & 8.

Non obstat exceptio fideicommissi ex testamento Vincentij patris Francisci. Nam vltra quod opponitur, testamentum esse laceratum in substantialibus, prætensum fideicommissum patitur etiam alias difficultates. Videlicet, quia filiæ sunt tantum positæ in conditione, & sic intrat quæstio, An censeantur dispositiue vocatæ. Item quia cum de tempore mortis Francisci adesset Laurentius eius filius, prætenditur defecisse illam conditionem si decesserit sine filijs, & sic etiam intrat disputatio Oldradi cons. 21. Sed in omnem casum Isabella, & filiæ non possunt dici legitimæ contradictrices ad impediendam immissionē substitutarum, ex quo non constat bona, de quibus agitur esse fideicommissaria, & possunt etiam competere detractiones istis substitutis ex persona Francisci Zuccard post alios in l. fin. num. 426. C. de edict. Diui Adriani toll. Gabr. cons. 39. num. 3. vol. 7. Cardinal. Seraph. decis. 271. num. 5. & fuit dictum in Senogallien. fideicommissi 22. Maij 1602. coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno, in illa Romana de Capizucchis. 10. Aprilis 1606. coram Illustrissimo Laucellotto, & in Viterbien. fideicommissi. 27. Iunij præteriti, coram R. P. D. meo Manzanedo. Ex quibus fuit resolutum dandam esse immissionem Actricibus, & sic pro parte informante.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Accomandita. Mercurij 10. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

De vi, natura, & effectu contractus Accomanditæ, & in quo præsertim a contractu societatis differat.

SVMMARIVM.

Accomandita contractus quid sit, & de eius effectibus. num. 1.

Accomandita contractus non soluitur morte sociorum, seu alias per finitam societatem. num. 1.

Nudum nomen in contractu vnus habere potest, & alter substantiam, & vtilitatem. num. 2.

Simulatio non dicitur ex eo, quod in contractu vnus habeat nudum nomen, & alter substantiam, & vtilitatem. num. 2.

Rei sua quisque moderator, & arbiter est. num. 3.

Administratores alienorum negotiorum tenentur de mala administratione. num. 3.

Acquisita ex communi pecunia omnibus socijs acquiruntur. num. 4.

Actus quilibet requirit non solum voluntatem, sed etiam potestatem. num. 6.

Participatio vtilium in societate non datur ab illis, qui non sunt domini negotij, & mercatura. num. 7.

Aequalitas inter socios seruanda est. num. 8. & num. 14.

Mandatum acceptans censetur se astrinxisse omnibus contentis in mandato. num. 10.

Actus censetur factus a procuratore in exequutionē præcedentis mandati. num. 11. & 12.

Videtur verbum importat arbitrium illius ad quem dirigitur. num. 13.

Arbitrio alicuius aliquid remissum regulatur a dispositione iuris. num. 14.

Casus omissus remanet sub dispositione iuris communis. num. 14.

DECISIO DCXL.

1 Domini censuerunt standum esse in decisis sub die 13. Ianuarij præteriti, quia contractus istius Accomanditæ vere pertinet ad tertium casum in decisione consideratum, cum tam ex forma conuentionis, quam ex modo contrahendi nihil aliud sit, quam communis negotiatio per viam institoriæ nihil proprium illi tribuens, sed in communi pro ratis portionibus directe acquirens, quo casu sicuti passiue per eam socij obligantur erga tertios cōtrahentes pro sorte immissa, ita & eos obligant, & contra ētam obligationem, & eius effectus nō dissoluit mors sociorum, neque finis societatis. l. verum. §. in hæredem. ff. pro socio. & semel radicata durat per mille annos, vt bene probant Bald. & alij allegati in 3. casu, quibus addendo diligentius etiam Domini ponderabant verba Capitulorum societatis ad demonstrandum, quod accomandantes noluerunt Philippum dominum proprietatis negotiorum, neque Philippum diuerso modo contraxisse, & in his terminis vis disputationis consistere visa fuit.

2 In proœmio enim Capitulorum Accomandantes sibi ipsis proponunt, farne vn'altra sotto nome dell'istesso Filippo, si ergo nomen erat Philippi, in necessarium consequens substantia erat alterius, quia ineptc domino rei eiusdem rei nomen, quod sonat in quandam apparentiam tribuitur, & tamen non est nouum, quod vnus nudum nomen, alter vero substantiā habere possit. l. qui mihi donatum. ff. de donat. Ancharan. cons. 127. in princ. vers. sed plura concurrūt, quod etiam fuit dictum in Romana Census de Vitellijs, coram me. 18. Iunij 1612. Et quotidie practicatur in Officijs Romanæ Curiæ.

3 In secundo capite leguntur sequentiā verba, si deua

ua dare il compimento per le mani di Filippo Guicciardini, & Vincenzo Cei, à quali in solidum spetti il gouerno, & amministratione di detto negotio; & in quinto capite, ibi, come piacerà à Filippo, e Vincenzo Amministratori, sed prædicta de directo contrariantur titulo dominij negotiorum, & implicat contradictionem, quod quis sit dominus, & ab alia persona eiusdem rei recipiat gubernium, & administrationem, quia de gestis in re propria nemini tenetur reddere rationem, cum absolute sit moderator, & arbiter. l. in re mandata. ff. mandati. sed vti gubernator, & administrator subiacet censuræ mali regiminis, prout regulariter omnes aliena gerentes negotia tenentur. Natta consil. 134. nume. 9. vol. 1. Magon. decis. Flor. 42. Flam. Rub. cons. 29. & 33. vbi latissime firmat hanc conclusionem.

4 Clarius etiam hoc ipsum videbatur colligi ex verbis capituli tertij, ibi, Conuengono che il corpo della ragione sij di Scudi 40000. da mettersi da ciascuno dell'interessati, ergo acquisita ex communi pecunia non debuerunt cadere sub dominio solius contrahentis, quando nec potuit propter conuenta in octauo capitulo, nec voluit ex modo contrahendi exposito, sed omnibus participantibus acquiruntur, vt dicit de procuratore ad certa negotia constituto, & institore, & administratore, latissime Surd. consil. 19. nume. 24. & 33. volum. 1.

5 Et ne contingeret dubitari super diuersitate negotiorum, si effectus, vel eorum consummatio vltra triennium se extenderent, An Accomandantes voluerint ea comprehendere societate finita, illud expresserunt in septimo capitulo, ibi, Possino entrare in qual si voglia negotio di somme notabilissime, e da durare per maggior termine di tre anni, quæ facultas taliter contrahendi videtur apposita ad maiorem declarationem dispositionis. l. verum. §. in hæredem. ff. pro socio, vt scilicet inchoata transeant etiam finita societate.

6 Et ab hac communi negotiatione per viam Institoriæ, & ab impotentia ipsius Philippi negotiandi in proprio ex conuentis in octauo capitulo, videbatur Dominis sublatum omne medium pertinens ad acquisitionem dominij, & proprietatis negotiorum in capite ipsius Philippi, cum in quolibet actu requiratur nedum voluntas, sed etiam potestas. glos. in l. si filiæ. C. de donat. ante nupt. ca. cum super Abbatia. de offic. deleg. Menoch. cons. 103. num. 51. vol. 1. quæ ad vtilitatem sociorum duntaxat poterat se extendere ex præambulis titulis gubernatoris, & administratoris, per quos Domino, & non eis acquiritur.

7 Ex quibus sequitur, quod si Philippus Dominus non est negotiorum, per consequens in huiusmodi cõtractu Accomanditæ non potest considerari admissio participationis vtilium durante societate, quæ solum datur a veris Dominis negotiorum, vt loquuntur decisiones in Romana participationis coram Bubalo. 13. Ianuarij 1583. & coram R. P. D. Vbaldo in alia Romana participationis. 26. Iunij 1614.

8 Non obstat Statutum Florentiæ Rubrica X. disponens, quod administrans in negotio erecto per viam Accomanditæ teneatur in solidum aduersus omnes creditores pro quacunque summa; Accomandantes vero pecunias non nisi pro quantitate immissa, vt exinde dicendum videatur Philippum fuisse dominum negotiorum, cum damna, & vtilia sequerentur eius obligationem, nõ autem Accomandantium, qui pro rata descendebant ad participandum tantum de lucris, vel damnis contingentibus. Quia vltra responsiones datas in decisione, quæ placuerunt Dominis, dixerunt etiam Statutum quidem disponere, quod administratores remaneant obligati in solidum aduersus creditores pro quacunque summa, sed adhuc non esse resolutum, quod soli administratores in solidum teneantur pro damnis contingentibus, quia de hoc inter Accomandantes, & administratores in Statuto nullum verbum, sed dispositioni iuris relinquitur requirentis, vt inter socios seruetur æqualitas. l. 3. C. pro socio. Card. Mantic. de contract. lib. 6. tit. 6. num. 20. & tit. 14. num. 3. & 4.

9 Præterea vbi etiam administratores tenerentur, & conueniri possent in solidum pro quacunque summa, non inde sequeretur esse dominos negotiorum, quia scienter tanquam in solidum obligati aduersus creditores contrahunt vigore præcedentis mandati non gratuiti in capitulis suscepti, vt non sibi ipsis, sed Accomandantibus acquirant, quod tenebantur obseruare, quamuis ab initio liberum esset, illud non acceptare, vt infra dicetur, & exceptio solidalis obligationis magis pertinet ad iniustitiam contractus institoriæ, & administrationis, de qua particulariter est videndum, quam ad consequentiam dominij stante prohibitione acquirendi in proprium, & proprietate officij administratorum, qui alijs, & non sibi ipsis acquirũt.

10 Non obstat, quod isti Accomandantes in conductionibus cum Camera non nominentur, sed solus Philippus, qui suam rationem banchariam, suosque hæredes obligauit, in quem propterea censetur per Cameram, & alios Conductores translatum Dominium conductionis, non autem in alios Cameræ Apostolicæ ignotos, vt considerat decis. Ianuen. 14. nume. 55. vers. non obstat si dicatur. Quia huiusmodi motiuum bene procederet, nisi præcessissent conuentiones, & mandata, iuxta quorum tenorem omnibus socijs, a quibus receperat mandatum, & nomen, & non administratoribus erat acquirendum, & cogi potetat, postquam illius oneri per acceptationem se adstrinxerat. l. idemque §. si procurator. l. si mandauero tibi. la secõda. §. sicut. ff. mandati. Surd. decis. 304. num. 4. & consil. 19. num. 26. lib. 1.

11 Nec dicatur, quod non ipsorum Accomãdãtium nomine, sed proprio Philippus contraxit stipulando pro se, vel pro socijs banchariæ, vel pro se, & quibus ipse dederit participationem. Quia aut præsumitur, quod Philippus proprio nomine, & hæredum suorum contrahendo fecerit actum in exequutione mandati præcedentis, iux. text. & glos. in l. qui in aliena. §. si is qui putabat. ff. de acquir. hæred. vbi hoc etiam affirmat

mat Bart. & alij sequuntur relati per Surd. consil. 19. numero 24. & tunc suo nudo nomine acquisiuisse, in proprietate vero pro socijs accomanditæ dicendũ est.

12 Aut vero sibi, vel alijs voluit acquirere, & de hac voluntate non apparet ex consideratione facta pro DD. Guicciardinis, quod scilicet socij rationis banchariæ sint diuersi a socijs accomandantibus, cum ex facto non appareat, quod in hac bancharia ratione adessent alij principales socij, quia Ceus erat minister, prout Philippus, quod si etiam adfuissent, nihilominus, quia mandatum præcedens erat particulare ad appaltus Camerales, censetur in dubio omnia egisse vigore præcedentis mandati, vt declarat Bar. in d. l. qui in aliena. §. si is qui putabat. Rimin. in l. post dotem. num. 17. vers. secundo casu. solut. matrimon. Alciat. reg. 2. præsumpt. 24. num. 9. Surd. d. conf. 19. nu. 30. vol. 1. maxime cum, vt iam dictum est, posset cogi ad exequutionem mandati suscepti.

13 Quæ autem contra Accomandantes denuo ponderantur circa verba 11. capituli, nempe quod finito triennio sit restituendum capitale, quod dicebatur excludere communionem negotiorum incœptorum, quorum effectus post triennium durabant, cum illa negotia non possint sustineri sine capitali, vnde cessante interesse sociorum rationis banchariæ per capitalis restitutionem faciendam dominium negotiorũ videatur remanere penes Philippum, qui nedum pro socijs, sed etiam pro se, & suis hæredibus acquisiuit. Visa sunt concludenti responsione posse euitari, quia verba sunt intelligenda ciuiliter, & in quantum qualitas negotiorum patitur, ideo finito triennio, & consequenter societate non fuit simpliciter conuentum, quod solutis prius creditoribus capitalia Accomandantibus restituantur, quia super hoc tanquam euentuali, quod de eo tempore essent libera capitalia, non poterat diffinitiue determinari, sed addita prouisione. E se vi restassero effetti da restringersi, che non potesse prontamente seguire, sij obligato il detto Filippo stantiare in Roma, &c. & paulo infra, se li deua metter quell'ordine, che parerà alli SS. Partecipi, ex quibus verbis dicebant Domini satis colligi fuisse in mente sociorum, si non remansissent post triennium negotia, in quibus necessaria non esset implicatio capitalis, quod illud socij possent recuperare, si autem remansissent, & opus fuisset, quia forte ex lucris non superabundaret, illud exponeretur attenta facultate participibus attributa, quæ sonat in arbitrium, prout de illis verbis, vt sibi videbitur, respondit Signorol. cõsilio 210. numero 9. Dec. consilio 493. numero 17. Paris. consil. 95. nume. 22. lib. 1. Menoch. de arbitr. q. 8. numero 5.

14 Quod arbitrium procul dubio secundum iuris dispositionem erat regulandum, vt affirmant Bald. Iaſ. Parif. Socin. & alij relati per eundem Menoch. de arbitr. q. 13. num. 15. Ideo aut isti appaltus veniunt appellatione effectuum societatis, prout venire dictum fuit, cum consistant in iure, & facultate, & actione exigendi, quæ actio dicitur filia obligationis contractæ intrà triennium cum Camera. §. 1. instit. de verb. obligat. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procur. Et de eis particulariter legitur prouisum in capitulis, aut sub nomine effectuum non comprehenduntur, & tunc tanquã de casu omisso remanet prouisum ex dispositione iuris. l. commodissime. ff. de liber. & posthum. vt scilicet æqualiter commoda, & incommoda inter socios sustineantur. l. secundum naturam. ff. de regul. iur. l. 1. in princ. ff. de instit. act. Card. Mant. de tacit. lib. 2. titul. 4. num. 82. Et consequenter capitale non sit recuperãdum, quatenus negotij qualitas id patiatur, quod etiã videtur dicendum, si admitteretur intellectus, quod effectus essent intelligendi vti dependentes a negotijs perfectis in illo triennio, prout sunt frumenta, animalia, sal, alumina, & similia, quia nihilominus similes casus a prouisione legali non essent exclusi. l. ob æs. C. de prædijs minor. vbi glos. Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. glos. 6. num 9. Crauet. de antiq. tempor. 4. par. 1. membr. num. 116. Id affirmantes, si etiam concurreret taxatiua, tantum. Et ita fuit resolutum.

REV. P. D. BVRATTO.

Romana Pratensis Participationis. Lunæ 15. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

De institore rationis banchariæ contrahente, quod omnibus participantibus in ea æqualiter acquirat, & de mercatorum libro, quod probet inter socios, & quod partitæ in eo descriptę non possint stornari non docto de errore.

SVMMARIVM.

Procurator, seu institor rationis banchariæ contrahendo acquirit omnibus participantibus rationis. num. 2.

Institor contrahens cum aliquo, censetur nomine sui principalis contrahere, & datum institori, censetur datum domino. num. 3.

Obseruantia subsequuta in contractibus est optima interpres præcedentis intentionis. num. 4.

Liber sociorum plene probat inter socios. num. 5.

Liber mercatoris scriptus a ministro, censetur scriptus a principali mercatore. num. 6.

Confessione nulla maior probatio. num. 10.

Mercatoris partitæ in libro descripta, non possunt tanquã erronea stornari, nisi vel de consensu partium, vel errore probato. num. 11.

Mercatorum causa non requirunt solennitates iuris, sed in illis proceditur de bono, & æquo. numero 11. in fine.

DECISIO DCXLI.

1 PRopofui dubium, An D. Albericus deberet participare de Vtilibus Appaltus Salinarum, & Thefaurariæ Romandiolæ,& pro quibus tẽpore, & partibus in cafu,& ad effectum, de quo agitur. Et Domini pro faciliori illius refolutione dixerunt videndum, An fupradicti Appaltus facti fuerint fub nomine Rationis Banchariæ olim D. Alexandri de Donis, Quod vnanimiter refoluerunt affirmatiue. In primis enim pro vero fupponebatur, quod de anno 1590. finita Ratione Bancharia, quæ tunc fub nominibus Zanchini, & Alexandri cantabat, fuit noua Ratio erecta fub folo nomine Alexandri, D. Camillo del Palagio in ea Inftitore deputato. Quod probatur primo ex literis publicationis dictæ Rationis Banchariæ fcriptis de dicto anno, die 2. Martij, diuerfis Mercatoribus correfponfalibus, & datis in vltimo Summariolo Alberici. num. 1. Secundo ex fchedulis per dictum Palagium vti Inftitorem fubfcriptis, quarũ formula datur in dicto Summariolo. nume. 2. Et demum ex inftrumenro facto de anno 1595. die 18. Martij, de quo in Summario Doni. num. 3. & Alberici. nu. 5. in quo Palagius vti Inftitor Alexandri ftipulatus fuit communionem, & diuifionem folidorum dictorum Appaltuum Salinarum,& Thefaurariæ Romandiolæ inter dictum Alexandrum, Paulum Spadam,& Ioannem Auguftinum Pinellum.

2 Et in hoc confiftit primum fundamentum refolutionis. Quia ex illa æquitate, ex qua mediante Palagio quæfita fuit obligatio Rationis ad fauorem Spadæ,& Pinelli, ex eadem per ftipulationem dicti Palagij fuit etiam acquifita dictæ Rationi fupradicta communicatio. gl. in l. multum intereft. §. fi vero ab initio. in verf. potes. C. fi quis alteri, vel fibi. Odofr. Bar. Bal. & Caftr. in Summario,& Salic. num. 15. l. Iulianus. §. fi procurator. ff. de act. empt.

3 Non autem quæri potuit Alexandro vti perfonam diuerfam a dicta Ratione repræfentanti, cum non appareat illum habuiffe in Vrbe aliam negotiationem, pro qua Palagius illius Inftitor effe poffet. Et dictæ Rationis contemplatione, vt illam etiam obligatam haberent præfumitur dictos Pinellum,& Spadam, cũ Palagio contraxiffe. Socin. iun. conf. 27. vol. 2. Rimin. iun. conf. 52. num. 124. lib. 1. Gabr. conf. 71. num. 12. lib. 1. Apoftil. ad decif. Lucen. 2. Magon. in ver. obligatum, cum alijs late deductis in Clufina Grani. 13. Iunij 1586. coram bo. mem. Robufterio.

4 Et ideo licet Alexander, & Spada accepiffent primum Appaltum Salinarum Ceruiæ pro fe & hæredibus, Quia tamen Alexander ftipulatus fuit tanquam Mercator Romæ negotians, ftipulatio non poteft intelligi nifi pro dicta Ratione Bancharia, cum non probetur, quod extra illam haberet in Vrbe aliam negotiationem, vel faltem ea tanquam principalis debebat attendi. Quod etiam comprobatur ex obferuantia fubfecuta, dum adhuc viueret Alexander, quæ eft optima interpres præcedentis intentionis illius, vulgata l. fed Iulianus. §. proinde. ff. ad Maced. cum fimilib.

5 Et primo ex adnotatione, feu memoria fub dicta die 18. Martij, de qua in Summario Alberici. num. 6. facta in libro Banchi nuncupato dell'Obligationi, folio 18. per hæc verba videlicet, Ricordo come queſto giorno ſiè preſo participatione, &c. Et il noſtro M. Camillo del Palaggio d'ordine del Sig. Aleſſandro, hà promeſſo quanto ſi contiene nelle capitulationi. Qui liber tanquam focialis inter ipfos focios plene probat. Rip. in l. admonendi. num. 129. ff. de iureiur. Socin. conf. 240. numero 6. libro 2. Ruin. confil. 101. numero 14. libro primo. Rot. Ianuen. decif. 173. numero 5. Menoch. de arbitr. lib. 2. cafu 92. centur. 1. numero primo.

6 Nec refert, quod fuerit fcriptus per Albericum, qui perinde habetur, ac fi fuiffet fcriptus per Alexãdrum, vt dicit Bald. in rub. C. de fid. inftrum. fub nu. 60. verfic. fed hic quęro cum alijs per Stracch. de Mercat. parte 2. nu. 65. Tanto magis cum dicto tempore Albericus diuinare non poffet vtrum negotium deberet effe lucrofum, fiue damnofum.

7 Non obftat, quod in dicta memoria nulla fit facta mentio Appaltus Salinarum, quia attendendum eft prius inftrumentum, in quo Palagius pro omnibus Appaltibus fuerat ftipulatus ad quod illa fe refert, ad vulg. reg. l. affe toto. ff de hæred. inftir. cum fimilib. Et quia in dicta diuifione hoc negotium fuit habitum pro vnico a dictis focijs, vt patet ex conuentionibus. Secundo ex obligatione fub die 25. Nouẽbris 1595. facta per Alexandrum, vti principalem focium dictæ Rationis Banchariæ fub ipfius nomine, & fociorum in dicto Appaltu Salinarum, de confignando faccos Salis fex mille, pro ftatu Ferrariæ in exequutionẽ Chirographi fel. record. Clementis VIII. vt in dicto Summariolo Alberici. num. 4.

8 Quæ omnia confirmantur etiam ex geftis poft obitum Alexandri per Marium eius fratrem, & Octauiũ filium, qui fuerunt illius hæredes. Et primo, ex partita Scutorum 15. millium per Spadam pro lucris, feu Auanzijs vtilium Romandiolæ tranfmifforum ad creditum Rationis per dictum Marium aptata in libro Banchi fignato, L. in Summario Alberici. num. 1. Secundo ex denunciatione hæreditatis iuxta folitũ per dictos Marium,& Octauium facta Gabellæ Ciuitatis Florentiæ, in qua tñ fupradicta Scuta 15. mill. pofita fuerũt ꝑ d. Rõne Bãcharia, vt in d. Sũm. Alberici. n. 9.

9 Nec vifum fuit obftare, quod dicebatur illam fuiffe factam ex Bilancio per Albericum Florentiã tranfmiffo ad Marium nõ informatum. Hoc enim videtur inuerifimile, cũ Marius effet frater,& hæres Alexãdri, & poft illius obitum, vt fupponitur, habitauerit in Vrbe cum familia ad guberniũ,& adminiftrationẽ dictæ Rationis. Quibus ita per Mariũ geftis eo etiã magis deferendũ videtur. Nã fiue agatur de illius proprio intereffe, & cũ ille fuerit hæres Alexandri pro medietate præfumendũ nõ eft, quod in fui præiudiciũ voluerit declarare ꝑdictos Appaltus ad ipsã Rationẽ fpectare, fi vere

si vere spectassent ad solam hæreditatem, ad vulg. l. cū de indebito. C. de probat. Siue agatur de interesse Octauij, & pariter credendum nō est, quod cum esset illius patruus, & curator testamētarius, voluerit illi dānum inferre, ad commodum, & vtilitatē extraneorū.

10 Tertio quoad Octauium, cum de anno 1605. finita illius cura, fuerunt sibi consignati omnes libri pro redditione rationis administrationis per Albericum alterum eius Curatorem testamentarium, ipse infra annum conuentum inter alias difficultates istam, de qua nunc agitur, nō apposuit, prout in primis vti præcipuam, & notabilem verisimiliter posuisset. Et demū ex eo, quod cum idem Octauius administrabat, & habebat complementum Rationis, lucra, & vtilia in supradictis Appaltibus facta, & inter alia lucra omnia dictæ Rationis super illius libris notata fuerūt in libro Spolij relata, & pro sua rata vnicuique ex socijs assignata, vt in Summario Alberici. nu. 1. Qua confessione Dominorū de Donis nulla maior probatio potest haberi pro dicto Alberico. l. cum te. C. de trāsact. cum late cumulatis per Surd. conf. 143. sub num. 39.

11 Et ideo videtur illis non licuisse prædictas partitas in dicto libro Spolij, vt supra descriptas vti indebitas, & erroneas distornare propria auctoritate, & sine consensu Alberici nisi prius vera causa prætensi erroris deducta, prout etiam declarauit D. Consultor coram Arbitro de cōsensu partium electus, & facit doctrina Bar. in l. non fatetur. ff. de confess. Bal. in l. fin. post n. 4. versic. ex quibus verbis. C. de probat. cum alijs per Farinac. consf. crimin. 18. sub num. 4. vol. 1. De quo etiam allegatur notorius Mercatorum stylus, cuius dicitur alias fuisse datam attestationem in vna Romana Cambiorum de anno 1612. coram R. P. D. meo Manzanedo. Quæ visa fuerunt Dominis sufficientia, maxime quia agitur inter Mercatores, inter quos proceditur de bono, & æquo. Bald. conf. 198. nu. 5. lib. 1. per tex. in l. si fideiussor. §. quædam. ff. mandati. & sequitur Rota Ianuen. decis. 153. nu. 8. Et ideo fuit conclusum, vt supra, & quod de alijs videatur, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Farfen. Bonorum. Veneris 19. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiastica quando, & ex quibus efficiatur alienabilis, & transitoria ad extraneos hæredes, quando veniat sub generali institutione hæredis, & quomodo incolatus, seu domicilium in aliquo loco contrahatur.

SVMMARIVM.

Emphyteusis Ecclesiastica licet de sui natura alienabilis non sit, potest tamen alienabilis fieri ex Statuto Abbatiæ, vel ex Constitutione Papæ. num. 2.

Emphyteusis Ecclesiastica alienabilis est in quemcumque, quando data fuit cum clausula ad habendum, &c. numero 3. & seqq.

Clausula ad habendum quid operetur in inuestitura emphyteusis. num. 3. & seqq.

Emphyteusis Ecclesiastica concessa cum clausula ad habendum est transitoria ad quoscumque hæredes, etiam extraneos. num. 4.

Clausula ad habendum, &c. quando stat sine restrictiua, non reducitur ad terminos stipulationis. num. 5.

Clausula ad habendum si fuit posita in parte exequutiua, non facit emphyteusim transire in quoscūque extraneos; secus in dispositiua. num. 6.

Clausula ad habendum, &c. quando dicatur posita in exequutiuis, & quando in dispositiuis. num. 7.

Emphyteusis Ecclesiastica est alienabilis, & trāsitoria ad quoscumque hæredes, etiam extraneos, quando ita extat consuetudo. num. 8.

Emphyteotica bona veniunt, tanquam hæreditaria sub institutione hæredis vniuersalis, quando illa sunt transitoria ad hæredes extraneos. numero 9. & 10. Vbi idem quando emphyteusis est alienabilis.

Emphyteusis est transitoria ad extraneos hæredes, quādo emphyteotæ concessa est alienandi licentia. num. 11.

Emphyteusis Ecclesiastica, quando ad hæredes extraneos est transitoria, dicitur ius hæreditarium, & competit solis hæredibus. num. 12.

Domicilium dicitur quis in loco contrahere, quādo sic declarat animum suum contrahendi domicilium. nu. 13.

Incola quis efficitur ex necessitate residendi in aliquo loco. num. 13.

Incolatus contrahitur ex declaratione voluntatis iuncta translatione domicilij, etiam absque lapsu temporis. num. 14.

Statuta recipiunt interpretationem ab alijs statutis, & a consuetudine. num. 15.

Consuetudo est optima legum, & statutorum interpres. num. 15. in fine.

DECISIO DCXLII.

1 PEtebat Tibaldus maritus, & hæres testamētarius Tarsiæ confirmationem inuestituræ bonorum, de quibus agitur sibi factæ per Illustrissimum D. Cardinalem Montaltum vti Abbatem Farfen. contra vero Io. Baptista Bussa dictæ Tarsiæ Auunculus prætendebat inuestituram sibi deberi, tanquam proximiori dictæ Tarsiæ sine prole defunctæ vigore statutorum Abbatiæ: Quapropter dubio per R. P. D. Vicegerentem eiusdem Illustrissimi Domini Cardinalis Auditorem transmisso, An inuestitura facta Tibaldo esset confirmanda, vel potius Bussæ facienda, & illo per me in Rota proposito DD. pro Tibaldo resoluerunt.

2 Fundamentum fuit, quod hæc emphyteusis Ecclesiastica contra eius naturam effecta est alienabilis, tam ex statuto dictæ Abbatiæ concedente facultatem alienandi, prout dicitur de emphyteoticis Ecclesiasticis,

sticis, quæ secundum Bullam Bonifacianam alienari possunt. Anch.cons. 125.numer.4.& cons.393.col.2. vers.item quo ad priuationem.& cons.427.numer.4. in tertio dubio. Ruin.cons.149.in princ.& nu.13. volum.1.Hip. Rimin.cons.558.num.19.

3 Quam ex clausula ad haben. continente expressã alienandi licentiam ibi venden.alienan. & quicquid locatarijs, & successoribus placuerit facien. Et ideo de eius virtute dubitari non potest, quin tute fiat alienatio. Bart. in l.qui Romæ.§.duo fratres. in 8.quæst. num.21.ff.de verb.oblig.& ibi Ang.nu.12. Alex.nu. 58.Ias.nu.72.Crot.in repetit.nu.133.Socin.iun.nu. 127.vers.& absque dubio, vbi quod Bar.concl.est magis communis, de qua etiam clausula in specie in emphyteusi Alber. in l.fin.nu.8.C.de iure emph. quem refert Corbul.de caus.priu.ob alienat.itrequis.dom. limit.3.in princ.vbi de communi, quod ex dictis verbis licentia alienandi sit concessa. Becc.cons.88. nu. 11.& num.23.& 24.& num.39.& num.49.

4 Et æquipollet clausulæ,& quibus dederit,&c.adeo vt emphyteusis ecclesiastica fiat transitoria ad quoscunque hæredes,etiam extraneos. Curt.iun.consil.4. nu.1. vbi quod communis est omnium opinio in verbis,& quibus dederit. Clar.in §.emphyteusis q.28.in fin. Rot.coram bo.mem. Card.Pamph. in Imolen. Bonorum 8.Martij 1596.quę refertaliam in eadem causa,de anno 1592,& alia coram bo. mem. Card. Lancell.anno 1581.& tenuit etiam in Bononien.emphyteusis,coram bo.me.Penia 16. Iunij 1597.& in Nonantulana bonorum.14.Iunij 1610.coram Reuerendiss. Damasceno, & coram Reuerendiss. Lugdunen. in Romana Vineæ. 19.Ianuarij 1611. & in Romana Emphyteusis coram R.P.D.meo Caualerio. 12.Nouembris 1612. & coram eodem in Bononien. Prædij 10.Martij 1614.& in feudo quando inuestitura est cum facultate alienandi.Fab. de Ann. cons.53.num. 9.10.11.& 24.& seqq. Præsertim quia dicta clausula est concepta per verbum vniuersale,quicquid Rolan. cons.55.num.43.vol. 3.cum cumulatis per Peteg.de fideicom.art.52.num.41.vers.contrarium.

5 Et cum sit fine restrictiua, non reducitur ad terminos stipulationis, vt declarat Rota in d. Imolen. coram bo.mem.Card.Pamphilio,vbi ita intelligit decis.Pedem.164.num.5.& in d. Bononien. prædij coram R. P.D.meo Caualerio.

6 Quam opinionem quicquid sit, quando dicta clausula ad habendum est in parte executiua sequitur Rota,quando est in dispositiua,& est communis conclusio,de qua testatur Bec.cons.88.nu.49.& Osas.d.decis.Pedem 164.in princ.& cons.16.nu.21.vbi etiam dictam decis.declarat,quam opinionem veram etiam dicit Vinc.de Franc.decis.6.nu.7.& sequitur Rota in d.Nonantulana.14.Iunij 1610.& 31.Ianuarij 1611. corã Reuerendiss.D.meo Damasceno.& in d. Romana emphyteusis,& d.Bononien.prædij.coram Domino meo Caualerio, & antea etiam ita distinctum fuit in supradicta Romana domus.9. Martij 1609. coram D.meo Manzauedo,& tunc dubitan.non esse quin cẽseatur concessa licentia alienandi,dicit Becc. d.cons. 88.num.49.& faciunt tradita per Corbul.de cau. priuat.ab alienat.limit.3.num.7.& 8.

7 In proposito autem dubitari non potest quin dicta clausula sit nedum per verba dispositiua, sed etiam in parte dispositiua, cum immediate sit post descriptionem bonorum concessorum ante clausulam hanc,&c. & ante promissiones solutionis Canonis, vt declarat Ladere.cons.1.num.14.quem sequitur Rota in d.Nonantulana.31.Ianuarij 1611.& in Bononien.de Bonis. 19. Nouembris 1612. coram D.meo Damasceno,& in dicta Romana emphyteusis. 12. Nouembris 1612.coram D.meo Caualerio.

8 Et cessare videtur difficultas,ex consuetudine Abbatiæ, secundum quam bona ista locatitia sunt ad instar allodialium redacta, vt quilibet in inuestitura cõprehensus de illis disponere possit. Rip.in l. in quartam.num.182.ff.ad leg. Falcid.Guido Pap.q.59.sub num.2.Gram.decis.103.nume.125.& seq. cum alijs per Peregr.de fideicom.art.6.nume.30.& art.32.nu. 53.& art.36.nu.18.vet.si autem feuda. Quæ quidem consuetudo fuit in simili locatione canonizata a Rota in alia Farfen.bonorum 12.Decembris 1605.& 17.Aprilis 1606.coram bo.mem. Penia, in qua resolutum fuit, existentem in vltima locatione potuisse per institutionem hæredis in præiudicium aliorum in inuestitura comprehensorum disponere, ex qua consuetudine declarata fuerunt inuestitura, & statutum concedentia facultatem disponendi locatione durante cum vtrumque ab illis interpretationem recipiat, vt de inuestitura.Bart.in auth.qui rem.in fin.& Bald. in auth.si quas ruinas.num.1.C.de sacros. eccl. Butr. in c.in præsentia.num.13.& ibi Felin.num.27.in fin. de probat. Ruin. cons.9.num.95. cum pluribus seqq. lib.1.& cons.368.nu.37.& seqq.lib.4.Clar. in §.emphyteusis.q.28.in fin.vers.vbi tam. Card. Mant. qui alios cumulat de tacitis lib.22.tit.19.nume.33.& in consuetudine Eccles.Alex.in l.etiam.num.4.ff.soluto matrim.vbi alleg.Ang. in §. emphyteusim, de quo in glo. Butr.cons.23.num.4.

9 Ex hoc autem fundamento duo sequuntur. Primum,quod non deficiat potestas disponẽdi,cum bona sint vere hæreditaria,neque voluntas,quæ regulatur a potestate, & quod adeo illa fuerint comprehensa sub vniuersali hæredis institutione. Aym. consilio 256.num.5.vers.sed hic.Natta cons.139.num.24.vsque ad 31.tom.1.Socin.iun. qui de communi consil. 79.num.13.lib.4.& num.16.& 17.Menoch. consilio 129.num.15.lib.2.& facit decis.154.par.1.diuers.& in Romana domus.24.Maij 1579.coram Brauo,& in Romana deuolutionis domus.5.Aprilis 1593.coram bo.mem.Penia.

10 Prout etiam in illa comprehenduntur,quãdo emphyteusis est alienabilis,secundum Alex. consil.189. num.11.lib.3.Rolan.cons.42.num.7.& 8. lib.1. Rimin.iun.cons.9.num.503.cum seqq.Fab.de Anna cõsil.86.per tot.Surd.cons.223.num.5.

11 Potestas enim alienãdi concessa emphyteotæ operatur,

ratur, quod emphyteusis transeat etiam ad hæredes extraneos. Dec.cons. 171.nu. 2. Curt.iun.qui de communi, cons. 4.num. 3.& cons. 131.num. 2.

12 Secundum, quod Tibaldo non autem Bussæ erat facienda inuestitura, quia istud ius est hæreditarium, & competit solis hæredibus. glo. in l. 1. §. permittitur. in ver. impetrabile. & ibi Bar. ff. de aqu. quot. & æstiu. Imol. cons. 38. col. 2. vers. sed de æquitate. Ancharan. cons. 134. in fi. Alex. in l. si mihi. & Titio. n. 19. ad fin. ff. de verb. oblig. & cons. 10. num. 11. lib. 3. & consilio 161. nume. 2. vers. tan. intelligitur. lib. 7. Afflict. decis. 392. nu. 20 Paris cons. 28. nu. 5. lib. 1. Rolan. cons. 3. num. 152. vers. 3. lib. 1. Gabr. de iur. emphyt. concl. 1. limit. 6. Surd. cons. 181. num. 31.

13 Nec obstat prætensa incapacitas Tibaldi ex eo, q non esset subditus Abbatiæ, Quia videbatur cessare, cum ex pacto in capitulis matrimonialibus adiecto videatur declarasse animum contrahendi domiciliũ in patria vxoris, prout postea ibi se cõtulit, habitauit, ac etiam lite pendente decessit, ex doctrina Bartol. in l. Murileguli. num. 1. C. de Murilegul. lib. 11. vbi Ioã. de Plat. col. 2. vers. facit etiam Corset. singul. 98. cum alijs, per Gratian. disceptat. forens. c. 209. num. 22. tomo 2. Ratio autem est, quia ex necessitate residẽdi in loco quis efficitur incola. Innoc. in c. ex ore. post med. vers. sed loca de priuileg. vbi Anchar. nu. 8. & Anan. in c. dilectus. il secondo. sub nu. 5. vers. facit etiam. de rescrip. & fuit dictum in Romana hæreditatis, seu Cẽsus. 8. Iunij 1558. coram bo. mem. Card. Platto.

14 Et confirmatur, quia contrahitur incolatus ex declaratione voluntatis iuncta domicilij translatione etiam absque aliquo lapsu temporis. Abb. in c. fin. in fin. de Paroch. Corn. cons. 209. ante num. 3. vers. nam in supplicatione. lib. 1. Simon de Pret. cons. 119. num. 9. Menoch. de arbitr. cas. 86. num. 2. cum alijs per Gratian. disceptat. forens. c. 181. num. 10. par. 1. & fuit resolutum in Granaten. Cappellaniæ 1. Decemb. 1606. coram Reuerendissimo Lugdunen.

15 Minus obstat statutum Farfense super recollatione facienda proximiori in casu deuolutionis ob finitam generationem, quia cum ex eisdem statutis a consuetudine, vt supra interpretatis competat facultas de bonis disponendis, erit in hoc capite intelligẽdum in casibus, in quibus non fuerit de bonis dispositum ne alijs contrarietur. Bart. in l. omnes populi. numero 25. vers. quod puto verum. de iustit. & iur. & in l. 1. §. & parui. sub num. 5. ff. quod vi, aut clam. Paris. consil. 97. num. 14. lib. 3. & faciunt tradita per Osasch. d. decis. 164. num. 5. Et vt recipiat interpretationem a cõsuetudine, quæ est optima legum, & statutorum interpres. l. cum de interpretatione. ff. de legib. Rota in vna Romana de Matthæis. 4. Iulij 1572. coram Oradino, & in specie de consuetudine in emphyteoticis. Simõ de Pret. cons. 106. num. 68. & ex confirmatione inuestituræ Tibaldi sequitur exclusio Bussæ, & sic resolutio secundæ partis dubij, &c.

DCXLII.

REV. P. D. BVRATTO.

Colimbrien. Matrimonij. Veneris 19. Decemb. 1614.

ARGVMENTVM.

De matrimonio per metum contracto Magistralis decisio, in qua plures metus explicantur præsumptiones ad effectum, vt matrimonium dicatur metu contractum.

SVMMARIVM.

Inimicitia arguitur ex non salutatione. num. 1.

Offendi ab inimicis quis iuste timere potest. num. 2.

Metus inducitur ex sola offensionis suspicione. num. 2.

Metus inducitur, & probatur ex tractatu de compellendo aliquem ad contrahendum matrimonium. num. 3.

Tractatus probatur præsumptionibus. num. 3.

Placare verbum præsupponit præcedentem iram, indignationem, & animi commotionem. num. 8.

Metus dicitur illatus ex assistentia cum ense, & Archibusio. num. 10.

Metus probatur ex verbis imperatiuis. num. 12.

Metus, & non libera voluntas probatur ex verbis non intelligibilibus, & non explicite prolatis. num. 13.

Metus, & non libera voluntas censetur probata, quando post actum quis conquestus fuit de illato metu. numero 17.

Metus probatur ex extraiudiciali confessione. numero 18.

Clericus habens pensiones inuerisimile est, quod velit matrimonium contrahere. num. 19.

Metus probatio multum sumitur a verisimili. num. 19. in fine.

Matrimonium clandestine factum, & ex abrupto habet præsumptionem contra se, quod fuerit metu contractũ. num. 20.

Metus præsumitur in actu gesto in loco secreto. numero 21.

Matrimonium dicitur metu contractum, quando quis repertus in lecto cum aliqua muliere ab illius consanguineis illud contrahit. nu. 21.

Metus probatur præsumptionibus, leuioribusque probationibus, præsertim in metu nocturno. num. 23.

Metus non censetur purgatus per subsequentes actus voluntarios, durante eadem causa metus. num. 24.

Vis, & metus differunt inter se, quia metus refertur ad animum, & vis refertur ad corpus. num. 25.

Metus præsumptio numquid excludatur per sanguinis coniunctionem. num. 26.

Metus ex vicinitate actuum durare præsumitur. numero 27.

Metu quod gestum est, non potest dici in parte voluntariũ, in contractu matrimonij. num. 28. & seq.

Matri-

Digitized by Google

Matrimonium vt dicatur non metu contractum non sufficit simplex consensus, sed requiritur, plena securitas, & libertas. num. 29.

Sponsalia de futuro non validant subsequens matrimonium metu contractum. num. 29. in fine.

DECISIO DCXLIII.

1 Matrimonium fuisse per metum in constantem virum cadentem per D. Emanuelem cum Domina Blancha contractum, ex præcedentibus, concomitantibus, & subsequentibus factum ipsum satis aperte constare Dominis visum fuit. Ex præcedentibus autem Primo se offert inimicitia inter DD. Antonium, & Franciscum Blanchæ filios, nec non Philippum eiusdem generum cum D. Emanuele, orta verisimiliter ex suspicione familiaritatis, & consuetudinis cum Blancha satis notorie inter illius domesticos. Testes enim Blanchæ in eius Summario num. 9. dicunt, quod se ad inuicem non salutabãt, nec simul alloquebantur, vt antea soliti erant, quod arguit inimicitiam. glos. in cap. cum Adrianus. in ver. & ad salutandum. 63. distinct. Abb. in cap. olim. in fine. de iniur. DD. in cap. cum super. de offic. delegat. Dec. consil. 64. super nume. 6. versic. ex hoc enim diuturno silentio.

2 Et ideo Emanuel in eodem lecto cum Blancha repertus habuit iustum metum offensionis ab ijsdem, vt inimicis, ad not. per Innoc. in c. quod de his. extra, de sent. excom. quem sequitur Bald. cons. 364. nu. 5. lib. 3. & sufficit ista sola offensionis suspicio. l. nouissime. ibi quid enim si compulsus, aut metuens ne compelleretur, ff. quod fals. tut. gest. & in specie nostra dicunt Alex. cons. 98. num. 5. lib. 3. Paris. cons. 58. num. 65. in princ. & cons. 139. num. 12. & seq. lib. 4. Rimin. iun. cons. 362. num. 70. lib. 4. & inter cons. matrimonialia, cons. 77. num. 17. lib. 1.

3 Secundo tractatus præcedens inter Blancham, filios, & generum de compellendo Emanuelem ad matrimonium contrahendum. Cepoll. consil. ciuil. 2. sub nu. 5. versi. prima coniectura. Rimin. iun. d. cons. 362. num. 55. & 56. cum alijs pluribus allegatis a Petro de Barbob. inter cons. matrimonialia, cons. 24. nume. 2. Tractatus autem, & plures in isto casu præsumptiones concurrunt, quas ad illius probationem sufficere tenet Bald. in l. quicunque. num. 28. C. de seru. fugitiu. cum alijs per Farinac. de reo confess. quæst. 86. nume. 36. & cons. 16. num. 1 t.

4 Prima verisimilis euocatio Emanuelis a Ciuitate Colimbriæ de ordine Blanchæ ad eius Villam de Asafarge, & discessus Emanuelis è Ciuitate ad Vesperas diei S. Sebastiani accedendo ad prædium cuiusdam amici, vbi sequenti mane recepit nuncium, qui post secretam cum illo alloquutionem discessit, testes in Summario Emanuelis. num. 6. Addentes quod dicebatur Emanuelem discessisse vocatum ad domum Blanchæ, quod etiam verisimile redditur, quia Antonius Blanchæ filius prædixit aduentum Emanuelis vni ex testibus de hoc deponenti, in Summario Blanchæ. num. 7.

5 Secunda, quia famulus Emanuelis, qui illum associauit deductus fuit cum equo ad insuetam domum, vbi noctu dormiret, ne forsasse opem ferre posset Emanueli pernoctanti in domo Blanchæ, idẽ famulus in Summario Emanuelis, nu. 16. & Blanchæ, nu. 18.

6 Tertia, quia idem Antonius Blanchæ filius hora intempesta septima noctis certior factus de aduentu Emanuelis a famulo cum eodem secreto discedẽs accersit d. Philippum eius sororium, & generum Blãchæ ex loco de Condeixa, vbi ille inhabitabat, vt in Summario Blanchæ 6. super 2. num. 6.

7 Tertio, De metu videbatur constare, ex modo, & verbis præcedentibus, quia illico post reditum Antonij ingressi fuerunt ex improuiso in Cubiculum Blanchæ in eodem lecto cum Emanuele iacẽtis, Philippus per dictum Antonium euocatus cum ense, & Archibusio, & filijs eiusdem Blanchæ vna cum famulis, & ancillis, & statim idem Antonius dixit, quid est hoc Domina mater in re mei honoris? vt 4. testis Blãchæ, in eius Summario num. 6.

8 Quod arguit illam rem ad animum reuocasse, & colligitur etiam ex responsione Emanuelis dum rogauit ingressos in Cubiculum, quod se acquietarent, seu quod se placarent, & quod ibi erat pro honore Blãchę, vt dicunt 2. & 5. testes ipsius Blanchæ, in eius Summario. nu. 2. & Decimusquartus, & decimusnonus, n. 7. Illud enim verbum placare secundum eius propriam, & communem significationem pręsupponere videtur iram, indignationem, seu animi cõmotionem in eo, qui debet placari, vt colligi videtur ex tex. in c. vt cognouerunt. §. item opponitur, vers. an charitatem nõ habebat, ibi, & iram Dei placauit. de pænit. dist. 2. & passim habetur in sacra Scriptura, vt apud Latinæ linguæ scriptores, vt apud Ciceronem in 2. de legib. impius ne audeto placare donis iram Deorum, & patet ad sensum.

9 Quarto, quia petente Emanuele dilationẽ ad matrimonium contrahendum offerendo interim schedulam, donec obtineret expeditionem priuilegiorũ Militiæ Lauretanæ, vt posset pensiones Ecclesiasticas retinere, Philippus incusabat, dicens non esse amplius differendũ ob honorẽ Blanchæ, sed statim esse adimplẽda promissa, & mox illũ interrogauit, an vellet, qđ Parochus vocaretur, cui Emanuel illius volũtati submissus respondit, quod sine dd. militijs pauper remanebat, sed facerent quicquid illi vellent, vt dicit secũdus testis ipsius Blanchæ in eius Summario. nu. 6. Et illico vocatus fuit Parochus de ordine Philippi fuggerente Blancha, vt ei diceretur, quod illa ægrotabat, & confessionem petebat, vt facilius veniret, vt in Sũmario Blanchæ, nume. 6. dicunt 4. & 6. illius testes sicuti factum fuit, vt dicit 5. num. 6. & 14. nu. 7.

10 Ex concomitantibus autem primo assistentia Philippi cum ense, & archibusio, magnum metum inferre potuit Emanueli, iux. tex. in l. 3. §. armati, vbi glos. in verb. armorum. concord. allegar. ff. de vi, & vi. arm. Alex.

Alex.d.conf.98.nume.3.lib.3.cum alijs per Farinac. de consultor.q.131.par.2.num.97.

21 Secundo, coacta retentio Parochi discedere volentis, vt ipse idem deponit dicens, quod vbi fuit ingressus cubiculum Blanchæ vnusquisque illum apprehen dit per brachia ne exiret, vt in Summario Blanchæ su per numer. 6. versic. idem testis, & Emanuelis. numero 11.

22 Tertio, verba dicti Philippi armati, Domine Don Emanuel ducito in vxorem Dominam Donnam Blãcham hic coram Vicario, de quibus deponit idem Vicarius in examine ad instantiam Blanchæ in eius Sũmario. num. 6. in principio, & Emanuelis sub numer. 10. versic. in alio examine, quæ verba videntur impe riosa, & a dicto Philippo, vt supra, armato prolata potuerunt inducere iustum metum, vt de simili verbo Ipsatela, consuluit Hipp. Rimin. inter consil. matrimonialia cons. 77. num. 24. & faciunt tradita per eun dem d conf. 362. num. 66. & 67.

23 Et ideo voluntas Emanuelis proferendo immedia te verba illa, duco te in vxorem, &c. censetur fuisse op pressa, & suppressa, vt inquit Bald. in c. verum. in fi. & c. cum contingat. num. 4. de iureiur. Quod etiam clare patet, ex quo idem Philippus subiunxit, Dominatio vestra proferat bene verba, vt intelligantur, vt dicit idem Parochus in Summario Emanuelis. numero 12. in fin. ex quo colligitur, quod Emanuel non bene nec intelligibiliter illa proferebat, quod arguit metũ. arg. l. de minore. §. tormenta. ff. de quæst. & faciunt notata in c. afferte. de præsumpt. & per Barbob. d. cõ sil. 24. nume. 22. inter cons. matrimonialia. Et sic non dicitur constare de illius libero consensu, cum voluntas meticulosa habeat in superficie volitionem in me dulla autem nolitionem. Bal. in suo celebri cons. schif matis col. 10. sub num. 13. quem sequitur Ias. in l. rẽ, quæ nobis. sub nu. 2. vers. adde tu. ff. de acq. poss.

24 Ex subsequentibus vero. Primo, quia post contra ctum matrimonium discedenti Parocho, & interrogã ti Emanuelem, & Blancham, an essent contenti Ema nuel, vel ad interrogata non respondit, vel extra propositum potius indicans non esse contentum per illa verba, id ne consilium fuit? de quibus idem Parochus in examine pro Emanuele, vt in eius Summario, nu. 25. & Blanchæ sub num. 6.

25 Secundo, quia idem Philippus interrogauit parochum de validitate matrimonij, & sic de illa dubitasse videtur, vt dicit idem parochus in examine pro Blancha, vt in eius Sũmar. sub d. n. 6. & Emanuelis. nu. 23.

26 Tertio, quia Emanuel summo mane ad auroram inde discedens, vt in Summat. Emanuelis. num. 27. ęgro animo statim cum suis amicis, & Episcopo Colim brien. & postmodum iudicialiter coram iudice Oppidi de Formoselhe conquestus fuit de vi sibi illata, & de matrimonio per metum contracto, vt testes in Sũmario Emanuelis. num. 14.

27 Ex quo etiam corroboratur præsumptio metus. c. ad id. extra de sponsal. & ca. constat. 1. quæst. 1. & ibi Doctores Alex. de Neuo inter consil. Alex. consil. 99. sub num. 12. vers. & quod ita sit. lib. 3. Io. Franc. a Põ te dicto consil. 44. ante num. octauum. vers. quinta, & vltima coniectura. Petr. de Barbob. dicto consilio 24. numero 9. Rimin. iun. dicto consilio 362. numero 81. Menoch. præsumpt. 4. numero decimo quinto. & præsumpt. 126. numero 23. & fuit dictum in Hispalen. matrimonij de Alcala 18. Iunij 1607. coram Reuerendissimo Bonon. Præsertim, quia nec exinde Emanuel vnquam rediit ad domum Blanchæ, sed semper matrimonium impugnauit. Paris. dicto consil. 53. numero 56. Rimin. iun. d. cons. 362. num. 80. Fab. Turret. cons. 28. num. 12.

28 Quarto, videtur etiã confessio extraiudicialis eiusdem Philippi de metu per eum illato dum se iactauit, quod sua opera contractum fuerat huiusmodi matrimonium, vt in Summario Emanuelis. num. 15. ex qua patet, quod Emanuel non sponte contraxerat, sed qđ Philippus armatus induxit causam iusti metus, vt in simili dixit Cepoll. d. cons. ciuil. 2. sub nume. 7. versic. octaua coniectura. Petr. de Barb. d. cons. 24. sub num. 10. vers. hoc constat.

29 Sed vltra prædicta concurrunt etiam plures coniecturæ, & præsumptiones. Prima, quia inuerisimile videbatur, quod Emanuel contrahere voluerit matrimonium, cum tantum haberet pensiones, & redditus Ecclesiasticos, vt testes in eius Summario. nume. 22. Quibus contrahendo carere debebat, ad notat. in ca. primo. de cleric. coniug. Gig. de pens. quæst. 54. nume ro 4. Put. decis. 449. lib. 2. secundum nouissimam impressionem. Stantibus præsertim publicationibus antea factis pro sacro Subdiaconatus ordine suscipiendo, vt ex fide, quæ datur in eodem Summario sub nu. 4. in fin. & quia tunc temporis Emanuel ordinauerat, vt literæ dimissoriales obtinerentur ad hoc, vt posset in diebus Cinerum tunc proximis promoueri, vt testes dicto num. 4. Et quia non solum aspirabat ad Ecclesiasticas prouisiones, vt testes ibid. numero 5. Sed etiam satis nota erat illius repugnantia ex quo matrimonia cum alijs ditissimis, & nobilissimis feminis recusauit, de quo bene testes, d. num. 5. Ad metus autem probationem multum valet argumentum inductum a verisimili, & quis præsumitur metu, & coacte fecisse actum, quem alias verisimiliter non fecisset. Aym. cons 49. num. 5. Rolan. cons. 100. num. 12. lib. 4. Menoch. d. præsumpt. 4. num. 12. lib. 3. cum alijs alleg. per Mogoll. in tract. de his, quæ vi, metusve causa fiunt. c. 2. §. 7. num. 23. & fuit dictum in alleg. Hispalen. matrimonij. in princ.

30 Secunda, clandestinitas matrimonii, ex quo fuit post mediam noctem contractum, & omnes testes cõ ueniunt, cum tamen de die commodius, æquius, & ho nestius fieri potuisset, pręsertim quia nulla aderat cau sa huius festinantiæ, & ob quam in sequentem diẽ dif ferri non potuisset, & in Ecclesia, iuxta solitũ celebrari, & ideo contra illud præsumitur tot. tit. extra de clã dest. despons. Cepoll. d. cons. ciuil. 2. nume. 7. Barbat. cons. 45. sub nume. 6. vers. item ex alio apparet. lib. 1. Io. Franc. a Pont. cons. 44. nume. 20. Polidor. Rip. de nocturn.

Digitized by Google

nocturn.temp.c.89.per totum.Menoch.d. præsu mp. 4.num. 14.& dicta præsumpt. 126.nume. 10. Et quia in eius celebratione nullibi apparet interueniffe, nec etiam famulum Emanuelis,qui facile poterat vocari, & interesse,cum illum associauerit,& tamen in huiusmodi actibus adhiberi solent amici, affines,& consanguinei. Barb.d.conf.45.sub d.nu.6. Alciat.conf. 5. n. 22.li.1.Menoc.d.præsumpt.126.n.19.Card.Seraph. decis.859.n.7.par.1.& fuit dictum in allegata Hispalen.Matrimon.vers.& nullis interuenientibus consanguineis. Et fuit celebratum sine denunciationibus requisitis a Sacro Conc.Trid.sess.24.c.1.vt in terminis de metu considerat Fab. Turret.d.consilio 28. numero 23.

21 Tertia,locus cõtracti matrimonij,videlicet in Villa, quæ est locus secessus, atque secretus, ad text.in l. ego cum in Villa.ff.de manum.vind.& tradit ex Apuleio Cuiac.obseruat.lib.6.c.20.Iuste enim timere dicitur,qui adest in solitudine,vt facit text.in c.1.ibi,ad quandam syluam de his,quæ vi,metusve,& a contrario in l.non est verisimile.ff.eodem,Mogoll.d. tract.c. 2.§.7. sub num.2. Item quia fuit celebratum in lecto vbi cum Emanuel fuerit ex improuiso deprehensus a Genero Blanchæ armato,& eius filijs a quibus mortẽ timere poterat ex supradictis clare videtur cõstare de metu.Cepol.d.conf.ciuil.2.nu.5.vers.secunda coniectura. Alex.d.conf.98.nu.4.Io.Franc.de Pont.d.consil.44.nu.10.& seq.Gail pract.obseruat.lib.2.obseru. 93.nu.28.Menoch.d.præsumpt.4.nu.7.lib.3. Etiam quod culpa Emanuelis præbuerit ansam timori. c.veniens.il secondo.vbi Anchar. nu. 6. de sponsal. Paris. conf. 53.nu.69.lib.4 Sanchez de matrimon.lib.4. disput.8.nu.9. & disput. 13. nu. 1. & fuit etiam dictum in allegata Hispalen.vers.nec facit,quod ista indigna rio. Licet alias ex eo solum,quod fuerit in lecto contractum matrimonium non possit dici meticulosum, ad tex.in d.c.veniens.cum ibi not..

22 Quarta, quia tunc temporis ostium cubiculi, vbi Emanuel, & Blancha iacebant, non fuerat clauibus clausum, ita vt facilime ingressi fuerint filii, & Gener Blanchæ cum famulis,& ancillis,vt in Summario Emanuelis,nume.18.A communiter autem accidentibus secluso tali tractatu verisimile non est,quod in casu maximi periculi ostium prædictum fuerit per Emanuelem ita dimissum, sed potius ex consilio Blanchæ pro faciliori supradictorum ingressu.

23 Ex quibus omnibus præsertim simul iunctis visum fuit satis constare de metu Emanuelis, maxime cum simus in materia difficilis probationis tam ex parte patientis, quam inferentis, vt fuit dictum in allegata Hispalen. matrimonii. Et in qua leuiores probationes imo indicia,& coniecturæ sufficiunt. Alex.d.consil.98.num.6.Rimin.iun.d.conf.362.num.52. & 87. Purpur.conf.579.num.12.cum aliis late per Hõded. qui de communi,conf.29.num.21.vol.1.Rota in Nicien.matrimonii 27. Ianuarii 1586. coram bo. mem. Gipsio,& in dicta Hispalen.matrimonii. Quod præsertim locum habet in metu nocturno,& clandestino. Menoch.d.præsumpt.126.numc.10. Mogoll.vbi supra.cap.10.§.3.num.12.in fin.Quin potius tota ista materia consistit in coniecturis. Io. Franc.a Pont.con sil.44.num.17.

24 Nec obstant amplexus, & oscula filiorum Blãchæ, de quibus testes Blanchæ,in eius Summario. nu. 10. quia cum facta fuerunt in continenti, & Emanuel nõ esset constitutus in libertate adhuc durabat causa metus, & ideo simulata, & commentitia præsumantur. Alciatus resp. 5.num.38.lib.1.quem sequitur Rimin. iun.d.conf.362.num.93.& de simili osculatione,tradit Alex.de Neu.d.conf.99.num.5.ad fin. vers.quantum autem.

25 Nec etiam obstát depositio de non metu facta per testes Blanchæ. Nam vltra quod omnes sunt illius,& eius generi familiares,deponunt etiam inuerisimilia, & conuincuntur ex supradictis. Nec depositio Parochi, quod non vidit vllam vim fieri Emanueli, vt in Summario Blanchæ supra dicto numer.6. Non enim excludit quin ante illius aduentum præcesserit vis, & metus, prout etiam, se ipsum declarat,dũ dicit, quod tempore, quo prædicta verba matrimonialia prolata fuerunt non vidit vim fieri,vt ibidem. Vltra quod ipse deponit de vi,non de metu, quæ longe inter se differunt. Illa enim refertur ad corpus, & metus ad animum.glos.in l.si vi,vel metu.ver.si vi. C. de his, quæ vi,metusve caus.fiunt. Mogoll.in tract.in præamb.numero 5. Et propterea rubrica dicti tituli tam in Codice,quam decretalibus est,vt supra in suscripta,vt considerat Io. Franc. a Pont.conf.44.nu.13.cum alijs late per Mogoll.vbi sup.num.3.& seqq.

26 Minus obstat,quod Philippus esset nepos Emanuelis,& sic de illo timere non posset, iuxta decis. Verall. 221.num.8.par.2.Illa enim procedit in patre,eo quia nullus extraneus amor vincat paternum.l. cum furioss.in princ.C.de curat.furios. quæ ratio cessat in nepote,imo eum in isto casu Blancha esset socrus Philippo,& sic loco matris. §. socrum quoque.instit. de nupt.ideo magis eum mouere potuit iniuria socrus, quã propinquitas Emanuelis, & res ipsa docuit, vt patet ex supradictis.

27 Nec ex eo, quod Emanuel per duas horas in circa post contractum matrimonium remanserit in Cubiculo Blanchæ videtur purgatus metus,& præstitus liber assensus matrimonio,& sequuta copula cum Blancha eo temporis spacio, quia non probatur iacuisse amplius in lecto cum illa, imo de contrario constare, quia statim se induit femoralibus, vt de visu deponit Parochus in Summario Blanchæ,sub num.6. Et sedit in quadam sede cubiculi Blancha remanente in lecto, vt similiter de visu, dum clauderet ostium thalami,deponit Cubicularia,& testis eiusdem Blanchæ in Summario Emanuelis.numero 26.in fine. Præsertim cum fuerit tam breue tempus, nec excesserit spacium duarum, vel trium horarum in circa, vt omnes testes concordant. Alexand.d.consilio 98.sub numero 6.in fine. & numero septimo. Adhuc enim metus ex actuum vicinitate durare præsumitur ex supradictis,

& facit text. in cap. 1. cum ibi not. ext. quod met. cauf. cum alijs per Alex. vbi sup. num. 9.

28 Et maxime quia tempus erat nocturnum, & sic Emanuel solus egredi non poterat sine maxima suspicione. Licet autem in alijs actibus etiam, quod gestū fuit per metum saltem in parte voluntarium dicatur ex sententia Aristotelis lib. 3. Ethic. c. 1. communiter a Philosophis, ac etiam a Theologis approbata relatis per Sanchez. de matrimon. lib. 4. disput. 1. num. 2. & seqq. & nouissime per Azor. Instit. moral. par. 1. libro 1. c. 9. in princ. & c. 10. q. 13. Secus tamen dicendum videtur in matrimonio, vt per Abbatem in c. de muliere, & c. cum locum. vbique nume. 2. de sponsal. Corn. conf. 38. num. 8. lib. 2. & de communi Alexan. conf. 89. vol. 3. & conf. 80. vol. 7. Gail. obseruat. 93. numero 6. lib. 2.

29 In illo enim non sufficit simplex consensus, sed requiritur plena securitas, & libertas. DD. in d. ca. cum locum. Nauar. conf. 3. sub num. 3. de sponsal. Io. Baptista Ferret. conf. 296. num. 13. & conf. 311. num. 7. libro 2. Fachinæus controuers. iur. lib. 3. c. 28. in respō. ad secundum argumentum. cum alijs allegatis in dicta Hispalen. vers. ad arguendum insuper. Donec autem Emanuel non fuit in plena libertate constitutus semper præsumitur durasse in illo metum. Corn. consilio 41. vol. 2. cum alijs allegatis in dicta Nicien. matrimonij coram Gipsio. Et ideo ex sponsalibus de futuro, quatenus præcessissent, non validaretur matrimonium metu contractum, vt dicit Couarr. de sponsal. c. 4. num. 6. Atque ita fuit conclusum pro inualiditate matrimonij, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Canonicatus. Veneris 9. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Immissio in vim gratiosæ subrogationis datur ex cessione iurium, & facta a collitigante Notario sine testibus, quando credatur circa acta. Procuratorum fides extraiudicialis an probet stylum, & ciuilem possessionem, quando quis retineat non habens se pro spoliato. Vide præmissas conclusiones in Summario positas.

SVMMARIVM.

Papa solus potest de beneficijs disponere. num. 2.

Gratiosa subrogatio absque alia iustificatione habet locū, quando vnus ex litigantibus alteri cedit iura sua, & renunciat liti. num. 2.

Instrumentum cessionis sine testibus non dicitur perfectū, nec probat. num. 2. vers. tamen iudicis mandatum æquiualet eius præsentiæ. num. 3.

Notarius a iudice deputatus censetur etiam rogatus ad scribendum acta. num. 3.

Notario aliquid asserēti, etiam sine testibus, creditur circa acta. num. 3. Vbi hoc limitatur, nisi stylus sit in contrarium.

Stylus nunquid probetur per fidem Procuratorum extraiudicialem. num. 4.

Index rite, & recte procedendo non dicitur quem sua possessione spoliare. num. 5.

Citatio ad sententiam sufficit dom. dim. cop. stylo sic suadente. num. 5. in fine.

Possessio capta pendente termino decem dierum ad appellan. dicitur nulla, & attentata. num. 6.

Possessionem ciuilem quis retinere dicitur, qui nunquam habuit se pro spoliato, & hæc sufficit ad immissionem vigore gratiosæ subrogationis. num. 6.

Animus qualis fuerit declaratur ex antea dictis, aut gestis. num. 6. vers. ad prædicta.

Possessione sua, quod quis se spoliatum habuerit, quomodo cognoscatur. num. 6. vers. ad prædicta.

DECISIO DCXLIV.

1 Vacante Canonicatu in Ecclesia Sancti Sepulchri in Ciuitate Mediolanen. cuius patronatum dum Marliani, & Cotresellæ inter se contenderent, interim Ordinarius, tanquam de libero contulit D. Iulio Cæsari Bonomio, qui possessione apprehensa, & colonis recognitis, vbi intellexit fauore Marliani latam fuisse sententiam super patronatu cessit iuribus suis, & liti sub die 7. Iunij 1612. fauore illius, cui de iure, & ea cessione stante Marcianus obtinuit subrogari gratiose in possessionem, in qua Iacobus præcessor tempore sui obitus, & successiue Iulius Cæsar tempore cessionis existebat, & inde prætēdere cœpit immissionem, sed Cortesellis opponentibus dedi dubium. An Marliano esset danda immissio, quod per Dominos negatiue fuit resolutum, & eisdem etiam placuit, vt sequestrum beneficio iam appositum remaneret.

2 Nam etsi asseratur vacationem contigisse per cessionem factam a Iulio Cæsare de beneficio litigioso, de quo nemo possit disponere nisi Papa. c. 1. & 2. vt lite pend. & hoc casu proprie detur immissio in vim gratiosæ subrogationis absque alia iustificatione. Vital. in Clem. 1. nu. 41. vers. & ideo, vt lit. pend. Mohed. de cis. 3. & 11. eod. titul. & fuit dictum coram Gipsio in Burgen. de Panerouo. 28. Nouembris 1588. & nouissime in Agrigentina Beneficij. 30. Maij 1611. coram R. P. D. Pamphilio, & alias sæpe. Tamen in præsenti visum est, non probari huiusmodi vacationem, quia scriptura, quæ datur, cum careat testibus, non probat actum cessionis esse perfectum. §. oportet. auth. de fid. instrum. glo. in §. si vero absunt. vers. quantum. auth. de hæred. & Falcid. Alex conf. 23. num. 8. vol. 1. Dec. conf. 458. numer. 6. Decian. conf. decimo octauo, numero 115. volumine primo, Becc. consilio 6. num. 26. lib. primo.

Ne-

3 Neque ex eo sustineri potest, quod recepta sit a Notario actuario Curiæ Archiepiscopalis Mediolani, de cuius deputatione nõ dubitatur, nec iudicis mãdato in ea recipienda, quod æquiualere solet eius præsentiæ. Afflic. decis. 135. nume. 1. Marant. in prax. par. 6. actu 10. nu. 16. cum eo ipso, quod generaliter a iudice deputatus est, videatur ab eo rogatus, vt acta scribat, nec requiratur alia specialis commissio secũdum Bal. in c. quoniam cõtra. num. 9. quem sequitur Dec. in 10. not. nu. 12. de probat. Rim. iun. in instit. de donat. §. 1. nu. 923. & 936. Ideo huius Notarij scripturæ etiam absque testibus fides sit adhibenda, gloss. in c. quoniam contra. in vers. duos viros. de probat. vbi Abb. Imol. & Felin. nu. 12. latissime comprobant per tex. in l. donationibus. C. de donat. Quia placuit Dominis responsio deducta ex stylo illius fori, per quem distinguuntur acta minoris præiudicij, ab actis maioris præiudicii, vt primo casu causarum sollicitatores soleant nomine eorum principalium comparere, & acta in personam principalium concipere, etiam si præsens non sit, quæ ab actuariis sine testibus recipiũtur. Secundo vero casu requiratur præsentia principalis, vel legitimum mandatum, & decretum iudicis adhibitis testibus, vt in fide styli, quædam fuit, in qua recensentur præsentationes literarum Apostolicarum, vel personæ electæ ad beneficia iuris patronatus, aut cessionis, vel renunciationis alicuius partis, vel sponsalium, aut appellationis interponendæ, aut petendæ responsionis super ipsa appellatione. Stylo autẽ subsistẽte omnes conueniunt acta iudicis sine testibus fidem non facere. Bald in rubric. numero 8. C. de fide instrument. Ioan. And. Imol. Butr. Abb. Felin. Lanfranc. & alii in dicto cap. quoniam contra. de probat. Rimin. iun. plenissime in §. primo, nu. 881. Instit. de donation.

4 Non obstat, quod fides data tamquam extraiudicialis informatio procuratorũ illius fori non probet stylum, sed concludenter aliunde sit probandus tamquam contra ius, & decisoria respiciẽs, prout fuit resolutum in Aretina spolij 9. Iunij 1614. coram Reuerendiss. Coccino nostro Decano. Quia fuit dictum, quod cũ fides, quæ datur scripturis Notarii actuarij propter calorem præsentiæ, & auctoritatis iudicis, vel magistratus, videatur respicere ordinaria iudiciis in receptione actorum, neque sit cõtra ius maiorem scripturæ addere firmitatem, sed secundum ius, & excludatur falsa iudicis assertio, sufficere quod de tali stylo extraiudicialiter constet. Osasc. decisio. 22. numero decimo sexto, in fine. Rebuf. tractatum de Conf. styl. & form. gloss. 13. numero quinquagesimo secundo, & secundum hanc distinctionem fuit resolutum in causa Mediolanen. rescissionis contractus 17. Iunij 1602. coram Reuerendissimo Archiepiscopo Damasceno.

5 Secundo principaliter deneganda Marliano videbatur immissio, quia gratiose fuit subrogatus in possessionem in qua Iulius Cæsar de tẽpore cessionis existebat, quam tamẽ de eo tempore, neque naturalem, neque ciuilem habebat, quia ante cessionem per iudicis sententiam, & immissionem Marliani vtraque fuerat priuatus, quod facere potuit iudex rite, & recte procedens, l. qui vniuersas. §. item cum prætor. l. iuste possidet. ff. de acqu. poss. Ias. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. eod. tit. Mohed. dec. 4. num. 4. de restit. spol. Rot. dec. 802. nume. 6. par. 1. diuers. recte autem procedisse videtur, cum circa iustitiam satis appareat beneficium esse de iure patronatus laicorum, & quo ad validitatem, & eo quod Iulius Cæsar citatus ad sententiam passus sit illam ferri, nec ab ea appellauit, nec refert quod citatio prædicta ex causa facta fuerit domi dimissa copia, non autem personaliter, quia sufficit, cum de stylo illius fori, ita obseruari fuerit dictum in allegata Mediolanen. rescissionis contractus coram Reuerendiss. Damasceno.

6 Non obstat, quod immissio Marliani fuerit nulla, & attentata, tamquam data intra decem dies ad appellandum. c. non solum. de appell. in 6. quæ non sanatur per omissam appellationem, cum nihilominus si non per viam attentati, saltem per viam nullitatis veniat reuocanda lite deserta, vt in Calaguritana beneficij. 229. in impress. coram Cardinale Seraphino, & Cæs. de Graff. decis. secunda. de appell. quam passim Rota seruat, & eo casu dicebatur Iulium Cæsarem retinuisse ciuilem animo, cum nũquam ante cessionem habuerit se pro spoliato. Put. decis. 419. in fi. libro secundo, quod sufficere, vt vigore gratiosæ subrogationis dari debeat immissio, visum est Dominis in Burgen. Canonicatus 30. Martij 1607. coram Reuerendissimo Archiepiscopo Bononien. & in Agrigentina beneficii 30. Maij 1611, coram R. P. D. Pamphilio. Ad prædicta enim fuit responsum, quod cum nouum non sit, ex antea dictis, aut gestis declarari qualis fuerit animus litigantis. gloss. in l. Fulcinius. §. sed his. ff. ex quibus caus. in possess. eat. Ruin. consilio centesimo decimo sexto. numero decimo, libro quinto. Menochius plura cumulans. de præsumptio. libro sexto, præsumptio. 35. per totum, satis probari visum fuit, Iulium Cæsarem habuisse se pro spoliato ex cessione subsequuta, in qua narrat sententiam contra se latam, & sic fatetur scientiam illius, & agnoscendo bonam fidem cedit, quæ aguitio bonæ fidei, quo ad animum Iulij Cæsaris non incipit a puncto cessionis, sed ab antea, nempe à discursu, & determinatiune de iustitia sententię, & malo iure suo, de quo tempore cœpit amittere ciuilem, si quam habebat in animo, taliter qoud in actu cessionis iam prędicta ciuilis animo non retinebatur, cuius contrarium ex antea gestis colligebatur in allegata Burgen. Canonicatus ex mandatis datis ad appellandum, vt ex commissionibus Rotalibus cum facultate manutenendi. Et ita fuit resolutum.

REVE-

R E V E R E N D I S S. P. D.

COCCINO DECANO.

Asten. Pensionis. Lunæ 19. Ianuarij 1615.

A R G V M E N T V M.

De translatione pensionis reseruatæ ad alicuius fauorem, quando sit necessaria literarum iustificatio, & quando etiam sola Signatura supplicationis absque expeditione literarum sufficiat.

S V M M A R I V M.

Literæ Apostolicæ reseruationis pensionis exequi non possunt absque earum iustificatione cessante quasi possessione exigendi, & consensu titularis. num. 1. Declara, quando reseruatio fuit facta vigore translationis Motu proprio. nu. 2.

Familiaritas Cardinalis censetur probata per assertionem eiusdem Cardinalis. nu. 3.

Familiaritas probata tẽpore reseruationis pensionis præsumitur durare, nisi contrarium probetur. nu. 4.

Gratia quando dicatur perfecta per solam Signaturam supplicationis. nu. 5.

Pensio reseruata Militi Hierosolymitano sustinetur etiã non probato clericatu. nu. 6.

D E C I S I O DCXLV.

1 SAnctiss. D. N. reseruauit pensionem Scut. 400. auri ad fauorem Serenis. D. Cardinalis Sabaudiæ, quam signata supplicatione, & non aliter expeditis literis transtulit in D. Equitem della Sirena, qui expeditis literis petebat illarum exequutionem, quam Domini concedendam esse censuerũt, moti, quia licet verum sit, quod ad effectum vt literæ possint exequi, requiratur earum iustificatio, cessante quasi possessione exigendi, & consensu titularis in reseruatione, vt per Cassad. decis. 10. nu. 8. de rescrip. & fuit late deductum in causa Salamantin. pen. 26. Martij 1593. coram bo. me. Gypsio.

2 Tamen secus est in casu isto, ex quo reseruatio vigore translationis fuit facta motu proprio, Abb. in c. dudum. nume. 3. de priuileg. Card. in clement. prima. nu. 10. de probat. Dec. consi. 341. num. 5. Achill. decis. 10. de probat. cum alijs per Seraphinum decis. 1484. num. 10. & ideo ob illarum reuerentiam debent exequi, capit. si quando. de rescript. Cassad. d. decis. 10. numero octauo, eodem titul. Gigas de pens. quæstio. 35. numero 9.

3 Et licet etiam verum sit, quod familiaritas Equitis debeat iustificari, cum fuerit narrata per verba, vt assertis, attamen hic videtur satis iustificata, quia cum non agatur ad effectum reseruationis, sed iustificatio nis gratiæ, illa satis visa fuit probari ex assertione Cardinalis in mandato ad consentiendum translationi pensionis, vt ex testibus, qui dantur iuxta no. per Sarnen. de impetran. benef. vacan. per obit. fam. Cardin. quæst. 13. nume. 6. Simonett. de reseruat. quæstio. 36. numero 5. & 11.

4 Contra quos testes licet opponantur plures exceptiones, tamen quicquid dicendũ esset de eis, non est attenden. cum Rota vtatur eorum dictis ad effectum tantum adminiculandi assertionem Cardinalis, qui testes cum bini deponant de familiaritate tẽpore reseruationis, cum illa præsumatur durare, nisi contrarium probetur. Sarnen. vbi supra, Crescent. decis. 18. nu. 1. de probat. & contraria probatio non potest desumi ex quo Serenissimus Dux Sabaudiæ vsus fuerit opera Equitis decernendo illum Oratorem ad certũ Principem, quia non propterea censetur dissoluta familiaritas Cardinalis, cum hoc fuerit ad modicũ tempus, & non animo dissoluẽdi familiaritatem, Calder. consil. 8. de offic. leg. Simonett. de reseruat. quæst. 35. numero 18.

5 Neque releuat, quod D. Titularis non consensit translationi pensionis, quia Papa expresse huic consensui præstando derogauit, & voluit deberi pensionem sine Titularis consensu, imo eo inuito, & contradicente, prout etiam non releuat, quod Serenissimus Dominus Cardinalis non expediuerit literas, ita vt videatur obstare reg. de non iudicando iuxta formã supplicationis, quia non agatur de exequutione primæ reseruationis, sed literarum D. Equitis, propterea ad validitatem gratiæ sufficit, quod Papa hoc sciuerit, prout sciuit, cum in literis translationis referat se ad supplicationem pro reseruatione pensionis porrectam, ibi prout in supplicatione desuper expedita plenius continetur, & propterea cum nõ agatur de exequutione primæ reseruationis, sufficit pro validitate gratiæ Equitis, quod supplicatio Serenis. Cardinalis esset signata, quia per talem signaturã erat perfecta, & literæ solum requirebantur ad probationem. Boer. decis. 348. vbi num. 7. refert extrauagantes super hoc editas per Alex. VI. & Leon. X. de quibus etiam meminit Cassad. decis. 1. in fi. de renunc.

6 Minus etiam releuat, quod debet constare de consensu, & mandato Cardinalis ad cassandum primam pens. quia de mandato constat ex ipsius exhibitione, de consensu vero præstito a procuratore constat a tergo literarum iuxta stylum, & in literis translationis adsunt etiam termini, in quibus debet solui pensio. Clericatus vero D. Equitis non requiritur, cum pensio ei fuerit reseruata tanquam Militi Hierosolymitano. Cæs. de Grassis decis. prima per totam, & præsertim, numer. 19. de probat. Ex quibus conclusum pro exequutione literarum.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. DVNOZETTO.

Ciuitatis Castelli Parochialis. Veneris 20. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Beneficia curata,& regularia an, & quando censeantur perpetua, & collatiua, an vero manualia, & de mensa.

SVMMARIVM.

Beneficia curata etiam regularia præsumuntur perpetua, & collatiua, non autem manualia, seu de mensa. numero 1.
Beneficia manualia, & non perpetua, & collatiua nunquam vacant, nec conferuntur in titulum, sicut beneficia vacantia. nu. 2.
Beneficia non præsumuntur manualia ex regularitate. numero 3.
Beneficium quando est manuale, & de mensa Rector recipit suam congruam a Capitulo. nu. 4.
Collatio beneficij nõ tribuit ius, nisi doceatur de effectuatione, & vnica non sufficit. nu. 5.
Parochialis an sit de mensa, an vero collatiua per concursum, attenditur vltimus status. num. 6.

DECISIO DCXLVI.

1 PRoposui dubium reseruatũ in decisione facta secunda huius mensis, an Parochialis Ecclesia Sanctæ Mariæ de Petra longa sit de mensa Capitulari,& Domini respõderunt negatiue, nam de iure beneficia curata etiam regularia præsumũtur perpetua,& collatiua non autẽ manualia, seu de mensa. Bellam. decis. 203. Cassad. decis. 4. nu. 3. & decisio. 12. nu. 9. de præben. Paris. cons. 44. nu. 3. lib. 4. & fuit in his terminis dictum in vna Fanen. Parochialis 28. Nouembris 1605. coram Litta.

2 Quæ præsumptio iuris comprobatur ex collationibus factis de hac parochiali, tam ante, quam post sæcularizationem Ecclesiæ Cathedralis, cum illæ fuerint factæ Rectori vti de vacante per obitum, vel per resignationem, ex quo excluditur parochialẽ esse de mensa, seu manuale, quæ nunquam vacat, nec cõfertur in titulum, sicut de vacanti. glos. in Clemen. vnica §. quidam etiam. in verb. ad mensam. de excess. Præl. Feder. de Sen. cons. 200. nu. 20. Gemin. consil. 86. nu. 4. & 5. Gonzal. ad reg. 8. glos. 6. nu. 63. §. 6. & fuit dictum in vna Parmen. Prioratus 19. Aprilis 1600. coram R. P. D. Penia in Taruisina Parochialis 10. Decembris coram dicto Reuerendissimo Bononien. & in dicta Fanen.

3 Non obstat, quod ante sæcularizationem hæc parochialis solita regi per regulares, postquam de ea, vel prouidebatur Canonicus regularis, vel efficiebatur Canonicus,& postea ei fiebat prouisio, quia ex regularitate non infertur ad manualitatem, vt fuit dictum in dicta Parmen.& Fanen.

4 Minus obstat, quod prouisi soluebant aliquid annuum Capitulo. Nam vltra quod soluebãt Sacristiæ, & non Capitulo, fuit respõsum talem solutionem magis excludere intentionem Capituli, quia si beneficium esset manuale, & de mensa, Rector reciperet a Capitulo suam congruam, vt fuit dictũ in dicta Taruisina,& Fanen.& ex dictis solutionibus prout ex descriptione in libro Capituli potest colligi subiectio huius Ecclesiæ, vt fuit dictum in dictis decisionibus.

5 Non obstat de anno 1431. fuisse factam Collationem huius Ecclesiæ Parochialis per reductionẽ alterius antea prouisi ad claustra, quia nec constat de effectuatione, prout requiritur, iuxta cons. Calder. 12. de iure patr.& est vnica, cum aliæ omnes subsequentes sonent in collationem, quæ vti posteriores sunt attendendæ, vt fuit dictum in dicta Fanen. verum & quatenus possit adesse aliquod dubiũ super collationibus factis aute sæcularizationem, illud tollitur ex collationibus post sæcularizationem quæ cum fuerint semper factæ per cõcursum, multum faciunt pro interpretatione præcedentium. Rot. diu. decis. 503. nu. 7. par. 1. & fuit sæpe decisum.

6 Placuit etiam Dominis, quod cum hoc casu non agatur, nisi de præiudicio ipsius Capituli conferentis potuisse ipsum inducere, vt hæc parochialis quamuis de mensa conferretur per cõcursum, per quem potius dicitur mutatus vsus, quam status, quo casu sufficit vltimus status. Rota decis. 2. de præben. in nouis. Ex quibus ita decisum fuit vtraque parte informante.

R. P. D. VBALDO.

Romana Pecuniaria. Lunæ 23. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Duæ conformes faciunt rem iudicatam in omnibus Curijs Vrbis.

SVMMARIVM.

Sententia dicuntur conformes, quando vna confirmat aliam. nu. 1.
Sententia duæ conformes faciunt rem indicatam inter ciues Romanos, incolas, & districtuales vigore Statuti Vrbis. nu. 1. Vbi quod hoc Statutum seruatur in omnibus Curijs.

DECISIO DCXLVII.

1 DOmini dixerunt constare de duabus sententijs conformibus, cũ sententia Rotalis simpliciter confirmet sententiam A.C. glos.& Doct.

Doct.in Clem.1. de re iud.Couarr. pract.quæst.cap. 25.nume.5.& 6.Gabr.de exec. rei iud.conclus.1.numero 33.& seq.cum ibi alleg.Thessaur.decis.228.numero 2.Surd.cons.102.numer.9.& seq.lib.1. & ideo est locus earum executioni, cum duæ sententiæ conformes habeāt vim triū fieri ciues Romanos, incolas, & districtuales, & faciāt rē iudicatā ex statuto Vrbis li.1. c.178.q statutū seruatur in omnibus Curijs,& in Rota,vt fuit sæpe decisum,& signanter in vna Romana de Comiribus.21.Iunij 1577.coram fel.recor. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore, quæ est inter impressas decis.452.par.1. & prius in alia Romana medietatis Domus.2.Februarij 1571.coram Binarino,'& in Romana Separationis Thori.2.Decembris, 1605.& 11. Ianuarij 1606. coram Reuerendissimo Lugdunen.& in Romana locorum Mōtium 25. Maij 1611.coram me. Quod autem collitigantes sint Ciues,& Incolæ Vrbis inter partes non controuertitur, & corroboratur quo ad D. Victoriam ex fide Baptismatis, & quo ad Gasparem ex enunciatiua in pactis sponsalium datis in Summario.num.3.

2 Iustitia vero dictarum sententiarum ostenditur ex luculenter deductis in decisione huius causæ, sub die decimaquarta Decembris de anno Millesimo sexcentesimo duodecimo. coram Reuer. Patre Domino meo Pamphilio, in qua etiam respondetur omnibus, in contrarium adductis, quas responsiones Domini censuerunt nulla ratione ex nunc adductis per Informantes pro hæredibus Gasparis esse sublatas. De validitate vero dictarum sententiarum non controuertitur,& illa apparet ex reuolutione processus,juxta decis.Caputaq.260.par.2.

3 Non obstat, quod Domina Victoria dederit omnia sua bona in dotem Gaspari, & ideo comprehendantur etiam Scuta septingenta, de quibus agitur, quia obiectum cessat ex facto, cum ex instrumento sponsalium appareat fuisse certa bona,& pecuniatum summas specificatas, quæ dabantur in dotem. Vnde non repugnat, quo minus haberet alia bona, & pecunias paraphernales, ex late adductis in dicta decisione.

4 Non obstat prætensa clausula restitutionis in integrum, quia commissio fuit reformata ad instantiam Dominæ Victoriæ per aliam commissionem, in qua rescribitur, vt constito de duabus conformibus, quæ sint exequendæ, ad finalem procedatur executionem. Et ita fuit decisum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Spoletana Pradij.Veneris 27.Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Fundi valor quomodo probetur ad effectum, vt illius subhastatio rescindatur ex capite læsionis.

SVMMARIVM.

Pretium, seu valor fundi subhastati in dubio præsumitur iustum.num.1.

Fundi valor, & pretium diminuitur, quando ille erat subiectus inundationi fluminis, quando fuit venditus absque cautione, de euictione, & quando venditor erat pluribus debitis intricatus.num.2.

Valor, seu pretium fundi non probatur per testes deponentes de particulari affectione, & de eorum iudicio, sed debent deponere de communi æstimatione.num.3.

Fundi valor, seu pretium non probatur per testes, qui eorum dicti rationem non reddunt.num.4.

Valor, seu pretium fundi an æstimetur secundum quantitatem fructuum.num.4.

Læsio ad effectum rescindendi subhastationem debet esse vltra dimidiam iusti pretij.num.5.& 6.

Arbitrio Rotæ, quando quid committitur intelligi debet, prout de iure.num.6.

Qualitas requisita in decreto probari debet per eum, qui se fundat in decreto.num.7.

DECISIO DCXLVIII.

1 Domini censuerunt subhastationem factam de anno 1603. fuisse iustam, quia de dicto tempore Prædium, de quo agitur, erat subiectum inundationi fluminis, quæ durauit vsque ad annum 1608. vt deponunt testes, qui dantur pro Pannonio, & tamen fuit subhastatum Troiano plus offerenti, a quo causam habet Pannonius pro pretio Scutorum 1075. quod in dubio iustū præsumitur. Surd. cons.256.nu.4. Maxime stante decreto iudicis, quod habet præsumptionem pro se. Gabr.de empt.& vend. concl.1.nume.63. Rebuff.in comment.tom.2.de rescis.contract.art.vnic.glo.15.num.39.& sub nu.seq. vers.ideo hoc decretum.

2 Nec contrarium probari per testes pro Vespasiano super valore dicti prædij examinatos. Quia, vltra quod non deponunt, habita ratione inundationis fluminis,& deliberationis factæ absque cautione de euictione. Et minus quod Vespasianus tunc illius Dominus, erat pluribus debitis implicitus, quæ qualitates sine dubio diminuunt valorem prædij, ad text.in l. cū qui.§.melior.ff.de in diem addict. & not.Bart. in l.1. §.si hæres.num.3.& ibi Rip.num.28.ff.ad Trebel.ita vt testes nulla facta mentione dictarum qualitatum, non possint dici concludenter probare iniustitiam valoris, ad effectum, de quo agitur. Alex.cons.54. numero 4.lib.6.Aym.cons.440.num.5.Seraph. decisione 1317.num.1.

3 Fuit etiam responsum, quod plures ex illis deponūt de particulari affectione,& de eorum iudicio, non autem de communi æstimatione, vt fieri debet in materia læsionis, iux.doctr.Bart.communiter receptam. in l.pretia rerum.sub num.2.vbi Alex.num.11.ff.ad legem Falcid.Cagnol.in l.2.num.232.& seq.C. de rescind.

scind.vendit. Socin.iun. consil.75. num.3. lib.secundo. Rota in causa Romana Rescissionis Contractus 30. Octobris 1602. coram bo.mem. Cardinali Pamphilio. Et vlterius æquiuocant circa tempus separationum, quæ fuerunt factæ diuersis temporibus, & pluribus annis intermedijs.

4 Nec reddunt sufficientem causam scientiæ, prout requiritur in probanda æstimatione fundi. Alexā.in d.l.pretia rerum.num.12.vers.addir etiam.ff.ad leg. Falcid. Cagnol,in d.l.2.num.236.C.de rescin.vend. Alij vero, qui deponunt de annuo redditu Scutorum 90.& 100. adeo vt valor fundi ad rationem quinque pro centenario ascendat ad Scut. 1800. & 2. mill. videtur se restringere solum ad tempus subhastationis, nec deponunt de pluribus annis præcedentibus, & subsequentibus, de quibus arbitrio iudicis deponere debebant ad effectum, vt facta compensatione anni fertilis, cum sterili, ex illorum depositione probabilis valor, & iustum rei pretium dijudicari posset, vt fuit resolutum in causa Tiburtina Castri Arsularum. 26. Iunij 1598. coram bo.me. Penia.

5 Præterea Vespasianus articulauit communem valorem dicti prædij de tempore supradicto fuisse Scutorum 1600. vel etiam 1700. Ideoque tam articuli, quā testes, qui de eo deponunt tanto minus visi sunt Dominis releuare; quia dictus valor non ascendit vltra dimidiam iusti pretij, prout requiritur ad effectū, vt dicatur constare de iniustitia illius, iux.term.d.l.2. C.de rescinden.vendit. cuius remedium locum habet etiam in subhastatione, Corn.cons.56.num.2. libr.3. Rebuff.in comment.tom.2.de rescis. contract. d.art. vnico.glos.15.nu.38.& in tit.de precon. art.7. gloss. vnic.in fi. Cagnol.in d.l.2.num.161. & ibi Pinel.qui post alios testatur de veriori, & magis communi, numero 25.C.de rescind.vend. Gabr.de empr.& vendi. d.concl.1.sub.num.61. vers. contrariam Seraph.decis.1478.sub nume.1.vers. neque ista deliberatio. Et fuit alias sæpe decisum.

6 Et licet dicatur hic agi de probando valore ad effectum arbitrij, non autem iuxta terminos d.l.2.C.de rescind. vend. Placuit tamen responsio, quod arbitriū intelligitur prout de iure. Bart.in extrau.ag.ad reprimend. verbo, videbitur. numero 8. Paris.consil.56. num.5.libro 1. De iure autem non attenditur qualiber iniustitia pretij, sed illa, quæ ascendit vltra dimidiam, ad not.per Abb.in cap.ad nostram. sub num.9. vers.puto tamen.& ibi etiam alij, de empt. & vend.& Decian.cons.2. nu.173.lib.1. cum alias vbi pretium superat læsionem, pro validitate actus pretium sit attendendum, non autem læsio. Pedemont.decisio.41. numero 8.

7 Nec subsistere, quod prædium fuerit subhastatum pro maiori summa, attento quod creditum erat computādum ad rationem Iuliorum nouem pro quolibet Scuto vigore decreti Cameræ. Et tamen computatū fuit ad rationem Iuliorum decem. Quia placuit responsio, quod huiusmodi decretum loquitur de censibus contractis in moneta Marchiæ, seu quatrenis veteribus. Vnde cum Census de quo agitur, sit emptus in Prouincia Vmbriæ, non censetur emptus ex tali moneta, & propterea Vespasiano, qui dicit cōtrarium, & vtitur tali decreto, incumbit onus probandi illius qualitates. Bar.in l.1. §.quod autem ait prætor. ff.ne quid in flum.public. Surd.decis.60. numero 4. & decis.276.nu.1.& seq. Et ita decisum &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Legatorum, & vsusfructus. Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Legatarius, quando compenset suum creditum cum legato, & quando debitum dicatur necessarium, seu voluntarium.

SVMMARIVM.

Lucrum dotale est debitum necessarium, & ideo compensandum cum legatis.nu.1.

Debitum voluntarium non compensatur cum legatis. numero 2.

Legatum quando compensetur cum debito testatoris in legatarium.nu.1.& seq.

Lucrum dotale vigore Statuti Vrbis dicitur debitum voluntarium, & non necessarium.num. 3.

Debitum voluntarium dicitur illud, quod habet originem a voluntate partium, licet ex post facto efficiatur necessarium.num.3.

Dos data a fratre, quando ad fratrem reuertatur vigore Statuti Vrbis.nu.4.

DECISIO DCXLIX.

1 Iterum proposui dubium alias resolutum sub die 1. Iulij 1611. super ijsdem, pro cuius determinatione Domini dixerunt, quod et si vera sit cōmunis cōclusio firmata in decisione, quod lucrum dotale tanquam debitum necessarium sit compensandū cum legatis, ex doctrina Bart.per illum text. in authē. Præterea.num.2.C.vnde vir.& vxor.cum alijs cumularis per Menoch.de præsumpt. lib.4. præsump.109. nume.35.vers.ea est vera, & per Illustrissimum Mantic.de coniect. vltim.volunt.lib.10.tit.2.nu.7.

2 Tamen in casu statuti Vrbis lib.1.cap.131. Deferentis tale lucrum in quo versamur, non videtur debitum necessarium, sed potius voluntarium, & ideo succedit contraria regula, quod in debito voluntario nō cadit compensatio, iuxta tex.in l.creditum. ff. de leg. 2.Bart. & alij communiter in l. si cum dotem. §.si pater. ff.solu.matrim.

3 Quod autem in casu statuti Vrbis hoc debitum lucri dotalis sit voluntarium, & non necessarium, patet, quia

quia illud dicitur debitum voluntarium, quod habet originem, & initium a volũtate partium, licet ex post facto efficiatur necessarium, vt sunt omnes cõtractus, vel quasi. l. sicut C. de action. & obligat. l. in commodato. §. sicuti. ff. commodati. Mãt. in loco supra alleg. num. 4. At in casu proposito, licet statutum Vrbis velit, in omnibus contractibus dotalibus censeri appositum pactum de lucrando quartam partem dotis. Tamen contrarium disponit quando de partium consensu pactum illud esset remissum, vel aliter conuentum, & sic procedit per viam præsumptæ voluntatis cõtrahentium, non autem ex simplici statuentium authoritate, & ideo censetur debitum voluntarium, & non est locus compensationi, vt fuit resolutum in Romana donationis propter nuptias, 1. Iulij 1577. coram bo. mem. Card. Blanchetto. Quam decisionem sequuta est Rota in Romana census. 7. Nouembris præteriti coram Reuerẽdissimo D. meo Archiepiscopo Damasceno, cum quibus decisionibus Domini transierunt, concludendo standum esse in decisis, sed non ex hoc capite compensationis per rationes antedictas.

4 In reliquis placuerunt aliæ rationes in decisione adductæ, & ea præcipue, quod statutum Vrbis lib. 1. cap. 130. quo cauetur dotem a fratribus profectam ad ipsos reuerti debere intelligitur, quando fratres dotãt de proprio; vt in ipso statuto exprimitur, quod in casu nostro non fecerunt. Cum enim dotauerint vti legitimi administratores cẽsentur dotasse de bonis paternis. Bart. in l. Nesennius. nume. 5. ff. de neg. gest. & in l. vltima. C. de dot. promiss. num. 3. Bal. ibid. num. 18. vers. Alij dicunt Salyc. numer. 3. Ripa in l. 1. num. 94. vers. istud intellige. ff. solut. matrim. Socin. cons. 121. num. 14. vers. & demum lib. 1. Ruyn. cons. 171. nu. 3. lib. 1. cum alijs adductis per Menoch. de arbitr. casu 88. numero 46. Ex quibus Domini resoluerunt, standum esse in decisis. Sed non ex capite compensationis, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, seu Mechlinien. Pecuniariæ. Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

De fide, & probatione libri Mercatorum.

SVMMARIVM.

Apocha ab aliquo scripta, & subscripta contra scribentem probat. nu. 1.

Sententia lata super maiori summa ea, quæ debetur in totum nulla, & inualida est. nu. 2.

Liber Mercatoris, quando probat pro scribente in aliquibus partitis, debet etiam probare contra scribentem. numero 2.

Sententia potest reseruare aliquid liquidandum in futurum. numero 3.

Liber Mercatoris iunctis adminiculis plene probat. numero 4.

Liber Mercatoris plene probat, quando ita consuetudine receptum est. nu. 5.

Testes nulliter examinati faciunt adminiculum. numero 6.

Singula si non prosunt, multa collecta iuuant. nu. 7.

Iura etiam in forma non probanti fidem faciunt, quando plura adminicula pro illius probatione concurrunt. numero 8.

DECISIO DCL.

1 Domini dixerunt non constare de causis restitutionis in integrum. Nam sententia in ea parte, in qua condemnat Dominum Pompeium ad soluendos florenos 1268. remanet bene iustificata ex apocha ab ipso confecta, & subscripta, Gabriel post alios conclus. 3. de præsump.

2 Nec obstate visum fuit solutionem florenorũ 750. super qua Informantes pro Domino Pompeio præcipue insistebant, ad docendum de iniustitia sententiæ vti latæ pro maiori summa, ex Bart. Castrens. & alijs. l. si non sortem. §. si autem. ff. de condic. indeb. Ruin. consil. 160. num. 27. lib. 2. Paris. consil. 81. numc. 24. lib. 2. Fuit dictum in illa Romana Spolij 21. Februarij 1600. coram Iusto in Romana Pretij vineæ. 27. Iunij 1608. coram Reuerendissimo Lugdunen. & alias sæpe. Nam cum de tali solutione non constet, nisi in libris Gerardi, ex quibus etiam constat de maiori debito Domini Pompeij non potest se iuuare partitis cantantibus ad eius fauorem, nisi etiam approbet partitas contrapositas in eius debitum. Matthes. singul. 79. & ibi late Adden. & fuit sæpe in Rota decisũ. Vnde dum impugnat partitas libri remanet clarum, & indubitatum creditum florenorum 1268.

3 Non obstat, in dicta apocha fuisse reseruatam taram partitarum, & per consequens non potuisse fieri cõdemnationem ad dictam summam, nisi prius facta dicta tara, non satis est in sententia fuisse reseruatam taram in executione faciendam, vt post Bart. & Bald. firmat Roman. cons. 76. n. 5. vers. Secundum est permittendum. Osasch. decis. 129. nu. 14.

4 In alia vero parte, in qua condemnat eundem ad solutionem florenorum 1412. sententia iustificatur ex partitis libri Gerardi, qui vnitis adminiculis pro scribente plene probat. Crauet. de antiq. temp. par. 1. §. videmus abunde. nu. 19. Magon. decis. Florẽt. 95. nu. 5. & fuit decisum.

5 Plura concurrunt vero adminicula, quæ Dominis visa fuerint satis, superque sufficientia. Adest enim fides mercatorum asserentiũ in Belgicis Regionibus libris mercatorum dari plenãm fidem, & quod magis est approbatio ipsiusmet Domini Pompeij in dicta apocha solidationis computorum, quæ sola sufficeret, vt hodie eosdem libros impugnare non posset, ad regulam,

gulam, quod semel. de regul. iur. in sexto.

6 Concurrit etiam consignatio creditorum Domini Pompeij facta ab eius procuratore Gerardo, vt ipse ex illis sibi satisfaceret de suo credito, quæ consignatio fuit ratificata per Dominum Pompeium per literas directas eidem Gerardo, quibus accedant testes deponentes de confessione ipsius D. Pompeij, qui licet nulliter fuerint examinati, deseruiunt tamen pro adminiculo.

7 Ita vt ex omnibus simul vnitis resultare cócludentem probationem debiti, Domini non dubitarunt ex vulgari regula, & quæ non prosunt singula, multa iuuant causam de probatione. Glo. in l. 2. in verbo legitimis. ff. de excusat. tut. nuper fuit dictum in vna Romana Pecuniariæ. Lunæ 2. huius mensis coram me. Non obstat, Gerardum non reddidisse rationem creditorum sibi consignatorum. Nam contrarium apparet ex exhibitione sententiæ latæ per Auditorem generalem exercitus Belgici, in qua Dominus Pompeius fuit declaratus debitor.

8 Non obstat dictas partitas fuisse minus legitime extractas. Nam cum in alia instantia id nó fuerit oppositum, sustinetur sententia. Put. decis. 415. lib. 1. & 119. lib. 2. in antiqu. impress. & licet legatur quædam protestatio facta sub die 4. Nouembris, tamen fuit facta a non habente mandatum procuræ, vltra quod Dominis hanc exceptionem parum obstare hoc casu visum fuit, cum pro veritate partitarum plura supra ponderata concurrerent, quo casu etiam iuribus informibus fides adhiberi solet. Caputaq. decisio. 234. par. 1. Fuit dictum in Romana domorum in Burgo. 16. Ianuarij 1602. coram Illustrissimo Lancellotto. Et ita fuit decisum vtraque parte informante &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Perusina Fideicommissi de Alphanis. Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Dos a matre filię constituta, de quibus bonis constituta censetur.

SVMMARIVM.

Dotem filia a matre constitutam fuisse de bonis subiectis, qui allegat probare tenetur. nu. 1.

Dotem a matre filia constitutam fuisse de bonis proprijs, quibus coniecturis probetur. num. 2.

Dote constituta a matre filia de bonis paternis, & maternis, de quibus bonis dos constituta censeatur. nu. 3.

Mater dotando filiam quando præsumatur illam dotasse de bonis proprijs, vel de bonis ipsius filia. nu. 4. & 5.

Solutio præsumitur facta de propria pecunia soluentis, quando soluens erat diues. nu. 7.

DECISIO DCLI.

1 ITerum proposui dubium die 5. Maij. ad fauoré fratrum de Alphanis, resolutum, an scilicet Vincentia dotata sit de bonis paternis, vel maternis in totum, aut pro qua parte. Et Domini vltra deducta in alia decisione considerarunt, quod cum Alexander prætédat detrahere integram dotem Vincentiæ de bonis fideicommisso subiectis, illi incúbit onus concludenter probandi fuisse ex dictis bonis integre solutam, ad notata in l. si donatione. C. de collat. cum aliis allegatis per Modern. de fideicommiss. art. 42. num. 79. & præsertim, quia tam ex instrumento promissionis dotis, quam ex alio instrumento solutionis eiusdem, satis manifeste contrarium colligitur.

2 Ac propterea putabant non obstare decisionem in Romana de Cincijs 4. Iunij 1604. coram Illustrissimo D. Cardin. Mellino. Nam vltra quod, vt vnus ex Dominis dicebat, fuit facta pro maiori parte Septies causa proposita, non videbantur termini pares. Agebatur enim in dicta decisione ad effectum sustinendi obligationem factam ab Episcopo patruo, qui expressé declarauit se esse tutorem, & curatorem suorú nepotum, ad quos onus dotandi sorores spectabat, dictosque nepotes in libris tutelæ debitores creauit summę dotis promissæ, quæ vna cum aliis coniecturis in dicta decisione deductis videbantur reddere rem satis claram, quod Episcopus non habuit intentionem dotandi de proprio.

3 In casu autem proposito nó solum cessat fauor matris, quæ non negat se de proprio teneri voluisse, nec est in causa, sed omnes coniecturæ militant potius in contrarium, & præsertim, quia fuit promissa dos Vincentię de bonis paternis, & maternis, & promissio fuit facta præsente, & cósentiente matre, nomine proprio, non autem curatorio, nec vlla ratione videtur dicendum, quod frater absque eo, quod mater se de proprio obligare voluisset in tanta quantitate dotasset sororem ad euersionem fideicommissi paterni.

4 His accedit, quod mater soluit etiam pro dote Alexandræ alterius filiæ Scuta duo millia, & quod vere, & cum effectu soluit ad computum dotis Vincentiæ Scuta mille, & centum, vt ex instrumento quietantiæ apparet, & debitum residui agnouit, soluendo vsuras etiam in hodiernum diem, vt est in confesso apud partes. Ex quibus omnibus simul iunctis Domini absque vlla difficultate censuerunt, non modo reddi turbidam probationem Alexandri, desumptam ex præsumptione l. fin. C. de dot. promiss. quæ vltra responsiones in alia decisione datas contraria præsumptione tollitur, vt tradunt omnes Scribentes ad d. leg.

5 Sed quod immo haud obscure probetur, matrem de proprio soluisse Scuta duo millia, & quod consequenter etiam cóstet de præsupposito in alia decisione reseruato, dictam scilicet matrem habuisse bona ex quibus dos Scutorum duorum millium constitui potuerit, eoque magis, quia stantibus supradictis onus

proban-

probandi contrarium incumberet Alexandro,& pro parte de Alphanis fuit ostensum per publicum instrumentum, cuius copia datur in Summario partis aduersæ. uumero 6. dictam matrem extitisse hæredem satis amplæ hæreditaris sui patris tempore factæ dotis solutionis.

6 Non obstat, quod cum mater fuerit relicta in testamento Marcelli curatrix Baldassaris filij præsumitur Scuta 1100.soluisse de bonis d. Baldassaris non autẽ de proprijs, quia vltra quod non probarur illam vnquam administrasse bona dicti Baldassaris,& præsertim de tempore factæ solutionis, tamen ex quo Alexander prætendit detrahere dotem vti solutam de bonis Marcelli,& prædicta mater potuit soluisse de proprio tenetur præcise probare solutionem fuisse factã ex bonis Marcelli,iux.gl.in l.cũ oportet.verb.ex eius substantia.in fine.versicul.vel dic refert. C.de bonis, quæ lib.quam sequitur Roman.consilio 274.vers.ceterum, & mulieri, & præsertim, quia attenta causa præambula promissionis, & statuti in alia decisione ponderati mater potius censetur soluisse de suo.Bart. in l.triticum.ff.de verborum obligat. Surd.decisione 308.num.19.

7 Non obstat, quod tempore factæ promissionis dotis non fuit purificata conditio, sub qua mater fuit instituta hæres a patre, quia fuit visum Dominis ad hunc effectum, satis esse,non solum, quod mater habuit de dicto tempore ius quæsitum in hæreditate patris,& spem proximam succedendi, & quod potuit se obligare ratione suæ legitimæ, quæ nullam recipit cõditionem, sed etiam quod tempore factæ solutionis fuit diues, quia vt dixi ex quo ipsa soluit, & habebat in bonis, vnde solueret,præsumitur de suo soluisse, & faciunt not.per Dec.cons.628.numero secundo.Corneus consil.22.numero 7.lib.2.& consil.98. numero 6.ad med.vers.censetur enim.lib.4.Barbat.consi.22. num.8.lib.1.

8 Non obstat, quod potuit augeri dos Scutor. 375. Vincentiæ a patre relicta arbitrio matris, & aliorum exequutorum testamenti paterni, quia omisso, quod arbitrium non poterat extendi ad Scuta quatuor millia attento valore hæreditatis,& numero filiorum, ad l.si filiæ pater.ff.de legat.3.satis videtur matrem fuisse vsam dicta facultate augendo dotem ad Scuta duo millia. Et quod ex supradictis apparet, neque ipsam voluisse vlterius vti dicta facultate, neque fratrem in plus dotare sororem de bonis paternis.

R. P. D. VEROSPIO.

Castren.Beneficij. Veneris 27.Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Instrumentalis possessio alio non possidente sufficit ad concedendum mandatum de manutenendo. Posterior possessio præsumitur clandestina,& ideo non est manutenibilis. Decretumque irritans non operatur, quando non habet locum Constitutio,cui adhæret tanquam accessorium.

SVMMARIVM.

Possessio probata per publicum instrumentum alio non possidente sufficit ad concedendum mandatum de manutenendo.num.1.

Possessio posterior præsumitur clandestina, & turbatiua, & propterea non est manutenibilis.num.2.

Decretum irritans inficit titulum,& possessionem,quando intrat constitutio,cui adhæret tanquam accessorium, alias secus.num.3.

Alternatiua ad fauorem Episcopi non operatur nisi probetur Episcopum eo mense residere in diœcesi, & quis debeat probare Episcopi residentiam.num.4.

DECISIO DCLII.

1 De mense Octobris 1611.vacante per obitũ Petri Gherardi Cappellania Sancti Ioannis Baptistæ Castren. Diœcesis Reuerendissimus Episcopus illam,vti gaudens alternatiua contulit Octauio Platonio,qui cum eius possessionem accepisset,insurrexit Fabricius Vanninus,vti a Sede Apostolica de eadem Cappellania tanquam reseruata pro uisus,& possessionem pariter fuit adeptus. Vnde causa in Rota introducta, Dubitaui, cui dandum esset mandatum de manutenendo. Quod resolutum fuit, esse concedendum Octauio. Constat enim de illius anteriori possessione per publicum instrumentũ,quod ad hunc effectum alio non possidente suffragatur. l. non idcirco,& ibi Bald.C.de fid.instrum.l.prædia.ff. de acquir.possess. Menoch.de retinen.remed.3.num. 575.Put.decis.360.numer.8.lib.1. Et fuit coram me dictum in causa Vercellen. Cappellaniæ. 14. Iunij præteriti.

2 Non obstat Fabricij possessio,quæ tanquam posterior,clandestina, & turbatiua præsumitur, & propterea non est manutenibilis. cap. licet causam. de probat.Bart.in l.si duo.num.4.ff.vti possid. Couar.pract. quæst.c.17.in fi.cum alijs per Menoch.de retinen.possess.remed.3.num.725.

3 Nec valet dicere, Beneficium,de quo agitur,vacasse in mense Octobris in vim regulæ octauæ reseruato, & per consequens Octauij possessionem uon esse manutenibilem ob decretum irritans eiusdem regulæ, quod inficit titulum, & possessionem. Respondetur enim huiusmodi decretum, ita demum operari, si intret constitutio, cui adhæret tanquam accessorium. Gemin.& Franc. in cap.præsenti. in princip. de offic. leg.in 6.Et fuit dictum in Vmbriaricen. Parochialis. 1. Iulij 1613. coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno. Et sic nisi clare pateat, beneficium sub dicta

Digitized by Google

dicta regula comprehendi, decretum irritans nō operatur, vt fuit in terminis resolutum in dicta Vmbriaticen. Parochialis, & in Beneuentana Beneficiorum. 14. Decembris 1607. coram Reuerēdissimo Domino meo Decano. Hic autem ex quo Castren. Episcopus alternatiuam acceptauit, non intrat regula, nec dici potest constare de reseruatione, cum mensis Octobris alias reseruatus per alternatiuam ordinarius efficiatur, vt habetur in eadem regula.

4 Non obstat, solam acceptationem alternatiuæ non sufficere, nisi etiam Episcopi residentia probetur. Nā vltra quod Octauio tanquam reo, & possessori, non videtur istud onus probationis incumbere, ex trad. per Modern. super reg. 5. glos. 43. numer. 99. versic. neque obstant. Et fuit dictum in Barchinonen. Beneficij, 3. Martij 1603. coram Reuerendissimo Bononien. Hoc in omnem euentum erit in petitorio discutiendum, cum Octauio pro manutentione sufficiat in Summarijssimo possessorio, reseruationem vigore dictæ regulæ non esse notoriam, adeo vt decretum irritans excludatur ex allegatis, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Legitimæ. Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Filio legitimato in amplissima forma debetur legitima, quæ a patre prohiberi non potest, etiam quod fuerit institutus hæres vniuersalis, nec illi censetur renunciatum per simplicem aditionem hæreditatis, nisi expresse renunciatum fuerit.

SVMMARIVM.

Naturalis filius legitimatus a Papa in amplissima forma acquirit iura suitatis successionis ab intestato, & ius dicendi testamentum paternum nullum ob præteritionem. num. 2.

Legitimatus filius naturalis a Papa in amplissima forma acquirit iura suitatis successionis ab intestato, & ius dicendi testamentum paternum nullum, ob præteritionem. num. 2.

Legitima debetur etiam filio naturali legitimato in amplissima forma a Papa, ac si fuisset de legitimo matrimonio natus. num. 3.

Legitima petenda ius in bonis paternis transit ad filium filij, & sic ad nepotem defuncti. num. 4.

Legitima prohiberi non potest, nec illi aliquod grauamen imponi. num. 5.

Legitima detrahitur etiam de bonis primogenituræ subiectis etiam, quod fuerit expresse prohibita. numero 5.

Legitima detrahitur etiam de bonis alienari prohibitis sub pœna caducitatis. num. 5. in fine.

Testandi facultas etiam amplissima nunquam intelligitur data a Principe, vt pater possit filium legitima priuare, nisi hoc expresse dixerit. num. 6.

Pater non potest filio succedēti ex persona propria aliquod præiudicium facere. num. 7.

Hæreditas, quam quis nunquam adiuit, ad alios trāsmitti non potest. num. 7.

Succedere iure proprio quando quis dicatur. numero 7.

Donatio conditionalis conditione cessante resoluitur, & extinguitur. num. 8.

Legitima vt dicatur renunciatum, non sufficit simplex hæreditatis aditio, sed requiritur expressa renunciatio. num. 9.

Legitimæ prohibitio facta a patre in bonis sibi a Principe donatis, an & quando valeat. num. 10. & seqq.

Bona a Principe donata filijsfamilias numquid ad filios spectent, tanquam bona castrensia, & de illis ad libitum disponere possint. num. 11.

Legitima numquid debeatur filio clerici patris. num. 12. in fine.

Legitima numquid prohiberi possit filio instituto in plus, quam importat legitima. num. 13.

DECISIO DCLIII.

1 Bonæ memoriæ Cardinalis ab Altaemps de anno 1574. nonnulla castra, & alia bona per ipsum acquisita donauit Roberto filio suo naturali, per felic. recordation. Gregorium XIII. in amplissima forma legitimato, reseruata tamen sibi facultate constituendi primogenituram, vel alias de dictis bonis tam inter viuos, quam in vltima voluntate ad sui libitum disponendi, qua dispositione non sequuta, voluit ad filios, & descendentes eiusdem Roberti legitimos, & naturales in infinitum de primogenito in primogenitum illa deuenire, alienationem expresse prohibens, & vlterius omnem Falcidiæ, Trebellianicæ, atque etiam legitimæ detractionem, quod si dictus Donatarius ciuiliter, vel naturaliter ipsi Cardinali prædecessisset isto casu ille donationem voluit non subsistere. Postea de anno 1580. primogeniturā ad fauorem eiusdem Roberti instituit, eique donauit alia castra, & bona cum pacto, quod hæc pariter ad ipsum Cardinalem reuerterentur, si Robertus ciuiliter, vel naturaliter præmoreretur, post suum tamen obitum Cardinalis alia non facta dispositione dicta bona voluit ad filios legitimos, & naturales ipsius Roberti deuenire, nec non ad illos pleno iure spectare, perinde, ac si dictæ acquisitiones in illorum fauorem expresse, nominatim, & immediate fuissent factæ, prohibendo similiter omnem, & quamcunque alienationem, vt supra, post huiusmodi dispositiones Robertus decessit relicto Excellentissimo D. Duce Ioanne Angelo filio suo legitimo, & naturali quem idem Cardinalis vigore facultatis a Pio Quarto, &

Digitized by Google

& Gregorio XIII. sibi concessæ, vniuersalem hæredem instituit, eique substituit filium ipsius primogenitum, & successiue de primogenito in primogenitū in infinitum. Deficiente vero linea masculina vocauit filiam feminam eiusdem Ducis Ioannis Angeli primogenitam, eiusque feminæ primogenitæ primogenitum masculum. Et extincta dicta linea tam masculina, quàm feminina filium substituit Comitis Annibalis fratris sui primogenitum, nec non successiue omnes eiusdem lineę primogenitos masculos, in quorum defectum filias feminas vocauit ordine, quo supra de linea Ducis Ioannis Angeli fuit dispositum alienatione bonorum expresse prohibita, & omni Falcidiæ, Trebellianicæ, ac etiam legitimæ detractione. Modo Dux Ioannes Angelus prætendens in istis bonis legitimam sibi deberi, vt eam detraheret constitutis formiter ipsius filio primogenito Curatoribus obtinuit causam dictæ separationis in Rota mihi committi. Vnde fuit per me vtraque parte Informate dubium propositū, an legitima illi deberetur, quod nemine contradicente fuit affirmatiue resolutum. Cum enim Robertus pater D. Ducis a Gregorio XIII. fuisset in amplissima forma legitimatus, & ad primæua naturæ iura restitutus, tanquam de legitimo matrimonio vere, & non ficte natus habebatur §. sit igitur licentia. Auth. quib. mod. nat. effic. legit. §. quoniam varie. Auth. quib. mod. natu. effic. sui. §. licet igitur. Auth. eadem. Bart. in l. si is, qui pro emptore. nu. 29. ff. de vsucap. & in l. 2. num. 10. ff. de vulg. & pupil. Gozad. consil. 6. nu. 77. Eug. cons. 52. nu. 49. & seqq. Curt. iun. consil. 153. num. 11. Couarr. de matr. par. 2. c. 8. §. 8. nu. 3. Mant. de coniect. vltri. volun. lib. 11. tit. 10. nume. 10. cum alijs per Tiraquell. in l. si vnquam. vers. susceperit liberos. num. 85. C. de reuoc. donat. & fuit dictum in Hispalē. legitimitatis. 13. Febr. 1613. coram R. P. D. meo Vbaldo.

2 Et per consequens iura suitatis dicitur acquisiuisse §. primo. ibi suorum hæredum iura nanciscuntur. Institu. de hæred. quæ ab intest. defer. & §. liceat igitur. Auth. quib. mod. nat. effic. sui. Menoch. cons. 266. nu. 2. vol. 3. cum alijs per Tiraquell. in d. l. si vnquam. vers. susceperit. nu. 78. C. de reuoc. donat. nec non fuerunt illi debita iura successionis etiam ab intestato. §. reliqui. & §. si quis ergo. Auth. quib. mod. nat. effic. sui. Ias. cons. 202. col. 5. in fine. lib. 2. Dec. consil. 365. num. 5. Ruin. cons. 94. num. 7. lib. 3. Ang. consilio 17. nume. 5. in fin. vers. ibi autem sic legitimari. cum alijs per Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 26. & facto testamento si fuisset præteritus, vel exhæredatus eidem querela inofficiosi competebat. Alexand. in rub. ff. de liber. & posthum. nume. 3. & ibi Ias. numero 8. & 11. in fin. Paul. de Castr. consilio 30. numero 4. libro primo. Rom. in consilio 43. Rolan. consilio 67. nume. 22. libro tertio. Rimin. iun. consil. 156 numero 37. lib. 2. Paris. consilio 7. numero 4. volu. 2. Couarr. in epitom. 4. decret. par. secunda, capit. 8. §. 8. numero 2. in fin. Clar. in §. testam. quæst. 84. Crass. in §. testamentum. quæst. 36. nu. 2.

3 Prout etiam tanquam ex legitimo matrimonio nato fuit illi debita legitima. Bal. in c. de caus. num. 62. de off. delegat. Dec. in l. precibus. nume. 29. C. de impuber. & alijs substi. Natt. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. numero 96. versic. item debetur. C. de testamen. Rub. in l. Titia. §. Imperator. sub numero 47. vers. & tamen legitimari. de legat. 2. Beringar. in l. in quartam. num. 54. ff. ad legem Falcid. Tiraquell. in l. si vnquam. vers. susceperit liberos. nu. 79. C. de reuoc. donat. Rolan. cons. 96. num. 52. & consil. 67. num. 20. lib. 3. Ias. consilio 154. sub num. 22. libro 2. Alexand. consil. vltimo. colum. fin. lib. 5. Paris. cons. 7. num. 3. volum. 2. Laderch. Imol. consil. 170. num. 2. Surd. cons. 75. num. 1. volum. 1. & in tract. de alimen. tit. primo, quæstio. 8. Peregr. consil. 27. numero primo, volum. 3. & de fideicomm. art. 23. numero 28. vers. dispositio quoque. Menoch. cons. 164. numer. 35. lib. 2. Coracc. de matr. par. secunda, capit. 8. §. 8. numero 2. Rot. decis. 355. nume. 1. par. prima diuers. & fuit decisum in Bononien. de Mulettis 20. Decembris. 1602. coram Cardinale Pamphilio.

4 Cum igitur dicto Roberto legitima deberetur eo prædefuncto Dux eius filius tanquam patris locum ingressus iura successionis in bonis Cardinalis aui paterni acquisiuit, & legitima illi ex persona propria debetur. Salicet. in Authen. nouissima. nume. quinto. C. de inoff. testamen. & ibid. Ias. numero 51. Ferd. in repet. l. in quartam. numero 8. ff. ad legem Falc. Alexand. consilio quarto, numero 13. libro quarto. Ruin. consilio 186. numero primo, libro secundo. Bursat. consil. 13. numero 41. volum. primo. Rimin. iun. consilio 50. numero 70. & 76. libro primo, & consil. 192. numero septimo, libro secundo, & cons. 446. nume. 6. volum. quinto. Menoch. consil. 681. num. 19. & seqq. Petr. de fid. q. 15. nu. 14. Peregr. de fideic. art. 36. nu. 39. Cucc. de legit. in princ. sub nu. 2. vers. debetur autem. Gabr. conf. 110. nu. 21. & 22. lib. 2. cum alijs per Crass. de success. §. legitima. q. 4. nu. 1.

5 Non obstat Cardinalem tam in primogenitura, quam in testamento bona omnia fideicommisso subiecisse cum expressa cuiuscunque detractionis, etiam legitimæ prohibitione. Nam respondetur legitimam prohibere non potuisse, cum nullum illa grauamē recipiat. l. quoniam in prioribus. C. de inof. testamen. & ibi communiter DD. Paul. de Castro numero 1. Ias. num. 1. Alex. nu. 1. Gloss. in Anthen. nouissima, & ibi DD. C. eod. Soc. iun. conf. 131. num. 4. lib. 1. Bursat. qui plures refert. cons. 92. nu. 10. lib. 1. Gabriel de legitima conclus. prima, num. primo. Et in specie, quod de bonis primogenituræ subiectis legitima detrahatur, etiam quod id fuerit expresse prohibitum, trad. Molin. de primog. Hispan. lib. 2. c. 1. n. 28. in fi. & 29. Quod procedit stante etiā alienationis prohibitione, sub pœna caducitatis Honded. cons. 72. n. 5. li. 1. Peregr. de fideic. art. 36. n. 67. qui Aret. in alleg. cōs. 19. n. 4. & Ias. in l. filiusfa. §. Diui in 1. lect. col. 2. nu. 12. & in 2. lect. col. 3. nu. 16. & Rip. nu. 27. Crat. num. 75. de leg. 1. Rim. iun. conf. 50. nu. 70. & seq. lib. 1.

Nec

Digitized by Google

6 Nec obstat amplissima facultas per Summ. Pontifices Pium IV. & Gregorium XIII. Cardinali concessa de omnibus ipsius bonis disponen. per quam videtur indultum, vt non solum ille primogenituram constituere posset, sed vlterius etiam legitimæ detractionem prohibere, quia dicta facultas de per se non sufficit, sed ex receptiori sententia, vt grauetur in legitima filius, expressa Principis concessio requiritur, vt per Suarez in l. quoniam in prioribus. 18. limitat. in declarat. leg. Reg. & limitat. 2. incipien. Secundo limitabis hanc legem determinantem sub nume. 16. vers. semper etiam aduertas. C. de inoffi. testam. Rod. Lopez super l. 32. titu. 9. partic. 6. glos. 5. in verb. non Valdras, post princip. & vers. sed ponc. tenuit Rota in Romana Legatorum de Columna 16. Iunij præteriti coram Reuerendiss. Damasceno, & idem sentire videtur Molin. de primogenitura Hisp. lib. secundo, capit. 1. num. 28. vers. in secunda specie principali, cum per similem facultatem, quamuis amplissimam, non præsumatur Papam voluisse filios in legitima grauari. l. si quando. in principio. C. de inoffic. testamen. & ibi Scriben.

7 Non obstat, Robertum donationi per Cardinalē sibi factæ assensum præstitisse, & cum in ea fuerit legitimæ onus impositum, videatur D. Duci tanquam Roberti filio præiudicatum. Nam vltra quod de tali assensu ad istum effectum non apparet, cum tamen in omnem euentum Robertus Cardinali prædecesserit, non potuit vllum afferre præiudicium filio Cardinali auo ex persona propria succedēti, vt post alios tradit Suarez in repetit. dict. l. quoniam in prioribus. Ampliat. 10. numer. 54. C. de inoffic. testamen. Nec potest in dubium reuocari, D. Ducem Auo ex persona propria successisse. Cum enim pater nunquam fuerit d. hæreditatem assequutus illam transmittere non potuit ad filium, qui propterea iure proprio succeder. Bartol. in l. prima, §. si sit nepos. sub num. primo, vers. tamen in veritate. ff. de collat. dot. & in l. prima. §. si filius. vers. sed mihi. ff. de coniung. cum emancip. liber. & in l. si auus. vers. nota ex hac lege. & ibi. Bald. sub num. 4. vers. primo casu. Salic. num. 3. Alex. num. 6. Aret. in prin. vers. non tamen succedir. Ias. in prin. Iacob. de S. Georg. numero 2. Fulgos. numer. 2. C. de liber. præter.

8 Vlterius nec potest fieri fundamētum in dicta donatione, quæ fuit conditionalis, videlicet si Robertus Cardinali superuixisset, alias irrita esset, & inanis. Præmortuo igitur Roberto negari non potest, donationem fuisse resolutam. l. 1. ex princi. §. item ff. de donation. Tiraquell. de retract. conuent. §. primo. gloss. 7. num. 3. & seq.

9 Nec valet dicere D. Ducem, saltem ex quo hæreditatem adiuit, illique se immiscuit, censeri Cardinalis prohibitioni de non alienando legitimam acquieuisse, & sibi præiudicasse quoad illius detractionē. Nam dato etiam quod in dicta hæreditate se Dux immiscuisset, & testamentum approbasset, non ideo sibi præiudicauit, cum ad hoc expressa, & specifica requiratur legitimæ renunciatio. Odofr. in l. si quando. §. & generaliter. in principio. & ibi Ias. numero quarto. & alij. C. de inofficioso testam. Ruin. consilio 56. numero octauo. & sequent. consilio quinquagesimo septimo. sub numero tertio. versicu. adeo quod filius. libro secundo. Cephal. consilio 188. numero 30. libro secundo. & consilio 95. numero octauo. vndecimo. & sequent. libro primo. Ancharan. consilio 152. sub numero octauo. versic. legitimam vero debitam. Alexan. consilio 89. colum. final. numero decimo quarto. volumine quarto. Paris. consilio 43. numero 36. volumine tertio. Peregr. consilio 68. numero decimo tertio. Eug. consilio 38. numero octauo. & sequent. Odd. consilio 63. numero vigesimo quarto. Mag. decis. Lucen. 85. numero octauo. Peregr. de fideicommiss. art. 36. numero 84. qui plures refert. Cruc. de legit. versicul. nec vsusfructu. numero vndecimo. & fuit decisum in Romana de Lanre. 11. Februarij 1583. coram Clement. VIII. & coram R. P. D. Manzanedo in Romana legitimæ 11. Decembris 1609.

10 Non obstat bona, de quibus agitur, ex redditibus Ecclesiasticis prouenisse. Vnde cum illorum dispositio sumat originem ex facultate testandi a Pio IV. & Gregorio XIII. Cardinali concessa videatur idē Cardinalis tanquam de bonis a Principe sibi donatis potuisse de illis ad libitum etiam in præiudicium legitimæ filij disponere per Vasq. in repetit. d. l. quoniam in prioribus. lib. 1. §. 10. limit. 63. num. 473. C. de inoffi. testam. Respondetur enim, Vasquez loqui de quadā lege in partibus Hispaniarum, vt tradit Suarez ibidē limit. 6. qui dicit grandem esse limitationem, sed illā se nunquam vidisse practicari.

11 Et licet idem Vasq. hoc subdat etiam videri sibi de iure communi per text. in l. cum multa. C. de bonis quæ liber. in qua disponitur, bona per Principem donata filijsfamilias ad instar Castrensis peculij, esse in eorum libera dispositione, dicta tamen lex non obstat tanquam de iure nouissimo correcta cum testamentum hodie filijsfamilias respectu bonorum, in quibus habet ille testandi facultatem inofficiosi querelæ subiaceat. §. iustum autem perspeximus. ibi, sancimus non licere. Auth. vt cum de appell. cognosc. gloss. in l. fin. in verbo testam. & ibi Bar. & Bald. sub num. 1. C. de inoffic. testam. Fulgos. num. 5. Salic. num. 4. versic. sed dubium oritur de iure nouo. Ias. num. 5. idem Bartol. in auth. ex causa. num. 13. vers. si vero. C. de liber. præter. & ibi Alex. nume. 4. qui de communi testatur. Præterea l. cum multa. solum habeat locum in filiofamilias, non autem in patre, prout erat in casu nostro Card. vt communiter tradunt Scrib. supra alleg. in d. l. fin. C. de inoffic. testament. vltimo contra Vasquez opinionem senserunt plures viri Doctissimi, & præsertim Aug. de Perusio consilio 242. sub numero 1. & sub numero 2. in fine. versic. illa simpliciter, vbi habet in bonis a Principe donatis patri, etiam cum iurisdictione legitimam filijs deberi, si pro hæredibus, & successoribus etiam donata fuissent, vt in casu nostro.

12 Additur, nos hic non versari in bonis immediate donatis a Principe, sed in proprijs ipsius Cardinalis, de quibus ille poterat ad libitum in vita disponere, licet de eisdem tanquam ex redditibus Ecclesiasticis acquisitis testari non posset. Vnde per liberam testandi facultatem concessam illi solum videatur indultum, vt legitimam, & consuetam haberet testamenti factionem iuris ordine seruato, nec est credendum Summum Pontificem, qui iura tuetur, per huiusmodi liberam concessionem totam testamẽtorum obseruationem multis vigilijs excogitatam vertere voluisse, vt expressim habetur in l. si quando. C. de inoffic. testamen. vbi Albet. Bald. Salyc. & omnes notant. Et quod hac libera concessione fuerit solum habilitata persona not. plene Moderni Romani, de numero testium capit. decimo tertio, numero vigesimo quinto, cum pluribus sequentib. vbi num. 29. ex multis allegatis dicitur per hoc remissam non censeri solemnitatem, quæ tangit ius tertii, vt etiam habetur in decisione octuagesima quarta, numero quarto, parte 2. diceretur. Et sic nullo modo videtur in casu nostro adempta filio legitima in bonis patris, etiam Clerici debita. iuxta text. in Authen. Presbyteros in fine de episcop. & cler. vbi Bald. in primo notab. idem in l. si quando. in tertio notab. C. de inoffic. testamen. Angel in l. prima, numero quinto, vers. sed hodie. ff. eod. & ibi Paulus de Castro. numero octauo. Iacob. de S. Georgio. nu. 7.

13 Ad obiectum, quod filius in maiori parte oneratus grauari possit in legitima per Cuman. cons. vigesimo quinto, & alios allegatos, Respondetur id simpliciter non procedere, sed adhibita solum cautela, de qua per Socin. iun. consilio 212. & alios allegatos in Romana legitimæ. 11. Decembris 1609. coram Reuer. P. Domino Manzanedo, vt videlicet pater grauando in legitima filium addat, si filius testamentum non approbauerit, se in legitima tantum illum instituere, alias grauamen non sustinetur, vt habetur in dicta decisione, & ad Cum. alleg. qui firmat fructus a grauato perceptos in legitimam imputare dicitur illum reprobari communiter, vt per Alexand. in l. in fideicommissaria. numero sexto, & septimo. ff. ad legem Falcidiam, & ibi Rip. numero 41. versicul. mihi non placet ista decisio Raph. Aquen. numero septimo, Socin. consilio octuagesimo secundo, numero tertio, versicul. sed quicquid. libro quarto. Bursat. consilio quadragesimo quarto, numero decimo octauo. Rim. iun. cõsilio quinquagesimo, numero octuagesimo nono, & consilio 150. numero 48. Magon. decis. Lucen. 85. numero 19. versic. tamen contrariam sententiam. Vbi testatur hanc esse æquiorem, & magis communẽ opinionem Gabriel de legit. conclus. prima, num. 41. vers. circa istam limitationem.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana domus S. Nicolai Lunæ 23. Iunij 1614.

DCLIV.

ARGVMENTVM.

Hæredi agenti ad immissionem hęreditatis ex testamento obstat exceptio iuris, quę in continenti probari potest. Emphyteusisque Ecclesiastica quando dicatur ad effectum, vt ad extraneos hęredes non transeat.

SVMMARIVM.

Haredi ex testamento non abolito, & non cancellato, danda est immissio in possessione bonorum hareditariorum. numero 1.

Haredi agenti ad immissionem bonorum hareditariorum obstat exceptio eius, qui in continenti de suo iure docere paratus est. num. 2. Vbi etiam declaratur, quis sit legitimus contradictor contra hunc agentem ex l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen.

Emphyteusis ecclesiastica non transit ad extraneos, quando est concessa pro filijs, & haredibus, & descendentibus. num. 3.

Emphyteusis ecclesiastica in dubio non prasumitur hareditaria. Declara, vt nu. 4.

Emphyteusis semel facta ad heredes extraneos transmissibilis semper durat talis. num. 5.

Emphyteusis ecclesiastica quandoque etiam capax est heres extraneus. nu. 6.

DECISIO DCLIV.

1 POst plures decisiones in hac causa factas, in quibus resolutum fuit, Rectori S. Nicolai dandũ esse mandatum de manutenendo in possessione domus, de qua agitur, dubitatum fuit, An Dominico sit danda immissio, & resolutum fuit affirmatiue, quia Dominicus ostendit testamentum Lucretię, cuius vigore ipse vti hæres institutus petit immissionẽ, non abolitum, non cãcellatum. Item docet, Lucretiã possedisse domum, de qua agitur, vt apparet ex mandato de immittendo, alias per Rectorem obtẽto extra Rotam, & ex testibus examinatis: Huiusmodi autem probationes visæ fuerunt sufficientes ad concedendũ Dominico hæredi scripto immissionem, iuxta notata per glos. & DD. in l. vlt. & ibi Dec. nu. 17. C. de edict. Diui Adr. toll. cũ aliis copiose adductis per Menoch. de adipisc. tem. 4. nu. 363.

2 Et licet pro parte Rectoris multa deducerentur super legitima possessione ecclesiæ, de cuius iure in continenti dicit se esse paratũ docere, vnde tanquã legitimus contradictor prætendit immissionem hanc posse impediri, ad trad. in d. l. vlt. per Dec. num. 48. Bart. in l. filiam fratribus. quem teste Alex. DD. ibi communiter sequuntur. ff. ad Trebell. Osasch. decis. Pedem. 26. numero 2. in puncto allegatur decisio in Imolen. bonorum 22. Iunii 1592. coram bo. memoriæ Card. Pamphilio. Et in Romana de Capizucchis 10. Aprilis 1606. coram Illustris. Lancellotto, & quod Rector sit legitimus contradictor deducitur ex decisione in

hac

hac causa facta die 13. Nouemb. præteriti, in qua Rota censuit constare de eius bono iure, licet ad effectũ manurentionis, quod idem videbatur etiam dicẽdum ad effectũ proprietatis ex rationibus ibi deductis, & præsertim ex recognitione Ludouici cũ obligatione de soluendo Canonẽ, a quo Ludouico Dñicus causã hẽt. Itẽ ex solutionibus factis tã a Victoria, q̃ successit Ludouico, q̃ a Lucretia, q̃ successit Victoriæ, & q̃ est auctrix immediata Dominici, quẽ hæredem instituit. Itẽ ex solutione Laudemij in alienatione alterius partis huius domus, ex quibus præsumitur interuenisse scripturã inuestituræ, tãquã necessarium antecedens, vt in d. decisione, & in Rom. Vineæ 30. Martij 1612. coram Reuerendiss. D. Archiepiscopo Damasceno.

3 Nihilominus Domini non censebant prædicta obstare, quia licet ex ijs resultet præsumptio inuestituræ, non tamen arguitur tenor illius, An sit ad tertiam generationem, vel pro hæredibus, & successoribus, & ideo cessat in hoc casu prællegata decisio Imolen. coram Cardinale Pamphilio, quia ibi constabat ex instrumentis concessionum in emphyteusim, quod concessiones erant pro filijs, & hæredibus, & descendentibus, quo casu emphyteusis Ecclesiastica regulariter non transit ad extraneos. Clar. in §. emphyteusis. quæst. 28. vers. primus casus.

4 Nec videbatur refragari, quod dicebatur emphyteusim Ecclesiasticam in dubio non præsumi hæreditariam, ex allegatis per Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 18. vers. octauo deduco, quia id bene procedit in emphyteusi, quæ ab initio fuit Ecclesiastica, qualis non est hæc, quæ ab initio erat priuati. Nam hæ domus erant sub proprietate illius Aloysij, qui eas postea in permutatione cessit Ecclesiæ. Vnde fortasse remansit tanquam priuata ad hunc effectum, vt sit perpetua, & transitoria ad extraneos attenta origine contractus, quia natura, & origo contractus initi cum priuato nõ mutatur in persona priuilegiati, vt in his terminis tradit Anchar. consil. 165. num. 2. vbi alleg. tex. in l. fiscus. ff. de iur. fisc. & in l. Aemylius. ff. de minorib.

5 Hæc autem tanto magis procedere videbantur in casu proposito attenta obseruantia, secundum quam apparebat emphyteusim hanc etiam postquam peruenit ad Ecclesiam ex dicta permutatione transisse in hæredes extraneos. Nam portio Ludouici, de qua agitur, transiuit ad Victoriam eius vxorem, deinde ad Lucretiam sororẽ Victoriæ, & alia portio Petri Sguizzari pariter fuit alienata, & transiuit in varias personas extraneas non contradicentibus Rectoribus. Vnde Domini non videbant rationem, cur non potuisset transire etiam in Dominicum hæredem Lucretiæ, cum emphyteusis semel facta transmissibilis ad hæredes extraneos semper duret talis, vt in puncto Ruin. consil. 161. numero 32. in fin. versic. cum ergo. & numero 33. lib. 1.

6 Et quatenus res esset dubia, tamen non potest denegari hæredi immissio, etiam in emphyteusim Ecclesiasticam, quia dantur multi casus, in quibus hæres extraneus est capax illius. Menoch. de adipisc. rem. 4. num. 390. & seq. Ex quibus conclusum fuit, Dominico dandam esse immissionem.

R. P. D. BVRATTO.

Senen. Bonorum. Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Rescriptum subreptitium non est ipso iure nullum, sed ope exceptionis annullandum est, nisi fuerit causæ auocatorium.

SVMMARIVM.

Attentata appellatione pendente, & post inhibitionem, reuocanda sunt. num. 1.
Rescriptum subreptitium non est ipso iure nullum, sed ope exceptionis annullandum est. nu. 2. Declara, vt nu. 3.
Rescriptum auocatorium causæ a Rota si subreptitium est redditur ipso iure nullum. num. 3.

DECISIO DCLV.

1 FVit dictum, cõstare de attentatis commissis per Venturam in capienda possessione bonorum, de quibus agitur, vigore sententiarum ad eius fauorem latarum pendẽte appellatione Monialium, deinde in Rota commissa, atque inhibitione ab hoc Tribunali expedita, & in partibus in præsentia eiusdem Venturæ præsentata, quæ propterea veniunt in primis, & ante omnia reuocanda, ad regulas vulgares, & ex facultate in vltimo rescripto a Ventura impetrato attributa.

2 Non obstat, possessionem fuisse captam in vim mãdati Archiepiscopi Florentini delegati pro exequutione sententiarum ad fauorem Venturæ latarum super successione ab intestato sororis Domitillæ excluso Monasterio, ex quo rescripto Apostolico tributa fuit iurisdictio, cum non fuerit coram eo iudice oppositum de obreptione, & litis pendẽtia in Rota. Innoc. in c. cum M. Ferrariensis. in fine. de constitut. Et rescriptum subreptitium non sit ipso iure nullũ, sed ope exceptionis annullandum. c. ceterum. c. ad audientiã. il secondo. cum ibi notatis. de rescript. late Paris. consil. 134. num. 17. & seq. lib. 4.

3 Nam id posse forsan procedere Domini dixerunt, nisi rescriptum fuisset auocatorium causę a Rota, quia tunc est ipso iure nullum. Bisign. decis. 13. de rescript. Cassador. decis. 1. eod. tit. & decis. 2. num. 6. de appellat. Vestr. in praxi lib. 3. c. 9. nu. 3. Mandos. commiss. 7. in princ. Rota apud bon. mem. Card. Seraphin. decis. 763. nume. 6. Et in Vrgellen. Archidiaconatus de Andorra, 13. Aprilis 1592. coram bo. mem. Penia, in qua fuit dictum, possessionem captam vigore Breuis obtenti non facta mentione litis in Rota pendente esse prorsus nullam.

Digitized by Google

4 Mouit etiam DD. quod commissio pro exequutione sententiarum fuit clam extorta, postquam reiecta fuerat similis commissio in Signatura, Monialibus etiam tunc informantibus, proposita, & ita conclusum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Placentina Archipresbyteratus. Ven. 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Appellatio an, & quando detur a collatione parochialis ad effectum suspensiuum.

SVMMARIVM.

Attentata lite, & appellatione pendente, reuocanda sunt. numero 1.

Appellatio non datur a collatione parochialis ad effectum suspensiuum. Declara, vt nu. 2.

DECISIO DCLVI.

1 PRo Informante nempe constare de attentatis, ita vt sit locus sequestro, quia a sententia ordinarij, qui declarauit Comitem Ricardum esse instituendum, pro parte Comitis Ranutij fuit appellatum, & propterea institutio, quæ illius vigore emanauit, lite, & appellatione pendente, vna cum possessione subsequuta est attentata. c. non solum. de appellat. in 6. c. 2. vt lit. pen. eod. lib. Rot. decis. 10. vt lit. pend. in nou. cum similibus, & consequenter sequestranda. Cassad. decis. 3. nu. 6. de restit. spol. Caputaq. decis. 157. par. 3.

2 Non obstat, quod agatur de Parochiali, in qua non admittitur appellatio ad effectum suspensiuum ex dispositione Concilij Tridentini sessio. 24. capit. decimo octauo, versicul. in omnibus. de reformat. & ex Bulla Pij Quinti, de conferend. Parochialibus. Quia placuit responsio, quod Concilium, & Bulla loquuntur quando facto concursu appellatur a mala electione, non autem quando prout in casu isto, agitur inter præsentatos, vel patronos laicos, super pertinentia iuris patronatus, & appellatur ab institutione facta ad præsentationem alicuius ex patronis, quo casu possessio, per appellationem suspendi debet, vt de appellatione interposita a præsentato habente plures voces patronorum, tenuit Rota in causa Compostellana Parochialis 3. Iunij 1588. coram bonæ memoriæ Cardin. Plato, & faciunt tradita in causa Lucana plebis 18. Iunij 1571. coram bonæ memoriæ Cardinali Lancellotto, cum aliis relatis coram me in causa Toletana Parochialis. 7. Iunij 1609. Et ita decisum &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Toletana Admissionis. Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Non parentes executorialibus Rotæ, & sententijs declaratorijs, parere coguntur per aggrauatorias, Rectoresque, & beneficiati præcedunt Cappellanos amouibiles. Coadiutor autem non precedit Canonicos, sicut precedebat coadiutus.

SVMMARIVM.

Executorialibus, & sententia declaratoria parere nolentes iuxta stylum Rotæ, parere coguntur cum aggrauatorijs. num. 1.

Cappellani amouibiles non iure proprio vtuntur, sed iure Collegij, a quo deputantur. nu. 2.

Rectores, & Beneficiati perpetui, qui iure proprio vtũtur, & ex persona propria dignitatem habent, vti digniores de iure sunt præferendi Cappellanis. nu. 3.

Coadiutor doctus cum futura successione, & cum omnib. prærogatiuis, & præminentijs Coadiuti, non potest præcedere Canonicos veros, quos præcedebat Coadiutus. num. 3. in fine.

DECISIO DCLVII.

1 FVit resolutum, non esse dandam aggrauatoriã, quia ex deductis sufficienter visum fuit constare de paritione Rectorum, & Beneficiatorum in admittendo Cappellanos ad nutũ amouibiles Collegii Compluten. in eorum Congregationibus capitulo nuncupato cum honoribus, & emolumentis, quibus in Cõgregationibus prædictis interessentes vtuntur iuxta formam Breuis, & mandati Rotalis, ideoque non est locus aggrauatoriæ ad quam proceditur contra eos, qui executorialibus, & sententiæ declaratoriæ parere recusant, ac proinde cẽsuras Ecclesiasticas sustinent, iuxta stylum Rotæ, & trad. Vestr. in pra xi lib. 8. c. vlt. sub num. 19. vers. lata denique.

2 Nec obstare, quod Rectores & Beneficiati supra dicti recusauerint dare præcedentiam dictis Cappellanis, & cum illis cõmunicare emolumenta propria. Nã quo ad præcedentias Breue, & mandatum Rotale nõ dicunt, quod Cappellani ad nutũ amouibiles debeãt præcedere Rectores, & beneficiatos perpetuos, sed tantum, quod in præfatis Congregationibus interesse debeant, & gaudere omnibus priuilegiis, prærogatiuis, exemptionibus, & honoribus, quibus interessentes vtũtur, quod respectu præcedentiæ visum fuit intelligendum esse, prout de iure, & sicut Cappellani amouibiles non iure proprio vtantur, sed iure Collegii, a quo deputantur ad notata per Vital. in Clemẽt. vnica. nu. 22. & sequentib. de offic. vicar. Lapus alleg. 85. nu. 8. vers. secus in temporalibus.

3 Sequitur, q. Rectores, & beneficiati perpetui qui iure proprio vtuntur, & ex persona propria dignitatem habent vti digniores sint de iure præferendi. Purpur. in l. prima, sub nume. 632. versic. & quo ad ceteros. ff. de offic. eius cui manda. est iurisd. Dec. in capit. sanc. il se-

il secondo, nmmero duodecimo, versic. sed habito respectu. de offic. delega. Menochius consilio quinquagesimo primo, numero vigesimo quarto, libro primo. Rota in causa Pampilonen. antelationum 8. Martij 1577. relat. inter impress. decis. 326. numero tertio, & sequen. par. secunda diuers. ita vt cappellani amouibiles præfatis prærogatiuis, priuilegijs, & honoribus in Congregationibus vti valeant respectu inferiorũ, & placuit simile de coadiutoria data cum futura successione, cum omnibus prærogatiuis, & præeminentijs coadiuti, cuius tamen ratione coadiutor non potest præcedere Canonicos veros, quos præcedebat coadiutus ex supra dictis rationibus. Rota in causa Salamantina Coadiutoriæ 25. Iunij 1593. coram bo. mem. Penia.

4 Quo vero ad emolumenta Breue pariter, & mandatum Rotale nõ loquuntur de ijs, quæ quilibet Rector, & beneficiatus particulari nomine percepit, ex propria Ecclesia, sed de ijs, quæ obuenerunt ratione interuentus in dictis Congregationibus, & quibus alij Rectores, & beneficiati in dictis Congregationibus interessentes vti solent, quo casu non potest dici constare de aliqua contrauentione cum non appareat, quod in dictis Congregationibus, & similibus emolumentis alii vmquam vsi fuerint, ad tradit. per Aym. cons. 293. nu. 5. Petr. de prohib. fideicom. alienat. q. 13. nu. 46. & seq. Et ita decisum &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Pampilonen. beneficij de Aricaleta. Ven. 4. Iulij 1604.

ARGVMENTVM.

Clausula arbitrio Rotæ, quando inttat ad effectum retardandi executionem Breuis, & quando ius patronatus præsumatur in beneficio erecto infra limites Ecclesiç parochialis, & de eiusdem Ecclesiæ bonis dotatum ipsa Ecclesia existente de iure patronatus.

SVMMARIVM.

Clausula arbitrio Rotæ relaxat aliquantũ iuris rigorem, contentaturq; leuioribus probationibus, & sufficit dare fumum iuris patronatus ad effectum supersedendi in executione Breuis nomine Cameræ. numer. 1. Declara, vt num. 2.

Ius patronatus non acquiritur ex concessione Episcopi, aut ex Constitutionibus Synodalibus, nec suffragatur quasi possessio Vniuersitatis præsentandi ex Conc. Trid. sess. 25. de reformat. c. 4. nu. 7.

Beneficium fundatum intra limites Ecclesiç Parochialis, & ex bonis eiusdem Ecclesiæ dotatum, non dicitur de iure patronatus eiusdem Ecclesiæ etiam quod ipsa Ecclesia esset mater de iure patronatus. nu. 4.

Episcopus non potest reseruare laicis ius patronatus beneficij dotati de bonis Ecclesiæ matricis. nu. 1.

Sententiæ latæ ad fauorem Vniuersitatis non possunt præiudicare Ecclesiæ, & successori. nu. 6.

DECISIO DCLVIII.

1 Licet clausula arbitrio Rotæ relaxet aliquãtum iuris rigorem, atque hinc sæpius resolutũ fuerit, sufficere leuiores probationes, & quod detur fumus iuris patronatus ad effectum supersedendi in executione Breuis nomine Cameræ, & præsertim in Barchinonen. Beneficij S. Petri. 23. Febru. 1600. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in Astoricen. Prioratus 9. Decemb. 1596. coram bo. me. Litta, & in Foroliuien. iuris patronatus 15. Maij 1609. corã R. P. D. meo Manzanedo, vbi aliæ decisiones allegantur.

2 Nihilominus in hac causa Domini negatiuam amplexi sunt. Dixerunt enim, q̃ cum nõ impediat quodlibet ius patronatus reseruationem, sed illud tãtum, q̃ ex fundatione, & dotatione acquiritur. Cassad. dec. 4. nu. 5. de probat. & decis. 7. nu. 5. de iure pat. cũ alijs late cumulatis in Cõpsana Iuris patr. 23. Ianu. 1604. coram bo. me. Litta, non sufficit dare fumũ iuris patronatus in genere, sed necesse est, vt detur talis, cuius probatio releuet, qualem non putabant adesse in casu proposito.

3 Nam ad hunc effectũ non potest suffragari Ioanni vltimus status, & quasi possessio vniuersitatis præsentandi, neque titulus productus ex cõcessione Episcopi, & Cõstitutionibus Synodalib. Sunt enim hęc omnia sublata per Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 9. Eoq; magis, quia versamur in vniuersitate, & parochianis, in quibus præsumitur vsurpatio c. quærelã. vbi Abb. nu. 7. & in c. cum Ecclesia Vulterana. num. 8. in fi. de elec. Inn. in c. cum Ven. nu. 9. de excep. Roch. de iure patr. ver. Construxit. n. 29. & fuit dictũ in Tiburtina iuris patron. 5. Iulii 1599. coram bo. me. Penia. Et ad summum possent tribuere ius ex priuilegio, qđ nõ impedit reseruationẽ. Rot. dec. 304. n. 2. & 3. p. 2. diuers.

4 Quinimo ex instrumẽtis ex aduerso productis clare apparet, beneficium de quo agitur fuisse ab initio fundatum intra limites ecclesiæ parochialis, & ex bonis eiusdẽ ecclesiæ dotatũ, ac proinde quatenus etiã probatur, ecclesiã matricẽ esse de iure patronatus laicorum, adhuc tamen beneficiũ sic erectum esset, vel liberum, vel de iure patronatus Rectoris Ecclesiæ Matricis. Placuit enim Dñis pro nunc opinio Lamber. de iure patr. par. 1. 2. lib. 2. q. princ. art. 15. nu. 4. optimis ibi pereũ rationibus, & auctoritatibus fundata, quã absque difficultate procedere putarũt, eo quia ex eisdem met iuribus a Ioanne productis apparet, hoc beneficium fuisse dotatum ex decimis spectantib. ad ecclesiam Matricem, quæ cum sint debitæ Ecclesiæ, vel Rectori, de Iure diuino, non põt dici beneficiũ fuisse dotatũ de bonis Vniuersitatis, sed de bonis ipsius Ecclesiæ, ac propterea non potuit inde aliquod ius Vniuersitati acquiri, & præsertim ad effectum impediendi reseruationem.

Digitized by Google

5 Nec obstat consensus Episcopi, vel alia in contrarium adducta, quia ex supradictis apparet, quod Episcopus non potuit reseruare laicis Ius patronatus beneficij dotati de bonis Ecclesiæ Matricis, quia hoc esset vsurpare bona ipsius Ecclesiæ, vt inquit Abb. in c. 3. nu. 12. de eccles. ædific. vel ad summum, vt dixi tale Ius patronatus erit ex concessione, & priuilegio, quod non impedit reseruationem.

6 Similiter non obstant sententiæ latæ ad fauorem Vniuersitatis, & institutiones subsecutæ, quia nō potuerunt præiudicare Ecclesiæ, & successori. Caputaq. decis. 128. num. 4. par. 2. Vltra quod institutiones, vt plurimum emanarunt cum clausula, vt asseris, &c.

7 Et ex his Domini censuerunt non solum non dari sufficientem fumum ad effectum retardandi exequutionem, sed quod ex probationibus factis in totum excludatur ius patronatus ex fundatione, vel dotatione prout requiritur. Vnde dixerunt, nos non versari in terminis decisionum supra relatarum, & quod per consequens non intret arbitrium ad effectum retardandi exequutionem Breuis, quod, cum sit sufficienter iustificata clausula constito, omnino venit exequendum.

R. P. D. REMBOLDO.

Maceraten. Pecuniariæ. Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

De nullitate sententiæ defectu mandati comparentis, & de solutione facta tutori, quando debitorem liberet.

SVMMARIVM.

Sententia est nulla, quando fuit obtēta a procuratore non habente mandatum parte protestante neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato. nu. 1.

Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio. numero 2.

Tutori solutio facta cum interuentu proximiorum, & decreto iudicis valida est. nu. 2.

Solutio facta tutori liberat debitorem, si tutor ille publice se gerebat pro tali. nu. 3.

DECISIO DCLIX.

1 IN nimiam partis aduersæ contumaciam proposui dubium, solo Antonio informante, An sententia contra ipsum in partibus lata sit confirmanda, vel infirmanda. Et Domini ex vtroque capite nullitatis, scilicet, & iniustitiæ negatiuam amplexi sunt, si quidem nullitas videbatur colligi ex defectu mandati illius, qui pro Vlysse comparuit in iudicio, & sententiam obtinuit. Ex quo enim fuerat sæpius protestatum, neminem ex aduerso audiri, nisi docto de mandato, non potuit iudex citra vitium nullitatis ad vlteriora procedere, non exhibito ante sententiam in actis mandato. Bald. consil. 122. sub nume. 1. vers. sed in hac allegatione lib. 3. Aym. consil. 108. nu. 1. Rota diuers. decis. 599. num. 2. par. 1. Et fuit dictum in Romana prætensæ nullitatis contractus 27. Iunij 1611. coram R. P. D. meo Pamphilio.

2 Iniustitia vero redditur manifesta ex eo, quod Vlysses fuit satisfactus de prætenso credito, vnde non poterat Antonius ad illud iterum soluendum cōdemnari, cum solutione eius, quod debetur, tollatur omnis obligatio. Instit. quib. mod. toll. oblig. in princip. etiam quod solutio non sit facta ipsimet Vlyssi, sed Francisco eius tutori cum interuentu tamen proximiorum, & decreto iudicis, vt apparet ex publico instrumento quod datur. l. Lucius. la seconda. §. tutelæ, & §. final. ff. de admin. tutor. l. 1. C. si aduers. solut.

3 Quod autem Franciscus, cui fuit facta solutio erat verus tutor Vlyssis probatur tum ex testamento patris Vlyssis, Tum ex eo, quod ille publice se pro tali gerebat, quod ad effectum inducendæ liberationis sufficere videtur. l. si quis seruo. ff. de solut. Rota diuers. decis. 89. nu. 9. par. 2. Tum denique, quia fuit ab Vlysse vti talis approbatus, dum ab hæredibus d. Tutoris maior factus rationem administrationis exegit. Castren. consilio primo, numero tertio, libro 1. Dec. consilio 261. numero 6. vers. Et qui exegit. Aym. consilio 204. num. 14.

R. P. D. VBALDO.

Auersana Beneficij. Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Agitur de concessione mandati de manutenendo facienda possessori beneficij, & hinc nonnulla ad materiam explicantur, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum est docenti de sua possessione. nu. 1.

Possessio probatur per instrumentum alio non possidenti. numero 1.

Beneficium resignans in manibus Papæ amittit omne ius, omnemq́; possessionem ipsius beneficij. nu. 2.

Possessorium retinendæ est summarissimum, & in eo non attenditur, nisi simplex possessio, & nuda facti detentio. num. 3.

Sententia nulla etiam executioni mandata non priuat quem sua possessione. nu. 4.

Mandatum de manutenendo datur etiam possidenti ciuiliter, & non naturaliter. nu. 4.

DECI-

DECISIO DCLX.

1 Domini dixerunt, esse dandum mandatum de manutenendo Raphaeli, quia illud datur possidenti. §. retiuendæ. Instit. de interd. l. 1. §. huius autem. vbi Bart. in princ. & in §. quod ait prætor. num. 14. ff. vti possid. Couar. pract. quæst. cap. 17. & ipse satis docet de sua possessione per publicum instrumentum adeptæ possessionis, alio non existente in possessione. l. prædia. ff. de acquir. possess. Rot. decis. 21. de restit. spoliat. in antiq. l. non ideirco. vbi Bal. C. de fid. instrum. Fuit dictum in Mediolanen. Beneficij 27. Maij 1611. & in Augusten. Hospitalis. 21. Februarij de eodem anno coram me, & alias sæpius.

2 Non obstat, quod tempore captæ possessionis per dictum Raphaelem Petrus Paulus Auersana esset in possessione. Quia iam ipse per liberam resignationem in manibus Papæ factam ex causa permutationis ad fauorem dicti Raphaelis amiserat omne ius, & possessionem, iuxta notata per Innoc. in c. super hoc. de renunciat. Rot. decis. 2. de renunciat. in antiq. Fuit dictum in Hispalen. Permutationis. 4. Decemb. 1595. coram Gipsio, & in Mutinen. Canonicatus. 27. Martij 1902. coram Litta.

3 Minus obstat impetratio facta per D. Florillum ob non expressionem veri valoris, quia hoc nihil commune habet cum hoc iudicio Summarijssimo manutentionis, in quo non attenditur nisi simplex possessio, & nuda facti detentio. Couarr. pract. quæst. d. c. 17. sub numero 4. versic. in specie. Rota diuers. decis. 641. numero 8. par. 1.

4 Non obstat sententia Nuncij ad fauorem dicti Florilli, quia quatenus fuisset executioni demandata, de quo non constat, nihil faceret, quia cum fuerit per duas decisiones coram me declarata nulla, & per primam etiam iniusta non priuasset dictum Raphaelem sua possessione. l. fin. vbi glo. & Doct. C. si per vim vel alio modo. Ruiu. consi. 17. num. 5. lib. 5. Rot. decis. 802. numer. 7. par. 1. saltem possessione ciuili, quæ animo retinetur, cuius ratione competit manutētio. Ias. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. nume. 62. ff. de acquir. possess. cum alijs per Menoch. de retinen. remed. 3. num. 22. Fuit dictum in Romana Vineæ de Rusconibus. 28. Nouembris 1611. coram R. P. Domino meo Sacrato, & in Romana Domorum. 24. Februarij 1612. coram me. Et ita decisum Raphaele solum informante.

R. P. D. VBALDO.

Meliten. Beneficij. Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

De probatione possessionis, quando spoliatus redintegrari petit ad possessionem, qua spoliatus est, nonnulla notanda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Possessio probatur per instrumentum ad effectum manutentionis. num. 1.

Possessio probatur per locationem bonorum iunctis adminiculis. num. 2.

Spoliatus petens se restitui ad possessionem, qua se spoliatum dicit, censetur confiteri possessionem spoliantis. numero 2.

Mandatum de manutenendo datur etiam spoliatori. numero 2.

Appellatione pendente sententia exequi non potest. nu. 3. & num. 6.

Manutentio datur ratione ciuilis possessionis, quando quis non habuit se pro spoliato. num. 3.

Statutum correctorium iuris communis extendi non debet. num. 4.

Spoliatus non restituitur, nisi probauerit suam possessionem tempore spoliationis. num. 5.

DECISIO DCLXI.

1 Domini dixerunt, mandatum de manutenēdo dandum esse D. Equiti Berzetto in possessione beneficij, de quo agitur, quia de eius possessione constat ex publico instrumento adeptæ possessionis, quod plene probat possessione vacante. l. prædia. ff. de acquir. possess. Rot. decis. 56. num. 1. par. 1. diuers. & sæpe in alijs.

2 Quæ possessio coadiuuatur ex instrumento locationis bonorum dicti beneficii factæ a dicto Equite, quę cum adminiculis probat. Bart. in l. ad probationem. C. locati. Rot. apud Seraph. decis. 896. nume. 2. Quod vero d. possessionem retineret de tempore motæ litis probatur ex memoriali loco libelli dato per D. Equitem Cagnolum Aduersarium, in quo petiit se redintegrari ad dictum beneficium, quo se dicebat spoliatum per Equitem Berzettum, & ex sententiis, quæ mādant Cagnolum reponi ad dictam possessionem. Ex his enim necessario infertur, quod possessio de tempore motæ litis esset penes Berzettum prætensum spoliatorem. Abb. in c. cum ad sedem. nume. 28. de restit. spoliat. Socin. in l. rem, quæ nobis. nume. 16. ff. de acquir. possess. Menoch. de recup. rem. 15. nume. 383. & alias certum est, quod etiam spoliatori datur manutētio. Menoch. de retin. rem. vltimo. num. 18. Rot. decis. 641. num. 8. par. 1. diuers.

3 Non obstant sententiæ ad fauorem Cagnoli, quarum vigore dicitur cepisse possessionem, quia stante appellatione ad Sanctissimum pro parte Berzetti, & litis introductione in Rota, non potuerunt executioni demandari. c. non solum. de appellationibus in 6. & interim Berzetto, qui non se habuit pro spoliato

com-

Digitized by Google

competit manutentio saltem ratione ciuilis possessionis. Menoch. de retin. rem. 3. num. 22. Rot. decis. 19. num. 12. par. 2. diuers.

4 Non obstat, quod in vim stabilimentorum Religionis Hierosolymitanæ duæ conformes habent executionem, etiamsi fuerit appellatum, quia fuit responsum, allegat. cap. 2 a. tit. 7. de concil. non loqui de appellatione interposita ad Papam, sed ad Concilium Generale, & cum sit correctorium iuris communis, nō debet extendi. DD. in authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccles. Alex. cons. 167. nu. 13. vers. nec etiam obstat. lib. 7. cum vulgarib.

5 Accedebat etiam iniustitia dd. sententiarum, quæ mandant redintegrari Cagnolum ad possessionem beneficij, nec tamen constat vnquam illud possedisse, cū alias primum extremum in spolio sit concludenter probandum. Afflict. decis. 364. num. 5. Rot. decisione 165. num. 1. par. 2. Prior enim Cagnolus bene habuit ius conferendi dictum beneficium, prout illud contulit Berzetto, & vti collator pro se illud retinere non poterat.

6 Decisio in Camerinen. pensionis 22. Iunij 1594. coram Gipsio exemplo allegata videbatur non applicari, quia loquitur quando a sententia super delegatione manutentionis non fuit appellatum, vel non fuerat prosecuta appellatio. Ideo non mirum, si fuerat amissa possessio: hic autem appellatio fuit interposita, vt supra dictum est. Et ita decisum.

R E V. P. D. V B A L D O.

Signina bonorum. 4. Iulij 1614.

A R G V M E N T V M.

Statutum Vrbis, quod duæ conformes faciant rē iudicatam, habet locum etiam in Vniuersitate litigante, dummodo sententiæ sint validæ. Secus si inualidæ, & apocha non archiuiata facit fidem, quando constat de legalitate Notarij, & cessat suspicio fraudis.

S V M M A R I V M.

Sententia, a qua non appellatur, transit in iudicatum. numero 1.

Sententia duæ conformes faciunt rem iudicatam vigore Statuti Vrbis, etiam inter Vniuersitatem, in eius districtu existentem. num. 2.

Sententiæ duæ conformes faciunt rem iudicatam vigore Statuti Vrbis, quando sunt valida. Secus si sint nulla. num. 3.

Apocha etiam non Archiuiata facit fidem, quando constat de legalitate Notarij, & cessat suspicio fraudis. numero 4.

D E C I S I O D C L X I I.

1 Fuit dictum constare de re iudicata, tum quia non fuit appellatum a sententia Rotali vltimo loco lata. Auth. hodie. C. de appellat. c. cum dilectus. in fine. de elect. c. quod ad consultationem. de re iudic. c. Romana. §. si vero. de appellat. in 6. Fuit dictū in Romana Domorum. 19. Ianuarij 1611. coram Reuerendissimo Bononien. & in Romana locorum Montium. 25. Maij, & in Romana Pecuniaria. 27. Iunij 1611. coram me.

2 Tum quia dicta sententia est conformis sententiæ R. P. D. Bilij, & sic cum Ciuitas Signina sit in districtu, vt deponunt testes in hac causa examinati, intrat dispositio Statuti Vrbis, lib. 1. c. 178. quod duæ conformes inter ciues, incolas, & districtuales habeant vim trium, & faciant rem iudicatam. Rot. diuers. decis. 37. numc. 1. par. 3. lib. 2. fuit dictum in dicta Romana Domorum. 19. Ianuarij 1611. coram Reuerendissimo Bononien. & in dicta Romana locorum Montium coram me.

3 Non obstat, quod Statutum intelligatur de sententijs validis, & iustis, vt fuit dictum in Bononien. de Ghelis. 9. Iunij 1610. coram R. P. D. meo Coccino, quia de illarum validitate non dubitatur, & de earum iustitia patet ex concordia inter partes inita super hæreditate quondam Francisci, & Pomponij, quæ concordia fuit canonizata per duas decisiones coram bo. mem. Penia.

4 Nec videtur obstare, quod apocha transactionis non sit Archiuiata, quia fuit responsum, Bullam Archiuij non esse in vsu, quando constat de legalitate Notarij, & cessat suspicio fraudis, prout in casu nostro. Put. decis. 304. lib. 1. Et ita fuit decisum Panctio, & consortibus tantum informantibus in magna Liuij aduersarij contumacia.

R E V E R E N D I S S. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Mensæ Nummulariæ. Mercurij 30. *Iulij* 1614.

A R G V M E N T V M.

Feminæ an, quando, & quomodo sint incapaces officiorum publicorum, seu priuatorum, & quādo veniunt appellatione filiorum, hæredum, successorum, posterorum, & similium, & quando feminis exclusis censeantur etiam exclusi masculi feminarum filij.

S V M M A R I V M.

Mensa Numularia est similis officijs, quæ olim in Ciuitate exercebantur. num. 2.

Officium

Digitized by Google

Officium dicitur publicum quorum Officiales eliguntur a Papa.num.3.

Gabellas exigere, illasque Cameræ soluere officium publicum est.num.3.

Mulieres sunt incapaces omnium officiorum ciuilium, & publicorum, etiam quod officium sit publicum auctoritate, licet vtilitate priuatum, & etiam quando officium est priuatum auctoritate, & vtilitate.num.4.

Mulieres sunt incapaces exactionis gabellæ, & propterea non succedunt in conductione vectigalium. numero 5.

Feminis exercitium mensæ nummulariæ non conceditur propter honestatem, & quia illis propter immaturitatem iudicij habilitas non conuenit.num.6.

Gabellas exigere est munus mere personale.num.7.

Munera personalia in Romana Curia ad Cameram spectantia feminis non conceduntur.num.7.

Dictio alium repetit qualitatem, & similitudinem in substantia.num.8.

Virorum appellatione non veniunt feminæ.num.8.

Continuatio debet censeri facta in eodem statu, in quo quis existebat de tempore concessionis.num.9.

Feminæ possunt esse capaces tituli, licet non sint capaces exercitij, quando possunt exercere per alium. numero 10.

Dictio illi est relatiua, operaturque specialem relationem ad supra expressa.num.11.

Feminæ propter iudicij immaturitatem non dicuntur habere aliquam habilitatem.num.12.

Feudi successionis sunt etiam capaces feminæ, quando in inuestitura fuit data facultas inseruiendi per alium. Declara, vt num.13.

Filiorum appellatione veniunt feminæ per extensionem, non autem ex propria verbi significatione.num.14.

Filiorum appellatione non veniunt feminæ in materia differenti ex natura rei, & ex mente concedentis. numero 14.

Filiorum appellatione non veniunt feminæ in concessione officiorum.num.15.

Hæredum, & successorum appellatione non veniunt feminæ in materia differenti.num.16.

Filiorum, & hæredum appellatione coniunctiue vocatorum quando veniant feminæ.num.17.& 18.

Emphyteusis concessa pro filijs, & hæredibus numquid trāseat ad feminas.num.18.

Posterorum, seu familiæ appellatione feminæ non comprehenduntur in materia differenti.num.19.

Priuilegia sunt stricte interpretanda.num.20.

Beneficia Principis licet sint late interpretanda, interpretatio tamen debet esse talis, quæ non augeat concessionē, nec comprehendat illos, qui in ea comprehensi non sunt. num.21.

Feminæ vbi sunt exclusæ in aliqua concessione, censentur etiam exclusi feminarum filij. num.22. Vbi præsertim quando concessio fuit facta fauore familiæ.

Descendentium, vel hæredum masculorum appellatione numquid veniant masculi, nati ex femina. numero 22.

Concessio facta Motu proprio intelligenda est, prout iacet. num.24.

Verisimilis mens concedentis semper attendenda est in cōcessionibus.num.24.

DECISIO DCLXIII.

1 LEo X.recol.mem. concessit Iacobo de Frangipanibus ius, & facultatem tenendi, & exercendi vnam mensam nummulariam in foro Pisciū per hæc verba, tibi pro te, tuisque filijs hæredibus, & successoribus de tuo corpore recta linea descendentibus in perpetuum ius, & facultatem vnam mensam nummulariam in foro Piscium per te, & successores tuos prędictos, seu alium virum integrum, & fidelem, quem tu, & illi respectiue ad hoc duxeritis pro tempore deputandum tenendi, & exercendi concedimus. Cumque vltimo loco decesserit Hieronymus vltimus masculus relicta D. Laura filia nupta D. Ludouico de Matthæis, Dubitatum fuit in Camera coram D. Vidono, An dicta Laura esset comprehensa in dicta concessione, & sic An sententia Illustrissimi Cardinalis Prothesaurarij esset confirmanda, & cum Domini Clerici non fuerint concordes, placuit Sanctissimo D. N. transmittere ad nos informationes, & responsiones pro vtraque parte datas, & expresse iniungere, vt pro veritate sententiam diceremus, & dubio per me proposito in Congregatione supradicta die, matureque discusso concordi voto fuit resolutum feminas, & sic Lauram non esse comprehensas in dicta concessione Leonis, & propterea ius alteri concedendi esse deuolutum ad Cameram, & hoc siue attendamus naturam rei, siue mentem concedentis.

2 Nam quantum attinet ad naturam, certum est, istud ius tenendi, & exercendi hanc publicam mēsam esse simile officijs, quæ olim in Ciuitate exercebātur, de quibus in l.2.iuncta gl.fin. de nund. quæ ad instar Argentariæ esse dicit Budæus in l. si hominē.§. quoties.col. 5.vers. horum nunc instar fere sunt.ff. depos. & per consequens dicitur officium publicum, vt de commuui contra glo.in l.prætor.§. etsi seruus.in ver. potest.& in l.Argentarius.in ver.publicam.ff. de edē. testatur Plautius.in Rubr. C.de eden.c.9. in princ.& c.10.num.4.& in l.1.eod.tit.c.6.num.3.& seq.lib.2. & de veriori opin. Ronchegall.in l.eandem. nu. 144. vers.arbitror tamen.ff.de duob. reis. & contrarijs respondet Alphan.in Rubr. C. de eden.nu.24. & 25.& Fachin.cont.iur.lib.11.c.86.

3 Quod præcipue est dicendum, tum quia illi de Frāgipanibus officiales, & exercitores huius mensæ fuerunt electi ab ipso Papa, quo casu huiusmodi officium dicitur publicum. Roffred.in tract.ord.iud.par.3. rubr.de Action.in fact.ex edict.de eden.num.2.vers.iura enim. Ronchegall.in d.l.eandem.num.144.versic. arbitror tamen. ff.de duob.reis, & sentit Aret. in c.1. num.20.de probat.& Castr.in l.prætor.in princ.ff.de eden. Tum quia vt patet ex eadem concessione exigunt Gabellam, eamque Cameræ soluunt, quod est officium,

officium, seu munus publicum. Castr. in cons. 468. colum. 2. ante fin. vers. & ideo praesupposito. ibi habere aliquod officium in gabellis. lib. 1. Luc. de Penna in l. vnic. col. 1. ante fin. vers. an ergo cogitur. C. de mulier. & in quo loc. lib. 10. quem sequitur Dec. in l. feminae. num. 23. vers. 10 non potest. ff. de reg. iur.

4 Vnde sequitur mulieres istius officij, seu mensae esse omnino incapaces, vt est tex. in verbis in l. feminae. ff. de reg. iur. Vbi quod feminae remotae sunt ab omnibus officiis ciuilibus, & publicis, & not. Dec. ibid. numero 2. cum pluribus seq. Petr. Fabr. ibid. post princ. vers. deinde officia publica. Mainer. nume. 19. & seq. Vbi idem dicit, nedum quando officium est publicũ authoritate, & vtilitate, sed etiam quando est publicũ authoritate, vtilitate tamen priuatum, & regulariter etiam, quando est priuatum authoritate, & vtilitate, ad idem est text. in l. 1 in princ. Vbi quod ciuilia officia feminis adempta sunt, & in l. 2. in princ. ff. ad Velleia. l. 1. §. sexum. ff. de postul. Caldas. de iur. emphyt. lib. 3. c. 15. num. 21. in fi. Celsus Vgo cons. 16. nume. 19. Syluan. cons. 1. num. 8. & 9.

5 Et praecipue propter dictam exactionem Gabellae, quod mulieres sint illius incapaces dicunt Luc. de Pena. & Dec. loc. praecit. Alberic. in l. adeo. alias ideo. numero 2. ff. pro soc. Vbi quod mulieres non succedunt in conductione vectigalium, cum non sint idoneae ad tales conductiones, & quod ita fuit iudicatum Parmae, cuius dictum sequitur Martin. Lauden. de fisco. q. 190. Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 5. num. 10. & bene ad propositum Io. Goeddeus cons. 24. nume. 94. inter cons. Academiae Marpurgi.

6 Quantum vero attinet ad mentem concedẽtis clara colligitur ex lectura ipsius concessionis. Ex ea enim apparet Papam contemplatum fuisse Valerium exercuisse, & Iacobum tunc exercere, filiosque & successores esse exercituros in procem. ibi tenueritis, & exercueritis, &c. & inferius tenen. & exercendi, & ibi prout tu tenes, & exerces, &c. nec non ibi, pro vestri labo ris mercede, & inferius ibi, haec cura nulli melius quã tibi, & etiam ibi hactenus probe, & assidue gessistis, & inferius, tenendi, & exercendi, ac etiam ibi, vt idem negotium exercere, & per consequens cum contemplatus fuerit exercitium tam in illis, qui iam antea retinuerant hanc mensam, quam in eis quibus concedebatur, non censetur in hac concessione voluisse comprehendere feminas, quibus nec exercitium propter honestatem, nec habilitas propter immaturitatem iudicij conuenit, vt tradit Luc. de Penna in l. vnic. sub num: 3. C. de mul. & in quo loc. lib. 10. Dec. in d. l. feminae. nume. 121. ff. de reg. iur. Castr. cons. 166. nu. 2. vers. videtur etiam. lib. 1.

7 Quod multo magis est dicendum propter dictam exactionem Gabellae Camerae Apostolicae debitam, quam non est aliquo modo verisimile, Summum Pontificem voluisse feminis concedere, cum hoc sit munus mere personale, vt inquit Luc. de Pen. vbi supra, vers. item quia sexus, & maxime, quia similia officia, Romanae Curiae spectantia ad Cameram feminis concedi non solent, quod ad istum effectum multum attenditur, vt in similibus officijs dicit Castr. cons. 166. num. 2. vers. videtur etiam. lib. 1. Peregr. de iur. fisc. libro 1. tit. 2. num. 102. in fin.

8 Idque comprobatur ex alijs verbis ibi per te, & successores praedictos, seu alium virum, ponderando verbum alium, quod cum repetat qualitatem, & similitudinem in substantia. Felin. in c. sedes. num 6. vers. dictio alius. de rescript. Alex. cons. 1. num. 10. lib. 4. Anchar. cons. 361. num. 5. & bene ad propositum Socin. sen. cons. 300. col. 3. vers. tertio principaliter, libro 2. Honded. cons. 7. num. 31. & cons. 8. nu. 52. post med. vers. & dictio illa alij lib. 2. Surd. cons. 21. num. 13. & 14. lib. 1. dicendum est Papam intellexisse etiam principalem debere esse virum, cuius appellatione non veniunt feminae. Ias. in l. si quis id quod. nu. 20. ff. de iurisd. omn. iud. Dec. in d. l. feminae. nu. 97. vers. & idem. ff. de reg. iur. Sylua. cons. 1. num. 8. Vbi quod verbum vir est formaliter mulieris exclusiuum.

9 Pro quo etiam fuit consideratum, quod Valerius exercuerat, & Iacobus gentili quodam munere probe, & assidue gerebat istam mensam de tempore concessionis, vt in eadem concessione dicitur, ex quo colligitur Leonem, nihil aliud facere voluisse, quam mediante priuilegio continuare eandem mensam in eisdem de Frangipanibus, & eorum successoribus priuatiue quo ad alios, quae voluntas continuandi similiter colligitur ex illis verbis, ibi, ipsius mensae vsus firmus, & stabilis permanebit, & ex hoc contrahentium huiusmodi commoditas conseruabitur, &c. *Ista autẽ cõtinuatio* debet censeri facta in eodem statu, in quo existebat de tempore concessionis. l. sed & si manente. ff. de precar. l. Labeo. la seconda. §. haec autem. ff. de arbit. Bart. in l. 1. §. & post operis. num. 5. vers. sed si in bannum. ff. de nou. oper. nunc. & sic pro masculis tantum, prout erant Valerius, & Iacobus, qui eam tenuerant, & exercuerant.

10 Non obstat, quod Leo in ipsa concessione dederit facultatem exercen. per alium, & per consequens dicendum sit feminas esse capaces tituli, licet non sint capaces exercitij, quod possunt per alium facere, vt in Argentaria tradunt Doct. in l. 1. C. de eden. quia quicquid sit de veritate huius opinionis, vt patet ex trad. per Dec. ibid. nume. 12. vers. non obstat, quod ferous. cum alijs adductis pro Camera, obiectum in casu isto videtur cessare ex lectura ipsius concessionis, in qua Papa non concedit aliquem titulum distinctum ab exercitio, sed ius, & facultatem tenendi, & exercendi dictam mensam per se ipsos, vel per alium virum integrum, & fidelem, & ideo si feminae non sunt capaces tenen. & exercen. hanc mensam per se ipsas, vt supradictum est, satis patet eas esse incapaces huius concessionis, cum in omnem euentum saltem habitu deberent habere possibilitatem illam exercendi, dum Papa considerauit, quod actu possint. Bald. in procem. ff. numero 6. vers. circa hoc membrum.

11 Pro quo etiam faciunt illa verba concessionis ibi per te, ac filios, & successores praedictos, seu alium vitum,

Digitized by Google

rum,&c.quem tu,& illi respectiue duxeritis deputandum,&c. ex quibus patet, quod facultas inseruiē.per alium est concessa tantum illis, quibus supra concessa erat possibilitas exercen.per se ipsos,ponderan.verbū illi, quod tanquam relatiuum operatur specialem relationem ad supra expressos. Bald.in l.fin.num.4 C. de impub. & alijs sub. quod etiam suadetur ex alijs verbis,seu alium virum,&c. supra ponderatis, quæ ostendunt etiam principalem, cui dicta facultas reperitur concessa debere esse virum, cuius appellatione non veniunt feminæ ex Ias.Dec.& alijs supra alleg.

12 Vlterius fuit consideratum, quod masculi licet exerceant per alium,tamen ministerio melius assistūt, etiam pro vtilitate publica,quam feminæ, præsertim cum alius vir deputandus debeat esse integer,& fidelis,vt dicitur in ipsa concessione,pro qua electione,requiritur habilitas etiam in ipso eligente, vnde tanto minus est dicendum, Papam voluisse concedere dictā facultatem inseruien.per alium feminis,in quibus ali qua habilitas non reperitur propter immaturitatem iudicij ex Dec.in d.l.feminæ.num.121.ff. de reg.iur. cum alijs supra alleg.

13 Et ex his patet responsio ad simile adductum de feudo,cuius feminæ sunt capaces,quando est data facultas inseruien.per alium. Card. Mant.de tac.& ambig.conuen.lib.23.tit.15.nume.40.quia illa conclusio non habet locum, quando in concessione fuit electa industria personæ masculi, prout fuit electa in casu isto,vt supra probatum est,& ita declarat idē Mantic.ibidem,& bene Ruin.consi.18. num.18. & consil. 24.num.7.lib.1.& cessat difficultas,quia ex prędictis constat, quod dicta facultas inseruien. per alium est concessa ipsis masculis,qui poterant per se ipsos,& cōsequenter ex ista facultate deputandi non possunt iu uari feminæ,ex Ruin.supra alleg.

14 Nec in contrarium visum fuit obstare, verba illa concessionis pro feminis ponderata, nempe filijs hæredibus, & successoribus de tuo corpore descendenquia quo ad verbum filijs, licet eorum appellatione per extensionem, non autem ex propria verbi significatione veniant feminæ, vt dicunt Doct.communiter relati,per Gabr.de verb.signific.conclus.6.nume.39. tamen cum ex prædictis constet, nos versari in materia differenti,tam ex natura rei, quam ex mente concedentis, sub nomine filiorum non veniunt feminæ. Bar.in l.1.nume.1.vers.aut de mente non constat. ff. de verbor.signific.Bald.in l.seruus.versic. simile dicimus.C.communia.de success.& in l.in multis. numero 2.ff.de stat.hom.Salic.in l.quicumque.num.1.versicul. tamen latius.C. de seru.fugit.Imol.in l. si ita sit scriptum.numer.secundo.ver.in glos.& seq.ff.de leg. 2.Card.in Clem.1.nume.7. post medium,versic. aliquando de mente non constat.de elect.Ias.in l.si quis id quod.num.11.ff.de iurisdict.omn.iud. Corn.consilio 224.num.5.vers.& similiter masculinum. libro 2. Syluan.d.cons.1.num.12.& seq. & est communis, & indubitata conclusio.Tiraquell. de retract. lignag.§. 1.glo.9.num.197.

15 Et in specie,quod in concessione officiorum sub nomine filiorum non veniant feminæ.Bal.in c.ad audiētiam.il primo.num.12.vers.fane in officijs.de rescrip. Dec.in d.l.feminæ.nume.121.ff.de reg iur.Ias.in d.l. si quis id quod.num.14.limit.4.& in l.tres fratres.numero 14.limit.8.ff.de pact. Tiraquel.de legib.connubial.in l.1.glo.1 par.1.num.82.Gabr.de verb.signif. conclus.6.num.61.vers.quarto infertur.Caldar.de iure emphyt.lib.3.c.15.num.21.in fin.Celsus Vgo.cōsil.16.num.19.Pereg.consil.8.numero 16.lib.5. Vltra quod ad huiusmodi effectum non requiritur, quod feminæ sint omnino incapaces, sed sufficit,quod materia magis conueniat masculis, quam feminis. Guido Pap.sing.522.Sylu.d.cons.1.nume.12.ad fin.versic. imo fortius.& seq.Gabr.vbi sup.num.56.

16 Quo vero ad alia verba hæredibus, & successoribus de tuo corpore descendentibus, & si dicantur magis communia, tamen fuit responsum, quod in materia differenti, nec etiam sub dictis nominibus veniūt feminæ.c.1.§.& si clientulus.de alienat. feud. ca.1.§. perfecto.de leg. Corrad.cap.1.§.hoc autem.qui feud. dar.poss.c.1.§.filia.de feud.success.& dicunt Bald.in l.quoties.numer.3.C.de suis.& legit.hær. Aluarot.in c.1.§.fin.num.1. vers.ibi hæredibus scilicet filiis masculis,& num.seq.si de feud.fuer.controuer. Castr. in l.maritum,num.7.vers.& prædicta vera.ff.solut. matrim.Paris.cons.72.nume.6.&7.& 33. vers.adhuc etiam lib.4.Rolan.conf.71.nu.39.lib.2. Zas.de feud. par.8.num.36.Gabr.d.conclus.6.num.40.vers.limita.Surd.decis.95.num.4.vers. hinc dicimus Cardin. Mant.de tacit.& ambig.con.lib.23.titu.14.in princ. & nu.12.& seq.qui Doctores. licet loquantur in feudo, tamen optime applicantur ad istam materiam differentem,cum non possit dari diuersitatis ratio. Castr. consi.166.num.2.vsque ad fin.lib.1. & generaliter in qualibet materia differenti loquitur Natta,conf.676. num.9.lib.4.Celsus Vgo d.consi.16.nume.19.& 20. Vbi dicit hanc conclusionem esse marmoream.

17 Præterea placuit Dominis alia responsio,quod verbum hæredibus intelligatur coniunctiue cum verbo filijs,etiam quod adesset copula &, secundùm cōmunem sententiam,de qua Couarr.variat. resol.lib.2.c. 18.num.3.Paris.consi.48.num.10. lib.4. & dixit Rota in causa Seruien.Bonorum 14.Februarij 1583.coram Card. Seraphino,quod maxime procedit cū verbum hæredibus, fit positum absque copula, quo casu magis qualificatur ex verbo filijs, ita vt dispositio absque dubio sit intelligen. de filijs masculis hæredibus. Pinell.in l.1.par.3 num.90.vers. inde etiam infertur, C.de bon. matern.& fuit dictum coram me in causa Romana Emphyteusis 28. Nouembris 1603.& propterea cum verbum commune hæredibus appositum filijs intelligatur de masculis, ita debet intelligi verbum successoribus descendentibus ex quo vocantur ceteri, cum sit appositum in eadem oratione. Barto.in l.Seiæ.§.Caio.num.3.& 5.ff.de fund.instr.& in l.prætor.la seconda.§.eritque differentia.in princ. versicu. quandoque lex.ff.vi bo.rapt.& hanc esse veriorem,&

coin-

Digitized by Google

communem opinionem, dicit Franc. Aret. conf. 1. numero 12. maxime quia si aliter diceretur resultaret absurdum, quod descendentes feminæ ex filijs Iacobi essent melioris conditionis, quam propriæ filiæ, vt considerat Ias. in l. tres fratres. num. 8. in fin. vers. certe appellatione nepotum, vbi optime ad propositum. ff. de pact. Rimin. sen. conf. 179. num. 4. & seq. libr. 1. cuius dictum in hac materia differenti absque dubio probari potest, dum tenet simpliciter, quod verbum, filijs, declarat verbum commune hæredibus, & successoribus, prout idem voluerunt Curt. iun. in conf. 319. num. 24. & seq. Cephal. conf. 11. num. 15. & 22. Hier. Magon. decis. Luc. 7. nume. 26. cum seq. Capic. de inuest. feudi in tit. feud. clausulæ. col. 6. ver. quod autē. pag. mihi 95. Gabr. conf. 69. nume. 9. & 10. lib. 2. Menoch. conf. 585. num. 1. & seq. lib. 6.

18 Minus etiam facit, quod in emphyteusi concessa pro filijs, & hæredibus veniant feminæ saltem sub nomine hæredum ex alleg. per Surd. conf. 140. num. 22. & est decis. bon. mem. Iusti. in causa Bononien. deuolutionis 14. Ianuarij 1602. Nam fuit responsum, qđ isti Doct. loquuntur recēta opinione Bartoli in l. Gallus. §. & si parente. ff. de liber. & posthum. quod dicta verba, pro filijs, & hæredibus, stent disiunctiue, quæ opinio cum sit communiter reprobata, vt supradictū est, visum fuit esse admittendam contrariam opinionem, quod scilicet verbum hæredibus qualificetur ex verbo filijs, vt deciditur in allegata decisione bo. memoriæ Card. Seraphini in causa Ceruien. bonorum, in qua articulus fuit ex professo examinatus, & ponderatur, quod aliqui ex supradictis Doctoribus loquūtur in concessione facta pro se, & hæredibus, & sic in diuersis terminis, & vtcumque sit, loquuntur in materia indifferenti, scilicet in emphyteusi, cuius siue sit Ecclesiæ, siue priuati, mulieres capaces sunt, vt est cōmunis opinio de qua Berous in c. in præsentia. nume. 401. & seq. de probat. Clar. in §. emphyt. q. 32. nume. 1. & 2. Surd. decis. 95. num. 14. & quamuis Alex. consilio 160. lib. 2. Peregr. de iur. fisc. lib. 1. tit. 2. nu. 102. & Surd. d. consil. 140. loquantur in alijs concessionibus, tamen, vt patet ex eorum lectura, fundantur in opinione aliorum supra allegatorum Doct. sed quicquid dicendum sit in alijs casibus, non loquuntur in materia differenti, nec quando repugnat mens concedentis, prout in casu isto, vt patet ex prædictis.

19 Non obstant verba Procemij posteris, familiæ, & personæ, quia vltra quod in materia differenti sub illis non comprehenduntur feminæ. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 9. num. 242. & 243. nomen autem familiæ interpretandum est secundum subiectam materiam. Rebuff. in l. familiæ. 196. col. 2. vers. verū. ff. de verbor. signific. In dispositiua Leo declarauit de qua persona, familia, & posteris intellexerit, quæ est attendenda. Bart. in l. Aurelio. §. Sticho. ff. de lib. leg. Dec. consi. 28. num. 3. & tenuit Rota in causa Pacten. pensionis 25. Octobris 1593. coram ben. mem. Card. Pamphilio.

20 Quæ omnia eo magis procedere debent, quia non agitur de beneficio, vel alia concessione fauorabili, sed de priuilegio, vt expresse legitur in ipsa concessione, ibi speciali priuilegio, &c. Dec. conf. 32. numer. 3. vers. non obstant ergo allegata. Natta conf. 49. num. 14. eoque odioso, & præiudiciali saltem respectu aliorum, qui similes mensas retinere potuissent, ac etiam pisces vendentium, & ementium, quia si adessent plures mensæ inuenirentur, qui pro viliori pretio præstarent operas, & propterea stricta facien. est interpretatio. Innoc. in c. quod dilectio. de consanguin. & affin. & ibi ceteri scriben. præsertim. Alex. de Neuo. numero 5. vers. secunda solutio. Dyn. in c. quæ a iure communi. num. 3. & 4. de reg. iur. in 6. Nam etsi iste officialis videatur similis officialibus, de quibus in l. 2. ff. de nundin. & similis argentarijs, tamen ille text. non est restrictus ad vnum officialem, & Argentarij erant plures, vt in l. qui tabernas. ff. de contrah. empt. glo. in l. quædam. §. nummularios. in ver. decurritur. ff. de eden. Ronchegall. in l. eandem. in princ. nu. 194. vers. arbitror tamen. ff. de duob. reis.

21 Ex quibus etiam respondetur ad illud, quod beneficium sit late interpretan. quia vltra quod non versamur in beneficio, vt dictum est, interpretatio debet esse talis, quæ non augeat concessionem, vt comprehendat illos, qui in ea non sunt comprehensi, & sic, quod in ista materia differenti comprehendar feminas. Decius conf. 223. in fin. vbi eleganter. Hinc videmus, qđ licet feudum sit beneficium. Natta conf. 159. numero 10. attamen in eo sub nomine filiorum hæredum, & successorum non veniunt feminæ, vt supra probatum est, & quamuis in aliquibus casibus veniant, hic tamē non datur casus, vt feminæ comprehendantur, vt pariter abunde supra probatum est.

22 Et ita etiam cessat alia prætensio, quod saltem filij masculi ex feminis censeantur in dicta concessione comprehensi, quia cum ex prædictis constet feminas esse omnino exclusas, ita remanent exclusi earum filij. l. si viua matre. cum ibi not. C. de bon. mater. Ruin. conf. 18. num. 5. lib. 3. Cremen. sing. 21. & ibi adden. Tiraquel. qui innumeros citat. de primogen. q. 12. numero 16. & q. 13. nume. 6. Quæ conclusio in præsenti casu visa fuit Dominis absque dubio procedere, tum quia concessio Leonis fuit facta intuitu, & fauore familiæ de Frangipanibus, & ideo non possunt dici comprehensi masculi ex feminis, qui sunt de aliena familia. Ruin. d. conf. 18. num. 5. ante medium. vers. vel vltra cum. lib. 3. Mandel. conf. 86. sub nu. 4. lib. 1. alias enim transiret ad plures familias. contra voluntatem concedentis, qui vni tantum familiæ, concedere voluit, vt legitur in procem. ibi si alicui certæ familiæ, &c. quod non est dicen. ad text. in l. 4. §. toties. ff. de damn. infect. & considerat Grat. conf. 120. nume. 16. vers. quinto considero. lib. 2. Tum quia versamur in priuilegio, in quo masculus ex femina appellatione descendentium, vel hæredum masculorum non venit. Alex. conf. 56. num. 5. in princ. lib. 1. præsertim in priuilegio odioso, & tertio præiudiciali. Dec. consil. 123. numer. 4. ante medium. versic. item fallit. & probatur

ex

Digitized by Google

ex tex.io l.1.ff.de iure immun.Berous consilio 96. numero 13.lib.1. Io.de Imol.conf.62.incipit,post exhibitum.sub num.5.verf.item fallit.& num.6. Vinc. de Franch.decif.207.num.6.

23 Et pro huiufmodi interpretatione multum faciunt Breuia Sixti V.& Sanctifs.D. N. in quibus nõ folum habetur, quod conceffio Leonis eft pro mafculis, fed vlterius in illo Sanctifs. D. N. ipfi de Frangipanibus narrarunt,quod per deficientiam eorum lineæ mafculinæ ifta menfa erat deuoluen. ad Cameram Apoftolicam, quod bene deferuire poteft pro declaratione, etiam vbi verba effent dubia. Dec.conf.193. fub nu. 6.verf.& hoc multum confirmatur. Parif.confilio 23. num.24.in fin.lib.1.Menoch.qui alios citat. confilio 191.num.48.lib.2.& eft decif.Card.Seraph.183. numero 5. & ifta Breuia fuerunt etiam acceptata per illos de Frangipanibus,tum per regiftrationem in Camera pro eorum parte facta. Felin.in c.cum venerabilis.num.22.& Dec.nume.22.alias 90.de except.tum per illorum vfum, iuxta tradita per Dec. in l. femper qui non prohibet.num.8.& feq.ff.de reg.iur.

24 Tandem non releuat, literas Leonis fuiffe conceffas Motu proprio, & propterea effe intelligẽdas, prout iacent,vt poft alios dicit Surd.conf.140.num.59. & feq.quia etiamfi effent intelligendæ, prout iacent, nihilominus fub dicto verbo filijs iunctis alijs verbis communibus non venirent feminæ, nec defcendentes ex eis,cum materia fit differens, vt dictum eft. Nã in iftis conceffionibus femper eft videndum, an materia fit differens,vel indifferens, vt dicit Tiraqu.de retract. lignag.§.1.glof.9.nume.237. Vbi quod hic eft cardo totius iftius materiæ, prout etiam præcipue attenditur verifimilis mens concedentis. Bart.in l.1.numero 1. verf. aut fub nomine appellatiuo. ff. de verb. fignific. Imol.in l.fi ita fit fcriptum.nume.3. poft medium,alias fub num.8.verf.fi autem conftaret de mẽte.ff.de leg.2. Card.in Clemen.1.nume.7. circa med. verfic.fi autem.de elect. Vnde cum ex prædictis appareat,tam ipfum Leonem concedentem, quam Pontifices fucceffores, & ipfos de Frangipanibus cenfuiffe folum de mafculis familiæ de Frangipanibus ceffat omnis controuerfia.l. continuus.ff. de verb. obligat. cum vulgar.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana literarum Cambij. Lunæ 1.Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Mercator non tenetur foluere literas cambij fibi directas,fi eas non acceptauit, quando, & quomodo hæc acceptatio probetur.

SVMMARIVM.

Mercator non poteſt cogi ad ſoluendum literas cambij ſibi remiſſas niſi prius illas acceptauerit.num.1.

Mercator tacite dicitur acceptaſſe literas cambij, quando eas acceptas penes ſe retinet ſine contradictione. num.2.

Teſtis vnicus nihil probat.num.3.

Teſtis fuſtigatus, & ad triremes tranſmiſſus, tanquam infamis eſt inhabilis ad teſtificandum.num.4.

Teſtis periurus in interrogatorijs ſibi factis in totum repellitur.num.5.

Teſtes nepotes ex ſorore non probant pro auunculo. numero 6.

Confeſſio extraiudicialis probanda eſt per teſtes integros, & conteſtes.num.6.

Teſtibus rei magis creditur, quam teſtibus actoris. numero 7.

Promiſſio vni facta, alteri ius non acquirit.num.8.

Promiſſio omnis intelligitur rebus ſtantibus in eodem ſtatu.num.9.

DECISIO DCLXIV.

1 Commendator Minalis præfentauit Carpianis Mercatoribus Vrbis literas cuiufdã Francifci Villæ Mercatoris Ianuenfis, per quas dictus Francifcus mandabat dictis Carpianis, vt foluerent præfato Commendatori Scuta fexcenta auri ad nundinas proximas apparitionis. Verum quia dictus Francifcus, antequam veniret dies folutionis, decoxit, & propterea Carpiani recufarunt foluere literas, fuit dubitatum, an dictæ literæ effent executioni demandandæ,& pro negatiua tentum fuit,quia vt mercator,ad quem funt tractæ literæ cambij, cogatur foluere,requiritur acceptatio. Salic.in l.pro debito. numero 4. C.de bon.auth.iud.poff.Bart.in l.fingularia. num.19.ff.fi cert.petat.Simon de Pret.conf 87.num. 19.& 20.lib.1. Burfat. conf.39. numero 3.lib.1. Mafcard.de probat. conclus.989. numero 7. par.2. Rot. Ianuen.decif.104.num.9. Rot.diuerf. decif.81. per tot.par.prima.

2 De prædicta autem acceptatione vifum fuit non conftare,non quidem tacite, & per retentionem, fine contradictione literarum penes fe, iuxta cumulata per Rotam diuerf.d.decif.81.nume.9.cum pluribus fequent.parte prima, quia ifta retentio non allegatur pro parte Commendatoris.

3 Non etiam probatur acceptatio expreffa, vel per fcripturam a tergo literarum, vt fæpe fieri folet, vel etiam per teftes, nam quantum ad fcripturam a tergo illa nõ reperitur facta, Quantum ad teftes vifum fuit Dominis, quod non probent, etenim quo ad actum præfentationis adducitur pro parte Commendatoris vnicus teftis,deponens de dicta acceptatione, cui Domini nullam habuerunt fidem,quia vnicus. c.licet.c. veniens.c.iufiurandum.de teft. Natt. conf.31. nu.3. lib.1.

lib.1.Rot.in Rom.nullitatis cõtractus, 9.Iulij 1604. coram Reuerend. Bononien. familiaris, & mercenarius.Dec.consilio 94.numero 2.Rot.in nou. decisione 12.cum alijs per Farinac de test.quæst.55.numero 135.& seq.

4 Item alias fustigatus tanquam latro, & ad triremes transmissus, per quæ effectus est infamis, & inde inhabilis ad testificandum.l.fustibus.C.ex quib. cau. infam.irrogat.Farinac.de test. quæst.56.nume.456. Gabriel.conclus.19.nume.10.de test.Rot.diuers. decis.343.num.3.

5 Præterea periurus siquidem interrogatus, an alias fuerit inquisitus, vel carceratus negat, præterquam de carceratione per vnam diem,vel noctem,& proinde tanquam periurus propter indiuiduitatem iuramẽ ri repellitur in totum.l.si quis maior. C. de transact. Paris.cons.53.numer.24.& quidquid posset probari, adest in contrarium vnus testis examinatus pro parte mercatorum omni exceptione maior, ex quo contra illius personam nihil opponitur, qui deponit de verbis prolatis per mercatores in actu præsentationis, quæ concludunt recusationem, dicit enim Carpianũ respondisse,quod similes literæ non acceptantur, nisi per diem, vel triduum post literas nundinarum, & quod eodem tẽpore fit acceptatio, & solutio, & quod Commendator deberet redire suo tempore, & interim ipse videre volebat,an haberet in manibus, ita vt soluere posset.

6 Quo vero ad alios duos testes deponentes de confessione extraiudiciali Carpiani,quod literas acceptauerit, visum fuit pariter Dominis minime posse fieri super illis fundamentum, tum quia non integri, ex quo sunt nepotes ex sorore,ad tradita per l.parentes. C.de test. Socin.sen.cons.229.num.9.vers.4. libro 2. Bursat.cons.230.numer.167.lib.3.Rota in Romana census 29.Aprilis 1611.coram R.P. D. Pirouano, tũ quia non sunt contestes de loco, tempore, & verbis, vnde tanquam singulares minime probant Cæsar de Graff.decis.97.alias 4.num.3.& 4.de sent. & re iudicat.Put.decis.476.lib.2.Rot.in Romana pecuniaria. 3.Martij 1595.coram bonæ mem.Penia, & in Nicosten.donationis.22.Iunij 1601. coram Reuerendiss. Mellino,& in Romana Cambiorum.24. Nouembris 1604.coram me.

7 Accedat depositio testis Carpiani de quã supra, quæ licet non plena, elidit hanc imperfectam actoris probationem.Bart.in l.admonendi.num.51.ff.de iureiur.Aym.de antiq.temp.par.3.§.1.num.30.Rot.diuers.decis.238.num.24. par.1. & fuit dictum in Farfen.Territorij, 20.Iunij 1608.coram bo.mem.Penia, & in Senogallien.iuris pascendi,27.Maij 1609.corã Reuerendiss.Bononien.

8 Non etiam visa fuit resultare acceptatio ex Episto la scripta per Carpianum dicto Francisco Villæ, 8.Februarij 1613.in qua dicitur,la vostra ci trouiamo del primo stante,ne il Commendatore,&c.ci hauesse trat to Scudi 600.&c.al prezzo, & termine che torneranno li pagamenti,&c.si pagaranno, e in tanto ci direte come ci hauemo a valere, perche il ritratto delle fode non sarà tanto a gran longa, però tutto ci auisarete di riposta in questa, che s'osseruarà l'ordine che ce ne darete,&c.nam in primis apparet,quod hæc Epistola non fuit responsiua literarum præsentatarum a Commendatario,ex quo illa cantant sub die 25.Ianuarij, hæc autem respondent literis scriptis sub die prima Februarij, nec minus apparet, quod antequam fuisset conscripta hæc Epistola,Commendatarius præsentasset literas, de quibus agitur, vnde ex hac Epistola minime concluditur aliqua acceptatio dictarum literarum. Nec facit quod sufficiat Carpianos ex tunc promisisse, nam præter quod esset extra dubium, in quo quæritur tantum de literis præsentatis per Commendatarium, adhuc fuit dictum hanc Epistolam nõ posse suffragari Commendatario, tanquam promissio, quia ius non potuit acquiri Commendatario per promissionem alteri factam, §. alteri. instit. de inutil. stipulat. cui motiuo minime obstat,quod confessio facta in Epistola scripta tertio proberat ad fauorem alterius,ad decis.Put.11.lib.2.Rota Ianuen.decis.31.numero 6.quia vt dictum fuit primo loco, Epistola non concludit confessionem acceptationis de præterito, tanquam vero noua promissio minime suffragatur Commendatario per dictũ §.alteri.instit.de inutil. stipulat.

9 Præterea dato,quod esset simplex promissio de soluendo Commendatori facta ipsi Villæ, esset intelligẽ da stante Villa in eodem statu,ad l.quod Seruius,& ibi Ias.de condit.caus.dat.Aym.cons.94.nu.4. Rota diuers.decis.127.par.1.num.2.

R. P. D. BVRATTO.

Veneta Donationis. Veneris 7.Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Falsitatis exceptio quando impediat exequutionem Cameralis obligationis, quando de falsitate non constat,nisi per sententiam latam in contumaciam, iuramentum quando suppleat defectum insinuationis præsertim, quando insinuationi fuit renunciatum. Et quando res dicatur litigiosa ad effectum,vt cedi non possit.

SVMMARIVM.

Cameralis obligationis exequutio impeditur per exceptionem falsitatis in continenti probatam.num.2.

Sententia sine actis, & processu de stylo Rotæ non attenditur.num.2.

Probationes in criminalibus sunt de substantia indicij. num.2.

Sententia non dicitur iustificata ex actis,quæ sine probationibus lata est.num.3.

Sen-

Sententia contra contumacem lata nō praecedentibus indicys sufficientibus ad formandam inquisitionem est nulla, remanetque mere contumacialis, & lata ob non delictum. num. 3.

Corpus delicti non suppletur per confessionem rei veram, aut fictam. num. 4.

Falsitas cessat, quando veritas ex alio instrumento apparet. num. 5.

Donationis insinuatio suppletur per iuramentum. numero 6. praesertim quando insinuationi fuit renunciatum. num. 7.

Insinuatio donationis facienda est in loco donatoris. numero 8.

Renunciatio generalis, particulari iuramēto vallata, habet vim specialis renunciationis. num. 9.

Iuramentum non firmat renunciationem factam in fraudem, & praeiudicium tertij. num. 10.

Iuramentum quando non confirmet actum a statuto prohibitum sine certa solemnitate. num. 10.

Exceptio iuris tertij, tertio non opponente, non competit, vbi non est exclusiua ipso iure, iuris agentis. num. 11.

Fraudem, & turpitudinem propriam allegare nemo potest. num. 12.

Res litigiosa non dicitur, quando lis est finita per sententiam, & illius exequutionem. num. 13.

Res litigiosa non efficitur per actionem personalem intentatam. num. 13.

Litis pendentia non inducitur per acta nulla. num. 14.

DECISIO DCLXV.

1 DOmini resoluerunt pro iustitia mandati executiui alias per me Locumtenentem A. C. ad fauorem Antonij de Domo contra haereditatem, & iura haereditaria olim Domini Rodulphi Pij relaxati. De donatione enim annuae praestationis per dictum Dominum Rodulphum del 1598. solemniter, & inter viuos Venetijs facta Dominico dicti Antonij fratri pro se, suis haeredibus, & successoribus stipulanti, & acceptanti, constat ex publico instrumēto cum obligatione Camerali, cuius vigore fuit alias per A. C. ad fauorem dicti Dominici relaxatum mandatum contra Dominum Rodulphum viuētem, quod exequendum fuisse resoluit Rota coram bonae memoriae Penia, 9. Decembris 1605. De cessione vero, & translatione dictae donationis per Dominicum facta Antonio constat ex publico instrumento Venetijs celebrato. septima Iunij 1612. cum amplissimis clausulis cessionis iurium, iuramento, & obligatione Camerali. Ex quibus duobus instrumentis Antonius habet plene, & concludenter fundatam intentionem ex vulgar.

2 Oppositiones vero tolluntur. Prima enim falsitatis donationis factae Dominico, quae in continenti probata impedit executionem. Bal. in l. fin. §. si quando. vers. non obstat. C. de ord. cognit. etiam obligationis Cameralis. Cassad. decisione vnica. numero tertio. de mut. petit. Caputaquen. decisione 274. numero secundo. parte 2. Non probatur ex sententia criminali A. C. sine processu, & actis, quae non facit fidem. l. si cum nulla. vbi glos. Bartol. & Alexan. ff. de re iudicat. Rot. decis. 196. numero 5. parte 2. diuers. etiam si producatur excipiendo. Mohed. decis. 3. numero primo. & secundo. de testib. Nec attenditur de stylo Rotae, vt decis. 704. numero 2. par. 1. diuers. Card. Seraphin. decis. 615. numero 6. & 723. num. 12. Et fuit in hac causa firmatum. 3. Maij praeteriti. Probationes enim in criminalibus sunt de substantia iudicij. Bart. in l. inter accusatorem. numero 3. vbi Angel. & Imol. ff. de publ. iud. Ruin. conf. 68. numero 6. libro quinto. Rota in Romana Notariatus 16. Decembris 1585. coram Cantuccio.

3 Ex quarum defectu sequitur, quod non potest dici iustificata respectu corporis delicti, nec indiciorum ad formandam, & transmittendam inquisitionem necessario procedere debentium, & consequenter esse nullam, iuxta communes criminalistarum traditiones, de quibus late per Chart. in tract. de execut. sent. cap. fin. numero 60. & 63. Farinac. de inquisit. quaest. 1. numero 40. & 48. & quaest. 11. ante numer. 17. versic. aduerte secundo. Et remanet mere contumacialis, & lata non ob delictum, sed in poenam contumaciae. Bald. in cap. testimonium. numero duodecimo. versicul. quaerit Innocent. de testib. & in l. confessis. numero 44. C. de confess. prout etiam in dubio praesumitur. l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inofficioso testamen. cum cumul. per Farinac. dicta quaest. 11. numero 92. quam opinionem sequitur Rota, vt in quatuor decisionibus impressis per Farinac. dicta quaest. 11. post nume. 92. quae loquuntur etiam in terminis Bullarum Sanctorum Pontificum, & est alia decisio bonae memoriae Orani in Romana Notariatus. 27. Nouembris 1591. a quibus non dissentit idem Farinac. quando nulla, prout hic, praecedunt legitima indicia ad inquirendum, vt ibi per eum post dd. decisiones vers. ex praenarratis.

4 Nec isto casu ad verificandum delictum sufficit cōfessio vera, tanto minus ficta ex contumacia, late idem Farinac. d. quaest. 12. num. 7. per tot. Consequenter ex ea licet nulla non potest dici vulnerata obligatio Cameralis, iuxta decis. Reuerendiss. D. mei Decani in Romana obligationis. 1. Iulij 1602. quae procedit in sentētia absolutoria a petitis, & sic immediate, & principaliter lata super meritis causae, non autem super mera contumacia, prout ista.

5 Immo non solum non constat de falsitate, sed de veritate d. donationis ex mandato Procuris D. Rodulphi facto ad plura in Antonium del 1600. 18. Martij, in quo illam confirmauit etiam cum iuramento, & obligatione Camerali, falsitas enim cessat, quando veritas ex alio instrumento apparet. Butr. in cap. ex literis. numero 8. versic. vnde oportet. & ibi Abb. numero 4. vers. secundo adduco. de fide instrumen. Natta conf. 132. in princ. Vltra quod pro parte d. D. Rodulphi viuentis non fuit oppositum de falsitate contra mandatum executiuum petitum, & obtentum del

del 1601.cor. A. C.& bo.mem.Penia,& tandem executum,vt dicitur in querela, monitorio contra Dominicum,& in d. sententia pro D.Pia d. D. Rodulphi filia,& hærede productis,quæ contra eam probanr, ad not.in l.post legatum.ff.de ijs quib.vt indign.Afflict. decis.25.num. 5.

6 Secunda vero oppositio contra cessionem factam per Dominicum Antonio, videlicet defectus insinuationis tollitur. Nam omisso,an suppleatur per iuramentum simpliciter præstitum,vt tenuerunt Imol.in cap cum contingat.numero 90.de iureiur.Alex.consilio 4.numero 10.lib.1.Capic.decis.159.num.31.ver sic. tamen quod sufficiat. cum pluribus ex relatis per Clar.in §.donatio.quæst.18.& per Menoch. consilio 1.numero 377.qui dicit eam veriorem, & crebriorē, & de magis communi.Socin.iun.consi.130.num.19. libro 3. cui opinioni pluries etiam Rota visa est adhærere,vt per Caputaquen.decis.286.vbi de communi par.1.& per Seraph.decis.472.numero 14. & 746. numero 5.& 1184.numer.14.vbi quod ita sæpe per Rotam fuit decisum,quam decisionem secuta est etiam Rota in Romana donationis 29. Martij 1599. coram Orano.

7 Indubitanter suppletur, quando insinuationi,& stridis statutarijs (vim illius habentibus ,vt ex decis. coram bonæ memoriæ Penia) fuit,prout hic,in specie renunciatum cum iuramento.Ioan. Andr.ad Specul. de instrum.edit.§.porro.rubric. de form. donat. cau. mott.& inter viuos.in fin.in verb.minus.ver.sed quid si renuncians.Federic.de Sen.consilio 281.circa medium.vers.si autem in instrumento. Bald.in d.c.cum contingat.numero 13.ver. & idem dico, quod in donatione de iureiuran.& ibi Abb.numero 17.Alex. in l.nemo potest.numero 12.vers.tamen verior est.de legat.1.Apostill.ad decis.Tholos.371.vers.sed an donatio.Clar.d.quæst. 18. vers. contrariam autem sententiam.Tiraquel.in l.si vnquam in præfat.numer.143. in fin.C.de reuoc. donat.& hunc casum carere dubitatione testatur Gabr.libro 2.tit.de donat.conclus.1. num.6.Guido Papa decis.350.per tot.& latissime decisio Florentina 64. numero 23. & in motiuis Rotæ Senen.num.41.vbi plures allegantur de communi,& magis communi attestantes. Menoch.consilio 451. numero 27.in fi.& numero 28.Seraph. priuil. iuram. 73.num.3.vbi dicit esse receptissimam.Laderch.consil.83.per tot.

8 Maxime quia hic non intrat statutum Vrbis de donationibus insinuandis libro primo.cap.150.insinuatio enim erat facienda in loco donatoris,& sic Venetijs,vbi donatio fuit celebrata ,ad text. in l.lata .& l. in hac. C. de donat. Rota decisione septima. de iudic.in nouis. sub numero tertio. ibi , quia agenti istis casibus non recipienti auctoritas impartitur. Bellam. qui loquitur in donatione,decisione 732. versicul. si agatur.

9 Nec officiunt leges Venetæ annullantes donationes carentes subscriptione duorum ex magistratu examinatorum,ne fraudes in illis interueniant. Quia huic quoque solennitati fuit sufficienter renunciatum per illa verba,Et a qual si voglia altra legge, aiuto, beneficio,& rimedio,ragione ordinaria,& estraordinaria ,& alla restitutione in integro,& a qual si voglia altro beneficio piu priuilegiato, non volendo mai per alcun tempo opporre, venir contro,ò contradire a questa donatione,&c.& così giura,&c. Quæ cum sint adeo prægnantia ,& particulari iuramento munita,habent vim specialis renunciationis, præsertim cum de consensu Dominici cedentis dubitari nō posset.Bald.& Salicet.in l.1.C.commod.Rot. decisione 664.numero 5.parte 1. diuers. & de efficacia similis generalis renunciationis, late Modern. Ferratien. de claus.claus.40.glos.6.per tot. Manric. de tacit. libro decimo sexto.titul.18.numero 12. Et in terminis donationis. Socin. iun. dicto consil.130. numero 19. cum seq.libro 3.Card.Seraph.d. decis. 472. in fin.& 746.num.8.

10 Neque in his renunciationibus aliqua resultat fraus in præiudicium tertij ,ob quam dici possit illam iuramento non firmari ,ad tradit. per Ioan. Andr. ad Specul.in dicto §.porro.in fin.in verb. minus.versicu. hoc autem certum est. Nam vltra quod dd.leges Venetæ ex omissione stridarum, & subscriptionis non præsumunt contractum dolosum, vel fraudulentum, prout requiri videtur ad hoc vt iuramentum non confirmet actum per statutum prohibitum sine certa solennitate factum,iuxta terminos doctrin. Bartol.in l. omnes populi.numero 24.ff.de iustit.& iur.& in l.nemo potest.numero vndecimo.de leg.1.Gabr. consilio 13.numer.sexto.libro primo. sed solum mandant inquiri ne fraudes committantur ,quam fraudem inter donatorem,& donatarium iuramētum purgat. Imol. d.cap.cum contingat.numero 90.Corn.consi.6.num. 12.libro 1.cum alijs per Seraph.d.priuil.73. numero 66.cum seq.

11 Præiudicium per eas consideratum coarctatur, vel ad collateraneos, seu vicinos,& propinquos , quibus concedunt prælationem,siue retractum , prout videtur ex mente statuti libro quinto. capit. vndecimo. Vel ad debitores, Venetijs habitantes, quorum nomina ceduntur, quibus debet fieri denunciatio, iuxta formam alterius statuti 26.Septembris 1288. vt ex eorum lectura apparet. Et ideo, cum illarum mens,ratio,& verba non conueniant præsenti cessioni annuæ præstationis loco non circumscriptæ,& nominis debitoris non subditi, nec etiam ratione bonorum, quæ sint sub ditione Veneta , consequenter non conuenit dispositio. Immo sicut ipsi Collateranei,& alij,ad quorum fauorem sunt conditæ dd. leges, non possent opponere de fraude , seu nullitate huius cessionis, in qua nullum interesse prætendere possunt, ita multo minus hæres Rodulphi, cui non competit exceptio iuris tertij non exclusiua ipso iure iuris agentis,& ipso tertio non opponente.Bartol.in l.2. numero 1.ff.de except.rei iudic.& ibi Socin.numero septimo. Salicet. in l.cum seruum. numero 4.versic. solue. C.de seru.fugit.glos.quam not.dicit Bartol.in l.2.ff. si ager

fi ager vectig.& eft cafus in l. 2. vbi etiam gloff. C. de iur.emphyt.

12 Nec de hac fraude ad præiudicium aliorum Dominicus dare poteft, quia propriam allegaret turpitudinem, nec effet audiendus. l.cum profitearis.C. de reuoc.donat.l.fi creditoribus.C.de feruo pig.dato.Mātic.de tacit.lib.13.tit.37.nume.5.verf.hoc autem.Et ideo D. Pia ex omni capite redditur tuta a periculo iterandæ folutionis.

13 Tertia oppofitio nullitatis d.ceffionis tanquam factæ de iuribus litigiofis,ad tot.tit.ff.C. & in Auth. de litig. tanto magis ftante inhibitione A. C. vt dicitur facta Dominico,ne lite criminali contra eum fuper dicta falfitate inftrumenti pendente innouaret, ad tot. tit.nil nouari lit.pend. ceffat, quia lis Dominici cum D. Rodulpho fuit finita per relaxationem Mandati, & folutionem fubfecutam,quæ probatur ex dicta fententia criminali, vnde ceffat vitium litigiofi, ad text. in Clem.ficut.de appel.l. 1.ff.de re iudic.Bifignet.decif. 1.de appell. Rot.eod.tit.decif. 38. in antiq. Card. Seraph.decif. 597.num.3. Vltra quod actum fuit executiue actione perfonali pro dicta annua præftatione,& ideo actio nō potuit effici litigiofa. Guido Pap. quæft.129.verf.credo quod, quem fequitur Aym.cōfil.279.numer.1.verf.quod autem.Ripa in c.cum M. Ferrarien.num.293.quid ergo.de conftit.& fentiunt Bart.& ceteri in l.2.C.de litig. dum dicunt actionem non effici litigiofam, etiamfi actione perfonali bona petantur.

14 Caufa vero criminalis non potuit inducere litis pendentiam, cum omnia fint nulla, vt fupra dictum eft.Gabr.conf.52.num.6.& 7.lib.1.& conf.31.num. 14.& 15.lib.2.Lancell.de attent.par.2.c.4.nu. 475. decif.Pedem.144. numer.8. Et ex his DD.dixerunt, Mandatum A.C.effe exequendum.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Baren.feu.Nullius Archipresbyteratus,feu Prioratus.Die Veneris 23.Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decifione numquid per regulam Cancellariæ octauam cenfeatur derogatum priuilegijs religionis habentis ampliffimas claufulas derogatorias derogatoriarum in materia iuris conferendi beneficia referuata.

SVMMARIVM.

Papa anteceffor non poteft imponere legē fucceffori. nu. 1.
Claufula Quorum tenores, latiffime extendenda, operaturque,ac fi tenor literarum fuiffet infertus.num.2.
Papa quando aliquod priuilegium reuocat per viam generalis legis,nō tenetur renocationi inferere formulas fpeciales derogationis in dicto priuilegio appofitas. num. 3.
Papa poteft reuocare priuilegia conceffa de Confilio Cardinalium,etiamfine eorumdē Cardinalium Confilio. n.4.
Papa fine Cardinalium confenfu poteft ftatuere omnia ea, quæ non concernunt mutationem ftatus vniuerfæ Ecclefiæ.num.4.
Priuilegia emanata per viam legis numquid comprehendantur fub regulis Cancellariæ.num.5.
Confuetudines refpectu indncentium poffunt dici leges. num.5.in fine.
Difpofitionis,feu Conftitutionis verba,feu nomen non attendnntur,fed rei fubftantia.num.6.
Conftitutionis verbum non eft ita generale,quin poffit ad negotia priuatorum accommodari.num.6.
Claufula ex certa fcientia, in confirmatione pofita, habet vim noue conceffionis. Declara dummodo conftet, quod Papa habuerit plenam notitiam aliter fecus.num.7.
Ignorantia Papæ præfumitur in his, quæ facti funt. numero 8.
Papa non præfumitur fub inuolucro verborum fibi præiudicare voluiffe.num.8.
Papa non præfumitur fub generalitate verborum regulis Cancellariæ derogare voluiffe.num.8.
Claufula ex certa fcientia,in confirmatione appofita,operatur, vt confirmatio non poffit dici in forma communi. Declara,vt num.9.

DECISIO DCLXVI.

1 NOn placuit Dominis, recedere a decifione in hac caufa facta die 20. Iunij 1614. Et ad illud, quod priuilegia Religionis habeant claufulas derogatorias derogatoriarum ampliffimas, nempe quod illis non poffit derogari, nifi tenoribus illarū de verbo ad verbum,nihil penitus omiffo, infertis, ac huiufmodi derogationibus Confiftorialiter factis, & per trinas diftinctas literas eundem tenorem continentes,tribus fimiliter diftinctis vicibus Magiftro, & conuentui legitime intimatis, & infinuatis, ac ipforum Magiftri, & Conuentus, ad id expreffe accedente confenfu, & aliter factas non fuffragari, fuit refponfum. Aut ifta deduci ad effectum, ne Papa potuerit derogare, nifi feruata dicta forma, & certum eft, quod Anteceffor minime poteft imponere legem fucceffori, vt in iftis terminis dixit Rota apud me in caufa Perufina Penfionis decima tertia Ianuarij 1614.

2 Aut vero deducuntur ad effectum voluntatis, ex quo non feruauit dictam formulam, & refpondetur, quod voluntas derogandi literis fub quacunque forma conceffis, fatis colligitur ex regula octaua, ibi, Nec non priuilegia difponendi de huiufmodi beneficijs, & cet. Aut quod illa fub huiufmodi referuationibus nunquam comprehendantur etiam cum quibufuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & infolitis claufulis, nec non irritantibus, & alijs deductis, quorum tenores pro expref-

expressis habere,& latissime extendi volumus,quibus nis Collegijs,personis,&c. concessis aduersus reseruationem huiusmodi minime suffragari,&c. Cum enim Papa voluerit derogare quibusuis priuilegijs cũ quibusuis derogatoriarum derogatorijs , & fortioribus , & insolitis clausulis,satis derogauit contenta in dicto priuilegio , quæ non sunt nisi derogatoriæ derogatoriarum cum clausulis insolitis,& efficacioribus, accedente maxime clausula,quorum tenores,&c.latissime extendenda, quæ operatur perinde ac si tenor dictarum literarum derogatoriarum derogatorijs fuisset insertus in regula. Bald. in c.cum dilecta. sub numero 12.vers.item ait. de rescript. Butr.cons.2.nume.6. Ias. in l.finali.num.7.C.si contra ius,vel vtilit.publ. Sarnen.quæst.6.num.8. Cassad.decis.38.super regn. nu. 3.Put.decis.89.nume.1.lib.1. Rota in Toletana Annararum.19.Iunij 1589.coram bo.mem.Orano,& in Steramnen.bonorum.5.Maij 1613. coram Reuerendissimo Bononien. & in Eugubina Præpositurae. 3. Martij 1606. coram eodem Reuerendissimo Bononien.cum alijs deductis in causa Veneta pensionis. 6. Februarij 1612.coram me.

3 Alias si ista non sufficiunt , erit dicere , quod fuerit imposita lex Papæ, seruandi illam formulam cum per verba generalia non possit clarius loqui. Et prædicta eo facilius procedunt,quando,vt in proposito,reuocatio fuerit per viam generalis legis, quia ridiculum esset dicere,quod in illis Papa teneretur facere insertiones similium formularum ad Felin. in ca.accedentes. num.5. de præscript. Faciunt tradita per Samen. in proœmio regularum Cancellariæ. quæst.5. Bald.in l. humanum.num.4.vers.sed dicit Cyn.C.de legib. Roman.cons.436 num.21.vers. respondes illud verum. Couar.in rubr.de testam.par.2.sub num.19.versicul. quantum nostræ quæstioni. Cald. cons.11. sub nu.1. de priuileg.Ripa cons 6.nu.2.de constitut.in 6. Cassad.decis.38.num.8.super regula, & in terminis regulæ octauæ , latissime comprobauit Rota in causa Cameracen.Canonicatus.4.Iulij 1579.coram bo.mem. Card.Lancellotto,& in Compsana Iuris patronatus. 3.Decembris 1604.coram R.P.D.Litta.

4 Circa illud motiuum, quod priuilegia sint concessa de Consilio Cardinalium, vnde eum eodem Consilio debuerint reuocari , fuit responsum , tale Consilium minime esse necessarium, vt late probat Abb. in c.2.nume.3.vers.numquid autem.de cleric. non residen.& de communi,& magis communi,Iacob.de Cõsil.lib 7.art.5.numer.136.& de communi quo ad ea, quæ non concernunt mutationem status vniuersæ ecclesiæ.Alber.in rubr.C.de legib.nu.3.Gemin. in c.super eo.nu.4.vers.communis conclusio est, de hæretic. in 6.Dec.in rubr.de constit.sub nu.2.vers. & quid sit. Crot.in repetit.eiusdem rubr. nu.2.& 3. Germonius tract.de indulto.Cardin.§.quod tu.Roman.num.56. & de veriori testatur Prob.ad Monach. in dicto c. super eo.num.34.& 35.de hæretic.in 6.Troil. Malsuez de Canoniz.Sanctorum.num.33.

5 Ad illud,quod ista priuilegia emanauerint per viã legis , ex quo Summi Pontifices in illis concedendis voluerunt esse tales , vt patet ex illis verbis ibi perpetuæ Constit.edicto,&c.& etiam adsunt super hoc stabilimenta ipsius religionis,materiam collationum diffinientia,ex quibus infertur,quod cum ista priuilegia emanauerint per viam legis , non comprehenduntur sub regulis Cancellariæ,vt in Tirasonen. Vicariæ.die 13.Octobris 1595.coram bo.mem. Litta,fuit responsum,illam decisionem loqui in terminis Constitutionis Pij Papæ V.super Vicarijs,vt in Bullario 46. in ordine,quæ quidem Constitutio est generalis. Vnde nil mirum si non cadit sub regulis Cancellariæ, quæ in hac materia non tollunt leges generales , sed speciales,seu priuatas,vt patet in verbis regulæ octauæ,ibi, consuetudines etiam immemorabiles optandi , &c. priuilegia,& indulta,&c. Leges autem generales non possunt dici Constitutiones Põtificis ad fauorem Religionis , nec minus stabilimenta, cum recipiant vnũ tantum corpus. Vnde respectu regularum Cancellariæ,quæ sunt generales,& tangunt omnes ista pro specie reputantur. Dec.cons.382.nu.4.Prob.ad Monac. in c.cum personæ.num.6.de priuil.in 6.& quod Papa in regula octaua voluerit derogare istis legibus specialibus, probatur ex eo , quod derogauit consuetudinibus optandi,quæ quidem consuetudines respectu inducentium possunt dici leges,ad tradit.in c.consuetudo.dist.1.Innoc.in ca.certificari. de sepultur. Abb.in rubr.de constitut. sub num.1.§.ex non scripto. Instit. de iure natur.gent.& ciuil.Iason.in l.de quibus. ff.de legib.

6 Non obstat,quod Papa in istis priuilegijs vsus fuerit verbo Constitutionis, quia non attenditur nomẽ , sed ipsa rei substantia. c.sedulo. 38.dist. c.intelligentia. Vbi glo.in verbo rei est sermo.de verb.sign.l.quoniam indignum.C.de testam.Paris.cons.61.num.35. lib.3. Vltra quod nomen Constitutionis non est ita generale, quin possit accommodari ad negotia priuatorum,ad tradit.per Abb.in rubr.de constit.n.2. Bar. in l.omnes populi.sub num.53.ff.de iustit.& iur. Marcambr.cons.262.num.25.& seq.

7 Ad illud , quod priuilegia Religionis fuerint a S. D.N. post regulam confirmata cum clausula ex certa scientia,quæ certa scientia importat nouam concessionem. c.si Apostolicæ. Vbi gl.in verbo cõfirmamus. de præb.in 6. Fuit responsum,verum quidem esse,quod si Papa habuisset plenam notitiam priuilegiorum Religionis,& signanter super iure cõferendi,& quod priuilegia Religionis non debeant cadere sub reseruationibus Apostolicis,posset dubitari, quod Papa confirmando voluerit illa recõualidare,etiã cum derogatione regulæ octauę. Sed difficultas esset,an Papa habuerit plenam notitiam in hoc casu,prout requiri demonstrat ille textus in illis verbis, ibi , Nosque postmodũ plena de his facta narratione, & tradunt Bal. in l.fin. col.penul.vers.dicas etiam.quod illa clausula.C.sent. rescind.non posse. Alex. cons.23.nu.12.lib.5. Castr. cons.84.in fine.lib.2. Dec.cons.142. num.7.Gozad. cons.5.num.14.& 15.

Quod

Digitized by Google

8 Quod autẽ non habuerit in hoc casu, patet ex lectura confirmationis, in qua nihil de iure cõferendi dicitur, & pręsumitur ignorãtia eorũ, quæ sunt facti. c. pręsumitur. de reg. iur. in 6. gl. in l. verus. ff. de probat. Paris. cons. 11. n. 132. lib. 1. Quia non fuisset satis narrare Papæ, quod religio haberet ius conferendi, nisi expressa fuisset hæc qualiras, quod in priuilegijs cõtineatur hoc, quod beneficia nõ deberent cadere sub reseruationibus Apostolicis, quia nõ censeretur Papa sub inuolucro verborũ sibi voluisse præiudicare, ad Bal. in c. veniens. n. 4. vers. sed quid si Princeps. de iureiur. cũ alijs per aliã decisionẽ allegaris. Sicut nec minus sub generalitate verborũ pręsumitur voluisse derogare Regulis Cãcellariæ, vt per Sarnen. in prooemio regular. q. 5. n. 2. Felin. in c. nonnulli. n. 7. de rescrip. cũ alijs in prędicta decisione allegatis. Quinimo ex prooemio cõfirmationis, & alijs põderaris in alia decisione, apparet, quod Papa non intendebat confirmare priuilegia Religionis, nisi circa exemptionem a decimis, & facultatem vniendi, & nec illa quidem reualidare, quatenus nulla, vel reuocata fuissent, sed tantum roborare, vt patet in illis verbis ibi, vt ipsa priuilegia firmius subsistant, quo sæpius confirmata extiterint.

9 Nou obstat, quod in confirmatione adsit clausula ex certa scientia, quæ facit, vt nõ possit dici, confirmationẽ esse in forma cõi, ex allegatis, quia respõdetur, posse quidẽ clausulã operari quo ad exemptionem a decimis, & facultatẽ vniendi, quæ specialiter fuerunt expressa, secus quo ad prætensa priuilegia cõferendi, maxime in mensibus reseruatis, quæ Papæ nõ fuerũt expressa, & de quibus non apparet Sanctitatem suam habuisse notitiã, ad Abb. in c. 1. n. 6. vers. & dicitur ex certa scientia. de confirmat. vtil. vel inutil. Alex. cõs. 123. n. 19. & 22. Paris. cons. 3. nu. 46. & 47. lib. 4. quæ iura magis procedunt de plano, quo ad ea, quæ de facili non conceduntur, & sunt præiudicialia ipsi concedenti, vt est ius conferendi beneficia reseruata, quia ista requirunt maiorem, & clariorem expressionem, quam alia, ad Bald. in c. veniens. de iureiuran. cum alijs supra allegatis, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Viterbien. Fideicommissi. Lunæ 9. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Spurius legitimatus cum clausula sine præiudicio veniẽtium ab intestato, nõ excludit substitutũ, si hętes sine filijs legitimis, & naturalib. decesserit.

SVMMARIVM.

Filius legitimatus facit deficere conditionem in fideicommisso oppositam si sine filijs legitimis, & naturalibus decesserit. num. 1.

Legitimationes spuriorum factæ in praiudicium substitutorum, reuocantur ex Bulla Pij IV. Declara, vt num. 2.

Filij spurij legitimati non excludunt substitutum si heres decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus, quando legitimatio est facta cum clausula sine praiudicio venientium ab intestato. num. 3. & per totum.

Clausula legitimationis sine praiudicio veniẽtiũ ab intestato nõ operatur, quãdo legitimatio est facta ad instãtiã patris testatoris, quãdo agitur de illius successione, secus si de successione fideicõmittentis. Declara, vt nu. 4. & 5.

DECISIO DCLXVII.

1 DEdi dubium sola Isabella filia quondam Fortunij informante, an fuerit purificatũ fideicommissum Rosari ad fauorem Laurẽtij substituti sub conditione, si Dominicus institutus decessetit sine filijs legitimis, & naturalibus, & tota difficultas consistir in eo, quia dictus Fortunius filius prædicti Dominici, licet natus spurius, fuit legirimatus per Dominos de Campegijs, quorum priuilegia sunt amplissima, vt sæpe fuit firmatum in Rota. Certi enim iuris est, quod filius legitimatus facit deficere conditionem si sine filijs legitimis, & naturalibus, vt relatis infinitis Doctoribus hanc sententiam communem dicit Rolan. cons. 83. num. 19. lib. 3. Crass. in §. fideicom. q. 38. Peregr. de fideicom. art. 28. nu. 45. Molina de primog. Hispan. lib. 3. c. 3. nu. 2. & fuit resolutum in causa Camerinen. fideicommissi. 28. Octobris 1596. corã bon. mem. Penia, & elegantissime, & docte fuit deductum in causa Romana de Iauellis. 20. Iunij præteritl, coram R. P. D. meo Vbaldo.

2 Nec faciebat difficultatem Bulla Pij IV. in qua reuocantur omnes legitimationes factæ in præiudiciũ substitutorum, quia illa Bulla intelligitur de præiudicio iuris iam quæsiti, vt si fieret legitimatio post purificatum fideicommissum, vel quando legitimari vellẽt succedere cõtra voluntatem testatoris, vt per Eugen. in cons. 52. num. 65. & seqq. lib. 1. Laderch. cons. 23. num. fin. Rimin. iun. in cons. 611. num. 93. lib. 3. & in terminis similis constitutionis Venetiarum dicit Decian. in respon. 42. num. 38. & seqq. lib. 1. quem sequitur Menoc. in cons. 459. num. 3. & seqq. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 10. num. 46. ver. & quod attinet. Lup. de illegit. comment. 3. §. 2. nu. 5. & quicquid dixerint aliqui Doctores in contrarium, hãc opinionem secuta fuit Rora in causa Bononien. de Maluetijs, 24. Februarij 1612. coram Reuerendissimo Archiepiscopo Damasceno, & in dicta causa Romana de Iauellis coram R. P. D. Vbaldo.

3 Prædictis tamęn non obstan. Rota contrarium censuit in casu, de quo agitur, stante clausula apposita in legitimatione sine præiudicio venientium ab intestato, quia illa præseruat legitimis omnes successiones prouenientes ex fideicommisso, aut ex pacto, & prouidentia, vel ex quacumque dispositione maiorum, & antecessorum. Ang. in cons. 264. nu. 1. vers. si autẽ intellexisset. Gabr. cons. 30. nume. 30. lib. 1. & cons. 22.

num.7.lib.2.Ruin.cons.3.num.22.vers. nec istis obstat.lib.1.& cons.106.nu.8.lib.3.Alex.cons.187.n.12.vers.item posset intelligi.lib.5.Socin.sen.cōs.95.nu.35.lib.4.Honded.cons.64.nu.22.lib.1.& 59.nu.15.& 16.lib.2.qui alios allegat,& hanc sententiā tenuit Rota in causa Ianuen. Iuris patronatus. 30. Ianuarij 1606.in vers.non obstant legitimationes.corā bo.me.Litta,& in alia Cesenaten. bonorum. 23. Ianuar.1608.coram Reuerendiss.Attrebaten.& in alia Narnien.de Capitonibus.19.Ianuarij 1609.corā Illustrissimo D.nco Cardinale Lancellotto.

4 Neque facit,quod Dominicus pater Fortunij fecerit testamentum, & ideo prædicta clausula sine præiudicio venientium ab intestato,non operatur facto testamento.Gabr.cons.29.n.17.lib.1.Cephal.cōs.442.n.5.lib.3.Castr.cons.102.ante finem.vers.4.casu lib.2.Zuccard.in reper.l.posthumo.n.48.C. de bo. poss. contra tab.Dec.qui de communi, in cons.393.nu.1.Ruin.cons.87.n.20.lib.3.Gozzad.cōs.6.n.33.& 78. Vbi pariter de communi.Cæs.de Graff.decis.4.q.fil.sint legit. & fuit resolutum in præcitata causa Romana de Iauellis, coram D.Vbaldo. Huic enim motiuo fuit responsum,quod procederet,si ageretur de successione patris. Nam cum obtinuisset filium legitimari cum ista clausula sine præiudicio venientium ab intestato legitimatio non operaretur,si pater intestatus obijsset,secus autem facto testamento,quia causa testati facit cessare causam intestati,& ita expresse, & ad literam loquuntur præcitati Doctores, & in istis terminis loquitur etiam dicta decisio in causa Romana de Iauellis.Sed iste non est casus noster,quia non agitur de successione Dominici patris, sed de successione Rosati fideicommittentis,quo casu clausula sine præiudicio venientium ab intestato præseruat ius substitutis, vt ex sententia Doctorum supra dictum est.

5 Neque est verum,quod causa sit ratio,quādo agitur de successione fideicommittentis,cum substitutus illi succedat ex testamento.l.cnhæredi.§.cum filia.ff. de vulg. & ideo clausula sine præiudicio venientiū ab intestato non præseruat ius substitutis, qui veniūt ex testamento fideicōmittentis,vt in puncto dicit Thob. Non.in cons.69.n.6.& ista fuit opinio Castren.vt refert Ruin.in motiuis in cons.106.n.4.lib.3. & est decisio Seraph.1380. Vbi quod legitimatio facit deficere conditionem si sine filijs legitimis,& naturalibus etiam quod legitimatio sit cum clausula sine præiudicio venientium ab intestato. Nam fuit dictū,quod sicut hic clausula sine præiudicio præseruat ius istorum venientium ab intestato,ita quoque præseruat ius substituti,tum quia est eadem ratio,tum etiam, quia hoc est fauorabile,ita in puncto respondet Ruin.in d.cōs.106.n.10.in fin vers. nec isto casu potest locum habere.lib.3.& merito quidem, cum non sit iustum, quod legitimatus tollat ius in spe ex causa de præterito,videlicet ex fideicommisso,quod habet substitutus,quę ratio mouit Angelum in d.cons.264. ad dicendum,q per istam clausulam sine præiudicio præseruatur ius substitutis, quem omnes alij Doctores supra allegati sequunt. Decisio vero Seraphini subsistit in casu suo, quia ibi simpliciter fuerat facta legitimatio absq; clausula,& pfunctorie in ea dicitur,quod legitimatus excludit substitutum, etiā quod sit legitimatus cū prædicta clausula,quod non est verū, vt patet ex prædictis.

REV. P. D. VBALDO.

Bononien.Tutelæ. Veneris 13. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Tutor remouetur a tutela propter litem maioris partis bonorum,quam habet cum pupillo.Item & propter absentiam,nec mater admittitur ad filij tutelam,quando testator hoc prohibuit.

SVMMARIVM.

Tutor habens cum pupillo litē, in qua de maiori parte bonorū pupillariū agatur,remouetur tāquā suspectus.n.1.
Tutor absens a ciuitate,in qua moratur pupillus,remoueri potest a tutela.num.1.in fine.
Tutore testamentario deficiente,seu remoto, an sit locus tutelæ legitimæ,vel datiuæ.num.2.
Mater iure nouissimo Autheuticorum præfertur omnibus tutoribus legitimis,& datiuis.num.2.
Mater non datur pupillo in tutricem, quando testator prohibuit eam esse tutricem.nu.3.& seqq.omnibus.
Testatoris voluntas in datione tutelæ præcipue seruanda est.num.3.
Confirmatio alicuius dispositionis trahitur ad omnia contenta in dicta dispositione.num.4.
Maternæ pietati licet leges multū deferant, magis tamen deferunt patri circa personam,& negotia sui filij. nu. 5.
Sorores a testatore datæ tutrices præferuntur matri. numero 5.in fine.

DECISIO DCLXVIII.

1 ROta cēsuit esse locū remotioni a tutela filiorū quōdā Tiberij de Rubeis,& quidem quo ad D.Marchionē modica videbatur subesse difficultas,tū quia habet magnā litē cū pupillis,iā in Rota cōmissam,in qua de maiori parte bonorū pupillariū agitur.Auth.vt ij,q obligat. se hab. phib.res minorū. §.1.auth.minoris debitor.& ibi gl.Bart.n.8.& Salic. num.7.C.qui dar.tutor.l.si pupillum. cum seq.& ibi gloss.ff.de excusat.tut. Aret.in §.fin.num.3. instit. de auth.tut. Afflict. decis.207.num.1.Gutier.in tract.de tutelis.par.1.c.20.num. 3.& 4.Piagg.eod.tractat. q. fin.num.12.& seq. tum quia est absens a Ciuitate Bononiæ,ex causa notoria,& ideo non potest rebus pupillorum incumbere impuberibus.§.fi.ff. de susp. tut. vltra quod ipsemet renunciauit tutelæ per publicum instrumentum.

Quo

2 Quo vero ad D. Iuliam pariter Dominis videbatur esse locum remotioni, nam quicquid in hoc causa dicen. esset de illa quæstione, an per remotionem, vel ex cusationem tutoris testamentarij esset locus tutelæ legitimæ, vel datiuæ, de qua per glos. Bart. Bald. & alios in l. si quis sub conditione. ff. de testam. tut. gloss. in l. 1. C. eod. tit. Gutier. de tutel. par. 1. c. 12. num. 4. Montan. eo. tract. c. 16. cum respectu matris, nec sit necessaria eiusmodi indagatio, cum certum sit matrem saltem iure nouissimo Authen. præferri omnibus tutoribus, legitimis, & datiuis. Auth. matri, & auiæ. C. quando mul. tutel. offic. fung. possit. Barto. in d. l. si quis sub conditione. num. 32. in fin. Corn. cons. 183. nume. 5. libro 4.

3 Domini existimabant, hoc casu nostro, nec debuisse dari tutricem, & datam esse amouendam, quia pater expresse cauit in testamento, ne ipsa, aut eius agnati tutelam filiorum gererent, quam etiam voluit statim post mortem suam reuerti ad domum paternam, & vtique secuti in quacunque materia, ita in tutelæ datione, seruanda est voluntas testatoris: §. disponat. Auth. de nupt. l vlt. C. de cur. fur. Montan. de tutel. c. 37. regist. 2. numero 154. Decian. cons. 49. nume. 10. & seq. lib. 1. Vnde iudex non potest dare tutorem pupillo, quem pater prohibuit dari. l. scire oportet. §. sed si quis. ff. de tut. & curat. dat. ab his. l. 1. C. si tut. contr. volunt. matr. quæ prohibitio tenet etiam in matre. Alex. cons. 140. num. 6. lib. 1.

4 Neque obstare dixerunt, quod idem testator deputauit D. Iuliam tutricem per codicillos factos de anno 1609. quia pet alios codicillos de anno 1611. d. deputationē reuocauit nominando alios tutores, & demum de anno 1613. alijs, & postremis codicillis reuocauit dictorum tutorum nominationem, & confirmauit proximos antecedentes codicillos, & testamentū, quibus diserte continetur, vel prohibetur, vt D. Iulia non sit tutrix, vel reuocatio deputationis eiusdem in tutricem, vt dictum est. Vnde confirmando dictas dispositiones censetur etiam cōfirmasse prohibitionem in ijs contentam. Rot. decis. 172. in fin. par. 1. diuers. & non est dubium, quod vltima scriptura spectanda est, vt in materia codicillorum est tex. in l. Diui. §. licet. ff. de iure codicil. & tradit Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 4. num. 8. & in datione tutoris, est tex. in l. tutor datus. in fine. ff. de test. tutel.

5 Non obstat, quod pater non potuisset expresse adimere matri tutelam legitimam filiorum ad cons. Bal. 308. li. 2. quia Dominis magis placebat opinio contraria Bar. Dyn. & Ang. in l. miles. §. sexaginta. ff. ad leg. Iul. de adulter. quam secutus est Alex. d. cons. 180. numero 6. & 16. lib. 1. quæ etiam efficaci ratione nititur, quia, vt supra dictum est, in materia tutelari iudicium paternum potissimum spectandum est, vt probatur in §. ex his. auth. de hær. ab intest. ven vnde sumpta est d. Auth. matri, & auiæ. C. quando mul. tut. offic. quem tex. ponderat Alex. loco alleg. & opinionē Dyn. in d. §. sexaginta. approbat Surd. cons. 428. num. 9. lib. 3. & licet leges multū deferant pietati maternæ, amplius tamen deferunt patri circa personā, & negotia filij, vt in d. l. donari. in princip. C. de curat. fur. & in l. si furioso. ff. eod. iu l. 1. 2. & 3. ff. de confirm. tut. cum alijs congestis per Decian. in alleg. resp. 49. num. 9. & seq. lib. 1. & ad prædicta optime facit d. consil. Surd. 428. lib. 3. fere per tot. Vbi determinat sorores a testatore datas tutrices præferri matri, & remanere saltem administratrices, quatenus tutela non sustineatur. Et ita fuit decisum.

R. P. D. VBALDO.

Romana Domus. Veneris 20. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Pactum personale in singularem successorem, & ad extraneos non transit, & ex quibus cognoscatur illud esse personale, & de renunciatione alicuius iuris, quando trahatur ad non expressa.

SVMMARIVM.

Pactum dicitur personale, quando continet beneplacitum contrahentis. num. 1.

Pactum dicitur personale ex dictione pro se. num. 1.

Pactum dicitur personale, quando in eo est apposita dictio dicti. Vbi idem si est apposita dictio eis. num. 1.

Geminatio magis contrahentiū voluntatē demōstrat. nu. 1.

Personalia cum persona extinguuntur, nec ad extraneos transmittuntur. num. 1. ad finem.

Pactum personale ad singularem successorem non transit. num. 1. in fine.

Libere dictio in venditione apposita importat immunitatem ab omni obligatione. num. 2.

Consentiens venditioni absque aliqua reseruatione iuris redimendi, quod habet, censetur eidem iuri redimendi renunciare. num. 2.

Reseruans sibi in instrumento conditionis vnum ius, censetur cuicunque alteri iuri renunciare. nu. 2. in fine.

Res vna, & eadem non potest diuerso iure censeri. nu. 3.

Cōtractus quilibet a partiū cōuētione formā recipit. n. 4.

Emphyteusis tota substantia pēdet ex tenore inuestituræ. num. 4. in fine.

Sententia omnium contentorum in instrumento præsumitur in eo, qui instrumenti notitiam habuit. num. 6.

Renunciatio stricte intelligenda. Declara, nisi quatenus verba patiantur. num. 6. in fine.

DECISIO DCLXIX.

1 Domini de Griffis concesserunt Hieronymo, & Antonio de Bollinis fratribus, in emphyteusim perpetuam quendam situm ad effectum fabricandi cum pacto, quod semper, & quandocumque dicti Domini Griffi voluerint pro se fabricā, &

& domos huiusmodi a dictis Antonio, & Hieronymo factas in dicto situ pro pretio per duos peritos com muniter eligendos, æstimando, teneantur eis dare, & retrocedere dictas domos. Hieronymus vendidit domum super eodem situ ædificatam Equiti Alicorno, & quidem liberam, præterquam a nonnullis oneribus in venditione expressis, & venditioni, vt supra, consen sit Andreas Gratus Dominus directus, qui in ius illorum de Griffis successerat, cuius Andreæ successor R. P. D. Iacobus Gratus mouit litem contra Equitē possessorem domus, volens eam retrahere vigore dicti pacti de redimendo per Griffos appositi. Vnde dato dubio, an ei competeret ius redimendi, eoque terpro-posito, hodie tandem fuit capta resolutio negatiua vtraque parte informante, & qui dem quicquid esset dicendum, an dictum pactum esset personale, & restrictum ad Griffos tantum, vt suaderi videbatur, tum ex eo, quod Griffis fuit reseruata facultas quandocumque & ad beneplacitum retrahendi domum, quo casu pactum dici personale tradit Berous, consil. 155. numero 12 lib. 1. Natt. conf. 163. num. 10. lib. 1. tum ex dictione illa, pro se, quæ denotat personalitatem, vt fuit dictum in vna Cæsaraugustana Pensionis. 1. Iulij 1611. coram Reuerendissimo Bononien. tum ex dictione, dicti de Griffis, quæ solet operari quandam præcisam personalitatem, vel restrictionem ad personas supra nominatas. Crauett. consil. 98. numero octauo. vers. tertia restrictio. prout etiam idem operatur dictio eis, ibi apposita. Parif. consilio 18. numero 32. libro 2. & tanto magis, cum istæ dictiones fuit geminatæ. l. Balista. ff. ad Trebell. Bart. in l. cum scimus. C. de agr. & censf. lib. 11. regulariter autem personalia cum persona extinguuntur, nec transmittuntur ad extraneos. Roland. consilio 28. numero quarto. libro secundo. Honded. consilio 39. numero tertio. libro primo. Surd. consilio 518 numero 19. libro quarto. Et quod tale pactum non transeat in singularem successorem, cum ex eo oriatur actio tantum personalis, voluit Alexand. consilio 10. numero secundo. libro primo. Berous consilio 163. numero 13. libro primo. & quod ex eo non possit agi contra tertium possessorem, late firmat Gabriel. consilio 66. numero 5. ad fin. libro 1. de communi.

2 Sed circumscripto etiam hoc motiuo, de quo nonnulli ex Dominis dubitabant ex allegatis pro contraria parte, vnanimiter fundabant resolutionem ex infrascriptis. Quia domus fuit vendita per Hieronymū D. Equiti libera, præterquam ab annuo canone, & quodam Censu, & Gratus huic venditioni liberum consensum præstitit, quæ dictio libere, importat venditionem immunem ab omni alia obligatione, & per consequens a pacto redimendi, l. non dubito. §. liber autem populus. ff. de capt. & postlimin. reuers. l. liberari. C. de solut. Parif. consilio 45 num. decimoquarto. libro quarto. cum alijs per Tiraquel. in l. si vnquā. in verbo reuertatur. numero 135. C. de reuoc. donat. Menoch. consilio 10. numero decimo. Honded. consilio 51. num. 51. & seq. lib. 1. & fuit dictum in vna Romana domus, & census. 17. Maij 1604. coram Reuerendissimo Damasceno, dum igitur Andreas simpliciter consensit dictæ venditioni sine aliqua reseruatione iuris redimendi, non videtur hodie per eius successorem agi posse ex dicto pacto. l. codicillis. §. 1. l. cum pater. §. liberis. ff. de leg. 2. l. quoties. C. de fideicom. Menoch. plura congerens, consil. 58. num. 14. & seq. libro 1. Surd. consil. 114. num. 25. lib. 1. Honded. consil. 33. num. 20. lib. 1. Rota diuers. decis. 747. num. 9. par. 1. Et fuit dictum in Rauennaten. Saluiani. 28. Iunij 1602. coram Reuerendissimo Bononien. & confirmatur, quia Gratus in præstatione dicti consensus reseruauit tantum sibi ius Laudemij, ibi, sine tamen præiudicio Laudemij sibi debiti, ex quo colligitur, quod si etiam ius affrancandi sibi reseruare voluisset, vtique illud expressisset. l. vnic. §. sin autem ad deficientis. C. de caduc. tollend.

3 Vlterius idem Gratus in eodem instrumento cessit, & vendidit omnia melioramenta per ipsum in dicta domo facta pro Scutis 540. & sic absque vlla spe affrancandi; vnde videtur dicendum, quo ad reliquā partem domus contrahentes eodem modo sensisse, ne vna, & eadem domus pro parte redimibilis sit, & pro parte non, atque ita diuerso iure censeantur contra l. cum, qui ædes. ff. de vsucap. cum alijs per Ruin. cons. 168. num. 15. lib. 3. & per Surd. consilio 53. num. 12. libro 1.

4 Non obstat, quod in hac præstatione consensus cēseantur repetita eadem pacta a Griffis apposita in prima concessione facta Hieronymo, quia respōdebatur, quod ad hoc, vt tale pactum de redimendo tacite censeatur repetitum, necesse esset, vel quod in instrumento consensus legeretur aliquod verbum relatiuum ad pacta primæ concessionis, vel quod saltem Gratus simpliciter præstitisset cōsensum alienationi domus, quorum neutrum in hoc casu verificatur. Nam neque in dicto instrumento, vel in apocha consensus antea inter partes celebrata, vllum verbum legitur, relatiuum ad priora pacta, neque consensus dici potest simpliciter præstitus, sed sub certis conditionibus, & pactis, vt in apocha, ibi, con patti però, e conditioni, che si dirāno qui da basso, &c. ad quam apocham fuit habita relatio in dicto instrumento, ibi, Venditioni domus, vt continetur in supradicta apocha consensit, &c. imo ex diuersitate pactorum in præstatione dicti cōsensus arguebant nonnulli ex Dominis censeri nouam concessionem, & nouam inuestituram per D. Andreā Equiti Alicorno factam, & sic non posse fieri extensionem de vna concessione ad alteram, sed quamlibet ad suos terminos restringendam, cum quilibet contractus a partium conuentione formam accipiat. l. 1. §. si conuenit. ff. depositi. & præsertim emphyteoticus, cuius tota substantia pendet ex tenore inuestituræ, quem ad hoc esse egregium dicit ibi Bald. num. 3. de duob. fratrib. a cap. inuest. cum alijs per Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 92. num. 1. Honded. consil. 70. nu. 11. lib. 2. Surd. consil. 127. num. 36. lib. 1. consil. 153. num. 11. lib. 2. & consil. 384. num. 1. lib. 3.

Quod

Digitized by Google

5 Quod autem sint diuersa pacta, apparet, tum quia in prima cõcessione adesat pactum reseruatum de redimendo quandocumque, in hac vero consensus fuit libere præstitus venditioni domus, vt supra tũ ex venditione dictorũ melioramentorũ, tum demũ ex remissione caducitatis, quam Gratus prætendebat Hieronymũ incurrisse, & tũ eam remisit in gratiã Alicorni. Nec videbatur obstare, quod Gratus dictum consensum necessario præstiterit, tamquam proprietarius, & ideo sibi non noceat. Quia vltra, quod cessat ex facto, cum ipse prætenderet domum deuolutam, vt dixi, Respondetur, & quod quatenus teneretur præstare consensum, tamen non tenebatur præstare venditioni libere factæ, & consensum liberum, prout fecit sine vlla reseruatione dicti pacti de redimendo, neque tacita, neque expressa.

6 Non obstat Do. Andream non habuisse notitiam huiusmodi pacti de redimendo, quia cum in venditione, seu permutatione eidem facta a Griffis partes se retulerint ad instrumentum concessionis, in quo illud continebatur, satis de eo præsumitur habuisse notitiam. Doct. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obligat. Aym. consil. 65. numer. 7. cum alijs per Surd. consil. 4. num. 46. & consil. 150. num. 31. & de cõmuni. lib. 1. & multo minus potest dici, Andream ignorasse, venditionem fuisse D. Equiti factã de domo libera, quia in instrumento consensus præstiti per Andream fuit inserta apocha venditionis prædictæ. Vnde intrant proxime allegata. Et tandem nec obstare visum fuit, quod consensus, qui tendit ad renũciationem, stricte veniat intelligendus. Quia respondebatur id verum esse, quatenus verba patiantur, ex allegatis per Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. libro 3. tit. 2. numero 4. & seq. sed hic verbum, libere in apocha consensus expressum, iunctis alijs supra deductis, non patiuntur fieri restrictionem. Ex quibus fuit dictum, ius redimendi non competere.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Nullius, seu Meliuicen. Census. Lunæ 16. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione, quæ singularis, & Magistralis est, quando in venditione census apposita pacta a iure improbata vitientur, & non vitient totum contractum, & præsertim, quid de pacto, quod venditor census teneatur restituere sortem præsentem vna cum fructibus, & damnis, & interesse, si per quatuor menses fuerit morosus in solutione census.

SVMMARIVM.

Census, vt vsurarius non dicatur secundum constitutionem Pij V. creari debet super re immobili certis finibus designata, & in pecunia numerata, & aliter census creatus vitiat totum contractum. nu. 1.

Censui apposita pacta a iure improbata non vitiant totũ contractum, sed vitiantur, dummodo census sit impositus super re immobili certis finibus designata, & in pecunia numerata. nu. 1.

Clausula in fine posita non refertur ad omnia præcedentia, quando proprietas sermonis non patitur talem relationem. num. 1.

Censui appositum pactum, quod si venditor cessauerit per quatuor menses a solutione census teneatur volente emptore statim restituere capitale census decursos, & damna, & interesse, an sit improbatum a iure, an vitiet totum contractum census, an vero solum vitietur. nu. 2. & per tot. decis.

Census dicitur vsurarius, & resoluitur in mutuum ex pacto, quod illius venditor teneatur restituere sortem principalem arbitrio emptoris. nu. 3.

Census venditi Dominium dicitur translatum in emptorem, & abdicatum a venditore sequuta traditione, & soluto pretio. nu. 4.

Census venditor si fuerit mortuus in solutione fructuum tenetur ad damna, & interesse, & an ad interesse lucri cessantis. nu. 5.

DECISIO DCLXXI.

1 IN decisione in hac causa facta sub die 16. Maij superioris anni fuit firmatum, quod ex Constitutione Pij V. super censibus de noua forma, aut substantia istius contractus est, vt census creetur super re immobili certis finibus designata, & in pecunia numerata, & propterea sola cõtrauentio circa ista duo, vel alterũ eorum ex noua forma prædictæ Constitutionis vitiat contractum. Cetera vero pacta ibi improbata, si de iure communi non sunt de substantia, quia non comprehendũtur in noua forma, solum vitiantur, & non vitiant, vt pulchre declarat Zasius respon. 12 lib. 1. Et quod iste intellectus Bullæ sit verissimus, patet ex illis verbis, inquit enim statuimus, censum cõstitui nullo modo posse, nisi super re immobili certis finibus designata, & in pecunia numerata, & subdit, & prohibemus solutiones anticipatas &c. quare et si in fine ponatur clausula cõtractus sub alia forma post hac celebrandos fœneratitios iudicamus, restringitur ad illa duo, quæ sunt de forma, non autẽ ad alia pacta, quæ solum improbantur, & non annullãt cõtractũ ex regula quod clausula in fine posita nõ refertur ad omnia præcedentia, quando proprietas sermonis non patitur talem relationem. l. sed & qui data. ff. ex quib. caus. maior. Oldr. consil. 152. num. 2. in fine. Ias. in l. talis scriptura. nu. 40. vers. 4. vltra Bar. ff. de leg. 1. & in puncto prædictæ Constitutionis, ita respon-

respondet Guttierez pract. quæstionum, lib. 2. q. 176. nu. 5. vers. vel secundo. quem sequitur Rodericus de annuis reddit. lib. 2. quæst. 1. nu. 7. in fine, & dixit Rota in causa Bonon. census 26. Iunij 1600. coram bo. memo. Cardinale Pamphil. vers. neque obstat, quod Pius V.

2 Quare cum in prædicta decisione fuerit reseruatũ videre, an pactum, quod si creditor cessauerit per quatuor menses a solutione census, teneatur venditor emptore statim restituere capitale, & census decursos, damna, & interesse, sit contra substantiam contractus census, ita vt vitiet contractum, & nõ modo vitietur, & ideo de hoc fuit actum supradicta die, & cum istud pactum non sit contra nouam substantiam, & formã inductam per Constitutionem Pij V. vt supra probatum fuit, licet per illã improbetur ibi, pacta continentia etiam pretium census extra casum prædictum, scilicet quando fuit facta denuncia, & intra annum ab inuito, aut ob pœnã, aut ob aliam causam repeti posse omnino prohibemus, & quoad secundam partem pacti cõtinentem damna, & interesse pariter hoc improbatur in Bulla ibi, pacta continentia morosum censuum debitorem teneri ad interesse luceri cessantis &c. ex toto irrita sint, propterea vidẽdum est, quid sit in dispositione iuris communis, nam si istud pactum improbatum a iure, tamquam contra substãtiam, vtique erit improbatum, ita vt vitiet, & non modo vitietur, si vero non erit improbatum a iure, remanebit improbatum solum ex Constitutione Pij V. & sic non erit contra substantiam, vt patet ex prædictis, quare in hoc casu vitiari, & non vitiare dicendum erit, iuxta notata in l. pacta conuenta. ff. de contrah. empt. Zasius loco supra allegato.

3 In hoc articulo circa primam partem pacti nõ dubitarunt Domini, quod nõ liceret emptori cẽsus simpliciter obligare venditorem ad illum redimendum arbitrio ipsius emptoris, quia dum cogitur venditor ad restituendum capitale, illud redditur tutum, & propterea est verum mutuum, & vltra sortem recipiuntur fructus, & sic istud pactum est contra substãtiam contractus, quia facit illum transire de vna specie in aliã ex allegatis per Surd. in consi. 202. num. 40. & in istis terminis fuit dictum in causa Bonon. census 26. Iunij 1600. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio, & hanc sententiam afferendo prædictam rationem tenuit Sotus, qui distinguit plures casus, de iust. & iur. libro 6. quæstione quinta, art. 3. colum. secunda, vers. prima est. Medina de contract. par. 2. titu. de rẽb. per vsuram acquisit. quæstio. 15. §. ex dictis alia nascitur dubitatio. vers est tamen differentia. col. 17. fol. mihi 356. Petrus de Aragon. super secunda secundæ quæst. 78. art. 4. ante finem. in 4. conclus. vers. sed dubitabit aliquis. fol. mihi 715. Bannes de iust. & iur. quæstio. 78. art. 4. de censib. dub. 2. vers. 2. concl. fol. 630. Couarr. var. resol. lib. 3. c. 9. num. 4. Nauar. de vsur. quæst. 33. cum duabus seqq. nume. 122. Guttierez pract. quæst. lib. 2. quæst. 168. num. 9. post princ. Felician Solis de censib. lib. 1. c. 10. nu. 28. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 8. tit. 22. nu. 22. Conrad. de contrac. quæst. 84. concl. 5. fol. 445. vbi col. 3. vers. hæc autem iura condemnãt hunc contractum tamquam simpliciter iniquum, & contra iustitiam commutatiuã, eo quod non datur iustum pretium, quia istud pactum æstimatur pretio notabili, & etiam ex eo quia est simillimus contractui vsurario, & per consequens est latibulum aptum pro latronibus, volentibus exercere vsuras palliatas, & hanc sententiam tenuit Rota in causa Romana Turris bubulariæ 7. Nouembr. 1575. coram bo. memo. Cardinale Seraphino relata in eius 1. lib. sub numer. 269. & in causa Romana census 21. Octobris 1605. coram bo. me. Iusto. in vers. non obstat decisio in qua refertur pactum, de quo in decisione Cardin. Seraphini.

4 Sed iste non est casus noster, quia pactum de redimendo censum per emptorem fuit appositum nõ simpliciter, sed in euentum, in quem venditor esset morosus in solutione fructuum, quæ forma cõtractus de iure sustinetur, quia cõtractus est purus, licet sub conditione resoluendus, & ideo de iure est validus, vt est tex. clarus in l. 2. §. si in diem. ff. pro emptore. l. 2. ff. de in diem adiect. Vnde secuta traditione, & soluto pretio, tũc vere fuit translatum dominium census venditi in emptorem, & abdicatum a vẽditore. l. ex empto. ff. de action. empti. & l. quod vendidi, & l. vt res. ff. de contrahen. empt. & hoc procedit, ne dum in cõtractu facto cum pacto adiectionis, vel in diem, sed etiam legis commissoriæ, scilicet quando continet resolutionẽ contractus, nam quicquid sit in aliis pactis, de quibus Guttier. de iuram. par. 1. num. 11. in pacto resolutionis contractus sustinetur. l. commissoriæ. C. de pact. inter emptor. & vendit. & probat Conrad. de cõtract. quæst. 83. concl. 1. probat. 9. in fi. vers. quintum autẽ est duplex. col. 19. fol. mihi 410. & in istis terminis, ita ponderat Medina de contract. & Leonard. Lessius locis infra allegandis, & illa est differentia, quãdo apponitur simpliciter, & in casu moræ, quia in primo casu pendet a mera voluntate emptoris, secus vero in casu moræ, quia pendet a voluntate debitoris, vt considerat Gabr. loco etiam infra allegando, quare in isto casu cessant duo, quæ faciunt contractum illicitũ, scilicet præsumptio mutui, quæ facit contractum vsurarium, quia hoc non pendet ex mera voluntate emptoris, sed ex culpa venditoris existentis morosi in solutione, & modicitas pretii, quæ facit contractum iniustum, quia istud pactum non est pars pretii, vt in l. fundi partem. ff. de contrah. empt. ad quod est aduertendum, sed est in pœnam, & quodammodo compensatiuum moræ, & propterea in hoc casu istud pactũ non est damnandum, cum sit attendendum id quod principaliter agitur. l. si quis nec causam. ff. si certum pet. quare hanc sententiam ita distinguendo tenent plures Doctores, & fere omnes insignes, qui fere etiã omnes loquuntur post Constitutionem Pij V. videlicet Ioã. Medina, quem recol. mem. Franciscus Penia Rotæ Decanus magnum censorem contractuum appellare solebat in tract. de contract. par. 2. titu. de reb. per vsur.

vsur.acquisitis quæst. 15. §.ex dictis alia nascitur dubitatio.vers.quod si censualista col.20. fol.mihi 359. Olanus in concor.ver.in litera A.num.112.Lud.Molin.de iustit.& iur.tom.2. disput.391. clauf.11. vers. Medina de vsuris. Leonard. Lessius de iust.& iur.lib. 2.c.22.dub.11.num.69.Gabr.consil.152.numero 4. in fine,& numero 5.lib.1. Nauarr.conf.7.numero 6. de empt.& vendit. lib.1. secundum antiq. impressionem,secundum vero nouam conf.15. numero 6.cod. tit. Card.Maut.de tacit.& ambig.conucn.lib.8. titu. 22.numero 23.& seqq. qui tamen nume.25. fatetur hoc pactum esse improbatum per Bullam Pij V.quod est verũ, & pro ista opinione potest allegari Roderic. de annuis reddit.libro secundo,quæst.1.num.quarto, nam licet numero quinto,& sexto. improbet huiusmo di pactum,tamen numer.7. concludit,illud vitiari,& non vitiare, & quod ita fuit iudicatum, quod sufficit in casu isto, hanc quoque sententiam tenet Garzias Mastrill.decis.Regni Sicil.95.numer. tertio,& seqq. qui numero 6. allegat huius opinionis Blascum Lanciam Prouenzalem super Extrauagant. Nicolai V.in ver.demortua, & nouissime hanc quoque sententiam tenet Modern.Roman. discepr. forens. rom.2.c.258. numero 20.& seqq.& Ioseph.de Sesso decis.Aragon. 116.numero 56.& 51. & seqq.par.2.& Rota amplexa fuit pluries hanc opinionem,vt in alleg. causa Romana census 21.Octobris 1605. coram bo.mem.Iusto, & in alia Calaguritana census 28.Ianuarii 1602. coram bon.memo. Cardinali Seraphino decis.1418. in eius libris, & in eadem causa 29. Aprilis, eiusdem anni 1431.nu.3.pariter in eius libris.

5 Sed cum hæc opinio non careat contradictore, tenent enim contrarium Didac. Pizanus super statuto de Guadalupe in ver.irrepetibile vers.siue actum sit, donec soluantur vsuræ.Gurtier. practic.quæstionum, libro 2.quæstio.175.vers.his non obstantibus. Felician.Solis de censib.libro primo,c.10. num.18.vers. ego vero, ideo placuit Dominis perpendere illius rationem ad indagandam veritatem,quæ quid ratio cõsistit in eo, quod licet pendente conditione de facto peti non possit sors, sustinetur tamen quasi mutuum in illa spe, quando eueniet casus, in quo deficiente conditione sors peti poterit, in defectum enim conditionis contractus retinet naturam mutui,prout quando simpliciter apponitur pactum, reijcit enim tunc retro oculos quoquo modo ad tantundem in genere, in quo tota substantia mutui consistit,quare id solum agitur, vt quamdiu soluantur vsuræ, sors non repetatur,ergo cum vltra sortem aliquid recipiatur, non censu,sed mutuum iudicandum est, hæc illi. Hanc tamen rationem non militare respondebatur, quando principaliter non fuit facta ista pactio, sed incidenter in pœnam morosi debitoris nõ soluentis censum suis terminis constitutis,& ad faciliorem executionem ipsius contractus, quare vt dictum est, attendi debet, quid principaliter fuit actum inter partes. dicta l. si quis nec causam. ff.si certum petat.cum similibus.nec est verum, quod contractus pendente conditione sustineatur,quasi mutuum in illa spe, quando euenerit casus non solutionis fructuum, quia vt etiam dictum est, cõtractus cum pacto adiectionis in diem, vel leg. commissoriæ, scilicet resolutionis contractus sustinetur, quia ista pacta non mutant substantiam contractus, & hoc maxime procedit, vt considerat Gabriel loco præcitato,quia ista pactio fit ratione moræ, quæ cum sapiar delictum,l.si plures. la secõda, cum glos. in ver.rario suadet.ff.de administrat.tut.videtur tunc pretium repeti a venditore non inuito, sed tacite volente,quando causando moram consentit ad l.1. §.bestias.vbi glos.in ver.honorari. ff.de postulan. idcirco repetitio, quæ fit culpa emptoris, non est contra substantiam contractus.

5 Quantum attinet ad secũdam partem pacti, quod venditor census, si fuerit morosus in solutione fructuum,teneatur ad damna & interesse, hoc de iure nõ est improbatum,sed permissum,& licitum. Caier.2.2. quæstione 78.art.2. vers.in responsione ad primum. Did.in rubr.& in l.prima.C.de fenr.quæ pro eo quod inter. profer.But.in c.salubriter. nume.2.& 3.& Anchar.num.2.& 3.de vsur.Abb.in c.conquestus. nu.6. eod.tit.& ad propositum dicit Azor. in summ. par.3. lib.10.c.13.vers.certi iuris est. Hinc Ludou.Molina de iust.& iur.tom.2.disput.300.super 6.clauf. versic. circa hæc obserua,& Lessius de iusti.& iur.lib.2 c.22. dubit.12.num.86.dixerunt,quod Bulla Pij V.prohibet deduci in pactum lucrum cessans extrinsecum,scilicet quod prouenisset ex industria, secus autem intrinsecum, vt si debitor tenebatur quid soluere,quod plus valeret de tempore destinatæ solutionis, quare si hoc dictum esset verum,istud pactum esset intelligendum de lucro cessante intrinseco, non autem extrinseco, cum verba sint semper applicanda ad sensum bonum,& vitio carentem. Rota decis. 10. numero quarto,& quinto de testib. in antiq. & vt excludatur contractus illicitus.Alexand.consilio 191.numero sexto, libro secũdo.& in istis terminis fuit resolutum in causa Ferrarien.Societatis 28.Iunij 1599. corã Illustrissimo D.meo Cardinale Mellino, tunc Rotæ Auditore,sed quia alij Doctores dixerunt Papam prohibuisse huiusmodi pactum, licet de iure sit permissum ad tollendam occasionem vsurarum. Bannes de iustir.& iure,quæstione 78.art.4.de cens.dub.prin.ver.sexta conuentio.fol.mihi,632.Azor. loco proxime allegat. versic.mirum non est, propterea, quid sit de opinione Molinæ,& Lessij, fuit formiter, responsum, quod cũ, vt patet ex prædictis, istud pactum nõ sit contra substantiam vitietur,& non vitiet ex supra allegatis, immo quod non obstante prohibitione Bullę Pij V.possit agi ad damna, & interesse, nec non & ad lucrum cessans, si probentur requisita voluit Azor. præcitato loco,versic. mirum non est, & versic. secundo quæritur, quia cum istud pactum sit promissum de iure, Bullę Pij Quinti solum prohibet in pactum deduci ad euitandas fraudes, & præcidendam omnem occasionem vsuræ.

6 Ex quibus conclusum contra Abbatem Hieronymum

mum Longum informantem,primùm scilicet & secundam partem pacti, de quo agitur,non vitiare contractum, sed vitiari, cum non sit contra substantiam ipsius contractus,neque ex dispositione iuris, neque ex Constitutione Pij V. cum per ipsam constitutionem annulletur tantum istud pactum, non autem contractus, vt patet ex prædictis, & vt etiam quo ad primam partem pacti fuit iudicatum per Regium Gallæcum Prætorium,vt refert Roderic. de annuis reddit.lib.2. q.1.num.7.in fine.

R. P. D. PIROVANO.

Viterbien.Terræ Vetrallæ. Lunæ 30.Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Interdictum quorum bonorum, & petitio hæreditatis non dantur contra titulo possidentem, etiam quod actor habeat titulum,& an donationis insinuatio suppleatur per iuramentum ex constitutione Aegidiana.

SVMMARIVM.

Interdictum quorum bonorum, & petitio hæreditatis nō dantur contra titulo possidentem. num.1. Vbi præsertim, quãdo reus habet, & titulum, & possessionem. Actor vero non nisi titulum.

Iuramentum numquid suppleat insinuationem donationis ex constitutione Aegidiana, quæ & iuramentum, & insinuationem requirit. num.2.

Insinuationem non esse in donatione factam ex lectura instrumenti colligi potest. num.2.

Forma ad vnguem obseruanda, nec per æquipollens adimpleri potest. num.2.

Insinuatio potest in eodem instrumento donationis fieri, & etiam post ex interuallo, & separatim, & ita practicatur. num.3.

DECISIO DCLXXI.

1 Domini adhuc in decisis perstiterunt, quia principale fundamentum decisionum non fuit sublatum ex responsionibus, datis pro filijs Virginiæ. Vera est enim conclusio præsupposita, quod Nardus titulo donationis, & renunciationis possidet bona materna Virginiæ eius sororis, ac etiã portionem hæreditariam in paterna substantia, ad illam spectantem, ideo contra eum vti legitimum contradictorem remedia quorum bonorum,& l.fin.C.de edict. Diui Adrian.tollendo. intentari non poterant, prout non dantur agenti petitione hæreditatis contra titulo possidentes. l.regulariter.ff.de petit.hæredit. l.hæreditatis.C.eod.tit.vbi Bar.nume.2.& 3.reddit rationem, quia & si actor nitatur titulo pro hærede,& possessione defuncti, reus tamen habet titulum, & possessionem, cuius iura in concursu sunt potiora, sequuntur Gabr.consi.31.num.2.lib.1.Honded.consil.22.num.13.lib.1.& alij allegati per Menoc.de adipisc.remed.4.num.586.& 588. Vnde non est necessarium differere de validitate donationis in hoc iudicio exequutiuo,sed ordinarie est procedendum,nisi in casibus, in quibus titulus iste donationis in continenti probaretur inualidus, qui non probatur ex deductis pro istis hæredibus ad effectum excludendi viam ordinariam, vt patet ex decisionibus in hac causa factis.

2 Non obstat vnica exceptio, quæ replicabatur ex omissione insinuationis donationis,quæ prætenditur in continenti probari eo ipso,quod instrumentum de ea non facit mentionem,& esse necessariam dicebatur ex forma constitutionis Aegidianæ.c.25.lib.5.vt legitur in contextu,cui ex iuramento non videtur satisfactum,cum etiam iuramentum, & insinuatio de forma illius constitutionis requiratur, quæ ad vnguem est obseruanda, nec per æquipollens potest adimpleri. Bal.in l.1.num.2.ff.de liber.& posthum. Dec.consilio 531.num.2.Becc.consi.62. num.42.lib.1.qui loquitur in terminis insinuationis,& hunc sensum videtur recepisse in causa Toletana Donationis. 17. Maij 1596. coram Illustrissimo Arigonio, & Anconitana Dotis.27.Nouembris 1598.coram Illustrissimo Lancellotto.

3 Quia fuit responsum, quod & si prædictæ decisiones Toletana, & Anconitana intellexerint Aegidianã de iuramento,& insinuatione copulatiue adhibendis, ita vt tuta non videatur responsio data in secũda decisione,in hac causa facta sub die 14.Maij 1614.at tamen adhuc visum non est constare,in continenti de inualida donatione ad effectum impediendi,ne ordinarie sit procedẽdum,cum insinuatio sit actus, qui potest contingere contemporaneè cum ipso instrumento donationis,vt declarant l.final.§.similique modo. C.de donat.ant.nupt.nec item fieri potest post actum d.l.fin.§.penult.Bartol.in l.Modestinus.num.5.ff.de donat.Becc.consi.66.num.17.& secundũ Praxim Curiæ separatim omnino ab actu ipsius donationis fieri debeat.Boccat.ad eandem Constit.c.25. in vers. & insinuatione facienda in actis. nu.25. ideo nisi etiam hæredes Virginiæ probauerint negatiuam,quod post actum donationis insinuatio in actis facta non fuerit, interim possessio Nardi non remanet sine titulo, nec per consequens vitiosa dici potest,& contradictor legitime impedit immissionem. Menoch.d.remed.4.numero 586.præsertim cum donatio prædicta emanauerit a Virginia habente facultatem donandi,quod sufficit pro colore tituli ad istum effectum, vt exinde illius iustificatio ad ordinarium iudicium sit remittenda. Lap.alleg.16.num.2.Mohed.decis.10.de restitut. spoliat.Rot.decis.75.num.2.lib.1.par.3.diuer. Et ita fuit decisum,&c.

REVE-

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Corduben. Redecimarum. Veneris 27. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Redecima an sit contra ius, vel præter ius, quomodo debeatur, & de materia, legi fraudem facere, & in legem committere, quando quis dicatur, quomodo puniatur, & an idem sit facere contra verba legis, vel contra sententiam legis.

SVMMARIVM.

Committere in legem dicitur is, qui verba legis complectens contra legis nititur voluntatem. nu. 1.

Redecima dicitur esse contra ius. nu. 1. & num. 2. Vbi an dicatur esse præter ius, & de materia.

Præceptum de soluendo decimas ex parte laicorum est affirmatiuum, immo & negatiuum quo ad retardationẽ. nu. 1. Vbi etiam, quod ex parte ecclesiarum coacte exigere volentium est negatiuum, qui non possunt cogere laicos vltra decimam.

Affirmatiua propositio, quando resoluatur in negatiuam. numero 1.

Ius exigendi decimas, & obligatio illas soluendi, sunt correlatiua, & ideo ecclesia non possunt habere maius ius illas exigendi, quam laici habeant obligationem. numero 1.

Verbum quasi quandoque accipitur pro verbo Veritatis expressiuo. nu. 1. in fine.

Legi fraudem facere dicitur, qui saluis verbis legis sententiam eius circumuenit. Contra legem vero facere dicitur is, qui facit id, quod lex prohibet, & de materia. numero 2.

Legi fraudem facere dicitur quis duobus modis. Declara, vt num. 2.

Paria sunt contra legem facere, & legi fraudem facere. Ambo enim æque puniuntur. nu. 2.

Paria sunt facere contra verba legis, vel facere contra legis sententiam. nu. 2.

Redecima numquid dicatur illa, quæ non soluitur Ecclesiæ prædiali, sed alteri Ecclesiæ Sacramentali. numero 3.

Onere duplici pro eadem re quis grauari non debet. numero 3. in fine.

DECISIO DCLXXII.

1 ITerum, vt morem gererem parti, proposui dubiũ, an redecima sit contra ius. Prætendunt enim ecclesiæ, quod postquam aceruus communis fuit decimatus, alia redecima debeatur ex portione dominica, & istud contra ius intelligebant Domini non stricte, quasi diceretur contra verba legis, vt in l. contra leges. ff. de legib. sed generaliter contra sententiã legis, vt in c. certum est. 88. de regu. iur. in 6. vbi dicitur, certum esse, quod is cõmittit in legem, qui verba legis complectens, contra legis nititur voluntatẽ. & in l. nomiuis, & rei. §. verbum ex legibus. ff. de reg. iur. vbi quod verbum ex legibus accipitur tam ex legum sententia, quam ex verbis. Quare Rota causa mature discussa cẽsuit, prout in alia decisione sub die 16. Nouembris 1607. redecimam esse contra ius, ea ratione, quia non agitur ex parte voluntarie dantis, & respectiue gratuito recipientis, sed ex parte coacte exigentis, cum iuitium huius redecimæ fuerit coactum, iuxta resolutiones factas, quare cum præceptum de soluenda decima ex parte laicorum sit affirmatiuum, vt Exodi c. 22. in fi. ibi, decimas & primitias non tardabis offerre; Immo & negatiuum quo ad retardationem, vt dicit Abbas in rubr. de decimis. num. 2. Nam cum sint debitæ grauantur Sacerdotes retardãdo solutionem, vt dicit Abulen. Numeri c. 22. qõ. 18. post principium, vers. item quia decimæ. & Leuitici c. 27. habetur. Omnes decimæ terræ, siue de frugibus, siue de pomis arborum, Domini sunt, & illi sanctificãtur. Et habetur in c. 1. & c. cum homines. & in c. pastoralis. de decimis. Sequitur inquam, quod cum ex parte laicorum præceptum sit affirmatiuum, & ex parte ecclesiarum coacte exigere volentium negatiuum, ecclesiæ non possint cogere laicos vltra decimam, vt probat tex. expressus in l. fin. 6. de hæred. instit. vbi quod si testator instituto Plotio dicat, Sempronij Plotij hæres esto, censetur dixisse, quod si Plotius hæres nõ erit Semprouius in eius locum vocetur, vt substitutus, & sic affirmatiua resoluitur in negatiuam, ita in proposito præceptum affirmatiuum factum laicis de soluẽda decima, resoluitur in negatiuam respectu ecclesiarũ, vt scilicet non possint cogere laicos vltra decimam, quia lex vltra illam non obligat prædictos laicos. Nã cũ ius exigendi, & obligatio soluẽdi tãquam correlatiua sibi ex altera parte respondeant, non possunt ecclesiæ maius ius habere exigendi decimam, quam habeant laici obligationem soluendi l. 1. ff. de condic. ex leg. quod manifestissime colligitur in pũcto ex text. in c. parochianos. de decimis, vbi dicitur, cum decimæ non ab homine, sed ab ipso Domino sint institutæ, quasi debitum exigi possunt, ita vt verbum quasi accipiatur pro verbo expressiuo veritatis, vt dicit gloss. ibidem, quare si decimæ tanquam debitum exigi possunt, ergo non vltra decimam, quia istud non est debitum ab aliquo institutum, quod etiam repetit Abulen. loco superius allegato post principium. vers. item quia decimæ. Hinc grauissimi authores tam Itali, quam Hispani, hinc etiam sæpissime Rota dixerunt, redecimam esse contra ius, vt fuit ostensum in alia decisione.

2 Non obstat, quod ista redecima videatur præter ius, non autem contra, cum non repugnet verbis legis, vt dicit tex. ad literam in l. contra legẽ, & ibi Castren.

&

& alij. ff. de legib. Inquit enim tex. contra legem facit, qui id facit, quod lex prohibet, in fraudem vero legis facit, qui saluis verbis legis sententiam eius circũuenit, & in lege sequenti dicitur, quod fraus legi fit, vbi id fit, quod fieri noluit, fieri autem non vetuit. Nã fuit hoc obiecto responsum, quod quãdo verba legis repugnant, si fiat contrarium, fit directo contra legem, vt per Angelum in d. l. contra legem. in princip. & per Odoffredum. numer. 2. col. 2. in princip. vers. & sic hoc casu. sed quando fit contra sententiam legis, hoc est contra mentem, committitur in legem. Odoffredus dicto num. 2. post principium. immo vtroque casu committitur in legem, licet primo modo faciendo contra legem, secundo modo faciendo fraudẽ legi. Odoffredus d. col. 2. post princip. vers. vnde licet directa. & quod resultet idem effectu, quia tantum punitur qui facit contra legem, quantum ille, qui facit in fraudem legis, dicit Fulgos. in d. l. 2. in princip. Albericus nu. 1. Bald. in l. non dubium. in 1. notab. C. de legib. & de hoc est tex. in d. cap. certum est. 88. de reg. iur. in 6. Vbi dicitur, certum esse, quod is committit in legem, qui verba legis contemnens, contra legis nititur volũtatem, & ibi Francus, in principio, notat, quod paria sunt facere contra verba, & sententiam legis, vel facere contra sententiam tantum, & ad idem est tex. optimus in d. l. nominis, & rei. §. verbum ex legibus. ff. de reg. iur. Vbi quod ex lege dicitur id non solum, quod venit ex verbis, sed etiam id quod venit ex sententia, & optime ibidem notat Rebuff. Quare cum quæratur an redecima sit contra ius, in effectu quæritur an lex, siue ex verbis, siue ex sententia repugnat huic redecimæ, & cum hoc quæratur, vt videatur quæ præscriptio requiratur, cum siue fit cõtra verba, siue contra sententiam, resultet idem effectus, satis est firmare, quod sit contra ius in genere, quia cõmittere in legem est genus, facere contra legem est species, vt aduertit Odoffredus in d. l. contra legem. numero secundo post principium. vers. vnde nota. Ita resultet idem effectus, vt supra probatum est.

3 Neque facit, quod ista redecima non soluitur Ecclesiæ prædiali, sed Ecclesiæ sacramentali domini fundi, & sic ista respectu istius Ecclesiæ sacramentalis videatur decima, & non redecima. Nam fuit dictum, quod quicquid sit de isto facto, si probaretur, non releuaret ea ratione, quia cum de iure diuino laici obligentur ad vnam tãtum decimam, vt in iuribus supra allegatis, semper agitur de redecima, & quod illam prætendat Ecclesia Sacramentalis, postquam semel fuit soluta prædiali. Abbas in c. cum sint. num. 6. vers. mihi videtur, quod opinio Io. Andr. de decimis. Butr. ibidem num. 5. vers. breuiter puto, vbi dicit, hanc opinionem esse veriorem, quod etiam apertissime comprobatur ex diuisione parochiarum facta per Dionysium Papam, vt in c. 1. 13. quæst. 1. c. pastoralis. de his quæ fiunt a prælat. Nam sicut antea certũ erat, quod vna tantum decima soluenda erat, illa diuisio nõ operatur quod duæ decimæ sint soluendæ, sed attenditur consuetudo, cuinam Ecclesiæ vna tantũ decima prædialis sit soluenda, an prædiali, an vero sacramentali. c. cum sint. vbi Abb. num. 5. & 6. de decimis. Achilles decis. 3. & 6. de decimis. Rota decis. 163. num. 3. par. 2. & est regulare, quod quis non debet grauari duplici onere pro eadem re in diuersis locis, vt in gabellis, collectis, & similibus, dicit Aymon consil. 201. n. 23. Francus decis. 87. num. 5. per regulam text. in l. nauis onustæ. §. cũ autẽ. ff. ad legem Rhodiam de iactu. vbi quod quis non debet duplici onere grauari. Ad alia obiecta placuerunt Dominis responsiones datæ in prima decisione, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Nolana Primiceriatus. Lunæ 4. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Ecclesiam esse collegiatam, quomodo probetur, & quando beneficium dicatur litigiosum.

SVMMARIVM.

Ecclesiam esse collegiatam non probatur per enunciatiua infra centum annos. nu. 1.

Ecclesiam esse collegiatam numquid probetur per sententias. nu. 1. vers. Nec obstant sententiæ. nu. 1.

Sententia non effectuata non probant Ecclesiam esse Collegiatam. nu. 1. in fine.

Ecclesiam esse collegiatam debet concludenter probari. numero 2. Vbi etiam an sufficiant signa & coniecturæ.

Beneficium non dicitur litigiosum ad effectum, vt possit dici reseruatum ex lite inter patronum, & ordinarium super libertate beneficij. nu. 3.

Beneficium non dicitur litigiosum, nisi lis sit super titulo. num. 3. in fine.

DECISIO DCLXXIII.

1 Educta contra decisionem sub die 21. Maij 1614. coram me in ista causa factam, non visa fuerunt Dominis releuare. Quamuis enim hodie iura sint in actis exhibita, responsiones, tamen in decisione datæ subsistunt, cum nulla dentur hic signa, quæ per necesse arguant Ecclesiam, de qua agitur, esse collegiatam, vt requirit Abbas in c. nobis. nu. 8. de iure patr. Nec obstant sententiæ de anno 1563. & 1565. ad fauorem patronorum latæ, in quibus dicta Ecclesia dicitur collegiata. Nã illæ nec tanquam enunciatiuæ probant, cum sint infra centũ annos, & de recenti, Arct. in c. cum causam. num. 22. de prob. Rota decis. 31. de prob. in antiqu. & decis. 185. par. 1. & 288. par. 2. diuers. Nec minus probãt, vti sententiæ, cum tunc temporis non ageretur, An ecclesia esset collegiata, sed solum an liberæ collationis existeret. Paul. de Cast. cons. 99. nu. 2. vers. multo ergo magis. lib. 2. Fel. in c. quoniam contra. nu. 34. vers. quinta

ti conclusio. de prob. Aymon cons. 197. nu. 10. vers. sed verba sententiæ. Alex. cons. 55. nu. 12. lib. quinto. Et tanto magis id procedit effectu non subsecuto, cũ ecclesia sit hodie libera. Aymon cons. 10. nu. 5. Natta cons. 456. numer. 12. Cephal. cons. 96. num. 18. Rota decis. 438. pat. 1. diuers.

2 Nec suffragatur episcopi Nolani visitatio de anno 1381. Nam licet ecclesia ibi Congregatio nuncupetur, & in ea dicatur caput, videlicet Primicerium residere, nec non fructus communiter percipi, ac diuidi, non tamen per necesse deducitur illam esse collegiatam, cum simplici etiam Cõgregationi prædicta conueniant, & sic tanquam irreleuans probatio non admittitur c. in præsentia. de proba. Vbi Decius nu. 58. Bald. in l. ad probationem. C. de probat. Castren. in l. veteribus. ff. de pact. Ruin. cons. 13. col. 5. circa mediũ lib. 4. Ex quibus non videtur obstare decisio Brixië. S Nazarij coram bo. memo. Penia, vbi dicitur, collegiatam signis, & coniecturis probari. Non enim hic, vt dixi, talia signa reperiuntur, ad effectum præsertim inferendi reseruationem pro immissione in vim gratiosæ subrogationis, quo casu debet esse probatio clari, & indubitata. Put. decis. 167. secundum nou. impressionem, & fuit dictum in causa Neapolitana Rectoriæ 13. Februarij 1598. coram Cardinale Pamphilio, & in hac eadem causa coram R. P. D. Caualerio.

3 Alterum vero decisionis caput, quod nimirum beneficium respectu litis reseruatum non existat, visum pariter fuit subsistere, quia licet inter prætẽsum patronum, & Ordinariũ super libertate beneficij lis adesset, non per hoc tamen erat beneficium litigiosum, vt posset dici reseruatum. Sarnen. in regula de subrog. q. 5. num. 2. vers. & ratio est. Cassad. decis. 6. nu. 2. de rescrip. & decis. 4. vt lit. pend. Mandos. super reg. de subrog. q. 2. per tot. & præcipue, nu. 5. Bald. in Auth. litigiosa. C. de litig. Put. decis. 496. numero 2. libro 2. Vnde cessat, quod dicitur litem adhuc durare cum hodie constet de mandato in actis exhibito, ad prosecutionem causæ attenratorum. Nam cum lis prædicta super titulo non verteretur, illius prosecutio non officit ad effectum de quo agitur ex allegatis &c.

R. P. D. ANDREA.

Beneuentana Bonorum. Lunæ 4. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

In hac decisione plures, & notabiles explicantur conclusiones, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Manutentio datur spoliato authoritate iudicis nulliter, & iniuste procedentis, quando se non habuit pro spoliato. num. 1.

Statuta recipiunt interpretationem a iure cõmuni. nu. 2.

Minor non prohibetur fideiubere. nu. 2.

Relatio non fit ad omnia præcedentia, quando inducitur iurium correctio. nu. 2.

Statuta sunt stricte interpretanda, & restringẽda, quantum sit possibile. nu. 2. in fine.

Iudex dicitur quempiam spoliare, quando iniuste, procedit si iniustitia est notoria, alias secus. nu. 3. in fine.

Excussionis exceptio non datur in obligatione Camerali. numero 5.

Minor in iudicio, quando non dicatur indefensus. numero 6.

Curatoris citatio an sit necessaria, quando adultus fuit citatus. num. 6.

DECISIO DCLXXIV.

1 Plura opponebantur pro Vitellijs in repropositione dubij contra decisionem, ad ostendendum, quod iudex nulliter, & iniuste processerat ad immissionem, & per consequens eos non priuauerat sua antiquiori possessione, ex quo eis competebat manutentio, cum non se habuerint pro spoliatis, vt sæpius fuit decisum, & signanter in Mediolanen. Beneficij. 10. Martij 1614. coram me. Et primo deducebatur nullitas obligationis minorum ex dispositione statuti Beneuentani Summario primæ positionis. num. 1. quod, vt ipsi dicebant, prohibet minores, & mulieres pro aliquo etiam patre, vel marito fideiubere, alias obligatio sit nulla, nec confirmetur iuramento.

2 Verum placuit responsio, quod statutum loquitur de contractibus mulierum in prima parte prohiben. ne possint fideiubere, in secunda vero parte eisdem alios contractus permittit seruatis tamen certis solennitatibus, vt ibi. Vnde dum postea in secunda parte statutum mandat, quod in contractibus pupillorum, & minorum seruentur omnia dicta in contractibus mulierum, debet relatio fieri ad illam partem statuti, qua mulieres cum certis solennitatibus contrahere permittuntur, non autem vbi illæ a fideiussionibus arceantur, quia statuta recipiunt interpretationem a iure communi. l. 1. §. lex Falcidia, vbi not. omnes. ff. ad leg. Falcid. quod ius commune prohibet quidem mulieres fideiubere etiam pro patre, minorem autem minime, seculum, vel pupillum non prohibet. l. si paternam. vbi glos. & Doct. C. ad Velleian. l. filiusfamilias. cum concord. in glos. & ibi quoque not. Doctor. C. de fideiussion. & relatio non fit ad omnia præcedentia, quando induceretur iurium correctio. Panorm. in c. Ecclesia vestra. il secondo. per illum text. nume. 5. de elect. Ias. in l. talis scriptura. num. 39. ff. de legat. 1. Capic. decis. 21. num. 11. Gabr. de clauf. conclus. 9. nume. 5. Quod multo fortius procedit in statuto, quod debet restringi, quantum sit possibile, vt minus corrigat ius commune, etiam verba impropriando. Abb. in c. cum dilectus. num. 21. de consuet. Roman. cons. 199. nume. 4. Gozzadin. cons. 88. num. 8. Grat. consilio 46. numero 8. libro 1.

Secun-

3 Secundo hæc nullitas fundabatur in defectu causę necessariæ, vel vtilis, quam requirit statutum ex quo de tempore ratificationis primæ obligationis, scilicet de anno 1612. pater erat mortuus, & sic cessabat eau sa eum liberandi ab imminenti carceratione, sed fuit responsum, quod causa satis vrgens, & sufficiens obligationis, & ratificationis huiusmodi fuit honor paternus, ne scilicet simul, eodemque tempore detegeretur periurus, & mendax, cum eadem bona filijs, vt prętenditur donata alteri deinde hoc tacito tanquã sua, & propria obligasset in impositione census ad fauorem Octauij, & fratrum de Galcatijs, & cum pro parte illorum fuerit appellatum a sententia A.C. quæ canonizauerat hanc, & alias nullitates, & causa super validitate huius obligationis reperiatur commissa R. P.D. meo Dunozet. interim stante turbiditate istius nullitatis, & immissione data a iudice, non debet itã indirecte ad eius reuocationem procedi per viam manutentionis, ad quam agitur solum, quando iudex no totie, & iniuste processit. Alias remedium ordinatium dicendi de nullitate sententiarum penitus esset sublatum, vt optime firmauit Rota in causa Romana de Bõbellis. Veneris 31. Maij 1613. coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno.

4 Tertio opponebatur nullitas istius obligationis, quod fuerit facta metu carcerum, sed fuit dictũ, quod Vitellij in carceribus reperiebantur vigore mandati iudicis, ex cuius interuentu, & propinquorum, ac aliarum solemnitatum excluditur omnis metus. Bal. in l. 2. quæst. 9. C. de rescind. vendit. Aym. cons. 114. numero 3. cum alijs allegatis per Menoc. præsump. 128. num. 5. & 6. lib. 3.

5 Quarto allegabatur nullitas ex defectu processus eo, quod fuerit facta exequutio super stabilibus non facta excussione super mobilibus, sed placuit responsio data in decisione, quod Vitellij non docent de inuentario, ex quo appareat adesse mobilia. Et in omnẽ euentum excussionem cessare ex obligatione Camerali, de qua in instrumento.

6 Quo ad aliam, & quintam nullitatem, ex quo minores non fuerint defensi, aliqui eam intelligebant, quando minori competunt defensiones. Aliqui eam remouebant ex citatione minorum, & oppositione pro parte eorundem de nullitate census, qua non obstante cum fuisset relaxatum mandatum contra bona hæreditaria, fuit ab illa relaxatione appellatum, & in eius appellationis vim obtenta inhibitio ab A.C. quę postmodum fuit moderata, ex quibus, & alijs in processu ipsos nõ indefensos remansisse dicebant, & cum essent maiores 14. annis, & omnes adulti, non erat necessaria curatoris citatio, aut illius comparitio, & defensio, cum sit in optione Actoris, quem velit citare. Alex. in l. si ex legati. num. 8. ff. de verb. oblig. Card. in Clemen. religiosus. quæst. 5. in fine. num. 9. de procur. Mandos. de commiss. formul. 4. vers. ad legitime comparendum, & de ætat. minor. quæst. 10. numer. 5. & 9. Et licet aliqui ex Dominis de hac conclusione dubitauerint, quia in practica seruatur, quod si adultus habet curatorem, debet curator citari, & non sufficit citare adultum, sed si eo caret tunc adultus citari potest, vt legitime compareat, & sibi curatorem petat, add. ad Dec. cons. 449. nume. 11. in verbo adultum. Afflict. decis. 262. num. 7. & ibi Vrsill. nume. 3. Socin. in tract. de citat. art. 29. nu. 49. Attamen de consensu maioris partis ex illa, & alijs rationibus obtinuit esse standum in decisis, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Iuris patronatus Ven. 15. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

De Iure patronatus, quando dicatur hæreditariũ, & quando gentilitium.

SVMMARIVM.

Ius patronatus in dubio præsumitur potius hæreditariũ, quam gentilitium. num. 1.

Ius patronatus potest declarari, quod sit hæreditarium, & gentilitium, non minus in codicillis, quam in ipsa fundatione, dummodo ordinarij consensus concurrat. nu. 2. in fine.

Ministerij verbum, quandoque sumitur pro actu, & voluntate, quandoque pro officio, & aliquando etiam pro dignitate, & præeminentia. num. 3.

Ius patronatus an sit gentilitium, leuiores sufficiunt probationes, quando non agitur de illius substantia, sed de pertinentia. num. 3. in fine.

DECISIO DCLXXV.

1 Censuerunt Domini persistendum esse in decisis, quia ex verbis codicilli, quod testamento non cõtrariatur sententia Milonis in scriptione, & obseruantia in alia decisione ponderatis bene colligitur qualitas iuris patronatus gentilitia, q̃ pertinet ad præsentis dubij disputationem. Neque prędictis visum est obstare, quod cum hæc qualitas gentilitia deducatur ex codicillo, relatiue ad instrumentum fundationis Iuris patronatus, in quo non legitur huiusmodi qualitas, vt ideo nec adijci possit, tanquã non proueniens ex certa, & determinata lege testatoris, sed prout de iure regulandum videatur, a quo recipit, esse hæreditarium. Card. in Clem. plures ab vno. in 6. quæst. & Anchar. nu. 2. de Iure patron. Abb. in c. eum sæculum. nu. 3. & 5. eodem tit. idem Anchar. cons. 81. num. 2. Lamber. de Iure patron. in 2. par. lib. 1. quæst. 5. art. 15. per tot. Couar. variar. resol. lib. 2. c. 18. num. 6. in fine.

2 Fuit enim responsum, quod & si verba codicilli videantur inferre simplicem declarationem eorum, qui sub nomine parentum nominati fuerunt in fundatione ad interessendũ electioni Abbatis, ita vt ab interessentia

sentia in eligendo Abbatem, non videatur posse inferri ad proprietatem Iuris patronatus. Nihilominus dũ fundator in eisdẽ codicillis sic prosequitur, post meũ autem decessum vnusquisque eorum in vita sua eligat de suis parentibus propinquioribus de paterna parte ad hoc ministerium esse successorẽ sine vllo pretio quem cognouerint vtiliorem ad hoc faciendũ perpetuis temporibus, videtur in hac parte enunciata noua dispositio non comprehẽsa in charta iudicati, quæ importat gentilitiam qualitatem, vt fuit ponderatum in decisione 29. Aprilis 1613. Ideo argumentum non concludit, si dicatur, non legitur a fundatore hæc qualitas gentilitia, ergo negatiua huius qualitatis probata remanet, quia non minus in codicillis, quam in ipsa fundatione potuerit qualificari Ius patronatus, modo Ordinarij consensus concurrat. Calder. cons. 5. & 20. de Iure patr. Abb. cons. 59. num. 3. verf. tertio principaliter. lib. 2. Paris. cons. 35. num. 8. lib. 4.

3 Nec dicatur, quod quatenus sit noua dispositio, illa sit restricta ad verba ad hoc ministerium, quod ministerium comprehẽdere videtur solummodo interessentiam in eligendo Abbatem, de quo supra erat sermo non autem ius præsentandi ad Canonicatus non expressum. Quia soluitur obiectum, cum significatio huius verbi ministerium late pateat, quãdoque enim sumitur pro actu, & voluntate, vt in l. quod meo nomine. ff. de acquir. poss. aliquando pro officio, & aliquando pro dignitate, & præeminentia, vt in c. 2. de cõcess. præbend. & in c. 2. & 3. de offic. Archipresb. Ideo cum facultas sit data per fundatorem nominatis, vt possint in vita eligere successorem ad hoc ministerium, videtur etiam translatum ministerium ipsius patroni, quod respicit nedum præeminẽtiam interessendi in electione Abbatis expresse reseruata, sed etiam officium iuris præsentandi Canonicos iuris præsumptione absq; reseruatione. Et hic sensus videtur per sæcula receptus, dum in sententia Milonis emanata fere post centum, & quinquaginta annos, & ex præsentationibus vsque ad annum 1520. subsecutis declarantur Cortesellę de genere, & progenie fundatoris, ac patroni fundatores, & dotatores, quæ sententia, præsentationes, & inscriptiones iam in alia decisione ponderatæ etiã absque codicillo visa sunt Dominis sufficere ad probationem huius gentilitiæ qualitatis, quæ contentatur leuiori demonstratione, dum non tangit substantiam Iuris patronatus, sed pertinentiam. Gemin. cons. 38. num. 3, & fuit comprobatũ in dicta decisione ex Frãc. Socin. Abbat. Ferret. & alijs. Vnde ex prædictis tollitur fundamentum Marliani deductũ ex conformitate status præsentis, cum antiquo de tẽpore fundationis, quia data etiam conformitate nihilominus necessario non infertur ad exclusionem gentilitiæ qualitatis, vt dictum est.

4 Non obstant præsentationes, quæ afferuntur prædictæ qualitati repugnantes, & dispositæ sunt in Summario Marliani. nu. 6. quia quo ad eã de anno 1475. quæ præcedit statum anni 1520. iam firmatum, non legitur aliqua repugnantia cum anterioribus præsentationibus, cum non exprimatur, quod tanquã hæres alicuius præsentationem faciat, sed simpliciter dicat Benedictus quondam Iacobini de Cortesella patronus, & aduocatus Ecclesiæ S. Sepulchri, de ceteris autem non est habita consideratio, quia percutiunt statum post annum 1520. in decisione reseruatũ. Et demum non obstat, quod sententia Milonis nihil disponat, quod pertineat ad qualitatem gentilitiam, quia ex lectura ipsius contrarium conuincitur, & fuit ponderatum in alia decisione, & illius declaratio non remanet impedita, vel sublata ex instrumento fundationis, vt iam dictum est, &c.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Ianuen. Domorum. Veneris 15. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Vendere domum suam Ecclesiæ, seu Monasterio vicino, quando quis cogi possit.

SVMMARIVM.

Vendere rem propriam nemo cogendus, fallit fauore religionis, & Ecclesiæ, quæ possunt ad illarum constructionẽ, seu ampliationem officio iudicis cogere vicinos, ad sibi vendendas domus. num. 1.

Vendere domum suam vicinus cogi potest ab Ecclesia, seu monasterio vicino tribus concurrentibus requisitis. Primo necessitas Ecclesiæ, seu monasterij. Secundo contiguitas domus. Tertio, quod ex tali venditione non magnum præiudicium vicino subsequetur. nu. 2. & seqq. Vbi plura ad hanc materiam explicantur.

Antiquitas domus arguit honorem, & nobilitatem familiarum. num. 8. ante med.

DECISIO DCLXXVI.

1 Reproposito dubio alias discusso, & propter diuersas Dominorum sententias non resoluto, nempe an RR. PP. Societatis Iesu essent cogendi ad vendendas domos, & situs pro ampliatione monasterij Sancti Siri, fuit hodie pro parte negatiua capta resolutio. Et quamuis regulæ, quod non possit quis cogi rem propriam vendere, iuxta tex. in l. nec emere. C. de iur. deliberan. l. inuitum. C. de contrahẽ. empt. detur limitatio, quod non procedat fauore religionis, & Ecclesiæ, quæ possunt ad illarũ constructionẽ, seu ampliationẽ officio iudicis cogere, vt vicinę domus sibi vendantur, iuxt. tex. in l. si quis sepulchrũ. ff. de relig. & sumpt. funer. & ibi Florian. n. 1. & in l. 3. §. locus. eod. tit. & Bal. in l. 1. nu. 19. ff. solut. matrim. vbi Aug. n. 12. Cepol. de seruit. vrban. c. 82. nu. 5. Ias. in l. 2. nu. 4. ff. sol. matr. Grammat. decis. 75. n. 1. Ant. Gomez. in l. 46. Taur. n. 9. Franc. Marc. decis. 534. n. 3. cũ seq. Vinc. de Frãch. decis. 223. nu. 5. & seq. Ex quibus ista est cõis, vt etiam firmauit Rota in vna Neapolitana Monasterij. 29. Aprilis 1602. coram Illustrissimo Lan-

Lancelotto, & in alia Romana Palatij de Comitibus. 16. Ianuarii 1612. coram Reuerendiss. D. Damasceno, & prius coram me in alia Romana prætėsæ demolitionis domus. 29. Februarii 1608. nec illam esse communem negat, sed potius fatetur Couarr. variar. libro tertio, c. 14. numero septimo. vers. quibus sane, quin. & numero 8. vers. fin. dicit iudicem æquissime facturum vtendo prædicta frequentissima Doctorum sententia, illamque in praxi iustissime admitti posse.

2 Ceterum cum dispositio text. in dicta l. si quis sepulchrum. videatur exorbitans a regulis iuris, nec pro sui executione ex textu illo competat actio, sed solum officium iudicis veniat implorandum, videtur dicta lex omni, qua possit, æquitate in praxim admittenda. Vnde Doctores supra citati tria exponunt requisita, vt vicinus compelli possit ad vendendam suam domum Monasterio ædificando, seu ampliando, nempe quod concurrant necessitas Monasterij, & contiguitas domus ipsi Monasterio, & quod ex tali venditione non magnum præiudicium vicino vendere compellendo subsequatur, quæ requisita ex eiusdem legis contextura clare desumuntur, quatenus ibi dominus sepulchri viam ad illud non habebat, & sic aderat necessitas. Et quatenus dicitur, quod via impetretur ab eo, qui fundum adiunctum habeat, ibi insinuatur opus esse domus contiguitate cum Monasterio. Et tandem in vers. præses disponitur, quod ita iter præstetur, vt iudex etiam de opportunitate loci prospiciat ne vicinus magnum patiatur detrimentum. Vnde videre est, an prætensio RR. PP. Regularium Sancti Siri sit fulcita, vel careat prædictis requisitis, vt officio iudicis sibi sint Patres Societatis Iesu compellendi vendere dictas domos, vel non.

3 Et quo ad primum necessitatis requisitum satis adesse apparuit ex resolutis per Rotam 6. Februarij. 1612. quando constitit de necessitate Nouitiatus, & illud dandum dixerunt Domini cum viginti cellis, & membris necessariis. Item infermariam cum duodecim cellis, & hospitium, siue forestariam cum decem cellis, & Bibliothecam, & capitulum competentia, scholasque duas pro legendis casibus, Philosophia, & Theologia, & domum parochi, & Barberiam. Posteaque in aliis positionibus 25. Februarij, & 8. Martij 1613. fuit resolutum, qua longitudine, & latitudine vnaquæque dictarum officinarum constare debebat.

4 Circa vero contiguitatem secundum requisitum iuxta plantam, & modellum, in quibus partes concordarunt apparet de dicta contiguitate istius domus cum Monasterio in parte posteriori, nempe vtriusque viridarij, quam non ita considerandam prætendunt Patres Societatis Iesu, cum aliæ domus sæcularium contiguitatem habeant non ex parte viridarij, sed cum muris, & cellis eiusdem Monasterij. Et ex eadem ratione prætendunt potius prædictos sæculares compellendos esse suas domus vendere, quam ipsos Patres Societatis Iesu, qui illas pro ibi construendo Collegio emerunt. Quod & Dominis placuit, tum propter supra dictam maiorem contiguitatem, & magis opportunam domorum sæcularium ampliationē Monasterij Sancti Siri, quam domus Patrum Societatis. Tum etiam quia videbatur magis consentaneum sæculares potius compellere ad hunc effectum, quam religiosos, & priuilegiatos volentes collegium in ista domo construere. Aut saltem, vt vnus ex Dominis dixit, ipsos religiosos non cogendos, nisi prius intentata emptione situum priuatorum, in quorum defectum posset intrare subsidiaria coactio contra Patres Societates Iesu, non vero antea.

5 Non obstare videbantur in contrarium adducta, nempe, quod esset nimis difficile in ciuitate Ianuæ sæculares maxime nobiles, quales sunt Domini domuum vicinarum Monasterio Sancti Siri compellere ad illas vendendas. Tum quia opus esset licentia Senatus, & valde difficile esset in casu præsenti illam obtinere. Tum etiam, quia Patres Regulares ex suo instituto, nec quicquam possideant, nec quicquam petere valeant necessario, & omni ratione suadente debent abstineri a molestijs dictis sæcularibus, & nobilibus inferendis cum ipsorum, & aliorum eleemosynis sustententur. Et tam illi sint compulsi, & reuocati, quam alij ex eadem causa tædio affecti cessare possent in dictis eleemosynis erogandis, illasque in alia opera pia conuerterent. Quod dicebatur pro parte Patrum Regularium esse tantæ considerationis, vt nullatenus esset præbenda occasio ipsis Patribus Regularibus dictos sæculares compellendi, & reuocandi. Nec Senatui, & Serenissimo Duci molestos se præbendi, cum quantumcumque Catholici, & S. Romanæ Ecclesiæ obedientes sint, nihilominus desiderent, & curent quantum in se est, ne sæculares, & nobiles vexentur, & a propriis ipsorum, & suorum parentum habitationibus eiiciantur.

6 Respondebatur enim cum deductis in decisione 7. Nouemb. 1614. in ista causa facta, vbi dicitur ex quibusdam actibus datis per Patres Societatis Iesu apparere Senatum ad fauorem cōmunem Patrū Societatis pro ampliatione Ecclesiæ S. Ambrosij, & ad fauorem Monialiū S. Catherinę de Senis pro ampliando illorum Monasterio ad instantiam dictorum Religiosorū mandasse compelli quosdā sæculares ad vendendū dictis Religiosis aliquas domos pro pretio iuxta ordinē Senatus æstimando, sicque ex prædictis constare Senatum huiusmodi coactionē non ægre ferre, nec sęculares ita illud moleste sentire, vt possint timeri inconuenientia ex aduerso proposita.

7 Quo vero ad tertium requisitum, quod ex simili coactione ad vendendum non magnum præiudicium inferatur, iuxta tex. in dicta l. si quis sepulchrum. in dicto vers. Præses, ex quo satis elicitur remedium prædictæ legis sic competere, si tamen non sit magni præiudicij vicino cogēdo. Vnde cum ex huiusmodi venditione Patribus Societatis Iesu præiudicium magnum inferri videatur, cum ab ipsis omnino auferretur domus empta pro Collegio ibi construendo necessario iuxta eundem text. in l. si quis sepulchrum. videbatur

dene-

denegandā Patribus Regularibus Sancti Siri coactio istius venditionis ab ipsis prætensa.

8 Quibus non obstare visum fuit, quod ex aduerso opponebatur scilicet, quod si bene verum sit remediū tex. in dicta l. si quis sepulchrum. non intrare dato magno præiudicio vicini; Tamen non posse negari quin eadem l. si quis sepulchrum. admittat, illius dispositioni esse locum etiam dato aliquo præiudicio vicini, non tamen magno, cum certum sit dare viam ad sepulchrum per fundum coniunctum vicino esse non posse absque illius aliquo præiudicio, & damno, quod etiam sensit Rota in supra dicta decisione Romana Palatij de Comitibus, in qua magnum præiudicium consideratum fuit ex ratione nobilissimæ familiæ de Comitibus, & quod illud palatium erat antiqua eorum habitatio, & præferebat magnam antiquitatem, & nobilitatem insigne ædificium Turris militiarum cum palatio incorporato. Et quia huiusmodi antiquæ habitationes maxime conferunt ad honorem familiarum, & conseruandam illorum nobilitatem ex traditis per Tiraquell. de nobilit. capitul. 37. numero vigesimo tertio. cum aliis ibi adductis, quod iure optimo Rota magnum præiudicium iudicauerit, & paulo inferius dicitur, quod Domini tunc non intendebant firmare, quod quælibet familia nobilis possit euitare dispositionem dictę l. si quis sepulchrum, sed concurrenti insigni, & extraordinaria nobilitate, qualitate ædificii, & aliis de quibus ibi. Vnde clare Rota sensit, non quodlibet præiudicium euitare dispositionem dicta l. si quis sepulchrum. Sed tantummodo magnum præiudicium. Ex quo inferebant Patres regulares dispositionem prædictæ l. si quis sepulchrum. habere locum in casu isto, in quo tantum abesse videbatur, quod daretur, magnum præiudicium Patribus societatis, quod imo fere nullum illis causatur, cum licet emerint domum, de qua agitur ad effectum Collegii constituendi vsque nunc, nec quicquam construxerunt, ita vt domus reperiatur in statu, quo fuit empta, & accepto pretio eiusdem domus erit facile eisdem Patribus Societatis aliam domum, aliumve situm intra ciuitatem Ianuæ æque commodum, siue commodiorē pro eodem, vel minori pretio reperire, prout dicunt sæpius Patres Regulares se obtulisse, ac dictum situm commodiorem domo, de qua agitur ad arbitrium boni viri, siue ad iudicium Rotæ illis in dicta ciuitate præbere. Quo stante inferunt nullatenus magnum præiudicium, aut quasi nullum ex ista coactione vendendi istam domum Patribus Societatis inferri.

9 Et eo maxime cum nullam æquitatem, nullamque rationem prætendunt suadere, quod duo Monasteria Religiosorum ita contigua permittantur, propter inconuenientia satis nota, & serio enumerata per d. Bonauent. 2. tom. opuscul. in libell. Apologetic. quæstione 7. per totum. Præsertim cum ex Modello, & planta clare appareat viridarium domus, de qua agitur, prædominari Monasterium, & claustra Sancti Siri, & cum illius religiosi ex eleemosynis etiam non petitis sustentationem expectent, videtur, quod illæ sint in dies minuendæ vicinitate alterius Monasterij, quæ damna, & præiudicia Monasteria Sancti Siri asserunt esse sufficientia, pro cogendis patribus Societatis Iesu ad domum vendendam.

10 Fuit namque responsum insistendo in eo, quod ex ista venditione domus est magnum præiudiciū, quod causatur Patribus Societatis, cum iam domum istam pro collegio construendo emerint, nec de facili possunt in dicta ciuitate alium situm æque commodum inuenire. Et obligationes in contrarium deductæ sint verbales, neque de illis in actis appareat, & possit in viridatio istius domus de facili remedium adhiberi, nec Monasterium Sancti Siri prædicti viridarij prospectui sit subiectum, nec ex vicinitate dicti Collegij vllum præiudicium dicto Monasterio Sancti Siri, quoad eleemosynas inferri valeat, cum in collegiis Societatis nullus non religiosus ex eisdem sepeliatur, nec eleemosynæ pro Missis, & aliis officiis admittantur, quibus cessantibus cessat & illarum diminutio ex aduerso proposita, maxime cum Collegia societatis viuant ex reditibus competentibus, vt est notum. Ex quibus visum fuit Dominis, quod versamur in magno pręiudicio Patribus societatis ex istius domus venditione inferendo, & quod illo admisso cessat remedium ex aduerso intentatum, iuxta dispositionem textus in dicta l. si quis sepulchrum. & per consequens resoluendum censuerunt, Patres societatis ad dictam venditionem non esse cogendos.

11 Quia tamen pro parte Patrum Regularium fuit oppositum de quibusdam priuilegiis Pontificum, ex quibus prætendunt dictum Collegium ita vicinum Monasterio Sancti Siri construi non posse, Domini super hoc articulo, & releuantia dictorum priuilegiorum reseruarunt particulariter videre, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Legionen. Decimarum. Veneris 22. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

De concedenda remissoria in causa decimarū, data releuantia articulorum, & quod decimę debeantur etiam quando terrenum ad culturam reductum fuit ex fructibus, ex eadem cultura procedentibus.

SVMMARIVM.

Decimarum causa ad effectum concedendi remissoriam pro qua est profana. nu. 1.

Remissoria conceditur data articulorum releuantia etiā vno solo articulo existente releuanti. nu. 1.

Decima de iure debentur Commendatario intra limites sua Commenda. nu. 2.

Digitized by Google

Decima ex herbis debita debentur etiam ex terreno, in quo herba nascuntur ad culturam reducto ex fructibus inde procedentibus. num. 3.

Immemorabilis præscriptio habet vim tituli, & priuilegij. num. 4.

Probatio probationem non excludit. nu. 5.

Remissoria quando concedenda stetiam, quod super iisdem articulis fuerint examinati alij testes. numero 5. in fine.

DECISIO DCLXXVII.

1 FVit conclusum, dãdam esse remissoriam Domino Commendatori, cum versemur in prophanis, qualis ad hunc effectũ reputatur causa decimarum. Put decis. 334. in fi. lib. 2. & fuit dictum coram bo. me. Card. Pamphilio tunc Rotæ Auditore, in vna Valentina decimatum de Gandia 23. Februarij 1601. Et cum articuli visi fuerint releuantes, intrat conclusio, quod data releuantia etiam vnius articuli remissoria venit concedenda. Cassad. decis. 5. in fi. de seq. pos. & facit Seraphin. decis. 1364. nu. 3. & fuit dictum in vna Neapolitana Illegitimitatis 18. Maij 1607. coram bo. me. Penia.

2 Releuantia autem videtur clara, cum pro parte D. Commẽdatoris articuletur penes ipsum in ista Commenda de Villa Francha residere curam animarum, & ipsum illam exercere per Rectores, ab ipso deputatos, amouibiles ad nutum, etiam priuatiue ad Magnum Magistrum, ex quo articulo probato cessabunt adducta pro Magno Magistro in decisione corã Domino meo Pirouano 17. Martij 1613. quia & ex eisdem in illa decisione deductis veniret dicendum, Dominum Commendatorem habere super istis decimis suam intentionem fundatam de iure intra limites suę Commendæ, ita vt sicut Parocho debentur decimæ, ita & Commendatori, penes quem cura Parochi residet. c. cum contingat. de decimis. & ibi Doctores. Caputaqu. decis. 356. numer. 3. par. 2. Seraphin. decisio. 1422. num. 14.

3 Et hoc non solum ex herbis dehesæ, sed etiam casu quo illa reduceretur ad culturam ex fructibus ex dicta cultura procedentibus, tanquam in locum herbarum subrogatis. ad text. in capit. cum in tua. de decim. & ibi Hostiens. per illum tex. numero 1. versic. & secundum istos. Ioan. And. post princ. Butr. nume. 5. vers. vnde dicit Abb. num. quinto. Balb. de præscrip. secunda part. principali. quæstio. 12 nume. 17. versic. pariter qui præscripsit. Rebuff. de decim. quæstio. 14. nu. 18. Couar. hanc dicens communem pract. cap. 37. numero quinto. Ratio est, quia Commẽdator habet ius reale fundatum super herbis dehesæ decimalibus. Anch. tran. in dicto capit. cum in tua. numero tertio. Rebuff. vbi supra, ita vt mutatio fructuum non possit mutare obligationem præstandi decimas loco priorum subrogatarum, ex doctrinis superius adductis, & text. in c. commissum. de decimis.

4 Vlterius, quia etiam si assistentia iuris non faueret Domino Commendatori, sed potius magno Magistro, prout in dicta decisione coram Domino meo Pirouano stante immemorabili articulata, quod in ista religione quauis dehesa redacta ad culturam Commendatores percipiunt decimas de fructibus ibi seminatis, nullatenus prædicta iuris assistentia Magno Magistro suffragaretur, cum data prædicta immemorabili posset Dominus Commendator allegare pro se titulum, quem velit, & priuilegium Pontificium sibi magis proficuum, ad text. & ibi glos. in verb. non extat memoria. in cap. super quibusdam. § præterea. de verborum signif. Put. decis. 205. numer. 2. & 3. lib. 1. Achill. decis. 4. de iure patr. vbi alios allegat Mohed. decis. 3. eodem tit. Gozadin. cons. 8. nu. 37. Paris. consil. 111. nu. 43. & 49. libro primo. Ex quibus satis constare videtur de releuantia articulorum pro remissoria concedenda.

5 Quibus non obstant testes Magni Magistri contrarium deponentes, quia vltra quod probatio probationem non excludit. Rot. decis. 785. num. 1. part. 1. Respondetur, quod cum etiam adsint alii testes pro Domino Commendatore deponentes facilius venit remissoria concedenda, vt ex nouiter examinandis dignosci valeat, qui illorum in concursu prævalere debeant. Et minus facit quod in partibus fuerint per Dominum Commendatorem examinati plures alij testes: Tum quia hodie multa articulantur, quæ tunc non fuerunt articulata: Tum etiam quia cum Commendator habeat pro se secundam sententiam de partibus reuocatoriam primæ cessat suspicio calumniæ, & consequenter est danda remissoria, non obstante, quod alii testes fuerint examinati. Vestr. in prax. lib. 6. cap. vlt. nu. 3. cum præsertim adsint testes hinc inde, vt suprà dictum est.

6 Ex quibus fuit pro remissoria resolutum, sed quia articuli prædicti respiciunt petitorium, quod hodie reperitur suspensum, ideo placuit Dominis illam concedere sine retardatione iudicii possessorij. Et ita resolutum, &c.

R. P. D. ANDREA.

Romana Census, seu Fideicommissi de Scalabrinis. Veneris 22. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Census impositio facta a minore, vel a muliere sine solennitatibus statutarijs nulla, & inualida est, & qui opponit de vtilitate contractus ad effectum euitandi statutarias solennitates, & quod pecuniæ in contrahentium vtilitatem versæ fuerint, probare debet, quia talis versio non pręsumitur.

SVM-

SVMMARIVM.

Censum imponere minores non possunt sine solennitatibus statutarijs.num.2.

Census impositio dicitur alienatio,& ideo prohibitus alienare,nec etiam potest censum imponere.num.2.vers.nec dubitari potest.

Minores,& mulier pupillorum filiorum tutrix, quando se insimul obligant,in eorum obligatione requiritur cōsanguineorum præsentia,non mulieris tutricis solum,sed etiam filiorum maiorum.num.3.

Mulier si se obligauerit soluere debita alterius absque releuatore dicitur decepta,& eius obligatio non valet.numero 4.

Impositio census super re aliena dicitur facta sine fundo, & contra Constitutionem Pij V.num.5.

Emens scienter censum impositum super re aliena stante nullitate census, nec etiam habet actionem ad damna, & interesse.num.5.

Minoris contractus valet etiam sine solennitatibus statutarijs, quando ipsi minori vtilis est. Hæc tamen asserta minoris vtilitas,vel quod pecuniæ versæ fuerint in vtilitatem minoris,præsertim in impositione census non præsumitur,ideo probanda per allegantem.num.6.& 7.

DECISIO DCLXXVIII.

1 IOannes Baptista Alberinus,& Marinus de Horris asserentes se creditores quondam Petri Pauli de Scalabrinis tria eredita prætendebant contra filios dicti Petri Pauli, eosque molestabant super vnā domo,quæ remanserat in hæreditate patris fideicommisso ex testamento Nicolai aui paterni dictorum filiorum subiecta. Er quia inter alias exceptiones oppositas pro parte dictorum filiorum etiam opponebatur de defectu crediti ipsorum agentium. Ideo sub die 30. Martij de anno 1615. Dubitaui, an constaret de credito, & cum de resolutione DD. non liqueret causa iterum hodie proposita fuit resolutum, quo ad Scuta 300. constare de credito, quo ad residuum non constare, & quod interim æstimetur domus, & firmetur status hæreditatis. Præsupponi autem debet, hæc tria eredita fuisse a creditoribus prætensa, vnum Scutorum 200. occasione census impositi de anno Millesimo quingentesimo septuagesimo sexto. ab Anna matre,& tutrice dicti Petri Pauli,ac aliorum filiorum Nicolai super hac domo. Aliud Scutorum 60. ratione alterius census impositi per eandem Annam de anno Millesimo quingentesimo septuagesimo octauo. Aliud vero Scutorum 300. impositum per dictum Petrum Paulum de anno Millesimo quingentesimo nonagesimo primo.

2 Et quo ad priora duo eredita visum fuit de eis non constare, quia illi census fuerunt impositi per dictam Annam, tanquam tutricem, & curatricem dictorum filiorum Nicolai,quæ etiam se obligauit tam tutorio, quam proprio nomine. Et ideo huiusmodi impositiones non poterant sustineri. Respectu enim pupillorum non interuenerunt solennitates statuti Vrbis. libro primo.cap. 113.& præcipue proximiores consanguinei, sine quibus non potest aliquo modo subsistere dicta impositio,cum statutum procedat vlterius annullando actum aliter factum. l. non dubium. cum ibi notat. C. de leg. Corn. consilio 151. numero quarto. libro quarto. & in terminis dicti statuti fuit resolutum in Romana Donationis de Cuppis. 24. Maij 1600. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio. Nec dubitari potest,quin dictum statutum habeat locum in impositione census cum imponatur super re immobili, & illius impositio dicatur alienatio. Corbul. de caus. priuat. ob alienat. numero tertio. adeo quod prohibitus alienare non possit huiusmodi annuos redditus constituere. Bald. in c. ad audientiam. il secondo. numero vndecimo. de rescript. Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. glos. 6. numero quinto. ad finem. versic. nec qui potest. Foller. in pract. censual. in verbo huiusmodi census. super rebus. num. 41. Rota decis. 480. num. 1.& 2. par. 1.& decis. 121. num. 5. par. 2. diuer. Et fuit dictū in Romana inualiditatis census. 24. Maij 1591. coram Cardinali Pamphilio,& in Leodien. cēsus 29. Ianuarij 1596. coram Orano, & in eadem 15. Iunij 1597. coram Corduba.

3 Nec obstat, quod in primo censu interuenerit vnus consanguineus,& loco alterius fuerit datus curator loco consanguineorum, quia, vt patet ex lectura instrumenti, illi interuenerunt ad integrandam personam tutricis,quæ se obligabat etiam nomine proprio, non autem pro interesse minorum, quorum respectu erant adhibendi, vt in puncto est decisio in dicta Romana Donationis de Cuppis,ante allegata.

4 Respectu vero Annæ Tutricis, quæ se obligauit etiam nomine proprio minus quoque dicti census poterant sustineri. Quia cum obligatio quo ad minores esset inualida obligatio Annæ de proprio remansit absque causa, quia tanquam tutrix ipsa non tenebatur se obligare de proprio pro soluendis debitis testatoris. Nec constat, quod ipsa habuerit releuatorem,& sic tanto magis apparet, quod mulier remansit decepta contra statutum Vrbis, cap. 151. lib. primo. Quod ad euitandum, vt mulieres non decipiantur voluit, vt causa in scriptis redigatur,& insinuetur, ac plene per iudicem cognoscatur. Vnde eius obligatio fuit nulla, vt decisum fuit in Romana Nullitatis obligationis. 23. Ianuarij de anno Millesimo sexcentesimo secundo. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, & in Romana Argentorum. 27. Iunij 1607. coram Reuerendissimo Bononien.

5 Vltra quod cum domus, super qua dicti census fuerunt impositi, ad Annam non spectaret, sed ad eius filios vigore fideicommissi auiti, illorum impositio etiam respectu Annæ fuit nulla, tanquam facta super re aliena, & sine fundo, contra Constitutionem Pij Quinti. Surdus consilio 318. numero primo. & sequent. & numero sexto. vers. ad id vero,& fuit dictum in Viterbien. census 6. Aprilis 1590. coram bonæ me.

Cardinale Platto. Nec hoc casu data nullitate censuum intrabat obligatio ad damna, & interesse, cum ex assertione ipsius Annæ in dictis instrumentis scirent creditores, hanc domum ad filios, non autem ad Annam spectare, ad tex. in l. si fundus. Vbi glos. & Doctor. C. de euict. Aym. consil. 64. numero quarto. Put. decis. 257. nu. 2. lib. 2.

6 Non denique subsistebat, quod dicebatur, primum censum proprietatis Scutorum 200. fuisse impositum pro extinguendis societatibus fideicommittentis, pro quibus soluebatur maius interesse, & sic tanquam vtilem minoribus debere sustineri, etiam sine aliis solennitatibus. l. cum hi. §. eam. ff. de transaction. cum aliis per Roman. consil. 316. & 453. Vbi firmat hanc conclusionem in terminis statuti, & plures referens sequitur Tiraquell. in 15. leg. connub. gloss. octaua, nume. 76. Quia ad huiusmodi effectum esset probanda versio in talem extinctionem, cum alias impositio census sit nulla, ob non interuentum proximiorum, quo casu nec etiam pro decreto iudicis præsumitur, & illud interpositum nihil prorsus operatur ad tex. in dicta l. cum hi. §. si Prætor. vbi not. Scribentes. Rota in Firmana Dotis 8. Iunij 1601. coram bo. mem. Penia, & in Romana prætensi erroris calculi 21. Iunij 1610. coram Reuerendiss. Bononien.

7 Non obstat, quod emptor census non teneatur probare versionem, quia hoc procederet, si census fuisset impositus cum debitis solennitatibus, Sed vbi reperitur, prout hic, nulliter impositus, si emptor prætendit illum sustinere ex eo, quod versus fuerit in vtilitatem minoris, hoc probare debet. l. si prædium. ibi, emptor autem si probare potuerit ad vtilitates tuas cessisse pecunias. vbi glos. in verbo probare. l. prædiotum. & ibi quoque. glos. & vtrobique Salice. & Doct. C. de præd. min. Socin. consi. 115. num. 13. lib. primo. Vbi de communi, & fuit dictum in Romana Casalis. 23. Maij 1588. coram Orano.

8 Quod autem dicebatur satis probari versionem ex testamento Nicolai, in quo ipse inter alia debita fatetur se relinquere duas societates officii Scutorum 100. pro qualibet earum, visum fuit non concludere, quod pecuniæ acceptæ ad censum fuerint conuersæ in extinctionem illarum. Quia neque hoc dicit instrumentum, sed solum quod pro extinguenda societate officij hæreditaria Scuta 200. quæ post mortem Nicolai fuerat disdicta, ipsa Anna alia Scuta 200. pariter ad societatem officij acceperat, & postea ad effectum extinguendi istam secundam societatem fuerũt acceptæ pecuniæ ad censum, sed de ista secunda societate nullibi constat, & potest esse, quod illæ primæ societates fuissent lucratæ, vel extinctæ ex aliis pecuniis hæreditariis. Vnde intrat regula, non probat hoc esse l. non hoc. C. vnde legitimi.

9 Quo vero ad alium censum Scutorum 300. impositum per Petrũ Paulum nõ controuertebatur pro parte filiorum eius validitas respectu solennitatum, sed dicebatur non potuisse per eum imponi super ista domo fideicommisso subiecta, nec sustineri ex legitima, quam iam antea consumpserat, quod pendet a verificatione calculi alias ordinata, & sic Domini voluerunt, quod æstimetur domus, & firmetur status hæreditatis Nicolai, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Romana literarum Cambij. Lunæ 1. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Literæ cambij etiam acceptatæ, nisi fuerint solutæ non liberant debitorem.

SVMMARIVM.

Creditor potest sibi ipsi satisfacere de pecunijs debitoris penes ipsum existentibus. nu. 2.

Literæ cambij etiam acceptatæ, nisi fuerint solutæ, non liberant debitorem. nu. 2. nisi per creditorem steterit exactio pecuniarum. nu. 3.

Mandatum datum ad exigendum si reuocatum fuerit, censetur reuocatum etiam mandatum ad soluendum. Declara, vt num. 4.

Compensatio, & retentio non datur pro credito non liquido, & turbido nn. 5.

DECISIO DCLXXIX.

1 Domini Errera, & Costa receptis a D. Ioan. Rotulo Scutis duobus millibus eidem consignarunt literas cambii, vt vocant, quibus mandabant Fornariis, & Franchis Neapoli mercaturam exercentibus, eadem duo millia Scuta Michaeli, & Laurentio de Herede soluerent. Cum autem postea quam dictæ literæ a Ioanne Rotulo Neapolim transmissæ, & ab eisdem Fornariis, & Franchis acceptatæ fuissent, dd. Michael, & Laurentius pendente solutionis termino foro cessissent, atque instantibus eorumdem et creditoribus penes Fornarium, & Franchum iudicis auctoritate dicta Scuta duo millia sequestrata fuissent, Ioannes Rotulus prætendere cœpit, quod ex quo solutio sequuta non sit, nec consequenter dictorum Errera, & Costa inducta liberatio sibi liceret penes se retinere alia Scuta duo millia, similia ab ipso ex alia causa dd. Erreræ & Costæ debita.

2 Verum causa mihi commissa, & ex more in Rota proposita, DD. absolute id ipsi licere negabant, non quidem quod controuersia esset, quod creditor non posset sibimet ipsi de pecuniis debitoris penes se existentibus soluere. l. si stulas. §. fundum. ff. de contrah. empt. l. si pupilli. §. si. l. debitor. vbi glos. in verb. mihi. ff. de negot. gest. sed quia de prætenso Ioannis Rotuli credito non satis sufficienter constare putabant, nam etsi pro firmo haberent, quod literæ cambij eius sint naturæ, vt habeant in se tacitã conditionem qua-

quatenus scilicet acceptatæ, & completæ fuerint, nec propterea recipiens literas a debitore liberetur, nisi vltra literarum acceptationem realis pecuniarum numeratio sequuta fuerit, cum nunquam præsumatur facta nouatio, vt per doct. Saliceti in l. filius. num. 2. versic. sed dubitari potest. ff. ad Macedon. Castrens. in l. si debitorem. numero 3. ff. de nouat. Cagn. in l. singularia. in prima lectura. numero 161. versic. non obstat. ff. si certum petat. reprobata Bartoli opinione, in dicta l. singularia. sæpius in Rota resolutum fuit, & significatur in vna Bonon. pecuniariæ 15. Ianuarij 1551. coram bonæ memoriæ Cardinale Lancellotto, & in vna Venetiarū literarū Cambij 22. Maij 1583. & Romana literarū Cambii, tertia & 12. Maii 1595. coram Gypsio, & alias sæpissime.

3 Nihilominus dicebant conclusionem ita accipiendam esse, vt tunc demum locum habeat, quando facto, vel voluntate Scribentis literas aut illius cui diriguntur deficeret numeratio, secus vbi per ipsos non staret, nam tunc perinde habetur, ac si fuissent adimpletæ ad regulam cum non stat. de regul. iur. in 6. cum similibus. Vnde cum dicti Fornarij & Franchi prompti sint, ad faciendam solutionem iuxta formam literarum cambij Michaeli, & Laurentio, vel mandatum legitimum ad recipiendum ab iisdem habentibus, sed impediantur mediantibus sequestris ipsis, vt dixi factis, atque ita culpa propria Michaelis, & Laurentij, qui dicta sequestra remouere non curant, sumus extra casum, quo scribens literas cambij acceptas pecunias restituere compellitur.

4 Non obst. quod Ioannes Rorulus re integra reuocauit mandatum Michaeli, & Laurentio datum ad exigendum dicta Scuta duo millia, & consequenter censeri debet reuocatum etiam mandatum datum ad soluendum. Castr. in l. vero procuratori. numero quarto. ff. de solut. cum aliis ab Informantib. allegatis. Quia fuit responsum, quod obiectū procedit in mandato solius mandantis gratia facto, non autem in contractu cambii, in quo vertitur principaliter vtilitas vtriusque partis, quæ non potest auferri sola voluntate vnius. l. aliud. ff. de solut. l. si cum fundum. ff. de pact. & pluribus declarat Bald. consilio 348. sub numero primo, vers. & arguo sic, & sequ. & fuit etiam dictum in vna Romana literarum cambij 26. Nouembris 1604. coram bo. me. Iusto.

5 Et denique DD. dixerunt, quod in omnem casum, saltem negari non potest, quin ex supra, & aliis ab Informantibus deductis reddatur ita turbidum creditum Io. Rotuli, vt merito prætensæ retentioni, vel compensationi locus esse non possit. l. fin. vbi Doctor. C. de compensation. Alexand. consilio 93. nume. primo, libro quarto, cum aliis per Surd. decis. 184. numero 6. & bonæ memoriæ Cardinalis Seraph. decis. 1455. num. 4.

R. P. D. COCCINO.

Neocastren. Cappellaniæ. Mercurij 10. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus præcipua probatio est illa, quæ sumitur ex fundatione, dotatione, & consensu Episcopi, etiam post fundationem præstito, illudque dicitur ius patronatus laicale, quod ad confraternitatem laicorum spectat, & propterea sub reseruatione non comprehenditur.

SVMMARIVM.

Ius patronatus præcipue probatū censetur probata fundatione, dotatione, & consensu Episcopi. nu. 1.

Episcopi consensus in ius patronatus sufficit, quod præstetur post illius fundationem, & dotationem. nu. 1.

Ius patronatus ad confraternitatem laicorum spectans reputatur laicale. nu. 2.

Ius patronatus laicale sub reseruatione non comprehenditur. nu. 2.

Præsentatus in tempore, & habilis ad beneficium instituendus est. nu. 3.

DECISIO DCLXXX.

1 HOc dubiū habet tres difficultates, prima est an cōstet de iure patronatus. Secūda quæstionis sit, an sit laicale. Tertia, an Fabricius sit instituendus. Quātum attinet ad primam diffinitionem visū fuit Dñis affirmatiue rūdendum, quia Episcopus vsque de anno 1471. cognouit super dotatione, & fundatione, & approbauit ius patronatus, & quatenus opus esset de nouo concessit, vnde cū probatur dotatio, & fundatio, & consensus Episcopi, iste est præcipuus modus probādi ius patronatus. c. 3. vbi gl. in ver. fundatores, de iure patronatus. c. nobis in prin. vbi gl. eod. tit. cū alijs per Rot. decis. 167. n. 1. par. 2. & quāuis in limine fundationis, & dotationis non interuenerit consensus Episcopi, non refert, sufficit enim quod ex post fuerit præstitus. Roch. de iure patr. in ver. pro eo. q. 4. num. 9. Calder. cons. 6. de iure patr. Lambert. lib. 1. par. 2. q. 1. ar. 16. & ista probatio coadiuuatur ex testibus, qui deponunt de possessione Confraternitatis a 50. annis, & vltra, & etiam de audito a maioribus, p eā, quæ no. Seraph. dec. 1141. n. 1.

2 Quantum attinet ad secundā diffinitionē, an istud ius patronatus sit laicale ad effectum, quod nō cadat sub reseruatione, ita vt Altomare, qui illud vti tale impetrauit, sit excludendus, pariter affirmatiue fuit resolutum. Nam cum spectet ad Confraternitatem laicorum laicale censeri debet. Roch. decis. 574. n. 7. par. 1. Lamber. de iure patr. lib. 1. par. 1. q. 1. ar. 10. n. 1. & 3. Roch. in ver. ius. nume. 17. in prin. quare sub reseruatione non comprehenditur. Felin. in tract. quando

liter. Apost.num.6.& seqq. Simonett.de reseruatione quæstio.9. Vbi adden. Verall.decis.405.in manuscr. Seraphin.decis.1334.nu.6.

3 Quantum attinet ad tertiam diffinitionem constat de præsentatione in tempore, & de habilitatibus Fabricij,& ex pdictis de iure patronatus ipse venit instituendus.c.quoniam.c.si vero.c.ex insinuatione.de iure patronatus.cum alijs. Et sic fuit resolutum vna tantum parte Informante.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Romana Census Scutorum octodecim millium. Lunæ 16.Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Debitor soluēdo creditori sui creditoris de ordine dicti sui creditoris, quando dicatur in bona fide, & liberetur;&an teneatur inquirere veritatem, & anterioritatem crediti illius, cui soluit.

SVMMARIVM.

Debitor soluens creditori suo bona fide liberatur. nu.1.

Debitor soluens procuratori reuocato per mortem creditoris ignorans illius mortem liberatur a debito. num.2. Vbi etiam idem de debitore soluente procuratori reuocato ignorata reuocatione.

Hæres cum beneficio legis,& inuentarij soluendo bona fide creditoribus primo venientibus, licet sint posteriores liberatur a debito.nu.2.in fine.

Bona fides causatur ex errore facti nu.3.

Debitor soluēs creditori sui creditoris de ordine dicti sui creditoris non tenetur inquirere de veritate, & anterioritate debiti.nu.4.& 5. Vbi etiam quod non tenetur curare, quod pecunia, quas soluit, vertantur in vtilitatem illius, cuius nomine soluit.

Emptor rei ecclesiasticæ regulariter non debet esse sollicitus de versione pretij, quod soluit in ecclesiæ vtilitatem. Declara,vt nu.5.

Debitor soluendo creditori sui creditoris, quando ab eo, cui soluit, teneatur exquirere cautionem de restituendo prioribus,& potioribus.nu.6. Vbi late de materia.

Obligatio semel extincta amplius reuiuiscere non potest. nu.6.vers.nam hoc ostenso.

Emptor rei alienæ, vel alteri pignoratæ, si pretium venditori soluat rei uendita Dominus habet actionem primo loco contra bona, & ipsis non extantibus in subsidium habet actionem contra pretium. Declara, ut nu.3.

Pretium in particularibus non succedit loco rei. num.8. Declara, ut num.9.

Bonorum appellatione uenit etiam nomen debitoris. numero 9.in princ.

Creditor habet etiam actionem contra nomen debitoris. numero 9. in discursu.

Debitor soluens asserto creditori sui creditoris, sciens illum, cui soluit, non esse uerū creditorem, dicitur in mala fide.nu.9.uers.quare si princeps.

DECISIO DCLXXXI.

1 EX pretio castri Numenti Excellentiss. D.Princeps Perettus tenebatur soluere summā Scutorum trium millium, quæ in schedula debitorum data per Vrsinos D.Principi, fuit his verbis cōcepta, per pagare diuersi debiti della casa Scut.tre mille. Et cum dicta summa fuerit soluta Vrsinis venditoribus, dubitatum fuit coram Reuerendiss.D.Bononien.11.Martij 1611. an esset habenda ratio huius summæ ad fauorem D.Principis,& Rota affirmatiue respōdit. Nā et si dicta summa fuerit soluta ipsismet Vrsinis, fuit bene soluta, quia ita fuit conuentum inter partes, vt patet ex tenore schedulæ, vt bene fuit deductum coram D.Bononien. ita vt hoc caput fuit visum Dominis carere omni prorsus difficultate. Et quamuis vlterius prætenderetur, quod dicta summa fuerit soluta pro creditis posterioribus Ecellentiss. D.Lothario de Comitibus Duce Poli, attamē quatenus hoc esset verum non releuaret, cum Excellentiss. D.Princeps bona fide soluerit,& ideo fuit liberatus.l. nomen debitoris. C.quæ res pignor.oblig.poss.l.si. §.etsi præfatam vbi Bart.in princ.& Castrensis nu.4. C.de iur.delib. & est bonus tex.in l.1.ff.de distrac.pignor.

2 Nec videmus, quod debitor ignorans mortē creditoris, si soluat illi, cui fuit factum mandatū, liberatur l.inter causas. §.si quis debitor. ff.mandati. §.item si adhuc.vers.& huic simile est. Instit. mandati. Card. Mantica de tacit.& ambig.conuēt. lib.7.titu.23.nu.18. hinc & videmus, quod solutio facta procuratori reuocato, ignorata reuocatione, suffragatur. l. eius qui in prouincia. §.1. ff.si cert.pet. l. inter causas. §.si quis debitori.ff.mandati. cum aliis per Card.Mant. dicto lib.7.tit.26.nume.5. hinc denique alijs omissis videmus, quod hæres cum beneficio legis, & inuentarij soluendo bona fide primo venientibus liberatur. Rolan.consil.14.nu.20.li.1.Phanuc. de inuent.par. 5.nu.255.& seqq.

3 Quod aūt Excellentiss. D.Princeps bona fide soluerit satis patet, cū Vrsini sub fide magnatum,& cum iuramēto asseruerint, non adesse alios creditores, nisi descriptos in lista. Ex isto enim ordine D. Princeps errauit in facto, quare causatur bona fides, vt in terminis similis ordinis dicit Rom.in conf.123. nu.2.vers. primo, quia videtur. Et hoc procedit etiā quod Vrsini fuissent in mala fide, quia sufficit ad effectū, de quo agitur, quod D.Princeps esset in bona fide. Signorol. conf.22.nu.2.in fi. Vbi dicit communem, & quod gl. tenens contrarium in l.si duo.in princi. ff.vti possidetis. communiter reprobatur.

4 Neque est verum, quod Excellentiss. D. Princeps tenebatur inquirere, an debitum esset verum,& curare, vt creditoribus domus solueretur. Nā vltra, quod

ex Motu proprio liberatur ab huiusmodi diligentia, soluendo Vrsinis in illam causam, etiam de iure satisfecit.l. doli. in fine.ff.de nouat.l.fin. ff. de exercitor. Molina de primogenit. Hispan.lib.4.c.4.nume.22.& propterea non tenebatur inquirere, an adessent dicti creditores, quia sicuti circumscripto pacto potuisset simpliciter soluere Vrsinis, ita stante tali pacto sufficit, quod soluerint Vrsinis in illam causam, absque eo quod videret, an esset vera, vel falsa ex dicta l.doli. in fine.cum alijs supra allegatis, & bene Barr. in l.final. numero secundo.vers.oppono,& videtur.ff. de exercitor.action.

5 Neque tenebatur curare aliam versionem, ex quo agitur de personis non priuilegiatis. Barro.in dicta l. fin.num.2.Mantica de tacit.& ambiguis conuent.libro 8.tit.13.numer.2. Immo emptor rei ecclesiasticæ regulariter non debet esse solicitus de versione pretij. Dec.in conf.36.nume.8.vers.tertio principaliter. vbi de magis communi.Surd.consi.156.num.9. Seraphinus decis.366.num.2.& licet secus sit, quando res Ecclesiæ alienantur pro debitis soluendis. Bald.in auth. hoc ius porrectum.nume.7.C.de sacrosan.eccles. Vbi enumerat alios casus, Seraph.dicta decis.366.numero 3. attamen vltra quod hic non agitur de Ecclesia, neque de alia persona priuilegiata, satis est, quod per Vrsinos fuerit conuentum, quod ipsi soluerent dicta Scuta tria millia, prout supra dictum est, & bene fuit firmatum in dicta decis. D. Bononien. ad effectum, quod Excellentissimus D. Princeps nihil aliud facere teneretur, cum potuisset etiam simpliciter ipsismet Vrsinis soluere cessante pacto, vt iam dictum est ex Bar. & alijs.

6 Neque etiam est verum, quod hypotheca fuerit translata super pretio soluendo creditoribus, & ideo D. Princeps si volebat vti beneficio dictæ translationis tenebatur custodire dictum pretium, reportando cautionem de restituendo prioribus, & potioribus, quam cum non reportauerit D. Dux, potest agere cõtra ipsum D.Principem, qui tamen poterit se reualere contra illos, quibus soluit, ex l.pater dotem. in princip.& in §. cum patri filius. vers. si forte per errorem. ff.de dote prælegata, vbi dote nurus legata filio exhæredato hæres non cogitur illam soluere, nisi data cautione de indemnem illum seruando. Si autem non receperit cautionem mulier in casibus, in quibus de iure constante matrimonio potest agere ad dotem, vt aduertit Bart.ibidem.num.1.in fine, potest ipsam dotem recuperare ab hærede, qui postea potest se reualere contra filium, cui dos legata fuit soluta. Nam est aduertendum, quod ille tex. licet subtiliter inductus, non applicatur ad casum nostrum, procedit enim quã do obligatio præcedit, quia tunc legatum dotis factũ filio non tollit obligationem præcedentem. Quare hæres ad eximendum se ab obligatione tenebatur reportare cautionem, sed in casu nostro non est verum in facto, quod hypotheca fuerit translata super pretio soluendo creditoribus, hoc enim in Motu proprio non legitur, & ideo ex hoc capite nulla potest oriri obligatio D.Principis, sed tantum erat obligatus soluere descriptis in lista, & si appaterent creditores anteriores tenebatur illis soluere, quare sufficit, quod hodie ostendat se soluisse descriptis in lista, & anterioribus, qui superuenerunt, prout ostenditur. Nam hoc ostenso est extincta eius obligatio, quia in plus non se obligauit, & ideo superueniente casu, quo solutio bona fide fuerit facta posterioribus D. Ducis, descriptis tamen in lista, obligatio D.Principis non potest reuiuiscere.l.qui res.§.aream.ff.de solut.l. eius qui. in fine. ff.de iure fisci. Tiraqu.in l.si vnquam.in verb.suscepit liberos.num.191.in fine. C.de reuocand.donat. qui non est casus d.l. pater dotem. Nam per solutionem factam filio exhæredato non fuit extincta actio, quã habebat mulier, vt considerat Odofredus ibidem, numero 2.

7 Denique non est verum, quod in omnem euentum D.Duci cõperat actio in subsidium aduersus D. Principem ex l.mater.C.de rei vendicat. vbi Bal. numero 14.vers.item quæro. Nam dispositio dictæ l.non applicatur. Procedit enim quando quis vendidit bona aliena, vel alteri pignorata, quia idem est, vt dicit Bald.ibidem.nume.14.& in l.1.post princip.ff. de distract.pignor. Tunc enim dominus rei, vel qui habebat bona pignorata, habet actionem contra bona primo loco, ipsis vero non extantibus habet actionem in subsidium contra pretium.l.1.C.de reb.alien. non alienan. Vbi glos.in verb.videbit. glos.fin. in l.1.vers. & ideo pretium pignorum.ff.de distract. pignor. quã conclusionem intelligunt Doctores duobus concurrentibus, scilicet, quod aliter non sit succursum creditori, & excusso principali debitore, & quod pretium retineatur ex causa lucratiua, non ex causa onerosa. Bart.in l.1.num.1.& 2.Salicet.num.2.ff.de distract. pignorum.Bald.in dicta l.mater num.12.& sequent. Bart.num.7.Castr.num.6.vers.in glos.C. de rei vendicat.Bene Alex.in cons.108.num.9.& 10. lib.5. qui ita declarant tex.in dicta l.si mater.& alia iura,& propterea non applicatur tex.in d.l.mater. quia procederet, si D. Dux vellet agere contra illos, quibus D.Princeps soluit, non autem contra ipsum D. Principem, apud quem non potuit remanere aliquod pretium pecuniarum, cum ipsasmet pecunias soluerit, & licet apud ipsum remanserint bona, attamen illa sunt libera ab hypotheca, stante translatione dictæ hypothecę facta per Papam, & ideo Castrum Numenti, & eius bona empta non possunt molestari, cum illa non sint pretium pecuniarum, vt cõtra illud in subsidium agi possit, sed pecuniæ solutæ creditoribus sunt pretium bonorum, contra quod pretium D. Dux iura sua experiri poterit, cum stante translatione hypothecæ non possit se reualere contra pignus scilicet contra Numẽtum, & eius bona hypothecata.

8 Non obstat, quod Princeps tenebatur soluere anterioribus, vt fuit bis resolutum in hac causa, ad instãtiam D. Principis, coram Illustrissimo D. Cardinale Mellino, & quatenus dictæ decisiones non subsistant tenebatur soluere descriptis in lista, quia creditores

non

non descripti nihil prætendere poterant, cum in particularibus pretium non succedat loco rei. Alexand. consilio 58.numero decimo tertio.versicu. vnde licet habeatur.libro tertio. Negusan.de pignor. in secundo membro.secundæ partis.numero 149. Castr. consilio 326. numero secundo. libro secundo. Non inquam obstat hoc fundamentum, nam cum dicitur solutiones debuisse fieri anterioribus, vt in decisionibus Illustrissimi Cardinalis Mellini,hoc est verum,si in con cursu apparuissent anteriores, & posteriores, vt ex mox dicendis apparebit,sed cum non apparuerint,& D.Princeps bona fide soluerit vtique satisfecit suæ obligationi,vt supra dictum est, & ita sunt intelligendæ prædictæ decisiones.

9 Dum vero dicitur, quod tenebatur soluere descriptis in lista, cum pretium in particularibus non succedat loco rei, quicquid sit, an in hoc casu versemur in particularibus, fuit responsum, quod quatenus versaremur in particularibus,obiectum non applicaretur,nam cum Princeps fuisset effectus nomen debitoris Vrsinorum veniebat sub tali hypotheca, ex quo nomen debitoris venit sub simplici appellatione bonorum. l. nomen. C. quæ res pignor. oblig. poss. l. bonorum. §. vltimo. ff. de verborum significationib. Baldus in consilio 234. in principio. libro secundo. quare competebat ipsis creditoribus actio vtilis personalis aduersus Principem, quæ erat directa penes Vrsinos. l. nomen. ibi vtilibus, secundum primam lecturam. gloss. C. quæ res pignor. obligar. poss. & ibi Bartol. numero quarto. Baldus numero primo.Salicet.numero tertio.cum alijs per Surd.consilio quarto. numero vigesimo tertio. Quare si Princeps soluisset posterioribus,omissis anterioribus,fuisset in mala fide, cum sciret pecunias ad alium pertinere. cap.si diligenti. & cap. final. vbi Doctores. de præscript.& in puncto. Surdus dicto consilio quarto. numero quadragesimo quinto. & ideo diceretur dolo desijsse possidere, quo casu fingeretur non fuisse solutum. Ideo creditores potuissent agere contra ipsum. Iason in l.rogasti.§.final.numero quinto.ff.si certum petatur. Bartolus in l.pupillus.ff.de his,quæ in fraud. credit. Ioann. Andr. in addit. ad Specul. in titulo. de obligat. & solut. in rubric. versicul. ex quo videmur, vltra quod cum ex ipsa obligatione generali competeret hypotheca creditoribus super pecunijs, dum extabant penes Dominum Principem.Castren. in consilio 106.incip.circa quæ.numero tertio. versicul.tertio principaliter. libro primo. Baldus in consilio 360.in princip.versicul.& si publicanus.libro primo.& cum illi comparuissent,si anterioribus non soluisset,poterat ab illis molestari.Castr.in l.final.§.& si præfatam.numero quarto. C.de iure deliber. & fuit dictum in hac causa. vigesima sexta Nouemb. 1601. coram Illustrissimo Domino meo Cardinale Mellino. Ad alia bene satisfaciet decisio D. Bononien. cum qua transierunt Domini,&c.

DCLXXXII.

REVER. P. D. ANDREA.

Romana Deuolutionis Domus. Lunæ 12. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Attentata pendente termino ad appellandum in primis, & ante omnia reuocanda, nec de bono iure attentantis constare dicitur, nisi per confessionem partis, vel rem iudicatam. Aegidiana autem licet locum habeat in Curia non tamen procedit.

SVMMARIVM.

Appellandi tempore durante attentata reuocanda sunt. num. 1.

Appellatio in possessorio prohibita vigore Aegidianæ habet locum etiam in Curia, sed non in foro Ecclesiastico, & de re Ecclesiastica, quia de iure Canonico datur appellatio in quocunque possessorio. num. 2.

Attentatorum purgationi locus non est, vbi notorie constat de bono iure attentantis per confessionem partis, vel per rem iudicatam. Aliter secus. num. 3.

Attentata in primis, & ante omnia purganda sunt, & ante eorum purgationem procedi non potest in negotio principali. num. 4.

DECISIO DCLXXXII.

1 Constare de attentatis fuit resolutum,quia mādatum de immittendo, & associando ad fauorem Lampadij Rectoris fuit relaxatum per Dominum Locumtenentem Illustrissimi Cardinalis Vicarij die 3. Iulij 1612. & associatio, seu immissio fuit exequuta die 5. eiusdem mensis, atque ita intra tempora, & decem dies datos ad appellandum, quo fit, vt nisi doceatur Lampadium versari in casu non appellabili, actus ille exequutionis attentatus dicatur,& veniat reuocandus.c.non solum. Vbi glossa in verbo innouata.Io. Andr.& Dominic. numer. 6. Ancharr.num. 10.de appellation. in 6.Lancell. de attent. 2.par.c.11.num.17.& seq. vbi firmat hanc regulam. Mohed.decis.11.num.2. de præben. Seraphin.decis. 983.num.12. & in terminis mandati de associando, & immittendo fuit dictum in Regien. bonorum. 20. Decembris 1613. coram Reuer.P.Domino meo Dunozetto.

2 Nec ad euitandum huiusmodi attentata Lampadius se tueri potest Aegidiana Constitutione, quæ prohibet appellationem in possessorio,quæ Constitutio ligat etiam in Curia propter Confirmationē Pauli III.Rota decis.120.num.2.par.1.Quia dicta Constitutio

ftitutio non habet locum vbi prout hic agitur de re ecclesiastica in foro Ecclesiastico, quo casu est locus appellationi ad vtrumque effectum, quia de iure Canonico datur appellatio in quocunque possessorio. Abb. in c. cum ad sedem. num. 30. de restit. spoliat. Decius cons. 28. num. 4. ad fin. vers. de iure enim Canonico. Put. decis. 293. num. 5. lib. 2. Benintend. decis. 79. numero 1. Rota in Camerinen. Iuris patronatus 15. Nouembris 1599. coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno, & in dicta Regien. bonorum, coram R. P. D. meo Dunozetto. Et quod Aegidiana non procedat in bonis, & rebus Ecclesiæ, & in foro Ecclesiastico tradit Seraphin. decis. 424. & fuit sæpissime resolutum, & in specie in dicta Camerinen. & in alia Romana Saluiani interdicti, 1. Iunij 1609. coram R. P. D. meo Manzanedo, & latius in Romana domus de Scapuccijs 19. Ianuarij 1611. coram R. P. D. meo Decano.

3 Minus etiam releuat non esse locum purgationi attentatorum, vbi notorie constat de bono iure illius, qui attentauit, prout constare prætendit Lampadius Rector de bono ipsius iure, & de malo Busotti. Nam vltra quod vnus ex Dominis contrarium sentiebat circa prætensum bonum ius Rectoris, ad hunc effectũ requiritur confessio partis, vel res iudicata. Lancel. de attent. par. 3. c. 24. quæst. 1. num. 65. Vbi allegat plures decisiones, & idem fuit dictum in Nucerina Hæreditatis. 15. Nouembris 1595. coram bonæ memoriæ Iusto, & in Cæsaraugustana dismembrationis. 23. Ianuarij 1610. coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno.

4 Igitur cum dicta associatio, & immissio facta per R. P. D. Locumtenentem fuerit nulla, & attentata, & de huiusmodi attentatis fuerit oppositum coram R. P. D. Rouio, & protestatum expresse, ipsum Rectorẽ non posse audiri, nisi purgatis attentatis Summario. num. 1. Sequitur manifeste, sententiam dicti Domini Rocchij ex hoc capite fuisse nullam, quia omnes iuris regulæ clamant, quod in primis, & ante omnia purgentur attentata. c. ex parte. il secondo. de appellatio. c. non solum. & ibi Doctor. eod. tit. in 6. Lancell. de attent. pat. 3. c. 30. num. 168. & ideo dicitur hoc iudiciũ attentatorum priuilegiatum, quia non potest procedi in negotio principali ante eorum purgationem. Put. decis. 51. lib. 3. Verall. decis. 56. par. 1. Fab. decis. 48. in principio. par. 3. libro 3. cum alijs adductis in dicta Nucerina, hæreditatis. & Cæsaraugustana dismembrationis. Ex quibus ita censuerunt Domini constare de attentatis, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Theatina Iurisdictionis de Arbona. Veneris 26. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

De probatione narratiuæ Papæ non Motu proprio, sed ad partis suggestionem emanatę, nec non etiam de probatione enunciatiuæ plurium instrumentorum ad effectum probandi confinia plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Episcopatus Diœcesis dicitur continere, quicquid est intra fines eiusdem Episcopatus. num. 1. in fine.

Narratiua Papæ facta ingratia non Motu proprio, sed ad suggestionem partis non probat. Secus si facta Motu proprio. num. 2.

Eunnciatiuæ diuersorum instrumentorum, alijs adminiculis adiunctæ plene probant. num. 3.

Verba narratiua antiquissima plurium priuilegiorum plene probant. num. 3.

Confines maris, montium, & fluminum dicuntur æterni. num. 3.

Sententia concurrentibus adminiculis probat confines. num. 3. in fine.

Visitatio Episcopi numquid probet Ecclesiam visitatam esse de Diœcesi Episcopi visitantis num. 4.

Ecclesiam esse in Diœcesi alicuius Episcopi coniecturis probatur. num. 4.

Confinia probantur ex enunciatiuis plurium instrumentorum, præsertim iunctis adminiculis. num. 4. in fine.

Versus dictio quid, & quantum probet in materia confinium. num. 5.

DECISIO DCLXXXIII.

1 DE ordine Sacræ Congregationis Concilij Tridentini dubitaui, An Abbatia S. Stephani de Riuomaris, ac Turrini Scerni, & Casalis Bordini loca ab ea dependentia intra fines diœcesis Theatinæ sita sint. Et Domini negotio mature discusso affirmatiue responderunt. Fundamentum principale resolutionis fuit decisio alias facta in simili causa Theatina Iurisdictionis S. Ioannis in Venere 4. Maij 1612. in qua fuerunt firmata confinia diœcesis Theatinæ ex pluribus enunciatiuis antiquissimis, etiam valide adminiculatis, intra quæ cum reperiantur loca, de quibus agitur, vtique dicendum est illa esse de diœcesi Theatina, quicquid enim est intra fines Episcopatus censetur etiam de diœcesi, ex Dec. Paris. & alijs allegatis in prædicta decisione.

2 In contrarium vero ad impugnandum prædictam decisionem, contra Bullas, ex quibus desumebantur enunciatiuæ, solum deducebatur, & primo contra Bullam Nicolai II. ponderando verba illa, ibi, cognoscimus Episcopatum Theatinum cum omni sua integritate, & pertinentia, sicut antiquis, & iustis limitibus determinatur, scilicet a Staphilo inter montes, &c. dicebatur

cebatur, quod sensus istorum verborum videtur esse quatenus probabitur, quod istud sit territoriũ Theatinum, quia Papa non intelligit aliquid concedere circa territorium, & gratia non est Motu proprio, sed ad suggestionem partis, vt dicit Innoc. in c.dudum. numero 3. Ruin.cons.41.num 13.lib.1. & idem erat dicendum de Bullis Alexandri III. & Innocentij III. quæ exprimunt eadem confinia, præmissis verbis, quę proprijs duximus exprimenda vocabulis, vt in terminis istorum verborum est doctrina eiusdem Innocentij in c.inter dilectos.num.6.circa med.de fid. instrument. Anchar.in c.si Papa. ante numer.1.vers.subdir, hic Io.Andr.Gemin.num.7.Franc.num.4.vers. & dicit etiam.de priuil.in 6.Put.decis.427.num.1.versic. cum circa.lib.2.in nou.& in omnem euentum subiungebatur, quod quatenus prædictæ essent assertiones Papæ, illis tunc demum esset standum, quando essent de facto proprio, & ita intelligendus tex. in c.si Papa. §.si autem.de priuil.in 6. vt est magis communis opinio Doctorum, ea ratione, quia Papa ab alio est informatus, vt per Curt.sen.in cons.20. nume.12.vers. sed ad hanc obiectionem. Roman.in consil.180.nume.3. vers.2.quia Papa.

3 Prædictis tamen non obstantibus placuerunt fundamenta dictæ decisionis sub die 4. Maij 1612. quæ sunt intelligenda secundum subiectam materiam, nõ autem in abstracto, nam licet deducta in obiectione vera sint, non tamen applicantur ad præsentem casũ, quia cum istæ enunciatiuæ sint antiquissimæ, scilicet ne dum vltra centum annos, sed etiam longe vltra. Prima enim est de anno 1059. alia de anno 1173. tertia vero de anno 1208. quæ quidem enunciatiuæ, cum sint diuersorum instrumentorum, & personarum probant, iux. doctr. Aret.in c.cum causam.il tertio.de probat.allegatam in dicta decisione, & cum sint multum adminiculatæ, non potest opponi, quod emanauerint a personis suspectis, vt fuit dictum in prædicta decisione, in qua quamplures coniecturæ fuerunt ponderatæ, maxime cum sint verba narratiua antiquissima plurium priuilegiorum, vt bene in terminis Veral.decis.337. libro 3. quibus etiam hodie adduntur plura adminicula, videlicet, quod mare, montes, & flumina dantur pro confinibus, quæ sunt confinia æterna. Baldus in c.cum causam.nume.3.de probat. & ibi Felin. nume.5.vers.& notat. Aliud etiam fuit ponderatum adminiculum desumptum ex sententia lata de anno 1302. fauore Abbatis, contra tunc Episcopum Theatinum, in qua enunciatur, Abbatiam de qua agitur esse intra fines diœcesis Theatinæ, vnde ista sententia ex se sola concurrentibus adminiculis probaret intentionem D.Archiepiscopi, vt fuit dictum coram bonæ mem. Cardinale Lancellotto, in decisione infra allega nda.

4 Accedat, quod Archiepiscopus hæc loca tanquam de diœcesi visitauit, & quod Archipresbyteri locorũ, de quibus agitur accesserunt ad Synodum, & quod soluerunt nescio quid pro seminario, & licet testes qui hoc vltimum probant sint examinati cum Episcopo Lancianen. non tamen potest inficiari quin faciant adminiculum. Ex quibus sequitur quod non obstan. vtraque doctrina Innocentij, & aliorum enunciatiuæ probent loca, de quibus in dubio, esse in diœcesi Theatina, vt in terminis terminantibus fuit resolutum in causa Tricaricen. Territorij 9. Maij 1578. coram bonæ mem. Cardinale Lancellotto, relata sub nu. 388. par.1. vbi aderant verba, cuius fines sunt isti, quæ fuerunt iudicata verba narratiua, & propterea dicebatur, quod non probant Gemin. & Franc. locis superius allegatis, & tamen dicitur, quod si essent duæ enunciatiuæ probarent confinia, & quod etiam vnica probaret si adessent adminicula, & optime ad propositum. Franc.in d.c.si Papa.de priuil.in 6. vbi quod vnica enunciatiua in his terminis probaret confinia si concurreret dictum vnius testis.

5 Non obstat, quod cum Abbatia sit ad litus maris, prædictæ enunciatiuæ non videntur illam comprehẽdere ex deductis in alia Theatina Iurisdictionis. 17. Iunij 1613. coram me. Nam fuit responsum, quod illa decisio non facit ad propositum, dicitur enim in ea, quod si enunciatiua dicit versus talem locum, dictio versus, locum ipsum non comprehẽdit, in casu autem isto confinia enunciantur vsque in litora maris, litus autem est pars arenosa, quæ remanet decrescente mari.l.litus.ff.de verbor.signif. propterea per necesse dicendum est, quod dicta confinia comprehendunt Abbatiam, licet sit ad litus maris, quia verba illa, vsque in litora maris, comprehendunt totam terram vsque ad litus maris, dictio enim in adiecta nomini locum significanti, & in casu ne dum ablatiuo, sed etiam accusatiuo, designat confinia intus in litora maris, ita notabiliter declarat Bald.in l.Gallus.§.ille casus.versic. vltimo nota hic de dictione in.Alex.nume.15.Ias.nu. 21.ff.de liber.& posthum.

6 Denique non obstant testes qui dicunt confinia diœcesis Theatinæ non venire vsque ad mare, quia afferunt rationem, quia Abbatia est nullius diœcesis, sed quicquid sit de hoc, de quo agetur suo tempore, non tollunt quin Abbatia sit situata intra fines diœcesis Theatinæ, nam si postmodum Abbatia acquisierit territorium separatum videbitur, vt dictum est, suo tempore. Et ita vtraque parte acerrime informante, fuit resolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. Decimarum. Veneris 26. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Decimæ aliæ sunt spirituales, & alię tẽporales, & tẽporales possunt ad laicos spectare, spirituales autem non, & quæ dicantur spirituales decimæ, & quæ temporales, & scienter emens rem alienam licet non possit agere ad euictionẽ, agit tamen ad pretij restitutionem.

SVM-

SUMMARIUM.

Decimæ aliæ sunt spirituales, & aliæ temporales. numero 1.
Decimæ temporales laicis non interdicuntur. num. 1.
Identitas rei venditæ probanda est a se fundante in ea. numero 1. in fine.
Decimæ temporales dicuntur proprie decimæ. num. 2.
Decimæ spirituales non consistunt in certa quantitate, sed in quota, varianturque variato semine. num. 2. & non rebus, sed personæ pro rebus competunt. num. 2.
Ius decimandi, tanquam seruitus, non cadit in re propria. num. 3.
Procurator ad obligandum excedendo fines mandati suũ principalem non obligat. num. 4.
Dispositioni relatiuæ statur, quando constat de relata, in tantum vt magis credatur relato, quam referenti, si referens aliter loquatur, quam relatum. num. 4.
Euictionis actio non habet locum in venditione rei spiritualis. num. 5. Vbi ampliatur, quod nec datur pro recuperatione pretij. Declara, vt dicto num. 5.
Emens scienter rem alienam de euictione agere nõ potest. num. 5. Vbi tamen quod datur actio ad restitutionem pretij.

DECISIO DCLXXXIV.

1 Resolutum fuit, non esse recedendum a decisis sub die 15. Februarij 1614. non obstan. nouiter replicatis. Non enim constat, quod decimæ, de quibus agitur per factores Ducis venditę non fuerint, & consequenter non euictæ etiam si de emptione, & decimis in instrumento venditionis bonorum nuncupatim, & præuia illarum æstimatione actum fuerit, cum aliæ sint spirituales, aliæ temporales, vt distinguunt Bal. conf. 419. vol. 1. Bero. consilio 84. num. 41. & 42. vol. 1. & dimetiendo voluntatem a potestate dicebatur temporales fuisse venditas, quæ laicis non interdicuntur, non autem spirituales, quæ in potestate laicorum positæ non fuut. c. prohibemus. de decimis. Quia per Dominos fuit responsum, quod cum exemptio, & decima per factores fuerant vendita, de decimis secundum proprietatem verborum intelligendum est, & sic de spiritualibus, non autem de temporalibus debitis per colonos, vt asserunt Informantes in recompensam antiquæ bonificationis, cũ de tempore contractus non doceatur, decimam temporalem fuisse in rerũ natura, neque præsumatur pluralitas onerum, sed qui se fundat in indemnitate rei venditæ eam probare teneatur. l. si in rem. in fin. ff de rei vend. Crau. conf. 198. num. 4. Menoch. consil. 21. num. 34. Surd. conf. 61. num. 14. lib. 1.

2 Præterea neque decimæ temporales dicuntur proprie decimæ, vt aduertit Bald. ind. conf. 419. Sed sunt annuæ præstationes in quantitate frumenti, vel pecunia descendentes a iure temporali, & ex contractu pro rebus debitæ non sicut decimæ spirituales, quæ non consistunt in certa quantitate, sed in quota, & variantur variato sermone. c. commissum. cap. cum in tua. de decimis. & non rebus, sed personæ pro rebus competunt. Innoc. in c. ex literis. de Iure patronat. Curtius iun. conf. 177. nume. 6. vers. præterea in instrumento. Ideo duriori etiam probatione grauantur interpretantes contractum aduersus propriam verborum naturã, & accedunt testes dati pro flumine attestantes post sententiam Rotalem, & executioni demandatam non licuisse emptoribus aliam decimam exigere.

3 Nec dicatur, quod cum ista bona essent propria Ducum, & Cardinalium Estensium, istud ius decimãdi, quod habebant in eis, nullo modo poterat intelligi de decima spirituali ex quo ius decimandi tãquam seruitus non cadit in re propria. Vital. in Clem. 1. numero 81. Rot. decis. 23. num. 2. par. 2. sed de temporali, quæ exigitur pro liuellis, tributis, seu annuis responsionibus a cultoribus terrarum, quia Dominis visum est, hoc non repugnare Dominio rei, cum verba venditionis includant exemptionem, & decimam, emptores enim iuuantur exemptione in retiuendo, quatenus proprijs manibus fructus colligant, nec aliter decimam apprehendant, quatenus vero bona locentur, vel sint Domini directi, vtuntur iure decimandi ante diuisionem cum Colono, vel pensionis solutionem, ac si tertij, vel Ecclesiæ essent, propterea bene se compatitur huiusmodi ius decimandi cum Dominio propriæ rei, quinimo magis repugnaret in decima temporali, quæ non cadit in bonis pleno iure penes Dominum existentibus, vbi Dominus fructus per se colligit, ne quis sibi soluat, vel retineat annuam præstationem ex acquisitione dominij confusam, vt conside rat Rota coram bonæ memoriæ Card. Seraph. decis. 872. num. 3. par. 1.

4 Secundo non obstat, quod etsi factores vendiderint exemptionem, & decimam, non tamen id agere potuerunt, cum non legatur in mandato Ducis talis facultas, qui propterea excedendo fines mandati Ducem respectu harum decimarum non obligauerunt. l. diligenter. ff. mand. l. si procurator. C. de procur. cum alijs allegatis. Quia satis est, quod mandatum contineat facultatem vendendi bona, & possessiones cum exemptionibus calcularis in æstimationibus factis p Agrimensores Venturinum, & Ferrum, & in calculo peritorum reperiantur æstimatę exemptiones, & decimæ in summa Scutorum 16567. 1. b. statur enim dispositioni relatiuæ, quando constat de relata, in tãntum, vt etiam magis deferatur relato, quam referenti, si referens aliter loqueretur. Castr. conf. 7. in fin. volum. 2. Paris. conf. 7. nume. 5. vol. 3. Cephal. conf. 44. num. 4. Menoch. conf. 1. num. 95. lib. 1. & hac veritate attenta non est recurren. ad coniecturas, & absurda pro interpretando mandato, quia hæc omnia cessant, quando clare apparet, quod vere fuerunt venditæ decimæ, neque hodie est quæstio de potestate Ducum in vendendo decimas, sed de facto, an fuerint vẽditæ, & ablatæ, quod pertinet ad fundamentum euictionis. l. qui rem. C. de euict. Thess. decis. 85. nu. 1.

Postre-

5 Postremo non obstat, quod prædictis etiam supposititis Serenissimus de euictione non teneatur, cum agatur de venditione rei spiritualis per legem interdicta. §.fin.Instit.de empt.& vendit.§.quoniam. in Authē. de alien. & emphyteusi. pro qua actori non datur actio ex empto, nec pro recuperatione pretij. l. si fundum.C. de euict. & latissime firmat Tiraq. de retract. lignag.§.12.glos.1. num.11.& 12. Quia conclusiones allegatæ forte possent procedere in eo, qui scienter emit rem spiritualem a scienter vendente propter parem culpam,& dolum,secus in emptore ignorante, & vbi res in commercio posita est.l.fin.de empt. & vēdit.l.qui officij.§.qui nesciens.ff.de contrahen.empt. Card.Mantic.de tacit.& ambig.lib.4.tit.5. num.10. possessiones enim, & exemptiones, & decimæ emptæ fuerunt per tutricem nomine infantis, qui ignorat quicquid agit.l.1.C.de falsa moneta.nec poterant cogitare tutores, quod decimæ essent extra commerciū hominum propter Bonifacianam a statuto Ferrariæ declaratam, vt comprehenderet decimas, & ius decimandi ex eo, quod per Duces Ferrariæ decimæ possidebantur, quod sufficit ad tollendā malam fidem sciētiæ rei alienæ, principale impedimentum actionis de euictione, vt dicit Couar. var. resol.c.17. numero 20. Sed nihilominus data etiam scientia nihil obstabit, quin secuta euictione datur actio ad reperen.pretium iam exbursatum per emptorem. Aret.in l.si aliquam rem.num.5.ff.de acquir.possess. asserens communem opinionem. Couar.var.resol.c.17.in princ.qui plenissime comprobat, ea præsertim ratione, quod cum res vendita fuerit aliena, & ab emptore euicta, nec transferit in eius Dominium iure Communitatis venditor eo titulo pretium habere nequit,& cum apud Dominos quo ad restitutionem pretij res careret dubitatione in decisis steterunt, sed pro decimis decursis dānis, & interesse voluerunt particulariter videre in separata disputatione,& ita conclusum,&c.

REVER. P. D. ANDREA.

Nullius iuris decimandi. Mercurij 1.Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Manutentio quando detur ex sola iuris assistentia, alio existente in possessione.

SVMMARIVM.

Manutentio datur probata possessione tempore motæ litis. num.1.

Possessio anterior manutenenda est, quia secunda, & iunior præsumitur clandestina. num.1. in fine.

Manutentio quando detur ex sola iuris assistentia. nu.2. concurrente longæua, & plus quam decennali possessione. num.3.

Quasi possessio decimandi contra iuris assistentiam num. quid requirat scientiam Abbatis, cui de iure decimæ debentur. num.4.

Scientia præsumitur ex lapsu longi temporis vna cū multiplicatione actuum. num.4.

Exceptiones respicientes petitorium non impediunt manutentionem. num.5.

DECISIO DCLXXXV.

1 Rota censuit, esse dandum mandatum de manutenendo Archihospitali Sancti Spiritus, quia constat de illius quasi possessione exigendi decimas in locis de Meana, & Spinacetto, nec dum de tempore motæ litis, quæ incępit de anno 1612. quod sufficeret iuxta textum in §. hodie. instit. de interdict. Bart.in l.1.§.quod ait prætor.nume.14. & 18. ff. vti possidetis. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum de Carlatio. 23. Iunij 1614. coram me verum etiam, a plurimis retro annis, & in specie ab anno post magnam fluminis inundationem, & sic ab anno 1599. inclusiue ad 1612. quæ possessio anterior venit manutenenda, quia secunda, & iunior Monachorum præsumitur clandestina. cap.licet causam. vbi Feliu.num.8.vers.tertia causa.de probation. Alexan. cons.88.num.12.lib.5.Menoch.de retinend. remed. 3.num.725.Rota decis.506.num.5.& 6.par.1.& decis.19.num.1.par.2.

2 Non obstat assistentia iuris communis, quam prætendunt Monachi ex iure Parochialis Ecclesiæ dictorum locorum, ex qua sola assistentia Rectori manutētio competit. Rebuff.de decimis.quæst.9.num.4. Menoch.de retinend.remed.3.num.135.& fuit resolutū in Taurinen.decimarum.30.Aprilis 1604. coram Seraphino inter impressas.decis.1497. par.2. cum alijs allegatis. Quia Rota sæpe, ac sæpius de hac opinione dubitauit,& ab ea, vt in eadem Taurinen. 30.Ianuarij 1606.coram bon.mem.Penia,& in Reatina Decimarum.4.Decembris. eodem anno coram Iusto. Et præterea iuris assistentia non suffragatur, quando alius est in possessione. Tunc enim existenti in possessione,non autem habenti iuris assistentiam, datur manutentio. Abb.in c.1.num.8.vt lit.pendent. Lancell. de attentat.2.par.cap.4.declaration.4.num.6. vbi alios refert.

3 Et licet hæc conclusio habeat difficultatem ex deductis per Abb. vbi supra. versicul. sed contra, & latius per Couarru. practic. cap. decimo septimo. numero sexto. versicul.verum opinioni,& versicul. quarto non sic respondendum erit. Menoch.de retinen.remed. vltimo. numero vigesimo quarto. Attamen illa cessat in præsenti ex longæua, & plus quam decennali possessione Archihospitalis, quæ habetur loco tituli,& sufficit ad effectum manutentionis, etiam in possessione contra ius, vt in puncto ex notatis per Abbatem in cap.cum venissent.numero octauo.de instit. & Franc.in cap.cum personæ.§.final.de priuil.in 6. tradit Couar. vbi supra dicto num.6.vers.secundo oportet.

tet.quem, & alios refert, & sequitur Rota decis. 595. num.4.par. 1.diuers.

4 Nec obstat, quod non probetur scientia Abbatis, quæ erat necessaria ad acquirendam huiusmodi quasi possessionem ex deductis in terminis mandati de manutenendo in Ciuitatis Castelli iuris pascendi. 14. Martij 1601. coram Illustrissimo Mellino. Quia omisso, quod contrarium in isto iudicio Summarijssimo tenet Rota, si vera est, decis. 17. nume.7. par. 2. Tollitur obiectum ex lapsu longi temporis, vna cum actuum multiplicitate, ex qua præsumitur scientia. Abb. in c. cum Ecclesia. nume. 25. de caus. poss. & propriet. Put. decis. 264. nume. 2. vers. concurrebat etiam. lib. 1. Seraph. decis. 306. num. 5. & 7.

5 Quæ vero dicuntur de priuilegijs Apostolicis, & exemptionibus Monachorum, non sunt huius inspectionis, quia respiciunt petitorium, & ideo interim non est manutentio impedienda, vt sæpe fuit resolutum, & signanter in causa Carthaginen. Decimarum. 27. Ianuarij 1590. coram Gipsio, & in Elboren. Decimarum. 1. Decembris 1606. coram bo. mem. Penia, & ita conclusum, &c.

REV. P. D. ANDREA.

Conchen. Decimarum dell'Infantado. Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Testes examinati sine citatione partis sustinentur, quando pars habuit scientiam eorum examinis, & his similia, & quid de testibus examinatis sine citatione ad videndum illos iurare.

SVMMARIVM.

Testes parte non citata examinati sustinentur ex scientia partis contra quam examinantur. num. 1.

Testium remissoria quando conceditur, intimari debet parti locus, in quo testes sunt examinandi nisi eadem pars loci scientiam habuerit. num. 1. in fine. & num. 3. Vbi præsertim quando examen est factum in locis, vbi partes degebant.

Recursum habens ad Consilium Regium pro impediendo testium examine dicitur in dolo, & propterea testes examinari possunt sine alia citatione. numero 2.

Testes examinati sine citatione partis ad videndum illos iurare sustinentur, quando in decreto admissionis ad probandum, & partibus intimato adest citatio ad videndum iurare testes. Declara, vt num. 4.

DECISIO DCLXXXVI.

1 Cvm ad multam importunitatem Rectorum hodie dubitassem, an examen testium Episcopi per subdelegatum ex commissione Prouisoris factum esset validum, vel potius nullum, Domini vtraque parte informante validum esse cẽsuerunt. Prima enim nullitas ex defectu deputationis receptoris a iudice subdelegati, nec non citationis partis ad videndum illum deputari, cessabat ex actu deputationis sub die 26. Iunij 1602. in Summario Domini Episcopi. num. 1. & in Summario Rectorum. num. 4. Nec non ex scientia dictæ subdelegationis, quam habuerunt Rectores, quia sub die 28. eiusdem mensis procurator Episcopi petijt corã Prouisore mandari curri terminum probatorium, attento, quod receptor iam recesserat, & prouisor mandauit terminum currere, quæ omnia fuerunt intimata procuratori Rectorum, vt in processu fol. 209. 210. & 211. Vnde eadem pars Rectorum sub die 29. eiusdem mensis petijt decerni terminum non currere, & mandari receptori, vt supersederet in examine instando vlterius sibi dari copiam interrogatorij pro parte Episcopi producti, & prouisor attento, quod originale dicti interrogatorij, siue articulorum erat penes receptorem, qui iam recesserat, concessit parti Rectorum expressum mandatum directum eidem receptori, vt postquam Rectores exhibuissent sua interrogatoria eis daret copiam dictorum articulorum, process. fol. 221. 222. & 223. & dicto Summario Episcopi. nume. 3. Quæ expressa, & indubitata scientia Rectorum supplet defectum citationis. Roman. cons. 410. num. 2. vbi addit. litera C. allegat plures concordantes. Felin. in ca. cum contingat. num. 8. de rescriptis. Vant. in rubr. quib. mod. senten. nullit. defendi possit. num. 122. Boer. decis. 235. num. 3. ad med. vers. vnde talis citatio. Grauat. ad Vestr. libro 3. c. 6. num. 11. & ex hoc vnico fundamento notitiæ partis Rota in pluribus causis sustinuit examen testium alias nullum ob non citationem, vel eam minus legitime factam, vtpote ex defectu expressionis loci, & similium, vt in Legionen. Sancti Facundi. 19. Martij 1590. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, Calaguritana Oblationum 26. Martij. eodem anno coram Comitulo, Aurien. Sancti Pelagij. 11. Februar. 1604. coram Seraphino inter impress. decis. 1489. nume. 1. versic. nec etiam, & in Aurien. Congrue, seu fructuum 4. Maij 1607. coram Reuerendissimo Attrebaten. vbi aliæ referuntur.

2 Imo non solum fuit probata scientia Rectorum, sed manifesta, & dolosa contumacia, ex quo ipsi habuerunt recursum ad Consilium Regium, & sub falso prætextu, quod prouisor careret iurisdictione, extorserunt prouisionem Regiam, in qua nihilominus refertur status causæ circa examen, quod per receptorem fiebat, Summario num. 4. Quo casu, & qua stante contumacia non erat necessaria aliqua citatio, etiã si alias de iure foret requisita, iuxta textum in c. 2. de dolo,

dolo,& contumac.in 6.Alex.in l. de vnoquoque. nu. 16.de re iudic.Gabr.de citat.conclus. 1.num. 299. Et hinc cessabat alia nullitas deducta ex l.8.titu.6.lib.4. nou.recompilat.vbi antequam receptor literis vtatur illas debet notificare parti, vt ad locum Receptoriæ accedat, & ibi Alphonf. de Azzeued. notat idem esse de iure communi, scilicet desumptum ex l.iudices vbi Castr.in principio.& num.final.C. de fide instrumēt. Ille enim defectus fuit sanatus ex superuenienti scientia Rectorum.

3 Prout etiam remouebatur tertia nullitas, quod nō fuerant expressa omnia loca in specie, in quibus fuit factum examen, prout erat necessarium iuxta decis. in Conchen. Decimarum. 2. Iunij 1599. coram bo. memoriæ Cardinali Pamphilio, Burgen. Iuris patronatus. 18. Decembris 1595. coram Gipsio, & Conchen. Limitum. 23. Ianuarij 1591. coram Comitulo, quia sufficit, quod Rectores sciuerint deputationem, & accessum examinatoris ad dicta loca, vt præsupponunt omnes supradictæ decisiones, in quibus propterea fuit capta contraria resolutio, quia non probabatur scientia locorum, in quibus fuerant testes examinati, & in terminis huiusmodi nullitatis ratione incertitudinis loci cum fuisset dictum in certo loco, & alijs partibus, & locis Episcopatus, quod examen sustineretur ob subsequutam scientiam partis, est dicta decisio Seraphini 1489. nume. 1. vers. nec etiam placuit. cum alijs supra allegatis. Et tanto magis quia terminus erat vtrique parti communis, & examen factum fuit in eisdem locis, in quibus degebant Rectores, vt fuit pōderatum in dicta Legionen. Sancti Facundi, corā Cardinali Pamphilio, & in Calaguritana Oblationum coram Comitulo, de quibus supra.

4 Denique alia nullitas ex defectu citationis ad videndum iurare testes coram receptore in actu receptionis iuramenti, & ipsa tollebatur ex decisionibus in hac causa factis coram R. P. D. meo Pirouano, & coram me, in quibus fuit resolutum, decretum admissionis ad probandum a Prouisore factum, & partibus intimatum continere citationem ad videndum iurare testes. Vnde non erat necessaria alia citatio in loco examinis, vt fuit pluries decisum, & signanter in causa Toletana de Salsedon. 16. Februarij 1590. coram bonæ memoriæ Penia, & in alijs, de quibus in decisione Seraphin. 1010. numero tertio. & hic per Informantes. Decisio autem bonæ memoriæ Cardinalis Pamphilij in Conchen. Decimatum de Villanueua. 2. Iunij 1599. procedit, quando in loco decretæ remissoriæ, citatio tantum fuit facta ad videndum præsentare, & cognoscere testes, non tamen ad videndum eos iurare, prout in casu nostro adest citatio, vt fuit firmatum in dictis decisionibus, & in indiuiduo responsum ad dictam decisionem Cardinalis Pamphilij prima Decembris anni præteriti, coram me. Ex quibus fuit resolutum examen esse validum, &c.

REV. P. D. ANDREA.

Salamantina Archipresbyteratus. Ven. 13. Martij, & Mercurij. 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de probatione possessionis ad effectum concedendi manutentionem, & præsertim, an illa probata censeatur per assertionem Notarij, sine testibus, & de præterito.

SVMMARIVM.

Manutentio non datur non docto de possessione. num. 1.

Notarij fides, seu assertio non probat possessionem, seu actū de præterito. num. 1. vers. non Alphonso.

Notarij assertioni sine testibus non creditur in præiudiciū tertij. num. 1. vers. tum quia est sine testibus, vbi secus si cum testibus.

Instrumenti copia, seu exemplum extractum ab originali rogato per Notarium probat. num. 2.

Notarius quando possit de actu a se gesto in præteritum instrumentum conficere. num. 2. in fine.

Instrumentalis possessio alio non possidente sufficit ad manutentionem. num. 3.

Possessio probatur ex instrumento locationis concurrentibus adminiculis. num. 4.

Error in nomine non vitiat, quando constat de corpore. num. 5.

Pluralitas Ecclesiarum non præsumitur. num. 6.

DECISIO DCLXXXVII.

1 DVbitaui, cui sit dandum mandatum de manutenendo, & neutri esse dandum fuit vnanimiter resolutum. Non Ioanni, quia ipse non petit manuteneri, nec docet de sua possessione, sine qua manutentio non datur. Alex. cons. 92. num. 4. lib. 1. Guido Papæ cons. 13. nume. 1. & fuit dictum in Beneuentana Bonorum. 28. Maij 1614. coram me. Non Alphonso, quia non probat suam possessionem, nisi ex fide Notarij, quæ non sufficit. Tum quia attestatur de actu de præterito. Crauett. cons. 171. numero 5. Afflict. decis. 317. num. 4. Aegid. decis. 61. nume. 5. Put. decis. 65. num. 2. lib. 1. Rota decis. 285. num. 1. par. 2. diuers. Et in Seguntina Iurisdictionis. 27. Iunij 1584. coram Gipsio. Tum quia est sine testibus, quæ non probat in præiudicium tertij. Paris. cons. 31. numero 28. lib. 4. Put. decis. 5. nume. 1. lib. 3. Rota decis. 15. par. 3. lib. 1. diuers. Osasc. decis. 170. num. 6. Quicquid dicendum foret, si adessent testes. Quia tunc posset sustineri actus tanquam factus ipsis testibus præsentibus, vt alias tenuit Rota in Marsicana Cappellę. 21. Iunij 1613. coram R. P. D. Pirouano.

Nec

Digitized by Google

2 Nec obstat, quod Notarius in dicta fide sub die 22. Martij 1614. dicit, quod ipse die 4. eiusdem mensis tradidit procuratori Alphonsi possessionem præsentibus pro testibus Petro Garzia, & Dominico Alphonso, quod videtur esse instrumentum publicum, seu exemplum instrumenti, & non fides ex Lap. alle. gat. 77. numero secundo. Butrius consilio trigesimo secundo. ad finem. versicul. si autem attestatur. Quia in casu Lapi copia fuerat extracta ab instrumento rogato per eundem Notarium, quæ habetur loco originalis, & sine dubio probat, iuxta doctrin. Bartol. in authent. si quis in aliquo. numero tertio. C. de edendo. relat. ab eodem Lap. vbi supra. numero tertio. ver sicul. & hoc expresse. In nostro autem casu Notarius non dedit copiam ipsius instrumenti possessionis, sed solum fecit fidem possessionis Alphonso traditæ de præterito, quæ non probat ex prædictis. Et licet Bart. vbi supra teneat Notarium posse de actu a se gesto in præteritum instrumentum conficere, hoc tamen intelligit dummodo vere, vel præsumptiue constet, Notarium de eo, quod asserit in præteritum fuisse rogatum. In casu autem nostro nullibi apparet, Notarium fuisse rogatum de instrumento possessionis, sed ipse hoc attestatur. Fides autem Curialium nihil facit, quia extraiudicialis, & de auditu publico.

3 Visum tamen fuit Dominis indulgeri aliquod breue tempus Alphonso ad reportandum authenticum instrumentum. Quia datur magnus fumus possessionis, & eo reproducto res carebit omni difficultate. Reportato denique authentico instrumento possessionis captæ per procuratorem Alphonsi ad id specialiter cōstitutum, eoque in actis producto Domini sine difficultate illi esse dandum mandatum de manutenendo censuerunt, quia possessio probatur ex instrumento illius adeptionis alio non possidente. l. prædia. cum ibi not. ff. de acquirend. possess. Menoch. de retinend. remed. 3. numero 575. Fastol. dub. 41. Rota decisione 204. num. 3. par. 1. & decis. 62. nume. 1. par. 2. diuers. cum alijs adductis in Mediolanen. Beneficij. 10. Martij 1614. coram me, & talis possessio, licet instrumentalis, est manutenibilis. Cæs. de Graff. decis. 5. in princip. de caus. poss. & propriet. cum alijs allegatis per Informantes.

4 Et tanto magis, quia apparebat de effectuali possessione ex instrumento locationis fructuum Parochialis, seu Vicariæ, de qua agitur Summario. numero secundo. Quod concurrentibus adminiculis sufficit ad probandam possessionem contra tertium. Felin. in cap. inter dilectos. num. 8. vers. item secus. de fide instrum. Socin. cons. 187. nume. 16. ad fin. libro 2. Grat. cons. 50. num. 49. & seq. lib. 1. Gabr. de locat. cō clus. 4. num. 16. Card. Seraph. decis. 896. nume. 2. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum. 23. Iunij. de anno præterito coram me. Quæ adminicula desumi possunt ex fide Curialium attestantium de eadem possessione, & ex ipso instrumento possessionis captę alio non possidente, quod solum per se sufficeret ex supra deductis.

5 Nec obstabat, quod in mandato procuræ exprimatur Parochialis Sancti Stephani della Sierra è Monleon Salmantin Diœcesis, & Procurator ceperit possessionem Archipresbyteratus Ecclesiæ Parochialis Sanctæ Mariæ Villæ de Monleon, & postmodum eodem die possessionem Ecclesiæ loci Sancti Stephani. Quia cum dictus in vim suæ prouisionis mandatum procuræ dederit, & procurator vigore eiusdem prouisionis possessionem ceperit, in qua prouisione exprimitur Parochialis Ecclesia Vicaria, seu Archipresbyteratus nuncupata loci de Monleon Salmantin Diœcesis, quam quondam Ioannes Minor ipsius Ecclesiæ Rector Vicarius, seu Archipresbyter etiam nuncupatus dum viueret obtinebat, &c. Error in nomine non vitiat, cum constet de corpore beneficij. l. si me in vacuam. 34. in principio, ibi, nisi forte in nomine tantum errauerimus, in corpore consenserimus. ff. de acquiren. possess. & ibi Doct. Rota decis. 4. numero quinto. in fin. & sequent. de rescript. in antiq. & decis. vbi Papa; numero primo. eodem titul. in nouis. Put. decis. 442. numero quinto. lib. 1. & satis est non errasse Procuratorem dicta l. si me in vacuam. §. 1. ibi, si ego errem procurator meus non erret, an mihi possessio acquiratur, & cum placeat ignoranti acquiri, poterit & erranti.

6 Et licet sint duæ Ecclesiæ tamen cum non constet duos esse Archipresbyteratus, & pluralitas non præsumatur, ambas venire sub vna Vicaria, & Archipresbyteratu dicendum est, ad Put. dicta decisione 242. num. 4. Vltra quod Alphonsus non petit manutentionem, nisi illius beneficij, cuius possessionem vigore literarum probat se adeptum fuisse, quæ literæ cum exprimant Archipresbyteratum Ecclesiæ Parochialis Sanctæ Mariæ loci de Monleon, & cum eis concordet possessio, non potest illa dici esse difformis gratiæ, prout erat in casu illius Cæsaraugustan. Fructuum. 31. Ianuarij 1597. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio ex aduerso allegata. Et ius non stat in verbis, etiam quod in mandato fuerit proposita vna Ecclesia, vel alia postposita. Satis enim est, quod de substantia constet, ex prædictis, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Litteren. Beneficij. Veneris 13. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus donatio, & vnio numquid æquiparentur, & an sicut in donatione Iuris patronatus solus Episcopi consensus sufficit, ita etiam sufficiat in vnione Ecclesiæ, an vero in ea requiratur etiam consensus Capituli.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus beneficium laicale potest a Papa conferri absque patronorum consensu, quando sic specifice a Papa dicto laicali Iuris patronatus derogatum fuit. numero 1.

Vnio Ecclesiæ Iuris patronatus laicorum requirit non solum patronorum consensum, sed etiam Capituli. numero 2. & 3.

Donatio Iuris patronatus, & vnio, an de iure æquiparentur, & quando. num. 3.

Iuris patronatus donatio solo Episcopi consensu perficitur. Vnio autem requirit etiam consensum Capituli. num. 3.

DECISIO DCLXXXVIII.

1 PRoposito denuo per me dubio super iustificatione gratiæ sineutri, de qua agitur, Domini steterunt in decisis, istam videlicet gratiam esse iustificatam ex rationibus in decisione deductis. Nec releuat expectandam esse respectu Cleri nouam Iuris patronatus probationem, quia hoc dicitur opus non esse cum in noua Iulij Cæsaris gratia non solum de Iure patronatus sit facta mentio, verum quatenus adesset, huius litis occasione sit illi specifice derogatũ, etiam quod laicale esset ex fundatione, vel dotatione, quæ in casu nostro derogatio sufficit. Cassad. decis. 3. vt lite pend. Paris. de resig. lib. 1. q. 4. nu. 5.

2 Non obstat beneficium, de quo agitur, esse de Iure patronatus laicorum, & propterea constare de vnionis validitate, cum in ea patronorum assensus intercesserit, quem satis esse dicit Socin. in c. sicut vnire. num. 99. vers. & aduerte. de excess. prælat. Nam respõdetur, Capituli quoque consensum in vnione requiri. glo. in Clem. ne in agro. §. ad hæc. in verb. assensu. de stat. monach. Oied. de incompatib. benef. 1. 2. ca. 3. sub nu. 9. & fuit dictum in causa Vercellen. Vnionis. 26. Aprilis 1610. coram Illustrissimo Lancellotto. Cum vnio sit alienatio, quæ sine solemnitatibus, & sic absque Capituli assensu fieri nequeat. Clem. vlt. de reb. eccl. nõ alien. Clem. ne in agro. §. adhæc. de statu monach. Petrus de Perus. de vnion. ca. 5. nu. 17. Rebuff. in reg. de vnion. gl. 11. n. 2. Oieda de incompatib. benef. 1. 2. c. 3. nu. 9. vers. tertio requirit. Nec Socinus loco super allegato contrarium asserit, quinimmo sub nu. 93. vers. septima conclusio hanc opinionem expresse complectitur.

3 Nec valet dicere donationem, & vnionem æquiparari. Clem. 2. de reb. ecclesi. non alien. Vnde sicut Iuris patronatus donatio accedente solum Episcopi consensu valet, ita pariter vnionem hoc modo sustineri. Dicta enim Clem. 2. loquitur in terminis donationis vna cum bonis factæ, quæ tunc æquiparatur vnioni, nõ tamen sequitur illam semper æquiparari. Nam Iuris patronatus donatio solo Episcopi cõsensu perficitur, ex quo Ecclesia cum bonis non transfertur, sed donatur solummodo præeminentiæ patronis debitæ, secus autem est in vnione, cum per illam bona & beneficij vniti transferantur. Oldr. cõs. 253. Cald. cõs. vlt. vers. iter vnio. de reb. eccl. non alien. Rota decis. 2. nu. 2. de excess. præl. in nou. Cassad. decis. 3. nu. 1. de re iud.

4 Non obstat beneficij valorem non esse iustificatũ, tãquam testes pro iustificatione prioris gratiæ fuerint examinati. Nam cum a die examinis testiũ, quæ fuit de mense Octobris anni 1614. vsque ad præsentẽ gratiam sineutri de mense Aprilis, huius anni, sex tantũmodo menses intercesserint, versamur in terminis decisionis Aquitanæ beneficij in alia decisione allegatæ, in qua dictum fuit, satis esse testes eodem anno, quo gratia fuit obtenta deposuisse, quod tanto magis in casu nostro procedit, cum a dicto mense Octobris vsque ad mensem Aprilis sequentis fructus recollecti non fuerint. Vnde non potest aliquod notabile augumentum considerari.

REV. P. D. ANDREA.

Callien. Fructuum. Veneris 13. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Mandatum executiuum nulliter relaxatum exequendum non est, pluresque nullitates eiusdem executiui mãdati in hac decisione explicantur.

SVMMARIVM.

Fructus ad partis instantiam sequestratos, & depositatos penes alterum, quis restituere non debet, nisi in subsidiũ depositario non existente soluendo. num. 1. & 2.

Decretum, seu sententia, quæ non iustificatur ex actis dicitur notorie iniusta. num. 2.

Valore fructuum non liquidato non potest quis ad illum loco fructuum condemnari. num. 3.

Mandatum executiuum dari non potest ad quid incertũ. num. 4.

Mandatum relaxatum cum intimatione non facta, relaxari non potest. num. 4.

Executioni præscriptum censetur spacio 30. annorũ. n. 5.

Citatio nulla præscriptionem non interrumpit. nu. 5.

Citatio reproducta post præscriptionem, eandem præscriptionem non interrumpit. num. 5. in fine.

DECISIO DCLXXXIX.

1 DVbitaui, an mandatum executiuum per Dominos de Carbonaria petitum, esset concedendum. Et Rota negatiue respondit. Agebatur autem de exequutione duorum mandatorum, quæ quondam fuerant relaxata, nempe vnum per bonæ memoriæ Oradinum, de anno 1569. contra Ioannem Baptistam de Tauro leonibus, Episcopum Callien. & alterum per bonæ memoriæ Cardinalem Lancellottum de anno 1575. contra dicti Episcopi hæredes.

des. Illa potissima visa fuit ratio, quod Episcopus non potuit iuste condemnari ad restituendos fructus, quia penes eum non extabant, sed penes depositarium, penes quem de mandato Episcopi in visitatione facto illi erant sequestrati. l. prima. & tot. tit. ff. & C. depositi.

2 Nec probatur dictos fructus nunquam ad Episcopum peruenisse, nec ad illorum restitutionem poterat condemnari, nisi in subsidium ex lare rraditis per Barr. quaest. 9. num. 4. Vnde sequitur debuisse ante relaxationem mandati probari dictum depositariū non esse soluendo. Quod cum factum non fuerit, & decretum Oradini non iustificetur, remanet notorie iniustum. Caesar de Graff. decis. 16. num. 15. de probat. & saepius fuit decisum. Merito igitur non venit exequendum. Paris. consf. 54. in princ. lib. 4. Gabr. consf. 43. nu. 47. lib. 1. Caes. de Graff. decis. 4. in princ. de re iudic. & prima. num. final. de appellat.

3 Et tanto magis, quia dictum decretum Oradini nō modo fuit iniustum, sed etiam nullum, ex quo quatenus dicti fructus non extarent, mandabat solui Scuta 268. pro eorum valore, & tamen non praecessit aliqua liquidatio valoris. Bal. in l. 2. numero septimo. & octauo. C. de exequut. rei iudic. Socin. consil. 51. numero 5. & seq. lib. 1. Crauett. consf. 231. numer. 9. Canar. de exequur. instrum. quaest. 14. Gallesf. ad formul. oblig. Camer. tit. de liquid. Surd. decis. 23. per tot. & fuit dictum in Asculana Grani. 16. Iunij 1608. coram Reuerendissimo Damasceno, & in Anconitana, Compurorum. 28. Maij 1614. coram R. P. D. meo Pamphilio, & in eadem 22. Maij 1615. coram me.

4 Qua nullitate, & iniustitia circumscripta, neque etiam hodie fieri potest liquidatio, cum fructus ob lapsum triginta annorum, & vltra, non possint diei extare, & consequenter, nec dandum nouum mandatum Carbonarijs, tanquam ad quid incertum. l. 3. & sequ. C. de sent. quae sine certa quantit. Natt. consf. 27. numero 4. cum supra allegatis, & hic per Informantes. Et praemissa etiam procedunt quo ad secundum mandatum Cardinalis Lancellotti, cum enim illud esset de exequendo mandatum Oradini etiam in istud reflectantur, addito, quod mandatum Cardinalis Lancellotti fuit relaxatum cum intimatione, de qua non constat, & sic remanet nullum. Put. decis. 174. libro 1. & fuit dictum in Tarraconen. Censurarum. 15. Decembris 1604. coram bonae mem. Iusto. Et in Romana domus de Roncionibus. 17. Iunij praeteriti. coram R. P. D. meo Buratto.

5 Denique obstat Carbonarijs exceptio praescriptionis, quia a die relaxationis mandati Cardinalis Lancellotti vsque ad diem petitae exequutionis coram me effluxerunt 30. & plures anni, & tamen sufficit lapsus 30. annorum, vt exequutioni praescriptum censeatur. Innoc. & Bald. in c. vltimo. in fine. de exception. idem Bald. in rubr. numer. 22. vers. & dico, quod contra. de praescript. Achill. decisione quinta. in principio. eodem titul. cum alijs allegatis. per Catehat. decisione Ianuen. 120. numero tertio. Ad quam praescriptionem excludendam non valet, exequutionem fuisse coeptā, vel alias dictam praescriptionem interruptam per citationem cum inhibitione de anno 1603. Quia cum fuerit mandatum relaxatum cum intimatione, quae non reperitur facta, vt supra dixi, sicut remanet nullum mandatum, ita pariter, & in eius vim facta exequutio, & per consequens interrumpere non potuit dictam praescriptionem. reg. non praestat. de regul. iur. in 6. Illa autem citatio vltra alios defectus, de quibus hic per Informantes, non fuit reproducta, nisi vno ab hinc anno, & sic post completam praescriptionem, quę propterea interrumpi non potuit. Cardin. consil. 131. numero final. Abb. in cap. auditis. numero decimo. de praescription. Felin. in cap. illud. numero 13. eodem titul. Rot. decis. 86. num. 2. par. 1. diuers. Et ita conclusum, &c.

REV. P. D. VBALDO.

Romana Pecudum. Veneris 20. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Quisque administrator etiam massariae pecudum debet tenere librum suae administrationis, qui propterea debet continere data, & accepta, ex qua causa nominatim, & qua die.

SVMMARIVM.

Instrumentum dicitur probatio probata. num. 1. in fine. & sequen.

Mors animalium an concludenter probanda sit, an vero sufficiant coniectura. num. 4.

Liber administratoris debet continere data, & accepta, ex qua causa nominatim, ex qua die aliter non dicitur legitime conscriptus. num. 5.

Administrator massariae pecudum debet tenere librum administrationis. num. 5.

Liber priuatus regulariter pro scribente non probat. numero 6. & sequen.

Limitata causa limitatum producit effectum. numero 9.

DECISIO DCXC.

1 EX decisione emanata. 10. Decembris anni praeteriti in hac causa coram me Cosmus, qui tunc non informauit, praetendebat se grauatum in multis, ideo hodie proposito dubio ad eius instantiā, an esset a dicta decisione recedendum. DD. vtraque parte informante steterunt in decisis. Nam ad primum eius obiectum, quod ipse in inuentario descripserit pecudes numero 855. & capellas 114. non autem numerum maiorem, de quo in decisione, respondebatur, quod quicquid dicendū sit de eius inuentario, con-

ftar ex instrumento inter partes celebrato per diem ante quod pecudes reuera erant 860.capræ vero 115. & hic numerus videtur attendendus, tanquam conformis instrumento, quod dicitur probatio probata. l. cum precibus. C. de probat. Bald. in cap. quoties. in fine. C. de iud. Cagnol. in l. si librarius. numero octauo. ff. de regul. iur. Honded. consilio 89. numero decimo sexto. libro 1.

2 Secundo prætenditur fuisse erratum in numero pecudum venditarum in montanea, quas peritus censuit detrahendas ad fauorem Cosmi, cum de earum pretio fuerit in relatione creatus debitor, & ipse dicit præter capras 9. in quibus concordatur fuisse venditas pecudes. numero 36. agnos autem 16. Et sic capita 52. in decisione vero solum habetur ratio pecudum 30. huic prætensioni fuit responsum, quo ad pecudes non apparere numerum pecudum venditarum in computo exhibito ipsi perito, de quo in actis, sed solum dicitur per pecore vecchie vendute alli macellari Scut. 18. & propterea detractionem pecudum 30. de qua in decisione videri iustam, vel potius damnosam Veronicæ, ad rationem Iuliorum 6. pro quolibet capite, cum statim in eodem computo subijciatur pretium capellarum 9. in Scut. 10 b. 80. & sic ad ratione Iuliorum 12. pro capite.

3 Tertio prætenditur, quod ex venditione pecudum facta a Cosmo sint detrahen. pecudes 31. ad rationem pecudum 33. pro quolibet milliario, vt dicitur per refutum iuxta dispositionem statuti agriculturæ. & c. 84. & consuetudinem vendendi, vt dicitur ad vsum artis, de qua deponunt testes pro Cosmo inducti, sed respondebatur, quod testes prædicti non probant, quod pecudes non vendantur etiam sub alijs conditionibus magis vtilibus venditori, vel quod grex per Cosmum venditus aliter vendi non potuisset, ideo si eo modo Cosmus vendidit, non debet hoc præiudicare Veronicæ, præsertim, quia vt constat ex depositione testium, pecudes solent vendi pretio Scutor. duorum pro qualibet, & tamen Veronicæ soluuntur in vim dictæ venditionis factæ a Cosmo, solum Iulijs 16. ideo non videtur alio onere grauandus, vt patiatur limitatione ratione d. refuti ad text. in l. Diuus. cum ibi not. ff. de offic. præsidis.

4 Quarto prætenditur detractio pecudum mortuarum iuxta relationem periti, sed placuit decisio, quod Cosmus non probet legitime mortem animalium, quæ gregatim pascebantur sufficere probare per coniecturas, quem sequitur ibi Ioannes de Plat. sub numero secundo. versic. dic aut tractatur. Dec. in l. si pascenda. numero 20. C. de pact. tamen dicit etiam eam probationem debere concludere, quod mors animalium de illo tempore cõiter contigit in regione pro tãta parte, & sequitur idem Io. de Plat. loco citato. Rip. in tract. de peste. in tit. de priuil. contract. nume. 168. quæ probatio hic non adest, quia primus testis ad hoc inductus ꝑ Cosmo deponit, che può stare che d'ogni migliaro ne moiano 130. l'anno. Tertius testis deponit, morì secõdo li accidenti, & infermità, che li venga no, & idẽ deponit quartus, secũdus vero qui deponit, che ordinariamente delle pecore se ne moiano 90. & 100. in circa est vnicus, & sic non probat. idem Gabr. de testib. concl. 1. in princ.

5 Computum vero Vergarij, & patui libri producti a Cosino DD. non videbantur mereri fidem, quia sunt folia, & non habent faciem veri libri rationum, in quo debent contineri data, & accepta, ex qua causa, & nominati, qua die, alias non dicitur reddita ratio, iuxta l cum seruus. ff. de condit. & demonstrat. Bartol. consilio 150. numero 9 libro primo. Bald. consilio 152. numero primo. post med. versic. verbi gratia lib. tertio. Petr. de Vbal. in tractat. de duobus fratribus. parte 12. numero septimo. Roland. consilio quadragesimo nono. numero vigesimo secundo. & vigesimo octauo. libro primo. & in terminis administratoris pecudum, quod debeat retinere librum rationum legitime conscriptum. Gabriel consilio centesimo quadragesimo octauo. numero quinto. & nono. lib. primo. quem secuta est Rota in hac causa. secunda Decemb. 1613. coram me, & quod tam Vergarius, quam Dominus, siue administrator massariæ pecudum soleat tenere talem librum deponunt testes ab ipso Cosmo inducti, & dati in Summario Veronicæ. numero quarto. quibus accedit, quod non constat de identitate animalium, cum fuerint confusa cum ouibus Cosmi, nec vlla in dictis computis habetur ratio fœtuum, qui subrogantur loco mortuorum, vt fuit consideratum in vltima decisione, & nunc additur clara attestatio testium, de huiusmodi subrogatione deponentium, vt d. Summatio. num. 1.

6 Nec releuat, quod isti fœtus dicantur alienati pro soluendo expensis pro sustentatione dictorum animalium, quia non probatur dicta alienatio, nisi ex libro administratoris, & expensarum Cosmi, qui patitur defectus, de quibus supra, & regulariter pro scribente non probat. Decius in l. admonendi. vbi Ias. in repetit. numero 120. de iureiurand.

7 Quo vero ad prætensionem pretij duarum equarum demortuarum, illa nec videbatur iustificata, cum ex tribus testibus de morte deponentibus, primus tantum deponat de morte duarum equarum consignatarum Cosmo. Tertius autem, & quartus non deponunt de consignatis, & sic non constat de identitate, vltra quod quartus deponit de auditu a Vergario, vnde nihil probat. l. testium. C. de test. cum vulg.

8 Prætensio Scutorum 55. pro gabella fuit reiecta in decisione ex eo quod Veronica non vendidit, nec dedit mandatum ad vendendum, & nunc additur dictum vnius testis, quod Romani huiusmodi gabellas non soluant, vt in dicto Summario Veronicæ. numero quinto. & ratione eiusdem defectus mandati ad vendendum corruit alia prætensio Scut. 50. pro pretio duarum equarum, quæ vt dicitur dimittuntur emptori.

9 Non obstat declaratio facta in actis a Procuratore Vero-

Veronicæ, quod intendebat exequi mandatum pro pretio Iuliorum 16. pro quolibet capite quanti fuerunt vendita animalia ab ipso Cosmo, quia talis declaratio fuit cum reseruatione iurium Veronicæ, & citra approbationem dictæ venditionis, tanquam factæ absque scientia, & consensu suæ principalis, vt in ea legitur. Ideo non potuit præiudicare Veronicæ, nisi quo ad quantitatem pretij, quod non controuertitur, cum limitata causa limitatum producat effectum. l. in agris. ff. de acquirend. rerum dom. Ex quibus fuit resolutum standum esse in decisis, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Vnionis. Mercurij 2. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Procuratori competit retentio scripturarum principalis, donec fuerit satisfactus de expensis per ipsum factis in lite, secus pro prętenso salario.

SVMMARIVM.

Procuratori competit retentio scripturarum sui principalis pro expensis per ipsum factis in causa. num. 1.
Procuratori non competit retentio scripturarum, sui principalis pro prętenso salario. num. 2. & num. 3. & 4.
Res vna pro alia retineri non potest. num. 2. versic. & id merito.
Retineri potest res debitoris pro debita mercede. Plura exempla. num. 3. vers. & licet.

DECISIO DCXCI.

1 CApitulum Celsonen. in causa, quæ inter ipsum, & Sebastianum Saletam pendet in Rota suum constituerat procuratorem Saluatorem Gasol, qui postea reuocatus instrumenta, & alia iura ad huiusmodi causam pertinentia negabat restituere, sub prætextu, quod ipsius Capituli pro expensis in eadem causa factis, nec non pro mercede creditor existeret, vnde proposito pro me dubio, an Saluatori talis retentio competeret, Rota censuit illi pro expensis non autem pro salario dandam esse retentionē. Quod enim pro expensis iurium, procuratori competat retentio probatur in l. quæ omnia. §. plane. vers. item si retentione. vbi gloss. & Bartol. numero secundo. Ang. numero quinto. Castr. numero quarto. ff. de procurat. Gail. obseruat. 12. numero quinto. libro secundo. Iacob. de Sancto Georgio in l. sumptus. numero secundo. de pactis. & fuit dictum in causa Placentina nullitatis reuocationis procuratoris. 23. Ianuarij 1598. coram Litta. Et in causa Ouetē. mercedis. 5. Maij 1606. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

2 Secus autem esse dicendū in salario firmat Fulgos. in l. si non sortem. §. si centum. numero sexto. versicu. quamquam. ff. de condict. indeb. Vbi Iaf. numero decimo. Boer. decis. 15. numero tertio. Capic. decis. 11. numero primo. & fuit resolutum in causa Burgē. mercedis. 4. Iunij 1604. coram Iusto. Et id merito, cum regulariter vna res pro alia retineri non valeat. l. fin. vbi Doct. C. commun. l. si non inducta. C. in quibus caus. pign. vel hypoth. tacite contrahatur. Negusan. de pign. 4. membr. 5. pat. Surd. de alim. priuil. 62. titul. 8. & quæst. 32. tit. 19. num. 53.

3 Nec valet dicere pro salario quoque concedi retentionem ex Fulgos. in l. ante litem. numero decimo quarto. ff. de procurat. & Gail. libro secundo. obseru. 17. numero quinto. Nam Fulgos. vt ex trad. per illum in d. l. si non sortem. est sibi contrarius, & eius opinio in l. ante litem. vti nulla ratione, vel auctoritate munita, non videtur attendenda, cum præsertim in contrarium sint omnes supra allegati Doctor. Gail. vero dū agit de procuratore, & aduocato, loquitur solum de retentione pro expensis, non autem pro salario. Et licet ab eodem postea multa adducantur exempla, in quibus etiam retentio pro mercede conceditur, vt in sutore, qui non soluta sibi mercede potest vestem retinere, & similibus, his tamen propter laborem, & quia rem meliorem reddiderunt, datur retentio, quam pariter dari videmus ei, qui librum scripsit, ratione laboris in eo præstiti, licet exemplar, in quo non scripsit, retinere non valeat, vt per Bart. in dicta l. si non sortem. §. si centum. numero octauo. ff. de condict. indebit. Vnde cum salarium, quod prætendit Saluator dd. Iuribus, & instrumentis non cohęreat, merito illorum retentio venit ei deneganda.

4 Non obstat decisio Placen. Salarij. 23. Ianuarij 1598. coram Litta. Nam incidenter ibi loquitur de salario, & in diuersis terminis, & quamuis expensas, & salarium confundat, nihilominus respectu salarij refert solam opinionem. Fulgos. in dicta l. ante litem, quæ vt apparet ex supradictis non subsistit, in reliquis vero allegat Bald. in l quæ omnia. §. item si retentione, quæ tantum loquitur de expēsis. An autem Saluator pro expensis creditor existat, voluerunt Domini particulariter cognoscere.

R. P. D. VBALDO.

Romana Euacuationis. Mercurij 2. Decemb. 1615.

ARGVMENTVM.

Conductor finita locatione tenetur rem conductam libere locatori relaxare, prȩsertim si iuri inquilinatus renunciauit, & quando socius possit rem communem locare inuito altero socio, in hac decisione magistraliter declaratur.

Digitized by Google

SUMMARIUM.

Instrumentum in quo quis se obligat, & promittit iuxta formam alterius instrumenti, censetur continere omnia ea, quæ in instrumento relata continentur. nu. 1.

Conductor finita locatione tenetur rem locatam locatori restituere. num. 2. præsertim si sic promisit in instrumento Camerali obligatione vallato. num. 11.

Socius potest rem communem pro indiuiso locare, etiam inuito socio. num. 3. in fine. Declara, vt num. 4. & seqq. omnibus.

Socius non potest imponere seruitutem in re communi in præiudicium alterius socij. num. 5.

Stipulatio rem tradi, & similes, quæ in facto consistunt, indiuiduæ sunt. num. 8.

Conductor renuncians iuri inquilinatus non potest ad illud idem ius redire. num. 9.

Aequitati nihil magis conuenit, quam pacta seruare. numero 9. in fine.

Conductor primus, quando possit expelli ab alio conductore pro maiori pensione, si ipse pensionis augmentum afferat. num. 11.

DECISIO DCXCII.

1 FVit dictum, mandatum de euacuando esse relaxandum ad fauorem Societatis Beatæ Mariæ de Laureto de Vrbe, quia ipsa habet intentionem fundatam in publico instrumento locationis, celebrato cum Francisco Barattello die secunda Maij 1596. cum expressa relatione ad aliud instrumentum locationis eiusdem domus, celebratum inter Franciscũ de Forte auctorem Societatis, & Antonium Picciontum de anno 1588. cum omnibus, & singulis pactis eiusdem capitulis, & conditionibus renunciationibus, vinculis, & cautelis contentis, & expressis in dicto primo instrumento locationis de quo, & contentis in eo quibuscumque dd. contrahentes plenissime se informatos esse affirmaret. Vnde cum in dicto instrumento de anno 1588. adsit clara obligatio conductoris de relinquenda domo vacua, libera, & expedita post finitam locationem, non obstante quolibet decreto Camerali, aut priuilegio inquilinatus, sequitur, vt eadem censeatur inesse in dicto instrumento de anno 1596. cum Barattello virtute relationis. l. asse toto. ff. de hæred. instit. Ofasc. decis. Pedem. 128. nume. 2. Bald. cons. 212. Ea quæ. lib. 5. Surd. cons. 105. num. 30. lib. 1. & cons. 460. nu. 38. lib. 4. qui loquitur in terminis locationis relatiue factæ.

2 Et quod locatio fuerit finita apparet ex lapsu nouennij in locatione expressi, & ex intimatione præcedenti per sex menses, prout fuit in instrumento conuentum. Ideo videtur esse locus euacuationi, præsertim inter partes concordatæ. l. si quis conductionis. l. conductores. C. locat. l. non ab re. C. vnde vi. cum similib.

3 Qua stante fuerũt etiam sublata obiecta partis aduersæ, ex quibus principale erat, quod Hospitale Sancti Iacobi Dominus alterius partis hospitij pro indiuiso cum societate licet, & ipsum 1. die Maij 1596. locasset partem suam Baratello sub eisdem pactis, & conditionibus in primo instrumento expressis inter Franciscum de Forte, & Antonium, & sic cum renunciatione iuris inquilinatus, vt supra. Tamen postea dictã locationem dicitur reuocasse faciendo aliam locationem Vrsulæ, & Laurẽtio eius viro per aliud, instrumentũ celebratum 9. Nouembris eiusdẽ anni 1596. Super qua re orta controuersia inter Vrsulam, & Barattellum deuenerunt ad compromissum, cuius vigore emanauit laudum, in quo habitatio Hospitij fuit concessa Barartello ad nouem annos, & hoc sciente dicto Hospitali, quod etiam permisit per quinque alios annos Barattellum inhabitare, & percepit ab eo pensiones, & sic Barattellus acquisiuit ex hac tacita locatione ius inquilinatus, & ideo tanquam reuocata dicta prima locatione facta 1. Maij, Rota censuit, nõ esse relaxandum mandatum de euacuando ad instantiam Hospitalis, vt in decisione coram me. 26. Ianuarij præteriti, & hinc inferunt Informantes pro Barattello, quod cũ societas B. Mariæ socia Hospitalis sciuerit dictam secundam locationem factam ab Hospitali, nec contradixerit censeatur illam approbasse, & consequenter non videtur hodie posse agere ex primo instrumento ad euacuandum, sed teneatur stare secũdæ locationi, quam fecit hospitale, cum socius possit rem communem pro indiuiso locare, etiam inuito socio, vt per Bart. in l. hæc distinctio. §. vltimo. ff. locati. num. 2. quem sequitur Aym. cons. 319. num. 10. cum alijs allegatis, tanto magis eo postea sciente, & non contradicente.

4 Huic obiecto fuit responsum in primis quidem, qđ allegata doctrina Bar. in d. l. hæc distinctio. non applicatur ad casum nostrum, quia illa procedit, quando vnus ex socijs habentibus rem communem pro indiuiso locari solitam, vt domum, vel fundum, qui commode diuidi non possit vult eum locare, & tunc si vtiliter locet, potest etiam altero socio inuito locare Bart. in d. l. hæc distinctio. §. vltimo. n. 2. & ibi Castren. ff. locati. quem in his terminis declarat Socin. cons. 58. nu. 1. li. 4. & idem Bar. in l. serui electione. §. 1. ff. de leg. 1. & ibi etiam Socin. n. 4. & alij Ias. in l. quo minus. nu. 16. ff. de flumin. cum alijs per Surd. cons. 43. nu. 8. Menoch. de arbitr. iudic. cas. 442. n. 2. & Modern. Calliẽ. in tract. de societ. c. 28. nu. 29. sed hic non est casus noster, quia Barattello non fuit locata tota domus ab hospitali. Sed pars sua tantum permittendo eum inhabitare post nouem annos, in laudo comprehensos, sicuti antea in primo instrumento hospitale partem suã tantum locauerat, & sic sumus extra terminos Doct. considerates locis citatis, an possit scilicet vnus socius altero inuito rem totam communem locare.

5 Præterea respondebatur quicquid esset dicendum respectu hospitalis, quod dicitur recessisse a prima locatione, locando alteri, vel remisisse renunciationem iuris inquilinatus tacite permittendo inhabi-

re

tate Barattellum, vt in decisione, hoc non præiudicate Societati, quæ nunquam nec facto, nec verbo recessit a prima locatione a se facta. 2. Maij 1596. neque interuenit in secundo instrumento locationis factæ Vrsulæ, & eius viro, neque in compromisso inter Vrsulam, & Barattellum, & res inter alios acta alijs nō præiudicat.tot.tit.C.res inter alios acta. Et alias vnus ex socijs non potest imponere seruitutem in re communi qualis est hæc, vt Barattellus non posset expelli finita locatione, & sic, quod acquisiuisset ius Inquilinatus, præsertim ex tacita locatione a socio facta, cum hoc nec per expressam posset in præiudicium socij. l. per fundum. vbi Bart. & Salicet. l. vnus. in princip. ff. de seruit. rustic. præd. Surd. consilio 447. numero 17. libro 3.

6 His accedit, quod doctrina Bartol. in dicta l. hæc distinctio. procedit, quando socius vtiliter locat, & iuxta solitum rem communem, alias secus. Bald. & Ang. in l. 1. in fin. vbi etiam Dec. numer. 21. C. qui testam. facer. poss. Alex. in l. serui electione. §. Labeo. numero tertio. ff. de legat. 1. non enim potest vnus ex socijs alterare formam locationis in præiudicium alterius. gloss. magn. in fin. in l. Sabinus. ff. comm. diuid. & ibi Florianus. numero septimo. versic. hæc videntur. Paris. consilio 63. numero sexto. & decimo tertio. libro primo. cum alijs per Surd. consilio 387. numero vndecimo. libro tertio. & per Modern. de societa. capit. 28. numero 16. 27. & 55. in proposito autem cessat vtilitas societatis, & solitum, si dicatur ex tacita locatione Hospitalis Barattellum acquisiuisse ius Inquilinatus etiam respectu societatis patet, quia dictum hospitiū solebat locari cum renunciatione inquilinatus, vt constat ex prioribus locationibus, & id esse damnosum societati, si sine facto suo amitteret ius expellendi conductorem post finitam locationem contra expressam conuentionem cum eo factam.

7 Nec obstat, quod societas sciuerit gesta inter Vrsulam, & Barattellum, & exegerit pensiones, quia de scientia non docetur, & si exegit pensiones vsque ad disdictam, hoc fecit vigore primi instrumenti locationis a se factæ de anno 1596. quæ durabat vsque ad disdictam, non autem vigore laudi, vel alterius concessionis ab Hospitali factæ, cum in societate cesset ratio decisionis, quod dicta exactio non sit adscribenda pacto prorogatiuo in locatione apposito, ex qua prima locatio erat per Hospitale impugnata, cum societas nunquam impugnauerit, vel facto, vel verbo locationem a se factam, vt supra dictum est.

8 Nec obstat, quod simus in locatione domus, quæ non ita commode locari potest in parte, & ideo ratione indiuiduitatis teneatur societas stare locationi factæ ab Hospitali, ad not. per Surd. consilio 43. numero septimo. versic. secundo circumscripta. libro primo. Quia vltra quod ista procedunt in socio locante totam domum inuito socio, qui non sunt termini nostri, vt supra dixi, intelliguntur ēt socio vtiliter locante, & iuxta solitum, vt per eumdem Surd. dicto consilio 43. numero decimoquinto. versicul. primo respondetur. post Ruin. consilio 143. numero decimo nono. libro quarto. & argumentum ab indiuiduitate retorquebatur, quia promissio facta a Barattello de euacuando finita locatione est indiuidua, sicuti stipulatio rem tradi, & similes, quæ in facto consistunt. l. stipulationes non diuiduntur. versic. idem puto, & ibi Doctor. Alber. Angel. Castren. & Imol. numero quarto. Socin. iun. numero decimo. Bologn. numero 61. & 127. versic. secundo dicta obligatio. ff. de verborum obligationib. per text. in l. tertia. §. hæres. ff. commod. Doct. in l. 4. §. Cato. vbi Bologn. numero 34. 37. & 45. eo. titulo. de verborum obligationibus. Vnde cum Barattellus habeat facultatem integre obseruandi suam promissionem de euacuando, tenetur ratione indiuiduitatis integre euacuare ad instantiam Societatis, præsertim cum sit vnus, & solus reus debendi. Bartol. in dicto §. Cato. numero sexto. versicul. vt ergo. quem ibi sequitur Alexand. numero decimo sexto. versicul. item in quantum. & numero decimo septimo. Ias. numero vigesimo. Ripa. numero vigesimo secundo. Socin. iun. numero quadragesimo primo. Surdus consil. 13. numero 29. lib. 1. Bologn. locis supra citatis. Facchin. libro 10. contr. iur. cap. 63. in secunda quæst. num. 75.

9 Non obstat declaratio facta per Barattellum se velle præferri cum eisdem pactis, & conditionibus, de quibus in instrumento locationis vltimo loco factæ Colombo, & Luccatello, quia præterquam quod istud est extra dubium restrictum ad relaxationem mandati de euacuando, Respondebatur etiam, quod cum ipse in prima locatione de anno 1596. renunciauerit iuri inquilinatus sibi dicta renunciatio obstat, & denegatur sibi recursus ad ius, quod propria renunciatione amisit. l. quæritur. §. si venditor. ff. de ædil. edict. capit. quam periculosum. cum concordantibus in gloss. septima. quæstione prima. Surdus consilio 183. numero vigesimo. libro secundo. Neque hic consideratur allegata æquitas, cum nihil tam conueniat æquitati, quam pacta seruari. l. prima. ff. de ædil. edict. l. prima. ff. de constitut. pec. Surdus dicto consilio centesimo octuagesimo tertio. numero 11. cum allegat. per Informantes.

10 Ad id, quod allegabatur in laudo fuisse adiectum pactum inter Vrsulam, & Barattellum, vt neutra ex partibus posset directe, vel indirecte tractare, aut effectuare aliquam locationem Hospitij, de quo agitur, sine licentia, scientia, imo etiam consensu alterius, imo quod quælibet locatio, quæ ab vno contraheretur intelligeretur facta etiam ad commodum, & beneficium alterius partis. Vnde cum fuerit locatum hospitium Vrsulæ, intelligatur etiam locatum Barattello, & consequenter is non teneatur euacuare, fuit responsum, quod ea, quæ continentur in laudo non pertinent ad societatem, quæ in ea non interuenit, vt supra dictum est, & nunc agit ad euacuandum iure suo sibi competenti virtute primæ locationis. Præterea dicitur etiam, quod Vrsula non conduxerit,

sed Columbus, qui licet promiserit de eius ratificatione, tamen de ea adhuc non docetur, vt fuit dictū in hac causa, seu in Romana exequutionis Laudi. 26. Iunij 1613. coram me. Tertio dicebatur, quod dicta locatio fuit intimata iudicialiter Barattello, & cum neglexerit consentire, seu potius contradixerit, videtur potuisse effectuari dicta locatio, vt in eadem decisione fuit etiam dictum. Vltra quod nec videtur ipse posse iuuari laudo, quod acerrime impugnauit, vt patet in decisionibus coram me factis, in dicta Romana exequutionis Laudi. c. ex eo. de reg. iur. in 6.

11 Postremo nec obstare videbatur text. in l. final. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. vbi primus conductor prædiorum fiscalium præfertur, si offerat augumentum pensionis, quod alter adiecit, quem text. procedere etiam in rebus Ecclesiæ, & Hospitalis consuluit Alpher. consilio 51. numero quarto. & seqq. quia omisso, quod ipse tenet, habet locum in rebus Hospitalis, quando est fundatum auctoritate Episcopi, vt erat in casu suo, quia tunc habet priuilegia Ecclesiæ, vt ibi. numero decimo quinto. & seq. quod esset videndum, an applicaretur societati, de qua nunc agitur. Respondetur etiam prædicta procedere circumscripto pacto de euacuando post finitam locationem, quod cum ad sit in casu nostro ad fauorem locatoris iuramento, & obligatione Camerali vallatum cessant, quæ in contrarium adducuntur ex dicta l. final. in terminis iuris communis, quia prouisio hominis facit cessare prouisionem legis. l. fin. C. de pact. conuent. Et ita fuit decisum, &c.

R. P. D. COCCINO.

Imolen. Bonorum. Veneris 4. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Vxor instituta quousque vitam vidualem seruauerit si nupserit, a die nuptiarum tenetur cohæredi fructus restituere, & hinc plene discutitur illa conclusio, an scilicet, & quando annullatio actus dicatur pœna, & est magistralis decisio.

SVMMARIVM.

Vxor instituta hæres a viro donec viueret, & vitam vidualem seruauit instituta censetur sub conditione viduitatis, & sic sub negatiua conditione si non nupserit. num. 1.

Titulus vbicunque reducitur ad non titulum, fructus restitui debent a die, quo titulus ad non titulum reductus fuit, non autem a die declaratæ reductionis. numero 1. in fine.

Fructus non lucratur titulum, & bonam fidem habens. num. 2. Declara, vt ibidem.

Actus annullatio an, & quando pœna sit, distingue plures casus. num. 3. & seqq.

Excommunicatio est quædam pœna, quæ inhabilitat personas ad actus publicos. num. 3.

DECISIO DCXCIII.

1 Cum testator instituerit Elisabetham, quousque ipsa viueret, & vitam vidualem seruaret, non potest dubitari, quin censeatur instituta sub conditione viduitatis, & sic sub conditione negatiua si non nupserit. Ruin. cons. 34. num. 4. & consilio 190. num. 2. & 3. lib. 2. Ias. in l. siue apud. nume. 20. in fi. C. de transact. & fuit dictum in hac causa. 31. Maij 1613. coram me. Et sub contraria conditione censeatur institutus hæres. Vnde muliere contrauenіente perinde est, ac si ab initio non fuisset hæres instituta, ita vt cohæredi debeant restitui omnes fructus. auth. cui relictum. & l. fin. C. de indict. viduit. tollen. Imol. in l. Mutianæ. num. 4. & 6. ff. de condit. & demonstra. vbi etiam Socin. num. 1. Ruin. cons. 170. num. 7. libro 3. Seraph. decis. 1354. Rota decis. 225. par. 2. Et fuit dictum in hac causa 28. Nouembris 1614. coram me, & est regulare, quod quotiescumque titulus reducitur ad non titulum, a die, quo titulus censetur reductus, non autem solum a die declaratæ reductionis fructus debeanr restitui. Rom. cons. 454. num. 26. & 27. vers. 2. Nat. cons. 535. num. 12. Rimin. iun. cons. 333. num. 21. Osasch. decis. 160. num. 12.

2 Neque obstat, quod cum Elisabetha habuerit titulum, & bonam fidem, veniat excusanda a restitutione fructuum, ex allegatis per Osasch. decis. allegata 160. nume. 6. Nam fuit responsum, quod cum huiusmodi relictum sit sub conditione de non nubendo, vt supra probatum est, propterea Elisabetha nullum habuit titulum, quia conditio prædicta non potest impleri, nisi in vltimo vitæ spiritu. l. Mutianæ. ff. de condit. & demonstrat. auth. cui relictum. C. de indict. viduit. tollen. & probat ibidem. Bald. nume. 14. Vnde non potuit facere fructus suos, imo si cautionem Mutianam præstitisset, habuisset quidem titulum, sed non ex ordinatione testatoris simpliciter, sed ex dispensatione. Nam si non fuisset Quintus Mutius, & Iulius Miscellus, qui inuenerunt hanc cautionem, scilicet Quintus in generali, & Iulius in casu speciali, certe non posset peti relictum, quod est certo casu, & termino conclusum, quare cum in casu præstitæ cautionis teneretur ad restitutionem fructuum, quia est titulus dispensatiuus, qui non excusat a fructibus male perceptis, vt in puncto dicit Bald. loco proxime allegato. Salicet. ibidem. numero 3. in fin. vers. ex qua collige.

3 Neque obstat, quod quælibet causa excusat a pœna, hic autem adest ignorantia, quæ debet excusare a pœna, quia hoc est verum, sed ignorantia nō excusat a dispositione hominis, vel legis, & sic in casu isto a dispositione testatoris, vt declarat Imol. in cap. cognoscentes. numero decimo septimo. de constit. Barbat. in

in Clement. 1. col. mihi 10. versicul. & subdit Bald. de elect. hic autem non agitur de pœna, sed de dispositione simplici, nam in hac materia distinguuntur tres casus, vt per Dec. in dicto capitulo cognoscentes. numero decimo sexto. de constit. Primus est, quando actus annullatur in odium personæ, secundus, quando in fauorem, tertius, quando propter formam, vel solennitatem introductam ob vtilitatem publicam, in primo casu si inhabilitetur persona est pœna, & ita procedit Sarnen. in reg. de iur. quæsi. non tollen. quæstione prima. numero duodecimo. Felin. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ. numero 86. de constit. vbi quod ex cõicatio est quædam pœna, quæ inhabilitat personas ad actus publicos. Franc. in cap. cupientes. §. ceterum. numero secundo. de elect. & isto etiam casu fit distinctio, quod aut tollitur ius in re, aut ius ad rem. Si ius in re, est pœna, si ius ad rem non est pœna. Cassad. decis. 32. numero vndecimo. super regul. in principio. Cephal. qui de communi testatur. cons. 52. numero 15. volum. 1. Surd. cons. 268. nume. 63. qui pariter de communi, & ita declarat Dec. in d. c. cognoscentes. num. 16. vers. primo casu.

4 In secundo vero casu, quando actus annullatur in fauorem alicuius res videtur clara, quod non sit pœna, quia respectu illius, in cuius fauorem actus annullatur nulla potest considerari pœna, & licet tendat in præiudicium alterius partis id venit in consequentiã, & dispositio dr̃ fauorabilis, & non pœnalis, quamuis alias inhabilitetur, ita Dec. in allegato cap. cognoscentes. numero decimo septimo. vers. secundo casu. Crot. in reper. l. omnes populi. numero 227. versic. vltima conclusio. ff. de iustit. & iure. Et hoc procedit etiam, quod agatur de auferendo aliquid datũ nõ pure, sed sub certa conditione resolutiua in euentum cõtrauentionis ad fauorem certæ personæ, quia nunquã fuit simpliciter acquisitum, sed cum certa qualitate respiciente fauorem certæ personæ, vt colligitur ex Rectoribus prædictis, & declarat Peregr. de fideicom. art. 11. num. 92.

5 In tertio vero casu si annullatur secũdum regulas iuris communis, non videtur pœna, & ideo iura, quæ annullant testamenta, siue sententias non seruata solennitate requisita de iure communi, non dicuntur pęnalia. Ita Dec. in d. c. cognoscentes. nu. 18. Et ita declarat Cassad. decis. 32. num. 11. super reg. In proposito autem versamur in secundo casu, quia mulier videtur instituta sub conditione viduitatis, sub connexa vero conditione videtur institutus hæres, vt supra probatum est, & sic non agitur de pęna, vt in secundo mẽbro distinctionis. Ex quibus conclusum Elisabetham non esse excusandam a restitutione fructuum perceptorum.

R. P. D. VBALDO.

Romana Domus. Veneris 4. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de mandato de associando, quando sit conceden. nominato in successione emphyteusis, vel etiam eiusdem emphyteusis donatario, præsertim quando in instrumento adest constituti clausula.

SVMMARIVM.

Apocha non recognita a testibus non probat, præsertim si sit suspecta de antidata. num. 1.
Copula Et requirit vtriusque copulati concursum. nu. 2.
Ecclesiasticarum rerum concessio ad vitam alicuius dicitur alienatio, & ideo in ea requiritur beneplacitum Sedis Apostolicæ, cum alijs solennitatibus. num. 4.
Apostolicum beneplacitum præsumitur ex cursu 30. annorum cum obseruantia subsequuta. num. 5.
Emphyteota non potest rem emphyteoticam donare in præiudicium Domini directi. num. 6.
Clausula constituti apposita in instrumento operatur, vt possessori detur mandatum de associando etiam mortuo constituente. Declara, vt num. 8.
Clausula cõstituti nihil operatur, quãdo cõtractus est nullus, tunc enim est necessaria actualis traditio. nu. 9.

DECISIO DCXCIV.

1 Rota censuit, non esse dandum mandatũ de associando in possessionẽ domus, & apothecarũ, de quibus agitur, siue illud petatur vigore nominationis factæ per Alphõsũ de persona Cæciliæ, siue donationis per eundem factæ ad fauorẽ monasterij. Quia quo ad nominationẽ, illa videbatur nulla ex pluribus. Primo, quia facultas nominandi concessa Alphonso fuit restricta ad vitam Virginiæ eius coniugis, vt patet ex instrumento celebrato de anno 1581. quod autem fuerit facta dicta nominatio viuente Virginia, non videbatur probari ex apocha subscriptã ab Alphonso, & tribus testibus, sub die 14. Septembris 1599. & sic per duos dies ante obitum Virginiæ, quia non est recognita a testibus in ea nominatis, & subscriptio Alphonsi est suspecta de antidata, iuxta l. scripturas. C. qui pot. in pign. hab.

2 Secundo, quia in omnem euentum illa nominatio non fuit intimata, nisi post mortem Virginiæ, vt est in confesso apud partes, & tamen videtur fuisse facienda intimatio ipsa viuente, ex forma concessionis, ibi, Vita ipsius D. Virginiæ durante tantum debeant nominare vnum ex eorum filijs masculum, aut feminam, & sic nominatum intimare. Copula enim requirit vtriusque copulati concursum. l. si hæredi plures. ff. de condit. instit. cum vulg. accedente præsertim verisimili intentione partium, ne fieret aliqua fraus in antidata, de qua dicta scriptura Alphonsi est suspecta, vt dixi, maxime stante qualitate personæ vnius ex testibus

Digitized by Google

qui est Procurator monasterij, & nimia ipsius diligentia apponendi in sua subscriptione diem 14. Septembris, quæ non erat necessaria cum iam esset apposita ab ipso Alphonso.

3 Tertio, quia dicta intimatio iuxta formam contractus debebat fieri administratoribus Ecclesiæ, & hospitali Sancti Iacobi, & tamen fuit facta tantum cuidam Procuratori ad lites, de cuius mandato non constat ad recipiendam nominationem.

4 Quarto, quia concessio nominandi fuit nulla ex defectu beneplaciti Apostolici, quod nunquam accessit, & tamen erat necessarium, cum concessio ad vitam sit alienatio. Cardin. in Clem. 1. de reb. eccles. non alienan. Corbul. de caus. priuat. ob alien. ampl. 35. numero 14. Menoch. de arbitrar. cas. 5. numero 3. & seq. quæ non potest fieri sine debitis solennitatibus extrauag. ambitiosæ. de reb. eccles. non alien. tanto magis, quia concessio fuit facta sub conditione beneplaciti Apostolici, quod cum defecerit, defecit etiam ipsa cōcessio. Rolan. cons. 63. nume. 16. lib. 4. Et illa clausula quatenus opus sit, nihil facit, cum ex prædictis appareat fuisse necessarium.

5 Nec obstat, quod alias ex cursu triginta annorum cum obseruantia subsecuta præsumatur obtentum, præsertim quando est referuatum in instrumento, iuxta consilium Anchar. 136. nume. 2. Alex. cons. 17. sub num. 8. libro quarto. & sæpe tenuit Rota, & signanter in Mediolanen. rescissionis permutationis. 10. Ianuarij 1597. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, quia in hoc casu deest obseruantia prædicti temporis. Cum concessio fuerit facta de anno 1581. nominatio autem, & donatio de anno 1599. Et obitus Alphonsi successit de anno 1604. qui in articulo mortis donationem reuocauit, & secuto eius obitu statim hospitale accepit possessionem domus, de qua agitur, & sic potius constat de obseruantia contraria.

6 Quo vero ad donationem factam die 27. Octobris 1599. omisso an illa sit nulla ex defectu insinuationis dicebatur, nec suffragari monasterio, quia domus fuerat locata Alphonso, & Virginiæ, ad eorum vitam, & vnius ex filijs nominandi in vita Virginiæ, vt supra, vnde non potuit Alphonsus mediante donatione domum, siue eius possessionem, transferre in monasterium in præiudicium hospitalis, & absque illius consensu. Rot. diuers. decis. 184. & decis. 717. numero octauo. parte 1.

7 Nec dicatur donationem habere vim nominationis ex allegatis per Informantes pro monasterio, quia responsio patet ex supra deductis, quod nominatio debebat fieri viuente Virginia, & administratoribus hospitalis intimari, sed donatio fuit facta post mortē Virginiæ, nec fuit intimata.

8 Non obstat clausula constituti, apposita tum in instrumento locationis factæ Alphonso, tum in instrumento donationis, vigore cuius prætenditur mandatum de associando, iuxta tradita per Bartol. in l. 3. in 4. quæstione princ. C. de pignor. Alexand. cons. 131. sub numero quarto. libro quarto. Afflict. decis. 326. quia fuit responsum primo, quod quatenus clausula constituti operetur etiam mortuo constituente, ita vt constitutarius non priuetur sua possessione, vt post alios declarat Tiraquel. in tractat. de constit. possess. secunda par. ampliat. 13. numero tertio. hoc tamen limitatur non procedere, quando post mortem constituentis ipsa res fuit ab eius hærede apprehensa, & postmodum constitutarius neglexit apprehendere possessionem naturalem, tunc enim amittit possessionem, quam prius habebat, vt per tex. in l. si de eo. §. 1. & ibi Bart. ff. de acquir. possess. & glos. in cap. cum venisset. in verb. annuam possessionem. in fine. & ibi Doctor. de restitut. spoliat. limitat, & intelligit Tiraquel. dicto tractat. 3. par. limitat. 21. numero 9. vbi post Bartol. loco citato. numero quarto. subdit ad hunc effectū sufficere, quod constitutarius sciat ab hærede occupatam possessionem per modicum tempus. Eo enim ipso amittit ciuilem possessionem, quā habebat ex quo videtur suspicari se posse repelli, & in similibus terminis fuit resolutum in vna Lucana maiusculatus. 27. Aprilis 1585. coram Orano, quod in proposito accedit, cum statim mortuo Alphonso Ecclesia Sancti Iacobi eius hæres ingressa fuerit possessionem istius domus, etiam quo ad exactionem pensionum, vt fatentur Informantes pro monasterio.

9 Secundo fuit responsum, quod clausula constituti vti accessoria ad principalem contractum non operatur, quando contractus est nullus. Tunc enim est necessaria actualis traditio. Bald. & Doct. in l. ex testamento. in fin. C. de fideicomm. Aym. consilio 299. numero 3. Doct. in l. 1. §. si vir vxori. ff. de acquir. possess. Rota decisione 224. numero primo. 1. parte 2. diuers. late Tiraquell. vbi supra. limitat. 7. numero primo. & fere per tot. Et fuit dictum in vna Mediolanen. Donationis. 12. Februarij 1599. coram Orano, vbi quod omnes exceptiones, quæ competunt contra principalem contractum, competunt etiam contra constitutū. In proposito autem constat ex supradictis de exceptionibus releuantibus, quæ dantur contra concessionem factam Alphonso, & contra ipsius donationem. Ex quibus fuit conclusum, non esse dandum mandatum de associando.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Pampilonen. Matrimonij. Ven. 11. Decemb. 1615.

ARGVMENTVM.

Matrimonij dissolutio, quando concedatur propter coeundi impotentiam absque triennali cohabitatione est decisio singularis, & magistralis.

SVM-

SVMMARIVM.

Impotentia coeundi naturalis, quandoque est euidens, necessaria, & concludens, quandoque est verisimilis, & quandoque dubia, & præsumptiua. num. 1.

Impotentia coeundi, quando est euidens, concludens, & necessaria, deuenitur ad separationem absque alia cohabitatione triennali, & absque alio iuramēto, si vero est verisimilis sufficit iuramētū coniugū super impossibilitate coeundi, & septima propinquorum manus &c. absque alia cohabitatione, si vero est dubia, et præsumptiua, & tunc requiritur cohabitatio triennalis. nu. 2.

Impotentia coeundi ex magnitudine, & arctitudine dicitur concludens, & necessaria. n. 3. Contrarium verius. numero 4.

Impotentia coeundi per magnitudinem, & attitudinem numquid sufficiat ad separationem absque alia cohabitatione. num. 5.

DECISIO DCXCV.

1 IN hac causa die 10. Decemb. 1612. fuit resolutum, deueniēdum esse ad inspectionem Francisci, & postmodum in relationibus causarum fuit resolutum, deueniēdum esse ad inspectionem Mariæ, & cum Medici inspexerint Franciscum, & retulerint, ipsum non posse coire cum virgine valde arcta, obstetrices vero inspexerint Mariam, & retulerint, quod esset virgo, & valde arcta, ideo post dictas relationes dubitaui, an esset locus dissolutioni matrimonij. Et Domini pro intelligentia præmiserunt, quod cum non agatur de impedimēto ex maleficio, & opera dæmonum, sed de impedimento naturali, huiusmodi impedimenta naturalia possunt considerari in triplici differentia, vt scilicet quædam necessario, & euidenter concludant impotentiam, alia verisimiliter, alia dubie, & præsumptiue. Butr. in cap. laudabilem. numero 14. de frigid. & malef. Præposit. numero vlt. Alexand. de Neuo numero 16. & 17. quos refert, & sequitur Sanchez de matrim. li. septimo, disput. 207. numero 2.

2 Et prędicta signa operantur diuersos effectus, nam si necessario, & euidenter concludunt, potest deueniri ad separationem, absque alia cohabitatione triēnali, & absque alio iuramēto, si vero verisimiliter concludunt, requiritur iuramentum coniugum asserentium se non posse coire, & septima manus propinquorum, iurantium se credere eos verum fateri, non autem requiritur cohabitatio triēnalis, vt latissime probat Sanchez de matrimonio loco supra alleg. numero tertio & quarto. Si vero signa dubie, & præsumptiue concludunt, requiritur cohabitatio triennalis, & iuramentum prædictum, vt per Sanchez dict. libro 7. disput. 108. per totam.

3 Hoc stante duæ oriuntur difficultates, prima est in abstracto, an impedimentum magnitudinis, & arctitudinis sit primæ speciei, secunda an in casu de quo agitur dictum impedimentum sit iudicandum tertiæ speciei. Quantum attinet ad primum, quod sit primæ speciei, scilicet, quod necessario, & euidenter concludat impedimentum, ita vt non sit necessarium iuramentum, nec cohabitatio triennalis, voluerunt Innocent. in cap. laudabilem. in verb. iustum iudicium. de frigid. & malefic. Ioan. Andr. numero nono. Butr. num. 13. & 14. Præposit. numer. 6. super verb. iustum iudicium. & nu. vlt. cum aliis per Sanchez de matrim. dicta disput. 107. nu. 7.

4 Contrarium vero, scilicet quod istud impedimentum sit secundæ speciei, ita vt exigat iuramentum, licet non cohabitationem triennalem, voluerunt Butr. in c. fin. nu. 8. de frigid. & malefic. Alexand. de Neuo in c. laudabilem. num. 16. & 17. eod. tit. & in hac sententia residet Sanchez loco proxime alleg. & ista posterior opinio fundatur optima ratione, quia oculus matronarum sæpe fallitur c. nec aliqua. 27. quæst. 1. & iudicium Medicorum similiter sæpe est fallax, vt experientia demonstrat, & notatur in cap. proposuisti. de probat. Quare ista posterior opinio videtur magis tuta. Nam cum tractetur de re grauissima, & in qua de maximo animæ periculo agatur, nulla iudicis in veritate indaganda, ac probationibus exquirendis superfluitas potest reprehendi. Ioan. And. in c. fraternitatis. nu. 3. Butr. nu. 18. Anchar. nu. 3. notab. 3. Præpo sit nu. 1. notab. 1. de frig. & malef. Alex. de Neuo in c. fin. nu. 15. eod. tit.

5 Quantum attinet ad secundam difficultatem, an in casu, de quo agitur, versemur in secūda, vel tertia specie, ita vt vltra iuramentum sit necessaria cohabitatio triennalis, Rota censuit nos versari in tertia specie, quia Medici inspexerunt Franciscum, obstetrices vero Mariam, vnde cum iudicia sint separata, ita vt nō possint dici super certo, quia Medici nec obstetrices inspexerunt vtrumque, & propterea licet dixerint Franciscum non posse coire cum muliere valde arcta, & obstetrices, quod mulier sit valde arcta, non inde sequitur per necesse, quod Maria sit valde arcta, quo ad Franciscum, & ideo in casu isto probatio est iudicanda dubia, & præsumptiua, vnde per necesse requiritur cohabitatio triennalis, & postmodum iuramentū de quo supra dictum est, vt per Sanchez latissime dicto lib. 7. disput. 108. per totum, non est tamen necessarium in hoc casu, quod procedat confessio Sacramentalis, quia non agitur de maleficiato vere, aut dubitatiue. Hostien. in c. fi. nu. 5. vers. vt agerent pœnitentiam Cardinali. nu. 2. de frigid. & malef. & fuit dictum in hac causa 10. Decemb. 1612.

6 Vnus tamen ex Dominis dicebat, melius esse deuenire ad nouam inspectionem ab eisdem de vtroque, quia aut constabit de arctitudine respectiue ad Franciscum, aut non, & vtroque casu facilius, & breuius causa poterit expediri, vltra quod si arctitudo esset talis, quæ penetrari non posset, cohabitatio triennalis fieri non posset, absque euidentissimo periculo peccati, quæ sententia non displicuit alijs Dominis, sed dixerunt, quod si opus erit, de hoc poterit particulariter videri, &c.

R. P. D.

R. P. D. VEROSPIO.

Narnien. Legati. Lunæ 14. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Legatum factum in pecunia, non in bonis, in eadem pecunia soluendum est, etiam quod in hæreditate non adsit pecunia, & etiam quod sit factum filiabus pro sua legitima.

SVMMARIVM.

Legatum factum in pecunia, in eadem pecunia soluẽdum est, quamuis in bonis testatoris legantis pecunia non reperiatur. nu. 1. nisi hæres hæreditatem adiuerit cum beneficio legis, & inuentarij. nu. 2.

Hæreditas in dubio præsumitur lucrosa, non autem non soluendo. nu. 2.

Legatum in pecunia factum filiabus feminis pro ipsarum legitima, soluendum est in pecunia, & non in bonis. num. 3.

DECISIO DCXCVI.

1 FAusta, & Fusca, quondam Michaelis Capocacciæ filiæ cum legatum Ducatorum bis mil le cuilibet ipsarum a patre relictum peterent, & Angelus testatoris ex Francisco filio nepos, prætenderet illud in bonis stabilibus hæreditarijs soluere, causa mihi commissa dubitaui. An dicto Angelo illud liceret. Et fuit negatiue resolutum: quia cum legatum factum fuerit in pecunia, in eadem est soluendum, quamuis in bonis legantis illa non reperiatur. l. si pecunia. vbi Bartolus, Baldus, Castrensis. in prin. ff. de legat. secundo. Castrens. in l. fin. §. item si præfatam. numero 5. & ibi Corn. num. 8. C. de iure deliber. cum aliis per Surd. decis. 30. numero 13. & 14. Et fuit dictum in Bouonien. de Amotinis. 4. Decemb. 1609. coram Reuerendiss. Lugdunen.

2 Et licet hoc non procedat, vbi hæres adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij. Roland. in tractatu de inuentat. par. 4. vers. Alia & noua vtilitas, cum concordantibus. Hic tamen non constat hæredẽ tali beneficio vsum fuisse. Nec valet dicere illi, tanquam minori competere restitutionem in integrum, ad inuentarium conficiendum. Nam quousque illud non exhibeat hæres, nec doceat hæreditatem non esse soluendo, tenetur ad hæreditatis onera, quæ in dubio sufficiens præsumitur ex allegat. per Couarru. c. si hæredes. sub numero 9. versic. Sed et si minime. de testamentis. Et tanto magis id procedit in casu nostro, cum ex depositionibus testium hæreditas appareat lucrosa.

3 Non obstat huiusmodi legatum filijs feminis pro ipsarum legitima fuisse relictum, & consequenter in bonis ad instar legitimæ esse soluendum, quia cum in filiorum fauorem id fuerit inductum, locum non habet, vbi volũt illi recipere legitimam in pecunia. Bar. in l. suus quoque. in fi. ff. de hæred. instit. Ripa in l. in quartam. n. 123. ff. ad leg. Falcid. cum alijs per Crass. §. legitima. q. 15. num. 2.

R. P. D. REMBOLDO.

Ilcinen. Iuris patronatus. Veneris 18. Decemb. 1615.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus a testatore in eius familia relictũ numquid extendatur ad familiam aggregatam, nedum ad originariam, & sic an, & quando appellatione familiæ veniat familia aggregata, & est magistralis decisio.

SVMMARIVM.

Ius patronatus sola confessione aduersarij probatur, quãdo agitur de illius pertinentia inter prætensos patronos, & non de libertate Ecclesiæ. nu. 2.

Ius patronatus spectare præsumitur ad Dominũ Castri, ad quem ipsum Castrum spectat. nu. 1.

Obseruantia ex pluribus præsentationibus multum attenditur in materia iuris patronatus. numero 3. vers. Tum quia.

Confessio in materia iuris patronatus plene probat contra confitentem. nu. 4.

Sententia lata propter non ius partis, reuocanda est, si probatur de iure eiusdem partis. nu. 4. vers. Et quod in omnem euentum.

Domus totius, & progeniei appellatione, venit non solum familia originaria, sed etiam aggregata. nu. 5. & nu. 6. vers. Et hæc quidem. & vers. & ad idem.

Familia appellatione in testamento, quando plures sunt familia eiusdem cognominis censetur vocata familia, de qua testator nominatus est. Declara, vt nu. 6.

Legatum lanæ non comprehendit lanam intinctam, nisi huic legato fuerit adiectum aliquod signum vniuersale. nu. 6. in fine.

Familia aggregata dicitur esse de stirpe, & sanguine illius familiæ, cui aggregata est. nu. 7.

Verba, & qualitates dispositionis, vbi non conueniunt, nec pariter dispositio conuenire potest. nu. 7. in fine.

Verba testamenti dubia ex vsu testatoris interpretari debent. num. 8.

DECISIO DCXCVII.

1 CVm vacante Parochiali Ecclesia Castri Poronæ, tam Originaria Piccolomineorum Senensium Familia, quam etiam D. Io. Celani Comes ex aggregatis ad dictam Familiam a fel. rec. Pio

Pio II. descendens ius præsentandi ad prædictam Ecclesiam prętenderet, indeque causa coram Ordinario Ilcinen. introducta fuisset, & pro parte dicti D. Comitis Originariæ familiæ obijceretur, quod iam prius per sententiam, & rem iudicatam definitum esset dictæ Originariæ Familiæ nullum ius in dicto Castro competere, fuit per eundem Ordinarium (reiecta in integrum restitutionis aduersus dictam rem iudicatā petitione) contra Familiam Originariam pronunciatum, Marcum scilicet Antonium a dicta familia præsentatum tanquam a non habentibus ius præsentatum repellendum esse, & è contra Celium Sauonum a dicto Domino Comite præsentatum vti a legitimo Castri possessore, & cui per sententiam dictum Castrū adiudicatum erat, præsentatum instituendum.

2 Vnde causa in gradu appellationis mihi commissa, dubium iuxta ordinem mihi datum proposui, An Familiæ Originariæ ius in dicto patronatu competeret, & licet videretur, quod cum Informātes pro Familia Originaria totum fundamentum in Codicillis Iacobi ponerent, in quibus tamen nulla mentio prædicti patronatus, sed solius Castri Porronæ facta apparet, dicti dubij resolutio ex trina inspectione pendeat. Vtrum scilicet constet de iure patronatus, & posito quod de eo constet, An illud sit annexum Castro, & denique, an per codicillos familia quoque Originaria ad successionem in dicto Castro vocata intelligatur, negotio nihilominus bene discusso, Domini dixerūt. Etiam Familiæ Originariæ ius competere. Nam cum in effectu dubiū disputaretur, ad hoc, vt sciri posset, An prædicta sententia Ordinarij Ilcinen. sit confirmanda, vel infirmanda, neque de libertate Ecclesiæ, sed tantum de pertinentia iuris patronatus inter prętensos patronos certamen esset, visa fuit absque vlla difficultate existentia d. iuris patronatus probata, nedum ex propria confessione D. Comitis, quæ sola ad hunc effectum sufficeret, Put. decis. 325. libro secūdo, & decis. 36. numero primo, & 6. libro tertio. cum aliis allegatis in vna Placentina Cappellaniæ 24. Nouembris 1595. coram bonæ mem. Penia, sed etiam ex literis Pij II. quibus d. ius patronatus Antonio, & fratribus reseruatum legitur, & insuper ex pluribus præsentationibus per longissimum temporis spacium effectum sortitis.

3 Præterea minus quoque controuerti posse videbatur, quin dictum ius patronatus sit eidem Castro annexum, tum quia Ecclesia de qua agitur sita est intra mænia Castri, quo casu ius patronatus ad ipsum spectare presumitur, ad quem & ipsum Castrum spectat, vt plene probatur per tex. in capit. ex literis. & c. cum sæculum, & ibi DD. de iure patron. Rochus eod. trac. in ver. ipse, vel is, quæstio. 23. numero 41. Bald. consilio trigesimo secundo, numero primo, volum. primo. Lambert. de iure patronat. art. 16 numero decimo, 2. quæstio. princip. 2. par. libro primo. Card. Seraph. decis. 725. numero tertio. Tum quia idipsum obseruantia postea subsecuta declarauit, ex quo perpetuo ad dictam Ecclesiam illi præsentarunt, qui pro tempore eiusdem Castri Domini erant, nulla aliorum habita ratione, vt apparet ex præsentationibus factis Anno 1493. per Iacobum, & Andream, ad quos vigore donationis quondam Antonij Ducis Amalphiæ d. Castrum peruenerat, & ex aliis etiam præsentationibus factis per Scipionem, cui d. Castrum in diuisione inter ipsum, & Iacobum iuniorem facta obtigerat, de quibus in Summario pro Familia Originaria dato, numero 9.

4 His accedit alia quoque & sæpius reiterata D. Comitis confessio in iudicio coram Ordinario Ilcinen. agitato, quæ contra ipsum plene probat ad late deducta per Cor. consi. 175. num. quinto, libro quarto. Roland. consil. 70. nume. tertio, lib. primo. Rot. in antiq. decis. 2. de confess. Ofasch. decis. 39. numer. 38. Surd. decis. 309. numer. 14. Et quod in omnem euentum cum, vt dictum fuit, dubium disputetur ad effectum, vt videatur, an sententia Ordinarii Ilcinen. sit confirmanda, vel infirmanda, & dicta sententia expresse in eo fundata legatur, quod Familiæ Originariæ nullum ius in d. Castro competat, sufficit d. Familiæ Originariæ ostendere ipsam in d. Castro ius habere ad hoc, vt prædicta sententia reuocari debeat, iuxt. not. in c. ex parte. & in c. accedens. de concess. præben. & in l. si is ad quem. ff. de acquiren. hæredit. Felyn. in c. inter ceteras. numero 10. & sequen. de re iudic. Bart. in l. prima. C. de errore calculi. Anchar. consil. 207. numer. 8. & consil. 208. num. 8. & in terminis sententiæ ad fauorem illius, qui dicebatur præsentatus a maiori parte, late fuit dictū in vna Pampilonen. Beneficij, 15. Decembris 1597. coram bonæ memoriæ Litta, & alias sæpius.

5 Quod autem Familiæ Originariæ ius in dicto Castro competat, visum fuit clare deprehendi ex codicillis Iacobi, in quibus expressis verbis in defectum lineæ masculinæ DD. Syluij, & Aeneæ vocata legitur ad successionē in d. Castro domus tota, & progenies Piccolominea. Nam hac vocatione stāte fuit absque dubio per mortem Scipionis vltimi ex dictis Syluio, & Aenea descendentis acquisitum in d. Castro ius familiæ, etiam Originariæ, ex quo certū est, sub his verbis non minus Origiuariam Familiam quam aggregatam comprehendi, omnes scilicet eadem insignia, & nomen deferentes, Bart. in l. tutelas. numero quarto. ff. de capit. dimin. Ancharan. consi. 152. numer. 4. & 5. Corn. consil. 26. numero 3. libro quarto. Alexan. consil. 213. numero 3. ante med. libro 6. Gabriel cons. 132. quæst. 6. numero 58. & seqq. lib. 1. Peregr. de fid. art. 22. num. 27.

6 Nec vlla ratione suaderi posse putabant, quod prædicta verba domus tota, & progenies Piccolominea, restringi debeant ad descendentes ex aggregatis ad d. Originatiam Familiam tātum. Nam etiamsi Iacobus ex aggregatis descenderit, & regula videatur, quod quando Testator simpliciter vocat Familiam, siue domum, si plures sint Familiæ eiusdem cognominis, censetur ex præsumpta quadam mente vocasse Familiam, de qua ipse natus est duntaxat, Alexand. consil.

consil. 213. num. 1. & seq. lib. 1. Paris. cons. 51. numero 5. & 10. vol. 2. Menoch. cons. 233. nume. 16. & seq. lib. 3. Nihilominus regula ista in proposito non applicatur, non solum quia hic cessat illa præsumpta mens Testatoris, ex qua a proprietate verborum recedi, & verba de sui natura vtramque Familiam apta comprehendi ad Familiam Testatoris tantum restringi solent, verum etiam quia apparet de mente potius contraria, quod scilicet Iacobus non minus decori Originariæ, quam aggregatæ Familiæ prospicere intellexit. Et hæc quidem mens, & intentio Iacobi colligitur, primo ex verbis eorundem nunc Codicillorum dum præsertim in ijsdem non simpliciter Testator vocat domum, & Familiam Piccolomineam, sed cum additione dictionis vniuersalis totam, per quam vniuersam familiam, atque ita etiam Originariam vocasse præsumitur, iuxta trad. per Alex. cons. 195. num. 3. & seq. libro 6. Oldrad. cons. 300. nume. 6. cum alijs per Titaq. in l. si vnquam. in verb. totum. num. 1. & seq. C. de reuoc. donat. Et ad idem bene facit textus in l. ficur lana. de leg. 3. l. pediculis. §. Labeo. ff. de auro, & argento legat. vbi quod licet lana legata, non veniat lana intincta, quando tamen est adiectum signum vniuersale, venit lana cuiuscunque coloris.

7 Secundo, eadem quoque mens colligitur ex verbis Testamenti potissime, quia Testator in cap. 74. ad quod etiam in Codicillis se retulit, vt bene ab Informantibus demonstratur, non solum declarat eius intentionis esse, quod succederet in bonis Castri Porronæ Domus Piccolominea ex stirpe, & sanguine Piccolomineorum descendens, & sic qui a stirpe, & origine Piccolominei sunt, sed insuper etiam ad magis detegendum eius animum, quod vtramque familiam vocare intelligebat, subiungit hæc verba, & ex stirpe, & sanguine Pij II. & Pij III. per quæ procul dubio vtramque familiam vocasse censeri debet, cum neque aggregata familia dici possit de stirpe, & sanguine Pij II. qui ab originarijs descenderat, neque originaria de stirpe Pij III. qui ex aggregatis descenderat, iux. vulgarem regulam, quod cui verba, & qualitates dispositionis non conueniunt, nec pariter dispositio conuenire potest. l. 4. §. toties. ff. de dam. infect. l. seruum. §. non dixi. ff. de acquir. hæred. Rom. cons. 442. nume. 2. Surd. decis. 56. num. 1.

8 Tertio, idem & clarius apparet ex eo, quod Iacobus in testamento de anno 1498. condito extinctis omnibus ex aggregatis descendentibus vocauit sub ijsdem verbis ad bona Castri Porronæ totam domum Piccolomineam, nam sicuti stante aggregatorum extinctione, necessario dicendum est, sub his verbis contineri voluisse Familiam Originariam, ita & pari ratione dici debet ipsam comprehendi in vocatione, de qua agitur, cum etiamsi verba essent dubia, ex vsu Testatoris interpretari deberent. Glos. in l. ille a quo. §. si de testamento. in ver. verba. ff. ad Trebellian. l. cum alimenta. in princ. & ibi Bar. ff. de alim. leg. Corn. consil. 243. num. 5. vol. 4. Paris. cons. 50. nu. 19. vol. 4. Cephal. cons. 451. num. 82. lib. 4.

9 Quarto, id ipsum etiam colligitur ex eo, quod Testator posteaquam plura onera legatarijs imposuisset, mandauit, vt facilius per eum disposita exequerentur, & confusio, quam multitudo generare solet, euitetur excedentes annum trigesimum congregari, suamque ab ipsis voluntatem exequi, eisdem quoque viduas, & pupillos, ac pauperes familiæ Piccolomineæ commendans, quod vtique non leui argumento est ipsum vtriusque familiæ rationem habuisse, & non minus, vt dictum fuit decori aggregatæ familiæ, quam etiam originariæ prospicere intellexisse, præsertim cum inter aggregatos vix possibile esset, quod confusio generaretur, neque inter eos pauperes existerent, quibus subueniendum fuisset.

10 Quinto, ad prædicta plurimum facit obseruantia subsecuta, quæ est optima rerum interpres, & potissime, quod vsque ad hodiernum diem gens, & domus Piccolominea tota possidet apothecas sub porticu Piccolomineorum existentes, & in eodem Testamento toti domui, & progeniei legatas, & quod eadem aggregata Familia vna cum Originaria in reparanda d. porticu concurrit, ceteraque ab eodem Testatore disposita, & in cap. 75. contenta exequitur. Ex quibus omnibus, & alijs ab Informantibus deductis saltem simul iunctis visum fuit Dominis non solum, vt dictum est, cessare præsumptionem illam, quod Testator se ad familiam aggregatam tantum restringere voluerit, sed constare etiam de mente contraria, & consequenter Familiæ quoque Originariæ ius in Castro, & Patronatu competere.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Legatorum. Lunæ 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Legatum collatum in voluntatem, seu arbitrium hæredis, hærede non arbitrante, & recusante soluere legatum, an debeatur, & quando.

SVMMARIVM.

Legatum in meram voluntatem hæredis collatum non valet. num. 1. Vbi, quod hoc non procedit, quando non confertur in voluntatem, sed in arbitrium, quo casu tunc reducitur ad arbitrium boni viri. num. 2.

Arbitrio alicuius vbi aliquid committitur, intelligitur de arbitrio boni viri. num. 2.

Videtur verbum importat arbitrium boni viri. numero 3.

Legatum relictum arbitrio alterius illo non arbitrante, quando fiat caducum. num. 4.

Legati quantitas collata in arbitrium alicuius, licet incerta, declaratur tamen ex viribus patrimonij, & qualitate personæ legatarij. num. 5.

Gratia

Gratia Principis nunquam intelligitur cum praeiudicio tertij.nu.7.in fin.
Verba quando censeantur apposita demonstratiue,& quando qualificatiue,seu conditionaliter. nu.7.& 8.
Acquisita ab haerede post aditam haereditatem restituenda non sunt. Declara,vt nu.8.

DECISIO DCXCVIII.

1 LAurentius Celsus Episcopus Celtrensis bonae mem.reliquit duo legata,vnum Scutorũ mille, ex quibus octingẽta distribui voluit quatuor suis familiaribus Martino,Pretioso, Lucę,& Scipioni. Ducenta vero reliqua pro vestitu, & portione aliorum famulorum, prout placuerit suis haeredibus, & executoribus. Alterum fuit legatum annuum Scutorum 24.iisdem Martino,& Pretioso ipsorũ vita durante,Lucae vero prout videbitur haeredibus successoribus,& executoribus. Haeredem autem vniuersalem instituit D.Isabellam Cellam sororem suam, & executores nominauit Illustriss. Cardinalem Farnesiũ, & D.Marchionem Riani. Recusante haerede soluere haec legata, & causa commissa in Rota. Dubitaui,an deberentur,& ad quam summam,& circa primã partem dubij Domini responderunt legata deberi. Nam quo ad primum legatum Scutorum 800.non videbatur posse controuerti,cum esset certum ratione quantitatis, & ratione personarum, licet ratione distributionis esset collatum in arbitrium haeredum,& executionem secundum gradum,& merita personarum.

2 Nec obstare dicebant, quod legatum collatum in meram haeredis voluntatem,non valeat,vt in l.Senatus.§.legatum.ff.de leg.1.quia id non procedit,quãdo confertur non in voluntatem,sed in arbitriũ, tunc enim res reducitur ad arbitrium boni viri.l.si sic legatum.vbi Bar.ff.eod.tit.l.fideicommisso.§.quãquam. ff.de leg.3. Bart.Castr. & Ias.in l.1.ff.de leg.1.Alex. cons.175.numero3.& 4.lib.6.Surd.cons.380.numero 5.lib.3.

3 Quod autem in casu dispositio sit collata in arbitrium, Domini putabant satis apparere ex verbo videbitur,quod significat arbitrium. Bart.in l.si sic.numero secundo.ff.de leg.1.& in extrauagã. ad reprim. in verb.videbitur.nume.1. Et tanto magis procedere in hoc casu,in quo fuit collata in arbitrium non principalis dispositio,sed distributio tantum.

4 Nec ex eo, quod haeredes,vel executores non fuerint arbitrati, Domini putauerunt hęc legata fuisse caducata, quia non fuerunt commissa arbitrio alterius conditionaliter, puta si haeres, vel executores arbitrabuntur. Tunc enim ijs nõ arbitrantibus tanquã cessante conditione legata euanescerent, sed eorum distributio dũtaxat fuit in arbitrium collata, & ideo etiam quod non sequeretur arbitriũ legata sustinentur, & potest adiri iudex pro arbitrando, ita Bartol. in dicta l.prima.numero 9.vbi etiam Castr.sub nu.6. ff.de legat.2.

5 Quo vero ad secundum legatum Domini etiã debere iudicabant,quia de eius substantia constat. Testator enim primo legauit,& assignauit Martino,& Pretioso Scuta 24. annua, & statim subdidit, Lucae vero prout videbitur haeredi,& executoribus,& sic videtur sensisse testator, quod Lucae etiam esset aliqua quantitas persoluenda, quam ipse taxare noluit, sed remisit in arbitrium haeredis, & executorum, & hoc etiam casu legatum valet, vt per Bartol.in dicta l.prima,in principio.vbi Castren.numero quarto.Alexand. numero 3.vbi reddit rationem, quod licet quantitas sit nobis incerta, tamen est certa secundum naturam, & secundum legem, quae fingit eam quantitatem videri legatam, quae conueniat viribus patrimonij, & qualitati personae. Idem Alexand.dicto consilio 175. numero quarto.vers.praeterea libro sexto.& Surd.dicto cons.380.num.6.

6 Informantes pro Do.Isabella obijciebant, quod mortuo Episcopo Camera Apostolica occupauit omnia eius bona duplici praetextu. Primo,quia Episcopus possederat Episcopatum per duodecim annos, & non expediuerat literas intra sex menses, & sic non fecerat fructus suos. Secundo ratione spolij,quia Episcopus decesserat in Vrbe extra suam residentiam, & deinde Camera cessit omnia iura sua D.Isabellae,vnde cum certum sit ante solutionem legatorum detrahendum esse ex haereditate aes alienum, ipsa vti creditrix propter cessionem, quam a Camera reportauerat debebat detrahere totum creditum ipsius Camerae,& sic nihil amplius in haereditate supererat, vnde creditoribus satisfieri posset.

7 Verum Domini non censuerunt obstare hoc obiectum,quia Camera Apostolica cessit pręfata iura Isabellae non simpliciter, sed cum denominatione sorori,& haeredi Laurentij,quae verba non videbantur stare demonstratiue,iuxta consil.Corn.numer.13.vers. vel quod sunt verba lib.3. quia ad demonstrandum satis fuisset expressio nominis,& cognominis tam proprij,quam viri sui, dum fuit nominata Isabella Celsa de Capranica. Sed cum insuper fuerit addita qualitas sororis, & haeredis,cum beneficio legis, & inuentarij, Domini credebant potius Cameram voluisse dicta iura cedere ipsi,vt haeredi fratris, vt ex talibus bonis cessis posset satisfacere creditoribus haereditarijs, & legatariis,quam in ipsorum damnum talia bona in proprium vsum conuerteret eludendo voluntatem testatoris circa huiusmodi legata. Quam sententiam Domini tanto libentius amplexi fuerũt, quia eodem D.Isabella superioribus diebus in alia causa nullitatis obligationis coram Rener. P. Domino meo Pirouano impugnabat, quod illa clausula, haeres cum beneficio legis,& inuentarij addita suo nomini proprio staret demonstratiue. Vnde idem videbatur dicẽdum in casu proposito, praesertim quia gratia Principis nunquam intelligitur cum praeiudicio tertij. l.2. §. merito. & §. si quis a Principe. ff. ne quid in loco publico.

8 Nec visum fuit obstare consi. Corn. 304.num.11. in fin.lib.3. vbi quaesita ab haerede post aditam haereditatem

ditatem non sunt restituenda, quem sequitur Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. libro 7. tit. 8. numero 24. cum ibi adductis, quia dicti Doctores loquuntur de bonis, vel de fructibus existentibus extra hæreditatem, qualia non possunt dici bona hæc, quæ non fuerunt Cameræ incorporata per sententiam, vel alio modo, sed Camera eorum possessionem ceperat pro dictis duabus prætensionibus, quibus postea cessit ad fauorem Isabellæ hæredis. Vnde non videbatur hæc posse dici noua acquisitio, sed potius relaxatio detentationis in qua Camera reperiebatur.

9 Circa secundam partem dubij Domini non censebant posse firmari certam summam, donec Illustrissimus Cardinalis Farnesius executor declaret iuxta facultatem ei delatam a testatore, &c.

REV. P. D. BVRATTO.

Toletana Iurisdictionis. Lunæ 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Exemptus a iurisdictione Ordinarij excommunicari non potest a Commissario ipsius Ordinarij, & excommunicatus absoluitur in Rota, absque eo, quod absolutio remittatur ad eundem Ordinarium.

SVMMARIVM.

Excommunicatus de stylo Rotæ ad cautelam absoluitur ab Auditore, absque eo quod absolutio remittatur ad Ordinarium excommunicantem. nu. 1.

Commissarius Archiepiscopi excommunicari non potest exemptum ab Archiepiscopali iurisdictione. nu. 1.

Relationi Nuncij absque testibus, & multo magis Notarij in his, quæ ad eorum officium pertinent, standum est, sic stylo dictante. nu. 2.

Notarij assertioni de sua deputatione statur de stylo Rotæ. numero 3.

DECISIO DCXCIX.

1 CVm Abbas de Escalona, & alij appellantes a censuris, & interdictis per Commissarium Illustrissimi Domini Cardinalis Archiepiscopi latis, prætenderent, se non esse remittendos ad dictum Illustris. eorum Ordinarium pro absolutione ad cautelam, ex inueterato stylo sine causæ cognitione per Rotam concedi solita, proposito dubio, visum fuit DD. constare de notorio grauamine per d. Commissarium illato. Fuit enim a Sanctissimo Domino Nostro concessa exemptio Collegiatæ dicti loci de Escalona in limine illius erectionis a iurisdictione Ordinarij, cum immediata subiectione Nuncio Hispaniarum, & Sanctæ Sedi Apostolicæ, ita quod Ordinarius non posset excommunicare, suspendere, & interdicere, nec de defectu eius vocationis, & consensus opponere, cum decreto irritanti, & aliis clausulis amplissimis, de quibus in literis Apostolicis eidem Commissario exhibitis, qui respondit, se scire de verbo ad verbum omnia in eis contenta, & quod propterea non indigebat earum lectura, vel intimatione, vt in Summario Abbatis nunc dato numero 3. Et ideo inconsulto Summo Pontifice, & non informato de dicta exemptione Illustrissimo Domino Archiepiscopo (qui alias præsumendus est, quod pro summa eius prudentia, & erga Sanctam Sedem Apostolicam, & Sanctissimum Dominum Nostrum obseruantia dicto Commissario mandasset, vt a dictis censuris, & interdictis se abstineret, prout stantibus præmissis abstinere debebat) non potuit idem Commissarius ad illa procedere cōtra Præbendatos eiusdem Ecclesiæ, & alios, prætextu quod eius præcepto non paruerint, prout processit, & sic nulliter c. ad quorundam. vbi Socin. numer. primo, de excess. Prælat. quæ propterea sustineri non possunt. Innocent. in capit. ex parte il primo. colum. secunda, numer. 3. versic. licet, de verborum significat. & ibi Ioan. Andr. colum. secunda, numer. quinto, vers. quid si monitus. Hostien. in simili, vers. numero quinto. Butr. num. 11. vers. secundo casu. Cardin. numero 6. vers. quod si monitus, & consequenter cessat manifesta offensa, & dubietas, nec debet fieri remissio pro absolutione ad Ordinariū cuius Commissarius excommunicauit. c. Venerabilibus. §. sane. vers. si vero. vbi gl. & Doct. de senten. excommun. in 6.

2 Non obstat, quod non sit danda fides attestationi Notarij sine testibus qui exhibuit dictas literas, quia immo illi statur de stylo illarum partium, si enim statur relationi Nuncij absque testibus, multo magis adest stylus, vt illi credatur, vt fuit dictum in alia Toletana decimarum 13. Iunij del 1590. coram bonæ memoriæ Penia, in Vlixbonen. Iuris deputandi Collectores 14. Martij 1603. coram Reuerendissimo Attrebaten. & in Placentina & Toletana Canonicatus & Beneficiorum. 26. Iunij 1609. coram Reuerendiss. D. Bononien. multo magis Notarii, vt in dicta Vlixbonen. Et sic cessat etiam obiectum, quod dicta attestatio sit facta per verba enunciatiua præteriti temporis. Quia est facta a Notario tanquam Nuncio, qui semper refert per verba præteriti temporis, ad not. in cap. cum parati. de appellat. & iuxta formam traditam a Speculat. in titu. de citat. §. sequitur videre. nume. 11. Vltra quod est etiam subscripta per eundem Notarium, & recognita per testes citata parte, & cum eius interrogatorijs, iuxta stylum Curiæ, vt in actis.

3 Et prædicta fortius locum habent, quia ipse erat Notarius causæ pendentis coram Abbate, & eius assertioni de sua deputatione statur ex stylo Rotæ. Caputaq. decisione ducentesima quadragesima quinta, numero primo, par. secunda, & fuit dictum in Firmana Iurisdictionis 26. Iunij 1610. coram Illustrissimo Domino Cardinale Lancellotto. Ex quibus etiam dictum

dictum fuit, non potuisse procedi ad interdictum, non seruatis præsertim traditis per Couarru. in cap. Alma mater. par. 1. §. 1. numero 4. vers. sed ob vnius. de senten. excomm. in 6. Et ita decisum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Barbastren. Prioratus. Lunæ 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

De immissione concedenda gratiose subrogato quæ requirantur, vt illa concedatur, & quomodo probentur requisita.

SVMMARIVM.

Immissio in vim gratiosæ subrogationis datur constito de reseruatione beneficij, de obitu in possessione beneficiati, in cuius ius quis fuit subrogatus, & de clericatu. numero 1.

Confessio partis probat reseruationem. nu. 2.

Possessio probatur per instrumentum adeptionis. num. 3. Declara, vt nu. 7.

Possidens in vita præsumitur possedisse vsque ad mortem. numero 3.

Mors probatur per librum Parochi, in quo nomina mortuorum describuntur. nu. 4.

Beneficium illius qui est mortuus in curia dicitur reseruatum. num. 4.

Clericatus probatur per instrumentum. nu 5.

Confessio antecessoris non praiudicat successori in beneficialibus. num. 6.

Manutentio non rite, & recte data, attendenda non est. numero 7.

Impetratio certo modo facta non potest impedire immissionem in vim gratiosæ subrogationis. nu. 8.

DECISIO DCC.

1 Post obitum Thomæ de Heril in mense reseruato, cū vacasset Prioratus B. Mariæ della Penna, Ordinis S. Benedicti, fuit a Summo Pontifice de illo prouisus Michael de Ayneto. post cuius obitum a Sede pariter Apostolica prouisus Petrus Lamerced, litem instituit contra Petrum Solanum, qui certo modo dictum Prioratum impetrauerat, mortuo deinde Petro Lamerced. fuit in ius, & possessionē Thomæ de Heril, nec non Michaelis de Ayneto subrogatus a Sanctissimo D. Petrus Sorribas, qui cum peteret immissionem, dubio per me proposito Rotæ visum fuit, dandum illi esse in vim gratiosæ subrogationis mandatum de immittendo. Constat enim de reseruatione dicti Prioratus, & de illorum obitu in possessione, in quorum ius, & possessionem Sorribas fuit subrogatus. Constat insuper de eiusdem clericatu, quibus probatis, non denegatur immissio. Put. decis. 495. lib. secundo. Mohed. decisione vndecima, vt lit. penden. Seraphin. decisio. 1426. numero 1. & fuit dictum in Toletana Parochialis 24. Iunij 1604. coram Reuerendiss. D. meo Damasceno.

2 Et quo ad Thomam reseruatio, & possessio probatur ex ipsius Solani confessione in literis impetrationis facta, vbi narrat eundem Thomam de mense Augusti, qui est Apostolicus obiisse, nec non possedisse dictum Prioratum, dum viueret: Hæc autem confessio bene probat. l. cum precum. C. de lib. causa. Paris. consilio tertio, numero trigesimo, libro quarto. Rom. consil. 329. nu. 11. Gabr. conclus. 4. de confess. Aegid. decisio. 268.

3 De possessione vero Michaelis, & Petri, qui successiue post Thomæ obitum eundem Prioratū obtinuerunt constat ex instrumentis possessionis per eos captæ. Abb. in cap. cum nobis. numero quinto. de præscript. Rot. decis. 506. nume. primo, par. prima diuers. Quæ possessiones vsque ad obitum continuatæ præsumuntur ad not. in l. siue possidetis. C. de probat. Natt. consilio 400. numero sexto. Rota decisio. 4 de prob. in nouis, & decis. quarta, numero 12. & sequen. par. 2. diuers.

4 De reseruatione similiter apparet ex amborū obitu in curia, vt probatur ex Parochi libris, in quibus nomina mortuorum adnotantur. I. nol. consilio 100. & fuit dictum in causa Aquilana beneficij. 12. Decembris 1602. coram Reuerendissimo Bononien. Quo casu beneficium dicitur reseruatum. c. secundo, de præbend. in 6. Cassad. decis. 23. numero 8. de probation. Gomes. in reg. trienn. quæst. trigesima prima. in prin. Vltra quod satis innotescit reseruatio respectu litis pendentis in Rota. Cassad. decisio. 6. numero tertio, super reg. & fuit dictum in Conchen. Archipresbyteratus 16. Decemb. 1588. coram Cardinale Platto.

5 Clericatus quoque Sorribæ probatur ex publico instrumento Gramm. decis. 81. numero primo, & fuit dictū in Toletana Parochialis 24. Iunij 1604. coram Reuerendiss. Do. meo Damasceno.

6 Nec releuat, Petrum Lamerced, in commissione per eum porrecta narrasse, fratrem Hieronymum Setucti esse in huiusmodi Prioratu intrusum, & sic improbatam fuisse ipsius Petri possessionem. Nam vltra quod antecessoris confessio in beneficialibus non præiudicat successori, Caputaq. decisio. 185. parte prima, Seraph. decis. 1029. num. 3. Ista tamen confessio per necesse non concludit de tempore captæ possessionis a Petro, fratrem Hieronymum possedisse.

7 Non obstat possessio instrumentalis Solani, quia non suffragatur cum fuisset plena, vt ex iuribus productis apparet. l. improba. C. de acquirenda possess. Menochius de adipiscen. remed. quarto, nume. 603. Nec pariter est attendenda illius manutentio, tanquam non rite, & recte data. Put. decis. 362. & decis. 183. nu. 2. lib. 2.

8 Non obstat Solanum etiam esse prouisum Apostolicum, quo casu hic agi non possit executiue, cū enim ille

ille non veniat ex eadem vacatione per obitum Petri Lamerced, sed per impetrationem certo modo factã, non potest immissionem impedire. Put. decis. 495. & decis. 302. lib. 2. Caputaq. decis. 329. par. 1. & fuit dictum in alleg. Toletana Parochialis, coram Reuerendissimo D. meo Damasceno, & in Vercellen. beneficij 16. Nouembris 1602. coram Litta.

REVER. P. D. ANDREA.

Firmana Altaris. Lunæ 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Periurus a limine iudicij repellitur, eique post incursum periurium absolutio non suffragatur, nec Procurator potest periurium remittere in præiudicium iuris quæsiti suo Domino, & de clausula Parito iudicato, ac etiam de clausula cõstito, quod sint conditionales, nec iurisdictionẽ tribuant ante verificatam conditionem.

SVMMARIVM.

Periurus a limine iudicij repellitur. num. 1.
Absolutio a iuramento post incursum periurium absoluto non suffragatur. num. 2.
Periurium a parte remitti non potest. num. 3.
Procurator non censetur habere mandatum, quantumuis generale, ad remittendum ius Domino quæsitum. numero 3.
Clausula parito iudicato est conditionalis, nec iurisdictionem tribuit, nisi docto prius de paritione. num. 4.
Clausula constito est conditionalis, & conditione non verificata iurisdictionem non tribuit. num. 5.
Restitutionis causa commissa, post lapsum quadrieunium præsumitur calumnia petentis restitutionem. numero 6.

DECISIO DCCI.

1 EX pluribus dictum fuit, Richardum Ricciottum non esse audiendum. Primo, quia est periurus, & ideo illi obstat hæc exceptio, quia periuri in iudicio non audiuntur. c. paruuli. vbi glos. in verbo causa 22. quæst. 5. l. si quis maior. & ibi Doctor. C. de transact. Specul. de act. numero decimo sexto. Seraphin. de priuil. iuram. ca. vltimo. numero decimo. Roland. consilio 26. numero 28. libro tertio. Menoc. consilio 24. numero 14. & 23. & fuit dictum in Signina Castrorum. 26. Iunij 1602. coram Reuerendissimo Bononien. & in specie in hac causa 29. Ianuar. 1607. coram Reuerendissimo Lugdunen. Et de periurio constat, quia Richardus se cum iuramento obligauit de stando vnicæ sententiæ Cardinalis Seraphini, renunciando cum eodem iuramento omni, & cuicumque appellationi. Et nihilominus post sententiam commisit causam restitutionis in integrum, & illa vsus fuit, & alia plura in contrarium fecit. Nunc vero ardentius, & instantius, quam vnquam antea litigat, & omnes illius ordinarios defatigat, sicque periurium euitare non potest.

2 Nec valet dicere illum absolutionem obtinuisse. Nam post incursum periurium non suffragatur absolutio a iuramento, nisi obtenta prius absolutione a periurio iam incurso. Federic. de Senis consil. 300. in fin. Anchar. cons. 198. numero 3. vers. item aduertendum. Alex. consil. 83. num. 7. lib. 5. & cons. 118. in fine. lib. 7. Paris. cons. 10. numero 94. lib. 1. Menoch. dicto cons. 24. num. 17. Afflict. decis. 220. num. 17. versicul. tertia sumptio est. Rota decis. 786. parte 3. libro 3. & fuit dictum in Mediolanen. bonorum. 16. Decembris 1602. coram Litta, & in Nepesina laudi. 10. Decembris 1605. coram Illustrissimo Mellino. & in Bononien. redditionis rationum. 17. Februarij 1606. corã bo. mem. Penia, & in indiuiduo in hac eadem causa, coram eodem Reuerendissimo Lugdunen.

3 Non obstat, quod procurator Coriolani petendo reformari commissionem restitutionis in integrum a Richardo obtentam, vt staret cum clausula parito iudicato censeatur renunciasse dicto periurio. Nam vltra quod periurium a parte remitti non potest. Alex. cons. 17. numero quarto. & quinto. libro tertio. Roland. consilio 34. numero tertio. libro primo. Afflict. decis. 36. numero secundo. & quod ex illo actu non inducitur per necesse renunciatio in omnem euẽtum Coriolani, procurator sine speciali mandato non potuit obtinendo talem reformationem Domino præiudicare. Innoc. in cap. cum olim. numero tertio. de offic. legati. Roman. consilio 48. numero primo. in fine. Berous consilio 116. numero vndecimo. libro primo. Honded. consilio 66. numero 80. cum pluribus seqq. eodem lib. 1. Verall. decis. 29. numero secundo. parte prima. Etiam quod mandatum haberet clausulas amplissimas. Quia sub illis, & sub quacunque generali facultate etiam cum libera non venit potestas remittendi ius quæsitum Domino. Ias. in l. 1. §. si procurator. numero vigesimo. ff. si quis ius dicenti non obtemper. Dec. consilio 402. numero nono. Et fuit dictum in Rauennaten. Census. 7. Maij 1601. coram Reuerendissimo Bononien. Ex quo etiam tollitur, quod procurator Coriolani passus fuit Richardum audiri, quia in omnem casum ipse non potuit præiudicare iuri iam quæsito dicto Coriolano vigore rei iudicatæ sine speciali mandato, ex supradictis.

4 Secundo non videbatur audiendus, quia obstabat Richardo dicta clausula parito iudicato, quæ cum sit conditionalis, non tribuit iurisdictionem, nisi docto prius de paritione, & ideo impetrans non est audiendus antequam pareat. Put. decis. 429. libro primo. & decimo sexto. vt lite pendente, & dictum fuit in Calaguritana Cappellaniæ Sanctæ Crucis de Nagera. 23. Ianuarij 1589. coram Orano, & in Toletana Parochialis

chialis de Clinchon 28. Nouembr. 1601. coram Reuer. P. Domino meo Decano, & in Placentina Parochialis de Malpartida, prima Iulij 1602. coram bo. mem. Litta.

5 Nec obstat, quod postea fuit impetrata alia commissio cũ clausula reseruatis expensis in fine litis constito de paupertate, quia & ipsa est conditionalis propter clausulam constito, quæ æque importat conditionem, ac clausula parito iudicato, & ideo donec dicta conditio non fuit verificata per probationem paupertatis nulla competit iurisdictio, vt fuit dictum in Oriolen. decimarum 26. Februarij 1590. coram Orano, & in dicta Placentina, de qua supra, & generale est, quod vbi iurisdictio datur sub conditione, quicquid fit ante eam purificatam est nullum. gloss. fin. in c. cum plures. de offic. deleg. it. in sexto. Socin. consil. 99. numero decimo, libro tertio. Paris. consil. quadragesimo primo, numero decimo quarto, & consil. 94. numero 5. & 8. libro quarto. Vant. de nullit. ex defec. iurisd. delegat. numero nonagesimo secūdo. Put. decis. 283. numero primo, libro 2. Verall. decisio. 150. num. 3. par. 1.

6 Vltimo videbatur audientia deneganda, quia contra Richardum adest non solum ob tres cõformes res iudicata, sed post commissam causam restitutionis in integrum lapsi fuerunt vltra quadriẽnium plures anni, ex quo satis apparet de istius calumnia. clem. vt calumnijs. vbi Doctor. de re iudicata. Oldra. cons. 106. numero 4. Cassad. decisione quinta, numer. secundo, vt lite pendente, & tanto magis, quia notoria iniustitia sententiarum Rotalium excluditur ex decisionibus factis coram Reuer. P. Domino meo Dunozetto, in quibus dictum fuit, Richardum vsque ab initio litis fuisse calumniosum litigantem, & per cõsequens, si ius suum non fuit sufficiens ad excludendam talem calumniam, multo minus erit sufficiẽs ad redarguendum dictas sentẽtias de notoria iniustitia, quam prætendit, & ita conclusum, &c.

REV. P. D. ANDREA.

Toletana Decimarum de Capilla. Lunæ 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Decimandi immemorabilis quasi possessio laicorum suffragatur, nisi etiam concurrat priuilegij fama. Qualis ista fama esse debeat, & quomodo probetur, est magistralis decisio.

SVMMARIVM.

Decimandi quasi possessio laico non suffragatur, nisi etiã probata fama priuilegij, vel eoncurrente recognitione ab Ecclesia, aut aliquo alio æquipollente. nu. 1.

Fama priuilegij ad hoc, vt suffragetur Laico in exactione decimarum sufficit, quod sit quadragenaria, & quod testes super ea deponentes sint habiles, etiam quod nõ sint omni exceptione maiores. nu. 2.

Testes deponentes super fama priuilegij in exactione decimarum ad laicos spectantium, sufficit quod sint duo, & quomodo debeant deponere. nu. 3.

Verba semper, continue, vel per totum tempus, & his similia, denotant temporis continuationem. nu. 4.

Fama censetur probata per testes, dicentes ita publice dici audiuisse, etiam quod non specificant eos, a quibus audiuerunt. num. 5.

Testes vasalli, & subditi pro eorum Domino non repelluntur a testimonio, licet illis de fide diminuatur. numero 6.

Testium defectus suppletur ex numero, & ex habilitate aliorum testium. nu. 6.

Priuilegij causa priuilegium iustificat. nu. 7.

Decimarum maior pars in Hispania residet penes laicos ex concessione Pontificis. nu. 7. & 8.

DECISIO DCCII.

1 Receptum est in hoc Sacro Tribunali, immemorabilem quasi possessionem decimandi non suffragari laico, nisi etiam fama priuilegij, vel recognitio ab Ecclesia, vel aliud æquipollens concurrat, quæ opinio non solum de iure verior, sed apud illius Interpretes etiam frequentior est, vt post Ioan. Andr. in capit. cum Apostolica. numero 9. ad fin. vers. satis videtur. de his, quæ fiunt a Præl. sine consen. capit. Tenet Panormitan. ibi. numero 12. vbi quod cum hac opinione transeunt, vt plurimũ Doct. Felin. in capit. cum contingat. numero quarto, versic. si tamen simul. de foro competen. Vbi quod illa decisio Ioan. And. est approbata per omnes. Idem Felin. in capit. causam quæ. numero tertio, de præsumpt. & ibi Alexand. de Neuo. num. 8. Vbi de communi. Rebuff. de decim. quæstio. 53. num. 69. & 76. Alexand. mouet in eodem tract. capit. 5. numer. 118. late Henric. Canis. de decim. cap. 13. numero 9. & 10. Loffred. consilio 40. numero 42. vers. quinimo. & fortius Menoch. consilio 291. numero 43 libro tertio. Peregrin. consilio 74. numero 8. lib. primo. Alios cumulat Gabriel de præscript. conclus. prima, numero 22. versic. contrarium. Additio ad Bellug. in Spec. Princip. rub. 13. §. tractemus. in verbo inexpugnabilem. versic. sed quomodo probabitur. Azeued. latissime in l. prima, numero 19. ad med. versic. sed reuera. cum pluribus sequent. libro 9. titu. 21. nouæ recompil. Barbos. in l. Titia. numero quadragesimo quinto, ad fin. vers. tamen Rota. ff. solut. matrimo. Cappell. Tholos. decisio. 440. vbi optima addit Seraph. decis. 1102. numer. 1. Vbi quod sepius fuit resolutum, & bene discusso articulo Rota decis. 215. num. 2. & 3. par. secunda diuer. vbi quod hæc est magis rẽcepta opinio. Et idem fuit tentum in pluribus alijs causis, & signanter in hac eadem Toletana iuris nominandi, 8. Februarij 1588.

Bur-

Burgen. Decimarum de Scalante. 5. Iunij 1591. & Comen. Decimarum. 10. Aprilis 1595. coram Orano, & in Pampilonen. Decimarum. 23. Iunij 1603. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio.

2 Vnde cum in hac causa, & coram eodem Cardinale sub die 20. Martij 1600. fuisset resolutum probari immemorabilem quasi possessionem Excellentissimi Domini Ducis de Besar percipiendi decimas Ecclesiarum Status de Capilla, hodie 4. Decembris 1615. dubitaui, an constaret de fama priuilegij, & DD. cōstare, eamque probari vnanimiter censuerunt. Ad hūc enim effectum non requiritur, quod fama priuilegij fuerit immemorabilis, vel quadragenaria, sed sufficit, quod fuerit diuturna, vt tenuit Rota in hac causa d. 8. Februarij 1588. coram Orano, prout non requiritur, quod testes sint omni exceptione maiores, sed sufficit, quod alias sint habiles, vt fuit resolutum in causa nullius Montis Portij. 21. Nouembris 1583. coram Bubalo.

3 Quibus præsuppositis hæc famā probatur ex pluribus testibus, non vasallis, in Summario Ducis, numero secundo, & quarto, & præcipue ex 42. annorum 76. 53. annorum 60. 89. ann. 65. 114. ann. 75. 115. ann. 72. 122. ann. 60. qui benè perstringūt dictam famam priuilegij, dum dicunt, quod ipsi de toto tempore sui recordatus semper audiuerunt, quod Duces de Besar prædecessores Moderni Ducis, qui pro tempore fuerunt Status de Capilla, habebant Bullas, & priuilegia Apostolica ad percipiendas omnes decimas præfati Status, & quod ita fuit, & est fama publica. Cum tamen ad probationem famæ sufficiant duo testes. glos. in l. 3. §. eiusdem. ff. de testibus. Et in c. 2. §. sæpe. in verbo fama. 4. quæst. 3. Bartol. in l. de minore. §. plurimum. numero decimo nono. ff. de quæst. Felin. in c. tertio loco. numero quinto. de præsumpt. Decius consilio 272. numero quarto. Vbi de communi. Cassad. decis. 3. nume. 3. de probat. Veral. decis. 150. num. 8. par. 2.

4 Et quamuis pro parte Illustrissimi Archiepiscopi prætendatur, esse deducendum non solum tempus litis cum moderno Duce, sed etiam cum antiquiore, quæ incœpit de anno 1575. Attamen dicti testes benè percutiunt tempus etiam ante litem. Quia quadragesimus secundus deponit de annis 65. sui recordatus 89. de 50. 53. 114. 115. de 50. 122. de 45. & cum fuerint examinati de anno 1595. dubio procul etiam toto illo tempore litis motæ subducto adhuc superest tempus diuturnum a Rota requisitum. Id probant alij testes scilicet 103. annorum 90. de anno 60. & 123. annorum 64. de annis 50. qui deponunt, quod id audiuerunt dici pro re publica, & notoria, & etiam pro tali fama publica. Et licet omnes prædicti testes, & alij remissoriales deponant per dictionem citra vel hactenus sine copula, omisso quod in illis partibus non solet adhoc aduerti, vt not. Molin. de Hispan. primogen. libro secundo. cap. sexto. numero 39. in fin. & dixit Rota in Pampilonen. Decimarum, infra allegan da, omisso etiam, quod plures deponunt per verbum erat, & est: Attamen omnes subdunt alia verba, quæ denotant continuationem temporis ipsorum auditus vt semper, & continue, vel per totum prædictum tempus, & similia. Vnde bene concludunt, iuxta doctrinā Bart. in l. Celsus. numero 25. & ibi Aquens. numero 51. & Balb. in tertia parte. quæstione prima. numero 10. vers. limitat. Bart. ff. de vsucapion. Felin. in cap. licet causam. numero octauo. vers. tertia causa. de probat. Veral. decis. 84. libro secundo. in manuscrip. Seraph. decis. 798. numero primo. & fuit dictum in Pampilonen. Decimarum. 21. Maij 1603. coram bon. memoriæ Card. Pamphilio, & in indiuiduo in hac causa super immemorabili. 20. Martij 1600. coram eodem. Vbi quod sæpius fuit decisum.

5 Quæ famæ probatio licet sola sufficeret ex prædictis, adhuc coadiuuatur ex pluribus alijs testibus, etiam non vasallis qui deponunt de auditu a maioribus, qui dicebant se vidisse hæc priuilegia, nempe 33. 34. 43. 52. 53. in Summario. numero secundo, & quarto. Accedat copiosus numerus testium vasallorum, qui bene, & concludēter deponunt super eadem fama priuilegij. Alij enim vt decimus 84. 87. 90. 96. 109. Summario. numero tertio. eam concludunt per verbum fuit, & est. Alij vt 68. 71. 76. 78. 79. 81. 91. 92. 99. 105. quod ita audiuerunt publice dici, quod sufficit licet testes non specificent, a quibus audiuerunt, vel a maiori parte populi, & alia requisita per Bartol. in dicta l. de minore. §. tormenta. alias. §. plurimum. numero 19. cuius opinionem non seruat Rota, sed opinionem Bald. in cap. per tuas. de probat. & in cap. præterea. de testib. vt ait Cassad. d. decis. 3. num. quarto. de probat. Veral. decis. 7. parte secunda. & decisione 289. par. 3. Idem decis. 295. lib. 1. in manuscrip. Et fuit dictum in Neutonen. pensionis, 3. Iulij 1606. coram Reuerendissimo Bononien. & in Nolana primiceriatus. 1. Februarij 1613. coram R. P. D. meo Caualerio.

6 Nec obstat, quod sint subditi, & vasalli ipsius Ducis, quia vasallus non repellitur a testimonio pro Domino, licet illi de fide minuatur. Gabr. de testibus. conclus. 10. num. 21. & 23. Put. decis. 280. lib. 3. Veral. decis. 276. num. 11. par. 3. Seraph. decis. 1049. num. 1. & fuit dictum in Legionen. Sancti Facundi. 1. Februarij 1589. coram Bubalo. Maxime, quia illorum defectus suppletur ex numero, glos. recepta in l. 3. §. 1. in verb. numerus. ff de testib. Alex. cons. 5. num. 7. lib. 1. Gabr. de testib. conclus. 6. in princ. Cæs. de Graff. decis. 5. num. 8. & 9. de sponsal. Rota decis. 289. num. 2. par. 1. diuers. Card. Seraph. decis. 241. num. 2. Item ex habilitate aliorum testium, non vasallorum. Alex. consil. 56. num. 12. lib. 2. Roman. cons. 290. in fin. versic. nec refragatur. Ruin. cons. 92. num. 4. lib. primo. cum alijs, per Gabr. vbi supra conclus. 5. num. 1. Seraph. d. decis. 241. numero secundo. in fine, & pluries fuit decisum.

7 Valde etiam stringit verisimilitudo subiectæ materiæ, & causa concessionis, super qua deponunt fere omnes testes, licet dd. priuilegia fuisse concessa Ducibus de

de Besar Prædecessoribus moderni Ducis ob expugnationem, & recuperationē illius Status a manibus infidelium, quæ iustificat d. concessionem. Bellug. in Spec. Principis. rubr. 13. §. tractemus. nu. 36. Rebuff. de decim. q. 13. num. 110. Lasart. de decim. vend. cap. 19. num. 36. Barbos. in d. l. Titia. nume. 40. in fin. vers. & hac de causa. ff. solut. matrim. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 4. glos. 19. par. 1. num. 83. prout ex eadem causa solita fuit Sedes Apostolica in illis Regnis concedere similia priuilegia non modo Regibus, vt tradunt supradicti, verum etiam proceribus, aliisque nobilibus, ita vt maior pars decimarum in tota Hispania resideat penes laicos ex concessione Pontificum, attestante eodem Fontanell. vbi supra, num. 41. vers. hæc duriuscula sunt. Et in principatu Cataloniæ post Michael. Ferrer. 2. par. obseruat. c. 278. vers. pro materia. Iacob. Camer. var. resol. c. 23. in princ.

8 Ex quibus remanent sublatæ omnes exceptiones contra hanc probationem famæ, nempe quod nō probetur immemorabilis, vel quadragenaria, quod testes de ea deponentes non sint omni exceptione maiores, quod non percutiant tempus ante litem motam, quod non deponant cum requisitis ad probandam formam, quod plures sint vasalli, & multi ex eis agricolæ. Ad hæc enim & alia obiecta patet responsio ex supradictis. Et ita conclusum, probari famam priuilegij.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Legitimæ. Veneris 14. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Legitima de quibus bonis detrahatur, & præsertim an ex bonis feudalibus, est notabilis, & magistralis decisio, & ad eam semper recurre in occurrenti casu.

SVMMARIVM.

Legitima detrahitur de omnibus bonis emptis de pecunijs paternis. num. 1.

Legitima detrahitur ex feudo empto de pecunijs paternis. num. 1. & per totam decisionem.

Feudum in Regno Neapolitano emptum a patre computādum est in legitimam filij. nu. 1. Amplia etiam in feudo ex pacto, & prouidentia. nu. 2. Amplia etiamsi feudum esset dignitatis, & primogenitis tantum deberetur. n. 3.

Feudum emptum de pecunijs patris, etiamsi esset ex pacto, & prouidentia, potest pater vni ex filijs prælegare. num. 4.

Feudum emptum a patre de proprijs pecunijs potest ab eodem patre alienari, in praiudicium filiorum. num. 5.

Feudum emptum a patre de proprijs pecunijs reputatur peculium profectitium. num. 5. vers. vnde necessario.

Cardinales, & Clerici numquid sint feudi incapaces. num. 6.

Legitima detrahenda est ex paternis pecunijs, quibus feudum emptum fuit, etiam quod pater sit feudi incapax. num. 6. vers. hic tamen.

Feudi donatio facta filio censetur in peculium profectitium concessum. num. 7.

Peculium profectitium non egreditur de dominio patris. num. 7. vers. quod peculium.

Donatio facta filio non valet, nec morte confirmatur, nisi etiam fuerit insinuata. num. 8.

Legitima detrahitur ex bonis per patrem filio donatis. numero 8. in fine.

Donatio facta sub conditione, si donatarius donatori superuixerit, mortuo donatario ante donatorem resoluitur. num. 9.

DECISIO DCCIII.

1 IN decisione coram me, sub die 22. Iunij præteriti facta, quod de bonis omnibus Cardinalis ab Altemps ad fauorem Excellentissimi D. Io. Angeli ipsius ex Roberto filio naturali in amplissima forma legitimato nepotis legitima esset detrahenda, Domini particulariter videndum reseruarunt, an sub dicta dispositione feudum quoque Neapolitanum veniret, & proposito per me dubio, fuit affirmatiue respōsum, quia cum istud feudum Mesuracæ nuncupatum de pecunijs ipsius Cardinalis fuerit emptum, vt apud partes non controuertitur, & ex iuribus datis apparet, ad effectum vtique detrahendi legitimā debet inter eiusdem Cardinalis bona computari. Bartol. in l. 1. §. nec Castr. numero 6. de collat. bon. Bald. in l. omnimodo. §. imputari. sub numero 3. versic. tunc illa pecunia, vbi Salicet. sub num. 6. versic. quædam est militia. Paul. de Castr. nume. 4. vers. si vero frater acquisiuit. C. de inoffic. testam. Idem Castr. in l. illud. numero 4. versic. est ergo militia. vbi Alex. numero 2. vers. quod si pater. expendit Iason. sub num. 4. versic. nam debet scire. C. de collat. Idem Alex. in l. si patrono. numero 5. & seq. ff. ad Trebell. Bald. conf. 110. sub num. 2. vers. nisi, & tunc esset empta. lib. 5. Fabian. in auth. nouiss. num. 114. vers. nisi tunc expensa. C. de inoffic. testam. Bero. cons. 113. num. 38. lib. 2. Grat. in §. legitima. quæst. 21. num. 5. Surd. consilio 427. num. 45. in fine. vers. hæc autem conclusio. lib. 3. Et in specie de feud. in Regno Neapolitano, quod illud veniat in legitimam computandam. Capic. decis. 2. num. 7. Vincent. de Franch. decis. 368. num. 5. Intrigliol. centur. 1. quæst. 51. num. 275. Hartman Pistor. quæst. iuris, libro 2. par. 2. quæst. 38. num. 5. & 6. Schrader. de feud. par. 7. c. 5. sub nume. 45. vers. tertio concludo. Vbi de communi. Rosenthal. de feud. c. 7. nume. 6. & 14. Vbi etiam de communi.

2 Quod pariter locum habeteet etiam si dictum feudum esset ex pacto, & prouidentia, cum versemur in primis successoribus. Molin. de primogenit. Hisp. lib. 1. c. 8. nume. 10. vers. hæc autem. Vincent. de Franch.

dicta decis.368. nu.5. Clar.in §.feudum. q.73.nu.6. vers.contrarium.Menoch.consf.498.nume.18.lib.5. Ceph.consf.3.nume.115.lib.1. Salic.in d.l.omnimodo.§.imputari.sub num.9.C.de inoff.testam.Alex.in l.si patroni.sub nu.4.& seq.ff.ad Trebell.& consi.29. nu.4.vers.Sed vbi fuissent.lib.5.Rip.in l.in quartam. vbi Ruin.sub num.27.ff.ad leg.Falcid. Bursat.consi. 137.num.15.lib.2.Caras.qui de communi in §.legitima.q.21.sub numer.5.vers.fin vero.Valasc.de iure emphyteu.quæst.46.vers.fin autem feudum. Vasq.in tract.de success.creat.par.1.lib.3.§.30.limit.34. sub num.235.vers.sed prima opinio.Iacob.de S.Georgio in inuestitura feudali, in verbo,& cum pacto.il terzo. sub num.17. Curt.iun.in tract.feud.4.par.num.134. Schrader.de feud.par.3.cap.5.sub num.45. versic.3. concludo. Hartman.Pistor.quæst.iuris lib.2.par.2.q. 38.nu.4.& seq.

3 Et procederet quoque, si feudum esset dignitatis, & primogenitis tantum deberetur. Isern.in cap. Imperialem.§.præterea Ducatus.num.39.& 40.& ibidem in verbo consuetudo.in principio. Afflic.numero 79. vers.in contrarium facit Bal. sub num.23. de prohib. feud.alienat.per Feder.Luc.de Penna in l.prima,sub numero trigesimo primo,vers.nam si pater.de lucrat descript.lib.10.

4 Confirmatur, quia pater de cuius pecunijs feudū est emptum,etiam si esset ex pacto, & prouidentia,valet vni ex filiis illud prælegare. Bald.in l.1. nume.32. C.per quas person. nobis acquiritur. Crauet consilio 135.nu.8.Corn.consf.37.n.13. vers.concludit. lib.3. & consf.51.nume.13.vers.quod autem acquisitio est. lib.3.Gozad.consil.75.nume.12. Pincll.de bon.matern.in l.1.& 13.nu.98.vers.hoc autem tutius. Natt. consil.475.nu. . . Menoch.consf.161.nu.6. Pereg. consil.8.num.23.

5 Nec non alienare potest in filiorum præiudicium. Isern.in cap.1. sub numer.10. vers. sed illud loquitur in feudo.& ibidem Aluarot. num.8. Ballaran.nu.13. Præposit.sub nu.3.vers.an agnat. Afflict.numero 14. de alienat.feud.pater.Lofred.consf.52.nume.1.Clar. in §.feudum. quæst.40. vers.si vero, vt nouum.Ripa in d.l.in quartam.num.179.Natt.consil.501.nu.17. Gozad.consil.75.nume.12.Schrader. de feud.par.8. cap.8.num.2. Vnde necessario sequitur illud in æstimatione legitimæ computari. & vti peculium profectitium iudicari. Isern.in dicto c.Imperialem. nu.39. de prohibita feud. alien. per Federic. Alber. Brunus consf.feud.135.vers.quod si dicatur legitimam. lib.2. Alexand.consil.89.num.7.& 8.lib.4. Surd.dicto consilio 427.nume.450.cap.46. vers.non est curandum. libro 3.

6 Non obstat Cardinalem fuisse huius feudi incapacem, & propterea non posse illud in eius hæreditate computari. Isern.in c.1. circa fi.de cler. qui inuest. fecit.Rosenthal.de feud.c.7.q.29.nu.10. quid enim sit de ista conclusione,quæ plures habet limitationes, vt per eidem Rosenthal d.c.7.q.30.& Capic. decis.10. & præsertim,quando feudum est emptum, in eo clericum succedere tenent relati per Roland.consf.23.numero 2.3.& 4.& 25.lib.1. Hic tamen sufficit, summā Scutorum 165.millium in emptione huius feudi erogatam esse de Cardinalis hæreditate,ad effectū computandi in legitimæ quantitatem.Bursat.in dicta l.1. §.nec Castren.num.6.ff.de collat. Capic.decis.2.numero 6.& 7.Isern.in d.c.Imperialem.§.præterea Ducatus. Vbi Afflict.sub num.79.Balzar. nu.39.de prohibita alien.feud.per Feder. Albert.Brun. consf.feud. 135.vers.quod si dicatur. volum. 2. Lucas de Penna in l.1.num.31. vers. nam si potest.C.de imponen.lucrat.descript.libro 10. Tiraquell.de primogen.q.51. nu.3.& alij in prima conclus.alleg.

7 Nec releuat, prædictam summam dici non posse in hæreditate Cardinalis existere,cum ille Roberto filio suo eam donauerit. Nam vltra,quod talis donatio nō apparet, quo casu dicta summa in peculium concessa præsumitur.l.finali.ff.de pecul.legat. Bursat.in l.si donatione. numer.4. vers. aut simpliciter tradidit. C.de collat. Baldus ibidem numero decimo, versicu. si autem. Salicet. numero quinto. sed iuxta præfat. Castr. numero tertio.idem Bartol.in l.prima.§.si parens.ff.si quis a parent.fuerit manum.Vbi Castren.in §.legitima.quæstio.27.numero septimo. Dec.consilio 86.colum.fin.vers.nam responderi potest. Menochius de præsumpt.præsumptio.num.26.& sequen.libro 3.& consi.450.Peregrin de fideicomm.art.36.num.123. vers.intellige.Mantic.de tacit. libro 13. tit.18.nu.2. & sequen.Cephal.consil.494.numero vigesimo quinto,& consilio 495.numero 11.& sequ. Honded.consilio 59.numero 24.& sequen.libro primo. Quod peculium de dominio patris non egreditur. l.certum.C. famil.ercisců.& l.filiæ, licet. §.cum autem. C.de coll. vbi glos.Castr. in d.l.certum.sub nume.1.ad fin.& in d.l.filiæ,licet. in princ. & vtrobique Bald. Salycet.& communiter omnes.

8 Dato tamen,quod hoc peculium donatum præsumeretur, donatio nihilominus vti filio in potestate existenti facta non sustinetur. l.donationes,quas parentes.C.de donation.inter virum & vxor.l.secunda. C.de inoffic.donat. Bartol.in l.frater a fratre. col.fin. ff.de condictio.indeb. Honded. consilio quinquagesimo nono,numero vigesimo nono,libro primo. Nec illa morte confirmaretur, nisi fuisset etiam insinuata, dum quantitatem excedit, vbi præfinitur, quo casu expresse cōfirmatio requirebatur.dicta l.donationes. §.si vero.C.de donatio inter vir.& vxor. Honded.dicto consilio quinquagesimo nono, numero 35. 36.& sequen.libro primo. Præterea,quamuis confirmaretur morte donatio, ex illa tamen legitima deberetur. Bartol. in dicta l.in quartam. colum.antepenultima. versic.si vero donatio. & in l.etiam. §.si mortis. ff.de bon.lib. Peregrin. de fideicommiss. artic.36.numero vigesimo quarto.

9 Nec valet dicere, huiusmodi peculium in solenni donatione per Cardinalem ad Roberti fauorem factam comprehendi, quia cum illa fuerit sub conditione, videlicet, si Robertus Cardinali superuixisset,

Digitized by Google

ſet, Roberto præmortuo illa fuit reſoluta.l.1.in princ. §.item.ff.de donat.Tiraquel.de retract.conuent.§.1. gloſ.7.num.3.& ſeq. & vlterius eadem non officeret, quia Cardinalis ità donauit Roberto, vt ſibi facultatem reſeruauerit de bonis donatis, tam inter viuos, quam in vltima voluntate diſponendi, prout ſucceſſiue in teſtamento diſpoſuit, dum hoc feudum primogenituræ ſubiecit.

10 Ex quibus bene firmatum apparet in huius legitimæ detractione, feudi quoque Meſuratæ de pecunijs dicti Cardinalis empti, habendam eſſe rationem, &c.

REV. P. D. BVRATTO.

Meleuitana Conſeruæ. Mercurij 27.Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione, quæ magiſtralis eſt, ponuntur plures caſus, in quibus teſtes præſumuntur iurati ex Notarij aſſertione, dicentis teſtis iuratus &c.& ad eam ſemper recurras.

SVMMARIVM.

Teſtes non præſumuntur iurati, etiam quod Notarius ennunciatiue aſſerat teſtis iuratus, &c.num.1.

Teſtes præſumuntur iurati, quando ſunt examinati corã iudice in diebus certis, diſtinctis, & non feriatis. numero 2.

Teſtes præſumuntur iurati, quando ſunt examinati parte citata ad videndum illos iurare. num.3.

Teſtes præſumuntur iurati, quando pars non oppoſuit iuramenti defectum.nu.4.

Teſtes præſumuntur iurati ex aſſertione Notarij dicentis teſtis iuratus &c.& quando ſic de ſtylo ſeruatur. numero 5.& 6.

Notariorum aſſertioni ſtatur in ordinarijs. nu.6.

Stylus in reſpicientibus proceſſum, & in modo procedendi attendendus eſt.nu.6.

Teſtes in eorum iuramento, quando examinantur, nõ eſt neceſſe, quod tangant ſcripturam.nu.7.

DECISIO DCCIV.

1 LIcet iuramentum non præſumatur teſtibus delatum, tanquam ſolennitas extrinſeca. Butr. in c.tuis.nu.5.in fine. verſ.ſi autem apparet. & ibi Abb.numero 8.de teſtib. Nec probetur per verba iuratus, vti enunciatiua Notarij de præterito. Ioã. Andr.in Apoſtill.magn.ad Specul. tit.de teſtib. §.ſequitur.verſ.ſi vero. Caputaquen.deciſione 123. alias 5.pat.ſecunda, quam Rota ſequitur. Dixerunt tamen Domini plura concurrere, ex quibus probatur iuramentum præſtitum fuiſſe a teſtibus Prioris Sanctæ Euphemiæ in actu examinis, & quod Notarius ſcribendo, teſtis iuratus, intellexit actum tunc geſtum, & ſic de tempore præſenti.

2 Primo cõſtat de præſentia iudicum Commiſſariorum ex verbis teſtium, qui omnes loquuntur cum eiſdem Commiſſarijs incipiendo examen, Signori io mi trouai, &c. & examina ſunt facta ſub certis, & diſtinctis diebus, quos non conſtat fuiſſe feriatos, & tales, quod teſtes non potuerint recipi, ex quibus reſultat probatio iuramenti. Bald.in l.iuriſiurandi.numero 6. verſ.ſolue.C.de teſtibus. & ibi Salic. numero quarto. Sichard. num.8.verſ.dubitant autem, & fuit dictum in Brixien.beneficij.3.Martij 1600.coram Reuerendiſſimo Do.meo Damaſceno. Nouiſſime Farinac. de oppoſ.contra exam.q.74.nu.78.

3 Tanto magis, quia examen non poteſt dici nullum ex defectu citationis, vt fuit reſolutum in hac cauſa 10.Iunij præteriti. Et ideo probatur iuramentum prędictum de verbo, iurauit, ſine mentione tactus ſcripturatum, & fuiſſe deciſum coram bonæ memoriæ Cardinale Blanchetto in quadam Cluſina, refert, & ſequitur Cæſ.de Graſ.deciſione decima tertia, num.6. de teſtibus.

4 Secundo, exhibitio interrogatoriorum facta pro Magno Magiſtro abſque oppoſitione defectus iuramenti, vt fuit conſideratum in Venera fęderis matrimonij 8.Ianuarij 1598.& in Ianuen. pecuniaria 16. Martij 1612. coram Reuerendiſſimo Domino meo Vbaldo.

5 Tertio, omnem difficultatem viſum fuit Dominis tollere vſum de partibus ſcribendi iuramentum teſtium per verba præteriti temporis, licet ſit delatum de tempore actus, qui ſtylus in ordinatorijs in hac materia teſtium attenditur.l.tertia. §.ſed & Diui. ff. de teſt.& ibi Bald.in vtraque lectura. Florian.numero tertio. Iacobin. numero primo, & eſt regulare in omni alia materia.gloſ.fin.in cap.quod clericis.& ibi Abb.numero 10.& 11.de foro competen. & de ſtylo Hiſpaniarum attendendo, quod teſtes iurent in manibus Notarij. Verall.deciſione 265.par.tertia. & in noſtris terminis. Seraph.deciſ.857.numero 26.& fuit dictum in dicta Ianuen.pecuniarię, & ſtãre huiuſmodi ſtylo ex dictis verbis iuratus, &c.probari iuramentum. Alciat.rub.de iureiuran.in fi. Didac.in c.quamuis.de pact.par.prima. §.primo, numero ſecundo. in fin.verſ.imo.

6 Quod autem iſte ſit ſtylus loci, ſatis liquere dixerũt ex atteſtatione Notariorum actuariorum expreſſe diſponentium, quod in actu delationis iuramenti ſolent illud ſcribere per verba præſentis temporis, & huiuſmodi atteſtationes in ordinarijs Rota attendit, vt fuit tentum in Mediolanen.reſciſſionis contractus coram Reuerendiſsimo Domino meo Damaſceno, & in Vlixbonen. iuris deputandi. 14. Martij 1603. coram Reuerẽdiſsimo Attrebaten. & in Aretina Spolij 12.Decembris 1603.corã Reuer.D.meo Decano. Quod in ſpecie diſponitur in dicta l. tertia, §.ſed & Diui.ſeu in §.teſtes, vbi præſertim Iacobin.poſt Florian. numero quinto, & regulariter in omni ſtylo reſpiciente proceſſum Ioã.Fab.in §.ex non ſcripto.nu-

mero 13.& ibi Ang. numero octauo, vers. vnum addo. Institu. de iure nat. gen. & ciuil. cum pluribus per Rebuff. tractatu de consuet. art. 2. glos. 13. numero 52. & ad illum probandum Rota attendit etiam testes, inter alios Peregrin. decisione 51. alias 82. libro secundo, & confirmatur, quia etiam multi ex testibus Magni Magistri fuerunt eodem modo recepti. Quibus omnibus insimul considerari satis probatur iuramentum testibus præstitum fuisse, & eo magis, quia non solum in partibus fuit de hoc obiectum in tribus instantijs, in quibus causa fuit acerrime ventilata coram iudicibus optime de stylo informatis, sed solũ consideratæ fuerũt depositiones testium, & oppositiones personales, & satis etiam coadiuuatur ex stabilimento Religionis, in quo cauetur opus non esse, quod hæc, & alia acta iudicialia in scriptis redigantur, quod etiam important clausulæ, cum quibus commissa est causa alla dritta, more militari, & sine aliqua solennitate processus.

7 Ex quibus cessat obiectum solennitatis iuramenti, quia non enunciatur tactus scripturarum, vt in decis. Vcrall. 123. & 246. parte secunda, & 295. parte 3. Cum iuramentum pro sui essentia non requirat tactum scripturarum, sed solum, quod testes verbis iurent. capit. et si Christus. de iureiur. & ibi Doct. Abb. in rubr. numero secundo, & in dicto cap. fraternitatis. numero 13. vers. iuramentum tamen, & ibi Felin. ante medium. numero 12. de testi. Didac. in cap. quamuis. parte prima. §. primo. in princip. de iureiur. Nam forma, & solennitas est de iure positiuo capit. hortamur. 3. quæstio. 9. Didac. dicto §. 1. numero 2. circa fin. Quæ sublata est per dictas clausulas, vt dictum fuit in præcedenti resolutione. Et ideo ex his conclusum fuit, exceptiones defectus iuramenti non obstare testibus Prioris S. Euphemiæ, &c.

R E V. P. D. V B A L D O.

Romana Domorum. Sabbati, 23. Ianuarij 1616.

A R G V M E N T V M.

Spoliato non datur retentio, sed redintegratio, & an spoliatus dicatur is, qui se pro spoliato habuit. Itaque amiserit non solum possessionem naturalem, sed etiam ciuilem. Cetera supple in Summario.

S V M M A R I V M.

Manutentio non datur spoliato, sed redintegratio. numero 1. & 2.

Possessor habens se pro spoliato numquid censeatur se spoliatum habere non solum possessione naturali, sed etiam ciuili. num. 2.

Vendens cum reseruatione dominij, donec pretium soluatur, non amittit rei venditæ dominium, facit fructus suos, & ei competit retentio. nu. 3.

Manutentio datur ad statum rei, qui erat tempore litis, & quid si res mutauerit faciem. num. 4.

D E C I S I O D C C I V.

1 Domini recesserunt a decisis in hac causa 24. Februarij 1612. quo ad domum subhastatam, & quicquid esset dicendum de nullitate, vel iniustitia subhastationis, ratio hodiernæ resolutionis fuit duplex. Prima, quia Ioannes Franciscus videtur habuisse se pro spoliato, prout fassus fuit in commissione petendo se restitui in statum, & possessionem, in qua antea erat, & certum est, spoliato non dari manutentionem. Faber. in §. retinendæ. Instit. de interd. Couarr. pract. quæst. cap. 17. numero tertio. Caputaquen. decis. 43. libro secundo, in manuscrip.

2 Neque visum fuit obstare, quod in decisione dicitur, videlicet, quod talis confessio intelligatur respectu naturalis possessionis, quam amisit, cuius ratione datur redintegratio, nõ autem ciuilis, quam Io. Franciscus retinuit, & cuius respectu competit manutentio, iuxta decis. Put. 419. libro secundo, quæ est 409. in nouis. Quia fuit responsum, Rotam non admittere simpliciter illam decisionem, sed quãdo ex circumstantijs facti apparet, quod, qui dixit se spoliatum, intellexit de turbationibus, & molestationibus de facto illatis, & quod animo retinuit ciuilẽ, secus si ex circũstantijs facti apparet contrarium, & quia narrauit actum positiuum spoliationis, tunc enim adeundo iudicem pro recuperatione, signũ est, quod amisit vtramque possessionem, & nõ competit manutentio, vt fuit sæpius resolutum, & signanter in Vlixbonen. præeminentiarum 18. Aprilis 1603. coram bonæ memoriæ Iusto, & in Hispalen. preeminentiarũ 16. Iunij 1606. coram R. P. D. meo Pamphilio, & in Carthaginen. Canonicatus 6. Aprilis 1609. & in Placentina Beneficij 1. Iulij 1611. coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto, sed in proposito Ioannes Frãciscus fassus est se spoliatum, narrando actum positiuum venditionis Domus, & petit se restitui ad antiquã possessionem, vt dictum est.

3 Secunda ratio fuit, quia visum fuit Domino Pandolphino competere retentionem domus pro pecuniis expositis pro Rubeo de pretio dictæ Domus, & quicquid esset dicendum de aliis pecuniis, quæ dicebantur soluta diuersis Rubei creditoribus, per mediũ Banchi sacri Montis Pietatis, circa quæ DD. nihil firmarũt, res videbatur trãsire de plano pro Scutis 345. quæ D. Pandolphinus soluit Palmettę, a qua Rubeus domum emerat, cum reseruatione dominij, donec integrum pretium persolueret, a qua etiã Pãdolphinus reportauit cessionem iurium, & sic dominium remansit penes ipsum. Vnde saltem pro ista rata fructus domus fecit suos, quo casu et si ipsius immissio nulla fuisset, cõpetit & retentio donec sibi de credito satisfiat.

Lsi

l.si nō sortem.§.si certum.vbi gl.in verb. retinebitur. & ibi Bart.in fin.Castren. & Alexan. numero 6.Iaso. numero 10.& alij.ff.de condict.indebit.cum alijs per Surd.decis.46.num.7.

4 Afferebatur etiam per Informantes,pro D.Pandolphino fundamentum alias reseruatum in decisione, de qua agitur, quod cum domus mutauerit faciem, & incorporata fuerit cum alia domo,& vinea, & omnia simul redacta ad insigne ædificium viridarium,nō videtur posse competere Rubeo manutentio,quæ datur ad statum, qui erat tempore motæ litis, vt fuit dictum in Romana Officiorum Plumbi.4.Iulij 1601.coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio in alia Romana Spolij rationis Bancharię.9.Maij 1586.coram eodem, sed quia exemplo hæc demutatio negabatur, quo ad domum subhastatam, & controuersia facile dirimi potest ex inspectione loci,ideo DD.circumscripto hoc motiuo recesserunt a decisis tantum,ex supradictis.Et ita fuit conclusum,&c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Ferrarien.Decimarum.Mercurij 27.Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Successori in Episcopatu an, & quando noceant attentata per defunctum antecessorem.

SVMMARIVM.

Successor in Episcopatu in his, in quibus commodum, vel vtilitatem habet iudicatur tanquam tertius habēs ius de nouo creatum a Papa.num.1.

Attentata ab Episcopo defuncto non nocent successori, qui ex dictis attentatis nullum commodum,vel vtilitatem percepit.num.1.

Successor in Episcopatu non tenetur ad debita contracta per defunctum, nisi quatenus ex causa necessitatis, vel vtilitatis contracta fuerint.numero 2. Declara,vt numero 3.

Attentata per Procuratorem non nocent principali, nisi habuerit speciale mandatum ad attentandum. numero 4.

Tertius ueniens ad causam in statu, & terminis, in quibus reperitur, an & quando censeatur approbare acta iam facta.num.5.

DECISIO DCCV.

1 Annis præteritis Episcopus Fontana appellatione pendente,fecit nonnullas inuestituras de bonis, & decimis controuersis pluribus personis,a quibus etiam pro Capisoldis recepit diuersas pecuniarum summas, quæ omnia cum fuerint per sententias declarata attentata inter ipsum Episcopū, & Dominos de Pepulis,deuentum fuit ad transactionē. Obijt postea D.Episcopus, & per eius obitum ad Episcopatum promotus fuit Illustrissimus D.Cardinalis Lenius, qui cum vellet prosequi ius ecclesiæ super dictis bonis, & decimis,fuit ei oppositum de dicta trāsactione super qua dedi particulare dubium, eoque proposito cum pars DD.de Pepulis ei cesserit,fuit deuentum ad disputationem super dicta exceptione attentatorum,& ita supradicta die Domini censuerunt, quod facta per D.Cardinalem reuocatione, & renunciatione,dd.inuestiturarum exceptio attentatorum ei non obstet, quia non apparet, quod D.Cardinalis in aliquo successerit dicto Episcopo Fontanæ, nec vllum aliud commodum, vel vtilitatem ex huiusmodi attentatis perceperit, adeo vt dici possit, quod in aliqua re attentata successerit, & sic debet iudicari tanquam tertius habens ius de nouo creatum a Papa. Roman. consilio 374.sub numero 5.vers.sed prælato.Rota decis.13.de procur.in nou. cui propterea exceptio attentatorum non obstat.Rota decis. 2.vt lit.penden. in antiq.Lancell.de attent.par.1.cap.3. numero 4. & seq. Put.decis.74.lib.2.Mohed.decis.4.num.1.vt lit. penden.Achill.decis.28.de appell.Seraph.decis. 582. numero 2.

2 Nec releuare, quod Episcopus Fontana dictas pecunias pro Capisoldis perceperit, quia cum illas male perceperit,nec constet,quod in aliquam Ecclesiæ vtilitatem eas conuerterit, D. Cardinalis etiam vti successor in Episcopatu ad illarum restitutionē minime tenetur. Rodoan.post alios.de reb. eccl. non alien. q. 5.an & quomodo ex alienat.nu.20.& num. 23. Præterea nec etiam vti successor teneretur ad illius debita soluenda, nisi quatenus ex causa necessitatis cōtracta fuerint,vel pecuniæ in vtilitatem Ecclesiæ versæ probentur.c.1.& ibi Abb.nume. 1.& seq.& alij. de solut. Rota decis.41.de probat.in antiq Put.decis.11.li.1.

3 Et ex his patet allegata pro Dominis de Pepulis præsenti casui non applicari, quia omnia loquuntur, vel quando Episcopus successit in re attentata, prout loquitur Abb.in c.bonæ.num.6.& ibi Franch.numero 12.& Dec.num.14.de appell.& decis.in causa Portalegren.attentatorum.1.Iulij 1587.coram bo.mem. Bubalo. Vel quando successor habet causam ab attentante mediante cessione,vel resignatione,vt tradit Lancell.de attent.par.2.c.4.ampliat. 5.num. 3.& parte 3.c.29.nume. 10.Modern. de resignat.lib.1.q.16. nu.10.& seqq.Hoc enim casu resignatario,vel cessionario exceptio attentatorum obstat,ne alias per viam indirectam priuilegium attentatorum tollatur, vt per Put.decis.51.lib.3.

4 Neque obstare, quod D.Cardinalis venerit ad antiquam litem cœptam a dicto Episcopo Fontana eius prædecessore in statu,& terminis,in quibus reperitur qui propterea censeatur omnia acta fecisse sua,& sic approbasse etiam sententias super attentatis latas, quia fuit responsum, quod D. Cardinalis non venit ad causam prosequendo factum Episcopi prædecessoris circa dictas inuestituras attentatas, sed secūdum ius

Digitized by Google

ius ecclesię super recuperatione bonorum, & decimarum, & ideo licet quoad hoc fecerit acta sua, non tamen censetur approbasse dicta attentata, quæ prædecessor vti ecclesię generalis administrator non habuit facultatem eius nomine remittendi. Hoc enim sapit delictum ad quod requiritur mādatum speciale. Caputaquen. decisione 184. parte secunda, & fuit dictū in causa Pennen. Canonicatus 18. Aprilis 1608. coram Reuerēdissimo Domino meo Damasceno, & per consequens ex huiusmodi prosecutione litis super iuribus Ecclesiæ non potest inferri ad approbationē actorum, & sententiarum super attentatis tanquam quid diuersum, & separatum ad l. Papinianus. in princ. ff. de minoribus.

5 Maxime, quia dictæ sententiæ super attentatis loquūtur solum de Episcopo Fontana, nō autem de successore, qualis est Dominus Cardinalis, qui propterea veniens ad causam in statu, & terminis censetur solum voluisse approbare acta, & sententias super decimis, & alijs in negotio principali deductis eo modo, quo constant pro illarum faciliori recuperatione, non autem sententias super attentatis, quia id eius intentioni potius repugnare potuisset ex adduct. coram bonæ me. Cardinale Seraphino decis. 906. nu. 2. & ita decisum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Separationis Thori. Lunæ prima Februarij 1616.

ARGVMENTVM.

Ponuntur in hac decisione plures causæ, quibus thori separatio conceditur, propter quam vir tenetur dotem restituere vna cum donatione propter nuptias, seu dotali lucro.

SVMMARIVM.

Separatio thori facienda est, quando vir accusauit vxorem de arduo crimine, & eam carcerare fecit. nu. 1.

Separatio thori conceditur ex capitali odio inter coniuges. num. 1.

Separatio thori conceditur, quando vir ægrotanti vxori Medicos, & medicinas necessarias non adhibuit, quando eam de domo sua expulit, quando eandem gladio grauiter vulnerauit. nu. 2.

Thori separatio quando fit propter viri sæuitiam fragilitati cautionis amplius vxor committenda non est. numero 2. in fine.

Separatione thori facta maritus cogitur ad restitutionē dotis, vna cum lucro dotali. nu. 3.

Separatio thori conceditur ex causis superuenientib. post coniugum reconciliationem. nu. 4.

DCCVI.

DECISIO DCCVI.

1 PRo Antonia informante, nempe faciendam esse separationem thori, quia ex deductis satis constat quod maritus de arduo crimine eam accusauit, & carcerare fecit, qui propterea dicitur eam prosequi odio capitali. l. filio. §. Seia. ff. de adimē. legat. Bartol. in l. tertia. §. finali, numero tertio. ff. eod. tit. Abb. in capit. cum oporteat. in quarto. de accusat. Bursat. consil. 333. num. 5. quod præstat iustam causam separationis thori. §. mitiores. in Auth. de nup. Abb. in c. 1. nu. 4. & alij. de diuort.

2 Maxime, quia adsunt etiam testes, qui deponunt, quod eidem grauiter ægrotanti non solum non adhibuit vllos Medicos, & medicinas necessarias, sed etiā eam domi, a qua coacta fuit discedere, solam reliquit absque alimētis, quæ etiam requisitus pluries ei subministrare recusauit, & quod postea eam domum reuertentem, vt cum eo habitaret, admittere noluit. Imo verbis etiam iniuriosis ostio domus clauso repulit, ac insuper apparet, quod eam gladio grauiter vulnerauit, ex quibus omnibus saltem simul iunctis satis visum fuit constare de nimia sæuitia, & mala tractatione, adeo vt Antonia non sit amplius committenda fragilitati cautionis, sed omnino sit facienda separatio. iuxta text. in c. ex transmissa. vers. si autem. c. literas. in fine. de restitutione spoliat. Aymo. consilio trigesimo primo, numero quarto, & sequen. & fuit sæpe decisum.

3 Præterea concurrit etiam, quod inter istos coniuges fuit alias facta separatio thori, similiter propter odium capitale, quod erat inter eos, ex quo maritus sæpius de grauibus criminibus eam accusauerat, & ex aliis deductis coram bonæ memorię Cardin. Pamphilio, sub die 11. Decembris 1602. & 27. Ianuarii 1603. quæ per Dominos ponderata fuerunt saltem pro adminiculandis causis, quæ superuenerunt, vt facilius ex iis sit facienda separatio, quæ vbi prout in casu isto peruenit ex culpa mariti, ipse tenetur etiam ad restitutionem dotis, & ad donationem propter nuptias, seu lucrum dotale. ad text. in dicto §. miriores. Auth. de nupt. Rol. consil. 50. num. 4. & seqq. libro 1. Vincen. de Fran. decis. 244. Thesaur. decis. 130. n. 2. & de lucro donationis, seu dotis augmento, tenuit Rota coram bo. me. Card. Seraphino decis. 1308. nu. 2. & decis. 1315. num. 1.

4 Et ex his cessat, quod post separationē inter dictos coniuges sequuta fuerit reconciliatio, quia causæ superius deductę superuenerunt post reconciliationem, quæ propterea cum vt docuit euentus subsecutus nō fuerit diuturna, sed antiquum odium, ex nouis causis renouatum fuerit tanto minus ad istum effectum visa fuit attendenda ex trad. per Bursat. dicto consil. 333. numero vndecimo, & seq. & per Bar. sub dicta die 27. Ianuarij 1603. cum alijs allegatis, & ita fuit resolutum, &c.

R. P. D.

R. P. D. VEROSPIO.

Asculana iuris patronatus. Mercurij 24. Februarij. 1616.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus donatio non requirit statutarias solennitates, nec ordinarij consensum, quando est facta compatrono, & tamen ex donationis effectuatione talis consensus præsumitur, quando autem ius patronatus dicatur gentilitium, seu hæreditarium, & quid in dubio præsumatur in hac decisione bene declaratur.

SVMMARIVM.

Instrumentum exemplatum a Notario successore in officio Archiuistæ dicitur esse in forma probanti. nu. 1.
Obseruantia donationis, donationem probat. nu. 2.
Donationis solennitates a Marchiæ constitutione requisitæ non exiguntur in iure patronatus, seu alterius rei spiritualis, vel spiritualitati annexæ donationi. nu. 3.
Donatio iuris patronatus facta per patronum alteri compatrono non requirit consensum Episcopi. nu. 4.
Iuris patronatus donatio effectuata facit præsumere interuentum consensus Episcopi. nu. 5.
Ius patronatus dicitur hæreditarium, et non gentilitium quando sic constat de eo plures factas fuisse præsentationes. num. 6.
Iuris patronatus præsentatio facta ab vno patrono non præiudicat alteri dictam præsentationem ignoranti. numero 7. & 9.
Ius patronatus in dubio præsumitur potius hæreditarium, quam gentilitium. nu. 8.
Clausula pro se & c. extenditur pro filijs hæredibus, & successoribus. nu. 10.

DECISIO DCCVII.

1 Pierotius Pica, & Litis Consortes, contra decisionem corā me, sub die decimaoctaua Maij præteriti factam excipiebant, non esse Iosephi gratiam iustificatam, quia cum ius patronatus, de quo agitur, ad tres familias pertineret, nimirum de Antheis, Falconerijs, & Catalinis, dici non poterat Iosephus a medietate patronorum, sed a tertia solum parte præsentatus, cum illum Falconerij tantum præsentassent, ad quam tollendam exceptionem, vltra deducta contra familiam de Antheis, fuit pro parte Iosephi productum instrumentum donationis de tertia parte huius patronatus ad fauorem Vincentij Falconerij factæ per Balthasarem de Catalinis, & per hoc Falconerij, cum prætenderent saltem in omnem casum duas ex tribus partibus sibi competere, causa denuo per me proposita, & omissa discussione respectu familiæ de Antheis, visum particulariter fuit, de iuribus huius donationis, quam Domini validā esse censuerunt, & per consequens fuit prima decisio confirmata. Constat enim ex iuribus productis, Balthasarem de anno 1541. donasse partem in isto iure patronatus sibi competentem Vincentio Bernardini alterius compatroni filio, nec non Falconerios, in prætensione de anno 1608. fuisse vsos dicta donatione, & sic quasi possessionem acquisiuisse, Abb. consilio 54. numero secundo, vers. sed per præsentationem, libro primo. Dec. consilio 134. numero primo, cum aliis in decisione allegatis.

2 Non obstat, donationis instrumentum non esse in forma probanti. Nam vltra quod ante motam litem de Anno 1585. fuit illud à Notario in officio Archiuistæ Successore exemplatum. Vnde dicitur probare, Felin. in capit. cum P. Tabellio. de fide instrumentorum. Caputaq. decisione centesima prima, numero tertio, parte secunda. Seraphin. decisione 1481. Cessat nihilominus obiectum ex obseruantia eiusdem donationis, vt dixi, de Anno 1608. subsecuta. Baldus consilio 400. numero quinto, libro quarto, & consilio 402. numero 9. libro quinto. Aymo. consilio 101. nume. 4. Grammat. decis. 106. nu. 9. Rota decis. 375. numer. 4. par. 1. diuers.

3 Non obstat solennitatis defectus, cum in donatione indicis decretum, iuxta Marchiæ Constitutionem, non interuenerit, dicta enim Constitutio locum non habet in iure patronatus, sicut neque in alia re spirituali, vel spiritualitati annexa, Lambert. de iure patronatus, par. prima, libro secundo, 4. quæst. princip. art. 9. numero septimo. Seraphin. decisione 424. Honded. consilio vigesimo, libro secundo. Et fuit sæpius decisum.

4 Nec pariter obstat, Episcopi assensum non interuenisse, quia cum versemur in donatione per Patronum alteri compatrono facta, dictus assensus non fuit necessarius, Gloss. 1. vers. sed potest dici. in cap. nemini, vbi Bellam. in princip. 16. quæst. 7. Castr. in l. voluntas, nume. 5. C. de fideicomm. vbi Ias. nu. 8. & in l. qui Romæ. §. duo fratres, num. 76. vbi Rip. nume. 87. versic. 4. facit. ff. de verb. oblig. Lambert. de iure patr. 2. par. primo lib. prim. quæst. princip. art. 12. per totum, Caputaquen. decis. 131. parte 2. Achill. decis. 10. de iure patronat. Paris. de confid. quæst. vigesima octaua, numer. 184.

5 Et in omnem euentum, stāte donationis effectuatione, præsumitur Ordinarij consensus interuenisse, Lambert. de iure patr. 2. par. primi libri, 1. q. princip. art. 8. Franc. Marc. decis. 473. nu. 3. par. 1. Dec. cons. 639. num. 3. & seq. Tanis decis. 20.

6 Non obstāt, donantem filio suo præiudicare non potuisse, tanquam ius patronatus esset gentilitium, nam ex præsentationibus de Anno 1523. & 1608. quæ sortitæ fuerunt effectum, apparet, nonnullos patronos hæreditario nomine præsentasse, & postea cum feminæ vna cum earum descendentibus ad-

admissæ fuerint ad præsentandum, vt ex præsentatione de anno 1612. facta colligitur, satis dicitur, ius patronatus hæreditarium. Roch. de iure patron. verbo competens alicui, numero 2. Peregr. conf. 33. num. 4. & seqq. lib. 1. Et fuit dictum in Florentina de Ricasulis 10. Martij 1603. & 12. Februarij 1604. coram Illustrissimo Lancellotto.

7 Nec refert, Odoardos de anno 1608. sine hac hæreditaria qualitate præsentasse, dicta enim præsentatio, vt firmatum fuit in decisione, tanquam ignorantibus Falconerijs emanata, nullius fuit roboris, & momenti, Calderin. consf. 6. de cauf. poss. & propriet. vna cum aliis in decisione allegatis.

8 Accedit, si qualitas istius Patronatus dubia redderetur, tunc illud potius hæreditarium, quam Gentilitium esse præsumendum, Innocent. in rub. de iure patron. num. 4. Abb. in cap. cum sæculum, numero 5. eodem titu. Ruin. consi. 108. numero 11. lib. quinto. Couarr. variarum resolut. lib. 2. c. 18. numero 7. Aret. in c. significauit. numero 30. vers. 3. sed posito. de testib. Dec. consil. 149. num. 1. vers. fine etiam. Paris. consil. 48. numero 9. lib. 4. Gabr. consilio 196. numero quinto, libro secundo. Peregr. consilio 33. numero decimo, libro 1.

9 Nec valet dicere, ius patronatus abdicatum non fuisse ab Anuncio donantis Filio, qui non obstante huiusmodi donatione per præsentationem de Anno 1585. suam quasi possessionem conseruauit. Nam cum ille seorsum a Falconerijs, & ipsis ignorantibus, præsentauerit, sibi præseruare non potuit quasi possessionem. Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina. nume. 25. & ibi Ripa numero 64. de cauf. possessio. & propriet. Caputaq. decisio. 342. par. secunda. Altera eiusdem præsentatio de anno 1608. apparet reiecta, cum ille ius non haberet.

10 Non obstat, Balthasarem ius suum, non autem filijs, & successoribus competiturum donasse, quia contrarium in donationis instrumento legitur, ibi donauit pro se, &c. quæ clausula pro filijs hæredibus, & successoribus extenditur, Seraph. decis. 703. nume. 2. Quod iuri pariter congruit, cum donatio ad hæredes donatarij sit transitoria, Socin. iun. consil. 79. num. 4. lib. 2. Rota decis. 17. de iure patronat. in antiq. nu. 5. & 6. Ex quibus firmatum fuit, a decisis non esse recedendum.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Dotis. Lunæ 29. Februarij 1616.

ARGVMENTVM.

Dos per patrem filiæ data matrimonio per mortem dissoluto an, & quando reuertatur ad ipsam filiam, & eius heredes, an vero ad patrem, est magistralis decisio, ad quam semper recurras in occurrenti casu.

SVMMARIVM.

Dos filiæ data mortuo viro reuertitur ad patrem, & non ad filiam. num. 1.

Contractus interpretatur non secundum literarum scripturam, sed secundum iuris ordinem. numero 1. in fine. vers. non obstante.

Clausula executiua præcedentem dispositionem non immutat. num. 2.

Dos data filiæ in casu mortis viri stipulata ad patris, & filiæ fauorem, cui restituenda sit. numero 2. vers. nec valet dicere.

Dos data a patre filiæ stante statuto exclusiuo feminarum propter masculos videtur libera, & in casu mortis viri ad filiam reuerti debet, & ad illius hæredes transmitti. Declara, vt nu. 3.

Dos quando succedat loco legitimæ. numer. 3. vers. Quod autem.

Patre viuente legitima filijs non debetur. nume. 3. versic. Quod autem.

Dos data filiæ mortuo viro superstitibus eiusdē filiæ filijs, vel filiabus, reuertitur ad patrem superuiuentem, secus mortua ipsa filia. nu. 4.

Dos data filiæ mortuo viro unquid patri restituenda vigore statuti Vrbis. nu. 5. & 6.

Dos filiæ promissa, an reuertatur ad filiam, vel ad patrem, quando matrimonium dissoluitur, antequam dies solutionis veniat. nu. 7.

DECISIO DCCVIII.

1 Per decisionem coram me, sub die octaua Martij 1613. firmatum fuit, Vincentiam Buriam pro dotis residuo non habere super bonis Antonij patris hypothecam. Verum hac muliere denuo super eisdem audita, Rotæ placuit, vt strictè videretur, An, Viro mortuo, dos illi, vel patri esset restituenda, & proposita per me causa, fuit resolutum, patri faciendam esse restitutionem, cum ipse fuerit stipulatus Vincentiæ, illius hæredibus, ac successoribus quibuscunque, vel cui de iure dotem restitui, in vim autem dictæ clausulæ, & cui de iure, dos reuerti debet ad patrem. Paulus de Castro consil 11. sub num. 2. vers. sed diceret aliquis, libro primo. Ruin. consil. 186. numero 6. & 10. incipit. de duobus, libro secundo. Gabriel consilio 58. numero 15. 16. & 48. libro 1. Imol. in l. post dotem, numero 6. ff. solut. matrim. Bart. in l. vxorem. 39. §. testamento, il 2. nu. primo. ff. de leg. 3. Claud. Seisel. in d. l. post dotem, num. 21. Non obstante, quod in stipulatione fuerit Vincētiæ nomen prius appositum, cum non literæ, sed iuris ordo veniat attendendus, iuxta quem in dicta restitutione pater filiæ præfertur. Castr. dicto consil. vndecimo, libro primo. Gabriel consil. 58. nume. 16. lib. 1. Barb. in l. Caius 46. num. 26. ff. solu. matrim. Card. Mant. de tacit. lib. 12. tit. 8. nu. 25.

2 Nec obstat pactū de capienda possessione bonorū mariti

mariti propria auctoritate ad Vincentiæ solum fauorem emanasse, quasi per hoc dos illi tantum sit restituenda, cum enim huiusinodi pactum in clausulis executiuis appositum reperiatur, præcedentem dispositionem non immutat. Clemen. 1. de præben. vbi Scribentes. Ossasch. in decis. 164. numero secundo. Dec. consilio 193. numero tertio. circa finem. Couar. in rubric. testamenti. par. 2. numero 13. Caputaquen. decis. 83. numero tertio. par. 1. Nec valet dicere, saltem hanc stipulationem patri, & filiæ dici communem, quando vterque, vt in casu nostro superuiuit. Ripa in l. 2. §. quod si in patris. numero quinto. circa finem. ff. soluto matrimon. Nam id locum habet ad effectum, vt vxor a marito, vel eius hæredibus possit dotem recuperare, stante patris negligentia, cum alias ipse tantum eam petere, & redimere valeat, vt per eundem tex tum in l. 2. tradit Castr. dicto consilio vndecimo. sub numero 1. versic. sed extra dictos casus, lib. 1. Imol. in d. l. post dotem. ff. solut. matrim. Gabriel. dicto consil. 58. sub num. 16.

3 Non obstat per Vrbis Statutum vti feminarum propter masculos exclusiuum, dotem filiæ datam, videri liberam, & ad illius hæredes transmissibilem, & per consequens ipsi restituendam. Brun. de stat. stant. masc. artic. decimo. nnmero 91. & artic. vndecimo. numero 49. Quia Bruni opinio procedit, vbi dos legitimæ loco succedit, secus è contra, vt in casu nostro. Butrius consilio nono. numero secundo. cum sequentib. Castr. in l. qui superstitis. in fin. ff. de acquirend. hæredit. Decius consilio 106. numero primo. & sequentib. Capicius decis. 176. numero vndecimo. versic. at pro contraria parte. Cardin. Seraphin. decis. 815. numero quinto. Quod autem hic non succedat loco legitimæ satis patet, cum restitutionis tempore pater viueret, quo casu filia nullum in legitima ius habuit. l. 1. §. impuberi. ibi præmatura est enim, &c. ff. de collat. bonorum, vbi Bart. numero secundo. Bald. in l. si qua pœna. numero primo. vbi etiam Alberic. numero tertio. ff. de ijs, qui sunt sui, vel alieni. Idem Bart. in authent. si qua mulier. numero vigesimo secundo. C. de pactis. Fabian. in authent. nouissima. numero 79. & 161. C. de inofficioso testament. Ruin. consilio 149. numero 13. libro tertio. Roland. consilio 47. numero 4. & 5. libro secundo.

4 Nec releuat, dotem ad patrem non reuerti, quando soluto matrimonio filij ex filia supersunt. Bald. in l. dos a patre. numero primo. C. soluto matrimon. Butrig. in tractat. de dote. numero 34. Dicta enim conclusio locum habet, vbi matrimonium per mortem filiæ dissoluitur, quo casu patri ex consuetudine repetitio non datur, sed ad hæredes filiæ dos transit, vt declarat Bald. vbi supra, & in his terminis loquitur Butrig. Secus autem filia coniugi superuiuente, quia tūc ad patrem dos reuertitur. Castr. d. consil. 11. lib. 1. Thesaur. decis. 138. num. 2.

5 Non obstat Vrbis Statutum in cap. 85. & 133. libro primo. in quibus fit mentio de dote vxori restituenda. Nam dictum Statutum non emanauit ad effectum decidendi, cui dos restitui deberet, cum in capite 85. loquatur solum de instrumentorum dotalium executione, in capite vero 133. præfinit tempus, intra quod sit facienda restitutio, in quo cum interpretationem recipiat a iure communi, debet intelligi dotem patri esse restituēdam, ex alleg.

6 Nec valet dicere, dotem semel a patre filiæ constitutam illius patrimonium remanere, stante præsertim Statuto feminarum exclusiuo. Rota decis. 156. numero secundo. parte secunda. diuers. Id enim procedit in terminis. authent. sed quamuis. C. de rei vxor. act. ad effectum videlicet, vt filiæ secundo nubenti eadem dos debeatur, secus autem si non nubat, cum penes patrem, tunc remaneat. Castr. dicto consilio vndecimo. numero secundo. libro primo. Bald. in l. fin. d. C. com. vtriusque Iud. num. 1. Card. Seraph. d. decis. 815. num. 5.

7 Non obstat l. si socer. §. Lucius. ff. solut. matrimon. vbi cauetur matrimonio dissoluto, antequam dies solutionis adueniat, actionem pro dote ad mariti hæredes transire, qui eam cedere tenentur vxori, vt illa dotem consequi valeat. Nam illius legis dispositio militat, quando stipulatio fuit solum facta pro filia, & restitutionis tempore pater non superuiuit, secus vero in casu nostro, in quo pater superuixit, & ad illius fauorem fuit concepta stipulatio. Vnde locum non habet dictæ legis dispositio. Paul. de Castro dicto cons. 11. sub num. 1. vers. hoc autem quod dos. lib. 1. Gabr. cons. 58. lib. 1. Salicet. in l. vnica. §. videamus. numero 37. vers. sed ista non attingunt. C. de rei vxor. act. Bar bos. in l. 2. §. quod in patris. num. 8. ff. solut. matrim.

8 Nec valet obiectum, quod restitutionis tempore Vincentiæ pater vti decoctus pro mortuo haberetur, & per consequens respectu restitutionis dotis, ille fuerit habendus naturaliter mortuus, non enim in facto id iustificatur, cum discussionis libellus ad vnius tantum creditoris instantiam emanauerit. Ex quibus Rotæ visum fuit aliam decisionem contra Vincētium subsistere.

REV. P. D. BVRATTO.

Romana emphyteusis domorū. Ven. 11. Martij 1616.

ARGVMENTVM.

De clausula ita tamen, an, & quādo restringat omnia contenta in dispositione, & quando etiam clausula in fine posita referatur ad omnia præcedentia.

SVMMARIVM.

Emphyteusi concessa ad nominationem heredis, substitutio habet vim nominationis, nisi in inuestitura contrarium fuerit conuentum. num. 1.

Clausula Ita tamen, siue in principio, siue in medio, siue in fine dispositionis apposita fuerit, semper dicitur relata

relata ad omnia quando non potest assignari ratio, quare magis ad vnum, quam ad aliud referenda sit. num 2. Et quod hoc procedit etiam in odiosis, & strictè interpretandis.

Conditio, vel onus simpliciter, & impersonaliter post plures in eodem gradu vocatos appositum toti gradui censetur iniunctum. nu. 3.

Clausula ita tamen, ad omnia praecedentia non refertur, quando sic eam referendo induceretur contrarietas, vel absurditas, vel actus inutilitas. nu. 4.

Testatorem voluisse vnum magis quam alterum pradiligere, quomodo cognoscatur. nu. 5. in fine.

Pluralis numerus non verificatur in singulari numero. numero 6.

Dictio, vt supra, importat relationem ad omnia praecedentia cum omnibus qualitatibus suis. nu. 6. in fi.

Clausula in fine posita non refertur ad omnia praecedentia, quando capitula sunt separata, & perfectam habēt orationem, quod quando verum sit, & quando etiam capitula dicantur separata. nu. 7.

Copula & copulat, & coniungit, non autem constituit Capitulum separatum. nu. 7.

Relatio fit semper ad omnia praecedentia, quando non adest aliqua specialis, & propria prouisio. num. 8.

Clausula ita tamen, determinat omnia praecedentia. numero 8.

Pactum praesumitur potius reale, quam personale. numero 9.

Pactum reale transit ad omnes personas. nu. 9.

Possessor non tenetur docere de iure suo, sed actorem excludit per non ius ipsius actoris. Amplia, vt nu. 10.

DECISIO DCCIX.

1 PRoposito pluries dubio, An nominatio de persona Fabricij Mormorarij, ei suffragaretur, illoque mature discusso, Domini tandē tenuerunt eam non suffragari, vti factam a Ioanne, qui potestatem non habebat illam faciendi, cum non fuerit filius, vel nepos ex filio Io. Baptistae, nec ab eo in specie nominatus ad domum, de qua agitur, sed tantum in illius bonis institutus haeres vniuersalis, quod vim nominationis habere non potuit, stante expressa conuentione, de qua in transactione facta inter Capitulū Sancti Petri Dominum directum, & d. Io. Baptistam praetensum auctorem Ioannis, & a quo omne illius ius dependebat, videlicet. Ita tamen, & taliter, quod sub vniuersali haeredum institutione non intelligatur d. domus comprehensa, nisi ad illius successionem expresse, & in specie aliqua persona fuerit nominata. Et ideo cum non solum Fabricius non doceat de iure d. Ioannis a quo fuit nominatus, sed immo de non iure ex dicta conuentione appareat, intrat vulgaris regula nemo plus, &c.

2 Nec Dominis visum fuit, praedictam conuentionē esse relatam solum ad personam nominandam a d. Io. Baptista, & non ad ipsum Ioā. Baptistam, cui fuit per Capitulum facta concessio ad tertiam generationem, & in eius defectum ad tertiam nominationem, iuxta resolutiones factas 5. Aprilis, & 4. Iunij 1593. coram bonae memoriae Penia. Quia clausula illa, Ita tamen, &c. siue dicatur apposita in principio, siue in medio, siue in fine dispositionis super nominatione facienda, semper ad omnes dicitur relata, cum non possit assignari ratio, quare magis ad vnum, quam ad alium ex eis sit referenda. l. prima. C. de liber. praeter. l. tertia. §. filius. ff. de liber. & posthum. l. talis scriptura. §. fin. ff. de legat. primo. & cap. 2. requiris, de appel. & vbique communiter Scribentes, & latissime tradūt Gabriel de claus. conclu. 6. Menochius praesump. 181. libro quarto. Peregrin. de fideicomm. art. 16. numero 105. & seqq. Cardin. Seraphin. decisione 570. numero secundo. quod procedere etiam in odiosis, & strictè interpretandis tradunt Ias. in dicta l. prima, nu. 6. 7. & 8. C. de liber. praeter. & in dicto §. fin. dicta l. talis scriptura, numero trigesimo sexto. Alexand. in d. l. 3. §. filius. ff. de lib. & posth. cum pluribus per Menoch. d. praesump. 181. nu. 4.

3 Tanto magis cū tam in dictis decisionibus, quam secundum intellectum Informantium pro Fabricio, supponatur dictam clausulam esse in fine positam. Ideo enim absque dubio non data maiori, vel diuersa ratione in vno, quam in alio, non ad proxima tantum refertur, sed etiam ad omnia alia praecedentia, sub eadem oratione comprehensa ex supra allegatis, sicuti cōditio, vel onus simpliciter, & impersonaliter post plures in eodem gradu vocatos appositum, non tantū alicui ex contentis in eo, sed etiam toti gradui censetur iniunctum, l. fin. §. Scio, & ibi Alber. Bart. Bald. & Castren. ff. de leg. secundo. & l. mulieri, & Titio. ff. de condi. & demon. vbi glos. in ver. vsusfructus. Alberic. in fin. Bart. in 1. oppos. Castr. num. 2. vers. sed contrarium est, Ruin. consil. 138. num. 6. lib. 3. Gabr. consil. 117. num. 34. lib. 1. cum alijs per Card. Mant. de coniect. lib. 8. tit. 2. num. 6.

4 Nulla autem ratio diuersitatis hic potest considerari inter nominationem faciendam a Io. Baptista, & ab eo nominando, quia nullibi in tota transactione legitur facta specialis prouisio super modo faciendi nominationes concessas, nisi sub dicta clausula Ita tamen, &c. & ideo commode fieri potest relatio ad omnia praecedentia absque eo quod inducatur aliqua cōtrarietas, vel absurditas, vel actus reddatur inutilis, quae potissimum pro rationis diuersitate ad relationē impediendam considerantur per Bartol. in dicta l. talis scriptura. §. fin. numero tertio, versic. causa autem possunt. ff. de leg. primo. Castr. in dicta l. prima, nu. 2. vers. solue, & tene menti, & ibi Sichard. nu. 6. vers. notandum est. C. de lib. praeter.

5 Minusque constat de maiori praedilectione Capituli, erga Io. Baptistam vti primum acquirentē, quam erga personam ab eo nominandā, vt fuit consideratū in 1. decisione coram bo. me. Penia. Omisso enim pro nunc, An ipse esset primus acquirens, nec ne, cessat omnis praedilectionis praesumptio, non solum quia sumus inter extraneos, & Capitulo non intererat vtrum

magis

magis ad vnum, quam ad alium pertinerent nominationes, dummodo vltra vitam Io. Baptistæ duas alias vitas non excederent, sed etiam, quia apparet Io. Baptistam fuisse parificatum personæ ab eo nominandæ in faciendo nominationem in Capitulo, illamque infra duos menses intimando, ac etiam respectu caducitatis ob alienationem irrequisito Capitulo, & omissam solutionem Canonum per biennium. & licet videatur magis dilectus iu eo, quod illi fuit concessa generario, & nominatio, personæ autem nominandæ sola nominatio, vt in d. decis. 1. Inde tamen non sequitur eum semper, & omni casu, & sic etiam circa modũ nominandi prædilectum censeri, vt in simili arguit Decian. respons. 56. nume. 27. vol. 3. Imo potius contrarium, quando enim Capitulum voluit illi concedere aliquid plus, quam personæ nominandæ illud expressit, & ideo cum in tradendo modum, seu formam faciendi nominationem non declarauerit eam esse seruandam à sola persona nominanda, non autem a Io. Baptista, signum euidens est, quod noluerit in hoc eum prædiligere. ad vulg. l. vnic. §. fin autem. C. de caduc. tollen.

6 Quod clarissime etiam comprobatur ex alia conuentione super caducitate domus inferius in eadem transactione adiecta (vna enim pars dispositionis per aliam declaratur. l. 1. ff. de reb. dub. cum vulgar.) Ibi autem dicitur. Item quod si dictus Io. Baptista, alijve supra nominati dictam Domum alienauerint, aut quod dictæ nominationes modo quo supra factæ, seu intimatæ non fuerint, &c. in omnibus casibus prædictis, & quolibet prædictorum domus prædicta libere deuoluatur, &c. Cum enim loquatur de nominationibus faciendis, & sic in numero plurali, sine dubio vtramque nominationem tam a Io. Baptista, quam a persona ab eo nominanda faciendam includit, cum non possit verificari in numero singulari, ad l. vbi numerus. ff. de testib. Card. in Clem. 1. §. præmissa. num. 1. de suppl. neglig. Prælat. stante præsertim dictione illa, vt supra, quæ importat relationem ad omnia præcedentia cum eisdem qualitatibus. Paris. cons. 19. num. 68. & 71. cons. 48. num. 14. cum seqq. & cons. 66. numero 6. versic. quæ dictio. volum. 2. Surd. consil. 200. num. 6. lib. 2.

7 Nec obstat clausulam in fine positam non referri ad omnia præcedentia, quando illa sunt Capitula separata, & perfectam continent orationem, vt in dictis decis. coram Penia. Nam in præsenti casu dicta clausula prohibens nominationem fieri per hæredis institutionem, non fuit posita in capitulo separato ab eo, qđ loquitur de nominatione per Ioan. Baptistam facien. Non enim fuit terminata oratio, dum fuit dictum Io. Baptistam posse nominare, &c. cum statim subiungatur, & persona nominata possit aliam nominare, quæ copula &, copulat, & coniungit, non autem constituit capitulum separatum. Bart. & alij in l. 1. in princ. ff. de iustit. & iur. Idem Barto. in l. Seia. §. Caio. ff. de fund. instr. & repetit ad præcedentia, quæ in proximis sequentibus adijciuntur. glos. 2. in l. si sic. ff. quemadm. seru. amitt. Ias. in l. fin. num. 11. C. de success. edict. & cons. 228. num. 2. vers. imo fortius. lib. 2. Et ideo dicta clausula tanquam in materia continuata determinare debet etiam clausulam præcedentem loquentem de nominatione facienda per Io. Baptistam, maxime non data rationis diuersitate ex supra allegatis, & ex Anchar. cons. 361. num. 2. vers. nec obstat, & Aymon. cons. 208. num. 6.

8 Et præsertim cum quo ad eam circa modum, & formam (vt dictum est) non adsit aliqua specialis, & propria prouisio, seu determinatio. Quo casu semper fit relatio ad omnia præcedentia. Castr. in d. l. 1. num. 2. in solut. ad tertiam oppos. C. de liber. præter. & ibi Ias. in 3. limit. num. 9. Salicet. numer. 2. vers. similiter non obstat. Sichard. num. 6. vers. sic etiam. & Iacobin. numero 4. vers. secundo fallit. cum alijs per Gabr. de clausul. d. conclus. 6. num. 8. limit. 4 Menoch. d. præsump. 181. num. 6. 7. & 8. lib. 4. & Peregr. de fideicom. d. art. 16. num. 107. Imo etiamsi Capitula possent dici disiũcta, & separata, nihilominus illa verba, ita tamen, &c. determinant omnia præcedentia. l. ita tamen. 27. ff. ad Trebell. l. vbi adhuc. 29. vers. ita tamen. C. de iur. dot. & l. manifestissime. §. tales. C. de furt. Bero. consil. 72. num. 6. lib. 2. Rot. decis. 225. num. 1. & decis. 526. nu. 3. par. 1. diuers. Surd. cons. 475. nume. 39. lib. 4. Ita vt cohæreant etiam primo Capitulo, vt de sola dictione tamen. Bald. cons. 195. num. 11. vol. 2.

9 Moti fuerunt prætere a Domini, quia dicta clausula, Ita tamen, quod sub vniuersali hæredum institutione non intelligatur comprehensa domus, &c. non potest dici ad aliquam personam relata, sed tantum ad domum, cum ad eam solum, non autem ad personas verba legantur directa, & ideo verbis claris continet pactum reale, quod etiam si verba essent obscura, in dubio præsumeretur, vt per tex. in l. iuris gentium. 7. §. pactorum. ff. de pact. tradunt ibi Odofr. in princ. versic. & vnum sciatis, & prope fin. vers. sed in dubio. Alber. num. 1. in fin. vers. in dubio. & num. 3. Bart. & Alexan. in princip. Ias. ibidem sub §. prætor ait, num. 20. Idem Bart. in l. qui in futurum. 58. §. 1. num. 1. versic. certe regula. ff. eod. & consequenter afficit omnẽ personam volentem in vim dictæ concessionis de dicta domo disponere. Bar. in l. peto. §. fratre. num. 3. ff. de leg. 2. Bald. in l. precibus, sub num. 49. vers. tu dic. C. de impub. & alijs substit. & ibi Salicet. num. 26. in fin. vers. item tenet. Bald. Paris. cons. 18. num. 50. & consil. 30. num. 29. & cons. 90. num. 43. lib. 2. Becc. cons. 24. numero 28. Surd. cons. 315. num. 20. Gabr. d. cons. 117. num. 34. & seq. lib. 1. Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 8. tit. 2. sub num. 6. Peregr. de fideicom. art. 14. numero 33. Rota decis. 568. sub num. 5. par. 1. diuers.

10 Et ex his censuerunt Domini nominationem Fabricio non suffragari. Nec obstare, quod Capitulum acquieuerit decisionibus prædictis coram bon. mem. Penia, & sententiæ subsecutæ, & remittendo iura sua transegerit cum cessionarijs Pierotij, & sic non videatur dari posse de iure Capituli sublato per dictam trãsactionem Apostolica auctoritate confirmatam. Tum quia

quia cum dicti Cessionarij sint rei,& possessores, sufficit eis dicere Fabricio, quo ad te liberas ædes habemus,ad tex.in l.4.§.competit.in fin.ff.si seru. vindic. & sic possunt eorum possessionem defendere excludẽdo Fabricium actorem per non ius suum.ad l.fina. C. de rei vendic.cum concord. Rota decis.210. nume.1. par.1. Etiam si talis exceptio vri continens etiam non ius ipsius Ioannis,esset ipsis contraria,ad text.in cap. nullus pluribus.de reg.iur.in 6.glos.fin. in fin. in c. si a subdelegato.14.de offic.iudic. de leg.in 6.Cagnol. in l. nemo ex ijs.44.num.1.2.& 3.de reg.iur. Afflict. decis.134.num.3.Put.decis.36.in fin.lib.1.in nouiss. vbi dicitut,esse iura aperta.Gabr. cons.180. num.16. volum.2.Decian.resp.51.num.131.vol.2. Et fuit dictum in Aquilegien.fructuum.16.Iunij 1586. coram bonæ memoriæ Orano. Tum quia remissio,& translatio Capituli emanarunt ad fauorem cessionariorum Pierotij, quibus propterea iuuari non põt Fabricius.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Asculana Dotis. Lunæ 18.*Aprilis* 1616.

ARGVMENTVM.

Dos a patre filiæ constituta, vel etiam a fratre ea mortua ad quos spectet.

SVMMARIVM.

Dos data a patre, patre mortuo ad illum reuerti non potest.num.1.& num.6. Vbi quod isto casu dos conualidatur in muliere,& transit ad eius heredes,& successores, & relictis filijs dos spectat ad ipsos filios.

Dos data a fratre ex paterna hereditate efficitur propriũ patrimonium mulieris, & de ea ipsa mulier testari poterit.num.1.in fine.

Maritus in contractu vxoris, quando possit authoritatẽ præstare ad sui commodum principaliter, vel in consequentiam.num.2.

Statutum quod mulier non possit testari sine mariti præsentia numquid valeat.num.2.in fine.

Statutum,quod muliere decedente in matrimonio filijs nõ extantibus,dotis pars reuertatur ad eum, qui dotem dedit,& stipulatus fuit,vel ad heredes mulieris,quomodo intelligatur.num.4.

Bannimenta vbi non disponunt, quod dispositum in eis nõ est,remanet in dispositione iuris communis.num.5.

DECISIO DCCX.

1 SFortia Piccininus nuptui tradidit Alcinam sororem suam Iosepho Santuccio certa constituta dote, quæ quidem Alcina decessit condito testamento, in quo hæredem vniuersalem instituit dictum Sfortiam, medietatem autem dotis quo ad vsumfructum,& proprietatem,& alteram medietatem quo ad vsumfructum tantum legauit Iosepho marito. Vnde contigit dubitari, an dos esset restituenda Sfortiæ fratri, vel potius legatum factum Iosepho marito sustineretur, & Rota censuit dotem non esse restituendam, sed legatum sustineri. Nam si inspiciamus ius commune,cum pater ipse non dotauerit, nec superuixerit,non est agendum,an intret dispositio l.dos a patre profecta. C. solut. matrim. sed cum frater ipse defuncto patre dotauerit ex hæreditate paterna,ista dos fuit patrimonium proprium ipsius mulieris. l.Pomponius Philadelphus.ff.famil.ercisc.l.in eum.ff. de reli. giof.& sumpt.fun.l.3.§.sed & verum. ff. de minor. & propterea de ea potuit testari. l. 1. C. de sacrosf.eccles. Ias.cons.127.num.5.lib.1.Socin.iun.cons.27.numero 5.& 6.lib.1.

2 Et prædicta dispositio sustinetur etiam stante statuto Asculano sub rubr. 14. lib.1. in quo disponitur, quod mulier non possit testari de bonis suis sine requisitione,vel præsentia mariti,vel filiorum,si maritum, vel filios habeat respectiue. Nam testamentum fuit factum cum præsentia mariti, qui licet dicatur non potuisse authorizare in rem propriam per ea, quæ notat Panzirolus in cons.187.nume.21.lib.1. tamen quicquid dicendum esset, si principalis dispositio esset ad sui fauorem, cum sit ad fauorem Sfortiæ fratris mulieris, & tractetur de commodo Iosephi, in consequentiam cuius sola præsentia requirebatur pro validitate testamẽti,potuit adhiberi ad proprium commodum. Socin.sen.in cons.112.sub nume.4.vers. sed quando pater.lib.1.Corneus cons.242.num.2.vol.4.maxime cum circumscripta confirmatione Apostolica multi tenent,tale statutum non valere. Ias.in cons.127.numero 6.volum.1. quare quicquid sit de veritate istius opinionis,circa quam nihil firmarunt Domini,negari tamen non potest quin sit stricte intelligendum. Ias. son.dicto loco num.7.

3 Neque est verum, quod statutum videatur requirere ad effectum validitatis dispositionis, quod mulieri sit data facultas disponendi in instrumento dotali. Nam fuit responsum,quod dum statutum loquitur de filia in potestate constituta,facit duos casus. Primus est, quod ipsa possit testari de dote sua, ac si esset matersfamilias de his inquit statutum, de quibus habet potestatem scilicet excepto lucro dotali, quod debet reseruare viro. Secundus est, quem ponit in versicul. addimus,quod in alijs bonis,scilicet vltra dotem non possit disponere, nisi quatenus sibi esset data facultas in instrumento dotali. Hic autem non agitur de alijs bonis,sed de sola dote,in qua statutum non prohibet testari,sicuti prohibet in alijs bonis,nisi sit data facultas in instrumento dotali,& sensus statuti videtur esse,quod mulieres sint contentæ sua dote,nisi aliter fuerit conuentum. Vnde non obstat, quod Sfortia stipulatus fuerit sibi restitui dotem, iuxta formam statuti, quia cum statutum sit intelligendum, nisi mulier aliter

ter disposuerit, promissio de restituendo iuxta formā statutorum non obligat in præiudicium legatorum factorum per mulierem.

4 Et etiam prædictæ dispositioni non resistit aliud statutum de dotibus restituendis, registratum c.4. libro 1. quo cauetur, quod si mulier decedat in matrimonio non extantibus filijs, qui est casus noster, duæ partes dotis in dantes, vel sibi reddi stipulantes, vel hæredes mulieris, vel cui ius, & casus dederit, reuertantur, & tertia pars marito, vel eius hæredibus remaneat. Nam quicquid dicendum esset, si statutum fuisset vsus verbo lucretur, vel simile, per ea, quæ notat Castren. in l. si cum dotem. in principio. numero 11. & seqq. ff. soluto matrim. & dixit Rota in causa Esina dotis. 5. Iunij 1595. coram bo.mem. Cardinale Blanchetto, cum statutum fuerit vsus verbo reuertantur, quod est commune, Bart. in l. centurio. num. 53. ff. de vulgar. est intelligendum, quod duæ partes reuertantur ad prædictos, si instituantur, vel ab intestato, vel alias, si de iure detur necessaria successio, quia mulier de iure non potuisset testari, non autem contra voluntatem mulieris, si fecerit testamentum. Castren. in dicta l. si cum dotem. num. 11. & cons. 82. in fine. parte 1. Osaschus decis. 20. numer. 3. & seqq. Thes decis. 34. num. 2. & 3. Hondedeus latissime in cons. 16. numero 14. vol. 2. & fuit resolutum in dicta causa Esina dotis. coram bonæ memoriæ Cardinale Blanchetto, vbi quod istud statutum, etiā quod disponat id, quod ius commune disponit, non est superfluum, cum non sit inconueniens, quod addat saltem nouum vinculum, per doctrinam Bartoli in l. 1. in princip. nume. 3. ff. ad leg. Falcid. quod maxime procedit in casu isto, quia principalis intentio statuti videtur esse, vt disponat de lucro dotis faciendo per maritum, alia vero veniant in consequentiam, & ideo non alterant principalem illius dispositionem, ad text. in l. 1. ff. de auct. tut. & in l. in conditionibus. ff. de condit. & demonstrat. quod comprobatur etiam ex verbis illis positis in statuto, non obstantibus legitis, per eum tactis, quæ referuntur ad solum lucrum dotis, quod defertur marito, quod statutum vult esse sine vlla diminutione, siue sit tertia pars in casum mortis, sine liberis, siue medietas in casum mortis cum liberis, quod lucrum non vult posse diminui per legata facta a muliere, & de hoc manifestissime constat ex serie, & contextu verborum ipsius statuti.

5 Et ex prædictis etiam non obstant bannimenta, in quibus habetur, quod maritus lucretur tertiam partem dotis, si saltem per annum sustinuit onera matrimonij, sin minus sextam partem, & subditur, il resto restituisca alli dotanti, ò heredi loro. Nam ista dispositio bannimentorum non est directa in dotantes, vel eius hæredes. Bart. in l. centurio. num. 45. & supra numero 2. ff. de vulgar. & pupill. Oddus de compendiosa particula 4. in verb. restituat. Sed ista dispositio dirigitur in maritum, & determinat solum, quo iure pars dotis remaneat penes ipsum, sed quo iure residuum dotis reuertatur ad dotantes, vel eorum hæredes, non disponunt bannimenta. Ergo remanet in dispositione iuris communis. l. cōmodissime. ff. de liber. & posthum. l. si cum dotem. in princ. ff. solut. matrimon. & in puncto dicit Hondeд. cons. alleg. 16. num. 12. in fine. lib. 2. secundum quod, si pater dotans viuit, & mulier moriatur sine filiis, dos reuertitur ad ipsum. l. dos a patre profecta. C. solut. matrim.

6 Nisi tamen dicendum sit obstare primum statutū, quod dat facultatem disponendi etiam viuente patre, si vero pater prædecedat, dos consolidatur in muliere, ita vt transeat ad eius hæredes, & successores. l. vnica. §. videamus. C. de rei vxoriæ act. Bald. nouell. de dot. par. 6. priuileg. 17. num. 5. circa medium. vers. sed quando. Ripa in l. in quartam. num. 195. ff. ad legem Falcid. Capic. decis. 176. num. 4. Abbas consilio 81. num. 1. lib. 1. Hondedæus consilio 32. numero 25. volumine 1. vel defuncta muliere relictis filijs viuente patre dos spectat ad filios ex consuetudine Martini. glos. in dicta l. dos a patre profecta. C. soluto matrimonio. & tunc defertur filijs non vti hæredibus matris, sed vt dicunt Doctores auocando ab auo, & in filium transferendo. Bartol. in l. post dotem. numero 30. & sequentib. ff. soluto matrimonio. Ripa in l. in quartam. numero 191. ff. ad leg. Falcid. Cephal. consilio 613. numero 11. Hondedæus post alios dicto consilio 32. numero 24. & 27. volumine 1. & consil. 751, numero trigesimo septimo. libro secundo. & dixit Rota in causa Clusina dotis. duodecima Ianuarij 1598. coram bonæ memoriæ Peregrino, & in alia Firmana restitutionis dotis. vigesima prima Maij de anno Millesimo sexcentesimo tertio, coram me. Vel si filia dotetur post obitum patris, vel ipso viuente, si tamen præmoriatur, dos efficitur absolute patrimonium mulieris. l. Pomponius Philadelphus. ff. famil. ercisc. & propterea de ea potest libere testari. l. prima. C. de sacrosanct. eccles. dummodo relinquat filijs legitimam, quæ de iure naturæ est debita, vt considerat Castren. in dicta l. si cum dotem. numero vndecimo. & in dicto consilio octuagesimo secundo. numero secundo. libro primo. Ex quibus conclusum, legatum sustineri, & dotem non esse restituendam.

REVERENDISS. P. D.

COCCINO DECANO.

Dertusen. Canonicatus. Lunæ 2. Maij 1616.

ARGVMENTVM.

Executiue procedi non potest ad executionem literarum Apostolicarum existente legitimo contradictore, & possessore, & quando ad hunc effectum possessor dicatur legitimus contradictor.

SVM-

SVMMARIVM.

Executiue procedi non potest alio existente in possessione, qui propterea dicitur legitimus contradictor. num. 1. & num. 2. Vbi declaratur hæc conclusio.

Legitimus contradictor dicitur possessor, quando ostendit consimilem titulum, alias secus. num. 2. Vbi declaratur, hæc conclusio quomodo procedat.

Gratia in forma dignum non est conditionalis, sed solum suspendit executionem donec constiterit prouisum esse dignum. num. 2.

Legitimus contradictor non dicitur quis, nisi ostendat titulum talem, per quem obtinere possit, & immissionem aduersarij impedire. num. 3. Declara conclusionem, vt ibidem dicto num. 3.

DECISIO DCCXI.

1 Agitur inter duos prouisos Apostolicos. Ioachimus enim habet coadiutoriam in forma dignum, & est in possessione, Galindus vero imperrauit per obitum coadiuti, & ideo dictus Ioachimus est legitimus contradictor, vnde procedendum est ordinarie, non executiue, & ille obtinere debet, qui meliora iura habuerit, vel probauerit. Bart. in l. final. numer. 21. vers. aut comparet aliquis. C. de edict. Diui Adriani tollen. & in istis terminis Put. decisione 131. libro 2. in nou. & fuit resolutum in causa Celsonen. Canonicatus. 1. Iunij 1607. coram me, & prius in alia Oueten. Canonicatus. 30. Martii eiusdem anni coram Reuerendissimo Lugdunen. & latissime in alia Caputaquen. beneficij. 23. Martij 1609. coram eodem.

2 Neque obstat, quod prædicta procedunt, quando ille qui possidet, ostendit consimilem titulum, vt expresse dicit Bartol. & Put. vbi supra. quia Bart. consimilem titulum intelligit, quando ostendit aliud testamentum, hic autem ostendit aliam gratiam Apostolicam, & subdit Bart. ibidem in vers. si vero allegat aliũ titulum, quod si possidẽs allegat alium titulum, quod summaria cognitio non impediretur, sed super ea de viribus tituli allegati cognosceretur, quare & si dicatur, quod gratia Ioachimi sit in forma dignum, & propterea quod non habet consimilem titulum, nec possit iuuari ex regula, quod præsumitur pro executore, cum executor datus in literis non processerit ad executionem literarum, sed alius datus a Nuncio, coram quo fuerat appellatum ob negligentiam executoris, nam quicquid dicendum esset de prædictis, cum gratia in forma dignum non sit conditionalis, sed suspendat solum executionem, donec constiterit prouisum esse dignum, vt fuit dictum in alia decisione facta. 27. Ianuarij præteriti, sufficit, quod hodie constet Ioachimum esse idoneum. Dato enim sine veri præiudicio, quod non haberet consimilem titulum propter gratiam in forma dignum, attamen cum possideat, & ostendat se esse idoneum, est procedendum ordinarie, non executiue, vt per Barto. in dicta l. fin. numero 21 vers. aut comparet aliquis, dum vult, quod qui possidet, & allegat alium titulum, non impedit immissionem, sed in iudicio immissionis est audiendus super suo titulo ad effectum, quod si ostendat titulum considerabilem, sit procedendum ordinarie, hinc si prouisus ab Ordinario possideat, est legitimus contradictor non ad impediendam immissionem si probabitur reseruatio, vel quod Papa voluerit concurrere, aut præuenire, sed ad effectum, vt suus titulus debeat considerari in iudicio immissionis, qui si erit releuans, erit procedendum ordinarie non executiue, alias secus, vt in cap. si a sede. de præbend. in 6. Put. decis. 120. libro primo. in nou. & decis. 4. de præben. Sarnen. decis. 32. Modernus Glossator regula 8. §. 3. procemiali. numer. 69. & sequentib. & fuit dictum in causa Eluen. beneficij Sancti Saluatoris. 16. Decembris 1602. coram bonæ memoriæ Francisco Penia Rotæ Decano, In qua fuit auditus prouisus ab Ordinario qui possidebat, & fuit discussus suus titulus non tamen fuit denegata immissio prouiso Apostolico, quia constitit, Papam voluisse cõcurrere cum Ordinario, vt reperi annotatum in meis libris, annotatione 217. libro secundo. quam refert R. P. Dominus Marchesanus in suo opere. folio 607. parte 2.

3 Neque obstat, quod possessor non est censendus legitimus contradictor, nisi ostendat talem titulum per quem in dicta immissione obtinere possit. Verall. decis. 346. numero 4. libro 2. Hic autem cum gratia Coadiutoriæ Ioachimi non sit iustificata non ostendit titulum prædictum. Nam fuit responsum, quod decisio Veralli procedit, quando titulus de per se non esset aptus ad obtinendam immissionem, vt manifestissime colligitur ex Zuccardo in dicta l. fin. numer. 346. quem allegat qui loquitur in testamento nuncupatiuo, qui etiam limitat cõclusionem pluribus modis, & quando titulus est consimilis etiam quod sit coloratus, quod sufficiat, dicit Menoch. de adipisc. remed. 4. numero 683. & sequentib. & in puncto fuit dictum in causa Colonien. Canonicatus. 4. Februarij 1588. & in dicta causa Eluen. beneficij Sancti Saluatoris. 16. Decembris 1602. coram bonæ memoriæ Penia. vbi quod habens titulum coloratum potest appellare. Ex quibus Domini persiteterunt in resolutis die 26. Ianuarij huius anni, &c.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Astoricen. Residentiæ. Lunæ 6. Iunij 1616.

ARGVMENTVM.

Argumentum sume ex Summario.

SVM-

SVMMARIVM.

Distributiones possunt augeri, vel creari quando, aut nullæ sunt, aut etiam ita tenues, vt verisimiliter negligantur. num. 1. Declara, vt num. 2.

Distributiones non seruientium, & non residentium proportionabiliter applicantur seruientibus, & residentibus. num. 3.

Remissoria non conceditur ad probãdum id, quod poterat probari in partibus, in quibus causa fuit diu agitata. num. 5.

DECISIO DCCXII.

1 ORdinarius decreuit, quod Abbas contribueret Scuta 120. pro distributionibus quotidianis, & cum fuerit exhibita Bulla Clementis VII. ex qua constat fuisse assignatam duplicem portionem ex mensa Capitulari pro distributionibus, petebatur remissoria ad probãdam obseruantiam istius Bullæ, quia ea probata corruit dispositio Ordinarij, quia Concilium Tridentinum sess. 21. cap. 3. de reformat. disponit, quod tunc demum distributiones possint augeri, vel creari, iuxta formam ibi traditam, quã do nullæ sunt, vel ita tenues, quod verisimiliter negligantur. Vnde stante obseruantia Bullæ, amplæ sunt distributiones, ita vt non sit locus nouo augmento.

2 Hoc tamen non obstante, Rota censuit denegandum remissoriam ex duplici fundamento. Primo, quia differentia est inter cap. 3. sess. 21. de reformat. & cap. 3. sess. 22. de reformat. quod procedit in casu nostro, quia dictum cap. 3. sess. 22. loquitur in dignitatibus, a quibus Ordinarius tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas conuertendo separare potest, & dato, quod distributiones quotidianæ non sint tenues, & in odium obtinentium dignitates, & negligentium residere, & quando illa tertia pars ita subtracta per non seruientes amittitur, locis pijs est applicanda, at vero capit. 3. sess. 21. loquitur solum, quando distributiones ita sunt tenues, vt negligantur, & hoc casu tertia fructuum pars ita separata, & in distributiones ab Ordinario conuersa, si per non seruientes amittitur, proportionabiliter seruientibus accrescit, & ita declarauit Cõgregatio Illustrissimorum Interpretum, quam declarat, & transcribere placuit. Quare cum versemur in terminis cap. 3. sess. 22. quia agitur de dignitate, non est agendum an distributiones sint tenues, vel ne, sed quid potuerit facere Ordinarius vigore Concilij. Vnde cum agatur de dignitate, etiam quod adessent aliæ distributiones cum Ordinarius posset facere prædictam separationem vigore Concilij, resultat irreleuantia probationis, vnde remissoria non est concedenda.

3 Secundo fuit denegata remissoria, quia prima Bulla Clem. VII. fuit reuocata per secundam, cum in illa supprimatur Prioratus vigore primæ Bullæ erectus, & alius ibi erigitur, cum hoc, quod Abbas nuncupare-tur cum assignatione omnium fructuum Prioratus suppressi durante vita Ferdinandi, qui tunc illum obtinebat, successoribus vero illius assignatur tantum medietas dictorum fructuum, & vltra illam horti, Cameræ regimen, & dominium, & alia ad suppressum Prioratum spectantia cum omnibus illorum fructibus, ex quibus manifestissime constat, quod prior Bulla fuit reuocata, quo ad assignationem duarum portionum pro distributionibus quotidianis, cum in secunda Bulla varietur, & tollatur status præcedens Prioratus suppressi. l. Valerianus. ff. de prætor. stipul. l. omnes. ff. de nouat. Baldus in l. fin. numero primo. C. de nouat. Decius in consil. 400. colum. penult. in fine. & cons. 464. num. 4.

4 Et quamuis diceretur, quod verba continent aliquam dubietatem, & propterea probatio obseruantiæ videtur releuans, attamen fuit duplicatum, quod si medietas fructuum, & alia fuerint assignata Abbati repugnat, quod duæ tertiæ partes essent pro distributionibus, prout in prima Bulla, quibus adstipulantur probationes factæ per Abbatem in partibus, iuxta tenorem secundæ Bullæ. Fuit enim articulatum, quod Abbas non habet aliquas distributiones in choro, vt in articulis datis. numero 2. super quibus fuerunt inducti testes hoc probantes, vt in dicto Summario. numer. 3. Et quamuis pro parte Abbatis diceretur, quod prædicta erant intelligenda, vt non caperet de pertinentibus ad Capitulum, attamen ex alijs articulis datis in responsione constat de contrario, Nam Abbas intendebat probare, quod omnes decimæ in vnum recollectæ inter ipsum, & Capitulum diuidantur, & super illis articulis induxit testes, & licet verum sit, quod articulans non fatetur, attamen hoc solum deducitur ad excludendum intellectum supra datũ pro parte Abbatis, scilicet, quod primi articuli, & probationes essent intelligendæ, quod non participabat de distributionibus spectantibus ad Capitulum.

5 Et prædicta eo magis placuerunt Dominis, cum sit inuerisimile, quod non retineretur liber istarum distributionem, vnde materia posset probari per scripturas, & hoc amplius, cum causa diu fuerit agitata in partibus, & hæc non fuerint deducta, cum de facili ibi possent probari. Vnde merito fuit recessum a decisione facta sub die 23. Martij huius anni, in qua reiectis alijs articulis, ex isto solo hic discusso, fuit decreta remissoria, ita vt visum fuerit, neque etiam ex isto articulo remissoriam posse concedi, &c.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Romana hæreditatis de Rusticucijs. Veneris 17. Iunij 1616.

ARGVMENTVM.

De reuocatione institutionis hæredis facta ab eo, qui testandi facultatem habebat sola voluntate,

&

& sine solennitatibus numquid censeatur facta per lineam suppositam nomini hæredis instituti absque eo quod illud nomẽ fuerit cassum, additis præsertim verbis, de quibus in hac decisione, quę singularis est, & notabilis.

SVMMARIVM.

Cancellatio, & reuocatio hæredis censetur facta per subductionem lineæ sub nomine hæredis, etiam quod dicti hæredis nomen non fuerit præcise cassum, & cancellatum, additis præsertim uerbis, de quibus. numero 2. & per tot. decis.

Hæredibus pluribus institutis, & eorum uno reuocato, reuocatio censetur facta ad utilitatem aliorum hæredum. num. 3.

Testamenti uerba interpretanda sunt, ne sequatur repugnantia, & contrarietas. Declara, ut num. 3.

Atramenti diuersitas demonstrat scripturam diuerso atramento factam fuisse ex interuallo. num. 3. in fine.

Hæredis institutionis reuocatio an debeat esse expressa, & an indicijs probari possit. num. 4.

Testator sicut potuit nuda uoluntate, & absque iuris solemnitatibus dare hæreditatem, ita etiam poterit hæredi [illegible]tem adimere. num. 4.

Testamentum quod vigore statuti factum coram duobus testibus ualet, ita etiam coram duobus testibus reuocari potest. num. 4. in fine.

DECISIO DCCXIII.

1 Felicis recordationis Gregorius XIII. concessit bonæ memoriæ Cardinali Rusticuccio, vt posset testari tam verbo, quam scriptura etiam minus solenni, etiam coram duobus, vel tribus testibus, aut etiam epistola, aut schedula sua manu subscripta, &c. etiam omissis quibuslibet solennitatibus, & formis, Vigore istius facultatis. Idem Cardinalis. 12. Iunij 1598. elegit facultatem testandi per schedulam, cum manu propria scripserit in schedula testamentũ, illudque subscripserit, cum quo decessit, & in quo legitur institutio hæredis per hæc verba. Lasso heredi vniuersali Rusticuccio, Mattheo, & Iacomo fratelli; sed nomen Rusticuccio reperitur diuerso atramento ab eo, cum quo est scripta schedula linea subductum, & ex eodem atramento lineæ post verbum, fratelli, reperitur scriptum, Che a Rusticuccio già s'è prouisto.

2 Hoc stante dubitaui, an D. Abbas Rusticuccius, cuius nomen est linea subductum, sit hæres bonæ memoriæ Cardinalis, & Domini negatiuam sunt amplexi, & pro resolutione considerabant, quod illa linea, iunctis alijsque verbis, che a Rusticuccio già s'è prouisto, nihil aliud importare possunt, quam cancellationem nominis Rusticuccij, quod colligitur ne dum ex ipsa re, sed ex identitate atramenti, cum quo fuit ducta linea, & scripta dicta verba diuerso ab alio, cum quo fuit scripta schedula, & ex ratione ponderando dictionem, che, quæ Latino sermone denotat, quia, & significat redditionem rationis. Bart. in l. demonstratio falsa. §. quod autem. numero 8. ff. de condit. & demonstr. quæ ratio animum testatoris manifeste demonstrat. Surd. consilio 443. numero 33. Mantica de coniectur. vltimar. volunt. libro 6. tit. 14. numero 10. & constat rationem esse verissimam, quia Cardinalis resignauerat Abbatiam ad fauorem Rusticuccij, & quamuis resignatio fuerit facta ante testamentum, at tamen Cardinalis quandocunque ante obitum potuit considerare dictam rationem, per ea, quæ notat Rota in decis. 173. numero 1. parte 1. Accedat prædictis, quod ex scripturis exhibitis per Dominum Abbatem manu eiusdem Cardinalis conscriptis constat, quod aliquando pro cassatione verborum non solebat scindere lineas, sed eas linea subducere, vt patet in prima scriptura in verbo Soranzi, & in verbo Cardinale, & vt plurimum verba in scripturis, quæ tradũtur in mundum, non solent pro cassatione scindi, sed linea subduci, quod præsertim facere solent Secretarij, qualis fuit bo. mem. Cardinalis cum fuerit a secretis Sanctæ mem. Pij V.

3 Ex quibus inferebant Domini, quod cum nomen Rusticuccij esset cassatum, cassationem fuisse factam ad fauorem aliorum cohæredum, ita vt alij duo nempe Matthæus, & Iacobus fuerint hæredes Cardinalis non autem ipse Abbas Rusticuccius. Mantica de coniectur. vltimar. volunt. libro 12. tit. 1. numero 31. in fine, maxime cum cancellatio habeat certam rationem, ad quam debet restringi, ita vt institutio aliorũ remaneat. Surdus consilio 16. numero 15. libro 1. quę ratio videtur denotare, vt stante prouisione Rusticuccij mediante resignatione Abbatiæ noller illum instituere saltem respectu commodi, vt æqualitas seruaretur inter nepotes, & quamuis subiungeretur, quod si dicta linea denotaret cassationem, induceretur contrarietas contra textũ in l. nam ad ea. ff. de conditio. & demonstrat. attamen hoc non placuit. Nam omisso, quod ille textus habet plures limitationes, in hoc casu absque dubio non procedit, cum ex diuersitate atramenti constet, lineam fuisse ductam ex interuallo, & sic non intrat dispositio illius tex. glos. in l. si te solum. in vers. sequentem. ff. de hæred. instit.

4 Non obstat, quod reuocatio institutionis debet esse expressa. Mantica de coniect. vltimar. volunt. libro 12. titul. 1. numero 1. quia & indicijs hoc probari potest. Mantica vbi supra. numero 23. & in hoc casu cessat omnis difficultas, nam cum Cardinalis haberet facultatem testandi semel, & pluries, ac toties, & quoties sibi videretur, & similiter haberet facultatem limitandi, commutandi, & in totum reuocandi, cum clausulis amplissimis, &c. & cum hodie stante dicta facultate testandi non dubitetur de potestate, sed de voluntate, sicuti potuit nuda voluntate dare hæreditatem, ita etiam adimere, vt est tex. in l. in fraudem. §. 1. ff. de testamento militari. & ibi glos. in verb. nuda, & bene ad propositum Surdus in decis. 129. numero 12. & 13. Vbi quod si testamentum ex forma statuti po-

Digitized by Google

test fieri coram duobus testibus, pari modo corā duobus poterit reuocari, ita in proposito, sicuti Cardinalis poterat testari per schedulam absque testibus, ita potuit per eundem reuocare institutionē Abbatis Rusticuccij. Et ita conclusum Dominum Abbatem Rusticuccium de Rusticuccijs non esse hæredem bo. memoriæ Cardinalis, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Fideicommissi de Vecciis. Mercurij 22. Iunij 1616.

ARGVMENTVM.

Instrumentum Notarij quando, & ex quibus pręsumatur stipulatum, & perfectum si in eo adsit clausula Actum, &c. est singularis, & magistralis decisio.

SVMMARIVM.

Clausula Actum, &c. manu Notarij in calce instrumenti apposita importat actum perfectum consummatum, & publicatum, concurrente tamen alia coniectura, quando sic Notarius scripturam habuerit pro perfecta, & stipulata, vtputa, quia eam reposuerit inter alias matrices, protocolla, aut filcias instrumentorum. num. 1.

Notarij declaratio, quod habuerit scripturam pro perfecta, & stipulata sumitur non solum ex uerbis, sed etiam ex facto. num. 2.

Verba, tanquam passionum notæ sunt magis apta ad declarandam uoluntatem, quam facta. num. 2.

Voluntas hominis magis declaratur uerbis, quam factis. num. 2.

Dictio prædicta est relatiua, & repetitiua præcedentium. num. 3.

Dictio ut supra est relatiua, & repetitiua præcedentium. num. 3.

Testamenti appellatione uenit testamentum solenne, non autem testamentum sine solennitate. num. 4. & 5.

Instrumentum repertum inter scripturas authenticas Notarij præsumitur stipulatum, & perfectum. numero 5.

Voluntatis declaratio sumitur etiam ex actu nullo. numero 6.

DECISIO DCCXIV.

1 PRopofui, an esset standum, vel recedendum a decisis sub die 15. Ianuarij 1615. Sed placuit Dominis ad eundem effectum in primis firmare scripturam, de qua agitur, esse stipulatam, reseruando de alijs videre. Dicebatur enim in præterita disputatione, quod & si clausula Actum, manu Notarij in calce scripturæ apposita, importet actum perfectum, consummatum, & publicatum, ex Bald. in auth. quod sine. C. de testam. & Surd. consilio 187. numero 4. & alijs tunc allegatis, nihilominus, quia possibile erat, quod Notarius posuisset diem, & clausulam Actum, & alia necessaria in scriptura, legenda inter partes, & ex aliquo accidenti non perficeretur, sed præparata, & sine effectu remaneret, debent vlterius concurrere signa, & coniecturæ tacitæ declarationis ipsius Notarij, quod eam scripturam habuerit pro publicata, & stipulata, videlicet, quando reposuit inter alias matrices, aut protocolla, vel filcias aliarum scripturarū, de quarum publicatione, aut stipulatione non dubitetur, cum eo casu iuuetur ex qualitate aliarum scripturarum ad arguendam voluntatem Notarij, quod habuerit scripturam illam pro stipulata, quod cum plene tunc, & concludenter non probaretur, videbatur remanere in statu simplicis præparationis ad futuram stipulationem.

2 Hodie ex nouiter deductis, & ponderatis, visum est scripturam fuisse stipulatam. Est enim certum, quod signa, & coniecturæ, ex facto ipsius Notarij desumptæ sufficiunt ad arguendam eiusdem Notarij tacitam declarationem, quod habuerit scripturam pro stipulata. Alex. consilio 14. numero 19. libro 6. Castr. consilio 307. numero 2. par. 1. Bero. consilio 1. numero 1. volum. 2. & fuit in alia decisione firmatum, ideo multo concludentius declaratio iustificata remanebit, si huiusmodi voluntas ex verbis eiusdem Notarij habeatur, cum verba tanquam passionum notæ sint magis apta ad declarandā voluntatem, quam facta, l. Paulus. ff. rem rat. haberi. Bald. in l. ad recognoscendas. C. de ingen. manumis. & in terminis, quod stetur declarationi Notarij, quod scriptura fuerit stipulata tradit Specul. de instrum. fid. & caut. numero 13. per tex. In auth. de Tabell. in princip. & in §. si vero neque. auth. de instr. fid. & sequitur Ang. consilio 221. in princ.

3 In præsenti autem datur Codicillus manu eiusdē Petri Pauli Amodæi Notarij, & continuatione ad scripturam testamenti in eodem folio cōscriptus cum clausula Actum, & testibus sub die 1. Octobris 1528. in cuius initio formalia verba leguntur, Constitutus idem D. Petrus Paulus sanus mente, vt supra, non animo recedendi a testamento prædicto, addendo, & declarando codicillauit in hunc, qui sequitur, modum, & cet. ex quibus duo inferuntur, identitas scripturæ, de qua agitur, propter relationem immediatam nominis Petri Pauli absque cognomine, vt supra, & verborum testamenti prædicti, quæ sunt relatiua, & repetitiua præcedentium, quæ alias nō possent referre, & repetere cognomina, & alias qualitates, nisi scriptura esset certa, vt de dictione, vt supra, scribunt Bart. in l. 1. §. hoc edicto. in fin. ff. de postulat. Osasch. decis. Pedem. 164. nu. 13. Menoc. cons. 73. nu. 24. Surd. decis. 291. num. 13. & de dictione prædictum, Bar. in l. quæ liberis. §. hæc verba. in fin. ff. de vulg. Surd. post alios cons. 123. num. 113. & decis. 210. num. 17.

Secun-

4 Secundum vero est ipsa nominatio testamenti, ibi, non animo recedendi a testamento prædicto, & infra, ibi, vt in testamento, quæ vti a Notario prolata, non potest intelligi de testamento ex nuda voluntate perfecto, sed de testamento solennitate iuris valido. Bart. qui hoc ipsum dicit in l. 1. num. 13. ff. de eden. si quis petat centum, quæ sibi relicta sunt in testamento, non habet dicere, testibus subsignato, rogato, &c. subdens rationem, quia cum dicitur testamentum, intelligitur rite factum, id est solemniter. l. non putauit. §. non quæuis. vbi glos. in verb. rite. ff. de bon. possess. contra tab. & Bar. referunt, & sequuntur Cephal. consilio 370. num. 51. vol. 3. & Surd. cons. 3. num. 17. lib. 1. quæ maxime videntur comprobari ex protestatione conseruandi testamentum, ibi non animo recedendi a testamento prædicto, & paulo infra, ex declaratione, quod fructus diuidi possent, ibi voluit, & mandauit, quod in euentum diuisionis, vt in testamento, videlicet per 20. annos post mortem testatoris, eo casu non possint diuidere nisi fructus, ac demum ex ipso actu codicillandi, siue præparato, siue solenni, quę omnia præsupponunt testamentum stipulatum, & perfectum in mente ipsius Notarij, alias quod imperfectũ erat, neque præseruari, neque declarari, aut corrigi, aut præparari poterat per codicillos, sed ex integro omnia in eadem dispositione claudi, & perfici poterant.

5 Concurrebat præterea alia non leuis coniectura declarationis eiusdem Notarij dum in scriptura, de qua agitur, in facie vnius partis complicatæ, legitur manu eiusdem Notarij inscriptio substantiæ eiusdem scripturæ, nempe, testamentum D. Petri Pauli Veccię 1528. quem titulum multum ponderauit Rota in nostris terminis apud Cardinalem Seraphinum decis. 909. num. 6. vers. nam in altero.

6 Demum videbatur etiam, quamuis non concludẽter probata, non tamen exclusa coniectura repositionis huius scripturæ inter alias authenticas, & quod inter eas reperta fuerit, dum apparet, quod hæc scriptura transiuit ad successores Notarij rogati, penes quos & aliæ permultæ fuerunt conseruatę, ideo & possibile, & verisimile videtur hanc scripturam inter alias authenticas fuisse repertam, & conseruatam, quæ concludenter non probatur extra filcias, vel per alienam manum ambulasse, sed potius arguitur inter easdẽ retenta dũ Correctores in transumptatione anni 1541. enunciãt, eam inter scripturas authenticas Petri Pauli Amodæi fuisse repertam, & cum fuerit descripta cũ apostillis scriptis manu Notarij, legatis, annotatione, testium, notula testamenti, & codicillis, quæ omnia concurrunt in præsenti scriptura, illius identitatẽ præ se ferre videntur, ex quibus omnibus valde confirmatur declaratio Notarij in scriptura codicillorum emanata, vt senserit de testamento stipulato, non autẽ nuda voluntate testatoris perfecto.

6 Non obstat, quod codicilli ex quibus deducitur ius huius declarationis non probentur authentici, neque reperiantur inter protocolla, aut filcias eiusdẽ Notarij. Quia argumentum non desumitur ex forma probanti codicillorum, sed ex veritate scripturæ, in qua declaratio Notarij ponderatur, nempe, quod sit manu Notarii conscripta, prout hodie nõ dubitatur, attenta noua recognitione formiter facta, & eo casu sufficit pro iustificatione, quod ex ore Notarii prodierit talis declaratio, quæ nihilominus etiam sustineretur, si attenderetur tanquam emanata in actu nullo, vel informi. Bart. in l. 1. §. si quis ita. in fin. ff. de verb. obligat. & in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. num. 3. eodem tit. Surd. plura exempla cumulans cons. 28. num. 50. vol. 1.

7 Neque stipulationi prædictæ videtur repugnare statutum antiquum 291. lib. 3. in quo cauetur, quod Notarii rogati de aliquo testamento, vel contractu, antequam recedant a loco, teneantur notare in suis quaternariis substantiam actus, de quo rogabantur, de qua nota cum non doceatur, inde vrgens suspiciõ resultare dicebatur, quod scriptura non fuerit stipulata. Quia omissio prædicta arguit quidem negligentiam, & incursum pœnarum quatenus a statuto imponatur, sed non tollit stipulationem, quatenus aliunde de ea doceatur, prout supra fuit ostensum ex declaratione Notarii apparere. Nec etiam obstant alij defectus oppositi, quia non percutiunt punctum stipulationis, sed alia per Dominos reseruata, & in particulati disputatione discutienda. Et ita, &c.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Atten. Canonicatus, & Præbendæ. Lunæ 27. Iunij 1616.

ARGVMENTVM.

Beneficia per mortem subcollectoris vacãtia an, & quando dicantur reseruata.

SVMMARIVM.

Possessio capta per inhibitionem Rotalem dicitur attentata. num. 1.

Attentatorum purgatio inducitur per eum, qui possessioni captæ denunciat, promittendo aduersarium ex ea fructus colligere. num. 1. in fine.

Attentata non dicuntur purgata, nisi etiam reficiantur damna, & interesse. Declara, vt num. 2.

Immissio vigore gratiosæ subrogationis datur docto de reseruatione, Clericatu, & obitu in possessionem. num. 3.

Clericatus probatur ex literis patentibus. num. 3.

Beneficia vacantia per mortem subcollectoris dicuntur reseruata. Quod quando verum sit. num. 4. & seqq. traditur.

Subcollectoris reuocatio censetur facta per deputationem

nem alterius subcollectoris. numero 6.
Subcollector exigens nomine Cleri, qui composuit cum Camera adhuc dicitur subcollector. num. 7.
Subcollector potest spoliare illos, qui nolunt stare concordia, & transactioni facta cum Camera. num. 7.
Subcollectorem facit iurisdictio, non autem latitudo iurisdictionis. num. 7.

DECISIO DCCXV.

1 DVbitaui, an Alexandro Muratori obstet attentata, vel potius ei esset danda immissio, & Domini ad primam partem dubij negatiue responderunt, affirmatiue vero ad secundã. Et quãtum attinet ad primam licet attentata non possint cui tari, cum ipse cœperit possessionem post inhibitionem Rotalem. Rota decis. 26. de appell. in antiq. Achil. decis. 29. eod. tit. attamen cum ipsa possessio fuerit mere instrumentalis, nec constet de perceptione fructuum, immo potius appareat de contrario, cum ad instãtiam Io. Mariæ fuerint incisa ligna, & cultæ vites, & ipse Alexander cesserit huic possessioni, ista cessio satis inducit purgationem attentatorum. Put. decis. 244. lib. 1. in nou. Mohed. decis. 9. de sent. & re iudic. & fuit resolutum in causa Burgen. Iurisdictionis de Birbiesca. 10. Decembris 1597. coram bo. mem. Peregrino.

2 Et quamuis subiungeretur, quod essent pro purgatione attentatorum reficienda damna, & interesse, tamen fuit dictum, quicquid sit de hac opinione de qua Lancel. de attent. c. 31. num. 174. cum pluribus seqq. quatenus affirmatiua esset verior, procedit quãdo dãna, & interesse sunt liquida. Lancel. dicto loco. n. 182. & 194. hic autem neque damna, & interesse sunt probata in genere, neque adest aliqua liquidatio. Vnde ex isto capite non potest retardari processus causæ.

3 Quantum attinet ad secundam partem dubij, an sit danda immissio. Ratio quare affirmatiue fuit resolutũ consistit in eo, quia cum agatur de subrogatione gratiosa sufficit docto de reseruatione probare clericatũ, & obitum in possessione, vt fuit resolutũ in causa Burgen. de Pancoruo. 28. Nouembris 1588. coram bonæ me. Gipsio, & in alia Miranden. Parochialis. 17. Maij 1600. coram bo. me. Penia, de quo clericatu docetur ex literis patentibus. Gram. decis. 81. & etiam de obitu in possessione cum vterque veniat ex eadem vacatione.

4 Difficultas igitur consistit in probanda reseruatione, quæ satis probatur ex eo, quod Bernardinus Balagnus fuerit subcollector, prout expresse constat ex literis deputationis, iuxta tenorem quarum dedit cautionem de fideliter exercendo, & etiam exercuit, cum sufficeret, quod fuisset paratus exercere, Modernus Glossator regula 8. glos. 51. nume. 71. & seqq. & ideo cum obtineret canonicatum de tempore dicti officij intrat reseruatio, iuxta regulam 4. Cancellariæ.

5 Et licet contra dictam reseruationem plura opponerentur, tamen visum fuit Dominis illa non obstare. Nam primum, quod dicebatur Alexandrũ teneri probare, quod Bernardinus esset vnicus subcollector ex deductis in causa Licien. beneficiorũ. 4. Febr. 1608. coram R. P. D. meo Caualerio, non officiebat, quia licet ad hunc effectum subcollector debeat esse vnicus, vt sunt verba regulæ, tamen vnicitas præsumitur. Mãdos. ad reg. 4. q. 1. num. 3. & 4. vbi dixit, hanc opinionem tenuisse Rotam in causa Calaguritana. Scholasteriæ de Logrono. vltima Maij 1546. coram Antonio Augustino, Garzias. de benef. par. 5. c. 1. nu. 356. & ita fuit resolutum. 27. Nouemb. 1591. corã bo. me. Gipsio in causa Foroliuien. S. Lazari, vbi mouetur ea ratione, quia pluritas non præsumitur, & quia pro deputatione secundi censetur reuocatus primus.

6 Et cessat omnis difficultas in casu isto, quia in deputatione Balagni expresse dicitur, & cum reuocatione omnium aliorum commissariorum, vnde parũ refert, si esset verum, quod per antea in hac diœcesi alij essent deputati subcollectores, quia per cõstitutionem Balagni censentur reuocati, etiam quod Thesaurarius nõ fuisset vsus verbis illis, & cum reuocatione, &c. vt in puncto dicitur in allegata causa Foroliuien. corã Gipsio in vers. nec ad rẽ pertinet. Nec debuit allegari ad probandam pluralitatem, quod Balagnus vna cũ Capitulo poterat fungi officio subcollectoris, cum nõ sit verum. Datur enim solum facultas clero, & Balagno imponẽdi collectam pro soluẽdis Scutis 100. Cameræ, exactio enim relinquitur soli Balagno.

7 Nec etiam secũdum, quod opponebatur, obstabat, nam & si Balagnus exigeret nomine cleri, non propterea desinebat esse subcollector, cum clerus esset subrogatus in locum Cameræ, eoque magis cum Balagnus posset, licet ad commodum cleri, spoliare illos qui noluissent stare concordiæ, vt in terminis dicit Mandos. super reg. 4. q. 6. num. 7. nec ex eo, quod in concordia inita cum Camera sint exceptuata spolia Episcoporũ, & illorum qui exercuerint illicitam negotiationem, nec non & illorum, qui obierint extra residentiam, potest inferri, quod iste Balagnus non esset verus subcollector, quia iurisdictio, non autem latitudo ipsius iurisdictionis facit quem subcollectorem, vt in terminis dicit Lapus cons. fin. inter consilia Oldradi, num. 2. in fine. Et ita conclusum pro immissione.

HOSANNA DEO IN ALTISSIMIS.

FINIS TOMI SECVNDI PARTIS PRIMAE.

INDEX CAVSARVM.

IN QVIBVS FACTÆ SVNT

DECISIONES ROTAE ROMANAE

In hac Prima Parte

A PROSPERO FARINACIO

I. C. ROMANO COLLECTAE.

ALPHABETICO ORDINE DIGESTVS.

A

B

Digitized by Google

Cala-

Index Causarum.

Digitized by Google

N

O

P

Index Causarum.

FINIS INDICIS CAVSARVM.

INDEX
PRINCIPALIVM QVAESTIONVM,
SEV ARGVMENTORVM,
QVÆ IN PRIMA PARTE DECISIONVM
SACRÆ ROMANÆ ROTÆ
A PROSPERO FARINACIO
I. C. Romano collectarum, continentur,

IVXTA TEMPORIS ORDINEM DISTRIBVTVS.

43. Lu-

Digitized by Google

Index Argumentorum.

Digitized by Google

29. No-

tio temporis fit de momento ad momentum. Cete ra vide in Summariis.

305. Veneris 18. Martii 1611. Bononien. bonorũ. Coccino. Argumentum. Pronepotes an, & quando cõprehendantur in emphyteusi concessa ad tertiam generationem.

306. 21. Martii 1611. Aprutina beneficii. Lugdunen. Argumentum. Beneficium quando dicatur litigiosum, ad hoc vt intret regula de subrogando, & alia ad hanc materiam.

307. Lunæ 18. Aprilis 1611. Casalen. Domus. Vbaldo. Argumentum. Possessio probatur per testes, & per confessionem partis. Cessio quando dicatur, seu probetur simulata. Reliqua vide in Summariis.

308. Lunæ 18. Aprilis 1611. Ferrarien. Prioratus. Attrebaten. Argumentum. Beneficii vltimus status, & quasi possessio conferendi an, & quando attendatur, vbi agitur de validitate collationis, quomodo, & per quantum tempus dicti beneficii vltimus status, & quasi possessio conferendi probatus dicatur.

309. Lunæ 18. Aprilis 1611. Romana hæreditatis de Marcocottis. Cardin. Lancellotto. Argumentum De hærede instituto in re certa alienaan, & quando ei dictæ rei alienæ debeatur æstimatio.

310. Lunæ 28. Februarii 1611. Vratislauien. Matrimonii Caualerio. Argumentum. Matrimonium probatur coniecturis, & præsumptionibus quando nõ agitur principaliter de illius fœdere, sed de inducẽda legitimitate, & successione filiorum. Quid & quantum in hac materia probent iuta informia, & non recognita.

311 Veneris 22. Aprilis 1611. Pientina Iuris patronatus. Coccino. Argumentum. Ius patronatus donari non potest sine licentia Episcopi. Nec propterea sufficit licentia Vicarii sine speciali mandato, & quid si Episcopus sit absens.

312. Veneris 22. Aprilis 1611 Romana Iuris patronatus de Cardonis. Pegna. Argumentum. De probatione Iuris patronatus secundum ius commune multa complicantur notanda, de quibus in Summariis.

313. Veneris 29. Aprilis 1611. Mediolanen. Iuris patronatus. Attrebaten. Argumentum. Ex Summariis sume argumentum.

314. Lunæ 2. Maii 1611. Carthaginen. Fructuum. Cardin. Lancellotto. Argumentum Remissoria non datur ad probandum ea, quæ per scripturam probari possunt, veluti ad probandum vsum, & obseruantiam statuti.

315. Lunæ 2. Maii 1611. Ianuen. pecuniaria. Card. Lãcellotto. Argumentum. De probatione valoris cãbiorum, præsertim per testes. Etsi testes sunt hinc inde contrarii, quod magis credatur deponẽtibus de maiori valore, & summa, quam de minori.

316. Die 4. Maii 1611. Romana Fideicõmissi. Vbaldo. Argumentũ. Fideicõmissis, & institutionibus, an, & quando filiorum appellatione veniant feminæ.

317. Mercurii 4 Maii 1611. Calaguritana liquidationis de Autol Damasceno. Argumentum. Fructus percepti post intentatum possessorium retinendæ veniunt restituendi actori, non autem percepti a principio litis super petitorio, vel possessorio ordinario

318. Lunæ 9. Maii 1611. Parmen. Datii. Coccino. Argumentum. Fideicommissaria bona alienari possunt pendente conditione fideicommissi, nisi adiecta etiam fuerit expressa alienationis prohibitio. Legitima non recipit onus. Trebellianica autem prohiberi potest a testatore, etiam filiis primi gradus.

319. Lunæ 9. Maii 1611. Bononien. Fideicommissi de Pannolinis. Lugdunen. Argumentum. Firmatur in hac decisione conclusio, quod tacita substitutio inducitur ex coniecturis ex testamento desumptis, & inde plura explicantur notanda, de quibus in Summariis.

320 Lunæ 9. Maii 1611. Romana fideicommissi de Vrsinis. Pirouano. Argumentum. Substitutio vulgaris, & directa, quando resoluatur in fideicommissariam, stante præsertim clausula codicillari, ita vt vocati censeantur omnes futuri descendentes, an vero secus.

321. Veneris 13. Maii 1611. Pampilonen. Parochialis. de Araoz. Vbaldo. Argumentum. Subrogatio gratiosa in ius collitigantis defuncti, vt iustificata dicatur, sufficit iustificare litem, obitum in possessione, & clericatum, & quomodo hæc iustificata, & probata censeantur.

322. Die 15. Maii 1611. Hipporegien. Cappellæ Sancti Martini. Pegna. Argumentum. Possessio iunior antiquiori non præiudicat in concessione mandati de manutenendo. Possessionemque alicuius Ecclesiæ accipiens, quando censeatur apprehendisse possessionem omnium bonorum ad dictam Ecclesiam spectantium.

323 Mercurij 18. Maii 1611. Fauentina bonorum de Naldis. Vbaldo. Argumentum. Eligendi successorem facultas alicui a testatore data, quando in vita eligentis fieri possit.

324. Mercurii 18. Maii 1611. Constantien. Iurisdictionis. Attrebaten. Argumentum. Territorium quando dicatur exemptum a iurisdictione Episcopi, & nullius Diœcesis, late in hac decisione explicatur, ac etiam declaratur an, & quando exemptio non faciat, vt loca exempta sint extra Diœcesim.

325. Veneris 20. Maii 1611. Mãtuana bonorum. Vbaldo. Argumentum. Appellare quando liceat a decretó examinis testium examinatorum depositiones mandauit poni ad partes.

326. Mercurii 25. Maii 1611. Calaguritana beneficii de Alegria. Coccino. Argumentum. Quasi possessio conferẽdi beneficia suffragatur ad effectum validitatis collationis, de qua agitur.

327. Mercurii 29. Maii 1602. Carpentoraten. pẽsionis. Card. Lancellotto. Argumentum. Pensio translata

vigore

Vene-

Vene-

Vene-

Index Argumentorum.

389. Veneris 24 Februarii 1612. Hispalen. Legitimitatis. Vbaldo. Argumentum. Instrumentorum, & scripturarum transumptio facta non in vim compulsorialium, & sine solennitatibus sustinetur, quādo ab aduersa parte quis fuit impeditus propter recursum ad Curiam sæcularem.

390. Veneris 24. Februarij 1612. Clusina Postæ Puteo li. Pirouano. Argumentum. Emphyteusis, seu feudum ad tertiam, vel ad quartam generationem nō intelligitur, nisi de descendentibus, & generatione finita emphyteusis, seu feudum reuertitur ad Dominum.

391. Veneris 24. Februarij 1612. Romana censuum Viginti millium. Bononien. Argumentum. Legatarius quando quis relictus censeatur, & quando nudus ministet, seu Exequutor, vbi testator aliquem elegit, vt aliquam pecuniarum quantitatem in vsus pios erogaret.

392. Lunæ 27. Februarij 1612. Romana nullitatis obligationis. Pirouano. Argumentum. Hæres cum beneficio legis, & inuentarij obligando se soluere legatum a testatore relictum, numquid teneatur ad illius solutionem vltra vires hæreditarias.

393. Veneris 16. Martij 1612. Ianuen. pecuniaria. Vbaldo. Argumentum. Testes examinati a Notario sine iudicis commissione, & mandato numquid valide examinati dicantur, sic præsertim stylo Curiæ dictante, & quando testis præsumatur cum iuramen to examinatus ex assertione Notarij dicentis testis iuratus, &c.

394. Veneris 16. Martij 1612. Nullius de Couarruuias. Pirouano. Argumentum. Visitandi ius ad Episcopum spectat, & non ad Abbatem, nisi probetur con trarium priuilegium, aut præscripta consuetudo per annos 40.

395. Lunæ 26. Martij 1612. Burgi Sancti Donini Iuris patronatus. Vbaldo. Argumentum. Ius patronatus an, & quando transeat ad illegitimos legitimatos ex Principis rescripto. Et quando ad filios illegitimorum natos, tamen in legitimo matrimonio.

396. Lunæ 26. Martij 1612. Toletana, seu nullius iurisdictionis. Pirouano. Argumentum. Episcopus habet ius visitandi in omnibus Ecclesijs, existentibus intra fines suæ Diœcesis non obstantibus quibuscunque priuilegiis.

397. Veneris 29. Martij 1612. Romana vineæ de Fabr's. Pirouano. Argumentum. In materia possessionis plura notanda ponuntur in hac decisione, quæ ex Summarijs elici possunt.

398. Veneris 30. Martij 1612. Parisien. pecuniaria. Coccino. Argumentum. Confessio non ad obligādum, sed ad probandum facta per scripturam, partis præsentiam non requirit, & de materia.

399. Veneris 30. Martij 1612. Romana affictus. Pirouano. Argumentum. Conductor excipiens de non implemento, quando possit retardare solutionē pēsionū, ad quas obligatus erat Camerali obligatione.

400. Veneris 30. Martij 1612. Romana vineæ. Damasceno. Argumentum. Contractus quando, & ex quibus præsumatur potius emphyteoticus, quam censuarius ad effectum incurrendæ caducitatis, & de probatione dominij nonnulla notanda, de quibus in Summario.

401. Lunæ 2. Aprilis 1612. Carthaginen. Fructuum. Pirouano. Argumentum. Absenti Clerico a seruitio Ecclesiæ non debentur fructus, & distributiones, nisi adfuerit iusta causa, & licentia Episcopi, vel nisi Capitulum fuerit in culpa, & dederit causam nō residentiæ, & quando Capitulum dicatur esse in hac culpa.

402. Veneris 6. Aprilis 1612. Illerden. Visitationis. Coccino. Argumentum. Capitulum de administratis per eum de bonis Ecclesiæ tenetur reddere rationē suæ administrationis Episcopo.

403. Lunæ 6. Maij 1612. Perusina releuationis indemnitatis. Pirouano. Argumentum. Obligationes sūt stricti iuris, nec etiam ex maioritate rationis extenduntur non ad expressa, & quid de obligatione relatiua ad aliud instrumentum, pluraque de interpretatione, & restrictione verborum generalium.

404. Lunæ 9. Aprilis 1612. Bononien. Vsusfructus. Pirouano. Argumentum. Ex Summarijs sume Argumentum.

405. Veneris 4. Maij 1612. Theatina Iurisdictionis. Coccino. Argumentum. Quomodo probetur Ecclesiam esse sitam in Territorio potius vnius Diœcesis, quam alterius, quando, & quantum probent verba enunciatiua.

406. Veneris 11. Maij 1612. Hispalen. Legitimitatis. Vbaldo. Argumentum. Gratia dispensationis super matrimonio, matrimonio sequuto, quando iustificata dicatur, quomodove probetur matrimonium ad effectum, vt filij inde nati legitime dicantur.

407. Lunæ 14. Maij 1612. Burgen. Abbatiæ de Salas. Vbaldo. Argumentum. Beneficia Protonotariorū etiam non participantium sunt reseruata Papæ, & quomodo probetur, quem esse Protonotarium.

409. Lunæ 14. Maij 1612. Mantuana bonorum. Vbaldo. Argumentum. Nullitas defectu citationis quādo sit sanabilis arbitrio Rotæ. Et hinc plura notanda, de quibus in Summario.

410. Veneris 18. Maij 1612. Lucana Abbatiæ. Caualerio. Argumentum. Ex Summarijs argumentum sumas.

411. Veneris 18. Maij 1612. Conchen. Decimatum del l'Infantado. Pirouano. Argumentum. De nullitate examinis testium facti sine citatione ad videndum illos iurare, ac etiamsi fuerunt examinati sine interrogatoriis datis a parte, & de materia.

412. Lunæ 21. Maij 1612. Conchen. Decimatum del Campillo. Card. Bononien. Argumentum. Sententia sine citatione valet, quando est lata partibus præsentibus, vel quando pri s fuit conclusum in causa.

Lunæ

413. Lunæ 21. Maii 1612. Aquilana exequutionis Breuis. Pirouano. Argumentum. Ius patronatus numquid probatum censeatur per sententias Ordinarii, seu eius Vicarii in præiudicium libertatis Ecclesiæ.

414. Veneris 1. Iunii 1612. Romana successionis Hebræorum. Coccino. Argumentum. Mater de iure ciuili succedit filio morienti ab intestato excluso patruo, etiam quod agatur de successione Hebræorum.

415. Lunæ 4. Iunii 1612. Parmen. Datii. Coccino. Argumentum. Obligatio Cameralis quando intret, quibus exceptionibus retardetur, & an, & quando alius iudex vltra A.C. possit exequutiue vigore dictæ obligationis Cameralis agere.

416. Lunæ 4. Iunii 1612. Hispalen. præeminentiarum. Pamphilio. Argumentum. De præeminentia inter Portionarios, & Canonicos.

417. Lunæ 4. Iunii 1612. Auximana Hæreditatis. Pirouano. Argumentum. Fratri defuncto ab intestato succedit soror, vna cum filiis alterius sororis, filiusque succedit in locum patris, etiam in statutis, in quibus vocantur proximiores consanguinei. Et quid si vocentur consanguinei proximiores ex paterna linea.

418. Veneris 8. Iunii 1612. Leodien. Canonicatus. Pirouano. Argumentum. Gratia non præsumitur subreptitia, nec dicitur subreptitia, nisi fuerint tacitæ qualitates, quæ Principem difficiliorem reddidissent ad illam concedendam, actusque correspectiui, quando Simoniam inducant.

419. Lunæ 8. Iunii 1612. Mediolanen. Decimarum. Pāphilio. Argumentum. Agitur in hac decisione de probatione iuris exigendi decimas, in qua propterea multa explicantur, de quibus in Summario.

420. Veneris 8. Iunii 1612. Pacen. Congruæ. Damasceno. Argumentum. Congrua alimenta debentur Rectori Curato, quando beneficium est tenue, & a quibus congrua hæc alimenta debeantur, & ad quam summam.

421. Veneris 8. Iunii 1612. Constantien. Canonicatus. Pirouano. Argumentum. Canonicatus an, & quando sit Sacerdotalis. Quando præbenda dicatur habere ordinem annexum, & quando etiam Canonicatus & præbenda sint annexi.

422. Mercurii 13. Iunii 1612. Vratislauien. matrimonii. Caualerio. Argumentum. In hac decisione tolluntur plures oppositiones factæ contra instrumenti transumptum, & alias scripturas, quæ de falso arguebantur, & demum concluditur in ciuilibus falsi suspicionem non haberi pro falsitate, si vitium non sit visibile. Et quod falsitatis suspiciones quæcunque tolluntur per contrarias coniecturas, & præsumptiones.

423. Mercurii 13. Iunii 1612. Brixien. Parochialis. Mãzanedo. Argumentum. De resignante beneficium, si resignatio fuerit nulla, poterit tanquam spoliatus restitui, & procurator ad resignandum constitutus non potest, nisi vnica vice resignare.

424. Veneris 15. Iunii 1612. Giennen. Cappellaniæ. Caualerio. Argumentum. Remissoria non conceditur post rem iudicatam, nec in iudicio immissionis vigore testamenti, præsertim petita in vltimis audientiis, & quando aliæ datæ sunt dilationes. Articuli autem contrarii aliis articulis antea datis admittendi non sunt.

425. Lunæ 18. Iunii 1612. Romana census. Pirouano. Argumentum. Emptio census de propriis pecuniis facta ad alterius fauorem an, & quando empti census dominium transferat in eum, ad cuius fauorem emptio facta est, & quid de emente censum, & reseruante dicti census liberam dispositionem in alterius personam.

426. Lunæ 18. Iunii 1612. Bononien. pecuniaria dotis. Manzanedo. Argumentum. Annalis, seu decennalis præscriptio vigore Statuti Bononiæ quando, & in quibus casibus habeat locum, & quando non.

427. Mercurii 20. Iunii 1612. Bononien. Iuris patronatus. Pirouano. Argumentum. Lite pendente super beneficio, quando Ordinarius possit instituere, & patronus præsentare, & an Papa possit libere conferre beneficium existente lite super pertinentia Iuris patronatus.

428. Mercurii 27. Iunii 1612. Parmen. Datii. Coccino. Argumentum. Obligationis, promissionis, & delegationis causa cessante, cessat ipsa obligatio, promissio, & delegatio, remanetque inefficax, & inualida, præsertim in correspectiuis, & quando correspectiue dicantur.

429. Veneris 1. Iulii 1612. Aprutina, siue Montis Alti beneficii. Pirouano. Argumentum. Subrogatio nō gratiosa, sed rigorosa non admittitur nisi iustificata narratiua gratiæ, quo ad omnia, & discusso iure illius, in cuius locum quis est subrogatus.

430. Mercurii 4. Iulii 1612. Papien. Aquarum. Caualerio. Argumentum. De nullitate concessionis aquarum in perpetuam emphyteusim facta nomine Collegii contra formam constitutionis ipsius Collegii, non obstante confirmatione Apostolica, quæ licet suppleat defectum solennitatis, non tamen supplet defectum potestatis.

431. Mercurii 4. Iulii 1612. Perusina spolii. Pamphilio. Argumentum. Vrbis statutum requirens in contractu minoris certas solennitates comprehendit etiam forenses, dummodo sint minores annorum 20. Secus si maiores annorum 20. licet minores annorum 25.

432. Mercurii 4. Iulii 1612. Theatina Iurisdictionis. Coccino. Argumentum. Ecclesiam esse in Territorio vnius diœcesis potius, quam alterius quomodo probetur.

433. Veneris 16. Decembris 1612. Parisien. pecuniaria. Coccino. Argumentū. Confessio facta per apochā, & scripturam priuatam an, & quando requirat præsentiā partis, vt confitenti noceat, an vero sufficiat, quod pars quādocūque dictā cōfessionē acceptet.

Lunæ

Vene-

Digitized by Google

Digitized by Google

Vene-

Digitized by Google

Mer-

666. Die Veneris 23. Ianuarii 1615. Baren. seu nullius Archipresbyteratus, seu Prioratus. Damasceno. Argumentum. Agitur in hac decisione numquid per regulam Cancellariæ octauam censeatur derogatum priuilegiis Religionis habentis amplissimas clausulas derogatorias derogatoriarum in materia iuris conferendi beneficia reseruata.

667. Lunæ 9. Februarij 1615. Viterbien. Fideicommissi. Coccino. Argumentum. Spurius legitimatus cum clausula sine præiudicio venientium ab intestato non excludit substitutum, si hæres sine filiis legitimis, & naturalibus decesserit.

668. Veneris 13. Februarii 1615. Bononien. Tutelæ. Vbaldo. Argumentum. Tutor remouetur a tutela propter litem maioris partis bonorum, quam habet cum pupillo, item & propter absentiam, nec mater admittitur ad filii tutelam, quando testator hoc prohibuit.

669. Veneris 20. Februarii 1615. Romana domus. Vbaldo. Argumentum. Pactum personale in singularem successorem, & ad extraneos non transit, & ex quib. cognoscatur illud esse personale, & de renunciatione alicuius iuris, quando trahatur ad non expressa.

670. Lunæ 16. Martij 1615. Nullius, seu Meliuicen. census. Coccino. Argumentum. Agitur in hac decisione, quæ singularis, & magistralis est, quando in venditione census apposita pacta a iure improbata vitientur, & non vitient totum contractum, & præsertim quid de pacto, quod venditor census teneatur restituere sortem principalem vna cum fructibus, & damnis, & interesse, si per quatuor menses fuerit morosus in solutione census.

671. Lunæ 30. Martii 1615. Viterbien. Terræ Vetrallæ. Pirouano. Argumentum. Interdictum quorum bonorum, & petitio hæreditatis non dantur contra titulo possidentem, etiam quod actor habeat titulum, & an donationis insinuatio suppleatur per iuramentum ex Constitutione Aegidiana.

672. Veneris 27. Martii 1615. Corduben. Redecimarũ. Coccino. Argumentum. Redecima an sit contra ius, vel præter ius, quando debeatur, & de materia, legi fraudem facere, & in legem committere quandoquis dicatur, quomodo puniatur, & an idem sit facere contra verba legis, vel contra sententiam legis.

673. Lunæ 4. Maii 1615. Nolana Primiceriatus. Verospio. Argumentum. Ecclesiam esse Collegiatam quomodo probetur, & quando beneficium dicatur litigiosum.

674. Lunæ 4. Maii 1615. Beneuentana Bonorum. Andrea. Argumentum. In hac decisione plures, & notabiles explicantur conclusiones, de quibus in Summario.

675. Veneris 15. Maij 1615. Mediolanen. Iuris patronatus. Pirouano. Argumentum. De iure patronatus, quando dicatur hæreditarium, & quando gentilitium.

676. Veneris 15. Maij 1615. Ianuen. Domorum. Manzanedo. Argumentum. Vendere domum suam Ecclesiæ, seu Monasterio vicino quando quis cogi possit.

677. Veneris 22. Maij 1615. Legionen. Decimarum. Manzanedo. Argumentum. De concedenda remissoria in causa decimarum data releuantia articulorum, & quod decimæ debeantur etiam, quando terrenum ad culturam reductum fuit ex fructibus ex eadem cultura procedentibus.

678. Veneris 22. Maij 1615. Romana census, seu fideicommissi, de Scalabrinis. Andrea. Argumentum. Census impositio facta a minore, vel a muliere sine solennitatibus Statutarijs nulla, & inualida est, & qui opponit de vtilitate contractus ad effectũ euitandi Statuarias solennitates, & quod pecuniæ in contrahentium vtilitatem versæ fuerint, probare debet, quia talis versio non præsumitur.

679. Lunæ 1. Iunij 1615. Romana literarum Cambij. Remboldo. Argumentum. Literæ cambij etiam acceptatæ, nisi fuerint solutæ, non liberant debitorem.

680. Mercurij 10. Iunij 1615. Neocastren. Cappellaniæ. Coccino. Argumentum. Iuris patronatus præcipua probatio est illa, quæ sumitur ex fundatione, dotatione, & consensu Episcopi etiam post fundationem præstito, illudque dicitur ius patronatus laicale, quod ad confraternitatem laicorum spectat, & propterea sub reseruatione non comprehenditur.

681. Lunæ 16. Iunii 1615. Romana census Scutorum octodecim millium. Coccino. Argumentum. Debitor soluendo creditori sui creditoris, de ordine dicti sui creditoris, quando dicatur in bona fide, & liberetur, & an teneatur inquirere veritatem, & anterioritatem crediti illius, cui soluit.

682. Lunæ 22. Iunii 1615. Romana Deuolutionis Domus. Andrea. Argumentum. Attentata pendente termino ad appellandum in primis, & ante omnia reuocanda, nec de bono iure attentatis constare dicitur, nisi per confessionem partis, vel tem iudicatam. Aegidiana autem licet locum habeat in Curia non tamen procedit.

683. Veneris 26. Iunij 1615. Theatina Iurisdictionis de Arbona. Coccino. Argumentum. De probatione narratiuæ Papæ non motu proptio, sed ad partis suggestionem emanatæ, nec non etiam de probatione enunciatiuarum plurium instrumentorũ ad effectum probandi confinia, plura notanda, de quibus in Summario.

684. Veneris 26. Iunii 1615. Ferrarien. Decimarum. Pirouano. Argumentum. Decimæ, aliæ sunt spirituales, & aliæ temporales, & temporales possunt ad laicos spectare, spirituales autem non, & quæ dicãtur spirituales decimæ, & quæ tẽporales, & scienter emens rem alienã, licet non possit agere de euictione, agit tamen ad pretii restitutionem.

685. Mercurii 1. Iulii 1615. Nullius iuris decimandi. An-

Digitized by Google

non

Digitized by Google

FINIS ARGVMENTORVM.

INDEX LOCVPLETISSIMVS RERVM, VERBORVM, AC SENTENTIARVM,

QVÆ IN HAC PRIMA PARTE DECISIONVM SACRÆ ROMANÆ ROTÆ,

A PROSPERO FARINACIO I.C.Romano collectarum, continentur,

ALPHABETICO ORDINE DISPOSITVS.

A

Digitized by Google

etiam

Digitized by Google

Index Summariorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

Index Summariorum.

Apostolica

Index Summariorum.

Index Summariorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

Benefi-

Digitized by Google

Bene-

Digitized by Google

Index Summariorum.

Cano-

Index Summariorum.

Digitized by Google

Index Summariorum.

Digitized by Google

Index Summariorum .

Clau-

Digitized by Google

Cogit

Digitized by Google

Digitized by Google

Census

Digitized by Google

Clau-

Index Summariorum.

Clau-

Cogit

Digitized by Google

Digitized by Google

Con-

Digitized by Google

Digitized by Google

ab

Digitized by Google

Consue-

Digitized by Google

Index Summariorum.

Con-

Digitized by Google

Credi-

D

Debitor,

Digitized by Google

Index Summariorum.

tes

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Donans,

Digitized by Google

Digitized by Google

Duo

Digitized by Google

Eccle-

Eccle-

Digitized by Google

Index Summariorum.

morum,

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

vna

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Exce-

Digitized by Google

Digitized by Google

Fami-

Digitized by Google

Feu-

Digitized by Google

Fideicom-

Digitized by Google

renun-

Digitized by Google

Filij

illi

Digitized by Google

Digitized by Google

Fratri

Digitized by Google

Index Summariorum.

Digitized by Google

Hęre-

Digitized by Google

Index Summariorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

Index Summariorum.

Instru-

Index Summariorum.

Digitized by Google

Inue-

Digitized by Google

Iudicem

Index Summariorum.

Iuramen-

Digitized by Google

Digitized by Google

Ius

Digitized by Google

L

Læsio-

Index Summariorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

Lite

Mala

Digitized by Google

Digitized by Google

Matri-

Mensa

Metus

Minor

Digitized by Google

Index Summariorum.

Mulie-

Digitized by Google

N

Digitized by Google

Nobi-

Digitized by Google

Nuncio

Digitized by Google

P

Pactum

Digitized by Google

Index Summariorum.

Paro-

Patris

Index Summariorum.

Digitized by Google

Permu-

Index Summariorum.

Plures

Digitized by Google

Index Summariorum.

Possessio

Digitized by Google

Præ-

Digitized by Google

Digitized by Google

Index Summariorum.

Plures

Possessio

Digitized by Google

Digitized by Google

Pos-

Digitized by Google

Pręs-

Priui-

Digitized by Google

Procu-

Digitized by Google

cipalis

Digitized by Google

Prote-

Digitized by Google

Digitized by Google

Quasi

Digitized by Google

R

Ratifi-

Index Summariorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

Index Summariorum.

Digitized by Google

Index Summariorum.

Renun-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Index Summariorum.

Sigil-

Index Summariorum.

Solutio

Digitized by Google

Statu-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Substi-

Digitized by Google

Index Summariorum.

Su-

Digitized by Google

Digitized by Google

Testes

Digitized by Google

Titu-

Trans-

Digitized by Google

Ver-

Digitized by Google

non

Digitized by Google

Vsur-

Digitized by Google

Digitized by Google

[library stamp]

F I N I S.

Præuio mandato Sereniſſimi Dominij Veneti diligenter reuidit, correxit, & aſpirante diuina gratia laborem proſpero fine clauſit M. Matthias Coldiz IX. Calend. Quintilis. Anno 1618.

Digitized by Google

Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACH[illegible]RE
Via Grande [illegible] Napoli

Digitized by Google